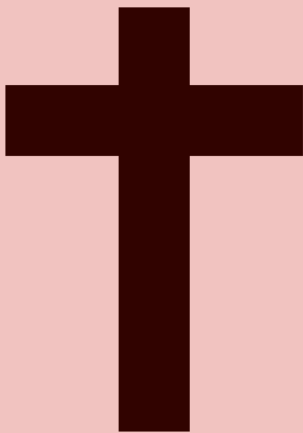

Kwaromp Kwapwe
Kare Kar

The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New
Guinea

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long Niugini

Copyright © Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885

Contents

Matyu	1
Mak	76
Luk	122
Jon	201
Aposel	256
Rom	327
1 Korin	362
2 Korin	395
Galesia	418
Efesus	430
Filipai	442
Kolosi	450
1 Tesalonika	458
2 Tesalonika	465
1 Timoti	469
2 Timoti	479
Taitus	486
Filemon	491
Hibru	493
Jems	520
1 Pita	529
2 Pita	539
1 Jon	545
2 Jon	554
3 Jon	556
Jut	558
Érik Yéncép	561
Bible reading	600

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreteria takis sámp konámp aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor máma buk kumwi námpon. Juda firao Krai koropea king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yéncépria kumwi námpon. Mao takrá yéncép nám te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámprá, 'Oukoumwan te wae kare korop námprá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnámp kar farákáp námpon.

Jisas Krai yakámp fi mekamp appeyaenámpomp e

¹ Mámá te Jisas Krai yakámp fi mekamp appeyaenámpo: Manénkir yakámp te Abraham. Tá am feknámp koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Krai koropámpon.

² Abraham te Aisakomp naropwar.

Tá Aisak te Jekopomp naropwar.

Jekop te Juda mwearoamp naropwar.

³ Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaromp éntupwar te Tamar.

Peres te Hesronomp naropwar.

Hesron te Ramomp naropwar.

⁴ Ram te Aminadapomp naropwar.

Aminadap te Nasonomp naropwar.

Nason te Salmonomp naropwar.

⁵ Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.

Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.

Obet te Jesimp naropwar.

⁶ Jesi te King Devitomp naropwar.

Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakámp.

⁷ Solomon te Rehoboamomp naropwar.

Rehoboam te Abaijamp naropwar.

Abaija te Asamp naropwar.

⁸ Asa te Jehosafatomp naropwar.

Jehosafat te Jehoramomp naropwar.

Jehoram te Úsaiamp naropwar.

⁹ Usaia te Jotamomp naropwar.

Jotam te Ahasomp naropwar.

Ahas te Heseкаиamp naropwar.

¹⁰ Hesekaia te Manasamp naropwar.

Manasa te Amonomp naropwar.

Amon te Josaiamp naropwar.

11 Josaia te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképá tukupea Babilon mek fápákamánki kákaponó.

12 Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.

Sealtiel te Serubabelomp naropwar.

13 Serubabel te Abiutomp naropwar.

Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.

14 Asor te Sadokomp naropwar.

Sadok te Akimomp naropwar.

Akim te Eliutomp naropwar.

15 Eliut te Eleasaromp naropwar.

Eleasar te Matanomp naropwar.

Matan te Jekopomp naropwar.

16 Jekop te Josepomp naropwar.

Josep te Mariamp poumarop.

Maria te Jisas sámpámpono. Man te 'Krais'rá sér i konaponó.

17 Am te am kear ponankor Abraham feknámpia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknámpia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákápá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákápá yakáp nap te, ankár koropea Krais yakámp fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar

Luk 2:1-7

18 Maria Jisasén sámpámpono kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiaPON. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nángo, Yiki Kor Spirit yare mek ék nángo, Maria táráp yakánko nkeapon. ✧ 19 Maompor kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanámp yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápaé antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik. 20 Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, "Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwaponó. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono. 21 Mao poumou-táráp sámp naenámpmon. Am táráp sámpeanángo, amo maomp e 'Jisas' ri papampo. Am te arak naenámpmon: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámpmon." Enselo makrá sérimpono. ✧

22 Manénkir kar Kwaro náráp profetéN ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér, 23 "Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámpmon. Aenángo maomp e te 'Immanuelono'rá sér mwanaponó." Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon. ✧

24 Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp. 25 Aempao maok, mao te mént yárok mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e 'Jisas' ri papámp.

2

Ankwap fi mekamp mérnáp aropao koropea Jisasén nkeap kar

¹ Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákáp yámar aoknámp mwaeknámp taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér, ² “Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok námpon. Aenáno yino man lotu mwaria korop námpon.” ³ King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp kounteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap. ⁴ Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, “Krais te mam némpouk korop naenámpono?” ⁵ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Judia mekamp taun Betlehem mek korop naenámpono. Profet wokwaek kar kumwimp kar makrá sénámpon, ✧

⁶ Judamp apár mekamp Betlehem e!

Juda mekamp am meknámp arop tokwae koropnap taunrént amo te e tokwaeráp karenono.

Nánkáráp wakmwaek amo feknámp arop tokwae koropeaka onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak naenámpon.’ ” ✧

⁷ Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnámp aropan wumwiria fákeyakrá am fákáreran turunkrá, “Makár am térme tokwae korop námpono?”

⁸ Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok, sérrá, “Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupouroukia nke kipo. Táte yumo nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu nanampono.”

⁹ Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknámp mwaeknámp aokánko nkeap támao, mekia akwap náno, wakmwaek tukup napo, táráp tanknámp nap fununként yámar mek yakámp. ¹⁰ Am fárákapao térme nkeaka warákara wae. ¹¹ Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákáreráo paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank néncap te gol, paura nánákáre yankap konap, sanda kwapwe kare, makia néncapono. ✧ ¹² Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, “Yumo te warko Herotonámpok tukup kwapono.” Makrá sérámpantá maok, am fákáreráo ankwap mwae-porok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp kounte éréképea Isip mek akwapámp kar

¹³ Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá, “Herot te am táráp oupouroukia porokwap pap naereane. Amo fárámpará táráp kounte éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko amwan sénanko, korop nanapono.”

¹⁴ Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámpará táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi.

¹⁵ Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérimp kar mént pwi námpono. Mao sérrá,

“Onomp poumou-táráp Isip mek yak námp wumwi nanko, korop naenámpon.” ✧

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

¹⁶ Heroto am yámar aoknámp mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékra yak nánko, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknámp mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupouroukrá, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke.” ¹⁷ Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te arakrá sérimpon:

¹⁸ “Wa napo, Rama mek éménka waeria yonkwae fi. Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko, koumteouráp arop fárákap man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono. Waeman maomp tárápu te ankwap yiki yak mono, ponankor kar fupukrá kák napono.” ✧

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

¹⁹ Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuru Josepén Isip mek yém sérrá, ²⁰ “Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo fárámpra waráp táráp koumte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo.” ²¹ Aenko maok, Josep wae fárámpra táráp koumte éréképra Israel fi mek tukupapono.

²² Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, “Arkelaus te maomp naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne.” Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuru Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekampa taun Nasaret mek yak. ²³ Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, ‘Man te Nasaret mekampa aropra mwanap’rá sérimpono. ✧

3

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

¹ Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik Judia mek arop yak mo apár mek yakrá koumteouráp aropan kar farákápria arakrá sér, ² “Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok koropenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpono.” ✧ ³ Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimpon arop támaono. Mao arakrá sér, “Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwia sérrá, ‘Tokwae Karao korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke! Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp ékékérrá párapopenke!’ ”

⁴ Mao te waempyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let fákap te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan saráp fárimpon. ⁵⁻⁶ Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare Judia mekamp, tá ént Jordan fik mwaekamp Jononámpok koropea náráp kwatae ninik farákáprá sénapo, Jono am arop fárákapan ént Jordan mek nérrá kákámpon.

⁷ Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti kwatae niampon! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?”

⁸ Táte yumo yae-párak kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. ✱

⁹ Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp’ an mpwe kwapono. Aerá sénapan maok, ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekamp máma yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámpno. ✱

¹⁰ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanapono.

¹¹ Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yénkép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámpno. Maomp kárakáre te onomp kárakáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp * pourou mo nampon.

✱ ¹² Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpno.”

Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

¹³ Aenángo am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria.

¹⁴ Aenángo maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, “Nopok amo maok onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop napono?” ¹⁵ Tá nopok Jisaso man sérrá, “Fwapono. Amo ono sénampaok napo, Kwaro arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano.” Aeránko maok, Jono wae Jisaso sénampaok.

¹⁶ Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárak fek fokopeyákrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank. ¹⁷ Aenángo yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námpono.” ✱

✱ **3:8:** Ap 26:20 ✱ **3:9:** Jo 8:33-40; Ro 4:11-12 * **3:11:** ‘Su samp nanamp’: Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoropea sámnpám tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te ‘Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropamp yae ankore mek yak namp’rá sénámpon. ✱ **3:11:** Jo 1:33; Ap 1:5 ✱ **3:17:** Mt 12:18; 17:5

4

Satano Jisasén poupwekámp kar

¹ Am ke fek táman Satano Jisasén poupwekápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ✧ ² Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae. ³ Aenánko man poupwekámp naenámp arop wae koropea sérrá, “Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae.” ⁴ Aenánko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.’” ✧

⁵ Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páte yakrá ⁶ man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákapan sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yae sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao pu kwae mek párákap mo, fwapono.’” ✧ ⁷ Nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: ‘Amo waráp Kwar Tokwae Karan poupwekápi kwapono.’” ✧

⁸ Tá warko Satano Jisasén warámpá poka narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankan ponankor yénkria sérrá, ⁹ “Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, mámá kápaé kare ankank máte amwan sánk nanampon.” ¹⁰ Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapaé! Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár maomp térean saráp téreampo’rá sénámpon.” ✧

¹¹ Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárákapan koropea Jisasén yaewouriapon. ✧

Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar

Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

¹² Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákapa pap nap’rá sénapanántá, mao distrik Galili mek akwap. ¹³ Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwae yak námpon. ¹⁴ Mao tak námp te waeman Aisaia wokwae sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao sérrá, ¹⁵ “Sebulun fi ntia Naptali fi mwae

ént aokore fek akwapnámp mwae aok akwapea

Jordan mek ankwap arop fárákapan

distrik Galili mek koumteouráp arop

kirikip mek tankápria wae tokwae nke napon.

¹⁶ Am koumteouráp arop fárákapan

sumpwi mwanap kirikip tokwae mek tankáp napo,

am fárákapaonapok wae tokwae korop námpon.” ✧

¹⁷ Am ke feknámpia Jisas wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae ninik wae pwarenké! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

✧ 4:1: Hi 2:18; 4:15 ✧ 4:4: Lo 8:5 ✧ 4:6: Sng 91:11-12 ✧ 4:7: Lo 6:16 ✧ 4:10: Lo 6:13

✧ 4:11: Hi 1:14 ✧ 4:16: Ais 9:1-2

Jisaso arop yiworaopwe éréképámp kar

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸ Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke náńko maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp konepono. ¹⁹ Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yéńkép nae.” ²⁰ Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

²¹ Takia akwaprá ankwap ke fek nke náńko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi náńko, ²² am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

Jisas Kwaromp kar farákápría kápae kare aropamp pourou fwapo-kwapimp kar

Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

²³ Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárákrá kounteouráp aropan lotu nap mek kar yéńkrá farákáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápría, arop farákapamp pouroukamp nkwaekwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ²⁴ Mao takrá térenámp kar sérrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwaekwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono. ²⁵ Aenáńko kápae kare kounteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

5

Jisaso faonkwe wi feknámp farákámp kar

¹ Jisaso am kápae kare kounteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank náńko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap maonámpok korop. ² Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour néńk naenámp kar

³ “Am arop fárákap, Kwaromp nínikan mér mwanámp pwi moianrá nínik napan te, Kwaro ourour néńk naenámp. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

⁴ Tá arop fárákap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour néńk naenámp. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapamp nínik kwapwe karerá kák naenámp. ✧

⁵ Arop fárákap námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour néńk naenámp. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárákapan kápae kare ankank néńk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon. ✧

⁶ Arop fárakap Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan níkip námp niamp námpan te, Kwar ourour nénk naenámpnon. Am ourour te ará: Mao am fárakapamp ninik mek pwirá kák naerámpon.

⁷ Tá arop fárakap arop ankwap fárakapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpnon. Am ourour te ará: Mao nopok am fárakapan aropomp naerámpon. ✧

⁸ Arop fárakap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpnon. Am ourour te ará: Am fárakap fwap man nke mwanapon. ✧

⁹ Arop fárakap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámpnon. Am ourour te ará: Mao am fárakapan ‘Yumo te onomp tárápuno’rá sénaenámpnon.

¹⁰ Arop fárakap yae-párak kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárakapan ourour nénk naenámpnon. Am ourour te ará: Am fárakap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon. ✧

¹¹ Táte arop fárakapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampourourá, nkwaekwe make kwatae kar kwekárrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámpnon. ✧ ¹² Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárrá yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwaek profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon.” ✧

*Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp’rá sénámp kar
Mak 9:50; Luk 14:34-35*

¹³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan éntér papnap arop fárakap yumo te oukwerao napanámp niampnon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nángo te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámpnon? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárakapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konaponon.

¹⁴ Yumo te apárokamp wae niampon. Ném narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpyek mo i konámpon. ✧

¹⁵ Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konaponon. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárakapan wae sánk konámpon. ✧ ¹⁶ Táte taknámp yiráp waerao kor koumteouráp arop nke nap fek wae kwapwe nángo, am fárakapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárakap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanaponon.” ✧

Kwaromp lo kar

¹⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop namponon. ✧

¹⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkáráp mokopia yámar ntia apár pwar námpan kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ✧ ¹⁹ Aeno

✧ 5:7: Je 2:12-13 ✧ 5:8: 1 Jo 3:2-3 ✧ 5:10: 1 Pi 3:14 ✧ 5:11: 1 Pi 4:14 ✧ 5:12: Je 1:2
✧ 5:14: Jo 8:12 ✧ 5:15: Mk 4:21 ✧ 5:16: Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12 ✧ 5:17: Ro 3:13 ✧ 5:18:
Lu 21:33

táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke kwarok námpo. Aeno arop lo karwaokria, koumteouráp aropan kor ‘Mántwaokenk’ ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpo. ✧ ²⁰ Ono waeman yumwan sénampon: Yíráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninikan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono.” ✧

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

²¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Am lo kar wokwae yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi naponno. Am te arakrá sénámpo: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámpo. ✧ ²² Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámpo. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákárea ou mek kot naenámpo. Tá arop ankwap ankwapao pwarápa tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámpo. ✧

²³ Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te, ²⁴ amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manékir akwapea waráp ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ✧

²⁵ Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeak akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno. ²⁶ Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manékir nopok sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono.”

‘Poumarop ankwapamp yupu nkea kikianki kwapono’rá sénámp kar Mak 10:11-12; Luk 16:18

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori kwapono’rá sénámp te wae wawi napon. ✧ ²⁸ Táte ono yumwan sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea, man kikiank námp te, waeman maomp ninik mek te wae méntér kokopor námpo.

²⁹ Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nánko te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párak am taknámp pourou ankwapmwaek moyak nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpo. ³⁰ Táte amo waráp yae-párak mwae yae koranánko, kwatae ninik mek piká párakap nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sirampo. Am pourou ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpo.”

‘Arop yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwae te arakrá sér i konapono: ‘Arop ankwap náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar

konap pepa kumwia man sánkea pwar naenámpom.’ ✧ ³² Aenámpan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop ankwapént kokopor mo námpan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap nap mek tank námp te, am arop támao nánko, am yupu poumou nap mek tank naenámp lo kwe-pwararea kokopor námpon. Tá taknámp, arop ankwap poumaropao pwate nánko yaknámp yupu sámp námp te, mao kor poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon.”

‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono

³³ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Tá ankwap kar appeyaenáp fákáreao sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: ‘Amo ankwap ankankan “Kare kar narekamp ankankráp tak nanamp”rá sénap kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke námp fek am sérinaoak taknámp karampo.’ ✧ ³⁴ Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo ‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono. Ankár mo karon. Yumo kar ankwap fou e séria ‘Yámar me’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono. ³⁵ Yumo ‘Mámá apár’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek pu pátea tank námp támaono. Tá yumo ‘Taun Jerusalem’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono. ³⁶ Tá amo waráp yepe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono. ³⁷ Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk námpon. Yumo ankár ‘Yeno’rá sér, tá ‘Mono’rá sénap te, wae támaono.’ ✧

‘Yumwan napo te, nopoki kwapono’rá sénámp kar

Luk 6:27-31

³⁸ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá séráp yumo wae wawiapon: ‘Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop nánko te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kirikipampo.’ ✧ ³⁹ Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wapra kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wapra kor sánkampo. ✧ ⁴⁰ Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo waráp saketan kor man sánkampo. ✧ ⁴¹ Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpea, mwae kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárakáre nánko te, amo ankár méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fek yarakampo. ⁴² Táte arop ankwap amwan ‘Ankank sápa’e’rá sénánko te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápa’e’rá sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

⁴³ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá séráp te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria waráp yopor aropan te kokwarokampo.’ ✧ ⁴⁴ Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárakap yumwan sámpá yampourou nap

✧ 5:31: Lo 24:1-4 ✧ 5:33: Kis 20:7 ✧ 5:37: Je 5:12 ✧ 5:38: Kis 21:24 ✧ 5:39: Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19 ✧ 5:40: 1 Ko 6:7 ✧ 5:43: Lo 23:6

‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo. ✧ ⁴⁵ Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párák karenap aropan kor yaewour, tá yae-párák monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ✧ ⁴⁶ Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nousour nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárákapao kor * waeman tak i konapon. ⁴⁷ Táte yumo yiráp ankwapyaenápn saráp ‘Gude’rá sénap te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárákapamp ninik kwapwe kámákár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárákapao kor waeman tak i konapono. ⁴⁸ Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párák kare yak námprámp taknámp yumo kor yiráp ninik mek yae-párák kare yakáp kipo.” ✧

6

Arop ankwapan yaewour i konap ninik

¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo mér kipo: Yumo aropao ‘Náráp kwapwe kare ninik nkeanápono’ ria, mao érik nke nap fek saráp arop yaewouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp yaekamp nopok sámp mono. ✧

² Táte amo ankank monáp aropan ankank sánk naeria te, am ‘Námo ankank nénk namp koropá nkeanápono’ ria karmékir sérarrá yáráki kwapono. Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwae, tá mwae kupúk mwae takrá paokop i konap niampono. Am fárákap tak nap te arop fárákapao náráp kwapwe kare ninik nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono. ✧ ³ Táte amo ankank monap arop fárákap yaewour nae nap kwamp te, waráp yae-mánkwan mwae kamp yae te yae-párák mwae kamp yaerao sánk námp te mér naeane. ⁴ Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámp. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok amwan sánk naenámp.” ✧

Kwarén kar toropwap mwanap kar

Luk 11:2-4

⁵ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén kar toropwap mwaria te kwekár arop fárákapao i konapnámpi kwapono. Am fárákap te aropao ‘Námwan nkeanápono’ ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek yakáprá Kwarén kar toropwap mwar kar kikiánk i konapono. Ono yumwan kare kar sénampono: Am arop fárákap oukoumwan waeman nopok sámp napon. ✧ ⁶ Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár waráp nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek yaknámp man kar toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nkea mér námpara, amwan fwap nopok sánk naenámp.

✧ **5:44:** Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9 ✧ **5:45:** Ef 5:1 ✧ **5:46:** ‘Takis sámp konap arop’rá sénámp te, Juda arop fárákap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwae te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárákap te Juda firao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konapono. ✧ **5:48:** Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16 ✧ **6:1:** Mt 23:5 ✧ **6:2:** Mt 25:37-40 ✧ **6:4:** Kl 3:23-24 ✧ **6:5:** Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14

7 Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tokwaeri kwekár kwarén lotu i konap arop fárakapao i konap niamp fek séri kwapono. Am fárakap te ‘Yino kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan fwap am ankank sápa naenámp’rá ninikria ni konapono. 8 Yumo te am fárakapao i konap ninikaok tukup kwapono. Yumo oukoumwan Kwarén sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao wae méri yak námpón. ✧

9 Yumo ankár arakrá kar toropwap kip:

‘Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e!
Waráp e te ankár yiki kare yakano.

10 Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano.

Waráp térenap arop yámar mek
waráp ninikaok tukup napnámp taknámp,
yino kor ponankor apárok mapek
ankár waráp ninikaok tukup mwanámpono.

11 Amo yinan máma yae fek
fir fár mwanámp pwi naenámp sámpampo.

12 Yino yinan aropao kwatae napo,
maomp kwataenap ninik nik mo,
pwar námpnámp taknámp,
amo kor yino amwan kwatae ninik námp nik mo pwarampo. ✧

13 Amo yinan mokop nap nke naerianámp
ankank kwatae mek párakop kwapono.
Amo yinan Satanomp kwataenámp ankank mekamp
éréképrá fwapnae mwae párakopampo.’ ✧

14 Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo te, yumo am fárakapamp kwataenap ninik nik mo pwar kip. Yumo tak napo maok, yumo yiráp yámar mek yaknámp Naropwarén kwatae niniki napan kor; mao am tirá épéria nik mo pwar naenámpón. 15 Aeno táte yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo, maomp kwatae ninik nik mo pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae ninik nap tirá épéria nik mo pwar mo naerámpono.” ✧

Kwarén sér mwanap ke fek fir wuri konap kar

16 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén fwapnae karia sér mwaria fir wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi kwapono. Am fárakap te ‘Nomwan arop fárakapao “Fir wuri napon”rá wuri nkea méranápono’ ria éntupia me pwae fárakap moitea paokop i konapono. Ono yumwan kare kar sénámpón: Am taknap arop fárakap te aropao waeman oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo, nánkár Kwaro maomp e narek sampok mono. ✧ 17 Aeno yumo Kwarén sér mwaria fir wuri nap kwamp te, yumo ankár warákárnámp aropamp yimetáp niamp fek paokop kip. 18 Yumo tak napo maok, arop fárakapao kor yumo fir wuri nap am wuri nke mo mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak námp mao mwar fwap mér námpara, ankank mek yak námpán nkea nopok sánk naenámpón.”

‘Ankank kénki kwapono’rá sénámp kar
Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

19 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo māmá apárok mapek yiráp kwapwe kare ankank kénkrá kákrá yakápi kwapono. Mámá apár mek te sáráao fánánko, tá sorok woukouria turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárákáp nap far párámpea ankank oukun ti konapono. ✧ 20 Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá oukun aropao kor nap far párámpeaka, oukun ti mo, fwapono. 21 Am waráp kwapwe kare ankank yaknámp némpouk te, waráp ninikao kor am némpouk yak naenámpon.” ✧

Arop pourou mek wae pouri yak naenámp kar

Luk 11:34-36

22 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yi te pourou mekám lam niampon. Táte waráp yi kwapwe kare námp te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon. 23 Aeno táte waráp yi kwatae námp te waráp pourou ponankor kirikip námpon. Aenámpara, táte waráp pourou mek yaknámp lam kirikip nángo te, am kirikip akwapea tokwae kar naenámpon.”

‘Arop ankárankao mani téérént Kwaromp tére naenámp mono’rá sénámp kar

Luk 12:22-31

24 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaeramp tére naenámp mono. Mao am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria, ankwapan saráp warákár naerámpon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe sánk naeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.

25 Aenámpara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria ‘Nomo fir te apae fár mwareano, maokám ént fár mwareano?’rá séri kwapono. Tá yiráp pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria ‘Maokám waempyam sámpea yirir mwareano?’rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon. ✧ 26 Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak námp mao támao am antan fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ✧ 27 Tá yumo mekám te wa taknámp ninik tokwae fek fwap námokuráp yiki yak naenámp ankwap ke kirimprá pap naenámpon? Am te tak mwanap pourou mono.

28 Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi ‘Mokope pourouráp yakáp nap’rá nkenke! Mao te térea waerá waempyam wour mo i konapon. 29 Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomono kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono. ✧ 30 Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámp te, oumpouran arop fárákápao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman, Kwaro mopor kwapwe pap konámpon. Aeno yumo koumteouráp arop yiráp mér te kánanke kwarokonó. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp yirir i konap ankank mo námpan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámpon. 31 Yumo te ninik tokwaeria

✧ 6:19: Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10 ✧ 6:21: Lu 18:22; Kl 3:1-2 ✧ 6:25: Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7 ✧ 6:26: Lu 12:6-7 ✧ 6:29: 1 Kin 10:23

arakrá séri kwapono, ‘Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?’rá niniki kwapono. ³² Am te Kwarén mér monap arop fárákapaoyonkwae sékerrá kápae kare ankankantá takrá oupourouk i konapono. Aeno yiráp Naropwar yámar mek yak námp te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak námpon. ³³ Aenámpan maok, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ntia maomp yae-párák kare ninik te manmékir oupouroukia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-námpon. ✧ ³⁴ Aenámpara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukounwan máma yae fekamp yumonapok koropnám ninik tokwae te máma yae fek saráp támaono.”

7

‘Arop ankwap fárákapan yurukupi kwapono’rá sénámp kar

¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man ‘Mao te kwataenámp’ ria wouroumprá séri kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia ‘Kwataenap arop’rá sénaeane. ✧ ² Yumo mokope pourouráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pourouráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokope pourouráp ninik feki nap te, ankár take pourouráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámp. ³ Amo mokopia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknám yao kárakére nik mo rape? ⁴ Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nánko, waráp ankwapnápén sérrá, ‘Ono waráp yi mekamp tiri sámp-sinae’rá sénanapon? ⁵ Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknám yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énoukoup karia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.

⁶ Yumo yiki kwapwenámp ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákarápria tákakarrá yumwan youroukweantáno.”

Kwaro nomo sénámp karan wawia yaewour naenámp ninik

Luk 11:9-13

⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo ankank moria Kwarén kar sénapo, mao yumwan am monap ankank fwap sánk nae-námpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria, térerá oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámp. ✧ ⁸ Am te apae riteanápe, kápae kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourouk nám te, fwap am ankank nke konámp. Arop ménki fek poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar naenámp. ✧

⁹ Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén ‘Pan sápa’e’rá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámp nie? Mono. ¹⁰ Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Éntékam sápa’e’rá sénánko te, tákam-ti sánk naenámp nie? Am táman kor mono! ¹¹ Ae

✧ 6:33: Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17 ✧ 7:1: Ro 2:1; Je 4:11-12 ✧ 7:7: Mk 11:24; Jo 14:13-14

✧ 7:8: Je 1:5; 1 Jo 5:14-15

konapara, táte yumo kwatae ninikráp arop fárakap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon. ✧

¹² ‘Arop námwan yaewouranápono’ ria ninik i konámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákáreao sériap kar fi támaono.’ ✧

‘Yiki yakáp mwanap mek youmpnámp ménki kánanke’rá sénámp kar

Luk 13:22-24

¹³ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pik mwanap mwaek akwapnámp mwae kup te yinkae tokwaeno. Aenáno kápae kare koumteouráp arop am mwaek tukup napon. ¹⁴ Aeno yiki yakáp mwanap mwaek akwapnámp ménki te kánanke kwarokia mwae koukounkour napon. Aenáno, ankákáránk koumteouráp aropao mwar am mwae kup oupouroungkia nke konapon.” ✧

Nomo ankár kwekár profetén mér mwanámp kar

Luk 6:43-45; 13:24-27

¹⁵ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárakap te sipsip yipi yiriria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare niampono. ✧ ¹⁶ Aenapara, yumo fwap maonap ninikan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánánkap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank náno kánánkap konap nie? Am te mono. ✧ ¹⁷ Tá taknámp kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon. ¹⁸ Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ¹⁹ Kápae kare yao kwapwe kare ki tank mo i konámp te, arop fárakapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon. ✧ ²⁰ Ae konapara, yumo te kwekár profet fákáre mao námokunap ninik aran yumo fwap mér mwanapon.

²¹ Yumo sérrá, ‘Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!’rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe ninik mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknámp maomp ninikaok tukupnap arop fárakapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek tukupá yakáp mwanapon. ✧ ²² Nánkár am Kwaro aropan yurukupnámp yae fek kápae kare arop onan sérrá, ‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá waráp e fek yino kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápae kare kárákáre tokwae yororoimpon.’ ²³ Aerá sénapo, ono am ke fek am fárakapan érik arakrá sénanampon: ‘Ono yumwan kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae ninik i konap aropono. Onomp wonae fik te yakápi kwapono.’ ✧

Nap ti konap anánkaopwe ninikan sénámp kar

Luk 6:47-49

²⁴ Tá Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Arop ono sénamp kar má wawia mántwaok námp te, arop ankwap ninik kwapwerápao nap tiria oumpwar fi

✧ **7:11:** Je 1:17 ✧ **7:12:** Lu 6:31; Ro 13:8-10 ✧ **7:14:** Jo 10:9; Ap 14:22 ✧ **7:15:** Ap 20:29; 2 Pi 2:1 ✧ **7:16:** Je 3:12 ✧ **7:19:** Jo 15:6 ✧ **7:21:** Lu 6:46; Je 1:22,25 ✧ **7:23:** 2 Ti 2:19

mek yumwi épéria fampá pwate nánko, nap kárákáre yak nám̄p niampon. ²⁵ Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konám̄pon. Am te apae riteanápe, am oumpwar waeman kwar mek yak nánko, yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek kárákáre yak nám̄pon. ²⁶ Aeno arop ono farákápnamp kar mámá wawia mántwaok mo nám̄p te, épépérép arop ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinám̄p niampon. ²⁷ Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko te, am nap tukur pik naerám̄pon. Waeman kare kar tukur pikia kwatae akwap naenám̄pon.”

²⁸ Jisas am kar farákápá pwaránko, kápae kare koumteouráp arop fárákap wawia kokorokoria ninik tokwae. ²⁹ Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákapao farákáp konap niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp nám̄pono. ✧

8

Jisas lepra touweráp arop fwapi papám̄p kar

¹ Jisas wae am kar farákáprá yaknám̄p am faonkwek pwarará pikánko, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup. ² Aenapo, ouk-oumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao * koropea Jisasén nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo fwap tak naeria nap kwamp te, onan fwapi papae.” ³ Aeránko maok, Jisaso maonám̄pok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te amo oukoumwan fwapi yak nanapono.” Aeránko maok, ankár am ke fek táman maomp pouroukcamp lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou wae kwapwe kare. ⁴ Aenánko Jisas man sérrá, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop nám̄p máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea waráp pourou prisén yénképria Moseso wokwaek sérimpnám̄p taknám̄p Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop fárákap waráp touwe wae fwapnám̄p mér mwanapon.” ✧

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papám̄p kar

Luk 7:1-10

⁵ Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mekamp arop 100 soldia poukwapnám̄p koropea Jisasén nám̄wan aropomp naenám̄p kar fek arakrá turunk, ⁶ “Tokwae Kar e! Onomp tére konám̄p arop mao touwe sámpea nap mek amp nám̄pono. Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap nám̄pon.” ⁷ Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Ono akwapea man fwapi pap nanampono.” ⁸⁻⁹ Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek akwap nanapanápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop fárákapamp yae ankore mek yak nampono. Aenampan maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp

✧ **7:29:** Lu 4:32; Jo 7:46 * **8:2:** ‘Lepra touweráp arop’rá sénám̄p te, Juda fi te lepra touwe sám̄pnám̄p aropan te Kwaro nke nám̄p fek oum nám̄ponoria panek far-pwate napo, yak konám̄pono. Aeno am arop yiki kukur nám̄p kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárean yénképea maok, fwap aropamp wonae fik korop konám̄pono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 feknkea. ✧ **8:4:** Wkp 14:1-4; Mk 7:36

yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, ‘Amo koropae’ ranko te, mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konámp aropan sérrá, ‘Amo arakrá téreae’rá sénanko te, mao takrá tére konámpon.’¹⁰ Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap make pourouráp mér nap te nke moi nampono.” ✧

¹¹ Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknámp mwaeknámp, tá yámar porokornámp mwaeknámp korop nap, am fárákap te fwap Abraham, Aisak, Jekop, méntér Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek fir fár mwanapon. ✧ ¹² Aeno koumteouráp arop Kwaro maomp náráp firáp taokeyak naenámp nánapi námpan maok, am fárákap am mek tukup mo napo, Kwaro am fárákapan panek kirikip mek tirá kérép nángo, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae mwanapon.” ✧

¹³ Aeria Jisas keptenén sérrá, “Amo akwapae! Onomp ninik te am ankank amo onan mér napnámp taknámp korop naenámpon.”

Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar

Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

¹⁴ Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapea nke nángo maok, Pitamp yupuamp éntupwar touwe sámpea nap mek ampi yak. ¹⁵ Aenánko, Jisas maomp yaek toupoukour nángo, am touwe waeman worokor akwap. Aenánko, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare koumteouráp aropan fwapokwaprá kákámp kar

¹⁶ Takia pwaránko, kumur mek kápae kare koumteouráp arop pourouk kwatae-arop woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisaso-námpok korop. Aenapo, mao sénánko, am kwatae-arop fákáre wae arop pouroukamp worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap aropan kor wae fwapokwaprá káká pwar. ¹⁷ Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nángo, sérimp kar niamp méntér pwi námpon. Mao arakrá sér: “Mao námoku nomp pouroukamp touwe ponankor te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámpon.”

Arop Jisasomp wakmwaek tukup mwaria napan sénámp kar

Luk 9:57-62

¹⁸ Jisas nke nángo, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropá man ikirapo, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Nomo bot mek kounkouria ént aokore tápamprá nkwanwaek fi mwaek tukup mwaro.” ¹⁹ Aeria tukup mwaria napo maok, lo yénkrá fárákápnámp arop ankárankamp koropea Jisasén sérrá, “Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.”

²⁰ Aeránko Jisas nopok man sérrá, “Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno.” ✧ ²¹ Aeránko táte mao éréképá yarak i konámp arop ankárankamp Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, onomp naropwar yépékrá yakea sumpwi nángo maok, pátea korop nanamp te fwap nie?” ²² Táte Jisaso nopok man sérrá, “Wampweno, sumpwi

arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanapono. Amo te onomp wakmwaek koropae.”

Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar

Mak 4:35-41; Luk 8:22-25

²³ Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yárák i konámp arop fárakapao kor énéni kounkouria ént pirékarrá tukup napo, ²⁴ ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pik naeria wae nánko, Jisas te ampi yak. ²⁵ Aenánko, am arop fárakap tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Tokwae Kar e! Amo yinan yaewourae! Nomo ponankor ént mek pik mwanámp pourouiane!” ²⁶ Aerapo maok, nopok Jisas am fárakapan sérrá, “Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo naponon!” Aerá séria pwarará, fárámp rá ouwi ntia ént surukupan yopor nánko, ouwi ntia ént ounk wae moyak. ✧ ²⁷ Aenánko am mao éréképá yárák i konámp arop fárakap am táman nkea, ninik tokwaeria sérarrá, “Mámáte moko pe pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!”

Jisas arop anánkaopweamp pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérépámp kar

Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

²⁸ Jisas wae akwapea ént aokore nkwa mwaek fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenánko maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp arop anánkaopwe koropea Jisasén mwae aok kikip. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konaponon. ²⁹ Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, “Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sik námp te, amo mapek koropea yinan touwe sámp nae nape?” ✧ ³⁰ Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp. ³¹ Aenapo am kwatae-arop fákáre támao námwan aropomp naenámp kar fek Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérépe nae nap kwamp te, kou kápae kare ará yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.” ³² Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárakapan sérrá, “Yumo am mek tukupenke!” Aeránko, am kwatae-arop fákáre am arop anánkaopwean pwarará kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknámp furuk pikrinkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.

³³ Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pirikimpea taun mek tukupea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpoukoupnámp arop yaworan Jisaso yaewourimp kar táman kor farákáp. ³⁴ Aenapo, am mek kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasén kikip. Am fárakap man nkea apáp tokwaeriaka kar kárakáre fek sérrá, ‘Yinomp apár mek mamek te pwarará ankwap mwaek akwapea’ ria waeapon.”

9

Jisaso pu kor yae kor yoronkwae tankámp arop fwapi papámp kar

¹ Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkwa mwaek fi mwaek arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap. ² Aenánko arop fárakapao pu kor yae kor yoronkwae tanknámp arop sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am fárakapamp méran nkea am pu yae yoronkwae

tanknám aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo warákárampo. Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.” ✱

³Aeránko maok, lo yénkrá fárákáp konap arop fárákapao wawia, námokuráp ninik mek mwar arakrá ninik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump sénámpwae!”

⁴Aerá ninikapo maok, Jisas am arop fárákapamp ninik mek wae méria sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek kwatae ninik sámp rape? ⁵⁻⁶ Onomp ninik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp kárákáreráo yak námpan ‘Yumo mérenk’ ria nampon. Ono ‘Waráp kwatae ninik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar karean sénamp’rá mér mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá sénanko, yumo mao nángo nkeaka ‘Karenó’rá sér mwanapon.” Aerá séria maok, am pu yae yoronkwae tanknám aropan sérrá, “Amo fárámprá amo am fek yunkupá ampínan ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.” ✱ ⁷ Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap. ⁸ Aenángo maok, koumteouráp arop fárákáp am táman nkea apáp tirink. Aeria maok, am fárákáp Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop fárákáp takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

Jisaso Matyun wumwiria warámpám kar

Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

⁹Jisas takia pwarará akwapea nke nángo maok, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenángo, Jisas man sérrá, “Onon-ampaok koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek akwap.

¹⁰Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámp konap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yarak i konámp arop fárákapao kor énéngi tankáp. ¹¹ Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yiráp tisa te apaeritea takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ✱

¹²Jisas am kar wawia am fárákapan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop fárákáp touwe fwapnap apaeritea doktanámpok tukup mwanapon? Touwe- nap arop fárákapao saráp doktanámpok tukup konapon. ¹³ Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknám kar nkea mér sámpenke: ‘Ono te ofa sámp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’ Ono ék namp te, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namprá niniknap arop fárákapan wumwia érékép naeria ék nampon.” ✱

Jisas fir wuri konapan sénámp kar

Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

¹⁴Am ke fek táman Jon éréképá yarak i konámp arop fárákáp koropea Jisasén sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri nángo, waráp éréképá yarak i konap arop fákáre fir wuri mo napon?” ✱

¹⁵Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte yupu wourékam sámpnám arop oukounwan náráp nouroup arop fárákápént yak námpek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek

✱ 9:2: Mk 2:3-5; Lu 5:18-20 ✱ 9:5-6: Jo 5:8; 17:2 ✱ 9:11: Lu 15:2; 19:7 ✱ 9:13: Mt 12:7; 1 Ti 1:15 ✱ 9:14: Lu 18:11-12

am yupuráp aropan sámpá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko maok, am ke fek táman am fárákapao fir wuri mwanapon. ✨

¹⁶ Arop ankwap waempyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá * aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam me fek paprá aompinámp támao nénérep nánko, ankár porok waempyam épi am pearákár tokwae naerámpon. ¹⁷ Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi me kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon. Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol mek kéria napo, anánkaopwe énékér fwap yak konepon.” ✨

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar

Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

¹⁸ Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknámp arop ankwap koroepa Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá, “Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo koroepa maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki yakano.” ¹⁹ Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao kor méntér tukup.

²⁰ Aenapo maok, yupu ankárankamp yaknámp, mao te kápe kare por e-furuk pikria ankár taki yak námp te akwapea éntér-sámpramp yopwar. Aenámpeo am yupu koroepa Jisasomp wonae fik younkwe mwaeak yakria maomp waempyam fu fek sámp. ✨ ²¹ Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nanko te, ono e-furuk pik namp wae fwap nae namponria ninikia yae pap. ²² Aenámpan maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, “Táráp e, amo oukoumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon.” Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap. ✨

²³ Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknámp aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae. ²⁴ Aenapo Jisas am fárákan sérrá, “Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono.” Aeránko maok, táte am fárákapao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. ✨ ²⁵ Aenapo, am fárákan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárámp. ²⁶ Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápe kare némpouk mwae sérrá paokopiapon.

Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe ntia top kour aompi yaknámp arop fwapokwapimp kar

²⁷ Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, “Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!” ✨

²⁸⁻²⁹ Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonámpok korop. Aenepo, Jisas am arop yaworan sérrá, “Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?” Táte am

✨ **9:15:** Jo 3:29 * **9:16:** ‘Épi ankank’rá sénámp te, Mosesomp loaik saráp tukup napan sénámpon. ‘Wourékam ankank’rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnámp ninikan sénámpon. ✨ **9:17:** 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ✨ **9:20:** Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43 ✨ **9:22:** Mk 10:52; Lu 17:19 ✨ **9:24:** Jo 11:11 ✨ **9:27:** Mt 1:1

arop yaworao nopok sérrá, “Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér nempon.” Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, “Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon.” ✧ ³⁰ Aeránko am arop yaworamp yi wae firikir. Aenángo Jisas am arop yaworan kar kárákáre arakrá sér, “Yumo mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.” ³¹ Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápae kare némpouk mwaekamp arop wawiapono.

³² Manénkir am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap fárakapao kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop. ³³ Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépea kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenángo koumteouráp arop ninik tokwaeria sérrá, “Wokwae te mámake pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.” ✧ ³⁴ Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyaknámp aropamp kárákáre fek kwatae-arop yérépera kérép konámpon.” ✧

Jisaso koumteouráp aropan aropomprá sérimp kar

³⁵ Jisaso kápae kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárakrá koumteouráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpono. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápae kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ³⁶ Mao kápae kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop fárakapamp ninik te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am farákápe te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp napon. ✧ ³⁷ Aenapo maok, Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan wounáp kar sérrá, “Fir te yopwar mek kápae kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápae kare tére arop mo námpon.” ✧ ³⁸ Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fir tirá koupoukour nae-námpon.”

10

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

¹ Jisas náráp éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am fárakapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yérépera kérép mwanap kárákáre nénkámpon. ✧

² Am éntér-sámpramp aposel * fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te Jems Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon. ³ Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwae takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius. ⁴ Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outiri naenámp arop Judas Iskariot.

✧ **9:28-29:** Mt 8:13; 15:28 ✧ **9:33:** Mt 12:22 ✧ **9:34:** Mt 12:24; Mk 3:22 ✧ **9:36:** Mt 14:14; Mk 6:34 ✧ **9:37:** Lu 10:2; Jo 4:35 ✧ **10:1:** Mk 6:7; Lu 9:1 ✧ **10:2:** ‘Aposel’rá sénémp kar fi te ‘Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop’ támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap fárakapaoonapok farákápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp napon. Jisas éréképá yáráknámp arop fárákapan, tá Pol ntia Barnabasén kor ‘Aposel’rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.)

*Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar
Mak 6:7-13; Luk 9:1-6*

⁵ Jisaso am éntér-sámpramp arop fárákap tirá kérép naeria am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te ankwap fi aropaonapok tupuk kwapono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tupuk kwapono. ⁶ Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tupuk kipo. ✧ ⁷ Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!’ ⁸ Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámpnap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakánpap yéréperá kérép kipo. Ankank yumo sámp nap te kwaporok sámp napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.

⁹ Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, mámá ankank kékéria tupuk kwapono. ¹⁰ Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear yaopwae ará te ti-sámp kwapono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek tapek nopok ankank sámp naenámp. ✧ ¹¹ Táte yumo ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo ankár fwapia nkea mér kip. Am némpouk arop kwapwe kare yae-párak arop yak nángo te, yumo ankár méntér saráp yakápia nánkár wakmwaek am némp pwararáp tupuk kip. ¹² Táte yumo ankwap nap mek tupuk nap kwamp te, yumo am nap mekamp koumteouráp aropan ankár arakrá sér kipo: ‘Kwaromp yonkwae porokwe yumont yakano.’ ¹³ Aerá sénapo, am nap mekamp koumteouráp arop yumwan warákária érékép napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am fárákapan yaewour naenámp. Aeno táte mao yumwan warákária érékép mo napo te, yumo sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yaewour naenámp. ¹⁴ Táte arop ankwap yumwan warákária éréképea yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár fori pwararea warko tupuk kwapono. ✧ ¹⁵ Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap Kwaro koumteouráp aropan kot naenámp fek, Sodom ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámp mwanapon.” ✧

‘Nkwakwe make touwe korop naenámp’rá sénámp kar

Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

¹⁶ “Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae mekamp as niamp ou mek sipsip niamp tirá kérép nampono. Aenampara, yumo ankár tákamao i konámpnámp yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámp ninikaokria yumo sánánkar porokwe fek yakáp kipo. ✧ ¹⁷ Yumo arop fárákapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke námp fek éréképá tupupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon. ¹⁸ Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok éréképea tupuk mwarea napon. Aenapo, yumo am fárákapan kar farákápria ankwap fi aropan kor farákáp mwanapon. ✧ ¹⁹ Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, ‘Yino am fárákapan te apaerá sér mwareano’rá ninik mwanape. Tá ‘Yino yinan turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano’rá ninik mwanape. Yumwan am ke fek táman yumo kar farákáp mwanap kar Kwaro yiráp ninik mek

pap naenámpo. ²⁰ Apae yumoku am kar farákáp mwanapanápe, yiráp Naropwaromp Yiki Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámpo. ✧

²¹ Arop fárakap náráp ankwapyenápén kot nánko, tirá wour mwarea napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar naropwarén yoporria tirá wour mwarea napon. ²² Waeman kápae kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno arop ankár mér kárakáre fek yakrá akwapea pwarnámp yae fek nánko te, Kwaro man fwap warko warámp naenámpo. ✧ ²³ Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pirikimpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Táráp waeman ék naeria námpon.

²⁴ Skul táráp te náráp tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor náráp arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono. ✧ ²⁵ Skul táráp akwapea maomp tisa yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea náráp arop tokwae yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Am arop fárakapao nap naropwarén e tokoprá ‘Belsebul’rá sénapara, mámá nap mek énéni yakápnap arop fárakapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon.” ✧

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar

Luk 12:1-9

²⁶ Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, “Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupá yak námp te, nánkarap érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkar arop ponankor fwap mér mwanapon. ✧ ²⁷ Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokopeyakrá, am kar farákáp kipo. ²⁸ Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sinaenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ✧

²⁹ Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok piká párákap mono. ³⁰ Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon. ³¹ Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpo.” ✧

Jisasomp e érik sér mwanap kar

³² Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon. ³³ Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek ‘Ono te Jisasomp firáp

✧ **10:20:** Jo 14:26 ✧ **10:22:** Mt 24:9,13; Jo 15:18-21 ✧ **10:24:** Jo 13:16 ✧ **10:25:** Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 ✧ **10:26:** Mk 4:22; Lu 8:17 ✧ **10:28:** Je 4:12 ✧ **10:31:** Mt 6:26

mono'rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan 'Mao te onomp firáp mono'rá sénae rampon.'
 ☆

Jisasén saráp ninik mwanap kar

Luk 12:49-53; 14:25-27

³⁴ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe niniki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono. ³⁵ Ono éknámp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuao kor náráp éntupwarén nánko, tá yupuao kor náráp yupu táparápén yorowar, mak mwanapono. ³⁶ Námoku ankáránkamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon. ³⁷ Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo námp te, támao kor onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁸ Tá arop ono touwe sámp nampaokria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁹ Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenámp te, maomp yiki yak te waeman akwapá moyak naenámp. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámp." ☆

Arop yaewouri námp fek nopok sámp naenámp kar

Mak 9:41; Jon 13:20

⁴⁰ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sámp-kérép nánko ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon. ☆ ⁴¹ Arop námo profetéen yaewour naerá ninikia profetéen warákárria náráp nap mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnámp taknámp nopok sámp naenámp. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákárria onomp nap mek warámpá akwap naerá ninikianámp te, am yae-párák kare aropao sámp námpnámp taknámp nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámp. ⁴² Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea, mao te Jisasomp wakmwaek akwapnámp aropara, yaewour naerá ninikia man ént yink-sánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki námp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámp." ☆

11

Jono náráp éréképá yárák i konámp arop fárákap Jisasnámpok tirá kérépámp kar

¹ Jisas námoku éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan am tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwaekamp némpouk mwaek akwaprá koumteouráp arop fárákapan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yárák.

² Jono man fákaepa páte napo yakria, Kraiso kápa kare térerá yáráknámp kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan,

☆ **10:33:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12 ☆ **10:39:** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25 ☆ **10:40:** Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14 ☆ **10:42:** Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10

Jisasén turunkenkria tirá kérép. ³ Aenánko maok, am fárákap tukupea Jisasén turunkrá, “Amo te am korop naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwapan yépékrá yakáp mwanámp nie?” ✧

⁴ Tá nopok Jisas am fárákap an arakrá sér, “Yumo tukupea kápae kare ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo: ⁵ Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámpnap arop wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnáp arop fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop fárákapao kor warko fárámp, tá ankank moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa napon. ✧ ⁶ Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpnon.”

⁷ Am Jonomp éréképá yárák i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárákapán sérrá, “Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank ouwirao nángo, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono! ⁸ Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nángo, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konapon. ⁹ Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápae kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpnon. ¹⁰ Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénampon: ‘Wawenke!

Onomp kar fárákap naenámp arop sámp-kérép nanko, amwan manénkir meki akwap naenámpnon.

Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpnon!’ ✧

¹¹ Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp ponankor arop fárákapán kámákár akwap námpnon. Aenámpnan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpnon.

¹² Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan námp te, arop yoporráp kárákare kor arop fárákapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon. ¹³ Ponankor profet fákare ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon. ¹⁴ Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono. ✧ ¹⁵ Aenámpara, woupwiráp arop te ankár mámá kar má wa kuno.

¹⁶ Oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákare koropea némpouk tankáprá ankwap fákáreráo ankwap fárákapán sér i konap niamp námpnon. ¹⁷ Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpnan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwaé touwe mwanap tár sámp námpnan maok, yumo te éménk mo i konapon.’ ¹⁸ Tá taknámp Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpnon. Aenánko arop fárákapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sénapon. ✧ ¹⁹ Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nángo, arop fárákapao man sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao

✧ 11:3: Mal 3:1 ✧ 11:5: Mt 8:2-4 ✧ 11:10: Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28 ✧ 11:14: Mt 17:10-13

✧ 11:18: Mt 3:4

te fir fár tokwae konámp arop, tá wain ént fár tokwae konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.' Aenámpan maok, mao tére námpao Kwaromp mér yénkép námp te kare kar ankankono." ✧

Kwatae ninik pwar monap arop firan aropompnámp kar

Luk 10:13-16

²⁰ Ankwap némpouk mwaek Jisas kápae kare kárakáre tokwae yénkép námpan maok, am fárakap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárakapan yoporimpono. ²¹ Takria arakrá sér, "Yumo taun Korasin mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárakap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnamp kárakáre niamp yénképankoria te, am fárakap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria kápér i konap waempyam kápéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe mwaek sir mwarapono. ²² Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ✧ ²³ Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankar yaomwi mek pik mwarea napon. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárakáre yénkép namp niamp take pourouráp yénképankoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ✧ ²⁴ Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon." ✧

Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar

Luk 10:21-22

²⁵ Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, "Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo máma ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárakapan te mek wouroumpria, amo tárápnámp yakápnap aropan saráp yénkép nap táman, ono amwan 'Aesio'rá sénampono. ✧ ²⁶ Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!"

²⁷ Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, "Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankarankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárakapan náráp Naropwar Kwar yénkép nánko, am fárakapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. ✧

²⁸ Yumo arop fárakap tére tokwae wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononámpok korop napo, ono yumwan anepér nénk nanampon. ²⁹ Ono yumwan sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te, * yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan

✧ **11:19:** Lu 15:1-2 ✧ **11:22:** Amo 1:9-10 ✧ **11:23:** Stt 19:24-28; Ju 1:7 ✧ **11:24:** Mt 10:15; Lu 10:12 ✧ **11:25:** 1 Ko 1:26-29 ✧ **11:27:** Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35 * **11:29:** 'Yaopwae yápare mek porokop' te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaeao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénampon. "Juda Tére konap Ninik" kware 7 fek nkeampo.

sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara, yumo fwap anepér sámp mwanapon. ³⁰ Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo, kakére fwapono.” ✧

12

‘Sabat yae fek tére kwaponó`rá sénap kar

¹ Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yarak i konámp arop éréképea akwap. Aenánko am fárakapao yae porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá fépérrá tukup. ✧ ² Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, “Amo nkeae! Waráp éréképá yarak i konap arop fárakap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon.” ³ Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárakapan sérrá, “Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárakap yae porokwe nánko, ⁴ Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknappan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákáreráo saráp fári konapan niapon. ✧ ⁵ Ae te yumo am kar lo fek yak námpn kar kor nke mori kwaponó? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae ninik yak mono. ✧ ⁶ Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar námpn. ⁷ Kwáro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknám kar fwapia mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanaponó. ✧ ⁸ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap konámpono.”

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenám fwapi papám kar

Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

⁹ Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárakapamp lotu nap mek akwap. ¹⁰ Aenánko maok, am mek yaknám arop ankárankamp maomp yae te yonkwae yak. Aenánko maok, arop ankwap fárakap Jisasén kot mwanámprá, mokopon nke mwar ritea man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenám arop fwapi pap mwanám ni mo nie?” ¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo ou mekamp arop ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko ka-pap konámp te yumo wae mér napon. ¹² Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpn. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.” ¹³ Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, am arop wae náráp yae kor ékékére nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak. ¹⁴ Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

Jisas te Kwaromp tére arop karenó`rá sénám kar

¹⁵ Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria am taun pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp

wakmwaek tukup napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák.
 16 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo onan, mao tére námponorá arop ankwap fárákapaó wa nap fek érik séri kwapono.” 17 Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaia mp táp feknámp sérimp kar wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,

18 “Mámáte onomp tére aropan ono wae nánapi pwara nampon.

Ono man warákár tokwaeria
 ono te man yonkwae kárámp nampon.
 Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko
 mao yae-párak kare ninik fekamp kar
 ankwap fi mekamp arop fárákapan
 farákáp naenámpon. ✧

19 Mao te arop yopor kar sér mo,
 kar tokwae tékén sér mo.
 Mao koupoukour konap mwae érik fokopeyakrá
 wumwi kar fek kar farákáp mono. ✧

20 Kaeak nunuri yak námp te,
 am te ponankor tákár mono.
 Táte kárakáre monámp lam mekamp wik
 yurunk kánanke kwarok námp te
 ponankor torokwari pap mono. *

Mao fwap térerá yakrá akwapea
 yae-párak kare ninik pwi yak námp naenámpon.

21 Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop
 man méria, man yépekrá yakáp mwanapon.” ✧

Jisas te Belsebulomp kárakáre fek tére námprá sénap kar

Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Am ke fek táman arop fárákapaó arop ankárankamp kwatae-arop noumpoukoupá yak námp Jisasnámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenánko Jisas man fwapi pap nánko, mao wae kar séria yi fwap nke. 23 Aenánko kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, “Ae te mámá arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?” ✧ 24 Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, “Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námp maomp kárakáre fek kwatae-arop yérepérá kérép námpono.” ✧

25 Aerapan maok, Jisas am fárákapamp ninik mek wae méria am fárákapan sérrá, “Ankárankamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárakáre yak naenámpon? Wae-man kwatae akwap naenámpon. Táte ankárankamp némpoukamp arop, tá ankárankamp nap mekamp arop kuk pirékarea yorowar nánko te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono. 26 Aeno táte Satan kok námoku yorowar nánko te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárakáre yak naenámpanáp? 27 Táte kare, Belsebul onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yérepérá kérép nampán nánko te, wa yiráp arop fárákapan

✧ 12:18: Mt 3:17 ✧ 12:19: 2 Ti 2:24 * 12:20: Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono. ✧ 12:21: Ais 42:1-4 ✧ 12:23: Jo 7:31 ✧ 12:24: Mt 9:34

yaewouránko kwatae-arop yéréperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon. ²⁸ Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te yumo nke nap fek wae ék nám, ará mér kipo. ✧

²⁹ Mokopia aropao ankwap kárákáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpon? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárákáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek papará am mek tankápnám ankank fwap ti naenámpon. ✧ ³⁰ Táte arop onomp nouroup mo nám te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek kounteouráp aropan koupoukour mo nám te, mao am fárákapan ti-yérépe nánko, píríkimp konapon.

³¹ Aeria ono yumwan sénampon, ‘Kwar te kounteouráp arop fárákapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpon. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ✧ ³² Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpon.’

Aropamp ninik mek yak nám maomp karao érik yénképnám kar

³³ Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon. ³⁴ Yumo kwatae kare arop takam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak nám te, am támao maomp táp meknám am takeniamp kar sérar i konámpon. ✧ ³⁵ Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknám kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.

³⁶ Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae fek te, kounteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-nám nik mo, kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon. ³⁷ Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan ‘Kwapwe kare arop’rá sér, tá ‘Amo kwatae arop’rá sénaenámpon.’

Jisas kárákáre yénképano’ ria sériap kar

Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸ Aenángo am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén sérrá, “Tisa, yino amo Kwaromp kárákáre yénkép napo, nke mwaro.” ✧

³⁹ Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mamá ke fekamp kounteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap kounteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárákáre nke mwar’rá sénapon. Táte ono am fárákapan Kwaromp kárákáre fwap yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárákáreran saráp yénkép nanampono. ⁴⁰ Wokwaek kar Jona

te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak naenámpón. ✧ ⁴¹ Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro kounteouráp arop fárákapan yurukup námp fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor yurukup námp fek fokouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp mwanapono. ✧ ⁴² Wokwaek kar yae-mánkwan mwaek panek yaknám kwin te apár faek karaok yak námpao maok, Solomonó kwapwe kare yonkwae kour kar farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro kounteouráp arop yurukup námp fek yae-mánkwan mwaek panek yaknám Kwin am mek fokoheyakria, mámá ke fekamp kounteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámpón.” ✧

*Kwatae-arop warko arákarrá koropnám kar
Luk 11:24-26*

⁴³ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monám apár mekmwaek yarak. Yarakria, am mek anepér sámp naenámp nap oupourouk námpao maok, mao nke mono. ⁴⁴ Aeria maok, mao sérrá, ‘Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp nap mek akwap nae’ ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak. ⁴⁵ Aenángo te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp kwatae ninikan kámákár námp éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankar porok kwatae kare yak námpón. Tá taknám oukoumwan mámá ke fekamp kounteouráp arop fárákapan kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon.” ✧

*Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre koropnap kar
Mak 3:31-35; Luk 8:19-21*

⁴⁶ Jisas kounteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria. ✧ ⁴⁷ Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape.” ⁴⁸ Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?” ⁴⁹ Aeria námoku éréképá yarak i konám arop fárákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, “Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákaponó. ⁵⁰ Arop onomp yámar mek yaknám Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono.” ✧

13

Arop yopwar mek ankankou yirínám wounáp kar

¹ Am yámaraok táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank. ² Aenángo, kápae kare kounteouráp arop koroepa am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nángo, kounteouráp arop ponankor ént woupwi mek fokouri yakáp. ³ Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar fárákáp. Aeria sérrá, “Yumo wawenke! Arop ankáránkamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono. ⁴ Mao yirir nángo maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nángo, antao koroepa fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek péri kor yárakár námp fek pik nángo, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nángo, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok, ⁶ yámar narek aokrá yokwap nángo, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon. ⁷ Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nángo, am wiráp paok wi támao woukoupria oupououri yak. ⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono. ⁹ Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno.”

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi

Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰ Jisas am kar fárákápea pwar nángo, maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap koroepa Jisasén turunkrá, “Amo apaeritea am fárákapan wounáp kar fárákáp naponono?” ¹¹ Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpeyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop fárákapan te mono. ✧ ¹² Táte arop Kwaromp kar kárakáre fek niki samp nángo te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámp. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námpan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon. ✧ ¹³ Am taki yak námp táman, ono am fárákapan wounáp kar sénampon: Am fárákapao am ankank énoukoup napao maok, am fárákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono. ¹⁴ Am kounteouráp arop fárákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpon. Mao sérrá, ‘Yumo waeman kar wa napao maok, am kar fi te mér mo mwarea napon. Yumo wae énoukoup napao maok, ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon. ¹⁵ Am kounteouráp arop fárákapamp ninik te kárakáre yak námpon. Aeria am fárákapao kar wawantá woupwi kákaria yi wouri yakáp napon. Aenapara, am fárákap te ankank ankwap nkeria, maomp woupwi kar wawia maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara, mao warko arákarea ononampok korop napo, am fárákapan fwapokwaprá kákantáno.’ ✧

16 Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp. 17 Ono yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare profet fákáre ntia yae-párak kare arop fárakap oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwar karapao maok, nke moiapon. Tá oukoumwan yumo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa moiapon.” ✧

*Ankankou fek wounápnámp kar fi
Mak 4:13-20*

18 Jisas am fárakapan sérrá, “Yumo am ankankou yopwar mek yirir i konap fekamp wounápnámp kar fi wawenk. 19 Arop Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp karan wa námpao maok, am kar fi fwapia mér mo nap te, mwaeak piká tanknámp ankankou niamp. Satano koupour kar koroprá am kar Kwaro arop ninik mek ankank ounápnámp yimp námp te, mao ti-akwap konámpo. 20 Ankankou ankwapmwae ankore mek péri kor yarákárnámp kwar yumuntuk piká tank námp te arop koupour kar kar wawia sámpe warákár. 21 Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke fek saráp yak nánko maok, mao Kwarén mérápnámp táman ankwapao námwan kar kwatae sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér námp te koupour kar kwatae akwap konámpo. ✧ 22 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek piká tank námp te, arop wae kar sápnámp námpao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare mani kénk naerianápnámp ninikao Kwaromp kar oupouroupa pap nánko, mao te ki tank mo námpon. ✧ 23 Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek piká tank námp niamp te, arop kar wawia am kar fi mér námpono. Aenángo mao fwap ki 100, 60, 30 arakrá tankápnámp konámpo.”

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

24 Warko Jisas ankwap wounápnámp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro náráp firáp taokeyak konápnámp te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yirir i konápnámp niamp. 25 Aenápnámpao maok, am koumteourápnámp arop pampi yakápnámpo, kumruk maomp yopor arop kánápnámp koroea kwatae apwar pwae ki wit fi mek yiriria pwarará akwap te. 26 Wakmwae am wit párea wae ki tank naeria nánko, nke napo, am apwar pwae kwataeao kor mént forokor. 27 Aenángo, am yopwar mek tére konap arop tukupea yopwar naropwarén sérrá, ‘Arop Tokwae, yino nik námp te, amo waráp yopwar mek te ankankou kwapwe mwar yoroi napon. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakápnámpo?’

28 Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, ‘Yopor arop ankápnámpo am apwar pwae kwatae sira námpon.’ Aeránko, am tére aropao sérrá, ‘Ae te amo nik nap te, yino tukupea am apwar pwae kwatae moroprá koupoukour mwanápnámp nie?’ 29 Aerapo maok, nopok mao am fárakapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape. 30 Énékér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwae wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanapon.’ ✧

*Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Mak 4:30-32; Luk 13:18-21*

³¹ Tá warko Jisas am fárákapan wounáp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankárankao mastet ou sámpea yopwar mek yoroinámp niámp. ³² Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke kwarok kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwae akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp yopwar mekamp firan kámákár akwap námp. Akwapea yao niamp nángo, antao kor fwap koroepa am yowe mek tankáp i konámp.”

³³ Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te yis niámp. Yupu ankárankampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér arákareanángo, yámpea tokwae kar i konámp niámpono.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar

Mak 4:33-34

³⁴ Am kápae kare kar Jisaso koumteouráp aropan farákáp námp te wounáp kar mwar farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákáp námpono. ³⁵ Aenámp am te wokwae profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono. Wokwae mao sérrá,

“Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te wounáp kar fek sénanampon.

Ono am arop fárákapan wokwae Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia mek wouroumpa yakrá koroepa oukoumwan námpan sénanampon.” ✧

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

³⁶ Takia pwarará Jisas koumteouráp aropan párokoprá wae nap mek ankwap. Aenángo maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap koroepa man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornámp wounáp kar fi farákápa.”

³⁷ Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro námp te Aropamp Tárápono. ³⁸ Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyak-námp mekamp koumteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te Satanomp koumteouráp aropono. ✧ ³⁹ Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp ke te mámá apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tére konap arop te ensel fákáreno. ⁴⁰ Am apwar pwae kwatae kouwoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár mámá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon. ⁴¹ Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nángo, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnámp kwatae pap konámp ankank, ntia kápae kare kwatae niniknap arop fárákapan fárarámprá párokop mwanapon. ⁴² Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon. ⁴³ Am ke fek táman yae-párák kare koumteouráp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknámp mek yakáprá yámarnámp wae tákapá yakáprá mwanapon. Arop woupwirápao námp kwamp te, ankár mámá kar má wa kuno.” ✧ ✧

Arop mani bokis kwar mek tank nángo nkenámp wounáp kar

⁴⁴ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak námp te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoroepa nkeaka warko oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sámpon námp niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

⁴⁵ Tá ankwap wounámp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare * bisnis téreria am fek mani sámpon. ⁴⁶ Ae konámpao, mao nke nángo, anani kor ankwap ankárank kwapwe kare kare nángo, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sámpon námp niampon.”

Umbenan wounápnámp kar

⁴⁷ Jisaso ankwap wounámp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konámp te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápa kare nkwaake make éntékam ti. ⁴⁸ Am umben mek te top pwarámpeyak nángo, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenámp kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampono. ⁴⁹ Nánkár māmá apár pwarnámp yae fek taknámp mwanaponno. Ensel fákáre ékia yae-párak kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámprá párapkop mwanapon. ⁵⁰ Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákapan yaomwi tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.”

Manénkir kamp kare kar ntia wourékam kare kar

⁵¹ Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan turunkrá, “Yumo te māmá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapano Jisasén sérrá, “Yeno.” ⁵² Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárákapan te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao maok, am fárákapan te arak naponno: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank námp niampon.”

Nasaret mekamp arop fárákapan Jisasén younkwe sánkap kar

Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

⁵³ Jisas am wounámp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap. ⁵⁴ Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp koumteouráp arop am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar farákápan. Aenángo am fárákapan wawia kokorokoria sérrá, “Am māmá mér ntia Kwaromp kárakáre yénkép námp máte maokamp sámpea námpon? * ⁵⁵ Māmá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárákapan te maomp nánaeounápono. * ⁵⁶ Maomp antáponámp fákáre te nomont yakáp naponno. Maomp mér ponankor te maokamp sámpon námpono?” ⁵⁷ Aeria am fárákapan Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Profet te kápa kare némpouk e yak námpono. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.” ⁵⁸ Aenámpara, Jisaso

* **13:45:** ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénámp te, solwara mek kour mekampao yumwi fek kárákapan yak nángo, sámpea am fek mani tokwae ti konaponno. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konaponno. * **13:54:** Jo 7:15 * **13:55:** Jo 6:42

am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námpon.

14

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

¹ Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nángo wa. ² Mao náráp tere aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námpono. Aenámpara, maomp yaek-námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon.” ³⁻⁴ Am te arakimp: Wokwae Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nángo, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námpon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon. ✧ ⁵ Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárákap te, Jon te profetonia ninik nap ara, mao am fárákapan apápria man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nángo yak. ⁶ Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran níkia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenángo, am ke fek am Herodiasomp namom éнки am arop ou mek kaerá yarak nángo, Herot nkea warákár tokwae. ⁷ Aeria maok, man kar papria sérrá, “Kare kar yámar mek yámp am námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono.” ⁸ Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, “Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenámppono.” ⁹ Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, “Sánkenk”rá sérimpon. ¹⁰ Mao arop ankárank sámp-kérép nángo, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákap. ¹¹ Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tarápan sánk. Aenángo mao sámpá akwapea éntupwarén sánk. ¹² Aenapo maok, Jono éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea maomp yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar

Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

¹³ Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap. Aenángo maok, koumteouráp arop mao akwap námp wawia am yakápnap némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup. ¹⁴ Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nángo, kápae kare koumteouráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisaso am fárákapan yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. ✧

¹⁵ Tá wae kumur mek maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap maonámpok koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria námpono. Amo mámá koumteouráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fánanápono.” ¹⁶ Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, “Apaeritea tukup mwanapono? Yumo támao fir nénkenke.” ¹⁷ Tá nopok am fárákapao sérrá,

“Yino te mapek fir tank mono. Pan yankapramp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono.” ¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke.”

¹⁹ Aeria maok, koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Apwar pwae fek tankápenke.” Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp arop táman nénk. ²⁰ Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon. ²¹ Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te koumteou tárápu te kouroump mono. ✧

Jisaso ént yumunturik koropámp kar

Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

²² Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo manénkir bot mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwae tukopenke.” Aeria maok, námoku mwar koumteouráp arop fárákap tirá kérép naeria. ²³ Mao koumteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak. ²⁴ Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwae knámp koropea bot panánkár. ✧ ²⁵ Aenánko, wae wakore naenámp fápa nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik. ²⁶ Aenánko, am fárákap mao ént yumunturik koropnámp nkea, kour me woukouria sérrá, “Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!” Aeria apápria fépénénka wae. ✧ ²⁷ Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, “Yumo sánánkar kárakáre fek yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapon!”

²⁸ Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae.” ²⁹ Aeránko maok, Jisas man sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisasnápok akwap. ³⁰ Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”

³¹ Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoropea sérrá, “Amo te mér tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe ninik sámp napon?” ³² Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar. ³³ Aenánko bot mek tankápnap arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!” ✧

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

Mak 6:53-56

³⁴ Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwapmwaek fik apár Genesaret mek. ³⁵ Aenapo am mekamp koumteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwae kamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare touwenap arop Jisasnápok éréképá korop. ³⁶ Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waempyam fu fek

toupoukour napo, am fárakapamp touwe wae fwap naenámpon.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek yae papnap arop fárakapamp touwe warko wae fwap námpono. ✧

15

Kwaromp lo appeyaenámpomp loan kwe-pwarnámp kar

¹ Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnáp arop fárakap Jerusalem meknámp Jisasnámpok koropea sérrá, ² “Apaeritea amo éréképá yarak i konap arop fárakap nomp appeyaenápo nomwan sápap lo kar ták-sinapono. Am fárakap fár mwarianap ke fek te yae yárár i konapaok mo nap tene.”

³ Nopok Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo Kwaromp lo kwe-pwarará, yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon? ⁴ Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp karwaokampo.’ Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi naenámpon.’ ✧ ⁵ Aeno yumo te arop fárakapan ‘Araken’rá sér i konapon: ‘Yumo mani ankank yiráp éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am ankank te Kwarén sánk nanámpria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap sénanapono.’ Yumo aerá sér i konapono. ⁶ Am taknap ninik támao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámpará yiráp tékénou káknáp loan saráp narek samp-tukup napon. ⁷ Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare sénámpon:

⁸ ‘Am arop fárakap te náráp kar mwar onomp e sakap napon. Aeno maomp ninik te onan panek yakáp napon.

⁹ Am fárakap aropamp lo karan saráp farákápria sérrá, “Máte Kwaromp karono.” Aenapara, am fárakap te onan kwaporok mwar lotu napono.” ✧

Ankank arop ninik mek ousi pap konámp kar

Mak 7:14-23

¹⁰ Aerá séria maok, Jisas kounteuráp aropan koropenkrá wumwiria maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourénke. ¹¹ Ankank táp mek pik námp te arop ninik mek kwatae pap mo i konámpono. Aeno ankank arop ninik mek yak námpao maomp táp meknámp ek oukur korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpono.” ✧

¹² Am ke fek táman Jisas éréképá yarak i konámp arop fárakap koropea Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae mér rape?”

¹³ Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar te mao wae yopwarrápono. Kápae kare ankank mao námoku yoro moi tari námpnan te, am ponankor fi make mokwap naenámpon. ¹⁴ Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwareнке! Am fárakap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnáp arop fárakapan mwae kup yéknép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp arop ankwap yi

wurumpi yaknám aropan mwae kup yénképria te, énékér apár me mek pik nerea nepon.” ✧

¹⁵ Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik mek oumi papnám kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa mwaro.” ¹⁶ Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rake? ¹⁷ Ae te kápae kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi mwae-párak akwapea tukwi nap mek pik nám te mér mák rape? ¹⁸ Aeno ankank táp meknám ek oukur korop nám pao maok, am te ninik meknám korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap konámpon. ¹⁹ Ankank ninik meknám koropánk i konám te arakono: Ninik kwataenap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu kokopor mwanap ninik, tá pwarápae sánk konám kokopor ninik, tá oukun i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárá sér i konap ninik, wouroump sokwak i konap ninik. ✧ ²⁰ Ará ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop manénkir yae yárar moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap mono.”

Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar
Mak 7:24-30

²¹ Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon mekmwae akwap. ²² Aenáno Kenan fi mekamp yupu ampok yak nám pao maonámpok koropea Jisasén tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk woukoupea kwatae papáne!” ²³ Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao éréképá yarak i konám arop fárakapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá yupu má nomp wakmwaek wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”

²⁴ Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yae-wouraria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá Kwaro onan sámp-kérép námpono.” ²⁵ Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!” ²⁶ Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * sámkantáno.” ²⁷ Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakápnap as te naropwaro fánám fir tiri párapok pikrink náno, fwap am tirá fári konapono.” ²⁸ Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono. ✧

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

²⁹ Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank. ³⁰ Aenáno, kápae kare koumteouráp arop fárakap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárakapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenám arop, tá top kor aompi yaknám arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák.

✧ **15:14:** Mt 23:16 ✧ **15:19:** Ga 5:19-21 * **15:26:** 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámpon. ✧ **15:28:** Mt 8:10,13

³¹ Aenánko am arop fárakap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknám arop kar sénámpwae! Kour korokorenám arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yarak námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!” Aeria maok, am fárakap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar

Mak 8:1-10

³² Takia pwarará Jisas námoku éréképá yarak i konám arop fárakapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mámá arop fárakapan tá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeao k poporokweantáno.” ✧ ³³ Tá nopok mao éréképá yarak i konám arop fárakapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápa kare pan mámá arop ou tokwae má pwi naenámpono?” ³⁴ Tá nopok Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárakapao sérrá, “Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpono.”

³⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” ³⁶ Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákaria mao éréképá yarak i konám arop fárakapamp yae nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo, ³⁷ wae ponankor féperia pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwae tankáp nánko, Jisasomp arop fákare am fir koupoukarea fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ³⁸ Am fárap arop te 4,000 niamp arake. Aenámpan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono. ³⁹ Takia Jisaso am koumteouráp arop fárakap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwae akwapámpo.

16

Jisasén ‘Kwaromp kárákare yénkép napo nke mwar’rá sériap kar

¹ Farisi fákare ntia Sadyusi fákare koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, “Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárákare yénkép napo, yino nke mwaro.” ✧ ² Aeapan maok, nopok Jisas am fárakapan sérrá, “Kumur mek yumo nke napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.’ ³ Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: ‘Yámar mek támare nánko, oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.’ Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank nkea yae-párak yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan mámá ke fek koropánknám ankank fwapia yurukup mo napon. ⁴ Yumo te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárákare nke mwar’rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárákare ankwap ankárank yénkép mono. Yumo Jonanimp kárákare aran saráp nke mwanapono.” Aerá séria Jisas wae am fárakapan pwarará akwap. ✧

Yisan wounáprá sénámp kar

Mak 8:14-21

⁵ Jisaso éréképá yarak i konám arop fárakap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea nkamwae fik napao maok, am fárakap te pan sámp mo,

nik mo pwarará tukup. ⁶ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ✧ ⁷ Aenánko, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, “Am te nomo pan sámp mo, yaenémpi korop námpan sénámpon.” ⁸ Jisas wae am fárákamp kar wawia sérrá, “Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, ‘Yino pan mo námprá sérarapon?’ ⁹ Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ✧ ¹⁰ Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp nángo te, apaekamp basket mekia kákapono? ✧ ¹¹ Ae te mokopono? Yumwan ono ‘Pan sámpenk’rá sér moi namp te, yumo mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo.” ¹² Aeránko maok, am fárákapao wae mér, Jisas te ankár ‘Pan mekamp yisan mér kar kip’rá sér mono, ‘Am fárákap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá fárákáp konap karan mér kar kip’rá sénámponrá ninikiapon.

Pita Jisasén ‘Krais’rá sérimp kar

Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

¹³ Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaeakria maok, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?” ¹⁴ Aerá turunkánko maok, am fárákapao sérrá, “Amwan te ankwap fárákapao ‘Arop ént mek éné i konámp Jon’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Elaija’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Jeremaia’, tá ‘Ankwap profet’rá sénapon.” ✧ ¹⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumoku kare te onan te ‘Wa’rá sénapon?”

¹⁶ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Krais, * amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.” ✧ ¹⁷ Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nángo, amo waeman kare sénapon! Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námpan mao támao amwan yénkép námpono. ✧ ¹⁸ Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp kárákáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ✧ ¹⁹ Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek taokor naenámp. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámp.” ✧ ²⁰ Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan kar kárákáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Krais támaono”rá séri kwapono’rá sérimpon.

Jisas ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sérimp kar

Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

²¹ Takia pwarará am ke fek táman Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá fárákáp

✧ **16:6:** Lu 12:1 ✧ **16:9:** Mt 14:17-21 ✧ **16:10:** 15:34-38 ✧ **16:14:** Mk 6:14-15 * **16:16:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✧ **16:16:** Jo 6:69 ✧ **16:17:** Mt 17:5
✧ **16:18:** 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20 ✧ **16:19:** Jo 20:23

konap arop mao onan touwe tokwae sáp napo, sámp nanampon. Takia am fárakapao onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yinínki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpon.”

²² Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk koropantáno.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo nkwapok akwapae! Amo onomp mwae kup taokor kwapono. Amo te Kwaromp niníkaok mono, aropamp niníkaok saráp napon.”

²⁴ Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp ninik te wampwe pwarará, ono touwe sámp nampaokria maok, onomp wakmwaek korop naenámpon. ✧ ²⁵ Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwap onan niníkria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon. ²⁶ Táte arop ankwap apárokamp kápae kare ankankan saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon? ²⁷ Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor kounteouráp aropaoinap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ✧

²⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwap fárakap oukoumwan sumpwi mo, yakápria, manénkir Aropamp Táráp † king yoroia ék námp ankár nke mwanapon.” ✧

17

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

¹ Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapnáp Jon, makia éréképea ankwap faonkwe tokwae narek karaok poka, mao námoku mwar yakáp. ² Aeapo maok, am fárakapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourourápi akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnám wae tokwae niamp, tá maomp waempyámrap ankank te wupwi kor kareria, wae tákapa wae. ✧ ³ Aenánko, wokwae kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija * am fek koropea méntér yakria Jisasént kar sénepo, am arop yaworan kor wae nke. ⁴ Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Amo ‘Takae’rá sénapo te, ono fwap sákae yinínkaopwe mapek woukour nanampon. Ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijampor.”

⁵ Oukoumwan takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae tákap-nám kouwwe wupwi ékia am fárakapan oupouroup. Aenánko am meknám arop kar niampao am yinínkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono

✧ **16:24:** Lu 14:27 ✧ **16:27:** Mt 25:31; 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12 † **16:28:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp wware 84 fekamp kar nkeae. ✧ **16:28:** Mk 9:1; Lu 9:27

✧ **17:2:** 2 Pi 1:16-18 * **17:3:** ‘Moses ntia Elaija’: Moses te lo farákápnám arop. Elaija te Krais korop naenámp profet kar sérriap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákáreráo sériap kar táman wae pwi pap námpono.

man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✧

⁶ Aeránko, am arop yininkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tirinka waeapon. ⁷ Aenapo Jisaso am fárákapamp wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, “Yumo apápi kwapono. Ferámpenke!” ⁸ Aeránko ferámprá narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak nángo nke.

⁹ Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pikria Jisaso am fárákapan kar kárákáre sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámate séri kwapono. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-námp ke fek naenámpon.”

¹⁰ Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap man turunkrá, “Mokopia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nángo, Kraís wakmwae korop naenámp’rá sénapon?” ✧ ¹¹ Tá nopok Jisaso sérrá, “Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank fwapokwap naenámpon. ¹² Ae naenámpan maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpan maok, arop fárákapao man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make napono. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap mwanapono.” ✧ ¹³ Jisas takrá sénánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap wae méria, mao te arop ént mek nér i konámp Jonén sérianrá ninikiapon. ✧

*Jisaso kwatae-arop woukoupeyáknámp táráp fwapi papámp kar
Mak 9:14-29; Luk 9:37-45*

¹⁴ Wae tukupea kounteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér, ¹⁵ “Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek piká párákap, tá kápae kare por ént mek piká párákap. ¹⁶ Mak i konámpan waráp éréképá yarak i konap arop fárákapapok warámpá akwap nanko, am fárákap te fwapi pap mwanap pourou mo napono.” ¹⁷ Aeránko maok, nopok Jisaso arakrá sér, “Yumo kounteouráp arop yumo Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwaek sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mampok warámp-sankoropenke.” ¹⁸ Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap nángo maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare. ¹⁹ Aenko mao éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?”

²⁰ Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo fwap máma faonkwe man sérrá, ‘Amo fárámpea ankwapmwaek akwapae’ napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámp te yak mono. ✧ ²¹ Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon.”

Jisas námoku sumpwi naenámp ankwap por sérímp kar

Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

²² Jisas énéni Galili mek tukupria maok, mao éréképa yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákamp yae pap mwanapon. ²³ Aenapo am fárákapa faroepa péri me mek páte napo, yinink yae yakea warko fárámp nae-námpon.” Aeránko maok, mao éréképa yarak i konámp arop fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae. ✧

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

²⁴ Wakmwaek am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap tokwae mekamp takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir ko-nám nie?” ✧ ²⁵ Aerapo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námpono.” Aeria mao wae nap mek yompea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir Pitan wounáprá turunkrá, “Saimon, amo nik nap te apaeno? Apárokamp king fákare takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni, námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?” ²⁶ Aerá turunk nángo maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap fekamp sámp konaponno.” Aenánko nopok Jisaso man sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono. ²⁷ Aeno lotu nap tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yoporantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir érékép nap maomp top kor kununkwapea am mekamp mani náparamp sámpae! Amo am mani sámpea am fárákapan sánk napo, nomo énékér nomp takis pwi naenámpon.”

18

‘Kwaro maomp firáp taokeyaknám mek wa tokwae kari yak námpono’rá sénám kar

¹ Am ke fek Jisas éréképa yarak i konámp arop fárákap Jisasnámpok koropea sérrá, “Kwaromp firáp taokeyaknám mek te wa narek tokwae kari yak námpon?” ✧

² Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae ránko koropea am fárákamp amore mek fokopeyak nángo yénkép. ³ Aeria mao sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek te yoump me karenó. ✧ ⁴ Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknám mekamp arop ponankor kámákár akwap námpon. ✧

⁵ Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námpon te, mao onan kor warákárria warámp námpon.” ✧

Arop ankwapamp mér nám kwatae pap konámp kar

Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

⁶ Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan mér námpan maonianánko am táráp onan mér námpon pwar námpon te, wae manénkir arop fárákapa am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae toko-roepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.

✧ 17:23: Mt 16:21 ✧ 17:24: Kis 30:13 ✧ 18:1: Lu 22:24 ✧ 18:3: Mt 19:14 ✧ 18:4: Mk 10:43-44 ✧ 18:5: Jo 13:20

⁷ Apárokamp arop fárakap arop ankwapan yampourou napo, mao kwatae ninik nap te am yampourounap arop fárakap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámp aropao maok koupouteane.

⁸ Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énékér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno. ⁹ Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nángo te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapon. Takria amo énékér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.

¹⁰ Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárakapan taokeyakáp konap ensel fákáre * te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon. * ¹¹ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárakap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon.” *

Sipsip moyak konámp wounáp kar

¹² Tá Jisaso warko arakrá sér, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nángo te, mao te akwapea oupourounk mo naenámp nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupourounk i konámp. ¹³ Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupourounkia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár akwap námp. ¹⁴ Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri máamá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te ‘Mono’ ria námpon.”

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

¹⁵ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yékkémpo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énékér ankárankamp ninik fek yak nepono. * ¹⁶ Tá mao waráp kar wa mo nángo te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yinínkaopwe arakerao wa mwanapon. * ¹⁷ Aeno táte mao am fárakapamp kar wa mo nángo te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nángo te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.

¹⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámpon. Tá

* **18:10:** ‘Taokeyakáp konap ensel’rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámp mé r napon. * **18:10:** Lu 15:1-7 * **18:11:** Lu 19:10 * **18:15:** Lu 17:3; Ga 6:1 * **18:16:** Jo 8:17

ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámpon. ✧

¹⁹ Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankáránkamp ankank sámp neria, ankáránkamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámpon. ✧ ²⁰ Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárákámpamp ou mek yak nanampon.”

*Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap nik mo pwar monámp kar
Luk 17:3-4*

²¹ Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik nik mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?”

²² Tá nopok Jisaso man arakrá sér, “Ono amwan ‘Fákánek por wae támaono’rá sér mono. Ono sérrá, ‘Fákánek fére-sámpramp fákánek por’rá sénampon.

²³ Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono. ²⁴ Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono. ²⁵ Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, ‘Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.’ ²⁶ Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkár waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.’ ²⁷ Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor ‘Nopok sámp kwapono, wampweno’rá sér.

²⁸ Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konep arop ankwap maomp 10 kina ‘Nopok sánk nanamp’ ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenángo mao náráp énénkér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákápá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, ‘Amo onomp 10 kina koupour nopok sámpae!’

²⁹ Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.’ ³⁰ Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.

³¹ Aenángo maok, tá méntér tére konap arop fárákap mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér. ³² Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, ‘Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan “Námwan aropompae” ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank “Nopok sámp kwapono” ri pwara nampon. ³³ Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep aropan aropomp moi napon?’ ³⁴ Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak

konap arop fárakapamp yaek pap nángo, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámprámp ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámp. ³⁵ Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknámp kar maonap kwatae ninik nik mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon.” ✱

19

Jisaso ‘Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

¹ Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tápamprá nkwanwaek fi mwaek akwap. ² Aenángo kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárakapamp touwe am fek fwapokwaprá párakop.

³ Aenángo Farisi fákáre koropea Jisasén mokopean nke mwar ritea arakrá sér, “Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwaekwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanámp nie?”

⁴ Tá nopok Jisaso am fárakapan sérrá, “Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámp: ‘Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.’ ✱

⁵ Aeria Kwaro sérrá, ‘Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koup námp te, am anánkwap waeman ankáránkamp pouroui yak nepon.’ ✱

⁶ Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankáránkamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono.”

⁷ Aeránko maok, Farisi fákáreao man sérrá, “Ae te Moseso nomwan lo sápria sérrá, ‘Arop fwap pas kunwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.’ Aerá sérímp te mokopono?” ✱

⁸ Táte Jisaso am fárakapan sérrá, “Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok, yumóku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwara námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono. ⁹ Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámprámp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon.”

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárakapao man sérrá, “Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanángo te, poumarop yupu sámprámp te wampweno.”

¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárakapan arakrá sér, “Kápae kare kounteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknámp ankwap fárakapao saráp tak napon. ¹² Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárakap yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárakap éntupwaro fárakap námp feknámpia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárakap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámprámp mwanap pourou mo nángo, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárakap Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámara kar fwap sámprámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámp.”

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³ Jisaso am kar fárakáp nángo, am ke fek táman arop fárakapao tárápu kánanke-táráp maonámpok éréképa korop. Am fárakapamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisaso éréképa yarak i konámp arop fárakapao am arop fárakapan yopor. ¹⁴ Aenapo Jisaso sérrá, “Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámake pourouráp arop fárakap-ampono.” ✧ ¹⁵ Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraoimp kar

Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

¹⁶ Aenángo maok, arop ankáránkamp koropea, Jisasén sérrá, “Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?”

¹⁷ Táte Jisaso am aropan sérrá, “Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankáránkamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo.”

¹⁸ Aeránko nopok am aropao sérrá, “Mokope lonono?” Tá Jisaso man sérrá, “Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo ‘Maoinámp’ ria kwekár kar ankwap séri kwapono. ¹⁹ Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp kar-waokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo.”

²⁰ Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárakapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanaponno. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae.”

²² Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá ninik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

²³ Aenángo maok, Jisaso mao éréképa yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sir kare námpon.

²⁴ Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon.”

²⁵ Aeránko, maomp éréképa yarak i konámp arop fákare am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”

²⁶ Tá Jisaso am fárakapan younkoupia sérrá, “Arop fárakap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”

²⁷ Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?” ✧

²⁸ Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námp fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nángo, am ke fek táman, yumo arop fárákap onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. ✧ ²⁹ Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námp te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nángo, am fárákap yiki yaká yakáp mwanapon. ³⁰ Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

20

Wain yopwaran wounápnámp kar

¹ Tá Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampon. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop érékép naeria akwap. ² Mao am fárákap wae fwap ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérép-ámpon. ³ Tá warko sárakok ke nángo, mao akwapea nke nángo, arop ankwap fárákap koupoukour konap fek kwaporok yakáp. ⁴ Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’ ⁵ Aerá sénánko, am fárákap wae tére mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.

⁶ Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákap yakáp napo nkeae sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’

⁷ Tá nopok am fárákapao sérrá, ‘Yinan tére sámp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’

⁸ Wae kumur nángo, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárákapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koroepa térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékír koropá tére nap fek pwarampo.’

⁹ Aeránko maok, arop fárákap kumur mek éntik ke nángo koropá tére nap am fárákap ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹⁰ Aenapo, manmékír kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákapao kuri ankár take pourouráp ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹¹ Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá, ¹² ‘Mámá arop fárákap wakmwaek kar koroepa ankárankamp ke fek saráp tére nap te, amo yino sámpnám niamp

puri fek nénk napon. Aeno yino te manénkir kar kouwonek-námpia tére tokwae nángo, yinan yámar tákapa wae námpo.

¹³ Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp nanaprá kar pap moi námp nie?’ ¹⁴ Amo waráp mani sámpa akwapae. Ono mani amwan sámk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek máma arop fárákap wakmwaek kar koropá tére napao maok, sámk nampono. ¹⁵ Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?’ ¹⁶ Aeno táte taknám wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanapon. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakápnap mwanapon.”

*Jisaso yininkan sérrá, ‘Sumpwia fárámp nanamp’ rimp kar
Mak 10:32-34; Luk 18:31-34*

¹⁷ Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképa yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeoak Jisaso am fárákap arakrá sér, ¹⁸ “Yumo wawenke: Oukouwman nomo Jerusalem mek tukup námp. Am mekamp arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá fárákap konap arop fárákapamp yae pap mwanapon. Aenapo, am fárákap kotria man sámp-wouroup mwanap kar pap mwanapon. ✧ ¹⁹ Tá man ankwap fi arop fárákapamp yae sámk napo, am fárákapao man wouroup kar séria man tarapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko fárámp naenámpo.”

*Jems ntia Jon ‘Arop tokwae yak nene’ ria ninikep kar
Mak 10:35-45*

²⁰ Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria. ²¹ Aenángo Jisaso man sérrá, “Amo apaeran kikiank rape?” Mao Jisasén sérrá, “Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp yae-párak mwaek tank nángo, ankwap waráp yae-mánkwan mwaekia tank nenepo.”

²² Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp niamp kap te yumo fwap sámp nenep nie?” Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, “Yino fwapono.” ✧

²³ Tá Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fáneponepo. Aeno wa mokop onomp yae-párak mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwan mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapamp onomp Naropwaro nánapi páte námpon.”

²⁴ Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor. ²⁵ Aenapo, Jisas am fárákap wumwiria koropenk ritea sérrá, “Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am fárákap poukwap konapono. Te arop nununkwiao kor kouwteouráp arop fárákap náráp

karwaokenkria kárákárea wae konapon. ²⁶ Aeno take pourouráp ninik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun. ²⁷ Tá arop yépe sirarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar yaknámp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ✧ ²⁸ Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yaewourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon.”

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

²⁹ Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wakmwaek tukup. ³⁰ Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeak wonae fik tank. Am arop yawor Jisas mwae-párák mwae koropnámp kar wawia tékén arakrá wumwi, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo yinan aropompae!” ✧ ³¹ Aerepo maok, koumteouráp arop fárákap am arop yaworan kar kárákárea fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!”

³² Aerepo maok, Jisaso fokopeyará am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, “Yumo ník nep te, ono yumwan apae aeria nepe?”

³³ Aeránko am arop yaworao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!”

³⁴ Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap nángo, oukoumwan táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

21

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

¹ Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yáarak i konámp arop anánkaopwe tirá kérépria maok, ² am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea koupour kar nke nepo, donki éntupwar koumte paok fek tokoroepa pwatenap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke. ³ Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, ‘Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”

⁴ Am ankank korop námp te wokwae profeto sérimp kar méntér pwi námpono:

⁵ “Yumo Saion * mekamp koumteouráp aropan arakrá sérenke:
Yumo nkenke,
yiráp king yumonapok korop námpono.

✧ **20:27:** Lu 22:27; Fl 2:7 * **20:30:** ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp te, Juda fákárea Kraiss te Devit yaknámp fi mekamp korop naenámponoria yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nkea mér nep kwamp, ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénepo. Tá “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae. ✧ **20:30:** Mt 9:27 * **21:5:** ‘Saion’rá sénámp te, taun tokwae Jerusalem yaknámp faonkweran sénámpon. Tá ankwap ninik te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanap némp yámar mek yak námpan wounáp námpon.

Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao,
 mao donki fek narek tankea korop námpono.
 Mao te donki oukoumwan anképe
 yumuntut tank námpono.” ✧

⁶ Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok. ⁷ Am arop yawor donki morok koumte Jisasnámpok éréképa koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo, Jisaso am fek tank. ⁸ Aenepo, koumteouráp arop ankwap fárákáp náráp waempyam tirá Jisas akwap naenámp mwaeaoak yunk napo, tá ankwap fárákáp yao yowe tokoprá mwaeaoak yunkrá tukup. ⁹ Tá kápae kare koumteouráp arop fárákáp manmékir meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákáp, makia mao wumwi karan arakrá sér, “Devito yakámp fi mekamp Táráp mámara warákárenke!
 Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnámp aropan warákár tokwae námpono.
 Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.” ✧

¹⁰ Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámara arop te wanono?”

¹¹ Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákápao sérrá, “Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisaso yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹² Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapan yérépera kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknep kákánarráp, ntia sia arop fárákápao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárárrá souroumpour. ¹³ Aeria am fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono, ‘Onomp nap te “Kar toropwap i konap naponon”rá sér mwanaponon.’ Aeno yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape.” ✧

¹⁴ Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárákáp yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapok-waprá párapópámpono. ¹⁵ Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas yénképnámp kárákáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!” Aenapo, am fárákáp kokwarokia, ¹⁶ Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”

Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon: ‘Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp mom fek yak námp maomp top kor kununk-pwar napo, waráp e saka-panápono.’” ✧ ¹⁷ Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

*Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar
Mak 11:12-14,20-24*

¹⁸ Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria maok, yae porokwe. ¹⁹ Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nángo, wonae fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko mao am yao fikan sérrá, “Amo te warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.

²⁰ Aenánko, mao éréképa yáarak i konámp arop fárakap am táman nkea kokorokoria sérrá, “Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”

²¹ Tá nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mér kateria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani nampnámp taknámp mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo máma faonkweran sérrá, ‘Amo fárámpea solwara mek férékape.’ Aerá sénapo te fwap tak naenámp. ✧ ²² Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.” ✧

*Jisasén ‘Amwan wa kárakáre sánk námpon’rá turunkiap kar
Mak 11:27-33; Luk 20:1-8*

²³ Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp. Aenánko pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre maonámpok koropea man kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárakáre sankeanánko, mokoépe kárakáre fek am tére tére napon?” ✧

²⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan ankárakamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo te, ono kuri yumwan mokoépe kárakáre fek am tére namprá sénanampon. ²⁵ Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

Am fárakap námoku kok sérarrá, “Táte nomo ‘Am te Kwaromp ankankono’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaera maomp kar mér morap?’rá sérantáno? ²⁶ Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonorá ninik napantá apápreato?” ✧ ²⁷ Aeria maok, Jisasén sérrá, “Yino te mér mo námpono.”

Táte Jisas am fárakapan sérrá, “Ono kuri am kárakáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Tárápyar anánkaopweran wounáprá sénámp kar

²⁸ Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárakamp táráp anánkaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, ‘Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá térae!’ ²⁹ Aeránko am tárápao ‘Ono te mono’rá sénámpao maok, warko ninikia térae akwap. ³⁰ Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manékir nae-tárápan séri námpnámp taknámp sénánko, mao sérrá, ‘Fwap tak nanampono’rá sénámpao maok, akwapá tére mo. ³¹ Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?”

Tá am fárakapao sérrá, “Nae-tárápao námpon.”

Jisas am fárakapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámp konap arop ntia kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp

taokeyak konámp mek yink napon. ³² Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párak kare paokop mwanap ninik yéncép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri napon. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapon.”

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyakáp nap wounáp kar
Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³ Tá Jisas am fárákapan warko arakrá sér, “Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop ankárankamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, ‘Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.’ Aera séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak. ³⁴ Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép. ³⁵ Aenángo, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párak porokwap, tá ankwapan yákare porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap. ³⁶ Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manéncir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nángo, am yopwar mek térenap arop am fárákapan kor wae manmékiri napnámp taknámp. ³⁷ Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’ ³⁸ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkántá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámp.’ ³⁹ Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ⁴⁰ Aeno yumo te apaera ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”

⁴¹ Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”

⁴² Jisas am fárákapan sérrá, “Karenno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp te mér mák napon?

‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapao far-sitenap te, fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon. Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére yino nke nángo, kwapwe kare kare námpono.’ ⁴³

⁴³ Aenámpara, ono yumwan sénampón: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonámp ki tanknámp fárákapan sánk naenámpon.

44 Arop mǎmá yumwi yumuntuk piká pǎrákap nánko te, am aropamp pourou te fǎpákárǎpi akwap naerámpon. Táte mǎmá yumwi arop ankwapamp pourouk piká pǎrákapria te, am aropan fwerápea tiri oui pap naerámpon.”

45 Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámp am wawia am fǎrákap wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá ninik. 46 Aeria maok, am fǎrákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá ninik napantá, am fǎrákapan apáp.

22

Yupu warámpria fir kékérou i konap wounáp kar

1 Jisaso am Juda taokeyakáp konap arop fǎrákapan wounáp kar ankwap arakrá sér, 2 “Kwaro náráp firáp taokeyak námp te kingao i konámp niampon. Maomp namoráp yupu sámp naerianánko, toupour tokwae. 3 Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianámpan saráp wumwiria pwatea, wae am toupour naenámp yae fek mao náráp tére arop tirá kérép nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fǎrákapao monoria korop mo. 4 Aenapo warko tére arop ankwap fǎrákap am manénkir séri tarinámp arop fǎrákapan éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, ‘Yumo tukupea sérrá, “King wae náráp fir nánapi námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fir mao fwapria nánapia kák námpono. Kǎpae kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpnám toupour fek koropenke.” ’

5 Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámp kar takrá sénapo maok, tá am fǎrákapao maomp kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap. 6 Tá ankwap fǎrákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar. 7 Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fǎrákapan ponankor yénképi pwarará, taun méntér yaomwi poupounki pwar. 8 Aeria king warko náráp tére arop fǎrákapan sérrá, ‘Yupu warámp nampekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fǎrákap ono koropenkrá sérinamp arop fǎrákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape. 9 Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kiri poro mekmwaek tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fir toupour fek koropanápono.’ 10 Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun mekamp kǎpae kare arop nkea kikipia maok, am arop fǎrákap te ankwap arop fwapnae, ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu warámpnám toupour fek koupoukarea nap fákeyak.

11 Koumteouráp arop ponankor wae fir fár mwaria tankáp napo maok, King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu warámpná fir fánap ke fek yirimp konap waempyam * yirimp moitea tank. 12 Aenángo maok, Kingo man sérrá, ‘Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae fek yirimp konap waempyam yirimp moitea mamek mank napon?’ Aenángo maok, am arop te waeman kar tákap mo tank. 13 Aenángo maok, kingo náráp tére arop fǎrákapan arakrá

* 22:11: Yupu warámpnap fir poukwapnám arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpono.

sér, ‘Yumo mámá aropan pu yae fek yarokwapea ek sitenapo, kirikip tokwae mek yakano. Aeria am kirikip tokwae mek apánka waeria you kikimpia waeano.’” ¹⁴ Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, “Yeno, Kwar te kápae kare arop fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárákapan saráp náráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknám mek korop naponó.”

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

¹⁵ Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar. ¹⁶ Aeria maok, am Farisi fákáreao éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea Jisasén sérrá, “Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, kounteouráp aropan Kwaro i konámp ninik yénkrá fárákápan konaponó. Amo te amwan aropao ninik mwanapan apáp mo i konaponó. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konaponó. ¹⁷ Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo ník nap te apaeno? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpnonó’rá sénámp ni mo nie?”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákápamp poupwekáp ninik wae mérámp kwamp sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwekáp rape? ¹⁹ Yumo onan takis mani náparam yénképenke!” Aeránko am fárákap wae mani sankoropá man yénkép. ²⁰ Aenapo, mao am fárákápan turunkrá, “Am mani fek yaknám arop wunéri ntia am e te wampono?”

²¹ Aeránko, nopok am fárákápao sérrá, “Sisarompono.” Aerapo, Jisas am fárákápan sérrá, “Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip.” ✧

²² Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

‘Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?’rá turunkiap kar

Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

²³ Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop. Am fárákap te ‘Surumpwinap arop fárákap te warko fárámp mono’rá sér i konapara, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk, ✧ ²⁴ “Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérápono: ‘Arop ankwap táráp sámp moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanánko, naeramp weri mek yak naenám tárápu fékéer naenámpon.’ ✧ ²⁵ Aerá sénámp te, wokwaek yino ou mek arop fákánek mwearo yakápiaponó. Aeria maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenánko, maomp nánaerao am yupu sámp. ²⁶ Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sámp. Ankár takrá akwapea fákánek mwearo ponankor pwar. ²⁷ Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi. ²⁸ Aenámp te amo yinan sérae: Nánkáráp surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenámpon? Amo wae mér naponó, am fákánek mwearo te ankáránkamp yupu támao tankrá akwap námpono.”

²⁹ Tá nopok Jisas am fárákápamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárákáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon. ³⁰ Nánkáráp sumpwi arop warko ferámp nap fek te

koumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákáreao yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon.”

³¹ Aeria Jisas ankwap kar sérrá, “Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mámá kar arakrá sénámp te nke mori kwapono? ³² ‘Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ Mámá Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápnar aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp napono.” ✧

³³ Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárákap maomp kar wawia kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknámp lo kar

Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

³⁴ Am Jisas sénámp kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour. ³⁵ Aenapo am ou mek lo mérámp arop ankárankamp Jisasén mokoponrá nke nae ritea turunk, ³⁶ “Tisa, apae lorao ankwap loran kámákarea tokwae kar námpon?”

³⁷ Tá Jisas nopok man sérrá, “Am te ará: ‘Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp yonkwae kare ponankor; waráp waemp ponankor; waráp ninik ponankor; nouroup karampo.’ ✧ ³⁸ Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon. ³⁹ Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: ‘Amo ankár waráp firáp aropan aropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnámp taknámpampo.’ ⁴⁰ Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi fek tukuri yak námp támaono.” ✧

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar

Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

⁴¹ Farisi fákáre oukoumwan koupoukour yakáp napo, Jisaso am fárákapan turunk, ⁴² “Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámp fi mekampono?” Tá am fárákapao sérrá, “Devitomp fi mekampono.”

⁴³ Mao am fárákapan sérrá, “Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitén sérimpon? Mao arakrá sér:

⁴⁴ “Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,

“Amo onomp yae-párak mwae tankrá akwapea

nánkár ono waráp yopor arop fákáre

waráp pu ankore mek kák tenanko,

yakáp mwanapono.” ✧

⁴⁵ Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man “Tokwae Kar”rá sénámp te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?”

⁴⁶ Aerá sénánko maok, am fárákap te ankwap ankárankampao Jisasomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknámpia akwap námp te waeman apápia wakmwae Jisasén ankwap ankank turunk mo, wae pwar.

23

Lo méria farákáp konap ntia Farisi fákáreao i konap kar

¹ Wakmwaek Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákap ntia kounteouráp aropan kar arakrá farákáp, ² “Lo mérap arop fárákap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan farákáp naponon. ³ Aenapara, am yumwan sánknáp kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo. Aeno mao i konap nínik te yumo mántwaoki kwaponon. Mao yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konaponon. ⁴ Am fárákáp te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, kounteouráp arop fárákáp kére tokwaeani kwapnám am kápae sámpea nínik tokwae napan maok, am fárákáp námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámp mo i konaponon. ⁵ Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekárá paokop i konaponon. Ye, am fárákáp te Kwaromp kar kukumwinap yae sarak tokwae yiriri pwate, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea képéria paokop i konaponon. ✧ ⁶ Tá toupour fek ankár arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar, tá lotu nap mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konaponon. ⁷ Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konaponon.

⁸ Aeno arop fárákáp yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, monon. Ankárankamp támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mwearoi yakáp napon. ⁹ Yumo máma apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri kwaponon. Ankárankamp kare yámar mek yak námpao maok, yiráp Naropwaronon. ¹⁰ Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknám arop’rá séri kwaponon. Yiráp arop taokeyak konámp arop te Krai ankárankamponon. ¹¹ Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ✧ ¹² Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anám naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámp-anám nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✧

*Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae nínik nap’rá sérimp kar
Luk 11:39-42,44,52*

¹³ Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aroponon! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kounteouráp aropao Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink mwanap méni te yumo támao nánánkári fákeyakáp naponon. Yumoku kor am mek yink mo napara, kounteouráp arop am mek yink mwaria napo, am fárákapan mwae kup kákar naponon.”

¹⁴ Tá Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aroponon. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae kounteouran pouwékápria, maomp nap pouroukoup konaponon. Yumo te am yiráp kwatae nínik oupoupourrá paokoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri konaponon. Ae konapara, nópok am fek touwe kwatae sámp mwanaponon.

¹⁵ Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aroponon. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok yiráp wakmwaek paokop mwanap arop oupourounkrá paokoprá érékép konaponon. Takia napo, am arop fárákáp yiráp arop yakápria waeman yumo

niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp naponu. Yumo am fárákapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

¹⁶ Yumo arop ankwap fárákapan mwae kup yéńkép mwaria nap te yi wurumpi yakáp naponu! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo arakrá sér i konapono: ‘Arop lotu nap tokwae ramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mekamp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.’ ¹⁷ Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknám gol yiki kukarrá papnám, am támao tokwae kar nie? ¹⁸ Tá yumo sérrá, ‘Arop alta séria fou e sénám te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpono.’ ¹⁹ Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp naponu. Apae ankankao tokwae karonu? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konám am támao tokwae kar nie? ²⁰ Arop alta séria fou e sénám te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta yumuntuk tank nám fek fou e sénámpono. ²¹ Arop lotu nap tokwae séria fou e sénám te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku lotu nap mek yak nám fek táman fou e sénámpono. ²² Tá arop yámar mek séria fou e sénám te waeman Kwaromp sia ntia am arop am sia fek tank nám fek táman fou e sénámpono. *

²³ Yumo lo yéńkrá farákáp konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákare konám ankank táman tia fére-sámpramp fi píř-pwararea Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo tokwae kar lo yéń i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar naponu. Am te yae-párak kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar naponu. Kwarén fére-sámpramp aopwe pířékarea sánk konap lo te pwar kwapono. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo. ²⁴ Yumo arop mwae kup yéńkép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp nape! Yumo te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yéřepe naponu. Kamel tokwae te yumo méntér fária nonkorop naponu.

²⁵ Yumo lo yéńkrá farákáp konap arop fárakap tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwae saráp yárár i konapono. Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumukuráp pourou fekamp ninikaok paokop naponu. ²⁶ Farisi yumo te yi nénerápono. Manénkir te yumo ankár kap éntér mekmékir yáraria yiki kwapwe náńko maok, younkwe mwae kuri yiki kwapwe naenámpon.

²⁷ Yumo lo mérap arop fárakap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár merao yumuntuk mopor kwapwe yak náńko, mek arop kour ntia kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak nám niampono. ²⁸ Yumo kuri taknámpi yakáp naponu. Arop fárakapao yiráp pourouan nke napo, yae-párak kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo ták-sir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak námpono.” *

Jisaso tisa fákárean ‘Nopok touwe sám mwanap’rá sénám kar

²⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwae nap yumwi fek téterá, tá yae-párak kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konapono. ³⁰ Aeria yumo sérrá, ‘Yino wokwae appenápo yakápap ke fek yakápámpánria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.’ ³¹ Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápuno. ✧ ³² Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápoínap kwatae ninik pwi papenke! ³³ Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanapono. ✧

³⁴ Aenapono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárákap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá farákáp konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok tukup napo, yumo ankwap fárákap tirá wourrá, tá ankwap fárákapan yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárákapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárákapan ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape. ✧ ³⁵ Tak napo, yae-párak kare arop fárákap apárok yakápnap arop fárákapao man tirá wour nap te, waeman yumo támaoi napon. Am fárákapao, yae-párak kare arop fárákap Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono. ✧ ³⁶ Ono yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukouwman yumo mámara kear fek yakápnap kounteouráp aropao sámp mwanapon.” Jisaso arakrá sérimpon.

Jisas Jerusaleman yonkwae touwemp kar
Luk 13:34-35

³⁷ Jisaso Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, “Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wour i konapono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi fek yénképrá kák konapono. Kápae kare ke fek ono kounteouráp arop yumwan kakaruk éntupwaro i konámpnám yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo monorá napon. ✧ ³⁸ Yumo wawenke! Oukouwman yiráp némp te kwaporok yak naenámpono. ³⁹ Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkáráp yumo sérrá, ‘Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnám arop táman warákár tokwae námpono’rá sér mwanapon.” ✧

24

Jisaso lotu nap tokwae ‘Kwatae akwap naean’rá sénámp kar

¹ Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nángo, mao éréképá yárák i konámp arop fárákap koropea Jisasén, ‘Nko lotu nap tokwae mekamp nap-nap nkeae’ ria yénkép. ² Aenapan maok, nopok mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo am táman nkea ninik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Nánkár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor mént worépnámp rá épér napo, apárok pikrink naenámpon.” ✧

✧ 23:31: Ap 7:52 ✧ 23:33: Mt 3:7 ✧ 23:34: 1 Te 2:15 ✧ 23:35: Stt 4:8; Hi 11:4 ✧ 23:37: Ap 7:59 ✧ 23:39: Sng 118:26 ✧ 24:2: Lu 19:44

Jisas 'Kápaé kare touwe kwatae korop naean'rá sénámp kar

Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

³ Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nángo, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap námoku saráp Jisasnámpok koropea sérrá, “Amo yinan sérae: Moko pe ke fek am ankank fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nángo, yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenámp ke mér mwanámpon.”

⁴ Nopok Jisas am fárákap an akrá sér, “Takria arop ankárankampao yumwan kwekárantáno mér kip. ⁵ Kápaé kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápaé kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ✧ ⁶ Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nángo waria te yumo mér kip. Yumo táman korokop kwapono. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnámp yae kare te oukouwman sikono. ⁷ Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firaó ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek kirikirikamp arop fárákap yae porokwe tokwae korop nángo, tá némp yérur tokwae korop naenámpon. ⁸ Am kápaé kare ankank korop naenámp te, yupuao táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arokwap konámp niámp kápaé kare apárok korop naenámpon.”

⁹ Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápaé kare koumteouráp arop fárákap yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárákap yakáp napara, yumwan tak mwarea napon. ✧ ¹⁰ Am ke fek te kápaé kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará, mao náráp ankwapyaenápén yopor aropamp yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaenápén yopor mwarea napon. ¹¹ Tá kápaé kare kwekár profet koroprá kápaé kare koumteouráp aropan kwekár sérar mwanape. ✧ ¹² Kápaé kare kwatae ninik tokwae kari akwap nángo, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon. ¹³ Aeno koumteouráp arop kárákáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámpon. ¹⁴ Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar kápaé kare apárok mwaek farákáp napo, ponankor koumteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámpon.” ✧

Kwatae kare ankank korop naenámp kar

Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

¹⁵ Tá Jisaso ankwap kar akrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare ankank wokwae profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia niki samp kuno.) ✧ ¹⁶ Tá am ke fek te koumteouráp arop fárákap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono. ¹⁷ Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono. ¹⁸ Tá arop yopwar mek yak námp te arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁹ Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape. ²⁰ Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén

✧ 24:5: Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18 ✧ 24:9: Mt 10:22; Jo 16:2 ✧ 24:11: 1 Jo 4:1 ✧ 24:14: Mt 28:19

✧ 24:15: Dan 11:31

kar toropwap kipo. ²¹ Am ke fek te kápae tokwae koropnám ke kenono. Wokwaek Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ✧ ²² Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, kounteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro kounteouráp arop fárákapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

²³ Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke, Kraiss te mapek yak námpon.’ Tá ‘Nkwampok yak námpon.’ Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwapon. ²⁴ Waeman ankwap fárákap yankarrá arakrá sér mwanape, ‘Ono te Kraisono.’ Ankwapao sérrá, ‘Ono profetono.’ Makrá poupwekáp sérar mwanape. Tá kárákare tokwae momwar pourouráp térieria, am fek Kwaro nánkáráp tenám kounteouráp aropamp ninik sámpá yampourou mwanape. ✧ ²⁵ Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan ‘Oukoumwan mérenk’ ria séri pwar nampon.

²⁶ Aeria am fárákapao yumwan sérrá, ‘Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak nám’rá sénapo te, yumo ampok tukup kwapon. Táte am fárákapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak nám’rá sénapo te, am kar wawia méri kwapon. ²⁷ Méker wae tokwae yámarao knám mwaeknám pia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor nám mek i konám te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék nám fek kor taknám naenampon.

²⁸ Apae ankank mákare nánko, ampwae yákare koropea koupoukour konapon. Taknám niamp Aropamp Táráp yámar meknám ék nám fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

Aropamp Táráp nánkár ék naenam kar

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

²⁹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápae tokwae koropnám ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenampon. Tá yámar mekamp kárákare kor ankankao kor wuwia wae naenampon. ✧ ³⁰ Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenam yarápae yámar mek érik farákár nánko, kápae kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok kouwwe yumuntuknám kárákare tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ✧ ³¹ Tá mao náráp ensel fákare kárákare fek wur fokopnám wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápae pwar nám fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp kounteouráp arop éréképa koropea, ankár mek koupoukour mwanapon.” ✧

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

³² Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapon. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenam ke’rá sér i konapon. ³³ Táte taknám am ankank ponankor koropánk nám nkea, yumo fwap mér mwanapon: Aropamp Táráp korop naenam yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon. ³⁴ Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp kounteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am

✧ **24:21:** Dan 12:1 ✧ **24:24:** 2 Te 2:9; Yé 13:13-14 ✧ **24:29:** 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 ✧ **24:30:** Mt 26:64; Yé 1:7 ✧ **24:31:** 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

ankank ponankor korop naenámpon. ³⁵ Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno`ra sénámp kar

Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankáránkamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákáreráo kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon. ³⁷ Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon. ³⁸ Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek papárámp ke fekiapono. ³⁹ Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te nik moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknámp Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon. ⁴⁰ Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankáránkamp warámpria, ankwap pwar naenámpon. ⁴¹ Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankáránkamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon. ⁴² Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono. ⁴³ Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwáro mokope ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwaponono. ⁴⁴ Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpono.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar

Luk 12:41-48

⁴⁵ Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴⁶ Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnámp ninikaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon. ⁴⁷ Ono yumwan kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoroi pap naenámpon. ⁴⁸ Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’ ⁴⁹ Aeria am énénti tére konap aropan fupukrá yárákrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yárák. ⁵⁰ Aenánko, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenámpaoeanrá mér mo. ⁵¹ Aenánko am arop tokwae te koropea am tére aropan am kua man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárákápént páte nánko, am mek apánka waeria you kikimpia wae mwanapon.”

25

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

✧ 24:36: Ap 1:7; 1 Te 5:1-2 ✧ 24:37: Stt 6:5-8 ✧ 24:39: Stt 7:6-23 ✧ 24:42: Mt 25:13

✧ 24:43: Yé 3:3 ✧ 24:47: Mt 25:21,23

1 Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki koumteou niampon. Arop ankáránkamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnámp yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeak yépékia warámpá korop mwaria tukup. ✧ 2 Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp. 3 Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo. 4 Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel kéria náráp lamént tia korop. 5 Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampí yakáp.

6 Aenapo akwapea kumur kupuk ‘Yupu sámp naenámp arop wae kopán’rá wumwi kar sérrá, ‘Yumo tukupea man mwaeak kikipia warámpá koropenke!’ 7 Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámpá náráp lam nánap. 8 Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, ‘Yumo yinan wel ankwapmwaeak sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!’ 9 Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, ‘Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapono, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.’ 10 Aerá sérapo maok, am fárákarp wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnap koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.

11 Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaeak arári koropea sérrá, ‘Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!’ 12 Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, ‘Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!’ ✧ 13 Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, “Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono.” ✧

Tére arop yininkaopweran wounápnámp kar

Luk 19:11-27

14 Jisaso warko arakrá sér, “Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankáránkamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria, náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárákápamp yae nénk námp niampon. 15 Mao am tére arop ankáránkaomp tére mwanap kárákáre ninikria take pourouráp puri fek ‘Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk’ ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap. ✧ 16 Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnámp arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp. 17 Tá am K2,000 sámpnámp arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp. 18 Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoropea náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.

19 Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaeak am tére arop fárákápamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, náráp mani nénk tarinámp am arop fárákapan yurukup naeria. 20 Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoropea sánkria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K5,000 sámp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.’ 21 Aeránko maok, am arop tokwaerao sérrá, ‘Amo te kwapwe kare

tére aropono! Amo tére kwapwe kareria tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp ninik te amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapono. Amo koropea onont warákáae.’ ✧

²² Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K2,000 sáp napon. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampono.’ ²³ Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, ‘Amo te tére nap pwar moria, yae-párák kare térea napon. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninik nampon. Amo koropea onont warákáae.’

²⁴ Tá K1,000 sámpnámp arop mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, ono wae mérampono, amo te tére poukwapá yákrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konapono. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yiriri tenap fekamp fir ti konapono. ²⁵ Ae konapantá ono táman apápría waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari nampono. Waráp mani má nkeae.’

²⁶ Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, ‘Amo te kwatae kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono. ²⁷ Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napon? Ono koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae mpupo.’ ²⁸ Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárákapan sérrá, ‘Ae te yumo K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnámp aropan sánkenke. ²⁹ Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nángo te, warko ankwap ankank man nénk mwanapono. Aeno táte arop ankwap ankank mo námp te, mao fákeyaknámp kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenámp. ✧ ³⁰ Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kikimpia arokwapano.’”

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenámp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, “Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknámp ke fek, mao kingo tank konámp sia king fek tank naenámp. ✧ ³² Tá ponankor arop fi mao nke námp fek wonae fik koupoukour mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenámpono. Sipsip taokeyaknámp aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme pirékarrá ankwap mwaek pwar konámp niámp naenámpono. ³³ Mao te sipsip tirá yae-párák mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek kák naenámpono. ³⁴ Takria kingo yae-párák mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár námpono. Yumo onomp Naropwaro náráp firáp taokeyak naenámp oukoumwan apár wourékam yoro námp fek yiráp por nánapi páte námp am sámpenke. ✧ ³⁵ Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sápapono. Tá ono ént níkip nanko, yumo onan ént sápapono. Ono ankwap némpouknámp korop nanko, onan yiráp nap mek warámp-sira napon. ³⁶ Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápapono. Ono touwe nanko, yumo onan taokeyakápi napon. Ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nkeapono.’

³⁷ Aeránko, tá yae-párak kare arop fárakap nopok maomp kar pwarokwaprá arakrá sér mwanapon: ‘Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-porokwe napo, yino amwan fir sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént níkip nánko, yino ént sánkámpon?’ ³⁸ Tá mae ke fek amo ankwap némpouknámp korop napo, yino amwan nap mek warámp-sirarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino amwan waempyam sánkámpon? ³⁹ Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar táráparimpon?’

⁴⁰ Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámp, ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mámá kápae kare ankank onomp mapekamp e tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.’ ✧

⁴¹ Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnap arop fárakapan arakrá sénaenámp, ‘Yumo te moyakáp mwanap arop fárakapono. Yumo onan pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor nánapi pwtenámp torokwar mo i konámp yaomwi mek pikenke. ⁴² Am te apae riteanápe, wokwae ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sáp moi napon. Ono ént níkip nanko, yumo ént sáp moi napon. ⁴³ Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek warámp moi napon. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sáp moi napon. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nke moi napon.’

⁴⁴ Aerá sénánko, am fárakapao kor nopok man sérrá, ‘Tokwae Kar, mae ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént níkip nánko, tá amo ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi námpono?’

⁴⁵ Tá nopok mao arakrá sénaenámp: ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor tak moi napon.’ ⁴⁶ Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwanánkrá ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párak kare arop te yiki yak sámpea yakápá yakáp mwanapon.”

26

Taokeyakáp konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

¹ Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, ² “Yumo wae mérapon, Pasova fir fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo, am fárakapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon.” ✧

³ Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap arop, pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour.

⁴ Aeria am fárakap Jisasén sámpá farop mwanámpria e-poup kar sérarrá tankáp. ⁵ Aeria sérrá, “Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lotunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárakap nomwan yorowarantáno.”

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

⁶ Jisas Betani mek wokwaek lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap mek yak. ⁷ Aenángo yupu ankáránkamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am mek sanda kwapwe top pwarámpyek námp sankorop. Am sanda te mani tokwae fekampono. Jisaso fir fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda sankoroepa maomp me korok kwarákár. ⁸ Aenángo, mao éréképá yárák i konámp arop fákáre nkea kokwarokria sérrá, “Apaeritea máma sanda kwaporok akwap námpono?” ⁹ Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpéa ankank monap arop fárákapan nénk mwar mpupo.”

¹⁰ Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea máma yupuamp ninik mek kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek námpono. ¹¹ Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ¹² Máma yupu am sanda onomp pourouk kwarákárámp te onan apár me mek pap mwanapan nánap námpono. ✧ ¹³ Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apar mekmwaek máma Kwapwe Kare Kar farákápria am máma yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo, arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

Judas 'Jisasén faropenk' ria arop outirimp kar
Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

¹⁴ Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekcamp arop ankáránkamp, maomp e te Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá, ¹⁵ “Yumo onan apae ankank sámp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko maok, am fárákapao man 30 mani silva sánk. ¹⁶ Tak napo maok, am ke fek táman mao, moko ke ke fek am fárákamp yaek Jisas sánk nanampaoeanrá mwae oupourouk.

Jisas Pasova fir fárimp kar
Mak 14:22-26; Luk 22:7-13

¹⁷ Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankáránkamp yae korop námp fek, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákap koroepea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino maok Pasova fir nánapiánánko, amo Pasova fánanapono.” ✧ ¹⁸ Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankáránkamp sérrá, ‘Jisaso sérrá, “Ono nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yárák i konamp arop fárákápént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’ ” ¹⁹ Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisaso sérimpaok takia Pasova fir nánapi pwar.

²⁰ Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér. ²¹ Am fárákap fépérrá tankápria Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo ou mekcamp arop ankáránkamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²² Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankáránkrá turunkupria sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar. ²³ Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknámp sup mek onont pan anámp námp te mao onanenbria outiri naenámp arop támaono. ✧ ²⁴ Tá kare Aropamp Táráp te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpao maok, koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman touwe kwatae sámp nae-rámpon.” ²⁵ Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao

arakrá turunk, “Tisa, ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisaso pan ntia wain ént nénkámp kar

Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²⁶ Mao fêpérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am pan fárákaepa éréképá yáarak i konámp arop fárákapan nénk. Aeria mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.” ✧ ²⁷ Tá wain éntáp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor máma fárenke. ²⁸ Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanoria kwarákár nampono. ✧ ²⁹ Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”

³⁰ Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

³¹ Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnep te máma kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikímpea tukup mwanapon.’ ✧ ³² Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.” ✧ ³³ Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!” ³⁴ Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Máma kumuruk kakaruk oukoumwan fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.’ ✧ ³⁵ Nopok Pita man sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karon!” Ponankor mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapaok kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

³⁶ Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono nkwapek youmpea kar toropwap nae.” ³⁷ Aeria maok, mao Pita ntia Sebedim namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup. ³⁸ Aenánko am fárákapan sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.” ✧ ³⁹ Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeaknám apárok woukouprá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Ono fwap tak naeria te, ono touwe tokwae sám nanamp kap má sám-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwaponno, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarámpampo.” ✧

⁴⁰ Aeria pwarará akwapea mao éréképá yáarak i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokopono? Yumo onont ankárankamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie? ⁴¹ Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo

✧ 26:26: Jo 6:54-56 ✧ 26:28: Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ✧ 26:31: Jo 16:32; Sek 13:7 ✧ 26:32: Mt 28:7 ✧ 26:34: Mt 26:69-75 ✧ 26:38: Jo 12:27 ✧ 26:39: Hi 5:7-8

kwatae ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárákáre mo námpon.”

⁴² Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap mámá touwe sámp nanamp kap onan kárákár pik naenámp pourou mo nánko te, amo waráp ninikaok nanapon.” ✧ ⁴³ Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápae nánko pampi yakáp. ⁴⁴ Mao am fárákapan pwarará warko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi námp táman warko takrá sér.

⁴⁵ Warko mankea am arop fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp ke te wokwae koropáne. ⁴⁶ Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴⁷⁻⁴⁸ Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp wae korop. Pris tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárákapan sérrá, “Yumo nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono. Yumo ankár sámp kipo.” ⁴⁹ Aerá séri pwarará, koupour kar Jisasnámpok koropria sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria mao wae man koupwiyakrá aop mukur. ⁵⁰ Aenángo Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour takae!” Aeránko maok, arop fárákap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá wae sámp.

⁵¹ Aenapo maok, arop ankárankamp Jisasént yak námpao náráp bainat ak-sámprá pris taokeyaknámp aropamp tére aropan woupwi kor porokwapá aop-sir. ✧ ⁵² Aenángo Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea napon. ⁵³ Amo te mér mori kwapon? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén turunk nanko, mao fwap onan kápae kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár akwap námp sámp naenámpo. ⁵⁴ Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar naenámpo? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp támao korop námpon.’”

⁵⁵ Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwarea korop nap te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwarea ni konap niámp bainatráp yao ke tia korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae mek tankrá koumteouráp aropan kar farákápamp fek te, yumo onan sámp moiapono. ⁵⁶ Aeapan maok, mámá ankank ponankor yumo onan napan maok, profet fákárerao kumwiap kar méntér pwi námpon.”

Tá mao éréképá yarak i konámp arop fárákap te waeman Jisasén pwarará pírikimpá tukup. ✧

Jisasén kotiap kar
Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵⁷ Lo yénkrá farákáp konap arop farákap ntia arop taokeyakáp konap arop, pris taokeyaknámp arop Kaiafasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo arop farákap Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup. ⁵⁸ Aenapo, Pita maomp wakmwaek akwap námpao maok, akwapea panek tae morok yak. Mao am Kaiafasomp nap yári tenap mek youmpea plisman fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yépékrá tank.

⁵⁹ Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil * fákáre arop 'Jisas te arak námp' ria yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria 'Am tak naenámp arop te maeno?'rá turunkup. ⁶⁰ Kápae kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap arop farákap te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo wakmwaek arop anánkaopwe korop. ⁶¹ Am anánkaopwerao sérrá, "Mámá arop te sérrá, 'Ono fwap Kwaromp lotu nap tokwae párámpéa yinink yae fek saráp warko ti pwar nanamp'rá séri námpono.'" ✧

⁶² Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyakrá Jisasén sér, "Amo te mae kar pwarokwaprá sénape? Mámá kar amo taki naprá sénap máte mokopono?" ⁶³ Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, "Ono amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo oukoumwan narekamp fou e sérae! Amo te Kraiss, Kwaromp Táráp ni mo nie?" ✧

⁶⁴ Nopok Jisas man sérrá, "Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan sénampon: 'Aropamp Táráp kápae kare kárákáreráp Kwaromp yae-párák mwaek yámar mek tankea wakmwaek kouwme yumuntukia ék nánko, nke mwanapan.'" ✧

⁶⁵ Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp waempyam pearákapia sérrá, "Mao te Kwarén wouroumprá sénámpono! Nomo apaera arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp? Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae wawi napon. ⁶⁶ Aeno yiráp ninik te mokop rape?" Tá nopok am farákapao sérrá, "Mao te waeman kwatae ninik námpono. Ankár sumpwi naenámpono." ✧

⁶⁷ Aeránko oukoumwan arop farákapao Jisasomp yimetápok atopia man porokwap. Tá ankwap farákapao man yae kwae fek taraporeria ⁶⁸ sérrá, "Amo Kraissao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae, amwan te wa porokwapáne?" ✧

Pita Jisasén mér mo nampon'rá sérímp kar

Mak 14:66-72; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pita am nap topik yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, "Amo kuri amo Galili mekamp Jisasént yakapono." ⁷⁰ Táte Pita kápae kare arop wa nap fek sérrá, "Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo nampono." ⁷¹ Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá sér, "Mámá arop máte wokwae Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono." ⁷² Tá Pita monoria warko arakrá sér, "Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono." ⁷³ Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap

* **26:59:** 'Kaunsil': 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. ✧ **26:61:** Jo 2:19-21 ✧ **26:63:** Ais 53:7 ✧ **26:64:** Dan 7:13; Mt 24:30 ✧ **26:66:** Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7 ✧ **26:68:** Ais 53:5

fárakap am fek yakáp nap koropea Pitan sérrá, “Kare karonó, amo te am fi mekamp aropono. Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénaponó.” ⁷⁴ Oukoumwan te Pita ankár kar kárakáre fek arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” Takrá séri pwar nánko wae kakaruk aráp. ⁷⁵ Aenángo Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá, “Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá sénaponó.” Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma waempon.

27

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

¹ Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá Israel fi taokeyakáp i konap arop fárakap takia Jisasén farop mwanap kar sérar. ² Takia pwarará, am fárakapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

Judas sumpwimp kar *Aposel 1:18-19*

³ Oukoumwan te am Jisasén arop outirínámp arop Judas te mao nke nánko, Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap. ✧ ⁴ Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp ankankono.” ⁵ Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará akwapea námoku paok fek oumpour kor fek tokoropea sumpwi yak.

⁶ Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi pap nap fekamp manino. Nomo lotu nap tokwae mekamp manint pap mwareano.” ⁷ Aeria maok, námoku kar papea fákeyakáprá, am mani fek apár kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárakapamp ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am mek pap mwanámpo!” ⁸ Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te oukoumwan taki yak námpo. ⁹⁻¹⁰ Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá sérimp kar te oukoumwan take pouroráp wae korop námpo. Mao sérrá, “Arop fárakapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákáreráo am aropan nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá sérimp niampón.” ✧

Pailato Jisasén turunkimp kar *Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38*

¹¹ Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo, fokopeyak. Aenángo Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénaponó.” ¹² Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe make kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ✧ ¹³ Aenángo Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap

kar te wa mák rape?" ¹⁴ Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok, Gavman Tokwae te ninik tokwae.

Pailato 'Taken'rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

¹⁵ Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap mekampung arop ankárangkamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, kounteouráp aropao námoku arop ankárangkamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo, Pailato am arop táman mwar sámp-kérép konámpono. ¹⁶ Arop ankárangkamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare aroprá ninik i konap yak námpono. Jisasén kot nap ke fek Barabasén kalabus nap mek páte napo yak. ¹⁷ Koumteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am fárákapan turunkrá, "Yumo ninik nap te, ono kalabus mekampung wan yumonapok sámp-kérép nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ní, Jisas 'Krais'rá sér i konap man sámp-kérép nanamp nie?" ¹⁸ Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnap arop fárákap te arop fárákap Jisasén warákarrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man kot napon. ✧

¹⁹ Pailato arop yurukup i konámp sia fek tank nánko, maomp yupuao kar arakrá sámp-kérép, "Amo te am yae-párak kare aropan te nkwak maki kwaponno. Ono kumuruk man yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae nampono."

²⁰ Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákap kounteouráp aropampung ninik mek koupoump napo, am fárákapao ankár Pailatén wumwirá, 'Barabasén te sámp-kérépae! Jisasén te faropanápono' ria wae. ²¹ Tá Pailato warko turunkrá, "Yumo nik nap te, mámá arop yawor te maeran sámp-kérép nanampono?" Am fárákapao sérrá, "Barabasén sámp-kérépae!" ✧ ²² Pailato am fárákapan sérrá, "Ae te 'Jisas Krais'rá sér i konap man te mokop nanampono? Aeránko am fárákap ponankor sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" ²³ Tá Pailato sérrá, "Apae riteanonno? Apae kwatae ankanki námpono?" Aeránko am fárákap tékén kárakáre fek sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke!"

²⁴ Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak nánko, arop fárákapao kar yorowar tokwae napantá, mao ént yinkipea arop fárákapao nke nap fek yae yáraría pwarará sérrá, "Máte onomp kwatae ninik mono. Táte mámá arop sumpwi námp te yumoku naponno." ²⁵ Tá kounteouráp arop ponankor nopok sérrá, "Am te yinokunámp ankankono. Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop naenámpono!" ²⁶ Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén maomp soldia fákáreráo ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe mwaek porokwap. Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup mwaria.

Soldia fákáre Jisasén wouroumprá sériap kar Mak 15:16-20; Jon 19:1-3

²⁷ Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gavman Tokwaeramp nap mek warámpá yinkeá soldia ponankor man ikir yakáp. ²⁸ Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar worokwapea sirarrá paokoprá, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumourí sámpea Jisasomp pourouk yirimpea pwar. ²⁹ Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok yirimp. Tá kingo

sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpea maomp yae-párák mwaekamp yaek sánk. Aeria maomp wonae fik kwaráp torokomprá kar wouroumprá séria arakrá sér, “Yo...! Juda firamp king e!” ³⁰ Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me korok wiráp paok wi yirimp tenap yumuntuk purá porokwap. ✧ ³¹ Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwapea paprá námokuráp waempyam warko yirimpá pwar. Takia pwarará, waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

*Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24*

³² Mao tukupria mwaeao Sairini mekamp arop ankáránk maomp e te Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má sampaeria wae napo, mao am kake samp.

³³ Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp Apár.” ³⁴ Aeria am fárákapao wain ént more konámp marasin méntér ouroukopramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke mi námpao maok, fár mo. ✧ ³⁵ Am fárákapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaoenanrá nke mwaria, satu pilairá tankáp. ✧ ³⁶ Am fárákap am fek tankáprá yépekrá tankáp. ³⁷ Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.

³⁸ Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párák mwaek, ankwap yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar. ✧ ³⁹ Aetenapo, koumteouráp arop fárákap am mwaek tukupá koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér. ⁴⁰ Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpa yinink yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékael!” ✧ ⁴¹ Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá fárákap konap arop fárákap, tá arop taokeyakáp konap arop fárákapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér, ⁴² “Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yaewour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro. ⁴³ Mao Kwaromp Táráprá námwan fwap mao yaewour naenámp mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.” ✧ ⁴⁴ Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

*Jisas sumpwimp kar
Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30*

⁴⁵ Yámar kuk nánko kirikip tokwae ponankor apár oupouroupa yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinink ke nánko, ⁴⁶ tá yámar yinink ke námp fek táman Jiaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?” ✧ ⁴⁷ Táte, arop ankwap fárákap wonae fik foukouri

yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.”
 48 Aeria arop ankáránkamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk. ✧ 49 Aenánko maok, ankwap fárákapao sérrá, “Sikono! Nánkár Elaija koropea man yaewour te mokopon nke mwaro!” 50 Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.

51 Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap nareknámpia pearákkarrá pikia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak. Aenánko némp yérur tokwaeria péri tokoprá pikrink.

52 Aenánko Kwaromp firáp kápae kare kounteouráp arop wokwae surump-wiapo, apár me mek kákap, am apár me kikirip akwapránk nánko, warko fápárámp. ✧ 53 Am fárákap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fárámp nánko, am fárákap yiki kor taun Jerusalem mek yink napo, kápae kare arop am fárákapan nkeapono.

54 Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárákap am némp yérur nánko, koropnámp ankank táman nkea apáp tirinka wae. Aeria am fárákapao sérrá, “Námwan kare karonó! Mámá arop te Kwaromp Tárápono!”

55 Kápae kare kounteou wokwae Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili meknámp man yaewour mwaria korop nap, am kounteou fárákap panek tae morok yakáprá tokor yakáp. ✧ 56 Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp éntupwar Maria, ankwap te Sebedímp tárápyaramp éntupwar.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

57 Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao korop. Mao kuri Jisasén mérnámp arop támaono. 58 Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk. ✧ 59 Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap. 60 Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá youmpnámp mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámp-farfarrá koropea me fek kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap. ✧ 61 Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria am péri kor me yak námp fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fek yépékrá yakápiap kar

62 Pampia kountounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre tukupea Pailatonámpok koupoukour. 63 Am fárákapao sérrá, “Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámp arop oukoumwan yiki yakámp fek sérímp kar níkriono. Mao sérrá, ‘Nánkár wakmwaek yinink yaek yakea warko fárámp nanamp’rá sérímpón. ✧ 64 Takria maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap kánánkámp koropea yákáre sámpá tukup tea kounteouráp aropan kwekárará sérrá, ‘Mao warko fárámp námpono’rá sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárará sénap kar am wokwae kamp kwekárará sér i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapo, péri

✧ 27:48: Jo 20:28-29 ✧ 27:52: Kis 26:31-33; Hi 10:19-20 ✧ 27:55: Lu 8:2-3 ✧ 27:58: Lo 21:22-23 ✧ 27:60: Ais 53:9 ✧ 27:63: Mt 16:21; Jo 2:19-20

ménki fek kárákáre fek kéri pwate napo, yinink yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon.” ⁶⁵ Tá am fárákapan Pailato sérrá, “Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanap arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek kéri pwarenke.”

⁶⁶ Aeránko maok, am fárákap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump tenapo nke mwanapria péri kor me táp fek táraoki pwarará, soldia ankwap fárákap am fek yérék mwanap káká pwar.

28

Jisas warko fárámpámp kar

¹ Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankárank Sande fek yámar aok naenámp wonae fik nánko, Makkala mekamp Maria ntia ankwap Maria am Jisasén papnap péri kor me nke neria korop. ² Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel yámar mek pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupa yaknám yumwi worare tokwae sámp-farfarrá akwapria am yumwi worare yumuntuk tank. ³ Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam te yámar mekamp kouwme waentar niampono. ⁴ Aenángo soldia fákáre am táman nkea apáp tirínkrá kour me woukouria, ke sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.

⁵ Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, “Yumo te apápi kepono? Ono wae mér, yumo te am Jisas, arop fárákapao yaopwae porokopramp fek pukupap táman oupourounkrá korop nepono. ⁶ Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérimpnám taknám wae fárámp teane. Yumo koropea mao ampinám népe nkenke. ✧ ⁷ Yumo koupour akwapea maomp éréképá yarak i konám arop fárákapan sér kipo: ‘Mao te wae péri me meknám fárámp tenámpono. Mao te yumwan mekia akwapea Galili mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.’” Aerá séria yupuyaran sérrá, “Kwaro onan, am kar séraerá sámp-kérépnám fi támaono.” ✧

⁸ Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri kor me pwarará, mao éréképá yarak i konám arop fárákapan séneria fárakoprá akwap. ⁹ Tá Jisaso am yupuyaran mwaeoak kikiplia sérrá, “Koumounek, yupuyar e!” Aeránko, am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man lotu. ¹⁰ Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, “Yumo te apápi kepono. Yumo akwapea onomp ankwapyae fákáreran, ‘Mao te “Galili mek tukupea onan ampok nke mwanapono” ’rá sér kipo.” ✧

Soldia fákáreramp kar

¹¹ Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia fárákap taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop nám am sérar. ¹² Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárákap námoku kar papea fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea, ¹³ sérrá, “Yumo ankár ‘Yino pampi tenánko, maomp éréképá yarak i konám arop fárákapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérar kipo. ✧ ¹⁴ Táte Gavman Tokwae yumo am péri kor fwapia taokeyakáp monap kar mámá wa nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwaponno.” ¹⁵ Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao

sénapaokria ‘Jisasomp firáp aropao maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor am kar Judia fi mek taki yak námpon.

Jisaso náráp éréképá yáarak i konámp arop fárákapan ‘Tére kip’rá sérimp kar Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

¹⁶ Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip’rá sérimp faonkwek tukup. ¹⁷ Aeria maok, am fárákapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok, ankwap fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá ninik. ¹⁸ Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koropea sérrá, “Kwaro onan mámá apár mek yaknám ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárákáre tokwae sáp námpono. ¹⁹ Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárákapan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo. ²⁰ Tá yumo ankár am fárákapan ono yumwan farákápnamp kar am mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námpe fek nanampono.”

Mako Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Makomp e te Jon Mak. Mao te Jisaso éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop ankwap mono. Maomp taun kare te Jerusalem.

Pol ntia Barnabas yárakria koumteouráp aropan Jisasomp kar farákáp nepo, Mak am arop yaworan yaewourimpon.

Jisaso pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Mak te Rom aropan Jisaso kwapwe kare yárakimpan mérenkria mámá kar má kumwimpon.

Rom mekamp arop fárakap te kárakáre kor ankank kwapweantá kikiank napo, Mako man sérrá, ‘Jisas te Kwaromp kárakáre yénképnámp ankank yorororia, kárakáre fek tére námpon’rá kumwimpon.

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

¹ Mámá kar mámáte Kwaromp Táráp Jisas Kraisoimp Kwapwe Kare Karono.

² Mámá manénkir korop námp máte profet Aisaia wokwaek kumwimp niampon. Kwaro arakrá sér:

“Wawenke! Ono onomp kar farákáp naenámp arop ankárankamp sámp-kérép nanko, manénkir mao akwapeaka waráp por mwae kup yoroano.

³ Arop yak mo apár meknámp kar ankwap tékén arakrá sér:

“Tokwae Karampor mwae kup yoroenke!

Mao akwap naenámp mwae kup fwapokwapenke!” * ✧

⁴ Kwaro séri námpnámp taknámp Jon ént mek éné i konámp arop mao te arop yak monámp apár mek akwapea maok, mao koumteouráp aropan kar farákápria sérrá, “Yumo te yiráp kwatae ninik pwararea ént mek nér napo maok, Kwaro yiráp am ninik kwatae tirá épér naenámp.” * ⁵ Aeránko maok, apár Judia mekamp koumteouráp arop ponankor, tá Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor Jononámpok tukupea náráp kwatae ninik am farákáp napo maok, Jono am fárákapan ént Jordan mek nérrá kák.

⁶ Jon te kamel pwae fek yoroinap waempyam yirimpea maok, fir yipi fekamp sépér fákap. Aea maok, mao te tákár ntia yao pwae mekamp éntu éntan fárimpon. ⁷ Aeria maok, mao kar arakrá farákáp: “Arop ankárank onomp wakmwaek korop námp te maomp kárakáre onomp kárakáreran kwepwar námpon. Ono te apárok kánanke kare yak nampara, ono maomp wonae fik kwaráp torokompria maomp su fekamp paok aokorop nanamp * pourou mono. ⁸ Ono te yumwan ént fek nérrá kák nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámp.” * ✧

Jono Jisasén ént mek anámpámp kar

Matyu 3:13-17; 4:1-11; Luk 3:21-22; 4:1-13

✧ **1:3:** Ais 40:3; Mal 3:1; Lu 7:27 ✧ **1:4:** Lu 1:77; Ap 13:34 * **1:7:** Matyu 11:3 fekamp kar fi nkeampo. ✧ **1:8:** Ap 1:5

⁹ Am ke fek táman maok, Jisas apár Galili mekamp Nasaret meknámp korop nánko, Jono man ént Jordan mek anámpámp. ¹⁰ Aeanánko maok, ént meknámp forokor tará aokrá kárak fek fokop nánko, koupour kar narek yámar me kikír akwap nánko, nke nánko maok, Yiki Kor Spirit ant yuri niampao maonámpok ék. ¹¹ Aenko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump táráp kare ara, ono amwan warákár tokwae nampon. Amo kwapwe kare ninik nap te, ono yonkwae kárámp nampono.” ✧

Satano Jisasén poupwekámp kar

¹² Aenko am ke fek táman, Yiki Kor Spiritao Jisasén kwar saráp mek sámp-kérép. ¹³ Aenko maok, mao am kwar saráp mek am mek 40 yámar yakánko maok, tá Satano koroepa man poupwekámp. Mao yao pwae mekamp firént yakánko maok, ensel fákáre man yaewouriaapon. ✧

Jisaso Galili meknámpia térerá akwapámp kar

Matyu 4:13-22; Luk 5:1-11

¹⁴ King Herot Jonén fákápá papánko maok, Jisas distrik Galili mek koro-peaka Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárákimp. ¹⁵ Mao sérrá, “Kwaro sérimp ke te oukoumwan te wae korop námpon. Kwaromp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon. Yumo kwatae ninik pwarará Kwapwe Kare Kar má wawiaka, karenorá mérenke!” ✧

Jisaso arop yiworaopweran sérianánko, énéni tukupap kar

Matyu 4:18-22

¹⁶ Jisaso ént aokore Galili firi pokria nke nánko maok, Saimon ntiaka Andru mwearao ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá am fek mani sámp konepon. ¹⁷ Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép nanampono.” ¹⁸ Aeránko maok, am arop yaworao kor koupour kar umben fekamp tére pwarará maomp wakmwaek akwap. ✧ ¹⁹ Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aomporá fwapokwaprá yak. ²⁰ Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor naropwar Sebedi ntia tére konap arop mént bot mek yakáp napo maok pwarará, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar

Luk 4:31-37

²¹ Aea maok, am fárákapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas koumteouráp aropan kar farákáp. ²² Aenko maok, am fárákapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp kar farákáp niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákanap yénkrá farákáp námpon. ✧

²³ Am ke fek táman am fárákapamp lotu nap mek koropnámp arop ankwap, maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknámp Jisasén tékén wumwi kar fek sérrá, ²⁴ “Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp yiki kare aropono.” ✧ ²⁵ Aeránko

✧ **1:10:** Jo 1:32 ✧ **1:11:** Sng 2:7 ✧ **1:13:** Hi 4:15 ✧ **1:15:** Mt 3:2 ✧ **1:18:** Mt 19:27

✧ **1:22:** Mt 7:28 ✧ **1:24:** Mk 5:7; Jo 6:69

maok, Jisas am kwatae-aropan yoporia sérrá, “Amo kari kwapono. Am arop pwarará akwapae!” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá yakeanámp te pu yae youria fépén tokwaea pwarará worokor pik. ²⁷ Aenángo maok, kounteouráp arop ponankor kour me woukouria maok, am fárákapao námoku támao sérarrá, “Máte apaenono? Máte kar wourékamono! Mámá arop máte kárákáre kourono! Aenámpara, mao am kwatae-aropan kar sénánko, am fárákapao maomp kar wawi konapono!” ²⁸ Aenángo maok, maoinámp kar Galili mekamp arop fi am ponankor am kar koupour yáarak nánko wawia pwi napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar
Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

²⁹ Am fákáreráo lotu nap meknámp youmpea ek tukup. Tukupea maok, koupour Saimon ntiaka Andrump nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon méntér akwap. ³⁰ Aeapo maok, Saimonomp yupuramp éntupwar kákánar fek pourouwe touwe fokornámp touwe sámpea amp. Aenka maok, koupour Jisasén ‘Touwean’rá sér. ³¹ Aeapo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yæk sámpea papánko maok, am pourou touwe fokornámp touwe am worokor pikánko maok, mao fárámpea am fárákapao fár mwanap fir yankapámpon.

Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp kar
Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

³² Takia maok, kumuran yámar porokor nánko, † ankwap fárákap touwenap arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, kounteouráp aropan kwatae-arop noumpoukoupea yaknámp fárákapán kor éréképá korop. ✧ ³³ Aeria maok, am taun mekamp kounteouráp arop ponankor koropeaka am nap topok touwoukour. ³⁴ Aeapo maok, Jisaso kounteouráp arop kápae kare nkwakwe make touwe sámpá yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárákapamp pouroukamp kwatae-arop kápae kare yéréperá kérép. Aemantá maok, am kwatae-aropao kor mao te wanonorá mérapantá maok, mao am fárákapán ‘Kar sérari kwapono’ ria maok, fou e séri pwar. ✧

Jisaso apár Galili mek térerá yáaraknámp kar
Luk 4:42-44

³⁵ Koumounek kar oukoumwan kirikip yak námp mek, Jisas fárámpeaka oukur tará apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap. ✧ ³⁶ Aenángo maok, tá wakmwae Saimon nti maomp ankwapyenámp fárákap tukupea Jisasén nke. ³⁷ Am fárákap man nkea maok, sérrá, “Ponankor kounteouráp arop amwan oupourouk nape.” ³⁸ Aerapo maok, mao am fárákapán sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik mwae kamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárákapán kor kar farákáp nanampria am táman ono korop nampono.” ³⁹ Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukmwae yáarakia maok, am arop firamp lotu nap mek am fárákapán kar farákáprá yáarak. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépámpon. ✧

† **1:32:** Yámar porokor námp fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) kounteouráp arop fwap panek mwae paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárákap náráp touwenap arop fákárerán éréképea Jisasnámpok tukup napon. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae. ✧ **1:32:** Mt 4:24 ✧ **1:34:** Mk 3:11-12; Ap 16:17-18 ✧ **1:35:** Mt 14:23; Lu 5:16 ✧ **1:39:** Mt 4:23-25

Jisas lepra touweráp aropan fwapi papámp kar
Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

⁴⁰ Aenko maok, lepra arop ankárankamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámp.” ⁴¹ Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.” ⁴² Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae kwapwe kare yak. ⁴³⁻⁴⁴ Jisaso man kar kárákáre fek arakrá sér, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea prisén waráp pourou yéknéppia maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwarará, man sámp-kérép. ✧ ⁴⁵ Aerá séránko, akwapámpao maok, kounteouráp aropan am kar farákáppria maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, kounteouráp arop kápae kare námwan koropá ikirantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, kounteouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ✧

2

Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi tanknámp fwapi papámp kar

¹ Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenángo maok, kounteouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa. ² Aeria maok, kápae kare kounteouráp arop koropea nap mek néntéppao, am nap te wae fákáppánko maok, táte méni fek mwaek kor népe yak mo. Aenángo maok, mao am farákapan kar farákáp. ³ Aenángo maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiaworaopwerao sunkwiar mek papea Jisasnámpok sankorop. ⁴ Sankoropea maok, nkeapo am fek te kounteouráp arop néntéppa waeapo maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenámpantá maok, am arop kakapea nap yumuntut pokea maok, nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yae fákayakápprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik pap. ⁵ Aenapo, Jisaso am farákappao man mérnámp nkea maok, am touwenámp arop táman sérrá, “Táráp e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” ✧

⁶ Aeránko maok, am nap mek tankáppap Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop ankwap farákáp náráp ninik mek arakrá ninik, ⁷ “Am arop te apaeritea takrá séri námpon? Mao am kar sénámp te Kwarén ér-pwar námp nie? Arop ankwap ankárankampao kwatae ninik tirá épér naenámp pourou mono. Am te Kwar ankárankao saráp maok tak i konámpono.” ✧

⁸ Aerapo maok, Jisas koupour kar am farákappamp ninik wae méria maok, arakrá turunk, “Apaeritea yumo takrá ninik napon? ⁹ Ono mokoep kar fwap pwi yaknámp sénanampon? Ae te ono sérrá, ‘Ono waráp kwatae ninik sámp-sitenamp’rá sénamp támao fwap pwi yak námp ni? Tá ono sérrá, ‘Amo farápprá waráp am fek ampínámp ankank sámpae akwapae’rá sénamp támao fwap pwi yak námp nie? ¹⁰ Aeno ono ník námp te yumo ankár arakrá

mérenkria nampon: Aropamp Táráp Kwaro man, mámá apár fek takaeria kárákáre sánkeanáko, am fek mao fwap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpmon.” Aerá séri pwarará maok, am kour surumpwi yaknámp aropan sérrá, ¹¹“Ono amwan sér rae: Amo fárámpea waráp ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapa!”

¹² Aeránko maok, mao fárámprá am koumteouráp aropao nke nap fek koupour náráp amp i konámp ankank sámpea akwap. Aenáko maok, arop ponankor kokorokoria maok, Kwaromp e sakapria arakrá sér, “Wokwaek kar yino te make ankank nke moimpon!” ✧

Jisaso Livain warámpámp kar
Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32

¹³ Takia pwarará, Jisaso warko ént aokore yaknámp mwaek akwap nángo maok, koumteouráp arop kápae kare maonámpok korop napo maok, mao Kwaromp kar am fárákapan fárákáp. ¹⁴ Aea maok, mao akwapea nke nángo, Alfiusomp táráp Livai takis sámponap nap mek tank. Tank nángo maok, Jisaso man sérrá, “Onomp wakmwaek koropae.” Aeránko maok, mao kor fárámprá maomp wakmwaek akwap.

¹⁵ Wakmwaek Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fákárerént Li-vaímp nap mek tankáprá fépér. Aenapo maok, kápae kare takis sámponap arop, tá aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap am arop fárákáp Jisas apaean nke mwaria maomp wakmwaek paokop nap, am ankwap fárákáp énéni tankáprá fépér. ¹⁶ Tá lo yénkrá fárákáp konap Farisi fákáreráo nkeapo maok, Jisaso takis sámponap arop, tá kwatae ninikráp arop makia mént tankáprá fépérapo maok, am fárákápao Jisas éréképea yárákinámp fákáreran sérrá, “Mao te apaeritea am takis sámponap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ✧

¹⁷ Aerapo maok, Jisas wawia mao am fárákapan sérrá, “Touwe fwapnap arop te doktanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. Taknámp ono ék namp te, námo yae-párák kare ninikrápao namprá niniknap aropan te mono. Arop námo kwatae ninikrápao namprá niniknap aropan wumwia érékép naeria ék nampono.” ✧

Fir wuri konap kar
Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

¹⁸ Ankwap ke fek Jono éréképá yarak i konámp arop, tá Farisi fákáreráo kor Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap fárákáp koropea Jisasén arakrá turunk, “Jono éréképá yarak i konámp arop fákáre ntia Farisi fákáreráo kor Kwarén kar toropwap mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo éréképá yarak i konap arop fákáreráo fir wuri mo i konap te apaeritea napon?”

¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Arop ankárankamp yupu sámponaerianámp oukoumwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap fir wuri konap nie? Mono! Am arop yupu sámponaerianámp oukoumwan am nouroup aropént yak námp fek te fir wuri mo i konapono. ✧ ²⁰ Aeno nánkár wakmwaek am yupu sámponaerianámp aropan sámpá tukup tenapo maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri mwanapono.

²¹ Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me fek paprá aomp mo i konámpon. Táte mao tak nángo te, am waempyam

wourékam támao épi waempyaman nikir nánko, warko pearákár tokwae naerampon. ²² Arop te meme yípi fekamp botol épi mek te wain wourékam * kér mo i konapono. Aeno am mek kérao te, wainao am meme yípi fekamp botol am te fápárákápi papria wain ént kwarákár naeria námpon. Aeria am wain ntia meme yípi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno arop te ankár wain wourékam te meme yípi wourékam fekamp botol mek kér i konapono.” ✧

Sabat yae fek tére mo i konap kar
Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

²³ Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka mént paokop i konap arop wit yoroi tenap yopwaraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek fár mwanámpria kánánkápa maok, ✧ ²⁴ tá Farisi fákáreráo Jisasén sérrá, “Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap te apaerá tére naponono?”

²⁵ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ae te yumo wokwae Devitoimp kar buk fek yak námp te nke mori kwaponono? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákápan ankank mo nánko yae-porokwe naponono. ²⁶ Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sinámp mwaek am fek páte nap fária maok, náráp mént koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpon. Am pan te fouara, pris fákáreao saráp fépér i konapan nimpon.” ✧

²⁷ Jisaso am fárákapan ankwap kar sérrá, “Kwar te, Sabat yaeran yaewour naenámpria arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanap yaewour naenámpria pap námpon. ✧ ²⁸ Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap námpon.”

3

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

¹ Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankárank yae yonkwae yak námp am mek yak. ² Aenángo maok, am Farisi fárákápan támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokopean nkea man kot mwaria yépekrá yakáp. ✧ ³ Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo koropae!” Aenángo am arop te koropea kuk fokopeyak. ⁴ Aenko maok, mao am fákáreran sér, “Lo te nomo tére mo i konámp sabat yae fek ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te nomo arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo te arop yaewour nánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” Aerá sénánko maok, am fárákápa kor kar sér mo. ⁵ Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énounkouprá yakea am fárákápan te aropan yonkwae touwe mono, loan saráp ninik kárákáre napo, am táman nkea yopor yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am yae yonkwaenámp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, mao yae ékékérángo maok, maomp yae warko fwap. ✧ ⁶ Aenángo maok, táte Farisi fákáre koupou ferámprá lotu nap pwarará tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria kar sérar. ✧

* **2:22:** Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae. ✧ **2:22:** Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16

✧ **2:23:** Lo 23:25 ✧ **2:26:** 1 Sml 21:1-6 ✧ **2:27:** Lo 5:14 ✧ **3:2:** Lu 13:14 ✧ **3:5:** Mt 9:13

✧ **3:6:** Mt 22:15-16

Kápaé kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

⁷ Jisas námoku éréképá yarak i konámp aropént am taun pwarará ént aokore Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup. ⁸ Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkwanwaek fi mwaekamp, tá taun Tair ntiaka Saidon mek mwaekamp arop fi kápaé kare támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop. ⁹ Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan sérrá, “Arop kápaé kare koropea onan ikir mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap nanampono.” ¹⁰ Am te wokwaek kápaé kare koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá kák tenámpantá maok, kápaé kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour. ¹¹ Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop fárákamp man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te Kwaromp Táráp’rá sér i konapono. ¹² Aenapo, mao am fárákapan ‘Námo te wanonorá séri kwaponó’ ria tae fek sér.

Jisaso éntér-sámpramp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar

Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

¹³ Jisaso am arop ou pwarará námoku mwar faonkwek poka maok, arop ankwap fárákamp maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nángo, korop. ¹⁴ Am arop ou mekamp éntér-sámpramp arop nánkárápa ‘Aposel’rá sérianánko, am fárákamp méntér yakáp napo, mao te am fárákapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép, ¹⁵ tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárákáre nénk nanampria námpon. ✧ ¹⁶ Am éntér-sámpramp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ✧ ¹⁷ Tá Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukurérao párákapnámp niamp arop’rá sénapono. ✧ ¹⁸ Tá Andru ntia Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntia Jems Alfiusomp táráp, tá Tadius, tá Saimon te Selot pati * mekamp, ¹⁹ tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasénenkria outiri naenámp aropono.

Jisas Belsebulént tére námp’rá sénap kar

Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23

²⁰ Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápaé kare koumteouráp arop koropea warko koupoukourapo maok, táte Jisas ntia mao éréképá yaráknámp fárákamp mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ✧ ²¹ Aenko maok, táte námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépérepri kanrá warámp mwaria korop. ✧

²² Lo mérnep arop Jerusalem meknámp korop. Koropea maok, arakrá sér, “Belsebul Jisasént yak námpon.” Tá “Mao te kwatae-arop poukwap konámp Belsebulomp kárákáre fek am kwatae-arop fákáre yéréperá kérép námpon.” ✧ ²³ Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárákapan wounáp kar arakrá sér, “Satan te mokopia Satan yéréperá kérép naenámp? ²⁴ Arop ankárankamp firao kuk pirékarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárákáre yak naenámp pouro mono. ²⁵ Tá ankárankamp nap mekamp

✧ 3:15: Lu 9:1 ✧ 3:16: Jo 1:42 ✧ 3:17: Lu 9:54 * 3:18: ‘Selot pati’ arop fárákamp te Rom firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárákaponó. ✧ 3:20: Mk 6:31 ✧ 3:21: Jo 10:20 ✧ 3:22: Mt 9:34

aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono. ²⁶ Tá Satan poukeyak námp mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pipirikir tukup napo te, mao kor kárákáre yak mono, pwar naerámpon.

²⁷ Arop ankárankao kárákáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konámp nie? Mao te am taenámp aropanénkir sámpe yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. ✧

²⁸ Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te koumteouráp aropamp ponankor kwatae ninik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámp. ²⁹ Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinámp kwatae ninik te sám-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am ninik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpon.”

³⁰ (Am fárákapano ‘Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp’rá sénapantá, Jisasó makrá sénámpono.) ✧

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar
Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21

³¹ Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnámпок korop. Koropea ek yakáprá ‘Mao mankano’rá sér. ✧ ³² Aeapo maok, koumteouráp arop kápae kare man ko-sítea tankáprá maok, man arakrá sér, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape.”

³³ Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?” ³⁴ Aeria maok, koumteouráp arop tankáp nap táman yénkrá sérrá maok, “Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeou tárápu te mámánono. ³⁵ Apae koumteouráp aropao Kwaromp ninikaok yarák námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono.” ✧

4

Ankankou épérnap wounáp kar

¹ Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, koumteouráp arop kápae kare koropea koupoukour napantá maok, mao ént mek tanknám bot mek pokea tank. Aenángo, ponankor koumteouráp arop am ént fik táman néntép. ² Aeria maok, mao am fárákapan kápae kare wounáp kar farákápria am fárákapan arakrá sér, ³ “Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankárankao akwapeaka yopwaraok ankankou yirir. ⁴ Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pikia mwaeak tankáp. Aenámp te, antao koropea fépér. ⁵ Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko, kwar worare fek yumuntuk yak námp mek piká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok, ⁶ arák yumwi fek tikipeyak nánko, yámar yokwapria, am ankankou páre yonkwae pap nánko, yákáre námpono. ⁷ Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek piká tank nánko maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenángo maok, yao ki tank mo. ⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pik námp te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok, ankwap aopwe 30 tank, táte ankwap aopwe 60 tank, tá

ankwap aopwe 100 tank.”⁹ Makrá séri pwarará, Jisaso am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te má kar má fwapia wa kuno.”

Jisaso wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰ Wakmwaek Jisaso námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntér-sámpramp, tá ankwap fárákapan Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk. ¹¹ Tá mao am fárákapan sérrá, “Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámppamp mek-wouroumpeyaknámppamp kar fi kor yumwan wae yéknép námpono. Aeno am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ✧ ¹² Aenapara, ‘Am te wae énounkoupapan maok, am ankank te ankwap wuri nke mo, tá kar te wa napan maok, am fi te fwapia mér mono.

Aenapara, am fárákapan Kwaronámppok tukup napo, Mao am fárákapan kwatae ninik tirá éperantáno.’” ✧

Am ankankou wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15

¹³ Tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo máma wounáp kar te mér mo nap nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwanapon?”
¹⁴ Am arop ankankou yoro námpp te Kwaromp karan yoro námpon. ¹⁵ Tá kar mwaeak piká párákapan námpp te, kounteouráp aropao kar wa napan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárákapan ninik mek yak námpp ti-akwap konámpan sénámpon. ¹⁶ Tá kounteouráp arop ankwap fárákapan am te ankankou apár yumwi kor táránkánámpp mek pik námpp niámpp námpp te, am fárákapan kar wawia koupour sámprá maok, am táman warákár. ¹⁷ Aenapao maok, am fárákapan Kwaromp kar te ninik mek sámppá yak mo. Aenapao, arák mek pik monámpp taknámpp, wakmwaek arop ankwap fárákapan Kwaromp kar sámppá anámppá paprá, am kounteouráp arop ankwap make kar sénapo, am fárákapan koupour Kwaromp kar pwar napon. ✧ ¹⁸ Tá kounteouráp arop ankwap fárákapan te ankankou paok wi mek kuk piká tank námpp niámpp taknámpp, am fárákapan te kar wa napao maok, ¹⁹ tá apárokamp ankankou ninik kápae kare, mani tokwaeantá ninikrá paokopria maok, tá nkwakwe make ankankantá kikiankrá paokoprá, mak napo maok, am ankankou Kwaromp kar oupouri pap. Taknámpp arop te maomp ninik mek te ki tank mono. ✧ ²⁰ Aeno ankankou ankwapmwak kwar émi kwapwe mek piká tankria páreanámpp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100 tank. Aenámpp te, kounteouráp arop ankwap fárákapan kar wawia sámpea niki paokop napan sénámpon.”

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar

Luk 8:16-18

²¹ Jisaso ankwap kar am fárákapan sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop námpp te, baket mek pap konámpp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámpp nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono. ²² Ponankor ankank

mek wouroumpeyak námp, tá oupouroupa pwate nap te, nánkár wakmwaek érik korop naeria námpon. ²³ Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”

²⁴ Mao am fárákapan warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankwapan moko pe puri fek nénk nap te, Kwaro yumwan take pourouráp sánkria kánámpár ankwap yumuntuk kák naenámpon. ²⁵ Táte arop Kwaromp kar kárakáre fek niki-samp nángo, Kwaro man warko ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpon. Aeno arop am kar sámp-fákeyak mo nángo te, maomp mér kánanke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naenámpon.”

Ankankou forokor konámp wounáp kar

²⁶ Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te arop ankárank ankankou kwar mek épéri pwatea, ²⁷ kumur méntép am arop kumuruk amp i ko, wae fek fárámpará, námokuráp térerá yarak. Aenámpao maok, am ankankou te mokopia párea akwapea tokwae kar naenámpaoeaná mér mono. ²⁸ Kwar támao arákan wouri sánk nángo, párea téképea, wakmwaek ki tank konámpon. Manénkir te páre pokea, pwae fukarea, tá wakmwaek aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konámpon. ²⁹ Tá am ki yápaé nángo, fékéer mwanap ke korop nángo. am arop akwapea fékéer i konámpon.” ✧

Mastet ouramp wounáp kar

Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

³⁰ Jisaso warko arakrá sér, “Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp te apae niamprá sér mwanámpon? Nomo moko pe pourouráp wounáp kar sér mwanámpon? ³¹ Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mastet ki kánanke niampon. Am te ankwap yao ki niampon mono. Kánanke kare námpono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon. ³² Arop fárákapao yimp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kámákár akwapria yowe tokwaeri akwapránk. Aenángo, ant fákáre fwap am yao yowe néntékép mek koropá taok naenámpon.”

Jisaso wounáp kar fek sénámp kar

Matyu 13:34-35

³³ Jisaso koumteouráp aropan kápae kare wounáp kar farákáp námp te, am arop fákáreramp ninik mwanap puri fek farákáp námpon. ³⁴ Am kar koumteouráp aropan farákápámp te érik farákáp mono. Wounáp karan saráp farákáp námpon. Aeria maok, námoku éréképa yarak i konámp arop fárákapao mwar yakáp nap fek saráp am kar fi kor érik farákáp konámpono. ✧

Jisaso sénánko ouwi tokwae pwaranámp kar

Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

³⁵ Takia pwarará am makár táman kumur mek, Jisas mao éréképa yarak i konámp arop fárákapan arakrá sér, “Nomo te ént aokore fik nkamwaek fimwaek yink mwaro.” ³⁶ Aerá séria pwarará maok, koumteouráp arop kápae kare am fek yakáp napo pwarará, Jisaso éréképa yarak i konámp arop fárákáp Jisas am mek tank námp am bot mek kunkuria man warámpea tukup. Aenapo maok, tá ankwap fárákap bot tiaka wakmwaek tukup. ³⁷⁻³⁸ Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaek tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenángo maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenángo maok, am fákáreao man sérrá, “Tisa, nomo te wae ént mek pik

mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?”³⁹ Aerapo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támaono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak.⁴⁰ Aenánko maok, wokwae námoku éréképá yarak i konámp fákáreran sérrá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?”^{*} ⁴¹ Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námpon?”^{*}

5

Jisaso arop ankárankampamp pourouk kwatae-aropan yérépemp kar

¹ Am fárákapao ént aokore Galili nkwanwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.² Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárank kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyáknámp arop koropea maok, Jisasén kikip. Am arop te arop kák konap fek mwae yarákia korop.^{*} ³⁻⁴ Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárákápi sir akwap konámpon. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fákámp ko pap napo maok, mao te kárákáre korara, pu fákápnámp am sen ntiaka yae-souwe fápárákápi sir konámpono. Ae konámpara, arop man sérémékér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwae amprá yarak i konámpono.⁵ Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yarákrá yumwi fek námokuráp pourouk pipirá yarak i konámpon.

⁶ Ae konámpao nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárakoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp.⁷⁻⁸ Jisaso am kwatae-aropan sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor pikae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwapono.”^{*} ⁹ Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Ami’ no.”¹⁰ Aea maok, apáp tirinkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérepe kwapono.”

¹¹ Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi mekmwaek táman yakáprá am fek apwar pwaé fépérrá yakáp.¹² Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre támao Jisasén kar tae fek sérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.”¹³ Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Takenk’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwatará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákáreráo kor mánmánria foporakorrá tukupea, yinkri furuk mek am mek pik napo maok, am kou te 2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor pikiaaka ént fépéria nékér popwarámpia, ponankor surumpwi pwar.

¹⁴ Aeapo maok, kou wun i konap arop te nkea pirikimpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar farákápapo maok, koumteouráp arop am ankank nke mwaria korop.¹⁵ Am fárákapao Jisasnámпок koropea nke napo maok, am kwatae-arop woukoupeyakámp arop te maomp ninik wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, koumteouráp arop te táman nkeaka apáp tirink.¹⁶ Am arop fárákapao

^{*} 4:40: Mt 14:31 ^{*} 4:41: Sng 89:9 ^{*} 5:2: Mk 1:23 ^{*} 5:7-8: Mk 1:24

am arop pourouk kwatae-arop yakámp, oukoumwan fwap tank námp, táte kou fákáreaoi nap nkenap arop fárákámp támao am koropnap arop fárákapan am kar farákámp. ¹⁷ Aeapo maok, koumteouráp aropao Jisasén tékén sérrá, “Amo mapek te yak kwaponno! Amo ankár ankwap apárok akwapae!”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nángo maok, am kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyakámp aropao kor kárakáre fek Jisasén sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?” ¹⁹ Aeránko maok, Jisaso monoria man sérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpouk aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar farákámpae.” ²⁰ Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaeek námwan yaewourimp kar farákámp nángo maok, tá am koumteouráp arop ponankor wawia maok, ninik tokwae.

*Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56*

²¹ Jisas bot meknámp warko ént aokore tápampea nkwanwaeek fimwaeek akwap nángo maok, táte kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapou maok, ²² lotu nap taokeyak konámp arop Jairuso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak námp fek kwaráp torokomp. ²³ Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nángo, yiki yak naenámpono.” ✧ ²⁴ Aeránko maok, Jisaso kor mént akwap.

Aenko maok, táte kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaeek tukupea maok, man kuk sir. ²⁵ Aeapo maok, yupu ankárankao e furuk pikia taki yaknámp mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar. ²⁶ Am yupu te dokta fákáreaonapok akwap saráp yakria, máni ponankor nénk saráp yak námpao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak. ²⁷⁻²⁸ Am yupu te Jisas térenámp kar wawia námp kwamp maok, koropea am koumteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaeek korop. Mao ninikrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sámpria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sámp. ✧ ²⁹ Aenko maok, e furuk pikia taki yaknámp wae koupour kar fárákár nángo maok, námoku wae fwap námp mér.

³⁰ Aenko maok, Jisaso náráp kárakáre ankwapmwaeek worokor pik námp méria maok, arákarrá arakrá sér, “Wa onomp waempyam fek yae sámp námpono?” ✧ ³¹ Aenko maok, námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan man sérrá, “Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare mámara amwan kuk-sirarrá néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa toupoukouraná turunk rape?” ³² Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek oupourouk. ³³ Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnámp ankank te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik farákámp. ³⁴ Aenko maok, Jisaso man sérrá, “Táráp e! Amoku mér napara, am fek waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapae. Waráp touwe te wae pwar námpono.” ✧

✧ 5:23: Mk 7:32; Lu 13:13 ✧ 5:27-28: Mk 6:56 ✧ 5:30: Lu 6:9 ✧ 5:34: Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19

35 Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárákap lotu nap taokeyak konámp aropamp nap meknámp koropea maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp te waeman sumpwi yak námp te. Apaerá warko tisan tére tokwae sánk nae rape?” 36 Aerapo maok, Jisaso kor am fárákapao sérap kar am te wampwe pwarará lotu nap taokeyaknámp aropan sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ankár mérampo.” 37 Aerá sériaka pwarará maok, am mént yakápnap fárákapao ‘Mampok korop kwapono’ ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae makia am yinínkaopwe támao saráp mént énéni tukup. 38 Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekria Jisaso nke nángo maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar ounka wae. 39 Aenapo maok, mao am mek youmpea turunkrá, “Yumo te apaerá éménkrá kara wae rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp námpono.” ✧ 40 Aeránko maok, am fákáreráo, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. Tá mao am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok, naropwar ntia éntupwarén saráp warámpea, tá námoku éréképá yárák i konámp arop yinínkaopwean saráp éréképea am fárákapao saráp táráp ampnámp aokore mek yink. 41-42 (Am tárápamp yopwar te éntér-sámpramp yopwarono.) Am fárákap yinkea maok, Jisaso man yae topwe fek sámpriaaka am yupu-tárápan námokuráp kar fek sérrá, “Talita kum!” Am kar te arakrá sénámpon: “Yupu-táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo fárámpeae!” Aeránko maok, am yupu-tárápao kor wae fárámpeaka yárák. Aenko maok, man nkea kokorokor. ✧ 43 Aeapo maok, Jisaso kar kárákáre fek sér, “Yumo te arop ankwapan mámá ankank korop námp kar te séri kwapono.” Aeria maok, tá am anánkwapan sérrá, “Yumo am yupu-tárápan fir sánkenke!”

6

Nasaret mekamp arop Jisásén younkwe sinap kar

1 Jisas am némp pwarará námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, mént paokop i konap arop te énéni tukup. 2 Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan yénkrá fárákápánko maok, táte am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp sám námpon? Man sánknap yonkwae kour máte tokwae kar námpon! Máte mokopia mwar pourouráp kárákáre yororo námpon? ✧ 3 Má arop máte kamda tére konámp nomo wae mérámpon. Máte Mariamp táráp, tá maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek yakáp naponno.” Am fárákapao makrá séria maok, kokwarok napon. ✧ 4 Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Profet te maomp e te kápae kare némpouk yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp nap mek e yak mono.” 5 Tá am náráp taun mek te kárákáre yororo naenámpon pourou mono. Tá ankákárank touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon. 6 Tá mao maomp taun mekamp koumteouráp arop man mér mo napantá ninik tokwae námpon.

Jisaso námoku éréképá yárák i konámp aropan tére nénkámp kar

Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwarará ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan Kwaromp kar fárákáprá yárák. 7 Takria maok, mao éréképea

yaráknámp éntér-sámpramp arop fárákapan térenkria anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop pourou mek woukournámp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárákáre nénk. ⁸⁻⁹ Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo tukupria te, mámá ankank mént sámpea tukup kwapono: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwapono. Tá waempyam anánkaopwe ti-tukup kwapono. Ankárankan mwar sámpea maok, su mwar yiriria, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip.” ✧ ¹⁰ Aeritea maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárank mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwarará tukup mwanap ke fek maok, am nap pwarará tukup kipo. ¹¹ Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea poka nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwarará tukupria, yiráp pukamp woup am fek poporokompia pwar * napo maok, am támao yénképrá, ‘Yumoku nap kwataeno.’ ” ✧ ¹² Aerá séria pwar nánko, am fárákap tukupea maok, arakrá sér, “Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!” ¹³ Aerá séria maok, táte kwatae-arop yéréperá kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwáprá kák. ✧

Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámp Jon támao námpwe ninikimp kar Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9

¹⁴ Kápae kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko, Heroto am kar wa. Aenáno maok, kounteouráp arop ankwap fárákapao arakrá sér, “Ént mek nér i konámp arop Jon te warko apár me meknámp fárámp námpon. Aenámpara, mao wae kárákáre yoro naenámp kárákáre tokwaerápono.” ¹⁵ Tá ankwap fárákapao sérrá, “Mono! Táte Elaijanono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niampono.” ✧ ¹⁶ Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am te ono wokwaek séranko, yápare kor karámp-fárákapao arop ént mek nér i konámp Jon támao oukoumwan warko fárámp námpon.”

¹⁷⁻¹⁸ Manékir te Heroto maomp nánae Filipomp yupu Herodias sámpánko, Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp nánaeramp yupu sámp nap am te pwi yak mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárákap tirá kérép nánko, tukupea Jonén sámpea kalabus nap mek pap. ¹⁹ Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok, mao tak naenámp pourou mono. ²⁰ Am te apaeria námpanápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kareria Kwaro nke námp fek yae-párak kare aropara, Heroto Jonén apár námpono. Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok, kápae kare ninik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár konámpon.

²¹ Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwae oupourouk. Heroto námwan éntupwaro fárákápnámp yae ninikrá fir nánapia maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap arop, tá Galili mekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárákapan wumwi. ²² Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táte Herodiasomp yuputáráp énki mankea kaerá wounk nánko maok, am fárákapao man warákárria maok, kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.”

✧ **6:8-9:** Lu 10:1 * **6:11:** Matyu 10:14 fekamp kar fi fekkeae. ✧ **6:11:** Ap 13:51; 18:6 ✧ **6:13:** Je 5:14 ✧ **6:15:** Mt 16:14

²³ Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan sánk nanampono. Amo onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwararea ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampon.”

²⁴ Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youmpea éntupwarén turunkrá, “Ono te apae ankank ‘Sápaerá sénanampono?’” Aeránko maok, éntupwaro sérrá, “Ae te amo sérrá, ‘Arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp fárákapea sápaerá sérampo.” ²⁵ Aeránko maok, am yupu-táráp éнки warko tákarákarrá koupour koropea kingén sérrá, “Oukoumwan koupour kar amo arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor plet mek papea sápa.” ²⁶ Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwae touwe námpao maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenámp kwamp, am yupu-tárápamp kar ták-pwar moimpon. ²⁷ Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérépria sérrá, “Amo akwapea kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárákapea me kor sankoropae.” Mao akwapea Jonomp me kor karámp-fárákapea maok, ²⁸ plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao sámprá éntupwarén sánk. ²⁹ Aeapo maok, Jonomp éréképá yáarak i konámp aropao am kar wawia maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

Jisaso 5,000 aropan fir nénkámp kar

Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

³⁰ Jisaso mént paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar, tá kar ponankor koumteouráp aropan farákápap man farákáprá sér. ✧ ³¹ Aeapo maok, kápa kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá koropá saráp yakápapo maok, mént paokop i konap fákáreao kor tankrá fir fár mwarap ke te yak mo. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Nomo te tukupea arop yak monap ke fek nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro.” ³² Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am fárákapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.

³³ Tak mwaria napo maok, kápa kare koumteouráp arop Jisasomp fárákapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápa kare taun mek mwaekamp arop ponankor Jisas akwap naenámp mek apár mwaek manénkir mekia tukup. ³⁴ Jisaso youmpea ént woupwi mekria kápa kare am koumteouráp aropan nke nángo maok, am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp mo nángo, námoku yakáp nap niámp napo, yonkwae touwe námpono. Aeria maok, am ke feknámpia mao kápa kare kar yénkrá farákáp. ✧ ³⁵⁻³⁶ Aenángo, wakmwaek yámar pik naeria nángo maok, Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá apár te arop yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwaek paokopia am némpoukamp námoku fár mwanap fir tianápono.” ³⁷ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér, “Yumoku man fir nénkenke.” Aeránko maok, am fákáreao sérrá, “Waráp ninik te yinan ‘200 kina santukupea am fek pan tia am fárákapan nénkenk’ ria nape?” ³⁸ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá nkenke.” Aeránko maok, nkeaka, “Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe mwar tank námpono.”

³⁹ Aerapo maok, am fárákapan sérrá, “Yumo sénapo, koumteouráp arop apár pwae kwapwe fek mapek ankwap fárákap ankwap fek, ankwap fárákap ankwap fekrá tankápanápono.” ⁴⁰ Aeránko maok, am fárákap apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap 100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar. ⁴¹ Aeapo, Jisaso pan éntik sámpea maok, éntékam anánkaopwe sámpea sampeyákrá narek yámar mek tokoreyákrá ‘Aesio’rá séria maok, pan fékéria námoku éréképá yáarak i konámp aropan koumteouráp aropan nénkanáponoria maomp yaek nénk. Tá éntékam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk. ⁴² Nénkea napo maok, fépéria wae pwi. ⁴³ Aenánko maok, pan ntia éntékam ankwapmwaek tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák. ⁴⁴ Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000. ✧

*Jisaso ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21*

⁴⁵ Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fákárean sérrá, ‘Yumonkir ént aokore nkwanwaek fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk’ ria manénkir tirá kérép. Námoku te koumteouráp arop tirá kérép naeria yak. ⁴⁶ Takia maok, am koumteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. ✧ ⁴⁷ Kirikip naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak. ⁴⁸ Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaekamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párákaprá, am fárákapan kámá-pwarará akwap naeria. ⁴⁹ Aenámpan maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námp nkea am fárákap te ént aropao námpwe. Aeria maok, am fárákapao apápria apánki tikia wae. ✧ ⁵⁰ Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárákapan arakrá sér, “Máte ono nae. Yumo kárákáre fek yakápenke. Apápi kwapono.” ⁵¹ Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárákapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárákapao kokorokoria ninik tokwae. ⁵² Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakáp napono. ✧

*Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar
Matyu 14:34-36*

⁵³ Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkwanwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar. ⁵⁴ Am fárákap bot wae pwarará tukup napo maok, táte arop fákárerano wae Jisasén koupour wuri nke. ⁵⁵ Aeria maok, am arop fákárerano am mwaekamp ponankor némpouk mwaek paokoprá am arop fákáreran ‘Jisas koropán’rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákrá koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup. ⁵⁶ Tukupea maonámpokapo maok, tá némp-némp ponankor; taun mekamp arop ponankor Jisaso am mekmwaek yáarak. Aenánko maok, touwenap arop tikoroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérrá, “Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok,

am fárakapamp touwe warko fwap mwanapono.” Tá ponankor koumteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. ✧

7

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár akwapnám kar

¹ Farisi fákáre te lo yénkrá farákáp konap arop fárakapént tapokwapea Jerusalem meknám Jisasén nke mwaria korop. ² Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fákárerao Farisi fákáreramp looak yárar konapnám yae yárar moi yakáprá fépér. ³ (Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap ninikaokria ént mek yae yáraria saráp fári konapono. Moia nap te, fár mono. ⁴ Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár mo i konapono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konapaokria ankwap ankank, kap, sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yárar i konapono.) ⁵ Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop makia am fárakapao Jisasén turunkrá, “Apaeritea amo éréképá yáarak i konap arop fákáre te nomp tékénouamp loaok tukup mo napon? Am fárakapamp yae yárar moriaka mént fánapo, Kwaro nke nám fek oum nám tane.” ⁶ Aerapo Jisaso am fárakapan sérrá, “Profet Aisaia kumwimp te, yumo kwekár mwanap arop, yumo mwanapan kare kar séri tenámpon. Mao Kwaro sénám karan arakrá kumwi námpono:

‘Am fi arop te kar mwar onomp e sakap napon.

Aeno maomp ninik te onan te mwar paneki yakáp napon.

⁷ Am fi te aropamp lo kar táman

farákáprá paokopria maok,

“Máte Kwaromp karon?”rá sénapono.

Aenapara maok, onan lotu nap te,

kwaporok táman lotu napon.’ ✧

⁸ Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, “Yumo te Kwaromp lo wae pwararea aropamp ninikan saráp sámpea kárakáre napono.”

⁹ Aeria maok, am fárakapan sérrá, “Yumo te mér kare aropao nám rape? Yumo te Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon. ¹⁰ Moseso wokwaek sérrá, ‘Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Aeno arop naropwarén wouroump, tá éntupwarén kor wouroump, maknám te, mao ankár sumpwi naenámpono.’ ✧ ¹¹ Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i konapono: ‘Amo éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan sérrá, “Mámá mani te Kwarén sánk nanamp”rá séria páte nap kwamp te, ¹² éntupwar naropwarén yaewour nanap loan wampweno’rá sér i konapono. ¹³ Takria maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loaokria, Kwaromp kar anámpá pap napon. Tá yumo ankwap nkwakwe make kápae kare ninikaok takrá paokop i konapono.”

Ankank aropamp ninik mek oumi pap konám kar

Matyu 15:10-20

¹⁴ Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárakapan arakrá sér, “Yumo ponankor onomp kar má wawia ninik kipo. ¹⁵ Ekamp firan sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono. Aeno aropamp ninik

meknámpe ek korop námpe, am támao maok am aropan oumi pap námpon. ✨
 16 (Arop woupwiráp te mómá kar má wa kipo!) ✨

17 Jisas aerá séri pwarará am koumteouráp arop pwarará nap mek yoump. Námoku éréképá yárák i konámpe arop fákáreráo am wounáp kar fi am turunk.
 18 Aeapo maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo kuri nínik yak mo nie? Kápae kare ankank ek yak námpe arop yare mek pik námpe te, Kwaro nke námpe fek am aropan oumi pap mo i konámpe te, yumo am te mér mo nie?”
 19 Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp nínik mek pik mono. Am te yare mek pikianánko tukwi konapono.” (Am ankank Jisaso sénámpe te fári konap ankank ponankor te Kwaro nke námpe fek yiki kukur kwapwe námpan séri námpon.)
 20 Aeritea maok, mao arakrá sér, “Aropamp nínik mek yak námpe ek korop námpe te, am támao man oumi pap námpon. 21 Am nínik mek yak námpe érik korop konámpe ankank te ará: Kwatae mwaeek nínik i konap nínik, kokopor i konap nínik, oukun i konap nínik, arop tirá wour i konap nínik, yupuráp aropao kokopor i konap nínik, 22 kikiánk i konap nínik, nkwaekwe make kwatae nínik, yankar i konap nínik, yupu faperá kwekár i konap nínik, kokwarok i konap nínik, arop wouroumprá sér i konap, ‘Ono nkwaek i mak i konamp’rá sér i konap nínik, fwapia nínik mo épépérép i konap nínik. 23 Mómá nínik kwatae má ponankor arop nínik mek yakea ek korop námpe te, támao Kwaro nke námpe fek am aropan oumi pap námpon.” ✨

Ankwap fi Fonisia mekamp yupuaóimpe kar
 Matyu 15:21-28

24 Jisas apár Galili meknámpe akwapea Tair taun ntia Saidon wonae fik maok, arop ankáránkampamp nap mek youmpea maok, arop námwan nkeantánoria kánánkámpe am mek tank naeria. Aenámpan mao mek tank naenámp pourou mono. 25-26 Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi mekamp yupu ankáránk Jisas koropá tank námpe wa. Maomp yupu-táráp ankáránk maomp pourouk kwatae-arop woukoupá yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop yak námpe yérépe napo worokor akwapano.” ✨ 27 Aeránko maok, Jisaso Juda firan nínikrá wounáp kar arakrá sérrá, “Nomo ankár manénkir te tárápwan fir nénk mwanámpon. Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * nénk mwareano.”

28 Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Tá karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárápamp yaekamp fir kánanke párapok pikrink nánko, tirá fári konámpon.”

29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo takrá sénapara, amo warko arákarrá akwapea. Waráp tárápamp pouroukamp kwatae-arop te wae worokor pik tenámpon.” 30 Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapea námokuráp nap mek nke nánko maok, kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárápao népek kwapwe kare amp. ✨

Woupwi ntia top kor kéri yaknámpe aropamp kar

31 Jisas taun Tair mekmwaeknámpe taun Saidon mekmwaeknámpe akwapea maok, am feknámpe Dekapolis † mekmwaekea maok, warko ént aokore Galili

✨ 7:15: Mt 12:34 ✨ 7:23: Ro 1:29-31; Ga 5:19-21 ✨ 7:25-26: Mk 9:17-19 * 7:27: Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae. ✨ 7:30: Jo 4:50-51 † 7:31: ‘Dekapolis’ te Grik kar fek ‘Fére-sámpramp taun’rá sénámpon.

mek akwap. ³² Jisas ént aokore Galili fik akwapeaka am fekánko maok, tá arop ankárank woupwi kérrá, tá sérékam kárákapeyak nángo, kar fwapia sér mo i konámp. Man warámp-sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo am aropamp pourouk yae papae!” ✧ ³³ Aerá sérápo maok, Jisaso am arop warámpea koumteouráp arop am fek párapok tará maok, námoku mwar arop warámpea akwap. Táte Jisaso am aropamp woupwi mek yae kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop féki papae sérékam fek pap. ³⁴ Aetea maok, táte yámar mek tokoreyakra, yonkwae touweria maok, nékér ak-sirarrá námokuráp kar fek arakrá sér, “Efata!” Am takrá sénámp kar fi te ‘Amo kikir akwapae!’rá sénámp. ³⁵ Aenángo maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapea maok, sérékamao kuri kárákap yakámp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar yae-párak kare sér. ³⁶ Aenka maok, Jisaso am fárákapan, máma aropan koropnámp ankank máte ankwapan séri kwaponoria taokarrá pwara námpan maok, am fárákap te maomp kar wa mono. Ankár kárákáreria am kar farákápapono. ³⁷ Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Kápae kare ankank mao tére námp te ankár yae-párak námpono. Mao nángo, woupwi kérap arop oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknámp arop warko kar fwapnae sérar nápono!”

8

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

¹ Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae warko koroepa koupoukour. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nángo, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp aropan wumwi nángo maok, korop napo am fárákapan arakrá sér, ² “Ono máma arop fárákap onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo nángo, aropomp nampono. ³ Táte mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk tirá kérép te mono. Am te apaeriaka ankwap fárákapao kor panek tukup mwanapara, tukupria mwaeao poporokweria némpouk tankáp mwanape.” ⁴ Aeránko maok, mao éréképá yárák i konámp arop fákárerao nopok man arakrá sér, “Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koumteouráp aropan nénk nángo, pwi naenámp?” ⁵ Aerapo Jisaso am fárákapan turunkrá, “Ae te yiráp pan te apaekamp tank námpono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Fákánek tank námpono.”

⁶ Aerá sérápo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékériaka námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreran nénk nángo, mao am tia koumteouráp aropan nénk. ⁷ Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárank tankáp nángo, am táman kor Jisaso Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fákáre táman sérrá, “Máman kor taknámp nénkenke.” ⁸ Aeránko maok, am fákáreran fir nénkapo maok, fépéria wae pwiapo maok, fir ankwapmwaek tankáp nángo, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ⁹ Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárákapan tirá kérépá pwarará maok, ¹⁰ mao náráp éréképá yárák i konámp

✧ 7:32: Mk 5:23

arop fárakapént koupour kar bot mek kounkouria maok, distrik Dalmanuta mek tukup. ✧

*Jisasén 'Kárákáre yénképae'rá sériap kar
Matyu 16:1-4*

¹¹ Aenapo maok, Farisi fákáre koropea Jisasént kar yorowarria maok, am fárakapao “Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárákáre yoro nángo, nke mwaro.” Am fárakap takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea naponno. ✧ ¹² Tak napo maok, Jisaso am fárakapamp ninikan kokwaeria tékén néké ak-sirarrá maok, sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárákáre nke mwarria wumwi napon? Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Ono am fárakapan te kárákáre yénkép mo kareno!” ¹³ Aerá séria maok, am fárakapan pwarará náráp arop fákárerént warko bot mek korokwaprá ént aokore nkwanwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

¹⁴ Jisas éréképá yarak i konámp arop fárakap te pan sámp mwarap te ník mo pwarará, yaenémpi bot mek tankáp napo, pan ankárakamp mwar bot mek tank. ¹⁵ Aenapo maok, am fárakapan kar kárákáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo. Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am fárakap námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe, nomo pan mo námpaná támpon.” ¹⁷ Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria am fárakapan sérrá, “Apaeritea yumoku kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae mek te fákárám mo nie?” ¹⁸ Yumo waeman yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woupwiráp te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae ník mo pwar nap nie? ¹⁹ Ae te ono arop ou 5,000 aropampor pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket mek kák naponno?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Éntér-sámpramp basket mek kák námpon.” ²⁰ “Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák naponno?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námpono.” ²¹ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nángo te, ono fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

Betsaida mek arop yi fwapi papámp kar

²² Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákáreao yi wurumpi yaknámp arop warámp-sankoropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk yae papae.” ²³ Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yaek sámpea némp yarápae fek warámp akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?” ²⁴ Aeránko maok, am aropao énoukoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárakap wae nke namp te, yao niamp paokop naponno.” ²⁵ Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am arop yi tae fek firékarea nke nángo maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp. ²⁶ Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámp-kérépria sérrá, “Amo te warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwapono.”

Pita Jisasén te 'Amo Kraís'rá sénámp kar

Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20

²⁷ Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop éréképea maok, taun Sis-aria Filipai wonae fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeakria maok, am fárákapan arakrá turunk, “Am kounteouráp arop te onan te waweanrá sénapon?” ²⁸ Aeránko maok, am fákáreao man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákáreao ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákáreao sérrá, ‘Profet ankwapono’rá sér i konapono.’” ²⁹ Aerá sérapo maok, táte Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te wará sér i konapon?” Aeránko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisono.” * ☆
³⁰ Aeránko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwapono.”

Jisaso 'Sumpwia warko fárámp nanámp'rá sénámp kar

Matyu 16:21-28; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

³¹ Aeria maok, am fek arakrá sér, “Aropamp Táráp te ankár touwe tokwae sámp naenámp. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá fárákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sirarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yininki yakea warko fárámp naenámp.” ³² Mao am kar érik am fárákapan fárákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek yakrá man ‘Taki kwapono’rá yopor. ³³ Aeránko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yáarak i konámp fákáreao énoukoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, “Satan, seae! Onan taokor kwapono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaokria sénapono.”

³⁴ Jisaso kounteouráp arop ntia námoku éréképá yáarak i konámp aropan ‘Yumo koropenk’rá wumwia maok, am fárákapan sérrá, “Arop ankáránkamp onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnám maknám touwe sámpea, onoinampaok korop kun. ³⁵ Arop námokuráp ninik fek yáarak námp te, mao te sumpwi naeria námpon. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámpea fárákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámp. ³⁶ Aeno arop ankáránkamp apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yárankianámp te, sumpwi nángo te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámp? ³⁷ Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámp? ³⁸ Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, ‘Ono Jisasomp’rá séria, onomp kar fárákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor; Aropamp Táráp maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae mént ék námp fek te, am aropan kor ‘Ono amwan mér moi namp’rá sénaenámp.’” ☆

9

¹ Jisaso sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo mámá yakápnap arop ankwap fárákáp te, oukoumwan sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárákárerént korop nángo, nke mwarea napon.”

* **8:29:** ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 68 fek nkeae. ☆ **8:29:** Jo 6:69

☆ **8:38:** Mt 10:33

*Jisasomp pourouk wae pouri yakánko nkeap kar
Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36*

² Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp pokea faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. * ³ Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nánko maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapono. ⁴ Aenko maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses * kwaporok am fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárakapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént kar sérrá yak. ⁵ Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, “Tisa, nomo te mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákae yininkaopwe tiria maok, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijampor.” ⁶ Am fárakap apáp tirinkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon. ⁷ Aerá séránko maok, am fárakapamp pourouk kouwme oupouroupánko maok, am kouwme meknámp arop kar arakrá sér, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” * ⁸ Aeránko maok, koupour énounkoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankárank mwar am fárakapént yakánko nke.

⁹ Takia am faonkwek wae pwarará pikapo maok, am yininkaopwe-ran toropwapria fou e sérrá, “Yumo nkenap ankank mámá te arop sérari kwapon. Nánkár Aropamp Táráp apár me meknámp warko fárámpeanánko, am kar wakmwaek fwap fárakáp mwanapon.” ¹⁰ Aeránko maok, am fárakapao námoku am kar wawia niki-samp paokopria maok, “Mámá kar ‘Apár me meknámp warko fárámp’rá sénámp te apae ankankono?” ¹¹ Aeria maok, man turunk, “Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Kraís wakmwaek korop naenámp’rá sénapon?’” ¹² Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárakapan arakrá sér, “Táte kare, Elaija manénkir koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámp. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk fek yaknámp arakrá sénámp: ‘Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárakap maomp kar ták-sir mwanap’rá sérimp te moko-pono?’ * ¹³ Aeno ono yumwan sénámp te Elaija wae korop námpon. Aenángo maok, aropao námokuráp ninikaok tukupriaka man nkwakwe make sokoro napon. Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon.”

*Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papámp kar
Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43*

¹⁴ Am fárakapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare kouwteouráp arop néntépa waeapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárakap yakáp napo, lo yénkrá fárakáp konap arop fárakap mént kar yorowar. ¹⁵ Am kouwteouráp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nánko maok, kokorokoria maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp. ¹⁶ Aerapo maok, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérrá, “Yumo am fárakapént kar yorowar nap te apaerani napon?” ¹⁷ Aeránko maok, am kouwteouráp arop ou mekamp arop ankárankao kar pwarokwaprá sérrá, “Tisa, onomp poumou-táráp ankárankan top kor kéri yaknámp kwatae-arop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop

* 9:2: Mk 5:37 * 9:4: ‘Elaija ntiaka Moses’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. * 9:7: Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18 * 9:12: Ais 53:3; Mal 4:5

nampono. ¹⁸ Ankár maomp pourouk woukoupeyakrá kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop nángo, maomp táp meknámp aroponk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae pári yak konámpono. Aenámpantá, ono amo éréképá yárok i konap arop fárákapan turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukamp kwatae-aropan yérépenk’ ria sénanko, am fárákap te yérépe mwanap pourou mono.’

¹⁹ Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámp-rá yumwan yaewour saráp nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.” ²⁰ Aeránko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me woukoupea maok, apárok sikiripea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.

²¹ Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá séránko maok, naropwaro sérrá, “Wokwaek ankár épér morok kánanke fekampao yak námpon. ²² Kápae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp pourouk woukoupeyak nángo, mao yaomwi mek pik, tá ént mek pik konámpon. Aeno amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yaewourampo.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare ankank tére nanapon.” ✧ ²⁴ Aeránko maok, naropwaro sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok, onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ✧ ²⁵ Jisaso nke nángo, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao am tárápamp pourouk woukoupeyaknám kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár worokor pikae! Warko maomp pourou mek akwap kwaponno.” ²⁶ Aeránko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fopwaokria maok, wae sumpwi yak nám niampi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!” ²⁷ Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpeyak.

²⁸ Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku éréképá yárok i konámpon arop námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe mwanámpon pourou mo námpon?” ²⁹ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Kwarén sénap fek saráp, kwatae-arop yérépe mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámp nanámp’rá ankwap por sénámp kar Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

³⁰⁻³¹ Jisas ntia mao éréképá yárok i konámpon arop fárákapan am némp pwarará tukupea distrik Galili mek amore mek, arop námo yak namp mérantánoria kánánkám am mek yak. Am te apae riteanápe náráp éréképá yárok i konámpon aropan saráp kar yénkrá farákapan naeria. Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárákapan yaek pap napo, faropea sumpwi páte napo, yinínki yakeaka warko fárámp naenámpo.” ✧ ³² Aeránko maok, am fárákapan am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man turunk mono.

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar

Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

³³⁻³⁴ Takia pwarará, Jisas mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeaoik mao éréképá yárák i konámp arop fárákap námo ou mek arop éréképá yak naenámp arop tokwae te wanonorá kánánkámp sérárrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekia am fárákapao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeaoik sérarinap kar te apaeran sérari naponon?” Aeránko pwarápaeria maok, maomp kar pwarokwaprá sér mo. ³⁵ Aeapo maok, tankria am éntér-sámp ramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap yépe kor yoroia meki akwap naeria námp kwamp te, mao ankár wakmwaeik kar yakria, ponankor aropan yaewour naenámp tére arop yak naenámpon.” ✧ ³⁶ Aeritea maok, Jisaso épér morok táráp kánanke warámpea kuk papria yae yukup mek yiríp fákeyakrá am fárákapao sérrá, ³⁷ “Arop onan ninikia mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te, onan kor warákárria warámp námp. Tá arop onan warákárria warámp námp te, mao te onan saráp mono. Onan sámp-kérép nángo ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria warámp námpon.” ✧

‘Arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono’rá sénámp kar

Luk 9:49-50

³⁸ Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nángo, arop ankárankao waráp e sériaka kwatae-arop yéréperá kérép námpao, mao te nomonámpaok yárák mo námpantá, yino man takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ✧ ³⁹ Aerá séránko maok, Jisaso man sérrá, “Yumo te man taokor kwaponon. Arop ankárankao onomp e sériaka kárákáre yoroia te, mao te koupour onan kwatae kar sér mono. ⁴⁰ Tá arop nomwan yopor mo námp te, nomp nourouponon. ✧ ⁴¹ Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yaewour naerá ninikia, yumwan kap mek ént yink-sánk námp te, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sámp naenámp te kwaporok pwar naenámp pourou mono.”

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar

Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

⁴² Jisaso warko arakrá sér, “Táte am arop épér morok táráp make niampao onan mér nángo, maomp ninik épérépi pap nángo, mao onan younkwek pwar námp te, am arop te manénkir yápare kor fek yumwi tokoroepa solwara mek sitenapo, mao tak moan mpupo. ⁴³ Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaeik sámpá akwap nángo te, amo am yae ankwap mwaeikamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok, amo yae-párák yiki yak sámp nanapon. Takria amo yae énénkér sámpá yakria, amo torokwar mo i konámp yaomwi mek pik nanape. ⁴⁴ (Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.) ⁴⁵ Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaeik sámpá akwap nángo te, amo am pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek saráp yiki yak sámp nanapon. Tá amo pu énénkér sámpá yak napo te, amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁶ (Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.) ⁴⁷ Tá waráp yirao

amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo ankár wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria maok, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi anánkaopwe sámpá yak napo te amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁸ Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.

⁴⁹ Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni konapon. Tá taknámp, yaomwirao aropamp ninik mek kamp kwatae ninikan kor wourékimpria ninik yiki kukarrá kák naenámp. ⁵⁰ Oukwe te yae-párak kare ankankono. Aeno maomp nape konámp akwapá moyak nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko nape naenámpnono? Táte taknámp oukwe nape niamp yiráp ninik mek yak nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnápént yonkwae porokwe kwapwerá tankápria warákár mwanapono.” ✧

10

Jisaso yupu pwar konap ninikan sénámp kar

¹ Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koroepa ént Jordan mek nkwanmwaek fimwaek tápamp rá yoump nánko, táte kápae kare koumteouráp arop koroepaka warko maomp wonae fik koupoukourapo maok, mao námoku i konámp ninikaok am fárákapan Kwaromp kar farákáp.

² Aenko maok, Farisi fákáre koroepa man mokopon nke mwar ritea turunkrá, “Nomp lo te yupu pwar mwanámp te ‘Fwapono’rá sénámp ni mo nie?” ³ Aerapo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Moses te Juda fi yumwan apae lo sánkámpon?” ⁴ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Moses te ‘Arop yupu pwar námp kwamp te, pas kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwapono’rá sérimpono.” ✧ ⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte yumo Juda fi yumokunap ninikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono. ⁶ Táte me koum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia yupu yoroimpon. Kwaromp Buk fek makrá sénámpon. ✧ ⁷ Kwaro sérrá, ‘Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp yupunt koump námp te, am anánkwap te waeman ankárankamp pourounono. ⁸ Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.’ Waeman ankárankamp pourou niamp kare yak nepono. ✧ ⁹ Aenámpara, Kwaro fekarea fákápá pwatenámp yupu anánkwap te aropao poporori kwapono.”

¹⁰ Wakmwaek Jisaso éréképá yárák i konámp arop fákáreráo tukupea nap mek yupu pwar konap kar warko turunk. ¹¹ Mao am fárákapan sérrá, “Arop ankárankao yupu pwarará ankwap yupu sámp námp te, náráp yupuan kwatae ninikria, mao ankwap yupurént kokopor námpono. ✧ ¹² Tá yupuraou poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp te, náráp poumaropan kwatae ninikria ankwapént kokopor námpon.”

Jisaso tárápuan ourour wor-pwararimp kar

Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17

¹³ Koumteouráp arop fárákap Jisaso ‘Náráp tárápuan yae papria ourour sánkano’ ria maonámpok éréképá korop. Aeapo maok, Jisaso éréképá yárák

i konámp arop fárákap nkea am arop fárákapan yopor. ¹⁴ Jisaso takapo nkea maok, náráp fárákapan yoporia arakrá sér, “Tárápu te numwar ononampok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te mámá tárápu kánanke-táráp niampi yakápnep arop fárákapao maok, am mek yakáp mwanapono. ¹⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap námake tárápu kánanke-tárápa Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap niamp tak mo námp te, mao te am mek yoump naenámp pourou mo karenono.” ✧ ¹⁶ Aerá séria pwarará tárápu ankákárankrá yae yukup mek fákeyakrá me korok yae paprá ourour nénk.

*Ankank tokwaeráp arop Jisasén turunknámp kar
Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27*

¹⁷ Jisaso takia pwarará fárámp rá akwap naerianánko maok, arop ankárankao fárakoprá koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk, “Kwapwe kare tisa, ono te mokopiaka yiki yaká yaká sámp nanampon?” ¹⁸ Aeránko maok, nopók Jisaso sérrá, “Amo te apaeria onan ‘Kwapwe kare’rá sénapon? Kwar ankárankampao saráp kwapwe kareno. ¹⁹ Lo kar te amo wae mér napon: ‘Yumo arop tirá wouri kwapon. Yumo ankwapamp koumteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo oukuni kwapon. Yumo arop ankwap kwekárá koti kwapon. Yumo arop ankwapamp anank kíkiankiaka pouroukoup kwapon. Yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaromp yae ankore mekia maomp karwaok saráp kipo.’” ✧ ²⁰ Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, “Tisa, ono te wokwaek épér mo feknámpia koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak nampon.” ²¹ Aeránko maok, Jisaso man énounkoupia warákár tokwaeria man sérrá, “Amo ankárankamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea waráp ankank ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo ankár ankank moráp aropan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Amo takia pwarará, ononampaok koropampo.” ✧ ²² Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárápea ninik kápaeria maok, Jisasén pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae riteanápe náráp ankank kápaeran aropan nénk te monoria námpon. ✧

²³ Jisaso námoku éréképá yárok i konámp arop fákáreran énounkoupia sérrá, “Arop fárákap kápe kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yoump naenámp te kour sir kare námpon.” ²⁴ Aeránko maok, námoku éréképá yárok i konámp arop fárákap maomp am kar wawia maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, “Tárápu! Ankank tokwaeráp arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sir kare yak námpon. ²⁵ Kamel* tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákápnánko, kounkour i konámpnámp taknámp, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sir tak námpon.” ²⁶ Aeránko maok, námoku éréképá yárok i konámp arop fárákap támao kokorokoria maok, námoku támao sérarrá, “Ae te takanáno te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?” ²⁷ Jisas am fárákapan énounkoup karia maok, sérrá, “Arop námoku te am tak mwanap pourou mono. Kwaro mwar kápe kare ankank fwap tak naenámp pwi námpon.” ✧

✧ **10:15:** Mt 18:2-3 ✧ **10:19:** Kis 20:12-17 ✧ **10:21:** Mk 8:24 ✧ **10:22:** Mk 4:18-19 ✧ **10:25:** ‘Kamel’: “Juda Tére konap Ninik” kware 46-47 fek nkea. ✧ **10:27:** Lu 1:37

²⁸ Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankáránkamp arakrá sérrá, “Amo nkeae! Yino te kápae kare ankank te ponankor pwarará waráp wakmwaek korop námpon.” ✧ ²⁹ Tá Jisaso sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan, tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan ninikria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar, naropwar, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanám te, ³⁰ nopok fwap warko 100 por sámp naenámpon. Oukoumwan mámá ke fek yakáp nap fek Kwaro fwap kápae kare ankank ponankor nénk nánko, manénkir ti-fákeyakápi napan kámákár akwap naenámpon. Am fárákap fwap kápae kare nap sámp, kápae kare ankwapnáp, antápnáp, éntupwar, tárápu, tá kápae kare yopwaran kor sámp mwanapon. Tá arop ankwap fárákapao nkwakwe make ninik kwatae nénkea napan kor, nánkár wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon. ³¹ Kápae kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Tá kápae kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon.”

Jisaso yinink por ‘Sumpwiaka warko fárámp nanamp’rá sénámp kar Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

³² Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeak tukupria, Jisaso mekia akwap. Aenko mao éréképá yarak i konám arop fárákapao ninika waeapo maok, koumteouráp aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku éréképá yarak i konám arop éntér-sámpramp warko éréképea maok, am fárákapao ‘Námwan mwanap’ ria fárákápra arakrá sér, ✧ ³³ “Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop ankáránkao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá fárákáp konap aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon. ³⁴ Aenapo maok, am arop fárákap man wouroump-séria, tá man atoprá, man faropea sumpwi páte napo maok, yininki yakea warko fárámp naenámpon.”

Jems ntiaka Jon ‘Arop tokwae yak nene’rá niniknep kar Matyu 20:20-28

³⁵ Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koropea Jisasén sérrá, “Tisa, yino amwan apae ankank sápaeria sénenko, yinan sáp te mokop nanaprá turunk reno.” ³⁶ Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Yumwan te apae nanampon?” ³⁷ Am arop yaworao man sérrá, “Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párák mekwaek tank naenám, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenám pia yororoi kákampo.”

³⁸ Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo te am onan turunknep kar fwapia mér mo nepon.” Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke arakrá turunk, “Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianám kap mek te yumo fwap am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknám sumpwi nenep nie?” ✧

³⁹ Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, “Yino te fwap tak nenempon.”

Aerepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap te yumo kor fánenepón. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak nenepón. ✧ ⁴⁰ Aeno arop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank naenámp te, am te apae ono nánapnamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku nánapi pwtenámp arop fárákapampono.”

⁴¹ Aeránko maok, ankwap fárákap fére-sámprampao am turunknep kar wawia maok, Jems ntia Jonén yopor. ⁴² Jisaso am fárákapán koropenk ritea maok, sérrá, “Yumo te wae mér naponó: Ankwap fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar yakáp nap te koumteouráp arop fárákap ankár ‘Náráp karwaokenk’ ria kárákárea wae konapon. ⁴³ Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak naeria nám kwamp te, maó te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. ✧ ⁴⁴ Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, maó ankár wakmwaek kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ⁴⁵ Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárákapao náráp téreria námwan yae-wour mwanapria korop mono. Maó korop nám te am fárákapán yaewouria maok, tá námokuráp pourourán faropanáponoria aropán sánkea maok, am fek táman kápae kare koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon.” ✧

*Jisas Bartimeusomp yi fwapi papámp kar
Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42*

⁴⁶ Jisas ntia am fárákap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énéni am fárákapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp táráp Bartimeus, yi aompi yak nánko, mwae fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp ‘Mani ankank sápenk’ ria sér i konámp. ⁴⁷ Maó wa nánko, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man kárákárea fek wumwi, “Jisas, Devitomp ou fekamp Táráp † e! Amo onan aropompae!” ✧ ⁴⁸ Aeránko maok, arop fárákapao man ‘Kar sér pware’ ria yopor. Aenapan maok, maó ankár tékén arakrá sér, “Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo ankár onan aropompae!” ⁴⁹ Aeránko maok, Jisas fokopeyakrá sérrá, ‘Man wumwi napo koropano’ránko maok, am fárákapao am yi wurumpi yaknámp aropán wunwiria maok, man sérrá, “Jisas amwan wunwiane. Amo warákárrá fárámpae.” ⁵⁰ Aerapo maok, maó náráp waempyam sirarrá koupour fárámpá Jisasnámpok akwap. Aenánko Jisaso man arakrá turunk, “Amo te ono amwan te apae aeria nape?” ⁵¹ Aeránko maok, am yi wurumpi yaknámp arop támao sérrá, “Tisa, ono te yi nke nae rae.” ⁵² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Fwapono. Amo wae akwapae. Waráp mér nap támao amwan fwapi pap námpon.” Aeránko maok, táte maó wae fwap nkeria maok, Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. ✧

11

*Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19*

✧ **10:39:** Ap 12:2; Yé 1:9 ✧ **10:43:** Mk 9:35 ✧ **10:45:** 1 Ti 2:5-6 † **10:47:** Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ **10:47:** Mt 9:27 ✧ **10:52:** Mk 5:34

1-3 Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso éréképá yáarak i konámp arop yaworan sérrá, “Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwapenke. Yumo akwapea am némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop ankárankao ‘Am apae nenepon?’ ria turunk nángo te, yumo arakrá sér kipo: “Tokwae Karao am fek tére naenámpono. Mao téreaka pwarará koupour kar warko sámp-kérép naenámpon.’ ” Aerá séria pwarará maok, Jisaso am arop yaworan sámp-kérép. ⁴ Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankárankamp nap ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop. ⁵ Aenepo maok, arop ankwap fárákap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?” ⁶ Aerapo maok, am arop yaworao am fárákap Jisaso manénkir sérinámp kar sérepe maok, am fárákapao kor “Takenke.” ⁷ Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok, námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am fek tank. ⁸ Aenángo maok, arop kápae karerao kor, Jisaso tanknámp donki am fek pumpurékamprá akwapanoria mwaeao k nárap waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárákapao yopwar mek mwaeakamp yao yowe karámp-tokoprá mwaeao k yunk. ⁹ Aenapo, kounteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap wakmwae éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér,

“Nomo Kwarén warákár mwaro!

Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara, man ourour sánkano.

¹⁰ Nomp ounáp Devit

kápae kare aropan taokeyaknámp taknámp oukoumwan kor máma arop nomwan taokeyak naenámpon.

Ae naenámpara,

nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.” ✧

¹¹ Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekria maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énoukouprá yáarak. Takia pwarará maok, yámar porokor naeria námpantá mao nárap éréképá yáarak i konámp éntér-sámp ramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan ‘Tank kwapono’rá sérimp kar Matyu 21:18-19

¹² Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisaso mwaeao k yae-porokwe nángo maok, ¹³ nke nángo, yao fik * panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Aemantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanrá oupourounk námpan maok, ki ankárank tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono. ¹⁴ Aenángo maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, “Amo warko ki tank napo, arop fárákap am ki fár mo kareno.” Aerá séránko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap am takrá sénámp kar wae wa. ✧

✧ 11:10: Sng 118:25-26 * 11:13: ‘Yao fik’: “Juda Tére konap Ninik” kware 36-37 fekamp kar ntiawunéri nkeae. ✧ 11:14: Mk 11:20

*Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis tére napo yérépemp kar
Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17*

¹⁵ Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárákáp tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis térenap arop fárákapan eki yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknap kákánarrápan, tá am arop fárákáp am fek tankáprá, ant mani fek nénknap sia méntér wakárarrá souroumpour.

¹⁶ Aeria maok, mao arop ponankoran ‘Yumo nkwakwe make ankank tiaka lotu nap yár meaok paokopi kwapono’rá sér. ¹⁷ Aeritea maok, mao am fárákapan yénkrá farákápría sérrá, “Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpono: ‘Onomp nap máte “Kápae kare arop fi onan kar toropwap i konap nap”rá sér mwanapono.’ Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpéyakáp konap apár niampi pap nape.” ✧

¹⁸ Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupourouk. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon. ✧ ¹⁹ Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

*Kwarén mér kare námp fek kar toropwapria ankank sámp naenámp kar
Matyu 21:20-22*

²⁰ Wakmwae ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárákáp tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkwae yak. ✧ ²¹ Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, “Tisa, amo yipirman námá yao fikan ‘Kwatae akwapano’rá séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!”

²² Aeránko maok, Jisaso am fárákápamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo anár Kwarén mér kárakáre kipo. ²³ Ono yumwan kare kar sér rae: ‘Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap námá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámprá solwara mek far-kirékapaerá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp take pourouráp sámp naenámp. ✧ ²⁴ Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpon ninikria, Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp mwanapon.’” ✧

²⁵ Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámp. ✧ ²⁶ Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo naerámpon.

*Jisasén ‘Amwan wa kárakáre sánk námpono?’rá turunknap kar
Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8*

²⁷ Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap tokwae yár mek yárák nánko maok, pris tokwae fákáre,

tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda fi taokeyakáp i konap arop makia maonámpok korop. ²⁸ Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan ninikrá man turunkrá, “Amwan te wa kárakáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon? Amo am kárakáre te maokamp sámpea, am fek tére napon?” ✧

²⁹ Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankárank turunk nae nae. Táte yumo ono turunknamp kar pwarokwaprá sénapo maok, nopok ono kor am kárakáre wa sáp námp yumwan fwap sénanampon. ³⁰ Wokwae Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”

³¹ Aeránko maok, am fárakapao námoku kok sérrá maok, arakrá sér, “Táte nomo ‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá man mér mo napon?’rá sénaeane. ³² Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apápria napon. ✧ ³³ Ae nap kwamp maok, Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárakáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

12

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

¹ Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop ankárankao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea wain ki sokwap mwanap tang yoroí pwar. Tá am yopwarantá yérék naenámp aropampor nap tia pwar. Aea maok, am yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea panek ankwap némpouk yak. ² Akwapá yakea maok, wae wain ki yápaenámp ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép nánko, akwap. ³ Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárakapaonapok nánko maok, am fárakapao man sámpá fukia kwaporok yérépe sámp-kérép. ⁴ Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konámp arop ankwap sámp-kérép nánko, akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápaé sánk. ⁵ Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap. Aeapo, warko kápaé kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárakapao ankwap fárakap párák fupukria, ankwap fárakap wae fupukrá yákáre kák. ⁶ Takia pwar napo maok, arop ankárank kare mwar yak. Am arop te mao warákár kare konámp námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am táráp sámp-kérép naeria sérrá, ‘Am fárakap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanapon.’ Aeria sámp-kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aropaonapok akwap. ⁷ Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárakapao man nkeaka námoku ou mek kar arakrá sérarapon, ‘Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámp-wouroump mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.’ ⁸ Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek sitenapono.” ✧

⁹ Am wounáp kar séria pwarará, Jisas kounteouráp aropan turunkrá, “Am yopwar naropwar koropea te apae naenámpon? Mao koropea te, am yopwar mek térenap arop fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpon.

¹⁰ Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon:
‘Am yumwi te térenap aropao kwataenoria pap napon.

Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp nap kouprér niampon.

¹¹ Tokwae Karao námokuianánko, mámá ankank korop nám p te, yino nke nánko, am te kwapwe kare námpon.’ ✧

¹² Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jiaso am wounáp kar sénámp te, waeman yinan táman sénámponrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, kounteouráp aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén ‘Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?’rá turunknap kar Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

¹³⁻¹⁴ Aeria maok, Farisi ankwap fárákap, tá Herotént yakáp konap arop ankwap fárákap tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwekáprá sérrá, “Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konapono. Amo te ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan tére konapon. Aeno amo nik nap te mokopono? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap Sisarén takis sánk mwanapono’rá sénámp ni mo nie?”

¹⁵ Aenapan maok, Jisas te am fárákapamp poupwekáprá ninik te wae mérámp kwamp maok, am fárákapan sér, “Ae te yumo te onan apaerá kwekár napon? Mani náparamp sankorop napo, ono nke nae.” ¹⁶ Aeránko, am fárákapao mani náparamp sankoroepa sánkapo, mao am fárákapan turunk, “Mámá wunéri tá e máte wampono?” Aeránko maok, am fákáreráo sérrá, “Am te Sisarompono.” ¹⁷ Tá nopok Jiaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér “Tá Sisaromp te Sisar námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip.” Aeránko maok, am fárákapao maomp kar wawia kokorokor. ✧

Jisasén arop sumpwiaka warko fárámp konap turunknap kar Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

¹⁸ Warko Sadyusi ankwap fárákapao, arop sumpwi nap te warko fárámp monorá mér i konap kwamp, koropea Jisasén arakrá turunk, ✧ ¹⁹ “Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, ‘Arop ankárankao táráp mo námppao sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpeanánko, am yupu tárápu tianánko, naerao yaknám p weri mek yak nánko, am fi tomoro mo naenámpon.’ ✧ ²⁰ Amo am kar fwap mérapo te, yino anwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákáne k mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpea táráp sámp moitea sumpwi nánko, ²¹ tá warko nánaerao sámp. Sámpea tanknám p, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko am nánaerao kor taknám p tak. ²² Takrá akwapea am fákáne k mwearo am ponankor am yupu sámpea táráp sámp moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwae k yupurao kor taknám p sumpwi. ²³ Amo te wae mér, am fákáne k aropamp

yupu te am ankárankamp támaono. Tá nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop fárámpnap ke fek am yupu te wamp yupu yak naenámpnon?”

²⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia mér mo napon. Tá Kwaromp kárákáreran kor taknámp fwapia mér moria maok, yumo éperép kar sérarapon. ²⁵ Nánkár sumpwinap arop apár me meknámp warko ferámpnap ke fek te yupu sámp mono. Kwaromp yámar mekamp ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapon.

²⁶ Aeno máma sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar te, yumo Mosesomp buk fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, ‘Ono te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ ²⁷ Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Aenámpnan maok, yumo te éperép kare kar sénapon!”

*Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan sénámp kar
Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28*

²⁸ Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nángo, am arop fárákapao Jisasént kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopok yae-párak kare kar fek am fákáreran sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, “Ápae lorao tokwae kari yakria ponankor loan kámákár akwap námpon?” ²⁹ Aeránko Jisaso am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Lo tokwae kari yak námp te aránon: ‘Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae ankárankamp támaono. ³⁰ Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor, yiráp ninik ponankor, tá yiráp kárákáre ponankor fek Kwarén warákár tokwae kipo.’ ³¹ Lo anánk te ará: ‘Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te, amokuráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.’ Lo ankwap te am anánkaopwe man kámákár akwap mono.” ³² Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, “Tisa, amo sénap kar te kwapwe kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárankampao saráp Kwarono. Ankwap kwar yak mono. ³³ Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp ninik ponankor, tá nomp kárákáre ponankor fek man warákár kare mwanámpon. Tá nomo ankár námoku warákár konámpnámp taknámp arop ankwap fárákapan kor taknámp rá warákár mwanámpon. Am lo anánkaopwe támao ampaok nángo te, am ninik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpon.” ³⁴ Jisas am kar wa nángo maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar niamp nángo maok, Jisaso man arakrá sér, “Amo te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te panek yak mo napon.” Aeránko maok, arop ponankor te apápria, Jisasén kar ankwap turunk mono.

*‘Krais te wanono’rá turunknámp kar
Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44*

³⁵ Jisaso lotu nap tokwae mek yakriaka koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, “Lo yénkrá farákáp konap arop te mokopia ‘Krais te Devitomp táráp’rá sénapon? ³⁶ Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánk nángo, Devit námoku sérrá:

✧ 12:26: Kis 3:2-6 ✧ 12:29: Lo 6:4-5 ✧ 12:31: Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 ✧ 12:33: Hos 6:6

‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
 “Amo onomp yae-párák mwae tankrá akwapea napo,
 waráp yopor arop waráp yae ankore mek kák tenanko,
 yakáp mwanapon.” ’ ☆

³⁷ Devit námoku am aropan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sénámp te, mokopia am arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpo?’ (Jisaso am kar séránko maok, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

Lo mérnáp aropamp ninik kwatae

Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47

³⁸ Tá Jisaso am fárákapan kar yénkrá farákápria arakrá sér, “Yumo te lo mérnáp arop fárákapan fwapiaka mér kip. Am fárákap te waempyam éri kéréria paokop mwar kar i konapono. Tá koupoukour nap fek koumteouráp aropao, námwan ‘Gude’rá sérenk kar i konapono. ³⁹ Am fárákap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok tankáp mwar kar i konapon. Aeria maok, fir tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapon. ⁴⁰ Am fárákap te kae koumteouran poupwekápria tukupea, wakmwae maomp ankank ti konapono. Am ninik yak námpan maok, kwekárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárákap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon.”

Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar

Luk 21:1-4

⁴¹ Jisaso ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koropea mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik tankrá nke nánko maok, koumteouráp arop am mek mani sir. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér. ⁴² Táte ankank moráp kae yupu ankwap koropea mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sir. ⁴³ Aenko Jisaso námoku éréképa yarak i konámp arop fárákapan koropenk ritea maok, am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp koumteouráp arop sinap mani kámákarea yoporop mani tokwae sinámpo. ☆ ⁴⁴ Mámá ponankor koumteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwae saráp bokis mek sinapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fir sámpá fánaenámpao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sirari námpo.”

13

‘Lotu nap tokwae nánkár kwatae akwap naean’rá sénámp kar

¹ Jisaso lotu nap tokwae pwarará akwap nánko maok, mao éréképa yarak i konámp arop ankwap ankárakao sérrá, “Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap kokwapwe nko nkeae.” ² Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nap nununkwi kwapwe táman nke rape? Nánkár wakmwae te, arop fárákapao, yumwi ankwap yumuntuk taki tankanoria pwar mono. Arop fárákapao am te ponankor momontokoria apárok sir mwanapon.” ☆

‘Kápae kare touwe korop naean’rá sénámp kar

Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19

³ Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkwampok yak. Tá Pita, Jems, Jon, Andru, am yiworaoowersa saráp tukupea man turunkrá, ⁴ “Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámpo? Apaeraomékir korop nánko, nkea am ankank korop naenámp te wae wonae fikeanrá mér mwanámpo?”

⁵ Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te fwapia mér kip! Takria arop ankárank yumwan kwekár naeane. ⁶ Kápae kare aropao koropeaka onomp eran ‘Ono támao nae.’ Makrá sér mwanape. Aeriaka kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ✧ ⁷ Nánkár yumo wa napo, ‘Yorowar koropán’rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá korop. Aenapo kor, táman wawia korokop kwapono. Am ankank te waeman korop naenámpo maok, má apár pwar naenámp yae te oukoumwan sikono. ⁸ Arop ankwap fíro ankwap-ankwap fírént yorowar. Tá ankwap kingomp fíro ankwap kingomp fírént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko, táte ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpo. Am ankank koropánk námp te yupurao táráp fárákap naeria manénkir touwe sámp konámp niamp take koropánk naenámpo.

⁹ Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárákapao náráp lotu nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párakop napo te, yumo te onomp kar am fárákapan fwap fárákap mwanapon. ¹⁰ Nánkár ponankor arop fi ankár Kwapwe Kare Kar fárákap napo, wawia napo, apár pwar naenámpo. ✧ ¹¹ Yumwan sámpá yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápría, yino apae kar sér mwareaaná níniki kwapono. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke fek táman yumo ankár fárákap mwanapono. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar fárákap mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpo. ¹² Tá arop náráp nánaeran arop outíri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá táráp ankwapao kor éntupwar naropwarén yoporia arop outíri napo, foupouri pap mwanapon. ¹³ Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea napon. Aeno aropao kárákáre yakrá akwapea, pwarnámp yae feknámp te Kwaro man warko warámp naenámpo.” ✧ ✧

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámp kar

Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

¹⁴ Jisaso warko sérrá, “Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun mek fokopeyak naeane. (Arop mámara kar nkerá fárákap námp kwamp te, ankár fwapia nínik kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár pírikimpea faonkwek pok mwanapon. ✧ ¹⁵ Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek yompeaka náráp ankank sámp mono. ¹⁶ Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁷ Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-táráp mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te pírikimpea foporakorrá tukup mwanap kour-sir napon. ¹⁸ Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konámp ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo.

✧ 13:6: Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18 ✧ 13:10: Mt 28:19 ✧ 13:13: Jo 15:18-21 ✧ 13:13: Mt 10:17-20

✧ 13:14: Dan 11:31

¹⁹ Am ke fek te yoporop touwe tokwae kar korop naenámpon. Wokwae Kwaro kápae kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpon. ✧ ²⁰ Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámmp ke fek fae ták-pwar moianámmp te, koumteouráp arop ponankor wour mwanapono. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnámmp aropan nínik námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpon.

²¹ Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke! Kraiss máyakáne!’ Tá ankwapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Nkoyakáne!’ Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawi kwapono. ²² Aeno arop ankwap fárakapao koropea yumwan kwekárrá sérrá, ‘Ono te Kraisono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Ono profetono.’ Aeriaka kárákáre yororoiaka ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteouráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárakap támao fwap man poupwekáp mwarea napon. ✧ ²³ Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápae kare ankank korop naenámmp séri nampono.”

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámmp kar Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

²⁴ Jisaso warko sérrá, “Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kirikip nángo, yunk warko yokor mo. ²⁵ Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrink naenámpon. Yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ✧ ²⁶ Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárákáre tokwae ntia maomp wae mént ék nángo, arop nke mwanapon. ✧ ²⁷ Am ke fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nángo, ékiaka apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnámmp arop fárakap koupoukarea, ponankor am fi érékép mwanapon.” ✧

‘Yao fikan nkea mér kip’rá sénámmp kar Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33

²⁸ Jisaso warko sérrá, “Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nángo, am te kwapwe naenámmp kenono. ²⁹ Taknámmp nánkár wakmwaek kor yumo nke nape, am ankank kwatae koropánk nángo te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámmp yae wae wonae fik ménki fek yak námpon. ³⁰ Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nángo, nke mwanapon. * ³¹ Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar máte pwar mono.”

‘Arop ankwap am ankank korop naenámmp yae mér mono’rá sénámmp kar Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

³² Jisaso warko arakrá sér, “Tá arop ankwap am ankank korop naenámmp ke ntia yae te mér mono. Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon. ✧

✧ **13:19:** Dan 12:1 ✧ **13:22:** 2 Te 2:9; Yé 13:13 ✧ **13:25:** 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13 ✧ **13:26:** Mt 26:64 ✧ **13:27:** 1 Te 4:16-17 * **13:30:** Mámá yére 30 fek yaknámmp kar te yére 24-27 fek pwarnámmp karan sénámpon. ✧ **13:32:** Ap 1:7

³³ Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámpaoean yumo mér mono. ✧ ³⁴ Am te arak námpon: Arop ankárankao náráp nap pwatea akwap naeria, maomp tére konap arop ankákárankan arakrá kar toropwap: Náráp nap mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek taokeyak konámp aropan, ‘Amo yérékrá yakamp’rá séritea akwap konámp niampón. ³⁵ Mak ri konámpniámp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, táte kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounek kar korop nie, am te yumo mér mono. ³⁶ Takria mao koupour koropria yumo pamp nap nkeantáno. ✧ ³⁷ Mámá kar ono yumwan farákáp namp máte kounteouráp arop ponankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip.”

14

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

¹ Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yis Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae fákáre, táte lo yénkrá farákáp konap arop fákáreráo sérrá, “Nomo te mokopi-aka Jisasén poupwékápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?” ✧ ² Am fárákapao sérrá, “Nomo lotu i konap yae tokwae fek te am ankank tak mono. Takria kounteouráp arop nkea kokorokorra nomwan yorowar mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

³ Am ke fek te Jisaso Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá yakámp arop Saímonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok, yupu ankárank korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor ták-pwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár. ⁴ Aenáno maok, arop ankwap fárákáp yakáp nap man nkea kokwarokria maok, námoku kok arakrá sérar, “Apaeritea mao am sanda kwaporok kwarákarrá pwar námpon? ⁵ Tá nomo arop sánk nánko sámpriaka 300 mani silva sáp napo, tá ankank monap aropan sánk mwanámp tene!” Makrá séria maok, am yupuran yopor. ⁶ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo am yupu numwar takano pwareнке. Apaerá yumo man ninik kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik námpon. ⁷ Nánkár am ankank monap arop fárákáp te yumont kápae kare por yakáp napo, yumo am fárákapan yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ⁸ Ankank mámá yupuaói námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpon. Ono oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda kwarákárámp te onomp pourou apár me mek pap mwanap nánap námpon. ✧ ⁹ Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek tukuprá Kwapwe Kare Kar farákápria mámá yupuaoinámp ankank máman kor méntér sérar napo, arop fárákáp man ninik mwanapon.”

Judasó pris tokwae fákárean ‘Jisas yiráp yaek pap nanae’rá sérimp kar Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

¹⁰ Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámpramp ou mekamp Judas Iskariot mao pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am fárákapamp yaek pap naenámp kar akwapá sérar. ¹¹ Aenko am fárákapao am wawia maok, warákáránkria maok, am fárákapao man sérrá, “Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámpon.” Aerapo maok, Judaso am aropamp yaek sánk naenámp mwaek kup oupourounkimpon.

Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fákárerént Pasova fáriap kar Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

¹² Yis Moráp Pan Fépér i konap Yae ankáránk korop nánko, Kwaro Israel firan yaewouránko fwapi yakápiap ke ninikrá fári konap sipsip morok faopor-nap ke. Aenángo maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreráo Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámpon?” ✧ ¹³ Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop anánkaopweran tirá kérépria arakrá sér, “Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankáránk sospen mek ént yinkipea koropea * mwaeao k yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap kipo. ¹⁴ Aenepo maok, akwapea nap mek youp mént nánko, yumo nap naropwarén turunkrá arakrá sér kip: ‘Tisa sérrá, “Onoku éréképá yárák i konámp fákárerént Pasova fánanamp nap aokore te maen?”rá séri námopo.’ ¹⁵ Aerá sénépo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénpé nánko maok, am mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea maok, am mek fir nánap.

¹⁷ Kumuran Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop éréképea mént korop. ¹⁸ Aeaka am fárákap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sénamp: Yumo ou mekamp arop ankáránkamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ✧ ¹⁹ Aeránko maok, am námoku éréképá yárák i konámp arop fárákap támao yonkwae touweria maok, man ankákáránkrá turunkup, ‘Ae te amo onan séri kwapon’rá sér. ²⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárákapán sérrá, “Am arop te yumo éntér-sámpramp ou mekamp ankáránkamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono. ²¹ Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnám aropao maok koupouteane! Man éntupwaro fárákap te wampwe mpupo!”

Jisas Komunión sám mwanap yénpémp kar Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²² Am fárákapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankáránk sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékéria am fárákapán nénkria sérrá, “Máte onomp pourouno. Má sámpea fárenke.” ²³ Aeaka warko wain éntéráp kap sámpria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am fárákapán nénkria maok, ²⁴ am fárákapán sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro nampon. Ono kápae kare koumteouráp aropan yaewourria kwarákár nanampon. ✧ ²⁵ Ono

✧ **14:12:** Kis 12:6,14-20 * **14:13:** Arop ankáránk sospen mek ént yinkipea korop nám te, sospen mek ént yinkipá me korok papá samp te koumteouramp térean maok, youén Jisas sérinám kar arop yaworao wuri nke nenepan ninámpon. ✧ **14:18:** Sng 41:9 ✧ **14:24:** Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56

yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár morá akwapea, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek wourékam wain ént fánanampon.”

²⁶ Takia pwarará, am fárákapao tár kar ankárank sámpea pwarará maok, taun pwarará Oliv faonkwek pok.

Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38

²⁷ Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnáp pwararea pirikimp mwarea naponno. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sip-sip taokeyak konám arop porokwap pap nanko, maomp sipsip pirikimp mwanapon.’ ²⁸ Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkir yumwan mekia Galili mek akwap nanampon.” ²⁹ Pita sérrá, “Arop ankwap fárákap amwan pwarará pirikimp napo kor, wampweno. Ono mwar amwan pwar nanamp mono.” ³⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukounwan kumuruk kakaruk oukounwan anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapon.” ³¹ Aerámpan maok, Pita ankár kar kárákáre fek sérrá, “Wampweno! Ono ankár amont sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namprá sér mo kareno!’ Tá mént paokop i konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

³² Aea maok, am fárákapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok, Jisaso námoku éréképea yárákinám arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono akwapea Kwarén kar toropwap nae.” ³³ Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao mént tukup. Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenám touwe tokwae wakmwaek sám naenámpan yonkwae sakáприя yonkwae touwea wae. ³⁴ Aeria maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae sumpwi nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.” ³⁵ Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknám apárok piká párákapea Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenám ankank kwatae kwe-pwar nanap mwae kup yak nánko te, fwap kwe-pwar nanapon.” ³⁶ Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére nanaponno. Aeno ono ník namp te, ono sámpan nanamp touwe sám-siraeria nampnan maok, wampweno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.” ³⁷ Takia maok, warko akwapea am yininkaopwean nke nánko, pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo ankárankamp ke fek saráp yérékrá yak nanap pourou mo nie? ³⁸ Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am ankank korop nánko, pirikimp mwanape. Ninik te wae am tére naeria warákár námpan maok, pourourao kárákáre mono.”

³⁹ Warko akwapea manénkiri námpanám taknám Kwarén kar toropwap.

⁴⁰ Aea maok, warko arákarrá koropea námoku éréképá yarak i konám arop fárákapan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am fárákapamp yi te ouwipi kápa. Aeapara, mao am fárákapan kékéménk námpan fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.

^{14:27:} Jo 16:32; Sek 13:7 ^{14:28:} Mk 16:7 ^{14:30:} Mk 14:66-72 ^{14:34:} Jo 12:27

^{14:35:} Hi 5:7-8 ^{14:36:} Jo 6:38

⁴¹ Jisas warko yininkan akwapeaka koropea am fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárampea nkenke! Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánk mwanap ke wae koropáne. ⁴² Yumo fárámp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan outirínámp arop wae koropáne.”

*Judasó wae Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11*

⁴³ Jisas kar sérrá yak nángo maok, táte am éréképá yárák i konámp arop éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwap ankáránkamp Judaso korop. Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda taokeyakápnap arop fárákapaó tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaop-wae tia Judasén éntér kákrá korop. ⁴⁴ Manénkir am outirínámp arop am arop fárákapan arakrá sér: “Nánkár ono akwapea nouroupria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip.”

⁴⁵ Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisasonámpokria te, ‘Tisa’rá séria man koupwiyakrá aop mukur. ⁴⁶ Aenánko maok, am fárákap wae Jisasomp pourouk yae paprá sámp.

⁴⁷ Aeapo maok, arop ankwap ankáránk bainat sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére aropan woupwi kor karámpá aop-sir. ⁴⁸ Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunria yorowar i konámp aropan sámp mwaria ní konap niamp bainat, yaopwae makia tia korop rape? ✧ ⁴⁹ Wokwaek ono yumwan lotu nap mek kar farákáp saráp yak konamp fek onan sámp mwarap tane apaeapon? Yumo mámá nap te wokwaek Kwaromp Buk fek kumwiap karao kare koropanoria napon.” ⁵⁰ Aerá séránko maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará piríkímpea tukup. ✧

Arop tár-ménki ankáránk farákapá akwapámp kar

⁵¹ Arop tár-ménki ankáránk Jisasomp wakmwaek koropámp, mao te waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárákapaó man sámpria maok, waempyam fek saráp sámp napo maok, ⁵² mao waempyam wor-sirarrá pourou mwar farákapá akwap.

*Jisasén sámpea kaunsilo nke námp fek kotiap kar
Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24*

⁵³ Am fárákapaó Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyakáp konap arop, lo yénkrá farákáp konap arop makia koupoukour yakáp. ⁵⁴ Pita te Jisasomp wakmwaek akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakáprá yérék i konap plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirínkrá yak.

⁵⁵ Pris tokwae fákáre ntia kaunsil † fákáre ponankor, arop ankwap fárákapan ‘Koropea Jisasoínámp kar farákápenk’ ria wumwi. Aenapan maok, am fárákap te maoinámp kwatae ninik nkea am fek sumpwi pap mwaria oupouroukapaó maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae ninik nke

✧ 14:48: Jo 18:20 ✧ 14:50: Mt 26:31; Jo 16:32 † 14:55: ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 55 fek nkea.

mono. ⁵⁶ Aeapo maok, táte kápae kare arop man kwekárá sérapan maok, am fárakapamp kar te ankárankamp pourouráp mo. ⁵⁷ Aeapo ankwap fárakap yakápia 'Jisaso araki námpono'rá kwekária sér, ⁵⁸ "Yino wa nánko, mao sérrá, 'Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párampeaka yinink kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampnan maok, arop yae kor fek ti mono'rá sérimpon." ✧ ⁵⁹ Tá am kar sérar napao kor ankár épépérepí akwapria ankárankamp pourouráp moimpon.

⁶⁰ Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yik fokopeyákrá Jisasén arakrá turunk, "Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan máma kar sérarap te mokopono?" ⁶¹ Aeránko maok, Jisaso kor man kar tákaprá sér mo.

Aenka maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, "Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Táráp Kraís támao ni mo nie?" ✧ ⁶² Jisaso sérrá, "Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Táráp ponankor kárakáre tokwaeráp Kwaromp yae-párak mwaek tankea yámar mekamp kouwme yumuntuk ék nánko nke mwanapon." ✧ ⁶³ Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae pwarámpria, námokuráp pouroukampung waempyam pearákapia maok, sérrá, "Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámp?" ⁶⁴ Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámpon. Yumo nomo man te mokop mwanámp rá nínik rape?" Aeránko maok, am arop fárakapao ponankor sérrá, "Mao te kwatae níniki tenámpara, ankár sumpwiano." ✧

⁶⁵ Aerapo maok, arop ankwap fárakapao man atatopria maok, táte waempyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakápra man porokwapria sérrá, "Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?" Aeria maok, lotu nap taokeyakápra yérék i konap plisman fákáre yae faeran sámprá tárapore. ✧

Pita 'Jisasén mér mo namp'rá sénámp kar

Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁶ Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu ankárank koropea ⁶⁷ nke nánko maok, Pita yaomwi fek tank. Aenáno maok, yupurao man tokor kari yakrá arakrá sér, "Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak konapon." ⁶⁸ Aerámpnan maok, Pita monoria arakrá sér, "Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo kare nampon!" Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap ménki fek nánko maok, kakaruk ankárank aráp. ⁶⁹ Aenka am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik am fek yakápap arop fárakapan sérrá, "Máma arop máte wae am fi támaonono." ⁷⁰ Tá Pita warko sérrá, "Mono!"

Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárakap wonae fik am fek yakáp napao sérrá, "Wi! Amo te waeman am fi támaono. Waráp kar te Galili mekamp aropamp kar niamp naponno." ⁷¹ Tá Pita kar arakrá sér, "Ono te yumwan waeman narekampráp kare kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenámpnon." ⁷² Takrá séri pwar nánko maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp. Aenáno maok, Pita warko Jisaso sérimp kar ník: "Nánkár kakaruk

oukoumwan anánk por fárámp mo námp fek, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapono.’ Aeria maok, Pita aropompria éma waempon. ✧

15

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

¹ Koumounek kar pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyak konap arop fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek Jisasén sámpea yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop érékép-tank konámp gavman Pailatonámpok santukup. ² Aeapo maok, Pailato man turunkrá, “Amo Juda firamp king nie?” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, “Wae amoku sénap támaono.” ³ Aeránko maok, pris tokwae fákáreráo Jisas tak moimp karan kwekárá nkwakwe make kar farákáp. ⁴ Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, “Amo wa napo, amwan kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?” ⁵ Aeránko maok, Jisaso kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nángo maok, Pailat ninik tokwae. ✧

Pailato ‘Taken’rá séránko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16

⁶ Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákápá yaknámp arop ankárank aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankárank fákápá yak námp maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámpon. ⁷ Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia napo, gavman am fárákáp fápákamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou mek arop ankárankamp maomp e te Barabas. ⁸ Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén ‘Wokwaek i konámpnámp taknámp, arop kalabus mekamp ankárank sámp-kérépae’rá sér. ⁹ Aerapo maok, Pailato nopok am fárákapan arakrá turunk, “Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?” Am takrá turunk námp te apae riteanápe, Pailato wae mér, ¹⁰ pris tokwae fákáreráo Jisasén párák kokwarokria warámpá korop tenapantá. ✧ ¹¹ Aenámpan maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropan, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárákapao Pailatén ‘Amo Jisasén te sámp-kérép kwapon. Barabasén sámp-kérépae’ ria wae. ¹² Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, “Yiráp ninik te māmá arop yumo ‘Judamp king’ ri konap man te mokopaeria nape?” ¹³ Aeránko maok, táte am fárákapao warko sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ¹⁴ Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Apae riteanono? Mao te apae kwatae niniki námpon?” Aerá turunkámpan maok, am fárákáp ankár kárákárea waeria sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ✧ ¹⁵ Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákaranáponoria Barabasén am arop fákáreanapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapá pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiam yaek sánk.

Soldia fákáreráo Jisasén amomia wouroumprá sénap kar Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

16 Aenko am soldia fákáreráo Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor ‘Koropenk’ ria wumwi. 17 Am fárákapao maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirimp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirimp konámp kumpan wounáprá maomp me korok yirimpá pwar. 18 Am soldia fákáreráo wouroumpria sérrá, “Yo...! Juda firamp king e!” 19 Aeria maok, am fákáreráo man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárákapao man atopria táman e tokwae sánk námpria wouroumpá maomp wonae fik kwaráp torokomp. ✧ ✧ 20 Am fákáreráo man wouroumpea pwarará, maomp pourouk amp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirimpea maok, man yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun yoinkwek santukup.

*Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24*

21 Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koro-peaka, taun mek akwap naerianánko maok, táte am fákáreráo man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákáre.

22 Am fárákapao Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te ‘Arop Me Kor Yáknámp Apár’rá sér i konapon. 23 Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin mént ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo. 24 Am soldia fákáreráo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwatea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. ✧

25 Man yaopwae porokopramp fek koumounek sarakok ke námp fek puku-papono. 26 Aetea maok, narek me kor yarápae fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono. 27 Aetea arop yorowaria ankank pouroukounep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankwapan yae-párak mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupa-pono. 28 Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankárankamp yak námp máte oukoumwan te kare karonó. Am kar te arakrá sénámpon: ‘Aropao man kwatae ninikinámp aropént koumpá pwar napon.’ ✧

29 Aetea maok, koumteouráp arop fákáreráo mwaeauk tukup koroprá man wouroump-sérria maok, “Amo, lotu nap tokwae saompouriaka yinink yae fek warko ti nanamp ri konap aropao nap. 30 Oukoumwan te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwarará ékael!” ✧ 31 Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákáreráo kor man wouroump. Námoku támao sérrá arakrá sér, “Mao te wokwaek fikamp aropan yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono. 32 Mao te Kraís, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwarará ék nángo, nomo man nkeaka man te Kraís karenorá mér mwaro.” Tá arop yawor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

*Jisas wae sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30*

33 Yámar kukkwaraoakánko, kumur niamp kirikip tokwae kar apár po-nankor oupouroyekrá akwapea 3 kilok. 34 Aenko am ke fek táman Jisas

tékén arakrá wumwi, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Makrá sérimp te arak: “Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?” ✧ ³⁵ Aeránko arop ankwap fárakap wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, “Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpon.” ³⁶ Aerapo maok, arop ankwap ankárankamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisas fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá, “Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni mokopon nke mwaro.” ✧ ³⁷ Aeapo maok, Jisasó tékén fépéna waeria maok, wae worokor.

³⁸ Aenángo maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap tokwae mekampung aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiaka pearákkarrá ékia fu fek por-pwar nángo maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ✧ ³⁹ Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, “Kare karonó. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!”

⁴⁰ Koumteou ankwap fárakapao kor panek tae morok yakáprá maok, yérépékrá yakáp. Ankwap ankárank maomp e te Magdala mekampung Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome. ⁴¹ Am koumteou te Jisas wokwae Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare mént tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápiapon.

*Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*

⁴²⁻⁴³ Kumuran taun Arimatea mekampung Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaró náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon. Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, “Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae.” ⁴⁴ Aeránko maok, Pailato ninik tokwaeria maok, man sérrá, “Mao te wae sumpwi námp nie?” Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, “Jisas te wae sumpwi námp nie?” ⁴⁵ Mao wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, “Amo akwapea am yákáre sámpae.” ⁴⁶ Aeránko maok, Josepo akwapeaka waempyam wupwi mani fek sámpea maok, tá akwapea narekampung Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwae yoroiap me mek papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákkarrá youmpea péri me táp fek wokoupá pwar. ⁴⁷ Aenko Makdala mekampung Maria ntiaka Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

16

Jisas fárámpámp kar

¹ Anepér i konap Sabat yae pwar * nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárakapao welríp nánákare konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákare koupour mákáreantá forokwapá pap mwanámpria nánapia pátea pamp. ² Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank tiaka péri kor me fek tukup. ³ Tukupria maok, námoku am fárakap támao sérarrá tukuprá, “Wa mokop nomwan yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kikipia far-farrá akwap naenámpo?” ⁴ Aeritea am fárakapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak mo. Am me táp fekamp ér-sayoumpea aop mwaek pwate. Am péri kor worare te yoporop tokwae kar. ⁵ Aenko am fárakapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-ménki waempyam wupwi éri yirimpea, yae-párak mwaek tankánko maok, am fárakapao nkerá paokoprá kokorokor.

⁶ Aeapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono wae mérampon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup nap táman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fárámp tenámpo. Mao te mapek yak mono. Man papap yowae má nkenke. ⁷ Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér kip, Jisas te wae manénkir Galili mek mekia akwap naenámpo. Aenángo, yumo te mao wokwaek yumwan sérimpnámp taknámp ampok man nke mwanapon.” ✧

⁸ Aeránko maok, am koumteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá mankrá apápria kour me woukour riaka pirikimpea tukupria maok, arop ankárankan kar sér mo.

*Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar
Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18*

⁹ Jisas yae ankárank Sande fek koumounek kar fárámpámpo. Aea maok, manénkir te, mao akwapea Makdala mekamp Marian kikipimpon. Am yupu te wokwaek kar kwatae-arop fákáneka maomp pourouk woukouri yakápánko, Jisaso yéréperá kérépámp yupunono. ✧ ¹⁰ Maria akwapea am Jisasént wokwaek paokopiap arop fákáreran sénaeria nke nánko maok, am arop fárakapao kor Jisasén yonkwae touweria maok, éménkrá yakáp. ¹¹ Yakápapo maok, am fárakapan sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yiki yak námpono!” Aerá séránko maok, am fárakap wa napao maok, kare karonorá ninik mo.

*Mént paokopiap arop anánkaopweao Jisasén mwaeao nkenep kar
Luk 24:13-35*

¹² Nánkár wakmwaek Jisasént paokopiap arop anánkaopwerao taun pwarará akwapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop yaworan mwaeao kikip. ¹³ Aenko maok, am arop yaworo kor akwapea Jisasént paokop i konap arop ankwap fárakapan am kar fárakapepo maok, am fárakapao kor am arop yaworamp kar wawia karenorá mér mo.

*Jisaso mao éréképá yarakimp aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar
Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8*

¹⁴ Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sámprampao tankáprá fépérapo maok, Jisaso maonapok akwap. Am fárakap te koumteouráp aropao ‘Jisas te

* **16:1:** ‘Anepér i konap yae pwar’rá sénámp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 72 fek nkeae. ✧ **16:7:** Mk 14:28 ✧ **16:9:** Lu 8:2

warko fárámp nánko nke námpono'rá sénapan maok, mao te karenorá ninikia mér mo. Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan yoporimpon. ¹⁵ Aeria maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár ponankor Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan farákáp kipo. ¹⁶ Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man warko warámp naerámpon. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi mek pik naerámpon. ✧ ¹⁷ Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárakáre am aropamp yaek puiyakrá náráp kárakáre yororo naenámpon. Tá maomp e fek kwatae-arop yéréperá kérép, tá ankwap-ankwap wourékam kar farákáp mwanapon. ¹⁸ Am fárákapao fou-tákam fwap yae fek sámp mwarea napon. Tá arop sumpwi pap konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapon. Tá am fárákap touwenap aropan kor pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria námpon.” ✧

Kwaro Jisasén yámar mek sámpá pokámp kar

Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11

¹⁹ Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárákapan farákápea pwar nánko, Kwaro yámar mek man sámpea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párak mwae tank námpono. ✧ ²⁰ Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp kar farákáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárákapént térieria, mao farákápnep kar kare karonorá yénképnámp kárakáre yororoimpono. ✧

✧ 16:16: Ap 2:38; 16:31-33 ✧ 16:18: Lu 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6 ✧ 16:19: Ap 2:33-34; Ef 1:20

✧ 16:20: Ap 14:3; Hi 2:3-4

Luko Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk máma buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jisaso térerá yárákánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yae-párak kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

¹⁻³ Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwakwe make ankank yino yakáp námp mekmékir térempan, arop ankwap fárakápao am ankankan wokwaeikia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinan kor am ankankan farákáp napon. Aerapo, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaeik, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono fwapokwapia kumwi namp te wokwaeik kar koropámp niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono. ⁴ Amo máma kar nkea amwan wokwaeik farákápap kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian 'Jon korop naenámp'rá sénám kar

⁵ Heroto apár Judiamp king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknámp arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet. ⁶ Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párak kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loaok, tá Kwaromp ponankor karwaok yarak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono. ⁷ Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékenou.

⁸ Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námpek fek pris tére. ⁹ Am fárakáp wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian 'Oukoumwan te amo tére nanap kenono'rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youmpea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria. ✧ ¹⁰ Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépa yakápria Kwarén kar toropwaprá yakápapo maok, Sekaraia paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok, ¹¹ alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párak mwaek am fek fokopeyakánko, ¹² nkea korokopea apápimp. ¹³ Aenángo maok, enselo Sekaraian sérrá, "Sekaraia, amo apápi kwaponno. Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp yupu Elisabet te poumou-táráp sámpeanánko maok, amo maomp e tákapria te 'Jon' ri papampo.

¹⁴ Nánkár am táráp tankeanáno, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár napo maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár mwanapon. ¹⁵ Mao oukouwman éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao maomp pourouk woukoupá yak naenámp. Am feknámpia ankár takrá akwapea, mao Kwaro nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak naenámpara, wain ént ntia mánmán ént ankwap fár mo. ✧ ¹⁶ Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare wawiaka warko náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapono. ¹⁷ Mao te Elaijamp ninik ntia kárákáre niamp sámpeaka Tokwae Kar wakmwaek korop naenámp fek mekia akwap naenámp. ‘Naropwaryenáp ntia tárápu nonopok ankáránkamp ninik fek yakáp kip’rá sénaenámp. Tá mao kar tak-sir konap aropamp ninik fwapokwap náno, yae-párak kare aropamp ninik kwapwe sám mwanapon. Takria mao arop fárákapan nánaprá párapok nánko, am fárákap Tokwae Karao korop naenámp nánaprá yakáp mwanapon.’ Am enselo arakrá sérimpon. ✧

¹⁸ Sekaraia enselén turunkrá, “Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor waeman énénkér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá mér nanampon?”

¹⁹ Aeránko maok, enselo sérrá, “Ono Kwarént yak konamp Gabrielono. Kwar námoku onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sám-kérép nánko, ono ékiaka sénampono. ²⁰ Aeno amo onomp kar wawia ‘Karenorá sér mo napo te, waráp top kor kéri yak nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sénamp ankank koropnámp ke fek warko waráp top kor fwap naenámp. Ono sénamp kar máte kare kar tak naenámp na sénampono.”

²¹ Koumteouráp arop Sekaraian yépekrá yakáprá ninikrá, “Máte apae ankank korop náno, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek youpoukwap yakreane?” ²² Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámp mank nánko, nkeapo maok, kar sér mo, yae fek saráp yéknánko, nkea méria maok, “Mao te Nap Aokore Yiki Kor mek mwar pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak námpono!”

²³ Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap. ²⁴ Aeno maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik yunk te érik yarak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér, ²⁵ “Ono wokwae te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápa tokwaeampan maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewourianánko, ono táráp yak namp te koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápa yak mono.”

Enselo Marian ‘Amo Jisas sám nanapono’ rimp kar

²⁶ Elisabet táráp yak námp tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel Gabrielén, apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sám-kérép. ²⁷ Mao yupu éni ankárankan kar farákáp naeria akwap. Am yupu e te Maria. Mao Josepomp nap mek tank naenámpria kar yoroi tariap. Am Josep te King Devit yakámp fi mekampono. ✧ ²⁸ Gabrielo maonámpok akwapea sérrá, “Ae! Maria! Tokwae Karao amwan nkea warákárriaka, amont yak námpono.”

²⁹ Maria am kar wará yárakrá ninik tokwae. Aeriaka, “Onan te apaerá sériane? Am te mokop naenámp karaniane?”

³⁰ Aeránko maok, enselo sérrá, “Maria, amo te apápi kwapono. Kwaromp ninik te amwan warákár námpon. ³¹ Amo wawae! Amo wakmwaek te

poumou-táráp yakeaka tank nanaponu. Amo maomp e tákapria te ‘Jisas’ ri papampo. ✧

³² Mao te arop éréképea tank naenámpu.

Aeriaka man ninikria sérarrá:

‘Mao te yámar mekamp

Kwar Kárakáre Koramp Táráponu’rá sér mwanapon.

Aenapo maok,

Kwar Tokwaerao man maomp ounáp

Deviténimpnám taknám

Israelomp king yoroi pap naenámpu.

³³ Mao te king yakriaka,

Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok,

Am king yak nám te pwar mo,

Ankár yaká yak naenámpu.” ✧

³⁴ Maria enselén sérrá, “Am te mokopia nanamponu? Ono oukoumwan poumou nap mek tank mo namp tene.”

³⁵ Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,

“Yiki Kor Spiritao amonapok koropeanáko,

yámar mekamp Kwaromp kárakáre tokwaerao

waráp pourouk woukoupá yak naenámpu.

Aenáko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo,

Man am fákáreráo ninikria sérrá,

‘Kwar Kárakáre Koramp Táráponu’rá sér mwanapon.” ✧

³⁶ Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp Elisabeto kor wae mér pourou nám pao maok, mao kor poumou-táráp yare mek yak námponu. Wokwaek kar aropao man sérarrá, ‘Mao te táráp sám mo, mapo yak námponu’ riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak náno, tokwampok yunki yak námponu. ³⁷ Kwaro nkwakwe make ankank yoro naenámp te, man kour-sinaenámp kánanke yak mono.

³⁸ Enselo am séria pwaránko maok, Maria enselén sérrá, “Ono te Tokwae Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénapnám taknám tak naeria te fwap tak naenámpu.” Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará akwapámpu.

Maria akwapeaka Elisabetén nkemp kar

³⁹ Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknám fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk ⁴⁰ Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén ‘Gude’ náno maok, ⁴¹ Elisabet te am kar wa náno maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur. Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok, ⁴² Elisabeto Marian tae fek sérrá, “Kwaro ankwap koumteouan yaewour náno warákár konap te, oukoumwan amwan sánknám warákár tokwae támao kámákár akwap námponu. Waráp yare mek yaknám tárápao kor ourour tokwaeráponu. ⁴³ Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koropea onan nkeriane? ⁴⁴ Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknám táráp warákária kukur námponu. ⁴⁵ Kwaro amwan sérinám kar wawia kare korop naenámpria mér napara, warákárampo.” Elisabet Marian arakrá sérimpon.

Maria Kwaromp e sakapnám tár kar

46-48 Aeránko maok, Maria sérrá,
 “Ono te párák Kwaromp tére konamp
 yupu kwataerao maok,
 mao námoku onan ninikia aropomp námpantá,
 ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka waeaka,
 onan warámpnám Kwarén
 yonkwae kárámpria warákár nampon.
 Takia nanko maok,
 arop ponankor
 oukoumwanía akwapea nánkáráp kor
 Kwaro onan warákár tokwae sápnám táman
 sérar mwanapon. ✧ ✧

49 Yiki kor kwapweráp Kwar Kárákáre Tokwaerao
 onan yaewour tokwae kwapwe námpon.

50 Mao éréképeanám arop te
 ankár maomp karwaok tukupea napo,
 maomp tárápua kor takrá tukupeaka,
 appeyaenápo kor ankár takrá tukup napo,
 Kwaromp aropomp am fárákapént yak naenámpon. ✧

51 Arop, yino wae mér námpria
 námokuráp ninik fek paokopiap aropan te
 Kwaro náráp kárákáre tokwae fek
 am fárákapán yéréperá kérép konámpono.

52 Mao kárákáre kor king fárákapán
 apárok néri kákrá,
 párák yakápnáp aropan kingén nám niamp
 yae-páráki kák námpon. ✧

53 Aea fákeyakrá yae-porokwenap aropan
 kwapwe kare ankank nénkria,
 ankank tokwaeráp arop fárákapán
 kwaporok tirá kérépámpon. ✧

54-55 Mao nomp ouyaenápén sérimpnám koropea
 náráp tére konap arop Israelén yaewouriaka,
 mao Abrahamén nikiaka aropompi nám te,
 koropea maomp appeyaenáp fárákapán kor
 ankár taki yak námpon.” ✧

56 Maria arakrá séri pwarará Elisabetént yinink yunk niamp arake fek
 yakeaka, wakmwae warko náráp taun mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

57 Elisabet táráp tank naenám ke korop nánko maok, mao wae poumou-
 tárápi tank. 58 Aenánko maok, Elisabetomp némpoukám, maomp firáp arop,
 Tokwae Karao man aropompnám kar wawia am fárákapao mént énéni
 warákáránk.

59 Takia maok, yukupuk yae fek táman maok, am arop fárákapao am
 tárápan yipi fárákap * mwaria, maomp naropwar e ‘Sekaraia’ ri pap mwaria

✧ 1:46-48: 1 Sml 2:1; Ais 61:10 ✧ 1:46-48: Lu 11:27 ✧ 1:50: Sng 103:17 ✧ 1:52: 1 Sml 2:7

✧ 1:53: Sng 107:9 ✧ 1:54-55: Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20 * 1:59: ‘Yipi fárákapnám’an “Juda
 Tére konap Ninik” Buk 2 kware 65 fekám kar nkeae.

koropapon. ⁶⁰ Aeapo maok, am tárápamp éntupwaro sérrá, “Mono. Yumo man te ‘Jon’ ri papenke.” ✧ ⁶¹ Aeránko man sérrá, “Mo. Waráp firáp arop te am eráp arop yak mono.” ⁶² Aea maok, takrá tukupea e mér mwaria naropwarén turunkria yae fek saráp yénpé. ⁶³ Aeapo maok, maomp top kor oukoumwan kéri yak nángo, yae fek saráp yénpéprá, ‘Yao kárakére sápenk’ ria maok, am fek kumwiria arakrá sér, “Maomp e te Jon nono.” Aeránko maok, am fárákapao ninik tokwae. ⁶⁴ Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok, Kwaromp e sakapámpon. ⁶⁵ Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am kar te apár Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon. ⁶⁶ Ae naenko, arop ponankor am kar waria ninik tokwaeaka arakrá sér, “Wakmwaek am táráp te mokope arop yak naenámpono?” Am fárákap te wae mér, Tokwae Karamp kárakére te mént yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámptár kar

⁶⁷ Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp pourouk woukoupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,

⁶⁸ “Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e sámpea sakap mwaro.

Am te apaeria námpanápe mao náráp fi koumteouráp arop nomwan koroepa yaewour riaka nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.

⁶⁹ Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek kárakére kor arop ankáránkamp

nomwan warko éréképanoria pap námpon.

⁷⁰ Kwaromp e tokwaeráp profet fákáreráo maomp kar wariaka am táman sérrá:

⁷¹ ‘Mao te nomwan younkwe sirarrá yopornap arop fákáreramp yaekamp warko érékép naenámpono.’ ✧

⁷² Am takámp te, Kwar te nomp ouyaenápén aropompiaka yaewourimpon. Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá sérimp kontrak kárakére te oukoumwan níki-samp yak námpon.

⁷³ Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp te, oukoumwan kor wokwaek sérimpnámptaknámpt kare kar nomwan yaewour naenámpon. ✧

⁷⁴ Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae mekamp érékép námpara, nomo te apáp mono, ankár man loturá yakáp mwanámpono.

⁷⁵ Nomo yiki yakápnámpt ke fek ponankor mao nke námpt fek, yiki kare ninik fek yae-párák kare térerá paokop mwanámpon.”

Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp tárápan sérrá,

⁷⁶ “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor amwan ‘Narek Kari Yaknámpt Kwaromp profet’rá sér mwanapon.

Amo mekia akwapria Tokwae Karamp mwae nánap nanapon. ✧

⁷⁷ Amo maomp kounteouráp arop fárákapan

‘Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéria,
warko érékép naenámp’rá farákáp nanapon.

⁷⁸ Kwaro nomwan yonkwae touweriaka

porokwe kare fek i konámpon:

Mao te yámar mekamp wakor wae

nomonámpok sámp-kérép nánko,

⁷⁹ nomo kirikip mek yakápria

sumpwi mwaria waenámp arop fárákapan

nomwan wae sámp námpon.

Mao nomwan mwae yénkép nánko,

nomo yae-párák yonkwae porokwe ninikaok

tukup mwanámpon.” ✧

Sekaraia te am karan arakrá farákápámpon.

⁸⁰ Wakmwaeek am táráp téképria maok, maomp waemp wae kárakáreria
ninik kour sámpea mao te apár mwar mek yakea, wakmwaeek Israel fi nke
mwanap fek érik korop naenámpon. ✧

2

Maria Jisas tankámp kar

¹ Maria mao táráp tank naenámp ke fek maok, Rom mekamp King Sisar
Ogastus lo papea sérrá, “Ono kounteouráp arop ponankor e ti nanampono.”

² Mámá te manénkir kar oukounmwan e ti mo fek tiaponono. Am ke fek te
Kwirinius apár tokwae Siria mek kiap tokwae yoroi yakámp. ³ Aemantá
maok, kounteouráp arop ponankor námokuráp némpouk e tianoria tukup.

⁴ Josep te Devit yakámp fi mekampao nám kwamp maok, mao Galili
mekamp mao yaknám am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk apár
Judia mekamp taun Betlehem mek akwapámp. ⁵ Mao te náráp yupu Maria
arop yarerápan, nomp e tianoria warámpea akwap. ✧

⁶⁻⁷ Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámp ke
fek maok, Betlehem mek koroepa nke nepo, arop néntép konap nap kápae
te wae aropao pwi yak. Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupourounkrá
akwapeaka bulmakaump nap mek am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp
tank naenámp ke fek maok, nae-táráp poumou-táráp tankea, waempyam
fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek am mek
papámpon.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop fárákapan sériap kar

⁸ Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaeek sipsip wun i konap aropao
náráp sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap. ⁹ Aenapo maok, Tokwae
Karamp ensel maonapok koropánko maok, am fek táman Tokwae Karamp
wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao apáp tirink. ¹⁰ Aeapo maok,
am enselo am fárákapan sérrá, “Yumo te apápi kwaponono. Wawenke! Ono
yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am tak namp te, arop
ponankor warákár mwanaponono. ¹¹ Mámá yae fek táman Devitomp taun mek
yupu ankárank táráp sámp námponono. Mao te yumwan warko érékép naenámp

✧ 1:76: Ais 40:3; Mt 3:3; 11:10 ✧ 1:79: Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12 ✧ 1:80: Mt 3:1-6 ✧ 2:5:
Jo 7:42

aropono. Mao te Kraiss Tokwae Karono. ¹² Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwapea bulmakaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nángo amp námp aráne!”

¹³ Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fop-wakwap fopwakwap koropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e sakápria sérrá,

¹⁴ “Yámar mek tokwae narek karaok yaknámp

Kwaromp e narek sampok mwaro!

Kwaro warákárnámp apárokamp arop ankwap fárákapan man yonkwae porokwe sánk naenámpon.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

¹⁵ Am ensel fákánerao am fárákapan pwarará warko yámar mek pokapo maok, sipsip wun i konap arop fárákapao arakrá sér, “Oukoumwan nomo Betlehem mek tukupea, Kwaro nomwan wae yénekpnámp ankankan nke mwaro.” ¹⁶ Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok, táráp te bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp.

¹⁷ Aenángo, am fárákapao am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao naenámp tére sérinámp karan am mwaek yakápnáp aropan farákápono. ¹⁸ Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria maok, kokorokoriap. ¹⁹ Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor ninik mek tia niki-samp yakámpon. ²⁰ Táte sipsip wunnáp arop fárákap te am kápae kare ankank enselo séránko wawia nkeap táman, Kwarén warákárria náráp sipsip yakápnáp mwaek arári tukupria Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

²¹ Manénkir éntupwar oukoumwan arop yoro mo nángo, enselo Jisasomp e ták-papámpon. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka yukupuki yakeanángo maok, am tárápamp yipi fárákapea maok, man ‘Jisas’ ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkeap kar

²²⁻²⁴ Me koum sik Kwaro Mosesén kar sánkámp te ará, “Éntupwaryenánp poumou-táráp nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén sánk kipo.” Kwaromp Kar ankwap arakrá sér, “Yumo táráp tanke nap kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén sánk mwanapono. Am mo nángo te, ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk mwanapono.” Am loao sénámpnámp taknámp, éntupwar ntiá táráp wae éntupia, am anánkwapao am lo karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa sánkep. ✱

²⁵ Jerusalem mek yaknámp arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te yae-párák kareria Kwarén lotu i konámp. Aeria Israel firan warko érékép naenámp arop korop naeanrá yépekrá yak. Aenángo man te Yiki Kor Spiritao oupouroupá yakámpono. ²⁶ Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwae kar sérrá, “Amo te oukoumwan sumpwi mo, yiki yakria Kraiséén nke nanapono.”

²⁷ Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnámp taknámp Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok, am Simeonén Kwaromp Yiki Kor Spiritao séránko, mao kor lotu nap tokwae mek youmpámp. ²⁸ Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sampeyákrá Kwaromp e sakápria sérrá,

✱ 2:22-24: Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15

29-32 “Tokwae Kar e! Amo onan wokwae sériapan am arop amo apárokamp arop érékép naenámpria sámp-kérép napo, ono wae nke nampono. Amo am arop te kápae kare arop fi nke nap fek wae nánapi pwar napono. Am arop te wae tokwae kwapwe ara, mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran yokoránko, am arop fi ponankor Kwaromp ninik mér mwanapon. Táte waráp wae waráp Israel firént yak nánko, arop ankwap firaó nke nap fek kwapwe kare naenámpnon. Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap oukoumwan yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono.” ✧ ✧

³³ Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénámp kar táman ninik tokwae nepo maok, ³⁴⁻³⁵ Simeono am anánkwapan Kwar ourour sánkanoria Kwarén sériaka, Jisasomp éntupwar Marian arakrá sér, “Ae! Amo wawae.

Kwaro máma táráp nánapia sámp-kérép námp te, arop Israel ankwap fárakap maomp kar tak-sinap kwatae tukup napo, ankwap fárakap maomp kar wawia warákár nap te, am fárakapan kor éréképeanánko, yae-párak yakáp mwanapria ninámpon. Mao te érik fokopeyakrá yénkép nánko maok, kápae kare aropamp ninik mek yaknámp kwatae ninik érik farákár naenámpnon. Amwan kor oumpnámp párapak nánko, yonkwae touwea wae nanampono.” ✧

³⁶ Simeono am kar séria pwaránko maok, profet yupu ankwap yak námp, maomp e te Ana. Mao te Asa yakámp fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwae te poumou nap mek tankea yakámp yopwar te fákánek yopwar. ³⁷ Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko maok, kae yakrá koropea oukoumwan mao yaknámp yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér kare. Mao te ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén yae-párak kar toropwap nanampria fir wuriria kápae kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap i konámpono. Aeria maok, Kwaromp tére námp te ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konámpono. ✧ ³⁸ Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao te Kwaro Jerusalem mekamp arop fárakapan warko érékép naenámpria yépekra yakápnap arop fárakapan am tárápao korop námpan farákápámpono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapámp kar

³⁹ Aenángo maok, am anánkwapao Kwaro sérimp karwaok lotu nap tokwae mek takrá térea pwarará, warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap. ✧ ⁴⁰ Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárakáre sámpria maok, yonkwae kour kwapwe nánko, Kwaro man niki yakrá yaewourrá yakámpon.

✧ 2:29-32: Ais 52:10 ✧ 2:29-32: Ais 49:6; Jo 8:12 ✧ 2:34-35: Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8

✧ 2:37: 1 Ti 5:5 ✧ 2:39: Mt 2:23

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

⁴¹ Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép Kwarén loturia Pasova * Yae Tokwae nke neria Jerusalem mek akwap konep. ✧ ⁴² Jisas wae éntér-sámpramp yopwar yak nángo maok, am anánkwap wokwaek i konepnámp taknámp, akwapriaka Jisasén warámpea Jerusalem mek akwapepono. ⁴³ Tá wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko maok, wae anánkwap náráp nouroup fárákapént némpouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas Jerusalem mek yak námp mér mo. ⁴⁴ Anánkwapamp ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárákapént akwap námpan mpwe. Aeria maok, am anánkwap te wae ankáránkamp yámar akwapea, kumuránko náráp nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria oupourouk. ⁴⁵ Am anánkwapao oupourouk kepo maok, Jisasén nke mono. Aeria maok, am anánkwap warko Jerusalem mek man oupouroukrá akwap. ⁴⁶ Jisasén oupourouk te yininki yakea maok, wakmwaek nkepo, Jisas lotu nap tokwae mek yak. Mao te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am fárákapamp kar wará turunkuprá tank. ⁴⁷ Aenángo maok, arop ponankor Jisaso ninik kour fek am arop fárákapamp kar pwarokwaprá sénémp kar wariaka kokorokor. ⁴⁸ Am anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá éntupwaro man sérrá, “Táráp e! Amo apaeritea yinan tak rape? Waráp éntupwar naropwar yino amwan yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupourouk nempono.” ⁴⁹ Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, “Yumo apaerá onan oupourouk repe? Ono te ankár onomp Naropwaromp nap mek yak nanamp te, yumo mér mák nepono?” ⁵⁰ Aerá sénémpan maok, am anánkwap te mao sénémp kar fi am te mér mono. ⁵¹ Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko arákarrá, Nasaret mek tukupea kápae kare por mao te éntupwar naropwaromp karwaokrá yak námpon. Aenángo, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar te ninik mek sámpea niki-sampeyak. ⁵² Táte Jisaso wae tékép nángo maok, maomp yonkwae kour te kwapwe kare kare. Aenángo maok, Kwar Tokwaerao nkea warákár tokwae, tá aropao kor nkea, man warákár tokwae.

3

Ént mek énéer i konámp Jono farákápnámp kar

¹ Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nángo, Pontius Pailat Judia distrik mek Gavman Tokwae yak. Am ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko, maomp naenáp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisanias distrik Abilene poukeyakámpono. ² Táte Anas ntia Kaiafas pris taokeyakep arop yak. Aeapo maok, am ke fek Jon Sekaraiamp táráp arop yak mo apár mek akwapá yak nángo, Kwaro náráp kar man sánk. ³ Aenángo maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárákrá koumteouráp aropan ‘Yumo te yiráp kwatae ninik pwarará ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épérano’ ria kar farákáp. ✧ ⁴ Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:
 “Arop yak mo apár meknámp arop ankáránkao wumwirá,
 ‘Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria
 fwapokwapenke.

* **2:41:** ‘Pasova’: Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ **2:41:** Kis 12:1-14,24-27 ✧ **3:3:** Ap 13:24; 19:4

⁵ Apár wi yakápnámp tokoprá,
faonkwe furuk popomprá,
kápaé kare mwae kup korokorenámp ékékérrá
yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwareнке.

⁶ Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap nke mwanapon.’” ✧

⁷ Aeránko maok, kápaé kare kounteouráp arop, Jono ént mek nérrá kákanoria korop napo maok, mao sérrá, “Yumo fou-tákam niamp aropono! Yumo yiráp kwatae ninik takí fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?” ⁸ Yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwae k sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe’ kwapono. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap máma yumwi kápaé karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono.

✧ ⁹ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanapono.” ✧

¹⁰ Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, “Ae te yino mokop mwanámpono?” ¹¹ Aerapo maok, nopok Jono am fárákanon sérrá, “Arop siot anánkaopwe námp kwamp te, arop ankwapao mo nánko te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nánko, yumo fir tank nánko te man sánk kipo.”

¹² Takis sámp konap arop ankwap fárákapao kuri ént mek nér mwaria koropea maok, Jonén sérrá, “Tisa, yino te mokop mwanámpono?” ✧ ¹³ Tá Jono am fárákanon nopok sérrá, “Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákarrá sámp kwapono.”

¹⁴ Soldia ankwap fákáreráo kor man turunkrá, “Yino te apae mokop mwanámpon?” Jono nopok am fárákanon sérrá, “Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pouroukoupria, aropan kwekárrá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te, wae támaonoria warákár kipo.”

¹⁵ Aeránko maok, kounteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok, ninik tokwaeria sérrá, “Jon máte Kraís támaoi kane?” ¹⁶ Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan ént kar fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwae arop ankwap korop námpao maok, maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpono. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi mo nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit níaka yaomwi fek nérrá kák naenámpono. ✧ ¹⁷ Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokomprá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpo.”

¹⁸ Jon kápaé kare karan kor kounteouráp arop méranáponoria farákápria maok, Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpo.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

¹⁹ Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria maok, ankwap kápae kare kwatae ninik nánko, man yopori námpono. ✧ ²⁰ Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntut pap námp te, Jonén kalabus mek pap námp aránon. ✧

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

²¹ Heroto Jonén oukoumwan fákápá pap monámp fek, koumteouráp arop Jon ént mek nérrá kákámp fek Jisaso kor koropea ént mek anámp. Ént mek anámpea pwatea, Kwarén kar toropwaprá yak nánko maok, yámar me fákárámp akwap. ²² Aenánko maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke napo maok, ant yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank. Aenánko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te, ono amwan warákár tokwaeria yonkwae kárámp nampono.” ✧

*Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e
Matyu 1:1-17*

²³ Jisaso wae 30 yopwaria tére naerianánko maok, koumteouráp aropamp ninik te, mao te Josepomp tárápan mpweapon:

Josep am te Helimp táráp.

²⁴ Heli te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

Livai te Melkimp táráp.

Melki te Janaimp táráp.

Janai te Josepomp táráp.

²⁵ Josep te Matatiasomp táráp.

Matatias te Amosomp táráp.

Amos te Nahumomp táráp.

Nahum te Eslimp táráp.

Eslu te Nagaimp táráp.

²⁶ Nagai te Matomp táráp.

Mat te Matatiasomp táráp.

Matatias te Semenomp táráp.

Semen te Josekomp táráp.

Josek te Jodamp táráp.

²⁷ Joda te Joananomp táráp.

Joanan te Resamp táráp.

Resa te Serubabelomp táráp.

Serubabel te Sialtielomp táráp.

Sialtiel te Nerimp táráp.

²⁸ Neri te Melkimp táráp.

Melki te Adimp táráp.

Adi te Kosamomp táráp.

Kosam te Elmadamomp táráp.

Elmadam te Éromp táráp.

²⁹ Ér te Josuamp táráp.

Josua te Elieseromp táráp.

✧ 3:19: Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34

✧ 3:20: Mt 14:3-4; Mk 6:17-18

✧ 3:22: Mt 17:5; Lu

9:35; Jo 1:32-34

Elieser te Jorimomp táráp.
Jorim te Matatomp táráp.
Matat te Livaimp táráp.
³⁰ Livai te Simeonomp táráp.
Simeon te Judamp táráp.
Juda te Josepomp táráp.
Josep te Jonamomp táráp.
Jonam te Eliakimomp táráp.
³¹ Eliakim te Meleamp táráp.
Melea te Menamp táráp.
Mena te Matatamp táráp.
Matata te Natanomp táráp.
Natan te Devitomp táráp.
³² Devit te Jesimp táráp.
Jesi te Obetomp táráp.
Obet te Boasomp táráp.
Boas te Salmonomp táráp.
Salmon te Nasonomp táráp.
³³ Nason te Aminadapomp táráp.
Aminadap te Atminomp táráp.
Atmin te Arnimp táráp.
Arni te Hesronomp táráp.
Hesron te Peresomp táráp.
Peres te Judamp táráp.
³⁴ Juda te Jekopomp táráp.
Jekop te Aisakomp táráp.
Aisak te Abrahamomp táráp.
Abraham te Teramp táráp.
Tera te Nahoromp táráp.
³⁵ Nahor te Serukomp táráp.
Seruk te Reump táráp.
Reu te Pelekomp táráp.
Pelek te Eberomp táráp.
Eber te Selamp táráp.
³⁶ Sela te Kainanomp táráp.
Kainan te Arpaksatomp táráp.
Arpaksat te Siemomp táráp.
Siem te Noamp táráp.
Noa te Lamekomp táráp.
³⁷ Lamek te Metuselamp táráp.
Metusela te Inokomp táráp.
Inok te Jaretomp táráp.
Jaret te Mahalalelomp táráp.
Mahalalel te Kainanomp táráp.
³⁸ Kainan te Enosomp táráp.
Enos te Setomp táráp.
Set te Adamomp táráp.
Adam te Kwaromp táráp.

4

Satano Jisasén poupwekámp kar

¹⁻² Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupa yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar saráp mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yiawor fére-sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-porokwe tokwae. ³ Aenánko maok, Satano man poupwekápra sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.” ⁴ Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’” ✧

⁵ Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá poka, mámá apár mekamp taun tokwae ponankor yénpéria maok, ⁶ Satano Jisasén sérrá, “Mámá kápae kare kárákáre ntiaka ponankor ankank máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon. Oukoumwan te amwan sánk nae. ✧ ⁷ Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokompra me woukoupria onan lotu napo te, mámá ankank ponankor warápono.” ⁸ Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:

‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo.

Tá amo maomp térean saráp téreampo.’” ✧

⁹ Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páteyakra, man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, mapeknámp apárok nkwampok far-kirékapae. ¹⁰ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:

‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko, amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’

¹¹ Tá

‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao waráp pu kwae mek párákap mo, fwapono.’” ✧

¹² Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpono: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwekápi kwapono.’”

✧ ¹³ Satan am poupwekáp námp takia Jisasén pwarará, nánkárap ankwap fek nke nanampria yépékra yak. ✧

*Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar**Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39*

¹⁴ Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Galili mek arákarrá akwap. Aenánko mao tére námp te am mekamp némpoukamp arop wae wa naponno.

¹⁵ Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan kar farákáp nánko, am arop ponankor maomp e sakap.

*Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sirarap kar**Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6*

¹⁶ Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea, Juda firamp anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek lotu nap mek Kwaromp Kar buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea fokopeyak. ¹⁷ Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man

profet Aisaiamp buk sánk nánko, sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi oupouroukia nke nánko maok, kar arakrá sénámp yak:

18 “Kwaromp Spirit onan oupouroupa yak námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankank monap aropan

farákápnanaponoria nánap námpon.

Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te,

kar arakrá farákápaeria námpon:

‘Yumo fákápa yakápnap arop aokor pwarará tukupenke!

Yumo yi wourompeyakápnap arop

warko yi firékarrá nkenke.’

Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te,

tirá néri fákeyakápnap mekamp aropan

fwapi pwarará,

19 Kwar Tokwae

náráp arop éréképnap naenámp ke kwapwera

érik farákáprá séraeria ninámpon.” ✧

20 Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek sánká pwatea, mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnap koumteouráp arop te Jisasén saráp tokor tankápnap. 21 Aenapo maok, mao wae am fárákapan Kwaromp kar arakrá farákáprá, “Oukoumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko, yumo wae am kar wa naponono.”

22 Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákária ninik tokwaeria sérrá, “Nomo te wae mér, máná arop te Josepomp táráp te, mokopia take pourouráp kar kárákáre kwapwe farákápnap námpon?”

23 Aerá sérápo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kare karonono, yumo wae onan kar arakrá sér mwanaponono: ‘Dokta, amo ankár waráp pourouanmékir fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino wae wawi námponono. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp téreampo.’ 24 Aerá sér mwanapan maok, ono yumwan kare kar sér rae: Arop fárákápnap námokuráp némpoukamp profetomp kar te wa mo i konaponono.

25 Yumo wae mér naponono, profet Elaija yakámp ke fek kápae kare kae

koumteou Israel yaknámp fi mek yakáppapo maok, Kwaro yámar me kéri

fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinink yopwaria tokwampok yunki

yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon. 26 Takámp

fek te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan yaewouraeria

sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek némp Sarefat

mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpon. ✧ 27 Tá taknámp profet

Elisa yak námp fek kápae kare Israel fi mekamp lepraráp arop yakápnap

maok, am ou mek Israel fi mekamp arop ankárankampamp touwe fwapi

mono. Siria fi mekamp arop Naman ankárankao mwar maomp touwe fwapi

námpon.” ✧

28 Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnap arop ponankor am

kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria, 29 Jisasén panánkár santukupea

taun younkwe mwae. Am fárákápnap taun te faonkwek yak námpara,

Jisasén warámpá tukupea am taun yarápae feknámp Jisasén furuk far-sir

mwaria napan maok, 30 tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá

párákápnap akwap te.

*Jisas arop ankárankaomp pouroukamp kwatae-arop yérépenámp kar
Mak 1:21-28*

³¹ Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek kounteouráp aropan kar yénkrá farákáp. ³² Aenko maok, am fárakap maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp nánko, wawia kokorokori napon. ³³ Arop ankárankamp kwatae-arop oupouroupá yaknám am lotu nap mek yak nám-pao, Jisasén tékén wumwia waerá sér, ³⁴ “Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo yinan tirá wour naeria koropri kwaponono. Ono amwan wae mérampono: Amo te Kwaronámpoknám koropnap yae-párak yiki kare aropono.” ✧

³⁵ Aerámpan maok, Jisaso am kwatae-aropan yoporrá, “Amo te kar pwarará am arop pwar-akwapa!” Aeránko am kwatae-arop am aropan arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae pap mo, fwap. ³⁶ Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, “Maomp kar máte mokopia kárákáre námpono? Mao kwatae-aropan kar sénánko, woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárákáre tokwaeráp aropamp kar niamp námpono.” ³⁷ Aenánko maok, Jisas am térenámp kar te am mwaekamp némpouk ponankor akwap nánko, kápae kare arop wawi naponono.

*Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar
Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34*

³⁸ Jisas fárámprá am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap. Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornám touwe sámpea amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárakapao Jisasén sér. ³⁹ Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyákrá pourou mek touwe fokornám touwe táman yoporánko, am touwe wae worokor akwap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop fárakapao fár mwanap fir yankapámpono.

*Jisaso kápae kare aropan fwapokwapinámp kar
Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31*

⁴⁰ Sabat yae yámar worae nánko, arop fárakapao náráp nouroup arop kápae kare touwe arokwanámp nap Jisasnám-pok éréképá korop. Mao am fárakapan ankákárankrá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párapokámpono. ⁴¹ Táte kwatae-arop fákáreao kor kápae kare kounteouráp aropan pwarará worop-akwapránkrá Jisasén arakrá wumwirá sér i konaponono, “Amo te Kwaromp Tárápono.” Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Kraís támaonoria mérapara, Jisas te am fárakapan te kar séri kwaponorá taokari námpono. ✧

*Jisas taun ankwap mekmwaek yákrá kar farákápámp kar
Mak 1:35-39*

⁴² Jisas kounteounek kar fárámprá am yak nám-p pwarará, arop yak mo apár mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, kounteouráp aropao man oupouroukia maonám-pok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá taokor mwaria. ⁴³ Aenapo maok, Jisas am fárakapan sérrá, “Ono te ankár ankwap taun mek kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenám Kwapwe Kare Kar farákáp nanámpono. Kwaro onan tak tére nanapria sám-p-kérép nánko, ono ék nampono.” ⁴⁴ Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákáprá yáráki námpono.

5

Jisaso sénánko, Pita kápae kare éntékam sámpámp kar

¹ Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri yakáp. ² Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank. Éntékam ti konap arop fárákapao bot am fek pátea éntékam sámp konap umben yérérrá yakáp napo, ³ Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, “Amo bot ént mek kuk tae morok panánkár sakwapaee.” Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek tankrá koumteouráp aropan kar farákáp.

⁴ Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, “Bot sámpea ént pirékarrá sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tiae.” ⁵ Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, “Arop Tokwae, yino wae kumuruk éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok, ouk-oumwan te amo sénapara, sir nki mwaro.” ⁶ Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam fárákár naenámp niamp kare. ⁷ Aenka maok, mao énéni tere konap arop bot ankwap mek yakáp napo, am fárákapán ‘Koroepa yinan yaewourenk’ ria wumwi. Aeapo, am fárákap koroepa éntékam am tirá bot anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te kápaeria ént mek pik naenámp niamp pourouráp. ⁸ Aenánko, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te kwatae ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapaee!” ⁹ Pita am takrá sénámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop nánko, méntér yakápnap aropao kuri kokorokor nap kwamp naponno. ¹⁰ Sebedim tarápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énéni tere konap, am arop yaworao kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, “Amo apápi kwaponno. Amo éntékam érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo fwap ononampok koumteouráp arop érékép-korop nanapon.” ¹¹ Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao térenap ankank wae párakoprá Jisasomp wakmwaek tukup.

*Jisas arop ankwapamp lepra touwe fwapi papámp kar**Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45*

¹² Ankwap ke fek Jisaso ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te lepra touwe kwataeráp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok me kor woukoupria Jisaso námwan aropomp naenámp kar sérrá, “Amo onan fwapi pap nae nap kwamp te, tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek yiki kukur nae.” ¹³ Aeránko maok, Jisas maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te, amo yiki kukuraeria nampon.” Aeránko, ankár am ke fek táman maomp touwe wae pwar. ¹⁴ Tá Jisaso man kar kárákáre fek sérrá, “Amo arop ankwapan séri kwaponno, mono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo, arop fárákap wae nkea, waráp touwe te wokwae pwar námprá mér mwanapon.” ¹⁵ Aerámpan maok, Jisas am térenámp kar te kápae kare némpouk akwapránk nánko, wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá Jisaso náráp touwe fwapokwapanoria korop. ¹⁶ Jisas am tere naerianámp fek te Kwaromp kárákáre sámp naeria, arop yakáp mo nap ke mek akwap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. ✱

*Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papámp kar
Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12*

¹⁷ Ankwap kumuruk Jisas kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi ankwap fárákámp, tá lo méria farákámp konap tisa fákáre makia distrik Galili ntiaka Judia mekamp taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem meknámp koropea, Jisasomp kar wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapokwaprá párapopanoria Kwaromp kárákáre maomp pourouk oupouroupeyak námpono. ¹⁸ Aenángo maok, arop ankárankamp maomp kour ponankor surumpwia tank nánko, arop ankwap fárákámpo sunkwiar mek papea sámpéa koropea nap mek sayinkea Jisasomp wonae fik pap mwaria. ¹⁹ Aenapan maok, kápae kare koumteouráp arop nap mek am mek yinkea fákeyakáp napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupourouk napo, mo. Aeria maok, narek pokea nap oupourouk tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar fek paok tokoroepa, yae fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik am néntépá yakápnap koumteouráp arop ou mek pap. ²⁰ Aeapo maok, Jisas am fárákámp méran nkeaka am touwenámp aropan sérrá, “Onomp nouroup e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” ✧ ²¹ Aeránko maok, lo yénkrá farákámp konap arop fákáre ntiá Farisi fákáreao am kar wawia námoku támao ninikrá, “Máte apae aropao námp kwamp, Kwarén takrá kar wouroumprá sériane? Arop ankárankaomp kwatae ninik tirá épér naenámp te yak mono. Am te Kwaromp tére mwarono.” ²² Tá Jisas am fárákámp ninik mek wae méria, nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek poup takrá sérar rape?” ²³ Ae te ono am aropan sérrá, “Waráp kwatae ninik te wae pwarámpo’rá sénanko te, yumo wae ‘Kare karono’rá mér mwanap ní, ono ‘Fárámprá akwapae’rá sénanko, mao wae fárámprá akwap nánko, yumo nkea ono sénámp kar ‘Kareno’rá mér mwanap nie?” ²⁴ Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro, mámá apár mek takaeria kárákáre sankeanángo, aropamp kwatae ninikan fwapi tirá épér naenámpo.” Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknámp aropan sérrá, “Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámprá waráp amp i konap ankank sámpéa amokuráp nap mek akwapae.” ²⁵ Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao námoku am fek ampinámp ankank sámpéa námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e sakapria warákár. ²⁶ Aenángo, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukourria Kwaromp e sakapria sérrá, “Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!”

*Jisas Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar
Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17*

²⁷ Warko wakmwaek Jisas am nap pwarará akwapria nke nánko, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, “Amo onomp wakmwaek koropae!” ²⁸ Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwarará fárámprá ankár Jisasomp wakmwaek akwap.

²⁹ Tá Livai Jisasomp fir tokwae nánap nánko, kápae kare takis sámp konap arop, tá ankwap kápae kare aropao kor méntér fépérrá tankápapo maok, ³⁰ Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá farákámp konap arop fákáre, makia Jisasó éréképá yárák i konámp arop fákáreran sérarrá, “Yumo apaerá takis

sámp konap arop ntia ankwap kwatae ninikráp aropént pápárri tankáp napon?” ³¹ Tá nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá wounáprá arakrá sér, “Arop fárakap touwe mo, fwapnap te doktanámpok tukup mo i konapono. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. ³² Tá taknámp ono ék namp te, arop, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namponorá niniknap arop táman yaewour nanko, maomp kwatae ninik pwaranoria ék nampon.”

*Wokwaekamp lo ntia wourékam loan sénámp kar
Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22*

³³ Ankwap ke fek, arop ankwap fárakapao Jisasén sérrá, “Jon éréképea yarak i konámp arop fárakap te kápae kare por Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri yakáp i konapono. Tá Farisi fákáreao éréképá paokop i konap arop fákáreao kor tak i konapon. Aeno amo éréképá yarak i konap arop fákáre máte firráp ént fépér i konapon.” ³⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan námokuráp pourouan wounáprá sérrá, “Ae te yiráp nouroup arop ankwap ankárank yupu sámp naerianámp arop oukoumwan yumont yak námp fek te, arop ankwapao fwap yumwan fir fár mwanap taokor naenámp nie? Mono. ³⁵ Tá nánkár wakmwaek aropao am yupu sámp naerianámp arop warámp rá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko, am ke fek maok mao fwap fir wuri konapono.”

³⁶ Jisaso námokuráp kar Juda firamp niniként tapokwap mo námpan am fárakapan wounáprá sérimp: “Arop ankwap waempyam épi me aomp naeria te, wourékam waempyam fárakapea épi waempyam fek pap mo i konámpono. Tá arop ankwapao tak nánko te wourékam waempyam popor soumpour námpon. Tá wourékam waempyam te épi waempyamént ankár pourouráp kárakáre mono. ³⁷ Tá arop ankwap épi meme yipi mek wain ént wourékam kér mo i konámpono. Tá arop ankwap tak námp te, wain ént wourékamao épi meme yipi fár-pwaránko, wain ént apárok kwarokor pik nánko, meme yipirao kuri kwatae akwap naenámpono. ³⁸ Aeno arop ankár meme yipi wourékam mek wain ént wourékam kér naenámpon. ³⁹ Tá arop épi wain ént fárianámp te warko wourékam wain ént fánaerá níkip mono. Ént wain épi te kwapwe kare ara, wae támaono’rá sér i konámpon.”

6

Sabat yae fek tére mo i konap kar

¹ Jisas ankwap Sabat yae fek mao éréképá yarak i konámp arop éréképea witráp yopwar meaok tukupria maok, am arop fárakapao mwae touwe nánko, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá fépérrá tukup. ✧ ² Aenapo maok, tá Farisi fákáreao sérrá, “Sabat yae fek lo kákánk i konap ankank te, yumo apaerá tak rape?” ✧ ³ Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek Devit ntia maomp arop fárakapaoi nap kar buk fek yak námp te yumo nke mori kwapono? ⁴ Am ke fek Devit ntia maomp arop fárakap mwae touweria, Devit Kwaromp nap mek youmpea Kwarén sánknep pan aropao fár mono, pris fákáreao saráp fári konap pan wuriman mao fária, náráp arop fárakapan nénkánko fáriapono.” ✧ ⁵ Aerá séria maok, warko Jisas am fárakapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apaé kip’rá fwap sénaenámpono.”

*Jisas Sabat fek arop yae fwapi papámp kar
Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6*

⁶ Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párak mwaeek yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak. ⁷ Aenángo maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwae oupourouk. ⁸ Tá Jisas am fárakapamp nínik mek wae méritea am yae yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá kuk mapek fokopeyakae!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokopeyak. ⁹ Tá Jisas am fárakapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo aropan yaewourianánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” ¹⁰ Aeria am mek tankápnap aropan énounkouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare. ¹¹ Tá am fárakap am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?” ^{*}

*Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá yarak nanamp’ ria nánkárápamp kar
Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19*

¹² Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor. ¹³ Koumounek yámar aok nánko éréképá yarak i konámp aropan ‘Koropenk’ ria wumwi. Aenángo, am fárakap wae korop napo maok, náráp tere mwanap arop éntér-sámpramp farákápea pwarará, mao am fárakapan ‘Aposel’ e ^{*} tokoprá kák. ¹⁴ Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá ‘Pita’rá sér) ntia maomp nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, ¹⁵ ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon, Selot Pati † mekamp arop, ¹⁶ tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwaeek Jisasén outiri naenámp arop. ^{*}

*Jisas kápae kare arop fwapokwaprá kákámp kar
Matyu 4:23-25*

¹⁷ Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yarak i konámp aropént pikia apár émpi fek náráp éréképá yarak i konámp kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia mek, ntia taun Jerusalem mekamp koumteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia Saidon mekamp arop fárakapao kuri yakáp. ¹⁸ Am arop fárakap te Jisasomp kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapokwapanoria koropap. Tá kápae kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisas am koropnap aropan ponankor fwapokwapimpono. ¹⁹ Jisasomp pourou meknámp kárakáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapokwaprá kák námpara, kápae kare koumteouráp arop párak Jisasomp pourouk pap mwaria maonámpok tukup napon. ^{*}

^{*} 6:7: Lu 14:1-5 ^{*} 6:9: Jo 7:23 ^{*} 6:11: Lu 11:53-54 ^{*} 6:13: ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fekkeae. † 6:15: ‘Selot Pati’ fek Mak 3:18 fekamp kar fi fekkeae. ^{*} 6:16: Jo 6:70-71 ^{*} 6:19: Lu 8:46

*Ém naenámp ntia warákár naenámp kar
Matyu 5:1-12*

²⁰ Jísaso náráp éréképea yáraknámp aropan énounkoupia sérrá,
“Yumo ankank monap arop fárákap, Kwaro yumwan ourour sánk
naenámp. Am ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono.
✧

²¹ Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp.
Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.

Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour
sánk naenámp. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amo-
moránk mwarea napon. ✧

²² Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea
kokwarokrá yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te
kwatae mwaek paokopnap arop’rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour
sánk naenámp. ²³ Am arop fárákap yumwan tak napo te, yumo fwapono
warákárikaa yonkwae kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok
sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Wokwaek maomp
appeyaenápo kor profet fákáreran takiap táman napon. ✧

²⁴ Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te
yumo yonkwae kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.

²⁵ Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae fépérrá yare nap te, yumo te mér
kip: Wakmwaek te yumo mwae touwe mwanapon. ✧

Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip:
Wakmwaek te yumo éménkrá émti pik mwanapon.

²⁶ Tá kápae kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap
kwamp te mér kip: Wokwaek maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i
konap profetomp eran kor takrá sámpá sakapiapon.”

*Yopornap aropan nouroup mwanap kar
Matyu 5:38-48*

²⁷ Tá Jísaso ankwap kar yénkrá sérrá, “Yumo onomp kar wanap arop
yumwan sér rae: Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup
kip. Arop yumwan yopor napo te, yumo man yaewour kip. ²⁸ Tá arop
yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare kar
sérikaa, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo ‘Am fárákan
yaewourampo’rá Kwarén sér kip. ✧ ²⁹ Tá arop ankwapao amwan wapra
kor fek porokwap nángo te, warko ankwap mwaek wapra kor sámp-arákarrá,
maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket worokwap naerianánko
te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwapono. ³⁰ Tá arop
ankwapao, námwan ankank sápaie nángo te, ankár man sánkamp. Arop
waráp ankank pwarokwap nángo te, ‘Am ankank arákarrá sápaie’ ria kárákáre
fek séri kwapono. ³¹ Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnámp
taknámp, yumo kuri arop ankwapan tak kip.

³² Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, wae-
man nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri
námwan warákár konap aropan nopok warákár konapono. ³³ Yumwan
yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sámp
nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono. ³⁴ Tá

✧ 6:20: Ais 66:2 ✧ 6:21: Ais 61:3; Yé 7:16-17 ✧ 6:23: Jo 16:2; 1 Pi 4:14 ✧ 6:25: Jer 1:5-6

✧ 6:28: 1 Pi 3:9

yumo arop nopok kuri sáp naenámp nínikria ankank sánk nap te, waeman nopok sámp nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i konapono. ✧ ³⁵ Ae konapara, yumo ankwap nínik sámpenke. Yumwan yopornap aropan nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankar ankank monap aropan ankank nénkria, nopok kuri sáp naenámpnonoria níniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek ankank tokwae sámpria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te námwan ‘Aesio’rá sér monap aropan aropompria, kwatae nínikráp aropan kuri aropomp i konámpon. ³⁶ Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konámpnám taknám, yumo kuri am fárákapan yonkwae touwe kip.” ✧

*‘Yumo arop ankwapan koti kwapono’rá sénámp kar
Matyu 7:1-5*

³⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae nínik námpan yurukupia ‘Mao te kwatae námp’ ria wouroumprá séri kwapono. Nopok Kwaro yumwan kuri yurukupia ‘Kwatae nap’rá sénaeane. Tá yumo arop kwatae nínik námpan yumo man, yaomwi mek pik nanaponoria far-pwar kwapono. Yumo tak napo te, Kwaro yumwan kor yaomwi mek far-pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap fárákamp kwatae nínik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae nínik tirá épér naenámpnon. ✧ ³⁸ Tá yumo ankwap aropan ankar ankank nénk napo, nopok yumwan kor Kwaro ankank nénk naenámpnon. Mao nopok kámákkarrá kápae kare nénkria top-pwarámpea panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaaka kwarákár námp yumwan nénk naenámpnon. Yumo arop mokoepuri fek nénk nap te, Kwaro nopok yumwan take pourouráp nénk naenámpnon.” ✧

³⁹ Aerá séria pwarará maok, Jisaso arop fárákapan wounáp kar ankwapan kor farákáp: “Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap mwae kup yénképrá akwap naenámp nie? Mono. Takria te am yawor énékkér me mek pik nenepe. ⁴⁰ Tá oukoumwan skulnám arop te maomp tisan kámákkár akwap mo i konámpono. Nánkáráp skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niám take popwar yak konámpon.” ✧

⁴¹ Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp ankwapwarápomp yi mek tiri kánanke tank námp táman énoukoupria amokuráp yi mek tanknám yao kárakére tokwae nke mo rape? ⁴² Amo mokopia waráp ankwapnápén sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono waráp yi mek tiri kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp yi mek yao kárakére tokwae tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te, yiráp kar te yiráp níniként ankar pourouráp mono! Manmékir te amokuráp yi mekcamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpae sitea maok, amo fwap énoukoup karia waráp nouroupomp yi mekcamp tiri kánanke sámp-sinanapon.”

*‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar
Matyu 7:16-20; 12:33-35*

⁴³ Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpono. Tá taknám kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ⁴⁴ Arop am yao ki tank námp táman wuri

nkea maok, aráte am yao fekamponorá ninik i konapon. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te, wiráp paok aopwe fekamp tukupá kánánkapea fár mo i konapon. Tá wain ki te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank mo i konámpono. ⁴⁵ Táte taknámp kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwari yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te maomp ninik mek kápae kare kwatae ninik mwari yak námpara, am fekamp kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.” ✧

Nap ti konap wounáp kar
Matyu 7:24-27

⁴⁶ Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp karwaok mo rape? ✧ ⁴⁷ Táte arop ankárankamp ononampok koropea onomp kar wawia mántwaok námp te, maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon. ⁴⁸ Am aropamp ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp niampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi mek yumwi épéria fampea kárakáre pwate nánko, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur mo, kárakáre yak konámpon. Am te apaeritea námpañape, am aropao nap kwapwe kare ti tenámpara námp. ⁴⁹ Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nánko éntenk tokwae koropria am nap tuk-sinánko, nap panánkár nánko, kwatae akwap konámp niampono.”

7

Jisas ami keptenomp tére arop fwapi papámp kar

¹ Jisas kounteouráp aropan am kar farákapea pwarará maok, akwapea Kaperneam mek. ² Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképá yak námp, mao náráp tére arop ankárankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea waeman sumpwi naenámp niamp pourou. ³ Aenánko maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda fi taokeyakáp konap arop Jisasnámpok tirá kérépria sérrá, “Yumo tukupea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop fwapi papano.” ⁴ Aeránko maok, wae tukupea Jisasnámpokria maok, man aropomp naenámp kar fek sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono. ⁵ Mao te Juda fi nomwan warákárriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp lotu nap ti námpono.”

⁶ Tá wae Jisas am fárakapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp nap-topokánko maok, am kepteno náráp arop ankwap fárakap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampwenó. Aeria apae ono kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe. ⁷ Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanampanápe. Amo kar fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámp. ⁸ Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sáp konámp aropamp yae ankore mek yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae

ankore mek yakáp napara, tá ono ankwapan ‘Amo akwapaerá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan ‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará térae’rá nanko te, mao takrá tére konámpon.”

⁹ Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan ninik tokwaea sámp-arákarrá kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwae korep napan sérrá, “Ono yumwan sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárakárenámp arop nke moi nampono.” ¹⁰ Táte am arop fárakap kepteno tirá kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári tukupea nkeapo maok, keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap. ✧

Jisas Nain mekamp sumpwinámp tár-ménki kéménkia papnámp kar

¹¹ Takia pwarará, warko wakmwae Jisas taun Nain mek akwap. Aenánko mao éréképá yarak i konámp arop fárakap, táte kápae kare koumteouráp arop makia Jisasént tukup. ¹² Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nánko maok, arop tár-ménki sumpwi námp sunkwiar mek papea sámpá korop. Aenapo am sumpwinámp aropamp éntupwar te táráp ankwap sámp mono, am ankáránkamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae sumpwi te. Tá am taun mekamp koumteouráp aropao kuri am yupunt korop. ¹³ Aenapo maok, Tokwae Kárao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan sérrá, “Amo émi kwapono.” ¹⁴ Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnámp sunkwiar fek yae pap nánko, am arop sámpnap arop am fek fokouri yakáp. Aenapo Jisaso sérrá, “Arop tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.” ¹⁵ Aenánko maok, am arop sumpwi yak námp te wae fárámpea tankrá kar sénánko maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar. ✧ ¹⁶ Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor apáp tirinkria Kwaromp e sakapria sérrá, “Profet tokwae kar ankáránk wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok, warko am fárakapao sérrá, “Kwaro náráp koumteouráp arop yaewour nanampria wae korop námpono.” ✧ ¹⁷ Aeria maok, arop fárakap Judia mekamp némpouk mwae, tá kápae kare némpouk mwae paokoprá Jisas am térenámp kar farákáp napon.

Jono éréképá yarak i konámp arop yawor Jisasnámpok akwapep kar Matyu 11:1-19

¹⁸ Aenapo maok, Jono éréképá yarak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo, Jon éréképá yarak i konámp arop anánkaopwe wumwiria ¹⁹ Jisasnámpok tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkar ankwap yépek mwanámp nie?’ ” ²⁰ Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnámpokria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nánko, amon-apok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkar ankwap yépek mwanámp nie?’ ”

²¹ Am ke fek te Jisas kápae kare koumteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápae kare kwatae-arop pouroukamp yéréperá kérép, tá kápae kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono. ²² Ae námp fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápae kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp kipo. Yi néneráp arop fárakap warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea

paokop. Lepranap aropamp pourou yipi warko yiki kwapwe napon. Táte woupwi kéri yaknám arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferám napon. Ankank moráp arop fárák arop Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napon. ✧ 23 Arop onan mér nám pao, maomp mér kwatae akwap mo nám te, mao fwap warákárrá yak naenámon.”

24 Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas kounteouráp aropan Jon yáráknám kar farákápria sérrá, “Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwirao nárákápá nár-pwatanám kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono. 25 Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankárankamp waempyam kwapwe kare yirimpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápae kare arop waempyam kwapwe yiriria pourou yipi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon. 26 Aeno yumo te mokoepo ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor ankwap profetén kámákár akwapnám arop tokwaeno. 27 Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá,

‘Yumo wawenke!

Ono arop sámp-kérép nanko,

onomp kar sámpea manmékir amwan mekia akwaprá

mao waráp mwae kup yororá akwap naenámon.’ ✧

28 Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak nám te Jonén kámákár akwap námpon.”

29 Tá kounteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, “Kareno! Kwaromp ninik te yae-párakono.” Am takrá sénap arop fárák arop te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon. 30 Táte Farisi fákare ntia lo mérnáp arop fákare te Kwaro kwapwe kare mwae kup yéncép námpan younkwe sínáp te, Jonomp yaek ént mek nér moi napara napon. ✧

31 Tá Jisao sérrá, “Mámá ke fekamp kounteouráp arop te mokoepo pourouráp aropono? 32 Am fárák arop te némpouk tankáprá sokwaknap tárápu niampon. Tárápu kánanke-tárápao némpouk amore mek tankáprá sokwaknap tárápuan arakrá wumwi,

‘Yino sére porokwap nánko,

yumo apaerá tár sámp mo rape?

Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp nánko

yumo apaerá ém mo rape?”

33 Ae konapnám taknám arop ént mek nér i konám Jon mao koroepa pan ntiaka wain ént fár mo nánko, yumo am táman warákár moria sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak nám’rá sériapon. 34 Aenap támao, oukoumwan kor Aropamp Táráp koroepa, pan ntiaka wain ént fánánko, yumo am táman kor warákár moria sérrá, ‘Nkenk! Mao te firráp wain ént kápae fári konám aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp arop fárákapamp nouroupono.’ Aerá sér i konapon. ✧ 35 Aeno arop Kwaromp yonkwae kour sámp nap te, maomp paokop te nomwan yéncéprá am yonkwae kour te kare karono.” Jisas arakrá farákámpmon.

✧ 7:22: Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16 ✧ 7:27: Mal 3:1; Lu 3:2-6 ✧ 7:30: Mt 21:32 ✧ 7:34: Lu 5:30

Kwatae ninikráp yupu ankáránkampao Jisasomp puk wel kwarákarámp kar

³⁶ Ankwap fek, arop Farisi ankwapao Jisasén 'Námont koropea fir fárae' ria wumwi nánko, Jisas akwapea am Farisimp nap mek fár mwaria tank. ³⁷ Aenánko maok, kokopor i konámp yupu ankáránkamp am taun mek yak námpao 'Jisas Farisimp nap mek koropá fánan'rá séráp kar wa. Aeria maok, am yupu yumwi kwapwe fek yoroinap botol sanda sámpea korop. ³⁸ Mao koropea Jisasomp younkwek puyar mwaek wonae fik fokopeyákrá, émrá yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik. Aenánko, námoku náráp me pwae sámpea am fek torokorra aop mukur i konap niampria Jisasomp puk takria am sanda kwarákarámpono.

³⁹ Takánko maok, am Farisi Jisasén koropaerá wumwi rimp támao am táman nkea, arakrá ninik, "Táte māmá arop profet kareao námp kwamp te, māmá yupu maomp puk sanda kwarákar námp nkea, mao i konámp ankank wae méria, am yupu te kwatae ninikráp yupunoria mér naeria námpon."

⁴⁰ Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas maomp ninikan pwarokwaprá sérrá, "Saimon, ono amwan ankwap kar sénae." Aeránko nopok Saimono sérrá, "Tisa, amo sénaenap kar sérae." ⁴¹ Táte Jisaso wounáprá arakrá sér, "Arop yawor akwapea, arop ankwapan turunk nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan K10 sánk, ⁴² Maki tenánko, wakmwaek am arop yawor nopok sánk nenep pourou mo nánko te, am mani sánknámp aropao wampwenori pwar. Aenánko te am arop yawor te wa mani sánknámp aropan warákár tokwae námpono?"

⁴³ Táte Saimono nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono nik namp te, mani tokwae sámp námpao, nopok sánk monámp aropao námpono." Táte Jisas sérrá, "Waráp kar te yae-párák támaono."

⁴⁴ Aeria maok, am yupu yaknámp mwaek sámp-arákkarrá, Saimonén yénképrá sérrá, "Amo māmá yupu mapek nkeae. Ono waráp nap mek korop namp te, amo waráp tére konap aropan sénapo, onomp pu yárár moi námpono. Aeno māmá yupu mao náráp émti ti fek onomp pu kor yárária, náráp me pwae fek féki torokor námpono. ✧ ⁴⁵ Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi naponno. Aeno māmá yupu te ono oukounwan nap mek korop namp feknámpia koropea oukounwan onomp puk aop mukur i konapnámp tak námpono. ⁴⁶ Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, māmá yupu te onomp puk sanda kwarokor námpono. ⁴⁷ Aenámpantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianámp te, maomp warákár te kánankeno." ⁴⁸ Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, "Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono." ⁴⁹ Aerá séránko maok, táte am énénti tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá sérar, "Mámá arop máte wa námp kwamp, nkwakwe make téreria kwatae ninikan kor tirá épér námpono?" ⁵⁰ Táte Jisaso am yupuran sérrá, "Waráp onan mérnep támao amwan fwapi pap námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo." ✧

8

Koumteou ankwap fárákap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

¹ Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yárákrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap Kwapwe Kare Kar kounteouráp aropan farákáprá yárák nánko, mao éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop énéni paokop. ² Tá kounteou ankwap fárákap wokwaek kwatae-arop pouroukampi yéyéperá kérépria maomp touwe fwaprá kákámp, am fárákapao kuri Jisasént énéni tukup. Ankwap te, taun Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánek kwatae-arop maomp pouroukampi tirá épérimp, ³ Tá King Herotomp nap taokeyak konámp arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá kápae kare ankwap kounteou kor méntér tukup. Tá am kounteou fárákap te Jisas ntia mao éréképea yárák i konámp arop fárákapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria mént paokopiapon. ✧

*Arop yopwar mek ankankou yoronámp wounáp kar
Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9*

⁴ Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekampi kápae kare arop koropea Jisasomp wonae fik koupoukour napo, mao am fárákapan wounáp kar arakrá farákáp:

⁵ “Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yirrá yak nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk piká tankáp nánko, aropao pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpo. ⁶ Tá ankankou ankwap yumwi kor námp fek piká tankáprá térér námpao maok, ént féki mo nánko, am ankankou ponankor yárákare námpon. ⁷ Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankáprá térér námpao maok, wiráp paok méntéria am támao oupoupourámpo. ⁸ Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek piká tankáp námp te fwap péreaka pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpo.”

Jisas aerá séri pwarará maok, am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te ankár am kar wa kuno.”

*Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik
Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20*

⁹ Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao wounáp fi kor mér mwaria Jisasén turunk. ¹⁰ Aenapo, nopok Jisaso sérrá, “Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek wouropweyak námp te Kwaro námoku yumwan wae yéncép námpono. Aeno arop ankwap fárákapao maok wounáp karan saráp wa napono. Aenapara, mao te yiran nke napao maok, am ankank te wuri nke mo mwanapon. Tá arop fárákap kar wa napao maok, fi kor mér mo mwarea napon.” ✧

*Ankankou yir nap wounáp kar fi kor
Matyu 13:18-23*

¹¹ Jisaso warko arakrá sér: “Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te Kwaromp karonno. ✧ ¹² ‘Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárákap Kwarén mér napo, mao am arop fárákap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar pouroukouprá épér i konámpo. ¹³ ‘Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp’rá sénámp te, táte arop kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik mono. Kánanke kwarok ke fek saráp Kwarén méria, nkwakwe make ankank korop nánko,

ti-arári tukup napon. ¹⁴ Táte ‘Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp maniráp ankank sámprá apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae karia oupoupouránko, yao ki tank námp niamp pourou mo mwanapon. ✨ ¹⁵ Aeno ‘Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia, niki-samp napon. Am fárákapamp ninik yae-párák kateria kwapwe kare nánko, kárákáre yakáp napo, maomp ninik mek te yopwar mekamp firao kare yak námp niampi yak naenámpon.’ ✨

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar

Mak 4:21-25

¹⁶ Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te tap woukwapá pap, tá kákánar ankore mek pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek youmpnap arop fárákapao am wae nke mwanapono. ¹⁷ Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te nánkár wakmwaek érik korop naenámpon. Tá kápae kare ankank aropao mek oupoupouria kák tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko, arop fárákapao wae nkea mér mwanapon.

¹⁸ Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp kar kárákáre fek niki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpon. Aeno tá arop kar wawia niki-samp nampan mpwe námpao mo námp te, Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.” ✨

Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap kar

Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35

¹⁹ Jisaso takrá kar farákápámp ke fek maomp éntupwar ntiaka nánaeounáp man nke mwaria korop napao maok, kápae kare kounteouráp arop Jisasomp wonae fik koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup mwanap pourou mo. ²⁰ Aenapo maok, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Waráp éntupwar ntiaka nánaeounáp amwan nke mwaria koropea ek yakáp nape.” ²¹ Táte Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Kounteouráp arop fárákap Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeounápono.” ✨

Jisas owui tokwae taok-pwararim kar

Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41

²² Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapént bot mek kounkouria sérrá, “Nomo ént aokore tokwae tápampea nkamwae fik tukup mwaro.” Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo, ²³ bot wae ént kuk akwap nánko, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am ént aokore mek owui tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént koupour nánko, am arop fárákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp. ²⁴ Aenánko maok, am fárákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Arop Tokwae, Arop Tokwae! Nomo oukounwan ént mek pik mwanámp niampáne!” Aeapo Jisaso fárámpea fokopeyakra am ouwiran taokoránko, owui ntiaka ént tokwae anakop námp wae pwarareaka, ént ounk wae pwar. ²⁵ Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapam turunkrá, “Yiráp onan mér

nap te maok yak námpono?" Aeránko, am fárákap te apápria ninik tokwaeria maok, námoku támao sérarrá, "Mámá arop máte waweane? Mao ouwi ntia éntan sénánko, ankár mao sénámpaok námp ta!" ✧

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

²⁶ Am fárákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea nkwanwae fik apár Gerasa mek korop. ²⁷⁻²⁹ Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nánko, am némpoukamp arop ankwap ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákáreráo maomp pourouk woukouri yakáprá man fákápá fákeyakáp napo, arop kápae kare por man poukeyakáprá sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákápá paprá. Mak napo kuri, am te ankár fápákárápi ko sirarrá akwap konámp. Ankár wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, waempyam kámp mono. Pourou mwar yakrá, nap mek amp mono. Ankár am kwatae-arop támao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár me kwar yu fi mwaek yarak i konámpon.

Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokompria tékén wumwia waeria sérrá, "Jisas, narekamp Kwar Tokwae Karamp Táráp e! Amo onan apae nanape? Ono anwan kárákáre fek sér rae: Amo onan touwe kwatae sámp kwaponu." Am te apaeria námpanápe, Jisaso am kwatae-aropan 'Érik mankae!'rá yopor. ✧

³⁰ Jisaso man turunkrá, "Waráp e te apaeno?" Tá mao sérrá, "Onomp e te 'Ami' no." Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop fárákap maomp pourou mek woukouri yakáp napara, takrá sénámpon. ³¹ Aeria maok, am kwatae-arop fákáreráo náráp pourouantá yonkwae touwe tokwaeria Jisasén tékén sérrá, "Amo yinan nánkárap touwe sámp mwanámp me tokwae éri mek yéréperá kérép kwaponu."

³² Aerá sérapo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yipiri fek fépérrá yakáp. Aenapo maok, am kwatae-arop fárákapao Jisasén aropomp naenámp kar fek tékén sérrá, "Yinan te kouramp pourou mek tirá kérépael" Aerapo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria pwar. ³³ Aenko maok, am kwatae-arop fárákap am arop pwarará tukupea kouamp pourou mek woukourapo, am kou kápae kare te épépérepia pírikimpria fákáre tokwae mek ént aokore mek píkrinkria ént fépérrá néker popwarámpria surumpwi yakáp.

³⁴ Tá kou wun i konap arop fárákap am táman nkea pírikimpá tukupea, taun mekamp koumteouráp aropan am karan farákáprá sériaka, am mwaek kirikiri kouráp sipsipráp wunnap arop fárákapam am kar farákáprá sérar. ³⁵ Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisanámpok tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropan nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao ninik fwapnae sámpea waempyam yirimpea Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenánko, am koumteouráp arop am táman nkea apáp tirink. ³⁶ Jisaso am kwatae-arop yaknámpáp aropan fwapi pap námp nkenap arop fákáre am koropnap arop fárákapam farákáprá sér. ³⁷ Apár Gerasa mekmwaekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tirinkria, Jisasén sérrá, "Amo wae yinan pwarará

akwapael” Aerapo maok, Jisas wae éréképá yáarak i konámp arop fárákapént bot mek korokwapea wae arári tukup mwaria. ³⁸⁻³⁹ Aenapan maok, am arop kwatae-arop fárákap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono.” Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, ‘Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwapea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukamp aropan farákápaerá séria sámp-kérépámp. Aenko maok, am arop akwapea am némpoukamp ponankor kounteouráp aropan Jisas námwani námp farákáprá sérimpon.

*Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43*

⁴⁰ Mamwaek fikamp kápae kare kounteouráp arop Jisasén yépékrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yáaraknámp aropént bot mekia arári korop napo, am kounteouráp arop mao korop napan warákáránkrá yakáp. ⁴¹ Aenapo maok, tá arop ankwap maomp e te Jairus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop, má koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Amo onomp nap mek koropae.” ⁴² Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwap sámp mono, am yupu-táráp ankárankamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpramp yopwar niamp arakenámpao, mao wae sumpwi naeria wae nángo námpono.

Táte Jisas wae ampok akwap naeria akwap nángo, arop ou kápae kare man ikarea tukup. ⁴³ Tá am ou mek yupu ankárankamp yak námp, mao te e furuk pik námp ankár taki yakrá akwapea éntér-sámpramp yopwar. Ae námp kwamp maok, námwan fwapi pap mwanapan mpwera kápae kare mani sinámpman maok, dokta fárákap man fwapi pap mwanap pourou mono. ⁴⁴ Am taknámp yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaeknámp Jisasomp waempyam fu fek yae pap nángo, maomp e furuk piknámp am wae koupour kar pwar. ⁴⁵ Tak nángo, Jisas turunkrá, ‘Onomp pourouk yae pap námp te wawean?’ ránko, arop ponankor sérarrá, “Ono te mono.” Táte Pita sérrá, “Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ikarea kimpá yakáprá waráp pourouk touroupoukour naponno.” ⁴⁶ Táte Jisas sérrá, “Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono wae mér, onomp kárákáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpono.” ✧ ⁴⁷ Aeránko am yupu wae méria, ami námp te mek wouroump naenámp pourou mo námpantá maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp wonae fik apárok kwaráp torokompria kounteouráp aropao nke nap fek Jisasomp pourouk yae papnámp fi kare séria, tá ‘Onomp touwe te oukoumwan waeman koupour pwar námpon’rá sénámp. ⁴⁸ Aeránko, Jisas am yupuan sérrá, “Táráp e! Amo onan mér nap támao amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea yonkwae kakére fek yakampo.”

⁴⁹ Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nángo, arop ankwap Jairusomp nap meknámp koropea man sérrá, “Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan youpoukwap tére tokwae sánk kwaponno, wampweno.” ⁵⁰ Aerámpman maok, Jisas am kar wawia Jairusén sérrá, “Amo apápi kwaponno. Amo ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap naenámp.” ⁵¹ Tá Jisas wae akwapea Jairusomp nap mekia maok, kounteouráp arop fárákapán ‘Táráp sumpwi tanknámp nap aokore mek yink kwaponno’ ria taokor. Aea maok, Jisas

námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar naropwar, makia man mwar éréképea am nap aokore mek yink mwarea. ⁵² Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá yonkwae touwerá éménkrá yakáp napo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo éménki kwapono. Mao te sumpwi mono, párák amp námpono.” ⁵³ Aeránko, arop fárákapao am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae sumpwi tenámpsonoria. ⁵⁴ Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yupu-tárápamp yaek sámpea kéménkrá arakrá sér, “Táráp e! Amo fárámpae!” ⁵⁵ Aeránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nángo, am táráp koupour kar fárámp. Aenánko, Jisaso éntupwar naropwarén sérrá, “Man fir sánkenke.” ⁵⁶ Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tokwae nepo maok, Jisas am anánkwapan kar kárákáre fek sérrá, “Mámáninamp ankank mámáte arop ankwapan séri kepono.” ✧

9

Jisaso mao éréképá yáraknámپ éntér-sámpramp aropan aposel tére nénkámپ kar

¹ Ankwap ke fek Jisas náráp éréképá yárak i konámپ éntér-sámpramp arop fárákapan wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia kák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépria touwenap arop fwapokwaprá kák mwanap kárákáre nénk. ² Aeria Jisas am fárákapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknámپ kar tukupá fárákápria, touwenap arop fwapokwaprá kákrá, ³ Makenk’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank mént ti-paokop i konap te taki kwapono. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráte ti-tukup kwapono. ⁴ Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop ankwapao yumwan nkea warákárria náráp nap mek érékép nángo te, yumo ankár maomp nap mek saráp yakáprá tukupea am taun pwarará tukupnap ke fek kipo. ⁵ Aeno táte yumo ankwap taun mek tukup napo, arop ankwapao yumwan warákárria náráp nap mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun pwarará yiráp su fekamp woup poporokompia pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku nap támaono.” ⁶ Jisaso aerá fárákáprá pwaránko maok, am fárákap wae tukupea kápae kare némpouk mwaek Kwaromp kar fárákáprá am némpouk mwaekamp touwenap arop fárákap fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenámp kar

⁷ Apár Galili taokeyak konámپ King Heroto Jisas kápae kare ankank térenámپ kar wawia nínik tokwae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao sérrá, “Arop ént mek nérrá kák konámپ Jono apár me meknámپ warko fárámpea námpon.” ⁸ Tá ankwap fárákapao sérrá, “Profet Elaija warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Wokwaek kar profet ankwapao sumpwianámپ támao warko fárámpea námpon.” ✧ ⁹ Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon te ono wokwaek sénanko, yápare kor fár-sirari naponno. Aeno ono oukoumwan wa nanko, nkwakwe make tére námprá sénap arop te wanono?” Aeria maok, mao Jisasén nke naeria námpon. ✧

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

¹⁰ Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárákrap am wae Jisasnámпок arári koropea am térenap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárákrap am fek pwarará éréképá yárák i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kiríkiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap. ¹¹ Aenánko maok, tá kounteouráp arop fárákrap mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan nkea koropenkria warákárria maok, mao am fárákapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákápria, touwenap arop fárákrap fwapokwaprá kák.

¹² Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yárák i konámp arop éntér-sámpramp támao koropea Jisasén sérrá, “Mámá arop fárákrap má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnap némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakáp námp te arop yakáp monap apárono.” ¹³ Aerapo maok, Jisas am fárákrapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumoku támao am fárákapan fir nénkenke.” Tá am fárákrapao sérrá, “Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankáp námpon. Ae te waráp ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko ná kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?” ¹⁴ (Mámá arop ou te 5,000 námá arakeno.)

Jisas am fárákapan sérrá, “Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramprá koupoukarrá tankápanápono.” ¹⁵ Aeránko maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákrapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankáp. ¹⁶ Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yámar mek tokoreyakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fékér, éntékam tokop, makia mao éréképá yárák i konámp arop fárákrapamp yae k nénk nánko, mao am kounteouráp aropan nénk. ¹⁷ Aenapo, am kounteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukoumwan tankáp nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárákrapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén ‘Amo te Kraís támaono’rá sérimp kar

¹⁸ Ankwap ke fek Jisas námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárákrapao maonámпок korop. Aenapo, Jisaso am fárákapan turunkrá, “Kounteouráp arop fárákrap onan te ‘Wanono’rá sénaponon?” ¹⁹ Aeránko mao éréképá yárák i konámp arop fárákrapao nopok man sérrá, “Ankwap fárákrapao sérrá, ‘Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.’ Tá ankwap fárákrap sérrá, ‘Amo te wokwaek yakámp profet Elaijanono.’ Tá ankwap fárákrapao sérrá, ‘Amo wokwaek yakea sumpwíap profeto fárámpea korop napon.’” ✧ ²⁰ Táte warko am fárákapan turunkrá, “Yumo kareao te onan te ‘Wano’rá sénaponon?” Pita maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amo te Kwaro sámprap-kérépnámп Kraisono.” ✧

Jisaso ‘Námo sumpwía fárámп nanámп’rá sénámп kar

²¹ Pita takrá séránko maok, Jisas am fárákapan ‘Am kar ankwap aropan takrá séri kwaponon’rá kar kárákare fek taokarrá pwar. ²² Tá mao sérrá, “Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámп nánko, arop taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákrap, makia man younkwe sinapo, arop fárákrapao man faropea pap napo, sumpwía yinink yae yakeaka warko fárámп naenámpon.”

²³ Aerá séria pwarará, mao éréképá yárah i konámp arop fárákapan ponankor sérrá, “Táte arop ankwap onont korop naeria námp kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámp mao kuri ankár kumur méntép ‘Touwe tokwae sámprá, fwap sumpwi nanamp’rá ninik námpao maok, fwap onan éntér pap naenámpo. ✧ ²⁴ Aeno táte arop ankwap námokuráp ninikaok saráp yakria Kwaromp ninik wampweri pwar námp te, mao te yiki yaká yak sámprá mono. Aeno arop ankwap ononampaok námpan am fek man sámprá-wouroump nap te, mao te yae-párák yiki yak naenámpo. ²⁵ Tá arop ankwap apárokamp ankankan saráp tére kárákárerá yárahianángo, maomp waemp yaomwi mek pik nángo, am kápae kare ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpo? ²⁶ Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámp pwarápaeanámp te, nánkar wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokuráp wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárákapamp wae tárapokwampia éknámp ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo nae-námpono. ✧ ²⁷ Ono yumwan kare kar sénampono: Arop ankwap fárákámp máyakáp nap oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanámpo.”

Jisasomp pourouk wae tokwae nkeap kar

Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13

²⁸ Jisas am kar fárákáprá séri pwatea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warámp, Jon warámp, Jems warámp, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok. ²⁹ Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankár am ke fek táman, maomp yimetáp te mwar pourouráp akwap nángo, maomp waempyamao kuri mékér wae niampria wae tákapa wae. ³⁰ Aenángo arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija * kwaporok koupour kar méntér fokopeyákrá kar sér. ³¹ Am arop yawor te Kwaromp wae tokwaerént fokouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek sumpwi naenámpria nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp. ✧ ³² Pita mao ouwipi nángo, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntiaka am arop anánkaopwe fokouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk. ³³ Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, “Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yininkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijamp, makia ti mwanámpono.” Pita am takrá sénámp te, am fi mér moria, kwaporok sénámpono.

³⁴ Pita takrá sérrá yak nángo, kouwwe tokwae ékia oupouroump nángo, am arop yininkaopwe apáp tirink. ³⁵ Aenapo maok, am kouwwe meknámp arop karao arakrá sér, “Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenámpria nánapi pwate nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✧ ✧ ³⁶ Am kar takrá séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pikianap ke fek te, arop yininkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeriapono.

Jisas kwatae-arop woukoupeyáknámp táráp fwapi papnámp kar

³⁷ Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pik napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeakó kikip. ³⁸ Aenapo, am mekamp

✧ 9:23: Mt 10:38-39 ✧ 9:26: Lu 12:9 * 9:30: ‘Moses ntia Elaija’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ 9:31: Lu 13:33 ✧ 9:35: 2 Pi 1:17-18 ✧ 9:35: Mt 12:17-18; Lu 3:22

arop ankárankampao námwan aropomp naenámp kar fek wumwiria sérrá, “Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp táráp nkeae. Ono te má táráp ankáránk támao mwarono. ³⁹ Aenampan, kwatae-aropao ankár kar koropá noumpoukoup nánko, táráp apánka wae nánko, man sámpá fopwaoka waeria maomp pourou mek sámpá yampourouria koupour worokor pik mo, kápae kare por taki yak nánko, am tárápamp táp meknámp atop wupwi korop konámpon. ⁴⁰ Ae konámpantá ono amo éréképá yarak i konap arop fárákapan, onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak mwanap pourou mono.”

⁴¹ Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo máma ke fekamp koumteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik fek yakáp napon! Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekamp-por yiráp kápae sámpá yumwan yaewour saráp yak nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.” ⁴² Aeránko, am táráp oukoumwan mwaeak mank nánko, am kwatae-arop támao am táráp apárok sámpea sinánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko maok, Jisaso am kwatae-arop táman yoporia pwarará, am táráp fwapi papea sámpá naropwarén sánk. ⁴³ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop am Kwaromp kárákáre tokwae nke kokorokoránka waeapon.

*Jisaso sumpwi naemp ankwap por sénámp kar
Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29*

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik tokwae napo, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, ⁴⁴ “Yumo ankár fwapia woupwi pátea máma kar wawenke! Nánkár wakmwaek tae morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárákáre sámpá yakánpap aropamp yaek sánk mwanapon.” ✧ ⁴⁵ Aeránko maok, mao éréképá yaráknámp arop fárákap te mao sénámp kar fi te mér mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpyak námpara, mér mwanap pourou moriaka, am kar fi turunk mwanapan kor wampweri pwararapon.

*‘Wa arop tokwae yak kun’rá turunknap kar
Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20*

⁴⁶ Táte Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákap námoku támao, ‘Nomo ou mek mamek te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun’rá téréménkiapon. ✧ ⁴⁷ Aeapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik mek yaknámpan ninikan wae méria maok, mao táráp kánanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá, ⁴⁸ am fárákapan sérrá, “Arop onan ninikria mámake tárápan warákária warámp námp te, onan kuri warákária warámp námpon. Tá arop onan warákária warámp námp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor warákária warámp námpon. Arop ankwapao mao námoku te wampweri pwarará yumwan ponankor yaewour námp te, am arop támao maok Kwaro nke námp fek nareki yak námpon.”

*‘Arop yumwan yopor mo nap te, yiráp nouroupon’rá sénámp kar
Mak 9:38-40*

⁴⁹ Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, “Arop Tokwae, yino nke nánko, arop ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yéréperá

kérép nâmpao maok, mao te nomont waráp wakmwaek yarak mo nâmpantá, yino man taokoranâmpon.”

⁵⁰ Aeránko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Yumo man taokor kwaponó. Arop yumwan yopor mo nâmp te yumonap mwae yaknâmp arop támaono.”

Samaria fákáre Jisasén monorap kar

⁵¹ Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenámp yae wae fae nánko, Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárákárea wae nâmpono. ✧ ⁵² Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nânap mwanapria tirá kérép nánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp ankwap mek. ⁵³ Aenapan maok, am némpoukamp arop fárákapao Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria napantá, am fárákap te, náráp nap mek korop te monoria wae. ⁵⁴ Tak napo maok, Jisas éréképá yarak i konâmp arop yawor Jems ntia Jon am wawia Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar mekamp yaomwi tokwae sâmp-kérép nánko ékia mámá arop ponankor wurukumpi pwar naenámp te mokocono?” ⁵⁵ Aerepo maok, tá Jisaso sâmp-arákarrá am arop yaworan yopor. ⁵⁶ Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap némpouk pampiapon.

Jisonámpaok mwanap ninikan sénâmp kar

Matyu 8:18-22

⁵⁷ Jisas náráp arop fárákap éréképea tukupá mwaeoak napo maok, arop ankwapao man sérrá, “Amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.” ⁵⁸ Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, “Mwaep te me mek pamp i konapono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono.” ⁵⁹ Aeria maok, arop ankwapan sérrá, “Amo te ononampaok koropae.” Aeránko, tá am aropao sérrá, “Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi nánko pátea korop nae.” ✧ ⁶⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi mwanap aropao yokoroepa papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro maomp firáp taokeyak konâmp fárákapae.”

⁶¹ Arop ankwapao Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae kókouk-wiyakea pwatea korop nanamp te mokocono?” ⁶² Tá Jisaso nopok man sérrá, “Arop Kwaromp tére naerianâmpao, pwatarinámp ankank fek warko ninik nâmp te, mao te Kwaromp tére naenámp pourou mono.” ✧

10

Jisaso 72 arop fárákapan térenkria tirá kérépâmp kar

¹ Wakmwaek Tokwae Karao 72 arop ankwap fárákap téreanáponoria, wakmwaek námoku yárakrá akwap nanamprianâmp némpouk mwae anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ✧ ² Aeria mao arop Kwaronâmpok korop mwanapan ninikria am fárákapan wounáprá sérrá, “Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak nâmpan maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ✧

³ Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as niamp arop ou mek yumwan sipsip moroknámp tirá kérép nampon. ⁴ Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo mamá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwaeao k arop kikipria te, man ‘Gude’rá séria am fek yakáprá kar séri kwapon.

⁵ Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: ‘Ono ninik namp te, Kwaro mamá nap mekamp kounteouráp arop yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.’ ⁶ Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nángo te, yumo am fárákanap sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop naenámp. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nángo te, am yumo sénap yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenámp. ⁷ Tak nángo te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te kápae kare nap mek paokopi kwapon. ✧

⁸ Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria, nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip. ⁹ Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.’ ¹⁰ Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria, náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeao am fek yakáprá sérrá, ¹¹ ‘Yiráp mamá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárákápá yak námp te yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik námpono’rá sér kip.’ ✧ ✧ ¹² Jisas am fárákanap arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenámp maok, am Kwarén younkwe sinap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop naenámp.” ✧

Kwarén younkwe sinap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar Matyu 11:20-24

¹³ Jisas am fek warko sérrá, “Yumo Korasin mekamp arop, koupoutáráp nape! Yumo Betsáida mekamp arop, koupoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek akwapea ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárákare yoro nángo nkeria te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok tukup mwarapono. ✧ ¹⁴ Nánkáráp Kwaro kounteouráp arop an énoukoupia Tair ntiaka Saidon mek sánkámp touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp touwe kwatae te yoporop tokwae karon. ¹⁵ Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao ‘Yino te kwapwe kare ritea yámar mek pok mwanámp’ ritea nape? Mono. Yumo te waeman yaomwiráp me tokwae mek pik mwanapono.” ✧ ¹⁶ Aerá séria pwarará maok, warko mao am éréképá yárák i konámp arop fárákanap sérrá, “Arop yiráp kar wa námp te, mao onomp

karan kuri wa námpon. Tá arop yumwan younkwe sinámp te, mao onan kuri younkwe sinámpon. Tá arop onan younkwe sinámp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor man younkwe sinámpon.” ✧

72 arop fárákup tukupá térerá paokopia arári koropap kar

17 Wakmwaek 72 arop fárákup arári koropea warákáránkria Jisasén sérrá, “Yinomp Arop Tokwae, yino waráp e fek sénánko, am kwatae-arop fárákup yino sénámpaoki naponono.” 18 Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon. ✧ 19 Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárákáre nénk nampara, yumo fwap fou-tákam ntia kao pumpuri anámpria, yumo yiráp yopor arop Satanomp yorowar kárákáre fwap kwe-pwar mwanaponono. Yumwan touwe sánk naenámp ankank ankwap yak mono. ✧ 20 Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tokwae kwaponono. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e kukumwia páte námpan warákár mwanapon.” ✧

Jisas warákárria Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar Matyu 11:25-27; 13:16-17

21 Jisaso am arop fárákapano fárákápnap kar am wawia, Yiki Kor Spirit man warákár sánk nánko, warákárria náráp Naropwarén sérrá, “Onomp Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak naponono! Amo am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yénkép mono. Párak némpoukamp aropan saráp yénkép nap táman ono amwan ‘Aesio’rá sér rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak naponono.” ✧

22 Aerá séria pwarará, warko am arop fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námpono. Arop ankáránkamp Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono. Táráp námoku ntia Tárápano náráp Naropwar yénképnámp arop fárákup támao saráp Naropwarén mér kari yakáp napon.” ✧

23 Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapano mwar Jisasént yakáp napo, am fárákapanapok sám-parákarrá am fárákapan nkeria maok, arakrá sér, “Yumo nkenap ankank máma arop ankwap fárákapano nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár mwanapon. 24 Ono yumwan sénampono: Wokwaek kar kápae kare profet ntia kápae kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwanámpria yépékapao maok, nke moiapon. Tá am fárákapano oukoumwan yumo wanap kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon.” ✧

Apár Samaria mekamp arop Juda mekamp arop ankárankan yaewournámp kar

25 Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koropea, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, “Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpea yaká yak nanampon?” ✧ 26 Tá Jisaso man sérrá, “Lo fek te apae kar yak námpon? Amo te mokoprá farákáp napon?” 27 Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp Kwar Tokwae KARAN te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp

✧ 10:16: Jo 5:23 ✧ 10:18: Ais 14:12; Yé 12:8-9 ✧ 10:19: Sng 91:13 ✧ 10:20: Yé 3:5 ✧ 10:21: Lu 8:9-10 ✧ 10:22: Jo 3:35 ✧ 10:24: 1 Pi 1:10 ✧ 10:25: Mt 22:34-40

pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákárampo. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.” ✧ ²⁸ Tá Jisaso man sérrá, “Yeno. Am támaono! Amo yae-párak kare sénaponno. Amo takria maok, amo yiki yak sámpea yaká yak nanapon.” ✧

²⁹ Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak nampanturunkria, pwarápae sámp námpwaeeria maok, warko Jisasén turunkrá, “Onomp firáp arop te wan sénapon?” Tá nopok Jisaso wounáp kar man arakrá sér, ³⁰ “Arop ankárankampao Jerusalem meknámp Jeriko mek pik naeria nánko, oukun arop fárakapao mwaeao k yééréki yakápia man sámpá tankáprá fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakáp námp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeao k taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp. ³¹ Tá am ke fek pris tére konámp arop ankárankamp am mwae páraok pikia akwaprá am aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap. ³² Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropeaka am arop tank námp fek námpao, am aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.

³³ Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankárankamp am mwae-páraok koropea am arop tank námp fekria, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ✧ ³⁴ Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kakapea námokuráp donkimp pourouk papea sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-samp amp. ³⁵ Ampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok, man sérrá, ‘Amo māmá arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwae k maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan sánk nanampon.’”

³⁶ Jisaso am wounáp kar farákápria maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, “Amo má kar wawia mokoprá ninik rap? Mámá yinínkaopwe arop te wa mokop arop oukun aropao fuki sirarinap aropan maomp firápan i konapnámp taknámp námpon?” ³⁷ Tá am lo mérnámp aropao man sérrá, “Am arop man aropompia man yaewourámp te támaono.” Jisaso man sérrá, “Amo akwapea amo kuri am táman taknámpampo.”

Marta ntia Mariaoinep kar

³⁸ Tá Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárakap énéni takrá tukupea mwaeao k napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap nánko, yupu ankwap, maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ✧ ³⁹ Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank nánko, Maria koropea maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank. ⁴⁰ Marta te námoku fir yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour mo námpá nínika wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar! Onomp nánae te onan pwate nánko, onoku nápar fir nánaprá tére nampono. Amo am te ninik mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano.” ⁴¹ Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, “Marta kwae! Amo te kápae kare ankankan ninik tokwae napon. ⁴² Amo te ankár ankárankamp ankankan saráp ninikae. Mámá ankank Maria sámp naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap mono.” ✧

11

Kwarén kar toropwap mwanap ninikan sénámp kar

¹ Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao kar toropwapia pwaránko, wakmwaek mao éréképá yarak i konámp arop ankwapao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap ninik yénkrá farákápae. Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yarak i konámp arop farákapan yénkrá farákápámpnám yinan kor takae.” ² Tá mao am farákapan sérrá, “Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo arakrá sér kipo:

‘Ayao! Yino ninik nám te, arop ponankor waráp e te yiki karenorá ninikanápono.

Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.

³ Fir kumur méntép fár mwanámp puri fek ti-sámpo.

⁴ Amo yinomp kwatae ninik ník mo, pwarampo.

Am te apae riteanápe,

Arop farákap yinan napo, yino maomp kwatae ninik

ník mo pwar konámpono.

Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek kwatae mwaek párapop kwapono.’ ”

⁵ Tá mao am farákapan sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankárankao maomp nouroup arop ankwap yak nánko, kumur kupuk mao akwapea am nouroupén sérrá, ‘Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápa! ⁶ Onomp nouroup ankwap kumuruk korop nánko, man sánk nanamp fir tank mono.’

⁷ Tá am nap mekamp arop maomp kar far-pwarará sérrá, ‘Wae ménki kéri yak nánko, tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan kéménki kwapono.’ Ae te mokop nae-námpono? ⁸ Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria am fek man ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae karia maok, mao fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk naenámpon.

✧ ⁹ Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap ankank fwap yumwan nénk naenámpon. Yumo ankár am monap ankank oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon. ¹⁰ Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén sénámp te, ankár am táman sámp konámpon. Arop, ankank sámp nae níkia oupourouk nám te waeman táman nke konámpon. Arop, námwan ménki kik-pwaraeria poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar naenámpon.

¹¹ Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápao náráp naropwarén ‘Námwan éntékam sápae’rá sénánko te, am naropwar te fwap am sénámp pwarará, tákam-ti sánk naenám nie? Mono. ¹² Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Námwan kae sápae’rá sénánko te, am pwarará kao kwatae sánk naenám nie? Am támao kuri mono. ¹³ Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk konapono. Taknám, yumo fwapia mér kar mwanapon: Yámar mek yaknám yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar toropwapnám aropan Yiki Kor Spirit man sánk naenámpon.’ ✧

*Jisas te Satanént tére nâmp`rá sériap kar
Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27*

14 Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak nânko, Jisaso am kwatae-aropan yéréperá kérép nânko maok, am top kor me kéri yaknâmp arop wae fwap kar sér. Aenânko maok, kounteouráp arop am táman nkea korokop. 15 Aenapan maok, arop ankwap fárakapao sérrá, “Mao te kwatae-arop poukeyak konâmp Satanomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép nâmp.” ✧ 16 Tá arop ankwap fárakapao, mao te mokoponrá nke mwar ritea am fárakapao man sérrá, “Amo kárakáre ankwap yoro napo, yino nkeaka Kwaromp kárakáre amont yak nâmp mér mwanâmp.” ✧ 17 Aenapo maok, Jisaso am fárakapamp ninik wae méria, mao am fárakapan sérrá, “Táte arop maomp fi taokeyak nâmp kuk pirékarea yorowar nânko te, am fi te kwatae akwap naenâmp. Táte ankárank fi mweroao kuk pirékarea yorowar nap te, am mweroo fwapi kénki yakáp mono. 18 Tá taknâmp Satanomp fi kuk pirékarea yorowarria te, mokopia ankank poukwap mwanap kárakáre sâmp mwanapon? Aeno yumo mokopia ‘Satanomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép nâmpo`rá sénapon. 19 Tá kare Satan onan yaewour nânko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, wa yiráp arop fákáreran yaewouria kwatae-arop fákáre yéréperá kérép naenâmp? Aenâmpara, yumoku yiráp arop fákáreao yiráp kar yurukup napo te, pwi yak mo naeria nâmp. 20 Aeno táte Kwaro onan kárakáre sâp nânko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko, Kwaro náráp firáp taokeyak konâmp te wae yiráp wonae fik korop nâmp mér mwanapon.

21 Táte kárakáre kor arop ankwap oump ankank tia náráp nap-topok arop koropantá yérék nânko te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenâmpo. 22 Aeno táte arop ankwap kárakáre kor karerao * koropea am aropan yorowaria kwe-pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenâmp ninik kárakáre sâmp konâmp oumpráp ankank pouroukoupea ti-akwapea arop ankwap fárakapan nénk naenâmp. ✧

23 Arop onomp nouroup mó nâmp te, mao te onomp yopor aropono. Arop onan yaewourria kounteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mó nâmp te, am fárakapan ti-yépe nânko pirikimp konapon.”

*Kwatae-arop warko arákarrá koropnâmp kar
Matyu 12:43-45*

24 Jisaso ankwap kar sérrá, “Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak nâmpao worékár akwapea, mao kwar saráp mek yákrá, am mek anepér naenâmp apár oupourounk nânko, yak mó nânko te, warko mao sérrá, ‘Ono am wokwaek yakamp nap mek arákarrá akwap nae!’ 25 Aeria maok, akwapeaka am nap nke nânko, am nap tiri farákápea, ankank fwapokwapia pwate. 26 Aenânko maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárakap maomp kwatae ninik kámákár nâmp éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakâmpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare arop yak nâmpo.”

Warákár tokwae konap kar

✧ 11:15: Mt 9:32-34 ✧ 11:16: Mt 12:38 * 11:22: Mámá wounáp kar fi te ará: ‘Kárakáre kor arop`rá sénâmp te, Satan nono. ‘Kárakáre kor kare arop`rá sénâmp te, Jisasono. ✧ 11:22: Kl 2:15

²⁷ Kápaé kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákápámpo. Aenko yupu ankwap am ou mek yakámpao Jisasén arakrá sér, “Am yupu wokwaek amwan farákapea amwan mom wurumpámp, mao maok warákár naenámpo.” ²⁸ Tá Jisaso sérrá, “Mo, arop farákáp Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am farákapao saráp fwap warákár mwanapon.” ✧

*Jisasén ‘Kárákáre yoroae’rá sénapo yoporimp kar
Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12*

²⁹ Kápaé kare koumteouráp arop farákáp koropea koupoukour yakápapo, Jisaso am farákapan sérrá, “Mámá ke fekamp arop farákáp te kwatae ninikráp arop farákapono. Am arop farákapao sérrá, ‘Krais támaonora yéknépnámp kárákáre yoro napo, nke mwaro.’ Aerapan maok, ono am farákapan am yéknép mono. Profet Jona yéknépámp ankankan saráp yéknép nanámpo. ³⁰ Jona éntékamamp yare mek yininki yakea érik korop nángo, Ninive mekamp arop farákapan Kwaro man sámp-kérép námpan yéknép námpo. Táte taknámp, Aropamp Tárápao kor apár me mek yininki yakeaka farámp nanko, mámá ke fekamp arop farákapan Kwaro onan sámp-kérép námp yéknép nae námpo. ³¹ Wakmwaek Kwaro arop farákapan yurukupnámp ke fek, Siba fi mekamp kwino mámá ke fekamp arop farákapént fokopeyakria, mámá ke fekamp arop farákapamp kwatae ninik érik farákáp naenámpo. Am te apaeria námpanápe, am kwín te maomp apár panek faek karaok yak námpao koropea King Solomono farákápámp ninik kour wawí námpo. Aeno mapek yaknámp arop ankárankampamp ninik kour te Solomomp ninik kour kámákár akwap námpo. ✧ ³² Taknámp wakmwaek Kwaro arop farákapan yurukup naenámp ke fek Ninive mekamp arop farákáp foukouri yakápria oukoumwan má ke fek yakápnap arop farákapamp kwatae ninik érik farákáp mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop farákáp Jona Kwaromp kar farákáp nángo, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok tukupapono. Aepara, oukoumwan mapek yaknámp arop ankárankampao farákápnámp kar te Jona farákápámp karan kámákár akwap námpo.” ✧

*Arop pouroukamp waeran sénámp kar
Matyu 5:15-16; 6:22-23*

³³ Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Arop lam poukouroupea nap te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpo. Narek kákánar fek páte napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ✧ ³⁴ Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nángo te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námpo. Aeno waráp yi kwatae nángo te, waráp pourou mek ponankor kirikip námpo. ³⁵ Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikip koropantáno. Waerao saráp yak naenámpo. ³⁶ Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nángo, ankwapmwaek kirikipi kirikip mo nángo te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam waerao amwan tákapnámp niamp naenámpo.”

*Jisaso Farisi fákáre ntia tisa farákapamp kwatae ninikan sérimp kar
Matyu 23:1-36*

³⁷ Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea fáraeria wumwi. Aenángo Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank. ✧ ³⁸ Tá Farisi tankrá nke nángo maok, Jisas te Juda firao i konap ninikaok yae

✧ 11:28: Lu 8:21; Yé 1:3 ✧ 11:31: 1 Kin 10:1-10 ✧ 11:32: Jo 3:4-10 ✧ 11:33: Lu 8:16
✧ 11:37: Lu 14:1

yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte apaereaneria ninika wae. ✧³⁹ Aenámpan maok, Jisas man sérrá, “Yumo Farisi yumo te kap ntia plet younkwe mwae saráp yárár napon. Aeno mek te kikiank ninik tá nkwakwe make kwatae ninikao top pwarámpá yak námpono. ⁴⁰ Yumo te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwae saráp yororia mek kuri yoro moi nám nie? ⁴¹ Aeno ankank yiráp ninik mek yak námpan, ankank monap arop fárakapan yaewouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank te fwap yiki kukur yak naenámpon.

⁴² Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi papea, Kwarén ankáránkamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párák kare ninik i konap ntia Kwarén warákár konap ninik te pwar napon. Aeno yumo te anánkaopwe ninik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yae-párák naenámpon.

⁴³ Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan koumteouráp aropao koupoukourap mek, ‘Gude’rá séranáponorá kikiank i konapono.

⁴⁴ Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákáre apár me mek papea oupouri pwatea napo, arop fárakap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono.”

⁴⁵ Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, “Tisa, amo takrá sénap te, amo yinan kor kar kárákáre fek wouroumprá sénapon!” ⁴⁶ Tá Jisas sérrá, “Yumo lo méri yakáp nap arop fárakap, yumo kor fwapia mér kip! Yumo kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop ampaokrá paokopria, am lo kápae táman mokopi mokop mwarria kounkour napon. Aenapao maok, yumoku te am fárakapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napono. ⁴⁷ Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárakapan yénképrá kák tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párakop napon. ⁴⁸ Yumo am taknap ninik te arop fárakapan yénképrá: Profet fákáreran yénképrá kákap te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran yénképrá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.

⁴⁹ Aenapantá yonkwaé kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: ‘Ono profet ntia aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárakapao ankwap fárakapan sámpá yampourourá, ankwapmwae yénképrá kák mwanap’ rimpón. ⁵⁰⁻⁵¹ Wokwaek Kwaro apár yoro nám fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá kákrá koropea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nángo, amore mek sumpwi námpon. Aeno mámara ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe kwatae sánk naenámpon. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te, oukoumwan mámara ke fekamp arop fárakapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ✧

⁵² Yumo lo méri yakápnap arop fárakap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén mér kokwaeria, arop ankwap fárakap am mér sámp mwaria napo, yumo mwae kéri fákeyakáp napon.”

⁵³ Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nángo, lo yénkrá fárakáp konap arop fákáre ntia Farisi fárakap yonkwae popwarámpria téréménka waerá, Jisas te apaerá séran wa mwarria kápae kare nkwakwe make kar man

turunkup. ⁵⁴ Am fárákap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar wará yépekrá yakápiapon. ✧

12

'Farisimp kwekár ninikan mér kip'rá sénámp kar

¹ Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakápria, ankwap fárákapamp pu topwe fek pumpur mwanap niamp pourouráp. Am ke fek táman maok, Jisas námoku éréképá yárákimp aropan sérrá, “Yumo Farisi fákáreramp yis fwapnae karia mér kipo. Ono te aran sénampono: Arop nke nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp ninik mek te kwatae ninik yak námpono. ✧ ² Kápae kare ankank mek wouroumpyak námp te, nánkár wakmwaek érik yak naerámpon. Tá kápae kare kánánkámp sérarap karao kor arop ponankor am kar mér mwarea napon. ³ Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérar nap te, kápae kare arop yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan kánánkámp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérar mwarea napon.”

Kwar ankárankan saráp apáp mwanámp kar Matyu 10:28-31

⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sámp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monámp arop táman apápi kwapono. ⁵ Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap námp kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenámp kárakáre fákeyak námpon. Aenámpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ✧

⁶ Yumo te waeman mér napono: Arop ant kánanke éntik sámp nap te 2 toea fek sámp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te ník mo mono. Waeman méri yak námpon. Aenámpara, yiráp me korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpéa mér kare námpon. ⁷ Aeno arop yumo te Kwaro nke námp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon.” ✧

Jisasomp e sér mwanap kar Matyu 10:19-20,32-33; 12:32

⁸ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, ‘Námo te onan maomp firáp yak nampono’rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran ‘Mámá arop te náráp firáp aropono’rá sénaenámp. ⁹ Aeno arop koumteouráp aropan ‘Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono’rá sérianámp te, Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek ‘Mao te onomp mono’rá sénaenámp. ✧

¹⁰ Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nánko te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sámp-sinaenámp. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nánko te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sámp-sir mono. ✧

¹¹ Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenánko, yumo apápriaka, yino te apae moko pe kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapono.

✧ 11:54: Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2 ✧ 12:1: Mt 16:12 ✧ 12:5: Jer 4:12 ✧ 12:7: Lu 12:24 ✧ 12:9: Lu 9:26 ✧ 12:10: Mt 12:23-25,28,31

12 Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yéknép nánko, fwap sér mwanapon.” ✧

Ankankráp aropamp wounáp kar

13 Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, “Tisa, onomp naropwar sumpwi nánko, onomp ankank onomp naerao sarápnámp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pirékarea sápano.” 14 Aeránko maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wi! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroí páte nánko, ono yiráp ankank pirékarea nénk nanampánape?” 15 Aeria maok, Jisas kounteouráp aropan arakrá sér, “Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwaekwe make ankank sámp mwaria kikiánk mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono.” ✧

16 Aeritea maok, Jisas am fárákapan wounáprá sérrá, “Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fir kápae kare tankáp nánko maok, 17 am maniráp aropao ninikrá, ‘Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?’ 18 Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon. 19 Ono te onoku támao arakrá sér: Ono oukoumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fir kwapwe fárrá yakrá warákár nanampon.’ ✧ 20 Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Ame te épépép kare aropono. Amo oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák tenap te, wa sámp naenámpo?’ ✧ 21 Jisaso mámá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, “Mámake pourouráp ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenámpo. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpo.” ✧

Ankank mo nánko, ninik tokwae konapan sénámp kar

Matyu 6:25-34

22 Aeria maok, Jisaso námoku éréképea yáraknámp aropan sérrá, “Yumo te yiráp pourouantá apápriaaka, arakrá sér mwanape: ‘Nomo te apae fir sámpea fár mwareano?’ ria ninika wae, tá ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’ ria ninik tokwae kwapon. 23 Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpo. 24 Yumo te antan ninik kipo. Ant te yopwar yoroitea fir tirá koupoukour mo i konámp. Tá fir tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fir nénk konámpo. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér námpo. ✧ 25 Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenámpan ninik tokwaeria te, am ninik tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko érsakwaprá pap naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno. 26 Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá ankwap ankankantá ninik kápae napon?”

27 Yumo te yao fun mokoprá yakreaná fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo i konámpo. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae kare kwapwe kare ankank moporimp te,

am yao fu émi niamp kwapwe kare takeniamp mono. ✧ ²⁸ Kare karonu, yopwaraok apwar oukoumwan yak námp te, tá oumpouran moropea yaomwi mek yank i konapono. Take pourouráp apwar pwae kánanke kwatae wuriman, Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenámpon. Ae naenámpan maok, yiráp Kwarén mér nap te kánanke kwarok námpon. ²⁹ Mao yumwan taokeyak námpara, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika wae kwapono. ³⁰ Mámá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yiráp Naropwar yumo arake ankank fwap ti mwanapria méri yak námpon. ³¹ Aenámpara, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik námpaok saráp ninika waerá paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

*Yámar mekamp ankank kwapwe
Matyu 6:19-21*

³² Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapono. Yiráp Naropwar Kwaro yumwan náráp firáp taokeyakáp mwanap sánk nanampria warákár námpon. ✧ ³³ Yumo te yiráp ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo maok, yiráp yámar mekamp paus mek top koupour naenámpon. Tá yámar mekamp yiráp waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar mekamp ankank pwar mo i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mo i konámpono. ³⁴ Yumo má kar man ninik kipo: Am yiráp kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yiráp ninikao kuri yak naenámpon.”

*Térenap arop nánapi i konap kar
Matyu 24:42-44*

³⁵ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ankár waempyam fae tákáre fek kápéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupoukia nánapi yakáp kipo. ³⁶ Yumo te yiráp arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk ránko, koupour kikip mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ✧ ³⁷ Am arop tokwaerao koropea náráp tére konap aropan nke nánko, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapono. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenámpon. ³⁸ Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenám ke fek korop kuni, mao koropria nke nánko, am náráp tére konap aropao kor pampi yakáp mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.

³⁹ Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun-tiantánoria námp kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konámpono. ⁴⁰ Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan korop mo naenámpan mpwe napo, am ke fek táman korop naenámpon.”

*Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropamp wounáp kar
Matyu 24:45-51*

⁴¹ Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo am wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?”
⁴² Aeránko maok, Jisaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, “Tére taokeyak konámp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párak náráp tére tére kour naenámpon? Arop tokwaerao take pourouráp tére pouk-wapnámp arop yoroi páte nánko, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴³ Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámpon: Nánkár maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke naenámpon. ⁴⁴ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámpon. ✧ ⁴⁵ Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap, am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária épépéréprá yarakria, ⁴⁶ maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nánko, am ke fek táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am tére aropan fukia kwatae paprá maok, man kar ták-sir konap aropént páte nánko yak naenámpon.

⁴⁷ Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpono. ✧ ⁴⁸ Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar tae morok fek porokwap naenámpono. Kwaro arop ankárankan ourour tokwae sánk nánko te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte koumteouráp arop fárákápao arop ankárankampan ‘Námwan taokeyak naenámp tére sánktea, am tére fek fwapia yinan taokeyakae’ ria sérara wae konapon.”

Jisas koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria éknámp kar

⁴⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono ékamp te yomwi apárok kosinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon. ⁵⁰ Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupouroup nánko, sumpwi nanampara, oukoumwan am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon. ⁵¹ Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék namp te koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon. ⁵² Ukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon. ⁵³ Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nánko, nopok poumou-táráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nánko, nopok yupu-tárápao kor náráp éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nánko, nopok am tárápamp yupuo kor náráp táparápén yorowar naerámpon.”

*Ankank koropnámp fi kor mér monap kar
Matyu 16:2-3*

⁵⁴ Jisaso kounteuráp arop ouan arakrá sér, “Yumo te warákam ék naenámp yámar wae wuri nkea, ‘Warákam ék naeane.’ Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon. ⁵⁵ Tá ankwap te, ouwi korop nángo nkea méria, ‘Máte wae noump ouwirao korop námpono’rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon. ⁵⁶ Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konámpankank, tá yámar mek korop konámpankank yae-párak yurukup i konap te, apaeritea oukouwman mámá ke fek korop naenámp ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokop napon?”

Arop man kot naenángo mént fwapokwap nenep kar
Matyu 5:25-26

⁵⁷ Jisaso warko arakrá sér, “Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-páraknámpan yurukup mo napon? ⁵⁸ Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nángo te, amo oukouwman mwaeak akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konámpan aropamp wonae fikeanángo, mao amwan plisman-omp yaek pap nángo, plismano amwan kalabus nap mek papantáno. ⁵⁹ Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá akwapea, amwan sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon.”

13

‘Kwatae ninik pwar monap arop te yaomwi mek pik mwanap’rá sénámpan kar

¹ Jisaso am kar fárakápea pwar nángo maok, am ke fek táman arop ankwap fárakapao yakápia Jisasén sérrá, “Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákánerao lotu nap tokwae mek faoporapo, am fárakapamp yiri Kwarén ofa sánknep nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon.” ² Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop fárakapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap fárakapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape? ³ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknámpan mwarea napon. ⁴ Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo ninik nap te, am fárakapainap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnep arop fárakapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape? ⁵ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kor kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor korop naenámpmon.” ✧

Yao fik tank mo i konámpan kar

⁶ Jisaso wounáp kar sérrá, “Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok yimptea yakrá tank naenámpan mpwera korop ko nke námpan maok, am te ki tank mono. ⁷ Aenámpantá maok, am yopwar mekamp tére aropan sérrá, ‘Amo wawae! Ono yinik yopwar fek ki tank naenámpan mpwera korop ko, nke nanko, tank mo námpono. Aenámpara, amo ankár am yao karápe! Wain yak naenámp fek fápárakápáne!’ ⁸ Aeránko maok, am térenámpan aropao kor am yopwar naropwarén sérrá, ‘Wampweno. Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe karenámpan fi mek kák nanko, ki tank mákean nke nae.

9 Nánkáráp ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok, “Karámpae”rá sérampo.’”

Sabat yae fek Jisaso yupu ankárank fwapi papámp kar

10 Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso kounteuráp aropan kar farákáp.
 11 Aenáno maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkánko maok, maomp paonkore kor te ankár woukoupea yáarak námp te akwapea 18 yopwar fek yak. 12 Aenáno, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, “Waráp touwe te amwan oukounwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námp.” 13 Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao náráp paonkore kor kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeriaka warákarimpon. 14 Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat yae fek yupuramp pouroukamp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor yonkwae pwarámpria maok, kounteuráp aropan sérrá, “Loao sérrá, ‘Yumo tokwampok yae fek saráp tére kip.’ Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek saráp korop kipo. Aeno Sabat yae fek te korop kwapono.” 15 Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono! Yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Sabat yae fek te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek tukupea yiráp bulmakauráp donki aokor-aokoria man ént fánanáponoria éréképa tupuk konap. 16 Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp pourouk 18 yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man woukoupeyáknámp ankank fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te mokopono?” ✧ 17 Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar séráp arop fákáre am te pwarápaek tokwae sámpapo maok, táte nopok kounteuráp arop ponankor mao térenámp ankank te kwapwe kare námpantá warákár tokwaeapon.

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar

Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32

18 Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope ankankono? Ae te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?
 19 Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kánanke kwarok yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tokwae kar nánko, ant am yowe fek taok i konámpono. Tá taknámp, Kwaromp firao kor kápaek kare forokor naenámpono.”
 20 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mokope wounáp kar sénanampon? 21 Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kánanke kwarok yok-sirarea mént arákareanáno, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i konámp niamp takeno.”

Ménki kánanke kwarok

22 Jisaso taun mekmwae, némpouk mwae yáarakrá kounteuráp aropan kar yénkrá farákáprá yáakia Jerusalem mek akwapnámp mwae-párak akwap. 23 Aenáno maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e, Kwar te ankákárank aropan saráp érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am fárákan sérrá, 24 “Yumo te ankár ménki kánanke mek yink mwaria, kárákáre kar kip. Ono yumwan sénamp te: Arop kápaek kare am ménki kánanke

mek yink mwaria napan maok, am fárákap te pwi mo napon. ²⁵ Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap ménki kéri tenánko, yumo te koropea ek yakáprá, ménki fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo yinan ménki kik-pwarae’rá sénapo, nopok mao yiráp kar pwarokwaprá yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo namp te, yumo te maokampono?’ ☆ ²⁶ Aeránko maok, yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont fépér, tá amo wae yinomp némpouk yakria, yinan kar farákáp, mak i konap tene.’ ²⁷ Makrá sénapo, mao kor nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia mér mo nampono. Yumo mam némpouk amp aropao nape? Yumo te kwatae ninik i konap arop fárákapono! Yumo ponankor onan pwarará tukupenke!’ ²⁸ Yumo te nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor Kwaromp firáp taokeyak námp mek yakáp napo nke mwanapan maok, yumoku támaoia, yumwan ek pwate napo, am mek yakáprá apánki tikirá you kikimpia wae mwanapon. ☆ ²⁹ Aenapo, tá ankwap fi mek amp arop, yámar piknámp mek amp arop, fwe yawor mek amp arop má ponankor Kwaromp firáp taokeyak námp mek koupoukarea tankápria fir fépér mwanapon. ³⁰ Yumo wawenk! Arop ankwap fárákap oukoumwan wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap te, manénkir am mek yink mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap oukoumwan manénkir yink mwarianap arop tokwae yakáp nap te, nopok wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp mwarea napon.”

*Jisaso Jerusaleman yonkwae touwemp kar
Matyu 23:37-39*

³¹ Am takámp ke fek táman Farisi mek amp arop ankwap fárákap koropeaka Jisasén sérrá, “Amo te mapek yak kwapono. Ankwap fek akwapae. Heroto amwan sámp-wouroump nanampri námpon.” ³² Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao pwae mek amp as kwatae táman arakrá sér kipo: ‘Ono oukoumwan, tá oupouran arapek kwatae-arop yéréperá kérépria, touwenap arop fwapokwaprá kákea maok, yinink yae arapek onomp tere wae pwar nanampon.’ ³³ Aeno oukoumwan, tá oupouran, tá ankwap makáran arapek maok, ono ankár akwap nanampon. Am te apae riteanápe: Profet te ankwap némpouk yak nánko, man sámp-wouroump mono. Man te ankár Jerusalem mek maok sámp-wouroump mwanapon.”

³⁴ Aeria maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wouriaka, Kwaro amonapok tirá kérépnámp arop kor mént yumwi fek yénképrá kák konapono. Kápaé kare por ono te waráp tárápuan kakaruk éntupwaro náráp morokan i konámpnámp yowe pwae ankore mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumoku monorá napon. ☆ ³⁵ Yumo wawenke! Kwar te yumwan pwate nánko, yiráp némp máte kwaporok yak naeria námpon. Ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo warko onan nke mo yakrá tukupea yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro ninik námp fek korop námpara, Kwaro man ‘Yae-párák kareano’rá sér mwarea napon.”

14

Jisaso arop ankárank pu yae yámpánko fwapi papámp kar

¹ Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi mek amp arop tokwaeramp nap mek fárrá tankánko maok, ankwap fákárerao man, mokopon nke mwarria yépekrá tankáp. ² Aenapo maok, pu yae yárámpámp arop ankwap

Jisasomp wonae fik tank. ³ Aenánko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnáp arop fákáre ntia Farisi fákáreran arakrá turunk, “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap fwapokwaprá kák mwanámp ni mo nie?” ⁴ Aerá turunkánko maok, am fárákapao kor kar tákaprá sér moapantá maok, námoku man warámpea maomp touwe wor-sirarea sámp-kérépánko, akwap. ⁵ Aenánko maok, mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá bulmakau Sabat yae fek ént me mek pik nánko te, yumo kor man koupour warámp mo i konap nie?” ⁶ Aerá séránko maok, am fárákap te nopok maomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono.

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámpan sénámp kar

⁷ Jisaso nke nánko, arop fir fár mwaria korop nap te ankár am fir kéréounámp aropao yak námp fek saráp tankáp napantá maok, wounáp kar arakrá sér, ⁸ “Arop ankárankao yupu warámpnám fir kéréouria amwan wumwi nánko, akwap nap kwamp te, am yupu warámpnám aropao tank námp fek te akwapá tank kwapon. ⁹ Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp nouroup mapek tankano’rá sénánko, amo pwarápaie tokwae sámpea younkwe mwaek akwapá tank nanape. ¹⁰ Aeantara, amwan arop ankwapao fár mwaria wumwi nánko, akwap nap kwamp te kánánkar akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku sérrá, ‘Wonae fik mapek koropea napo, tankar’rá sénaenámp. Amwan takrá sénánko maok, amont fánap arop ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp nanapon. ¹¹ Arop, námo tokwaerao nampria námokuráp e narek sampok námp te, Kwaro man apárok sámp-anámp naeria námpon. Aeno arop, námo te kánanke kwatae namponoria apárok sámp-anámp námp te, Kwaro maomp e narek sampok nae-námpon.” ¹² ✧

Fir kéréouria ‘Mokope pourouráp aropan wumwi kip’rá sénámp kar

¹² Jisaso am fir kéréounámp aropan sérrá, “Amo fir koropá fárenkria wumwi nap kwamp te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mwearoan saráp wumwi, tá yumoku-pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp ankárankamp némpoukamp mani kápaenap arop, aran saráp wumwi kwapon. Takria nánkár wakmwaek amwan kuri ‘Koropá fárae’rá wumwi, tá waráp fir am nopok sánkantáno. ¹³ Mono. Táte amo fir kékéroú nap kwamp te, ankank moráp arop, tá pourou kwataenámp arop, tá pu kwataenámp arop, tá yi kwataenámp arop, aran wumwiampo. ¹⁴ Am take pourouráp arop fárákap te amwan fir nopok sánk mwanap pourou mo napara, amo fwap warákár nanapon. Am te apaeritea námpanápe, nánkár yae-párak kare arop sumpwinap ferámpnap ke fek, amwan Kwaro nopok sánk naenámpon.” ✧

Toupour tokwaeran wounáp kar

Matyu 22:1-10

¹⁵ Am fépérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok, Jisásén sérrá, “Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánámp te, mao te fwap warákár naenámpon.” ✧ ¹⁶ Aeránko maok, Jisaso wounáprá man sérrá, “Arop ankárankao, náráp toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate. ¹⁷ Tá wae am tupur naenámp yae korop nánko maok, náráp tére aropan, akwapea éréképa koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, ‘Fir wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!’ ¹⁸ Aerá séránko maok, am ponankor arop fárákap sérrá, ‘Yino te tukup mono.’ Ankwap

✧ 14:3: Lu 13:10-16 ✧ 14:11: Mt 23:2-3,6 ✧ 14:11: Lu 18:9-14 ✧ 14:14: Lu 6:32-35 ✧ 14:15: Yé 19:9

ankárankao sérrá, ‘Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énoukoup nae rae. Aenanampara, ono te korop nanamp pourou mono.’¹⁹ Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, ‘Onomp téreampor bulmakau fére-sámpramp sámpea nampan, am fárákap tére te mokop naprá akwapá nke naenampara, ono korop nanamp pourou mono.’²⁰ Aeránko ankwapao kor taknámp sérrá, ‘Ono te oukoumwan kar yupu sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.’^{*}

²¹ Aerapo maok, am tére konámp aropao kor warko arákarrá akwapea naropwarén sérrá, ‘“Korop mono”rá sénap’rá sénánko maok, tá am naropwaro kor youpoukwapia am aropan sérrá, ‘Amo warko koupour akwapea am taun mekamp mwae kup tokwae páraok, tá mwae kánanke-tárápaok yárakrá ankank moráp arop fárákap, tá pourou kwataenap arop fárákap, tá yi kwataenap arop fárákap, tá pu kwataenap arop fárákap, aran amo onomp nap mek éréképá koropae.’²² Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwatea maok, naropwarén sérrá, ‘Ono te wae amo sénapaok kákea nanko, sia ankwapmwaek pwi mono, kwaporok tank námpono.’

²³ Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, ‘Ae te warko arákarrá akwapea mwae kupuk mwae, tá yopwar mek mwae kamp yár firi yárakria koumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárákanan ankár kar kárakáre fek sénapo, onomp fir koropá fáranápono. Onomp ninik te onomp nap ankár aropao pwianoria nampon.’²⁴ Aeritea maok, am arop fárákanan sérrá, ‘Ono manénkir wumwirinamp arop fárákap te onomp fir máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo karane.’”

Arop ankár fwapi niniki pwatea Jisasonámpaok naenámp kar Matyu 10:37-38

²⁵ Kápae kare koumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am fárákanan sérrá,²⁶ “Arop ononampok korop námpao maok, náráp éntupwar naropwar, námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá námokuráp pourou kare, aran saráp ninik tokwaeria, onan ninik námp kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenámp pourou mo kareno.”^{*} ²⁷ Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwaek korop mo námp té, mao te onomp firáp yak naenámp pourou mono.”^{*}

²⁸ Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenámp ankank ponankor yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono.²⁹ Aeno fwapia ninik moi yakrá, oumpwar yimptea am nap tia pwar mo nánko te, kápae kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon.³⁰ Aeria maok, sérrá, ‘Mao te nap ti námpao maok, ponankor tia fákáp naenámp pourou mo námp’rá sér mwarea napon.’³¹ Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar tankrá fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia nánko, ankwap king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea maok, mao, fwap ankwap king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá ninik i konámpono.³² Mao ninik nánko, pwi mo nánko te, arop oukoumwan yorowar korop mo, panek yak námp fek, arop ankwap fárákap tirá kérép nánko, tukupea wampwenoria taokor konapon.

^{*} 14:20: 1 Ko 7:33 ^{*} 14:26: Lu 18:28-30 ^{*} 14:27: Lu 9:23

³³ Ae konapnám maknám, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp ankankan kor ponankor kwaporok younkwe mwaek pwar mo nám te, am arop te ankár kumtiráp kar onomp firáp yak mo kareno.” ✧

Oukwe nape mo i konám kar
Matyu 5:13; Mak 9:50

³⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Oukwe te kwapwe kareao maok, akwapea námpareria, nape konám pwar nánko te, nomo apae mokopianánko warko nape naenámpono? ³⁵ Am take pourouráp oukwe te waeman kwatae námpara, warko aropan yaewour mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woupwirápara, má kar má fwapia wa kip.”

15

Sipsip moyak nánko, warko warámnpám wounáp kar

¹ Takis sámp konap arop fárákap, ntia Juda firao ‘Kwatae ninikráp’rá sér i konap arop fárákapao Jisasonámpok koropea Jisas farákápnám karan wará tankáp. ² Aenapo maok, Farisi mekamp arop fárákap ntiaka lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao kánánkámp sérarrá, ‘Nko arop nko kwatae ninikráp arop fárákapan nouroupriaka mént fárrá yarak námpwae!’ ria sérar. ✧

³ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, ⁴ “Yumo ankwap ankárankao sipsip 100 wun nánko, ankwap ankárank moyak nánko te, am naropwaro 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará akwapea, am ankwap ankárank moyak nám poupourouk i konámpono. ⁵ Oupourouk nákwapea kakapea yápare mek porokopea korop riaka warákárrá korop naerámpon.

⁶ Koropea némpoukria maok, námokuráp némpouk amp arop ntiaka mao nouroupnám aropan koropá koupoukourenkria wumwi. Aenáno maok, koropea koupoukourapo maok, am fárákapan sérrá, ‘Onomp sipsip ankárank moyak nánko, poupouroukiaka warko warámpea korop nám má, yumo kuri onont warákárenke!’ ⁷ Tá Jisaso arakrá sér, “Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar mekamp arop te yae-párák yakápnap 99 aropan warákár napan maok, arop ankwap kwatae ninik pwararea Kwaronámpok korop nánko te, yámar mek te yoporop warákár tokwae korop naerámpon.” ✧

Mani moyak nánko, oupouroukia nkenám wounáp kar

⁸ Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, “Yupu ankárankao mani meráp fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparamp firikir pik tenánko te, apae naenámpono? Mao te lam pounkouroupea sámp yakrá, pwar pikántánoria sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupourouk nákwapea sámp naerámpon. ⁹ Mao am mani wae sámpea te, námokuráp némpouk amp arop ntiaka mao nouroupnám aropan wumwi nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Onomp mani moyak námpan maok, warko oupouroukia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!’ ¹⁰ Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki námpao Kwaronámpok arákárrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take pourouráp warákár tokwae korop konámpon.”

Nánae-táráp naropwaronámpok arákárrá koropnám wounáp kar

¹¹ Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, “Arop ankárankamp poumou-táráp anánkaopwerápao maok, ¹² nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, ‘Amo yinan

nánkár wakmwae ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápaé.' Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea nánae-tárápamp wae sánk. ¹³ Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp mani te kwaporok nkwakwe make sokororá yárák námp fek épéria pwar. ✧ ¹⁴ Takia maok, maomp mani ponankor pwtaténámp ke fek te, am apárok yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank kánanke ankwap ankáránk tank mo kare. ¹⁵ Aempantá maok, akwapea arop ankwapan 'Ono tére nae'rá sénánko maok, am aropao man, náráp kou * taokeyakrá wunaeria sámp-kérép. Aenánko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir nénkria, ¹⁶ kouao fánámp fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan maok, arop ankwap ankáránkampao man fir ankwap sánk mono. ✧

¹⁷ Aeapo maok, tá námoku kwatae yárákinámp táman warko ninik tokwaerá tankea maok, 'Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápae kare fir kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon. ¹⁸ Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: "Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon. ¹⁹ Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan 'Waráp táráp'rá sénanapanápe. Wampwe kwae! 'Waráp tére arop'rá sérae!'"

²⁰ Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko naropwaro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka fárakoprá akwapea tárápan sámp-kánánkaprá koupwiyakea kákámánkar. ²¹ Aenánko maok, namorápo man sérrá, 'Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon. Ono apae yae-páráki nampan, amo onan 'Náráp tárápono'rá sénanapanápe!' ²² Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, 'Yumo onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koropea yirimpá pwarenke. Tá ring ará sámpea yae topwe fek yirimpénke! Tá su sámprá puk yirimpénke! ²³ Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá warákár mwaro. ²⁴ Am te apae riteanápe, mámá táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe yonkwae nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te rámpwe nampan maok, nomo warko warámp námpon.' Aeria maok, am fir tokwae kékérourá fépéria warákáránk. ✧

²⁵ Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao koropea nap top fekría maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá, kepárapo, wa. ²⁶ Aeria maok, tére konámp aropan koropae ritea, man turunkrá, 'Máte apae rape?' ²⁷ Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, 'Máte waráp nánae warko arákarrá koropeanánko, naropwaro bulmakau soup sámpea fir kérou námpon. Am te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko, warákár námpon.' ²⁸ Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek yoump mo naenko maok, naropwaro kor mankrá, 'Amo te apaeritea nap, mankae'rá séránko maok, ✧ ²⁹ namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, 'Kápae kare yopwar

✧ **15:13:** Snd 29:3 * **15:15:** 'Kou'an sénámp te "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ **15:16:** Snd 23:21 ✧ **15:24:** Kl 2:13 ✧ **15:28:** Jo 3:10; 4:1

ono waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop niamp térerá yarak namp fek, amo onan meme soup ankárank takeniamp sáp napo onomp nouroupént kor fépériaka warákár tak mwanámpan amo mo kari napon. ³⁰ Aeno waráp táráp am te kokopor kounteou fek ankank ponankor épéri pwateaka, warko arákarrá korop námp táman, amo warákarría bulmakau soup kwapwe am sámp napon.’

³¹ Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Nomo te waeman énénkér némpouk yak nempara, kápae kare ankank máte ankár ponankor warápono. ³² Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, oukoumwan warko yiki yak námpono. Mao te waeman moyak námpan maok, nomo warko nkea warámp námpon. Aenámpara, nomo kékérourá fépérrá warákár mwaro.’ ”

16

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár ninik fek térenámp kar

¹ Jisaso námoku éréképea yarak i konámp aropan sérrá, “Maniráp aropamp ankank taokeyak konámp arop yak nángo maok, arop ankwap fárákap ko-ropea am maniráp aropan sérrá, ‘Waráp ankank poukeyak konámp arop te fwapia tére mo, waráp ankank te kwaporok épér námpono.’ ² Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp aropan koropae ritea sérrá, ‘Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa namp te mokocono? Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap ponankor kukumwiamo. Amo warko onomp ankank taokeyak mono.’ ³ Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp ninik mek ninikrá, ‘Awi! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria sénámp te mokop nanampono? Ono te kwar fipimp nanamp te kárákáre mo nampono. Tá ono arop ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te pwarápaenampon. ⁴ Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknám naropwar onan “Tére pwarará akwapea”rá sénámpara, oukoumwan te, aropao onan warámpea náráp nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.’ ⁵ Aeritea maok, náráp térenámp naropwaromp ankank kwaporok tinap aropan koropenk ritea manénkir koropámpan turunkrá, ‘Am arop te amwan apaekamp ankank sánkámpon?’rá turunk. ⁶ Aenko mao sérrá, ‘Mao te 100 dram wel sánkámpono?’rá sénánko maok, man sérrá, ‘Amo koupour am arop sánkánám tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 50 dram kumwia papae.’ ⁷ Tá wakmwaek ankwap korop nángo, man turunkrá, ‘Amo kor apaekamp kwaporok sámp napono?’ Aenángo, mao kar pwarokwaprá sérrá, ‘Ono kor 100 wit bek sámp nampono.’ ‘Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 80 bek mwar kumwiae.’

⁸ Tá wakmwaek man poukeyaknám naropwaro mao térenámp wawia, mao náráp ankank taokeyak konámp arop kwekár i konámpan man sérrá, ‘Amo ninik kour kwapwe tenape!’ Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek námwan yaewour naenámp ankankan ninikia námpono. Arop fárákap apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér kareria arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.

⁹ Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwatae fek mapekamp aropan nouroupria nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár

wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ✧

¹⁰ Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konámp te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámp. Tá arop kánanke kwarok térean poupwékáp fek tére námp te, tá tokwae kar térean kor poupwékáp fek tére naeria námp. ✧ ¹¹ Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar mekcamp yak konámp ankank sánk nánko taokeyak mwanapon? ¹² Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnámp ankankan kor yumwan wa sánk naenámp?

¹³ Tére konámp arop ankárankamp te taokeyak konámp arop anánkaopweramp tére naenámp pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámp. Tá ankwapamp karwaokria, ankwapan younkwe sinaeria námp. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maníamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.” ✧

*Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar
Matyu 11:12-13*

¹⁴ Farisi fákáre te maniran kikiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso farákápamp kar má wawia man wouroump napon. ¹⁵ Aenapan maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te, arop fárákapa yumwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknámp ankank te wae mér námp. Aropao tokwae karonoria niniknámp ankank te, Kwaro nke námp fek te kánanke kwataeno. ✧

¹⁶ Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wokwaekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námp. Aenámpan maok, warko Jon yak námp fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námp. Aenángo, ponankor arop fárákáp am náráp firáp taokeyak námp mek yink mwaria kárákárea wae napon.

¹⁷ Yámar ntiaka apár te moyak naenámp. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono.” ✧

*Yupu sámpea pwar konap kar
Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12*

¹⁸ Jisaso sérrá, “Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námp. Tá taknámp arop ankwapao poumaropao pwate nánko yaknámp am yupu sámp námp te, támao kuri poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námp.” ✧

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

¹⁹ Jisaso ankwap kar sérrá, “Wokwaek maniráp arop ankárank yakria maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waempyam yirimpria maok, tá waempyam noumouri kwapwe fek am yumuntuk pourouk woukwap konámp. Tá mao te kumur méntép fir kwapwe fári konámp. ²⁰⁻²¹ Aenángo maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp. Maomp ninik te maniráp aropao fir fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore mek

✧ 16:9: Lu 12:33 ✧ 16:10: Mt 25:21 ✧ 16:13: Mt 6:24 ✧ 16:15: Lu 18:9-15; Mt 23:27-28

✧ 16:17: Mt 5:18 ✧ 16:18: 1 Ko 7:10-11

pikrink námp tirá fánaeria. Aenánko maok, man te ankárápa waerá yiri sárár nánko maok, as fákárerao korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp yakáp.

²² Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nánko maok, ensel fákárerao sámpá tukupea Abrahamo fir tokwae kéroú námp fek tank námp fek mént páte. Aenánko maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek sumpwinko man apár me mek pap. ²³ Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámpará yak. Aeria maok, narek nke nánko maok, Abraham tokwae panek kar yak nánko maok, Lasarus kor méntér yak. ²⁴ Aenánko maok, maniráp aropao arakrá wumwi, ‘Ayao Abraham e! Amo onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea sanko-roepa onomp sérékam fek pap nánko, námpare tae morokano. Ono mámá yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!’

²⁵ Aeránko maok, Abrahamo sérrá, ‘Táráp e! Amo wokwae apárok yakap ankank aran ninikampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare ankank kwapwe karé tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempan oukoumwan te mámá némpouk te kwapwe kare yak nánko, nopok amo touwe kwatae sámp napon. ²⁶ Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mampok yak nánko, kuk mek te Kwar námoku yinkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia mampok korop mwanapanápe.’

²⁷ Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao, ae te takanáno te, ono amwan sénanko, amo Lasarusén sámp-kérép napo, onomp naropwaromp nap mek akwapano. ²⁸ Onomp nánaeou te éntikono. Mao akwapea kárakáre kor kar farákáp nánko, am farákáp náráp ninik fwapokwapanápono. Takria mao kor mámá touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.’

²⁹ Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, ‘Moses ntiaka profet fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am farákáp am kar táman woupwi pátea wa mwanapono.’ ³⁰ Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao Abraham, am támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae ninik pwar mwanapono.’ ³¹ Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, ‘Ae te Moses ntiaka profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankáránk warko arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou mono.’ * ✧

17

Kwatae ninikao mérnep kwatae pap konámp kar

¹ Jisao námoku éréképá yaráknámp arop fárákapan sérrá, “Arop am fek kwatae ninik sámp mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae ninik sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sámp naenámpono. ² Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maonianánko, am táráp kwatae ninik fek akwap nánko te, wae manéknir arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moan mpupo. ³ Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kíp! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik nánko te, amo ‘Am te kwataeno. Pwarae’rá sénapo, ‘Kare tak nampono’ ria pwar nánko te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. * ⁴ Táte mao ankáránkamp yámarao mwar amwan fákáne por

kwatae ninik námpao fákánek por amonapok koropea sérrá, ‘Ono yonkwae touwe nampono’rá sénánko te, amo am aropan sérrá, ‘Ono amoinap kwatae ninik wae nik mo, pwar namp’rá sérampo.’”

Kwarén mérnáp ninikan sénámp kar

⁵ Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop farákapao Jisasén kar torop-waprá sérrá, “Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano.” ✧ ⁶ Jisaso sérrá, “Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap máamá yaoan sérrá, ‘Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae’rá sénapo te, fwap yiráp karwaok tak naenámpon.’” ✧

Kwaporok tére konámp aropamp tére

⁷ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére konámp aropan ‘Amo akwapá yopwar mek térae’rá sér, tá ‘Sipsip taokeyakae’rá sénánko, mao akwapá térea arákarrá korop nángo te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, ‘Amo koupour koropea tankrá fárae’rá sénaenámp nie?’ ⁸ Mono. Man sérrá, ‘Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp fir yorokwaerá kákea sankorop sápa. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo waknwaek firráp ént fárae’rá sénaeria námpon. ⁹ Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nángo te, man ‘Aesio’rá sénaenámp nie?’ ¹⁰ Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap kwamp te, yumo ankár arakrá sér kip: ‘Yino te kwatae tére aropona. Ankank yino tére námp te yinomp tére támaono.’”

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

¹¹ Jisaso Jerusalem mek awapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará akwapea apár Samaria kuk mek. ¹²⁻¹³ Mao akwapea ankwap némp wonae fik nángo maok, lepra touweráp arop fére-sámprampao koropea, mwaeaoak am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea foukouri yakáprá Jisasén tékén wumwia sérrá, ‘Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.’ ✧ ¹⁴ Aerá sérapo maok, am farákapan nkea sérrá, “Yumo tukupea pris fákáreran yiráp pourou yénkenke!” Aeránko am farákap mwaeaoak tukupea nke napo, náráp pourou wae yiki kukur kwapwe. ✧ ¹⁵ Aenka maok, am ou mekamp arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouk nke nángo, wae kwapwe nángo maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek sampokrá e sakap. ¹⁶ Mao akwapea Jisonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte námp fek me kor woukouprá, man ‘Aesio’rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap fi arop Samaria mekampaoimpono. ¹⁷ Jisaso man nkeaka sérrá, “Ono ninik namp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur napan mpwe nampán maok, fére ankárankao warko arákarrá korop nángo, sarakok te maok yakáp nape?’ ¹⁸ Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén ‘Aesio’rá séria maomp e sakap naenámp yak mo nie? Máamá ankwap fi mekamp arop ankárank mao saráp nie?’” ✧ ¹⁹ Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wae amo onan mér napara, waráp pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapea.”

*Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae
Matyu 24:23-28,36-41*

✧ 17:5: Mk 9:24 ✧ 17:6: Mt 17:20 ✧ 17:12-13: Wkp 13:45-46 ✧ 17:14: Wkp 14:1-4; Lu 5:14
✧ 17:18: Jo 4:9

²⁰ Farisi fákárerao Jisasén “Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop naenámporia turunkapo maok, Jisaso kor am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop nángo te, arop yi fek te nke mwanap pourou mono. ✧ ²¹ Am te arop fárakapao yi fek nkea ‘Máyaknámp nkenk!’rá sér, tá ‘Arapok yakán’rá sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo ou mek yak námpon.”

²² Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yáraknámp arop fárakapan kor sérrá, “Nánkár wakmwaek kor yumo Aropamp Tárápan kápae kare yae fek nke moria kor, ankáránk kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono. ²³ Nánkár yumwan aropao sérrá, ‘Arapok yak námp nkenke!’, tá ‘Mapek máyak námp nkenke!’ Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwapono. ✧ ²⁴ Yumo te wae mérono: Mékér wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nángo, arop fi ponankor nke mwanapon. ²⁵ Aeno mao te ankár manénkir touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp arop fákáre man younkwe sánk mwanapon. ²⁶ Wokwaek Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor taknámp mwanapon. ²⁷ Noa yakámp fek kor ankár fir fépérrá, ént fépérrá kounteou tirirá, makrá yakáprá tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákaeaka arop ponankor oupoupourimpon. ²⁸ Tá Loto yakámp ke fek kor take, fir fépérrá, ént fépérrá, mani fek ankank tirá, nénkrá, yopwar yororá, nap térerá yakápiapono. ²⁹ Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nángo maok, am yámaraok táman yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop ponankor wourékimpimpon. ³⁰ Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take ninik fek yakámp mwanapon.

³¹ Am yae fek táman arop ankwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp ankank ti mono. Tá arop ankwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ✧ ³² Yumo Lotomp yupuranimpan ninikenke. ✧ ³³ Aeno táte arop ankwap námokuráp pourouan saráp niki-samp námp te, maomp pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar námpao maok, mao yae-párak yiki yak kwapwe sámp naenámpon.

³⁴ Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuruk nap mek amp nepo, am ke fek Aropamp Táráp korop nángo te, am mekamp ankwap ankáránkamp mwar warámpria, ankwap ankáránk pwar naerámpon. ³⁵ Tá yupu anánkaopwerao kor ní yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankáránk mwar warámpriaka, ankwap pwar naerámpon. ³⁶ Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.”

³⁷ Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yárakimp aropao má kar wawia turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maók korop naenámpon?” Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Apaé ankank mákáre nángo, ampae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namf fek, kápae kare arop fi nke mwanapon.”

18

Yupurao jasén 'Námwan yaewourae' ria sér saráp yaknám wounáp kar

¹ Jisaso námoku éréképá yarak i konám arop fárákapan 'Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip' riaka farákáprá sérimp wounáp kar te, ✧ ² arakrá sérimpon: "Ankwap taun mek kot wawi konám arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konám pao maok, ³ kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak nám pao korop ko, am kot wawi konám aropan sérrá, 'Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.' ⁴ Manénkir te am kot i konám arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, 'Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon. ⁵ Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.'" ✧ ⁶ Jisaso sérrá, "Yumo te mámá kwatae kot wawi konám aropamp kar wae wa napon. ⁷ Ae te Kwar te mokop námpon? Mao náráponoria nánkárápnám arop fákáre, yinan yaewouraria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie? ⁸ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yaewour i konám Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék nám ke fek, mao koumteouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpon." ✧

Farisi ntiaka takis sámp konám aropamp wounáp kar

⁹ Arop ankwap fárákapao ninikrá, yino mwar yae-párak kare nánko, arop ankwap fárákap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér, ¹⁰ "Farisi mekamp arop nti takis sámp konám arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok, ¹¹ am Farisi mekamp arop fokopeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, 'Ono ankwap arop fárákria niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap fárákap te poupwekápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap. Tá nkwakwe make kwatae ninik i konapono. Tá poumou nap mekamp yupu kokopor i konapono. Tá ono te mámá takis sámp konám arop niamp take mono. ¹² Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir sámp moria, kápae kare ankank sámp namp te fére-sámpramp fi pirékarea maok, ono amwan ankwap fi sánk konampono.' ✧ ¹³ Aeno takis sámp konám arop te panek fokopeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, 'Kwar e! Ono te kwatae ninikráp aropono. Amo onan aropompae.'" Takrá séri pwarará maok, Jisaso am fárákapan sérrá, ¹⁴ "Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis sámp konám arop námokuráp nap mek arákarrá akwap nám, mao saráp Kwaro nke nám fek te yae-párak kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampók nánko te, Kwaro man apárok sámp-anám naerámpon. Aeno arop námoku apárok sámp-anám nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon." ✧

*Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16*

✧ 18:1: Kl 4:2 ✧ 18:5: Lu 11:5-9 ✧ 18:8: Yé 6:9-11 ✧ 18:12: Mt 23:23,28 ✧ 18:14: Lu 16:15

¹⁵ Koumteouráp aropao náráp tárápuan, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképá korop. Aeapan maok, mao éréképá yarakimp arop fárákapao nkeaka am koumteouráp aropan yopor. ¹⁶ Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koropenkria érékép fákeyakrá am fárákapan sérrá, “Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapon. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámake pourouráp épér morok tárápu niamp arop fárákapampono. ¹⁷ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápuo ankank sánk napo, koupour sámprá warákár konámpnám taknám, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sám moianám te, am mek yink mwanap pourou mo karenono.”

*Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenám kar
Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31*

¹⁸ Juda mekamp arop ankárank arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá, “Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak nanampono?” ¹⁹ Tá Jisaso man sérrá, “Amo onan apaerá ‘Kwapwe kare’rá sér rape? Kwar ankárankao saráp kwapwe kareno.” ²⁰ Aerá séri pwatea maok, man sérrá, “Amo te lo waeman mér napon: Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapon. Amo arop sám-pwouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapan kwekári kwapon. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo.” ✧

²¹ Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, “Am lo te ono wae épér feknám pia ankár ponankor mántwaokrá koropea oukoumwan nampon.” ²² Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sérrá, “Amo ankwap ankárank aran mo napon. Waráp ankank kápae karenám támá arop mani fek ti napo, am mani sámpeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sám nanapon. Takia maok, amo onomp wakmwaek koropae.” ✧ ²³ Makránko maok, am aropao kor am kar wará yarákrá, náráp ankankantá ninik tokwae.

²⁴ Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nánko nkea maok sérrá, “Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek yink mwanap te kour-sir kare námpon. ²⁵ Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naerianám wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yoump naenám te kour-sir kare námpon.” ²⁶ Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenám pwi námpon?” ²⁷ Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, “Aropao tére mwanap pourou monám ankank te Kwaro fwap tére naenámpon.”

²⁸ Aeránko maok, Pita arakrá sér, “Ae te yino yinomp némp ntia yinomp ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop námp te mokopono?” ²⁹ Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwapnáp, náráp éntupwar naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar námp te, ³⁰ Kwaro am fárákap manénkir

ti-fákeyakápnap ankankan oukoumwan má apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpono. Tá nánkár wakmwaek korop naenámp ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak kwapwe sámp mwanapon.”

Jisas námoku sumpwia fárámp naenámpan warko yinínkan sérímp kar Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

³¹ Jisaso námoku éréképea yáarak i konámp arop éntér-sámpramp mwar éréképea kánánkámp am fárákapan saráp arakrá sér, “Yumo wawenk. Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet fákáreao Aropamp Tárámp pourouk korop naenámp ankankan kumwiap kar te oukoumwan te wae kare korop naenámp. ³² Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amomoránkriaka atatóp mwanapon. ³³ Aeria maok, man tárapore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwanapan maok, yinínki yakea warko fárámp naenámp.” ³⁴ Aerámpan maok, námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan te am kar fi te mek wouroumpyak námpara, fwapia mér mo, épérépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknámp arop fwapi papámp kar Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

³⁵ Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknámp arop ankárankao mwae fik tankrá koumteouráp aropan ‘Mani sápenk’ ria fépénrá tank. ³⁶ Aenámpao mao wa nánko, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, “Máte apaen nape?” ³⁷ Aeránko maok, man sérrá, “Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan nape.” ✧ ³⁸ Mak rapo maok, mao wará yárakrá, náráp yi am fwapi papanoriakámp kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, “Jisas! Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo onan aropompae!” ✧ ³⁹ Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkir mekia tukupap aropao man yoporrá sérrá, “Amo te kar pwarae!” Aerapan maok, am arop te ankár tékén arakrá wumwia wae, “Devitomp ou fekamp Táráp, amo onan aropompae!” ⁴⁰ Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárákapan sérrá, ‘Yumo wonae fik mampok warámp samankenk’rá séránko, mao kor mankea wonae fikánko maok, Jisaso man turunkrá, ⁴¹ “Amo te ono amwan apaeria nape?” Aerá turunkánko maok, am aropao kor sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae.” ⁴² Aeránko Jisaso man sérrá, “Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér nap fek tapek amo warko fwap napon.” ⁴³ Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp wakmwaek akwapria maok, warákárrá, ‘Aesio! Onomp Kwar!’ ria Kwaromp e sakaprá akwap. Tá ponankor koumteouráp aropao kor am táman nkea Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

19

Sakiusomp Kar

¹⁻³ Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenángo maok, arop ankwap Jeriko mek yak námp, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap aropan taokeyak konámp maniráp aropono. Mao Jisaso korop námp wawia, Jisas te mokoep aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke

✧ **18:37:** Mt 2:23 * **18:38:** ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp fian “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 84 fek nkeae. ✧ **18:38:** Mt 1:1

naenámp pourou mono. ⁴ Ae námp kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknámp akwap naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank. ⁵ Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekría mao narek am yao mek nkea maok, Sakiusén arakrá sér, “Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap mek akwap nanampon.” ⁶ Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ⁷ Aenángo maok, arop ponankor man nkeaka kánánkámp sérará, “Wi! Mao te kwatae ninikráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!” ⁸ Tá Sakiuso fokopeyará Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank ponankor kuk pí-r-pwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon. Ankwap te, ono kwekáriaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek yiawor por nénk nanampono.” ⁹ Aeránko maok, Jisao sérrá, “Oukoumwan Kwaro má nap mekamp arop ponankor érékép námpon. Aeno má má arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abrahamomp ounáp támaono. ¹⁰ Aropamp Táráp te arop fárakap moyakáp napan oupouroukrá warko érékép naeria námpon.” ^{*}

Tére konap arop fére-sámprampao mani sámnpap wounáp kar
Matyu 25:14-30

¹¹ Makránko maok, am fárakapao Jisasomp am kar wawia ninikrá wae Jerusalem mek akwap naenámp fápa námpara, mao te akwapá Jerusalem mekría oukoumwan king yak naenámpan sérámpwe ninik napan maok, ¹² Jisao am fárakapan wounáp kar ankwap arakrá sér, “Arop tokwae ankwap te panekamp apár fi mek akwapeanángo, man king yoroí páte napo, námokuráp némpouk arákarrá koropea námokuráp fi arop poukeyak naenámpon. ¹³ Mao wae akwap naeríanámp ke fek, náráp tére konap arop fére-sámprampan koropenk ritea maok, mani sámpea 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárakapan sérrá, ‘Má mani fek mapek bisnis térerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.’

¹⁴ Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpoukamp aropao mao king yak naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárakap wakmwaek tirá kérép napo Sisaronámpok tukupea ‘Am arop te yinomp king yak te mono’rá sér.

¹⁵ Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea némpouk. Aeria maok, arop fárakapan sérrá, ‘Onomp térenap aropan sénapo, koropea napo, mani profit apaekamp sám naprá wawia mér nae.’

¹⁶ Aeránko maok, ankwapaomékir mekia koropea am mani nénknaámp naropwarén sérrá, ‘Amo onan sámnap 20 kina te ono am fek téreaka kámakarrá 200 kina sám nampono.’ ¹⁷ Makránko maok, am kingo kor man sérrá, ‘Amo te kwapwe kare térieriaka kánanke kwarok ankankan kor yae-párák taokeyakrá tére kwapwe napara, ono anwan fére-sámpramp taun taokeyakeria e tokwae sánk nanampono.’

¹⁸ Aeránko, ankwap ankárank wakmwaek koropea taknámp sérrá, ‘Amo onan sámnap mani 20 kina te ono am fek téreaka kámakarrá 100 kina sám nampono.’ ¹⁹ Aeránko maok, kingo man sérrá, ‘Amo te éntik taun taokeyakeria.’

²⁰⁻²¹ Tá ankwap wakmwaek koropea sérrá, ‘Amo te kárakárea waerá yárakria, arop ankwapao pátenámp ankankan kor sám, tá ankwapao yimp

tenámp ankankan kor mokwap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam fákáre mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.’

²² Aeránko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, ‘Amo tak nap te kokwae kare aropono! Amo onan nke napo, ono te kárákáre kor arop, arop ankwapao pátenap ankank ono sámp, ankwapao yoroi tenap fir ono mokwap namp nke konap mér naponno. ²³ Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap mént tapokwapea páte nánko, koropea sámp nae mpupo.’

²⁴ Aeria maok, arop ankwap fárákáap wonae fik am fek foukouri yakáp napan sérrá, ‘Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman sánkenke.’ ✧ ²⁵ Aerá séránko maok, am arop fárákáapao kor man sérrá, ‘Arop Tokwae, mao te wae 200 kina samp yak námpono.’

²⁶ Aerapo maok, kingo sérrá, ‘Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono warko ankwap mént nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nánko te, ono fwap maomp yaekamp warko pwarokwap nanampon. ²⁷ Aeno arop onan ‘King yakria yinan taokeyak mono’ ria paokopnap arop fárákáap te yumo am arop éréképa koropea onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.’ ”

Jisas king niampia Jerusalem mek pokámp kar

Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19

²⁸ Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia pok. ²⁹ Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae fik am fek námoku éréképa yárákimp arop yaworanmékir tirá kérépria ³⁰ sérrá, “Yumokir pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárak oukounwan arop am fek tank moínap nap-topok tokorop tenap yak nánko te, táman aokorop-pwarareaka warámpea koropenke. ³¹ Tá arop yumwan nkea ‘Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?’ rá turunk napo te, yumo nopok pwarokwaprá sérrá, ‘Yinomp Arop Tokwaerao mént tére naenámpo’rá sér kip.”

³² Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor akwapea Jisaso sérimpaok am donki wae nke. ³³ Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokorop-pwarepo maok, am donkiramp naropwar nkeaka, am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop-pwar repe?” ³⁴ Aerapo, arop yaworao sérrá, “Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpo.”

³⁵ Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koropea Jisas yak námp fekia maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank. ³⁶⁻³⁷ Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwae pikánko, koumteouráp aropao nkeaka, Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwaeak yunkrá tukup. Aenapo maok, Jisaso am yumuntukaok akwap naenámpo maok, maomp wakmwae tukupnap arop kápae karerao kor Kwaromp kárákáre manénkir yénk nánko, nke konap mént ninikia maok, Kwarén warákára waeria maok, Kwaromp e narek sampok. ³⁸ Aeria maok, tékén wunwi kar fek sérará, “Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King táman ourour tokwae sánkano!

Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak námpono.
Nomo Kwaromp eran saráp sámpea
narek karaok samp yakáp mwaro!” ✧

³⁹ Aerapo, Farisi ankwap fárákap am kounteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá, “Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yoporaé! Am fárákap take pourouráp kar sér te mono.” ✧ ⁴⁰ Tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono yumwan sénampono: Ae te mámá arop fárákap kar tákap mo napo te, yumwirao námoku Kwaromp e sakaprá warákár mwanapono.”

Jisaso Jerusalemantá émimp kar

⁴¹ Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka, Jerusalemantá émria ⁴² sérrá, “Jerusalem e! Onomp ninik te, mámá yae fek ankank amwan yae-párak yaewour nanko yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank te mek wouroumpyak nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ✧ ⁴³ Amo wawae: Wakmwae ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp arop koropea amwan saokor-yakáprá, yár firi ponankor íkir-yakáp mwanape. ⁴⁴ Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi ankwap ankárakao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri sir mwanapon.”

Jisaso lotu nap tokwae mek mani térenap aropan yéréperá kérépámp kar *Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-17*

⁴⁵ Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ofa sánk mwanapria sipsiprap antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti. Aenapo, yéréperá kérépria, ⁴⁶ am fárákapán sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpán maok, yumo mákia arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me ni-ampi pap nape!”

⁴⁷ Jisaso am lotu nap tokwae mek kounteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar farákáp saráp yak námpantá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá arop taokeyakáp konap arop fárákap, makia Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae kup oupourouk. ⁴⁸ Aeapan maok, kounteouráp arop ponankor kárakáre fek Jisasomp kar wa napantá maok, am arop taokeyakáp konap arop fárákapao man mwanap mwae kup nke mo nap kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. ✧

20

Arop fárákap Jisasén ‘Wa kárakáre sánk námpono?’rá turunknap kar

¹ Ankwap kumuruk Jisaso lotu nap tokwae mek kounteouráp aropan Kwaromp Kwapwe Kare Kar yénkrá farákáp. Aenángo maok, pris tokwae, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop makia Jisasnámпок korop. ² Koropea maok, Jisasén turunkrá, “Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárakáre sánk tenánko, tére napon? Ýinan sérae.” ³ Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono kuri yumwan ankárakamp

ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo. ⁴ Jono arop ént mek néri nâmp te, yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

⁵ Aeránko maok, am arop fákáreao kor námoku téreménkrá sérarrá, “Nomo ‘Kwaromp ankankono’rá sénánko te, námwan ‘Ae te yumo apaerá Jono sérinâmp kar mér mo naponon?’rá sérantáno. ⁶ Tá nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te, am arop fárákapano Jon te profetonorá mér kárákáre napara, nomwan yumwi fek yérékép mwanape.” ⁷ Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, “Yino te Jon arop ént mek néri nâmp te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane.”

⁸ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te ono yumwan sér mono.”

*Juda fian taokeyak konap aropamp wounáp kar
Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12*

⁹ Jisaso koumteouráp aropan wounáp kar arakrá sér, “Arop ankárankao wain yopwar yimpea pwarará maok, am mek térerá mani sâmp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea ankwap némpouk tokwaeri ke fek yak. ¹⁰ Aea maok, am wain ki yápaie nánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap arop sâmp-kérép. Aenâmpan maok, am mek térenap arop fárákapano man fukia yérépea kwaporok sâmp-kérép. ¹¹ Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sâmp-kérép. Aenâmpan maok, man kor pwarápaie sánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap. ¹² Tá warko tére arop yininkan sâmp-kérépánko, man kor taknâmp fukia ek yérépe.

¹³ Aeapantá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok, ‘Onomp poumou-táráp ankárank ono warákár tokwae namp man sâmp-kérép nanko te, fwap maomp kar wa te mokop mwanape?’

¹⁴ Aeriaka man sâmp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Nko arop korop nâmp nkote waeman naropwaromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank waeman ponankor sâmp naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea papria maok, nomoku má yopwar má sâmp mwanámpono.’ ¹⁵ Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.

Aenapo yumo nik nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop naenámpon? ¹⁶ Mao te koropea am yopwar taokeyakáprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon.” Aerá séránko, am arop ponankor am kar wawia maok, “W! Mao tak te mono.”

¹⁷ Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, “Kwaromp Buk fek yaknâmp kar arakrá sér, ‘Mamá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek nap kárákáre yak naenâmp yumwi kwapwe yak námpon.’” ¹⁸ Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikiríp nap te, kour ták-ták-faokoria tank naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk piká párákapea anámpria te, kour ponankor sokwapá pap naerámpon.” ^{*}

¹⁹ Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae fákáreao kor Jisaso wounáp kar sérâmp am wae wawia méria maok, námoku ninikrá, máte waeman yinan sénâmp karenoria fápárâmpá man wae

sámp mwaria. Aenapan maok, warko maomp kar wanap aropan apápia pwararapono. ✧

Jisasén 'Nomo fwap Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunkiap kar

Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

²⁰ Am arop fárakapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap fárakapan, tukupea páráknámp paokoprá Jisas térenámp yurukupenkria tirá kérép. Aenapo am fárakap kwekárá, Jisasomp kar wa mwar kar nap niamprá paokop. Am fárakap Jisas te mokoep kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man kot naenámpria poupwekáp kar sérar napon. ²¹ Am fárakapao Jisasén turunkrá, “Amo tisa yakrá térieriaka arop kar fárakáp nap te yae-párák kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá fárakáp konapono. ²² Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpo’rá sénámp ni mo nie?’” ²³ Aerapo, Jisas am fárakapamp poupwekáp ninik te wae mér námp kwamp maok, am fárakapan sérrá, ²⁴ “Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Am te Sisarompono.”

²⁵ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Sisarompao nánko te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip.”

²⁶ Jisaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok, apae maomp kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea kot mwanámpanápe wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop ferámp mwanap Jisasén turunkiap kar

Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

²⁷ Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fárámp naenámp pourou mono. Aerá niniknap Sadyusi ankwap fárakap Jisasnámpok korop. ²⁸ Aea maok, am fárakapao Jisasén sérrá, “Tisa, wokwaek kar Moses kumwiaka nomwan sérrá, ‘Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp moiteaka sumpwi nánko te, warko nánaerao am yupu sámpeanáko, tárápu tianánko te, am sumpwinámp naeramp weri mek yakáp mwanapon.’” ✧ ²⁹ Ae te fákánek mweroao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi yakrá, sumpwi. ³⁰ Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi. ³¹ Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mweroo te takrá tukupea ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo, ³² am yupurao kor wakmwaek sumpwi. ³³ Am fákánek mweroao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap te, nánkár wakmwaek sumpwianap arop ferámpeanap ke fek te, mao wamp yupu kare yak naenámpo?”

³⁴ Aerapo Jisaso am fárakapan sérrá, “Oukoumwan apárok yiki yakápnep ke fek te, poumarop fwap yupu sámpá, yupurao kor fwap poumou nap mek tank naenámpo. ³⁵ Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap ferámpea kák naenámp pwinámp arop fárakap te yámar mek yiki yakáp nap fek te, yupu sámp mono. ³⁶ Am fákáre te Kwaro apár me mekamp ferámpea kák nánko, Kwaromp tárápu yakáp napara, warko sumpwi mono. Ensel fákárerao yakáp

napnám̄p taknám̄p yakáp̄ mwanaponon. ³⁷ Moseso kor, sumpwinap arop te warko ferám̄p mwanaprá nomwan farákápám̄pon. Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank nám̄p fek, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp Kwarono.’ ✧ ³⁸ Tá taknám̄p, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki yakáp̄nap arop farákápamp Kwarono. Pourou te sumpwi napao maok, Kwaro nke nám̄p fek te ponankor yiki yakáp̄ naponon.”

³⁹ Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp̄ konap arop ankwap farákápao wawiaka sérrá, “Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare nám̄ponon.”

⁴⁰ Aeriaka pwarará maok, warko turunk mwarea kapao pwarápaep nap kwamp apápria pwararaponon.

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

⁴¹ Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, “Ae te mokopiaka ‘Krais te Devito yakámp fi mekamp aropono’rá sénaponon? ⁴² Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá,

‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá, “Amo te onomp yae-párak mwae tankea napo,

⁴³ nánkár wakmwae amwan yorowar i konap aropan waráp yae ankore mek párapok tenanko, yakáp̄ mwanaponon.” ✧

⁴⁴ Devit námoku Kraisén ‘Onomp Tokwae Kar’rá sénámpao maok, mao te mokopia warko Devitomp ounáp yak nám̄ponon?”

Lo kar mérnáp aropamp ninik

Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

⁴⁵ Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas sérám̄p kar wará yakápapo maok, tá warko Jisaso námoku éréképá yárákimp arop farákapan sérrá, ⁴⁶ “Yumo te kar yénkrá farákáp̄ konap arop farákapan fwapnae karia mér kip: Am farákap te youén táman, arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek képéri pwateaka paokopria, arop koupoukour nap mek tukup napo, námwan kápae kare aropao warákárria me pakáráprá ‘Gude’rá séránápon kar i konaponon. Tá ankwap te, arop námwan nkeanáponoria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te, fir kékérou nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp sia fek tukupea tankáp̄ konaponon. ⁴⁷ Tá am farákap kae koumteouan poupwékáprá maomp nap mekamp anank ponankor ti konaponon. Tá ankwap te, náráp am ninik oupouporrá, arop námwan nkeanáponoria yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i konaponon. Ae konapan maok, nánkár kotnap ke fek te am farákap te yoporop touwe tokwae sámp mwanaponon.”

21

Ankank moráp̄ yupu Kwarén ofa sánkámp kar

¹ Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énoukouprá yakria nke nánko maok, mani tokwaeráp arop farákápao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp bokis mek épér. ² Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae yupu ankwap mani mo námpao maok, mani kánanke anánkamp támao mwaran sankoroepa bokis mek sir. ³ Aenánko maok, Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare sénampon: Mámá

mani monámp kae yupu mani tokwae kar sirarea arop ankwap fárakapao sinapan kwe-pwarámpo. ✧ ⁴ Am kápae kare arop fárakap te mani kápae kare ankwapmwaek tank nángo, ankwapmwaek mwar Kwarén sánk napon. Aeno mómá kae yupu te fir sámpá fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao maok, ankár ponankor sinámpo.”

*Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar
Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13*

⁵ Arop ankwap fárakap lotu nap tokwae táman sérrá: “Arop fárakapao kwapwe kare yumwi, tá nkwakwe make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok nénk nap tia am nap moporia pwate napon.” Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, ⁶ “Mámá ankank yumo oukoumwan nke nap te nánkárap ankwap ke fek te am nap mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank mono. Am te ponankor aropao momontokoria apárok sir mwanapon.” ✧

⁷ Aeránko maok, am arop fárakapao Jisásén turunkrá, “Tisa, moko ke fek am ankank korop naenámpo? Apae ankank manénkir korop nángo, yino táman méria, am ankank korop naenámp ke te wae wonae fekáneria ninik mwanámpo?” ⁸ Jisaso sérrá, “Yumo fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao poupwekáp mwanape. Am te apae riteanápe ‘Námo te am arop támaono’rá séria, ‘Pwarnámp ke oukoumwan wae wonae fik korop námpono’rá sénapo te, yumo táman wawia maomp weaok mwaek tukup kwapon. ⁹ Tá nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá yorowar tokwaenap kar waria te, yumo apáp tirinkria kour me woukouri kwapon. Am ankank te wae manmékir korop námpao maok, pwar naenámp yae te oukoumwan tamak korop mono.”

¹⁰ Tá maow warko sérrá, “Arop ankwap firaow ankwap fi aropan yorowar, tá ankwap kingomp fákáeraow ankwap kingomp fákáeraw yorowar mwanapon. ¹¹ Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare apárok yae-porokwe tokwae korop, touwe tokwae korop naerámpo. Aeria yumo nke napo, yámar mek nkwakwe make mwar pourouráp ankank koropánkria yumwan apáp tokwae sánk naeane.

¹² Aeno manénkir te am ankank oukoumwan korop mo nángo, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, yumwan ti-fápákampria ti-yampourou mwanape. Yumwan lotu nap mek kotia kalabus nap mek kák mwanape. Tá king ntia gavmanomp yi mek éréképá tukupea kot mwanape. ¹³ Yumwan am tak nap te yumo fwap Kwaromp Kar farákáp mwanap mwaek kup támaono.

¹⁴ Aenámpara, yumo, am fárakapan nopok kar sér mwanámp nánap mwarrá niniki kwapon. ¹⁵ Waeman fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan yonkwae kour nénk nanámpo. Aenanko kápae kare arop yumwan yoporap te, ono yumwan sánknamp karan tak-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ✧

¹⁶ Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi arop, nouroup fárakap, mao kuri yumwan yopor aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo, ankwap fárakap yumo ou mekamp tirá wour mwarea napon. ¹⁷ Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, arop ponankor yumwan kokwarokria napon. ¹⁸ Táte yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp kwaporok moyak mono. ¹⁹ Aenámpara, yumo kárakáre fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá yakáp mwanap sámp mwanapono.”

Jisaso Jerusalem kwatae pap mwanap'rá sénámp kar
Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

²⁰ Tá Jisas ankwap kar sérrá, “Aeno táte nánkár yumo nke napo, ami fákáre koropea Jerusalem sámp-saokor napo te, yumo táman mér kip: Taun souroumpour mwanap ke te wae wonae fik námpon. ✧ ²¹ Am ke fek te arop fárákap apár Judia mek yakáp nap te ankár pirikimpea you mek pok mwarea napon. Tá arop fárákap Jerusalem mek yakáp nap ankár am taun pwararea ankwapok pirikimpá tukup mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem mek te tukup mo kareno. ²² Am ke te Kwaro sokoronap arop fárákanap nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námpon kare kar korop naenámpon. ✧ ²³ Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon. ²⁴ Ankwap fárákap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárákap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárákapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro ‘Wae támaono’rá sénámp fek pwar mwanapon.” ✧

‘Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp’rá sénámp kar
Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

²⁵ Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Pwarnámp yae korop naeria nánko, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nánko, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nánko, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foforia apáp tirinka wae mwanaponó. ²⁶ Am ankank apárok korop naerianánko, kápae kare koumteouráp arop ninikria apáp tirinkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ✧ ²⁷ Am ankank koropea pwaránko, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárakáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nánko, nke mwanapon. ✧ ²⁸ Am ankank fi yokorrá korop nánko, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon.”

Yao fikan wounápnámp kar
Matyu 24:32-35

²⁹ Tá warko am fárákanap wounáp kar arakrá sér, “Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke. ³⁰ Táte yumo nke napo, pwae páre nánko te, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpono’rá sér i konapon. ³¹ Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nánko te, yumo wae mér mwanaponó: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.

³² Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop naenámpon. ³³ Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpon. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono.”

Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákanap ‘mér kip’rá sénámp kar

✧ **21:20:** Lu 19:41-44 ✧ **21:22:** Dan 9:25-26 ✧ **21:24:** Ais 63:18-19; Dan 8:13; Ro 11:25 ✧ **21:26:** Ais 13:6-13; Jol 2:1-2; Yé 6:12-14 ✧ **21:27:** Mt 16:27

³⁴ “Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fir kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan saráp ninik tokwae mwanape. Take ninik támao yumwan oupoupouri fákeyak nángo te, am Arop Tokwae koropnám yae te koupour kar koropria, ³⁵ aopwerao kouan porokwap konám niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnap arop fi ponankoran korop naenámpon. ³⁶ Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárákáre sánk naenámpon. Aeria maok, yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Táráp yumwan yurukup naenámp fek yumo pwarápe mo, fwap fokopeyakáp mwanapon.” Jisas aerá séri pwara námpon. *

³⁷ Am yinink kumuri yak nám yae te, Jisas kounteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono. ³⁸ Aenángo kápae kare kounteouráp arop te kountounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konapono.

22

Judas Jisasén outirimp kar

¹ Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nángo, * ² pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákap mao Jisasén farop mwaria napao maok, kounteouráp arop fárákapao nkeantánia apápra kánánkám mokopia farop mwanámpria mwae kup oupourouk.

³ Satano akwapea Judas, ankwape e Iskariot, maomp ninik mek noumpouk-ou. Am Judas te Jisas éréképá yarak i konám éntér-sámpramp arop fárákap ou mekamp. * ⁴ Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop fárákapamp yaek sánk naenámpan sérarrá am naenámp mwae kup oupourouk. ⁵ Aenángo maok, am arop fárákapao warákáránkia maok, ‘Fwap amwan mani sánk mwanámp’rá sér. ⁶ Aenapo maok, Judas am fárákapamp kar wawia ‘Fwaponó’rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am fárákapamp yaek Jisas sámprá-sánk nanampria mwae yororia yépék.

Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar

Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16

⁷ Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon. ⁸ Aenámpantá Jisaso Pita ntia Jonén tirá kéréprá, “Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpon.” ⁹ Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, “Amo ník nap te, yino maok nánap nenempon?” ¹⁰ Mao am arop yaworan sérrá, “Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yinkipea férek papea * samprá akwap nám yumwan mwaeak kikip naenámpon. Aenángo, yumo mao akwapnám nap mek am mek maomp wakmwae akwap kip. ¹¹ Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, ‘Amwan yinomp Tisa sérrá, “Námo náráp éréképá yarak i konám arop fárákapént Pasova fir fánanamp nap aokore te maok yak námpon?” ’ ¹² Aerá

* 21:36: Ro 13:10-14 * 22:1: Kis 12:21-27 * 22:3: Jo 13:2 * 22:10: Mk 14:13 fekamp kar fi fek nkeae.

turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae kákánarráp tankáp i konap fae ankank tankáp námpráp yéncép nánko, yumo am mek Pasova fir nánap kip.” ¹³ Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok taknámpia maok, wae Pasova fir nánapi pwar.

*Jisaso éréképea yarak i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar
Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25*

¹⁴ Am fár mwanap ke korop nánko, Jisas náráp éréképea yarak i konámp aposelént fár mwaria tankáp. ¹⁵ Aeria mao am fárákapan sérrá, “Ono nánkár wakmwaek te touwe tokwae sámp nanampara, manmékir yumont mámá Yae Tokwae fek Pasova fir fánaeria warákár tokwae nampono. ¹⁶ Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fir fár mono akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke fek am Pasova fánámp fi kare érik koropnámp ke fek fánanampon.”

¹⁷ Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárákapan sérrá, “Yumo má sámpea ou fáparákaprá fárenke. ¹⁸ Ono yumwan sénampon: Ono te oukouwiania nánkáráp kor wain ént fár mono, akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke korop námp fek fánanampon.” ¹⁹ Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia pwarará, fopwaria am fárákapan nénkria maok, sérrá, “Mámá te onomp pourounono. Ono yumwan yaewour naenámpria nénk nampon. Kápae kare por yumo takria onan ninik kip.” ²⁰ Pasova fir ponankor fépéria pwarapo, tá taknámp ankwap wainráp kapa kor takrá sér, “Mámá wain te onokump yiri fek kontrak wourékam papea pwar nampon wounápono. Aeriaka am yiri te yiráp por kwarákária yumwan yamokwap námp. ✧ ²¹ Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naerianámp te onont mámá kákánar fek fárrá tank námp. ✧ ²² Aenámpan maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenámpaok ankwap naenámp. Aeno man yopor aropamp yaek sánknámp aropao maok, mao te koupouteane!” ✧ ²³ Mao aerá sénánko maok, am arop fárákapan námoku kok turunkuprá, ‘Ae te wa mokop tak kun?’rá sérar.

‘Wa mokop tokwae karono’rá sérarnap kar

²⁴ Táte warko Jisaso éréképea yarak i konámp arop fárákapan námoku ou mek táman kar yorowarrá, ‘Wa mokop nomp tokwae kar yak naenámp?’rá sérar. ²⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Mámá apárokamp king tokwae te kárákáre tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárákapa, mao te arop yaewour kwapwe konámprá ninik mwanapria napon. ²⁶ Aeno yumo te takrá niniki kwapon. Yumo ou mek arop tokwae kar yak naerianámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá yumwan taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenámp tére arop niampi yak naenámp. ✧ ²⁷ Ae te wa tokwae karonó? Arop tankrá fir fánámp ni, nopok tére arop fir nánapi sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fir fánámp támao maok, tokwae karonó. Aeno ono yumo ou mek yak nampon te, tére arop arákarea yumwan yaewour nampon. ✧ ✧

²⁸ Ono wokwae nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan pwarará pirikimpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon. ²⁹ Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárákáre sámp námp, tá

✧ 22:20: Jer 31:31-34 ✧ 22:21: Sng 41:9; Jo 13:21-22 ✧ 22:22: Ap 2:23 ✧ 22:26: 1 Pi 5:1-5

✧ 22:27: Mt 20:25-28 ✧ 22:27: Jo 13:12-15

taknámp ono am kárákáre yumwan nénk nampon. ³⁰ Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap onomp kákánar fek fir fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi mekamp koumteouráp arop fárákapan yurukup mwanap arop fárákap yakáp mwanapon.” ✧ ✧

Jisaso ‘Pita námwan younkwe sinaean’rá sénámp kar

Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

³¹ Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, “Saimon, Saimon, wawae! Kwaro takanorianánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa mokop Kwarén pwaran nke nae ritea yumwan yampourou naeria waeane. ✧

³² Aenámpan maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo onan mérap te onan ankár pwarará akwap mono. Warko wakmwaek arákarrá ononampok koropria waráp ankwapyaenápén kárákáre sánk nanapon.” ✧

³³ Aeránko, nopok Pita man sérrá, “Tokwae Kar, ono te waeman amwan fákápria te, onan méntér fákap mwanapria nánap nampon. Tá ono waeman amont sumpwi nanampria nánap nampon.” ³⁴ Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, “Pita, ono amwan sénampon: Mámá kumuruk oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námp fek, amo yinink por onan te ‘Mér mo nampono’rá sénae rapon.”

Jisaso náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapan ‘Mér kip’rá sénámp kar

³⁵ Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, “WokwaeK ono yumwan tirá kérépanko tukupap fek te paus mani, brasbel, su, aráte ti-tukup moiapon. Am ke fek te yumo ankank ankwap moiap ni, fwap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapaó sérrá, “Mono.” ✧ ³⁶ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan te arop maomp paus mani tank nánko te, sámp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo námp kwamp te, náráp waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat ankárank sámp kun. ³⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér, ‘Kwatae ninikráp arop ou mek tapokwapá kouroump napon.’ Ono yumwan sénampon: Kwaromp Buk fekamp onan sénámp profet kar waeman ankár korop naenámpon.” ✧ ³⁸ Aeránko nopok am fárákapaó sérrá, “Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae bainat anánkaopwe tank námpon.” Jisaso am fárákapan sérrá, “Aenángo te wae támaono.”

Jisaso Oliv Faonkwek kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42

³⁹ Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaeK i konámpnám taknám náráp éréképá yarak i konámp arop fárákap éréképea akwap. ⁴⁰ Akwapea am feKria am fárákapan sérrá, “Yumwan Satano poupwékápantáno. Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenámpon.” ⁴¹ Aeria maok, mao am fárákapan am fek párapokrá panek tae morok 30 mita fek akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér, ⁴² “Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sámp mwanap má sámp-sinanapon. Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwaponon. Mono. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.”

⁴³ Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankárankamp maonámpok ko-ropea man kárákáre sánk. ⁴⁴ Jisaso am touwe sámp naenámp táman yonkwae

✧ 22:30: Mt 19:28 ✧ 22:30: 2 Ti 2:12 ✧ 22:31: Jop 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8

✧ 22:32: Jo 17:9,11,15; 21:15-17 ✧ 22:35: Lu 9:3 ✧ 22:37: Ais 53:12; Lu 22:32-33

sakáp tokwaeria kárákáre fek Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, maomp pouroukamp fápáre te yiri niampria apárok firikip pikrink.

⁴⁵ Mao Kwarén séria pwarará fokokeyakea maok, akwapea éréképá yarak i konámp arop fárákapan nke nánko, am fárákap te ankank kwatae Jisasomp pourouk korop naenámp táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe nángo, pampi yakáp. ⁴⁶ Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apaerá pamp rape? Yumo fárámpea Kwarén sérenke. Takria Satanomp ninik koropea yumwan sámp nánko, kwatae ninik fek tukup mwanape.”

Judas Jisásén yopor aropamp yaek papnámp kar

Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

⁴⁷ Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou wae korop. Aenapo am arop Judas, mao te am éntér-sámpramp éréképá yarak i konámp ou mekampao maok, mao mekia am fárákapan mwae yénképrá korop. Mao koropea Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur naeria. ⁴⁸ Aenánko maok, Jisaso man sérrá, “Judas, amo Aropamp Táráp kwekárá koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?”

⁴⁹ Am éréképá yarak i konámp arop fárákap Jisásént yakápi napao, Jisásén sérrá, “Amo ninik nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporá épér mwanámp nie?” ⁵⁰ Takria maok, arop ankáránkamp am ou mekampao bainat ér-sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sirrampweria yae-párák mwae kamp woupwi kor mwar aop-sinánko piká párákap. ⁵¹ Aenánko, Jisaso nkea sérrá, “Amo nopok i konap ninik te ankár pwarael!” Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámprá kirimpá pwar nánko, warko wae kwapwe kare yak.

⁵² Aenánko, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap man sámp mwaria korop nap táman sérrá, “Yumo bainatráp yaopwae tia yorowarinámp aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape? ⁵³ Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak namp fek te, yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan mámá ke fek yiráp keráo korop námpon. Oukoumwan mámá fae tákáre ke fek kirikipamp kárákáreráo kwe-pwar námpon.”

☆

Pita Jisásén mér mono`rá sénámp kar

Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

⁵⁴ Aerá séri pwaránko, Jisásén wae sámpea tukup. Man warámp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap mek napo, Pita te am fárákapamp wakmwae kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak. ⁵⁵ Arop ankwap fárákapao pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank. ⁵⁶ Aenánko, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énoukoupia am arop fárákapan sérrá, “Mámá aropao kor Jisásént yak námpono.” ⁵⁷ Aeránko maok, nopok Pita sérrá, “Mono! Ono am arop te mér mo nampono.” ⁵⁸ Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko arop ankwap ankáránkampao man nkea sérrá, “Amo kuri amo maomp firáp arop támaono.” Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, “Ono maomp firáp arop te mono.” ⁵⁹ Tá wakmwae ankáránkamp ke ankwap tenánko, arop ankwap am tankápnap arop fárákapan tékén sérrá, “Kare karonó. Mámá aropao kor

méntér yak námpon. Mao te Galili mekamp aropono.”⁶⁰ Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, “Ono amo sénap kar am te mér mo nampon.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.⁶¹ Aenánko maok, Jisaso kotrá yak námp feknámp mankrá sámp-arákarrá Pitan tokoreyak nángo, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am ninik. Wokwaek mao sérrá, ‘Mámá kumuruk oukoumwan kakaruk fárámp mo nángo, amo yinik por sérrá, “Ono Jisas te mér mo nampono”rá sénanap’ rimp kar warko ninik. ✧⁶² Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwaek touwe tokwaeria éma wae.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén wouroumprá amomoránkria porokwap-nap kar

Matyu 26:57-58; Mak 14:55-64; Jon 18:12-14,19-24

⁶³ Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre † man wouroump séria man yae fek fukiapon.⁶⁴ Am fárákap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, “Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?”⁶⁵ Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérariapon.

Jisasén Kaunsilo nke námp fek kotiap kar

Matyu 26:59-66

⁶⁶ Tá warko wakmwaek yamar aok nángo, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre koupoukour napo, arop ankwap fárákapao Jisasén warámpea am Kaunsil † fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá,⁶⁷ “Amo yinan sérae: Amo te Kraisi ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákanp sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumo mér mo mwarea napon. ✧⁶⁸ Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumo onomp kar pwarokwaprá sér mono.⁶⁹ Tâte oukoumwanía nánkárap wakmwaek Aropamp Táráp Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaeek tank naenampon.” ✧

⁷⁰ Aeránko maok, am fárákap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napara, amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárákanp sérrá, “Yumoku támao takrá sénapon.”⁷¹ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa mwaria yépék mwanámpanáp? Waeman námokuráp táp meknámp mámá kar sénánko, nomo wa námpono.”

23

Jisasén Pailato nke námp fek santukupá kotiap kar

¹ Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatonámpok Jisas warámpá tukup.
² Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nángo, mámá arop te Juda fi yino i konámp ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono támao ono Kraisi, ono Kingono’rá sér i konámpono. Tá yino Sisaren takis sánk mwarianánko te, mao taokor konámpono.” ✧³ Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao amo takrá sér rape.”
⁴ Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono te

✧ **22:61:** Lu 22:34 † **22:63:** ‘Rom mekamp soldia fákáre’rá sénámp te ‘Juda Tére konap Ninik’ Buk 2 kware 73 fek nkeampo. † **22:66:** ‘Kaunsil’: ‘Juda Tére konap Ninik’ Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. ✧ **22:67:** Jo 10:24-26 ✧ **22:69:** Ap 7:56 ✧ **23:2:** Lu 20:20-26

mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.”⁵ Aeránko, tá nopok am fárakapao kar kárakáre fek sérrá, “Mao mámá Judia apár mekmwae kamp arop fárakapan kar yénkrá fárakáp nángo, arop ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak námp te apár Galili meknámpia koropea mapek námpon.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

⁶ Pailato am kar wawia am fárakapan turunkrá, “Mámá arop te Galili mekamponie?”⁷ Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnám apár mekampono’rá sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto kor Jerusalem mek yak.

⁸ Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékir Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárakáre yénkép nángo, man nke nae karrá yakámpon. ✧ ⁹ Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ¹⁰ Pris tokwae fákáre ntia lo mérap tisa fákáre koropea wonae fik yakáprá Jisasén tékén sérarrá, kotiacono. ¹¹ Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén wouroumprá amomoránkiapono. Aea maok, Heroto séránko kingo yirimp konámp niamp waempyam kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirimpéa Pailatonámpok arákarrá sámp-kérépapon. ¹² Wokwae te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan am ke fek te nonopok nouroup nepono.

Pailato Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámp kar

Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

¹³ Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop ponankor wumwi nángo, koropeaka koupoukour. ¹⁴ Aenapo, mao am fárakapan sérrá, “Yumo ononampok mámá arop warámpá koropea sérrá, ‘Mao aropamp ninik sámpá yampourou námp’rá sénapan maok, yumoku kareao wa nap fek turunki nampono. Yumo wawenk: Ono mámá aropan am fek kotnap ankank te nke mo kar nampon. ¹⁵ Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá sámp-kérép námpon. Nomo mámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare námpono. ¹⁶ Aenámpara, ono soldia fákáreran sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek táraporea sámp-kérépanápono.”¹⁷ (Juda fi te arak i konapono: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae korop námp fek te Pailato fákápá yaknám arop aokorop-pwarará, amwar sámp-kérép nángo, akwap konámpono.)

¹⁸ Táte koumteouráp arop fárakap ponankor tékén sérrá, “Am arop te sumpwi papria, Barabasén yinonámpok sámp-kérépae.”¹⁹ (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan sámp-wouroumpeanánko, am fek man sámpea fákápá pap napon.)²⁰ Warko Pailato Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae’rá sénánko maok,²¹ tá am fárakap tékén wumwi kar fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

²² Táte warko Pailato am fárakapan yininkan sérrá, “Am te apae riteanono? Am arop te apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi naenámp ankank te kánanke nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek fukia sámp-kérépanápono.”²³ Aenánko maok, am fárakapao ‘Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupenke’ ria

✧ 23:8: Lu 9:9

tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok sámp-anámp. ²⁴ Aenapantá maok, Pailato wampweria am fárakapao sénapaokria ‘Takenk’rá sérimpono. ²⁵ Koumteouráp arop fárakap am fákápá yaknámp arop, warko warámp mwarria wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap porokwapea sumpwi papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop fárakapamp karwaokria Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámpono.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek arápap kar Matyu 27:32-44; Mak 15:31-32; Jon 19:17-24

²⁶ Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará Jisasén warámpá tukup. Takria mwaeao k nke napo, arop Sairini mekamp Saimon Jerusalem mek akwap naeria korop. Aenánko, man sámpea fákeyakáprá sérrá, ‘Jisasén am fek pukup mwanap yaopwae mao námoku samp námp máná amo man yaewourrá sampae’ ria fopwaok. Aenapo, mao am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

²⁷ Tak napo, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwae tukup napo, koumteou ankwap fárakap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup. ²⁸ Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am koumteouran sérrá, “Jerusalem mekamp koumteou, yumo te onantá éménki kwapono. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo. ²⁹ Am te apae riteanápe, nánkár wakmwae ankwap ke fek kápae kwatae korop naenámpono. Am ke fek koumteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárakap fwap warákár mwanapon. ³⁰ Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nángo, koupour sumpwi mwarria am arop fárakapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupa yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tárápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’ ✧ ³¹ Oukoumwan yao yiki yak námp niamp yae-párak kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwae am fárakap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanapono.”

³² Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwarria éréképa tukup.

³³ Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párak mwaeak, ankwapan yae-mánkwán mwaeakia pukupá pwar. ³⁴ Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárakapamp kwatae ninik tirá épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria naponno.” Táte soldia fákáre Jisaso yirímp konámp waempyam ankank ti mwarria satu pilaiapono. ✧ ³⁵ Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárakapan yaewour i konámpono. Táte kare, Kraisao námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” ✧

³⁶ Soldia fákáreráo kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwarria, wonae fik korop. ³⁷ Tá am fárakapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwapono, amoku waráp pourou

yaewourae.” ✧ 38 Táte Jisas me kor páte yaknám yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Mámá te Juda firamp Kingono.”

39 Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárankao Jisasén wouroumprá sérrá, “Amo te Kraís nie? Amo takanángo te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.” 40-41 Aeránko maok, táte ankwapae am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnám niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nempono. Aeno mámá arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk naponno. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák naponno?” 42 Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikamp.”

43 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampono: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanaponno.”

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

44 Oukoumwan yámar kuk nángo, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár pouporoupea yákrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ✧ 45 Aenángo, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare méni fek nánkáráp tenapo yak konám waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaek peari yak. ✧

46 Aenángo, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. ✧

47 Aenángo maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karonno! Mámá arop máte yae-párak kare aropono!”

48 Táte kápae kare koumteouráp arop koropea tokoreyákáp napo, am ankank korop nángo nkea, apae mao yae-párak kare arop sumpwi papeano-ria námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaerá náráp nap mekmwaek turukump.

49 Tá Jisasomp nouroup ankwap fárakap ntia koumteou ankwap fárakap apár Galili meknám fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápae kare ankank Jisas sumpwi námpek fek koropánk námpek am nke naponno.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42

50-51 Juda apár mekamp taun Arimatea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párak kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámpon. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárakapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon. 52 Am arop te Pailatonámpok akwapea, man ‘Jisasomp yákáre sámp nae’ ria sénánko Pailato ‘Takae’rá sér. 53 Aenángo maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwae yoroia pwatariap mek am mek pap. 54 Am yae Fraide te Sabat yae

✧ 23:37: Sng 69:21 ✧ 23:44: Lu 18:31; Amo 8:9 ✧ 23:45: Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8

✧ 23:46: Sng 31:5

fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.

⁵⁵ Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap kounteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono. ⁵⁶ Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnám taknámp, Sabat yae fek anepériapono.

24

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

¹ Sande fek kounteou nek kar am kounteou nánákáre i konámp wel ankank nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup. ² Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae arárákkarrá koroepa me fek nánkáráp tariap te am fek yak mono. ³ Aenánko, am kounteou te me mek yinkea nke napo maok, Jisas Tokwae Karamp yákáre te am mek tank mo. ⁴ Aenánko, am kounteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te wae tákapa wae. ⁵ Aenánko, am kounteou te apáp tirinkia me kor woukourrá apárok tokoreyakáp. Aenapo maok, am ensel yaworao am fárákkapan sérrá, “Yumo apaeritea sumpwi páténap meknámp fárámpea yiki yaknámp aropan oupourouk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane! ⁶ Yumo ankár wokwae Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman warko ninik kipo. ⁷ Mao yumwan arakrá sérimpon: ‘Arop fárákkapao Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sankea napo, man yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp naenámp’rá séri námpono.’” ✧

⁸ Aerá sénepo maok, tá am kounteou fárákkap wae Jisaso wokwae sérimp kar am ninikria, ⁹ wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yárok i konámp mom-sámpramp arop fárákkap ntia arop ankwap fárákkapan am kápae kare ankank nke nap táman farákkaprá sériapono. ¹⁰ Am kounteou fárákkap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp éntupwar Maria mao yakáp napo, tá kounteou ankwap fárákkapao kor méntér yakápria aposel fákáreran am kar fárákkapapono. ✧ ¹¹ Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik te, am kounteou te náráp yi fek nke mono, kwaporok amorikamp karan sénapan mpweria am fárákkapamp kar wawia karenoria ninik moiapono. ¹² Aenapo, Pita fárámprrá fárákkop akwapea péri kor me mek woukoupeyakrá nke nánko, Jisasén woukoupá papap waempyam mwar tank nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek arákkarrá akwapria, am te mokopi námponorá ninik tokwaerá akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnámp mwaeoak nkep kar Mak 16:12-13

¹³ Am makár táman Jisaso éréképá yárok i konámp ou mekamp arop anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono. ¹⁴ Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnámp ankank táman sérrá, ¹⁵ námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop

yaworan kikipia énéni tapokwapea tukup. ¹⁶ Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri nke mono.

¹⁷ Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae karan sérarrá akwap repe?” Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakra yonkwae touweria maok, ¹⁸ Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kápaé kare némpouk mwaekamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápria am ankank ponankor mérapono. Ae te amo ankárankampao am ke fek Jerusalem mek koropnám ankank mér mori kwapono?”

¹⁹ Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, “Am te apae ankankono?” Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, “Mámá Nasaret mekamp Jisaséninap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námpek, tá arop fárákapao nke nap fek tére kárákáreria, kar kárákáre farákápkonámpono. ²⁰ Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakápkonap arop fákáreriao Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénapo, taki napono. ✧ ²¹ Aenapan maok, wokwaek te yino arakrá méri námpono: Am arop te Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te ará: Am ankank koropnám yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ✧ ²² Oukoumwan yinomp ou mekamp kumteou yinan korokopá pap napono. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo, ²³ Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, ‘Yino ensel nke nánko, mao sérrá, “Jisas yiki yak námpono.” ’ ✧ ²⁴ Aenapo, arop ankwap fárákap yino ou mekamp tukupea péri kor me mek nke napo, am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke napono. Aenapan maok, mao karean te nke mói napono.”

²⁵ Táte Jisas am arop yaworan sérrá, “Yiráp ninik te épérépria profet fákáreramp kar koupour kar mér mo nepono. ²⁶ Am te arakrá sériapono: ‘Krais te ankár manénkir touwe sámpea, wakmwaek poka Kwarén wae tokwae kwapwe fek tank naenámp’ riapon.” ²⁷ Aerá séria maok, Moseso kumwinám kar feknám pia akwapea, profet fákáreriao kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákápra maok, Kwaromp Buk fek Jisas námoku karean sénám kar fi am ponankor farákápmpono. ✧

²⁸ Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria, Jisas te wae némp kámá-pwarará kánámpár akwap naeria nám niamp. ²⁹ Aenámpantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, “Wae yámar porokor nánko, kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae.” Aerepo maok, Jisaso wae am arop yaworént nap mek akwap. ³⁰ Tá wakmwaek tankápra fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk. ³¹ Aenánko am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas kwaporok am fek moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ✧ ³² Aeria maok, námoku támao sérrá, “Wi! Nomo mwaeak korop námpek nomwan kar farákápra, Kwaromp Buk fek yáknám ninik fi kor farákápra sénánko, am ke fek táman nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono.”

³³ Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámpra Jerusalem mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yarak i konám mom-sámpramp arop ntia maomp nouroup ankwap fárákap koupoukour tankápk

✧ **24:20:** Ap 13:27 ✧ **24:21:** Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6 ✧ **24:23:** Lu 24:1-11 ✧ **24:27:** Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21 ✧ **24:31:** Lu 24:16

napo, am mek akwap. ³⁴ Aenepo maok, am fárakapao sérrá, “Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko fárámpeanánko, Saimono man wae nke námpono!”
³⁵ Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeao k nkenep kar am farákáp. Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Mao te pan fékéria yinan ti-sáp nánko, yino wae wuri nke nempon.”

Jisaso éréképá yárák i konámp arop man nkeap kar

Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

³⁶ Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk fokopeyak. ³⁷ Aenánko maok, am arop fárakap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp tirink. ³⁸ Aenapo maok, Jisaso am fárakapan yoporrá, “Yumo apaeritea kokorokoria ninik tokwae rape? ³⁹ Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk sámpá nkenke. Waemp te ononampnámp maknámp émiráp kour yak mono.” ⁴⁰ Aerá séri pwarará, am fárakapan náráp pu kor yae kor yénkánko, ⁴¹ am fárakap nkea warákáránk napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik tokwae. Aenapo, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ae te fir tank mákáne?” ⁴² Aeránko éntékam tákáre yankapramp sánk napo, ⁴³ mao sámpea am fárakapao nke nap fek fár.

⁴⁴ Aeria am fárakapan sérrá, “Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono yumwan wae sériamp támaono: ‘Kápaé kare ankank wokwaek onan korop naenámpn Moseso kumwimp lo, tá profet fákáreao kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar am te waeman ankár take pourouráp korop naenámp’rá sériampon.” ⁴⁵ Aerá sériaka, am fárakapao Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninik sámpanáponoria ✧ ⁴⁶ arakrá sér, “Kwaromp Buk fek arakrá sénámpn: ‘Krais te ankár touwe sámpea yinink kumur fek warko ankár apár me meknámp fárámp naenámpn. ⁴⁷⁻⁴⁸ Aeanánko, maomp e fek arop fárakapao kápaé kare arop firan kar farákáp napo, arop fárakap kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok korop napo, mao am fárakapamp kwatae ninik tirá épér naenámpn. Onomp tére, onomp yárák ponankor yumo yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem meknámpia, ankwap némpouk mwae am kar ponankor farákáprá paokop kipo. ⁴⁹ Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámp-kérép nampono. Aeno yumo ankár Jerusalem mek yakáprá yépék napo, am yámar mekamp kárakáre yiráp pourouk ékia woukoup naenámpn.” ✧

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar

Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

⁵⁰ Jisaso am fárakapan takrá séri pwarará, éréképá akwapea, némp kánanke Betani mekria maok, am fárakapao yakápnap mwae yae nareki fákeyakrá am fárakapan ourour nénk. ⁵¹ Am ourour nénkra yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek pok nánko, Jisas wae am fárakapan pwar. ⁵² Aenánko, am fárakap kwarár torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae warákáránkia Jerusalem mek arári tukupapono. ✧ ⁵³ Tá kápaé kare por lotu nap tokwae mek yakáprá, Kwaromp e sakapiapono.

Jono Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinámp buk fek te námokuráp e érik sér mono, ‘Arop ankárankamp Jisaso man warákár karenámp arop’rá sénámpon. Mao kumwimp buk ankwap te, yininkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenámp Ankank Yénképnámp Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, mámá fákáreeraomékir buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te mámá apár mekamp kounteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenámp ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnámp kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao arop arákáranámp kar

¹ Me koun sik kar, Kwaro ponankor ankank oukounwan yoro momp fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono.

✧ ² Me koun sik Kar te Kwarént yakámpono. ³ Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwaek kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nánko forokorimpon. ✧ ⁴ Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te kounteouráp aropamp ninik mek wae sankoropnámp yiki yakono. ✧ ⁵ Am wae te kirikip mek wae puri akwap konámpara, kirikip te am waeran oupouroupea torokwari pap mono.

⁶ Kwaro arop ankárank sámp-kérépámp, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon. ⁷ Mao te am waeramp kar táman farákáp nánko, kounteouráp arop ponankor maomp kar wawia méranáponoria farákámpmon. ⁸ Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon. ⁹ Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukounwan te apárok ék námpon. ✧

¹⁰ Oukounwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp kounteouráp arop farákap te man mér mo napon. ✧ ¹¹ Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon. ¹² Aeno ankwap kounteouráp arop farákap man warámp nap te, am farákap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárakáre nénk nánko, am farákap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon. ✧ ¹³ Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yiri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwaekamp mo, tá aropamp ninik fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maomp tárápu yakáp napon. ✧

¹⁴ Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maomp wae ntia kárakáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankárankampamp Kwaro sámp-kérép nánko ék námp, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar ninik te maomp ninik mek

✧ **1:1:** 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13 ✧ **1:3:** Kl 1:16-17; Hi 1:2 ✧ **1:4:** Jo 5:26 ✧ **1:9:** Jo 8:12 ✧ **1:10:** Jo 17:25 ✧ **1:12:** Ga 3:26; Kl 2:6 ✧ **1:13:** Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23

saráp top-pwarámpeyak námpon. ✨ 15 Jono kounteouráp aropan wumwiria arakrá sér, “Mamá arop te ono yumwan wokwaek sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukouwman korop mo nanko, mao te wokwaek kar yakámpon.”

16 Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono. ✨ 17 Tá kare, Kwaro nompor lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon. 18 Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon. ✨

*Ént mek nér i konámp Jono farákápámp kar
Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18*

19 Juda poukeyak konap fákáreao pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, “Amo kare te wa nape?” 20 Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, “Ono te Krai támao mono.” 21 Aeránko maok man turunkrá, “Ae te amo Elaija nie?” Tá mao sérrá, “Mono.” “Ae te amo yino yépekrá yakápnámp profet nie?” Tá nopok mao sérrá, “Mono.” ✨ 22 Aeránko maok, am fárakapao man warko turunkrá, “Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárakapan amo nopok sénap kar tukupea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?” 23 Aerapo maok, Jono sérrá, “Ono te am arop profet Aisaia sérrá, ‘Arop kar ankárankamp arop yak mo apár meknámp wumwiria sérrá, ‘Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk’rá sénaenámp’ rimp arop támaono.” ✨

24 Am arop fárakap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá, 25 “Amo te Krai mo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mamá kounteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?” 26-27 Jono nopok am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárakapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwaek korop námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop * nanamp pwi mo nampono.” ✨ 28 Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkwanwaek fimwaekamp némp Betani mek yakrá am kar séria kounteouráp aropan ént mek nérrá kákámpono.

Jisas te Kwaromp Sipsip Morok’rá sénámp kar

29 Ankwap kumuruk, Jono nke nánko, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp kounteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámp. ✨ 30 Am arop te ono wokwaek sérrá, ‘Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukouwman korop mo nanko, mao te manénkir me koum sik yakámpon.

✨ 1:14: Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14 ✨ 1:16: Ef 3:19 ✨ 1:18: Mt 11:27; Jo 6:46 ✨ 1:21: Lo 18:15-18; Ap 3:22 ✨ 1:23: Ais 40:3 * 1:26-27: Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae. ✨ 1:26-27: Jo 1:33 ✨ 1:29: Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19

³¹ Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampnan maok, párák koropea Israel fi mekamp kounteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”

³² Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nángo nke nampon. ³³ Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámp-kérép nángo, koropea am kounteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wokwaek mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankárakampamp pourouk tank námp te, am arop támao kounteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon.’

☆ ³⁴ Aenángo onoku wae nke nampan arakrá farákáp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso mént paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

³⁵ Jono wakmwaek ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yárák i konámp arop anánkaopwerént yak. ³⁶ Aeria mao nke nángo maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenángo maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!” ☆ ³⁷ Aeránko maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwaek akwapepon. ³⁸ Jisas arákarrá nke nángo maok, am arop yawor maomp wakmwaek akwapepo maok, Jisaso am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae ankankan oupourouk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak naponono?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.) ³⁹ Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námpantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknámp nap nkeaka maok, mént yakrá akwapea kumuran.

⁴⁰ Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwaek akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru. ⁴¹ Mao akwapea náráp naenámp Saimonén oupouroukia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpono.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.) † ⁴² Andru man warámpea akwapea Jisasnámпок nángo maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwaek waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanaponono.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapon.) ☆

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

⁴³ Wakmwaek ankwap kumuruk Jisas Galili mek akwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwaek koropae!” ⁴⁴ Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru ntiá Pitamp taun nono. ⁴⁵ Filipino akwapea Natanielén oupouroukia maok, man sérrá, “Am arop te wokwaek kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpono. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret meknámp korop námpanie?” ☆ ⁴⁶ Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amo koropea nkeae.” ☆

☆ **1:33:** Mt 3:16 ☆ **1:36:** Jo 1:29 † **1:41:** ‘Mesaia’ te Hibru kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ☆ **1:42:** Mt 16:18

☆ **1:45:** Lo 18:18; Ais 7:14 ☆ **1:46:** Jo 7:41-52

⁴⁷ Natanielo Jisasnámпок korop nánko maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo karenono.” ⁴⁸ Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nánko, amo yao fik † pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.” ⁴⁹ Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te Kwaromp Táráp, Israelomp Kingono!” ✧ ⁵⁰ Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénamp te amwan ono yao fik pékri fek nke namp fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nánkár wakmwaek máman kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.” ⁵¹ Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nánkár wakmwaek te yumo nke napo, yámar me kikir akwap nánko maok, Kwaromp ensel fákáreao Arop Tárápamp pourou mwaeek éká poká napo, nke mwarea napon.” ✧

2

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

¹ Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nánko, arop ankárank distrik Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp éntupwar am yupu sámp naerianámp toupour fek am mek yakánko maok, ² am fárákapao Jisasén kor wumwiria maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan kor ‘Koropenk’rá sér. ³ Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá, “Mámá arop fárákap te wain ént mo nape.” ⁴ Jisaso man sérrá, “Ayae, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te oukoumwan sikono.” ✧ ⁵ Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.” ⁶ Am nap mek te Juda firao námoku i konap ninikaok yae yárar i konap éntúp kwar fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita ént fwap tank naenámp. ⁷ Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok, am fárákapao am mek kokorarea top-pwarámprá kák. ⁸ Tá mao am fárákapan sérrá, ‘Fir poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’ránko, santukupap. ⁹ Fir poukwapnámp aropao am ént fári nki nánko maok, wae wain kare nánko maok, mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap aropao saráp ént yinkip nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fir poukwapnámp aropao am yupu sámpámp aropan wumwiria maok, ¹⁰ man arakrá sér, “Arop ponankor wain kwapwe kareanénkir nénk napo, fépéria napo maok, wakmwaek am fárákap kápae kare fépéria pwarnap ke fek maok, táte warko wain kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon! Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain te pátea oukoumwan táman sankorop napon.”

¹¹ Am kárákare te Jisaso manénkir arop fárákapao nke nap fek Kwaromp kárákare te aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár mekamp taun Kana mek yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént paokopap arop fákare man mériapon. ✧

† **1:48:** ‘Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámp. ✧ **1:49:** Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13
 ✧ **1:51:** Stt 28:12 ✧ **2:4:** Jo 7:30 ✧ **2:11:** Jo 1:14; 4:54; 11:4

¹² Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp tárápu érékép, tá náráp éréképea yarak i konámp arop fákáre érékép, makia pikia taun Kaperneam mek ankwap yinink yae yakápiap.

Jisaso lotu nap tokwae mek bisnis térenap aropan yéréperá kérépámp kar Matyu 21:12-17; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

¹³ Juda firamp Pasova yae wae fae nángo maok, Jisaso Jerusalem mek poka maok, ¹⁴ Lotu nap tokwae yár mek nke nángo maok, arop bulmakau, sipsip, ant, arapek bisnis téra rá yakáp. Tá mao nke nángo, arop ankwap fárákap ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nonopokrá yakáp. ¹⁵ Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip, bulmakau méntér yéréperá kérép nángo, am lotu nap pwarará pírikimprá tukup. Tá arop nonopoknap mani wakárraria kákánar méntér wakárra-sir. ¹⁶ Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, “Yumo yiráp ant tia tukupenke! Yumo te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá pap nape!” ¹⁷ Mao éréképá yarak i konámp arop fákárrerao Jisaso taknámp nkea kar ankwap Buk fek yaknámp am ninik. Am kar te arakrá sénámp: “Ono waráp napan warákár tokwae nampara, am nap fwapi yakanoria tére kárakáre nampon.” ^{*}

¹⁸ Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp ninik nkea maok, man arakrá turunk, “Ae te amwan takaeria sánknámp kárakáre yinan yénkép naeria te, apae kárakáre yoro nanapon?” ¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo mámá lotu nap tokwae párampea napo, ono warko yinink yae fek saráp ti nanampono.” ²⁰ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Apae! Am lotu nap tokwae te 46 yopwar fek ti nap te, amo fwap yinink yae fek saráp ti nanap nie?”

²¹ Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan sérimpon. ²² Am tak rimp te nánkár wakmwaek Kwaro man apár me mekamp yininki yakeanánko, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao am sérimp kar ninikiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia Jisaso sérimp karan kor mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon. ^{*}

Jisas arop ponankoramp ninik méri yaknámp kar

²³ Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare kountouráp arop koropea mao nkwakwe make kárakáre yoro nángo nke. Aeria maok, am fárákap wae napon te Kraisonorá méris. ²⁴ Aeapao maok, Jisas te am fárákapán, wae kare napanorá ninik mono. ²⁵ Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp ninik mek te wae méri yak námpon. Mao te apae ninik fae tákáre nángo, arop ankwapao man ninik sánk mwanapanápe, mono. Mao námoku waeman aropamp ninik mér kare yak námpon.

3

Jisas ntia Nikodemus kar sérep kar

¹ Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampao, Juda fi taokeyak konámp arop. ² Mao aropao Jisanámpok kumuruk koropea maok, man sérrá, “Rabai, yino te wae mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpono. Táte Kwaro arop ankwap méntér yak mo nángo te,

^{*} **2:13:** Kis 12:1-27 ^{*} **2:17:** Sng 69:9 ^{*} **2:19:** Mt 26:61 ^{*} **2:22:** Lu 24:6-8; Jo 12:16 ^{*} **3:1:** Jo 7:50-51; 19:39

am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro naenámpañ mono.”

³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te nke naenámp pourou mono.” ✧

⁴ Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, “Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka warko wourékam yoro naenámpñ? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youmpeanáko, éntupwaro warko fárákap naenámp nie? Tak naenámp pourou mono.”

⁵ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono.

✧ ⁶ Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte ankank Yiki Kor Spiritao yoroí námp te, am te Spiritampono. ✧ ⁷ Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapono. Yumo ankár warko wourékam yoro kipo. ⁸ Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámpon. Amo te párák minkan wa napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor Spiritao arop wourékam yoro i konámpon te takéno.”

⁹ Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo sénamp te mokopia korop naenámpñ?”

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa te, mokopia am ankank épérép rape? ¹¹ Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénamp te yino wae mérnámp ankankan sénámpon. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákáp námpon. Aeno yumo yino farákápnámp kar te younkwek sir konapon. ¹² Ono manékir yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér mwanapon? ¹³ Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea apárok ékámpe te, mao ankáránkampao mwar pok naenámpñ.

¹⁴ Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae fek arápámp niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákapao narek aráp mwanapon. ✧ ¹⁵ Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párak kare yakápria, yiki yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.

¹⁶ Kwar te Táráp ankáránkamp kare mwar yak námpon. Aenámpañ maok, Kwaro ponankor kounteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp ankáránkamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor kounteouráp arop man méria, am fárákap yaomwi mek pik mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea yakápi yakáp mwanapria ninámpon. ✧ ¹⁷ Kwaro Táráp mámá apár mek sámp-kérép námp te, mámá apár mekamp aropao i konap apárokamp kounteouráp aropamp ninik yurukup naenámpria te mono. Mao sámp-kérép nánko ék námp te, am fárákan warko érékép naenámpria ninámpon. ✧

¹⁸ Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwapono. Aeno arop man mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao am Kwaromp Táráp ankáránkamp táman mér moianámpara námpon. ✧ ¹⁹ Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te

waeman apárok ék námpan maok, arop fárákap te kirikipan warákárria am waeran warákár mo i konapon. Am te apae riteanápe, am fárákap te kwatae ninik i konap aropara napon. ✧ ²⁰ Arop ponankor kwatae ninik i konap te, am fárákap te waeran yopor napon. Maomp ninik érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon. ²¹ Aeno arop kare kar ninik fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nángo, arop fárákap maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárákáre fek tére námpono’rá sér i konapon.’”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

²² Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am fákárerént yakria maok, am mekamp koumteouráp aropan ént mek énérrá kákámp. ²³ Jono kor koumteouráp aropan ént Ainon mek Salem wonae fik yak nángo maok, am fek te kápae kare ént yak nángo maok, koumteouráp arop koropapo, am fákáreran ént mek nérrá kákámp. ²⁴ Heroto Jonén oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon. ✧

²⁵ Aenko maok, Jono éréképá yáarak i konámp arop fárákap, tá Juda mekamp arop ankárank makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárar i konap ninikan nonopok kar yorowar. ²⁶ Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea man sérrá, “Tisa, wokwaek kar arop amont Jordan mek nkamwaek fimwaek fokopeyakánko, arop maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan koumteouráp arop fárákap ént mek nérrá kák nángo, ponankor maonámpok tukup nape.” ✧

²⁷ Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nángo te, am arop te sámp mono. ✧ ²⁸ Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Krais mono. Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp aropono. ²⁹ Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nouroup te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámp. Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon. ³⁰ Maomp e te ankár tokwae kari akwap nángo, onomp e te ankár kánanke kwaroki akwap naenámp.”

³¹ Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop mámá apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te apárokamp ninikan téreria, mámá apár mekamp ankankan saráp sérar i konámp. Aeno arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námpon. ✧ ³² Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákáp konámp. Ae konámpan maok, arop ankwap ankárankamp am kar farákápnámp sámpea, am kar niki-samp yáarak mo námpon. ³³ Arop am kar wawia niki-samp yáarak námp te, am támao yénképrá: Kwar te kare kar sér i konámpria am karan mér kare námpon. ³⁴ Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nángo koroepanámp, mao Kwaromp karan farákáp námpon. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i konámpo. ✧ ³⁵ Naropwaro náráp Tárápan warákár námp te ankank

✧ 3:19: Jo 1:5 ✧ 3:24: Mt 14:3-4 ✧ 3:26: Jo 1:26-34 ✧ 3:27: Jo 19:11 ✧ 3:31: Jo 8:23

✧ 3:34: Jo 1:32-34

ponankor náráp Tárápamp yaek sánk nánko, taokeyak naenámp. ✧ ³⁶ Arop Kwaromp Tárápan mériaka 'Karenó'rá sénámp te, mao te yae-párak yiki yaká yak naenámp. Aeno arop Kwaromp Tárápamp kar wawia mántwaok yarak moi námp te, mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk yak námpon. ✧

4

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

¹ Am ke fek maok, Farisi fákáreao wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nánko, am arop fárákáp Jisaso éréképá yarak naenámp arop yakáp napo, am fárákáp te Jono éréképá yaráknámp arop fárákapan kámákár akwap námpon. ² Aerá sénapan maok, Jisas námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreao arop ént mek nérrá kák napon. ³ Am Farisi fákáre támao am kar wae méria maok, Jisas am kar wawia méria maok, Judia apárok pwarará námoku éréképá yarak i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap. ⁴ Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak námpon.

⁵ Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwae kar Jekopo náráp táráp Josepén sánkámp fek wonae fik am fek. ✧ ⁶ Jisas koropea Jekopo wokwae éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nánko maok, yámar kuk nánko kokwae nánko, am ént me-tápok am fek tank.

⁷ Aenánko maok, Samaria mekamp yupu ankárank ént yinkíp naeria kopánko maok, Jisaso man sérrá, "Onan ént yink-sáp napo, fánae." ⁸ (Mént paokop i konap arop fákáre te fir ti mwaria taun mek tukup tenapon.) ⁹ Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, "Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan 'Ént sámp napo fánae'rá sénapon?" (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénámpon.) ✧ ¹⁰ Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, "Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan 'Ént sámp fánae'rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sánk konámp ént sánk naenámp." ¹¹ Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sánk konámp ént te maokamp yinkíp nanapon?" ✧ ¹² Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sámp námpon. Am ént me te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsip, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?" ¹³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Arop ponankor máma ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenámp. ¹⁴ Aeno arop ankárankao ono sánk nae námp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sánk nae námp te ankár ént me meknámp oukur námpnámp taknámp, nínik mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenámp sánk nánko, kwapwe kare yaká yak naenámp." ✧ ¹⁵ Aeránko maok, yupurao sérrá, "Arop Tokwae, amo onan am ént sámp. Aenapo nánkár wakmwae te ono ént níkip mo nánko, ono máma ént yinkíp mo, tá ono warko mapek ént yinkiprá korop mo nanampono."

✧ 3:35: Mt 11:27; Jo 5:20 ✧ 3:36: Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12 ✧ 4:5: Stt 33:19 ✧ 4:9: Lu 10:33

✧ 4:11: Jo 7:37-39; Yé 21:6 ✧ 4:14: Jo 6:35

¹⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo akwapea waráp poumaropan séria maok, warko arákarrá mapek koropae.” Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te poumarop mono.” ¹⁷ Jisaso man sérrá, “Amo ‘Ono te poumarop mono’rá sénap te, amo te kare kar sénapon. Wokwaek amo mént yakap poumarop te éntikan maok, ¹⁸ tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karonó.” ¹⁹ Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwaponó. ²⁰ Yinomp appeyaenáp mámá faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firao Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek sarápono.” ✧

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwaek koropnámpe ke fek Naropwar Kwarén yumo mámá faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono. ²² Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámp tére te Juda fi yinanmékir tére námpono. ²³ Aeno am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá kare kar ninik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárákapan warákár tokwae námpon. ✧ ²⁴ Kwar te Spiritara, arop man loturia te, ankár Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon.” ✧ ²⁵ Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenámp. ‘Mao te Kwaro Nánapinámp Arop Kraisono’rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápaé kare ankank sénaenámp.” ²⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono.”

²⁷ Aerá séránko maok, mént paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenángo maok, am fárákapao nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén ‘Amo apae sámp nae rap?’, tá ‘Apaeritea amo am yupurént kar sénap?’rá turunk mono. ²⁸ Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá, ²⁹ “Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwaek kar yára kinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinámpe Kraís támaoi kane.” ³⁰ Aeránko maok, am fárákapao taun pwarará Jisasnámpe korop.

³¹ Am ke fek táman, mént paokop i konap arop fákáreráo Jisasén sérrá, “Tisa, amo wae fárae.” ³² Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono.” ³³ Aeránko maok, mént paokop i konap arop fákáreráo námoku sérarrá, “Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?”

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon.” ✧

³⁵ Jisaso námoku éréképá yarak i konámpe aropan sérrá, “Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, ‘Fir kare naenámp yunk te yia wor yunk fek

kare nánko mokwap konámpono.’ Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énounkoufia fir wae kare nánmp nke kipo. ✧ ³⁶ Arop yopwar mekamp fir toupour nánmp te nopok am fek sámpria maok, fir kare nánmp ti nánmp niamp koumteouráp arop kápae kare tia yiki yakáp nánmp mek éréképá koropea párapok naenámpon. Aenánko yoro i konámpp arop ntia toupour i konámpp arop, am arop yawor te énékér warákár konepon. ³⁷ Aenepara, mámá kar te kare karonó: ‘Arop ankwap ankárankao yopwar yimp tenánko, arop ankwapao am fir ti konámpon.’ ³⁸ Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp firan tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárákapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárákáre fek yaknámpp firan yumo párák tukupá ti napon.”

³⁹ Am taun mekamp Samaria arop kápae kare am yupuramp kar wawia Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, ‘Kápae kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp nánmp’rá sénánko naponó. ⁴⁰ Tá Samaria fákáreráo Jisasnámppok koropea man sérrá, “Amo te yinont mapek yakae.” ⁴¹ Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápae kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon. ⁴² Aeria maok, am fárákapao am yupuran sérrá, “Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénámpp kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenámpp arop támaonorá mér námpon.” ✧

Jisaso Kingomp tére konámpp aropamp táráp fwapi papámpp kar

⁴³ Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknámpp distrik Galili mek akwap. ⁴⁴ (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, “Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.”) ⁴⁵ Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkir yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárákáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.

⁴⁶ Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkir éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak. ✧ ⁴⁷ Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknámpp Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, “Onomp táráp touwe sámpea sumpwi naeria waeane! Koropea fwapi papae.” ⁴⁸ Tá Jisaso man sérrá, “Ono nkwakwe make kárákáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan mér mo mwarea napon.” ✧ ⁴⁹ Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, “Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!”

⁵⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Amo akwapae. Waráp táráp wae fwap yiki yak námpon.” Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá ninikia akwap. ✧ ⁵¹ Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeao k nánko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeao kikipia man sérrá, “Waráp táráp te wae fwap tank námpon.” ⁵² Aerapo maok, mao am fárákapan turunkrá, “Mae ke fek fwapi námpon?” Aeránko am fárákapao man sérrá, “Yipirman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor nánmp te wae worokor pik námpon.” ⁵³ Aerapo maok, naropwaro kor yipirman take ke fek táman Jisaso ‘Waráp táráp yiki yak námpono’rá sérimp ninikia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor

mériapon. ✱ ⁵⁴ Jisaso Judia meknámp koropea Galili mekia maok, máma kárakáre yoro námp te anánkan yoro námpon. ✱

5

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papámp kar

¹ Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop námp fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.

² Jerusalem mek sipsip mank konap ménki tokwae yak námp fek ént aokore am fek yak. Am ént aokoreamp e te Hibru kar fek te ‘Betesda’rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak námpon. ³ Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi néneráp arop, tá pu kwataenámp arop, tá kour surumpwi yakápnap arop fárakap am fek tankáprá ént meknámp purumpur aokanoria yéprá tankáp i konapono. ⁴ Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pikia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkir mekia pik nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.

⁵ Arop ankárankamp ént aokore fik am fek tank námp te maomp touwe te 38 yopwar yakámp. ⁶ Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwae karkampao yak námpria wae mérámp kwamp, Jisaso man sérrá, “Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?”

⁷ Aeránko maok, am touwenámp arop támao Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Arop Tokwae, ént purumpurnámp ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámp arop te mono. Onoku pik nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námomékir mekia pik konámpon.”

⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo fárámp rá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae.” ✱ ⁹ Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámp ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara, ¹⁰ Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapinámp arop táman sérrá, “Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapono. Am te founo.” ✱ ¹¹ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Onan fwapi papnámp aropao onan, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’rá séri námpon.” ¹² Am fárákapan man turunkrá, “Amwan te apae aropao sérrá, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’ ri námpon?” ¹³ Aerapo maok, kápae kare koumteouráp arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonorá fwapia mér mono.

¹⁴ Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, “Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae níniki kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar kopantáno.” ✱ ¹⁵ Aeránko maok, am aropao akwapae Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, “Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono.”

¹⁶ Aerámpantá maok, am fákáreráo am feknámpia Jisásén yoporrá pokopiapon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpantá niapon. ¹⁷ Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére

konampon.”¹⁸ Aerámpantá maok, am fákáreero wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sámp-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, “Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, ‘Kwar te náráp Naropwar kare’rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámp te námoku támao Kwar niamp yak námpon!” ✧

Kwaromp Táráp tére naenámp kárákáre yaknám kar

¹⁹ Jisaso am fárákapan nopok sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Táráp námoku mwar te námokuráp ninik fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námp ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare ankank Naropwaro tére námp te, Tárápao kor mántwaok tére námpon. ✧ ²⁰ Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákária man ponankor ankank yéknép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mámá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námp yéknép naerámpon. ²¹ Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak nénk konámpono. Tá taknám Tárápao kor námoku warákárnám ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon. ✧ ²² Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon. ✧ ²³ Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnám taknám, Tárápamp eran kor sakap mwanapon. Arop Tárápamp e sakap mo i konám te, Tárápan sámp-kérép nánko éknám Naropwaromp eran kor sakap mono. ✧

²⁴ Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sámp-kérép nánko éknám Naropwar man mér námp te, mao te fwap yiki yaká yak naenámp. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono. ✧

²⁵ Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakáp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapon. Tá am wanap arop fárákap te yiki yakáp sámp mwanapon. ²⁶ Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárákáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono. ²⁷ Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárákáre sánk námpon. ²⁸ Yumo te am ono má sénámp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianám te, apár me mék yakápnap ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia, ²⁹ apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákap kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakáp mwanapon. Aeno kwatae ninikinap arop fárákap te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, ‘Ponankor yaomwi mek pikenk’rá sénaenámpon.’ ✧

Arop ankwap fárákap Jisas te wano’rá sériap kar

³⁰ Jisaso warko sérrá, “Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok sarápria koumteouráp aropamp ninik yurukup námpono. Tá ono kot namp yae-párák námp te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpon. ✧

✧ 5:18: Jo 10:30-33 ✧ 5:19: Jo 8:29 ✧ 5:21: Jo 5:26 ✧ 5:22: Ap 10:42 ✧ 5:23: Fl 2:10-11
✧ 5:24: Jo 3:16 ✧ 5:29: Ap 24:15 ✧ 5:30: Jo 6:38

³¹ Táte onoku mwar saráp téreria, onokump ninik fek kar farákáp nanko te, onomp kar te arop farákápao karenoria fwapia mér mono. ³² Aeno arop ankwapao fokoheyakria onomp kar farákáp nánko te, ono wae am onomp kar farákáp nám̄p te karenorá mér nampon. ✧

³³ Yumo Jononám̄pok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp ninik ntia tére nanampan ‘Am te kare karonó’rá sérimpon. ✧ ³⁴ Ono te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére ‘Karenorá sérenk’rá ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok, ono má kar farákáp nampon. ³⁵ Jon te lam wae niampi yakria arop yumwan ponankor wae sánkám̄pon. Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko pwarari napon.

³⁶ Aeno ankank Jonén kámákár akwap nám̄p te mao oukoumwan ono tére nanam̄p máman farákáprá sérimpono. Am te am tére ponankor onomp Naropwaro onan, térea pwaraeria sá̄p nám̄p támaono. Ono am tére nanko, aropan onomp Naropwaro onan sá̄mp-kérép nánko ono ék namp yé́nkép nám̄pon. ✧ ³⁷ Tá onomp Naropwaro onan sá̄mp-kérép nánko ono ék namp te, mao nám̄oku kor onan yumwan yé́nkép nám̄pon. Aenám̄pan maok, yumo te maomp kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon. ✧ ³⁸ Yumo te am arop Naropwaro sá̄mp-kérép nánko ék namp maomp kar wawia, mér mo napara, maomp karao kor yiráp ninik mek tank mo nám̄pon. ³⁹ Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá farákápria am kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap sánk naenám̄prá ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yé́nkép konám̄pan, ✧ ⁴⁰ yumo te ononampok koropea yiki yak sá̄mp te monoria napon.

⁴¹ Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria māmá kar sér mono. ⁴² Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár warákár mo kare napon. ⁴³ Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sá̄mp-kérép nánko ék nampan maok, yumo onomp kar sá̄mp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp ninik fek koropea sénám̄p karan maok, yumo koupour kar maomp kar sá̄mp konapon. ⁴⁴ Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sá̄mp mwar kar i konapono. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenám̄pan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak nap te mokopia onan mér mwanapon? ⁴⁵ Yiráp ninik te ono onomp Naropwaro nke nám̄p fek yumwan kot naenám̄pan mpwe ninik mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenám̄p arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenám̄prá niniknap aropono. ⁴⁶ Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinám̄p kar te yumwan onan érik yé́nkép nám̄pon. ✧ ⁴⁷ Aeno táte yumo mao kumwinám̄p kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?” ✧

6

Jisaso 5000 aropan fir nénkám̄p kar

¹ Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkamwaek fimwaek yoump. (Am ént aokore ankwap e te Taiberias.) ² Aenánko maok,

✧ 5:32: 1 Jo 5:9 ✧ 5:33: Jo 1:19-27 ✧ 5:36: Jo 14:11 ✧ 5:37: Lu 3:22 ✧ 5:39: Lu 24:27

✧ 5:46: Ap 3:22 ✧ 5:47: Lu 16:31

mao touwenap arop fwapokwaprá kák námpaná maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok tukup. ³ Jisas faonkwek pokea námoku éréképá yarak i konámp aropént tank. ⁴ Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono. ⁵ Jisaso nke nánko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropapo maok, Filipén turunkrá, “Nomo te maokamp pan sámpeanánko am koumteouráp arop fár mwanapon?” ⁶ Mao am takrá sénámp te Filipén mokopon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.

⁷ Aenánko maok, Filipino maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko te, koumteouráp arop fárakap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon.” ⁸ Aenánko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá, ⁹ “Máyaknám táráp ankarankampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, koumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenámpané?” ¹⁰ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Koumteouráp aropan sénapo tankápanápono.” (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake. ¹¹ Am fárakapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, táte am koumteouráp arop fárakapan nénka maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárakapan nénk nánko maok, am fárakapao fépéria napo pwi. ¹² Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan sérrá, “Yumo fir ankwapmwaek tankápnám popokenke. Takria fir ankwapmwaek kwarok pwarantáno.”

¹³ Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp ankwapmwaek oukoumwan tankáp nám koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapono. ¹⁴ Koumteouráp arop fákáreráo Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá, “Kare korono. Máte profet Kwaro ‘Apárok sámpkérép nanamp’rá sérimp támaono!” ✧ ¹⁵ Aerapo maok, Jisaso am kar wawia mér, am fárakap te koropea námwan sérémékéri fákeyakrá ‘Náráp king yakae’rá sér mwaria napon. Aeria maok, mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon. ✧

*Jisaso ént aokore mek ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52*

¹⁶ Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákáreráo ént aokore mek tukupea maok, ¹⁷ am fákáreráo bot ankarank sámpea bot meknám ént aokore tépériaka Kaperneam mek tukup mwaria mwaeatokup. Aeapo maok, wae kumuri yak nánko maok, Jisas te am fárakapao napok oukoumwan akwap mo. ✧

¹⁸ Am fárakapao bot mek tankápapo maok, kárakáre kor ouwi koropria, am ouwi támao ént panánkarrá sankorop. ¹⁹ Aenánko, am fárakapao ént arákaprá tukupea, éntik, tá tokwampok kilomita fekría maok, am fárakapao nke napo, Jisas wae ént yumunturik koropeaka bot yak nám fek wonae fik. Aenánko, am fákáre te apáp tirink napo maok, ²⁰ Jisaso am fárakapan sérrá, “Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwapono.” ²¹ Aeránko maok, am fárakapao warákáránkia, Jisasén bot mek warámp-sinapo maok, koupour kar am bot wae am tukup mwaria nap mek akwapámpon.

Koumteouráp aropao Jisasén oupourounkrá tukupea nkeap kar

²² Wakmwaek ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore mek nkwaemwaek fimwaek yakáp. Am fárákap te wae mér, yipírman te bot ankwap tank moimpon. Ankárankamp bot mwar tank nánko, Jisas te am mek korokwap mono. Mao éréképa yárák i konámp arop fákáre mwar am mek kounkouria tukupapon. ²³ Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárákap Tokwae Karao pan Kwarén 'Aesio'rá séria nénkánko fáriap némpouk am fek korop. ²⁴ Tá koumteouráp arop fárákapao kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképa yárák i konámp arop fárákap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapao bot ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupourounkiap.

Jisas te yiki yak sánk konámp pan'rá sénámp kar

²⁵ Am koumteouráp arop fárákap wae tukupea Jisasnámпок ént aokore ankwapmwaek fikria maok, man arakrá turunk, "Tisa, amo mapek te makár korop napon?" ²⁶ Mak rapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo te ono yumwan yéncép nanko nkenap kárákáreráo yéncép naenámp fi mér mwaria onan oupourounkrá korop mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá nénk nanko, fépéria yare tokwae nap am fi fek táman yumo onan oupourounk napon. ²⁷ Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámp mwaria tére kwapono. Yumo te ankár yaká yak konámp firan sámp mwaria tére kipo. Take pourouráp fir te Aropamp Tárápao yumwan nénk naenámp. Naropwar Kwaro tak naenámpria wae kárákáre man sánk tenámpon." ✧

²⁸ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp tére tére mwanámpon?" ²⁹ Aerá sérapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo Kwaro warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámp-kérépánko ék námpan mér kipo." ✧

³⁰ Aeránko maok, am fárákapao am kar wawia man arakrá turunk, "Ae te amo apae nkwaekwe make kárákáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér mwanámpon? ³¹ Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp Buk fékamp karao sérrá, 'Am pan te yámar mekampan am fárákapan nénkánko fáriapon'rá sénámpon.'" ✧ ³² Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono te waeman yumwan kare kar sér rae: Am pan Moseso yumwan nénkám te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono. ³³ Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp aropan yiki yak mwanap nénk konámpon." ³⁴ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp saráp yakampo!" ³⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Onoku karerao yiki yak nénk konámp pan nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te mao te éntantá oumpour kour káke mono. ✧

³⁶ Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér mo napon. ³⁷ Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sámp námp te, am fárákap te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te man yérépe nanamp

pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump ninikaok yáarak naeria mono. ✧ ³⁸ Ono te onan sámp-kérépnámp Naropwaromp ninikaok naeria ék nampon. ³⁹ Mao onan manénkir sámp-kérép nángo éknamp ninik te aránono: Mao onan sápnámp koumteouráp arop fárakap te ankwap ankáránkamp pwar mono, nánkár wakmwaek pwarnámp yae fek te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon. ✧ ⁴⁰ Onomp Naropwaromp ninik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea méria maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párak kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár pwarnámp yae fek ono am fárakapan kékéménkrá kák nanampon.” ✧

⁴¹ Tá Juda fi Jisaso ‘Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono’rá sénámp kar wawia námoku kok téréménkrá kara wae. ⁴² Aeria maok, am fárakapao sérrá, “Mamá arop máte Jisas Josepomp tárápono. Nomo maomp éntupwar naropwar te wae mér námpono. Am te mokopia oukoumwan mao sérrá, ‘Ono te yámar me pwarará ék namp’rá sénámpon?’”

⁴³ Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwapono. ⁴⁴ Arop ankáránkao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámp pourou mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko ékamp te, támao am aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá korop naenámp. Aenángo maok, ono man am yae pwar námp fek apár me mekamp fárámpá pap nanampon. ⁴⁵ Profet fákáreao kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá, ‘Kwaro ponankor koumteouráp arop kar yénkrá farákap naenámp.’ Kwaro am tak nángo, koumteouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar wawia man mér sámpea, ononampok korop konapono. ✧

⁴⁶ Arop ankwap ankáránk te onomp Naropwarén te nke moi námpon. Am arop Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpon. ✧ ⁴⁷ Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak naenámp kwapwe sámp naenámp. ✧ ⁴⁸ Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono. ✧ ⁴⁹ Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápén pourouan yaewourimp pan mana fépériapao maok, am fárakap te wae surumpwiapion. ⁵⁰ Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, koumteouráp arop fépéria nap te surumpwi mono. ⁵¹ Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte arop ankáránkao am pan fárianámp te, mao te yiki yaká yak naenámp. Am pan ono man sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp koumteouráp aropan nénk nanko te, am fárakap te yiki yakáp mwanapon.”

⁵² Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok, arakrá sér, “Mamá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nángo, nomo fár mwanámpon?”

⁵³ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár moia te, yumo te yiki yakáp te sámp mono. ⁵⁴ Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párak kare yiki yaká yak nángo, ono man am yae pwar nángo kéménki pap nanampon. ⁵⁵ Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank kare támaono. ⁵⁶ Arop onomp

émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko, ono mént yak nanampon. ✧ ⁵⁷ Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp te, ono onomp Naropwaromp kárákáre fek yiki yak nampono. Aenampara, arop onan fánámp te, mao te onomp kárákáre fek yiki yak sámp naenámpon. ⁵⁸ Am pan támao yámar me pwararea ékámpon. Am pan te yiráp ounápo fária wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te ankár yiki yaká yak naenámpon.” ⁵⁹ Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákápria am fárákapan mámá kar sérimpon.

Jisas te yiki yak sampnámp kar

⁶⁰ Námoku éréképá yáarak i konámp arop kápae karerao am kar wawia maok, am ou mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, “Am kar mér mwanámp pourou mo námp te, wa mokop fwap wa naenámpon?” ⁶¹ Am fárákapao man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérámp kwamp maok, námoku éréképá yáarak i konámp aropao námoku kok sérapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap námp nie? ⁶² Ae te yumo am kar sámp moiaka nánkár nke napo, Aropamp Táráp wokwaek yakámp némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon? ⁶³ Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámpon. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenámp pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk namp, mao te Kwaromp yiki yak sánk konámp Spiritamp ankankono. ✧ ⁶⁴ Aeno yumo ankwap fákáre te oukoumwan onan mér mo napon.” (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkir méri tenámpon. Tá am arop námwan yopop aropamp yaek sánk naenámp aropan kor wae méri tenámpon.) ⁶⁵ Aeapantá maok, mao sérrá, “Am táman ono manénkir yumwan sériamp te, onomp Naropwaro aropan kárákáre sánk mo nánko te, ononampok korop naenámp pourou mono.” ✧

⁶⁶ Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop fárákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup. ⁶⁷ Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yáarak i konámp arop éntér-sámpramp turunkrá, “Ae te yumo kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?” ⁶⁸ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Yino te wanámpok tukup mwanámpon? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpon. ⁶⁹ Yino wae wawia méria maok, amo te Kwaro námoku nánapia sámp-kérép nánko ék nap yiki kor kare arop támao naprá mér kare námpon.” ✧

⁷⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae éntér-sámpramp yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankárankamp maomp ninik mek te kwatae-aropono.” ⁷¹ (Má sénámp kar máte Saimon Iskariotomp táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankárankao nánkár wakmwaek Jisasén man farop mwanap aropamp yaek sánk naenámpan sénámpon.)

7

Jisasomp nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

¹ Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwaek akwap. Juda firaó man farop mwariakapantá maok, Judia mekmwaek akwap moimpon. ² Juda firaó sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotu i konap yae wae fae nángo, ³ Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwarará Judia mek akwapea napo maok, amo éréképá yárak i konap arop fárakap waráp mwar pourouráp térenap nke mwanapon. ⁴ Arop ankárank, arop námwan méranoria te kánánkámp tére mo i konámpon. Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár koumteouráp aropao nke nap fek érik fokopeyakrá téreampo.” ⁵ Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér. ⁶ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te oukoumwan sikono. Mámá ponankor yae te yirápono. ⁷ Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok am nkwakwe make ninik kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko, am fek onan yopor napon. ⁸ Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te onomp yae oukoumwan sik námpara, akwap mono.” ⁹ Mao am fárakapan makrá séritea maok, Galili mek yépékra yak.

Jisaso sákae kánanke mek yakápiap niniknap yaeran nkemp kar

¹⁰ Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo maok, Jisaso kor wakmwaek akwapámpao maok, mao te érik akwap mono, akwapea meaok yárakimp. ¹¹ Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek am fek oupourounkrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?” ¹² Aerapo maok, koumteouráp arop fákáreoro kánánkámp téreménkrá sérarrá maok, “Am arop te yae-párak kare aropono.” Aerapo ankwap fárakapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwekárá sér i konámpono.” ¹³ Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreoro apáp napara, arop ankwap ankárank érik sér mono. ¹⁴ Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kar yénkrá farákápámp. ¹⁵ Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia ninik tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te, maokamp mámá mér sámp námpon?” ¹⁶ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nángo éknamp Kwaromp karonno. ¹⁷ Aeno arop ankárankamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaoeane, tá ono onokump ninik fek farákáp nampaoeanierá mér naenámpon. ¹⁸ Arop námokuráp ninik fek kar farákáp námp te, ankwapao náráp e narek sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao sámp-kérépnámp aropamp e narek sampok námp te, mao te kwekár mono. Yae-párak kare aropono.

¹⁹ Wokwae kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap ankárank am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan sámp-wouroump mwaria nape?” ²⁰ Aeránko maok, am fárakapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeriane?” ²¹ Aerapo maok, Jisaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkir Kwaromp kárakáre yéknépnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninik tokwaeapon. ²² Moseso yumwan

✧ 7:1: Jo 5:18 ✧ 7:2: Lo 16:13 ✧ 7:5: Ap 1:14 ✧ 7:7: Jo 15:18 ✧ 7:13: Jo 12:42; 19:38
✧ 7:15: Mt 13:54 ✧ 7:16: Jo 12:49; 14:10 ✧ 7:20: Jo 8:48-51

manénkir ‘Yipi fékérenk’ ria sérimp te (Am ninik te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumoutáráp yipi fárákáap konapon. ✧ ²³ Yumo te Mosesomp lo táman ninikia mántwaok tukupria maok, tárápamp yipi Sabat yae fek fárákáap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon? ✧ ²⁴ Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninik fek yurukup kip.” ✧

Jisasén Kraís támao nierá niniknap kar

²⁵ Jerusalem mekamp koumteouráp arop ankwap fárákáapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie? ²⁶ Ae te nkenke! Mao te kar érik farákáap nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop fárákáapao kor, máte Kraís támaonorá ninik nap nie? ²⁷ Kraís koropeanámp ke fek nomo te mao maoknámp koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mómá aropamp némp te wae mér námpon.” ✧

²⁸ Jisaso lotu nap tokwae mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákáapria maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námpria nape? Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon. ²⁹ Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakmanp, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.” ✧

³⁰ Aerámpantá maok, arop ankwap fárákáap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik námpanotá maok, man sámp mo, pwarariapon. ✧ ³¹ Aeno kápae kare koumteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mómá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?” ✧

Jisasén tukupá sámpenkria plisman fákáre tirá kérépap kar

³² Farisi ankwap fárákáapao wawapo maok, arop fákáreráo ‘Jisas te nkwak mak námprá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jisasén fákapenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáre tirá kérép. ³³ Aeapo maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákarrá onan sámp-kérépnámp Naropwaronámpok pok nanampon.

³⁴ Aenanampan maok, ono akwapea yaknamp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourounk napao maok, nke mono.” ✧ ³⁵ Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérarrá, “Mao te maok akwap nánko, nomo man nke mo mwanámpon? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar farákáap naeri kan? ³⁶ Mao sérrá, ‘Yumo onan nke mwaria oupourounk napao maok, onan nke mono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te tukup mono.’ Makrá séri námpe te apae kar fino?”

Yiki yak sánk konámp ént

³⁷ Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap Sarere fek nap te, am yae te tokwae karonó. Am yae wae pwar naeria nánko maok, Jisaso fokopeyakrá tékén sérrá, “Arop ankárank éntantá oumpour kor káke námpe kwamp te, ononampok koropeaka fánaenampon. ³⁸ Am

✧ 7:22: Wkp 12:3 ✧ 7:23: Jo 5:8-10,16 ✧ 7:24: Jo 8:15 ✧ 7:27: Jo 7:41-42 ✧ 7:29: Mt 11:27 ✧ 7:30: Jo 8:20; 13:1 ✧ 7:31: Jo 2:23; 11:45 ✧ 7:34: Jo 8:21

te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénémp, ‘Arop onan mér námp te yiki yak naenámp sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek pe yakria kwarákarea akwap naenámpon.’” ✧ ³⁹ Am sénémp te, ‘Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp mwanapon’rá sérímp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo námpara, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mounpon. ✧

Koumteouráp arop anánk mwaek pírikiranap kar

⁴⁰ Arop ankwap fárakapao Jisas sénémp kar wawia sérrá, “Kare karono, am arop am te Kwaro sámp-kérép naenámpria yépékrá yakápnámp profet támaono.” ✧ ⁴¹ Ankwap fárakapao sérrá, “Mao te Kraís támaono.” Aerapo, ankwap fárakapao sérrá, “Mono. Am Kraís te Galili meknámp korop mono. ⁴² Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Kraís te Devit yakámp fi meknámp taun Betlehem mek korop naenámpon. Am taun te Devit yakámp némpo.’” ✧ ⁴³ Am fákáreao Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pírpwar. ✧ ⁴⁴ Ankwap fákáreao fákápá pap mwaria napan maok, arop ankwap ankáránkampao man sámp mono.

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

⁴⁵ Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáreao man turunkrá, “Yumo te apae riteaka man warámpea korop moi napon?” ✧ ⁴⁶ Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáreao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwae kar te arop ankwap te am aropamp kar niámp tak moiapon” ✧ ⁴⁷ Aerapo maok, Farisi fákáreao am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Mao te yumwan kor poupwekáp reanie? ⁴⁸ Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre, yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karono! ✧ ⁴⁹ Aeno arop fákáre man mérap te am koumteouráp arop te lo épérépria napara, Kwaro man ‘Faokorenk’rá sénaenámpon!”

⁵⁰ Nikodemus te Farisi fákáre mekampao wokwae Jisasén akwapea nkea mérímp aropao maok, am fárakapan sérrá, ⁵¹ “Nomp lo te ‘Arop kwaporok fákápá papenk’rá sénémpánape, mono. Nomo te nánkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man fákáp konámpon.” ✧

⁵²⁻⁵³ Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! ‘Profet ankwap ankáránk te Galili meknámp korop mono’rá sénémpon!”

8

Kokoporinámp yupuamp kar

¹ Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwaek tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok. ² Tá mao koumounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop koroepa koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank. ³ Aenángo poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáreao am yupu warámp-sankoroepa kuk pátea maok, ⁴⁻⁶ Jisasén mokopon nke mwarria poupwekáprá sérrá, “Tisa, má yupu te poumou nap mekampao

✧ 7:38: Jo 4:10,14 ✧ 7:39: Jo 15:26; Ap 2:4 ✧ 7:40: Ap 3:22 ✧ 7:42: Mai 5:2; Mt 2:4-6
✧ 7:43: Jo 9:16 ✧ 7:45: Jo 7:32 ✧ 7:46: Mk 1:22 ✧ 7:48: Jo 12:42 ✧ 7:51: Jo 3:1-3

kokopor nánko, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, “Taknám yupuan te yumwi fek arokopá pap kip’rá sénámpon. Aeno amo te mokoprá ninik rap?”

Aerapo maok, Jisaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ⁷ Aenánko maok, am fárákap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyákrá am fárákapan sérrá maok, “Ae te yumo on mekamp kwatae ninik mo i konám aropao manénkir am yupuan yumwi ankáránk fek yankopano.” ⁸ Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ⁹ Aenánko, am yupuan kot mwarianap arop fárákap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákárankrá tukup. Méro fárákapao mékir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárákap wakmwae tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank nám fek fokopeyak.

¹⁰ Aeria maok, Jisas fokopeyákrá am yupuan turunkrá, “Má arop fárákap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenám yak mo nie?”

¹¹ Tá am yupurao sérrá, “Arop Tokwae, arop ankwap ankáránk yak mono.” Jisas kor man sérrá, “Ono kor amwan kot mono. Akwapae. Wakmwae te warko kwatae niniki kwapono.” ^{*}

Jisas apárokamp aropan wae yokornám kar

¹² Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárákapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap nám te, mao te kirikip mek yarak mono, yiki yak sánk naenám wae kwapwe fek yarak naenámpon.”

^{*} ¹³ Aeránko maok, Farisi fákáreráo am kar wawia man sérrá, “Amo te amokuráp karan farákáp napon. Aenapara, má arop fárákap waráp kar te karenoria mér mono.” ¹⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan farákáp naman maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknám fárámpea korop nám némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono. ¹⁵ Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon. ^{*} ¹⁶ Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párák kare ninik fek yurukup i konampon. Am tak nám te onoku mwar mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék nám, mao onont tére konámpon. ^{*} ¹⁷ Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár pourouráp kar sénepo maok, am arop yaworamp kar te ‘Karenó’ ria sér i konapon. ¹⁸ Ono onoku te wanonorá farákáprá sénamp, tá onomp Naropwar onan sámp-kérép nánko ék nám, mao kuri onan te wanonorá farákápnám kar te ankáránkamp pourouráp karonó.” ^{*}

¹⁹ Aeránko maok, Farisi fákáreráo man turunkrá, “Waráp naropwar te maok yak námpon?” Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo onan mér moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok, onomp Naropwarén kor mér mwanapon.” ^{*}

²⁰ Lotu nap tokwae mek, mámá kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani kák konap aokore wonae fik tankrá koumteouráp aropan kar yénkrá

farákápámpon. Aempan maok, arop ankwap man sámp moap te, maomp yae te oukoumwan sik námpaná niapon. ✧

Jisas te yámar mek yaká yak konámp arop'rá sénámp kar

²¹ Mao warko am fárákapan ankwap kar sérrá, “Ono wae akwap nae rae. Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nángo, yumo sumpwi mwarea naponono. Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mwanap pourou mono.”

²² Aerámpantá maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreráo sérrá, “Apae riteaka mao sérrá, ‘Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mo kare nono’rá sénámpon? Ae te námoku támao náráp pourou sámpea sumpwi naeria ni kane?’ ✧ ²³ Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te apárokamp arop fino. Aeno ono te yámar mekampono. Yumo te má apár mekampono, ono te má apár mekamp mono. ²⁴ Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénampon: Yumo sumpwi napo kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámpon. Táte yumo Ono Taki Yak konamp onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nángo yumo sumpwi mwanapon.”

²⁵ Aeránko maok, am fákáreráo man turunkrá, “Ae te amo te wanono?” Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te wanonorá wokwaek kar yumwan sériamp támaono. ²⁶ Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnám yurukupia yumwan kot nanamp te, kápae karenono. Aeno mao manénkir onan sámp-kérépánko ékamp te, maomp ninik te ankár kare kar sér i konámpon. Tá ono kor maomp kar ponankor wawi namp, táman saráp apárokamp aropan farákáp konampon.”

²⁷ Am fárákap te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámponrá mér moiapon. ²⁸ Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Nánkár wakmwaek Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek ankwap ankáránk tére mono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan saráp farákáp konamp yumo mér mwanapon. ✧ ²⁹ Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ék namp, mao te onont yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo nám, am te apae riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnám ninikaok tére nanko námpon.” ✧ ³⁰ Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man mériaponono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

³¹ Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákárerán sérrá, “Yumo ono sénamp kar má sámpea fákapea paokopria te, yumo te onomp arop fi kare yakáp mwanaponono. ³² Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am kare kar karo yumwan fwapokwapeanánko, yumo fwap amwar kar yakáp mwanaponono.”

³³ Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te Abrahamomp fekamp arop fino. Yino ankwap ankáránkamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan ‘Amwar kar yakáp kip’rá sér rape?’”

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te, táte am kwatae ninikamp tére konap aropono. ✧ ³⁵ Kwaporok tére konap arop fárákap te nap mek yaká yak mo i konámpon. Am arop námokuráp

tárápao maok, mént ankár am nap mek yaká yak konámpono. ³⁶ Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwatenánko te, yumo amwar kar yakáp mwanapon. ✧

³⁷ Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon. Aenampan maok, onomp kar yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara, yumo onan sámp-wouroump mwaria napon. ³⁸ Ono farákáp namp ankan te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákáp nampon. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono.” ✧

Yiráp naropwar te Satan`rá sénámp kar

³⁹ Am fárákapa maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp naropwar te Abrahamono.” Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Táte kare yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik niamp taknámp mwanapon. ⁴⁰ Kápae kare por ono farákápnamp kare kar kar te, ono manénkir Kwaro námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon. ⁴¹ Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon.”

Am fárákapa man sérrá, “Yinomp éntupwar te mwaeao k yárakia yinan sámp mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono.” ⁴² Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Táte kare, Kwaro yiráp naropwaranánko te, yumo onan warákár mwanapon. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon. ✧ ⁴³ Ae te apaeriteaka yumo te ono sénamp kar wa mo kare napara napon? Am fi te ará: Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono. ⁴⁴ Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárákáre napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp yak námpon. Am yankar sérar te mao námokurápara, mao támao yankar sérar i konámpono. Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao támao yankar sérar i konap ninikamp naropwarono. ✧ ⁴⁵ Aenámpara yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo onomp kar wawia mér mo napon? ⁴⁶ Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am érik sérenke. Aeno táte ono kare kar kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo napon? ✧ ⁴⁷ Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon.”

Námo wokwaek kar yakampono`rá sénámp kar

⁴⁸ Aeránko maok, Juda fákáreao maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, “Yino amwan ‘Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak námp`rá sérinámp te waeman kare karon.” ✧ ⁴⁹ Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Onomp pourouk te kwatae-arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampan maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon. ⁵⁰ Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia onomp e sakap naenámp. ⁵¹ Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok námp te, mao te sumpwi mo kareno!” ✧

✧ 8:36: Ga 5:1 ✧ 8:38: Jo 8:44 ✧ 8:42: Jo 16:28 ✧ 8:44: Stt 3:4; 1 Jo 3:8 ✧ 8:46: 1 Pi 2:22

✧ 8:48: Jo 7:20 ✧ 8:51: Jo 5:24

⁵² Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Yino oukoumwan te amwan wae mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, ‘Arop ankáránkamp onomp karwaok yarak námpon te, mao te sumpwi mono’rá sénap te, mokopianono?’ ⁵³ Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwe-pwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?”

⁵⁴ Jisaso nopok sérrá, “Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon. ⁵⁵ Aenámpan maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno ono sérrá, ‘Ono man mér mo nampono’rá sénanko te, ono kor yumo napnám kwekár i konamp aropono. Aeno ono wae man méria nampan, ono maomp karwaok akwap nampon. ✧

⁵⁶ Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon. Takia wae nkeaka yonkwae kárámpámpon.” ⁵⁷ Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi napao, amo yakrá ‘Námo wae Abraham nke namp’rá sér rapie?’” ⁵⁸ Aerá sénap maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon.” ✧

⁵⁹ Aeránko maok, am fákáreráo yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknám akwap. ✧

9

Yi aompi yaknám aropamp kar

¹ Jisas akwapria nke nángo, arop ankáránk éntupwaro sámprámp ke feknám pia yi aompi yak námpon yak. ² Aenko maok, Jisaso éréképá yarak i konám arop fákáreráo man turunkrá, “Tisa, wa mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknám táráp sámprá námpon? Am arop námoku kwatae niniki námpon ni, tá éntupwaro naropwaro kwatae ninik nep nie?” ✧

³ Mak rapo maok, Jisaso am fárákapanp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am aropao námoku kwatae ninik námpon fek mo, maomp éntupwaro naropwaro kor kwatae niniki nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropám te Kwaro máná aropamp pourou fwapokwapianánko, maomp kárákáre érik korop nángo, kounteouráp arop fárákapan nke mwanapria námpon. ✧

⁴ Oukoumwan te wakor wae yak námpon fek ara, onan sámprá-kérépánko ékamp Kwaromp tére mwanámpon. Kúmur nángo te, arop tére mo mwarea napon. ⁵ Ono oukoumwan má apár mek yak námpon ke fek te, ono máná apár mekamp aropamp wae yak nampono.” ✧

⁶ Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar yokwapea am aropamp yi mek pap. ⁷ Aeria maok, mao man sérrá, “Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp yárárae.” (Am ént aokore ‘Siloam’rá sénap te, am te arakono: ‘Sámprá-kérépánko akwap’rá sér i konaponon.) Aenánko maok, am yi aompi yaknám arop akwapea yimetáp yárárae, yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.

⁸ Aenko maomp némpoukamp arop, tá man wokwæk ‘Mani sápenk’ ria sérrá tank nángo nkeap aropao kor, am fárákapan sérrá, “Ae te nko arop te tankrá

aropan ‘Mani sápenk’ ri konámp arop támaoi kane.”⁹ Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Arop ankwapao mao niamp námpon.” Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, “Máte ono támaono.”

¹⁰ Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te mokopia waráp yi fwap námpon?”¹¹ Aerapo mao am fárákan sérrá, “Jisas’ ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea onomp yi mek forokwapea maok, onan sérrá, ‘Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi yárárae.’ Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yárária nanko, wae fwap nánko, ono nke nampon.”¹² Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námpon?” Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

Farisi fákárerao am arop yi fwapinámp fi oupourounkap kar

¹³ Arop fárákapao am yi aompi yakámp arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup.¹⁴ Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko niapon.¹⁵ Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Waráp yi te warko mokopia fwapi námpon?” Aerapo maok, mao am fárákan sérrá, “Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yárária maok, fwap nke nampon.”

¹⁶ Aeránko maok, Farisi ankwap fákárerao sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat loaok mo námpara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap fárákapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákáre takrá yoro naenámpon?” Aerá séria maok, anánk fi pirékarapono. ✧

¹⁷ Aeria maok, Farisi fákárerao warko am yi aompi yakámp arop an turunkrá, “Waráp yi fwapi papnámp arop te amo mokope aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.”¹⁸ Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámpman maok, oukoumwan te wae yi fwap firikir námpon. Aenámpan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenámp aropamp éntupwar naropwarén koropenkria wumwi.¹⁹ Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpámp fek yi aompi yakámpono’rá sénap nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námpon?”

²⁰ Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp tárápono. Wokwaek éntupwaro sámpámp feknámpia yi aompi yaká yak námp te, yino wae mér nempon.²¹ Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapiánrá mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap námp am táman kor yino mér mono. Wae tékép námpara, námoku fwap sénaeria námpono. Man turunkenke.”

²²⁻²³ Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Arop anárakao ‘Jisas te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámpon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apápria maok, ‘Wae tékép námpara, yumoku man turunkenk’rá sénepon. ✧²⁴ Aerepo maok, warko am yi aompi yakámp arop táman am fárákapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap nánko te, Kwaro nke námp fek man saráp kare kar warákárrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”

✧ 9:16: Jo 3:2; 9:31-33 ✧ 9:22-23: Jo 7:13

25 Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nángo nke nampon.”

26 Aeránko maok, am fárakapao man sérrá, “Mao te amwan apae námpon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námpon?”

27 Aerapo maok, mao am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénamp maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo kápae kare por turunk rap? Ae te yumo kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”

28 Aeránko maok, am Farisi fákáre man wouroumpriaka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp wakmwaek yáknap aropono. Yino te Mosesomp wakmwaek paokop i konámpono. 29 Yino te Kwaro Mosesén sérínámp karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknámp koropreanrá mér mono.” ✧

30 Aerapo maok, am aropao am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnámp aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo námp te maoknámp koropean’rá sénapo, ono korokop tokwae nampono. 31 Nomo te wae mér, Kwar te kwatae ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnámp aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpon. ✧ 32 Wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, arop ankárank éntupwaro sámpámp fek yi aompiyakámp arop maomp yi fwapi papámp kar te yak mono. 33 Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.” ✧

34 Aeránko maok, am fárakapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámpnámp ke feknámia koropea amo oukoumwan nap te kwatae ninikráp aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?” Am fárakapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérépea ek sámp-kérép.

Jisasén mér monap aropamp ninik te yi aompiyak námp niamp’rá sénámp kar

35 Jisaso am aropan arop fárakapao yérépea sámp-kérépnap kar wawia maok, mao akwapea oupouroukia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, “Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?” 36 Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop Tokwae, am Aropamp Táráp te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér nanampon.” 37 Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Amo am arop te wae nke napono. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono.” 38 Aeránko maok, am aropao man sérrá, “Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon.” Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.

39 Aenko maok, Jisaso sérrá, “Ono ék namp te apárokamp arop fárakapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárakap yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanapono. Tá arop fárakap náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea napono.” ✧ 40 Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, “Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámp námp sénae rape?” ✧ 41 Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo yumokuráp yi aompi yaknámp mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwapono.

Aeno yumo sérrá, ‘Yinomp yi te fwap yae-párak yakáp námpono’rá sénap te, yumo te oukoumwan kwatae ninik fek yakáp napon.’”

10

Sipsipamp yáran wounáprá sénámp kar

¹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknámp oupukarrá piknámp arop te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámp aropono. ² Aeno arop ménki porok yoump námp te, táte sipsip taokeyak konámp arop námoku támaono. ³ Aenko maok, ménki kikíp konámp aropao, am arop mankanoria ménki kik-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea mank napo éréképea ek akwap konámpon. ⁴ Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwaek éntér kákeaka tukup konapon. ✱ ⁵ Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwaek te tukup mo, pírikimpá tukup i konapon. Am te apaerianápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námpantá naponono.” ⁶ Jisaso am fárákapan máma wounámp kar farákámp námpan maok, am fárákapaokar fi fwapia mér moiapon.

Jisas te ‘Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop’rá sénámp kar

⁷ Aeria maok, Jisaso warko sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámp ménkinono. ⁸ Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkir yakápap te, am arop fárákámp te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae konapara, sipsip te am fárákámpamp kar wa moiapon. ⁹ Ono támao ono ménkino. Arop ankárank ononampok koro-peaka am yár mek yoump námp te, Kwaro man warko warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapria fir oupourounkrá fánaenámpono. ✱

¹⁰ Oukun arop te ankwap ankankan nikia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárákámp fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárákámp top koupouri yak naenámpria korop nampono. ¹¹ Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárákámp yaewour naeria náráp pourou sámp konámpono. ✱ ¹² Aeno maniantá saráp térerá yarak i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párakoprá farákámp akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwaek yourounkwe nánko, ankwapmwaek pírikimpá konapon. ¹³ Am taknámp arop te sipsipantá ninik mono, maniantá saráp tére námpono. ¹⁴⁻¹⁵ Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnámp taknámp, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae mér nampono. Aenampara, onomp sipsipan yaewourria, fwap sumpwi nanampon. ✱ ¹⁶ Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákárean kor éréképa koroepa nanko, am fárákapaokar kor onomp kar wa

mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámp. ✧ 17 Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono. ✧ 18 Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump ninik fek onoku fwap sumpwi nanampon. Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan ‘Tak nanaponó’rá séri námpono.’ ✧

19 Aeránko, Juda fákáreráo am kar wawia maok, warko anánk fi pir-pwar. 20 Takia maok, kápae kare aropao sérrá, “Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépépép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?” 21 Aerapo maok, táte nopok ankwap fárakapao sérrá, “Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknámyp aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak námp te, fwap arop yi aompi yak nánko, firékarea pap naenámp nie?”

Juda fákáre Jisasén ‘Mono’ ria yoporiap kar

22 Jerusalem mek, komontnámp ke fek lotu nap tokwae ménki kik-pwarariap yae ninikria warákárrá lotu i konap yae koropámp. 23 Am ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yarakrá akwap. 24 Aenánko maok, Juda fákáreráo mankea man kuk-sirarrá, am fárakapao man sérrá, “Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp ninik épépépép námpp tanel!”

25 Aerapo, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárakáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yénkép námpon. ✧ 26 Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon. 27 Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko, am fárakap onomp kar wuri wawia, onomp wakmwaek korop konapon. 28 Aenapo maok, ono am fárakapan yiki yaká yakáp mwanap nénk nanko, mao te moyakáp mo kareno. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono. ✧ 29 Onomp Naropwaro am fárakapan onan sápp námpp te, námoku ankárankamp támao tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp yaekamp pouroukoup mono. 30 Onomp Naropwar te, yino ankárankamp támaono.”

31 Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop mwariakapo maok, 32 Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono yumwan manénkir onomp Naropwaromp kápae kare tére kwapwe wae yénkép namp te, yumo apae téreran ninik nap kwamp onan yumwian yankop mwaria nape?”

33 Aeránko maok, Juda fákáreráo man kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te tére kwapweran ninikria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump sérria ‘Ono te Kwar’rá sénap fekeano.”

34 Makrá sérapo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárakapan sérrá, “Yumokuráp lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: ‘Ono sérrá, “Yumo te kwar fákárenono.” ’ ✧ 35 Kwaro am arop fárakapan kar farákáppria, ‘Am fárakap te “Kwar”rá sérimpon.’ Nomo te wae mér,

Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono. ³⁶ Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék nampara, ono sérrá, 'Ono te Kwaromp Tárápono'rá sénanko, yumo onan apaerá 'Kwarén wouroump nap'rá sénapon?' ✧

³⁷ Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér mo mwanapono. ³⁸ Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi ninikia mér mwanapon." ✧

³⁹ Am fárákapao warko man fákápwariakapo maok, mao am ankwap mwaeknámp warákarrá akwapámpon.

⁴⁰ Jisaso warko arákarrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkir Jono arop ént mek énérrá kákámp fek yak. ⁴¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koroepa maok, sérarrá, "Karenó. Jon te nkwakwe make ankank kárákáre yoro moimpan maok, máma aropao naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karono." ⁴² Aeria maok, am fek táman kápae kare arop man méria, karenoriapono.

11

Lasarus sumpwimp kar

¹ Arop ankárank touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria ntia Marta aenenkamp némpono. ✧ ² Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákarrá maok, mao námokuráp me pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnámp arop Lasarus te am aenenkamp ménkinono. ✧ ³ Aenko maok, antáp yaworao Jisasnámpok kar sámp-kérépria arakrá sér, "Tokwae Kar e, amo man nouroupria warákár konap arop te touweane." ✧ ⁴ Jisaso am wawia maok, sérrá, "Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono. Am te koumteouráp arop Kwaromp kárákáre nkea man warákarrá man e tokwae sámk mwanapono. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámp." ✧

⁵ Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anámkwapoan te warákár konámpon. ⁶ Am Lasarus touwenámp kar koropánko maok, wawitea am yaknámp némpouk anánki yak. ⁷ Aea maok, wakmwae námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreran sérrá, "Nomo warko Judia mek tukup mwaro."

⁸ Aeránko maok, am éréképá yárák i konámp arop fákárerao man sérrá, "Tisa, oukoumwan kar amwan Judá fákárerao yumwi fek arokopea sumpwi pap mwaria wae nap te, amo warko am fek akwap nae rapie?" ✧

⁹ Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, "Ae te ankárankamp yae fek yámar éntér-sámp ramp ke akwap mo i konámp nie? Aeno arop yámar wae kare fek yárák námp te, sikiríp mo i konámpon. Am te apae riteanápe mao te waeman apárok yokorámp wae nke námpono. ¹⁰ Aeno arop kumuruk yárák námp te, mao nke naenámp wae yokor mo námpara, sikiríp konámpon."

¹¹ Makrá séria maok, wakmwae am fárákapan sérrá, "Nomp nouroup Lasarus amp námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap nanampono." ✧ ¹² Aeránko maok, am éréképea yárákámp arop fákáre

támao am kar wawia maok, sérrá, “Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap naenámpono.” ¹³ Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárákap te Lasarus párák amp námpan sénámpwe ninikiapono.

¹⁴ Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono. ¹⁵ Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yunwan ninikria warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mér mwanapono. Oukoumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”

¹⁶ Jisas takrá séria pwar nánko, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao Jisasén paokop i konap ankwap fákáreran sérrá, “Tak mwaro. Nomo ponankor tukupea mént sumpwi mwaro!” ✧

Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas ‘Námo támaono’rá sénámp kar

¹⁷ Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani wonae fikria maok, mao wa nánko, Lasarus te wae péri me mek yiautori yak námpono. ¹⁸ Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon. ¹⁹ Aenámpara, Juda mek kamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka Maria aenenkamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae porokwe sánk mwaria koropea méntér yakáp.

²⁰ Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok, ²¹ Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeak kikipia maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporia te, onomp ménki te sumpwi mono.” ✧ ²² Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mér nampon, amo Kwarén ‘Ankank sápaé’ ria sénapo te, amwan fwap sánk naenámpon.”

²³ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámprá yiki yak naenámpon.” ²⁴ Tá Marta man sérrá, “Ono wae mér nampon, nánkár pwarnámp yae fek, sumpwinap arop ponankor warko ferámp nap fek fárámp naenámpono.” ✧ ²⁵ Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te onoku támaono. Arop onan mér námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak naerámpon. ²⁶ Tá arop ponankor yiki yakápria onan mér nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap yiki yakáp mwanapon. Amo te mámá wae mér rape mo nie?”

²⁷ Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mér nampon, amo te Kwaromp Tárápono. Amo te am arop Kwaro apárok sámpkérép nánko, náráp koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.” ✧

Jisaso Lasaruséntá yonkwae touweria émimp kar

²⁸ Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Marianámpok akwapea warámpá youmpea aop mwaeak yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan koropañéne.” ²⁹ Mak ránko maok, Maria am kar wawia koupour fárámprá Jisasén akwapá nke. ³⁰ (Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kikipimp fek yak.) ³¹ Juda fákárerano Marian koukarrá yonkwae touwerá nap mek am mek yakáp napao nkeapo, Maria am feknámp fárámprá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao ninikrá, máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énéni tukup.

³² Maria akwapea Jisaso yak nâmp fekría maok, man nkea maomp puk wonae fik kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporia te, onomp ménki sumpwi mono.”

³³ Maria ém nánko maok, tá mént koropap Juda fákáreráo kor éménk. Aenapo maok, Jisas man nkería maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok, ém naenámp niamp. ³⁴ Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koroepa nkeae!”

³⁵ Aerapo maok, Jisaso kor ém. ✧ ³⁶ Aenángo, Juda fákáreráo nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar i konámp kwamp námpon.”

³⁷ Aenángo maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan kor firékarea pap konámp te, māmá aropan kor apaeritea yae-wour mo nánko, sumpwi námpon?” ✧

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

³⁸ Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek. Am papnap me te manénkir péri me yokoroepaka maok, péri ankwap kárakére sámpea top kor fek nánkáráp tenapono. ³⁹ Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére tímá far-farrá tukupenke!” Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e! Mao am mek tank námmp te wae yiautori yak námpara, wae mákäre kwatae korop naeria námpono.” ⁴⁰ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkir amwan sériampon, ‘Amo méria te, Kwaromp kárakäre fwap nke nanapon!’” ✧

⁴¹ Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek tokoreyakrá sérrá, “Ayao, amo ono sénamp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae. ⁴² Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak konapon. Aeno ono ninik namp te, māmá yakápnap koumteouráp arop amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapria, māmá kar sér rae.” ✧

⁴³ Makrá séria pwarará maok, tékén kar wumwia sérrá, “Lasarus, amo ek oukur-koropae!” ⁴⁴ Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok, maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nánko, Jisaso am fárákapán sérrá, “Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo akwapano.”

Jisasén sámp-wouroump mwanámp’ ria kar papap kar

⁴⁵ Kápae kare Juda fákäre koroepa Mariant koukarrá yonkwae touwe- nap arop fárákap Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapono. ✧

⁴⁶ Aenapan maok, ankwap fárákap te tukupea Farisi fákáreaonapokria am Jisasoinámp ankank táman farákáp.

⁴⁷ Aenapo maok, pris tokwae fákäre ntia Farisi fákäre Kaunsil fákáreran koropenkria wumwi. Wae koroepa koupoukour napo maok, am fárákapán sérrá, “Am arop te kápae kare nkwakwe make ankank yoro námmp te, mokop mwanámpon? ⁴⁸ Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nánko te, arop ponankor man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákäre koroepa nomp lotu nap tokwae souroumpouriaka nomp arop fárákapán kor méntérantáno.”

⁴⁹ Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop am yopwar fek yakria maok, mao am fárákapan sérrá, “Yíráp ninik te épépérép kare nape. ⁵⁰ Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yae-wour naenámp te mér mo naapon. Arop ankárankao ponankor kounteouráp aropantá sirarrá sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor surumpwiantáno.”

⁵¹ Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi naenámpan profet kar fek sénámp. ⁵² Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon. ✧

⁵³ Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae oupouroukrá kar sérarrá tukup. ⁵⁴ Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am fek pwarará námoku éréképá yarak i konámp arop fákáre éréképea arop yak mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énénti tukupea am fek yakápiapon. ✧

⁵⁵ Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nángo maok, kápae kare némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp ninik fwapokwap mwaria tukup. ✧ ⁵⁶ Aeria maok, Jisas te maok yakánrá oupourouk. Am fárákápu lotu nap tokwae mek yinkea yakáprá námoku kók sérarrá maok, “Yumo te mokoprá ninik rap? Mao te koropea Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?” ⁵⁷ Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákáreao kounteouráp aropan sérrá, ‘Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá mér námp kwamp te, yinan sénapo, man fákápu mwanámp’rá séri naponu.

12

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

¹ Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp Betani mek akwap. ✧ ² Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén ‘Aesio’rá sér mwaria, maompor fir nánap. Marta fir yorokwae nángo maok, Lasarus Jisasént fár mwanap aropént tank. ³ Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoropea maok, Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae fek féki torokorrá yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe top-pwarámpá yak. ⁴ Aenko mént paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te nánkár wakmwae Jisasén arop outiri naenamp mao sérrá, ⁵ “Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp konámp niamp 300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar mpup!” ✧ ⁶ Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam taokeyakria mani oukun i konámp aropao námpon.

⁷ Aeránko maok Jisaso sérrá, “Am yupu te numwar takano. Mao am taki námp te, niki-samp yakrá akwapea, ono sumpwi nanko, onan apár me mek papnap yae fek naenámp. ✧ ⁸ Ankank moráp arop fárákápu te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont yaká yak nanamp mono.”

✧ 11:52: Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2 ✧ 11:54: Jo 7:1 ✧ 11:55: Kis 12:14-20 ✧ 12:1: Jo 11:1,34

✧ 12:5: Jo 18:2-3 ✧ 12:7: Jo 19:40

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

⁹ Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am arop fárakap te maonámpok korop. Am fárakap te Jisasén saráp koropea nke mono. Manénkir Jisaso Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámpan mér napara, Lasarusén kor nke mwaria korop napon. ✧ ¹⁰⁻¹¹ Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará tukuprá Lasarusén nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao sérrá, ‘Lasarusén kor mént sámp-wouroump mwar’ ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

¹² Jisaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare kounteuráp arop Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea koupoukour yakáp. Aeria am fárakapao wawapo maok, ‘Jisas Jerusalem mek korop naean’rá sér. ¹³ Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea, mwaeao Jisasén kikipia tékén arakrá sér, “Nomo Kwarén warákár mwaro! Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnám arop má e tokwae sánkano!

Mao te Israel firamp King yak naenámpono.” ✧

¹⁴ Jisaso donki soup ankárank sámpea am fek tank. Aenángo, am te Kwaromp Buk fek yaknám kar niampon. Am te arakrá sénámpono:

¹⁵ “Taun Saion mekamp kounteuráp arop, yumo te apápi kwapono!

Yiráp king oukoumwan má korop nám nkenke.

Mao te donki soup fek tankrá korop námpono.” ✧

¹⁶ Manénkir am ke fek te mao éréképá yarak i konám arop fárakap te am kar fi te mér moiapono. Aeno nánkár wakmwaek Jisas warko arákarrá pokria wae tokwae sámp nám fek maok, am Kwaromp Buk fek yaknám kar niníkria, arop fárakapao Jisaséniapan kor niníkia, ‘Am te Jisas táman sénámpon’rá mériapan.

¹⁷ Wokwaek kápae kare kounteuráp arop Jisasént yakápria nkeapo, Jisaso Lasarusén apár me mekamp fárámpea papámpon. Oukoumwan am kounteuráp arop te am Jisasoimp táman arop ankwap fárakapan kar farákáp napon. ¹⁸ Aenapo, kápae kare kounteuráp arop Jisaso manénkir am ankank yoroimp kar táman wawia maok, am fárakap maonámpok tukupea mwaeao kikip. ¹⁹ Tá Fariis fákárerao kor námoku támao am nkea námoku kok sérarrá, “Nkenke! Nomo mwaria nánap nám te tak mwanám pourou moiane! Ponankor kounteuráp arop te man éntér kákia tukup napon.”

Grik ankwap fárakap Jisasén nke mwarianap kar

²⁰ Kounteuráp arop fákárerao tukupea Jerusalem mek Pasova yae fek Kwarén lotu mwariakapo maok, táte Grik ankwap fákárerao kor mént tukup. ²¹ Am Grik fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp arop Filiponámpok koropea maok, man arakrá sér, “Arop Tokwae, yino te Jisasén nke mwarianeano.” ²² Aerapo maok, Filipino kor akwapea Andrun séria warámpea énékér akwapea Jisasén sérepo maok, ²³ tá Jisaso am arop yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp kar sérrá, “Oukoumwan má ke

fek te Aropamp Táráp e tokwae sámp naenámp ke te wae korop námpon. ✧
 24 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Wit ki apárok piká tankrá yipi takére mo námpt te, am ankáránk támao saráp yak konámpon. Aeno apárok piká tankea yipi takérea téri pokea maok, ki kápae kare tank konámpon.”
 25 Am wounáp kar séria pwarará maok, kar kare sérrá, “Aeno arop námokuráp pourouan yiki yak naenámpan ninikrá yárák námpt te, maomp yiki yak moyak naerámpon. Aeno arop námokuráp pourouan wampwe pwarará, onan ninik námpt te, mao fwap ankár yiki yaká yak naenámp. ✧ 26 Aeno arop ankáránk onomp tére naenámp kwamp te, ankár ononampaok kuno. Takria maok, mae némpouk ono yak námpt te onomp tére aropao kor onont am fek yak naenámp. Aeria maok, arop onomp tére nánko te, onomp Naropwar te man e tokwae sánk naenámp.” ✧

Jisaso námoku sumpwi naenámpan sénámp kar

27 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Oukoumwan te ono yonkwae touweria ninik tokwae nampono. Aenampara apaerá sénanampon? Ae te ono onomp Naropwarén sérrá, ‘Oukoumwan má ankánk korop námpt má sámp-sirae’rá sénanampt nie? Ono takrá sér mono. Am ankánk te ankár onomp pourouk korop naenámpria ék námpt támaono. ✧ 28 Ayao, waráp e tokwae kwapwe yénkép napo, arop fárákapao nke mwanaponno.” Jisaso makrá séránko maok, táte yámar meknámpt kar ankáránk arakrá sér, “Ono te wae onomp e tokwae kwapwe kare yénkép nampara, warko oukoumwan kor tak nanampono.” 29 Aeránko am koumteouráp arop fárákap wonae fik am fek yakáp napao, am kar wawia arakrá sérrá, “Wi! Oukurér párákapáne!” Tá ankwap fákárárao sérrá, “Mono, enselo mént kar sénámpono.”

30 Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Am kar yumo wa nap te onan yaewour mono. Yumwan yaewour naenámpan námpon. 31 Oukoumwan Kwaro má apár mekamp koumteouráp arop younkoupria, táte má apár mekamp arop poukeyak konámpt arop kwatae yérépea kérép naenámp. ✧ 32 Oukoumwan te ono má apár mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-sampokea napo, am ke fek táman ponankor koumteouráp arop ononampok érékép-korop nanampon.” ✧ 33 (Jisaso am takrá sérímp te námoku sumpwi naenámp mwaekamp ninik fek sérímp.)

34 Aeránko maok, am koumteouráp arop fákárárao maomp kar pwarokwaprá man sérrá, “Yino wa nánko Kwaromp loao sérrá, ‘Krais te ankár yaká yak naenámpo’rá sénámpon. Amo mokopia ‘Aropamp Táráp narek sampok mwanap’rá sér rape? Am ‘Aropamp Táráp’ te wanono?” ✧

35 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Wae te fae tákáre ke fek yumont yak námpon. Oukoumwan wae yumont yak námpt fek yiráp paokop te ankár wae fek paokop kíp. Yumwan kirikip koropea oupouroup naeane. Arop kirikip mek yárákia te, mao te maok akwap raerá mér mo i konámpon. ✧ 36 Wae te oukoumwan yumont yak námpara, yumo ankár wae táman méria maok, yumo waeramp arop fákáre yakáp mwanapon.” ✧

Juda kápae kare Jisasén mér moiap kar

Jisaso makrá sérítea maok, am fárákapan pwarará youmpea mek yak. 37 Am fárákap Jisaso nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke napao maok, man te

mér mo napon. ³⁸ Aenapo maok, profet Aisaiamp kar méntér pwi námpon. Aisaiao sérrá,
 “Tokwae Kar e!

Wa mokop yinomp kar wawia mér námpon?

Wa mokop Tokwae Karao

náráp kárákáre yéncépnámp tére

oukoumwan má térenámp niamp nke námpon?” ✧

³⁹ Am fárákámp Jisasén mér mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman Aisaia ankwap kar kumwi námpon:

⁴⁰ “Kwaro am fárákámp yi nke mwanap pourou moi papria ninikan kor épérépi pap.

Takria am fárákámp ankank nkeria, kar fi méria, ononampok arákarrá korop napo,

ono am fárákámp fwapokwapi papantáno.” ✧

⁴¹ Aisaia am takrá sénámp te, apae riteanápe, Jisasomp kárákáre tokwaeran nkea pwateo am Jisas táman sérimpon. ✧

⁴² Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo maok, Farisi fákáreao námwan, lotu nap mek korop kwaponoria taokorantá apáp nap kwamp, maomp mérap érik sér moiapon. ✧ ⁴³ Am fárákámp te Kwaro námwan warákár naenámpria te mono, arop fárákámpo námwan warákáranámp kar i konapon.

Jisaso farákápnámp kar támao aropamp ninik yurukup naenámp kar

⁴⁴ Jisaso tékén sérrá, “Arop onan mér námp te onan saráp mér mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nángo ék nampán kor mént mér námpon.

⁴⁵ Arop onan nke námp te, onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ék namp man kor nke námpon. ✧ ⁴⁶ Ono má apár mek ék namp te ará: Arop fárákámp onan mér nap te kirikíp mek yakáp mono. ✧ ⁴⁷ Aeno arop ankárankao onomp kar wawiaka onomp karwaok yarak mo námp te, man te ono arop yurukuprá kot i konámp aropnámp taknámp mono. Ono ék namp te má apár mek yakrá koumteouráp aropan yurukuprá kot naeriaka ék mono. Ono ék namp te am arop fákáreran warko érékép naeria ék nampon. ✧

⁴⁸ Aeno arop onan younkwek sirarrá onomp kar sámp mo námp te, man yurukuprá kot naenámp arop te yak námpon. Ono farákápnamp kar támao nángár pwarnámp yae fek mao am fárákámp yurukuprá kot naenámp. ✧ ⁴⁹ Ono te onokump ninik fek má kar farákámp mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp, mao námoku kápae kare kar onan farákáperiainámp sámpria, am farákámp nanamp ninikan kor sámp námpon. ⁵⁰ Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp mwanap nénk konámp. Aenámpara, kápae kare kar ono farákámp namp te onomp Naropwaro ‘Arakae’rá sénámpaok i konampono.” ✧

13

Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreramp pu yárárimp kar

¹ Pasova Yae kumur korop naerianánko, am ke fek táman Jisas wae mér, má apár pwarará Naropwaronámpok pok naenámp ke korop. Aenánko maok, náráp koumteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae

✧ 12:38: Ais 53:1 ✧ 12:40: Ais 6:10; Ap 28:26-27 ✧ 12:41: Ais 6:1 ✧ 12:42: Jo 9:22 ✧ 12:45: Jo 14:9 ✧ 12:46: Jo 1:9; 8:12 ✧ 12:47: Jo 3:17 ✧ 12:48: Hi 4:12 ✧ 12:50: Jo 8:28

touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekimpon. ✧

² Kumuran Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárákáp fépérrá tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek yáék tenámpono. ³ Jisas te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp waok sánkámp, tá námwan sámp-kérépánko ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok naenámpan kor wae mér. ✧ ⁴ Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nánko, fárámpea waempyam éri wor paprá tawel sámp-rá kámpea pwarará maok, ⁵ ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá yárák i konámp arop fárákápamp pu yáraría * pwarará maok, táte am kámpnám tawel fek am fárákapan féki torokor.

⁶ Takria Saimon Pitamp wonae fik koropánko maok, Pita man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárár nae rape?” ⁷ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono térenamp ankank te oukouwman te amo mér mono, tá nánkár wakmwaek maok, amo mér nanapon.”

⁸ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Amo onomp pu te yárár mo karonu!” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan éntup moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono.” ⁹ Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar e, ae te takanáko te, onomp pu mwar yárári kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárárae!”

¹⁰ Mak ránko maok, Jisaso man wounáprá sérrá, “Arop wae éntupianámp te warko koupour kar éntup mo i konámpon. Puan saráp yárár napo kor, waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan maok, ono yumwan ‘Ponankor’rá sér mono.” ¹¹ (Jisas te am arop námwan yoporp aropamp yaek pap naenámp te wae mér. Ae námp kwamp maok, mao sérrá, “Yumo ponankor yiki kukur mono.”)

¹² Jisaso am fárákápamp pu yáraría pwatea warko náráp waempyam sámpea yirimpotea warko tank. Aeria maok, am fárákapan turunkrá, “Ono yumwan má térenamp fi te yumo wae mér nap nie? ¹³ Yumo onan ‘Tisa’, tá ‘Tokwae Kar’rá sénap te, tá kare yae-párák kare sénapon. ¹⁴ Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárár nampara, yumo kor yiráp ankwapnáp ankwap fárákápamp puan kor takrá yárár kipo. ✧ ¹⁵ Ono máma ninik yumwan yénkép namp te, yumo kor ono yumwan yénkép nampnámp maknám tére kip. ✧ ¹⁶ Ono yumwan kare kar sénámpon: Tére konámp arop te maomp arop tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nánko korop námp te, am sámp-kérépnámp aropan kámákarrá nareki yak mono. ¹⁷ Oukouwman te yumo ono amnamp ninik fi kor wae mér napara, yumo aupaokria te, yumo fwap warákár mwanapon. ✧

¹⁸ Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnamp arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar arakrá yak námp waeman kare korop naenámp mér nampon. Am kar te arakrá sér, ‘Arop onont pan fánámpao onan younkwe sinaeria námpon.’ ¹⁹ Am ankank te oukouwman korop mo nánko, ono yumwan manénkir sér rae: Nánkár wakmwaek am ankank koroepánko, yumo fwap Ono Taki Yak namp mér mwanapon. ✧ ²⁰ Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono

✧ 13:1: Jo 15:13 ✧ 13:3: Jo 13:27; 16:28 * 13:5: Pu yárár i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono. ✧ 13:14: Lu 22:27 ✧ 13:15: Fl 2:5; 1 Pi 2:21 ✧ 13:17: Je 1:25 ✧ 13:19: Jo 14:29

tére arop sámp-kérép nanko, man warámpea yaewour námp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warámp námp te, mao onan sámp-kérépánko ékamp Kwarén kor warámp námpono.”

*Judasó Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kar
Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23*

²¹ Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekamp ankwap ankárank onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²² Makrá séránko maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákap námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énounkoupúrá, máte wan sérianria mér mono. ²³ Mént paokop i konap arop ankárankamp Jisaso man warákár kar i konámp arop te Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank. ✧ ²⁴ Aenángo maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink. ²⁵ Aeránko maok, mao wonae fik kar éntér kor fek youmúrá woukoupria maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te wan sér rap?” ²⁶ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Nánkár nomo énéni fánámp arop ankárankampan ono pan sámpea sup mek anámpea sánk nampao maok, am arop táman sénampon.” Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp táráp Judasén sánk.

²⁷ Judaso am pan sámpea pwar nánko maok, Satano maomp ninik mek yoump. Aenko maok, Jisaso man arakrá sér, “Ankank amo tak naenap te koupour takae.” ²⁸ Aeránko maok, arop ponankor énéni tankáp nap Jisaso Judasén sénámp kar fi te ankwap ankárankampao mér mono. ²⁹ Ankwap fárákapao ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konámpara, Jisas man te ‘Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiae’rá sérámpwe ninik. Tá ankwap fárákapao ‘Ankank monap aropan nénkae’rá sérámpwe nikiapon. ✧ ³⁰ Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapánko maok, wae kirikipeyak.

Jisaso mao éréképá yárák i konámp arop fákáreran lo wourékam nénkámp kar

³¹ Judas wae apárok akwap tenánko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sámp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonámp fek e tokwae sámp námpon. ³² Kwaro mao tére námp fek e tokwae sámpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sánk nánko, am ankank te koupour kar naenámp. ✧ ³³ Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno nánkár te yumo onan oupouroung mwanapon. Ono manéngkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp némpouk te tukup mo kareno. ✧ ³⁴ Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk namp. Am te arak: Yumo ankákárank nonopok nounourouppria warákár kipo. Ono yumwan nounourouppria warákár kari namp te, yumo kor taknámp ankár nonopok nounourouppria warákár kar tak kipo. ✧ ³⁵ Yumo yiráp ankwapyenáp fárákapént nonopok nounouroupprá warákár kare napo maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yéngép napo, mér mwanapon.” ✧

*Jisaso ‘Pita te “Námwan mér mono”rá sénaean’rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*

³⁶ Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?” Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono akwap naerianamp némpouk te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon.”

³⁷ Aeránko maok, Pita man turunkrá, “Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp nanamp tene!”

³⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ninik te, amo fwap onan yaewourrá waráp pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko, amo onan te ‘Mér mo namp’rá yinink por sénae rapono.”

14

Jisas te ‘Arop Naropwarónámpok pok mwanap mwae kup’rá sénámp kar

¹ Jisas warko am fárákapán sérrá, “Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor mént mér kip. ✧

² Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap aokore nánaprá párapop nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan takrá sér mono. ³ Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan éréképá pokeaka ono yak namp fek énéni yakáp mwanámpon. ✧ ⁴ Yumo te ono pok naenamp némpouk poknámp mwae te yumo wae mér napon.” ⁵ Aeránko maok, Tomaso man sérrá, “Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape? Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámpon?”

⁶ Jisaso man sérrá, “Onoku támao mwae kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono. Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwarónámpok korop naenámp te ankwap mwae te yak mono, ono mwarono. ✧ ⁷ Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napara, oukoumwanía man mérrá tukup napon.” ⁸ Filipino Jisasén arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yénképea napo maok, am támao wae yinomp ninik fwap farákár naenámpon.”

⁹ Nopok Jisaso man sérrá, “Filip, ono yumont waeman kápae kare ke fek yak nampán maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop onan nke námp te, onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopiaka ‘Waráp Naropwar yinan yénképea’rá sér rape? ✧ ¹⁰ Ae te amo onomp Naropwarént koumpeyak nanko, onomp Naropwaro onan koumpeyak námp te amo mér mo rape? Ono yumwan sénamp kar te onokump ninik fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon. ✧ ¹¹ Yumo te má kar man ankár mér kipo: Ono onomp Naropwarén koumpeyak nanko, tá onomp Naropwaro kor onan koumpeyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman yinikria maok, yumo onan mér kip. ✧

¹² Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te, mao kor ono nkwakwe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea

námpanápe ono te onomp Naropwarónámpok pokea yak nanampon. ¹³ Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak námp fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon. ✧ ¹⁴ Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon.”

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

¹⁵ Jisas warko arakrá sér, “Yumo onan nouroup kareria te, yumo ankár ono sénámp kar ponankor ampaok mwanapon. ✧ ¹⁶ Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárakáre Sánk naenámp Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenángo maok, mao te ankár yumont yaká yak naenámpon. ✧ ¹⁷ Am Fearámpá Yak naenámp te kare kar sér i konámp Spiritono. Apárokamp kounteouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon. ✧

¹⁸ Ono te yumwan kwaporok takí yakápenkria párapok tenanko, yumo kweri tárápu niampia yakáp mono. ¹⁹ Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp kounteouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak nampara, yumo kor taknámp yiki yakáp mwanapon. ²⁰ Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént kounteouráp nanko, yumo kor onant kounteouráp napo, ono yumont kounteouráp namp mér mwanapon. ✧ ²¹ Arop onomp kar sámpea ampaok kar námp te, am arop onan nouroup kare námp yéknép námpon. Tá arop onan nouroup kare námp te, onomp Naropwaro nouroup kare nángo, tá ono kor man nouroup kareria onoku kare man érik yéknép nanampon.” ✧

²² Jisaso makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, kpaeritea amo yinan saráp amoku kare yéknépria máma apárokamp kounteouráp aropan yéknép mo nanapon?” ²³ Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, “Arop onan nourouprá warákár kare námp te, mao te ono sénámp karwaok kar yáarak naenámpono. Aenángo onomp Naropwaro kor am aropan nourouprá warákárria maok, yino énéknér koropeaka mént yaká yak nenempon. ✧ ²⁴ Arop onan nouroup kar mo námp te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Máma yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karonu.

²⁵ Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákápnamp. ²⁶ Aeno 'Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárakáre Sánk naenámp'rá sénámp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nángo, ék naenámpon. Mao te yumwan kápae kare ankank yéknép naenámpon. Tá mao yumwan ninik sánk nángo, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko ník mwanapon. ✧

²⁷ Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp ninik mek yak naenámpon. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaka apáp tirinkia yonkwae sékéria wae kwapon. ✧ ²⁸ Yumo te

✧ **14:13:** Mt 7:7; Jo 16:23-24; 15:7 ✧ **14:15:** 1 Jo 5:3 ✧ **14:16:** Jo 14:26; 15:26 ✧ **14:17:** Jo 16:13 ✧ **14:20:** Jo 17:21 ✧ **14:21:** Jo 15:10 ✧ **14:23:** Yé 3:20 ✧ **14:26:** Jo 15:26; 16:7 ✧ **14:27:** Jo 16:33; Fl 4:7

ono yumwan farákápnamp kar mámá wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronámpok akwap nampan kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpon. ✧ 29 Mámá kar yumwan farákápnamp te, am ankank oukoumwan korop mo nánko, ono manénkir farákápnamp. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanapon.

30 Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárákáre te yak mono. ✧ 31 Aeno ono ninik namp te apárokamp arop fárákap te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeeria maok, kápae kare ankank tére namp te mao onan séri nampaok nampono.

Yumo fápárámpenke! Wae tukup mwaro.”

15

Jisaso te ‘Yao wain aopwe niampono’rá sénámp kar

1 Jisaso wounáp kar arakrá sér, “Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono. 2 Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékérá, yowe kor fwapokwap i konámpono. 3 Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapiánáko yiki kukur yakápnapon. 4 Yumo te ankár onont koupleyakápnapo, ono yumont koupleyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenámp pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koupleyakápnapo moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.

5 Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor niampon. Arop ankwap onont koupleyak nánko, ono kor mént koupleyak nánko te, mao te kápae kare ki tank naenámp. Aeno yumo onan pwararea te, yumoku mwar tére mwanap te pwi mono. ✧ 6 Arop ankwap onont koupleyak mo nánko, man far-pwar mwanap te, yao yowerao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap niamp taknámp mwanapon.

7 Aeno yumo onont koupleyakápnapo te, onomp kar yiráp ninik mek yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop naenámp. ✧ 8 Aeno yumo kápae kare yao ki niamp éнки nap te, arop nke nap fek yumo te onomp fákáre yakápnap yéńkép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp e sakap napo, e tokwae sámp naenámp. ✧ 9 Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp ninik fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono nouroup i konamp ninik mek saráp yakápnapo. 10 Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono yumwan nouroup i konamp ninik mek am mek yakápnap te, ono kor onomp Naropwaromp karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek yak konamp niamp napon. ✧ 11 Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár yiráp ninik mek top-pwarámpyek naenámpria, ono yumwan mámá kar

sénampon. ✧ ¹² Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámptaknámpt yumo ankákáránk ankár nonopok nounouroup kipo. ✧ ¹³ Táte arop náráp nouroup fárákapan nouroup kareriaka man yaewourrá náráp pourou sámp námpt te, am ninikao kounteouráp aropao ankwapan nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon. ✧ ¹⁴ Táte ono yumwan sénampnámpt maknámpt nap te, yumo onomp nouroup yakáp napon. ¹⁵ Tére konap arop te, tére taokeyak konámpt aropamp ninik te mér mono. Ae konapara, ono yumwan warko ‘Tére konap arop’rá sér mono. Onomp naropwaromp kar ponankor wawi nampt, am te ono wae yumwan séri nampt támao yumwan onomp nourouprá yéknépt námpon.

¹⁶ Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onomponoria nánkárápea nanko maok, onomp firáp yakáp napon. Aenampara, ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkínámpt am yae-párák yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao yumwan fwap sánk naenámpon. ✧ ¹⁷ Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákáránk ankár nonopok nounouroup kar kipo.”

Jisas ‘Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap’rá sénámpt kar

¹⁸ Jisas warko sérrá, “Aeno apárokamp arop fárákapt yumwan ampwae-sámpt nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon. ✧ ¹⁹ Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp nampt te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp kounteouráp arop yumwan ampwae-sámpt napon. ✧ ²⁰ Ono yumwan fárákápnamp kar má yumo fwapiaka niki-sámpt kip: Tére konap arop te náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop fárákapt onan nkwakwe make touwe sápt nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop fárákapt onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon. ✧ ²¹ Aeno am fárákapt te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am fárákapt ponankor kwataenámpt ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am fárákapt te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon. ✧

²² Táte ono ékia kar fárákapt mo nankoria te, am fárákapt náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukouwman te am fárákaptamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono. ²³ Aeno arop onan ampwae-sámpt námpt te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámpt námpon. ✧ ²⁴ Táte ono am fárákapt ou mek yakria tére nampt, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárákapt yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárákapt onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámptria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámpt napon. ²⁵ Am fárákapt am taknap ninik te am fárákaptamp lo kumwi napao sénámpt niamp napon. Am támao arakrá sér, ‘Arop fárákapt onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámpt napon.’ ✧

✧ 15:11: Jo 17:13 ✧ 15:12: Jo 13:34 ✧ 15:13: 1 Jo 3:16 ✧ 15:16: Jo 15:5; 16:23 ✧ 15:18: 1 Jo 3:13 ✧ 15:19: Jo 17:14 ✧ 15:20: Jo 13:16 ✧ 15:21: Jo 16:2-3 ✧ 15:23: Lu 10:16 ✧ 15:25: Sng 69:4

²⁶ Aeno yumwan yaewourria kárakáre sánk naenámp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár ono yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámpon. Mao ékia te, ono i konámp ninik érik farákarrá yéknép naenámpon. ✧ ²⁷ Aenáno, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére fi yokor námp feknámpia onont yakápra koroea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonora farákáp mwanapon.” ✧

16

¹ Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan máma kar sénampon. ² Arop farákapao, yinont lotui kwaponoria táraokwampra yérepe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop farákapao yumwan tirá wouria am farákapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon. ✧ ³ Am farákap te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon. ✧ ⁴ Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop farákapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar máma warko ninik mwanapon.”

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiampson. ⁵ Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépánko ékamp Naropwaronámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankáránkamp onan ‘Amo te maok akwap nae nap’rá turunk moi napon. ⁶ Ono oukoumwan yumwan máma kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon. ⁷ Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párak ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námpon. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárakáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono. Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámpon. ✧ ⁸ Mao ékiaka yéknép nánko te apárokamp arop farákap kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párak kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon. ⁹ Kwatae ninik fi kor yéknép námp te, arop farákap onan mér mo nap aranon. ¹⁰ Yae-párak kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwaronámpok pok nanko, yumo te warko onan nke mono. ¹¹ Kwaro arop kot naenámp fi yéknép námp te, máma apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námpon. ✧

¹² Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan farákáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumo sámp mwanap pourou moiane. ¹³ Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékéker nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámpan, am táman yumwan farákáp naenámpon. Mao te yumwan wakmwaek korop naenámp ankank farákáp naenámpon. ✧ ¹⁴ Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp nánko, am taknámp ninik támao arop wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárakáre yéknép naenámpon. ¹⁵ Onomp Naropwaromp kápae kare ankank

te onompono. Aenámpara, ono sérrá, ‘Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp naenámpón.’”

Yonkwae touwenap pwarará warákár mwanap kar

¹⁶ Jisas warko ankwap kar sérrá, “Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan nke mwanapon.” ¹⁷ Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop ankwap fákárerao námoku kok sérarrá, “Mámá kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, ‘Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan nke mwanapon’rá sénámpón. Tá ankwap sérrá, ‘Ono onomp Naropwaronámpok pok nanamp’rá sénámp te apae kar finono?’” ¹⁸ Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Am ‘Kánanke kwarok ke’rá sénámp te apae ankankono? Nomo am kar fi mér mo námp tane!”

¹⁹ Am fárákapao man turunk mwaria nap te, Jisas wae méria maok, am fárákapán sérrá, “Ae te ono fárákápnamp kar fi man yumo téréménk rape?” Aerá séria maok, “Ono te arakrá sénampon: Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Tá wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo warko onan nke mwanapon. ²⁰ Ono waeman yumwan kare kar sérrá: Yumo te yonkwae touwe tokwaeria, éménka wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp arop te warákár mwanapon. Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko am pwarará warákár kar mwanapon. ²¹ Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae touwe konámpón. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp námp te wae ník mo pwarará, táráp wae koropá yak námp táman warákár konámpón. ²² Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp napon. Nánkár wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik te warákár naenámpón. Yiráp am warákár te arop ankwapao sámp-sír mono. ✧ ²³ Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono. Ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp e fek ‘Ankank sápaé’ ria kar toropwap napo te, mao yumwan fwap nénk naenámpón. ✧ ²⁴ Yumo wokwaekia koropea oukoumwan nap te, onomp e fek onan ankank sámp mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár onan kar toropwapria te, yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak naenámpón.” ✧

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

²⁵ Jisas warko sérrá, “Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek mámá kar sérriampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek sér mono. Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénampon. ²⁶ Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour naenámp te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te, fwap yumoku kor onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon. ²⁷ Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár námp te, apae riteanápe yumo onan nouroupria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri yakáp napo námpon. ✧ ²⁸ Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwarará apárok mapek ékampon. Aeampan oukoumwan te ono mámá apár má pwarará, onomp Naropwaronámpok arákarrá pok nae rae.”

²⁹ Aeránko maok, mao éréképea yarak i konámp arop fákáreráo sérrá, “Tá kare, oukoumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon. ³⁰ Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao amwan turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae mérámpon.”

³¹ Aerapo maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Oukoumwan te yumo wae mér nap nie? ³² Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenámp ke wonae fik kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérepe napo, yumo ponankor ankákáránkrá yiráp némpoukmwaek turukumpria onan pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanaman maok, onoku nápar yak mono. Onomp Naropworo onont yak námpon. ✧ ³³ Ono yumwan má kar fárakáp namp te, yumo onont koumpá yakápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan nkwakwe make touwe korop naenámp yak námpan maok, yiráp ninik te fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te mámá apár mekamp kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!” ✧

17

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

¹ Jisaso mao éréképa yarak i konámp arop fárakapan kar fárákápea pwarará maok, narek yámar mek tokoreyará arakrá sér, “Ayao, oukoumwan te wae yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik yénkép napo, waráp Tárápao kuri amwan e érik yénkép naenámp. ² Am te apae riteanápe, amo man tak naenámp kárákáre sánk napon. Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknáp arop fárakapan yiki yak nénkeanángo, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi napon. ✧ ³ Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámpnap arop fárakap te amo ankáránkampao saráp Kwar kare yak nap mér napon. Aeria maok, amo Jisas Kraís sámp-kérép napo, ék nám mér napon. ✧

⁴ Ono te amo onan, takrá téreaeria sápnáp tére te wae térea pwar nampon. Am tak namp támao apárokamp aropan waráp e tokwae ntia kárákáre yénkép námpon. ✧ ⁵ Ayao, wokwaek kar má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp fek te e tokwae sámp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp wonae fik yak namp fek, onan am e tokwae sápaeria nae. ✧

⁶ Amo mámá apár mekamp arop onan sáp nap te, am fárakapan amo wanonorá te wae érik yénképa pwara nampon. Am arop fárakap warápan onan sáp nap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párak paokop napon. ⁷ Oukoumwan te am fárakap kápae kare ankank amo onan ti-sáp nap te amonapoknám korop námprá wae mér napon. ⁸ Kápae kare kar amo onan sáp nap te, ono wae am fárakapan fárakáp nanko, sámpea karenoria mér napon. Wokwaek ono amont yakea nanko amo onan sámp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon. ✧

⁹ Ono am fárakapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor apárokamp arop fárakapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan sápnáp arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria

✧ **16:32:** Mt 26:31,56; Jo 8:29 ✧ **16:33:** Jo 14:27; 1 Jo 5:4 ✧ **17:2:** Jo 6:39-40 ✧ **17:3:** 1 Jo 5:20
✧ **17:4:** Jo 4:34 ✧ **17:5:** Jo 17:24 ✧ **17:8:** Jo 16:30

námpanápe am fákáre te warápon. ✧ 10 Onomp arop fárákap ponankor te waráp fárákapono. Tá waráp arop fárákap ponankor te onomp fárákapono. Tá arop fárákap am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.

11 Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanampono. Aeno má má fárákap te apárok yakáp mwanapon. Onomp yiki kare Ayao! Am fárákan amokuráp kárákáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankáránkamp yak nempnám, am fárákapao kor ankáránkamp kare yakáp mwanapon. ✧ 12 Ono am fárákapént yakria, man taokeyakamp te amo onan sápnap waráp kárákáre feki nampon. Ono fwapia am fárákan yae-párák taokeyak nanko maok, am fárákap te ankwap ankáránk moyak moimpon. Moyak naenámp arop ankáránk mao saráp moyak tenámpon. Am tak namp te, waráp Buk fek yaknám kar te kare korop námpon. ✧ 13 Oukoumwan te ono amonapok aok naeria namp kwamp, oukoumwan ono apárok yak namp fek má kar séria nanko, onomp warákár am fárákapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámp. ✧

14 Waráp kar onan sápnap te, ono wae am fárákan farákáp nampon. Ono má apár mekamp mo nampnám, am fárákapao kor má apár mekamp mo napara, má apár mekamp arop fárákapao am fárákan ampwae sápnap. ✧ 15 Ono amwan kar toropwap namp te 'Mámá apár pwarará éréképaé'rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárákan taokeyak napo, arop kwatae am fárákan sámpá yampourou mo naenámp nampon. ✧ 16 Am fárákap te onoku má má apár mekamp mo nampnám taknám, mao kuri má apár mekamp mono. 17 Waráp kar te ponankor kare karara, onomp ninik te amo am fárákan yaewour napo, am kare kar kar am fárákapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanapono. 18 Amo wokwaek onan sápnap-kérépapo, ono ékia, apárokamp koumteouráp arop ou mek yakampon. Tate taknám ono kor amo onan sápnap arop fárákap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp koumteouráp arop ou mek yakáp mwanapon. ✧ 19 Tá am fárákan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanampria amwan sánk nampara, kare kar am fárákap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárákap kare yakáp mwanapon.

20 Aeno ono kar toropwap namp máte am fárákan saráp yaewour mono, arop am fárákapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono. 21 Onomp ninik te, am ponankor arop fárákap ankáránkamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanapono. Tá taknám am fárákap nomont ankáránkamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárákap amo onan sápnap-kérép napo ék namp mér mwanapono. ✧ 22 Amo onan kárákáre tokwae ntia wae kwapwe sápnap te, ono kor am fárákan nénk tenanko, nomo ankáránkamp ninik fek yak nempnám taknám am fárákapao kor tak mwanapon. ✧ 23 Ono te am fárákapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao am fárákap ankáránkamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok, am apárokamp arop fárákap amo onan sápnap-kérépapo, ékamp mér napo maok, tate amo am onomp fárákan warákár nap te amo onan warákár nap niamp naenámp.

✧ 17:9: Jo 6:37 ✧ 17:11: Jo 17:21 ✧ 17:12: Ap 1:18 ✧ 17:13: Jo 15:11 ✧ 17:14: Jo 15:19
✧ 17:15: 2 Te 3:3 ✧ 17:18: Jo 20:21 ✧ 17:21: Ga 3:28 ✧ 17:22: Ap 4:32

²⁴ Ayao, onomp ninik te amo onan sápap kounteouráp arop te am ono yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am fárákáp mámá apár oukouwán yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria, wae kwapwe ntiaka kárákáre tokwae sápap am nkeanáponoria nampon. ✧
²⁵ Yae-párák kare Ayao! Apárokamp arop fárákáp te amwan mér mono. Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá mámá onomp fákáre te amo onan sámp-kérépapo ono ékamp te wae mér napon. ²⁶ Ono amo te wanonorá am fárákapan wae yéncép nampon. Aenampara ono kánámpár warko yéncép nanko maok, amo onan warákár konapnámp taknámp am fárákapaó arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp mwanapon. Aenapo maok, ono kor fwap am fárákapént yak nae nampon.”

18

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

¹ Jisaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntiá éréképá yárák i konámp arop fákáre ént kánanke Kidron tépéri poka, ankwapmwae fik tankáp i konap yao pékri fek tankáp. ✧ ² Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápae kare por Jisas náráp arop fárákáp érékép ko, tukupá am mek koupoukour konapara. ³ Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia érékép, tá pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárereraó tirá kérépnáp plisman fákáre éréképea maok, am fek korop. Am fárákáp te lam yaek ti, sarom poupoukia maok, yorowar i konap ankank tia korop. ⁴ Jisas te kápae kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp maok, youmprá wonae fikria am fárákapan turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?”

⁵ Aeránko maok, am fárákapaó kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrap koropreano.” Makrá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Am te Ono Taki Yak konámp má támaono.” Judas am fárákapaó yaek Jisas sánk naerianámp te am fárákapént fokopeyak. ⁶ Am fárákapaó wa napo, Jisaso ‘Am te Ono Taki Yak konámp má támaono’rá sénánko maok, am fárákapaó younkwe mwaeknámp éréképrikri tukupria maok, apárok piká pér.

⁷ Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?” Tá am fárákapaó sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrapreano.”

⁸ Jisaso nopok arakrá sér, “Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki Yak konámp má támaono. Yumo onan oupourouk nap kwamp te, mámá arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo.” ⁹ Am takrá sénámp ninik te mao manénkir sérinámp kar aran ninikria ninámp, ‘Amo onan sápnáp arop fákáre te ankwap ankárankamp moyak mono’rá sérimp kar mént pwi námp. ✧

¹⁰ Saimon Pita bainat sankorop námp am yipi mekamp akaprá pris taokeyak konámp aropamp tére arop yae-párák mwae kamp woupwi kor porokwapea aop-sir. Am aropamp e te Malkusono. ¹¹ Aenko maok, Jisaso Pitan sérrá, “Bainat warko yipi mek kérépae. Amo ník nap te onan Ayao sápnámp kap mátane, am mek fár moaeria nape?” ✧

Am fárákapaó Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

¹² Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konámp arop, tá Judamp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek yarokwap. ¹³ Aea maok, Anas Kaiiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am yopwar fek te Kaiiafaso pris taokeyak konámp arop yak. ¹⁴ Kaiiafas te mao manénkir Juda fákáreran sérrá, ‘Ae te arop ankárankao mao saráp sumpwiaka kounteouráp arop fárákapan yaewourano’rá séring arop támaono. ✧

Pita Jisasén mér mo nampono’rá sénámp kar
Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

¹⁵ Saimon Pita ntia Jisas éréképá yárák i konámp arop ankwap Jisasén sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konámp arop am arop ankwapan te man wae mér námpara, mao te Jisas youmpnámp yár mek am mek yoump. ¹⁶ Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokopeyak. Aenángo am mént paokop i konap arop ankárank pris taokeyak konámp arop man mér námp támao youmpea, ménki taokeyak konámp yupuran séria, Pitan yár mek warámpá mank. ¹⁷ Aenángo maok, tá am ménki fek taokeyakámp yupurao Pitan turunkrá, “Amo te méntér paokop i konap arop ankwap támao nie?” Aeránko maok, Pita sérrá, “Ono te méntér paokop i konap arop mono.” ✧ ¹⁸ Aenángo maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia námpare nánko, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérenkrá yakáp. Aenapo, Pita kor youmpea am fárákapént yae yérenkrá yak.

Pris taokeyak konámp aropao Jisasén kotimp kar
Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

¹⁹ Pris taokeyak konámp arop Jisasén méntér paokop i konap aropan mér nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárákapan sérarimp kar mént turunkup. ²⁰ Aenángo maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono kounteouráp arop fárákapan te érik karaok kar yénkrá farákámpampono. Kápae kare por kounteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárákapan yénkrá farákámp namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon. ✧ ²¹ Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi konap arop fárákapan turunkupae! Am fárákámp te ono farákámpnamp kar wae méri yakáp napon.” ²² Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanámp plisman ankwapao Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, “Amo te apaerá pris taokeyak konámp arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?” ²³ Jisaso man nopok sérrá, “Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono kwatae kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo apaerá onan porokwap rap?”

²⁴ Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak nánko, make pris taokeyaknámp arop Kaiiafasnámpok sámp-kérép.

Pita warko ‘Ono te Jisasén te mér mono’rá sénámp kar
Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62

²⁵ Saimon Pita yae yérenkrá yakánko maok, am fárákápao man sérrá, “Amo kor mént yárák i konap arop támao nie?” Tá mao sérrá, “Mono. Ono te mono!”

²⁶ Aenámpan maok, pris taokeyak konámp aropamp tére arop te Pita woupwi kor porokwap aop-sirarinámp aropamp ankárankamp fi aropara, man sérrá, “Ae te ono amwan mént yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?” ✧

²⁷ Aeránko Pita warko sérrá, “Mono.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp. ✧

*Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar
Matyu 27:11-14; Mak 15:1-14; Luk 23:1-5*

²⁸ Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman taokeyaknámp aropaonámpok warámpá tukup. Aea maok, am fárákap te Kwaro nke námp fek Pasova fári konap yae fek oum sámpantánoria ankwap fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp. ²⁹ Am fárákap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárákapan turunkrá, “Yumo máma aropan apae tenánko kot mwaria nape?” ³⁰ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Má arop te sokoro mo, yae-párák kare nángo te, amonapok warámpá korop mono.”

³¹ Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku warámpá tukupea yumokuráp lo fek man kotenk.” Aerá séránko maok, Juda fákáreráo nopok man sérrá, “Rom yiráp loao arop ankwapan sámp-wouroump kwaponorá námpon. Aeria námp kwamp, yino man amonapok warámpá korop námpono.” ✧ ³² (Am tak nap te Jisaso wokwaek apae mwae fek námo sumpwi naenámp ninikan sérimp, am ankank te wae kare korop naeria námpon.) ✧

³³ Tá Pailato warko arákarrá nap mek youmpea maok, Jisasén mankaeria maok, man turunkrá, “Amo te Juda firamp King nie?”

³⁴ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amoku támao ninikia am kar sér rape, arop ankwapao amwan onan takrá séri nap nie?”

³⁵ Aeránko maok, nopok Pailato sérrá, “Ae te ono te Juda fi mekamp nie? Amoku yaknap fi mekamp arop ntia pris tokwae fákáre amwan ononampok warámpá korop napon. Amo te apae mokopi napon?”

³⁶ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Onomp firáp taokeyak nanamp te máma apár mekamp mono. Táte onomp firáp taokeyak konamp máma apár mekampaonánko te, onomp arop fákáre fwap yorowar napo, arop ankárankamp onan Juda fárákapamp yaek pap mono. Aeno onomp firáp taokeyak nanamp te máma apár mekamp mono.”

³⁷ Aeránko maok, Pailato man sérrá, “Tak napan nángo te, amo te King nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo ‘King’rá sénap te amoku támao sénapon. Ono má apár mek ék nanko, onomp éntupwar onan fárákap námp te onomp ankárankamp tére te, arop fárákapan kare kar kar farákáp nanko, wa mwanapria ninampon. Tá arop ponankor am kar kare wawia ampaok paokop nap te, am fárákap onomp kar wawi konapono.” ✧ ³⁸ Mak ránko maok, Pailato man turunkrá, “Kare kar kar te apae ankankono?”

*Pailato ‘Takenk’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25*

Makrá séri pwarará warko apárok youmpea maok, Juda fákáreran sérrá, “Ono te ‘Mao sumpwiano’rá sénanamp fi te mér mo rae. ³⁹ Aeno ono i konamp ninik te wae mér napon. Yopwar méntép lotu i konap Pasova Yae Tokwae fek arop ankárank kalabus mekamp yumoku am arop e sénapo, man yumonapok sámp-kérép konampono. Ae konampara, yiráp ninik te máma Juda fákáreramp king man yumonapok sámp-kérép nanamp nie?”

⁴⁰ Tá am fárakapao warko tékén sérrá, “Mao te mono! Amo ankár Barabasén aokor-pwarae!” (Barabas te arop tirá wourrá yárákrá am fárakapamp yaekamp ankank pouroukoup konámp aropono.)

19

¹ Pailato séránko maok, soldia fákáreao Jisasén sámpea ain tákáre tokoropramp paok fek paonkore kor fek fuk. ² Aea pwarará maok, am soldia fákáre wiráp paok sámpea moukoupea, kingo yirimp konámp kumpan erékáprá Jisasomp me korok yirimp. Aeria maok, waempyam noumouri sámpea kingo yirimp konámp an erékáprá maomp pourouk aowarámprá yirimpá pwar. ³ Aea maok, maomp wonae fik ankákáránki tukuprá man sérrá, “Yo...! Juda firamp King e!” Aeri ko man yae faeran tárapore.

⁴ Pailat warko apárok youmpea maok, Juda firan sérrá, “Yumo nkenke! Ono man yumonapok warámp sa-mank namp te, ono maoinámp ankank nke mo namp aran mérenkria nae.” ⁵ Jisas ek mank námp te, maomp me korok yirimp, nap wiráp paok te oukoumwan taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenánko maok, Pailato am arop fákáreran sérrá, “Má arop man nkenke!”

⁶ Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao man nkea tékén sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Aerapo maok, Pailato am fárakapan sérrá, “Ae te yumoku man santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo nampono.”

⁷ Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp lo ankwap yak námp te am loao sérrá: Mao ‘Námo Kwaromp Tárápono’rá sérámp te, mao te ankár sumpwi naenámpo.” ✧

⁸ Pailato am kar wawia apápa wae. ⁹ Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, “Ámo te mae némpoukampono?” Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo. ✧ ¹⁰ Aenko maok, Pailato man sérrá, “Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp, tá amwan fwap ‘Yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”

¹¹ Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárakáre sánk mo nánko te, amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek sánknámp aropamp kwatae ninik te waráp kwatae ninikan kámákarea tokwae kari yak námpon.” ✧

¹² Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourounk. Aenámp an maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo am arop an sámp-kérépea te, amo te Sisaromp nouroup mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te Sisarén ampwae-sámpnám aropono.” ✧

¹³ Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judamp Hibru kar fek sér i konap te ‘Gabata.’) ¹⁴ Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fir nánap i konap yae fek maok, yámar kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”

✧ 19:7: Wkp 24:16; Jo 5:18 ✧ 19:9: Mt 27:12; Lu 23:9 ✧ 19:11: Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1

✧ 19:12: Lu 23:2; Ap 17:7

¹⁵ Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá, “Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá séraeria nape?” Aeránko maok, pris tokwae fákáreráo sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp king te Sisar ankárank támao mwarono!” ¹⁶ Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapamp yaek sánk nánko, pukup mwarea napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákap Jisasén warámpeaka tukup napo maok, ¹⁷ Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kakapeanánko, am taun pwarará tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te ‘Golgota’rá sér i konap fek. ¹⁸ Am fek táman arop yaworan fápaé yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.

¹⁹ Pailato sénánko, am fárákap kar ankárank kumwia yaopwae porokopramp fek Jisasomp me kor yarápae fek tiriri pwar. Am kar te arakrá kumwi naponno: “Mámáte Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono.” ²⁰ Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiaponno. Am Jisasén pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá fárákáp konaponno. ²¹ Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákáreráo Pailatén sérrá, “Amo te ‘Juda Firamp King’rá kumwi kwaponno. Amo ankár ‘Mámá arop te ‘Námo Juda Firamp King’rá sénámp’rá kumwi mpupo.”

²² Aerapo maok, Pailato sérrá, “Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao yakano!”

²³ Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirir i konámp ankank ponankor tia maok, yia wor fi kákea maok, táte am soldia fákáre ankákárankrá tiaponno. Aeno ankárank mwaek saráp wouriramp waempyaman kor sámpea, ²⁴ soldia fákáre námoku sérarrá, “Mámá te pápaeri kwaponno! Nomo satu pilairiaka wa mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpnon.” Am takiap te, Kwaromp Buk fek wokwae kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te arakrá sér, “Arop fárákapao ono yirir i konamp ankank tia nénk napo mao ti mwanapon.

Tá onomp waempyam sámp naenámp arop nke mwaria satu pilai mwanapon.”

Am soldia tak nap te, am kar wae mént pwi námpon. ✧

²⁵ Tá Jisasomp éntupwar ntiá maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia maok, Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tenapo, wonae fik am fek fokouri yakáp. ²⁶ Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp arop wonae fik fokouri yakepo, éntupwarén sérrá, “Ayae, támáte waráp tárápono.” ²⁷ Tá mao am námoku warákár konámp aropan sérrá, “Támáte waráp éntupwarono.” Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp éntupwarén warámpá akwápea námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

²⁸ Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar námp mér. Tá mao sérrá, “Onan éntao oumpour kor kákeane.” Am takrá sénámp te, Kwaromp Buk fekamp kar ankwap méntér pwi námpono. ✧ ²⁹ Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am mek anámp napo, am top i konámp wain am mek pwarámpeyakánko maok, yaopwae hisop fek norokaréa Jisasomp táp mek sánk. ✧ ³⁰ Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, “Wae táman pwar nae rae.” Makrá séria pwarará maok, me fikíprá waemp worokwaprá sámp-kéréprá wae sumpwi. ✧

Soldia Jisasén amor fárákáp mek oumpán faropámp kar

³¹ Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae te tokwae karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp fek Sabat yae fek yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, ‘Pu kor tokoprá páraopea napo, koupour surumpwi napo am yákáre tirá épér mwar’rá sér. ✧ ³² Aerapo maok, soldia fákáreao tukupea Jisasént pukup tariap arop yaworamp pu kor tokoprá kák. ³³ Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak. Aenámpantá maok, pu kor ták-pap moiapono. ³⁴ Aeno soldia ankárangka oump fek amor fárákáp mek faropánko maok, koupour kar yiri ntiaka ént kwarákár ék. ³⁵ (Arop am kar farákáp námp te, am te wae nke tari námpan farákáp námpon. Aenámpara, mao farákápnámp kar te kare karonó. Mao námoku kor am kar te karenorá mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.) ✧ ³⁶ Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop námpon. Am kar te arakrá sénámpon, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.” ✧ ³⁷ Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárákáp am faropnap aropan tokore yakáp mwaria napon.” ✧

Jisasomp yákáre péri me mek papap kar Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Lúk 23:50-56

³⁸ Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápao maok, Juda firan apápia maok, kánánkámp mérrá yáakimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea Jisasomp yákáre sámpámpon. ✧ ³⁹ Nikodemus, manénkir Jisasén kumuruk koropá nkemp, mao kuri méntér korop. Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop. ✧ ⁴⁰ Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok, Juda firao arop papria nánákáre kwapwénámp ankankan forokwap konapnámp takrá forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap. ⁴¹ Am Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap fek te yopwar ankáránk am fek yak. Aenánko, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre pap moinap yak. ⁴² Juda firao Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpanotá, am arop yawor koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknámp am péri kor mek pap.

20

Jisas warko fárámpámp kar

✧ 19:28: Sng 22:15 ✧ 19:29: Sng 69:21 ✧ 19:30: Jo 4:34 ✧ 19:31: Lo 21:22-23 ✧ 19:35: Jo 21:24 ✧ 19:36: Kis 12:46 ✧ 19:37: Sek 12:10; Yé 1:7 ✧ 19:38: Jo 7:13 ✧ 19:39: Jo 3:1-2

1 Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria koropeaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo. 2 Aenánko maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákápa péri me mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?” ✧

3 Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwarará énénekér péri me fek akwap. 4 Am arop yawor énénekér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp aropaomékir akwapá péri me fek. 5 Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyakrá nke nánko maok, waempyam mwar tank. 6 Saimon Pita maomp wakmwae korop námpao maok, péri me mek youmpea nke nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp. 7 Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor papámp yarápae fek aropao moukoupea papap niampi tank. 8 Aenko maok, manénkir akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér. 9 (Am ke fek te am fárákápa te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknámp fárámp naenámp sénémp kar te oukoumwan fwapi mér mono.) ✧ 10 Aea maok, am Jisasént yarakep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

*Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar
Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11*

11 Maria ek péri me táp fek fokopeyákrá maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke. 12 Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sirarámp fek tank. 13 Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, “Yupu! Amo te apaeritea ém rape?” Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Onomp Tokwae Karamp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?” 14 Makrá séria pwarará maok, arákarrá nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonará mér mono. ✧

15 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu! Amo te apaentá émrá yarak rape? Amo te wan oupourouk nae rape?” Aeránko maok, Mariamp ninik te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, “Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae.”

16 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Maria.” Aeránko maok, Maria sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, “Rabonai!” (Am kar te ‘Tisa’rá sénámp.)

17 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono te oukoumwan narek onomp Naropwaronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwaponono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárákapan arakrá sérampo, ‘Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.’” ✧

18 Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea mént paokop i konap arop fákárean sérrá, “Ono te Tokwae Karamp nketea korop rae.” Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárákapan farákáp.

*Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárákap Jisasén nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49*

¹⁹ Jisasént paokopiap arop fárákapao Juda taokeyakáp konap fákáreran apápriaka mao yakápnap nap ménki kárakáre fek kéri tea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokwé nánko, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokokeyak. Aeria maok, mao sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁰ Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárákap mekamp oump toupou yé nkép. Am arop fárákap Tokwae Karan nkea am fárákapamp ninik mek te warákáránka wae. ✧ ²¹ Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnám taknám, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono.” ✧ ²² Makrá séria pwarará maok, mao táp meknám náráp ouwipár am fárákapan fori pwarará maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo Yiki Kor Spirit yiráp ninik mek akwapano sámpenke.” ²³ Aeria maok, sérrá, “Yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sinapo te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae ninik sámp-sinánko, moyak naenámpon. Aeno yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono.”

Tomaso Jisasén nkemp kar

²⁴ Jisaso am fárákapanonapok koropám ke fek te, arop éntér-sámpramp ou mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomaso, ankwap e te ‘Tam Feae’rá sénapono. ✧ ²⁵ Wakmwae am fárákap man sérrá, “Yino wae Tokwae Karan nke námpon.”

Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, “Táte ono maomp yaekamp nil toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek te, ono te kare sénapria mér mo kareno.”

²⁶ Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek yakáp napo, Tomaso kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki ponankor kárakáre fek kákari pwatae yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek fokokeyakria sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁷ Aeritea yakrá maok Tomaso sérrá, “Amo waráp yae kurépi onomp yae kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwarará, ankár mérae!”

²⁸ Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!”

²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo te onan nkeaka mér rape? Arop fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te Kwaro ourour nénk naenámpono.” ✧

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

³⁰ Jisaso Kwaromp kárakáre yé nképnám kápae kare ankank námoku éréképá yáarakimp aropao nkeap fek yoroimp te, ono te am ankank te má buk fek mapek ponankor kumwi mono. ✧ ³¹ Aeno ono mámara kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Kraisa, mao te Kwaromp Táráponorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man mérria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapono. ✧

✧ 20:20: Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1 ✧ 20:21: Jo 17:18 ✧ 20:24: Jo 11:16; 14:5 ✧ 20:29: 1 Pi 1:8

✧ 20:30: Jo 21:25 ✧ 20:31: 1 Jo 5:13

21

Jisasént paokopiap arop fákáneka Jisasén nkeap kar

¹ Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan akwapá kikip. Mao am arop fárákapaonapok akwapámp te ará: ² Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap anánkaopwe énéntki am fek yakápapo maok, ³ Saimon Pita am fárákapan sérrá, “Ono te akwapea éntékamantá umben sinae.” Tá am fárákapao man sérrá, “Yino kor amont énéntki tukup mwaro.” Aenapao maok, am kumuruk te éntékam ankárankamp sámp mono.

⁴ Aenapo maok, koumounek yámar aok naeria nántko, Jisas ént woupwi mek fokopeyak. Aenánko maok, am arop fárákap mao te Jisasonorá mér mo. ⁵ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan arakrá turunk, “Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?” Aeránko am fárákapao sérrá, “Mono.” ⁶ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párak mwaek sirenke. Yumo fwap ankwapmwaek ti mwanapono.” Aeránko am fárákap umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour. ✧

⁷ Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpao Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoiane!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yárákimpao wa nántko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-pikia maok, érrá akwap. ⁸ Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárákáre fek pap.

⁹ Am fárákap wae koropea kárákáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nántko, panao kor tank. ¹⁰ Aenánko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.” ¹¹ Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárák fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpao maok, am umben te fárákár moimpon.

¹² Aenko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárákap te apápia ‘Amo te wanap?’rá turunk mo. Am te am fárákap wae mér, mao te Tokwae Kar támaono. ¹³ Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárákapan nénkea pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárákapan nénk.

¹⁴ Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yárákria mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan yininkan koropá nkemp karonó. ✧

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

¹⁵ Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!” ✧

¹⁶ Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae

Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.” ✧

¹⁷ Tá Jisas warko yininkan turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor wae mér napon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.

¹⁸ Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea amoku akwap nae rap mwaek yáraki napon. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourop nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapao mwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon.” ¹⁹ (Jisaso má kar makrá sérimp te nánkár Pita mokoprá sumpwiria Kwarén e tokwae sánk naenámpan ninikrá sénámpon.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, “Amo te onomp wakmwaek koropampo.” ✧

Jisaso nouroup kar i konámp aropamp kar

²⁰ Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwae Jisasént tankáprá fáráp ke fek maomp wonae fik éntér kor fek me kor woukouprá, ‘Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yaek pap naenámpono?’rá turunkimp arop. ✧

²¹ Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, mámá arop te mokop naenámpon?” ²² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámpon. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!”

²³ Aeránko maok, am kar yarakánko maok, táte am mént yarakimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te ‘Sumpwi mo, yak naenámp’ karan sér mono. Mao sénámp te, ‘Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?’rá sénámpon.

²⁴ Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákáprá mámá kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáprá námpon te kare karon. ✧

²⁵ Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporía te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon. ✧

Aposel Fákáre Téreap Kar Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kirimpá akwap námpón. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niamp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp koumteouráp aropan ninikria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek pokea, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpón. Tá am fárákáp manénkir Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpón. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yárákimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpón. Pol térerá yárákimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpón.

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

¹ I Tiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiamp te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea koumteouráp aropan farákáprá koropea, *²⁻³ oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkir fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpón. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yénk nánko, am fárákáp mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare napono. Aenapo am aposel fárákáp te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. *⁴ Mao oukoumwan am fárákápént yakámp fek te, mao sérrá, “Yumo te Jerusalem pwar kwaponono, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sánk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. *⁵ Jon te kápae kare koumteouráp aropan ént fek nérrá kákámpono. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák námpóno.” *

⁶ Am ke fek am fárákáp Jisasént koupoukour yakápria, Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapia napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakáp mwanap ni mo nie?” ⁷ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria monó. Mao námoku am ankank poukwap námpon. *⁸ Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanapon. Aeria maok, yumo onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip'rá sérimpon. *

* **1:1:** Lu 1:1-4 * **1:2-3:** Lu 24:49-51 * **1:4:** Lu 24:49; Jo 14:16-17 * **1:5:** Mt 3:11 * **1:7:** Mk 13:32 * **1:8:** Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16

Jisas yámar mek pokámp kar

⁹ Am kar farákápeaka pwaránko, am fárakapao fokouri yakáprá tokoreyakáp napo maok, mao yámar mek poká pokea kounwwe wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo. ¹⁰ Mao pok tenánko, am fárakap yámar mek tokoreyakáp napo, koupour kar waempyam wupwiráp arop anánkaopwe am fárakapént fokouri yak. ¹¹ Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea fokouri yakáprá yámar mek tokoreyakáp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námponámp taknámp arákarrá ék naenámpono.” ✧

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

¹² Aea maok, am fárakapao am Oliv Faonkwe am pwarará pikia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankárakamp kilomita fek tukup konapono. ¹³ Am fárakapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am fárakapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Alfiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp. ¹⁴ Am arop fárakap ponankor ankára mek koupoukarrá tankápria maok, Kwarén kar toropwap. Tá koumteou, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp nánaeounápo kor taknámp énéni kar toropwapiapon.

¹⁵ Am ke fek Jisasén mérnep arop fárakap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno. ¹⁶ Aeapo maok, Pita am arop fárakap ou mek fokopeyakrá kar arakrá farákáp, “Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankárak wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap mwae yéknépánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ✧ ¹⁷ Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankárakamp tére arop yakámpamon.”

¹⁸ (Am arop Judas te kwatae ninikimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwaek mao am apár mek piká párákapea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek wakor pikámpamon. ✧ ¹⁹ Wakmwaek arop ponankor Jerusalem mek yakápap am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, “Am apár te Akeldamanono.” Am takrá sérap te, am apár te ‘Yiriráp Apárono’.

²⁰ Pita warko sérrá, “Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará: ‘Mao yak námpe mek te amwar éri yak naenámpamon. Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwapono.’ Buk Song ankwap fek sérrá,

‘Arop ankwapao maomp tére sámp naenámpon.’ ✧

²¹ Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnámp ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankárak warámp mwanámpamon. ²² Wokwaek Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámp tére, tá am feknámp Jisas térerá koroepanánko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok námpe, am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanánko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákáp naenámpon.”

²³ Pita takrá sánángo maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias. ²⁴ Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárakapao arakrá kar toropwap, “Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp ninik te wae mér napon. Amo te yinan yékképpamo: Amo te wa mokop ²⁵ Judaso aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámpo.” ²⁶ Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sirarea maok, Kwar te wa mokop am tére sámp naenámp arop nánapánrá nke napo maok, Matiasomp e kumwiap yumwiraomékir korop. Aenánko maok, nkea man mom-sámpramp aposelént tére naenámpria pwararapono.

2

Yiki Kor Spirit ékámp kar

¹ Pentikos * yae fek, Jisasén mérnáp arop fárakap ankáránkamp nap mek koupoukour yakáp. * ² Aenapo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk niamprá ékia am tankápnáp nap mek top fákap yak. ³ Aenko am fárakapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am fárakapamp pourouk ankákáránkrá fápárákár akwap. * ⁴ Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnáp aropamp pourouk woukourria maok, táte moumountukri kar sérar. *

⁵ Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koro-peaka Jerusalem mek yakáp. ⁶ Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare koumteouráp arop wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnáp arop fárakapamp kar waria kokorokor. Am te apae riteanápe am fárakap ankákáránk wa napo, náráp kar kare fek sérar. ⁷ Aenapo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, “Mámá arop fárakap má kar sérarap te am te Galili mekamp arop fino! ⁸ Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo ankákáránk ponankor wa námpon? ⁹ Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp, Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapadosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp, ¹⁰ distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek kirikiri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koro-pea yakáp námp. ¹¹ Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap ninikaok lotu i konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo ponankor am fárakapao Kwaromp kárakáre kor tére konap kar nomp kar fek sérarap wa námpon.” * ¹² Aeria maok, ponankor kokorokoria ninika waeria maok, námoku kok támao arakrá sérarria téréménkrá maok, “Máte apae fi korono?” ¹³ Aeapo maok, ankwap fárakapao aposel fákáreran wouroumprá sérrá, “Táte wain ént wourékam fária mánmánrá paokop napono.”

Pita kar farákápámp kar

¹⁴ Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárakáre fek séria maok, am koumteouráp aropan arakrá sér, “Juda yumo, tá Jerusalem

* **2:1:** ‘Pentikos’rá sénáp te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákáneek Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákáránkria wit manénkir yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono. * **2:1:** Lo 16:9-11 * **2:3:** Mt 3:11; Jo 3:8 * **2:4:** Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46 * **2:11:** Yé 7:9

meknám koropnap arop fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi pátea wawia maok, yumo am ankank fi nke nap má mérenke. ¹⁵ Yumo te, mámá arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono. Oukoumwan koumounek fépér mo nap fek sarakok ke mwar ara, arop mánmán mwanap pourou mono. ¹⁶ Mámá ankank oukoumwan korop námpe te wokwaek profet Joelo sérimp niampon. Mao arakrá sér,

¹⁷ ‘Kwaro sérrá, “Pwarnámpe yae fek te, ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk oupoupourrá kák nanampono.

Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuo kor profet † kar fek onomp kar farákáp mwanapon.

Tá ono yiráp tár-ménkiran nkwaekwe make yém nke nap niamp yéncép nanko nke, tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.

¹⁸ Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop ntia tére konap koumteouamp pourouk onomp Spirit oupoupour nángo, am fárákáp onomp kar profet kar fek farákáp mwanapon.

¹⁹ Tá yámar mek te momwar pourouráp ankank yororia, tá apárok kárakáre yororo nanamp te yiri, yaomwi tokwae, yaomwi souri má apár má oupourop yak naenámp te, am yae korop naenámp ke fek námpon.

²⁰ Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko kirikip korop, yunk sámpea arákár nanko yunk noumouriria yiri niamp naenámp. Nánkár wakmwaek te, Kwaro náráp Yae Tokwae fek náráp kárakáre ntia wae tokwae má apár ponankor yéncép naenámp.

²¹ Am ke fek ponankor koumteouráp arop Tokwae Karan ‘Námwan yaewourae’ ria wumwi napo, mao am fárákapan warko éréképeanánko, yae-párak yakáp mwanapon.” †
Joelo profet kar fek makrá farákápámpon.”

²² Pita warko ankwap kar sérrá, “Israel fi mekamp arop yumo te woupwi pátea onomp kar wawenke. Ono yumwan Nasaret mekamp Jisasoi námpan sénae rae: Yumo te nkwaekwe make tére kárakáre Kwaro maomp yaek yumo ou mek yororo nángo nkea méri napon. Mao takimp te yumwan, námoku sámp-kérép nanko éknámproprá mérenkria ninámpon. †²³ Kwaro wokwaek kar tak mwanaponorá niniki tari námpan maok, am aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenángo yumo támao kwatae ninikráp aropamp yaek sánk napo, yaopwae porokopramp fek man pukupia, sumpwi pap napon. †

† **2:17:** ‘Profet’ ntia ‘Profet kar’ an sénap kar fi te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. † **2:21:** Jol 2:28-32 † **2:22:** Jo 3:2 † **2:23:** Ap 4:27-28

²⁴ Aenapan maok, Kwaro warko man fárámpea papria, mao warko, am sumpwi sámpnám touwe kwatae mek taki yakanori pwar moi námpon. Am te apae riteanápe, sumpwi te man sámp-fákeyak naenám pourou mono.

²⁵ Devito kor man takrá sérimp,
‘Ono nke nanko Tokwae Karao kumur méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.
Mao wonae fik yakriaka onan kárákáre sáp námpara,
onan ankwap ankank te apápia kour me woukoupá
pap mono.

²⁶ Aenámpan onomp ninik te kwapwe kare nánko,
ono máma kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sáp naenámpan
yépékra yak nampon.

²⁷ Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk yakaeria pwar mono.
Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.

²⁸ Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yénkép napon.
Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae nanampon!
Máma kar te Devito wokwae makrá fárakápámpon.” ✧

²⁹ Pita warko ankwap kar sér, “Kémpiyae tárápu, ono yumwan érik sénampon: Nomp ounáp Devit mao te wae sumpwi nánko maok, apár me mek papapono. Am man papap apár me te, nomo ou mek yakrá koroepa, oukoumwan kor yak námpon. ✧ ³⁰ Aeno Devit te profetara, mao te wae mér, Kwaro kare kar narek séria arakrá sér, ‘Nánkár wakmwaek te, ono waráp ounápén nánapitenanko, mao te amo King yak napnám taknám yak naenámpan.’ ✧ ³¹ Wokwae kar te, Devito Kwaro tére naenám ankank wae nkeanámpan, Kraiso warko fárámp naenámpan sérimpon. Mao sérrá, ‘Kwar te man, waempomp némpouk yakaeria pwar mo, tá maomp pourouao kor mákáre mono’rá sérimpon.’ ✧ ³² Am takrá sérimp Jisas táman Kwaro fárámpea pap nánko, yino wae nke námpan sénámpon. ³³ Oukoumwan te wae narek pokeaka, Kwaromp yae-párak mwae tankrá e tokwae sámp námpon. Mao te wae wokwae sérimp niamp maomp Naropwaromp yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon. Aenámpara oukoumwan te maomp kárákáre kwarokor nánko, yumo am wae nkea maomp kar wa napon. ✧ ³⁴ Devit te Jisas narek pok nám niamp tak mono. Aenám pao maok, mao arakrá sér, ‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sérimpon, “Amo onomp yae-párak mwae tankrá akwapea napo, ³⁵ Nánkár ono waráp yopor arop tirá waráp yae ankore mek kák tenanko, yakáp mwanapon.” ’ ✧

³⁶ Aerimpara, yumo Israel fi ponankor te arakrá mérenke: Am Jisas, yumo yaopwae porokopramp fek pukup nap te, Kwaro man sérrá, ‘Tokwae Kar yoroi páte nánko, mao te Kraiso yak námpon.’ ”

✧ 2:28: Sng 16:8-11 ✧ 2:29: 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ✧ 2:30: Sng 132:11 ✧ 2:31: Sng 16:10

✧ 2:33: Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi 3:22 ✧ 2:35: Sng 110:1

³⁷ Aeránko maok, kounteouráp arop fárákap Pitamp kar wa napo maok, am kar te am fárákapamp ninik mek párákap. Aenánko maok, am fárákapao Pita ntiaka ankwap aposel fákáreran arakrá turunk, “Ankwapyae fárákap e! Yino oukouwman te apae mwanámpon?”

³⁸ Aerapo maok, Pita am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor ankákárank ankár kwatae ninik pwararea, Jisas Kraisomp e fek ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épérano. Yumo tak napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit nénkano. ✧ ³⁹ Am te wokwaek kar Kwaro sérrá, ‘Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá ponankor kounteouráp arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk nanamp’rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp ponankor kounteouráp aropan ‘Yiki Kor Spirit nénk nanamp’ ria sérimpon.’ ✧

⁴⁰ Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákapan tae fek farákápria maok, arakrá sér, “Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop fárákapént touwe sámp mwanape.” ⁴¹ Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek nér. Am yae fek táman 3,000 kounteouráp arop manénkir Jisasén mérnáp aropént koropá tapokwap napon. ✧

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare ninikan sénámp kar

⁴² Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok, ankwapyaeinápen yaewour, tá ankára mek koupoukarea fir fépérrá maok, énéni Kwarén kar toropwapiapon. † ⁴³ Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae kare kárákáre yororo nángo, kounteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp tirink. ✧ ⁴⁴ Jisasén mérnáp arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnáp arop fárákapamp ponankoronorá ninik. ⁴⁵ Aeria maok, ankwap fárákapan náráp apárráp ankank nénkria, am fek mani sámpria te, ponankor arop fir ankank mo napén nénkapon. ✧ ⁴⁶ Ponankor ankáránkamp ninik fek kápae kare por lotu nap tokwae mek tukup ko koupoukour. Am fárákap nonopok nap-nap koupoukarrá énéni fépér. ✧ ⁴⁷ Am takrá fépérap fek te, am fárákapamp ninik yae-párak kareria warákáránkrá énéni fépéripaono. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp yakáp napo, arop ankwap am fárákapan nkea te, yae-párak kare naprá ninik. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép kounteouráp arop warko éréképrá, man manénkir mérnáp aropént tapokwapá pwar. ✧

3

Arop ankáránk pu kwataenámpao warko fwapimp kar

¹ Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinink ke nángo, Kwarén kar toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok. ² Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankáránk pu kwataenámp am fek tank. Éntupwaro sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea am lotu nap tokwae ménki fek páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap kounteouráp arop fárákapan ‘Mani sápenk’ ria wumwirá tank konámp. Am ménki e te ‘Kwapwe Kare’rá sér i

✧ **2:38:** Ap 16:30-33 ✧ **2:39:** Ef 2:12-13,17 ✧ **2:41:** Ap 4:4; 5:14 † **2:42:** Kápae kare mérnáp aropamp ninik te manénkir Kristeninap arop fákáre ankára mek koupoukarrá énéni fépérap ke fek te manénkir párák kar fir koupoukarrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntiá yiriran ninikrá fépér i konapono. ✧ **2:43:** Ap 5:11-12 ✧ **2:45:** Ap 4:32-35 ✧ **2:46:** Lu 24:53 ✧ **2:47:** Ap 6:7; 11:21,24

konapono. ✧ ³ Pita ntia Jon lotu nap tokwae mek yoump neria nepo maok, am pu kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, ‘Yumo onan ankank sápenk’rá sér. ⁴ Aenángo maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man sérrá, “Amo yinan tokor yakae!” ⁵ Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankank sámp nanámpan mpwe ninik. ⁶ Aenámpan maok, Pita sérrá, “Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisonsomp kárakáre fek ono amwan sér rae: Amo fárámpea akwapae!” ✧ ⁷ Aeria maok, Pita maomp yae-párak mwaek yae tokoroepa sámp-fokopá fákeyak nánko, koupour kar maomp pu ntia kwaráp kor wae kárakáre. ⁸ Aenángo maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yarak. Aeria maok, am arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok, fékér-pok fékér-pokrá yarakrá, Kwaromp e sakap. ⁹ Ponankor kounteouráp arop man nke napo, mao te yarakriaka Kwaromp e sámpea sakap nánko maok, ¹⁰ am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae ‘Ménki Kwapwe Kare’ ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp támaono. Aeria maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare nánko maok, am fárákap kokorokoria ninik tokwae.

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

¹¹ Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, kounteouráp arop kápae kare kokorokoria maonámpok foporakorrá koropea ‘Solomonomp Kaerik’rá sér i konap am fek nouroump. ¹² Aenapo, Pita am táman nkea, kounteouráp aropan arakrá sér, “Israel fi mekamp arop yumo te apaeritea mámá ankankan nkea korokop rape? Apaeritea yumo yinan énounkoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump kárakáre tokwae fek, tá Kwaro nke námp fek yino kwapwe kare yaknemp ninik fek mámá arop fwapia yarakrá mpwe yonkwae rape? Am te mo karonó. ¹³ Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenápomp Kwar, am Kwar te náráp tére arop Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámpon. Am arop te yumo yopor aropamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek man younkwe sánkapon. ✧ ¹⁴ Yumo te am yae-párak yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok Pailatén ‘Arop sámp-wouroumpámp arop táman pwarae’ ria kárakáre fek sériapon. ¹⁵ Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnan arop am te nomwan yiki yakáp mwanámp kare nénk konámp arop ankáranp támani napon. Aenapan maok, Kwaro man apár me mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke nempan érik farákáp nempon. ✧ ¹⁶ Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp kárakáreráo mámá aropan kárakáre sánk nánko, yumo man nkea wae mér napon. Jisas námoku yinan mér sápeanánko, am mér fek táman yumo ponankor nke nap fek am aropamp pu wae fwap námpon.

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá yumwan taokeyakáp konap fárákapao kor mér moria am takiapon. ✧ ¹⁸ Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákáreramp top kor feknámp kar farákápámp te, Kraiss * te touwe sámp naenámpan nimpon.

✧ 3:2: Ap 14:8 ✧ 3:6: Ap 3:16; 16:18 ✧ 3:13: Kis 3:15; Lu 23:13-25 ✧ 3:15: Ap 2:32; 5:30

✧ 3:17: Lu 23:34 * 3:18: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.

Aempan, oukoumwan yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon.
 ☆

¹⁹ Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop napo, Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano. ²⁰ Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárákáre sánkria maok, mao yiráp por nánapinámp arop Kraís yumonapok sámp-kérép nánko ék naenámpon. ²¹ Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko kápae kare ankank te fwapokwapiaka wourékam ke yépékrá yak naenámpon. Am te wokwaek kar man saráp tere konap profet fákáreramp top kor fek sérimp niamp naenámpon.

²² Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, ‘Yiráp Kwar Tokwae Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko, ono yak namp niamp maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar wawia, mao yumwan sénámp ponankor karwaok kipo. ²³ Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am fárákapan “Faokorenk”rá sénaenámpon. Aetenánko, am fárákap Israel fi mek yak mono.’ ☆ ²⁴ Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárákap, Kwaro kar sánkánko, am farákápap te am te waeman oukoumwan mámá ke fek kare kar korop námpon.

²⁵ Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, ‘Waráp appeyaenáp tárápu fek mámá apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon’ rimpon. ☆ ²⁶ Aempara, Kwaro náráp tere konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour nénkatoria manénkir yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp ninik te, yumwan ponankor ankákáranakrá kwatae ninik mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae ninik pwarará koropenkria námpon.”

4

Pita ntiaka Jonén fákápá papap kar

¹ Pita ntiaka Jon oukoumwan koumteouráp aropan kar farákáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop. ² Am fárákap te wae mér, am arop yawor te koumteouráp aropan Jisas apár me meknámp fárámp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko ferámp mwanap kar farákáp nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon. ³ Aenapan maok, wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ☆ ⁴ Aeno kápae kare koumteouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkirkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntia Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ☆

⁵ Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntia némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnámp arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour. ⁶ Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaiafas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárákap makia am fárákapént

koupoukour. ⁷ Takia maok, am aposel yaworan, am fárákapao nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, “Yumo te mokoje kárákáre sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?”

⁸ Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárákapán sérrá, “Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokoyakáp konap arop, ⁹ yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape? ¹⁰ Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Krai-somp eramp kárákáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyáknámp aran mér kipo. Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápapan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ¹¹ Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Nap ti konap arop, yumo, kwatae yumwinoria sitenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek fokopeyak naenámp yumwi kwapwe yoroia páte námpon.’ ¹² Nomwan yaewour naenámp te arop ankwap yak mono. Apár-apár ponankor te nomwan warko érékép naenámp arop ankwapamp e te Kwaro nomwan yéknép námp yak mono.” ¹³

¹³ Aeránko maok, am fárákap nkeapo, Pita ntiaka Jon te apáp mono, kar kárákáre fek sér. Am fárákap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop yaworonoria ninik tokwae. Aenapan maok, am fárákap wae mér, am arop yawor te wokwaek Jisasént yakepara nepon. ¹⁴ Tá am fárákapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok, am arop yaworént fokopeyak yak. Aenángo maok, am fárákap te nopok am arop yaworamp kar pwarokwaprá sér mwanap yak mono.

¹⁵ Aeria maok, am arop fárákapao am arop yaworan sérrá, “Yumo Kaunsil nap aokore pwarará ek akwapenk!” Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo maok, am arop fárákap kar arakrá téréménk, ¹⁶ “Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae Kwaromp kárákáre ankárank yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp arop te wae mér napara, nomo te am kar mek wouroump mwanámp pourou mono. ¹⁷ Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwapantara, nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon. Aenángo maok, am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákap wanap fek warko kar farákáp mo kare nenepon. ¹⁸ Aeria maok, am fárákapao arop yaworan wumwiria maok, ‘Yumo te Jisasomp e fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp kepono’ ria kar kárákáre fek taokor.

¹⁹ Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo ník nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák námpon? Yino te ankár Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok akwap nenemp nie? Yumoku támao youroukoup kipo. ²⁰ Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár kápae kare ankank yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp nenemp.” ²¹

²¹ Aerepo maok, am Kaunsil fákáreráo am arop yaworan kot mwanap kar fi yak mo námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre fek séria maok, pwar napo, akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor Kwaro térenámp táman ninikria maomp e sakap napantá, takria, námwan

⁸ 4:8: Mt 10:19-20 ⁹ 4:10: Ap 3:6 ¹⁰ 4:11: Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7 ¹¹ 4:12: Jo 14:6
¹² 4:16: Jo 11:47 ¹³ 4:20: Ap 5:28-29

nénkria, am fek mani tiria maok, ³⁵ tá am mani te aposel fákáreran sankoropá sánk napo maok, am fákárerao ankank monap kounteouráp aropan nénkapono. ✱

³⁶ Tá arop ankárankamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárakapao ankwap e takapap te ‘Barnabas’ ri pap nap te, am e fi te, ‘Aropamp ninik mek kárakáre sánk konámp.’ Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono. ✱ ³⁷ Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoropea aposel fárakapan sánkámp.

5

Ananaias ntiaka Safaira Kwarén poupwekápi kar

¹ Arop ankwap maomp e te Ananaias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananaiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar. ² Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanampria pap. Aenángo maomp yupua kor am wae mér. Aea maok Ananaiaso am mani ponankoronorria, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreran sánk. ✱ ³ Aenángo maok, Pita arakrá sér, “Ananaias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek topwarámpanoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon? ✱ ⁴ Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek am apár sámpeanánko te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am ninik kwatae sámp napon? Amo te aropan poupwekápi mono. Kwarén poupwekápi napono.” ⁵ Aeránko maok, Ananaias am kar waria maok, apárok piká párákapi wae sumpwi yak. Aenko maok, arop ankwap fárakapao am kar wawia maok, apáp tirinka wae. ⁶ Aenko maok, ménki-tárápu fárakap koropea, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.

⁷ Aetapo, yinink ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop. ⁸ Pita man nkea sérrá, “Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?” Aeránko maok, yupurao sérrá, “Kare, wae támaonono.” ⁹ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokopean nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukup-papnap arop fárakap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárakap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon.” ¹⁰ Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupua kor Pitamp wonae fik piká párákapi wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenángo maok, am fárakap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap. ¹¹ Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárakapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tirinka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárakáre yororoiap kar

¹² Koumteouráp arop ou mek aposel fákárerao Kwaromp kárakáre fek nkwakwe make kárakáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnep arop ponankor ankárankamp ninik fek lotu nap tokwae mekamp Solomomp naepik koupoukour konapono. ✱ ¹³ Ponankor arop ankwap fárakap te am

✱ 4:35: Ap 2:25 ✱ 4:36: Ap 11:22-26; 13:2-3 ✱ 5:2: Ap 4:34-35 ✱ 5:3: Jo 13:2 ✱ 5:12: Ap 14:3

fárákapamp e sakapria, apápria maok, am fárákapént koropea koupoukour mo. ¹⁴ Aenapo maok, kápae kare kounteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárákapént tapokwap. ¹⁵ Aeapo maok, kounteouráp arop fárákapao kor touwenap arop ti-koroprá, mwaeao nkwaekwe make kwanpae ankank yunkrá párakoprá maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yáarak nánko, maomp wunérirao, am fárákapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon. ¹⁶ Jerusalem wonae fik mwaeekamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárákap te touwenap arop fárákap ntia kwatae-aropao woukouria kwatae káknámp arop fárákap ti-korop napo maok, am kounteouráp arop te warko fwapiapono. ✧

Enselo aposel fákáreran kalabus nap mekamp yaewourimp kar

¹⁷ Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárákapao aposel fákárerao am tére napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp. ¹⁸ Aeria maok, am fárákap aposel fákáreran tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák. ✧ ¹⁹ Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karam ensel ankárankao kalabus nap ménki kik-pwararea maok, am fárákapan ek éréképá mankea sérrá, ²⁰ “Yumo tukupea lotu nap tokwae mek kounteouráp aropan wourékam yiki yakamp ponankor ninik farákápenke.” ✧ ²¹ Aposel fákárerao am kar wawia maok, kountounek kar lotu nap tokwae mek tukupea maok, kounteouráp aropan kar farákáp.

Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre ponankor wumwi napo koropea koupoukour. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am aposel fákáre éréképá koropenke.” ²² Mak rapo maok, plisman fákárerao am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok, aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárákapan kar sérrá, ²³ “Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek taokeyakáp konap soldia fákárerao ménki méntép fougouri yakáp napo maok, yino ménki kik-pwarará yinkea am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankárankampao kor am mek yak mono.”

²⁴ Aerapo maok, lotu nap tokwae mekamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok, am kar waria ninikria maok, “Ae te am arop fárákap te mokopia moyakáp napon?” ²⁵ Aerapo maok, arop ankárank koropeaka am fárákapan sérrá, “Yumo te wawente. Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárákap te lotu nap tokwae mek yakáprá kounteouráp aropan kar farákáp napon.” ²⁶ Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárákap tiria maok, éréképá korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, kounteouráp aropao nomwan yumwi fek yéréképántánorá apápria párák sánánkar érékép napon.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

²⁷ Plisman fákárerao aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párapo napo maok, fougouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárákapan sérrá, ²⁸ “Yino waeman yumwan sérrá, ‘Kounteouráp aropan maomp e fek kar farákáp kwapono’rá séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp napo, Jerusalem mek mwaeekamp

koumteouráp arop waeman am kar wawia pwi napono. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámp-wouroump napono’rá sérar napon!’

²⁹ Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákáreao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup mono. ✧ ³⁰ Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek puku-pia sumpwip papapan maok, nomp appeyaenáomp Kwaro man fárámpea papámpon. ³¹ Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párák mwaek páte nángo tank námpon. Aeria mao nomwan mwae kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon. Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nángo, nomo kwatae ninik pwarará maonámpok tukup nángo, mao nomp kwatae ninik tirá épér naenámp. ✧ ³² Yino te Kwaro am ankank tére nángo nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenángo, am karwaok tukupnap koumteouráp arop fárákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ✧

Gamalielo Kaunsil fákáreaan ‘Aposel fákáreaan porokwe fekenk’ rimp kar

³³ Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel fákáreaan tirá wour mwari wae. ³⁴ Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp, maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konám tisa yak nángo, ponankor koumteouráp arop maomp e sakap konap. Mao sérrá, “Aposel fákáreaan ek éréképá yinke napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.” ³⁵ Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap fákáreaan sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te máma arop fárákapan apae mwaria te, yumoku támao fwapia ninik kouritea kip. ³⁶ Yumo te wae mér napon, wokwae tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae, ono te kárákáreno.’ Waeman 400 naenámp niamp arop maomp wakmwae tukupapon. Aeapan maok, Gavmano soldia tirá kérép nángo, am aropan yaonk-pap napo, man mérap arop fárákáp pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono. ³⁷ Tá wakmwae, Gavmano koumteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili mekamp Judaso arop ankwap fárákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yérepe mwaria éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwae tukupnap arop fárákáp pirikimpea tukupapon. ³⁸ Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te kánanke nkwak maki kwapono, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon. ³⁹ Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanángo te, yumo am fárákapan taokor mwanap pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”

⁴⁰ Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérámpeakria maok, aposel fákáreaan wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreaan sérrá, “Aposel fákáreaan paok ke fek fupukenke.” Aerapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko Jisasomp e fek kar farákáp kwapono’rá séria, tirá kérép. ✧ ⁴¹ Aeapo maok, aposel fákáreao am kaunsilén pwarará tukupria maok, Kwaro waeman námwan Jisasén mérnep fek pwarápae sámp mwanap fwap pwi naponorá ninik námponoria warákáránk. ✧ ⁴² Ae nap kwamp maok, kumur méntép lotu nap tokwae mek, táte aropamp nap mek kor tukuprá

✧ 5:29: Ap 4:18-19; Mt 27:25

✧ 5:31: Ef 1:20; Hi 12:2

✧ 5:32: Ap 1:8

✧ 5:40: Ap 4:18

✧ 5:41: Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13

'Jisas te Kraís támaono'rá am Kwapwe Kare Kar yénkrá farákápria maok, am tére te ankár pwar moiapon. ✧

6

Aposel fákárerao námwan yaewour mwanapria arop fákánek yoroi kákap kar

¹ Am ke fek táman maok, Jisasén mérnep arop te ou tokwae. Aeria maok, Grik kar fek farákáp konap arop farákáp Judamp kar fek farákáp konap arop farákapan kokwarok napon. Am te apae riteanápe, am farákapao fir monap aropan yaewour napao maok, náráp kae kounteouén te yaewour mo napria napon. ² Aenapo maok, aposel éntér-sámprampao Jisasén mérnep arop farákapan koropenkria wumwiria maok, sérrá, “Yino Kwaromp kar farákáp mo pwarará, fir mwar nénk námp te, kwatae yak námpon. ³ Aenámpara, kémpiyae farákáp, yumo ou mekamp arop fákánek, arop ponankor man warákár konap, tá Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp námp, tá yonkwae kour kwapweráp aran oupourunkia napo, nomo am farákapan yoroi kák nánko, am tére tére mwanapon. ⁴ Aeno yinoku te kápae kare por kar toropwaprá, kounteouráp aropan Kwaromp kar fek yaewour mwanámpon.”

⁵ Makrá sérrá maok, kounteouráp arop ponankor am aposel fákáreramp kar wawia, warákárria maok, fákánek aropan éréképea korop. Maomp e te ará: Stiven te maomp mér te kárakáre kor kareria maok, táte Yiki Kor Spiritao maomp pourouk aowarámpá yak námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te Prokorús, ankwap te Nikanor, ankwap te Timon, ankwap te Parmenas, ankwap te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp aropao maok, Juda lotunap ninik sámpea ampaok i konámp arop. ⁶ Am fákánek aropan éréképá koropea aposel fákáreamp wonae fik párakop napo, am farákapao maomp me korok yae paprá Kwarén kar toropwapia maok, am tére mwanap arop yoroi kák. ✧

⁷ Aeapo maok, Kwaromp kar kápae kare apár mek akwapánko maok, kápae kare kounteouráp arop Jerusalem mek Jisasén méria, maomp firáp yakápiapon. Táte kápae kare pris fákáreao kor Jisasén méria Kwaromp kar-waokiapon. ✧

Juda firao Stivenén kotiap kar

⁸ Kwaro ourour kwapwe ntia kárakáre tokwae Stivenén sánkánko maok, am fek táman kounteouráp arop nkeap fek nkwakwe make kárakáre yoro.

⁹ Aenko maok, arop ankwap fákárerao Stivenént kar yorowar. Am arop farákáp te Judamp ‘Amwar Yakápnep Arop Fákáreamp lotu nap’rá sér i konap mekamp arop farákáp, taun tokwae Sairini mekamp, tá taun tokwae Aleksandria mekamp, tá provins Silisia ntia provins Esia mekampaoiapon.

¹⁰ Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae kour sánk námpara, am arop farákáp te maomp kar te kwe-pwar mwanap pourou mono. ✧ ¹¹ Aenámpantá maok, am farákáp arop ankwap farákapan kar porokwerá arakrá sér, “Yumo yankar-séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses ntiaka Kwarén wouroump-séri námpono’rá sérenke.” ✧

¹² Amnap ninik fek kounteouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop, tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok. Aenapo am farákapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreanonapok sámpá tukup. ¹³ Am farákapao man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tukupeakapo maok, am arop farákapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por Kwaromp nap ntia maomp loan

kwatae kar sér i konámpon.” ¹⁴ Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sámpámp ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp’rá sér i konámpon.” ¹⁵ Aerapo maok, am Kaunsil tankápnap fákáre ponankor Stivenén tokoreyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te enselomp yimetáp wae niampi yak.

7

Stiveno Kaunsilén kar farákápámp kar

¹ Aenáno maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk, “Mámá kar amwan sénap te kare kar ni mo nie?”

² Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre, yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon.

³ Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp firáp arop, tá waráp apár fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár yéknép nanampon.’ ⁴ Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek yak. Aenke am ke fek maomp naropwar sumpwi náno,

warko Kwaro man sámp-kérépánko maok, koropeaka nomo oukoumwan yakápnámp apár mek mamek yakámpon. ✧ ⁵ Aeno Kwar te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk mo, tá ankwap kánanke kareanáno pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro, wakmwaek mámá apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp sámp mo náno maok, ✧ ⁶ Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap fi apár mek tukupá yakáp mwanapon. Aeria am fárákap te ankwap fi aropamp kwaporok tére arop yakáp napo, am fárákapao man sámpá yampourourá tukupea 400 yopwar fek mwanapon. ⁷ Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop fárákapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek am fárákap am fi pwarará koropea, mámá apár mek onan lotu mwanap’rá sérimpon. ✧ ⁸ Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yéknépria, mao ankár yipi fárákap naenámp rimpono. Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria, yukupuk yae fek Aisakomp yipi fárákapámpon. Aeakánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yipi fárákap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntér-sámprampan yipi fékérimpon.

⁹ Am appeyaenáp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop niampia sámprá, ankwap fi aropamp yaeek sámp-kérépaponno. Aenapo, am fárákapao man Isip mek warámpá tukupapan maok, Kwaro méntér yakámpon. ¹⁰ Mao man yaewourria, maomp ninik kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenáno maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ✧

¹¹ Nánkár wakmwaek maok, Isip mek fir mo náno, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak náno, kountouráp arop

ponankor ninik kápae tokwae sámpapon. Tá nomp appeyaenápo kor fir fár mwanap moimpon. ✧ ¹² Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fir te Isip mek tank námp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkir tirá kérép. ✧ ¹³ Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápén sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon. ¹⁴ Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wunwi nánko maok, Jekopo náráp kounteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ✧ ¹⁵ Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwaek sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ✧ ¹⁶ Aenapo, am fárákapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwaek Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákapon. ✧

¹⁷ Kwaro wokwaek kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae kare forokora wae. ¹⁸ Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ✧ ¹⁹ am king támao nomp firáp arop firan poupwekápria sámpá yampourou. Takria maok, am fárákapán, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ✧ ²⁰ Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárákapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenánko, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinink yunk ankwap te. ²¹ Aenánko maok, wakmwaek am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yupu-tárápao akwapea nkea sámpea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon. ²² Takianánko maok, Moses ériiaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámpea maok, kárákáre kor arop yakria, kar kárákáre fek fárákáprá, nkwakwe make ankank kárákáre térempono. ✧

²³ Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp ankwapyenáp Israel firan nke naeria akwap. ²⁴ Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankaránkao Israel mekamp aropan yorowarrá yarakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp aropan porokwapea sumpwi pap. ²⁵ Aeria maok, Mosesomp ninik te maomp ankwapyenáp fárákap, Kwaro náráp yaerént purá am fárákapán yaewour naenámpá ninik mwana-pan mpwe námpon. Aenáman maok, am fárákap mér mono. ²⁶ Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel mekamp arop yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea sérémékéria taokarrá pap naeria maok, am arop yaworan sérrá, ‘Ae! Yumo te mwearono. Apaeritea yumoku támao nonopok touwe sámp neria nepe?’ ²⁷ Mak ránko maok, am manénkir nikia yorowarámp arop támao Mosesén panánkár sakwapria sérrá, ‘Amo te akwapae. Amwan te wa yinan taokeyakrá tárakwamp nanap arop pap námpon?’ ²⁸ Amo te yipirman Isip mekamp aropani napnám, onan kor porokwap pap nae rape?’ ²⁹ Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae fárákap. Mao fárákápá akwapea Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp yupu sámpea maok, poumou-táráp anánkaopwe ti. ✧

³⁰ Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik arop yak mo apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso nke nánko, yao kánanke yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek

yak. ³¹ Moseso am táman nkea ninik tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae yonkwaerá wonae fik akwap nángo maok, Tokwae Karao man sérrá, ³² ‘Ono waráp appewarápomp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwaro nae’rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me woukoupria maok, am mek énoukoup naerianámp te, apápa wae. ³³ Aenángo maok, Kwar Tokwaerao man sérrá, ‘Amo ankár waráp pukamp su te wor-papae. Am te apae riteanápe, támá apár amo am mek fokopeyak nap te, onokumpria maok, am te fou kareno. ³⁴ Ono te Isip mek onomp firáp koumteouráp aropan nap kwatae ninik te wae nke nampono. Ono am fárakapamp ém kar te wae wawia nampan, am Isip fárakapamp yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae namp kwamp, ono amwan Isip mek warko sámp-kérép nae rae.’

³⁵ Manénkír te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, ‘Amwan te wa yinan taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?’rá sériapono. Aeapan maok, Kwaro am arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá am fárakapan érékép naenámp arop yoroia sámp-kérép námpon. Yao kánanke mek yaomwi yurunk námp meknámp enselomp yae kor fek Kwaro man tak naenámp kárakáre sánk námpon. ✧ ³⁶ Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe make kárakáre yoroia, am feknámp Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara mek, tá kwar saráp mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárakáre yororo. ✧ ³⁷ Am Moses támao Israel firan sérrá, ‘Nánkár Kwaro yiráp ankwapnáp ankáránk nánapi pwate nángo, onoku yak namp niamp yak naenámp.’ ✧ ³⁸ Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo, am Moses támao am fárakapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi fek pokeanángo maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak konámp kar nomwan farákápámpon.

✧ ³⁹ Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-sirirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kikiankria, am mek arári tukup mwaria waeapon. ✧ ⁴⁰ Am fárakap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, ‘Am yinan Isip meknámp éréképea koropnámp Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan éréképá akwap naenámp.’ ⁴¹ Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankáránk niamp kwekár kwar yoroi papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fir kékérourá fépér. ✧ ⁴² Aenapo maok, Kwaro am fárakapan, yumoku naponoria younkwe sitenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paokopria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te, profet fákáreramp buk fek yak námp niampon. Am kar te arakrá sér, ‘Israel fi yumo te kwar saráp mek 40 yopwar fek yakápria bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te, ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie? Mo karonó.

⁴³ Am yumo sampnap sel nap te kwekár kwar Molekompono. Tá yumo yiráp kwekár kwar

Refanomp térme wunérian kor samp napon.
Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yororoia
man lotu napon.

Aenapara, ono yumwan mapekamp
fárarámp rá párapok nanko,
nkwampok Babilon firamp apár yak námp mwaek
tukupá yakáp mwarea napon.’ ✧

⁴⁴ Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te kwar saráp mek yakápap sel fekamp Kwaromp lotu nap sámpá yakápiapon. Am lotu nap yak námp te am fárákapan, Kwar te yiráp ou mek yak konámponorá yéncép námpon. Am sel nap ti nap fek te Kwaro Mosesén sérimpaokria, Moseso nkenámp wunéri mántwaok tiapon. ✧ ⁴⁵⁻⁴⁶ Wakmwaek maok, Josua nomp appeyaenámp tárápu éréképá koropea Kwaro ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámp apár sámpea am apár mek am sankoropap sel fekamp lotu nap sámp-fokopapono. Am sel fekamp lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro warákár konámp arop King Devit yaknámp ke fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar toropwapimpon. ✧ ⁴⁷ Aempan maok, wakmwaek Solomono máma nap timpon. ✧

⁴⁸ Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao tinap nap mek te yak mo i konámpono. Profeto makrá sérimpon,

⁴⁹ ‘Kwar Tokwaerao arakrá sér:

“Yámar te onomp sianono,
tá apár te ono am yumuntut pu pátea tank konampono.

Ae konámpara,
yumo onompor te mokope pourouráp nap ti mwanapon?
Tá ono te anepér nanamp némp te
maok yak naenámpon?

⁵⁰ Onoku támao am ankank yoroi nampono.” ’ ’ ✧

Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,

⁵¹ “Yumo te kwekápnap aropono. Yumo te ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yiráp woupwi te kéri yak nángo, Kwaro sénámp kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yiráp appeyaenápoiápnámp Yiki Kor Spiritamp kar táksiri napon. ✧ ⁵² Wokwaek te apae profet yakánko, yiráp appeyaenápo man sámpá yampourou moiapon? Am fárákap te ‘Yae-párák kare ninik naenámp arop korop naenámp’rá sérámp aropan te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan te am arop wae koropeanámpan yumo man yopar aropamp yaek pap napo, man sámp-wouroumpapono. ✧ ⁵³ Yumo te enselomp yaekamp Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok tukup moi napono.” ✧

Stivenén yumwian arokap papnap kar

⁵⁴ Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre am kar wawia, youpoukwap tokwaeria, you kikimpia wae. ⁵⁵ Aenapan maok, Stivenén Yiki Kor Spiritao woukoupeyak nángo maok, yámar mek tokoreyakria nke nángo maok, Kwaromp wae kwapwe tákap nángo, am mek Jisas Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak námp nke. ⁵⁶ Aeria maok, Stiveno arakrá sér, “Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nángo, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak nángo nke nampon.” ✧

✧ 7:43: Amo 5:25-27 ✧ 7:44: Kis 25:9 ✧ 7:45-46: Jos 4:11; 18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2 ✧ 7:47: 1 Kin 6:1,14 ✧ 7:50: Ais 66:1-2 ✧ 7:51: Kis 32:9 ✧ 7:52: 2 Sto 36:16 ✧ 7:53: Ap 7:38; Hi 2:2 ✧ 7:56: Kl 3:1

⁵⁷ Aeránko maok, am fárákap am kar wawia maok, tékén kar kárákáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawantánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárákap ponankor ferámpá foporakorrá tukupea Stivenén sámp. ⁵⁸ Man sámpéa santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian arokop. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárákap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwampamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ✧ ⁵⁹ Aeria maok, táte wae Stivenén yumwi fek arokopap ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, “Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae.” ✧ ⁶⁰ Aeria maok, mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te am fárákapaonap kwatae ninik te nopoki kwaponono.” Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ✧

8

¹ Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiapono. Aenapo, sios mekamp ponankor koumteouráp arop te pirikimpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ✧ ² Arop ankwap fárákap Kwaro warákárnámp ninikaok kar paokop i konap te Stivenomp yákáre papria maok, éménka waeapon. ³ Sol te térea waerá sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap koumteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ✧

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

⁴ Am koumteouráp arop fárákap pirikimpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup. ⁵ Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok, Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárákapan farákápámp. ⁶ Kápae kare koumteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make kárákáre yoro námp nkeria maok, am fárákap woupwi pátea tankáprá maomp kar yae-párák wawiapon. ⁷ Kápae kare kwatae-arop koumteouráp aropamp pourouk woukouri yaknámp yéréperá kérépánko nke. Tá kápae kare arop pu kor surumpwi yakáp námp, tá pu kwataenap arop fárákap te warko fwap. ✧ ⁸ Aenapo maok, táte am taun mekamp koumteouráp arop te nkea warákár tokwaeaponono.

⁹ Arop ankárank am taun mek yak námp maomp e te Saimon. Mao te kápae kare yopwar fek fouráp, nkwakwe make ouwur tia yarakria maok sérrá, “Ono te arop tokwaeno.” ¹⁰ Aeránko maok, am némpouk yakápnar arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop ponankor Saimonomp kar táman waria maok, ‘Am te Kwaromp kárákáreráo maomp pourouk yaknámp “Kárákáre Tokwae’ ”rá sér i konapon. ¹¹ Aenapo maok, kápae kare por mao nkwakwe make kárákáre yoronámpantá maok, kárákáre fek maomp kar wawia ninik tokwae. ¹² Aeapo maok, wakmwaek Filipino Kwaromp firáp taokeyak konámp

✧ 7:58: Ap 22:20 ✧ 7:59: Lu 23:46 ✧ 7:60: Lu 22:34 ✧ 8:1: Ap 11:19 ✧ 8:3: Ap 9:1-2; 26:9-11 ✧ 8:7: Mt 10:1; Mk 16:17

Kwapwe Kare Kar farákáprria maok, Jisas Kraissomp e mént farákápánko maok, am fek táman koumteouráp arop wawia méria maok, ént mek nér. ¹³ Aeapo maok, Saimono kor wawia mérrria maok, ént mek anámpeaka Filipént yárakria maok, Filipo nkwakwe make kárákáre tokwae yororo námp nkeria, mao te ninik tokwae.

¹⁴ Tá Jerusalem mek yakápnap aposel fákáre wa napo maok, “Samaria fi te Filipo farákápnámp Kwaromp kar yae-párák wa nape.” Aerá sénapantá maok, am aposel fákárerao Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép. ¹⁵ Aeapo maok, am arop yaworao akwapea am mekria maok, ‘Kwaro am farákapan Yiki Kor Spirit nénkano’ ria kar toropwap. ¹⁶ Am te apae riteanápe am arop fákáreramp pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mo nángo, am farákapano kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér. ¹⁷ Aeapantá maok, arop yaworao am arop fákáreramp me korok yae paprá kar toropwap nepo maok, am farákap wae Yiki Kor Spirit sámp. ✧

¹⁸ Aeapo Saimono am aposel arop yaworan nke nángo, am farákapamp me korok yae papepo, am farákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao kor mani sámpea, am arop yaworaonepok koropea sérrá, ¹⁹ “Yumo am kárákáre te onan kor sáp nepo, ono kor arop ankwapamp me korok yae pap nanko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpo.”

²⁰ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Kwaro sánknámp ankank te kwaporok sánk námpo. Aeno amo am te mani fek sámp konapan mpweria, amo mani fek sámp nae nape? Am mani te tomorea amont moyak naenámpo. ²¹ Waráp ninik te Kwaro nke námp fek te yae-párák mo námpara, amo te yino Kwaromp térenámp mek yinont tére nanap pourou mo kareno. ²² Aenapara, amo te waráp kwatae ninik am ankár younkwe sánkea, amo Tokwae Karan kar toropwapria sénapo, waráp ninik mekamp ninik kwatae am tirá épér kuni mo nie? ²³ Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknámp ankankantá kikianknap ninik kwatae támao waráp ninik kwatae papria, amwan kwatae ninik mek fákápá fákeyak námpo.”

²⁴ Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok, arakrá sér, “Ae te yumo onan yaewour riaka Tokwae Karan kar toropwap nepo maok, mao onan yaewour nángo, takeniamp korop mo naenámpo.”

²⁵ Aenángo maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp aropan Tokwae Karamp kar farákáprria, tá Kwaro am arop yaworan yaewourinámp ankank am táman kor méntér farákáp. Takia pwarará, am arop yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te, am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

²⁶ Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, “Amo fárámprá Jerusalem meknámp Gasa mek piknámp épi mwae-páraok akwapae.” ²⁷ Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nángo maok, Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak konámp aropao Jerusalem mek lotuia pwarará ✧ ²⁸ warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok, ²⁹ Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, “Amo karis firi wonae fiaok akwapae.” ✧ ³⁰ Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapea am karis wonae fik am

fekria wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp. Aenánko maok, Filipino man sérrá, “Amo te am farákápnap kar fi te mér rape mo nie?”

³¹ Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Arop am fi kor onan sér mo nánko te, mokopia mér nanampon?” Aerá séria maok, Filipén sérrá, “Amo narek karis mek aokea onont tankae.”

³² Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámpon, “Sipsipan porokwap pap mwaria warámpá tukup, tá sipsip morokamp pwae fárákáp mwaria napo, apánk mo i konámp niamp, mao kar tákap mo námpon.

³³ Am fárákapao am nkwakwe make wouroumprá sérarrá tukupap te, yae-párák kot i konap fek kot mono. Tárápu forokarea yakáp napo, arop fárákapao am fárákapan maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono. Arop fárákapao waeman faropá páte napo, warko má apár mek yak mo námpon.” ✧

³⁴ Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, “Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?”

³⁵ Aeránko maok, Filipino am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp. ³⁶ Takrá mwaeok akwapea nke nepo, ént ankwap yak. Aenánko maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, “Amo ént máma yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nánko, ono ént mek anámp mo nanampon?”

³⁷ Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwapono.” Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te wae mér nampon, Jisas Krais te Kwaromp Tárápono.”

³⁸ Aerá séri pwarará maok, náráp tére aropan sénánko, mao hosan taokor nánko, karis fokopeyak. Aenánko Filip ntia am arop ént mek pikia maok, Filipino man ént mek anámpá pap. ³⁹ Takia pwarará, kárákáre fek aok nepo, koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nánko, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákárria maok, wae námokuráp mwae-páraok akwap. ⁴⁰ Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yárakrá Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpon. ✧

9

Solo Kristenimp kar

¹ Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampourourá tirá wour naeria kárákáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok, ² man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárákapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, “Solo yárakrá, Jisasonámpaok tukup konap koumteouráp arop

fárákap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpom.” ✨ ³ Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwarará akwapea Damaskus wonae fik nángo maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap. ⁴ Aenángo maok, Solo apárok piká párákap. Aeria maok, mao wa nángo, arop ankáránkampamp kar arakrá sér, “Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpa yampourourá térea wae rape?” ⁵ Aeránko maok, nopok Solo sérrá, “Tokwae Kar, amo te wa nape?” Tá nopok mao sérrá, “Ono Jisaso nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ✨ ⁶ Aeno amo fárámpea taun mek akwapeae. Námkár arop ankáránkao amo ankár takrá tére nanap ankank sénaenámpom.”

⁷ Am arop fárákap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am fárákap foukouri yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárákap te am arop pourou nke mono. ⁸ Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yí fikarrá nke námpao maok, maomp yi te oukoumwan kirikip yak. Aenámpantá maok, arop fárákapao man yae tokoropeaka taun Damaskus mek tukup. ⁹ Mao am mek yinink kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan sukupi yak. Aenángo mao te firráp éntéráp fár mono.

¹⁰ Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te Ananaias. Man Tokwae Karao yém sérrá, “Ananaias!” Mak ránko maok, mao sérrá, “Tokwae Kar e, ono máyak rae.” ¹¹ Aeránko maok, Tokwae Karao man sérrá, ‘Amo fárámpea máma mwae kup maomp e ‘Yae-Párák Kare Mwae’ am mwae akwapea, Judasomp nap mek oupouroukampo. Tarsus mekamp arop ankáránk, maomp e te Sol, mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpom. ¹² Maomp yi te oukoumwan kirikipyak námpam maok, mao yémén nke nángo, arop ankwap, maomp e te Ananaias, akwapea maomp yi warko fwapanoria maomp pourouk yae pap námpom.

¹³ Aeránko maok, Ananaiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e, ono wa nanko, kápae kare arop sérarrá, ‘Am arop tene waráp firáp Jerusalem mekamp aropan sámpá yampourou i konámpon.’ ¹⁴ Mao te pris tokwae fákáreráo ‘Takaé’rá sénapo, mapek yakáp konap waráp e séria amwan lotunap arop fárákapan fápákamánkrá yarak námpom.”

¹⁵ Aerámpam maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te akwapeae. Am arop te oukoumwan onomp tére arop yak naenámpom. Ono man ankwap fi aropan, king fákárean, tá Israel fi mek kor yákrá onomp e érik farákáprá sénaenámpria nánapi tenampon. ✨ ¹⁶ Mao onomp e farákáp námp fek nkwaekwe make touweráp kápae koropánk nángo, sámpea kárákare fek fokopeyak naenámp yénkép nanampon.” ✨

¹⁷ Aenángo maok, Ananaias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp pourouk yae paprá maok, arakrá sér, “Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae Karao mwaeao kikipi námp, mao támao onan sámp-kérép nángo, ono korop namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukoupanoria nampon.” ¹⁸ Ananaias takrá séri pwar nángo maok, Solomp yi mek káre niamp am kárákápá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nángo maok, maomp yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámp. ¹⁹ Aeria maok, wakmwae Sol wae fwap fir fária kárákare sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárákapént ankwap yinink yae yakea maok, ²⁰ wakmwaek Juda firamp lotu nap mekmwaek yárákria maok, 'Jisas te Kwaromp tárápono'rá farákáprá sér. ²¹ Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá sér, "Wi! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárákapan sámpá yampourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpón." ✧

²² Aerapan maok, Solo 'Jisas te Kraiss támaono'rá farákápnámp kar te kárákáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenánko maok, Juda fárákap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono. ✧

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákápa akwapámp kar

²³ Kápae kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákáreao koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ✧ ²⁴ Aeria Juda fákáre Solén mwanámpria, taun yár ménki fek yámaraok, tá kumuruk kor man yéréréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa. ²⁵ Aenánko maok, Solo éréképea yárák i konámp arop fárákapa man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár wíndo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pikia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

²⁶ Wakmwaek Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok, am fárákap te man, Jisasomp firáp moan mpweria apáp tirink. ²⁷ Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeak nke nánko, Tokwae Kara man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp mo, Jisasomp e kárákáre fek Damaskus mek érik farákápnámp táman kor farákáprá sér. ✧ ²⁸ Aenánko maok, Solo Jerusalem mek am fárákapént yakria maok, mént akwapria maok, apáp mono, kárákáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar. ²⁹ Mao te Grik kar ménap Juda fákárent kar séria maok, am fárákapént kar yorwar. Aenámpan maok, am fárákap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourouk. ³⁰ Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenáp fárákap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.

³¹ Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaeakamp, tá Galili mek mwaeakamp, tá Samaria mek mwaeakamp sios mekamp kounteouráp arop yae-párák yakáp. Aeria maok, am fárákap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk nánko, kápae kare kounteouráp arop fárákap sios mek korop napon.

Pita Ainiasomp pourou fwapi papámp kar

³² Pita ponankor némpouk mwae yárákia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak. ³³ Aeria nke nánko maok, am némpouk kamp arop ankárank maomp e te Ainias, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yárák mono, nap mek saráp amp. ³⁴ Aenámp aropan Pita sérrá, "Ainias, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi

pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank nánapae.” Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria koupour fárámpánko maok, ✧³⁵ tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok, kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

³⁶ Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnámp yupu, maomp e te Tabita, Grik kar fek te ‘Dorkas’rá sér i konapono. Mao te ankár kumur méntép kwapwe kare ninik fek yárakria maok, kápae kare koumteouráp arop ankank mo napén yaewour i konámpono. ³⁷ Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok, maomp yákáre ént fek yárária narekamp aokore mek páte. ³⁸ Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpo. Aerapo maok, am fárákap arop anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, “Amo yinonámpok koupour koropae. Apwapi kwapono!” ³⁹ Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko maok, táte koumteouráp arop fárákapao man warámpea narekamp aokore mek pok. Aeria maok, ponankor kae koumteou koropea Pitan ikarrá éménkrá yakáp. Aeria maok, Pitan, yino Dorkas énénti yakápriaka yoroinámp waempyámp ankank mámánrá yént. ⁴⁰ Tá Pita am mekamp koumteouráp aropan apárok tirá kérépea pwatea maok, námoku mwar kwaráp torokompria kar toropwap. Taka pwarará, sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, “Tabita, amo fárámpae!” Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea tank. ✧ ⁴¹ Aenánko maok, Pita maomp yae tokoroepa kapap nánto, fokopeyak. Aenko maok, Pita Kwaromp koumteouráp arop ntiaka kae koumteouran wumwiria am fárákapao Dorkas fárámpea yiki yak námp yéntép. ⁴² Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwapánko, kápae kare arop fárákap Tokwae Karan mériapon. ⁴³ Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae yak. Am Saimon te bulmakauráp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i konámp aropono.

10

Ensel koropea Rom mekamp arop Korniliusén kar sérímp kar

¹ Arop ankwap Sisaria mek yak konámp, maomp e te Kornilius. Mao te Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámp arop. Am soldia fákáre te ‘Itali mekamp Soldia’rá sér i konapon. ² Mao te Kwaro warákár konámp ninikaok i konámp arop, tá mao ntiaka maomp nap mek yakápnap arop fárákap Kwaromp yae ankore mek yakáp i konapono. Mao te ankank monap Juda fákárean yaewour naenámp mani kápae kare nént konámp, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámpono. ³ Mak i konámpao maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinink ke nánto, yém niamp nke námpao maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánto, Kwaromp ensel ankárank nap mek koropea maok, man arakrá sér, “Kornilius!” ✧

⁴ Tá Korniliuso man nkea apápa waeria maok, man sérrá, “Arop Tokwae, apaeno?” ✧

Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, “Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nént konap ninik táman ninikia warákár námpon. ✧ ⁵ Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárákap

Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankáránk maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupourouunkia man sénapo korop naenámpono. ⁶ Am arop te ankwap Saimon bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon.” ✧

⁷ Enselo wae séri pwarará akwapánko maok, tá Korniliuso náráp téré konep arop yawor, ntia soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámp, tá kápae kare por Korniliusént yak konámp. ⁸ Korniliuso am yinínkaopweran námwan korop nánko nkenámp ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

Pita yém niamp fek nkenámp kar

⁹ Am fárakapao tukupea mwaeao k pampia wakoránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenángo, am ke fek táman Pita nap yumuntuk pokea kar toropwap naeria. ¹⁰ Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fir yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke: ¹¹ Mao nke nánko, yámar kikir akwap nánko maok, waempyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék. ¹² Mek am mek te nkwa kwe make nape fir kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp. ¹³ Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, “Amo fárámprá mómá fupukrá kákea fépérae.” ¹⁴ Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, “Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwaek kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fir loao taokor námp te fár mo i konampon.” ✧ ¹⁵ Aeránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, “Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo ‘Yiki kukur monámp ankank’rá séri kwapono.” ¹⁶ Am ankank te yinínk por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.

¹⁷ Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria ninika waera yarakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárakap te wae koropea Saimonomp yár ménki fek foukouri yakáp. ¹⁸ Aeria am fárakapao arakrá wumwi, “Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?” ¹⁹ Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman ninikrá yak nánko maok, Yiki Kor Spiritao man sérrá, “Amo wawae! Arop yinínkaopwe koropea amwan oupourouunk nape. ✧ ²⁰ Amo niniki kwapono. Onoku am arop tirá kérép nampono. Amo pikia énéni tukupenke.”

²¹ Aeránko Pita am arop fárakapaonapok pikia sérrá, “Am arop yumo oupourouunk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?” ²² Aeránko maok, am fárakap sérrá, “Korniliuso, mao te 100 soldia taokeyak konámpao, yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párak kare arop, tá Kwaromp yae ankore mek yak konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. Am aropan Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea napo, mao waráp kar wawano’rá séri námpon.” ²³ Aerapo maok, Pita am fárakapan nap mek éréképa youmpea pampia maok, koumounek fápárámprá Pita énéni tukup. Tá Jopa mek yakápnap Jisasén mérap arop fárakapao kor énéni tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwapámp kar

²⁴ Tukupeaka mwaeao k pampia tukupea Sisaria mekapo maok, Korniliuso man, wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákare

ntia námokuráp ankwapyaenáp fákáre éréképea maok, koupoukour yakápra yépekrá yakáp. ²⁵ Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu wonae fik woukoupurá lotu. ²⁶ Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ✧ ²⁷ Aeria maok, Pita mént kar séria maok, táte nap mek youmpea nkenko maok, kápae kare arop am mek néntépeyakáp.

²⁸ Pita am fárákanan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te arop ankwap firént yak mo i konámpan maok, oukoumwan te Kwaro onan yénképrá, ‘Arop ankwap fi te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri kwaponori námpon. ²⁹ Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop nampono. Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan wumwi napon?”

³⁰ Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te oukoumwan yininki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop ankárankamp ono nke namp fek fokopeyak nánko, maomp waempyam te waentar kwapwe. ³¹ Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae wa, tá amo arop mani ankank mo napo, nénk konap kwapwe kare ninikan kor wae ninik námpon. ³² Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon Pitan wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik yak námpon.’ ³³ Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko, tukupea napo, amo yae-párak koupour korop napon. Oukoumwan te yino ponankor koropeaka Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar Tokwaerao amwan sánámp kar yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákámp kar

³⁴ Pita arakrá sér, “Kare karonu, oukoumwan te ono wae mér nampon: Kwar te arop fi ponankor ankárankamp puri fek yae-párak kare ninik i konámpono. Mao te apae-apae arop firan kor fwaponu. ✧ ³⁵ Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-párak kare niniknap arop fárákanan warákár konámpon. ³⁶ Yumo te wae mér napon, mámá kar te Kwaro Israel fi yinan sámp námpon. Am Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Kraisa arop ponankoramp Arop Tokwaerao maok, mao te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap yoroí pwate námpon. ✧ ³⁷ Yumoku te wae mér napon, Jono wokwaek kar ‘Ént mek nérenk’ ria kar farákápea pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp kar Galili meknámpia maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek koropea koropámpon. ³⁸ Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárakáre tokwae sánkea maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp yarákrá ponankor koumteouráp aropan Satano sámpá yampourou námp yaewourrá fwapokwapimpon. ✧ ³⁹ Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár mek, tá Jerusalem mek tére námp farákápnámp aropono. Arop fárákanan yaopwae fek man pukupia sumpwi papapon. ⁴⁰ Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man fárámpea paprá, yinomp yi mek yénki námpon. ✧ ⁴¹ Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao te wokwaek Kwaro yinan náráp

✧ **10:26:** Mt 4:10; Yé 19:10 ✧ **10:34:** Ro 2:11 ✧ **10:36:** Ef 2:13-14 ✧ **10:38:** Mt 3:16 ✧ **10:40:** 1 Ko 15:4-7

kar farákáp mwanapria nánkárápnámp arop fárákáp, yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknámp fárámpá koropnámp ke fek te yino mént fèpéri námpon. ✧ ⁴² Aeria maok, mao yinan 'Koumteouráp aropan Kwapwe Kare Kar érik arakrá farákáp kip'rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp nánapi tenánko, mao yiki yakápnap aropamp kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor wanaenámp arop yak námpon. ✧ ⁴³ Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenámp kar farákápria arakrá sér, 'Arop ponankor Kraisen mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro ponankor onan mérnámp aropamp kwatae nínik tirá épér naenámpon.' " ✧

Ankwap fi mekamp arop fárákáp Yiki Kor Spirit sámpap kar

⁴⁴ Pita am kar farákáprá yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar wanap ponankor aropamp pourouk ék. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknámp Pitant koropap, mao wa napo, am koumteouráp arop fárákáp ankwap-ankwap kar fek sérarrá, Kwaromp e narek sampok napo, kokorokoria maok, sérrá, "Nkenke! Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sánk konapnámp ankwap fi aropan kor nénk námpon." Tá Pita arakrá sér, ✧ ⁴⁷ "Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp námp niamp wuri popwar sámp napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am fárákapan ént mek nérrá kák mo mwanámpánáp?" ⁴⁸ Aeria maok, Pita am fárákapan sérrá, "Yumo ankár Jisas Kraiso e fek ént mek nérenke!" Aeránko maok, am fárákáp ént mek néria pwarará, man sérrá, "Amo yinont nánkár ankwap yinink yae yakea akwap nanapon." Pita am kar wawia maok, mént yak. ✧

11

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápámp kar

¹ Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnap Jisasén mérnámp arop fárákáp wa napo, 'Ankwap fi arop wae Kwaromp kar wawia sámp nap'rá sér. ² Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákáreráo yipi fárákáp konap nínikaok napao, Pitan yopor. ³ Aeria sérrá, "Amo yipi fárákáp mo i konap arop fárákápamp nap mek akwapea méntér tankrá fánap te apaeritea ninapon?"

⁴ Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar farákápria, arakrá sér, ⁵ "Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiaow woupwi fek yámar meknámp sámpea ér-popwar napo ononampok ékámpon. ⁶ Aenángo maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwakwe make fir am mek yakápámp te, yao pwae mekamp fir, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak. ⁷ Aenko maok, ono wa nanko, arop ankáránkampamp kar niamp onan sérrá, 'Pita, amo fárámprá, má fupukrá kákea fárae.' ⁸ Aeránko maok, ono sérrá, 'Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fir, tá loao taokornámp fir fár moi nampon.' ⁹ Aeranko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, 'Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman "Yiki kukur monámp"rá séri kwapono.' ¹⁰ Am takámp te yinink poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon. ¹¹ Aenko maok, am ke fek táman

✧ **10:41:** Lu 24:42-43 ✧ **10:42:** Ap 17:31 ✧ **10:43:** Ais 53:5-6; Jer 31:34 ✧ **10:45-46:** Ap 2:4

✧ **10:48:** Ap 2:38; Mt 28:19

koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yininkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop. ¹² Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, ‘Amo pikia méntér akwapae. Ninik tokwae kwapono!’ Mámá fárákap tokwampok ankwapyae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énéngi am aropamp nap mek yinkámpon. ¹³ Aenko maok, mao yinan sérrá, ‘Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, “Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano. ¹⁴ Mao te amwan kar ankwap sénaenámpono. Aenángo maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakáp napan kor ponankor mént érékép naenámpon.” ’ ✧ ¹⁵ Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am fárákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámp te wae manéngir nomp pourouk ékámp niamp wuri popwarono. ✧ ¹⁶ Aenángo maok, ono Tokwae Karao wokwaek sérimp kar warko ninik. Mao arakrá sér, ‘Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupouroup naenámpon.’ ✧ ¹⁷ Wokwaek nomo Jisas Kraís Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sámpamp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pourouráp am fárákan nénk námpon. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am fárákan takrá tére námp fwap taokor nanampon?”

¹⁸ Aeránko maok, am arop fárákap Pitamp kar wawia, am fárákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, “Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap fran kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénkeanángo, yiki yak sámpanáponoria námpon.” ✧

Antiok mekamp arop fárákap Kristeniap kar

¹⁹ Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén mérnep aropan kor nkwakwe make sokoro. Aenapantá maok, am mekamp Kristen kápe kare te pirikímpea tukupria maok, ankwap fárákap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenapao maok, am fárákap te ankwap fi koumteouráp aropan farákáp mono, Judan saráp kar farákáp. ²⁰ Aenapan maok, ankwap fárákap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik fran kor farákáp. ²¹ Aeapo maok, Tokwae Karamp kárakáre am fárákapént yakánko maok, kápe kare arop Jisas Tokwaeran mériaka kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. ✧

²² Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákáreráo kor am kar wawia maok, am fárákapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ✧ ²³ Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárákan yae-párak kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am koumteouráp arop fárákan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar farákáp. ✧ ²⁴ Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámpéanángo, Tokwae Karamp mér kárakárenámp aropono. Aenámpara kápe kare koumteouráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek koropapon.

²⁵ Aeapo maok, táte Barnabaso Tarsus mek akwapea Solén oupourouk. ²⁶ Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am

✧ 11:14: Ap 16:31 ✧ 11:15: Ap 2:4 ✧ 11:16: Ap 1:5 ✧ 11:18: Ap 14:27 ✧ 11:21: Ap 2:41

✧ 11:22: Ap 4:36 ✧ 11:23: Ap 14:22

arop yawor ankárank yopwar fek Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropént yakria maok, kápae kare aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárákáp am feknámpia e Kristen sámpapono.

²⁷ Am ke fek maok, profet ankwap fárákáp Jerusalem meknámp Antiok mek korop. ²⁸ Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek fokokeyakrá sérrá, “Nánkár te mámá apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámp.” (Nánkár Klodius Sisar yak nánko, am yae-porokwe támao koropámp.) ✧ ²⁹ Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, ‘Nomo Judia mek yakápnep naeou fárákapan yaewourrá mani sámp-kérép mwanámpo’ ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárank námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ✧ ³⁰ Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárákápamp yaek nénk.

12

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákápá papámp kar

¹ Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárákapan sámpá yampourou. ² Aeria maok, mao soldia fárákapan Jonomp naenámp Jemsén ‘Yápare kor kar fárákapenk’rá sér. ✧ ³ Am tak napo maok, Heroto nke nánko, Juda taokeyakáp konap arop fárákáp táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap Pasova Yae fek maok, Pitan fákápá pap. ✧ ⁴ Pitan sámpeaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiawor yáre yiaworaopwera fougouri yakápria maok, am mekamp ankákárank yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea koumteouráp arop fárákápao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria námpon. ⁵ Aenángo maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárakáre fek kar toropwap saráp yakáp. ✧

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

⁶ Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanamprianámp yae te wae ankárank tank. Aenángo am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak. ⁷ Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nánko maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nánko maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, “Koupour fárámpae!” Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pik. ✧ ⁸ Aenángo maok, enselo Pitan sérrá, ‘Waráp sépér fákápria pukamp su yirimpae’ránko maok, Pita kor mántwaok nánko maok, tá mao sérrá, “Waráp saket yirimpa, onomp wakmwaek koropae!” ⁹ Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwaek akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkerampwe ninik. ¹⁰ Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yéréknámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap

✧ 11:28: Ap 21:10 ✧ 11:29: Ro 15:26 ✧ 12:2: Mt 4:21 ✧ 12:3: Kis 32:15 ✧ 12:5: Ef 6:18

✧ 12:7: Ap 5:19; 16:26

ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kikir akwap. Aenánko am arop yawor am mwae páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.

¹¹ Aenánko maok, tá Pitamp ninik wae érik farákár nánko sérrá, “Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nánko, ékiaka onan Herotomp kárákáre ntia Juda fákárerao mwarianap mekamp warámp námpon.” ¹² Aeria maok, Pita amnámp ankank wae méria maok, táte Jon Makomp éntupwar Mariamp nap mek kápae kare koumteouráp arop koupoukarea Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap. ¹³ Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu ankárank ménki kikip naeria mank. Maomp e te Roda. ¹⁴ Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wae námp kwamp maok, warákária ménki kikip mo, warko pwatará nap mek fárakoprá youmpea koumteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!” ¹⁵ Mak ránko maok, táte am fárakapao man sérrá, “Amo te épépépri kwapono.” Aerapo maok, mao kárákáre fek sérrá, “Kare kar mao yak námpono!” Mak ránko maok, tá am fárakapao sérrá, “Ae te amo maomp enselén nkeri kwapono.”

¹⁶ Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko, am fárakap tukupea ménki kik-pwarará Pitan nkeria kokorokor. ¹⁷ Aenapo maok, Pita am fárakapan kari kwaponesia yae popwakop. Aeria maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop námp táman farákápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok, ankwapyae fárakapan kor farákáprá sér kipo.” Pita aerá séri pwarará, wae oukur tará ankwapmwaek akwap. ✧

¹⁸ Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teaná turunkup. ¹⁹ Aeapo maok, Heroto am wawia am fárakapan ‘Tukupea yumo Pitan oupourounken’rá sénánko, tukupá oupourounk napao maok, man nke mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok, ‘Am fárakapan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia pwarará pikia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

²⁰ King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárakap mao poukwapnámp apár mekamp fir sámp konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop fárakap koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárakap kingomp nap taokeyak konámp arop Blastusénmékir, námwan yaewouranoria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea maok, ‘Amo yinan aropompria am yopornap wampwe pwarae’rá sér.

²¹ Heroto yae ankwap páte námp, am yae fek kingomp ankank moporia náráp sia king fek tankria maok, am fárakapan kar tokwaeri sér. ²² Aenáno maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wi! Máté aropamp kar mono! Mámá arop maté kwar ankwapono!” ²³ Aerapo maok, Heroto am fárakapamp kar wawia, námo saráp tokwae kar nampara, Kwaromp e narek sampok te monoria námpantá, koupour kar Kwar Tokwaeramp enselo man porokwap nánko maok, torompéreao man fépér nánko, touwe sámpea sumpwimpono.

²⁴ Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárákáre kareria némp-némp akwapámpono. ✧ ²⁵ Aeránko maok, Barnabas ntia Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará maok, warko arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea énéki tukup.

13

Sios fákáreao Barnabas ntia Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

¹ Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárakap, tá Kwaro warákárnámp ninik yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp napono. Am arop fákáreramp e te Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius, ankwap te Gavman Tokwae Herotént pi-tikipámp Manaen, ankwap te Sol. ² Ankwap ke fek sios mekamp koumteouráp arop Kwarén loturia fir wuriapo maok, Yiki Kor Spiritao am fárakapan arakrá sér, “Yumo ankár Barnabas ntia Solén am tére nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon.” ✧ ³ Aerámpantá maok, am fárakap fir wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar toropwapia tirá kérép. ✧

Barnabas ntia Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

⁴ Yiki Kor Spiritao Barnabas ntia Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap. ⁵ Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárakapamp lotu nap mek Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yaewour. ✧

⁶ Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárákrá akwapea, taun Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mekamp kwekár profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam ti-yárák i konámp arop. ⁷ Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te ninik kwapwerá yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas ntia Solén koropenkrá sérrá, “Yumo koroepa nepo, Kwaromp kar wa nae.” ⁸ Am fou ntia yoporokwam ti-yárák i konámp aropan te Grik kar fek ‘Elimas’rá sér i konaponno. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawiaka mérantánoria maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae. ⁹ Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak náńko, Elimasén kárákáre fek tokoreyákrá arakrá sér, ¹⁰ “Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare ninikan ponankor yorowar napon! Amo te kwekár ninik ntia ponankor kwatae ninikao amwan top-pwarámp kari yak námpon. Aenáńko amo Tokwae Karamp yae-párak kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap te makár pwar nanapon? ✧ ¹¹ Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap náńko waráp yi wurumpi yak náńko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono, waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroupeyak naenámpon.” Polo makrá séránko maok, táte am fek táman koupour kar koumwe kirikip támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenáńko maok, Elimas te kwaporok nkwarek mamek akwaprá,

námwan yae tokoroepa mwae kup yénképenkria arop oupourouk. ¹² Aenko maok, Gavman Tokwae am ankank táman nkea maok, Jisasén mér. Mao te Jisasoínámp kar farákáþ námp wawia korokop kare.

Barnabas ntia Sol apár Pisidia mekamp taun Antiok mek kar farákáþep kar

¹³ Pol ntia mént paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am fárákapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap. ¹⁴ Am fárákapan Perga pwarará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkea tankáp. ¹⁵ Yinkea tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárákapan Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá fárákáþe pwarará maok, wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, “Naeou tárápu! Yumo koumteouráp aropamp ninik mek kárákáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko te, yumo fwap fárákáþ mwanapono.” ¹⁶ Aerapo maok, Polo am fárákapan kari kwaponoria yae fek saráp popwakoprá arakrá sér,

“Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke!

¹⁷ Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápén náráponoria nánkáráp tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakáþria, arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárákáre fek Isip mekamp érékéþe koropámpon. ✧ ¹⁸ Aeria maok, am fárákapan arop yak mo apár mek yakáþrá kwatae ninik napan Kwaro, am te monoria ninik tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon. ✧ ¹⁹ Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop kwatae papria, am apár Israel firan sánk tenánko, Israel firamp apár yakámpon. ✧ ²⁰ Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar * akwap námp mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakáþia napo, wakmwaek Kwaro Israel fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáþrá tukupea, profet Samuel yakámp ke fekiapon.

²¹ Am ke fek am fárákapan ‘King sámp mwar’rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro am fárákapan poukwap naenáþria Kisomp táráp Solén king yoroi pwate nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✧ ²² Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao arop fárákapan sérrá, ‘Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár nampon. Mao te ankár onomp ponankor ninikaok yárok naenáþmon.’ ✧ ²³ Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit yakámp fi mek Israel nomwan warko érékéþ naenáþp nánapia sámp-kéréþ nanampri námp te, am arop te Jisasono. ✧

²⁴ Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan ‘Ankár kwatae ninik pwarará, ént mek nérenk’ ria kar farákáþ. ✧ ²⁵ Jono námoku térenámp tére wae pwar naeria maok, arakrá sér, ‘Yumo te ono te wa náþria nap? Ono te am yumo yéþekrá yakáþnap arop támao mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop naenáþp te, ono su aokoroepa worokwap konámp aropamp yae ankore mek kánanke mek kwatae yak nampara, ono maomp su aokoroepa worokwap nanamp pourou.’ ✧

✧ **13:17:** Kis 6:6; 12:51 ✧ **13:18:** Kis 16:35 ✧ **13:19:** Nam 7:1 ✧ **13:20:** Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkáráþnámp arop fárákapan Isip mek yakáþiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meak tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákra tirá am mek turukumpiap yopwarono.

✧ **13:21:** 1 Sml 8:5,19 ✧ **13:22:** 1 Sml 13:14; 16:13 ✧ **13:23:** Ais 11:1 ✧ **13:24:** Mt 3:1-2

✧ **13:25:** Jo 1:20,27

26 Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop ankwap fi Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am arop Kwaro 'Koumteouráp aropan warko érékép naenámp'rá sénámp te nomonámpok sámp-kérép námpon. 27 Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárákapan taokeyakáp konap arop fárákap te, am arop nomwan warko érékép naenámp aroponrá wuri nke moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae méntép farákáp konap te ninik mo. Aena-para, am fárákapao sérrá, 'Am arop te ankár sumpwiano'rá sériap te wokwaek profet fákárerao sériap kar méntér pwi námpon. 28 Am fárákapao mao am fek sumpwi naenámp ankank te nke mo napan maok, gavman tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-wouroumpañonoria kárákáreapon. 29 Wokwaek profet fákárerao, arop fárákapao man tak mwanapan sérimpaokia pwarará, man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri me mek santukupá papapon. 30 Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap nánko, 31 kápae kare yae fek arop fárákap wokwaek Galili pwarará méntér Jerusalem mek tukupap fárákapao man kápae kare yae fek nke napon. Aeapan oukoumwan te am arop fárákapao Juda firan am kar táman farákáp konapon. *

32 Yino námá Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námpe te ará: Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén sérrá, 'Mao nomwan warko érékép naenámp arop sámp-kérép nanamp' rimp te, 33 oukoumwan nomo yakápnámpe ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fárákapamp tárápu nompom am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sénámpon, 'Amo te onomp tárápono.

Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.' *

34 Man am apár me mekamp fárámpá pap námpe te, warko apár me mek pikia mákáre mono. Am tak námpe te, Kwaro wokwaek sérrá, 'Ono wokwaek Devitén sériampnámpe taknámpe, yumwan yaewourria yiki kor kare ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar ono sérinampaok korop naenámpno.' *

35 Tá Kwaromp Buk fek yaknámpe ankwap karao kor arakrá sér, 'Amoku waráp tére naenámpria nánapinap arop te numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.' *

36 Nomo wae mér, Devito apárok yakámp fek te, mao ankár Kwaromp ninikaokimpon. Tá wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp appeyaenápén kákap apár me mek páte napo, maomp pourou te wae mákáre tenámpon. *

37 Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námpe te mákáre mono. 38 Aenámpara, nánaeou tárápu, yino kar arakrá farákáp námpon: Yumo am arop yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námpe aran fwapia mér kipo. 39 Mosesomp lo kar te yiráp kwatae ninik te tirá épériaka yumwan 'Yae-párak kare arop'rá sér mo kareno. Aeno am Jisas te ponankor arop man mér napo, maomp ponankor kwatae ninik tirá épéria man 'Yae-párak kare arop'rá sér i konámpono. 40 Aenámpara, yumo mér kip: Profet fákárerao wokwaek kar sériap kar yiráp pourouk wouroutáno. Am kar te arakrá sériapon:

41 'Yumo wouroump-sér i konap arop

* 13:27: Jo 16:3 * 13:28: Mt 27:22-23 * 13:29: Mt 27:59-60 * 13:31: Ap 1:3,8; 2:24
 * 13:33: Sng 2:7 * 13:34: Ais 55:3 * 13:35: Sng 16:10 * 13:36: Ap 2:29 * 13:38: Ap 10:43 * 13:39: Ro 10:4

yumo nkeria tokoreyakápenke!
 Yumo te korokopria surumpwi mwanapon.
 Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank
 yoro nanko, korop naenámpom.
 Táte arop ankwapao ono tak naeram ankank
 yumwan sénapo kor
 yumo karenoria mér mwanap pourou mono.’” ✧

⁴² Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo maok, am arop farákapao arakrá sér, “Sabat yae ankwap fek te yumo ankár arákarrá koropea yinan am ankankamp kar warko farákáp kipo.” ⁴³ Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok mank. Aeriaka Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákáreao lotu i konap ninikaoknap arop fákáre Pol ntiaka Barnabasom wakmwaek tukupapo, am arop yaworao am farákapan ‘Ankár Kwaromp ninikaokria maomp aropompnám ninik kárakáre fek niki-samp yakáp kip’rá sér.

⁴⁴ Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap mek Pol ntiaka Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop. ⁴⁵ Aenapan maok, Juda fákáre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am farákáp Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroumprá sér. ✧ ⁴⁶ Aeapo maok, Pol ntiaka Barnabas kar tae fek arakrá sér, “Yino te Kwaromp kar ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo am kar kwe-pwararea, ‘Yino te yiki yakápá yakáp mwanám sámp mono’rá sénapon. Makrá sénapan maok, yumo wawenk! Oukoumwán te yino warko yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan kar farákáp nenempono. ✧ ⁴⁷ Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon, ‘Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi pap nanko, amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewour napo, ono am farákapan warko érékép nanampon.’” ✧

⁴⁸ Am mek yakápnep ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo, kwapwe kare nángo, warákáránkria am táman Kwarén ‘Aesio’rá sér. Ponankor koumteouráp arop Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp tenám, am koumteouráp arop farákáp te wae mér nap támaono.

⁴⁹ Am farákáp te Kwar Tokwaeram kar sámpea am apár mekamp némpouk mwaek farákáprá paokopiapon. ⁵⁰ Aeno Juda fákáre te am némpoukamp e tokwaeráp Kwarén lotu i konap ninikaok i konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop farákapan fopwaok napo maok, arop farákapao Pol ntiaka Barnabasén sámpá yampourouria am apár mekamp yérépea ankwapok kérép. ⁵¹ Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar poporokomp. Am tak námpe te, am námokuinap kwatae ninik méranáponoria nepon. Tá am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap. ⁵² Aeapan maok, Antiok mekamp Jisasén mérnep koumteouráp aropan te Yiki Kor Spiritao am top-pwarám nángo, am farákáp warákár kareapon.

14

Barnabas ntiaka Sol Aikonium mek kar farákápep kar

¹ Pol ntia Barnabas Antiok mekip niamp taknámprá Aikonium mek kor Juda firamp lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár kwapwenko maok, kápae kare Juda fi ntia kápae kare Grik fi am kar wawia maok, mér. ² Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákáre te ankwap fi mekamp kounteouráp aropan fopwaok napo, am farákapao am mérnep kounteouráp aropan kokwarok napon. ✧ ³ Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke fek yakria Tokwae Karam aropompnámp kar táman farákáp. Aenepo, Tokwae Karao am arop yaworan kárákáre nénk nánko, nkwakwe make kárákáre yororo. Amnámp ninik táman Kwar Tokwaerao kounteouráp aropan arakrá yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ✧ ⁴ Aeapo maok, am taun mekamp kounteouráp arop te kuk pirékarea maok, ankwap fákárerao Juda fákárerént yakáp, ankwap fákáre aposel yaworént yakáp.

⁵ Tá wakmwaek, Juda fákáre ntia ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i konap arop farákáp, makia Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria maok, yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ✧ ⁶ Aenapo, Barnabas ntia Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea distrik Likonia mek taun Listra ntia Derbe mek akwapea maok, am mek yakápnámp némpouk mwae k yarákrá ⁷ Kwapwe Kare Kar farákápepono.

Barnabas ntia Sol Listra ntia Derbe mek térep kar

⁸ Listra mek arop ankárankamp yak námp, maomp pu kor te kárákáre mo, mao te wokwaek éntupwaro farákápámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke yárák mo, párák kar tank konámp. ✧ ⁹ Ae konámpao maok, am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man kárákáre fek tokoreyákrá nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok, ¹⁰ Polo kar tae fek arakrá sér, “Ama fárámpea fokopeyaka.” Aeránko maok, am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yarákrá akwap.

¹¹ Aenko maok, kápae kare kounteouráp arop Polo am taknámp ankank nkea maok, Likoniamp kar fek arakrá sér, “Kwar fákáre arop arákarea nomonámpok korop napon.” ¹² Aeria maok, Barnabasén sérrá, “Mao te Kwar Susono.” Pol te kar farákáp konámp aroponoria maok, man sérrá, “Mao te Kwar Hermesono.” Susomp lotu nap te am taun mek faek yak. ¹³ Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekampao bulmakau touroup ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koroepa maok, kounteouráp aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.

¹⁴ Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek fárakoprá akwapea tékén arakrá sér, “Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik rape? ¹⁵ Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan yumwan arakrá farákáp nempon: Yumo te ankár am ankank kánanke kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ✧ ¹⁶ Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopiapon.

¹⁷ Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpetak nángo, arop fárakap man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por yumwan yae-párak kare yaewour i konámpono. Mao te yumonapok warákam sámp-kérép nángo, yiráp fir forokor konámpono. Mao te yumwan fir sánkrá, yiráp ninik mek warákár sánk konampon.” ✧

¹⁸ Arop yaworao mámara kar má makrá fárakáp nepan maok, kounteouráp aropao am arop yaworan ofa sánk mwaria kárakáre napo, arop yaworao, taki kwaponoria kárakáre fek tárakwamprá yárákipon.

Polén yumwian arokopap kar

¹⁹ Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákárerao kor taun Lистра mek koroepa am mekamp kounteouráp aropan Poléneknria fopwaok. Aenapo maok, am fárakap Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao te wae sumpwi námp ritea, man taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ✧ ²⁰ Aeapan maok, Jisasén mérnep arop fárakap koroepa man iikir napo, mao fárámpea warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk Barnabasént taun Derbe mek akwap.

Barnabas ntia Pol Jisasén mérnep aropan kárakáre sámpanáponoria yaewourinep kar

²¹ Am arop yaworao Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek fárakápria maok, kápae kare arop fárakap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok, wakmwaek am arop yawor arákarrá Lистра, Aikonium, Antiok mek akwapea maok, ✧ ²² am mekamp Kristen fárakapan kárakáre sámpanáponoria yaewouria maok, am arop yaworao kárakáre fek arakrá sér, “Yumo mér nap te ankár kárakáre fek yakáp kipo. Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup mwarianámpan maok, manénkir te nomo ankár nkwakwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon.” ✧ ²³ Am arop yaworao némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop fárakap nánaprá párapok. Tá am arop yawor fir wuriria Kwarén kar toropwapria maok, am Tokwae Karan mérnep arop fárakapan maomp yaek kák.

Barnabas ntia Sol distrik Siria mekamp Antiok mek arákarrá akwapep kar

²⁴ Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisidia mek kukia maok, provins Pamfilia mek akwap. ²⁵ Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar fárakápea maok, wakmwaek taun Atalia mek pik. ²⁶ Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pik. Am taun mek te wokwaek Kristen fákárerao am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nángo tére nenepria Kwaromp yaek papapono. Aeapan, oukoumwan te am arop yawor wae térerá yárákia pwarará, Antiok mek arákarrá akwap nepon. ✧ ²⁷ Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwi nepo, koroepa koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am arop yaworént téremp, táman fárakápria arakrá sér, “Kwaro arop ankwap firan kor mwae fik-pwar nángo, wae mér napon.” ✧ ²⁸ Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare yae yakepon.

✧ 14:17: Ro 1:19-20 ✧ 14:19: Ap 17:13 ✧ 14:21: Mt 28:19 ✧ 14:22: Ap 18:23; 2 Ti 3:12

✧ 14:26: Ap 13:1-2 ✧ 14:27: Ap 15:4,12

15

Jerusalem mek aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop koupoukareap kar

¹ Juda mekamp arop ankwap fárakap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran kar yénkrá farákapia maok, arakrá sér, “Yumo Mosesomp look tukup moria yipi fékér monap arop yumwan te Kwaro warko érékép naenámp pourou mono.” ✧ ² Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop fárakapao taknap kar wawia maok, am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téréménk tokwae. Aenapo maok, Kristen fákárerao Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap fárakap makia man sérrá, “Yumo tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap fákáre makia kar fwapokwapenke.”

³ Aeria maok, sios fákáreao am fárakapan tirá kérép napo, distrik Fonia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop fárakapan Kwaro ankwap fi aropamp ninik ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen fárakapao kor am kar wawia warákáránk.

⁴ Am fákárerao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp kounteouráp arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop makia man warákáránkia érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárakapan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ✧ ⁵ Aenepan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárakapao arakrá sér, “Ankwap fi arop fárakap nomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yipi fárakapia, am fárakapan ‘Yumo ankár Mosesomp look tukup kip’rá sér kipo.”

⁶ Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop fákáre am kar fwapokwap mwaria koupoukour. ⁷ Am fárakapao kar tokwaeri sérarrá tukup napo maok, Pita fokopeyakrá am fárakapan arakrá sér, “Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sápria, onan te, ankwap fi aropan Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon! ⁸ Kwar te ponankor kounteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao nomwan ti-sáp námp niamp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárakapan nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárakapan warákárrá érékép námp nomwan yénkép námpon. ⁹ Mao te nomwan ankwap pourourápria, ankwap firan ankwap pourouráp ninik mono. Am fárakap te man mér napo, am mér nap fek táman am fárakapamp ninik mao námoku nke námp fek yiki kukarrá kák námpon. ✧ ¹⁰ Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek nomp appeyaenáp, tá oukouwman nomo kor am kápaenámp ankank samp mwanámp pourou mo námp te, yumo apaeritea Kristen fárakapamp fére kor fek am kápae yarokwapea pap napon? ¹¹ Aenámpan maok, nomo arakrá mér námpon, Jisas Tokwae Káram aropomp fek Kwar te am fárakapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép naenámpon.” ✧

¹² Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárakap te kar pwarokwaprá sér mwanap mo nánko, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo Kwaro man yaewour nánko, ankwap fi arop ou mek kárakáre yoroi nep táman farákáprá sénépo, am fárakapao woupwi pátea wará tankáp.

¹³ Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems arakrá sér, “Naeou, nánaeou fárakap, yumo onomp kar wawenke! ¹⁴ Yumwan wae Saimono séri námpon.

Wokwaek manénkir te Kwaro ankwap fi aropaonapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárakapan éréképeanánko, mao námokuráp firáp yakáp napon. ¹⁵ Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá kumwiapon:

¹⁶ “Tokwae Karao arakrá sér,
 “Devitomp fi te napao tukur tank námpan niamp
 námpan maok,
 nánkár wakmwaek ono arákarrá ékia
 warko sámp-fokop nanampon.
 Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námpan te,
 ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.

¹⁷ Ae nanampara, arop ankwap fi te
 Tokwae Kar onan oupouroukia nke mwanapon.
 Am koumteouráp arop ponankor te
 ankwap fi mekampan maok,
 ono am fárakapan onokumponoria
 nánkáráp tenámpono.”

¹⁸ Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank
 oukoumwan korop námpan máman,
 wokwaek kar sérimpon.’ ✧

¹⁹ Aenámpara onomp ninik te arak námpan: Nomo ankwap fi arop kwatae ninik pwarará Kwaronámpok tukup nap te, nomo man ninik kápae sánk mwareano, mono. ²⁰ Yae-párak nomo te am fárakapampor pas kumwia arakrá sér mwanámpan: Kwekár kwarén ofanap fir te fári kwapon. Am te Kwaro nke námpan fek oumnámpan ankankono. Tá kokopor niniki kwapon. Tá fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap te fári kwapon. Am te oukoumwan yiri am mek yak námpan. ✧ ²¹ Nomo te wae mér námpan: Wokwaekia koropea oukoumwan námpan te, ponankor ankwap fi aropamp taun mek te arop fárakapao am Mosesomp lo kar farákáp konapon. Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar nkerá farákáp konapon.”

Ankwap fi mekamp Kristen fákáreran pas sámp-kérépap kar

²² Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios mekamp koumteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tukup mwanap arop farákáp pwar. Am arop fárakapamp e te Judas Barsabas tá ankwap te Sailas, am arop yawor te Kristen fákáre taokeyak konepon. Man Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria, ²³ am arop yaworamp yaek sánkap pas te arakrá sér,

“Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámpan arop, yiráp ankwapnápo, mámá pas kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenápan fárakap taun Antiok mek yakáp nap, tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap, yumonapok sámp-kérépria ‘Gude’rá séreano. ²⁴ Yino wae arakrá wawi námpan: Yino ou mekamp arop ankwap fárakap tukupea yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap napon. Am fárakap te yiráp ninik sámpá yampourou napan maok, yino te am fárakapan ‘Tak kip’rá sér moi námpan. ✧

²⁵ Yino am ankank koropnámpan kar wawia koupoukarrá ankáránkamp ninik fek kar papea mámá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá kérépria námpan. Am Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpan.

26 Am arop yawor te námwan napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe pwarará, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp eran érik sér i konepono. 27 Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép nám p te, am arop yaworao kor pas fekamp kar niamp taknám yumwan top kor fek sénenepon. 28 Yiki Kor Spirit yinont yak náno, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan kápaenám ninik kápa kare pap mono. Aenápara, yumo ankár am séri nám táman saráp mántwaok kipo. Am te ará: 29 Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan yiri yaknám nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár warákarrá tukup kipo. Yumo mér karria máná ninik ponankor warákarrá tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp mwanapon. Wae támaono.” ✧

30 Aea maok, sios fákáreao am fárákapan Antiok mek tirá kérép. Aenapo maok, yinkea Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea maok, am pas sánk. 31 Aenapo, am sios fákáreao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am fárákapan kárákáre nénk naenám kar nkea warákáránk. 32 Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápa kare kar kwapwe Kristen fákárean farákápepo maok, tak nep támao am fárákapamp ninik mek kárákáre nénk. 33 Am arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákáreao man ‘Ye...!’ ria maok, manénkir tirá kérépap aropaonapok tirá kérép. 34 [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.] 35 Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworao kápa kare ankwap arop fárákapént koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámnpet kar

36 Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, “Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwae nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárákáp fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono.” 37 Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énénti tukup mwaria. 38 Aenámpan maok Pol sérrá, “Am arop te wokwae nomo Pamfilia mek énénti tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámpono.” ✧ 39 Aeria maok, am arop yaworao am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénti tére mo, pwararea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok. 40 Aepo Polo Sailas warámpea énénti akwap neria nepo maok, Kristen fákáreao am arop yaworan arakrá sér, “Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon.” 41 Am arop yaworao provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre kárákáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yarak.

16

Timoti Polént akwapámp kar

1 Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankáránk yak nám p, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Grik

fi mekamp. ✧ ² Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákáerao sérrá, “Timoti te kwapwe kare aropono.” ✧ ³ Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fáráká. Am tak námp te, am mekmwaek yakápnep Juda fáráká. Timotimp naropwar te Grik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon. ⁴ Am fáráká taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar papea nap táman am mekamp Kristen fákáreran faráká. Aeria maok, am fárákápao sérrá, “Yumo te ankár mámá kar táman ampaokrá yakáp kipo.” ✧ ⁵ Aerapo maok, am sios mekamp kounteouráp aropamp mér akwapea kárákáreria maok, kumur méntép ankwap fáráká kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

Poloyém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

⁶ Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Galesia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, ‘Provins Esia mek te kar faráká kwaponó’ ria taokor. ✧ ⁷ Aenámpantá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp provins Bitinia mek tukup mwaria napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup kwaponoria taokor. ⁸ Aerámpantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo ampria maok, ⁹ yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankárank fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, “Amo ankár solwara tápampará koropea Masedonia mek yinan yaewourae.” ¹⁰ Polo am nkeaka pwar nánko, yino * énéni koupour Masedonia mek tukup mwanámp mwae kup oupourounk. Yino wae mér, Kwar te yinan ‘Am mek tukupea am fárákápan Kwapwe Kare Kar farákápenk’ ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

¹¹ Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup. ¹² Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea manénkir tankámp némp támaono. Am te Masedonia mek ankwap mwae yaknámp taun tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yinik kumuri yakámpimon. ¹³ Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménik fekia maok, ént fik tukup. Yinomp ninik te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, kounteou am fek koupoukour yakáp napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákápént kar sérar. ¹⁴ Aenángo maok, yupu ankárank maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar wa. Am yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am fek mani sámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp ninik sám-arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákápámp kar táman wará tank. ¹⁵ Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankárankamp nap mek yakáp i konap arop fárákápao kor énéni ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá, “Yumo nik napo, ono wae Tokwae

✧ 16:1: 2 Ti 1:5 ✧ 16:2: Fl 2:19-22 ✧ 16:4: Ap 15:23-29 ✧ 16:6: Ap 18:23 * 16:10: ‘Yino’rá sénámp te, Luk mámá buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kikipia Filipai mek énéni tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae.

Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap onomp nap mek koropea yakáp mwanapon.” Aeria maok, mao kárákárea wae námpantá, yino mao sérámpaokimpon. ✧

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapá papap kar

¹⁶ Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nángo maok, kwaporok tére konámp yupu ankárank koropea yinan mwaeaoikikip. Am tére konámp yupu te yao-pwaeráprápara, wakmwaeek korop naenámp ankank érik farákáp konámpono. Aenángo maok, am yupuran taokeyakápnar arop farákáp te am yupuao tére námp fek táman mani tokwae sámp konapono. ¹⁷ Am yupu te Pol yinomp wakmwaeek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop farákáp te narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am farákáp te yumwan Kwaro warko érékép naenámp mwae kup sér i konapono.” ✧ ¹⁸ Kumur méntép am yupu takae yak nángo maok, wakmwaeek Polo maomp wumwi karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas Kraisomp e fek amwan sénampono: am mámá yupu pwarará worokor pikae.” Aeránko maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pik. ✧

¹⁹ Aenángo maok, am yupuran taokeyakáp konap arop te warko mani sámp mwanap mwae kup mo námpantá maok, Pol ntiaka Sailasén ti-fápákamánkia éréképá tukupeaka némpoukamp taokeyakáp konap aropaonapok koupoukour konap fek. ²⁰ Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp kounteouráp aropan kwatae sokororá yarak nepono. ²¹ Takria maok, am arop yawor te kounteouráp aropan nomo Rom firaio mono ri konámp ninikaok éréképá akwap nepon.” ²² Tá kounteouráp arop koropea koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yarak nepono.” Tá jaso am arop yaworamp pouroukamp waempyam woropea pwarará, soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupukenkrá sér. ✧ ²³ Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar kárákárea fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.” ²⁴ Am taokeyaknámp arop am kar kárákárea wawia maok, arop yaworan éréképá akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek pu kor noropea maok, kountoumprá lok farákápá pwar.

²⁵ Aetánko maok, Pol ntiaka Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámprá tank nepo maok, ankwap kalabus farákápao kor wae wará tankáp. ✧ ²⁶ Aenapo, am fek táman maok, némp yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nángo, kalabus fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokor-aokori akwap. ²⁷ Aenko maok, am taokeyakámp aropao kor fárámprá nke nángo maok, kalabus nap ménki te ponankor kirip-akwapránk nángo maok, maomp ninik te kalabus fákárea wae ponankor pirikimpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-sámprá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárákapea sumpwi naeria. ²⁸ Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwaponno. Yino ponankor máyakápreano.” ²⁹ Aeránko maok, arop taokeyakámp arop támao

✧ 16:15: Ap 16:33; 18:8 ✧ 16:17: Mk 1:24 ✧ 16:18: Mk 16:17 ✧ 16:22: Mt 10:17-18

✧ 16:25: Kl 3:16

wumwirá, ‘Yaomwi sankoropenk’ ria maok, Pol ntia Sailas yaknep aokore mek fárakoprá akwap. Mao apáp tokwaeria maok, kour me woukoupá waeria Pol ntia Sailasomp pu wonae fik piká párákap. ³⁰ Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”

³¹ Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp séraroan kor méntér éréképeanánko, maomp firáp yakáp mwanapon.” ³² Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákápria maok, maomp nap mek yakápapan kor farákáp. ³³ Aeria maok, am kumuruk táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao ntia maomp nap mek yakápnap arop ponankor énéni ént mek nér. ³⁴ Aea maok, am arop yaworan éréképea poka námokuráp nap mekria maok, am arop yaworan fir nénk. Aeria maok, mao ntia maomp nap mekamp arop ponankor Kwarén mér nap táman warákáránka waeapon. ✧

³⁵ Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koropea am taokeyak konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.” ³⁶ Aeránko maok, am arop am kar sámprá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerámpantá ono yumwan tirá kérép nae rae. Yumo akwapria yiráp ninik porokwe fek yakenke.”

³⁷ Aeránko maok, Polo man sérrá “Wi! Yino te Rom firamp e fek yak nempán maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourouk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párákop nenepon.” ✧

³⁸ Aeránko maok, plisman fákárerá am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp. ³⁹ Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párákop. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár máma taun pwarará akwapenk’rá sér. ⁴⁰ Aerepo maok, am arop yaworao kalabus nap pwarará maok, poka Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárákáp ninik kárákáre sámpanáponoria kar farákáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

17

Tesalonika mekamp arop fákárerá Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

¹ Am arop yaworao akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ✧ ² Aenáno Polo wokwae i konámpnám taknámpria maok, yinink Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink. ³ Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknám kar am fárákápént sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárákapan farákápria arakrá sér, “Am Kwaro koumteouráp arop warko érékép naenám Kraís te mao ankár manénkir touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárámp naenámpono.” Tá warko mao arakrá sér, “Mámá

Jisas ono yumwan maoinámp kar farákámp namp, am arop támaonono.” ✧
 4 Arop ankwap farákámp wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekám ankwap fákáreráo kor Kwarén lotu i konap arop kápae kare, tá e tokwaeráp kounteou kápae kare, makia am arop yaworam wakmwaek tukup.

5 Aeapo maok, Juda fákáreráo am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am farákámp tukupea koupoukour konap fek mwaek yakápnap kokwae tákár i konap arop kwatae éréképea, tá am némpoukám kounteouráp arop kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sir. Aeria maok, Pol ntiaka Sailasén ek santukupea kounteouráp aropamp yaek pap mwaria. 6 Aenapao maok, am farákámp te am arop yaworan nke moria maok, Jose ntiaka ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap arop farákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am farákapa arakrá sér, “Mámá arop farákámp te ponankor apár mek mwaek paokoprá kwatae ninik napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ✧ 7 Jeson náráp nap mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop farákámp te Sisaromp lo kwepwar konapon. Aeria am farákapa sérrá, ‘Ankwap king yak nám, maomp e te Jisasono.’” ✧ 8 Koumteouráp arop ntiaka am taun mekám taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae. 9 Am taun mekám taokeyakáp konap arop Jeson ntiaka arop ankwap farákapan, kot paimia napo, pwarará tukupanáponoria wae.

Pol ntiaka Sailaso taun Beria mek térep kar

10 Wae kumur nángo, Kristen fákáreráo Pol ntiaka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákárerámp lotu nap mek yoump. 11 Juda fákáre Beria mekám te kwapwe kare kounteouráp aropria, am farákámp ninik te Tesalonika mekám Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am farákámp te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekám kar kumur méntép énoukouprá farákámp. ✧ 12 Aeria maok, kápae kare Juda fi mekám kounteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik kounteou, tá Grik poumou-tárápu kápae kare énéni mériapon. ✧ 13 Tá wakmwaek Tesalonika mek yakápnap Juda firáo wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákámp yak. Aeria maok, am farákámp am taun mek tukupeaka am kounteouráp arop farákámp ninik sámpá yampourou napo maok, am farákámp kokorokor. ✧ 14 Aeapo maok, koupour Kristen fákáreráo Polén solwara woupwi mek sámp-kérépapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak. 15 Am arop farákámp Polén mwaeak warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Athens mek pwararea korop mwariakapo, Polo am farákapan sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntiaka Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Athens mek kar farákámp kar

16 Polo Athens mek arop yaworan yépekrá yakria nke nángo maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nángo, maomp ninik mek te kwatae kare. 17 Aeria maok, mao Juda fákárerámp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntiaka ankwap fi Kwarén lotu i konap arop farákámp téreménkrá kar sérar. Aeria maok, kumur

✧ 17:3: Lu 24:26-27; Ap 9:22 ✧ 17:6: Ap 16:20 ✧ 17:7: Lu 23:2 ✧ 17:11: Jo 5:39 ✧ 17:12: Ap 17:4 ✧ 17:13: Ap 14:19

méntép kounteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákapént kor téréménkrá kar sérar. ¹⁸ Aeria maok, Polo Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákápria, mao apár me meknámp fárámpámp karan kor farákáp. Aenáno maok, mérnáp arop ankwap fárákap Epikurian * ninik fek paokop, ankwap fárákap Stoik † ninik fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá ankwap fárákapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yarak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárákapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárákapamp karan farákáprá karane!” ¹⁹ Aeria maok, am fárákap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárákapao man sérrá, “Amo kounteouráp aropan farákáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro. ²⁰ Yino waráp kar wa nánko te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.” ²¹ (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntiá ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)

²² Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnap ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkwakwe make lotu ninikan kárákáre napon. ²³ Ono wae manénkir akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te yino man mér monámp kwar ankwapamp altano.’ Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakápnap.

²⁴ Ono oukoumwan maomp kar yumwan farákáp nae rae. Kwaro apár ntiaka ankank ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntiá apáram Tokwae Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono. ✧ ²⁵ Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop ponankoran nénk konámpon. ²⁶ Ankárankamp appenáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, ponankor apárok káká pwatenánko, yakáp napon. Mao námoku am fárákapampor nkwakwe make ke nánaprá párapopria, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpon. ✧ ²⁷ Mao taki námp te am kounteouráp arop fárákap námwan oupouroukia námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonae fik kar yak námpon. ✧ ²⁸ Wokwaek mérnámp aropao sérrá, ‘Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko, mao ankárank támao nomwan kárákáre sámp nánko, nomo paokop námpon.’ Yiráp mérnáp ankwap fárákapao ‘Nomo kuri maomp tárápu yakáp námpon’rá sér i konap niampono. ²⁹ Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi, arakerá ninik mwareano. Tá arop nomo ninikia nomp

* **17:18:** Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: “Warákár konap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.” † **17:18:** Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwaepa kárákáre fek fokopeyakáp konap támaono. ✧ **17:24:** Ap 7:48 ✧ **17:26:** Stt 10:32; 11:9 ✧ **17:27:** Ais 55:6

yae kor fek yoro i konámp ankank niampan mpwe ninik mwareano. ✧
³⁰ Wokwaek te arop fárakap mér mo napara, am ke fek kwatae ninik nap te Kwaro am fárakapan kar tokwae sér moimpon. Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp ponankor aropan 'Kwatae ninik pwarenk' ria kar kárakáre fek sénámpou. ³¹ Mao te koumteouráp aropan kot naenámp yae wae páte námpon. Mao námokuráp yae-párak kare ninik fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp ponankor ninik youroukoup nae-námpon. Tá mao ankáránkamp saráp am kot poukwap nae-námp arop ankáránkamp nánapi pwate námpon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me mekamp warko fárámpá pap námpon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk námpon noman yénkép námpon." ✧

³² Arop fárakap am apár me meknámp fárámpnámp kar wawia maok, ankwap fárakap Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárakapao sérrá, "Amo am ankank warko fwapi sénapo wa mwaro." ³³ Makrá sérapo maok, Polo am fárakapan pwarará akwap. ³⁴ Aenapan maok, arop ankwap fárakap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap koumteouráp arop fárakapao kor mériapon.

18

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

¹ Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok, ² Polo Juda mekamp arop ankáránkamp Akwilan kikíp. Akwilamp némp kare te provins Pontus mek yak námpon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prsilant Itali fi pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, 'Juda fi Rom mamek yakáp nap te wae ankwapok tukup kip'rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am anánkwapan nke. ³ Pol te am anánkwapao tére nep niamp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énéni térerá yakáp. ✧ ⁴ Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárakáre fek farákáprá sér. Maomp ninik te am Juda fákáre, tá Grik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpon.

⁵ Aenáno maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámp korop nepo maok, Polo am sel nap tére nám pwarará Juda fran kumur méntép kar farákáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárakáre fek arakrá sér, "Jisas te Kraís támaono." ✧ ⁶ Aerá sénámpan maok, am fárakapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, "Yumo yaomwi mek pikria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar farákáp nanampono." ✧ ⁷ Titius Jastus te Kwarén lotu i konámp arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak nám fik wonae fek yak náno maok, Polo lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak. ⁸ Juda firamp lotu nap taokeyak konámp aropamp e te Krispus, mao ntiá maomp sérao te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare koumteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárakapao kor méria ént mek nér.

✧ 17:29: Stt 1:27; Ap 19:26 ✧ 17:31: Jo 5:22; Ap 10:42 ✧ 18:3: 1 Ko 4:12 ✧ 18:5: Ap 17:14-15

✧ 18:6: Ap 13:46

⁹ Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwapono. Amo ankár érik farákámpo. ✧ ¹⁰ Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare koumteouráp arop mámá taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono.” ¹¹ Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.

¹² Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énéni tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárákáp man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér, ¹³ “Mámá arop te koumteouráp aropan ‘Lo kar ták-pwarará, ankwap ninik fek Kwarén lotuenk’ ria yénkrá yarak i konámpo.” ¹⁴ Aerapo maok, Polo nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáreran arakrá sér, “Juda fákáre, yumo te mámá arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon. ¹⁵ Aeno yumo koropea onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapenke. Ono te am takeniamp kot te wa mono.” ¹⁶ Aeria maok, mao, am fárákáp kot mwaria nap te monoria tirá kérép. ¹⁷ Aenámpantá maok, Korin fákárerao Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman ninik tokwae mono, wampweri pwararámpo.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

¹⁸ Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran ‘Ye...!’ ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea am mek yakria maok, me pwae aok-sir. Am me pwae aok-sinámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpo. Aea pwarará maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpa distrik Siria mek akwap. ¹⁹ Am fárákáp tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoko Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárákápént kar sér. ✧ ²⁰ Aenko maok, am fákárerao man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.” Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.” ²¹ Makrá séria pwarará maok, am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwarará maok, arakrá sér, “Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanampon.” Aerá séria pwarará maok, sip sámprá, Efesus pwarará pik. ✧ ²² Sip pikia taun Sisaria mek nánko maok, Polo sip pwarará Jerusalem mek pokea sios mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria pwarará wakmwaek apár Siria mekamp Antiok mek akwap.

²³ Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia mekmwaekamp némpouk mwae kamp Jisasén mérnep arop fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourrá yarak.

Apoloso kar farákámp kar

²⁴ Juda fi mekamp arop ankárank taun Aleksandria mekamp, mao koropea Efesus mek yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kareria kar kwapwe kare sér i konámpo. ✧ ²⁵ Mao te Kristen i konap mwae mér námpara, maomp ninik te ankár kárákáre kare fek koumteouráp

aropan Jisaso térenámp ankank táman yae-párak kare yénkrá sér i konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ✧ ²⁶ Aeria maok, mao te Juda fákáreramp lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenáno maok, Prisila ntia Akwila anánkwap maomp kar wawia, man nap mek warámp akwapea, mao warko fwapnae kar méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp. ²⁷ Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nánko maok, Efesus mekamp Kristen farákapao man ninik kárakáre sánk. Aeria maok, am fákárerao Akaia mekamp Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár māmá arop warámp kipo.” Mao akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp ninik fek yaewouria mér nénknámp koumteouráp aropan kápae kare yaewour. ²⁸ Am te apaerianápe, mao te koumteouráp arop nke nap fek kárakáre fek kar farákápria, Juda firao épérépnámp kar sénap te, am kar pwarokwaprá sérria apárok anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am farákapan ‘Jisas te Krais támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ✧

19

Polo Efesus mek téremp kar

¹ Apolos Korin mek téremp yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia ntia Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákáeran kárakáre sámp mwanapria yaewourrá yarákia maok, wakmwaek koropea taun Efesus mek. Aeria maok, am Efesus mek Kristen ankwap farákapan kikipia maok, ² am farákapan arakrá turunk, “Yumo wokwaek Jisasén mérnep ke fek te, Yiki Kor Spirit sámpap ni mo nie?” Mak ráno maok, am farákapao Polomp kar pwarokwaprá sérrá, “Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá sénap te wa mono.” ✧ ³ Aerapo maok, Polo am farákapan sérrá, “Aenáno te yumo te mokoprá ént mek énéri naponon?” Tá am farákapao sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént mek néri námpono.” ✧

⁴ Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono koumteouráp arop fákáreran ént mek néria maok sérrá, ‘Yumo te kwatae ninik pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria maok sérrá, ‘Yumo te ankár onomp wakmwaek korop naenámp arop táman mér kipo.’ Am arop Jono sérimp te Jisas támaono.” ✧ ⁵ Am farákapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karam e fek ént mek nér. ⁶ Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am fákáreramp pourou mek top-pwarámpria maok, moumountukri ankwap-ankwap kar fek sérarria maok, profet kar sérar. ⁷ Am arop farákap ponankor te éntér-sámpramp niamp arakeno.

⁸ Yinink yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump ko, am mekamp arop méranáponoria kárakáre fek kar farákáp. Aeria maok, Kwaromp firáp taokeyak naenámp mekamp ankank am farákapan sérar. ⁹ Aempán maok, am mekamp arop ankwap farákap te námokuráp ninik fákapea kárakáreria mér mono. Aeria maok, am koumteouráp arop nke nap fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér. Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnep arop farákapan am Juda fákáreamp lotu nap mekamp éréképá yakria maok, kumur méntép Tiranusomp skul nap mek yoump ko kar farákápae yak. ✧ ¹⁰ Mao takrá yak námp te akwapea

✧ 18:25: Ap 19:3 ✧ 18:28: Ap 9:22 ✧ 19:2: Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6 ✧ 19:3: Mt 3:11

✧ 19:4: Mt 3:11 ✧ 19:9: Ap 19:23

anánk yopwar yak. Aenánko maok, provins Esia mek yakápnap ponankor Juda koumteouráp arop ntia Grik firaó kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

¹¹ Kwaro Polomp yaerént puiyákrá nkwakwé make kárákáre kor ankank yororo. ✧ ¹² Aenko maok, am fárákapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok, Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am fárákapamp touwe wae pwar, tá arop fárákapamp pouroukamp kwatae-arop woropompi tukup. ✧

¹³ Juda ankwap fárákap paokoprá kwatae-arop yéréperá kéréprá am fek mani ti. Ae konapao, am fárákap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te ko, am fek kwatae-arop yéréperá kérép mwaria. Aeria maok, am fárákapao arakrá sér, ‘Ono te Polo maomp kar farákáp konámp Jisasomp e fek kárákáre fek sér rae, “Yumo ankar nkwampok tukupenke.” ¹⁴ Juda fi mekamp pris taokeyak konámp arop Sivamp tárápu fákánekaó kor kwatae-aropan take pourouráp kar takrá sériapon. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk am fárákap kwatae-aropan takrá sérapo maok, napok kwatae-aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jisas te ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?” ✧ ¹⁶ Am kwatae-arop woukoupeyáknámp aropao kor férékaprá yákrá, am fárákapán fupukria kwe-pwarará maomp waempyam pápeará souroumpour. Aenánko am fárákap am nap pwarará pourou mwar pirikinpea tukup. ¹⁷ Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank koropnámp kar wawia apáp tirínka wae. Aeria maok, am fárákap Jisas Tokwae Karamp e sákap. ¹⁸ Jisasén mérná kápae kare koumteouráp arop koroprá, kápae kare ninik kwatae te ankwap koumteouráp arop nke nap fek érik farákápaponó. ¹⁹ Manénkir te kápae kare koumteouráp arop foupourá nénk konap, tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnámp buk ti-koropá koupoukarea maok, ponankor koumteouráp arop nke nap fek yaomwi mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000 mani silva. ✧ ²⁰ Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am fárákapamp ninik mek tére kárákáre nánko, am fárákap kápae kare némpouk mwaek paokoprá kar farákápapon.

Efesus fákáreráo Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

²¹ Efesus mekamp tére akwapea kárákáre nánko maok, Yiki Kor Spirit Polomp ninik ékékeránko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek akwap naeria. Mao arakrá sér, “Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri akwapá nke nanampon.” ✧ ²² Aeritea maok, námwan yaewour i konap arop yawor Timoti ntiaka Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek yak tae morok.

²³ Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárákap Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae. ²⁴ Arop ankarank Demitrius maó te silva fek ankank yororo i konámpo. Mao te yupu kwar Artemiséen lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro i konámp bisnisrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápae kare nénk nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon. ²⁵ Mao am fárákap ntia ankwap kwekár

kwarén lotu mwanap ankank tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér, “Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te mámá tére fek maok yae-párák mani tokwae sámp konámpon. ²⁶ Am arop Pol te kápae kare koumteouráp aropamp ninik tirá náráp ninikaok párapop naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknám ninik te Efesus mek mwar mono, waeman provins Esia mek ponankor pwi pap naenámp niamp námpon. Mao sérrá, ‘Nomo yae fek yoronám máte kwar kare mono.’ ✧ ²⁷ Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenámp pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am koumteouráp aropamp ninik mek te kánanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mekamp arop fákáre, tá apár-apár mekamp arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karao maomp e tokwae te apárok anámpa pap naeria wae námpon.”

²⁸ Am fákáreao am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, “Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!” ²⁹ Aeria maok, am taun tokwae mek te ponankor koumteouráp arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárákap ponankor ferámp rá koupoukour konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárákap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yarak i konep arop yaworan yae topwe fek érépea énéni tukup. ✧ ³⁰ Pol námoku te am koumteouráp arop ou meaok akwap naerianámpan maok, Kristen fákáreao man taokor. ³¹ Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kar sámp-kérépria sérrá, “Amo te am koupoukourap mek am mek te akwap kwapono.”

³² Am koumteouráp aropamp ninik te épépéprá paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwap-ankwap kar sérar. Aeria maok, kápae kare arop te am koropá koupoukourap fi kor te mér mono. ³³ Juda fákáreao Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyakra koumteouráp aropan nopok kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor. ³⁴ Aenámpan maok, am arop fárákap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor koumteouráp arop énéni tokwae tékén sérarria maok, “Efesus nomp Artemis te tokwae karon!” Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.

³⁵ Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konámp kuskus am koumteouráp aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, “Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap taokeyak konámp, tá yámar meknámp éká párákap námpan am yumwi fou taokeyak konámp te mér mo námpon?” ³⁶ Aeria maok, sérrá, “Arop ankwap te mámá kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp top kor te kákarenke. Apae ankank tére mwaria kér-kéri kwapono. ³⁷ Yumo mámá arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono. ³⁸ Táte Demitrius nti maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámpan yak nánko te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárákapao am mwae saráp arop ankwapan kotanápono. ³⁹ Táte yumo kar ankwap yak nánko te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria koupoukour nap kare mek sér

mwanapon. ⁴⁰ Aeno yumo wawenk! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopok pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono.” ⁴¹ Kuskus am kar séri pwarará maok, mao am koumteouráp arop tirá kérép nángo tukup.

20

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yárákimp kar

¹ Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárákapan kar farákápea kárákáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwarará apár Masedonia mek akwap. ² Mao am mekmwaek Kristen fárákapan yaewourrá kápae kare kar farákáprá yárákia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap. ³ Am fek yinink yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp ninik pwarará, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ⁴ Aenángo maok, taun Beria mek amp Pirusomp táráp Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mek amp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mek amp Gaiusia maok, Timoti, tá provins Esia mek amp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimus, am fárákapan kor Polént tukup. ⁵ Am fárákapanomékir tukupea yinan taun Troas mek yépékrá yakáp. ⁶ Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nángo, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárákapan yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

⁷ Sarere kumuruk yino Kristen fákárent koupoukarea, énéni fir fépér. ⁸ Aenángo maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápae kare farákáprá akwapea kumur kupuk. ⁹ Am yino koupoukournámp aokore te narek yak nángo, lam kápae kare am mek wae puri yakáp. ¹⁰ Aenángo maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápae kare farákápn nángo, wará ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákáriaka narek yinink kárar mek amp aokore meknámp apárok piká párákap. Aenángo arop fárákapan pikiaka man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak. ¹¹ Aenángo maok, Polo kuri pikia man sámpea pourouk woukoupeyak. Aeria maok, koumteouráp aropan arakrá sér, “Mao fwap oukoumwan yiki yak námp.” ¹² Aerá séria pwarará maok, warko narek pokea pan fékéria koumteouráp aropént énéni fépér. Fépéria pwarará, mao kar farákápn námp éri te makrá akwapea wakor. Wakor nángo maok, Pol wae akwap. ¹³ Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárerao warámpá tukupea warákáránk.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

¹³ Yino Polén pwarará, yinomékir sip mek kounkouria tukupea taun Asos mek. Tá yino am mek Polén yépékrá yakáp. Polo námoku wokwaek yinan sérrá, ‘Yumomékir tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok korop nanamp’

* 20:3: Ap 20:19 * 20:4: Ap 19:29; 21:29; Ef 6:21

* 20:7: ‘Énéni fir fépér’: Sapta 2:42 fekamp

kware fu fekamp kar nkeampo.

rinámpaná. ¹⁴ Aenánko maok, Pol wae koroepa Asos mek yinan kikipianánko, yino man warámpea sip mekia taun Mitilini mek tup. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek wonae fik pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko ankwap kumuruk tukupea provins Asia mekamp taun Miletus mek. ¹⁶ Polomp nínik te Asia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun Efesus kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te, fwap pwi nánko, Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria námpon.

Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan 'Ye...' rimp kar

¹⁷ Yino tukupea taun Miletus mekia maok, Polo Efesus mekamp sios taokeyak konap aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép. ¹⁸ Am fákáreao maonámpok koroepa napo maok, mao am fárákapan arakrá sér,

“Ono manmékír Asia mek koroepa yakamp fek, tá kápae kare por yumont yakamp fek te, onoinamp nínik yumo wae nkea mér napon. ¹⁹ Yumo te wae mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar sérarapo, am támao onan nínik kápae sáp nánko, tá ono ém saráp yak nampao maok, ono ankár onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae Karamp térean saráp tére nampon. ²⁰ Tá yumwan yaewour naenámp nkwakwe make kwapwe kare nínik yumwan farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp arop koupoukour nap mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá farákáp namp am te yumo wae mér napon.

²¹ Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér ‘Ankár kwatae nínik pwarará Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenk’rá kar kárakáre fek sér i konampono. ²² Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére nánko, ono ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Ono Jerusalem mek te apae ankank korop naenámp te ono mér mono. ✧ ²³ Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki Kor Spiritao kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék námpan méramprá yénk námpon. ✧

²⁴ Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá nínikia kárakáre fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao onan sápnámp tére térerá akwapea pwar nanamp mwae-párak akwapria, koumteouráp aropan Kwaro aropompia yaewournámp Kwapwe Kare Karan farákáp naeria nampon. ✧

²⁵ Onomp ankwapyae fárakap e, yumo wawenk. Wokwaek kar ono yumo ou mek yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákámpampon. Aeampan maok, oukoumwan te ono wae mér, wakmwaek te yumo ponankor warko onomp pourou nke mwanap pourou mono. ²⁶ Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria nae: Yumo ou mekamp arop ankwap ankáránkamp yomwi mek pik námp te, ono nanko námpanápe. Námoku námpono. ²⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor nínik ono yumwan farákáp namp te kokwae moiampmon. ²⁸ Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák námpara, yumo ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp sipsip fákáre náráp Tárápamp yiri fek yamokwapea érékép námamp am fwapi taokeyakáp kipo. ✧ ²⁹ Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár wakmwaek yao pwae mekamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koroepa sipsip fákárean

sámpá yampourou mwarea napon. ✧ ³⁰ Tá yumokunap mekamp arop ankwap fárakapao kor yumwan kwekár sérarrá, Kwaromp koumteouráp aropamp ninik érépea am fárakapamp ninikaok tukup mwaria napon. ³¹ Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip. Yumo te onoinamp ninik te nik moi kwapono. Ono te yinik yopwar fek kumur, yámar kokwae mono, yumo ankákárankan ponankor yae-párak kare paokop mwanap kwapwe kare ninik te wae yénkrá yarak nampon. Yumwan am taknamp ke fek te, onomp yi mekamp émti méntér kwarákáranámpon.

³² Oukoumwán te yumwan Tokwae Karamp yaek pap nampono. Onomp ninik te, maomp aropompnámp kar ankár niki-samp mwanapria nampon. Am aropomp te yumwan fwap kárakáre sánkria Kwaro námoku nánkárápnámp koumteouráp aropan nénk konámp kwapwe kare ankank yumwan fwap nénk naerámpon. ✧ ³³ Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kikiank moiamp. ³⁴ Yumoku támao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére nanko, am támao onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i konámp. ✧ ³⁵ Kápae kare tére ono tére namp te, nomo ankár am ninikaok tére kárakáreria, nomo fwap porokwenámp aropan yaewour mwanámpan yumwan yénkép námp. Tá nomo ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp kar am ninik mwanámp. Mao te arakrá sér, ‘Ankwap aropan ankank sánknámp aropamp warákár te maomp yaekamp ankank sámprá warákár konámpan kámákár akwap námp.’”

³⁶ Polo máma kar fárakápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios taokeyakáp konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap. ³⁷ Aea maok, wakmwaek ponankor éménka waeria maok, am fárakap Polén koukoup-wiyakrá aop mukuriapono. ³⁸ Am fárakap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao ‘Yumo te warko náráp pourou nke mono’rá sénámp aran napon. Takia am fárakap Polén warámpá tukupea sip mek kérép. ✧

21

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

¹ Yino am fárakapan aropompria ‘Ye...!’ ri pwarará sip mek kounkouránko maok, sip wae akwap. Yino ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwarará tukupea provins Esia mekamp taun Patara mek. ² Yino am Patara mek nke nángo maok, sip ankwap distrik Fonisia mek akwap naerianánko maok, yino am sip mek kounkourianánko maok, am sip wae akwap. ³ Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknámp apár amor ke Saiprus yae-mánkwan mwaek yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia maok, sip ankank apárok ouroukour naeria. ⁴ Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen fákáreran Polén mwanap kar yénkép nángo, am fárakap Polén sérrá, “Amo Jerusalem mek akwap kwapono.” ⁵ Wae sip akwap naenámp ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenánko maok, Kristen fákáre ntia maomp tárápu koumteou yinan éréképá tukupea ek párapok. Aenapo, yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap. ⁶ Aea maok, am fárakapao yinan ‘Ye...!’

rapo, yino kor am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwarará, sip mek kunkur nánko, am fárákap wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabuso Polén kar sérimp kar

⁷ Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran ‘Gude’rá séria am fárákapént ankáránki yakáp. ⁸ Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok, yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp arop ankwap, Filipomp nap mek tukup. (Am arop te aposel fákárean yaewour i konap fákáneak arop ou mekamp ankwap ankáránkono.) ✧ ⁹ Mao te yupu-táráp yiaworaopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo. Aenapao maok, am fárákap te Kwaromp profet kar farákáp konapon. ✧

¹⁰ Yino Sisaria mek ankwap yininki yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te Agabus Judia meknámp Sisaria mek ék. ✧ ¹¹ Mao yinonámpok koropea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá yarokwapea sampeyará maok, arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao arakrá sénámp: ‘Jerusalem mekamp Juda firao máma sépéramp naropwarén te mámakrá yarokwapea arop ankwap firan sánk mwanapon.’” ✧

¹² Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén ‘Jerusalem mek te akwap kwapono’ ria kárákáre fek taokor. ¹³ Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te apae riteaka éménkrá paokopriaka onomp ninik kwatae pap napon? Ono te numwar fákápá papanáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas Tokwae Karamp e sakap nae-námpria nánap nampon.” ✧ ¹⁴ Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárákáre námpantá maok, yino warko man taokor mono. Aeria maok, yino sérrá, “Ankank Tokwae Karao námokuráp ninikaok takanorianánko te, waeman korop naerianámpon.”

Polo Jerusalem mek akwapámp kar

¹⁵ Ankwap yinink yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka Jerusalem mek pok. ¹⁶ Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea, Nasonomp nap mek pwar. Mao Saiprus mekampung, maomékir Kristeniaka yakámp. Yino maomp nap mek yakáp. ¹⁷ Yino pokea Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan warákárria érékép.

¹⁸ Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér. Aenánko, sios taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá koupoukour. ¹⁹ Polo am fárákapan ‘Gude’rá séria maok, Kwaro ankwap fi koumteouráp arop ou mek maomp yae kor fek kápae kare ankank térenámp karan am fárákapan fwapnae karia farákáprá sérimpon. ✧

Sios taokeyakáp konap arop fárákap Polén ‘Lotu nap tokwae mek akwapae’ riap kar

²⁰ Am fárákap Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok, man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor koumteouráp arop te kárákáre fek Mosesomp loak tukup napon. ²¹ Aeno arop ankwap fákárerao am fárákapan amo ‘Arakinap’rá séri napon: ‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou

✧ 21:8: Ap 8:5,40 ✧ 21:9: Ap 2:17 ✧ 21:10: Ap 11:28 ✧ 21:11: Ap 21:33 ✧ 21:13: Ap 20:24 ✧ 21:19: Ap 15:12

mek yakáp napan sérrá, “Yumo Moseso sénámpaokria tárápuamp yipi fékérrá, Juda firamp manénkirkamp ninikaok paokopi kwapono”rá sérinámp’ ria séri napon. ²² Nomo wae mér námpon: Am fárákap te amo wae korop nap kar wa nap te, mokop mwanámpon? ²³ Ae te yino, amo ankár ampaokaerianámp ninik ankwap amwan sér mwaro: Yino ou mekamp arop yiworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp napon. ²⁴ Amo ankár am arop fárákap éréképea yumo ponankor Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninikaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am fek Kwarén ofa mwanap fir sámpea napo, am fárákapamp me pwae aok-siranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar koropá sénap te, kwekár karrá ninikria maok, amo kor Mosesomp loaok nap wae mér mwanapon. ²⁵ Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwaek pas sámp-kérépria, arakrá kar papámpono: Am fárákap ankár fwapi taokeyakápria maok, kwekár kwarén ofa sánknap nape fir, tá nape fir oumpour kor fek paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fir yiri yak námp te fépéri kwapono. Tá kokopor niniki kwapono.” ✧ ²⁶ Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákap éréképá akwapea ankwap kumuruk mao am ponankor ninikaokria maok, mao námoku am fárákapént Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninik am tak. Tá mao lotu nap tokwae yár mek youmpea pris fákáreran makár mokop yiki kukarea pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. ✧

Juda firao Polén lotu nap tokwae mek sámpap kar

²⁷ Wakmwaek fákánek yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámpea maok, tékén arakrá sér, ²⁸ “Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwaeakamp ponankor aropan ‘Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpenk’rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon.” ²⁹ Am kar takrá sénap te, ankwap fi mekamp Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yárakepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop námpwaeria niapon.

³⁰ Aeria maok, Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

³¹ Am fárákapao Polén sámp-wouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákárerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa. ³² Aeria maok, mao koupour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre érékép, makia koumteouráp arop fárákap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar. ³³ Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran ‘Sen anánkaopwe fek yarokwapenk’rá sér. Aeria maok, mao am fárákapán turunkrá, “Máte wanono? Mao te apae námpon?” ✧ ³⁴ Aeránko

maok, kápae kare kounteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárakap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárakapan sérrá, ‘Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárakáre mek santukupenk’rá sér. ³⁵ Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am kounteouráp arop man porokwap pap mwaria kárakárea wae napo maok, am soldia fákáreao man kakapea tukup. ³⁶ Aenapo maok, am kápae kare kounteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, “Man te porokwapea sumpwi papenke.” ✧

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

³⁷ Am soldia fákáreao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárakáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, “Ono fwap amwan kar ankwap sénanam nie?” Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, “Amo te Grik kar te wae mér rap nie? ³⁸ Ono te amo Isip mekamp arop wokwaek tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnáp arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpwe ninik nampon.” ³⁹ Aenángo maok, nopok Polo arakrá sér, “Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono kounteouráp aropan kar sénae.” ⁴⁰ Aeránko maok, ofisa tokwae ‘Fwapon. Takae’rá séránko maok, Polo am punkup fek fokopeyakrá kounteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek saráp popwakop. Aenángo am fárakap ponankor kar pwar napo maok, Polo am fárakapan Hibru kar fek arakrá sér,

22

¹ “Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk! Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae niniki namp yak mono.” ² Tá am fárakap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,

³ “Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp taun Tarsus mek sámpeanánko, máma taun mek tékép nampono. Ono Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárakáreria Kwaro warákárnámp ninik te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea kárakáre nampon. ✧ ⁴ Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárakapan sámpá yampourouiampon. Am te poumou tárápu kounteou méntér, ono am fárakapan tirá wour naeria waeampon. Ono am fárakapan te sen fek yaonkrá éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ✧ ⁵ Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon. Am fárakap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor pas kumwia onan sápaono. Ono sámpá akwapea Damaskus mekamp Kristen fákáre Jisasén mérnáp mwae-párak tukupnap arop fákáre fápákampia Jerusalem mek éréképá koroepa nanko, arop tokwaerao man touwe nénkanáponoria akwapampon.”

*Polo námoku Kristenimpan farákápamp kar
Aposel 9:1-19; 26:12-18*

⁶ Polo warko arakrá sér, “Ono akwapae Damaskus wonae fik nanko, yámar kuknám niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknám wae tokwae ékriaka onomp pourouk wae tákapámpon. ⁷ Aenánko maok, ono apárok piká párákapria wa nanko maok, yámar meknám arop ankáránkampamp kar onan arakrá turunk, ‘Sol! Sol! Apaeritea amo onan sámpá yampourourá térea wae napon?’ ⁸ Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, ‘Tokwae Kar e, amo te wa nape?’ Aeránko maok, mao onan sérrá, ‘Ono te Nasaret mekamp Jisaso nae. Amo onan sámpá yampourou napon.’ ⁹ Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kor sénámp aropamp kar te wa moiapono.

¹⁰ Tá ono sérrá, ‘Tokwae Kar, ae te ono oukoumwan te mokop nanampon?’ Aeranko maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo fárámpea taun Damaskus mek akwapae. Aenapo am mekamp arop ankáránkao ono waráp por nánapitenamp tére ponankor amwan sénaenámpon.’ ¹¹ Am wae te wae tákapa wae nángo maok, ono te ankank nke nanamp pourou mo nanko maok, am arop ono éréképea akwapamp aropao onan yae tokoroepa Damaskus mek santukupapono.

¹² Arop ankáránk Damaskus mek yak nám, maomp e te Ananaias. Mao te ankár Kwarén lotu kareria, loaok yae-párak kare akwap konám aropono. Damaskus mek yakápnep ponankor Juda te man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. ¹³ Mao mankea onomp wonae fik fokoheyakrá onan sérrá, ‘Nánae Sol e, waráp yi te warko fwap nke nanapon.’ Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nángo, ono man nke. ¹⁴ Aeanko maok, mao onan sérrá, ‘Nomp appyeaenámpomp Kwaro amwan nánkáráp nám te, amo fwap námoku ninik nám méria am Yae-Párak Kare Ninik i konám Arop táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon. ¹⁵ Aeria maok, amo ponankor koumteouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp nanapon. ¹⁶ Ae te amo apaentá yépék napon? Amo fárámpá Kwaromp e sérrá wumwiria, ént mek anám napo, amwan yáraria waráp kwatae ninik tirá épéranó.’”

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpán sénámp kar

¹⁷ Polo am koumteouráp aropan warko arakrá sér, “Takia pwarará ono warko arákarrá koroepa Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwapria maok, yém niamp arakria Tokwae Karan nke. ¹⁸ Aenanko maok, mao onan arakrá sér, ‘Amo koupour fárámpá Jerusalem pwarará akwapae. Amo mámá taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.’ ¹⁹ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, am fárakap te waeman ono wokwae kar lotu nap méntép yákrá koumteouráp arop amwan mér nap, ono am fárákapan fápákampá kákrá táramak fupukiamp wae méri yakápnapon. ✧ ²⁰ Tá waráp kar farákáp konám arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor, ono am fárakap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap ninikiampon. Tá am sámp-wouroumpap arop fárakapamp waempyam taokeyakampon.’ ✧ ²¹ Aerampán maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo akwapae! Ono amwan sámp-kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp koumteouráp aropaonapok akwapampo.’” ✧

Pol 'Námo te Rom firamp e fekyak namp'rá sénámp kar

²² Juda fákáre Polo 'Ankwap fi aropan'rá sénámp táman wawia maok, mao 'Yino take pourouráp kar wa te mono' ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, "Taknám arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!" ☆ ²³ Am fárákáp kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. * ²⁴ Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárákáre mék warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, "Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknám kar fi kor sérano." Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria. ²⁵ Aeránko maok, am fárákapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik fokokeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, "Ae te loao sérrá, 'Yumo fwap Rom firamp e fek yaknám aropan taken'rá sénámp ni mo nie? Yumo oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak nám nie?" ☆

²⁶ Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapea maok, ofisa tokwaeran sérrá, "Mámá arop máte Rom firamp e fek yaknám arop te, mokop nanapon?" ²⁷ Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, "Amo onan sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?" Polo kor sérrá, "Yeno." ²⁸ Tá ofisa tokwaerao sérrá, "Ono te Rom mék mani tokwae sirari nampara, Rom firamp e fek yaknamp aropono." Tá Polo sérrá, "Ono te tak mono. Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek yakea nepara, ono kor ankár tak nampon." ²⁹ Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan soldia fákárean 'Sen fek yarokwapenk'rá séri namp niamp teria maok, mao kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápamp kar

³⁰ Ofisa tokwae makria maok, Juda firaó Poloinámp kar fwapi sénapo wa naeria maok, ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aokorop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreanapok kar sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá pikianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokokeyak.

23

¹ Polo Kaunsil fákáreran yi kárákáre fek tokoreyakrá kar tae fek arakrá sér, "Naeou tárápu, ono Kwaro nke námpe fek yáraknamp ninik te wokwaekia koropea oukoumwan má ke feknám yae-párak kare yarak nampon." ² Makrá séránko maok, pris taokeyak konám arop Ananiao Polomp wonae fik am fek yakápnap aropan sérrá, "Man top kor fek porokwapenke." ³ Aeránko maok, Polo man sérrá, "Amo lo méria yarak napao maok, warko am lo kwepwarará arop ankwapan onan 'Man porokwapenk'rá sénap te, pourou yipi fek saráp kwapwe kare niamp naponno. Mek te kwatae kare naponno. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenámpnon."

☆ **22:22:** Ap 21:36 * **22:23:** Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te 'Arop Kwarén wouroump sénámpono' ria yonkwae pwarámp napan yéknép námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.) ☆ **22:25:** Ap 16:37

⁴ Aeránko maok arop ankwap fárákáp am fek yakápapao, am kar wawia maok sérrá, “Amo te Kwaromp pris taokeyak konámp aropan wouroump-sér rape?”

⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, “Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konámp arop támao nie? Ono mér mo nampon. Kwaromp Buk fek yaknámp karao sérrá, ‘Yumo te arop taokeyak konámp arop ankwapan wouroump-séri kwapono’rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo.” ✧

⁶ Aeritea nke nángo maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi, tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia sérrá, “Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono. Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárámp mwanapon. Ono má kar fi man farákáp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon.” ✧

⁷ Mao má kar farákápánko maok, Farisi fákáre pir-pwar, Sadyusi fákáre pir-pwararea maok, kar yorowar. ⁸ (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárámp mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak námprá mér, tá sumpwinap arop fápárámp mwanaprá mér napon.) ✧ ⁹ Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákáp foukouri yakáprá tae fek arakrá sér, “Yino nke nángo te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane.”

¹⁰ Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapantá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, “Takria Polomp pourou sámpea niniriprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pikia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárákáre mek papenke!”

¹¹ Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, “Amo te apápi kwapono. Kárákáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákáp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákápampo.” ✧

Juda firao ‘Polén sámp-wouroump mwar’rá sériap kar

¹² Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámria kar pap, “Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te firráp ént te fár mono!” ¹³ Am takrá kar papap arop fárákáp te 40 kámákár akwapnámp aropono. ¹⁴ Aeria maok, am fárákapao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakáp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, “Yino te waeman kárákáre fek fou e séri tari námpara, fir te fár mo karenon, nánkáráp yakáprá tukupea Polén sámp-wouroumpea maok, fár mwanámpon. ¹⁵ Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwékáprá ‘Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar’rá sér kip. Yino te mwaeao k yérékia oukoumwan yumonapok korop mo námpp fek, man sámp-wouroump mwanámpon.” ✧

¹⁶ Aerá sérapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákárerao yérék i konap nap kárákáre mek youmpea Polén sér. ¹⁷ Aenko maok, Polo ofisa ankárak wumwia sérrá, “Amo arop tár-ménki má ofisa

✧ 23:5: Kis 22:28 ✧ 23:6: Ap 24:15,21 ✧ 23:8: Mt 22:23 ✧ 23:11: Ap 28:16,23 ✧ 23:15: Ap 25:3

tokwaeraonámpok warámpá akwapea napo, kar sérano.”¹⁸ Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, “Fákápá yaknámp arop Polo onan wumwiria sérrá, ‘Amo mámá tár-ménki má warámpá amonapok akwap napo, mao man kar ankwap sérano’ ri námpon.”

¹⁹ Aeránko maok, ofisa tokwae man yaek tokoroepa akwapea aop mwaek námoku mwar yakria man turunkrá, “Amo onan te apae kar sénae nap?”

²⁰ Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, “Am Juda taokeyakáp konap arop fákáre amwan oumpouran “ ‘Polén warámpea kaunsilonámpok ékae”rá sér mwanámp’ ri naponon. Am fárákap te amwan poupwékápría sérrá, ‘Maomp kar fi fwapi oupourounk mwar’rá sér mwanape. ²¹ Aeno amo am fárákapamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop ankwap fárákap 40 kámákár akwap námpao, kar kárákáre papea, firráp ént fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te, am fárákap amo náráp kar wa te mokop nanapria yépékrá yakáp napon.” ²² Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépría kar kárákáre fek sérrá, “Amo akwapea arop ankwapan onan koropá sérinap kar mámá érik séri kwapon.”

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépámp kar

²³ Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, “Yumo te 200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia ti-sámp nap, makia nánapia Sisaria mek kumuruk 9 kilok nángo tukup kip.

²⁴ Aeria maok, yumo Polompör hos ankwapmwaek nánapia napo, am fek tank nángo fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup kipo.” ²⁵ Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:

²⁶ “Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks amwan sámp-kérépría, ono amwan ‘Gude’rá sér rae. ²⁷ Juda firao mámá aropan sámppea man sámp-wouroump mwaría napan maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknámp arop námpantá, ono soldia fákáre éréképá akwapea man am fárákapamp yaekamp pwarokwap nampon. ✧

²⁸ Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárákapaonapok warámpá akwap nampon. ✧ ²⁹ Aeria maok, ono am fárákapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp karan onan sérría, am fek táman man koti naponon. Aenapan maok, man sámp-wouroump, tá man fákap mwanap kar te yak mono. ³⁰ Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárákap, man sámp-wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono kouppour amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárákapan sérrá, ‘Ánkár tukupea amo nke nap kare fek am fárákap maoinámp kar farákáp napo, amo man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.’” Mao pas fek makrá sérimpon. ✧

³¹ Aeránko maok, am soldia fákáreráo mao sérimpaok Polén kumuruk taun Antipatris mek warámpá tukup. ³² Tá ankwap kumuruk hos mek tankápap fákáreráo saráp Polén Sisaria mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárákap te Jerusalem mek arári tukup. ³³ Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae fik pwar. ³⁴ Aenapo maok, Gavman Tokwaerao am pas nkerá farákápea pwarará, Polén arakrá turunk, “Amo te mae provins mekampono?” Aeránko maok, Polo sérrá, “Ono te Silisia mekampon.” ³⁵ Aeránko maok, mao sérrá, “Amwan kot mwarianap

arop korop napo maok, ono waráp kar wa nanampon.” Aeria maok, Filiks námokuráp soldia fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwatea taokeyakáp.

24

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

¹ Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananaia-sia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankáránk, maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárakap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákáp. ² Gavman Tokwaerao Polén wumwi nángo, koropeanángo maok, tá Tertuluso kar farákáprá maok arakrá sér, “Arop Tokwae Filiks, amo wokwaek yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nángo, yino yae-párak yakámpimpono. Waráp kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon. ³ Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare kareria maok amwan aesioria warákarimpon.

⁴ Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro. ⁵ Yino nke nángo, máma arop te kápae kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda fíran kákkarrá yorowarrá yárakrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párapok konámp aropono. ✧ ⁶ Mao te Kwaro nke námp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpantá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ✧ ⁷ Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárakárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon. ⁸ Mao “Arop man kot naeria námp kwamp te amo nke nap fek akwap kun’rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao máma aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae.” Tertuluso makrá sér.

⁹ Aeránko maok, Juda fákárerao kor Polén takrá kotiaka énéngi sérrá, “Am kar am te wae ponankor kare karono.”

Polo Filiksén kar farákápámp kar

¹⁰ Gavman tokwaerao Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono wae mér nampon, kápae kare yopwar amo má fíran fwap taokeyak konapara, amwan fwap sénanampon. ¹¹ Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek pokea lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámprampi yak nampon. ¹² Am ke fek te Juda fákáre te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárakap ono fopwaok namp nke moi napon. ¹³ Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nángo, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.

¹⁴ Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárakapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwaepáraokria, ono yinomp appeyaenámpomp Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwaek kumwiap karan kor mént ponankor méri yak nampon. ✧ ¹⁵ Ono te Kwaro sumpwinap arop fárakap yae-párak kare arop, tá kwataenap arop méntér

fápárámprá kák naenámpan, mámá arop fákárerao i konapnámp taknámp méria yépekrá yak nampon. ✧ ¹⁶ Aeria maok, ono te kápae kare por onomp ninik yae-párak yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárákáre konampon.

¹⁷ Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwaek yárakia maok, wakmwaek onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank ti-koroepa ankank monap aropan yaewourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ✧ ¹⁸ Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pourounkoup nap yak moimpon. ✧

¹⁹ Aempan maok, provins Esia mekamp Juda ankwap fákáre onan koroepa sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nángo te, am fárákap ankar koroepa amo nke nap fek onan kotanápon mpupo. ²⁰ Aeno mo napa te, mámá arop fárákap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon. ²¹ Ae te ankáránkamp kar ono sénanko, am fárákap warákár moi nap arao karane: ‘Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.’ ✧

²² Feliks te Tokwae Karan ménap arop fárákapao i konap ninik te wae mér námpara, am koupoukounap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, “Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro.” ²³ Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, “Polén kalabus mek papea maok, man kárákáre fek fákápá pap kwapon. Tá maomp nouroupo fwap man ankank yaewour mwanap taokor kwapon.” ✧

Filikso Polén anánk yopwar fek fákapea papnámp kar

²⁴ Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Kraiss Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér. ²⁵ Aeria maok, Polo man yae-párak kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yákrá apápria maok, táte, “Amo akwapae. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nángo te, ono warko amwan wumwi nanampon.” ²⁶ Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nángo akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.

²⁷ Filiks te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nángo yak. Takrá akwapea, anánk yopwar pwar nángo maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

25

Polo ‘Sisar náráp kar wawano’rá sérimp kar

¹ Festus koroepa distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap. ² Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia

koropea maok, Festusén ‘Polo nkwak mak námpono’rá sérar. Am fárakapao kar kárakáre fek arakrá sér, ³ “Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámp-kérép napo, korop kuno.” Am takrá sérar te mwaeao kuk yéérékia Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ✧ ⁴ Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, “Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik nanamp fápaé námpono. ⁵ Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárakapao onont pik mwanapono. Aeria am fárakapao am arop kwatae niniki námp yak nángo te, man kot mwanapono.”

⁶ Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok, Sisaria mek pik. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárakapan ‘Pol warámpá mankenk’rá sér. ⁷ Mao wae mankeanángo maok, Jerusalem meknámp koropnap Juda fákáre ikarrá yakáprá kápaé kare kar sérarrá, ‘Mao te kápaé kare nkwakwe make kwatae kare niniki námpono’rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yéngép mwanap fi kor yak mono. ✧ ⁸ Am fárakap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, “Ono te kwatae ninik mo, ono Juda firamp lo ták-sir mo, tá lotu nap tokwae mek kor sokoro mo, tá King Sisarén kor kwatae ninik moi nampono.”

⁹ Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákáranápon yonkwaeria maok, Polén arakrá turunk, “Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te, ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananampono.” ✧

¹⁰ Aerámpan maok, Polo arakrá sér, “Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap mek táman onomp kot wa mwanapon. Amo wae mér napono, ono te Juda firan kwatae ninik moi nampon. ¹¹ Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae niniki nampao nángo te, ono fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nángo te, arop ankárank onan sámpea am fárakapamp yaek sánk mwanap pourou mono. Onomp ninik te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano.” ¹² Aeránko maok, Festus manénkir náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá, “Amo ‘Sisar waráp kot wawano’rá sénap kwamp te, Sisonámpok akwap nanapono.”

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

¹³ Ankwap ke fek King Agripan ntiaka maomp antáp Bernisi am anánkwapao Sisaria mek ékia Festusén ‘Amo korop napan warákár nempono’rá sér. ¹⁴ Am anánkwap Sisaria mek, kápaé kare yae yak nepantá maok, Festuso Polo yak námpan am Kingén sérrá, “Arop ankárankamp wokwaek Filikso kalabus mek páte nángo yakámpao, oukoumwan taki yak námpon. ¹⁵ Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda fi taokeyakáp konap arop fárakap koropea onan, maoinámp karria farákáprá séria maok, am fárakapamp ninik te ono ankár ‘Am arop te kwatae ninik itenámpono’rá sénanko, soldia fákárerano man touwe sánkanáponoria napon. ¹⁶ Aenapan maok, ono am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Rom yino te take pourouráp ninik fek kwaporok arop ankwapan touwe sánk mo i konámpon. Mao ankár am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nángo, man kotnap kar farákápea pwar napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá sénánko, wawia maok, tak i konámpon.’

¹⁷ Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá koropnamp ke fek te, am fárakap mapek onont koropapono. Tá ono am fárakapan ‘Nánkár yépékenk’rá sér mono. Ankár ampi wakarrá akwapea kot i konap nap mek tankrá ‘Am arop warámpá mankenk’rá sériampon. ¹⁸ Aenanko maok, man kot mwanap arop fokouri yakápapo, onomp ninik te mao kwatae ninikinámp karan farákáp mwanapan mpwe naman maok, mono. ¹⁹ Am fárakap te mao náráp lotu i konap ninikan kar yorowarrá, tá ‘Arop ankárank Jisas te wae sumpwi námpono’rá sénapan maok, Polo ‘Am arop te yiki yak námpono’rá sénámpon. ✧ ²⁰ Aerapo maok, ono am kar fi fwapia wawia mér naeria naman maok, onomp ninik te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, ‘Amo te Jerusalem mek akwapea napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?’ ²¹ Aeraman maok, Polo sérrá, ‘Ono te kalabus nap mek yak nae rae. Nánkár Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.’ Aerámpantá maok, ono man sérrá, ‘Ankár kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupouroukia amwan Sisaronámpok sámp-kérép nanampon.’” ✧

²² Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, “Ae te onoku am aropamp kar wa nae.” Tá Festuso sérrá, “Oumpouran amo fwap wa nanapono.”

²³ Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank kwapwe moporia korop. Am anánkwap koropea, ami ofisa fákáre, am taun mekamp arop tokwae, makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenapo maok, Festuso séránko, Polén warámpá mank. ✧ ²⁴ Aeapo maok, Festuso sérrá, “King Agripa, tá yumo arop ponankor yinont yakáp nap, yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda koumteouráp arop ponankor, tá mapek kor man ono nke namp fek ‘Mao sokoro námpono’rá kar farákáp napon. Am fárakapao onan tékén arakrá sér, ‘Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria yakantáno!’ ✧ ²⁵ Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámpank te yak mo kare námpon. Aenánko maok, maomp ninik te Sisar námoku náráp kar wawanoria námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-kérép nanampria nampon. ²⁶ Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp kwamp, nomp Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nampon. Aeno King Agripa, ono mamá arop amonapok, tá kápae kare arop nke nap fek war-sankoropá pwar nampono. Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon. ²⁷ Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap ankank maonámpok sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon.”

26

Polo Agripan kar farákámpamp kar

¹ Agripa Polén sérrá, “Amo te amokuinap kar farákápae.” Aeránko maok, Polo náráp yae narek paprá maok, arakrá sér,

² “King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákárerao kápae kare kar onan sérar napan ono nopok amwan farákáp naeria nampon. ³ Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar nám wae mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor fwapi wawae.

⁴ Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am fárákap onan mér kare nap te, ono oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napon. ⁵ Am fárákap te onan wae mér napara, mao námoku onoinamp ninik amwan sér mwanapon. Am fárákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan fár-ménki yakamp feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárákáre Juda ankwap fárákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ✧ ⁶ Aeno ono oukoumwan mapek fokoheyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak naerámponoria yépék namp fek napon. ✧ ⁷ Yinomp éntér-sámpramp firao kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman saráp yépékiapon. King e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot napon. ⁸ Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámprá mér te monorá ninik napon?

⁹ Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisasomp e kwatae pap naeria kápae kare ankank sámpá yampourouiampon. ¹⁰ Ono Jerusalem mek am ankank takrá yárakiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp kar sámpea, Kwaromp kápae kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am Juda fákárerao ‘Am fárákapan tirá wour mwar’rá sérarapo maok, ono kor ‘Tak mwar’rá sériampon. ✧ ¹¹ Ono te kápae kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan ‘Jisasén mér nap pwaranápono’ ria kárákárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek yaknámp taun mek kuri oupouroukrá akwaprá touwe nénkampon.’ ✧

Polo námoku wokwaek Kristenimpan farákápámp kar

Aposel 9:1-19; 22:6-16

¹² Polo warko ankwap kar arakrá sér, “Aeria maok, onan pris tokwae fákáreamp kar sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun Damaskus mek akwapampon. ¹³ King e, ono akwapea, yámar kuk nángo ono am mwae-páraok akwap nanko maok, yámar meknámp wae tokwae ék nángo ono nke nampono. Am wae tokwae te kárákáre kareria maok, yámaramp wae kámákar akwap námpono. Am te koroepa onan wae tákapria maok, onont tukupnap arop fárákapan kor wae tákap. ¹⁴ Aenko maok, yino ponankor apárok piká párákapria maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, ‘Sol, Sol, amo te apaeritea onan ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan maok, amo amokunapaokria amoku támao touwe sámp napon.’ ¹⁵ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, amo te wa nape?’ Tá Tokwae Karao sérrá, ‘Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ¹⁶ Aeno amo fárámpea fokoheyakae. Ono oukoumwan amonapok korop namp te, onomp tére nanapria amwan nánap nampon. Tá amo arop ankwap fárákapan amo oukoumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono amwan yénkép nanamp ankank farákapan. ¹⁷ Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao amwan mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono. ¹⁸ Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi fipirékarrá

kák napo, am fárákap kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon. Aeria maok, Satanomp kárákare pwararea Kwaronámpok koroepa onan mér napo, ono am fárákamp kwatae ninik tirá épéria maok, onoku nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párakop nanampon.’ * ✧

Polo misin tére námpan Agripan farákápámp kar

19 Polo warko ankwap kar sérrá, “King Agripa, ono am yámar mekamp kar wawi namp te, ono maomp kar ták-pwar mono. 20 Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea maok, tá wakmwaek Jerusalem mekamp aropan kor farákápria maok, táte Judia apár me mwae kamp koumteouráp aropan, tá ankwap fi koumteouráp aropan kor ménter yakáp nampon. Ono arakrá farákáp, ‘Yumo te ankár Kwaronámpok arákarrá koroepa man méria maok, yumonap ninikao yumo wae kwatae ninik pwaranap yéknép naenámpon.’ * ✧ 21 Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda fákáreráo onan lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon. * ✧ 22 Kwaro onan yaewour nángo, ono fwap yakrá koroepa oukoumwan nampon. Ae namp kwamp, ono oukoumwan mámá fokopeyákrá arop fákáre ponankor, tá arop nununkwi ménter yakáp napo, ono am kar farákáp nampon. Ono te ankwap pourouráp kar farákáp mono. Ono te wokwaek profet fárákapao sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar táman saráp farákáp nampon. 23 Am fárákapao arakrá sériapon: ‘Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka, apár me meknámp kápae kare arop fárákapan mekrá fárámp naenámpon. Mao te Kwaromp wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap firan kor mént farákáp naenámpon.’ * ✧

Polo Agripan ‘Amo Kwarén mérae’rá sénámp kar

24 Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, “Pol, amo te épépérép nape! Amo te kápae kare skulia mér tokwae sám nap támao amwan épépérépi papáne!” 25 Aeránko maok, Polo sérrá, “Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono. Ono waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon. 26 King Agripa te am ankank ponankor méri yak nángo, ono séri nampon. Aeria ono man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao nke námp fek, tá mao wa námp fek am Jisaséniap ankank mek mono, érik koropámpon. * ✧ 27 King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono te amo wae mér naprá ninik nampon.”

28 Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, “Apaeritea amo oukoumwan kar táman ‘Koupour Kristenae’rá sénapon?”

29 Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, “Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá tokwaeri ke fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia mámá arop fárákap ponankor onomp kar wanap, yumo fwap ono niamp maknámp mwanapono. Aeno mámá onan fákap konap sen sin miráp pourouk yak te monoria nampon.”

30 Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop ankwap fárákap mént yakáp nap, makia ferámprá am nap aokore pwarará ek yink. Aeria maok, am fárákap námoku kok arakrá sérar, 31 “Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákapá yak naenámpánápe?” 32 Tá Agripa Festusén arakrá sér, “Amo te fwap am arop pwar napo,

amwar akwap naenámpan maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano'rá sénámpon.” ✧

27

Polén sip mek papea Rom mek sámp-kérépap kar

¹ Yinan am fákáreao ‘Sip meknámp kantri Itali mek tupup mwanapono'rá séri pwate. Am fárákapao Pol ntiá ankwap kalabus arop fárákap 100 soldia poukwap konámp ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákárea te Sisar námokurápono. ² Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip provins Esiamp solwara fikamp taun mek akwap naerianánko maok, apár Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor yinont akwap. ³ Ankwap kumuruk yinkeá Saidon mek nánko maok, Juliuso Polén aropompria man sérrá, “Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop fárákapán nkea maonap amo monap firráp ankank tiae.” ✧ ⁴ Yino warko Saidon pwarará sip sámpa tupupánko maok, ouwi tokwae koropria sip éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus mek. Tá yino Saiprus mekia maok, am ouwi porokwenámp mwaeknámp ⁵ provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tápamprá tukupea provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.

⁶ Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria mekamp sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan am sip mek éréképá akwap. ⁷ Aenko maok, yino sip mek kounkouria tupup nánko maok, ouwi tokwae koropria sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yinink kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákárea tére kárákárea napo maok, yino tukupea taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tupup mwanámp pourou mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiaok ouwi yak monámp mwaeknámp Salmone akokwap wonae fik warákarrá tupup. ⁸ Aeria maok, warko am amor ke solwara firiaok tukupea taun Lasea mek wonae fikamp ‘Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare’ mek yakáp.

⁹ Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firaó fir fári kwaponrá taokor konap yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákkarrá souroukoup. Aenámpantá maok, Polo am fárákapán sérrá, ✧ ¹⁰ “Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tupup nánko te, nomp kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono, nomo kor mént ént mek pik mwareanámpon.” ¹¹ Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop, tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon. ¹² Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, ‘Mamá sip yak konámp ént you máte kwapwe kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon'rá sér. Aeria maok, kápae kare sip mekamp arop fárákap ‘Wae tupup mwanámpono'rá sérar. Am fárákapao sérrá, “Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp mwanámpon.” Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke nap mwaek yak námpon.

Ouwi tokwaeria ént solwara nákkarrá koropámp kar

13 Ouwi yae-mánkwán mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono, fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpán mpweria maok, wae am ént porokwe yak nángo, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit mek wonae fik kar. 14 Aenapan maok, koupour kar yae-párak mwaeknámp ouwi tokwae korop. Am ouwi te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae. 15 Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup mwanámpán mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe kwaeri pwar napo, ouwirao námoku sip sámepe akwap. 16-17 Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nángo maok, ouwi kánankenámp ke mek. Am mekria maok, yino koupourouia sip mek wakmwae tokorop tenap bot kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek papria maok, kárákáre fek yarokwapá pwar. Aeriaka sip faokorantá apápria maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am baklain fek sip kárákáre yakanoria fákápá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae fikamp kárak mek fumpantá apápria maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwirao sánánkar sip sámepe akwap. 18 Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwirao yinan sámepe kárákárea wae námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér. 19 Warko yinink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae sékérria maok, sip mekamp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwae náráp yae fek táman solwara mek épér. 20 Kápaé kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nángo maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp ninik mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan niniki námpono.

21 Kápaé kare kumur te fir fár moapo maok, wakmwae Polo am fárákap ou mek fokopeyakrá arakrá sér, “Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ✧ 22 Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mekamp arop ankwap sumpwi mo, fwaponno. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pik naerámpon. 23 Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipirman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakria, mao arakrá sér, 24 ‘Pol e! Amo te apápi kwaponno. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.’ Enselo aerá séri námpara, ✧ 25 arop fárákap yumo te apápi kwaponno! Ono mér namp te, Kwaro ankár am ankank mao onan sérinámpaok naerámpon. 26 Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nángo, sip akwapá am fek téréképea kárákáre yak naerámpon.” ✧

27 Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámepe solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nángo, sip mek tére konap aropao ninik napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp. 28 Aenámpantá maok, ént purump konap paok ént mek sirarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sirarea nke napo maok, 30 mita fek yak. 29 Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákár akwapantánoria apáp tirink. Aeria maok, anka yiawor tia sip weaok mwae épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar

toropwap. ³⁰ Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pirikimpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aeria maok, me kor mwaeknámp anka sinámp ritea, bot kánanke aokoroepa ént mek sir mwaria. ³¹ Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, “Mámá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea napon.” ³² Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárákap napo, bot solwara mek pik.

³³ Wae yámar aok naenámp wonae fik nángo maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, “Yumo te fir fária yare fek yakáp moi napon. Yumo te ankár fére-sámpramp yae fek apáp tirinkria kwaporok yakápi napon. ³⁴ Aenapantá ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo te fir fépéria pourou kárákáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pik mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon.” ✧ ³⁵ Aerá séria maok, mao pan sámpeaka am arop fárákap nkeap fek Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, wae maomékir fár. ³⁶ Aenángo maok, am arop ponankor man nkerá paokoprá warákárria maok, am fárákapao kor wae fépér. ³⁷ Yino sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono. ³⁸ Am fárákapao fépérapo wae pwi nángo maok, wit ankwapmwaek te sip kápaeanánoria ént solwara mek épériapono.

Sip faokor akwapámp kar

³⁹ Yámar aok nángo maok, am sip mek tére konap fárákapao am apár nke napan maok, am apár te maokeanorá mér mono. Woupwi mekam you nkeapo maok, kwapwe kare. Aenángo maok, am fárákapamp ninikao sip am mwaek youmpea woupwi mek kárák fek tank naenámpan mpwe. ⁴⁰ Aeria maok, anka fekamp paok ponankor karrá fékéria, anka solwara mek pwar. Tá paok ankwap sip stia me mek yarokwapnap aokor-aokori pwar. Tá me kor mwaekamp sel narek ér-sampoeka pwar. Makia napo maok, sip wae ouwirao sámpea woupwi fik sakwap. ⁴¹ Aenámpan maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárák mek fumpeyak. Aenángo maok, éntao weaok mwaeknámp korop ko panánkárae yak nángo sip fopwari akwap. ⁴² Tá soldia fákáreramp ninik te takria kalabus fákáre érrá tukupea pirikimpá tukupantáno, man kar fékér mwaria. ⁴³ Aenapan maok, maomp ofisa Polén yaewourámp kwamp maok sérrá, “Taki kwapono, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékér-kirámprrá érrá tukupeaka fikanápono. ⁴⁴ Tá ankwap fárákap te sip mekam yao kárakére má ti, tá ankwap sip fopwarianámp kárakére má tia érrá tukupanápono.” Aeránko maok, am fárákap sérámpaokria, yino ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént mek pik mo, fwapono. ✧

28

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

¹ Yino fwap koroepéaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nángo, am apár amor ke e te Maltano. ² Am mekam arop fárákap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouriapono. Am ke fek warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp arop yaomwi yankia pwarará maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá tukup napo, yae yérénkrrá tankáp. ³ Aenángo, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nángo maok, tá tákam-ti yao mek yakea yaomwi touwe nukup nángo, ek mankria Polomp yae yampea tokoropeyak. ⁴ Aenángo maok, am fekamp koumteouráp aropao kor am tákam Polomp yaek yampea tokoropeyak námp nkea maok sérrá, “Ae te

am arop te arop tirá wour i konámpon. Mao te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae ankank napo nopok i konámp kwar te, mao yiki yak te monoria námpon.” ⁵ Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek piká párákap nánko, Pol te touwe kánanke sámp mo. ⁶ Aenko maok, koumteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok piká párákapria sumpwi naenámpan mpwe ninikria, yépekrá yakáp napan maok, ankár mo karono. Aenáno maok, am fárákapao sérrá, “Máte kwar ankwapono.” ^{*}

⁷ Am tankáp nap fek wonae fik yaknám apár te am apár amor ke taokeyak konámp arop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá pokea námokuráp nap mek yinink kumur fek yinan taokeyak námpono. ⁸ Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér sámpea amp. Aenáno maok, Polo maonámpok youmpea, maomp pourouk yae papria kar toropwap nánko maok, maomp touwe warko fwap. ⁹ Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te ponankor koropapo maok, Polo am fárákapapan fwapokwaprá kákámpon. ¹⁰ Aenáno maok, am fárákap yae-párak kare ninik fek yinan yaewouria maok, yino sip mek tukupnám ke fek yino monámp ankank yinan ti-sápapono.

Polo akwapea Rom mekimp kar

¹¹ Yino am apár amor ke Malta mek yinink yunk yakáp. Am mek te taun Aleksandria mekamp sip ouwi tokwaenám ke fek am mek yépekrá yakeanámpan akwap naerianánko, yino am mek kounkour. Am sip me kor mek te kwekár kwar Susomp tam feaenám poumou-tárápyaramp wunéri kumwi tenapono. ^{*}

¹² Yino tukupea taun Sirakyus mek yininki yakáp. ¹³ Aea maok, am feknám tukupea Regium mek ankáranki yakápia ankwap kumur nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknám korop nánko maok, yino Regium pwar. Tá yinink yámar táman yino tukupea taun Puteoli mek sip pwar. ¹⁴ Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kikipánko maok, am fárákapao yinan sérrá, “Yumo te yinont yapék fákánek yae yakáp mwanapono.” Aéro-papo maok, yino am fek mént yakápia maok, warko am fárákapapan pwarará, taun tokwae Rom mek tukup mwaria. ¹⁵ Aenáno maok, Rom mekamp Kristen fárákap yino koropnám kar wawia am fárákap koropea yinan mwaeak kikip. Yino am fárákapapan te Apius maket mek kikipimpono. Am fek te ‘Arop Néntép konap Nap Yininkaopwe’rá sér i konapono. Am fek Polo am fárákapapan nkea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria, maomp ninik mek wae kárakáre sámp.

¹⁶ Yino tukupea Rom mekánko maok, gavman tokwaerao Polén sérrá, “Fwapono. Amo nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp yáraknám soldia méntér yakenke.”

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

¹⁷ Polo Rom mek yininki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop fárákapapan koropenkria wumwi. Aenáno, am fárákap koropea koupoukour napo maok, am fárákapapan arakrá sér, “Nánaeou tárápu, ono te wokwaek námoku nomp arop fi mek sámpá ouroukup mo, tá nomp toutounámpomp loan kor ták-sir moi nampon. Aenaman maok, onan Jerusalem mek fákapea Rom fákáreramp yaek pwar napon. ¹⁸ Aeria maok, onan am fákárerao Rom

^{*} 28:5: Mk 16:18 ^{*} 28:6: Ap 14:11 ^{*} 28:11: Am kwekár kwaromp poumou tárápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapon. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapon.

mekamp aropao, onomp kot wawanoria pwar napan maok, am fárákapao nke nap te, onan sámp-wouroump mwanap kwatae ninikinamp ankank te yak mono. Aenángo, onan pwar mwaria napon. ¹⁹ Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok, ono ankwap mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria nampon. Aenampan maok, ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono. ✧ ²⁰ Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp ninik te, ono yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi ponankor yépéknámp arop táman méria yépékrá yak nampon. Am fi fek táman oukoumwan onomp yaek sen máma fákáap tenapon.” ✧

²¹ Tá am fárákapao man arakrá sér, “Yinan te Judia mekamp arop te amwan taknap kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am mwaeknámp yinonámpok koropea amoinap kar fárákápra, amwan kwatae kar sér moi námp. ²² Aeno yino te amoku kareao waráp ninik fárákáap napo, wa mwaro. Yino te wae mérono: Ponankor némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo Juda ou mek wourékam fi yoronap arop fárákapan kar kwatae sérar napon.”

²³ Tá am fárákáap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop koropea, Polo yakámp nap mek koupoukour. Polo am fárákapan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp kar, tá profet fákáreamp kar aran am fárákáap ‘Jisasén méranápono’ ria koumouneknámpia kárákáre fek fárákápra akwapea kumur mek. ²⁴ Aenámpan maok, arop ankwap fárákáap ninik nap te am Polo fárákápnámp kar te kare karon. Aeno ankwap fárákáap te maomp kar karenoria mér mo. ²⁵ Aeria maok, am fárákáap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup mwaria napo maok, Polo kar ankwap arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao nomp toutounápen profet Aisaiamp top kor feknámp arakrá sér,

²⁶ ‘Amo akwapea am arop fárákapan arakrá sérampo:

Yumo te kápae kare por kar wa mwanapan maok,

Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono.

Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok,

yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.

²⁷ Am arop fákáreamp ninik te ankár épérépi yak nángo,

Tá am fárákáap kar wa mwanap woupwi te kokwae.

Tá am fárákáapamp yi wouri yakáap mwanapon.

Takria am fárákáap ankank ankwap nkeria, kar wawia

am kar fi méria ononámpok arákarrá korop napo,

ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.” ✧

²⁸ Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria kwapwe kare térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaonapok sámp-kérép tenámpara, am fárákáap te waeman wa mwaria napon.” ✧

²⁹ Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok, námoku kok sérarrá téréménkrá tukup.

³⁰ Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek yak námp fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap mek korop napo nkerá te, ‘Fwaprá kar korop napon, nap mek koropenkrá sér i konámp. ³¹ Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp

firáp taokeyak konámpan farákápria maok, Jisas Krais Tokwae Karamp kar yénkrá farákáp konámpono. Mao kar farákáp naeria te apáp mo námpara, arop ankwap te man te taokor mono.

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnám Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen kounteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámpo. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare kounteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran 'Yae-párák kare kounteouráp arop'rá sénámpo.

¹ Ono Pol, ono Krais Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, 'Amo onomp Kwapwe Kare Kar fárákáp nanap' rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. ✧

² Wokwae kar Kwaro námokuráp profet fákáreran 'Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenámpo'rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono. ³ Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpo. ⁴ Kwar námokunám mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, "Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. ✧ ⁵ Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sápnámp te, Kraisomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaka má karaok paokop mwanapria nimpon. ✧ ⁶ Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraisó wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakápnaponno.

⁷ Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakápnapara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸ Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar naponno. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námp fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén 'Aesio'rá sénampono. ✧ ⁹ Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárámp Kwapwe Kare Kar fárákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpono. ✧ ¹⁰ Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onomp mwaek kup yoro nánko, yumwan

koropá nke nanampon. ✧ ¹¹ Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárakáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon. ¹² Ae naenámpara, onomp nínik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énéni nomp nínik mek kárakáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³ Kémpiyae tárápu, onomp nínik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria nínik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap téraero onan taokor fákeyak námpon. ¹⁴ Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaeak yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon. ¹⁵ Aeria maok, onomp nínik te Rom mek tankápnap arop fárakap yumwan kor Kwapwe Kare Kar fárakap naenampon.

‘Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárakáreno’rá sénámp kar

¹⁶ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárakáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yará, arop ankwap firan kor mént érékép nánko, korop napon. ✧ ¹⁷ Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpan yénkép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpon: “Arop fárakap Kwarén mér napo maok, mao man ‘Yae-párak kare arop’rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon.” ✧

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae nínikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp nínik pwarará, námokuráp nkwaekwe make nínik kwataeak paokopria, am kwatae nínik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárakapan nopok touwe kwatae sánk konámpon. ✧ ¹⁹ Am te apae riteanápe, am fárakap Kwaromp nínik kápae kare ankwapmwaeak waeman érik nkea mér napao napaná námpon. Kwar námoku am nínik wae yénkép námpon. ²⁰ Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yará oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaeak érik yak mo námp, Kwaro nínik námp fi kor ntiaka kárakáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te ‘Ono Kwaronámpon nínik mér moria nampara, ono Kwatae níniki namp yak mono’rá sénaenámp pourou mono. ✧

²¹ Kwarén te wae mér napao maok, mao te ‘Kwar kareno’rá nínik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén ‘Aesio’rá sér mo napon. Am fárakapamp nínik te épépérépi akwapria, nínik ntiá mér te kiríkíp yak námp niamp námpon. ✧ ²² Am fárakap támao kwekápria sérrá, ‘Yino te mér tokwaeráp’rá

sénapao maok, épérép kari tukup napono. ²³ Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, takam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon. ✧

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kíkiank ninikao éréképeanánko, ounnám ninikaok paokopria maok, popwarápaé sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon.

²⁵ Am taknap arop fárakap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárakap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárakapan kwaporok pwate nánko, am fárakap námokuráp pwarápaé konap kíkiank ninik mek yakáp napono. Tá am fárakapamp kounteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párak kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman kounteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon. ²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuaok kor náráp kounteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kíkianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápaé mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konapon. ✧

²⁸ Am taknap fárakap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeak paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napono. ²⁹ Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kíkiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapon. Tá ankwap fárakapan kánánkámp sérarrá paokoprá, ³⁰ tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapon. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon. ³¹ Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konapon. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon. ³² Kwaromp yae-párak kare karao sérrá, “Taknap arop fárakap te faokor mwanapono.” Am arop fárakap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konapon.

2

Kwar kotnámp te 'Yae-párák kareno'rá sénámp kar

¹ Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te 'Ono kwatae ninik moi namp'rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon. ² Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk naenámpono. ³ Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape? ⁴ Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, 'Am te kánanke kwatae' ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwareriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono. ⁵ Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapria amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon. ⁶ Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon. ✧ ⁷ Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon. ⁸ Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákapan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ✧ ⁹ Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon. ¹⁰ Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énéni sámp mwanapon. ¹¹ Kwar te ankáránkamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankáránkamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. ✧

¹² Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákapan lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukouprá am arop fárákapan kot naenámpon. ¹³ Arop lo kar wawiaka mántwaok yarak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yaráknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpon. ✧ ¹⁴ Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napon. ¹⁵ Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, "Am te kwataenono." Tá yae-párák kare ninik nánko, 'Am te kwapwe kareno'rá sér i

konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yéknép námp niampon. ¹⁶ Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraiséen sánk nánko, mao tére naenámpo. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon. ✧

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

¹⁷ Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino te Kwaromp firápara, fwapono’ ria yiráp e narek sampok konapon. ¹⁸ Yumo te Kwaro ‘Arakrá térenk’ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, méria yakáp napara, ‘Yae-párak kare ninik námpara, yino te kwapwe kareno’rá sénapon. ¹⁹⁻²⁰ Yumo te arakrá ninik i konapon: ‘Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yéknép mwanámpon. Yino te arop kirikip mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yéknép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.’ ²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yékné napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan ‘Oukuni kwapono’rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene. ²² Yumo sérrá, ‘Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono’rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén ‘Mono’rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene. ²³ Yumo te warákár sérrá, “Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono.” Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon. ²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: “Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e apárok sámpanámpon.” ✧

Yipi fárakap konap kar

²⁵ Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárakap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárakap mo inap arákár napon. ²⁶ Aeno arop fárakap maomp yipi fárakap moi napao, loaok yae-párak kare ninik fek yáraknámpon arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárakapnap arop niamp napon. ²⁷ Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárakap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárakap moi napao loaok yae-párak kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape. ²⁸ Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárakap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe. ²⁹ Aeno arop námokuráp ninik meknámpon kar Juda námpon kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yipi fárakap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámpon korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámpon korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námpon te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námpon fek te arop tokwae kar yak námpono. ✧

3

Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono'rá sénámp kar

¹ Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi fárákapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie? ² Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwaekwe make kwapwe kare ankank nénk námp. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. ³ Kareno, Juda ankwap fárákap am kar nika paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérímp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? ⁴ Mo karon. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámp. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niampon:

“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek onan kot napon.

Tá amwan kot mwaria ninik napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon.” ⁵

⁵⁻⁶ Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaera sér mwanámp? Kwar te nopok onomp kwatae ninik fek touwe sámp námp te ‘Am te pwi mo námp’rá sér mwanámp nie? Mo karon! Kwar te yae-párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup naenámp? ⁷ Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yénkép nánko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sámp naenámp? ⁸ Arop ankwap fárákapao onan wouroumprá kwekárá sérrá, “Polo arakrá sénámp, ‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yénkép mwanámp.’” Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae karen. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am fárákapan kot naenámp.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono'rá sénámp kar

⁹ Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokocono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firaok kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon. ¹⁰ Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámp arop yak mo karenono.

¹¹ Arop ankwap yae-párák kare ninik fi fwapia mér mo,

Tá arop ankwap Kwarén oupourouk námp yak mono.

¹² Arop ponankor Kwarén te wae pwate napon.

Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek kwatae kare arop yakáp napon.

Am ou mekamp arop ankwap kwapwe kare ninik mo kare napon. ¹³

Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te arop papnap apár me kikir akwap nánko,

mákáre aok konámp niampí napon.
 Am fárákapamp táp meknámp te
 kápae kare kwekár kar sér i konapono.
 Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te
 karnaerao arop yamp nánko,
 sumpwi konámp niampao top koupouri yak námpon. ✧

¹⁴ Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar
 sérar i konapon.” ✧

¹⁵ “Koupour yopor yonkwae pwarámpria
 arop ankwap tirá wour i konapon. ✧

¹⁶ Ankár takrá paokopria maok,
 Kápae kare aropan nkwakwe make sokororia
 maomp ankankan kor souroumpoura waerá
 ninik mek kápae fápáramprá kák napon.

¹⁷ Ankwap fákárerént ankárankamp ninik fek
 yakáp i konap ninik te mér mo napon.

¹⁸ Kwaro námwan naeanria
 kánanke apáp mo i konapon.” ✧

¹⁹ Nomo te wae mér, má kápae kare kar loraó sénámp te, loramp yae
 ankore mek yakápnap arop fárákapán sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao
 sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp pourou mo kareno. Apár-
 apár ponankor mekamp ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te
 kwatae niniki tenámpon. ²⁰ Arop lo karaok saráp yárák námp te, Kwaro nke
 námp fek yae-párák kare yaknámp arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae
 ninikan yénkép námpon. ✧

Arop Kraiséén mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

²¹⁻²² Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yénkép námp te, námoku nke
 námpe fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp
 mwae páráknámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon.
 Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraiséén mérnáp aropan fwapokwapia yae-párák
 kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénap te, am
 Kwaronám kwapwe kare ninik táman farákáp napon. Am ninik te araki
 yak námpon: ²³ Nomo ponankor waeman kwatae niniki tenámpara, nomo
 Kwaromp waeráp kwapwe kare niniként pwi mwanámp pourou mo kareno.
 ✧ ²⁴ Aenámpan maok, Kwaro nomwan ninikia yaewour naeria nomwan Kraís
 Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am
 te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Kraís Jisasomp tére fek
 nomwan kwaporok ti-sáp námpon. ✧ ²⁵⁻²⁶ Wokwaek kar Kwaro ninikia sérrá,
 “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor
 man mér napo, Jisasomp yíriraó kwatae ninik tirá épér naenámpón.” Am
 taknámp ninik támao Kwaro nomwan yénképrá: ‘Yumo te yae-párák kare
 aropono’rá sénanampría nimpon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae ninik
 fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, ‘Oukoumwan mér mo napono’ ria koupour
 touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan
 yénképnámp yae-párák kot i konámp ninik érik koropea yak námp te, nomo
 wae mér námpon: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao námp kwamp

✧ **3:13:** Sng 5:9; 140:3 ✧ **3:14:** Sng 10:7 ✧ **3:15:** Snd 1:16 ✧ **3:18:** Sng 36:1 ✧ **3:20:** Ga
 2:16; Ro 7:7 ✧ **3:23:** Ro 1:17; 3:9 ✧ **3:24:** Ef 2:8

maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman ‘Yae-párák kare arop fárákaponó’rá sénaenámpon. ✧

²⁷ Aenámpara, námoku támao ‘Kwaro nomwan érékép námpono’rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párák kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpon. ²⁸ Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loook paokop nap fek te, Kwaro ‘Yae párák kare arop’rá sér mo i konámpon. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ✧ ²⁹ Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ✧ ³⁰ Juda arop yipi fárákapnámp Jisasén mér námpan Kwaro mént ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. Tá arop yipi fárákap moinámp Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ³¹ Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpon.

4

Kwaro Abrahamén ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp kar

¹ Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér námp fek apae oupourounkrá nkempono? ² Tá kare Abrahamo kwapwe kare yarakámp fek, Kwaro nkeaka ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo ‘Námo kwapwe kare nampono’rá warákár sénaenámpono. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke námp fek te yae-párák kare arop yak mono. ³ Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon: “Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ✧ ⁴ Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, ‘Kwaporok sámp nampono’rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napó sámp námpono. ⁵ Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpanáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, “Amo te yae-párák kare ninikráp aropono’ ri konámpono. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria ‘Yae-párák kare ninikráp aropono’rá sér i konámpon. ⁶ Devito kor taknámp kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yarak námpan, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp te, am arop te fwap warákár kuno.” ⁷ Mao kumwiria makrá sérimpon, “Kápaé kare aropamp kwatae ninik te wae Kwaro ponankor tirá épéria torokoria pwate nánko te, am arop fárákap fwap warákár mwanapon. ⁸ Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik warko nik mo, pwar nánko te, am arop te warákár kuno.” ✧

⁹ Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákáreráo saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yipi fárákap moi napao kor énéni warákár mwanap nie? Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konámpon: Abrahamo

Kwarén méránko, Kwaro maomp méran nkeaka ‘Yae-párak kare ninikráp’rá sérimpon. ¹⁰ Am te Abraham mokoprá yarakánko Kwaro man ninikia ‘Yae-párak kare aropon’rá sérimpon? Mao te wae yipi fárakapea yakánko sérimp ní, tá oukoumwan yipi fárakap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárakap mo nánko, Kwaro man ‘Amo te yae-párak kare aropon’rá sérimpon. ¹¹ Mao te oukoumwan yipi fárakap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man ‘Yae-párak kare aropon’rá sérimpon. Am yipi fárakap námp fek te arakrá yénkép námpon: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-párak kare aropon’rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárakap mo nap Kwarén mérnáp arop, Kwaro am fárakapan ‘Yae-párak kare aropon’ránko, am arop fárakapamp ounápono. ¹² Tá mao te Juda yipi fárakapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárakapea nap fek saráp mono, mérnáp fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárakap momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnáp arop ponankoramp’rá sénámp kar

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanaponó’rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námp fek Kwaro ‘Amo te yae-párak kare arop’rá sérámp kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon. ¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk nanamp’rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnáp ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámpon. ✧ ¹⁵ Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárakapao lo ták-sináp te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aropono’rá sér mono. ✧

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápen, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárakapan sérinámp ankank sámp mwaría te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnáp taknámp am fárakapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námp te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono. ¹⁷ Am mér námp fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, “Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroí pwar nampono.” Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárákare yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konámpon. ✧

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenámpaeaná mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnáp mao te kápae karé arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniamp mwanapono.” ✧ ¹⁹ Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te

porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono'rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moimpon. ✧ ²⁰ Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon. ²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yárákimpon. ²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá, 'Am ninik te yae-párák ninikono' rimpon. ✧

²³ Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka 'Yae-párák kare aropono'rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono. ²⁴ Nomwan kor mént sénámp. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria, nomwan 'Yae-párák kare ninikráp'rá sénaenámp. ✧ ²⁵ Kwaro Jisasén 'Numwar aropao man faropanápono' ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámp. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan 'Yae-párák kare aropo'rá sénanampra nimpon. ✧

5

Kwaro nomwan 'Yae-párák kare'rá sénámp kar

¹ Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan 'Yae-párák kare aropono'rá sénámp. Aenángo maok, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomwan éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpon. ✧ ² Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nánko, am támao nomwan warákár sámp námpon. ³ Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop námpan kor warákár mwanámp. Am te apaerianámpánáp, nkwakwe make ankank korop námp támao nomp ninik mek kárákáre yakáp mwanámp sámp námpon. ✧ ⁴ Nomo ankár kárákáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárákáre nkea warákár konámp. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko érékép naenámp. ⁵ Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sámp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámp ninik kwarákár námpon.

⁶ Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko érékép naenámpria nánapi pwara námpon. ⁷ Ae te wa loak akwap konámp aropantá yaewourria 'Ono sumpwi nae'rá sénaenámp? Táte fwap ankáránk kare aropao kárákáeria kwapwe kare konámp aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámp. ⁸ Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép námpon. ✧ ⁹ Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yáraria pap námp fek maok, oukoumwan

Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop fárákaponó'rá sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan kot mo, fwaponó. ✧ ¹⁰ Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámp arop niampi yakáp nángo, am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép naenámpón. ✧ ¹¹ Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraís nomo Kwarén yopornámp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nángo, Jisas yiki yak papnámp kar

¹² Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má apár mek yak námpon. Aenángo, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ✧ ¹³ Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nángo, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono. ¹⁴ Adam feknámpia koroepa Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwiraó ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárákáp Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námpnámp taknámp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp niampono. ✧ ¹⁵ Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákáreao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraísomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párák kare arop yakáp námp te, kwaporok sápnámp ankank niampon. ¹⁶ Tá taknámp, am Kwaromp nomwan kwaporok sápnámp, tá Adamomp kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp kounteouráp arop fárákapan te, Kwaro ankár kotia am fárákapan 'Yumo te yaomwi mek pik mwanaponó'rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámp fek, Kwaro 'Yumo te yae-párák kare arop fákáre'rá sérimpono. ¹⁷ Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sápnámp am te sumpwiramp kárákáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákapan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, am fárákáp Jisas Kraísomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸ Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik

táman ninikia fwap nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp mwanámpon. ✧ ¹⁹ Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop ankwap ankárank karwaok akwapeanánko, am ninik fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanápon.

²⁰ Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákap kápae kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am fárákan aropomp tokwae námp. ²¹ Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námp. Nomp Tokwae Kar Jisasomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. ✧

6

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námp'rá sénámp kar

¹ Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nángo, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpo'rá sér mwanámp nie? ² Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnámp araknámp sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námp te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon? ³ Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie? ⁴ Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. ✧

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

⁵ Nomo mao sumpwi námpnámp taknámp nomo kor sumpwi námp te, am te nomo Kraisént yakáp námporia námp. Fárámp námpao kor taknámp Kraiso fárámpámp mént fárámp námp. ⁶ Nomo te wae mér námp, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárákáre nomp ninik mek yakrá tére konámp te wae pwarari námp. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono. ✧ ⁷ Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sámp-fákeyak mono.

⁸ Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námp niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon. ⁹ Nomo te wae mér námp: Krais apár me meknámp warko fárámp námpara, mao te warko sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ✧ ¹⁰ Mao te wae ankárank por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpo. ✧ ¹¹ Aenámpnámp

✧ 5:18: 1 Ko 15:22 ✧ 5:21: Ro 6:23 ✧ 6:4: Kl 2:12 ✧ 6:6: Ga 2:19-20 ✧ 6:9: Yé 1:18

✧ 6:10: 1 Pi 3:18

taknámp yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárákáre fek yakáp mono. Waeman Kraís Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon. ✱

¹² Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakano-ria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nángo, am ninikaok tukup mwanape. ¹³ Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwaponono. Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknámp fárámpea yiki yak konámpnámp taknámp yiráp pourou ntiaka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nángo maok, yumo yae-párák kare ninikaok paokop mwanapon. ¹⁴ Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp mwanámp kar

¹⁵ Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp námp te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karonono.

✱ ¹⁶ Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapono. Ae konapara, taknámp yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nángo, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon. ✱ ¹⁷ Kare karonono, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknep kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon. ¹⁸ Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp naponono. ✱ ¹⁹ Yiráp ninik te oukoumwan kárákáre mo námpantá, ono arop tokwae nti maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

²⁰ Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nángo, am ke fek te yae-párák kare ninik te yumwan poukeyak mono. ²¹ Yumo wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumo pwarápae naponono. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono. ✱ ²² Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nángo yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ²³ Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámponono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro

nomwan kwaporok sáp nâmp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanâmp sáp námpon. ✧

7

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanâmp kar

¹ Kémpiyae tárápu, ono máma kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak nâmp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon.

² Poumou nap mekâmp yupu, maomp poumarop yiki yak nâmp fek te, loao maomp poumaropént sâmp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nángo te, lo te warko man sâmp-fákeyak mono. ³ Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nángo, yupu ankwap aropamp nap mek tank nángo te, man sérrá, ‘Mao te kokopor yupuno’rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nángo, ankwap nap mek tank nâmp te mao te lo ták-sir mo, fwapono.

⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknâmp Kraisomp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sâmp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknâmp fârámp nâmp te, Kwaromp tére kwapweria yaonâmp ki tankáp mwanapria ninámpon. ✧

⁵ Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopâmp ke fek te, loao kwatae ninik mwanâmp, ninik mek farop-sinângo, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak nâmp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonâmp ki kwatae tankáp napon. ✧ ⁶ Ae konâmp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sâmpá yakâmp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sâmp-fákeyak nángo, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnâmp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono. ✧

Kwatae ninikao nomwan kwatae papâmp kar

⁷ Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwanâmp nie? Mo karonó. Aeno lo karaó onan kwatae ninik yénkép mo nángo te, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karaó sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kikianki kwaponó.” Lo karaó makrá sér mo nángo te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenorá mér nanampon? ✧ ⁸ Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nángo, am kwatae ninik támao kikiank ninik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nángo te, kwatae ninik te arop sumpwi tenâmp niamp naenámpono. ⁹ Ono wokwaek kar lo kar korop monâmp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fârámpéaka yiki yak sâmp nángo, ¹⁰ ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karaó onan sérrá, ‘Loak akwapria yiki yak nanaponó’ ria sérítanángo, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakâmp. ¹¹ Am te apae riteanápe, lo karaó kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae ninikao onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon. ¹² Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te Kwaronâmpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak nâmp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria arop yaewour naenámp kwapwe kareno. ✧ ¹³ Aeno

✧ 6:23: Ro 5:12,15 ✧ 7:4: Ga 2:19 ✧ 7:5: Ro 6:21 ✧ 7:6: Ro 8:2 ✧ 7:7: Kis 20:17 ✧ 7:12: 1 Ti 1:8

oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námpon. Am te mo karono. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanáko, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao 'Numwar takano' ria pwar námpon te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námpon érik farákár nángo, nomo méria, 'Kwatae ninik te kwatae kare ankankono'rá ninik mwanámpría námpon. Amnámpon ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yéknéprá: 'Kwataeao i konámpon ninik kare te takére kwatae kare ankankono.'

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámpon kar

¹⁴ Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nángo, ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono. ¹⁵ Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon. ¹⁶ Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria namp, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yékné námpon. ¹⁷ Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námpon am támao námpon. ¹⁸ Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wokwaekamp ninikaok yak nampara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare nángo maok, kwapwe kare ninik fek yárank nae namp kor épérépi yak nampon. ¹⁹ Kare karono, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yárank nae nampao, am ninik te sámpea yárank moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar naenampao, nopok am táman warko takrá tére konampon. ²⁰ Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yárank namp te, apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nángo nampon.

²¹ Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek poukeyak nampara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan nánkáráp fákeyak konámpon. ²² Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon. ²³ Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námpon te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nángo, onomp pourou mwae yaknámpon kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon. ✧ ²⁴ Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námpon te, onan wa yaewour nángo, mámara sumpwiramp pourou pwar nanampon? ²⁵ Aenampan maok, ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. ✧

8

Kraisomp kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámpon kar

¹ Oukoumwan te nomo Krai Jisasént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono. ² Oukoumwan te nomo te Krai Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárákáreaw kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono. ³ Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank loaó tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono. ⁴ Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párak kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. ✧

⁵ Arop fárakap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárakapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon. ⁶ Aeno aropamp épi ninikaok saráp yarak námp te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yaráknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámp. ✧ ⁷ Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yarak námp te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loaok nae-námp te pwi mo kare námpon. ⁸ Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yarak námp te, Kwaro warákárnámp ninikaok naenámp pourou mono.

⁹ Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraiomp Spirit yak mo námp te, mao te Kraiomp arop mono. ✧ ¹⁰ Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámp maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-párak kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon. ¹¹ Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraiséen apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu yakáp námp kar

¹² Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoi námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámp yak námp te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon. ¹³ Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ✧ ¹⁴ Arop ponankor Kwaromp Spiritao paokop nap te, am arop fárakap te Kwaromp tárápu. ¹⁵ Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén 'Ayao'rá wumwi

ri konámpon. ✧ ¹⁶ Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énéni érik sérrá, ‘Nomo Kwaromp tárápu yakáp nám’rá sér i konámpono. ✧ ¹⁷ Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompór nánapi pátenámp ourour te Kraís sámp námpnám taknám mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námpek fek, Kraiso tére kwapwéria touwe sámpámpnám taknám sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énéni yae-párák kare yakáp mwanámpon. ✧

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp kar

¹⁸ Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnám nkwaekwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sámp naenámp wae te yoporop tokwae karonó. ✧ ¹⁹ Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanámp kean kárákáre fek yépekrá yakáp námpon. ²⁰ Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námpon. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépekrá yakáp nap te arak naenámpon: ✧ ²¹ Oukoumwan tomoro naenámp ankank fákápá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ✧

²² Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroi námpek te, yupu-
rao táráp sámp naeria touwe sámprá fépén i konámpnám taknám fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpon. ²³ Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námpek te, Kwaro nomwan kwaporok sápnám kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan ‘Náráp tárápuno’ ria érik sénámp fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépek námpon. ✧ ²⁴ Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépekrá yakápanko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépekrá yakápanámpan wae nke námpek te, warko yépek mono. Táte arop ankárankao wae nke námpek te, warko apaera yépek naenámpánáp. ²⁵ Aeno nomo oukoumwan nke monámp ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman ninik kárákáre fek yépekrá yakáp konámpon.

²⁶ Tá ankwap te, kárákáre monámp arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámp mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknám saráp yonkwae touwe fopo. Aenángo, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námpek yaewour i konámpono. ²⁷ Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárákáp nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon. ✧ ²⁸ Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá warákárnámpek arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknámpek arop fárákáp te Kwaro ‘Warko érékép nanamp’ ria wumwi námpek támaono. ✧ ²⁹ Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwae kar

✧ **8:15:** 2 Ti 1:7; Ga 4:6 ✧ **8:16:** 1 Jo 4:13 ✧ **8:17:** Ga 4:7; Yé 21:7 ✧ **8:18:** 2 Ko 4:17 ✧ **8:20:** Stt 3:17-19 ✧ **8:21:** Yé 21:1 ✧ **8:23:** 2 Ko 5:2-4 ✧ **8:27:** Sng 139:1 ✧ **8:28:** Ef 1:11

mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapaó kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapaomp naenáp yak naenámpom. ✧ ³⁰ Am arop fárákapa te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénámp te, ‘Yumo te yae-párák kare arop fákáreno’rá sénámpom. Mao ‘Yae-párák kare arop’rá sérinámp arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk námpon.

✧

‘Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono’rá sénámp kar

³¹ Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp. ³² Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sámp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sámp naeria námpon. ³³ Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpom? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpom. ³⁴ Nomwan te wa ‘Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap’rá sénaenámpom? Waeman Kraiso sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpom. ✧

³⁵ Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárámp námpao ni, touwe sámp námpao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisoomp yaekamp te pwarokwap mono. ³⁶ Am ankank nomp pourouk korop konámpom maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karaó sérrá, “Yíno waráp arop fi yakáp námpara, kápae kare por yinan tirá wour i konapon.

Arop fárákapaó yinan nke nap te,

yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”

³⁷ Aeno Kraiso nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpom. ✧ ³⁶ Sng44:22’ ³⁸ Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp sámp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao nie? Oukoumwan yakápnap ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie? ³⁹ Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourouk mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Kraiso Jisas námpom sámp námpon.

✧

9

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

1-3 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyenáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraisompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koroepa Kraisomp firáp yakáp mwanapon. ⁴ Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sánk námp tane, am fárákap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárákap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárákapan sérrá, 'Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp' rimpon. Mao am fárákapan námokuráp lo karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao 'Ono yumont yakriaka yaewour nanampono'rá sérimpon. ⁵ Am fárákapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro! ✧

Kwaro koumteouráp aropan náráponoria nánkárápámpan sénámp kar

⁶ Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono. ⁷ Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, monó. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono' rimpon. ✧ ⁸ Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápu. Am tak nap te Abrahamomp finon. ⁹ Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárákáre mént korop nanko te, Sara kárákáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. ✧ ¹⁰ Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwap aran ninikenke. ¹¹⁻¹² Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan 'Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp' rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénkép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoenrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono. ✧ ¹³ Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, "Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon." ✧

14 Kwaro am tak námp ninik nánko te nomo 'Pwi yak mono'rá sér mwanámp nie? Mo karonó. 15 Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, "Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon." ✧ 16 Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropamp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námpon. ✧ 17 Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon: "Ono amwan 'King yakae'rá séri namp te, onomp kárákáre tokwae amwan yénkép nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon." ✧ 18 Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárankampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámpon. Tá ankwap te monoria kárákáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámp.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: "Ae te Kwaro arop ankákárankrá náráponoria nánkáráp námp kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámpon? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámpánáp." 20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man 'Amo onan apaerá makrá yoroi nap?'rá sénaenámp nie? ✧ 21 Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie? ✧ 22 Kwaro kuri tak i konámpon. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénkép nánko maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépékrá yak námpon. 23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntiá kárákáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop fárákapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámp mwanap arop fárákap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámp mwanámpon. 25 Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámpon ninik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

"Wokwaek te
am arop fárákapan onomp firáp yakáp moiapao maok,
wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.

Wokwaek te am fárákapan
ono warákár moiampapan maok,
wakmwaek te ono am fárákapan
warákár kare nanampon. ✧

26 Am némpouk te ono sérrá,
'Yumo te onomp arop fi mono' ri nampapan maok,
am némpouk táman ono sérrá,
'Yumo te yaká yak konamp Kwar
onomp tárápuno'rá sénampon." ✧

²⁷ Wokwaek kar Aisaia arakrá sérirmon: “Juda fi éképoukamp kárak kápae ni-amp arak nángo te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar érékép naenámpon.”

²⁸ Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor youroukoupia kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénaenámpon. ✨ ²⁹ Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérirmon: “Aeno yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpon.” ✨

Juda fi mér kare moria, yae-párak kare arop yakáp monap kar

³⁰ Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párak kare arop yakáp mwaria tére kárakáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párak kare aropono. ³¹ Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupouroukapao maok, am lo nke moria, yae-párak kare arop yakáp mono. ³² Am te Jisasén mér nap fek yae-párak kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek yae-párak kare arop yakáp mwanámpan mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikirip konap niampara, ³³ Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:

“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek arop pu tikip mwanap yumwi ankárank páte nampon.

Ono kárakáre kor yumwi páte nanko,

arop kápae kare nke moitea tukupria

am yumwi fek pu tikipria sikirip mwanapono.

Arop man mér námp te

kwaporok yépeki pwarria pwarápaé mono,

mao sénámp kar kare kar korop naenámpono.” ✨

10

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

¹ Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon. ² Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampón: Am fárákap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárakáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon. ³ Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párak kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárakáre fek, yae-párak kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párak kare arop yoroi papanoria yéképeyakáp mo napon. ✨ ⁴ Am fárákap te mér mo napon: Kraís te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraiséén mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp napon.

⁵ Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párak kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan yiki yakáp mwanap nénk konámpón.” ⁶ Aeno nomo Kraiséén mér nángo, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párak kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér

mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámpón?’ [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁷ Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámpón?’” [Am te Kraiséén warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁸ Aenapan maok, mámá kar fi kor ninik te ará:

“Kwarén mér mwanap kar te wae yino érik farákápeanánko waeman yiráp wonae fik yak, tá yiráp ninik mek yak, tá yiráp táp mek yak námpon.” ✧

⁹ Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námpon karenoría mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámpon naenámpón. ¹⁰ Nomp ninikao Jisas Kraiséén mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér námpon érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.

¹¹ Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon te ará: “Arop Kwarén mér kare námpon te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ✧ ¹² Kwar Tokwae ankáránkamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankáránkamp pourouráp ninik fek saráp námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénápo te, kwapwe kare karerá kák konámpon. ✧ ¹³ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámpón.” ✧

¹⁴ Aeno arop fárákapan man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákapan kar wa mwanapon? ¹⁵ Tá kar farákapan naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákapan mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámpon arop nkea te warákár kare mwanapon.” ✧

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

¹⁶ Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámpon kar méria, karenorá ninik námpon?” ✧ ¹⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanámpon sápn konámpon. Am kar nomo wa námpon te Kraisoí námpan farákápnápn karono. ¹⁸ Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámá kar fi wa mo napo nie? Mono. Mao te wae wawi napon.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámpon, nomo wae mér námpon:

“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar waeman apár-apár ponankor, némp-némp ponankor akwap námpon.” ✧

¹⁹ Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo napo nie? Mono. Waeman méri yakáp napo napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápnámpon kar aran ninikenke:

“Ono e moráp kánanke kwatae yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko,

amnamp ninik támao
 yumwan am fárákapan kokwarokria
 yopor mwanap ninik sánk naenampon.” ✧
 20 Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,
 “Arop fárákap onan oupourouunkia nke moïnap te
 oukoumwan onan wae nke napon.
 Arop ankwap fárákap
 onan te ‘Maeno?’rá turunk moïnap arop fárákapao
 nke nap fek te
 ono wae érik korop nampon.” ✧
 21 Aeno Aisaia te Israel fíran niníkria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae
 kare por am kwekáprá ták-sír i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae
 nánapia yépékrá yak konampon.” ✧

11

Kwaro Israel fi ankwapmwae aropomnámp kar

1 Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel
 fi mekamp koumteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karono.
 Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao
 nampono. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✧ 2 Am fi te
 Kwaro wokwae kar nárápono rimpara, am fíran te younkwe sir moïmpon.
 Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon?
 Mao aropomp kar fek sérrá, 3 “Tokwae Kar e, arop fárákapao waráp profet
 fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámp épér napono.
 Aenapo, ono ankáránkamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-
 wouroump mwaria wae nape.” ✧ 4 Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man
 apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp
 arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.”
 ✧ 5 Taknámp, oukoumwan māmá ke fek kor ankwapmwae yakáp napo,
 Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon. 6 Mao te tére
 napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia
 érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia
 éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar
 mono.

7 Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel fírao sámp
 mwaria tére kárákáreap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp
 arop ankwap fárákapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik
 kárákáre námpara, sámp moiap te. 8 Kwaromp Buk fek sénámp niampón:
 “Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap
 niampi pap nánko,
 yírao kor Spíritamp ankank nke mo,
 woupwirao kor wa moïnap te,
 Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpon.” ✧

9 Devito kor takrá sérimpon,
 “Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo,
 kwapwe kare ankank fek warákareaka,
 mao te wae, amont yae-párák yakáp námpan mpwe

yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,
nape firao apár me mek pik námp niamp mwanapon. ✧

¹⁰ Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárákap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

¹¹ Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karonó. Am fárákap Kwarén younkwe sinapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép námpón. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe kare ninik mao ankwap firan takrá tére námp nkea kokwarokrá kikiánk mwanapria námpón. ✧ ¹² Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sámp ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp kounteouráp aropan yaewoura wae námpóno. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpón. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor kounteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpón.

¹³ Aeno oukoumwan te ankwap fi kounteouráp arop yumwan kar sámk nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námp te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoría aesioría warákár nampon. ¹⁴ Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoría nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nanampon. ¹⁵ Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námp te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koropea méntér ankárankamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nánko te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknámp mwanapon. ¹⁶ Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sámk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nánko te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷ Israel fi te yao oliv kwapwe niampán maok, Kwaro yowe ankwapmwae karrá tokopea épéri námpón. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknámp oliv yowe kor niampán maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpón. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp námp niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon. ¹⁸ Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá niniki kwaponó. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sámk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sámk konámpón.

¹⁹ Aeno yumo te ‘Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámp fi te, ankwap fi námwan am fek kárimpa naeria ninámpono’ ria sér mwanape. ²⁰ Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámp fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpón. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te ‘Ono wae

mér nampono' ria warákár-séri kwaponon. Apáp fek yakáp kip. ²¹ Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono. ²² Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropomp naenámp ninik, tá yopor naenámp ninik méntér i konámpono. Arop Kwaromp ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp naponon. Mo naporía te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon. ✧ ²³ Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kírímpea pwar naenámp. Kare karonon, Kwar te fwap warko mént kírímpea pwar naenámp. ²⁴ Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwaé mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokoepa sankoropea oliv kwapwe mek kírímpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kírímpea pwar naenámp.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yéncép naerianámp kar

²⁵ Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpeyáknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárákap ankar námokuráp ninikaok tukupria kárákáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámпок koroepa mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon. ²⁶ Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:

“Arop ankárank Israel firan érékép naeria

yépékrá yak námp,

Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámp.

Mao te Jekopomp fekamp kouroump arop ponankor

yaewour nánko,

kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.

²⁷ Am ke fek táman

ono am fárákapént kontrak yororia

maomp kwatae ninik ponankor

tirá épéria pwar nanampon!” ✧

²⁸ Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sinaponon. Aeria maok, am fárákap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námp. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fárákapan te, oukoumwan nouroupi yak námp. Mao te maomp appeayenámp ninik námp kwamp, am tak námponon.

²⁹ Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkáraepa wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpría pwar mo i konámponon. ³⁰ Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp naponon. ³¹ Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárákapao kor wakmwaek sámp mwanaponon.

³² Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákapá fákeyak námp te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³ Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik námp niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono. ³⁴ Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

“Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?

Tá wa mokop man ninik sánk námpon?

³⁵ Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko,

Kwaro nopok man sánk naenámpnon?

Am te mo karono.” ✧

³⁶ Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpnon. ✧

12

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

¹ Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárakáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ✧ ² Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapnon. ✧

Yiki Kor Spiritámp ninik fek tére mwanámp kar

³ Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-párak kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. ✧ ⁴ Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, mounountukri tére naponno. ⁵ Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraiséen mér námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énéni yakáp námpono. ✧

⁶ Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákárankrá mounountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno. ⁷ Táte arop Kwaromp

✧ 11:35: Ais 40:13; Jop 41:11 ✧ 11:36: 1 Ko 8:6 ✧ 12:1: Ro 6:13 ✧ 12:2: Ef 4:22-24; 5:17

✧ 12:3: Ef 4:7 ✧ 12:5: 1 Ko 12:12

ankwap kounteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno. ⁸ Táte arop ankwap ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap kounteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno.

✧

Nomo ankár ankwayaenáp fárákapan nouroup kare mwanámp kar

⁹ Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwapono. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip. ¹⁰ Yumo Kwaromp ankwap kounteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ✧

¹¹ Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ✧

¹² Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yéprák yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. ✧

¹³ Aeria maok, Kwarén mérnep arop ankwap fárákap ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

¹⁴ Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén ‘Am fárákapan yae-párak kare yaewourae’rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapono. ✧ ¹⁵ Yumo te ankár warákáránknep aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknep arop fárákápént éménk kipo. ¹⁶ Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwapono. Yino te mér kwapweráp aroponia yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. ✧

¹⁷ Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párak kare ninikaok paokop kip. ✧ ¹⁸ Yumoku kok ampwae sámp rá yorowar mwanap ninik sámp kwapono. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap ninikan saráp oupourownk kipo. ¹⁹ Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria niniki kwapono. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, “Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkáráp onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon.” ✧ ²⁰ Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nángo te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént níkip nángo te, amo ankár man ént sánkampo. Tak

✧ 12:8: 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11 ✧ 12:10: 1 Pi 1:22 ✧ 12:11: Kl 3:23 ✧ 12:12: 1 Te 5:16-18

✧ 12:14: Mt 5:44; Lu 23:34 ✧ 12:16: Ro 14:19; Fl 2:2-3 ✧ 12:17: 1 Te 5:15 ✧ 12:19: Lo 32:35;

2 Te 1:6-7

napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninikia pwarápae tokwae sámp naenámpnon. ²¹ Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok, kwatae ninik apárok sámp-anámp nanapono.

13

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

¹ Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpnon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nángo yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpnon tére napon. ✧ ² Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon. ³ Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon. ✧ ⁴ Gavman fákare te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nángo maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknámp aropan touwe kwatae sánk naerámpon. ⁵ Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon. ⁶ Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére kárákare fek taokeyakáp konapono. ⁷ Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo. ✧

Nomo mokopia lo karwaok paok mwanámp kar

⁸ Yumo te ankank nopok sánk mwanámpra, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sampnámp ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár námp te mao waeman loak kar námpnon. ✧ ⁹ Nomo te wae mér námpnon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kíkianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námp am tapokwap námp te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnámp taknámp, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon. ✧ ¹⁰ Arop ankwapan nouroup i konámp te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konámp te, mao Kwaromp loak kar i konámpon. ✧

Ankár yae-párák kare paok mwanámp kar

¹¹ Ono yumwan mámá nínik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnámp ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwaek kar Kraisen manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakámp. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop námpon. ¹² Kumur te wae pwar naeria nángo, wae wakor korop naenámp wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekámp nínik pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnámp wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ✧ ¹³ Nomo te arop wae fek paokop i konapnámp taknámp yae-párak kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént féperrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp nínikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ✧ ¹⁴ Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp nínik kwatae fek paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krai Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirimpea paokop kipo. ✧

14

Nomo ankwapamp yáranan kwatae youroukoup mo mwanámp kar

¹ Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yárania te, Kwaro onan warákár námpan mpwe nínik nángo te, yumo man yiki mwae akwapnámp nínik táman yopori kwapono. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ✧ ² Arop ankwap Kwarén mér kárakáre námp te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanaman mpwenámp arop te, fir émi fár mo i konámpon. ³ Tá arop fir ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monámp aropan nkea nínikrá wouroump-séri kwapono. Tá nopok fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá níniki kwapono. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono. ⁴ Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Tate mao kárakáre fek fokopeyakria tére námp, tá mao piká párákap námp, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámp. Aeno mao fwap kárakáre fek fokopeyak námp te, waeman Tokwae Karao námoku kárakáre sánk nángo, fokopeyak námpon. ✧

⁵ Ankwap fákáreráo nínikrá ankáránkamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapono. Ankwap fákáreráo nínikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria nínik i konapon. Arop ponankor ankáránkara námoku karerao fwapia nínikia méria, námoku nínik namp te yae-párakonoria ampaok tukup kipo. ⁶ Arop ankwap fárakap ankáránkamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran nínikrá lotu napon. Ankwap fárakap fir ponankor fánap te, tá Kwarén nínikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárakap fir émi wuri nap te, Kwarén nínikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekámp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá nínik naeane. Tá sumpwiran kor taknámp

námokuráp ankankonorá ninik mono. ⁸ Nomo yiki yakáp námp te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. ✧ ⁹ Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak námp te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárakapamp Tokwae Karono.

¹⁰ Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárák nkeaka amo man 'Kwatae námp'rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot námp fek foukouri yakáp mwanámpon. ✧ ¹¹ Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:

"Tokwae Karao arakrá sénámpon:

'Ono yiki yak námpao waeman kare kar sénámpon:

Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria

onan loturia maok,

arop ponankor onan sérrá,

"Mao te Kwar kare támaono"rá sér mwanapon.' " ✧

¹² Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro nomwan kot naenámp yae fek nomo ponankor ankákárank, nomoinámp ponankor fi kor ninik Kwarén sér mwanámpon. ✧

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik sánk kwapono

¹³ Ae mwanámpara, nomo te nonopok 'Amo kwatae niniki nap'rá sér mwareano. Nomo fwapia arakrá ninik mwanámpon: Nomo nánko, arop nkeria kwatae ninik fek akwapantáno.

¹⁴ Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare nampono: Nkwakwe make ankank námoku te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp ninik mek, am ankank oumi yak námprá ninik námp kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank te oum námpono. ✧ ¹⁵ Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnámp fironorá ninik námpan amo fánapo, mao amwan nkea ninik kápae sámp námp te, am támao yénképrá: Amo warko waráp ankwapwarápén nouroup mo napon. Krai sumpwi námp te am aropan kor warko warámp naenámpara, amo fir fánap fek waráp ankwapwarápomp ninik kwatae pap kwapono. ✧

¹⁶ Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao 'Am te kwataeno'rá sénaeria námpara, amo mérampo. ¹⁷ Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te firráp ént fépér i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ninik te yae-párak kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár konap ninik mámá te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon. ¹⁸ Arop am tak námp te Kraiomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

¹⁹ Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp ninikaokria maok, nonopok mér námp mek kárakáre sánk naenámp. ✧ ²⁰ Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárank fánapo, am támao arop ankwap

✧ 14:8: 1 Te 5:10; Fl 1:21 ✧ 14:10: Ap 17:31; 2 Ko 5:10 ✧ 14:11: Ais 45:23; Fl 2:10-11 ✧ 14:12: 1 Pi 4:5 ✧ 14:14: Ap 10:15 ✧ 14:15: 1 Ko 8:11-12 ✧ 14:19: Ro 12:18

nkeaka kwatae ninik nâmp te, am te amo kwatae ninik napon. ²¹ Amo fir émi fânap, tá mánmán ént fânap, tá ankwap ankank fânapo, am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sâmp nânko te, am ankank te warko taki kwapono. ✧ ²² Amo am ankank mériaka fânap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe sânk nânko te, am ankank te fwapara, warákár kuno. ²³ Aeno arop fir émi ankank fânámp ke fek anánkaopwe ninik fek fânámp te, amnámp ninik támao mao kwatae ninik nâmp yénkép námpon. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak nâmp te kwatae ninik námpon.

15

Nomo ankár Kraisomp ninikaok mwanámp kar

¹ Nomo Kwarén mér kárákárenámp arop fárákap nomo te Kwarén fwapia mér kárákáre moria ninik kápae sâmpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano. ² Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyenápén warákár sânkria yaewour nânko maok, am fárákapao kwapwe kare ninik sámpea mér kárákáre fek yakáp mwanapon. ✧ ³ Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yarak moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupourouk námpon.” ✧ ⁴ Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre sâp nânko, Kwaro nomwan érékép naenámp kárákáre fek yépekrá yakáp mwanámpon. ✧ ⁵ Nomo te Kwar ankárankamp kárákáreran saráp sâmp nânko, mao saráp nomwan yaewour nânko, mér kárákáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krai Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankárankamp ninik fek yakáp mwanapon. ⁶ Aeria maok, yumo ankárankamp ninik fek yakápria yumo ankár énénti Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Naropwarono.

Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap firan mént yaewourinámp kar

⁷ Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak nâmp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono. ✧ ⁸ Ono arakrá sér: Krai te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao am taki nâmp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yénkép námpon. ⁹ Am takimp te, arop ankwap firao kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:

“Ono arop ankwap firént yakria,

Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,

ono waráp e fek tár kar sâmp nanámpon.” ✧

¹⁰ Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

✧ **14:21:** 1 Ko 8:13 ✧ **15:2:** Ro 14:19; 1 Ko 10:24 ✧ **15:3:** Sng 69:9 ✧ **15:4:** 1 Ko 10:11

✧ **15:7:** Mt 11:28; Hi 13:5 ✧ **15:9:** Sng 18:49; Ap 3:25-26

“Arop ankwap fi yumo te
Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” ✧

¹¹ Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Yumo arop ankwap fi ponankor
Tokwae Karamp erán sakapria maok,
ankár ponankor apár mekcamp arop fi te
maomp eran sakapanápono.” ✧

¹² Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop ankárank Jesimp fi meknámp koroepa
arop ankwap fi taokeyak naenámpon.

Am fárákap te

mao koroepa námwan yaewour naenámp keran
méria yépék mwanapon.” ✧

¹³ Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik namp te, yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae porokwe ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp kárákare fek yumo Kwaro sérinámp ankank kwapwe korop naenámp ke yépékra yakáp napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari yakano. ✧

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

¹⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare nampon. Tá yumo ponankor nkwakwe make mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon. ¹⁵ Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárákare tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia ¹⁶ Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek térae’rá séri námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképa koropá párapkop namp te, Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárákan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapono. ✧

¹⁷ Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon. ¹⁸⁻¹⁹ Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárákare nánko, ono nkwakwe make kárákare yororoi nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ria yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia farákápra akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp taun mekmwaek farákáp nampon. ✧ ²⁰ Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea

farákáp te mono. ✧ ²¹ Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnám maknám:
 “Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo wa moi nap te, man nke mwanapon. Tá arop farákáp wokwaek maomp kar wa moiap te mao fwap mér kar mwanapon.” ✧

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

²²⁻²³ Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yarak nampao maok, onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yarakria tamak yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon. ²⁴ Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeoak kérép mwanapon. ✧

²⁵ Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp arop fárákapan yaewour nae. ²⁶ Ae naeria provins Masedonia nti-aka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon. ✧ ²⁷ Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firaok kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournám ankank nénkapon. ²⁸ Aenámpara, onomp ninik te máamá kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnám mwae-páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon. ²⁹ Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraïsomp ourour onan top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ✧

³⁰ Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Kraï Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárákáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárákárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo. ³¹ Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo. ✧ ³² Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárákáre sámp nanampono. ³³ Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konám fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

16

Kápae kare aropan ‘Gude’rá sérimp kar

¹⁻² Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fibi warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párak kare téreria onan

✧ **15:20:** 2 Ko 10:15-16 ✧ **15:21:** Ais 52:15 ✧ **15:24:** Ap 19:21 ✧ **15:26:** 2 Ko 8:1-2; 9:2

✧ **15:29:** Ro 1:11 ✧ **15:31:** Kl 4:3; 2 Te 3:1-2

kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³ Yumo onomp 'Gude' má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énéni Kraiss Jisasomp tére námpon. ⁴ Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá nínikepara, ono saráp am anánkwapan 'Aesio'rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampa kor am anánkwapan 'Aesio'rá sér i konapon. ⁵ Yumo te ono 'Gude'rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. ⁶

Yumo ono Marian 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.

⁷ Tá ankwap taknám yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énéni kalabus mek yakápampono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápae kare arop man mér napon.

⁸ Yumo Ampliatúsén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp nínik fek yinoku mént kar i konempon.

⁹ Yumo Urbanusén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraissomp ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

¹⁰ Yumo Apelisén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknám e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹¹ Yumo ono Herodionén 'Gude'rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi támaono, man sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono 'Gude'rá sénamp má sér kip. ¹² Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párak kare tére kárakáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te onomp nourop karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³ Yumo Rufusén ono 'Gude'rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párak kare kárakáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ¹⁴

Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntia Hermas, tá am fárakapént yakápnap arop makia man ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁵ Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énéni am fek yakáp nap ponankor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

¹⁶ Nomo Kwaromp koumteouráp aropamp nínik fek yumo ponankor ankákárank nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraissomp sios mekamp arop ponankor yumwan 'Gude'rá sénapon. ¹⁷

Arop ankwap fárakapao siosén ankwap nínik kwatae sánknap kar

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárakap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párapok konap arop fárakapan te mér kar kipo. Taknap nínik támao

sios mekamp kounteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. ✧ ¹⁸ Am fárakap te nomp Tokwae Kar Kraisoamp térean tére mono. Am taknap arop fárakap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik ntia kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. ✧ ¹⁹ Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi napono. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ✧ ²⁰ Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nángo yak naenámp ke te wae wonae fik námpono. Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárakap Rom mek 'Gude'rá sériap kar

²¹ Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao 'Gude'rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan 'Gude'rá sénapon. ✧

²² Ono Tertiuso, Polo onan 'Kumwiae'rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan 'Gude'rá sér rae.

²³ Gaius yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yae-párak taokeyakria maok, sios mekamp ponankor kounteouráp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan 'Gude'rá sénepon. ✧

²⁴ Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámp.

Polo kar pwar naeria Kwarén 'Aesio'rá sénámpp kar

²⁵ Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárakáre sánk nángo, mér kárakárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpyekámpan maok, ²⁶ oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpyekámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpyekánámp kar táman wae méria, Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. ✧ ²⁷ Am Kwar mao ankárankampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisaso Kraisoamp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. ✧

Polo Korin Firampor Manénkir Kumwimp Pas Mekia Akwapnáp Kar

Jisas pok tenánko, 26 yopwar niamp arake fek Polo mámá pas kumwimpon. Mao provins Akaia mekamp taun Korin mekamp Jisasén mérap arop fárakapampor sámp-kérépámp te, Efesus mek yakria nimpon.

Am taun mek te kápae kare kwatae ninik am mek yak nánko, Polo ankárank yopwaria ankwap amor mek arake fek Kwaromp kar fárakáprá fwapokwapi tarimp kwamp, warko kwatae ninik sámp napantá, mámá pas kumwi námpon. Tá am mekamp arop fárakapao kar ankwap pas fek turunkrá kumwia sámp-kérép napan, Polo nopok kar pwarokwaprá sérria kumwi námpon. Pol ankwap kar sénámp te, Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap ourour nénk námp sér, tá lotu i konap kwapwe kare ninik, tá nonopok nounouroup i konap ninik, tá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar aran sénámpon.

¹ Ono Pol, onan Kwaro námoku warákárámp ninik fek Jisas Kraisoimp aposel páte nánko yak nampono. Ono má pas kumwia nampan, nomp ankwapnáp Sostenes yino, ² yumo Kwaromp sios fákáre Korin mek yakáp nap yumonapok kérép re. Kwaro yumwan wumwiria nánkárápea mao námoku yumwan Jisas Kraisoimp tére fek yiki kukarrá kák tenánko, yumo Kwaromp firáp arop kare yakáp napon. Mao kápae kare némpoukamp kápae kare arop nomp Tokwae Kar Jisas Kraisoimp e séria wumwi ri konap arop fárakap méntér, yumwan nánkáráp tenámpon. Mao te waeman nomp Tokwae Kar, tá am arop fárakapao kor maomp Tokwae Karono. ✧ ³ Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso yumwan námokuráp ninik fek yaewourria, yumwan yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampono.

Kwaromp kápae kare ankank nénknámp kar

⁴ Yumo Jisas Kraiséen mérap fek, Kwaro yumwan Spiritamp ankank kwapwe nénk námpantá, ono kápae kare por yumwan Kwarén 'Aesio'rá sér i konampono. ✧ ⁵⁻⁶ Waeman Kraisoimp kar te yino yumwan fárakápea pwate nánko, am kar wae yiráp ninik mek kárakáre yak námpono. Aenámpara, am kar fek táman Kwaro yumwan Spiritamp ankank kápae kare pwi pwate nánko, Kwaromp Kar fárakáp mwanap ninik ntia nkwakwe make mér mént fwap pwi mwanapon. ⁷ Aenámpara, oukoumwan yumo nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso érik korop naenámp yépékrá yakáp nap fek te Spiritao nénknámp ourour te yumo waeman pwi yakáp napon. ⁸ Jisas Kraiso yumwan kárakáre sánk nánko, yumo fwap mér kárakárerá yakáprá tukupea, nomp Tokwae kar Jisas Kraisoimp Yae korop námp fek, yumo kwatae niniki nap yak mo naenámpon. ✧ ⁹ Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, nomp Tokwae Kar maomp Táráp Jisas Kraiséen ankárankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Kwar te am sérinámp kar, waeman kare tak nanampá mér námpon. ✧

Sios námoku moumountukri mwaek niniknap kar

¹⁰ Onomp ankwapyae fákáre e! Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan téreaeria kárákáre sápeanám, am fek ono yumwan kar kárákáre arakrá sénae rae: Yumo ponankor ankárankamp pourouráp kar fek saráp yakáp kipo. Moumountukri kar fek pipirikir tukup kwaponono. Yumo ankár ankárankamp fi kare yakápria, ankárankamp pourouráp ninik, ankárankamp pourouráp warákár ninik fek saráp yakáp kipo. ✧ ¹¹ Onomp ankwapyae fákáre, yumwan ono takrá sénamp fi te aránono: Kloe mao onan sérrá, ‘Yumo ou mek yumoku kok kar yorowarrá paokop nap’rá sénapantá yumwan kumwia sénampono. ¹² Ono yumwan arak napan sér rae: Yumo ponankor ankákárank arakrá sérarapono: Ankwap fárákap sérrá, “Ono te Polomp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Apolosomp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Pitamp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Kraisomp firápono.” ✧ ¹³ Yumo takrá sérar nap am te mokop námponi? Ae te Kraisomp pourou te fopwari akwapránk nám nie? Ae te ono Polo yaopwae porokopramp fek yumwan yaewour naeria sumpwi namp nie? Ae te yumo ént mek néri nap te, ono éréképá yarak nanamp arop yoro mwaria ninap nie? ¹⁴ Yumo ou mek ono Krispus ntia Gaiusén saráp ént mek néri kák nampono. Aeno ankwap te mono. Am táman saráp ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampono. ✧ ¹⁵ Aenampara, arop ankwap ‘Námo Polomp e fek ént mek anám namp’rá sénaenám mono. ¹⁶ (Tá kare, ono Stefanás ntia maomp arop fárákapan ént mek nérrá kákampono. Ankwapan kor ént mek nérrá kák namp ni mo nie? Am te ono mér mono.) ✧ ¹⁷ Krai te onan, arop ént mek nérrá kákáeria sámp-kérép mono. Onan, Kwapwe Kare Karan farákáperia sámp-kérép námpon. Ono apárokamp arop ninik kouri yakápnap arop fárákapamp kar niamp fek farákáp mono. Ono tak nanko te, Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinám karamp kárákáre te kánanke kwatae niampi yakantánoria nampono. ✧

Kare kar yonkwae kour; kwekár yonkwae kour

¹⁸ Aeno tá kare! Arop fárákap yaomwi mwae-páraok tukup mwarianap arop fárákapao ninik napo te, Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinám kar te épépérép kar niampi akwap konámpono. Aeno nomo koumteouráp arop Kwaro nomwan warko éréképrá yak nám, nomo wae mérámpon: Am Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwinám kar te Kwaromp kárákáre támaonorá yénkép námpono. ✧ ¹⁹ Kwaro náráp buk fek sérrá, “Ono fwap mér tokwaeráp aropamp mér souroumpouri sinanampono. Tá kápae kare ninik kourráp aropamp ninik kour tirá épér nanampono.” ✧

²⁰ Aenám te, mér tokwaeráp arop fárákap, kumwi pwae énoukoup i konap, tá mámá apárokamp arop téréménkrá kar yorowar i konap arop fárákap, makia am fárákap te mokop mwanapon? Kwaro mámá apárokamp aropamp yonkwae kour am te sámpá épépérépi pap nánko, am kar wa napo, épépérép kar niampi akwap naenámpon.

²¹ Apárokamp arop fárákap te námokuráp yonkwae kour fek Kwarén mér mwanap pourou mono. Námoku yonkwae kour tokwaeráp Kwar te am fárákapan nánánkár nánko, man te mér sámp mo karenono. Aeno Kwaro námoku koumteouráp aropan warko érékép naerianám te arakono: Am

fárakap épérepnám kar niamp Kwapwe Kare Kar yino farákáp nám wawia, Kraisen mérapo maok, Kwaro am farákapan warko érékep konámpon. ²² Juda fákare te Kwaromp kárakáre yénképnám ankank nke mwaria kárakárea wae napon. Tá Grik fi te yonkwae kour tokwaeran sámp mwaria tére kárakáre napon. ✧ ²³ Aeno yino Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinám kar farákáp nánko, am Juda fákare wanap te kwatae kar niampara, mér sámp mwanap pourou mo napon. Tá Grik fi ponankor am kar wa nap te, épérep kar niamp námpono. ²⁴ Aeno koumteouráp arop nomo Juda fi ntia ankwap fi nomo Kwaro nomwan náráponoria wumwi nám te, nomo wae mér námpono: Krai te Kwaromp kárakáre tokwae ntia yonkwae kour tokwae, arakenoria nomwan yénkep námpono. ²⁵ Aenámpara, am Kwaromp épérep nám niampnám am te aropamp yonkwae kouran kámákár akwap námpon. Tá am Kwaromp porokwe yak nám niampnám am te aropamp kárakáre tokwaeran kámákár akwap námpon.

²⁶ Aenámpara, ankwapyae fákare, Kwaro wokwaek yumwan wumwiri-anánko, yumo Kristeni yakáp napan ankár fwapia ninik kipo: Yumo arop farákapao nke nap fek te, yumo yonkwae kour moráp arop yakáp napon. Tá kárakáre moráp arop yakápria, e moráp arop yakáp napon. ✧ ²⁷ Aeno apárokomp arop farákapao Kraiso nomwantá sumpwinám karan ‘Am te épérep ninik’ ria sénap te, Kwaro am kar sámpea, mér tokwaeráp aropan pwarápa mwanap sánk námpon. Tá arop farákapao ‘Arop kárakáre mono’rá sér i konap te, Kwaro am sámpea kárakáreráp aropan pwarápa mwanap sánk námpono. ²⁸ Aeria Kwaro arop nke nap fek e moráp arop, tá aropao ‘Kánanke kwatae’rá sér i konap arop, ye, am ankank yak mo nám táman sámpea am fek ankank oukoumwan yak nám, am yak mo niampi pap námpon. ✧ ²⁹ Aenámpara, arop ankárankamp, námo mér tokwae namponoria Kwaro nke nám fek námokuráp e sakap naenám te mo karonno. ³⁰ Kwar námoku yumwan Jisas Kraisént tapokwapea pwate námpon. Mao te Kraisen nomp ninik mek yonkwae kour fi kor páte nánko, yonkwae kour kwapweráp arop yakáp námpon. Mao Krai fek táman nomwan warko yamokwapea paprá, nomwan yiki kukarea páte nánko, nomo yae-párak kare yakáp námpara, kwatae ninik te nomwan poukwap mono. ✧ Ef 1:7’ ³¹ Aenámpara, Kwaromp ninik te nomo ankár maomp Buk fek sénám ninik niamp taknám, “Arop ankwap warákár-sénae rámp kwamp te, ankár Tokwae Karan saráp warákár-sér kuno.” ✧

2

Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwimp kar

¹ Onomp ankwapyae fákare, ono kuri wokwaek yumonapok koropea Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpapao maok, ono te yumwan, onomp kar kour wawenkria kar porokwerá mér tokwaeráp aropao farákáp konám niamp fek farákáp moiampno. ✧ ² Onomp ninik mek te ono waeman arakrá séri nampon: Ono yumo ou mek yak namp te, ankwap ankankan ninik mono. Ono te ankár Jisas Kraisen saráp ninik nampono. Ye, Jisas Krai yaopwae porokopramp fek sumpwimpan saráp ninikia yumwan farákáp nampono. ³ Am ke fek ono yumonapok koropamp fek te, ono kárakáre mo,

apápria kour me woukoupa waeampono. ⁴ Ono kar farákápria Kwaromp Kwapwe Kare Kar séramp fek te, ninik kourráp aropao náráp ninikaokenkria farákáp moi nampono. Ono te am kar farákáp namp fek Yiki Kor Spiritamp kárákáreran yumwan yénkép nampon. ✧ ⁵ Ono tak namp te apae riteanápe, onomp ninik te aropamp yonkwae kourao Kwarén mér mwanap mwae kup yénkép te mono. Kwaromp kárákáre námoku Kwarén mér mwanap yénképanoria nampon.

Kwaromp Yiki Kor Spiritao yonkwae kour nénknámp kar

⁶ Tá kare, arop farákáp te maomp waemp te aropnámp téképa yakáp napan, yino Kwaromp kar farákáp námp te yonkwae kourráp karan farákáp naman wawi konapon. Am te apárokamp arop farákapamp yonkwae kour mono. Tá mámá apár poukeyaknámp kárákáre akwapá yak mo naerianámp kárákáreramp yonkwae kour te mono. ⁷ Yino te wokwaek mek yakámp Kwaromp yonkwae kouran farákápámp. Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomo yámar mek mént yae-párák tankáp mwanámpan maomp yonkwae kour fek nánapi pwararámp. ✧ ⁸ Mámá apár poukeyakápnap kárákáreráp arop am yonkwae kour te mér mono. Am farákapao wae méri yakápria te, yámar mekamp Tokwae Karan sámpea yaopwae porokopramp fek pukupá pwar mono. ✧ ⁹ Aeapan maok, yino te mámá ankank Kwaromp Buk fek arakrá sénámpan yino sénámpon:

“Ankank arop yi fek nke moi nap,
tá woupwi fek wa moi nap,
tá aropao kuri ninik moi nap,
am ankank táman

Kwaro námwan warákár konap arop farákapampor
nánapi pwate námpon.” ✧

¹⁰ Am yonkwae kourráp kar te mek yakámpan maok, maomp Yiki Kor Spiritamp tére kárákáre fek Kwaro nomwan érik yénképámp. Yiki Kor Spirit te kápae kare ankank nke konámpara, mao Kwaro mek karaok niniknámp ninikan kor wae nke námpon.

¹¹ Arop te wa ankwap aropamp ninik mekamp ninik mér i konámpanáp, mono. Mao námoku saráp wae méri yak námpon. Tá taknámp, arop ankwap Kwaro ninik námp te mér mono. Kwaromp Spiritao námoku saráp méri yak námpon. ¹² Nomo te mámá apár mekamp aropan poukeyak konámp yaopwaerápan sámp mono. Nomo te Kwaronámpoknámp koropnámp Spiritan sámpria, Kwaro ti-sápnámp kápae kare kwapwe kare ankank am fwap mér mwanámpon. ✧ ¹³ Am ti-sápnámp farákápnámp kar am te aropamp yonkwae kour meknámp korop mono. Yiki Kor Spirit námoku yinan yénkianámpan yino am kar táman sénámpon. Yino Yiki Kor Spiritamp karan Yiki Kor Spiritráp arop farákapao wa nap fek farákáp námpon.

¹⁴ Aeno arop Yiki Kor Spirit mo námp te, Kwaromp Spiritamp kar te éperépnámp kar ritea sámp mo i konámpono. Am kar nomo sámp konámp te Yiki Kor Spiritao námpan sámp konámpara, Yiki Kor Spirit monap arop te am kar fi mér mwanap pourou mono. ✧ ¹⁵ Yiki Kor Spiritráp aropao saráp ponankor ankank youroukoupia fi mér i konámpono. Aeno arop ankwap

✧ 2:4: 1 Te 1:5 ✧ 2:7: Kl 1:26 ✧ 2:8: Lu 23:34; Ap 13:27 ✧ 2:9: Ais 64:4 ✧ 2:12: Jo 16:13

✧ 2:14: 1 Ko 1:18

am Spiritráp aropan youroukoup naenámp pourou mono. ¹⁶ Am táman Kwaromp Buk fek sérrá,
 “Tokwae Karamp ninik te wa mér námpon?
 Wa Tokwae Karan ninik yénkép námpon?”
 Aeno nomo te wae Kraisomp ninik sámpá yakáp námpon. ✧

3

‘Aposel fákáre te Kwaromp tére arop’rá sénámp kar

¹ Ononamp fákáre, ono wokwaek yumont yakamp fek te yumwan ouk-oumwan Spiritráp aropan farákáp namp niamp take pourouráp kar farákáp nanamp pourou moimpon. Ono te apárokamp ninik fek yakápnap arop farákapan farákáp konap kar niamp fek farákámpmon. Am ke fek te yumo oukoumwan Kraisén ninik nap te tárápu kánanke-táráp niamp yakápiapono. ² Aenapantá yumwan te mom wouri niamp pourouráp kar kánankeran farákámpmon. Fir niamp pourouráp kárakáre kor kar farákáp mono. Oukoumwan má ke fek kuri yumo kárakáre kor fir sámp mwanap te yumo oukoumwan pwi mono. ³ Am te apaeritea námpanápe, yumo oukoumwan apárokamp ninik fek yakáp napantá niampono. Kare, yumo yiráp ankwapyaenápén kokwarokrá, kar yorowar i konap te, oukoumwan fákeyakáp napon. Tá am ninik yumo tak i konap te wokwaekamp ninikono. Am te aropamp ninik támaono. ⁴ Yumo arak i konapono: Arop ankwapao sérrá, “Ono te Polompono.” Tá ankwapao sérrá, “Ono te Apolosompono.” Yumo taknap ninik támao yumo oukoumwan apárokamp arop niampí yakáp napon.

⁵ Yumo fwapia ninikenke: Apolos mao te wanono? Tá ono Pol ono te wanono? Yino te párák kar Kwaromp tére aropono. Tokwae Karao yinan moumountukri tére ti-sáp nánko, yino am tére námpp fek táman yumo Kraisén méri napon.

⁶ Ono te ankankou yoroi nampono. Apolos te am ankankou mek ént kokorar námpono. Aeno Kwaro námoku nánko, ankankou pápáre námpon. ✧ ⁷ Aenámpara, arop ankankou yoro námpp, tá arop ankankou mek ént kokorar námpp am te tokwae kar ankank mono. Kwaro námoku am tére sánk námpara, mao námoku maok tokwae karon. ⁸ Ankank yoronámpp arop ntia ént kokorarnámpp arop, am yaworamp tére te ankár puri fekampono. Tá am yawor te ankákárank námoku térenep puri fek nopok sámp nenepono. ⁹ Yino te Kwaromp térean énénkér tére nempono. Yumo te Kwaromp yopwar niampono. ✧

‘Sios mek tére konámpp arop te kamda niamp’rá sénámp kar

Tá yumo te Kwaromp nap námoku ti tenánko yak námpp niampono. ¹⁰ Kwaro onan ourour sápp námpp fek ono kamda tére maránki yakrá tére kwapwe konámpp niampara, ono wae oumpwar yimp tenampono. Ae tenampara, Apolos am fek nap kare ti námpp. Aeno apae-apae arop ponankor te ankár fwapia ninik kour fek nap ti mwanapono. ¹¹ Yumo wae mérapon: Am napamp oumpwar te wae fokoheyak námpp, am te Jisas Kraisono. Tá arop ankwapao oumpwar ankwap yimp naenámp te mono. ✧ ¹² Táte arop am oumpwar fek nap ti mwanap kwamp te, ankwap fárakáp gol fek ti, ankwap fárakáp silva fek ti, ankwap fárakáp mani tokwae fekampp yumwi fek

ti, ankwap fárakap yao wi kar fek ti, ankwap maonk pwae fek te, ankwap fárakap wit poro kor fek ti mwanapon. ¹³ Am fek tére napan maok, ponankor aropamp tére te nánkár wakmwaek kot naenámp yae fek érik farákár nánko, nke mwanapon. Tá am kot naenámp yae te yaomwi niamp pourouráp korop naenámp. Aeria am yaomwi niamp támao námoku ponankor ankákárank aropamp tére youroukoup nánko, am fárakapao, námokuráp tére te fwap ni, kwatae nierá nke mwanapon. ¹⁴ Táte arop ankwap am oumpwar yumuntuk nap ti tenánko, táte maomp nap yaomwiraio wouroukour mo nánko te, am tére arop nopok kor fwap sámp naenámp. ✧ ¹⁵ Aeno táte ankwap tére aropamp nap ponankor wouroukour nánko te, maomp térenámp ponankor kwaporok pwar nánko, am tére arop mao námoku kare te fwap yak nánko maok, man te yaomwi mekamp yae tokorop pap napo yaknámp arop niamp naenámp.

‘Yumo te Kwaromp yiki kor napon’rá sénámp kar

¹⁶ Yumo te Kwaromp yiki kor nap yakáp napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao am nap mek yak námpon. Yumo am te mér mo nap nie? ¹⁷ Táte arop ankwapao Kwaromp yiki kor nap kwatae pap nánko te, Kwaro am aropan kor kwatae pap naerámpon. Am te apae riteanápe, Kwaromp nap te yiki kor kareno. Am nap te yumo támaono.

‘Aropamp eran narek sampok kwapono’rá sénámp kar

¹⁸ Takria yumo yumoku támao kwekár mwanape. Táte arop ankwap yumo ou mekamp mao apárokamp ninikaokria, mao arakrá ninik: Ono te wae yonkwae kour kwapweráp aroprá ninik naeane. Mao te ankár am ninik pwarará, Kwaromp épépérép námp niamp ninikaok akwapano mpupo. Mao takria te, yonkwae kourráp arop kare yak naenámp. ¹⁹ Am te apae riteanápe, mámá apár mekamp mér te Kwaro nke námp fek te épépérép ninikono. Kwaromp Buk fek am táman arakrá sénámpon:

“Am mér tokwaeráp arop te mao námokuráp nkwakwe make kwekár ninik námp fek táman aopwerao kouan porokwap konámp niamp touwe sámp naenámp.” ✧

²⁰ Tá ankwap karao kor arakrá sénámpon:

“Tokwae kar te wae mérámpon: Mér tokwaeráp arop fárakapamp ninik te kánanke kwataeno.” ✧

²¹ Aenámpara, arop ankwap aropamp eran narek sampok kwapono. Ankank ponankor te yirápono. ²² Pol, Apolos, Pita, tá mámá apár, yiki yakáp nap, sumpwi, ankank oukoumwan yaknámp, ankank wakmwaek korop naenámp, makia mámá ponankor ankank te yirápono. ²³ Tá yumo te Kraisonpono. Tá Krai te Kwarompono.

4

Tokwae Karao náráp tére aropan youroukoup naenámp kar

¹ Yumo te ankár yinan te, Kraisonp tére arop yakria, Kwaromp kar wokwae mek wouroumpyakámp kar yae-párak taokeyak konap aroprá ninik kipo. ² Am poukwapnámp aropamp tére te lo araki yak námpon: Am

poukwapnám̄p arop te ankár námokuráp téré fwapia taokeyak naenámp̄on.
³ Aenámp̄ara, yumo ono i konamp̄ ninik youroukoup mwaria nap, tá arop ankwap fárákapao youroukoup mwaria nap te, ono am táman ninik tokwae mo kareno. Tá ono kuri ono onokump̄ ninik te youroukoup mo i konampono.
⁴ Kare, onokump̄ kwatae niniki namp̄ yak nám̄p te nik mo nampao maok, 'Ono yae-párák kare arop'rá sénanamp̄ pourou mono. Onan youroukoup naenámp̄ téré te Tokwae Karamp̄ téré mwarono. ⁵ Aenámp̄ara, táte am ke oukoumwan sik nánko, yumo ankwapaonap̄ ninikan youroukoup̄i kwapono. Yumo ankár Tokwae Karao ék naenámp̄ yépék kipo. Mao te ankank ponankor kirikip mek wouri yak nám̄p tia wae fek kák naenámp̄on. Tá ponankor aropoinap̄ ninik érik farákár naenámp̄on. Tá am ke fek táman Kwaro nomo Kristen téré námpan youroukoupia nomwan ankákárankrá téré nám̄p puri fek warákár-sérar naenámp̄on.

Korin fákáre námokuráp e narek sampoknap kar

⁶ Ankwapyae fákáre, ono yumwan yiráp̄ ninik mek yaewourria, ono Apolos yinomp̄ pourouan wounáprá am karan yénkép nampono. Yumo yinan níkria yae-párák kare ninikaokria, loao sénámp̄ niamp̄ taknám̄pria maok, am karan oupoukur-tukup kwapono. Aeria yumo ankwapamp̄ e narek sampokria, ankwapamp̄ e apárok sámp-anám̄p kwapono. ⁷ Ononamp̄ fákáre, ae te mokopono? Amwan te wa arop tokwae yoroi pap nám̄pono. Tá amo apae ankank Kwaronám̄p sámp̄ moi naponono? Táte kare, amo Kwaronám̄p fekamp̄ sámp̄ napan maok, apaeritea amo amokuráp̄ e narek sampokria amoku támao amo am ankank yoroinap̄ fi kor niampi yak rape?

⁸ Yeno, yumo te waeman top-pwarámpá yakáp̄ napon. Yumo wae kápae kare ankankráp̄ yakáp̄ria yumo wae pwi naponno. Yumo yinan kámákarea king niampi yakáp̄ naponno. Koupoutáráp̄ nape! Onomp̄ ninik te, yumo king yakáp̄ napo te, yino kor yumont king yakáp̄ mwanám̄pan mpwe naman maok, mo napon. ✧ ⁹ Ono arakrá̄ nik nampon: Kwaro aposel yinan kák tenánko yakáp̄ nám̄p te, aropao wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp̄ nap niamp̄on. Yino te arop yinan kotia napo, wae sumpwí mwanám̄p arop niamp̄on. Aenámp̄ara arop fárákapao yinan ponankor ensel fákáreao nke nap fek, tá arop fárákapao nke nap fek, yinan tirá wour mwaria wae napon. ¹⁰ Kraisomp̄ e narek sampoknám̄p fek táman, yino épérép̄ arop niamp̄ yakáp̄ námpan maok, yumo Kraiso i konám̄p̄ ninik fek mér tokwaeráp̄ arop yakáp̄ napon. Yino te kárákáre mo námpan maok, yumo waeman kárákáre tokwaeráp̄ yakáp̄ napon. Yino te e moráp̄ yakáp̄ námpan maok, yumo te wae e tokwaeráp̄ arop yakáp̄ napon. ¹¹ Wokwaek, tá koropea oukoumwan má ke fek kor, yino yae-porokwe yakáp̄ria, yinomp̄ oumpour kor kákea wae nánko, tá yinomp̄ waempyam te turupwi. Arop fárákapao yinan fupuk. Tá yino fwapi tankáp̄ mwanám̄p yak mono. ✧ ¹² Yino te yinokump̄ yae kor fek téré tokwaerá yakáp̄ i konám̄pono. Arop fárákapao yinan wouroumprá séri konapan maok, yino nopok am fárákanap̄ yaewouranoria Kwarén sér i konám̄pono. Arop fárákapao yinan sámpá yampourou napo te, yino nopok mo, kárákáre fek yakáp̄ i konám̄pono. ✧ ¹³ Yinan kwatae kar sér i konapan maok, yino am fárákanap̄ nopok kwapwe kare karan sér i konám̄pono. Yino te ponankor apár mekamp̄ aropao tiri pwae épér i konap niamp̄, tá ankank

kwataerao sorok karenámp niampi yakáp námpono. Yino taki yakáp námpe te koropea oukoumwan námpon.

Korin fákáre ankár Polomp ninikaok mwanap kar

¹⁴ Ono te yumwan pwarápaé sánkria máma kar kumwi mono. Ono onomp tárápu yumwan aropompia ono yiráp ninikan fwapokwap nampono. ¹⁵ Táte kare yiráp Kristen yakáp nap mek yumwan taokeyakápnar naropwar 10,000 yakáp napan kor, wampweno, yumo te kápae kare Naropwar yak mono. Yumo Kristen yakáp nap fek ono ankárankamp mwar yiráp naropwar yak nampono. Am te ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp fek yumo onomp tárápu niampi yakáp napono. ¹⁶ Aenapantá ono 'Yumo ankár ono i konampaok paokopenk' ria sénampono. ✧ ¹⁷ Am fek táman ono yumonapok Timoti sámp-kérép nanko, akwap námpono. Mao Kwaromp firáp námpe fek onomp tárápára, ono man warákár tokwae nampono. Mao te Tokwae Karamp tére ankár yae-párák tére konámpono. Mao warko yiráp ninik farákareanáno, yumo fwap ono Kraisomp ninikaok akwap konamp mántwaok mwanapono. Ono kápae kare némpoukamp kápae kare sios mek take pourouráp ninik táman yénkrá farákáp konampono. ✧

¹⁸ Ae te yumo ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te yumonapok akwapea nke mo naeanria, yumo, ankwapan kwe-pwar námponorá ninikrá paokop napon. ¹⁹ Tak napan maok, mono. Táte Tokwae Karao takaerianáno te, ono yumonapok koupour kar akwap nanampono. Tá ono korop namp fek am yae-párák mér tokwaeráp yakáp námpria waenap aropamp kárákáre onokump yi kare fek nke nanampono. Am fárákapaonap kar mwar saráp wa te wampweno. ²⁰ Am te apae riteanápe, Kwaro maomp firáp taokeyak námpe te kar mwar sarápanápe mono, am te kárákáre méntér koropnámpe ankankono. ✧ ²¹ Yumo te apae ninikan warákár rape? Ae te ono yumonapok koropea, yopor fekrá fwapokwapaeria nape, yumwan warákária yonkwae porokwe niniként koropaeria nape?

5

Kokopor ninik Korin mek yaknámpe kar

¹ Kar sérarrá koroprá, 'Yumo ou mek kokoporrá paokop i konap yak námpe'rá sénapon. Tá am te mwar pourouráp ninikan Kristen mo aropao kor, take pourouráp ninik tak mo i konapan napono. Am te ará: Arop ankárankamp náráp naropwaromp yumuntukamp yupu warámp-akwapea kokopori námpono. ² Tá yumo, ankwapan kwe-pwar námpono ninik rape? Yumo te ankár am ninik am pwarará éménk mpupo. Am kwatae niniknámpe arop yumont yakantá ek far-pwar mpupo.

³ Kare, onomp pourou te yumwan panek yak nampan maok, onomp ninik te yumont yak námpon. Tá ono kareao yumont yak namp niamp náno, am aropamp kwatae niniki námpe ono wae youroukoui pwar nampon. ⁴ Ono yumwan wae arakrá séri nampon: Jisas Tokwae Karamp e fek koupoukarrá téréménk kipo. Aenapo nomp Tokwae Kar Jisasomp kárákáre ntia onomp ninikao kor yumont yak naenámp. ⁵ Tá nomo ankár am aropan Satanomp yaek páte náno maok, mao am aropamp pourouan kwatae pap naenámp. Nomo tak náno maok, Kwaro fwap Tokwae Karamp yae fek am aropamp waemp warko warámp naenámp. ✧

Sios mek arop kwatae ninik nánko ek pwar mwanap kar

⁶ Yumo te, yino te kwapwe karean mpwe napan maok, am te kwapwe kare ninik mono. Yis kánanke kwarok te mákia pan ponankor yáramprá kák konámp, am te yumo mér mo nap nie? ⁷ Yumo te yis moráp pan ni-ampara, yumo wokwaekamp yis kwatae te ankár nkwampok sirarea maok, ono fwap pan wourékam niamp yiki kare yakáp mwanapon. Am te apae riteanápe, nomp Pasova mwanámp Sipsip Morok te wae ofai tenapono. Am ofa te Kraisono. ✧ ⁸ Aenámpara, nomo te ankár lotu mwanap yae tokwae fek nánap i konámp araknámp mwanámpon. Nomo ankár nomp pourou mekamp ponankor kwatae ninik te am arop fárákapaó wokwaekamp yis nap mekamp ponankor tirá épér i konap niamp mwanámpon. Tá nomo ankár yiki kare ninik ntia kare kar ninikaokria maok, am yis moráp pan wourékam niampi yakáp mwanámpon. ✧

⁹ Ankwap pas ono wokwaek yiráp por kumwiria arakrá sériampono: Yumo kokopornap aropént nourouprá yakápi kwapono. ¹⁰ Ono te yumo mámá apár mekamp ponankor arop kokoporrá kikiankáprá, ankwapamp ankank pouroukouprá, kwekár kwarén éntér paprá, mak i konap arop fárákapan ponankor 'Pwar tukupenk' ria sér mono. Táte yumo am arop fárákapan pwar mwaria te ankár am apár ponankor pwar mwarea napon. ¹¹ Aeno ono am kumwiamp kar fi te aráno: Táte arop yumo man yiráp ankwapnáprá sér i konapao, mao kokopor, tá mao ankwapamp ankank kikiank, kwekár kwarén éntér pap, wouroump kar sér, mánmán ént fária mánmán, tá arop ankwapan poupwekápi maomp ankank pouroukoup, araknámp aropan te nouroupria méntér fári kwapono. ✧ ¹² Mokopono? Arop sios mek korop mo, ek yakápnap aropan youroukoup i konap tére te onomp tére nie? Mono. Aeno arop sios mek yak námpan maok, am te yumo youroukoup mwanap tére támaono. ¹³ Ek yakápnap arop fárákapan te Kwaro námoku am fárákapaoinap ninik youroukoup naenámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, 'Yumo ankár yumo ou mekamp am kwataenap arop fárákap ek fárarámprá párapop kip'rá sénámpon.

6

'Kristen nonopok koti kwapono'rá sénámp kar

¹ Táte yumo ou mekamp arop ankwapan kar kwatae sénánko te, ae te mao Kwaromp koumteouráp arop fárákapan oupoukar akwapea Kristen monap aropamp yi fek kot i konámp nie? Mao takria te pwarápae mo nie? ² Nomo Kwaromp koumteouráp arop nomo ponankor apárokamp aropamp ninik youroukoup mwanámp te, ae te yumo mér mo nie? Tá kare, yumo te waeman apárokamp ponankor aropamp ninik yurukup mwanapono. Ae te moko-pono? Yumo kánanke kwarok karan kor yurukup mwanap pourou mo nie? ³ Ae te yumo mér mo nie? Nomo ensel fákáreramp ninikan fwap youroukoup mwanámpon. Aenámpara, nomo waeman apár mekamp ankankamp kar youroukoup mwanámpan kor wae fwap pwi námpono. ⁴ Yumo fwap tak mwanapara, yumo ou mek kar yak nánko te, apaeritea Kristen monámp arop fárákapan kar youroukoup mwanap tére sánk napon? ⁵ Ono yumwan 'Pwarápae sámpenk!' ria sénámpono. Ae te mokopono? Yumo ou mek te Kristen ankwapnáp yaworamp kar youroukoup naenámp yonkwae kourráp

arop ankwap yak mo nie? ⁶ Take arop yak námpan maok, ankwapnápo yakrá náráp ankwapnápen Kraisén mér monap aropao nke nap fek takrá kot napon?

⁷ Ye, yumo te yiráp ankwapnápen kot nap támao, yumo wae kwatae niniki tenapon. Yumo apaeritea numwar yumwan kwatae papanáponorá yénképeyakáp moi napon? Yiráp ou mekamp arop fárákapano yiráp ankank pouroukoup napo te, apae ritea numwar takanáponorá yénképeyakáp moi napon? ✧ ⁸ Yumo fwap tak mwanapan maok, yumoku kok támao arop ankwap fárákapan kwatae ninikria maomp ankank pouroukoup napon. Ye, yumoku yiráp ankwapnáp karean yumo take pourouráp ninik tak i konapon.

⁹ Yumo yumokuráp ninik mek kwekár mwanape. Arop fárákapan kwataenámp ninik i konap te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp némpouk te yink mono. Kokopor ninik i konap arop fárákapan, tá kwekár kwaronámpaok i konap, poumaropráp kounteou, yupuráp arop kokopor i konap, arop fárákapan pwarápae moria poumou-tárapu kok kwatae kokopor i konap, ¹⁰ oukun i konap, tá ankwapamp ankank kikiánk i konap, tá mánmán ént fária mánmán i konap, tá arop ankwapan wouroump kar sér i konap, tá ankwapamp ankank pouroukoup konap arop fárákapan, ponankor take pourouráp arop fárákapan te, Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek te tukup mwanap pourou mono. ✧ ¹¹ Tá yumo wokwae te takeniamp arop yakápiapan maok, Kraisomp yirirao yiráp kwatae ninik torokor námpon. Kwaro yumwan náráponoria nánkáráp tenámpono. Nomp Kwaro Jisas Kraisomp e ntia Kwaromp Yiki Kor Spiritamp kárákare fek yumwan fwapokwapia kák tenánko, waeman yae-párák kare arop yakáp napon. ✧

Nomp pourourao Kwaromp e narek sampok naenámp kar

¹² Kare kápa kare ankank te ono fwap tak nanampan maok, am kápa kare ankank te onan yaewour i konámpanápe. Ponankor ankank ono fwap tak nanampan maok, ono ankwap ankankao onan poukwapanoria yénképá yak mono. ¹³ Kare, fir te yare mek pik konámp, yare te fir sámp. Mak i konámpan maok, am anánkaopwe te waeman Kwaro yak moi pap naerámpon. Aeno pourou te kokopor ninikamp mono. Am te Tokwae Karampono. Tá Tokwae Kar te pourouampara, pourouan yaewour i konámpono. ✧ ¹⁴ Mao námokuráp kárákare fek Kwaro Tokwae Karan apár me mekamp fárámpá papámp te, taknámp nomwan kor fárámpá kák naenámpon. ✧

¹⁵ Yumo Kraisomp pourou ankwapmwaekao yakáp nap te mér mori kwapon? Ae te ono Kraisomp pourou ankwapmwaek fárákapea kokopor yupuamp pourouk pap nanko te, kwapwe kare naenámp nie? Am te tak mo kareno. ✧ ¹⁶ Arop kokopor yupurént akwapá kourmpeanámp te, waeman méntér ankárankamp pourou yak nepon. Yumo am te mér mo nie? Kwaro am táman wae arakrá séri námpon: “Am anánkaopwe te waeman ankárankamp pourou sámp nepon.” ✧ ¹⁷ Aeno arop Tokwae Karént koumpá yak námp te, mao wae méntér ankárankamp Spirit fek yak nepon. ¹⁸ Kokopor ninik te yiráp wonae fik yakantá, ankár panek pirikimp kipo. Ponankor ankwap kwatae ninik aropao i konap te, ek pourou yipi fek saráp yak námpon. Aeno arop kokopor ninik námp te waeman námokuráp pourou mek ponankor kwatae

✧ **6:7:** Mt 5:39-40; 1 Te 5:15 ✧ **6:10:** Ef 5:5; Yé 22:15 ✧ **6:11:** Ta 3:3-7 ✧ **6:13:** 1 Te 4:3-4

✧ **6:14:** Ro 8:11; 2 Ko 4:14 ✧ **6:15:** 1 Ko 12:27 ✧ **6:16:** Stt 2:24

pap námpon. ¹⁹ Yiráp pourou te Yiki Kor Spiritamp yiki kor napon. Ae te yumo am mér mo rape? Kwaro yumwan wae Yiki Kor Spirit nénk tenánko, yiráp pourou mek yak námpon. Yumo te yumokuráp mono. ✧ ²⁰ Kwaro arean tokwae fek yumwan warko yamokwap námpono. Aenámpara yumo te yiráp pourou fekamp ankank tére nap te ankár Kwaromp e narek sampok kipo.

7

Yupu ti konap kar

¹ Oukoumwan te ono yumwan yiráp pas fekamp kar nopok sénae rae. Táte arop yupu sámp mo, kwaporok yak námp te kwapwe kareno. ² Aeno nkwakwe make kokopor ninik yak námpara, arop ankákárank ponankor moumountukri yupu ti, tá koumteou ankákárank ponankor moumountukri poumarop nap mek tankáp mwanap te fwapon. ³ Aeria poumaropamp pourou te maomp yupurampono. Poumarop kákánki kwapon. Tá taknámp yupuamp pourou te poumaropampono. Yupuao kor kákánki kwapon. ⁴ Yupu te námokuráp pourou poukeyak mono, maomp poumaropao poukeyak námpon. Tá taknámp poumaropamp pourou te námoku poukeyak mono, maomp yupuao poukeyak námpon. ⁵ Aenepara, anánkwap yumo te nonopok younkwe sirarea yiráp pourou kákánki kepono. Kare, táte yumo ankáránkamp ninik fek Kwarén kar toropwap nenep ke fek saráp pwate yak neria te fwapon. Aeno wakmwaek te ankár kounpá yak nenep. Takria yumo yiráp pourou yumo fwapi taokeyak mo napo, Satano yiráp ninik mek kwatae ninik kákántáno. ⁶ Ono máná kar sénamp te, yumwan yaewour naenámpan sénampono. Am te ono yumwan ampaok mwanap loan pap mono. ⁷ Ono warákár namp te, ponankor koumteouráp arop te ono nampnámp are yakápenkria nampan maok, Kwaro ponankor ankákárank aropan ninik ankákárankrá nénk námpono.

⁸ Aeno are yakápnap koumteouráp arop fárákap, tá kae koumteou, am fárákan te ono arakrá sénampon: Táte am fárákap ono are yak namp niamp makria te am te kwapwe kareno. ⁹ Aean maok, am fárákap námokuráp pourou fwapi taokeyak moantáno, fwapon. Poumou-tárápu koumteou ti, tá koumteou poumou nap mek tankáp kipo. Tankria te fwapon. Tak moia te am fárákapamp ninik fárámp nánko, kokoporantáno. ✧ ¹⁰ Am yupu tinap arop fákáre ntiá poumou nap mek tankápnap koumteourano ono lo nénk nampon. Am te onokump lo mono, Tokwae Karamp lonono. Am te arak: Yupu náráp poumarop pwar-akwap naeane. ¹¹ Mao náráp poumarop pwarará akwap námp kwamp te, ankár kwaporok yak kuno. Aeno kwaporok yak naenámp pourou mo námp kwamp te, ankár arákarrá akwapea am pwaranámp poumaropamp nap mek tank kun. Tá poumaropao kor maomp yupu pwar te mo karono.

¹² Tá ankwap fárákan te onoku támao sénampon. Am te Tokwae Karamp kar mono. Ono arakrá sér: Kristen arop yupu sámp námp, maomp yupu Kraisén mér mo námpao maok, am yupu fwap maomp poumaropan warákár nánko te, am Kristen arop te am yupu pwar kwapon. ¹³ Tá Kristen yupu poumou nap mek tank nánko, maomp poumarop Kraisén mér mo námpao, fwap am yupu sámpá yak naerianánko te, am yupu te maomp poumarop pwarará akwap mono. ¹⁴ Yumo wae mérapon: Poumarop Kwarén mér mo

námpao náráp yupunt akwapá koump námp te, waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Tá yupu Kwarén mér mo námpao Kristen aropamp nap mek tank námp te, mao waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Aeno tak moia napo te, maomp tárápu fárákap te sios mek yakáp mo mwanape. Aeno oukoumwan te am fárákap sios ou mek yakáp napon. ¹⁵ Aeno táte poumarop Kristen mo námpao, náráp yupu pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Tá taknám, yupu Kristen mo námpao, náráp poumarop pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Am yiráp ankwapnáp ntia yiráp antápan take ninik korop námp te, apae man taki kwaponoria fákapa fákeyak námpanápe. Kwaro yumwan wumwiri námp te, yonkwae porokwe ninikaok mwanapria ninámpon. ✧ ¹⁶ Aenámpara, yupu amo te fwap waráp poumarop Kristen moinámpan yaewour napo, mao Kristen naenám ni mo nie? Am te amo mér mono. Tá poumarop amo fwap waráp yupu Kristen moinámpan yaewour napo, mao fwap Kristen naenám ni mo nie? Am táman kor amo mér mono. ✧

Nomo ankár Kwaro sápnám ninik fek yakáp mwanám kar

¹⁷ Aeno arop ankwapan Tokwae Karao wumwiria moko pe pourouráp tére sánkeanánko te, mao te ankár am fek saráp yakáp mwanapon. Ono te ponankor sios mek lo takrá pap konampon. ✧ ¹⁸ Ae te arop ankwap maomp yipi fárákapea napo, Kwaro man wumwi námp nie? Tak nángo te, mao am yipi fárákapnám warko yárákarea pwarará, am toupou mek wouroump naenám mono. Ae te arop ankwap mao yipi fárákap moi námpan Kwaro wumwi námp nie? Takanánko te am arop te yipi fárákap naenám te mono. ¹⁹ Am yipi fárákapnáp ninik ntia yipi fárákap monap ninikao kor kánanke kwataeno. Aeno Kwarom loak tukupnap ninikao maok, am te tokwae kar ankankono. ✧ ²⁰ Arop moko pe yak nángo, Kwaro man wumwi námp te, mao oukoumwan ankár take támao yak naenámpon. ²¹ Ae te amo kwaporok tére konap arop * yak napo, Kwaro amwan wumwi námp nie? Takanánko te, amo am táman yonkwae sakáp yak kwapono. Aeno táte amo kwaporok tére konap aropamp tére pwar akwap nanap mwae kup yak nángo te, fwap mántwaok nanapon. ²² Aeno arop slev yak námp mekamp Kwaro wumwiri námp te, mao te Tokwae Karao nke námp fek te, mao warko slev mono. Aenámpara, arop slev yak mo, amwar yak námpan Tokwae Karao man wumwianám te, oukoumwan mao Kraisomp slev yak námpon. ²³ Kwaro yumwan arean tokwae fek warko yamokwapea érékép námpon. Aenámpara, yumo te épi ninik fek yakápnáp arop fárákapamp slev yakápi kwapono. ²⁴ Ononamp fákáre, nomo mokopi yakáp námpan Kwaro nomwan wumwirianánko te, ankár take pourouráp ninik fek Kwarént yakáp mwanámpon.

Are yakápnáp koumteouráp aropan sénám kar

²⁵ Tokwae Karamp lo te mono, onoku niniknám karan are yakápnáp koumteouráp aropan sénae nae. Kwaro onan aropompia onan ninik kour sápnángo, yumo fwap ono sénám kar wawia, karenóra ninik mwanap pwi námpon. ²⁶ Oukoumwan máma ke fek te nkwakwe make ninik tokwaenám ankank koropánk námpara, fwapono. Yumo ponankor oukoumwan yakáp napnám taknám yakáp kipo. ²⁷ Ae te amo wae yupu sámp nap nie?

✧ **7:15:** Ro 12:18 ✧ **7:16:** 1 Pi 3:1-2 ✧ **7:17:** 1 Ko 7:24 ✧ **7:19:** Ga 5:6 * **7:21:** 'Slev' a, 'Kwaporok tére konap arop'rá sénám firan mér nae rap kwamp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kwae 35 ntia 36 fek nkeampo.

Takanánko te, amo am yupu pwar nanap mwae kup oupourounki kwapono. Ae te amo oukoumwan yupu sámp mo nie? Takanánko te, amo yupu sámp nanap niniki kwapono. ²⁸ Tá taknámp amo yupu sámp nap am te kwatae ninik yak mono. Tá éнки yupu poumou nap mek tank námp, am támao kor kwatae ninik mo, fwapono. Aenapan maok, am fek apárokamp ninik tokwae yak nángo, kápae kare kar pap mwanape. Ae mwanapara, ono am ankank yumwan koropánk te 'Mono' ria sénampon.

²⁹ Ononamp fákáre, ono arakrá sénampono: Oukoumwan mámá ke te wae fae námpon. Oukoumwan mámá yaknámp ke fek te yupuráp arop fárakap te ankár yupu moráp niampi yakáp mwanapon. ³⁰ Tá arop fárakap éménk i konap te ankár éménk monap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Tá warákáránknar arop fárakap te ankár warákáránk monap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Arop fárakap mani fek ankank ti konap te, ankank ti-fákeyak moi nap niampi yakáp mwanapon. ³¹ Tá arop fárakap apárokamp ankankan tére konap te, ankár mámá apár mwaeakamp ankank kárákáre fek ti-fákeyak mo i konap arop fárakap niampi yakáp mwanapon. Arak námpara, nomo wae mér námpon: Nánkár mámá apár mwar pourourápi akwap naerámpon. ✧

³² Ono te kápae kare ankankao yiráp ninik sámpá yampourou te, monoria nampon. Arop yupu sámp mo námp te fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwaeria, Tokwae Karao warákárnámp ninik fek tére konámpon. ³³ Aeno arop yupu sámpéanám te, yupuao námwan warákár naenám ninik fek tére nae ritea mámá apár mekamp kápae kare ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpon. ³⁴ Aenámpara, maomp ninik te kápae kare mwae-párak akwapránk námpon. Tá yupu poumou nap mek tank mo námp te, am yupu éнки fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwae konámpon. Aeria mao fwap pourou ntia maomp waempao kor yiki kukarrá yak naeria námpon. Aeno yupu poumou nap mek tank námp te, náráp poumaropao warákár naenám ninik fek tére nae ritea, apárokamp ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpon. ³⁵ Ono mámá kar sénamp te yumwan yaeour nángo, yumo yae-párak yakáp mwanap karan sénampon. Am te yumwan, poumou nap mek tankáp, tá yupu ti kwaponoria taokor mono. Ono ník namp te kápae kare por yumo yae-párak kare yakápria Tokwae Karamp tére napo, akwap ankankao yiráp ninik mek sámpá yampourou mo naenámpria nampon.

³⁶ Táte arop akwap náráp por kar yoroitenap yupu yak nángo, námo kwaporok yakrá yépekria, kwatae ninik koropantá námp kwamp te, mao fwap námoku ninik námpaok am yupu sámp nae-námpon. Am tak námp te, mao kwatae ninik mo, fwapono. Am anánkwap fwap koumpeyak nenepon. ³⁷ Aeno táte arop akwap maomp ninik kárákáreria man fopwaok naenámp ankank mo nángo, mao fwap námokuráp ninik taokeyak námp támao náráp ninikao sérrá, 'Am yupu éнки náráp por kar yoroi nap taki yakano' rianám te, am te kwapwe kareno. ³⁸ Aenámpara, arop náráp éнки yupu sámp námp te, kwapwe kare ninik námpon. Tá arop yupu sámp mo námp te kwapwe kare kare ninik námpon.

³⁹ Táte yupu ankwapamp poumarop oukoumwan yiki yak námp fek te, am yupu méntér koumpá yak námpon. Aeno maomp poumarop sumpwi nángo te, am yupu warko poumaropént koump mo, párak yak námpon. Táte mao akwap poumou nap mek tank naeria námp kwamp te, mao fwap tak

naenámpan maok, mao te ankár Kristen aropamp nap mek tank kuno. ✧
 40 Aeno onoku te arakrá ninik nampon: Mao kwaporok yakria te, mao fwap warákár tokwae naenámpon. Tá ono ninik namp te, ono waeman Kwaromp Spirit onan woukoupá yak nánko, ono mámara kar farákáp nampon.

8

Kwekár kwarén ofa sánknáp nape firan sénámp kar

1 Ono oukoumwan te kwekár kwarén ofa sánknáp nape fir yumo turunki napan sénae rae. Tá kare, nomo ponankor wae mér tokwaerápan maok, mér sámp konap ninik mwar te 'Námo mér tokwaerápao namp'rá warákár-sér mwarea napon. Aeno nomo arop ankwapan nouroup mwanámp ninik sámp námp, am támao maok nomwan fwap kárakáre kor Kristen yoroi pap naenámpon. 2 Táte arop ankwapao, námo te wae méri yak namprá ninik námpao maok, am aropamp mér te oukoumwan pwi kari yak mono. 3 Aeno arop ankwap Kwarén nouroup kari yak námp te, Kwaro man mér kari yak námpono. ✧

4 Am kwekár kwarén ofa sánkeanap fir émi fári konap ninik te ono arakrá sénampon: Nomo wae mér námpon: Kwekár kwar te kare kar ankank mono. Am te wunéri mwar sarápono. Kwar kare ankárankampao saráp yak námpon. 5 Kare, wae kápae kare ankank táman 'Kwarono'rá sér, tá kápae kare ankankan 'Náráp Tokwae Kar'rá sér i konapon. Tá kare, am kwar fákáre te yámar mek yakáp, apárok yakáp napan maok, 6 am te wampweno. Nomo waeman ankárankamp Kwaro mwar nomp Naropwarono. Mao támao ponankor ankank yoroinámp fi kor yak nánko, nomo maomp kare yakáp námp, nomo wae mérámpon. Tá waeman ankárankamp Tokwae Kar mwar yak námp, am te Jisas Kraisono. Mao námoku Kwarént ponankor ankank yoroia nepo, nomo mao fek táman yiki yakáp sámp námpon. ✧

7 Aeno Kristen ankwap farákap te am kwekár kwar te kánanke kwataenorá mér mo napon. Am farákap te wokwaekamp arop kwekár kwarén lotunap ninikan nkeaka, am kwekár kwarén ofa sánknáp fir émi te, ofa kare támao ara, am fir émi te kwekár kwaromponorá ninik i konapon. Am farákapamp Kwarén mérap te oukoumwan ninik kour mo nánko, am fir émi fánapara, am farákapamp ninik mek oum sámpantá ninik napon. 8 Aeno fir te támao nomwan Kwaromp wonae fik tirá párakop mono. Táte nomo fár moria, nomo Kwaro nke námp fek kwatae yakáp mono. Táte nomo fánámpao kor Kwaro nke námp fek kwapwe kare yakáp mono. 9 Aeno yumo arakrá ninik kip: Yumo fwap apae fir fár mwaria nap, fwap fár mwanapan maok, takria am ankank yumoku nap támao kárakáre monap arop farákapamp ninik mek nánko, am farákap kwatae ninik fek tukup mwanape.

10 Wae mérap arop amo kwekár kwaromp lotu nap mek akwapá tankrá fánapo, táte arop ankwap, mámara fir onan kwatae pap naenrá apáp námpao, mao amwan nke nánko, am támao maomp ninik fárámp nánko, am kwekár kwarén ofa sánknáp fir fánaerámpon. 11 Tá waráp mér támao nomp ankwapnáp Kraiso sumpwia warko warámpnám arop am te kárakáre mo nánko, man kwatae pap námpon. ✧ 12 Yumo wawenk: Nomp ankwapyaenáp ankwap farákap Kwarén mérap te kárakáre mo napara, fir fár mwanap te apáp napon. Táte yumo am fwapan mpweria napa, am farákapamp mér kwatae akwap

námp te, am ninik támao yumo Kraisen kwatae ninik napon. ¹³ Aenámpara, táte fir támaoianánko, onomp ankwapnápo kwatae ninik nánko te, ono warko émi fár mo akwapea sumpwinámp ke fek nanampon. Takria ono am tére namp fek tapek onomp ankwapnápo kwatae ninikantáno. *

9

Polo kwaporok aposel tére námp fek warákárnámp kar

¹ Ae te lo ankwapao, tá ankwap kwatae ninikao onan sámp-fákeyak námp nie? Mo karonó. Ae te ono aposel mo nie? Ae te ono nomp Tokwae Kar Jisasén nke moi namp nie? Ono Tokwae Karamp tére nanko, yumo am tére fek saráp Kristen moi nap nie? * ² Ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te aposel monorá napan maok, wampweno. Yumo waeman onan te, aposel karenorá mér napon. Ono Tokwae Karamp aposel kare yak namp te yumo Kristeni yakáp nap támao yénkép námpon.

³ Arop ankwap fárákap onan kot i konap te, ono am fárákan nopak arakrá sér i konampon: ⁴ Ae te yino yinomp tére fek mwaek fir fépérrá ént fépérrá mak námp te kwapwe kare mo nie? ⁵ Ae te yino Kristen yupu sámpea méntér ankwap aposel, tá Tokwae Karamp nánaeounáp, tá Pita, arao i konapnámp éréképea paokop mwanámp te kwatae nie? ⁶ Ae te Barnabas yino mwar yinokump pourou taokeyak nenemp mani tére nenko, ankwap aposel fárákap te mo nie? ⁷ Apae aropao soldia téteria námokuráp fir oupouroung i konámpon? Apae aropao yopwar yororia námoku fánaenámp fir sámp mo i konámpon? Tá apae aropao bulmakau taokeyakria maomp mom wouri fár mo i konámpon?

⁸ Ae te ono arop fárákapamp ninikaok sarápria, ono takrá sénamp nie? Mono. Kwaromp lo támao kor takrá sér i konámpono. ⁹ Moseso lo fek kar arakrá kumwi námpono: “Bulmakau wit yipi aokop naeria pumpurékamprá yárakria, am fekamp sámpá fánaerianánko te, amo maomp top kor fek sérémékéri kwapono.” Ae te Kwar te bulmakauan saráp ninik námp nie? ¹⁰ Mono. Waeman nomwan kor níkia sénámpon. Ye. Am kumwi yak námp te yinan sénámpon. Kwar te arake ninikan warákár námpon. Arop yopwarampor kwar nánaprá párakop námp, tá arop fir noumourinámp tinámp arop te, am tére nemp fek fwap fir ankwapmwaek sámp nenemprá ninik nepon. * ¹¹ Aeno yino te Spiritamp ankank yumo ou mek ankankounámp yoro námpon. Aenámpara, táte yumo yinan pourouamp ankank ti-sáp nap am te kwatae nie? Am te yino yoroinámp ankankou támao wae ki tank námp niamp námpon. * ¹² Táte arop ankwap fárákap yumonap ankank fwap sámp mwanapan nánko te, yino fwap kápae kare sámp mwanámpon.

Aenámpan maok, am ankank yino fwap sámp mwanámp am te yino sámp mo i konámpon. Yino te Kraisomp Kwapwe Kare Kar akwap naenámp mwaek kup taokor te monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino nkwakwe make ninik tokwaeran kor sámpea fokokeyakáp konámpon. ¹³ Pris fárákap Kwaromp nap mek tére nap te, am Kwaromp nap mekamp fir sámpá fári konapon. Tá arop fárákap alta fek tére nap te am alta fekamp Kwarén ofa sánk konap fir émi tirá fári konapon. Ae te yumo am mér mori kwapono? * ¹⁴ Tá taknámp Tokwae Karao máma lo pap námpono: Arop fárákap Kwapwe Kare

* **8:13:** Ro 14:21 * **9:1:** Ap 26:16; 2 Ko 3:2-3 * **9:10:** Lo 25:4; 1 Ti 5:18 * **9:11:** Ro 15:27

* **9:13:** Lo 18:1-3

Kar farákáp konap te, am Kwapwe Kare Kar wanap aropoainap pourouran yaewour naenámp ankank ti mwanapon. ✧

¹⁵ Aerimpan maok, ono te take pourouráp ankank ankwap sámp moi nampon. Tá oukoumwan kuri ono ankank ankwap sámp naeria mámá kar kumwi mono. Takria te ono pwarápe tokwaeria manénkir sumpwi nanampono. Ono tére namp fek fwap yiráp yaekwam mani sámp nanampan maok, sámp moria, táman warákár nampon. Am te, arop ankwapao taokor te monoria nampon. ¹⁶ Ono Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, onoku táman warákárria ‘Ono te kwapwe kare ninik namp’rá sér mono. Am Kwapwe Kare Kar farákápnamp tére te Tokwae Karao onan sáp námpara, ono ankár takrá tére nanampon. Táte ono Kwapwe Kare Kar farákáp moria te, ono waeman kwatae yak naerampón. ¹⁷ Táte ono onokump ninik fek ono am téreria te, ono fwap nopok mani sámp nanampon. Aeno am tére fek mani sámp mo námp te, am te apae riteanápe Kwaro sápnámp tére onokump ninik fekamp tére monoria nampono. ¹⁸ Aenámpara, ono te apaeran nopok sámp nanampon? Onomp nopok sámp nanamp te aráno: Ankank ono am tére namp fek fwap sámp nanampan, ono sámp mo nampon. Ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp te, arop fárákapan kwaporok nénk nampon. Kwaro onan takampria sápnámpara, ono kor tak tére nampan warákárampon. Tak namp táman maok, nopok ankank sámp namp nampon.

Pol aropamp kwaporok tére konámp arop niamp yaknámp kar

¹⁹ Ono te arop ankárankampamp kwaporok tére konamp arop yak mo nampao maok, onokump ninik fek ponankor aropamp kwaporok tére konamp arop niamp yakria, ono fwap kápae kare arop Kwaronámpok éréképá korop nanampria nampon. ²⁰ Aenampara, Juda firao nke nap fek te, ono Juda niampi yakria, fwap Juda fi érékép nanampon. Onoku kare te loamp yae ankore mek yak mo nampao maok, loamp yae ankore mek yakápnamp aropao nke nap fek, ono loamp yae ankore mek yaknamp arop niampi yakria, loamp yae ankore mek yakápnamp arop fárákap érékép naeria nampon. ²¹ Lo monap arop fárákap nke nap fek te, ono lo monamp arop niampi yakria, lo monap arop fárákap érékép naeria nampon. Aenampao maok, ono te apae Kwaromp lo pwar nampanápe, mono. Ono Kraisomp look nampon. ²² Kárákáre monap arop fárákapao nke nap fek te, ono kárákáre moráp arop niampi yakria, kárákáre monap arop fárákap érékép naeria nampon. Ono ponankor aropao i konap ninik sámpea, arop ankwap fárákap érékép nanamp ponankor mwae kup oupourounk nampon. ²³ Ono mámá kápae kare tére tak i konamp te, Jisasomp Kwapwe Kare Kar am fárákapaonapok akwap nángo, arop fárákap kwatae ninik pwarará Kwaronámpok korop napo, ono kuri warákár tokwae sámp nanampon.

Nomo Kristen kárákáre fek yakáprá tukup mwanámp kar

²⁴ Arop fárákap foporakor nap te kámá-pwar akwapnámp arop ankárankampao saráp ankank sámp konámpo. Yumo am te mér mo nie? Yumo kuri ankár ankank sámp mwanámpria kárákáre fek foporakor kipo. ✧ ²⁵ Tá arop ponankor ankwapan kwe-pwarará ankank sámp mwaria te, námokuráp pouroukump ninik ponankor tirá nér i konapono. Am arop fárákap mao tak nap te, kwatae akwap naenámp ankankan sámp mwanámpria ni konapono. Aeno nomo térerá tukupnámp ankank te kwatae

akwap naenámp pourou mono. ✧ ²⁶ Aeria maok, onoku te ono fárakop nampao maok, ono te nkwaremek nke, mamek nkerá fárakop mono. Ono te arop yorowarria ni konapnámp, yae sirarrá akwap nampao maok, kwaporok nkwaremek mamek yae sirarrá akwap mo i konampono. ²⁷ Ono ankár onokump pourou fwapi poukwaepa nanko, ankár akwap naeria ninik nampao akwap konampono. Takria ono ankwap arop fárákapan saráp Kwapwe Kare Kar farákáp nampao, onoku kare te wakmwaeak am ankank sámp moantáno.

10

Nomwan Israel firaoui nap yénkép námp mér mwanámp kar

¹ Ononamp fákáre, yumo aran mérenke: Moses yakámp ke fek, nomp appeyaenámp Kwaro taokeyaknámp kouwme ankore meaok, pu kor fek saráp Kwaro yénképnámp mwae-páraok solwara Retsi tápamprá tukupapono. ² Tá am fárákap kouwme ntia solwara mek baptais sámpap te, Mosesomp wakmwaeak tukup napan yénkép námp. ³ Tá am fárákap ponankor am Kwaromp Spiritao nénkámp fir fáriapono. ⁴ Tá am fárákap ponankor Kwaromp Spiritao sánkámp ént fépériapono. Ye. Mao am Spiritamp yumwi mekám ént am fárakapént akwapámpan fáriapono. Am yumwi te Kraisono. ⁵ Aeapan maok, am ou mekám kápae kare kouwteouráp aropam ninik te Kwaro warákár moimpon. Aenko am fárákap kwar saráp mek surumpwiapo, maomp yákáre te ampok tankámpimpon.

⁶ Aeapan am ankank ponankor te nomwan yénkép nángo, nomo nkea am fárákapao kwatae ankankan kikiankiap, am te nomo kor takantá mér mwanámp. ⁷ Tá yumo kwekár Kwaromp ninikaoki kwapono. Ankwap fárákap am ou mek yakápap takiapono. Kwaromp Buk fek am fárákapan arakr sénámp: “Kouwteouráp arop fárákap tankáprá fir fépérrá ént fépéria, wakmwaeak poumou tárápu fárámpea tukuprá kouwteount kokoporiapon. ✧ ⁸ Tá yumo ankwap fárákap am ou mekám kokoporiapnámp taknámp yumo kor kokopori kwapono. Am fárákap takria ankáránkamp yae fek 23,000 surumpwiapono. ✧ ⁹ Tá nomo Tokwae Karamp yopor te moko-pon nke mwarria nkwa mak mwareano. Wokwaeak am arop fárákap ou mekám ankwap fárákap takapo, fou-tákamao yourounkwe nángo, am fárákap surumpwiapono. ✧ ¹⁰ Tá wokwaeak Israel fi mekám ankwap fárákap Kwarén kokwarokiapnámp yumo kor Kwarén takrá kokwaroki kwapono. Am fárákapan te arop paok i konámp ensel koropea paoki pwaránko surumpwiapon. ✧

¹¹ Mámá ponankor ankank Israel firan koropámp máte, arop mér mwanapono. Tá amiap kar Buk fek yak námp, nomo oukoumwan mámá ke fek pwar naenámp yae wonae fik nángo, yakápnámp arop nomwan ninik sápnámp. ✧ ¹² Aenámpara, arop, námoku waeman kárákáre yak namponórá ninik námp kwamp te, mao ankár mér kuno: Takria mao piká párákapantáno. ¹³ Yumwan mokop nap nke naeria koropnámp ankank te mwar pourouráp mono. Waeman ponankor aropan mokop naprá nke naeria korop konámp wuri popwarono. Tá Kwaro yumwan kwaporok pwate nángo, am ankankao yiráp kárákáre kwe-pwar mono. Táte yumwan mokop nap nke naerianámp

ankank korop námpan kor, Kwaro yumwan yaewour naenámp mwae kup yoro naeria námpon. Am mwae kup te aráno: Mao yumwan kárákáre sánk nánko, am koropnámpan ankank yumwan apárok tirá nér mono. ✧

Kwarén loturia kwatae Spirit méntér lotu i konap kar

¹⁴ Aenámpara, onomp nouroup fárákápan kare, yumo ankár kwekár kwarén lotu i konap ninik te younkwe sánk kipo. ¹⁵ Yumo te wae mérapara, ono yumwan sénampon: Yumoku ankár onomp kar mámá youroukoup kipo. ¹⁶ Mámá kap te waeman Kwaromp ourour yak nánko, nomwan Kwaro Krai-somp yirirént tapokwapeanánko, nomo fár mwaria 'Aesio'rá sér i konámpon. Tá am pan nomo fopwar i konámpan te, mao nomwan Krai-somp pourourént tapokwapá pwar konámpon. ¹⁷ Waeman ankárankamp pan saráp námpara, nomo kápae kare koumteouráp arop, nomo ankárankamp pourou saráp yakáp námpon. Am te apae riteanápe, nomo ponankor am ankárankamp pan táman saráp sámp konámpana námpon. ✧

¹⁸ Yumo Israel fákáreran ninikenke! Arop fárákápan te alta fek yankapnap ofa ankwapmwae fári konap te, am támao am alta poukeyaknámpan Kwarént tapokwap napon.

¹⁹ Aeno yumo takria, onan, mao te ankwap fi aropao kwekár kwarén ofa sánk konap fir támao kare kar ankankrá sénámpan mpwe mwanape. Tá ono, am kwekár kwar fárákápan kare kar ankankonorá sér mono. ✧ ²⁰ Mono! Ono te arakrá sénampon: Ankank Kwarén mér monap ankwap fi aropao ofa i konap te, mao kwatae spirit fárákápan ofa sánk napon. Am fárákápan te Kwarén ofa sánk mono. Tá onomp ninik te yumo kwatae spirit fákárerént tukupá tapokwap te monoria nampon. ²¹ Yumo te Tokwae Karamp kap mek fárrá, tá kwatae spiritamp kap mek méntér fár mwanap pourou mono. Yumo Tokwae Karamp kákánar fek tankáprá fépéria, kwatae spiritamp kákánar fek méntér tankáprá fépér mwanap pourou mono. ✧ ²² Yumo tak nap te, Tokwae Karao nomwan kokwarokria yoporanoria nape? Nomp kárákáre te maomp kárákáreran kwe-pwar námpan nie?

Nomo ankár nomp Kristen ankwapnápén ninik mwanámpan kar

²³ Kare, kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan yaewour mono. Kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan kárákáre kor Kristen yoroi pap mono. ²⁴ Nomo, námoku támao saráp fwapi yakáp mwarrá ninik mwareano. Nomo ankár arop ankwapan fwapi yakanoria ninikrá yaewour mwanámpan. ✧

²⁵ Yumo maket mekamp fir émi mani fek sámp nap kwamp te, 'Kwekár kwarén ofai nap ni mo nie?'rá turunkupi kwapono. Yiráp ninik sánánkar porokwe fek yak naenámp fekono. ²⁶ Am te apae riteanápe, nomo wae mérámpon: Mámá apár ntia kápae kare ankank am mek top-pwarámpá yak námpan te, Tokwae Karamp sarápono. ✧

²⁷ Tate arop ankwap Kwarén mér mo námpan, mao yumwan 'Nomont fárenk' ria wumwi nánko te, yumo tukup mwaria nap kwamp te, am te fwapono. Kápae kare ankank yumwan nénk nap te fwapono, fár kipo. Yumo ninik tokwaeria turunkupi kwapono. ²⁸ Aeno táte yumo tankáprá fánap arop ankwapao yumwan arakrá sér, 'Mámá te kwekár kwarén ofainap fir émino'rá

✧ 10:13: Hi 4:15 ✧ 10:17: Mt 26:26-28; Ro 15:5 ✧ 10:19: 1 Ko 8:4 ✧ 10:21: 2 Ko 6:15-16

✧ 10:24: Ro 15:12 ✧ 10:26: Sng 24:1

sénánko te, yumo am sénámp aropan wawia man ninik napara, yumo fári kwapono. ²⁹ Ono te yumo kareao kwatae ninikantánoria sér mono. Ono sénámp te, am arop ankwapao yumwan, kwatae ninik naprá ninikantánoria sénámpono.

Ono waeman fwap am fir fánanamp te, apae ritea am arop ankwapamp ninikao onan taokor naenámpon? * ³⁰ Táte ono Kwarén 'Aesio'rá fánanko te, ankwap arop te apaeritea ono 'Aesio'rá sénámp táman 'Amo kwatae nap'rá sénaenámpon?

³¹ Aenámpara, táte yumo fir fépérrá, ént fépérrá, tá yumo ankwap apae ankank nap, am te ponankor ankár Kwaromp e narek sampok mwaro. * ³² Yumo te ankár Juda fi, Grik fi, tá Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop fárákap aran ninikria, arop yumonap ninik fek piká párákap naeane. Fwapnae karia paokop kipo. * ³³ Ono kuri kápae kare ankank tére namp te, arop ponankor fwap ninikrá tére namp warákár mwanap námpan tére konámpon. Ono te onoku, onan yaewouranoria tére mono. Ono kápae kare aropan yaewourrá tére nanko, Kwaro fwap am fárákapan warko érékép naenámpria tére nampon. *

11

¹ Ono Kraisonsomp ninikaok yarak i konámpara, yumo kor ankár onomp ninikaok paokop kipo.

Lotu nap mek me korok woukwap konap ninikan sénámp kar

² Yumo te kápae kare por ono i konámp ninikria am kápae kare kar ono sámpea yumwan nénk namp niki-samp yakáp konapono. Aenámpara, ono 'Yumo te kwapwe kare ninik i konap'rá sénámpon. ³ Aeno ono ninik namp te, yumo kuri máná kar ankwap aran mérenkria nae: Ponankor poumoutárápuamp yépe kor te Kraisono. Tá yupuamp yépe kor te maomp poumaropono. Kraisonsomp yépe kor te Kwarono. ⁴ Táte koumteouráp arop koupoukarrá lotu mek poumarop náráp me korok woukwapea Kwarén kar toropwap námp, tá Kwaromp kar farákáp námp te, am arop námokuráp me kor Kraiséen pwarápaé sánk námpon. ⁵ Táte yupu ankwap lotu mek náráp me korok woukwap moi yakrá Kwarén kar toropwap, tá Kwaromp kar farákáp námp te, mao kuri námokuráp me kor, náráp poumaropan pwarápaé sánk námpon. Am te yupu me pwae ponankor fárákápá pwar námp niámpon. ⁶ Táte yupu náráp me korok woukwap mo námp kwamp te, mao ankár me pwae fárákapea fae tákáre naenámpon. Táte am yupu me pwae fae tákáre nánko, poumaropao pwarápaéantá námp kwamp te, ankár me korok woukwap kuno. ⁷ Aeno poumarop te maomp me korok woukwap mono. Am te apae riteanápe, mao Kwarén wounápra maomp e tokwaeran yénkép námpon. Tá yupu te poumaropan wounápra maomp e tokwaeran yénkép námpon. *

⁸ Kwar te yupuamp pourou fek poumarop yoro mono, poumaropamp pourou fek yupu yoroí námpon. * ⁹ Kwar te yupuan ninikia man yaewour naenámpria poumarop yoro mono. Mao te poumaropan ninikia man yaewour naenámpria yupu yoroí námpon. * ¹⁰ Aenámpara, yupuamp me korok woukwap námp te ankár poumaropamp yae ankore mek yakáp nap yénkép nánko, ensel fákáre fwap nke mwanapon. ¹¹ Aeno nomo Tokwae

* **10:29:** 1 Ko 8:4-13 * **10:31:** Kl 3:17 * **10:32:** Ro 14:13 * **10:33:** 1 Ko 9:20-22 * **11:7:** Stt 1:26-27 * **11:8:** Stt 2:21-23 * **11:9:** Stt 2:18

Karént yakápria te, yupu te kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Tá poumaropao kor kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Aenepara, nonopok yaewour nenepono. ¹² Kwaro poumaropamp pourou fek yupu yoroimpan maok, oukounwan te taknám, yupuamp pourou meknám arap forokor konámpono. Aenámpan maok, Kwaro námoku ankank ponankoramp fi korono.

¹³ Yumoku támao ankár máma kar youroukoup kipo. Yupu lotu mek me korok woukwap moi teyakra Kwarén kar toropwap nám te, ae te mao kwapwe kare ninik nám nie? ¹⁴ Nomo koumteouráp arap námoku nomwan arakrá yéknép námpon: Táte poumarop me pwae tokwaerinám te pwi yak mono. ¹⁵ Aeno yupu me pwae tokwaeri nám te, maomp mopor kwapwe kare támaono. Am te apae riteanápe, Kwaro maomp me korok oupouroup naenámpria me pwae tokwaeri sánk námpon. ¹⁶ Aeno táte arap ankwapao am ankank táman kar yorowar naeria nám kwamp te, mao ankár arakrá mér kuno: Yino te ankwap ninikaok tukup mono, tá Kwaromp sios mek kor ankwap ninikaok tukup mo i konapono.

Korin fákáre komunion sámp nap mek sámpá yampourouiap kar

¹⁷ Oukounwan te ono yumwan lo ankwapmwaek nénk nae nampan maok, ono te yumo i konap ankank táman yiráp e narek sampok mono. Yiráp koupoukour konap nap mek te kwapwe kare ninik korop mo i konámpono, kwatae ninik mwar korop konámpono. ¹⁸ Manénik te ono aran sénae rae: Yumo lotu mwaria koupoukour nap te pipirikiri i konapono. Ono takrá sénap kar wawia am táman kareaoi kanrá mérampon. ✧ ¹⁹ Am te apae riteanápe, ono nik namp te, yumo ou mekamp arap ankwap fárakapamp kar fek yiráp sios kuk-pipirikiri napo, Kwaromp ninikaok kar tukupnap arap fárakapao saráp fwap érik farákár napono. ²⁰ Aenapara, yumo ponankor Tokwae Karamp firan fári konap niamp mono. ²¹ Yumo ponankor kárakáreria yumokuráp firanmékir fépér i konapono. Takria maok, ankwap yae-porokwe tank nángo, ankwapao mwar wain ént kápae kare fária mánmán i konámpono. ²² Ae te mokopono? Ae te yumo yiráp fir fépérrá ént fépér i konap nap yak mo nie? Ae te yumo nik napo, Kwaromp sios te kánanke kwatae námpantá, ankwapyae fárakapao fir mo napo, man pwarápaé sánk rape? Ono yumwan te mokoprá sénanampon? Ae te ono fwap yiráp e narek kakap nanamp nie? Mono. Am yumo tak nap táman te ono yiráp e narek sampok mono.

Jisas Tokwae Karao pan ntia wain ént nénkámp kar

²³ Ono máma kar yumwan sánk namp te, Tokwae Karao onan séri námpan nampono. Am kar fi te ará: Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianám kumuruk, Jisas Tokwae Karao pan sámpea, ²⁴ Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fopwaria sérrá, “Mamá te onomp pourou, yumwan yaewour naenámpan nénk nampon. Yumo ankár mámaknámprá onan ninikrá yakáp kipo.” ²⁵ Am fárakap pan fépéri pwarapo, mao warko wain éntáp kap sámpea taknám takrá sér, “Mamá kap wain máte onomp yiri fek yoronamp kontrak wourékamono. Yumo makrá fépér nap ke fek te onan ninik mwanapono.” ✧ ²⁶ Yumo máma pan, tá máma wain ént fépéria maok, yumo Tokwae Karao sumpwinám kar farákáp mwanapon. Yumo mámak námprá yakáp nap te, ankár takrá tukupea mao arákarrá éknám ke fek mwanapon.

Komunion sámp mwanámp fek ninik fwapokwap mwanámp kar

²⁷ Aenámpara, táte arop ankwap manénkir fwapi ninik moitea yakrá Tokwae Karamp pan kwaporok fár, tá Tokwae Karamp kap kwaporok fár, taknámp te Tokwae Karamp pourou ntia yiriran wouroump námpara, nopok amnámp fek touwe kwatae sámp naenámpmon. ²⁸ Ae naerámpara, arop ankár námokuráp ninik mek fwapia youroukoui pwatea te, am pan ntia wain ént fwap fánaenámpmon. ✧ ²⁹ Am te apae riteanápe, námá te, arop Tokwae Karamp pourounorá fwapia ninik mo yakrá mao kwaporok pan ntia ént fánámpara, mao námokuráp pourouk touwe kwatae korop naerámpmon. ³⁰ Am taknap fi fek táman yumo ou mekamp kápae kare arop kárakáre moria, touwe sámpea, ankwap fárakap surumpwi napon. ³¹ Aeno táte nomp ninik fwapi youroukoupitea nomo Jisasomp pourou ntia yiri sámp nángo te, nomwan touwe kwatae korop mo, fwapon. ³² Aeno táte Tokwae Karaa nomp ninik kwatae nángo, nkea fwapokwapria nomwan touwe kwatae sámp námp te, takria nomo apárokamp aropént yaomwi mek pikántánoria námpon. ✧

³³ Aenámpara, ononamp fákáre, yumo fár mwaria yumo ankár nánkár ankwap fárakapan yépéka kipo. ³⁴ Táte arop ankwap oukoumwan yaeporokwe nángo te, mao námokuráp nap mek fánaeria námpon. Takria yiráp koupoukourap mek yumoku támao yumwan Kwaro kot naenámp ninik pap mwanape. Kar ankwapmwaek oukoumwan yak námpono, nánkár wakmwaek ono yumwan koropá nkeria fwapokwap nanampono.

12

Yiki Kor Spiritao ourour nénknámp kar

¹ Ononamp fákáre, ono te yumo Yiki Kor Spiritao tére mwanap ankank nénk námp te, épépérepi kwaponoria nampon. ² Yumo te wae mérapon: Wokwae yumo oukoumwan Kristen mo nap, am ke fek te yumwan ankwap ankankao, kar sér mo i konámp kwekár kwaronámpok éréképa akwap nángo te, yumo ankár ampok tukupapono. ³ Aeapan ono te yumo mérenkria nae: Táte Kwaromp Spirit arop ankwapént yak nángo, mao te 'Jisas te yaomwi mek akwapano'rá sénaenámp pourou mono. Tá arop Yiki Kor Spirit mo námp te 'Jisas am te Tokwae Karono'rá sénaenámp pourou mono.

⁴ Yiki Kor Spiritao nénk konámp nkwakwe make tére mwanap kárakáre yak námpao maok, waeman ankárankamp Spiritao saráp yak námpon. ⁵ Tá nomo fwap Tokwae Karamp nkwakwe make pourouráp tére námpan maok, waeman ankárankamp Tokwae Karampor tére námpon. ⁶ Wae nkwakwe make ninik fek tére konap yak námpan maok, am ankárankamp Kwaro ponankor aropan kárakáre nénk nángo, am fárakap fwap tére mwanapon. ⁷ Yiki Kor Spirit te ankwap arop fárakapan yaewour mwanapria náráp kárakáre am arop fárakap ankákárankan nénk konámpmon. ✧ ⁸ Arop ankwapan Yiki Kor Spiritao arop ankwap fárakapan yonkwae kouria kar sénaenámp ourour sánk, tá ankwap aropan am ankárankamp Spirit támao Kwaro papnámp mér fek kar sénaenámp, ourour sánk. ⁹ Tá arop ankwapao am ankárankamp Spirit fek táman, Kwar te fwap tak naenámponorá mér kar naenámp ourour sámp. Tá ankwapao am fek touwenap arop fwapi pap naenámp ourour sámp konámpmon. ¹⁰ Tá ankwap Kwaromp kárakáre yénképnámp yoro naenámp

ourour sámp. Tá ankwapao profet * kar farákáp naenámp ourour sámp. Tá ankwapao nkwakwe make spiritan youroukoup naenámp mérnámp ourour sámp. Tá ankwapao ankwap-ankwap kar fek sénaenámp ourour sámp. Tá ankwapao am kar arákarrá sénaenámp ourour sámp. ¹¹ Am ankárankamp Spirit támao saráp mámá ankank ponankor nénk konámpon. Mao námokuráp ninik fek arop ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk, tá ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk. Mak i konámpon.

'Nomo ponankor ankárankamp fek toukouri yakápnámp pourou'rá sénámp kar

¹² Arop pourou te ankárankampao maok, kápae kare pouroukamp ankank am fek toukouri yak námpon. Tá kápae kare am fek tukuri yaknámp ankank am te ankárankamp pourou mwar yak námpon. Kraiso kor tak námpi yak námpon. ✧ ¹³ Am te apaeritea námpanápe, ankárankamp Yiki Kor Spirit támao nomwan ponankor oupoupouria kák tenánko, nomo ankárankamp pourou yakáp námpon. Nomo Juda, ta Grik, tá nomo slev, tá nomo amwar yakápnámp, nomo ponankor ankárankamp pourou yakáp námpon. Tá nomo ponankor ankárankamp Spiritan fária kárákare sámp námpon. ✧

¹⁴ Nomo wae mérámpon: Pourou te ankárankamp ankank mwar yak mono. Waeman kápae kare ankank am fek toukouri yak námpon. ¹⁵ Táte pu korao arakrá sér, 'Ono te yae kor mo ara, pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámpman maok, maomp kar te wampweno. Mao waeman pourouk tokoropeyak námpono. ¹⁶ Tá woupwiraó sérrá, 'Ono te yi mo ara, ono pourou ankwapmwaek mono'rá sénaenámpman maok, maomp kar te wampweno. Waeman mao kor pourouk yak námpono. ¹⁷ Táte pourou ponankor yi mwaranánko te, mokopia kar wa naenámpmon? Táte pourou ponankor woupwi mwar yak nánko te, mokopia ankank nounoump naenámpmon? ¹⁸ Aeno pourou te tak mono. Kwaro waeman pourouk toukouri yaknámp ankank Kwaro námoku warákárnámp ninik fek yoroia pap námpon. ¹⁹ Táte pourou ponankor ankárankamp mwaek saráp yak nánko te, pourou kare niamp pwi yak mono. ²⁰ Ae naenámpara, pourou te take pourouráp mono. Kápae kare ankank pourouk toukouri yak námpao maok, waeman pourou te ankárankampono.

²¹ Tá yi te yae koran 'Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanamp'rá sénaenámp pourou mono. Tá me korao pu koran, "Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanampono'rá sénaenámp pourou mono. ²² Am pourouk yakáp námp táman, nomo kárákare moan mpwe konámpan maok, táte am ankank yakáp mo nánko te, pourou ponankor fwapi yak mo kareno. ²³ Tá nomo pourou ankwapmwaek 'Kwatae tae morokono'rá ninik námpan kor, nomo fwap yae-párak taokeyakáp i konámpono. Táte nomp pourou ankwapmwaek te pwarápe konámpan maok, nomo fwap waempyam fek nánkáráp te konámpon. ²⁴ Aeno pourou ankwapmwaek arop nke námp fek kwapwe karenoria nap fwap kwaporok yakanoria pwate konámpon. Kwar te waeman pourou toukouri yakápnámp tapokwapea páte nánko, énéni yakáp napon, ankwapmwaek kirikiri e monap niampí yak námp te, mao fwap kwapwe kare yak námpon.

* **12:10:** 'Profet': 'Juda Tére konap Ninik' Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. ✧ **12:12:** Ro 12:4-5

✧ **12:13:** Ga 3:28

²⁵ Mao tak námp te pourou fápákárápia akwapantánoria námpon. Ponankor pouroukamp ankank fwapi yakáprá ankárankamp puri fek nonopok taokeyakáp mwanapono. ²⁶ Aenapara, táte pourou ankwapmwaekampao touwe sámp nánko te, pourou ponankor énéni touwe sámp konapon. Táte pourou ankwapmwaekampao e kwapwe sámp nánko te, pourou ponankor énéni warákár sámp konapon.

²⁷ Aeno yumo ponankor te Kraisomp pourou yakáp napon. Yumo ankákárank te maomp pourou ankwapmwaek kirikirino. ✧ ²⁸ Tá Kwaro arop ankwap fákárean sios mek tére mwanap arakrá kák námpon: Manénkir te aposel fákáre, am fek te profet kar farákáp konap arop fákáre, tá am fek Kwaro warákárnámp ninik kwapwe yénk i konap tisa fákáre, tá am fek Kwaromp kárákáre yéncép námp yoro i konámp arop, tá touwe fwaprá kák konámp arop, tá arop yaewour i konámp arop, tá nkwakwe make tére youroukoupia nénk konámp arop, tá nkwakwe make kar fek sér i konámp arop, arakrá kák námpon. ✧ ²⁹ Arop ponankor te aposel mono. Tá ponankor te profet, tisa mono. Tá ponankor Kwaromp kárákáre yéncép námp yoro i konap mono. ³⁰ Tá ponankor touwenap arop fwaprá kák konap kárákáre sámp konap mono. Tá ponankor nkwakwe make kar fek sérar i konap mono. Tá ponankor fwap am kar arákár mwanap te mono. ³¹ Aeno yumo ankár kámákarea narek yaknámp Yiki Kor Spiritamp ourouran sámp mwaria kárákáre kipo.

Tá oukoumwan pwi kare yaknámp ninik ankárankampan yumwan yéncép nae rae. ✧

13

Nomo ankár arop ankwapan nouroup kare mwanámp kar

¹ Táte ono aropamp nkwakwe make kar fek, tá ensel fákáreramp kar fek, Kwaronámpok korop mwanapria koumteouráp arop fárákapan sér i konampan maok, ono am fárákapan nouroup kare mo namp te, ono kwaporok wur fokop konap niamp, tá garamut porokwap nap pourounk niamp nampono. ² Táte ono fwap profet kar fek sénanamp, tá Kwaromp ninik ponankor mek wouroumpyak námp ono wae mér, tá ono ponankor ankwap mér tokwae nampao kor, táte ono wae Kwarén mér kárákáre kare fek sénanko, faonkwe tokwae nkwampok ér-sakwap naenámpan maok, ono arop ankwapan nouroup mo namp te, ono kánanke kwatae niampono. ³ Táte ono ankank monap aropan onomp ponankor ankank nénk nanamp, tá arop fárákapao onan sámpea yaomwi mek yankap napo, sumpwi nanampan maok, ono aropan nouroup kare moia namp te, am ponankor ankank te onan kánanke yaewour mono.

⁴ Arop ankwapan nouroup kar námp te námwan kwataenámp kar sénapo kor, koupour kar nopok sér mo i konámpon. Nouroup i konámp arop te kápae kare aropan kwapwe kare ninik fek yaewourrá tére konámpon. Mao te ankank tokwaeráp aropan kokwarok mo i konámpono. Mao námokuráp e narek sampok mo i konámpon. Mao te, námoku narek yak nampria wae mo i konámpon. ✧ ⁵ Tá kwekáp mo i konámpon. Mao te námokuráp ankankan saráp ninik tokwae mo i konámpon. Mao te koupour yonkwae pwarámp mo i konámpon. Mao te námwaninap kwatae ninikan warko ninik mo i konámpon.

6 Mao te yae-párak monámp niníkan te warákár mo i konámpono. Mao te yae-párak kare niníkan saráp warákár konámpon. ✧ 7 Arop ankwapan nouroupnámp arop te man ankwap ankankao apárok sámp-anámpanoria yénképeyak mo i konámpono. Kápae kare por Kwarén mérrria, Kwaro námwan yaewour naeramponoria yépék i konámpon. Aenámpara, ponankor ankank maomp pourouk korop námp te, kárakáre fek fokopeyak konámpon. ✧

8 Nánkár wakmwaek te Kwaromp profet kar farákáp konap tére, nkwakwe make arop firamp kar fek sér i konap, tá arop fárakapamp nkwakwe make mér, makia máte ponankor akwapá pwar nae-námpon. Aeno nomo arop ankwapan nouroupnámp ninik máte pwar naenámp pourou mo karenono.

9 Nomo oukouwman te aopwek ankwapmwaek saráp mérámpon. Tá wakmwaek kare korop naenámp karan kor aopwek ankwapmwaek saráp farákáp námpon. 10 Aeno nánkár wakmwaek pwi kari yaknámp ankank korop nae-námpon. Tá am ke fek ankank ponankor aop-aopwek námp te ponankor pwar naenámp. 11 Am te tárápao akwapea tékép námp niampon. Wokwaek ono oukouwman épér morok táráp yakamp ke fek te, épér morok tárápao i konámp kar, ninik, youroukoup niampiampono. Aeno ono wae tékép yak namp fek te, épér morok tárápao i konámp ninik te wae pwar nampon. 12 Oukouwman te nomo ankank nke námp te wunéri kor mek nke námp niamp oukouwman érik karaok farákár mo námpon. Aeno nánkár wakmwaek am ke fek nomo Kwaromp yimetáp kare kar nke mwanámpon. Oukouwman te ankwapmwaek kánanke mérámpon. Aeno nánkár te mao nomwan mér karnámp taknámp nomo kor man mér kar mwanámpon. ✧

13 Tá oukouwman te Kwarén mér i konap ninik, tá Kwaro nomwan yae-párak karia kák naenámp yépék i konap ninik, tá nomo arop ankwapan nourou i konámp ninik, makia máma yininkaopwe ankank te yaká yak naenámp. Aenámpan maok, tokwae kari yak námp te arop nourou i konap ninikono.

14

Kwaromp profet kar farákáp konap ourour tokwae

1 Yumo te ankár kárakáre fek koumteouráp aropan nounourou saráp yakáp kip. Aeria maok, yumo ankár Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap nénknámp ourour sámp mwaria kárakáre kar kipo. Tá yumo Kwaromp kar profet námp farákáp mwanap ourouran ankár kárakáre karia sámp kipo. ✧ 2 Am te apae riteanápe arop Yiki Kor Spiritao sánknámp ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop fárakapan sér mono. Am te Kwarén saráp sénámpon. Am te ará: Arop te am kar wa moantá Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek am mek wouroumpeyaknámp kar sénámpono. 3 Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, am aropamp kar támao arop fárakapamp mér nap mek kárakáre sánk námpon. Tá am arop fárakapan, kwapwe kare ninikaok tukupenkria am fárakapamp ninik kápae yak námp, yonkwae porokwerá kák námpon. 4 Arop ankwap kar fek farákáp námp te námokuráp waempén kárakáre sánk námpon. Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, ankár siosomp méran kárakáre sánk námpon. 5 Yumo ponankor fwap ankwap firáp aropamp kar fek kar farákáp napo, ono warákár nampon. Aeno ono warákár tokwae namp te, yumo profet kar farákáp napan nampon. Arop ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop ankwapao arákarrá sénánko,

sios fwap kárakáre sámp mwanapon. Táte arop arákarrá sér mo nánko te, Kwaromp profet kar farákápnámp aropao am ankwap kar fek farákápnámp aropan kámákár akwap námpon. ⁶ Ononamp fákáre, yumo máma kar fwapia ninik kipo. Ono fwap yumonapok akwapea ankwap kar fek farákáp nanampan maok, táte ono Kwaro onan yénképnámp kar yumwan sér mo, tá ono yumwan kwapwe kare ninik nénk mo, tá ono Kwaromp profet kar farákáp mo, tá ono yumwan yénk mo, makria te ono mokopia yumwan yaewour nanampon?

⁷ Tá yiki yakáp monámp ankank wur fokoprá gita porokwap konap ankankao kor, maomp aráp fwapi yak mo nánko te, mokopia am tár kar yarápae nomo wa mwanámpanápe? ⁸ Táte arop yorowar korop nánko, wur fokop nap fwapi aráp mo nánko te, wa fwap wawia koupour nánap naenámpon? ⁹ Yumo kor takeno. Táte yumo ankwap kar fek kar farákáp napo, arop fárakapao am kar wa moria te, mokopia am kar fi mér mwanapon? Mono. Waeman yiráp kar am te kwaporok akwapá pwar naeria námpon. ¹⁰ Kare, kápae kare moumountukri kar máma apár mek yakáp námp te, ponankor waeman ankákárank námoku fi kor fwap érik farákáp konapono. ¹¹ Táte ono arop ankwapao farákápnámp kar fi mér mo nánko te, ono am aropan ankwap fi mekamp aropao nampwe ninik naerampon. Tá mao kuri onan ankwap fi mekamp aropao námpwe ninik naerianámpon. ¹² Yumo kuri yumo ou mek ankwap kar fek farákáp napo, take ninik yak naeria námpon. Ae naerámpara, yumo Yiki Kor Spiritamp ourour sámp mwar kar nap te ono wae mérampon. Aenampara, yumo ankár tere kárakáreria nkwakwe make ourour siosén kárakáre sánk mwanap te, yumo ankár am táman sámp mwaria tere kárakáre kipo. ✧

Arop ponankor wa mwanap kar fek Kwarén sér mwanap kar

¹³ Aenámpara, arop ankwap kar fek sér i konámp kwamp te, mao ankár am kar arákarrá sénaenámp ourour Kwaro sápanoria kar toropwap kuno. ¹⁴ Táte ono ankwap kar fek kar toropwap nánko te, onomp yumo támao kar toropwap nampan maok, onomp ninik te párák yak námpon. ¹⁵ Aenámp te ono mokop nanampon? Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp kar toropwap nanampon. Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp tár sámp nanampon. ✧ ¹⁶ Aeno amo tak moria, waráp waemp meknámp saráp amo Kwarén 'Aesio'rá sénapo, arop ankwap yak námp te mao am kar mér moria, mokopia mao waráp 'Aesio'rá sénap 'Kareno'rá sénaenámpon? Am te mér mo námpara, tak naenámp pourou mono. ¹⁷ Kare amo fwap kwapwe kare 'Aesio'rá sénapan maok, amo te arop ankwapamp waempén kárakáre sánk mono. ¹⁸ Ono yumo i konap ninikan kámákár akwapria kápae kare por ankwap ankwap kar fek sér i konampan Kwarén 'Aesio'rá sénampon. ¹⁹ Aenampan maok, siosomp koupoukarrá lotu nap fek ono ankwap arop fárakap fwap wa mwanap éntik kar fek farákáperia yénk nanamp te kwapwe kareno. Tá ono 10,000 ankwap kar fek farákáp nanamp te, wampweno.

²⁰ Ononamp fákáre, yumo yiráp ninik mek épér morok táráp niamp yakápi kwapono. Kwatae ninikan maok épér morok tárápao oukoumwan épérép i konap niamp yakáp kipo. Aeno yiráp ninik te ankár mér kárakáre aropamp ninik niamp fek yakáp kipo. ✧ ²¹ Kwaromp lo fek te arakrá sénámpon:

“Tokwae Karao arakrá sér,
 ‘Ankwap karráp aropamp top kor feknámp,
 tá ankwap fi mekamp top kor feknámp
 mámá arop firan kar sénanampan maok,
 am fárakap te onomp kar wa mo mwaria napon.’” ✧

²² Aenámpara, nomo wae mérámp: Ankwap kar fek kar farákáp konap ourour te Kwarén mérnap arop fárakapan Kwaro, náráp kárakáre yéknépenkria sánk mono. Kwarén mér monap arop fárakapan yéknépenkria sánk námpon. Aeno profet kar farákáp mwanap yéknép námp te Kwaro man mérap arop fákáreran náráp kárakáre yéknép námpon. Mér monap arop fárakapampor te mono.

²³ Aenámpara, táte koumteouráp arop ponankor sios mek énéki koupoukour napo, tá yumo ponankor ankwap-ankwap kar fek kar farákáp napo, táte ankwap fárakap Kwarén mér moria man lotu mo i konap am kar wa mo napao, am mek koropea te mao sérrá, ‘Yumo te épépérép nap’rá sérantáno. ²⁴ Aeno táte yumo ponankor Kwaromp kar farákáp napo, táte arop ankwap Kwarén mér moria, lotu mo i konámpao am mek korop nánko, ponankor yumo farákápnep kar te mao am aropamp ninik mek párákapia mao te kwatae ninikráp aroponorá yéknép naenámpon. ✧ ²⁵ Aenángo, maomp ponankor kwatae ninik mek wouroumpeyak námp érik farákáp naenámpon. Tá mao fwap apárok me kor woukouprá Kwaromp e narek sampokria sérrá, “Kare Karono! Kwar te yumo ou mek yak námpon!”

Kwarén lotunap tére yae-párak kare naenámp kar

²⁶ Aenámpara, ononamp fákáre, yumo te ankár apae mwanapon? Nánkár yumo lotu mek koupoukour nap fek te yumo ponankor tére mwanap yak námpon. Ankwapao tár sámp naenámp, tá ankwapao yumwan kar yéknép naenámp, tá ankwapao Kwaro man sánknámp kar am farákáp naenámp, tá ankwapao ankwap kar fek sénánko, ankwapao am kar arákár naenámpon. Yumo ankár kápae kare ankank takrá tére napo, sios am fek kárakáre yak naenámpon. ²⁷ Táte ankwap fárakapao ankwap kar fek kar farákáp nap kwamp te, anánkaopwe, yininkaopwerao saráp tak mwanapon. Am te fwapon. Tá am fárakap énéki ponankor kar séri kwapon. Mono. Nánkár ankwapoomékir séria pwar nánko, ankwapao wakmwae sérianánko, ankwapao kar arákarrá sénaenámpon. ²⁸ Táte kar arákarrá sénaenámp arop mo nánko te, arop ankwap karráp kar fek sénámp, am te ankár sios mek sénaeria námpao kor wampweno. Mao námoku támao sérria Kwarén saráp kar sénaenámpon. ²⁹ Tá Kwaro arop anánkaopwe, yininkaopweramp ninik mek náráp profet kar sánk nánko, am fárakapao saráp sér mwanapon. Aenapo, arop ankwap fárakap fwap maomp kar youroukoup mwanapon. ✧ ³⁰ Táte arop ankwap tank námp Kwaro man kar ankwap yéknép nánko, mao am kar sénaerianánko te, manékir fokopeyakrá sérinámp arop ankár kar pwar naenámpon. ³¹ Am taknap ninik támao yumo ponankor ankákárakrá profet kar farákáp napo, arop ponankor fwap Kwarén mér nap mek kárakáre sámp mwanapon. ³² Profet kar farákáp konap arop fárakap te námokuráp top kor fwapi poukwapea námoku farákáp mwanap ke korop nánko, farákáp konapon. ³³⁻³⁴ Am te apaeria námpanápe, Kwar te mao náráp tére ponankor yae-párak kare tére konámpon. Aeria mao te ankank sámpá yampourouia

é pépé répi kák mo i konámpono. Maomp ninik te nomwan, ankár ankamp ninik fek yakápria é né nki fwapi térenkria námpon.

Sios lotu mek koupoukour nap fek te koumteou te kar sérari kwapono. Ankár karmparáp tankáp mwanapon. Ponankor sios nomo Kwaromp koumteouráp arop te tak saráp i konapono. Koumteou te sios mek tokwae kar yoroi yak mo i konámpono. Ankár loao sénámp niamp yae ankore mek yakáp mwanapon. ✧ ³⁵ Táte mao kar fi ankwap mér mwaria te, námokuráp nap mek náráp poumaropan turunk mwanapon. Táte yupuao sios lotu mek koupoukour nap fek kar sénámp te pwi yak mo námpon.

³⁶ Kwaromp kar te yumo meknámp fárámp námp nie? Tá yumo saráp Kwaromp kar sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap te mo nie? Yumo takrá ninik mwanape. ³⁷ Táte arop ankwap námoku ninikia, námo te profetono, námoku wae Yiki Kor Spiritamp ourour ankwap sámpá fákeyak námp kwamp te, mao ankár mér naenámpon: Mámá kar ono yiráp por kumwi namp máte Tokwae Karamp lono. ³⁸ Táte arop ankwap onomp kar man younkwe sinánko te, nomo man ninik námp te, mao Kwaromp kar farákáp konámp arop mono.

³⁹ Aenámpara, ononamp fákáre, yumo ankár Kwaromp profet kar farákáp mwanap tére te fwapia kárákáre kipo. Yumo ankwap kar fek farákáp mwanap ninik te taokarrá pap kwapono. ⁴⁰ Aeno yumo ankár yae-párák kare ninikaokria lotu i konap kwapwe kare ninik fek lotu kipo. ✧

15

Krais sumpwia fárámpámp kar

¹ Ononamp fákáre, ono yiráp ninik mek warko ninik né nki nae rae. Am Kwapwe Kare Kar wokwae farákápamp táman sénae rae: Yumo am Kwapwe Kare Kar wokwae sámpea napan, yumo am táman kárákáre fek fokopeyakáp napon. ² Ono wokwae farákápamp Kwapwe Kare Kar Kwaro am fek táman yumwan warko érékép naenámpon. Aeno yiráp mér kare kar mo napo te, mao yumwan érékép naenámp te mono.

³ Ono manénkir yumwan sánkamp kar tokwae kar te ono wokwae sámpampianamp. Am kar te ará: Krais te wokwae Kwaromp Buk fek sérimp niampnámp kwatae ninik ponankor tirá épér naeria sumpwimpon. ✧ ⁴ Tá arop fárákapao maomp yákáre apár me mek páte napo, wokwae Kwaromp Buk fek sérimp niamp taknámp yinink yae fek fárámpámp. ✧ Ap 2:24-32' ⁵ Takia wakmwaek Pita nkemp fek koropea, tá wakmwaek mao éntér-sámpramp aposel nkeap fek korop. ✧ ⁶ Tá wakmwaek am ke fek 500 kámákár akwapnámp ankwapyaenáp fákáre éné nki man nkeapon. Kápae kare am nkeap ankwapyaenáp fákáre oukoumwan yakáp napon. Aeno ankwap fárákap te wae surumpwi tenapon. ⁷ Tá am fek wakmwaek Jems nke, tá am fek wakmwaek aposel ponankor man nkeapon.

⁸ Tá am fek wakmwaek kar onomp yi mek kor koropámpon. Ono te táráp kánankeo éntupwaro wakmwaek kar fárákap námp niampon. ✧ ⁹ Ono te aposel fákáre ou mek kánanke kare nampon. Onan te arop fárákapao 'Aposel'rá sér mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp siosén sámpá yampourouiampon. ✧ ¹⁰ Aeampán maok, Kwaro námokuráp ninik

fek onan aropompia fwapi papeanánko, ono oukoumwan máyaknamp arop yumo nke napon. Mao onan takrá aropompi námp am te kwaporok pwar mo kareno. Aenámpara, ono tére kárákárea waeria ankwap aposel fárákapan kámákár akwap konampon. Ae konampan maok, am te onoku támao takrá tére mono, Kwaromp aropomp onont yak námp támao onan kárákárea sápnánko, ono takrá tére nampon. ✧ ¹¹ Aenampan maok, ono tére namp, tá am aposel fárákapao tére nap te wampweno. Yino ponankor Jisas sumpwia fárámpnámp kar táman saráp farákáp nánko, yumo am wawia mér napon.

Nánkár wakmwaek sumpwinap arop ponankor ferámp mwanap kar

¹² Yino kápae kare por Krai sumpwianánko, Kwaro warko fárámpá papnámp karan farákáp konámpono. Tá apaeritea yumo ou mekamp ankwap fárákáp 'Arop wae sumpwi námp te, warko fárámp naenámp pourou mono'rá sér i konapon? ¹³ Táte kare, sumpwinap arop warko fárámp mwanap pourou mo nánko te, nomo ankar arakrá sér mwanámpon: "Kwar te Kraiséen fárámpá pap moi námpon." ¹⁴ Táte kare, Kwaro Kraiséen fárámpá pap moianánko te, mámá kar yino farákáp konám páte yak mono. Tá yumo mér napao kor, fi kor yak mono. ¹⁵ Táte taknámp yino kor Kwaro i konámpan kwekárá sér i konap arop fárákáp mwarámpono. Am te apae riteanápe, yino Kwaro Kraiséen fárámpá papnámp kar érik sénámpara. Aeno táte kare Kwaro sumpwinap arop ferámpá kák mo i konámpan nánko te, mao Kraiséen kor fárámpá pap mono. ✧ ¹⁶ Yeno, táte kare Kwaro sumpwinap arop fárákáp ferámpá kák mo i konámpan nánko te, nomo ankar arakrá sér mwanámpon, "Kwar te Kraiséen fárámpá pap mono." ¹⁷ Táte kare Kwaro Kraiséen fárámpá pap moianánko te, yiráp mér napao kor yumwan yaewour naenámp pourou mono. Yumo oukoumwan yiráp kwatae ninik fek waeman moyakáp mwarapono. Tá arop fárákáp Kraiséen mér napao sumpwi nap, mao kor waeman moyakáp mwanapon. ¹⁸ Nomo Kraiséen méria man yépekrá yakáp námpon. ¹⁹ Aeno táte nomo mámá apár mekamp yiki yakáp námp fek saráp yépekrá yakáp námpan maok, kare kar nomo koupoutáráp kareria, mámá apár mekamp ankwap fárákapamp koupoutáráp kar napan kámákár akwap naenámpono.

²⁰ Aeno take mono. Krai wae sumpwi námpan kare kar Kwaro warko fárámpá pap námpon. Mao te sumpwinap arop ferámp mwanapan mekia fárámp námpon. Am taki námp te nomo wae mérámpon: Kwaromp firáp ponankor sumpwinap warko fárámpea yiki yakáp mwanapon. ✧ ²¹ Arop ankwapao sumpwi mwanap ninik sankoropá papeanánko, tá taknámp arop ankwapao sumpwinap arop warko ferámp mwanap ninik sankoropá pap námpon. ✧ ²² Am te ará: Arop ponankor te Adamomp firáp yakáp nap te, sumpwi konapon. Tá taknámp arop ponankor Kraiomp firáp te yiki yak sámp mwanapon. ²³ Taknámp nomo ponankor arop ankákárank nomo ferámp mwanámp ke fek yiki yak ti mwanámpon. Manénkir te Kraiso i námpon. Tá nánkár wakmwaek mao arákarrá ék námp fek te, nomo maomp firáp ponankor nomo ferámp mwanámpon. ✧

²⁴ Am ke fek te ankank ponankor pwar naenámp. Tá Kraiso nkwakwe make ankank poukwap konap kárákárea tokwaeráp spirit kwatae ponankor tomoromp pwararea, mao kingnámp ankank ponankor poukeyak konám Naropwar Kwaromp yaek pap naenámp. ²⁵ Am te apae riteanápe, Kwaro

ponankor yopor arop Kraisomp pu ankore mek kák tenánko, mao ponankor pumpuri néri pwar naenámpon. ²⁶ Mao ponankor ankwap yopor arop wae fi tomore papea pwararea, sumpwiran kor ankár yak moi pap naenámpon. ✧ ²⁷ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Kwaro ankank ponankor maomp yae ankore mek kák tenámpono.” Aenámpan nomo wae mérámpon: Kwaro ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kák námpao maok, Kwar námoku te maomp yae ankore mek yak mono. ✧ ²⁸ Tá wakmwaek ankank ponankor Kraisomp yae ankore meki pwar nánko, Kwaromp Táráp námoku kareao kor Kwaromp yae ankore mek pap naenámpon. Manénkir te ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kákeanáko, Krai námoku Kwaromp yae ankore mek pap námp fek te, Kwaro námoku fwap ankank ponankor maomp yépe kor tokwae kari yak naenámpon.

²⁹ Táte sumpwinap arop ferámp mwanap pourou moanáko te, apae fi kor kare fek arop ankwap fárákap sumpwinap aropao kor Kwaromp firáp korop naenámp yaewourrá, ént mek nér i konapon? Táte kare sumpwinámp arop fárámp mo naenámpanáko te, apaeritea arop fárákap sumpwi aropan yaewourrá ént mek nér i konapon? ³⁰ Sumpwinap arop ferámp moanáko te, kápae kare por arop ankwap fárákapao yinan tirá wour mwaria wae napo, yíno mokopia pwar mo, ankár takrá farákámp mwanámpon? ³¹ Ononamp fákáre, ono kare kar sénámpon: Kumur méntép onan sumpwi pap naenámp ankankao kikip saráp yak konámpon! Tá taknámp ankwap kare kar sénámp te, nomo ponankor Krai Jisasént yakáp námp yumwan ono warákár tokwae konampara, am kar érik sénámpon. ✧ ³² Ono ankank sámp nanamp fi kor ninik fek Efesus mek mamek yao pwae mekamp firént yorowari nampanáko te, am fek apae sámp nampon? Táte kare sumpwinap arop ferámp moanáko te, Kwaromp Buk fek sénámp niamp: “Oumpouran sumpwi mwanámpara, oukoumwan táman fir tokwae toupourrá fépérrá warákár mwaro.” ✧ ³³ Takria arop fárákapao yumwan kwekár mwanape: “Nomo kwataenap arop fárákapént paokop nánko te, am fárákapao nomp kwapwe kare ninik sámpá yampouroui papantáno.” ³⁴ Yumo ankár épéérépnámp ninik pwararea ninik yae-párak kipo. Yumo warko kwatae niniki kwapono. Yumo wawenk! Yumo ou mekamp ankwap fárákap te oukoumwan Kwarén mér mo, épérép napon. Aenapantá ono yiráp ninikan pwarápaé sámpenkria mámá kar sénámpon. ✧

‘Warko fárámp naenámp pourou te mwar pourouráp’rá sénámp kar

³⁵ Aeno arop ankwap arakrá turunk naeria námpon, “Sumpwinap arop fárákap te mokopia ferámp mwanapon? Ferámp nap fek te mokoep pourou ti mwanapon? ³⁶ Ae te amo épérépri kwapono. Amo ankankou yoro i konap te, am ankankou yipi tárakére moria te yiki yak sámpria páre aok mono. ³⁷ Am ankankou amo yoro nap te pwae, tá aopwe kor táman yoro mono. Amo yu kor mwar yoro i konapon. Am te wít yánk, tá ankwap fir yánk, aran yoro i konapon. ³⁸ Mao námoku warákárnámp ninikaok Kwaro yowe kor, pwae, am yoroinap yu koran nénk konámpon. Tá mao nkwakwe make aopwe korráp pwae ankank, táte kápae kare pourouráp ki ankákárankrá yoroinapan nénk konámpon. ✧ ³⁹ Ponankor pourou te ankárankamp pourouráp mono. Aropamp pourou mwar pourouráp, tá nape

firamp pourou mwar pourouráp, tá antamp pourou mwar pourouráp, tá éntékamamp pourou mwar pourourápono. ⁴⁰ Tá waeman yámar mekamp ankank mwar pourouráp yak, apárokamp ankankao kor waeman mwar pourourápono. Aenámpan maok, yámar mek yakápnámp ankank te ankár ankárankamp pourouráp moporrápono. Tá apárok yakápnámp ankank mwar ankwap pourouráp moporrápono. ⁴¹ Yámar mwar ankwap waeráp, tá yunk mwar ankwap waeráp, tá térme fárákámp mwar mounmountukri waerápono. ⁴² Sumpwinap arop ferámp mwanapao kor takeno. Pourou nomo apár me mek pap námp te kwatae akwap konámpono. Aeno warko fárámp naenámp pourou wourékam te kwatae akwap naenámp pourou mono. ⁴³ Pourou nomo apár me mek pap námp te, kwatae kare ankankono. Pourou warko fárámp naenámp te, kwapwe kare kareno. Pourou nomo apár me mek pap námp te, kárákáre morápono. Pourou warko fárámp naenámp te kárákáre tokwaerápono. ✧ ⁴⁴ Sumpwinámp pourou te sumpwi nánko pap konap te, apárok yakápinap pourouno. Pourou warko fárámp naenámp te yámar mek yak naenámp pourouno.

Nomo wae apárokamp pourou yak nánko, nke námp te, yámar mekamp pourouao kor yak naerámpon. ⁴⁵ Kwaromp Buk fek kor am fek arakrá sénámpon: “Manénkirkamp arop Adam te Kwaro kwar fek yoroia yiki yak sánkámp. Tá wakmwaekamp Adam te arop yiki yak sánk naenámp spiritono.” ✧ ⁴⁶ Aeno Spirit fekamp yiki yak te manénkir korop mono. Mámá apár mekamp yiki yak manénkir korop námpon. Tá Spirit fekamp yiki yak te wakmwaek korop námpono. ⁴⁷ Manénkirkamp arop te apárokampono. Kwaro man kwar fek saráp yoroi námpono. Wakmwaekamp arop te yámar mekampono. ✧ ⁴⁸ Apárokamp arop ponankor am apárokamp arop Adam niamp kwar fek yoroinámp pourouráp napon. Tá arop ponankor Kraisés mér nap fek yámar mekamp arop yakáp nap te, Kraís niamp wuri popwarono. ⁴⁹ Oukoumwan nomo am apárokamp arop niamp wuri popwar yakáp námp te, taknámp nánkár wakmwaek nomo am yámar mekamp arop niamp wuri popwari yakáp mwanámpon.

⁵⁰ Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénámpon: Mámá apár mekamp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek te yinkria maomp kwapwe kare ankank sámp mo kareno. Kwatae akwap konámp ankank te kwatae akwap mo i konámp ankank sámp mwanap pourou mono. ✧ ⁵¹ Yumo wawenk! Ono mek wouroumpyeknámp kar ankwap yumwan sénae rae. Nomo ponankor te sumpwi mo námpao maok, nomo ponankor ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ⁵² Wakmwaek kar, pwarnámp wur aráp námp fek táman koupour ankár kar am korop naenámp. Ye. Wur aráp nánko, sumpwinap arop fákáre ferámpea maok, warko kwatae akwap naenámp pourou mono. Nomo oukoumwan sumpwi mo námp te, nomo ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ✧ ⁵³ Am te ará: Mámá kwatae akwap konámp pourou te ankár fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Mámá sumpwi konámp pourou ankár sumpwi mo, yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. ✧ ⁵⁴ Kare! Mámá pourou kwatae akwap konámp te mao fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Tá mámá pourou sumpwi konámp te yiki yaká yak naenámp pourou arákár

naenámpon. Am taknámp ke fek Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop naenámpon. Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:

“Kwaro yorowar kwe-pwararea

sumpwiran apárok anámpea

tomorompá pwar naenámpon. ✧

55 Sumpwi e!

Waráp arop tirá nér i konap kárákáre te maeno?

Sumpwi e!

Waráp arop faoporrá épér i konap ounp te maeno?” ✧

56 Sumpwiramp ounp te kwatae ninikono. Kwatae ninikamp kárákáre te lono. ✧ 57 Aeno nomo Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro. Nomp Tokwae Kar

Jisas Kraisomp kárákáre fek Kwaro nomwan kárákáre sáp nángo, nomo sumpwiamp kárákáre kwe-pwar mwanámpon. ✧

58 Aenámpara, onomp ankwapyae fákáre kare, yumo ankár kárákáre fek yakáp kipo, poporokwé tae moroki kwapono. Yumo te arakrá mérenk: Yumo Tokwae Karamp tére tokwae konap te kwaporok akwapá moyak naenámp pourou mono. Ae naenámpara, yumo ankár kápae kare por Tokwae Karamp tére te ankár tére kárákáre kipo. ✧

16

Mani koupoukarea Kristen ankwap fárákapan yaewour i konap kar

1 Ono oukoumwan am mani yumo koupoukarea Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp arop fárákapan nénk mwaria nap táman ono sénae rae: Ono wae am tak tére mwanap mwae kup Galesia mekamp sios fákáreran yénkép nampono. Aeno yumo kor ankár taknámp kipo. ✧ 2 Sande méntép yumo ponankor ankákárank te am wik fek sámpnap mani táman yumoku youroukoupia maok, píir-pwararea ankwapmwaek mwar fek pap kipo. Aenap, nánkár ono korop nanko, am fárákapan sánk mwanap mani te maenorá oupourouk mono. 3 Nánkár ono korop nanko te, ono yumoku ankár am ankank tia Jerusalem mek tukup mwanap arop farákápá pwar-nap fárákamp yaek am fárákapan mér mwanap pas sánkea nanko, tukup mwanapon. 4 Táte ono ninikia fwapono, ono kor akwap naeria nanko te, am fárákapan onont tukup mwanapon.

Pol akwapea Korin fákáreran nke naerianámp kar

5 Nánkár ono provins Masedonia mek yakápnap sios fárákapan manénkir akwapá nkea pwarará maok, wakmwaek yumonapok korop nanampon. ✧ 6 Ae te ono yumont yak tae morok nanampon. Ono mér mono. Ono yumont yakrá akwapea solwara ouwi tokwae koropria námpare konámp ke pwar nángo, wakmwaek ono ankwap némpouk akwap naeria nanko, yumo fwap onan mwaeao k sámp-kérép mwanapon. 7 Yumo wae mérapon: Ono yumwan mwaeao saráp nke te monoria nampon. Táte Tokwae Karao onan ‘Takae’rá sénánko te, ono yumont kánámpár yak nanamp ninik nampon. 8 Aeno oukoumwan te ono Efesus mek mamek yakrá akwapea Pentikos yae * korop námp fek nanamp ninik nampono. 9 Am te apae riteanápe, Kwaro onan wae mwae kup yoroí tenánko, ono kápae kare koumteouráp arop Kristen

✧ 15:54: Ais 25:8 ✧ 15:55: Hos 13:14 ✧ 15:56: Ro 6:23 ✧ 15:57: Ro 7:24-25 ✧ 15:58: Ga 6:9; Fl 1:27 ✧ 16:1: 2 Ko 8:1-7 ✧ 16:5: Ro 15:23-24 * 16:8: Ap 2:1 fekamp kar fi nkeampo.

mwanap yaewour nanamp tére tokwae yak námpon. Tá kápaé kare arop Kwaromp karan yopor napao kor yakáp napan maok, kwatae wampweno.
 ☆

10 Nánkár wakmwaek Timoti yumonapok akwap nángo te, yumo ankár man yaewour napo, yumo ou mek apáp mo, yonkwae porokwe fek yak naenámpón. Mao te onoku i konampnám Tokwae Karamp tére konámp aropono. ☆ 11 Aenámpan takria arop ankwap mao te kwaporok párák yáraknám aropan mpweria man younkwe sánk mwanape, mono. Yumo ankár man yonkwae porokwe sánkrá yakápria, wakmwaek man mwaeao k sámp-kérép napo, mao fwap ononampok arákarrá korop naenámpón. Ono mao ntia ankwapyae fárákapan yépék nampon. ☆

12 Tá nomp ankwapnáp Apolosomp karao kor aránon: Ono kápaé kare por mao ankwapyae fákáreran yumwan tukupá nkenkria kar kárákáre fek sénampan maok, mao, oukouwman má ke fek ampok akwap te monoria námpon. Aeno nánkár mao akwap naenámp ke pwi yak nángo, nkeria te fwap akwap naenámpón. ☆

Kar pwarnám mwaekamp kar

13 Yumo ankár fwapia yérékrá, yiráp Kwarén mérnep am te ninik kárákáre fek samp yakáp kipo. Yumo ankwap ankankan apápi kwapono. Yumo ankár kárákáre kor fek fokopeyakáp kipo. ☆ 14 Ponankor ankank yumo tére nap te yumo ankár Kwarén nourouprá, tá arop ankwap fárákapan kor nourouprá tére kipo.

15 Ononamp fákáre, yumo te Stefanas ntia maomp firáp arop fárákapan provins Akaia ankwap fárákapan oukouwman Kristen mo napo, am fárákapan manékir Kristeniap wae mérapono. Mao námokuráp ninik fek Kwaromp kouwteouráp aropan yaewour mwanap tére sámpapono. Ono yumwan takenkria kárákáre namp te, ☆ 16 yumo ankár take pourouráp aropamp yae ankore mek yakáp, tá ponankor am fárákapan yaewourrá tére kárákárenep arop fárákapan kor, maomp yae ankore mek yakápenkria nampon. ☆

17 Stefanas, tá Fortunatus, tá Akaikus mao yumwan ér-pwarará wae ononampok korop nap táman, ono warákár nampon. Am te apae riteanápe, yumo te onan koropá nke mwanap pourou mo napon. 18 Aenapantá mao tak nap támao onan yonkwae porokwe ntia warákár ninik sáprá, yumwan kor yonkwae porokwe sánk napon. Aenapara, yumo ankár take pourouráp arop fárákapan te maomp kwapwe kare ninik táman warákár kipo. ☆

19 Provins Esia mekamp sios fákáre yumwan ‘Gude’rá sénapono. Akwila ntia Prisila anánkwap ntia maomp nap mek koupoukour konap sios fákáre yumwan ponankor Tokwae Karampara, yumwan warákár tokwaeria ‘Gude’rá sénapono. ☆ 20 Mapekamp ponankor ankwapyae fákáre yumwan ‘Gude’rá sénapono. Nomo Kwaromp kouwteouráp aropao i konap ninik fek, nomp ankwapyae fákáreran yumo ponankor ankákárank man nounourouprá yae ninir kipo.

21 Ono Pol onokump yae fek † mómá ‘Gude’rá sénamp kar kumwi nampono.

☆ 16:9: Ap 19:1-2,8-10 ☆ 16:10: 1 Ko 4:17 ☆ 16:11: 1 Ti 4:12 ☆ 16:12: 1 Ko 3:6 ☆ 16:13: Ef 6:10 ☆ 16:15: 1 Ko 1:16 ☆ 16:16: 1 Te 5:12 ☆ 16:18: Fl 2:29 ☆ 16:19: Ro 16:3-5 † 16:21: Pas kápaé kare te Polo sénánko, arop ankwapao kumwi námpono. Mámá yáre fek te Polo námoku kumwi námpono.

²² Táte arop ankwap Tokwae Karan nouroup mo námp te, mao te yaomwi mek pik naenámp arop yak námpon. Tokwae Kar e, amo koropae! ✧

²³ Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewour i konámp ninik fwap yumont yakanoria nampon. ²⁴ Nomo ponankor Krai Jisasompara, onó yumwan ponankor nouroup kare nampon.

Polo Korin Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Wakmwaek ankwap yopwar fek Polo provins Masedonia mek yakria, mámá pas ankwap por taknámp kumwia Korin mek yakápnap Kristen fákáreran sámp-kérépámpon.

Am ke fek Polomp manénkirkamp pas Korin mek kérép námp fek te, Taitus am mek yakria Kristen fárákapan yaewourimpon.

Am ke fek Taitus nke náńko, ankwap fárákap Polomp kar wawia náráp kwatae ninik párapok napo maok, ankwap fárákap te sérrá, 'Pol te aposel kare mono' ria, náráp ninik kwatae fwapokwap mono.

Wakmwaek Taituso Polonámpok akwapea, Korin mekamp aropao térenap ninik farákáprá sér. Aenáńko maok, am ke fek Polo warko pas ankwap kumwia Korin mek sámp-kérép. Mao am fárákapan námoku aposel yak námp fi kor érik farákarrá sér. Tá Jerusalem mekamp Kwaromp kounteouráp aropampor 'Mani nánapi pap kip'rá sénámpon. Tá faek te 'Kwekár aposel fárákapan mér kip'rá sénámpon.

¹ Ono Pol, onan Kwaro námoku náráp ninik fek Krai Jisasomp aposel pap námpon. Ono mámá pas kumwi nae rae. Timoti yino Kwaromp sios mekamp kounteouráp arop Korin mek yakáp nap, ntia provins Akaia mek yakáp nap yumonapok sámp-kérép re. ✧ ² Ono ninik namp te, nomp naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao fwap námokuráp ninik fek yumwan aropompria yaewour nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. ✧

Polo Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

³ Kwar, tá nomp Tokwae Kar Jisas Kraiomp Kwar, tá maomp Naropwar, mao te nomwan yonkwae touwe konámp nomp Naropwarono. Mao te ponankor kounteouráp aropamp ninik mek kápae tokwae sámp napo, yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpon. Nomo mámá ankank táman ninikia 'Aesio'rá sér mwaro. ✧ ⁴ Yinan kápae kare kwataenámp ankank korop námpan kor, mao támao yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpara, yino fwap arop ankwap fárákap kápae kare ankank kwatae korop námpon kor, man yaewouria ninik mek kárákáre sánk mwanámpon. Kwaro yinan yaewouria ninik mek kárákáre sámp konámp niamp yino kor tak mwanámpon. ⁵ Kraiso touwe tokwae sámpámpan yino kor sámp konámpon. Tá taknámp Krai yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpao yinan top-pwarámpí yak námpon. ⁶ Táte yino touwe sámp námp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk konámpono. Táte Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre sámp námp te, yiráp ninik mek kor tak naenámpon. Táte Kwaro yinan yaewour námp te, mao yumwan yaewouria yiráp ninik mek kárákáre sánk konámp fek yino sámp konámp touwe niamp sámpea, fwap kárákáre fek yakáp mwanapon. ⁷ Tá yino mér kárákáre kare námpara, yumo kárákáre fek yakáp mwanapon. Yino te wae mérámpon: Yumo yinont touwe sámp napara, taknámp yumo yinont Kwaro yaewouria ninik mek kárákáre sámp konámp sámp mwanapon.

✧ 1:1: 1 Ko 1:1 ✧ 1:2: 1 Ko 1:3 ✧ 1:3: Ro 15:5-6; 1 Pi 1:3

⁸ Ankwapyae fákáre, yino ník námpe te, yumo yinan provins Esia mek touwe tokwae koropámp aran mérenke! Yoporop touwe tokwae kwatae yinan tirá néria yinomp kárákáre kwe-pwar nángo, yinomp ninik te wae surumpwi kan niniki námpon. ✧ ⁹ Kare karonó, yino am touwe tokwae sámp námpe te, wae jaso aropan ‘Sumpwi nanap’rá sénánko wanámpe niampon. Am koropnámpe touwe te yino, yinokump kárákáre fek námponorá ninik mwanámpan te mono. Yino ankár Kwaromp kárákáre mao sumpwinap arop fárámpá pap konámpan ninik mwanámpani námpon. ¹⁰ Am ankank kwatae te waeman yinan tirá wour naeria námpan maok, Kwaro yinan warko éréképe námpon. Tá náncár wakmwaek kor yinan warko éréképe naenámpon. Tá yino man mér kárákáre nángo, kápae kare por ankank kwataerao yinan sámpá yampourounámpe ke fek, mao yinan warko éréképeanángo, yino fwapi yakáp mwanámpan námpon. ¹¹ Aeno yumo ankár yinan yaewourrá kar toropwap kipo. Kwaro kápae kare kourteouráp aropamp kar toropwap wawia mao yinan yaewour naenámpon. Tá kápae kare kourteouráp arop Kwaro yinan yaewour námpe nkea man ‘Aesio’rá sér mwanapon. ✧

Polo tére naenámpe fi farákarrá sénámpe kar

¹² Ono te mámá ankárankamp ankank táman warákár konampono: Onomp ninik mek te Kwaro onan sápnámpe yae-párak kare ninik, tá kare kar ninik fek tére konampan saráp mér nampon. Ponankor kourteouráp arop ou mek ono ankár am ninik fek yarak nampao maok, yumo ou mek te kápae kare por am ninikaok saráprá yarak nampon. Kwaro onan aropompia am ninik sápnámpe te, apárokamp aropamp mér niamp pourouráp te mono. ✧ ¹³⁻¹⁴ Ono yiráp por pas kumwia sámp-kérépamp ke fek te, yumo fwap farákápea fi kor mér mwanapan saráp kumwi konampono. Ono te mwar pourouráp kar yiráp por kumwi mo i konampono. Tá kare, kápae kare kar ono kumwi nampe te, yumo oukourmwan fwapi mér mo. Aeno onomp ninik te, yumo ankár onomp kar fi ponankor méria maok, nomp Tokwae Kar Jisaso kot tokwae naenámpe yae fek, ono yumwan warákár nanamp puri fek yumo onan kor warákár mwanapon. ✧

¹⁵⁻¹⁶ Yumo te ononamp kwapwe kare ninikan nkea, warákár mwaria naprá mér kárákáre nampon. Tá ono am fi fek táman wokwaek sérrá, “Ono yumonapokmérik akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea, warko Masedonia pwarará yumonapok arákarrá korop.” Aenanko, am ninik fek Kwaro yumwan ankwap por warákár sánc nángo, anánk por warákár mwanapon. Tá onomp ninik te yumo fwap onan Judia mek akwap nanamp yaewour mwanapan mpwe ninikiampon. ¹⁷ Aeampam maok, ae te mokopono? Yumo ník nap te, ono yumwan kwekárrá am kar séri nampe nie? Yumo onan te apárokamp aropao i konámpe niamp kar mwar séria ‘Yeno’ritea, warko ankwap-ankwap kar fek akwapria ‘Mono’rá sér i konámpe námpe rape? Ono tak mo kareno! ¹⁸ Kwar te námokuráp ponankor karwaok i konámpara, taknámpe ono yumwan kare kar sénampon. Ono kápae kare kar yumwan sér i konampe te, ‘Yeno’rá sénampe, ‘Mono’rá sénampe énéncér yak mono. ¹⁹ Ono, tá Sailas, tá Timoti yino yumo ou mek kar farákápamp am te Kwaromp Táráp Jisas Kraisomp karonó. Tá yumo wae mérapon: Kraise te ‘Yeno’rá sér, ‘Mono’rá sér i konámpe énéncér yaknámpe arop

mono. Krai te kar kare kar saráp séria 'Yeno' ri konámpono. ²⁰ Ye! Kwaromp kápae kare kar am 'Apae nanamp'rá séri námp yak nánko, nomo Kraiso téremp nkea 'Ye, kare karono'rá ninik mwanámpono. Aenámpara, Kwaromp kar wa námp fek nomo Kraiomp e fek sérrá, 'Am kar te kareno' ria Kwaromp e narek sampok konámpon. ✧ ²¹ Tá Kwaro námoku yinan yumont kárákáre sápnáko, nomo Kraisen mérnámp kárákáre fek yakáp námpon. Tá takria mao nánapia, ²² mao námoku nomwan, náráponoria taok-pap nampria, nomp ninik mek Yiki Kor Spirit pap námpon. Am Yiki Kor Spirit te Kwaro nomwan, ankank wakmwaek sánk nanampria manmékir sápnámp ankank niampmon. Aenámpara, nomo fwap arakrá mér mwanámpon: Kare, mao ponankor sápnámpria ninik mwanámpon. ✧

Pol Korin mek koupour akwap moimp fi kor ninik

²³ Onomp ninik mek ponankor méri yaknámp Kwaromp e fek ono kare kar sénamp te ará: Ono apaeritea Korin mek koupour korop moi nampanápe, ono koroepa yumwan yopor nanko, yumo pwarápae sámpantá ninampono. ✧ ²⁴ Apae yino 'Yiráp mérapan poukwap námp'rá sénámpanápe, mono. Am mér te waeman yumoku kárákáre fek fokouri yakápi naponno. Aenapara, yino te párák yumont tére nánko, yiráp ninik mek warákár koropanoria námpon. ✧

2

¹ Tá onokump ninik mek te wae arakrá séri nampono: Ono warko yumonapok akwapea yiráp ninik kápae fárámpea pap mono. ✧ ² Táte ono yiráp ninik mek yonkwae kápae sánk nanko te, wa fwap onomp ninik mek warákár sápnámp naenampon? Am te apae riteanápe, onan warákár sápnámp mwanap te yumo támaono. ³ Yumo te onan warákár fwap sápnámp konap kounteouráp aropara, ono yumonapok akwapea nanko, yumo onan ninik kápae sápnámp te monoria nampon. Am táman maok, ono wokwaek pas kumwiampon. Ono te wae mérampon: Táte yumoku fwapokwapi pwate napo, ono am fek warákár nanko te, yumo kor am táman warákár napon. ⁴ Kare, wokwaek ono yiráp por pas kumwiampon ke fek te, onomp ninik mek kápae tokwae sámppea, yonkwae tounderia ono kápae kare ém méntériampon. Ono, yiráp ninik mek kápae sápnámp mwanapria, am pas kumwi mono. Ono am pas kumwiampon te, ono yumwan nourop kare namp nkea mérenkria ninampon. ✧

Arop námwan kwatae ninik napo, nik mo pwar mwanap kar

⁵ Arop ankwapao ninik kápae fárámpon mwanap ankank sankorop-pap námp te, mao te onomp ninik mek kápae tokwae kar sápnámp mono. Kánanke kwarokon. Mao te yumwan yiráp ponankor ninik mek kápae nénk námpon. Ono te kar kárákáre fek sér te monoria namp kwamp, 'Ankwap fárákapamp ninik mek kápae kánanke sápnámp nap'rá sénampono. ✧ ⁶ Yiráp ou mekamp kápae kare arop am takinámp aropan nopok touwe sánk nap te, maomp kwatae niniki námp fek pwi námp támaono. ⁷ Aeno yumo ankwap ninikan okoutwan ninikenke: Yumo maomp kwatae ninik nik mo, pwarará man yonkwae porokwe mwanap te kwapwe kareno. Takria kápae tokwae kar am aropan anámpá papantáno. ⁸ Aeria maok, ono yumwan kárákáre fek sénae namp te ará: Yumo man oukouwman aropomp nap man yéknép kipo. ⁹ Ono wokwaek am pas kumwiampon te, yumo am aropan mokopia

✧ **1:20:** Ro 15:18-19; Yé 3:14 ✧ **1:22:** Ro 8:16-17; Ef 1:13-14; 1 Jo 2:27 ✧ **1:23:** Ro 1:9 ✧ **1:24:** 1 Pi 5:3 ✧ **2:1:** 1 Ko 4:21 ✧ **2:4:** 2 Ko 7:8-9 ✧ **2:5:** 1 Ko 5:1

fwapokwap mwanap nke naeria kumwiampon. Yumo te, ankank ponankor ono kumwiampar karwaokria ankank ponankor tére nap ni mo nierá mér naeria niampon. ¹⁰ Táte yumo arop ankwapan kwatae ninik nik mo pwar nap te, ono kor nik mo pwar konampon. Aeno kare, ono kare nik mo pwar nanamp ankank yak nángo te, ono Kraiso nke námp fek yumwan yaewour nanampria nik mo pwar nampon. ¹¹ Ono am tak namp te apae riteanápe, nomo Satanomp ninik te wae mérámpon. Takria mao nomwan kwekária nomwan kwe-pwarantánoria apápria nampon. ✧

Taitusén nke naerianámp kar

¹² Ono wokwaek taun Troas mek Kraiso Kwapwe Kare Kar farákáp naeria akwapamp fek te, Tokwae Karao ono tak tére nanamp mwae kup kik-pwararámpon. ¹³ Aempan maok, onomp ninik te porokwe fek yak mono. Am te apae riteanápe, ono onomp ankwapnáp Taitusén nke moria nampon. Aeria maok, ono Troas fákáreran pwarará koropea provins Masedonia meki-ampon. ✧

Aposel fákáre Kwaromp kárákáre fek yorowar kwe-pwar konap kar

¹⁴ Oukoumwan te ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon. Am te apae riteanápe, Kwaro kápae kare por yinan yaewour nángo, yino Kraisént Satanomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Aeria yinan yaewour nángo, yino Kwaromp kar farákáp nángo, am arop fárákáp Kraisént mér sámp napon. Aenapo am mér te nánákáre kwapweran ouwiraó kápae kare mwae kare tia akwapránk námp niampon. ✧ ¹⁵ Tá kare karonu, yinoku támao waeman yankap konap paura nánákáre kwapwe niamp nángo, Kraiso sámpe Kwarén ofa sámk námpon. Am nánákáre te yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnáp arop ou mek akwap, te yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnáp arop ou mek kuri akwap námpon. ✧ ¹⁶ Am yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnáp arop fárákápao nunump nap te, arop sumpwi mákáre niampria, am támao am fárákapan sumpwi nénk konámpon. Aeno yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnáp fárákápao nunump nap te yiki yakápnáp mwanap nánákáre niamp nángo, am támao am fárákapan yiki yak nénk námpon. Wa mokop am tére naenámp fwap pwi kare yak námpon? ¹⁷ Aeno yumo te wae mérápon: Yino te kápae kare arop am fek ankank ti mwaria, Kwaromp kar farákáp konap niamp te mono. Yino te Kwaro námoku am tére sápeanángo, yae-párák kare térerá tukup námpono. Yino te Kraisént ankáránkamp ninik fek, tá Kwaro nke námp fek yae-párák kare kar farákáp konámpon.

3

'Wourékam kontrakamp tére arop'rá sénámp kar

¹ Ae te oukoumwan yino warko yinokump e narek sampok mwanámp nie? Ae te yino arop ankwap fárákápao i konapnámp yino ankár yumwan, yinomp e narek sampokenkria arop ankwap fárákápao yumwan pas kumwi nap sámk námp nie? Tá yumo ankár yinan yaewourrá take pourouráp pas kumwi nap nie? Am te mono. ✧ ² Yinomp e narek sampok mwanap pas te yumo kare támaono. Aenapo am pas fekamp kumwi te yinomp ninik mek tank námpon. Arop ponankor am pas nkerá farákápria mér mwanapon. ³ Yumo te Kraiso kumwinámp pas érik karaok yakápnápono. Yinomp tére fek Kraiso am pas

kumwi námpon. Mao te ing fek kumwi mono. Yiki Yak konámp Kwaromp Spirit fek kumwi námpon. Mao te yumwi worare fek kumwi mono. Mao te aropamp ninik mek kumwi námpono. ✧

4 Yino am takrá sénámp fi te aráno: Kraiso yino man mér mwanámp papeanáno, yino Kwarén mér kare námpara, yino sérrá: 5 Kare yinoku te mǎmá tére mwanámp pwi mo námpara, yino te ‘Yinoku ankank tére námp’rá sér mono. Kwar ankárankampao saráp yino tére mwanámp fwap pwi pap konámp. 6 Mao támao yinan tére mwanámp pwi pap náno, yino wourékam kontrakamp tére arop yakáp námpon. Am kontrak te lo fekamp kumwi ankank mono. Am te Yiki Kor Spiritamp ankankono. Loamp kumwi te, yumo ankár sumpwi mwanapan yéknép námpon. Aeno Yiki Kor Spirit te aropan yiki yak sánk konampon. ✧

7 Yumo ninikenke! Kwaro yumo kárakáre fek lo kumwimp te náráp wae kwapwe méntér koropámp. Aenko, Mosesomp yimetápok te am wae tákapáno yakea wakmwaek éréképrá akwapámpan maok, Israel fákáre maomp yimetápok nke mwanap pourou mono. Aeno am lo sumpwi konap nénk námp te, am wae kwapwerént takrá koropámpao maok, ✧ 8 oukoumwan Kwaro koumteouráp aropan Yiki Kor Spirit nénk naeria tére námp te, am táman kwe-pwararea Kwaromp wae tokwae kar sámp napon. ✧ 9 Am loamp tére te nomwan kotria sérrá, ‘Nomo ankár yaomwi mek pik mwanámp’rá sénámp. Aeno táte maomp tére Kwaromp wae tokwae méntér koropámpan náno te, koumteouráp aropao Kwaro nke námp fek yae-párak kare arop yakáp nap wakmwaek korop námp te yoporop wae tokwae kar méntér korop námpon. ✧ 10 Am loamp téreao sámpá yaknámp wae te oukoumwan am wae te warko yak mo námp niamp. Am te apae riteanápe, mǎmá ankwap Kraiso tére námpao man kwe-pwarará yoporop wae tokwae kari yak námpon. 11 Am loamp tére pwar naerianámp te, Kwaromp waerént korop námpon. Aenámpara, am Spiritomp tére yaká yak konámp te, Kwaromp wae tokwae karrápono.

12 Yino am wae tokwae yinan tokwae kari yaká yak naenámpria mér kareria am táman yépék námpara, apáp mono. Yino ankár érik karaok kar farákáp konámp. 13 Yino Mosesoimp niamp mono. Israel firaos Mosesomp yimetápokamp wae érik éréképrá akwap náno nkeantánoria waempyam woukoup tenámp. 14 Aempam maok, am Israel firamp ninik te oukoumwan fákápá yakámpon. Aempara, kápae kare por am farákáp te épi kontrak fekamp karan nkerá farákáp napo maok, am waempyam támao maomp ninik mek nánánkari yakrá koropea oukoumwan námpon. Am aokorop-pwar naenámp arop te yak mono. Aenáno oukoumwan Kraiséén mér nap fek maok, Kwaro am waempyam aokorop-sir konámp. ✧ 15 Ye! Kápae kare por am farákáp te Mosesomp lo kar nkea farákáp napao, maomp ninik mek waempyam nánárápá yak náno koropea oukoumwan napon. 16 Aeno táte arop kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok akwap naerianáno te, Kwaro am waempyam aokoropá sir konámp. ✧ 17 Mǎmá yaknámp ‘Tokwae Kar’rá sénámp te Spiritono. Táte Tokwae Karamp Spirit arop ankwapént yak náno te, ankank ankwap am aropan nánánkár mono. Mao te amwar kar yak námpon. ✧ 18 Tá nomo ponankor nomp yimetápok nánáráp mwanámp

✧ 3:3: Kis 24:12 ✧ 3:6: Jo 6:63; Ro 7:6 ✧ 3:7: Kis 34:30 ✧ 3:8: Ga 3:2-5 ✧ 3:9: Ro 3:21
✧ 3:14: Ro 11:25 ✧ 3:16: Ro 11:23,26 ✧ 3:17: Jo 8:32,36; Ro 8:2; Ga 5:1

ankank yak mono. Aenámpara, Tokwae Karamp wae tokwae nomonámpok korop námp te, nomo te nke konap wunéri kor fekamp waerao arop pourouk akwapá tákap námp niampmon. Kápae kare por nomo am wae sámpa wae nángo maok, am waerao nomwan ankwap pourourápi pap nángo, nomo te Tokwae Kar námokuráp wunéri niamp fek yakáp námpon. Tokwae Kar mao te Spiritara, tak námpon.

4

Porokwenámp arop ntia Kwaromp kwapwe kare ankankan sénámp kar

¹ Kwaro yinan aropompia maomp kar farákáp mwanámp tére sáp námpara, yino te am térean kokwae mo i konámpono. ² Yino te pwarápae konap kwatae ninik mek yak námp te waeman younkwe mwae k sirari námpon. Yino te kwekár ninik fek paokop mo i konámpono. Yino te Kwaromp kar pwarará ankwap kar sér mo i konámpono. Yino te kare kar kar érik farákáp nángo, arop ponankor fwap yinomp ninik youroukoupia yino Kwaro nke námp fek yae-párak kare ninik fek tére námp mér mwanapon. ³ Aeno táte ankwap fárakáp am yino farákáp konámp Kwapwe Kare Kar fi mér mo nap te, am fárakapamp ninik mek oukoumwan waempyam nánkáráp yak nángo, yaomwi mek pik mwanap mwaeao k yakáp napara napon.

⁴ Mámá apár mekamp kwekár kwar Satano am Kwarén mér monap arop fárakapamp ninik mek te nánánkári fákeyak námpon. Aenángo, Kraisomp Kwapwe Kare Karamp wae yokor námp te, am fárakapamp ninik mek akwap naenámp pourou mo námpara, am fárakáp Kraisén nkea, Kwaro kor take pourouráponorá mér mo napon. ⁵ Yino te yinoku i konámp ninikan farákáp mo i konámpono. Yino te 'Krais Jisas támao nomp Tokwae Kar'rá séria, tá yino te Jisasomp e narek sampok mwaria, yiráp tére arop niamp yakáp námpono. ⁶ Wokwae kar Kwaro ankank yoronámp ke fek mao sérrá, "Kirikip mek wae koropano." Aerimpan am Kwaromp wae támao koropea yinont yakria yinomp ninik mek am wae tokwae puri yak námpon. Am wae te arakimpon: Yino Jisas Kraisomp yimetápokamp wae tokwae nkea, am fek Kwaromp wae ntia kárakáre tokwae mérámpon. ✧

⁷ Aeno yumo nke napo, mámá Kwaromp Kwapwe Kare Kar yino kárakáre mo, arop mwarao sámp-fákeyak námp te, kwar fekamp kárakáre mo faokor konámp sospen kwatae mek mani ankank kwapwe kareao tank námp niampmon. Aenámpara, arop fárakáp ponankor am Kwaromp kárakáre tokwae nke mwanapon. Am te yinomp kárakáre mono. ⁸ Yinan kápae kare apárok mwae k yinomp pourouk touwe kwatae koropánk námpao maok, yinomp kárakáreran taokarrá pap mwanap pourou mono. Kápae kare ankank yinomp ninik sámpá yampourou námpan maok, yinomp ninik te kwatae akwap mono. ⁹ Arop fárakáp yinan kwatae pap mwaria yérépe napan maok, Kwar te yinan pwar mo i konámpono. Tá arop fárakapao yinan fupukrá némpouk éper napan maok, am fárakapao ponankor yinan surumpwi kák mono. ¹⁰ Yino te kápae kare por Jisas sumpwi námp niamp take pourouráp yinan kor korop nae-rámponoria niki-samp paokop i konámpon. Aenámpara, Jisasomp yiki yaká yakao kor yinomp pourouk érik yak nángo arop nke konapono. ¹¹ Yino te Jisasomp tére námpara, kápae kare ke fek yino yiki yakáp nángo, arop fárakáp yinan tirá wour mwaria koupourou i konapon. Aenapo Jisasomp

yiki yakao kor yinomp sumpwi mwanámp pourouk érik yak konámp. ¹² Aenánko aposel yinan sumpwirao náráp tére konámpan maok, tá am fek Jisasomp yiki yakao yumwan tére námpon.

¹³ Yino Jisasén mér námmp am ninik te Kwaromp Buk fek sénámp niamp wuri popwar námpon. Mao sérrá, “Ono wae Kwarén mér nampara, ono érik sénampon.” Yino kor wae mér námpara, yino am mér námmp érik sér i konámp. ¹⁴ Yino wae arakrá mérámpon: Kwaro Jisas Tokwae Karan fárámpea papámpara, mao yinan kor Jisasént fárámpea papria yinan yumont éréképá akwapea Jisasomp wonae fik pwate nánko, yakáp mwanámpon. ✧

¹⁵ Am ankank ponankor yinan korop námmp te yumwan yaewour nanampan námpon. Am ninik fek táman Kwaromp aropomp fwap kápae kare koumteouráp aropan térea wae nánko, am koumteouráp arop fárákap fwap Kwarén fárák tokwaeria maomp e sakap mwanapono.

Aposel fákáre Kwarén méria kárákáre sámnpap kar

¹⁶ Nomo te am Kwaro kwapwe kare tére námmp táman ninikria Kwaromp tére te poporokweria pwar mo, kárákáre fek tére konámpono. Tá kare nomp pourou te kwatae akwap naeria námpan maok, wampweno. Yinomp waemp te kumur méntép ninik wourékam sámmp konámpono. ¹⁷ Am te ará: Mámá touwe yinan korop námmp te kánanke kwarokria, am te fae tákáre ke fek saráp yak námpon. Aeno ami námmp fek nopok nánkár wakmwae te, yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámmp yaká yak naenámmp sámmp mwanámpon. Am kwapwe kare tank yámar mek sámmp mwanámmp te, mámá touwe sámmp námmp táman kámákár kare akwap námpon. ✧ ¹⁸ Tá nomo te ankank yi fek nke námmp táman tokoreyakáp mo i konámpono. Nomo te ankank nomo yi fek nke mo i konámpan kárákáre fek tokore yakáp i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo yi fek nkenámmp ankank te fae tákáre ke fek saráp yak naenámpon. Aeno am kwapwe kare ankank nomo yi fek nke mwanámmp pourou mo námmp te, am te yaká yak naenámpara, nomo am táman saráp tokore yakáp námpono. ✧

5

Apárok yakápnap ntia yámar mek yakáp mwanámmp kar

¹ Nomo wae takrá mér námmp te ará: Mámá sákae nomo am mek yakáp námmp am turupwi nánko te, nomo waeman nap kwapwe kare Kwaro nomwan sámp naerianámmp yak námpon. Am te aropao yae fek ti moi napon. Am te yámar mek yakria ankár taki yaká yak naenámpon. ✧ ² Nomo oukoumwan mámá nap mek yakáp námmp fek te, nomp am nap yámar mek yak námmp táman sámmp mwar karrá éménkrá yakáp námpon. Am yámar mek yaknámmp nap te waempyamnámmp nomp pourouk oupoupouri yak naenámpon. ✧ ³ Am te apae riteanápe Kwaro am nomp pourouk yirímp tenánko te, nomo pourou mwar yakáp mono. ⁴ Ye, kare, nomo oukoumwan mámá sákae mek yakáprá touwe sámprá éménkrá yakáp námpon. Am te apae nomp épi pourou man pwar mwarrá sénámpanápe mono. Nomo te wourékam pourouan waempyam wourékamnámmp sámpea mámá sumpwi mwanámmp pourouk yirímp nánko, mao fwap yiki yak kare sámpanoria námpon. ✧ ⁵ Kwaro námoku nomwan am yiki yak sámmp mwanapria nánapi pwararea, mao nomwan Yiki Kor Spirit wae sámp námpon. Yiki Kor Spirit am te ankank Kwaro nomwan wakmwae sámp

✧ 4:14: Ro 8:11; 1 Te 4:14 ✧ 4:17: Ro 8:17-18 ✧ 4:18: Hi 11:1-3 ✧ 5:1: 1 Ko 15:47-49 ✧ 5:2: Ro 8:23 ✧ 5:4: 1 Ko 15:53

naenámp yak nángo, manénkir sápnámp ankankono. Waeman kare karonu, mao fwap nomwan ankar ponankor ti-sáp naenámp mérámpon. ✧

⁶ Ae naenámpara, am támao kápae kare por nomwan ninik kárakáre sáp konámpon. Nomo te wae mér, oukoumwan nomp pourou kare fek yakápnámp ke fek te, Tokwae Karént maomp némpouk yakáp mono. ⁷ Nomo oukoumwan man mér námp fek saráp paokop námpon. Nomo te man oukoumwan nke mono. ✧ ⁸ Aeno ono wae sénampon: Nomp ninik am fek táman warákárrá kárakáre yakria, nomo mámá pourou mapek pwarará pokea Tokwae Karént mao yaknámp némpouk yakáp nángo, am te nomp némp kare yakano kar námpon. ✧ ⁹ Aenámpan maok, wampweno. Nomo apae némpouk yakáp námp kápae kare por nomo ninik kárakáre fek yakáprá, Tokwae Karao warákárnámp ninik fek tére konámpon. ¹⁰ Am te apae riteanápe, nomo wae mér, nomo ponankor te Kraiso kot námp fek nomo tukup mwanámpono. Aeria táte nomo oukoumwan pourou yiki yakáp námp fek kwatae niniki námp, tá kwapwe kare niniki námp, am ankank ponankor nomo ankákárank am takinámp puri fek nopok sámp mwanámpon. ✧

Nomo arop fárakap Kwarént nouroup mwanap yaewour mwanámp kar

¹¹ Yino Kwaro nomwan takrá youroukoup naenámpan ninikia apáp námpara, yino arop fárakapan, Kwarén mérenkria maomp ninik mek kékéménk námpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te yino wae kwataenámp ninik fek tére mono. Yinomp ninik ponankor te Kwaro wae méri yak námpon. Onomp ninik te, yumo kor yinan, yae-párak kare tére naponorá ninikenkria nampon. ¹² Mámá kar te yino yinokump eran sakap nángo, yumo yinan kwapwe kare aroprá ninikenkria kar porokwerá sér mono. Yinomp kwapwe kare ninikan warákárenkria, mámá kar kumwi námpono. Yinomp ninik te yumo fwap arop fárakap pourou mwar táman warákárra aropamp ninik younkoupia warákár mo i konap arop fárakapamp kar pwarokwaprá sér mwanapria námpon. ¹³ Táte kare, yinan ‘Épépérép nap’rá sénapan maok, wampweno. Yino te Kwaromp tére námpan maok, yino arop nke nap fek épépérép niampono. Aeno táte yino yae-párak ninik fek tére námp te, am támao yumwan yaewour naenámpria námpon. ¹⁴ Am te apae riteanápe, Kraisomp yonkwae tuerawo yinan tére mek kákea poukwapá akwap nángo tére námpon. Yino waeman énounkoupia wuri nkea wae mér námpon: Arop ankarankampao nomwan ponankor ér-pwarará sumpwi námpon. Am takinámp támao maok, waeman nomo ponankor mént koumpea sumpwi námp niampono. ¹⁵ Mao taki námp támao yiki yak sámpnámp arop nomwan yaewour námpara, warko nomoku nomp ninik fek paokop mono. Nomo ankar am arop nomwan ér-pwarará sumpwia warko fárámp námp, man saráp ninikrá paokop mwanámpon. ✧

¹⁶ Aeria maok, nomo Kristen yakáprá koropea oukoumwan námp te, warko épi ninikaokria arop ankwapaonap ninik youroukoup mo i konámpono. Tá kare nomo wokwaek te épi ninikaokria Kraisomp ninikan takrá youroukoupimpono. Aeno oukoumwan te yino man take ninik fek youroukoup mo i konámpono. ¹⁷ Aenámpara, arop ankwap Kraisént koumpá yak námp te, Kwaro man wourékam kare yoroi páte nángo yak námpon. Yumo fwapi wawenk: Oukoumwan te épi ninik fek paokop i konap te wae

ponankor pwate nánko, wourékam ninik fek paokop mwanapao wae korop námpon. ✧

¹⁸ Kwaro námoku nompor am ankank ponankor yoroi námpon. Wokwaek nomo te maomp yopor arop yakápimpan maok, Kraisomp tére fek mao yinan méntér nouroupi yakáp mwanámp nánapi pwará námpon. Aeria mao yinan man yaewourrá yopornap arop tirá méntér nourouprá párakop mwanámp tére sáp námpon. ✧ ¹⁹ Yino sénámp kar te ará: Kwaro waeman Kraisomp tére fek ponankor aropan tére nánko, yopor i konap sirarea méntér nouroup naponó. Aenámpara, mao te am aropoainap kwatae ninik ponankor warko ninik mo, pwar námpon. Tá mao aposel yinan, am yopor nap pwarará man nouroupi yakápnap kar farákápenkria tére sáp námpon. ✧ ²⁰ Aenámpara, yino Kraisomp top kor fekamp kar sámpeanámpan farákáp námpon. Am te ará: Kwaro námoku kápae kare aropan yinomp top kor feknámp wumwi námpon. Yino Kraís námokuráp karan ponankor aropan farákápria yino am farákapan arakrá sér: ‘Yumo ankár Kwarén yopornap ninik pwarará mént nouroupi yakápenk’rá sér i konámpono. ²¹ Kraís te kwatae ninik mo i konámpan maok, Kwaro nomwan yaewour naerianámp kwamp, nomp kwatae ninik tia maomp pourouk koupoukarrá yurumuntukia pwate nánko, mao kwatae ninikinámp arop niampi námpon. Kwaro am takimp te, nomo fwap Kraisént yakáp nánko, maomp kárakáre fek nomo fwap Kwaromp yae-párak kare koumteouráp arop yakáp mwanapria nimpon. ✧

6

¹ Yino te Kwarént téreria yino yumwan kar kárakáre fek arakrá sénámpon: Yumo wae Kwaromp aropomp sámp naponó. Takria yumo am maomp aropomp kwaporok pwar mwanape. ² Kwaro náráp Buk fek sérrá,

“Onoku papnamp ke fek táman
ono waráp kar wawia

amwan fwapokwap nampon.

Am ke fek táman ono waráp koupoute kar wawia,
amwan yaewouri nampono.”

Wawenk! Oukoumwan saráp Kwaro nomwan yaewour naenámp ke támaono. Oukoumwan te Kwaro nomwan warko érékép naenámp yaenono. ✧

Aposel fákáre Kwaromp tére nap fek touwe sámpap kar

³ Yino te arop farákapano yino tére námpan wouroump-sér te monoria námpara, yino te arop ankwapan kwatae ninik fek akwap naenámp ankank fek téreantánoria mér kar i konámpon. ⁴ Yino te Kwaromp tére arop yakáp námpara, kápae kare por yinomp kwapwe kare ninik, ponankor aropan arakrá yénkép konámpon: Yino te nkwakwe make kar ntia touwe yinomp pourouk koroprá, yinan sámpá yampourou námpan kor, kárakáre kare fek fougouri yakáp i konámpon. ⁵ Arop farákap yinan fupukrá fápákamánkrá kák naponó. Yopor arop fákáre te yinan wouroump-séria ti-yéépe naponó. Yino te térea wae námpon. Yino te kumuruk yérékria fwapi pamp moria, mwae touwe yakáp i konámpon. ⁶ Aenámpan maok, yino te yiki kare ninikrá kwapwe kare yonkwae kour sámp-fákeyakáp i konámpon. Yino koupour kar yopor mo i konámpon. Yino te arop farákapan yae-párak yaewour i

konámpon. Yino te Yiki Kor Spiritamp kárákáre sámp konámpono. Yino te arop ankwapan nouroup i konap niníkan saráp tére konámpon. ✧ 7 Yino te kare kar karan farákáp konámpono. Yino te Kwaromp kárákáre fek tére konámpono. Yino sampnám yae-párák kare ninik te yorowar i konap ankankan ankwap yankopampor yae-párák mwaek samp, ankwap kwepwampor yae-mánkwam mwaek samp konap niamp fek, am fek táman yorowarria Kwaromp tére námpono.

8 Arop ankwap fárákap te yinomp e narek sampok konapan maok, ankwap fárákap te nopok yinomp e apárok sampik konapon. Ankwap fárákap te yinomp younkwe mwaek kar kwatae sérar napan maok, ankwap fárákap te arop ankwap fárákapan sérarrá yinan ‘Mao te kwapwe kare ninik naponó’rá sérar i konapon. Arop ankwap fárákapamp ninik te, yinan, kwekár sér i konap aropan mpwe napan maok mono, yino te kare kar karan saráp sér i konámpon. 9 Arop yinan mér nám yá mo niamp maok, kápae kare arop yinan wae mérapon. Yino te arop sumpwi mwarianám niamp maok, mono. Yino oukoumwan yiki yakáp námpon. Aropao yinan touwe kwatae sámp napan maok, yinan sumpwi fupukrá kák mono. ✧ 10 Yino te ninik mek kápae tokwae sámp nám niamp maok, wampweno. Yino te warákár saráp yakáp i konámpon. Yino te pourou fekamp ankank ponankor mo kare yakáp námpan maok, wampweno. Yino Spiritamp ponankor ankank kápae kare aropan nénk nánko, kápae kare ankankráp arop niampi yakáp naponno. Yino te pourou fekamp ankank mo námpao maok, wampweno. Yino Spiritamp kápae kare ankank sámp námpon. ✧

11 Korin fákáre, yumwan yino yinomp ninik ponankor érik farákarrá séreano. Tá yino te yumwan nouroup kare námpon. 12 Yino yumwan nouroup mwanám ninik te sérémékéri fákeyakáp mono. Yino yumwan nouroup kare námpon. Aenámpan maok, yumoku támao yiráp nouroup mwanap ninik nánánkári fákeyakáp napo, nomo ankárankamp ninik fek yakáp mo námpon. 13 Ono oukoumwan te yumwan naropwaro náráp tárápuan sér i konám niamp fek arakrá sénaeria nampon: Yumo am yino i konám niníkan nopok yinan sámp mwarria te, yumo kor ankár yinan ponankor nouroup kar kipo.

‘Nomo te Kwaromp Yiki Kor Nap’rá sénámp kar

14 Kristen mo, amwar yakáp nap arop te mwar pourourápara, yumo te am fárákapént paokopia maonap ninik am fárákapan yaewouri kwaponno! Mokopia yae-párák kare ninik ntia lo ták-sir konap ninik am anánkaopwe fwap tapokwaprá tére nenepón? Wae te mokopia fwap kirikipént tapokwap naenámpon. ✧ 15 Ae te Kraiss Satanént nourouprá yak nám nie? Mokopia Kwarén mérnámp arop, tá mér monap arop am anánkaopwe fwap ankárankamp pourouráp ninik sámp nenepón? 16 Mokopia nomo Kwaromp nap ntia kwekár kwarén lotu i konap nap ankárankamp mek tapokwap mwanámpon? Yumo te wae mérapon: Nomo támao nomo yiki yak konám Kwaromp yiki kor napara, wokwae Kwaro nomwan ninikia arakrá sérimpon:

“Ono am fárákapént yakria
am fárákapamp ou mek yarak nanampon.
Tá ono am fárákapamp Kwar yak nanko,
am fárákap onomp firáp koumteouráp arop
yakáp mwanapon.” ✧

17 Aeria Tokwae Karao Kristen moyakápnap arop fárákapan ninikia ankwap kar sérrá,

“Yumo te ankár am fárákapan pwarará tukupea ankwap fek yakáp kipo.

Tá yumo Kwaro nke námp fek oumnámp ankank sámp kwapono. Aenapo maok,

onoku támao ono yumwan éréképea, ✧

18 ono yiráp naropwar yak nanko, tá yumo onomp tárápu yakáp mwanapon.’

Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karao arakrá sénámpon.” ✧

7

1 Ononamp fákáre, nomo te Kwaro kar kárákáre pap námp te wae sámp námpon. Aenámpara, nomo ankár nomp pourou ntia wunéri mekamp oum ponankor tirá éperia yiki kare yakáp mwanámpon. Tá nomo ankár Kwarén apápia, maomp yae ankore mek yiki kare ninikaok kar saráp yakáp mwaro. ✧

Korin fákáre kwatae ninik younkwe sinapo Polo warákárnámp kar

2 Yino te arop ankwapan kwatae pap mo i konámpono. Yino te ankwap sámpá yampourou mono. Yino te arop ankwapan kwekária maomp ankank pouroukoup moi námpon. Ae konámpara, yumo te ankár yinan nouroup kar kip. 3 Ono takrá sénamp te, yumo pwarápa mwanap karan sér mono. Ono wae arakrá séri nampon: Yino te yumwan pwar mono. Nomo sumpwi, tá nomo yiki yakáp námpan kor, wampweno. Yino te yumwan oukoumwan warákarrá yakáp námpon. 4 Yumo yae-párak kare pakop napan wae mér kateria, yumwan warákár tokwae nampon. Kápae kare ninik kápae yinan korop námpan kor, ono yumwan nikia kárákáre sámpeyakrá ono warákára wae nampon.

5 Yino wokwaek koropea Masedonia mekánko maok, ampok kor yinomp pourou te anepér kánanke sámp mono. Yinan nkwakwe make kápae tokwae koropámpono. Yino arop ankwap fárákapént kar yorowaria yinomp ninik te apáp tirink. 6 Aempan maok, Kwar te arop ninik mek kápae fárámpá yaknámpan aropan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpao, mao Taitusén yinonámpok sámp-kérép nánko korop námpan, am támao yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. ✧ 7 Am támao saráp Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp mono. Yumo manénkir Taitusomp ninik mek yaewouria kárákáre sánk nap, mao am kar yinan koropá farákápnánko, am táman Kwaro yinomp ninik mek kor yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. Taitus yinan sérrá, ‘Yumo onan nke mwar kar’rá yonkwae touwe tokwaeria onont ankaránkamp ninik fek yakáp mwar karrá yakáp nap, táman ono warákára wae nampon.

8 Ono wae mér, onomp pas te yiráp ninik mek ninik tokwae sánk námpan maok, am támán ninik tokwae mono. Kare, wokwaek te ono ninik tokwaeampan maok, oukoumwan te mono. Ono wae mérampon: Am pas yiráp ninik mek ninik tokwae sánk nánko, yumo pwarápa napan maok, am te fae tákáre ke fek saráp námpono. 9 Aeno oukoumwan te ono warákár nampon.

Ono te yumo ninik tokwae napan warákár mono. Ono warákár namp te, yumo ninik tokwaeria kwatae ninik younkwe mwae sinapan warákár nampon. Ono wae mérampon: Kwaro námoku yumwan am ninik tokwae sánk námpara, yinomp kar te yumwan kánanke sámpá yampourou naenámp pourou mono. ¹⁰ Ninik tokwae ntia pwarápa Kwaro ninik mek pap námp am támao nángo, arop nomo kwatae ninik younkwek pwarará Kwaronámpok tukup konámpono. Tá am ninik fek táman Kwaro nomwan warko érékép konámpon. Aenámpara, nomo te am kwatae ninik pwar mwanámp ninik tokwae táman ninikrá yonkwae touwe mono. Aeno aropao apárokamp ninik tokwaeria pwarápa sámp námp te, am támao akwapea sumpwi mwanap sankoropá pap konámpon. ✧ ¹¹ Yumo te ankar fwapia ninik kipo: Am ninik kápa Kwaro yumwan sánk námp te, mao yiráp ninik mek nkwakwe make kwapwe kare ninik kák námpon: Yumo onomp pas sámp nap te, koupour kar am aropan fwapokwapia yumo, yino te monoria yénkép napon. Mao yumwan takenkrianánko, am kwatae ninikinámp aropan yoporia, warko am kwatae ninik arákarrá koropantá apáp napon. Yiráp ninik te yinan nke mwaria yonkwae touweria maok, yumo kárákare fek am kwatae ninikinámp aropan fwapokwap napon. Yumo ponankor am aropamp kwatae ninik fwapokwap nap tére mek te yumoku kare kwatae ninik yak mo námp érik yénkép námpon.

¹² Ono wokwaek, yiráp por am pas kumwiampan maok, am kwatae ninikinámp aropamp ninikan fwapokwap nae ninikia kumwi mono. Tá ono am aropao arop ankwapamp ninik kwatae papnámp arop man ninikria kumwi mono. Ono warákár namp te, yiráp kwapwe kare ninik érik karaok farákár nángo, Kwaro yumo yinan warákár tokwae nap mér namp yumo kor mér mwanapon. Aeria am fi kor fek táman máma pas kumwi nampon. ¹³ Oukoumwan te yiráp amnap ninik támao yinomp ninik mek yonkwae porokwe sáp nángo porokwe fek yakápria warákár námpon.

Aenámpan maok, yinomp ninik mwar porokwe fek yak mono, yumo ponankor Taitusomp ninik mek yonkwae porokwe sánk napo, maomp ninik wae kwapwe kare námpon. Yino am táman nkea yino kor warákár tokwae námpon. ¹⁴ Wokwaek ono Taitus nkemp fek yiráp e narek sampokamp te, ono am kar sériamp táman pwarápa sámp mono. Kápa kare kar yumwan farákáp konámp te waeman kare karon. Aempnámp taknámp yino Taitus nke námp fek yiráp e narek sampok námp am karao kor am kar te waeman kare karon. ¹⁵ Taitus yumonapok akwap nángo, yumo apáp tirinkrá kour me woukouria maok, yumo man warámpea yumo ponankor maomp karwaoki napon. Mao am táman oukoumwan ninikria, maomp ninik yumwan aropomp kare námpono. ¹⁶ Oukoumwan ono warákár kare namp te, am te apae riteanápe ono wae arakrá mér nampon: Yumo te waeman yae-párak kare ninikaok tukup mwaria napon.

8

Kristen fákáre ankwap Kristen fákárean yaewour nap kar

¹ Ononamp fákáre, yino te Kwaro Provins Masedonia mekamp sios fákáreran aropomp tokwae sánkámpan yumwan sér mwarianeano. ✧ ² Am fárakapamp ninik mek kápa tokwae korop námpan maok, am fárakapamp

ninik mokop nap nke naeria námpon. Tá am ke fek te am fárákap ankank mo napao maok, am te wampwenoria, am fárákap énéni warákár tokwae napon. Aeria maok, am fárákap te ankwap Kristen fákáreran ninikria kápae kare maniráp ankank nénk mwanámpria koupoukour napon. ³ Ono wae mér nampan érik sénampon: Am fárákap te námokuráp ninikaokria am mani papapon. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi nángo, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi námp te, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. ⁴ Am fárákap te yinan ‘Yumo takenk’rá sénapo, ankwap siosént téreria Judia mekamp Kwaromp kounteouráp aropan yaewour mwaria kárákarea waeapon. ✧ ⁵ Wokwaek te yino arakrá ninik: Am fárákap wae mani ankwapmwaek nénk mwarea napon. Aerimpan maok, am fárákap te am kámákarea tukup napon. Manénkir te námoku támao Kwarén ponankor sánkea maok, mao Kwaromp ninikaokria námoku támao yinan kor ponankor sápnapon.

⁶ Wokwaek Taituso am arop aropomp mwanap tére yumo ou mek térempan yino, ankár warko arákará akwapá térea pwaranoria kárákare námpon. ⁷ Ankank ponankor te yumo kwapwe kare ninik fek kámákár napon. Yumo te waeman Kwarén mér kárákáreria am mér nap érik farákáp konapon. Yumo te waeman mér kápae kare napara, yumo Kwaromp tére mwaria warákárá tére napon. Tá yumo yinan kor warákár kare napon. Táte taknámp oukoumwan kor yumo ankár am aropomp mwanap tére te kwapwe kare ninik fek téreria kámákár tukup kipo. ✧

⁸ Ono te yumwan lo sánk mono. Ono párák karan ‘Arak kip’rá sénamp te, ankwap fárákapao am tére yae-párak tére mwaria napan, am ninik fek táman yiráp ankwapan aropomp nap te, tokwae kar ankank nie nke naeria nampon. ⁹ Yumo te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp aropomp te waeman mérapon. Mao te waeman ankank kápaerápao maok, yumwan yaewour nanampria te, ankank moráp arop niampimpon. Tá mao ankank moráp arop niamp yak námp te, támao yumwan yaewouránko, yámar mekamp kápae kare ankank ti mwanapria nimpon. ✧

¹⁰ Am te yumwan yaewour kwapwenámp ninikan yumwan érik sénae rampon. Ankwap yopwar fek yumomékir ankwap siosén yaewour mwanap am mani ankank koupoukournap tére fi yokoria yumomékir takrá tére mwaria warákár tokwae napon. Taki napara, yumo ankár takrá térea pwar kipo. ¹¹ Oukoumwan te yumo fwap térerá tukupea pwar mwanap te kwapwe kareno. Wokwaek yumo am tére koupour kar tére mwaria wae napara, tá taknámp oukoumwan koupour yiráp ankanként puri fek térea pwar mwanapon. ¹² Táte arop ankank nénk mwaria warákár napo te, Kwaro kor am ninik táman warákár tokwae konámpon. Kwar te arop mao fákeyaknámp ankankan nkea maomp ninikan saráp youroukoup i konámpon. Aeno mao te aropao monámp ankankan ‘Sápae’rá ninik mo i konámpon. ✧

¹³ Ono te ‘Yumo kápae tokwae sámp napo, ankwap kounteouráp arop fárákap kánanke sámpenk’ ria sér mono. Ono warákár namp te, yumo ponankor ankwap fárákapént puri fek yakápenkria nampon. ¹⁴ Oukoumwan má ke fek te yiráp kápae kare ankank fwap ankank monap aropan pwi pap naenámp. Tá wakmwaek yumo ankank mo napo kor, mao ankank kápae

kareria te fwap nopok yumwan pwi pap mwanapon. Takria maok, yumo nonopokria ponankor ankárankamp puri fekamp ninik fekria kwapwe kare yakáp mwanapon. ✧ ¹⁵ Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niampon: “Arop fir mana kápae kare sámpea te, ponankor fári pwar námp te ankwap tank mono. Tá arop kánanke sámpea fánámpao maok, maomp yare mek wae pwi námpon.” ✧

Taitus Korin mek akwapá yaewournámp kar

¹⁶ Ono Kwarén ‘Aesio’rá sénamp te mao Taitusomp ninik mek tére nánko, maomp ninik te yinomp ninik niampria, yumwan yaewour naeria warákár tokwae námpan nampon. ¹⁷ Mao wae yino sénámpaok námpao maok, mao námoku kor am tére naeria warákár námpara, mao námokuráp ninik fek yumonapok akwap námpon. ¹⁸ Tá yino yinomp ankwapnáp ankárank Taitusént akwapanoria sámp-kérépreano. Am arop te sios mek Kwapwe Kare Kar farákáp konámp eráp aropono. ¹⁹ Tá am támao mwar mono. Sios fákáreao man yinont yárákrá am arop aropompria, mani koupoukour konap tére yaewour naenámpria pap napon. Yino am tére tak námp te Tokwae Karamp eran saráp sakapria, arop fárákapan yénkép nánko, mao wae fwap yino am tére mwanámpria warákár námp mér mwanapria námpon.

²⁰⁻²¹ Yino te Kwaro nke námp fek saráp kwapwe kare ninik mwaria mono, ankár arop nke nap fek méntér kwapwe kare ninik mwarianámpon. Táte yino arop ankwapao yino mani taokeyakáp námp fek yinan kar kwatae sér te monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino yinomp ankwapnáp méntér sámp-kérépreano.

²² Tá yino yinomp ankwapnáp ankwap am arop yaworént sámp-kérépreano. Kápae kare por yino wae mokopon nke mwaria, nkwakwe make tére mek pap tea nke nánko, mao fwap tére kárákárea konámpono. Mao arakrá mér kare námpon: Yumo man kwapwe kare ninik mwanap mér kare námp, mao am tére naeria kárákárea wae námpon. ²³ Yumo Taitusén te wae mérapono: Mao te onont fearámpea onomp ankárankamp téreria yumwan yaewour i konempon. Tá Taitusén ankwapnáp yawor te yumo fwap arakrá mér kipo: Am yawor te sios fákáreaamp tére arop yakria am arop yawor tére nep fek, Kraisomp e narek sampok konepono. ²⁴ Tak nepara, yumo te ankár yiráp aropomp am arop yininkaopweran yénkép kipo. Aenapo maok, am aropan sámp-kérépnas sios fákárea yiráp aropomp mér karia am fárákap yino yiráp térean warákár námp am te kwaporok mwar táman warákár mono, waeman kare karnámp nke mwanapono. ✧

9

Ankank monap Kristenan yaewournámp kar

¹ Yumo te, Judia mekamp Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanámpria koupoukouranap mani te wae mér napon. Aenapara, ono te am ankank táman kar tokwaeri kumwi mono. ✧ ² Ono wae mérampon: Yiráp ninik te am ankwap fárákapan yaewour mwanap tére nap táman kápae kare por ono yiráp e Masedonia fákáreao wa nap fek narek sampok konampono. Ono am fárákapan arakrá séri nampono: “Ankwap yopwar fek Akaia

fákáreao am tére mwaria nánapiapono.” Tá arop fárákapao yumo am tére mwaria ninik kárákáre nap kar wae waria, tá am támao Masedonia fákáre kápae kare maomp ninik mek kor tak mwanap ninik sámp naponon. ³ Aeno onomp ninik te yino yiráp e narek sampok námp kwaporok kar mwar saráp niampi akwap te monoria námpnon. Kwapwe kare te yumo ankár yumwan séri nampnám taknám ankár nánapi yakáp kipo. Ono am táman ninik nampara, ono yumonapok onomp ankwapnáp fákáre tirá kérép namponon. ⁴ Yino te, yumo waeman am ankank nénk mwanámpria nánapi pap naponoria mér kare námpnon. Aenámpara, takria Masedonia ankwap fákáre onont tukupea yumwan nke napo, yumo nánap moi tenapo, yino pwarápae sámp nánko, yumo kor pwarápae tokwaeantánorá ninik namponon. ⁵ Aenampara, onomp ninik te ono ankár onomp ankwapyaenáp fákárean sénanko, yumonapok meki tukupea yumwan yaewourapo maok, yumo ankank monap Kriste-nampor nénk mwanámprianap ankank nánap mwanaponon. Aea napo maok, yino koropá nke nánko, yumo wae nánapia pátea sánk mwaria warákár nap nke mwanámponon. Apae yino yiráp maniráp ankankan pouroukoup mwaria níkir námpanápe.

⁶ Yumo te aran fwapia ninik kip. Arop yopwar kánanke fek yoroianámp te, firan kor kánanke fek sámp konámponon. Tá arop yopwar tokwae yoroianámp te firan kor tokwae kar toupour i konámponon. ⁷ Aenámpara, yumo ponankor ankákárank ankár yumokuráp ninik mek fwapia ninikia pwatea maok, am ninikaok táman ankank nénk kipo. Takria arop ankárankampao námwan ankwapao ‘Sánkae’ ria fopwaok nánko, sánk namprá ninik naeane. Take ninik fekamp ankank nénk te kwataeno. Kwar te arop námokuráp ninik fek nénk naeria warákárria nénknám aropan warákár konámponon. ⁸ Kwar te mao fwap yumwan nopok kor nénk nánko, yumwan fwap ankank kápae karea top koupour naenámpnon. Takria maok, kápae kare ke fek yumo ankank wae pwi yak nánko, tá yumo waeman kápae kare ankank fek kwapwe kare tére mwanap ponankor pwi yak naenámpnon. ⁹ Kwaromp Buk fek am ninik táman arakrá sénámponon:

“Am arop ankank monap arop fárákapan kápae kare ankank nénk konámponon.

Aenángo,

Kwaro maomp yae-párak kare ninikan te nkeaka,

nopok maomp e níki-samp yak naenámpnon.” ^{*}

¹⁰ Kwaro aropan yoro mwanap ankankou nénkea, mao nkwakwe make fir arop ponankor fépér mwanap nénk konámponon. Ae konámpara, Kwaro yumwan fwap kápae kare ankank nénk nánko, yumoku fwap pwiria Kristen ankwap fárákapan kor ankwapmwaek nénk mwanaponon. Tak napo maok, yiráp ankank kápae kare nénk konap kwapwe kare ninikao kor aropao ankankou yoroi tenapo, wakmwaek fir karea wae konám niamp taknám naenámpnon. ¹¹ Kwaro yumwan apae-apae mwaeknám ankank kápae kare nénk námpara, yumo fwap yiráp ankwapyaenápén ankank kápae kare nénk saráp yakáp mwanaponon. Aenapo, yino yumoinap ankank nénk nánko, am kounteouráp arop yumonap ankank tiria Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanaponon.

¹² Yumo takrá Kwaromp kounteouráp aropan yaewourap tére támao yumo am fárákapan ankank mo nap waeman pwirá kák napo, am fárákapao

Kwarén aesiorá fáparáka wae mwanapon. ¹³ Am tére yumo nomp ankwapyaenáp fárákapan yaewour napo maok, yiráp kwapwe kare ninik érik farákár naenámp. Nomp ankwapyaenáp wae mér, yumo te Kwaromp Kwapwe Kare Kar érik farákápea, ampaok yae-párak kare tukup naponrá ninik napon. Tá am fárákapaó yumo man mani tokwae nénkria, ponankor ankwap fárákapan kor nénk napo, am fárákap am nkea Kwaromp e sakap mwanapon. ¹⁴ Aeria am fárákap wae mér, Kwaromp aropomp te yumwan tokwae kari yak námpon. Aeria maok, yumwan warákár tokwaeria mao Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap mwanapon. ¹⁵ Am Kwaro nomwan kwaporok ti-sáp nám p te yoporop tokwae karara, nomo te kar fek farákáp mwanámp pourou mono. Nomo am tak nám táman Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro.

10

Polo mao tére nám p wouroump sénapo, nopok sérinámp kar

¹ Yumo ankwap fárákap te kwekárá ono i konampan arakrá sér, “Mao te nomont wonae fik yak nám p fek saráp, námoku te apápnám p aropao i konám p niamp apárok anámpea porokwe fek yak nám pao maok, panek yak nám p fek te, nomwan kar kárákáre fek sér i konám p.” Aerá sénapan maok, ono Pol onomp ninik te, Kraiso námokuráp ninik apárok sámp-anámprá arop fárákapan porokwe fekinám p ninik aran yumwan ono sénanam p kar ‘Fwapi ninikenk’ ria sénampon. ✧ ² Ono yumwan arakrá sénampon: Nánkár ono yumonapok korop nanko te, takria ono yumwan kar kárákáre fek sérantá ankár fwapia mér kipo. Aeno onomp ninik te arop ankwap fárákap yinan, mao te apárokamp ninik fek paokop naponrá niniknap arop fárákapan fwap kar kárákáre fek sénanampono. ✧ ³ Tá kare, yino te apárokamp arop puri fek yakáp nám pao maok, apárokamp aropao yorowar i konap ninik niamp fek yorowar mo i konám p. ⁴ Yorowar i konap ankank ponankor yino samp nám p te, mámá apár mekamp ankank mono. Am te yopor arop Satanomp kárákáre kor yár pápárám p naenámp Kwaromp kárákáreráp ankankono. ✧ ⁵ Yino te arop fárákapaó Kwarén mér mwaria napan, nánánkári fákeyaknám p nkwakwe make ninik, tá kwekár kar, aran apárok nérrá kák konám p. Tá yino, arop fárákap Kraiso mp ninikaok tukupanáponoria, am fárákapa mp ninik kákari samp-tukup konám p. ⁶ Tá yino yumwan yépek nám p. Táte yumo yino sénám p kápae kare kar mántwaok napo te, yino kar ták-pwar konap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénk mwaria nánap nám p.

⁷ Yumo ankár am ankank nke nap am fwapia youroukoup kipo. Táte arop ankwap, námo te Kraiso mp kare arop yak nampría nám p kwamp te, mao ankár námokuráp ninik fek arakrá ninik kuno: Mao námoku Kraiso mp arop yak nám pan nánko te, yino kor mao niamp Kraiso mp aropo. ⁸ Tokwae Karao yinan am tére mwanám p kárákáre sámp nám p te, yino yiráp mérnáp kárákáre sánk mwanámpani nám p. Am te yumwan kwatae pap mwaria mono. Táte ono yinokump eran saráp am tére nám p fek kánanke warákár-sérria te, ono am fek pwarápae sámp mono. ⁹ Aeno onomp ninik te yumo, yinan apáp sápría kumwinám p pasan mpwe ninik te monoria nampon. ¹⁰ Tá kare, arop ankwap fárákap onan takrá sér i konapono, “Ye! Maomp pas fek te nkwakwe make kárákáre kor kar sénám pao maok, mao námoku kare korop

nánko, nomo maomp pourou kare nke námp te kárákáre moria, tá maomp kar farákáp konap nínikan kor mér mo námp niamp námpon.” ✧ ¹¹ Arop farákáp take pourouráp kar sér i konap te, am farákáp fwapia nínikia arakrá mér mwanapon: Yino panek yakáprá yiráp por pas kumwi námp, táte yino yumont yakáp námpao kor, yino waeman ankáránkamp pourouráp kar pas fek kumwi námp támaono. ✧

¹² Yino te arop ankwap farákapao námokuráp e sakap i konap niamp kar sér mwanámp pourou mono. Tá yino te ‘Yinoku i konámp nínik ankwapao i konap nínik niamp’rá sér mwanámp pourou mono. Am épépérép karenap arop farákáp te mao námoku akwapá pwi yak nae námp fek nínik papea námoku i konap nínik méntér youroukoup i konapon. ¹³ Aeno yino te yinokump e sakapa wae mwanámpria yino yinomp tére, tá yinomp kárákáre narek kar pap mono. Takria Kwaro sápnámp puri fek yino yinokump mao sápnámp tére youroukoup mwanámpon. Táte yumo kor yinan tére sápnámp mwaek am mek yakáp napon. ✧ ¹⁴ Yumo am mek tére mwanapria papnámp fi mek yakáp napo, yino tokwae panek koropea, am mek Kraisons Kwapwe Kare Kar farákáp námpon. Yino te yinomp oumwi kámákarrá ankwap mek tukup mono. ¹⁵ Yino te yinomp oumwi oupoukur tukuprá, ankwap farákapao tére napan nínikrá yinokump e narek pap mo i konámpono. Yinomp nínik te am Kwaro sápnámp oumwiaok yae-párak kare tére nánko, yiráp mér kárákáreria yinomp téreao kor yumo ou mek tokwae kari yak naenámpon. ¹⁶ Aenánko maok, yino Kwapwe Kare Kar yiráp younkwek yámar porokornámp mwae sámpá tukup mwanámpon. Yino te arop ankwap farákapan Kwaro sánknámp apár mek tére nap am táman kwaporok yinokump e sakap mono.

¹⁷ Kwaromp Bukao sérrá, “Arop warákár-sénaenámp kwamp te, Kwaroi námpan warákár-sér kuno.” ¹⁸ Nomo wae mérámpon: Arop námokuráp eran warákárria narek sampok námp te, am arop te Kwaro nke námp fek maomp e te yak mono. Táte Tokwae Karao arop ankáránkampamp e narek sampok námpao saráp, mao fwap e tokwae sámp naenámpon. ✧

11

Polo aposel kare monap aropamp nínik érik sérimp kar

¹ Onomp nínik te yumo onan, námwan takanoria napo, ono épérépnámp kar kánanke sénae. Ye! Yumo sánánkar taki yakápenke. ² Kwar te, koumteouráp arop farákáp ankár mao ankáránkampamp yae ankore mek sarápi yakápenkria nínik tokwae nánko, ono kuri mao nínik námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisons nínikaok karenkria nínik tokwae konampono. Ono támao yumo Kraisons firáp yakáp mwanap yoroi pwarará Kraís ankáránkampaonámpok éréképá akwap namp te, éнки yupuao yiki kukur yak nánko, sámp naerianámp poumaropaonámpok warámpá tukup nap niamp nampon. ✧ ³ Aeno ono tákamamp kwekár i konámp nínik mér kar námp wokwae Ivén kwekárimp táman yumwan tak námpantánoria apáp nampon. Takria yiráp nínik épérépria yumo yiki kukarrá yakápria Kraisés saráp nínik mwanap am pwarantáno. ✧ ⁴ Ono apáp namp te apae riteanápe, arop ankwap farákáp yumonapok korop ko, ankwap Jisasomp kar farákáp nap te, mámá Jisas yino maomp kar farákáp konámp niamp mono. Tá yumo mwar pourouráp spirit sámp nap te, yumo

✧ **10:10:** Ga 4:12-14 ✧ **10:11:** 2 Ko 13:2,10 ✧ **10:13:** Ro 13:3 ✧ **10:18:** 1 Ko 4:4-5 ✧ **11:2:** Ef 5:26-27 ✧ **11:3:** Stt 3:4,13

wokwaek sámpap Yiki Kor Spirit mono. Tá yumo ankwap Kwapwe Kare Kar sámp nap te, yumo manénkir sámpap Kwapwe Kare Kar niamp mono. Táte arop ankwapao yumo ou mek take pourouráp tére nánko, yumo, mao takrá téreanoria yi kare yépékria maomp kar wa mwaria nánap napon. ✧

⁵ Yumo wawenk! Ono ník namp te yumo, mao te aposel tokwae karonorá níniknap arop, ono te maomp yae ankore mek yak mo kareno. ⁶ Kare, ono kar kour kare konap nínik sér mo nampao kor, onomp nínik te fae tákáre mono. Yino te waeman kápae kare por yino i konámp ponankor nínik te wae yumwan am mér yénkép námpon. ✧

⁷ Yumo te wae mérapon: Ono wokwaek yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámp fek te, ono nopok am tére fek ankank sámp moi nampon. Am taknamp nínik fek táman, onoku te apárok sámp-anámprá yumwan narek pap nanampon. Ae te mokopono? Ae te ono taknamp nínik te kwatae níniki namp nie? ⁸ Ono te ankwap sios farákapaoinap maniráp ankank ti namp te yumo ou mek tére nanko, onan yaewour naenámpria nampon. Am taknamp nínik te, ono am farákámp ankank kwaporok pouroukoup namp niamp. ✧ ⁹ Wokwaek ono yumont yaknamp ke fek ono ankank ankwap moria te yumonap mekamp arop ankwapan onan yaewouranoria nínik tokwae pap moi nampon. Ankwapyenáp fákáre Masedonia pwarará mampok koropea, am farákápao ono monamp ankank onan pwi papapon. Ono te takria yumwan nínik kápae kánanke sánkantá, tá wakmwaek kor sánkantánoria, am nínik fek saráp yak nampon. ¹⁰ Kraiso kare kar karan saráp sér i konámpnám taknám, ono kor waeman kare kar arakrá sénampon: Ponankor provins Akaia mekmwaekamp arop te, ono yumwan, ankank sápenkria kápae sánk mo i konamp táman, ono, tak i konampria warákár-sénae ranko te, onan taokor naenámp arop yak mono. ¹¹ Apaeritea ono tak nampon? Ae te ono yumwan aropomp tokwae mo namp nie?

¹² Ono te yiráp yaekamp mani ankank sámpantá ankár mér kari yakrá akwapea wakmwaek kor tak nanampon. Ono nínik namp te, ono taknamp nínik fek am kwekár aposelomp nínikan taokor nanampon. Am fákáre te arop nke nap fek yinan, mao térenap puri fek tére námprá kwekárá sér mwar ritea napanatá nampon. ¹³ Am arop farákap te kwekár aposel fákáreno. Mao te kwekár tére aropono. Mao te, arop farákápao námwan Kraisomp aposel karerá sér mwanapria pourouran saráp aposel yoroia paokop napon. ✧

¹⁴ Tá yumo am farákapaonap nínik táman nkea korokop tokwae kwapon. Yumo wae mérapon: Satan te poupwekápria pourou yipi fek saráp wae fekamp ensel niampimpon. ¹⁵ Aenámpara, táte maomp tére arop farákápao kor aropao nke nap fek mwar pourouráp arákarea, yae-párak kare nínikan sér i konap tére arop niampia korop napo, yumo táman nkea korokopea nínik tokwae kwapon. Am farákap te nánkár am tére nap niamp puri fek touwe kwatae sámp mwanapono.

Polo aposel tére námprá fek maomp pourouk koropnám ankankan sénámprá

¹⁶ Ono wae manénkir séri nampan warko oukoumwan sénampon: Yumo te ono épépérép námprá niamp kar sénámprá wawia onan, mao te épépérép aroprá níniki kwapon. Táte yumoku takrá nínik mwarea te, yumo ankár onan numwar takanoria yépék napo, ono fwap warákár-sér tae morok nanampon.

¹⁷ Ono te Tokwae Karamp ninikaokria mǎmá kar sér mono. Ono te éperép arop niampria ono onokump e narek sampok nampon. ¹⁸ Kǎpae kare arop te apárokamp ninikaokria námokuráp e narek sampok konapono. Ae konapara, ono kor am ninikaokria onokump e narek sampok nae rampon. ¹⁹ Yiráp ninik te yumo waeman kwapwe kare ninikrápara, yumo námoku mwar éperép arop fákáre éperépnamp kar yumwan sánkanaáponoria napon. ²⁰ Táte kare, arop yumwan éréképea maomp fákapea yakápra tére konap mek tukup, tá yiráp ankank ponankor tia pwar, tá yumwan kwekár ninik mek érékép, tá, námo arop tokwaerao nampria wae, tá yumwan wouroump kar sénapo kor, yumo am fárákapan takanáponoria yénképa yakáp konapono. ²¹ Kare, yino yumwan take pourouráp ninik tak mwanámp te kárákáre mono. Aenámpara, ono pwarápaie nampono.

Táte arop ankwap námoku i konámp ninik érik sénaeria kárákáre nánko te, ono kor fwap érik sénaeria kárákáre nanampon. Ono oukoumwan te éperép aropamp kar séniamp nampon. ²² Am kwekár aposel fárákap te Hibru nie? Tak nánko te, ono kor ono Hibru i konámpaok i konampono. Am fárákap te Israel fi mekamp arop nie? Ono kor Israel fi mekampono. Mao te Abrahamomp ou fekamp nie? Ono kor Abrahamomp ou fekampono. ²³ Am fárákap te Kraisomp tére arop nie? (Ono oukoumwan te mánmán kare aropamp kar séniamp nampon.) Ono Kraisomp tére te am fárákapan kámákár akwap nampon. Yoporop tére tokwae te ono am arop fárákapan kwe-pwar nampon. Onan fákapa pap napo, tá arop ankwap fárákapaon onan kápaie kare por fuk napo, am touwe tokwae te am fárákapan kwe-pwar nampon. Kápaie kare por ono wae sumpwi naeria wae konampon. ²⁴ Éntik por Juda taokeyakáp konap arop fákáre onan wip fek fupukrá tukupea 39 pori napon. ²⁵ Rom mekamp taokeyakáp konap arop yinink por onan paok ke fek porokwapapono. Ankárank por onan yumwi fek arop napon. Yinink por ono am mek yaknamp sip kwatae akwapria solwara mek pik námpon. Ankárank kumur ntia ankárank yámar ono solwara mek pikia yumuntuk kakámpampono. ✧ ²⁶ Kápaie kare por ono tokwae panekamp némpouk mwaek yarak i konampon. Éntenkao onan sámp naeria wae konámpon. Ono kwataenámp arop fárákap mwaeao k yérékéra ankank pouroukoup konap am fárákapamp yaek sumpwi nanamp niampiampon. Onomp nouroup fárákapaon kuri onan sámp-wouroump mwaria wae. Tá ankwap fi aropao kor onan sámp-wouroump mwaria wae napon. Ono taun mek sumpwi naeria wae, tá arop yak mo apár mek sumpwi naeria wae nampon. Ono solwara mek sumpwi naeria wae, tá onomp kwekár ankwapyaenáp fárákapamp yaek sumpwi naeria wae nampon. ✧ ²⁷ Ono nkwakwe make tére namp te yoporop tére tokwae nanko, onomp pourou mek sorompor i konámpon. Kápaie kare por ono kumuruk amp mo i konampon. Ono yae-porokwe yak, tá étantá oumpour kour káke. Kápaie kare por ono fir fár mo pwar. Ono námpare sámp, tá ono waempyam mo i konampon.

²⁸ Tá am támao mwar mono. Ankwap kápaie kare ninik kápaerao kor onan korop konámpono. Kumur méntép ono sios ponankor taokeyakáp i konap ninikan ninik tokwae nanko, am támao onomp ninik mek kápaie tokwae fárámpeyak námpon. ²⁹ Táte Kristen arop ankárankampamp kárákáre pwar nánko te, ono nik namp te onomp kárákáreráo kor pwar námp niampno.

Táte ankankao Kristen ankwapamp pourouk korop nánko, mao kwatae ninik mwaek akwap nánko te, ono amnámp ankank táman yopora wae konampon.

³⁰ Táte ankwap mwae kup mo nánko, ono ankár onokump e narek sampok namp kwamp te, ono fwap ‘Ono porokwe yakria, kárákáre mo namp fek táman onokump e narek sampok nanamp’rá sénanampon. ³¹ Kwar te mao Jisas Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwar ono kwekár mo namp wae mérámpon. Nomo ankár maomp e kápae kare por narek sampok mwaro! ³² Némp tokwae Damaskus mek King Aretasomp kiap mao onan sámp mwanap arop Damaskus yár ménki fek kák tenánko, mao onan sámpea yarokwap mwaria yérékrá yakápiapon. ✧ ³³ Aeapan maok, onomp ankwapyaenáp fárákapaon onan basket mek papea némp tokwaeramp yár pu-pwaek yaknámp windo meknámp oumpwi-furuk sampikia pap napo, ono am kiapén pwarará farákapea akwapampon.

12

Kwaro Polén yémén kápae kare kar yénképámp kar

¹ Ankwap mwae kup yak mo námpara, ono ankár warákár-sénanampon. Tá kare, am ninik te nomwan yaewour naenámp pourou mo námpan maok, wampweno. Ono yém nkenamp kar, tá onan Tokwae Karao mek wouroumpéyáknámp kar farákáp námpan sénae rae. ² Ono Kraisomp arop ankwapan mér namp te wokwaek 14 yopwar fek Kwaro man warámpá pokea mao yak konámp yinink kárar yámar mekimpan mérámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp ni, ono mér mono, Kwaro saráp mérámpon. ³⁻⁴ Ono am arop táman mérámpon: Kwaro man warámpea kwapwe kare némp yámar mek pokámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp nie, ono mér mono. Kwaro saráp mérámpon. Yámar mek mao wa nánko, kar aropao farákáp mwanap pourou mo, tá arop farákáp mwanap fou kare niamp pourouráp kar wawimpon. ⁵ Ono am aropamp eran saráp sakap naerampono. Aeno onokump e te sakap mono. Ono fwap ‘Ono te kárákáre mo namp’rá sénanampon. Ono am ankárankamp ankank fek saráp fwap onokump e sakap nanamprá sénanampon.

⁶ Tá kare, ono warákár-sénamp te ono ‘Épépérép arop’rá sénanampon pourou mono. Am te apae riteanápe, ono kare kar karan saráp farákáp nanampono. Aeno ono te warákár-sér mono. Am te apae riteanápe, arop ankwapao onomp ninikaokria onan e tokwae sámp te monoria nampon. Onomp ninik te am fárákáp ankár ononamp ninik nke, ono farákáp namp kar waria, am ninik fek táman youroukoupia onan, yae-párak kare aroprá ninik mwanapon.

Polomp pourouk wirao koumantérenámp niamp kar

⁷ Am kar Kwaro onan yénkép námp te tokwae kar ankankono. Tá Kwaromp ninik te onan onokump e narek karaok sampok te monoria námp kwamp, mao onan ankwap ankank wirao pourouk párákeyakrá koumantérenámp niamp sámp námpon. Am te Satan náráp tére aropan sámp-kérép nánko, onan porokwapea ono onokump e narek sampok te monoria onan apárok anámpá pap námpon. ✧ ⁸ Ono yinink por Tokwae Karan ‘Am tirá épérano’ ria tékén kar kar toropwapi nampono. ⁹ Aenampan maok, mao onan arakrá sér, “Onomp aropomp te amwan fwap pwi námpono. Am te apae riteanápe, onomp kárákáre te kárákáre moráp aropan térea wae konámpono.” Tokwae

Karao aerá sénéanko, ono kárakáre moráp arop niampia yak namp táman warákára wae nampon. Aenanko maok, Kraisomp kárakáre fwap onont yak naenámpon. ✧ ¹⁰ Aenámpara, táte am Kraisomp tére fek ono kárakáre mo, tá arop fárakapao onan pwarápaee fwap sámp nanampnámp ankank kwatae pap, ta ono nkwakwe make touwe sámp, tá Kwaromp firáp yak nampara, arop fárakapao onan sámpa yampourou, tá nkwakwe make kápaee fárámpnámp ankank sámp napan kor, onomp ninik fwap porokwe fek saráp yak námpon. Ye! Ono kárakáre mo namp ke fek táman Kraisomp kárakáre onont yak nánko, ono kárakáre kare nampon.

Polo Korin fárakapan, mér kárakáre sámpanáponoria yaewournámp kar

¹¹ Ono māmá kar sénéamp te, ponankor épérépi akwapnámp karonó. Aeno yumoku kareao onomp ninik mek farákár napo, ono arakrá sénéampon. Nopok yumo maok onomp e narek sampok mwanapan maok, yumo tak moi naponó. Kare ono te kánanke kwataeao maok, ono te yumo ‘Aposel tokwae’rá sénáp fárakapamp yae ankore mek yak mono. ¹² Ono yumont yak namp fek te ono kárakáre fek fokopeyakrá térerá akwap nanko, am fek táman yumo ou mek Kwaro nkwakwe make kárakáre yoro nánko, am támao ono aposel kare yak namp yénkép námpon. ✧ ¹³ Ono yumo ou mek tére namp niamp take pourouráp ninik ankwap sios mek takrá tére konampon. Ankárankamp ankankan saráp yumo ou mek take pourouráp ninik moi namp te, ono yiráp ankank pouroukoupria yumwan ninik tokwae pap moi nampon. Ae te ono yumwan kwatae niniki tenamp yak nánko te, onomp kwatae ninik ník mo, pwar kipo. ✧

¹⁴ Oukoumwán te ono yininkan yumonapok akwap naeria nánap nampono. Am ke fek kor ono yumwan kápaee sánk mono. Yumo wawenk! Ono yiráp ankank te sámp mono, yumwan saráp érékép nae rampon. Yumo mérapon: Tárápu te tére tokwaerá éntupwar naropwarén yaewour mwanap fir oupourounkrá koupoukor mo i konaponó. Éntupwar naropwaro mwar tárápuan yaewour naenámp ankank koupoukor konaponó. ¹⁵ Ono te fwap warákárria onomp ankank ponankor, tá onomp pourouan kor yumwan yaewour naeria sinanampon. Ono yumwan yonkwae touwea wae nanko, tá nopok am támao yiráp yonkwae touwe kánanke nám nie?

¹⁶ Aeno ankwap fárakap te onan arakrá sér, ‘Kare, mao te érik nomp ankank ti mo námpa maok, mao te aropan kar porokwerá kwekár sérar i konámp arop’rá sénéapon. ¹⁷ Ae te mokopono? Ono arop ankwap fárakap yumonapok tirá kérép namp te, ono ankwap ankárankampamp yaek kwekárra séria, ‘Yiráp ankank pouroukoupá sankoropano’ ria tirá kérép namp nie? ¹⁸ Ono wae Taitusén akwapanoria nanko, mao yumonapok akwap nánko, ono ankwapnámp mént sámp-kérép nanko, akwap námpono. Am te Taitus kwekária yiráp ankank ankwap pouroukoup nám nie? Ae te yino ankárankamp pourouráp ninikaokrá tére mo i konemp nie? Yino ankárankamp mwae-porok saráp yárák mo i konemp nie? Am fi kor te yumo fwapia ninikenke.

¹⁹ Onomp ninik te yumo ponankor māmá pas fekamp nkerá farákápea, yumo yinan, mao te náráp kwatae ninik mek oupouroup fákeyakáprá yinan ‘Fwapono’rá sérenkria kumwi napan mpwe napan maok, mono. Yino te Kraisomp arop yakáp námpara, yino Kwaro nke námpek fek māmá kar sénéampon. Tá onomp nouroup fákáre kare, yino māmá kar ponankor sénéamp te yiráp

mér nap mek kárákáre sánk naenámpria námpon. ²⁰ Ono apáp tae morokria arakrá ninik nampon: Takria ono yumonapok koropea yumwan nke nanko, yumo ono nke naeria ninik namp pourouráp yakáp mo mwanape. Tá takria yumo kor onan nke napo, ono yumo nke mwaria niniknap arop niamp yak mo nanae. Takria nkwakwe make ninik araki yakantáno! Kar yorowar i konap ninik, tá ankwapnápen kokwarok i konap ninik, tá yopor i konap ninik, tá námoku nae nampan saráp ninik i konap ninik, tá arop pourou wouroump i konap ninik, tá kánánkámp sérar i konap ninik, tá námoku saráp ninik i konap ninik, tá siosomp ninik yampourou i konap, ono am táman apáp nampon. ²¹ Takria manénkiri nampnámp taknámp ono warko yumonapok akwap nanko, onomp Kwaro yumo nke nap fek yiráp kwatae ninik fek onan pwarápae sápentáno. Takria kápae kare kounteouráp arop wokwaek kwatae ninikiap, oumnámp ninik kwatae, tá kokopor ninik, tá kwataenámp ninik ninik mek oumnámp fárámp konámp, ará kwatae ninik mao wokwaekiap. Am oukoumwan younkwe sir mo, taki yakáp napo, ono am nkeria te younkwaek touwe tokwaeantánoria apáp nampono. ✧

13

Korin fákáre maomp mér fwap taokeyakáp mwanap kar

¹ Ono oukoumwan yinínkan yumonapok korop naeria nae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Táte anánk, yinínk aropao kwatae ninik nánko nkea ankárankamp pourouráp karan saráp sénap te nomo fwap wae karenoria fwapokwap mwanámpon.” ✧ ² Arop fárákap wokwaek kwatae ninikiap, tá yumo ponankor ankwap wakmwaek kwatae ninik sámp-fákeyakápnap arop fárákapan kor, ono anánkan akwapea yumont yakria ono tére naenam ninik wae yumwan sériampon. Tá oukoumwan kor ono panek yakria yumwan warko takrá sénampon. Táte ono warko yumonapok arákarrá koropria te, am arop fárákap kwatae ninik nap te, kwaporok taki yakanori pwar nanamp pourou mono. ³ Yumo te fwapia mér mwaria napon: Kraiso onomp top kor fek purá kar sénámp ni mo nie? Takria te yumo fwap mér mwanapon: Krai te yumwan fwapokwaprá tére naenámp te porokwe mono. Mao te ankár yumwan tére kárákáre námpon. ⁴ Kare, wokwaek te mao arop arákarrá yakámp fek kárákáre mo nánko, arop fárákapao yaopwae porokoramp fek pukupapon. Aepan maok, Kwaromp kárákáre fek oukoumwan te mao yiki yak námpon. Tá kare, yino méntér koumpá yakápria yino kor wae kárákáre mo námpon. Aenámpan maok, yino Kwaromp kárákáre fek Kraisént yiki yakápria, yino am kárákáre yumo ou mek yénpé mwanámpon. ✧

⁵ Yumo ankár kápae kare por, yumokuráp ninikan mokoponrá youroukoupia fwapia mér kip: Ae te yino wae mér kárákáre námp ni mo nierá mér kip. Yumoku ankár takrá youroukoup kipo. Ae te Krai yiráp ninik mek yak námp te yumo mér mo nie? Táte mér mo nap te Kraiso yiráp ninik mek yak mono. ⁶ Tá ono ník namp te: Yumo ankár, yino aposel kare yakápria Kraiomp térerá tukup námp wuri nkea mérenkria nampon. ⁷ Yino te Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo kwatae ninik mo mwanapria Kwarén kar toropwap i konámpon. Yino te, yinoku wae Kraiomp tére arop kare yakáp námp nkea ninik mwanapria Kwarén sér mono. Yumo yinan, kwekár tére arop fárákaprá séria kor, wampweno. Yinomp ninik tokwae te, yumo

ankár yae-párák kare ninik fek paokopenkria námpon. ⁸ Yumo wae mérapon: Nomo te ankwap ankank tére námp fek kare kar kar apárok sámp-anámp mwanámp pourou mono. Nomo fwap am kare kar kar táman saráp térerá yaewour mwanámpono. ✧ ⁹ Aeria yino kárákáre mo nángo, yumo kárákáre nap te, yino fwap warákár konámpon. Tá, yiráp Kristen yakáp nap akwapá tokwae kari yakanoria kápae kare por Kwarén kar toropwap i konámpono. ¹⁰ Oukoumwan ono panek yakria ono yiráp por mómá kar kumwi namp te apae riteanápe, ono yumonapok korop namp fek, yiráp ninik fwapokwapria kar kárákáre fek sér te monoria nampon. Aeria namp kwamp, ono panek yakria, yumwan, yumoku manménkir fwapokwap kipria ono pas fek sér rae. Tokwae Karao onan, náráp tére taokeyak nanapria nánkárápea, mao ono takrá tére nanamp kárákáre sámp námpon. Mao am kárákáre onan sámp námpon te yumwan kwatae pap naenámp te mono. Yiráp mér nap mek kárákáre sánkaeria ninámpon. ✧

Polo 'Gude'rá sérimp kar

¹¹ Ankwapyae fákáre, ono kar wae mapek pwarará 'Gude' ria pwar nae rae. Yumo ankár nkwakwe make mo, kárákáre kor kare Kristen yakáprá tukup kipo. Yumo ankár onomp kar wa kipo. Yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek saráp yakáp kipo. Tá Kwar te mao yumwan warákár, tá yonkwae porokwe sánk, tá yumont yak naenámpon.

¹² Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konámp ninik fek yumo ponankor ankákárank yiráp ankwapyenápén ankár nounourouprá koukoup-wiyak kipo. Mapekamp ponankor Kwaromp koumteouráp aropao yumwan 'Gude'rá sénapon.

¹³⁻¹⁴ Ono ninik namp te Jisas Krai Tokwae Karao yumwan fwap námokuráp ninik fek yaewour nángo, tá Kwaro fwap yumwan warákár nángo, tá Yiki Kor Spiritao fwap yumo ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap yoroi kákanoria nampon. Wae támaono.

Polo Galesia Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo má má pas má kumwia provins Galesia mekamp Kwarén méria yakápnap koumteouráp aropampor sámp-kérépámp.

Manénkir te Polo am fárakapént yakria Jisas Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenámpnan maok, Juda mekamp arop ankwap fákáre koropea sérarrá, “Yumo te Mosesomp lo karaok napa, yumwan Kwaro warko érékép naenámp.” Galesia mekamp ankwap fákáre te má má kar wawia am fárakapamp ninikaok tukup. Aenapo maok, Polo sérrá, “Mono. Nomo Kraisén mér námp fek saráp maok Kwaro nke námp fek yae-párak kare yakápria, yiki yak sámp mwanámp.”

Tá ankwap te, Yiki Kor Spiritao nénknámp ankank sénámp te Sapta 5:22 fek yak námpon.

¹⁻² Galesia mek yakápnap Kristen fárakap e! Ono aposel Polono. Ono onont yakápnap onomp Kristen ankwapyaenámp am fárakapént má pas kumwia yumonapok kérép rae. Arop fárakapao onan am aposel tére mek sámp-kérép mo, tá arop ankwapao onan am tére mek pap mo. Ono aposel tére sámp namp te Jisas Krais ntia Naropwar Kwar Kraisén sumpwi námpnan apár me mekamp fárámpea pap námp, maomp yaekamp sámp nampono. ✧

³ Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwaerao námokuráp ninik fek yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoría nampon. ⁴ Kraisó nomp Naropwar Kwaromp ninikaokria nomp kwatae ninik tirá épér nae yonkwaerá, námokuráp pourouk touwe sámpámpon. Am takria má má apárokamp kwatae ninik mek yakáp námp fekamp warko érékép naenámpria námp. ✧ ⁵ Aenámpara, nomo fwap Kwaromp e sakap saráp yakáp mwanámpno. Am te kareno.

‘Ankáránkamp Kwapwe Kare Kar mwar yak námp’rá sénámp kar

⁶ Wae! Wokwaek Kwaro Kraisomp aropomp fek yumwan wumwiria éréképeanáko, yumo warko koupour kar am pwarará ankwap kar fek tukup nap te, ono am táman wawia ninik tokwae nampon. ⁷ Tak napan maok, ankwap Kwapwe Kare Kar yak mono. Arop ankwap fárakapao yumonapok koropea yiráp ninikan yampourouria Kraisomp Kwapwe Kare Kar kwatae pap mwaria napon. ✧ ⁸ Aeno táte yinoku támao, tá yámar mekamp ensel ankwapao Kwapwe Kare Kar farákápámp te, yino wokwaek kar farákápámp Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, taknámp arop te yaomwi mek pik naenámp aropao námpon. ✧ ⁹ Yino wokwaek sérimpan, taknámp ouk-oumwan kor, take pourouráp kar sénampon. Táte arop ankwapao yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nángo, am kar te yumo wokwaek wawia Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, am arop te yaomwi mek pik naenámpno.

¹⁰ Yumo nik nap te, ono má kárakáre fek sénamp kar te am ankwap kar sankoropnap arop fárakapao onan warákár mwanapria namp ni, Kwaro

onan warákár naenámpria namp nie? Ae te ono aropan kar porokwerá yárák raewe? Táte ono aropan kar porokwerá yárákrá téreria te, ono te Kraissomp tére arop kare mono. ✧

Polo aposel yaknámp kar

¹¹ Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampono: Mámá Kwapwe Kare Kar ono wokwaek yumwan farákápamp te arop ankwap ankáránkampamp ninik meknámp korop mono. ✧ ¹² Onan te arop ankwapao mámá Kwapwe Kare Kar sámp mono. Táte arop ankwapao am kar onan yénkrá farákáp mo karonó. Jisas Kraiss námoku onan yénkép námpono.

¹³ Ono wokwaek Juda firamp ninikaok akwapamp te, yumo wae waw-iapon. Ono te Kwaromp sios fákáreran fupukrá kákrá yárákrá, am farákapan ponankor sámpá yampourou i konamp aropono. ✧ ¹⁴ Onomp onont ankáránkamp puri fekamp Juda ménki-tárápuan kámákár akwapria, ankár onomp tékenou Juda firamp ninikaok akwapampon. Ono ankár kárákárea waeria kápaé kare onomp appeyaenámpomp ninikaok térerá akwapampon. ✧

¹⁵ Wokwaek onomp éntupwar onan oukoumwan farákáp mo námp fek Kwaro onan námokuráp ninik fek ninikia, náráp firáp yak nanapria nánkáráp námpon. Tá mao námoku ninikitenámp ke fek, ¹⁶ onan warámpria mao náráp Táráp yénkép námp te, ono man nkea arop ankwap firan Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp térean sámpaeria ninámpon. Mao onan am yénkép námp fek te ono arop ankwap farákapan turunk mo. ¹⁷ Tá ono Jerusalem mek akwapea manénkir aposel yakápnápok akwap mono. Onoku nápar Arebia fi mek akwapea warko wakmwaek Damaskus mek arákarrá akwapampon. ✧

¹⁸ Wakmwaek yinink yopwar akwap tenánko, Pitant kar sénaeria Jerusalem mek akwapampono. Aea ono am mek méntér ankár sarak kirékapramp yae yakampon. ¹⁹ Aeampao maok, ono aposel ankwap nke mono, Jems Tokwae Karamp nánae man saráp nke nampono. ²⁰ Ono yiráp por mámá kar má kumwi namp te, ono Kwaro nke námp fek kare kar sénampono, ono kwékarrá sér mono. ✧

²¹ Warko wakmwaek ono provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapea yarákiampon. ²² Aeampán maok, Judia mekamp sios fákáre am farákáp oukoumwan onomp pourou nke mono. ²³ Am farákáp te karan saráp wa napo, am arop wokwaek yinan yoporrá nkwaek meke sokoroimpao maok, oukoumwan te mao wae Kwapwe Kare Kar manénkir sámpá yampourouimpan fwap am Kwapwe Kare Kar farákáp námpono. ²⁴ Am farákapano Kwaro onan taknámp wawia, warákarrá Kwaromp e sakap naponó.

2

Aposel ankwap farákáp Polén warákár nap kar

¹ Ono ankár fére-sámpramp yopwari yakea maok, Barnabas yino warko Jerusalem mek akwap. Ono ankwap fi mekamp Taitus warámpea méntér akwapampon. ² Kwaro onan yénkép nánko, akwapea, am Kwapwe Kare Kar ono ankwap arop firan farákáp konamp te, ono am farákápamp Karan wae sios taokeyakápná arop farákapan námokuráp nap mek saráp érik farákáp nampon. Ono te arakrá ninikria ninampon: Ono wokwaek téreamp, tá oukoumwan tére nampao kor, kwatae niampria kwaporok pwarantáno. Am

✧ **1:10:** 1 Te 2:4 ✧ **1:11:** Mt 16:17 ✧ **1:13:** Ap 8:3 ✧ **1:14:** Ap 22:3 ✧ **1:17:** Ais 49:1; Ap 9:3-6 ✧ **1:20:** Mt 13:55

aposef fárakapao námoku onomp kar yurukup mwanapria nampon. ³ Taitus onont yak námp te Grik fi mekampao maok, am sios taokeyakápnap arop fárakap te 'Taitusomp yipi fárakapae'rá sér moi napon. ⁴ Tá kare, arop ankwap fárakap Kristen kare mono, yipi fárakap konap ninik sámp napao, kánánkámp nomo koupoukour námp mek korop napon. Am fárakap te am mek koropea Kraís Jisaso nomwan sápeanámp wourékam ninik táman kánánkámp énoukoup mwaria napon. Jisas nomwan loao fákápá fákeyak námp mekamp aokoropea amwar pwate nánko, tá am arop fárakapao warko nomwan am lo fek fákápá pap mwaria napon. ⁵ Tak napan yino am fárakapamp karan yenoria Taitusomp yipi fárakap mo karen. Yino nik námp te, ankár Kwaromp Kwapwe Kare Kar támao saráp yumont yae-párak yaká yak naenámp. Takria Judamp lo kánanke-tárápaok fákápá tukup mwanape.

⁶ Sios taokeyakáp konap nkwakwe make eráp arop mao warko ono farákáp namp fekamp kirimprá, ankwap kar sér moiapon. Waeman ono farákápnamp kar támao wae pwi námpono. (Aenámpan maok, apae moko e sámp nap te, am te wampweno. Kwar te arop mekia akwapnámp aropamp eran ninik mo i konámp.) ✧ ⁷ Am fárakap te wae mérapono, oukounwan te Kwaro onan, ankwap arop firan Kwapwe Kare Kar farákáperia sámp-kérép námp te, mao Pitan Juda fi mek sámp-kérép námpnámp taknámp. ⁸ Ye, Kwaro Pitan, Juda ou mek aposel téreaeria kárakáre sánk námpan, tá taknámp onan kor, ankwap fi arop ou mek aposel téreaeria Kwar námoku kárakáre sámp námpon. ⁹ Jems, Pita, Jon sios taokeyakáp konap eráp yakáp nap, mao kuri waeman mérapono, Kwaro onan ourour sáприя maomp kar farákáp nanamp tére sámp námpon. Aenángo am yinínkaopwerao Barnabas yinan náráp ankwapnámp karean i konapnámp araknámp yinan nourouprá yae niniriapon. Yino waeman ankárankamp ninik fek sérrá: Barnabas yino fwap ankwap fi arop ou mek tére nenko, námoku am fárakapao Juda fi ou mek tére mwanapon. ¹⁰ Aeria maok, am fárakapao yino ankárankamp ninik fek yakáp námpan warákárria maok, ankwap ankank kánanke sánkenkrá sér, 'Yumo ankár yinomp ankank monap arop fárakapan ninikia yaeour kip'rá sériapon. Am ninik táman ono warákár tokwaeria ono takrá tére nampono.

Polo Pitamp épérép ninik érik sérimp kar

¹¹ Wokwaek Pita Antiok mek koropámp ke fek te sios ou mek mao námoku kare wa námp fek 'Taki kwapono' ria séri nampono. Am te apae riteanápe maonámp ninik te épérép ninik námpono. Am te araki námpono: ¹² Jemsént yakápnap Kristen fárakap mao oukounwan Jerusalem mek yakápap ke fek te, Pita te Antiok mekamp Kristen ankwap fi arop fákárerént fir fári konámp. Ae konámpao maok, táte Jemsomp fárakap koropnap ke fek te, mao, yipi fárakapenkria wae konapantá Pita apápria warko am ankwap fi aropént fir fár mo. Aeria maok, am fárakapént yak mo pwarará akwap. ✧ ¹³ Tak nánko maok, Antiok mek yakápnap Juda Kristen fákáreao kor Pita nánko nkea, mántwaok am Kristen ankwap fi pwarará tukup. Tá warko am fárakapamp apáp ninik támao Barnabasomp ninikan kuri am mek ér-sakwap námpono. ¹⁴ Aenapo maok, am ke fek ono mao námoku kare wa námp fek 'Mono'rá séri nampono. Ono nke nanko, am arop fárakap te Kwaromp kar kwapwerao sénámpaok

mono, yae-párák kare paokop mo napo, ono am fárákapao nke nap fek Pitan arakrá sér, “Amo te Juda fiao maok, amo ankwap fi aropaoi kwapnám, Juda firamp lo kánanke-táráp wokwae pwararea ankwap fi mekamp arop niamp napon. Aeno amo apaeritea ankwap fi mekamp arop fárákap Judamp loaok tukupanáponoria kárákáre rape?”

Arop Jisasén mér nám, fek yae-párák kare arop yak konám kar

¹⁵ Tá kare Juda fi nomo te ‘Kwatae ninikráp’rá sér i konám ankwap fi meknám korop mono, nomo te waeman Juda fi mekamp aropono. ¹⁶ Aenám, pao maok, nomo wae mér nám: Kwar te loaok tukupnap aropan ninikia ‘Yae-párák kare arop’rá sér mono, arop Jisas Kraiséén mér nám fek táman saráp Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konám. Nomo wae Jisas Kraiséén mér nám, am mér nám fek tapek Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénám. Am te arakono: Loaok tukuprá tére nap fek, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér mono. ✧ ¹⁷ Aeno nomo Kraiséén yakáp nánko, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sér anoria nám, pao maok, warko nomo kwatae ninikráp ankwap fi arop fákáre niamp yakápria te, táte nomo fwap ‘Krais te kwatae ninikráp tére aropono’rá sér mwanám nie? Am te mo karon. ¹⁸ Táte ono ankwap ninik kwe-sira nampao warko am ankank pap nanko te, arop fárákap onan waeman méria ‘Kwatae ninikráp aropono’rá sér mwarea napon. ¹⁹ Ono loaok akwap nanamp pwi mo nanko, am lo támao onan porokwapeanánko, ono sumpwi niamp yak nampara, am lo támao onan sám-fákeyak mono. Am tak namp fek táman, Kwarént yiki yak nampon. ²⁰ Ono wae Kraiséén yaopwae porokopramp fek arápá yakea nampan, oukoumwan te ono wae Kwaro nke nám fek maomp kwapwe kare ankanként yiki yak nampon. Aenampara, oukoumwan ono yiki yak namp te onokump mono. Kraiso onomp ninik mek yiki yak nánko yak nampon. Aenampara, ono oukoumwan kápae kare por mám apár mek yarak namp te, ankár Kwaromp Tárápan mérnamp ninik fek saráp yarak nampon. Kwaromp Tárápaon onan yonkwae touwea, námokuráp pourouan sirarea onan yaewouri nám táman mér nampon. ✧

²¹ Táte lao yae-párák kare arop yoroí papánkoria te, Krais te kwaporok táman sumpwi naempon. Onomp ninik te, Kwaromp aropomp kánanke kwatae niampi akwap te monoria nampon.

3

Loaoknap ninik ntia mérnamp ninik

¹ Yumo Galesia mekamp épépérép arop, yino yumwan Jisas Krais te wae yéknép námpono. Mao yaopwae porokopramp fek aráp-sir yak nánko, yumo wae yiráp yi fek nke nap niampono. Yumwan te wa apaeanánko, yumo épépéréprá paokop napon? ² Ono yumwan ankárankamp ankankan turunk nae rae: Yumo Yiki Kor Spirit sám nap te mokopia sám napon? Ae te yumo loaok tukup nap fek sám nap ni, yumo Kwapwe Kare Kar wawia méria am fek yumo Yiki Kor Spirit sám nap nie? ³ Ae te kare yumo takrá épépérépri kwapon? Yumo wae Yiki Kor Spirit kárákáre fek Kristenia wourékam yiki yak sámpea térerá korop napao, warko am pwarará yumo oukoumwan yumokuráp kárákáre fek térerá tukupea pwi yakáp mwaria nape? ⁴ Ae te yumo Kristen yakáp nap fek yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop

nánko, yumo am sámpea kárákáre fek fokopeyakápi nap te kwaporoki nap nie? Ono ník namp te, yumo am touwe tokwae sámp nap fek yumo fwap kárákáre kor Kristen yakáp mwanapan mpwe nampono. ⁵ Apaeritea Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkea yumo ou mek Kwaromp kárákáre yénkép námpon? Mao te yumo loak tére napan nínikia ninámp ni, mao ník námp te, yumo Kwapwe Kare Kar wawia mér napan nínikria taki námp nie?

⁶ Kwaromp Buk fekamp kar arakrá sér, “Abrahamo Kwaro sérimp karan méránko, Kwaro maomp mér táman nkea man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” ✧ ⁷ Aenámpara, yumo fwapia mér kíp: Kwarén mér i konap arop fárákap, am arop fárákap te Abrahamomp tárápu karenono. ⁸ Kwaromp Buk fekamp karao wokwaek sérimp te ará: “Nánkár wakmwaek arop ankwap fi Kwapwe Kare Kar wawia mérapo, Kwaro am arop fárákapan, ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampría námpon.” Taknámp wokwaek Kwaro Abrahamén Kwapwe Kare Kar fárákápámp te, Kwaromp Buk fek arakrá sér, “Amo mér nap fek táman, mámá apár mekamp arop fi ponankor ourour fwap sámp mwanapono.” ✧ ⁹ Aerimpara, oukoumwan Kamp arop fárákapan kor Kwarén méria ankank kwapwe Abrahamo sámpámp niámp take sámp mwanapono. ✧

¹⁰ Aeno táte kápae kare arop loak tukupnap nínik te kápae kare ankankan pwi yak námpan mpwe napao maok, am arop fárákap te waeman yaomwi mek pik mwanapono. Kare! Kwaromp Buk fek sérrá, “Kápae kare arop ponankor fwapia Kwaromp lo Buk fek yaknámp ponankor mántwaok mo nap te, waeman yaomwi mek pik mwanapono.” ✧ ¹¹ Kwaromp Buk fek sérrá, “Arop Kwarén mér nánko te, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am arop te fwap yiki yak naenámp.” Aeránko nomo wae am táman ník námpon: Arop ankwap loak saráp akwap nánko, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénaenámp te yak mono. ✧ ¹² Loak nap te Kwarén méráp ankank mono. Kwaromp Buk fek arakrá sér: “Arop lo ponankor mántwaokia pwi yak námp te mao waeman am fek yiki yak sámp naerámpon.” ✧

¹³ Aenámpan maok, nomo kuri ampaok tukup mwanámp pwi mo nánko, lo te mao nomwan kar kárákáre sérrá, ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanap arop’rá sénámpon. Aeno Kraís námoku am kar kárákáre sámpea nomwan yaewouria yamokwap námpon. Apae riteanápe Kwaromp Buk fek takrá sénámpon: “Kápae kare arop ponankor yao mek aráp-sir yakáp nap te, yaomwi mek pik mwanap arop fárákapano.” ✧ ¹⁴ Kraís am tak námp te, Kwaro wokwaek Abrahamén ourour sánkria, ponankor ankwap fi aropan kor nénk nanamp’ rimpon. Am tak námp te, nomo ponankor fwap Kwarén méria wokwaek Kwaro sérimpnám taknámp Yiki Kor Spirit sámp mwanámpon.

‘Kwaromp lo te Kwaro “Tak nanamp”rá sérinámp kar far-sir mono’rá sénámpon kar

¹⁵ Ononamp fákáre, ono oukoumwan arop sumpwi konámp wounáp kar sénae rae. Táte arop ankwapao sumpwi naenámp ke nínikria náráp tárápuran ankank fwapia pipirikirrá nénk naeria-nánko te, arop ankwapao maomp kar ták-pwar mo i konámpono. Tá arop ankwapao ankwap kar am feknám kírímprá sér mo i konámpono. ¹⁶ Tá taknámp Kwaro ‘Kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámp’rá sérimp te, Kwaro Abraham ntia maomp tárápan sérimpon. Mao te kápae kare aropan nínikria ‘Waráp tárápu fárákap’an

✧ 3:6: Stt 15:6 ✧ 3:8: Stt 12:3; Ap 3:25 ✧ 3:9: Ro 4:16 ✧ 3:10: Lo 27:26 ✧ 3:11: Ga 2:16

✧ 3:12: Ro 10:5 ✧ 3:13: Lo 21:22-23; 2 Ko 5:21

sér mo, táráp ankáránkamp karean ‘Waráp táráp’rá sérimp te Kraiséén sérimpon. ✧ ¹⁷ Ono sénamp kar fi te ará: Wokwaek Kwaro Abrahamént kontrak páteaka, ‘Ono kare kar tak nanamp’rá sénánko, tá wakmwaek 430 yopwar akwap tenánko, lo koropámpon. Am lo te wakmwaek korop námppao maok, wokwaek Kwaro papnámpp kontrak far-sir moria, Kwaro wokwaek Abrahamén sérimp karan kor tirá épér mono. ✧ ¹⁸ Táte nomo loaok tukupnámpp nínik fek Kwaro nompor pátarínámpp ankank sámp námpan nánko te, nomo Kwaro sérimp fekamp te sámp mono. Aean maok, mono. Kwaro wokwaek séria Abrahamompor nánapi pap námppara, mao am ankank táman sánkámpon. ✧

¹⁹ Aeno apaeritea lo yak námppon? Am te ará: Kwaro nínik námpp te, kwatae nínik fi kor érik yak nánko, arop am fek mér mwanapria mao wakmwaek lo am kontraként kirimprá pap námppon. Am lo te yakrá akwapea wakmwaek am Kwaro wokwaek sérimp táráp korop naenámppon. Am lo te enselomp táp meknámpp korop nánko, tá amore mek yaknámpp arop Mosesompp yaeknámpp korop námppon. Kwaro Mosesén amore mek yakrá, lo sámp naenámppria nánapi pwara námpp te, ²⁰ am támao yékképrá: Wokwaek Kwaro Abrahamén sérimp kar amore mek yaknámpp aropan sér mono, Kwaro námoku karerao man sérimpon.

Kwarompp lo térenámpp kar

²¹ Aeno lo te Kwaro wokwaek sérarínámpp kar táman yorowar námpp niamp nie? Mo karonó. Táte lo ankwapao nomwan fwapp yiki yak sápp nánko te, loaok tukup námpp fek fwapp yae-párak kare arop yakápp mwarámppono. ✧

²² Aeno oukoumwan te Kwarompp Bukao sérrá, “Kwatae nínikao ponankor aropan fákapá fákeyak námppon.” Am tak námpp te, nomo Jisas Kraiséén méria am ankank Kwaro sérimp mérap arop fárakápp fwapp sápp mwanapria námppon. ✧

²³ Mér oukoumwan korop mo námpp fek te, loaó nomwan fákapá fákeyakámppon. Aenko nomo fákapá yakáppánko, nomo mér mwanámpp ke érik koropámppon. ²⁴ Lo te nompp nánae naropwar niampáo, nomwan Kraisonámppok éréképea, mént párapok námppon. Am tak námpp te, nomo Kwarén mér námpp fek mao nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénaenámppon. ²⁵ Oukoumwan te wae Kwarén mér mwanámpp ke korop námppara, warko nomo loamp yae ankore mek yakápp mono.

Nomo mérámp fek Kwarompp tárápu yakáppámpp kar

²⁶ Yumo ponankor Kraís Jisasén mér napo, am mérap fek táman yumo Kwarompp tárápu yakápp napon. ✧ ²⁷ Arop yumo wae Kraiséént ént mek néri nap te, yumo ponankor Kraiséén wae waemppam niamp kámp napon. ✧ ²⁸ Am te arak: Juda fi ankwapp mo, Grik fi ankwapp mo, kwaporok tére konámpp arop ankwapp mo, amwar yaknámpp arop ankwapp mo, poumarop ankwapp mo, yupu ankwapp mo, oukoumwan Kraís Jisasén mér nap fek te ankáránkamp fi kare yakápp napon. ✧ ²⁹ Aeno táte yumo Kraísompp arop yakápp nap te, yumo waeman Abrahamompp tárápu yakápp napon. Yumo waeman am ankank Kwaro wokwaek Abrahamomppor nánapi pátenámpp ankank sápp mwanapp arop yakápp napon.

✧ **3:16:** Stt 12:7; Lu 1:54-55 ✧ **3:17:** Ap 7:6 ✧ **3:18:** Ro 4:14; 11:6 ✧ **3:21:** Ro 8:2-4 ✧ **3:22:** Ro 3:9-19 ✧ **3:26:** Jo 1:12 ✧ **3:27:** Ro 6:3-4; 13:14 ✧ **3:28:** 1 Ko 12:12-14

4

Wokwaek lo ankore mek yakápia oukoumwan Kwaromp tárápu kare yakápnámp kar

¹ Ono sénamp wounáp kar ará: Táráp te náráp naropwaroinámp ankank nánkáráp téképea am ankank sámpea taokeyak nae-námpon. Am ankank te námokuráp karerao maok, épér morok táráp yak námamp fek te, oukoumwan sámp mo, kwaporok tére konámp arop niamp yak námpon. ² Oukoumwan am naropwaroinámp ankank sámp naenámp pourou mo nánko te, oukoumwan nánae naropwaromp yae ankore mek yak námpon. ³ Nomo kuri take, nomo oukoumwan táráp kánanke niamp yakápnámp ke fek te, kápae kare apárokamp kwatae spiritráp ankankao nomwan fákápá yak nánko, nomo maomp yae ankore mek tére námpon. * ⁴ Takrá akwapea Kwar námoku nánapinámp ke fek, mao náráp táráp sámp-kérépámpono. Aenángo, yupuao man fárákapeanángo, mao koropea lo ankore mek arop yakámp te, * ⁵ nomo lo ankore mek yakápnámp arop nomwan warko yamokwapea éréképeanángo, nomo Kwaromp tárápu yakápnámp mwanámpria ninámpon.

⁶ Oukoumwan yumo Kwaromp tárápu yakápnámp napon. Aenapara, Kwaro náráp Tárápamp Spirit nomp ninik mek sámp-kérép tenánko, nomo ‘Ayao, ayao’rá wumwi konámpon. * ⁷ Aenámpara, amo te warko tére arop mono. Amo te Kwaromp tárápono. Táte amwan Kwaro warámpeanángo te, amo waeman Kwaromp tárápao yak napara, amo te maomp waráp por nánapinámp ankank sámp nanap arop yak napon. *

Polo Galesia mek amp Kristen fákáreamp paokopan ninik tokwaenámp kar

⁸ Tá kare, wokwaek te, yumo Kwarén mér mo nap fek ara, apárokamp ankank Kwar kare mo, táman maomp yae ankore mek térerá paokopiapon. * ⁹ Aeno yumo wae Kwarén mérapon. (Tá ono kwapwe kare sérrá, “Kwaro kor waeman yumwan mérámpon.) Aenámp te, yumo apaeritea warko am ankank ponankor taokeyak konámp kárákáre moráp spiritaonámpok tiarárrá tukupea maomp yae ankore mek tére mwaria wae napon? ¹⁰ Yumo waeman kápae kare por yae tokwae koropnámp nke, yunk wourékam aoknámp nke, lotu tokwaenap nke, wourékam yopwar korop nánko nke, mak i konapon. * ¹¹ Ono yumwan ninik tokwaeria ono apáp nampon. Takria ono yumwan yaewourrá tére namp am kwaporok mwar téreantáno.

¹² Onomp ankwapyae fárákap, ono yumo arop ankwap fi niamp arákarea, lo fek fákápá yak moriaka, ono yumwan yonkwae touweria kárákáre fek sérrá, “Yumo ono nampnámp amwar yakápnámp kipo.” Ono te yumwan yoporrá sér mono. ¹³⁻¹⁴ Ono wokwaek kwatae touwe sámpanko, onomp pourou kárákáre mo nánko, am fek táman yumwan manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpampono. Kare, onomp pourou kárákáre moria, am támao yumwan tére tokwae sánk námpan maok, yumo onan kokwaeria onan younkwe sir moiapono. Yumo enselén niamp, tá Jisas Kraiséen nap niamp onan warámpea yaewour kwapwe napon. * ¹⁵ Yiráp kwapwe kare ninikan ono kare kar sénampono: Wokwaek ono yi mek arop touwe kwatae sámpamp fek te yumo onan yonkwae touweria yiráp fwapnae yi wurukupea onomp yi mek papria te, yumo fwap wurukupea pap mwarapon. Am yiráp warákár kwapwe te

* 4:3: Kl 3:20-23 * 4:4: Jo 1:14; Ro 8:3-4 * 4:6: Ro 8:15-16 * 4:7: Ro 8:17; Ga 3:29 * 4:8: 1 Ko 8:4-6 * 4:10: Kl 2:16 * 4:13-14: 1 Ko 2:3

maok pap napon? ¹⁶ Ae te mokopono? Ono yumwan kare kar kar farákáp namp támao, ono yiráp yopor arop arákár namp nie? *

¹⁷ Tá kare, am arop farákáp koropea yumwan nouroup napao maok, am te yumwan yaewourria mono. Am farákápamp ninik te yumo onan pwarará námonámpaok koropenk ritea, yiráp ninik mek nánánkarrá kar porokwerá tére napon. ¹⁸ Táte ono yumont yak namp fek, tá mo nampán kor yumwan nourouprá kar porokwe napan maok, yumwan yaewour naenámp kwapwe kare ninik fek napo te fwapon. ¹⁹ Onomp tárápu farákáp e, ono te yupuao táráp farákáp naeria touwe sámp konámp niamp take pourouráp yonkwae touwe nampono. Ono ankár am touwe te sámpea yakrá akwapea mekia Kraiso yiráp ninik mek koropea yak nángo maok, pwar nanampon. ²⁰ Koupoute kare nape, ono oukoumwan te yumont yak mo nampon. Ono yumont yakria te, yumwan ankwap kar fwap tae morok sénaeampon. Ono oukoumwan te, yumonap ninikan wawia mokopia yaewour nanamponorá ninik tokwae nampono.

Hagar ntia Saran wounápnámp kar

²¹ Arop farákáp yumo lo ankore mek tukup mwarianap arop, yumo onan sérenke! Ae te yumo lo kar te wa moi nap nie? ²² Kwaromp Buk fek sérrá: Abraham te tárápyar anánkaopwerápono. Tére konámp yupu mao ankwap farákáp, tá námokuráp amwar yaknámp yupu kareao ankwap farákáp. * ²³ Am tére konámp yupuamp táráp te apárokamp koumteouráp aropao sámp konap ninik fek sámpámpon. Aeno námokuráp amwar yaknámp yupu kareamp táráp te Kwaro sérimp fekampan sámpámpon. * ²⁴ Am kar mek te wounáp kar yak námpon. Am yupuyaran sénámp te Kwaromp kontrak anánkaopweran sénámpon. Hagarén wounápnámp te Sainai faonkwekamp kontrakan námpon. Maomp tárápu farákáp te tére konámp yupu feknámp korop napon. ²⁵ Hagar te apár Arebia mekamp faonkwe wi Sainai ntia Jerusalem oukoumwan yak námpan sénámpon. Am Jerusalem ntia maomp tárápu te ankwapamp tére konap yakáp napon. * ²⁶ Aeno ankwap Jerusalem yámar mek yak námpe te, amwar yak námpara, am te nomp éntupwar Sara támaono. * ²⁷ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:

“Mapo yaknap yupu amo te warákárae!

Tá yupu amo táráp sámpria
touwe sámp konap mér mo i konap,
amo yonkwae kárámpria
tár sámprá warákárae.

Yupu poumaropao pwar akwap tenánko,
ono amwan kápae kare tárápu nénk nanko,
poumaropráp yupuamp tárápuan
kámákár akwap naenámp.” *

²⁸ Onomp ankwapyae farákáp e! Yumo te wae Aisak niampono, yumo waeman Kwaro séri námpe feknámp yumo wae Kwaromp tárápu yakáp napon. ²⁹ Aeno wokwae te am koumteouráp aropao sámp konap fek sámpnámp táráp te éntupwaro Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek sámpnámp tárápan wouroump-sérimpono. Oukoumwan kuri, take pourouráp ninik

* 4:16: Jo 8:45 * 4:22: Stt 16:15; 21:2 * 4:23: Ro 9:7-9 * 4:25: Ro 8:15 * 4:26: Hi 12:22; Yé 21:2,10 * 4:27: Ais 54:1

támao yak námpon. ³⁰ Kwaromp Buk fek te apaerá sénámpon? Mao te Abrahamén arakrá sér:

‘Am tére konámp yupu ntia maomp táráp te nkwapmok far-pwarampo!

Am tére konámp yupuamp táráp te

takria naropwar ntia amwar yaknám yupu kareamp tárápamp ankank sámpantáno.” ✧

³¹ Aenámpara, onomp ankwapyae fárákap, nomo te tére konámp yupuamp táráp mono. Nomo te amwar yaknám yupu kareamp tárápuno.

5

Kraiso nomwan yaewourianánko amwar yakáp mwanámp kar

¹ Kraiso nomwan fákápá fákeyaknám mekamp aokoroepa páte nángo, nomo fwap amwar yakáp námpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek fokopeyakáp kip. Warko arop fárákapao yumwan fákápá papanáponoria yénképá yakápi kwapono. ✧

² Yumo wawenk! Ono Polo yumwan sénae rae: Táte yumwan, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakáp napo te, Kraiso térenámp tére yumwan yaewour mo karenono. ³ Yumo arop ponankor, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakápnap arop fárákap, yumwan warko érik sénae rae: Táte yumo am yipi fárákapnap ninik táman tak nap kwamp te, ankár lo ponankor mántwaok kipo. ⁴ Táte yumo, yino loak tukup nángo, am fek Kwaro yinan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria nap te, yumo waeman Kraisé n pwar napon. Aeria yumo Kwaromp aropomp mek yakáp mo, pwar napon. ⁵ Nomo Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén méria, nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria yépék námpon. ⁶ Aeno táte arop Krai Jisasént yak námp te yipi fárákap nap te, kánanke kwataeno. Tá yipi fárákap monap ninikao kuri kánanke kwataeno. Aeno Kwarén mérnep ninikao maok, arop nouroup mwanap ninik sánk konámp, am támao maok kwapwe kare ankankono.

⁷ Wokwaek yumo yae-párák kare paokopi nap te, yumwan wa am ninik taokoránko, yumo warko kare kar karwaok paokop mo napon? ⁸ Kwaro yumwan wumwiria érékép nám te támao mono. ⁹ Nomo yis te wae mérámpon. Pan mek kánanke kwarok papea napo, am pan te yámp tokwae konámpon. Aeno táte nomp kwatae ninikao kor kánankerao am fek-am fekrá akwapea wakmwaek tokwae kar i konámpon. ¹⁰ Ono mér namp te Jisas Tokwae Karao yumwan yaewouri námpara, yumo ankár onomp ninik niampaokria yumo te ankwap ninik sámp mo mwanapono. Arop yiráp ninik mek sámpá yampourounámp aropamp e te ono mér mono. Aenampao maok, maomp e te wampweno, mao námoku am tak námp fek touwe sámp naenámpon.

¹¹ Ononamp fákáre, táte kare ono yumwan, ankár yipi fárákapenkria am kar táman farákápankoria te, apaeritea am Juda fákáre onan sámp-wouroump mwaria wae mwanapon? Táte ono arop fárákapán ‘Ankár yipi fárákapenk’rá sénanko te, Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwi nám te am fárákapamp ninik mek kwatae pap mo, fwapono. ✧ ¹² Am arop fárákap yiráp ninik sámpá yampourourá yipi fárákap mwaria kárákáre nap te, am fárákap námokuráp yipi ponankor fárákapria kémpi méntér tákapá sirano mpupo.

¹³ Tá kare, onomp ankwapyae fákáre, Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo amwar kar yakáp mwanapria ninámpon. Aeno yumo takria arakrá ninik mwanape: ‘Yino te waeman amwar yakáp námpara, wokwaekamp ninik kwatae fwap taki yak nae-námpan mpwe’ mwanape. Yumo tak niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan nonopok nounourouppria, yumo ankár am fárákapan yaewour mwanap tére arop yakáp kip. ✧ ¹⁴ Amo te ankár arop ankwap fárákapan warákár nap te ankár amoku waráp pourouan warákár konapnámp taknámpampo. Kwaromp ponankor lo kar te mámá ankárankamp kar fek mapek toukouri yak námpon. ✧ ¹⁵ Aeno táte yumo yumoku támao yorowar fupukumprá paokop nap kwamp te, mér kip: Yumo takria yiráp nonopok nounourouppria ninik énéni ponankor kwatae akwap naeane.

Yiki Kor Spirit ntia wokwaekamp ninik tére konep kar

¹⁶ Ono sénamp kar te ará: Yumo te ankár Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop kip. Yumo takria te wokwaekamp ninikaok te paokop mono. ✧ ¹⁷ Nomo te wae mérámpon: Wokwaekamp ninikao Yiki Kor Spiritamp ninikan anámpá pap naeria wae nánko, tá nopok Yiki Kor Spiritamp ninikao wokwaekamp ninikan anámpá pap naeria wae. Takria am yawor te nonopok yorowar i konepon. Aenámpara, yumo kápae kare ankank tére mwaria napao kor, yumo tak mo i konapon. ✧ ¹⁸ Aeno táte yumo Yiki Kor Spiritamp ninikaok nap kwamp te, yumo warko lo ankore mek yakáp mono. ✧

¹⁹ Wokwaekamp ninikamp tére te yumo wae mérapon. Am te arake ninikono: Kokopor i konámp ninik, kounteouráp arop nonopok kikiánkápnap ninik, námokuráp pourouan saráp ninik i konap, ²⁰ kwekár kwarén lotu i konap, tá fou i konap, tá ampopwae tirink i konap, yopor i konap, youpoukwap i konap, kokwarok i konap, námoku saráp ninik i konap, kar pap i konap, mounountukri mwaek pipirimp i konap, ²¹ yonkwae mek pouw kwapwe kare yaknámp aropan ninik kwatae konap, mánmán ént fária mánmán i konap, tá toupour fek námokunap sokororá mánmán i konap. Arakia mámá nkwakwe make ninik kwatae yak nánko, ono wokwaek yumwan sériampan warko oukounwan sénampon. Arop ponankor take pourouráp ninikaok paokop nap te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te tukup mo karenon.

²² Aeno Yiki Kor Spiritao maok mámá kwapwe kare ninik mao taokeyaknámp aropamp ninik mek kák konámpon. Arop nouroup kare konap ninik, warákár konap ninik, yonkwae porokwe ninik, nomwan napo nopok mo, wampweri pwar konap ninik, arop ankwap fárákapan yaewour i konap ninik, kounteouráp aropan yae-párak kare i konap ninik, kwapwe kare ninik pwar mo i konap ninik, ²³ Kwaromp yae ankore mek porokwe fek yakáp i konap ninik, námoku poukwap kour i konap ninik. Arakia mámá ankank máte lo ankwapao mámá ninikan taokor naenámp yak mono. ✧ ²⁴ Kraiséen mérap arop te ponankor maomp wokwaekamp ninik te Kraiso sumpwi námp araknámp wae yaopwae porokopramp fek sumpwi pap napon. Yi fek nkerá kikiank i konap ninikan kor wae méntér yaopwae porokopramp fek sámp-wouroump tenapono. ✧

²⁵ Yiki Kor Spiritao nomwan yiki yak sáþ námpara, nomo kuri ankár Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwaro. ²⁶ Nomo te nomwan ankwap fárákapao warákáranáponoria tére mwareano. Tá nomo arop ankwapamp ninik mek koupoumprá, am fárákapao nap kikiank mwareano, mono. ✧

6

Kristen ankwap kwatae ninik napo nomo yaewour mwanámp kar

¹ Ononamp fákáre, yumo nke napo, arop ankwap kwatae ninik nángo te, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopnap arop fárákap yumo am aropan sánánkar porokwe fek yaewourrá fwapokwap kipo. Yumo te, mao kwatae námpria wae napo, yumwan Satano yae pap nángo, yumo kor taknámp mwanape, mér kipo. ✧ ² Tá yumo ankár arop ankwap fárákap nkwakwe make touwe sámp napo te, am fárákapan yaewour kip. Yumo tak nap ninik támao maok, yumo waeman Kraisomp lorént pwi kari tukup napon. ✧ ³ Táte arop ankwap ninikrá, námo te ninik kwapwe tokwaeráp aropao nampan mpwe námpao maok, mono. Mao te námokuráp ninik mek yankar sérarámpon. ⁴ Arop ponankor ankár námoku tére napan ‘Am te fwap ni, kwatae nie?’ rá yurukup kip. Arop takria námokuráp tére nkea yae-párák nángo te, fwap táman warákár naenámpon. Aeno mao takria námokuráp niniként, tá ankwapamp niniként yurukup naeane. ⁵ Ponankor arop ankákárank námokuráp nkwakwe make tére sámpea fokopeyakáp mwanapon. ✧

⁶ Yumwan Kwaromp Kar fárákáp napo, wanap arop yumo te yiráp ankank kwapwe pirékarea am Kwaromp Kar fárákápnap aropan sánk kip. ✧

⁷ Aeno yumo takria yumoku támao kwekárria yiráp ninik te yumo fwap Kwarén poupwekáp mwanámpanápe mwanape, mono. Táte ono wounáp kar sénae: Arop yopwar mek apae ankankou yimpianámp te, ankár am yimpnap fir táman sámpá fári konapon. ⁸ Táte arop ankwap épi ninik fek térerá akwap námp te, am épi ninik fekamp fir kare naenámp te sumpwinono. Aeno arop ankwap Yiki Kor Spiritamp ninik fek térerá akwapeanángo te, am Yiki Kor Spiritamp fir kare naenámp te, mao fwap yiki yak sámpea yak naenámpon. ✧

⁹ Aenámpara, nomo te yae-párák kare ninik fek paokop mwanámp te kokwae kwapon. Táte nomo tére kárákáreria te, am fir toupour i konap fek nomo fwap fir kwapwe sámpea fár mwanámpon. ✧ ¹⁰ Aenámpara, ankwap ke fek nomo arop yaewour mwanámp ankank ninik námp kwamp te, nomo ankár kwapwe kare ninikrá arop ponankor yaewour mwanámpon. Nomo takria maok, tá tokwae kar ninik te ponankor Kristen fárákapan yaewour tokwae mwanámpon.

Polo kar pwar naerianámp kar

¹¹ Yumo wae onoku pen sámpea yiráp por kumwi tokwae kumwi namp nke kipo. ¹² Arop ankwap fárákap yiráp yipi fárákap mwaria kárákárea wae napon. Am te apae riteanápe arop ankwapao nkea ‘Yumo te arop tokwae’rá séranáponoria napon. Am fárákap te arakrá ninik napon: Takria arop ankwap fárákapao nomo Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp mér námpént yipi fárákap mwanap ninik farákáp nángo, námwan fupuk mo, fwap mwanapria napon. ✧

✧ 5:26: Fl 2:3 ✧ 6:1: Mt 18:15 ✧ 6:2: Ro 15:1-2 ✧ 6:5: Ro 14:12; 2 Ko 13:5 ✧ 6:6: 1 Ko 9:11,14 ✧ 6:8: Jo 3:6; 6:63; Ro 8:13 ✧ 6:9: 1 Ko 15:58; 2 Te 3:13 ✧ 6:12: Ga 5:11; Fl 3:18

¹³ Am arop fárakap te Juda fi yakáp napria yipi fárakap napao maok, am fárakap námoku kor loaok tukup mo i konapon. Am arop fárakap te yiráp yipi fárakapria yumo wae náráp kar wanap ritea warákár mwaria napon.

¹⁴ Táte tak napan maok, ono te ankwap ankankamp eran sakap mono. Ono te ankár Jisas Kraisomp eran saráp sakap nanampono. Mao yaopwae porokopramp fek sumpwi námpan ono warákár tokwae nampon. Kraisomp tére fek táman onomp ninik mek te mámá apár mekamp ninik te wae sumpwi tenánko, onoku kuri sumpwi yak namp niampara, apárokamp ankank te onan warko sámpá akwap mono. ✧ ¹⁵ Yipi fárakap konap ninik am te kánanke kwataeno. Tá arop yipi fárakap moao kor am te kánanke kwataeno. Aeno Kwaro nomwan fwapokwapia wourékam yoroi pap námp támao maok, tokwae kar ankankono. ✧ ¹⁶ Ono ninik namp te, arop ponankor am ninik táman méria, ninik mek sámpea mántwaok napo te, Kwaro námoku ninikia am fárakapan fwap yonkwae porokwe sánkanoria nampon. Ono am fárakapan saráp ninik mo, Kwaromp Israel kare ponankoran ninikria, Kwarén takrá sér i konampon.

¹⁷ Waeman ono Jisas Kraisomp aposel kare yak nanko, arop fárakapao onan fukia napo, am youwae wae onomp pourouk yak námp táman, ono Kraisomp tére arop kare yak namp yénkép námpon. Aenámpara, arop ankwapao onan kápae ankwap sápanatáno. ✧

¹⁸ Ononamp fákáre, onomp ninik te, Jisas Krais Tokwae Karamp aropomp te fwap yiráp waempént yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

Polo Efesus Firampor Kumwimp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake akwap nángo, Polén Rom mek kalabus mek páte napó yakria, mao yiawor aopwe pas kumwimpon: Filipai mekamp siosompor kumwi, tá Kolosi mekamp siosompor kumwiria Filemonompor kumwia méntér sámp-kérépámpono. Tá Efesus mekamp siosompor kumwiaka, Tikikusomp yaek sánkria sérrá, “Yumo nkea am feknámp ankwap-ankwap sios mek sánk napo, nkea farákáprá tukupria mér mwanapon.”

Mao wokwaek anánkan yárák námp fek, taun Efesus mekamp Juda firan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápriaka, wakmwaek ankwap ke fek yinink yopwar fek yakria Kristen yakáp mwanap mwae kupan yénkrá yakámpono. Aenánko kápae kare ankwap fi koropea Juda fint tapokwapea Kwaromp ankárankamp fi arop yakápiapon.

Tá mao máma pas kumwi námp fek te arakrá sér: Kwaro Kraisomp tére fek ankwap-ankwap fi ankár mek tapokwapea, ankárankamp fi arop yoroi pwate námpon. Ankwap te, Kristen yakáp nap ankár Satanomp kánánkámp térenámp ninik kwataeran yorowar kárákárerá kwe-pwar mwanámp karan sénámpon.

¹ Efesus mek yakápnap Kwaromp firáp e! Ono Pol ono te Krai Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel yoroi pap námpon. Ono máma pas kumwia yumo Kwaromp koumteouráp arop Efesus mek yakápria, Jisas Kraisonámpaok kar nap yumonapok ono máma pas kumwi nampono. ✧ ² Onomp ninik te, Nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao námoku támao ninikia yumwan yaewourria yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon.

Kraisomp tére fek Kwaro nomwan ankank kwapwe sápnámp kar

³ Kwar te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp naropwar, tá maomp Kwarono. Nomo maomp e narek sampok mwaro. Am te apae riteanápe, nomo Jisas Kraisént tapokwapá yakáp nángo, Kwaro nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ourour nomp waempén yaewour naenámpria ti-sáp námpon. ⁴ Wokwaek kar Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomwan Kraisént tapokwapea Kwaro nke námp fek kwatae ninik mó, yiki kare yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Wokwaek kar mao nomwan aropompria, ⁵ Jisas Kraisomp tére fek nomwan éréképeanánko, nomwan maomp tárápu yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Am te Kwaro námoku warákárnámp ninik fek tak nanámpria ninikimpon. ✧

⁶ Kwar te mao warákárnámp táráp Jisas Kraisomp tére fek nomwan aropomp tokwaeria, mao nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ankank kwaporok ti-sáp námpon. Aenámpara, nomo am fek táman Kwaromp e narek sampok mwanámpon.

⁷ Kwaromp aropomp tokwae te táp fákap námpara, am fek Krai sumpwia nomwan warko yamokwapea maomp yiri fek Kwaro nomp kwatae ninik ponankor tirá épéri námpon. ⁸ Kwaro nomonámpok am aropomp tokwae kar

kwarokarea nomwan kápae kare nkwakwe make mér ntia ankank youroukouprá fwapokwap mwanámp yonkwae kour ti-sáp námpon. ✧ ⁹ Wokwaek kar Kwaro Kraísomp tère fek ‘Am ankank tak nanamp’rá sérímpom. Aempan maok, am ninik oukoumwan mek yakámpan, oukoumwan te am ninik wae nomwan érik yéknép námpon. ¹⁰ Kwaromp am ninik te ará: mao te kápae kare ankank ponankor ékékérrá akwapea, pwar naenámp ke fek ankank ponankor yámar mek yakáp nám, apárok yakáp nám ponankor koupoukarea Kraísomp yaek páte nánko, Kraiso yépe kor tokwae yoroi yak naenámpom.

¹¹ Mao te námokuráp am ninikaokria Juda fi yinan wokwaek kar nánkárápámpon. Aeria maok, yinan Kraísomp tère fek náráp firáp páte námpon. Aeno tá kare, Kwaro, apae ankank tak nanamponri nám te ankár tak i konámpon. ¹² Yino manénkir Kraiséen méria maonámpaok nánko, Kwaro yinan náráponoria nánkáráp námpara, yino ankár kápae kare por maomp aropom táman ninikria maomp e narek sampok mwanámpon.

¹³ Ankwap fi yumo kuri wae kar kare wa napo, Kwaromp Kwapwe Kare Kar am támao yumwan éréképeanánko, yumo wae Kraiséen méri yakáp napon. Aeria yumo Kraiséen yakáp napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkria náráponorá nánkáráp námpan yéknép námpon. Am te wokwaek mao ‘Sánk nanamp’rá sérímp támaono. ✧ ¹⁴ Am Yiki Kor Spirit nomwan oupouroupá yak nám te, Kwaro náráp firáp arop nomwan ankank wakmwaek ti-sáp naerianámpan yéknép námpon. Tá taknám Kwaro nomwan warko yamokwapea, nomwan Yiki Kor Spirit fek nánkáráp tenámp yakápría, mao nomwan éréképeanánko, nomo méntér yakáp mwanámp ke yépék námpon. Nomo am taknám ninik támao arop ponankor wanap fek Kwaromp e tokwae kari yak námpon. ✧

Polo Efesus fian yaewourria kar toropwapimp kar

¹⁵ Tá ono wa nanko, yumo Jisas Tokwae Karan mér kareria kápae kare Kwaromp firáp arop fárákan nounourouprá yakáp napon. ¹⁶ Aenapantá ono Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak nampono. Ono yumwan pwar mono. Onomp kar toropwap namp mek te ono kápae kare por yumwan ninikria yumwan yaewourrá Kwarén kar toropwap nampono. ¹⁷ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraísomp Kwar yámar mek tokwae kari yak nám man kar toropwap i konampono. Ono man kar toropwap i konamp te ará: Mao yumwan yonkwae kour sánkria, náráp kar fi érik farákápanoria nampon. Aenanko yiráp Kwarén mér nap fwap tokwae karrá akwap naenámpom. ¹⁸ Ono nik namp te, mao yiráp ninik mek wae kwapwe sánk nánko, yumo fwap am yumwan wumwirínám ankank, yumo táman ninik kárákáreria warákárrá yépékrá yakápenkria nampon. Tá kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro maomp firáp nomwan ti-sáp nanampria nánapi tenámp te, kwapwe kare kare ankankara, táman mérenkria nampon. ¹⁹ Tá ono nik namp te, am Kwaromp kárákáre nomo Kwarén mérám nomwan yaewourrá tère saráp yak nám, nomo yurukup mwanámp pourou mo nám, yoporop tokwae kar, am fwap yumo mérenkria nampon. Am kárákáre tokwae nomwan tère nám te, ✧ ²⁰ am támao wokwaek Kraiséen térempon. Aenánko, mao sumpwianánko, am kárákáre fek tapek Kwaro fárámpá papea, mao yámar mek námokuráp yaepárák mwaek páte nánko tank námpon. ✧ ²¹ Oukoumwan te Kwaro Kraiséen

narek karaok páte nánko yakria, kápae kare arop taokeyakáp konap arop, mekia akwapnám arop, kárakáre tokwaeráp arop, tá kápae kare king tokwae man te ankore mek kák tenámpon. Aeria e tokwaeráp arop oukoumwan má ke fek yakáp nap, tá nánkár wakmwaek yakáp mwanap am fárákapan kor Kraiso ankár narek karaoki yak námpon. ✧ ²² Kwaro kápae kare ankank ponankor Kraissomp yae ankore mek papria, Kraisént am ankank poukeyak naenámp yépe kor tokwae yoroi páte nánko, siosomp ankank ponankor mao taokeyak námpon. ²³ Sios te Kraissomp pourouno. Kraiis námoku mwar te pwi mono. Sios méntér maok wae pwi yak námpon. Tá Kraiis námoku te ankank ponankor pwi pap námpon. ✧

2

Nomo sumpwinám arop Kraisént Yiki yakápnám kar

¹ Wokwaek te yumo nkwakwe make kwatae ninik napo, yumwan am támao surumpwirá kákámpon. ✧ ² Am ke fek te yumo mámá apár mekamp kwatae ninik fek paokopiapon. Aeria yumo yámar meaoak paokop i konap kwatae spirit fárákapan taokeyak konám spiritamp ninikaok paokopiapon. Oukoumwan am kwatae spirit te Kwaromp kar ták-sinap aropamp ninik mek tére konámpon. ✧ ³ Wokwaek te nomo ponankor am fárákapént yakápria nomp pouroukamp épi ninikaok saráp paokopimpon. Nomo nomp épi ninik ntia nomp kikiank ninik fek paokopimpon. Nomoku támao takrá yakáp námpara, nomo fwap am fek arop ankwap fiao napnám taknám Kwaromp yonkwae pwarámp sámp mwarámpon. ✧

⁴⁻⁵ Kare, waeman nomp kwatae ninikao nomwan surumpwirá kák tenánko, nomo sumpwi yakáp nám niampi yakáp námpon. Aenámpan maok, Kwaromp aropomp te top-pwarámp nánko, nomwan yonkwae touwe tokwae námpon. Aeria maok, mao nomwan yaewourianánko, nomo Kraisént yiki yakáp námpon. Ye, am aropomp fek táman Kwaro yumwan warko érékép námpon. ⁶ Mao nomwan Kraisént kéménkia pap nám niamp nánko, nomo Kraisént yámar mek ankank ponankor poukeyakáp mwanámpon. ✧ ⁷ Mao am takimp te kápae kare nánkár wakmwaek yakáp mwanap arop fárákapan maomp aropomp tokwae yéncép naenámp. Maomp am aropomp te nomwan warákárria yaewour naenámp ninik fek námpon. ✧ ⁸ Am te arak: Kraisént mérap, Kwaromp aropomp fek mao yumwan warko érékép námpon. Am te yumoku térenap ankank mono, Kwaro yumwan kwaporok sánk námpono. ✧ ⁹ Am te yiráp tére fek nopok am ankank sámp mono. Aenapara, arop ankwap námoku támao warákár sénaenámp te yak mono. ✧ ¹⁰ Kwaro námoku nomwan yoroi námpono. Aeria mao nomwan Kraiis Jisasént wourékam arop yoroi pap nám te, nomo am kwapwe kare ninik fek yakáp mwanámpria ninámpon. Am kwapwe kare ninik te Kwaro wokwaek nomwan am fek paokop mwanapria nánapi pwara námpon. ✧

Kraiso Juda ntia ankwap fi ankára mek tapokwapnám kar

¹¹ Yumo te wae nik napon: Juda fi námokuráp yae fek yipi fárákap konapon. Aeria ankwap fi arop yumwan Yipi fárákap mo i konap arop'rá sér. Ae konap te, yumo ankár fwapia ninik kip: Yiráp pourou yipi fek te yumo

✧ **1:21:** Fl 2:9-10; Kl 2:15 ✧ **1:23:** Kl 1:18 ✧ **2:1:** Kl 2:13 ✧ **2:2:** Ef 6:12 ✧ **2:3:** Ta 3:3
✧ **2:6:** Ro 6:8 ✧ **2:7:** Ro 2:4 ✧ **2:8:** Ro 3:24; 2 Ti 1:9 ✧ **2:9:** Ta 3:5 ✧ **2:10:** Ta 2:14

wokwaek ankwap arop fi yakápiapon. ¹² Aeria am ke fek te Kraisén panek yakápiapon. Yumo Israel firént tapokwap mono, mwar ankwap fi yakápiapon. Kwaro Israel firan 'Yumont yak nanamp'rá séria kontrak yoroï námpan maok, yumo am mek tukup mo, amwar yakápiapon. Yumo máma apár mek yakáp nap te, ankwap kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámpria yépék nap yak mono. Tá yumwan yaewour naenámp Kwar ankwap yak mono. ✧ ¹³ Wokwaek te yumo panek karaok yakápiapon. Aeno oukoumwan te Kraisomp yirirao yumwan éréképá koropeanánko, Krais Jisasént koumpea Kwaromp wonae fik kar yakáp napon. ¹⁴ Krais te nomp yonkwae porokwe sámp konámp fi támaono. Wokwaek Juda fi ntia ankwap arop fi nonopok yoporapo, am yopor te am fárákapamp amore mek farmae niampi yakámpon. Aeno oukoumwan te Krais námokuráp pourou fek am farmae niampi yaknám párámpá sirarea, anánkaopwe fi ankára mek tapokwapea pwate nánko, ankárankamp fi saráp yakáp napon. ¹⁵ Mao te waeman Juda firao lo kákrá kukumwirá párakop tenap te wae tirá épéri pwate námpon. Mao taki námpon te anánkaopwe fi ankára mek tapokwapeanánko, Kraisént ankárankamp wourékam arop yakápria, am feknám ankárankamp ninik fek yakáp mwanámp ninikani námpon. ✧ ¹⁶ Mao yaopwae porokopramp fek sumpwiria, maomp pourou fek táman anánk fi arop tapokwapea pwara námpon. Aeria am yaopwae porokopramp fek yopor i konap ninik wae sumpwi pap námpon. ✧ ¹⁷ Takia maok, mao koropea Kwapwe Kare Kar arakrá farákáp: "Oukoumwan te yumo ankárankamp ninik fek yakáp napon." Mao am Kwapwe Kare Kar te yumo panek yakápiap arop fi, tá yino Juda fárákap Kwaromp wonae fik yakáp námpan kor méntér farákáp námpon. ¹⁸ Am Kwapwe Kare Kar te arak: Kraisomp tére fek nomo anánk fi aropan ankárankamp Spiritao nomp Naropwaronámpok pok mwanámp kik-pwara námpon. ✧

Nomo Kristen ponankor te 'Kwaromp nap'rá sénámp kar

¹⁹ Aenámpara, yumo te apár moráp aropao amorik kékéri yakáp nap niamp mono. Yumo te waeman Kwaromp koumteouráp aropént ankárankamp fi yakáp napon. Yumo te Kwaromp fi kare yakáp napon. ²⁰ Yumo te Kwaro nap ti námpon. Mao aposel yino ntia profet fákáre te oumpwar woupwiran yoroï tenámp niamp. Tá Krais Jisas te kukamp oumpwar kare niamp. ✧ ²¹ Kápae kare nap yao wi te Kraisomp pourouk poupoukouri yak nánko, am nap yae-párak kárakáre yak námpon. Kwar te am nap tirá yak nánko, am nap akwapá tokwae karia, námokuráp yiki kare nap yakanoria námpon. ✧ ²² Yumo kor Kraisént koumpá yakáp napo, Kwaro yumwan ankwap Kristen fárákapént tapokwapea pwate nánko, yumo Kwaromp Spirit yak naenámp nap kare yakáp napon. ✧

3

Polo ankwap fian Kwapwe Kare Kar farákápnámp kar

¹ Nomo énéni ankárankamp firáp yakáp mwanap fi fek táman maok, ono Pol ono Krais Jisasomp tére namp fek fákápá páte napo yakria, ono fwap ankwap fi arop yumwan yaewour nampono. ✧ ² Ono ninik namp te Kwaro onan

✧ **2:12:** Ro 9:4; 1 Te 4:13 ✧ **2:15:** 1 Ko 12:13; Kl 1:20 ✧ **2:16:** Kl 1:20-22 ✧ **2:18:** Ef 3:12

✧ **2:20:** Mt 16:18; 1 Ko 3:11 ✧ **2:21:** 1 Ko 3:16; Kl 2:19 ✧ **2:22:** 2 Ko 6:16 ✧ **3:1:** Ef 4:1; Fl

ourour sáp nánko, ono yumwan taokeyakea yaewour namp te yumo wae wawi napon. ³ Mámá kar wokwaek mek yakámp, am te Kwaro onan farákáp nánko, ono wae méria, ono yumonapok fae tákáre kar kumwia kérépampono. ⁴ Táte yumo am kar nkea yumo am Kraiso mp kar ponankor mek yakámp te onomp ninik mek wae érik farákár námp mér mwanapon. ✧ ⁵ Wokwaek kar kápae kare ke fek, Kwar te am mek yakámp kar te érik farákáp moimpon. Aeno oukoumwan te náráp Spiritao maomp nánkárápámp aposel fákáre ntia maomp profet fákáreran érik farákáp námp. ⁶ Am kar te ará: Kwapwe Kare Kar wa nap fek yumo ankwap fi arop koropea Juda yinont ankárankamp fi arop yakápria yinont ankárankamp pourou yakáp napon. Aeria maok, nomo ponankor Jisas Kraiso sámp námpara, Kwaro nompor nánapitenámp kápae kare ankank énéni sámp konámp. ✧

⁷ Kwaro onan am Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére arop páte námp. Mao onan ourour sápria náráp kárákáre sáp nánko, am kárákáre támao ono térenamp mek kárákáre sámp námp. ✧ ⁸ Ono te Kwaromp koumteouráp arop ponankor maomp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampan maok, Kwaro onan am ourour sáp námp. Am taki námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankwap firan farákápaeria ninámp. Am Kwapwe Kare Kar te Kraisoinámp kápae kare kwapwe kare ankank, arop námkuráp ninik fek oupouroukia nke mwanap pourou mo námpan sénámp. ✧ ⁹ Kwaro námoku kápae kare ankank yoroianámpao maok, manénkir te námoku am tére naerianámp ninik te mek wouroump taeri námp. Aenánko, am ninik te wokwaek kar kápae kare ke fek mek wouroumpyak námp. Aeno oukoumwan te mao wae onan maomp ninik érik farákáp nanamp tére sámp námp. ✧ ¹⁰ Wokwaek te mek wouroump fákeyak námp. Aeno oukoumwan te siosén tére sámp nánko, am Kwaromp nkwakwe make yonkwae kour yámar mekamp spirit taokeyak konámp kárákáre kor spiritan farákáp napo, mao mér mwanapon. ¹¹ Wokwaek kar Kwaro nomp Tokwae Kar Kraiso Jisasomp tére fek, am tak nanampria nánapi tari námpan námp. ¹² Nomo te waeman Kraisen méria, méntér koumpá yakáp námpara, nomo te wae mér kare námp: Kraiso te nomwan Kwaronámpok éréképá akwap naenámp támao ara, nomo apámp mono, fwap Kwaronámpok tukup mwanámp. ✧ ¹³ Aenámpara, ono oukoumwan yumwan sénámp: Ono yumwan yaewouria touwe sámp nanko, yumo táman ninikria yumo mér nap porokweria pwar mwanape, mono. Am te yumo e tokwae sámp mwanapan yumwan yaewour námp. ✧

Polo Efesus fian Kwarén kar toropwapnámp kar

¹⁴ Kwaro ‘Arop fi ponankor érékép nanamp’ ria niniki námpan, ‘Am te tokwae kar ankankono’rá ninikria onomp Naropwarén kwaráp torokomp nampon. ¹⁵ Nomo maomp firáp arop fákáre ponankor yámar mek poká yakáp nap, tá oukoumwan apárok yakáp nap ponankor maomp e karean sámp námp. ¹⁶ Ono te arará kar toropwap i konámp: Maomp kwapwe kare ankank ouroukour yak námp meknámp Naropwaro yiráp ninik mek náráp Yiki Kor Spirit top-pwarámpá pap nánko, am táman yumwan yaewour nánko, yumo kárákáre kare mwanapon. ¹⁷ Tá yumo Kwarén mérap fek táman, Kraiso yiráp ninik mek akwapá yaká yakanoria nampon. Onomp

✧ 3:4: Ef 1:9; Kl 1:26 ✧ 3:6: Ef 2:13,19 ✧ 3:7: Kl 1:25 ✧ 3:8: 1 Ko 15:9-10 ✧ 3:9: Kl 1:29

✧ 3:12: Ef 2:18; Hi 4:16 ✧ 3:13: 2 Ti 2:10

ninik te, yiráp ninik ankár Kwaromp nouroup i konámp mek yaoao kwar mek arák térea kárakáre yak konámpnám takenkria nampon. ¹⁸ Takria maok, yumo fwap Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp aropént kárakáre sámpea, am fek yumo fwap ponankor Kraisoamp nouroup i konámp ninik mér kar mwanapon. Am te tokwae kar, tá tokwaeeri kar akwap, tá narek karaok akwap, tá ankorek kar pik námpon. ✧ ¹⁹ Ye, yumo Kraiso yumwan nouroup i konámp fwap mér mwanapria nampon. Am te aropao námoku méria pwi mwanámp pourou mono. Kwaro nomwan nouroup i konámp niniként kápae kare ankank kwapwe te Kwaro námoku top-pwarámpá yak námpara, yumwan kor fwap am ankank top-pwarámp naenámpon.

²⁰ Maomp kárakáre te nomp ninik mek tére konámpon. Am kárakáre te nomo kápae kare kar toropwap i konámp, tá nomp ninik táman kor kwe-pwararea térea waeria, nomwan kwapwe kare yaewour námpon. ✧ ²¹ Aenámpara, yino sios arop ponankor Kraiso tére námpan ninikrá, éréképnám mwae yoro námpantá, nomo ankár Kwaromp e kápae kare ke fek sakap saráp yakáprá tukup mwanámpon. Kare támaono.

4

‘Kristen te Kraisoamp pourouno’rá sénámp kar

¹ Ono Tokwae Karamp tére fek fákapá pátenap arop yak nampon. Ono Kwaro yumwan wumwi námpan ninikria yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo am wumwi námpaokria yae-párak kare paokop kipo. ✧ ² Yumo te ponankor aropamp yae ankore mek yakápria, am fárákapan te sárán porokwe fek kip. Koupour yonkwae pwarámp kwapono. Sánánkar porokwe fek yépék kip. Yiráp ankwapyaenáp yumwan touwe kwatae sánk napo kor, yumo ankár nopok man nouroup kipo. ✧ ³ Yiki Kor Spiritao nomwan ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp sáp tenánko, am ninik támao nomwan paokao fákapá fákeyak nám niam nánko, nomo ankárankamp fi yakáp námpon. Aenámpara, yumo te ankár am ninik táman tére kárakárerá sámp-fákeyakáp kipo. ✧ ⁴ Pourou te waeman ankárankampria Spiritao kor ankárankampon. Tá taknámp Kwaro yumwan wumwiri nám te, yumo ankár ninik fákaepa ankárankamp ankank táman saráp yépék mwanapria ninámpon. ✧ ⁵ Nomo te waeman nomp Tokwae Kar ankárankamp mwarono. Tá nomo wae ankárankamp puri fek Kwarén mér námpon. Tá nomo waeman ankárankamp puri fek ént mek nér námpon. ⁶ Waeman Kwar ankárankamp támao nomo ponankor nomp Naropwaron. Mao ponankor aropan oupoupouria narek yak, tá ponankor arop ou mek tére, tá ponankor arop ou mek yak konámpon.

⁷ Kraiso nompór náráp kápae kare ankank kwapwe mekamp, nomwan ponankor ankárankrá mao námokuráp ninik fek ourour tokwae ti-sáp konámpono. ✧ ⁸ Aenámpan Kwaromp Buk fek sérrá, “Mao kwe-pwararea fákapá yakápinap arop narek éréképá poka, arop fárákapan ourour nénk námpon.” ✧

⁹ Am má kar ‘Narek pokámp’rá sénámp karao nomwan yénképrá: Manénkir te kwar mek ankorek kare mek pik námpon. ¹⁰ Am arop támao maok

✧ **3:18:** Jo 14:23; Kl 2:7 ✧ **3:20:** Kl 1:29 ✧ **4:1:** Kl 1:10 ✧ **4:2:** Kl 3:12-13 ✧ **4:3:** Ro 12:16-18; 1 Pi 3:8 ✧ **4:4:** 1 Ko 12:12-13 ✧ **4:7:** Ro 12:3,6 ✧ **4:8:** Sng 68:18

manénkir ankorek pikia warko narek kuri pok námpon. Mao yámar kear mek pokea, kápae kare ankank ponankor námoku támao am mek top-pwarámpá yak nanampria nímpon. ¹¹ Mao támao nkwakwe make tére nénkria ourour arakrá nénk: Ankwap fárákapan aposel tére nénk, tá ankwap fárákapan profet tére nénk, tá ankwap fárákapan evanselis tére mwanap nénk, ankwap fárákapan pastor yakáp mwanap, tisa yakáp mwanap tére nénk námpon. ✧

¹² Kraiso nomwan yaewourrá ourour wor-pwar nángo, nomo Kwaromp firáp koumteouráp arop nomo fwap maomp tére kwapwe kare mwanámpon. Tak nángo maok, Kraisomp pourou te aropao tékép námp niamp naenámp. ✧ ¹³ Am tére te ankár akwapea nomo ponankor ankáránkamp nínik kare fek Kwarén méria, nomo waeman Kwaromp Tárápamp méran kor nkea níniknámpank ankaránkamp puri fek yak naenámp. Aeria maok, nomo tékép konap niampia Kraiso niamp nínik kárákáreráp arop yakáp mwanámpon. ✧

¹⁴ Nomo te épérmou tárápu niamp yakápi kwapono. Kar porokwenap arop fárákap te Kwaromp kar ták-siria ankwap poupwékáp kar nomwan farákáp nap te, kareran mpweria nínik mwareano. Takria am fárákapamp kar támao nomp nínik solwara tokwaerao botan sámpea akwapá, koropá konámpnámpank taknámpanaeane. Tá ouwirao yao sámpea yiki mwaeak akwap konámpnámpank taknámpan, nomp nínikan kor takantá. ¹⁵ Mono. Nomo ankár arop fárákapan nouroupria kare kar sér i konap nínikaokria arop ankwapan kor kare kar kar sér mwanámpon. Aeria maok, nomo ankár aropao épérmou táráp yak mono, téképrá akwapea tokwae konámpnámpank taknámpan, Kraiso te nomp yépe korara, am fek toukouri yakáp mwanámpon. ✧ ¹⁶ Am yépe kor támao poukwap nángo maok, nomo pu, yae kor, yi, pouroukamp ankank ponankor, kikiri yakáp námpon. Aeria maok, am ankank ankáránkranámoku tére konap nínikaok tére napo, nonopok nouroup námpank ponankor méntér toukouri yakáp fek ponankor méntér téképrá yakápria kárákáre sámpan konámp. ✧

Kristen wourékam nínik fek paokop mwanámpank kar

¹⁷ Aeria ono yumwan kar ankwap sénae rae. Ono Tokwae Karamp e fek yumwan kárákáre fek arakrá sénampon: Yumo te Kristen monap arop fárákapamp nínikaok paokopi kwapono. Am fárákapamp nínik te kwaporok kwataenámp ankankan saráp nínik i konapono. ¹⁸ Am fárákapamp mér te kirikipá yak námpan. Am fárákap te épérépria maomp nínik mek te fákápá yak nángo, Kwaro sánknámpank yiki yak mek te yakáp mo napon. ✧ ¹⁹ Am fárákap te námoku kwatae nínik nap te pwarápaé mono, ankár kwatae nínikrá paokoprá, nkwakwe make pouroukamp nínik táman tak mwar karrá paokop napon.

²⁰ Yumo Kraiso nínik sámpan nap te, take pourouráp mono. ²¹ Ono nínik namp te, yumo waeman Kraiso nínik kar wawiaka, tá Jisas námoku níniknámpank kar kare sámpea méria yakáp napon. ²² Am kar kare te arak: Yumo kuri wokwae te am wokwae nínikaok paokopiapon. Mao i konap nínik te kwekárá sérarrá, kikiankáp napon, am nínik támao arop kwatae akwap naenámp mwae warámpá akwap konámp. Aenámpara, yumo ankár am épi nínik te nkwampok far-sir kipo. ²³ Aeria maok, yiráp nínik te ankár arákarea, wourékam naenámp. ²⁴ Yumo ankár wourékam arop yakáp kip. Kwaro am aropan wourékam yoroí námpana, mao te ankár Kwaro niamp.

✧ 4:11: 1 Ko 12:28 ✧ 4:12: 1 Ko 14:12 ✧ 4:13: Kl 1:28 ✧ 4:15: Ef 4:25 ✧ 4:16: Kl 2:19

✧ 4:18: Ro 1:21

Am wourékam aropamp ninik te ankár yae-párák kareria yiki kare yak naenámpon. ✧

²⁵ Aenámpara, yumo ankár kwekár i konámp ninik te nkwampok far-sir kip. Yumo ponankor arop ankwap fárákapan te ankár kare karan saráp sér kip. Yumo wae mérapon, nomo énéni ponankor te Kraissomp ankarankamp pourou yakáp námpon. ✧ ²⁶ Táte yumo yonkwae pwarámp nap kwamp te, yumo mér kip: Takria yumo kwatae ninik mwanape. Takria yumo oukoumwan yonkwae pwarámp fákeyakáp napo, yámar porokor naeane. ²⁷ Takria yumo Satanén ménki kik-pwar mwanape. ²⁸ Oukun arop te warko oukulantáno. Mono. Oukoumwan te mao ankár tére mwanapon. Mao ankár námokuráp yae kor fek tére kwapwera mao ankank kwapwe sámpria ankank monap aropan yaewour mwanapon. ✧ ²⁹ Yiráp táp meknámp kwataenámp kar sér mwanape. Ankár kwapwe kare karan saráp sénapo, porokwenap aropan kárákáre sánkrá, tá yiráp kar wanap ponankor aropan kor yaewour naenámpon. ✧ ³⁰ Yumo arop yaewour monámp karan sénapo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao wawia te, ninik mek kápae sámp naenámpon. Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napan yumwan warko éréképeanánko, yumo amwar kar yakáp mwanap yae pap námpan yéknéprá taok-pap námpono. ✧ ³¹ Yumo ankár kokwarok i konap ninik, yonkwae pwarámp konap, kar tékén sér i konap, arop wouroump sér i konap, tá arop ankwapan i konap nkwakwe make ninik kwatae méntér ankár nkwampok tirá épér kipo. ✧ ³² Yumo te ankár yiráp ankwapyenámp fárákapan kwapwe kare ninikria nounouroup kipo. Yumo te ankár Kwaro yiráp kwatae ninikan Kraissomp e fek ník mo pwar námpnámp taknámp, am fárákapao yumwaninap kwatae ninikan kor ník mo pwar kipo. ✧

5

Nomo ankár Kwaromp wae fek paokop mwanámp kar

¹ Kwaro yumwan yonkwae touweanánko, yumo maomp tárápu yakáp napon. Aenapara, yumo ankár mao námoku i konámp ninikaok paokop kip. ² Kraiso nomwan yonkwae touwera námokuráp pourou te wampwe pwarará nomwan yaewouri námpon. Mao námokuráp pourou Kwarén ofa nánákáre kwapwe konámp niamp sánk námpon. Taki námpara, yumo kor arop yonkwae touwe konap ninik fek paokop kip. ✧

³ Kokopor i konap ninik, tá kápae kare oumnámp ninik, kikiank ninik kwatae, yumo ou mek kánanke korop naeane. Mo karonó. Nomo Kwaromp firáp arop te nomo take kar sérar mwanámp pourou mono. ⁴ Yumo oumnámp kar, épérép námp kar, faperá kwataenámp kar sérari kwapono. Am ninik te pwi yak mono. Yumo ankár Kwarén saráp 'Aesio'rá sér mwanap te kwapwe kareno. ✧ ⁵ Yumoku te wae mérapon: Kokopor i konámp arop ntia oumnámp ninik sámpnámp arop, tá kikianknámp arop (am kikianknámp ninik te kwekár kwarén lotu nap niampara), am arop fárákap te Kraissomp ntia Kwaromp firáp yakáp nap mek te korop mwanap pourou mono. ✧

⁶ Yumo ankár mér kip: Takria yumwan aropao kwatae ninik mwaek éréképa tukup mwaria sérarnap kwekár karwaok tukup mwanape. Am take pourouráp ninik fek támao nánko, Kwaro náráp kar ták-sinap arop

✧ **4:24:** Ro 12:2; Kl 3:9-10 ✧ **4:25:** Ef 4:15 ✧ **4:28:** Ap 20:35 ✧ **4:29:** Ef 5:4; Kl 4:6 ✧ **4:30:** Ef 1:13-14 ✧ **4:31:** Kl 3:8 ✧ **4:32:** Kl 3:12-13 ✧ **5:2:** Ga 2:20 ✧ **5:4:** Ef 4:29 ✧ **5:5:** 1 Ko 6:9-10

fárákapan yonkwae pwarámp námpono. ⁷ Aenámpara, yumo te am fárákapént fearámpea paokopi kwapono. ⁸ Wokwaek te yumo kirikip mek yakápiapan maok, oukouwán te Tokwae Karao yumwan wae fek kák tenánko yakáp napon. Aenapara, yumo te ankár wae fekamp aropamp paokop niamp sámp kipo. ⁹ Am wae te kápae kare kwapwe kare nínik, tá yae-párak kare nínik, tá kare kar sér i konap nínik, aráte am feknámp korop konámpon. ¹⁰ Yumo te ankár mokope pourouráp nínikan Tokwae Karao warákár námpaoeanrá nínikia táman sámp kip. ¹¹ Yumo te arop fárákap kirikip mekamp nínik fek paokop napént fearámpea paokopi kwapono. Take pourouráp nínik te wakmwaek kwapwe kare ankank korop mo i konámpono. Yumo te ankár, am nínik te kwataenorá érik yénk kipo. ¹² Ono te am kápae kare kwatae nínik mek tére nap farákáp nanamp te kwatae kare námpara, pwarápae nampono. ¹³ Aeno Kwaromp wae kwapwe am kwatae nínik fek yokor nánko, kwatae nínik fi kare ponankor érik yénkép námpon. ¹⁴ Ankank kwataeran wae yokor nánko, wuri nkeria, am younkwek sirarea waeráp arop yakáp mwanapono. Am te apaerianápe, Kwaromp Buk fek sérrá: “Arop amo oukouwán amp nap kwamp te amo koupour fárámpae.

Amo apár me meknámp fárámp napo, Kraisomp wae kwapwe amwan yokorano.” ^{*}

¹⁵ Aerá sénámpara, yumo te ankár yiráp paokop napan fwapia mér kipo. Yumo te épérépnap aropamp paokop niampi kwapono. Yumo ankár yonkwae kourráp aropamp paokop niamp kipo. ¹⁶ Oukouwán te yumo Kwaro níniknámpe tére mwanap kenono. Takria am tére mwanap ke kwaporok akwapantáno. Am te apae riteanápe, oukouwán te yae wae fae nánko, kápae kare kwatae ankank koropánk námpono. ¹⁷ Aenámpara, yumo te épérérépi kwapono. Yumo ankár Jisas Tokwae Karao yumwan apaenkrá nínik námp fwapia mér kip. ^{*}

¹⁸ Yumo te mánmán i konap ént fépéra waerá mánmánrá paokopi kwapono. Am taknap támao yumwan nínik kwatae pap konámpono. Yumo Yiki Kor Spiritao yiráp nínik mek top-pwarámpanoria yénképá yakápenke. ¹⁹ Yumo te ankár yiráp Kristen ankwapyaenápént nonopok Kwaromp Buk fekamp song ntia lotu i konap song, tá maomp waempén kárakáre sánk naenámp tár kar táman farákáp kip. Yumo ankár kápae kare por Tokwae Karan nínikrá yiráp nínik meknámp tár sámp kip. ²⁰ Aeria kápae kare por nomp Jisas Tokwae Karamp e fek yumo ankár Naropwar Kwarén kápae kare ankankan ‘Aesio’rá sér kip. ^{*}

Poumou ntia yupu anánkwapan sénámp kar

²¹ Yumo ankár Kraisomp e sakap mwaria nap kwamp te yumo nonopok yiráp Kristen ankwapyaenápomp yae ankore mek yakáp kipo.

²² Koumteou yumo kor ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp nap te, Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp napnámpe taknámpe kipo. ²³ Am te apae riteanápe, poumarop te yupuramp yépe korono. Tá Kraiso kor siosomp yépe kor nánko, sioso Kraisomp pourouria Kraiso man warko érékép námpon. ²⁴ Aenáńko, sioso Kraisomp yae ankore mek yakáp

^{*} 5:6: Ro 1:18 ^{*} 5:9: Kl 1:13; 1 Pi 2:9 ^{*} 5:10: Ro 12:2 ^{*} 5:14: Ef 2:1 ^{*} 5:16: Kl 4:5
^{*} 5:17: Kl 1:9 ^{*} 5:18: Ro 8:6; 13:13 ^{*} 5:19: Kl 3:16 ^{*} 5:20: Kl 3:17; 1 Te 5:18 ^{*} 5:22: 1 Pi 3:1 ^{*} 5:23: 1 Ko 11:3

námp taknámp, kounteou yumo kor ankár kápae kare por yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo.

²⁵ Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp kounteouran yonkwae touwe kip. Am te apaerianápe Kraiso kor siosén yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará siosén yaewouri námpon. ²⁶ Mao taki námp te siosén ént ntia Kwaromp kar fek yáraría kák nánko, sios yiki kwapwe yakáp mwanapria ninámpon. ²⁷ Am taknámp ninik te siosén námokuráponoria nánkáráp námpon. Mao te takianánko mao námoku nke námp fek sios oum kánanke, tá yipi yaepae kánanke yak mo, kwatae niniki námp yak mo, ankár yiki kukarrá pap naeria námpon. ²⁸ Tá taknámp poumou-tárápu yumo kor yiráp kounteouran yonkwae touwe nap te, yumokuráp pourouan yonkwae touwe i konapnámp taknámp kip. Arop náráp yupuan yonkwae touwe námp te waeman námoku náráp pourouan yonkwae touwe námpon. ²⁹ Nomo wae mérámpon, arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouan te yopor mo i konámpono. Ankár fir wurumprá yae-párak Kraiso náráp sios taokeyak námpnámp taknámp námokuráp pourou taokeyak konámpon. ³⁰ Nomo te Kraissomp pouroukamp pu, yae kor, yi niamp arakeno. ³¹ Kwaromp Buk fek yupu sámp konapan arakrá sér:

“Arop tár-ménki náráp éntupwar naropwar pwararea náráp yupurént koumpá yak námp te, waeman ankárankamp pourou yak nepon.” ^{*}

³² Mámá mek-wouroumpá yaknámp kar te ninik tokwae kar am mek yak námpon. Onoku te Krai ntia siosén wounáprá sénámponorá ninik nampon. ³³ Aenampan maok, tá arop ankákárank yumwan kor arakrá sénámpon: Amo ankár amoku waráp pourouan yonkwae touwe konapnámp taknámp waráp yupuan kor yonkwae touweampo. Tá yupuao kor ankár náráp poumaropamp e narek pap naenámpon.

6

Táráp ntia éntupwar naropwarén sénámp kar

¹ Tá taknámp, tárápu yumo te Tokwae Karampara, yiráp éntupwar naropwaromp karwaok kipo. Am te yae-párak kare ninikono. ² Kwaromp Buk fek sérrá:

“Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria maomp karwaokampo.”

Am te Kwaromp lo fek ‘Nánkár nopok sánk nanamp’rá sérinámp kar kárakáre méntér yak námpon.” ³ Am sérinámp kar kárakáre te araki yak námpon: “Amo takria te, mámá apár mek fwap tokwaeri ke fek yak nanapon.”

⁴ Tá yumo naropwaryaenápo kor yiráp tárápuamp ninik mek sámpá yampourou napo, mao yumwan yonkwae pwarámp mwanape, mono. Yumo ankár am fárákapan yae-párak taokeyakápria fwapokwaprá Kwaromp ninikan yénkrá fárákáp kipo. ^{*}

Tére arop ntia taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

⁵ Tá yumo tére arop yumo kor ankár yumwan poukeyakápnap arop fárákamp yae ankore mek yakáp kip. Yumo ankár am fárákapan apáp kip:

^{*} 5:25: Kl 3:19 ^{*} 5:26: Jo 15:3; Hi 10:10 ^{*} 5:27: 2 Ko 11:2 ^{*} 5:31: Stt 2:23-24 ^{*} 6:1: Kl 3:20 ^{*} 6:2: Kis 20:12 ^{*} 6:4: Snd 22:6; Kl 3:21

Yumo takria anánk ninik fek tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp karwaok i konapnám taknám am fárákapan kor maomp karwaok kipo. ✧ ⁶ Yumo takria mao nke nap fek saráp, námwan warákáranáponoria tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp tére arop yakápria yiráp ninik te kárákáre fek ankár Kwaro ninik námpaok tére kipo. ⁷ Yumo te ankár yonkwae kárámprá tére kipo. Yumo te apae aropamp tére napanápe, Kwaromp térean tére napon. ⁸ Yumo wae mér napon: Arop ankwap kwapwe kare téreanám te, am fek Kwaro nopok sánk naenámpon. Am tak naenám te tére aropan, tá amwar yakrá tére poukwapnám aropan kor méntér puri fek nopok nénk naenámpon. ✧

⁹ Táte arop poukeyakáp konap arop yumo ankár tak mwanapono: Yumo apáp sánk konap ninik te ankár pwar kip. Tokwae Kar yámar mek yak nám te yiráp Tokwae Karao maok, tére aropao kor maomp Tokwae Karono. Mao te arop e ntia arop pourouan yurukup mo i konámpon. ✧

'Kristen te soldia niamp'rá sénám kar

¹⁰ Tá ono wae má kar séri pwar nae rae: Yumo ankár Tokwae Karamp kárákáre fek fokopeyakáp kip. ¹¹ Yumo ankár yorowar i konap ankank Kwaro yumwan nénk nám, am yiriria yorowar mwanap nánaprá kárákáre fek fokopeyakáp kip. Yumo takria maok, am kárákáre fek Satanomp meaok téreanám kwatae ninik kápae kare fwap kwe-pwar mwanapon. ✧

¹² Am te apaerianápe, nomo te aropan yorowar mono. Kápae kare yao-pwaeráp narek yakáp nap méntér yorowar námpon. Nomo kwatae-aropan yépe kor tokwae yoroi yak nám, tá am fárákapan meki akwap nám, táte kárákáre tokwaeráp yépe kor yoroi yakria, kirikipan poukeyak konám, am fárákapént yorowar mwanámpon. ¹³ Ae mwanapara, yumo ankár Kwaro yumwan néknám yorowar kwe-pwar mwanap ankank ponankor am yirir kipo. Takria maok, yumo ponankor kwe-pwararea fwap oukoumwan fokopeyakáp mwanapon. ✧

¹⁴ Ye, yumo ankár takia fokopeyakáp kip: Kare kar i konap ninik te yumo ankár sépérnám fákapia, yae-párak kare ninik te káraenám yirimp kipo.

✧ ¹⁵ Yumo ankár arop Kwaro man nouroup naeria námpan man Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap nánap kipo. Yumo ankár am ninik te suan yiráp puk yirimp konapnám taknám kipo. ✧ ¹⁶ Yumo ankár am kápae kare ankank tiria yumo Kwarén mér napan kor yiráp pourouantá nánánk i konap yao kárakérenám taknám samp kipo. Am yao kárakére fek tapek maok, arop kwatae Satanomp yaomwiráp oump am fek porokwapá torokwari pap mwanapon. ¹⁷ Kwar yumwan warko érékép námpan niki-samp nap te, ankár yiráp me korok kárákáre kor koumpnám woukwap kipo. Aeria yumo ankár Yiki Kor Spiritamp bainat samp kip. Am te Kwaromp Karono. ✧ ¹⁸ Am ankank ponankor takria, Yiki Kor Spiritao yénknám ninikaok Kwarén kor kar toropwap saráp yakáp kipo. Aeria yumo ankár kárákáre fek nkwakwe make ankank Kwarén kar toropwaprá wumwi kipo. Takria maok, yumo kokwae kwapono, ankár fwapia yérék kipo. Yumo ankár Kwaromp firáp koumteouráp aropan ponankor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. ✧ ¹⁹ Yumo ankár onan kor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. Ono nik nám te, yumo takrá kar toropwap napo, Kwaro onomp táp mek náráp kar pap nánko, ono apáp sámp-anámprá fwap Kwaromp Kwapwe

✧ 6:5: Kl 3:22-23; Ta 2:9 ✧ 6:8: Kl 3:24-25 ✧ 6:9: Kl 4:1 ✧ 6:11: Je 4:7; 1 Pi 5:8-9 ✧ 6:13: 2 Ko 10:4 ✧ 6:14: 1 Te 5:8 ✧ 6:15: Ais 40:9 ✧ 6:17: Hi 4:12 ✧ 6:18: Lu 18:1

Kare Kar mek wouroumpá yaknám̄p méria farákáp nanampon. ✧ ²⁰ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konamp aropara, am fek táman ono fákapá yak nampon. Yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, ono apáp ninik pwarará kárákáre fek Kwaro ninik námpaok kar farákáp nanampono.

Pwarnám̄p kar

²¹ Ono térerá yak namp te Tikikuso mér námpara, mao akwapea yumwan sénaenampono. Tikikus am te nomp ankwapnáp kareria, mao te Tokwae Karamp tére arop kwapwe karenono. ✧ ²² Ono man yumonapok sámp-kérép nanko, mao sénánko, yumo fwap yino te mokopi yakáp námpaoeanrá mér napo, mao yiráp ninik mek kárákáre sánk naenampono.

²³ Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao Kristen ankwapyaenáp yumwan yonkwae porokwe sánkria yonkwae touwe mwanap ninik ntia man mérnáp ninik nénkanoria nampono. ²⁴ Aeria, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisén warákár nap pwar mo i konap arop fárákapan ponankor, Kwaro námoku ninikia am fárákapan yaewouranoria nampono. Wae támaono. ✧

Polo Filipai Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria máma pas kumwimpon.

Wokwaek Polo am anánkan yarak námp fek akwapria, provins Masedonia mekamp taun Filipai mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampono. Tá wakmwaek Rom mek kalabus yak nángo, Filipai firao maompor mani Tikikusomp yae sánk napo, sámpria nopok Filipai firan aesioria maok, sérrá, ‘Ono kalabus mek yak namp te, fwap warákárrá yonkwae porokwe fek yak nampara, yumo kor yonkwae touwe kwapono. Warákár fek yakáp kip’rá sérimpono. Tá ankwap te, Filipai firan ‘Yumo yiráp ninikaokria “Arop tokwae námpono”rá niniki kwapono. Kraisoí námpnámp yumoku te apárok sámp-anámp kip’rá sérimpon. Aeria nomo am pas fek nke námp te, Polo Filipai mekamp siosén te warákár kare námpon.

¹ Filipai mekamp Krai Jisasomp firáp arop e! Ono Pol ntia Timoti yino Krai Jisasomp tére konemp aropao, máma pas má yumo Jisasomp firáp arop farákáp ntia sios taokeyakáp konap, tá sios mek tére konap arop, yumonapok sámp-kérép reno. ² Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo fwap yonkwae porokwe fek yakáp kipria nampon. ✧

Polo Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar

³ Ono kápae kare por yumwan ninikria onomp Kwarén ‘Aesio’rá sér i konampono. ⁴ Ono yumwan yaewourrá kápae kare kar toropwap namp te, ono kápae kare por warákár fek saráp kar toropwap i konampono. ⁵ Ono yumwan warákárnamp fi te yumo manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar sámpap yae feknámpia, yumo yinan yaewour napo, yino am Kwapwe Kare Kar farákáprá koropea oukoumwan námpan warákár nampono. ⁶ Ono wae mérampono: Kwaro yumwan kwapwe kare tére fi tompea térerá akwap námp te, ankár takrá térerá akwapea Jisaso arákárrá éknámp yae fek maok, am tére pwar naenámpono. ✧ ⁷ Kare ono yumwan ponankor arakrá warákárnamp ninik te yae-parákono. Am te ará: Ono kalabus nap mek yak, tá amwar yak namp fek kor, yumo ponankor onont Kwapwe Kare Kar farákáp mwanámp ourour sámp napon. Ono kápae kare aropan ‘Kwaromp Kwapwe Kare Kar te kare kar námpaná, yumo man mér kip’rá kárakáre fek sénamp fek yumo onan yaewour kwapwe napon. Am fek táman yumwan ponankor onomp yonkwae kare mek pap konampono. ⁸ Kwar te ono wae kare kar sénamp te wae mérampon: Krai Jisasomp yonkwae touwe támao onomp ninik mek yak námp fek, ono yumwan nke naeria ninik tokwae nampon.

⁹ Kápae kare por ono arakrá kar toropwap i konampono: ‘Yiráp nounouroup i konap ninik yiráp ninik mek top koupouri yak nángo, am fek yonkwae kour kwapweria ankank yurukup mwanap ninik ankár méntér tokwae kari yakano’rá sér i konampon. ¹⁰ Takria maok, yumo fwap ponankor ninik youroukoupia kwapwe karenámp ninik mwar sámpria maok,

yumo fwap Kraiso arop kot naenámp yae fek kuri yumo yiki kukarrá yae-párak kare yakáp mwanapono. ✧ ¹¹ Tak napo maok, Kraiso papnámp yae-párak kare ninik yiráp ninik mek top-pwarámpá yak naenámp. Aenángo, am támao Kwarén e tokwae sánkria maomp e sakap mwanapon.

Polo fákapá yak námp fek Kwapwe Kare Kar akwapámp kar

¹² Onomp Kristen ankwapyae fákáre e! Ono te, yumo aran mérenkria nae: Mámá ankank onan korop námp te, am támao Kwapwe Kare Karan taokor mono, am fek táman Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre námp.

¹³ Aenámpara, Sisaromp nap taokeyakáp konap soldia fákáre ponankor, tá mamek yakápnap aropao kor ponankor ono Kraisomp tére namp fek fákapá yak namp wae mérapono. ✧ ¹⁴ Tá taknámp kápae kare Kristen ankwapyae fákáre Tokwae Karan mérap, ono fákapá yak namp fek am fárakap ninik kárakáre sámpria apáp pwarará kárakáre fek Kwaromp kar farákámp napon.

¹⁵ Kare, ankwap fárakap te arop fárakapao onan e tokwae sámp nap nkea onan kokwarokria onan anámp pap mwar ritea, am fi fek táman Kraisomp kar farákámp napon. Tá ankwap fárakap te wae kwapwe kare ninik fek kar farákámp napon. ¹⁶ Kwaro náráp Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre naenámpria 'Mapek fákapá yakamp'rá onan sénánko, am fárakapao onont ankárakamp ninik fek yakápriaka yaewourria am kar farákámp napon. ¹⁷ Aeno am ankwap fárakap te Kraisomp kar farákápnap fi te námoku támao aropao nke nap fek e tokwae sámp mwanapria napon. Am fárakap te yae-párak kare ninik fek tak mono. Ono fákapá yak namp mek warko am yumuntut ankwap kápae kwatae pap mwarria napon. ¹⁸ Aenapan maok, am apaen ninikria kwekár ninik fek tére nap, tá kwapwe kare ninik fek tére nap, am te wampweno. Am te waeman Kraisomp karan farákámp naponoria nampara, am te ono warákár kare nampono. Kare, ono táman warákár saráp yakrá akwap nanampono.

Apae ankank Polomp pourouk korop námp támao Kwaromp e narek sam-konámp kar

¹⁹ Aenanampara, ono wae mér nampono: Kápae kare por yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, mámá ankank onomp pourouk korop námp te, Jisas Kraisomp Spiritao onan kárakáre sámp nánko, ono fwap yak nanampono. ✧ ²⁰ Aenanampara, onomp ninik tokwae te, onan pwarápaé sámp naenámp ankank fek tére mo karonó. Ono ník namp te, ono oukoumwan, tá nánkár wakmwae kor, wokwae i konampnámp taknámp kárakáre fek fokopeyará, kwapwe kare ninik fek térerá akwap naeria nampon. Tá, ono yiki yak namp kwamp, tá onan sumpwí pap napan kor, apae-apae ankank korop námp te, am támao Kraisén e tokwae sánk naenámp. ✧ ²¹ Onomp ninik te arak nampon: Táte ono yiki yakria kor onomp yiki yak mek Kraiso tokwae kari yak, tá ono sumpwiria kor ono waeman Kraisén érik karaok nke nanamp te kwapwe kare kareno. ✧ ²² Táte ono oukoumwan yiki yak namp kwamp te, ono fwap kápae kare koumteouráp aropan yaewour nanampono. Aeno ono apae mwae kupan mántwaok nanampono? Am te ono mér mono. ²³ Ono táman anánkaopwe ninik nampono. Ono Kraisént akwapá yak nae kar nampan maok, ²⁴ ono oukoumwan apárok mapek yakrá yumwan yaewour nanampan kor am te tokwae kar ankankono. ✧ ²⁵ Ono arakrá mér kárakáre

nampon: Ono oukoumwan yumwan yaewourrá tére nanamp yak námpara, ono wae mér, ono oukoumwan yumont yakrá téreteria, yiráp mér yaewour nanko, yumo kárákáre sámpria warákár mwanaponó. ²⁶ Aeria ono warko yumonapok koropnamp ke fek yumo onan nkea, warákárria Kraís Jisasomp e sakap mwanaponó.

Filipai fákáre tére kárákáreria Kraisént touwe sámpap kar

²⁷ Aeno yumo yiráp paokop te, ankár yae-párak kateria Kraísomp Kwapwe Kare Karwaok paokop kip. Tak napo maok, ono yumwan akwapá nke namp, tá ono yumo térenap karan saráp wa nampan kor wampweno. Onomp ninik te yumo énéni ankár nonopok nounouroup ninik fek fokopeyakápria ankárankamp ninik fek nonopok yaewourria arop fárakapao Kwapwe Kare Kar wawia méranáponorá kárákáre fek farákáp napan mér naeria nampono. ✧ ²⁸ Yumwan Kwaromp térean monorianap arop fárakap yumwan apaeapae mwanapan apáp mo napan wa nae rampono. Táte am fárakapao nke napo, yumo apáp mo nap te, am fárakap te yaomwi mek pik napo, Kwaro námoku yumwan yaewourianánko, yumo yae-párak yakáp mwanapan yénkép námprá mér mwanapon. ²⁹ Kwaro yumwan Kraísomp tére mwanap tére kwapwe nénk námpono. Mao te yumwan Kraisént mér mwanap ninik mwar nénk mono. Yumo Kraísompara, touwe sámp mwanap méntér nénk námpono. ✧ ³⁰ Wokwae ono tére kárákárea wae namp yumo nkeapan, oukoumwan kor, oukoumwan tére kárákárerá yak namp yumo wae wa naponó. Yumo ankár onan yaewourrá am ankárankamp tére táman saráp yakáprá tére kipo. ✧

2

Námoku te wampwe pwarará ankwapan aropomp mwanámp kar

¹ Yumo te wae yiráp ninik mek Kraísomp kárákáre sámpria, maomp aropomp méntér sámp napo, yiráp ninik porokwe fek yak nám nie? Tá yumo Yíki Kor Spiritént tapokwapea énéni yakápria, nonopok nourourpria aropomp i konap nie? ² Yumo tak napo, ono warákárnamp ninik onan top koupouranoria nap kwamp te, yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek yakápria, tá ankárankamp pourouráp nopok nounouroup nap ninik fek yakápria, ankárankamp pourouráp ninik fek tére kipo. ³ Yumoku mwanapan saráp ninik tokwaerá tére kwaponó. Yumoku támao e tokwae sámp mwanapan saráp ninikrá tére kwaponó. Yumo nonopok ankár yiráp ankwapyaenápen saráp e tokwae sánkrá yumoku te wampwe pwar kipo. ✧ ⁴ Tá yumo yumoku mwanapan saráp niniki kwaponó. Yumo ankár nonopok ankwapan ninikria mao mwanapan kor ninik kipo. ✧

Kraís námoku wampwe pwarará arop niamp yakeanáno, Kwaro man narek papnámp kar

⁵ Yumo te ankár Kraís Jisaso námoku wampwe pwarará Kwaromp yae ankore mek yaknámp ninik niamp sámp kipo.

⁶ Mao te Kwar kare yakámpao maok, ankár Kwar yakria sámp-fákeyak konámp kárákáre sámpá yak naenámp ninik moimpono. ✧

⁷ Mao te námokuráp ninik fek

am Kwar yak námp pwarará, arop kare arákarea
kwaporok tére konámp arop niampi yak nánko,
arop fárákap man nkeapono. ✧

⁸ Mao námoku te wampwe pwarará
Kwaromp karwaokrá akwapea sumpwi naemp ke fekimpon.
Mao te kwapwe kare aropámp sumpwi niamp mono,
fwap arop kwatae niampria
yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. ✧

⁹ Am takimp fek táman maok,
Kwaro man narek karaok papria,
man kápaé kare ankankamp e kámákár akwapnámp
e tokwae sánkámpon. ✧

¹⁰ Am e tokwae 'Jisas' sánk námp te,
yámar mekamp arop ponankor,
tá apárokamp arop ponankor,
tá némp ankore mekamp arop ponankor
kwaráp torokompiaka érik sérrá, ✧

¹¹ 'Jisas Kraiss te Tokwae Karono'rá sénapo,
Naropwar Kwaromp e ankár narek karaoki yak naenámpon. ✧

Nomo ankár arop ou mek wae niampi yakáp mwanámp kar

¹² Ononamp fákáre, yumo wokwaek ono yumont yakamp fek kápaé kare
por onomp karwaokiap te, oukoumwan kor ono panek yak namp fek, yumo
ankár takrá yakáp kipo. Kwaro wae yumwan warko érékép námpara, ouk-
oumwan te yumo ankár táman apápria kour me woukourrá, am yae-párák
tankáp nap am akwapá moyakantáno, ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp
kipo. ¹³ Kwaro yiráp ninik mek tére konámp te nomo wae mér námpon. Mao
námoku yiráp ninik mek warákár sánk nánko, yumo fwap mao 'Takenk'rá
ninik námpaok tére mwanapon. ✧

¹⁴ Yumoku apae-apae ankank tére mwaria nap te, yopor i konap ninik ntia
kar yorowar i konap te, ankár pwararea yonkwae porokwe fek tére kipo.

¹⁵⁻¹⁶ Yumo ankár takria maok, arop ankwapao nke nap fek yumo Kwaromp
yae-párák kare tárápu yakápria, kwatae ninikitenap yak mo, ankwap kwatae
ankank méntér yak mo kare naenámpono. Yumo te, kwapwe kare ninik
pwarará kwatae mwae tukup konap apárokamp arop ou mek waerao yokor
námp niamp, yiki yak sánknámp kar sámpea yénk kipo. Tak napo maok, Kraiso
koropnámp yae fek ono fwap arakrá ninik nanampon: 'Ono kwaporok tére
mo, tá onomp kárákáre kwaporok sir moi nampono'rá warákár-sénanampon.'

¹⁷ Yiráp mérap te yumo Kwarén panan ofa sánk nap niampono. Táte arop
fárákapao onan sumpwi pap napo, onomp yiri wain ént niamp yiráp ofa sánk
konap pan yumuntuk kwarokor konapnámp taknámp napo kor, wampweno,
ono fwap oukoumwan warákárrá yak nanampono. Kare, ono fwap yumont
warákár nanampono. ¹⁸ Ae nanampara, yumo kor ankár onont warákár
kipo.

Polo Timotin sámp-kérép naeria sénámp kar

¹⁹ Táte Jisas Tokwae Karao takaerianánko te, wae fwap yumonapok
koupour kar Timotin sámp-kérép nanampono. Tá mao akwapea yumo

yakáp nap nkea warko arákarrá koropea onan farákáprá sénánko, ono fwap yonkwae kárámp nanampono. ²⁰ Ono te Timoti námpnám maknám onont ankáránkamp niniknám arop ankwap yak mono. Mao saráp yumwan yaewour naeria ninik tokwae konámpono. ²¹ Kápaé kare arop ankwap fárákap te námokuráp ankankan saráp ninik tokwaeária, Jisas Kraiso ninik námpaok tére naerá ninik tokwae mo i konapono. ✧ ²² Aeno yumo Timotin te wae mérápono, mao te kwapwe kare aropara, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápnamp térean tárápao naropwarén yaewour i konámpnám onan takrá yaewour i konámpono. ²³ Táte ono manénkir onan korop naenámp ankank te, mokopia korop naenámpaeaná mér namp kwamp te, ono koupour man sámp-kérép nanko, yumonapok akwap naenámp. ²⁴ Tá ono mér namp te, Tokwae Karao onompor mwae kup fikir nángo, ono fwap wakmwae kae morok yumonapok korop nanampono.

Polo Epafroditusén sámp-kérép naeria sénám kar

²⁵ Onomp ninik te, ono ankár Epafroditusén yumonapok sámp-kérép nae rae. Mao te nomp ankwapnápao onont ankáránkamp tére fek fearámpea am Satanént yorowar namp mek yak námpono. Yumo wokwae onan yaewouranoria ononampok sámp-kérép napo, mao koropámpono. ✧ ²⁶ Aempan oukoumwan te maomp ninik yumwan nke naeria yonkwae touwe námpon. Aeria yumo mao touwe sámpnám kar wawia yonkwae séker nap táman, mao ninik tokwae námpono. ²⁷ Kare, wokwae te am touwe fek tapek waeman sumpwi naempan maok, Kwaro man aropompi námpono. Aeria Kwar te man saráp aropomp mono, onan kuri aropompi námpono. Maomp ninik te touwe tokwae kar onan koropá oupouroup antánoria ninámpon. ²⁸ Aenámpan ono man yumonapok sámp-kérép nanko, yumo warko man nkea warákárenkria nampon. Aenapo onomp ninikao kor anám tae morok naenámp. ²⁹ Yumo énéki Tokwae Karampara, ankár man warákária man warám kipo. Yumo take pourouráp aropan te ankár maomp e narek kakap kipo. ³⁰ Mao te waeman Kraisomp tére fek sumpwi naenámp niampi námpono. Mao te yiki yak naenámp ninik te sámp mono. Yumo ono tére namp yaewour mwanap pourou mo napantá, mao am tére táman yaewour nángo pwianoria námpon.

3

Polo ankár Kraiséén saráp niki-sampnám kar

¹ Ononamp fákáre, ono máma kar pwar naeria, sénae ramp te ará: Yumo ankár Tokwae Karan warákár kipo. Ono manénkir sérinamp kar táman warko kumwi namp te, yumwan yaewour nampara, kokwae mono. ✧

² Arop sios mek koropea oukun asao sipsip yourounkwe konám niamp tére kwataenap arop aran mér kipo. Am arop fárákap te yiráp yipi fékérrá kwataerá kák mwaria napon. ³ Aeno nomo maok Kwaromp Spiritamp kárakáre fek Kwarén loturia, nomo Jisas Kraisént yakária warákár tokwae námpon. Am támao maok yipi fárákap kare námpon. Nomo wae mérámpon: Arop fárákap pourou yipiran térenap ankank te am fárákapan te kánanke yaewour mono. ✧ ⁴ Táte ono am pourou yipiran tére konap ninik táman tak naeria namp kwamp te, waeman onan yaewour naenámp mwae kup yak námpono. Arop ankwap fárákapao am pourou yipiran tére konap ninik námwan fwap yaewour naenámp mére napan maok, ono te am táman fwap

kárakáre fek takrá ninika wae naeampon. ⁵ Waeman yukupuk yae fek onomp yipiran kor fárakapapono. Onomp éntupwar naropwar Israel fi kare mekamp aropria, ono am fi mekamp Bensaminomp fekampono. Tá ono Hibru fiamp ankárankamp yiri fekamp kareno. Tá ono Farisi, ono loaok saráp akwap konamp aropono. ✧ ⁶ Am ke fek ono Kwaromp térean tére kárakáre rampweria nopok Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui nampono. Am ke fek arop fárakapao lo fekamp karént ononamp ninik méntér yurukup napo te, ono kwatae namp yak mono. ✧ ⁷ Ono wae sénampon: Ono am pourou fekamp ankank táman ampaokria te, arop ankwap fárakapan kwe-pwar naempon. Aeno oukoumwan ono Kraiséen ninik namp fek te, am ono wokwaek téreampan nke nanko te, kánanke kwataeno. ✧ ⁸ Táte ono Juda fákáreamp ankank má farákáp namp, táman mwar sér mono. Ono máma apár mekamp ponankor ankank te kwatae moyak nae-rámponoria younkwe sirarrá, Jisas Krai te onomp Tokwae Karonorá mér nae rae. Am mér nae namp te tokwae kar ankankono. Máma apár mekamp kápae kare ankank te tiri pwae kwatae niamp námpara, ono te ankár Kraiséen mwar kárakáre fek sámp-fákeyakria, ⁹ ankár méntér yak nae rampono. Onoku loaok akwapnamp ninik fek táman e 'Yae-párak kare arop'rá sámp namponorá ninik mo nampono. Ono e 'Yae-párak kare arop'rá sámp naenam ninik te aránono: Ono Kraiséen mér nanko maok, Kwaro námoku onan 'Yae-párak kare arop'rá sénampon. ✧ ¹⁰ Ono te ankár Kraiséen mér kare nae nampon. Mao warko apár me meknámp fárámpnám kárakáre táman nke naerampon. Mao touwe sámpea sumpwi námp táman ono méntér fearámpea mántwaok nae nampono. ✧ ¹¹ Ono takria maok, ono kor warko apár me meknámp fárámp nanamprá ninik nampono. ✧

Polo Kwaro nánapitenám ankank kwapwe sámp nanampria fárakopnám kar

¹² Onomp ninik te ono wae Kraiomp ninik sámpea pwi yak namprá ninik mono. Ono oukoumwan am ninik sámpea fákapá fákeyak naerampon te, Krai ono am fek akwap nanampan námoku manénkir onan sámp-fákeyak námp niamp naerampon. ✧ ¹³ Ononamp fákáre, ono te am ninik wae sámpea pwi namprá mono. Ono te ankárankamp ninik fek yakria, wokwaekamp ninik kwatae te wae nik mo pwarará, am ankank wakmwaek sámp nanampria tére kárakáre nampono. ¹⁴ Ono Kwaro pátenám ankank yak námp fek akwapá korokwapria am ankank sámp naeria kárakáre fek fárakop nampono. Am ankank te ará: Jisas Kraiomp tére fek Kwaro onan 'Yámar mek pokea yiki yak nanap' ria wumwi námpon. ✧

¹⁵ Táte nomo Kraiséen mérnám ninik aropao akwapea téképa yaknám niampria te, nomo ono sériamp kar má fwap ninik mwanámpono. Aeno yumo mwar ankwap ninik napo te, Kwaro yiráp ninik am fwap fwapokwap naenampono. ✧ ¹⁶ Aeno nomo oukoumwan kwapwe kare ninik sámp námp te ankár kárakáre fek sámp-fákeyakáp mwanámpono.

¹⁷ Ononamp fákáre, yumo ponankor ono ninik nampaok kipo. Tá yumo ankár arop fárakap onomp ninikaok nap táman nkea, yumo kor mántwaok kipo. ✧ ¹⁸ Kápae kare por ono wae yumwan sér i konampan, taknám

✧ 3:5: Lu 1:29; 2 Ko 11:22 ✧ 3:6: Ap 8:3 ✧ 3:7: Mt 13:46 ✧ 3:9: Ro 3:21-22 ✧ 3:10: Ro 6:3-5 ✧ 3:11: 1 Ko 15:23 ✧ 3:12: 1 Ti 6:12 ✧ 3:14: 1 Ko 9:24 ✧ 3:15: 1 Ko 2:6 ✧ 3:17: 1 Te 1:7

oukoumwan kor ono émria yumwan sénampon: Kápae kare arop Kraiso yaop-wae porokopramp fek sumpwinámp karan yopornap arop yakáp napon. ¹⁹ Kwar karan nìk moria, námokuráp pourou yaewour naenámp ankank táman Kwarén nap niamp lotu napon. Aeria aropan pwarápaie sánk konámp nkwakwe make nìnik táman warákárrá tére napon. Aeria am fárákap te apárokamp ankankan saráp nìnik napara, am fárákap te yaomwi mek pik mwanapono. ✧ ²⁰ Aeno nomo Kwaromp némpouk pok mwanámp kounteouráp arop yakápria, nomo Jisas Krai Tokwae Kar yámar me pwarará ékia nomwan warko érékép naenámpan 'Koupour ékae!' karrá yépék námpono. ✧ ²¹ Mao maomp kárakáre fek kápae kare ankank mao námokuráp yae ankore mek párapok tenánko, yakáp mwanapono. Am take kárakáre fek táman, mao te fwap nomp nkwakwe make touwe sámpea sumpwi konap pourou máte arákarea, mao námokuráp pourou niamp kwapwe kare yoroi pap naenámpon. ✧

4

Nomo nìnik kwapwe sámprá nonopok warákár mwanámp kar

¹ Ae naenámpara, ononamp fákáre, yumo onomp má kar sénampnámp taknámp yumo ankár Tokwae Karént kárakáre fek fokoheyakáp kipo. Ono yumwan warákár tokwaeria, yumo panek yakáp napara, yumwan yonkwae touwe konampono. Ono tére kárakáre nanko, am fek yumo Kwarén mér napo, am támao onan e tokwae kwapwe sáp nánko, ono warákár nampono. ✧

² Yumo Yuodia ntia Sintiki yumo wawenke! Yumo te Tokwae Karamp arop fint ankárankamp firápara, yumo te ankár énékér ankárankamp nìnik sámp kipo. ³ Tá onont tére konap arop kwapwe e! Amo ankár am yupuyaran yaewourampo. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tére nanko, am yupuyar, tá Klemen ntia ankwap fárákap onont tapokwapea tére konapono. Am fárákapamp e te yiki yakáp mwanap eráp buk fek yak námpono. ✧

⁴ Yumo ankár Tokwae Karan warákár saráp yakáp kipo. Ono warko sénae: Yumo ankár warákár kipo.

⁵ Tokwae Kar ék naenámp ke waeman wonae fik námpono. Aenámpara, yumo ankár ponankor aropan sánánkar porokwe fek napo, am fárákap yiráp kwapwe kare nìnik nkeanápono. ✧ ⁶ Yumo te apae ankank koropantá nìnik tokwae kwapono. Kápae kare por yumo apae ankank sámp mwaria Kwarén sénap te, yumo ankár 'Aesio'rá séria 'Yinan yaewourae' ria Kwarén sér kipo. ✧ ⁷ Tá Kwaro nomwan ti-sáp konámp yonkwae porokwe te tokwae kwapwe ara, arop nomo youroukoupia maomp fi kor mér mwanámp pourou mono. Yumo Jisas Kraisént koumpá yakáp napara, am yonkwae porokwe yiráp nìnik sámp-fákeyak nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapono. ✧

⁸ Ononamp fákáre, ono yumwan ankwap kar sénae nae. Ankár māmá kwapwe kare nìnik, tá aropao nkea Kwaromp e sakap konap nìnik mámao yiráp nìnik mek top koupourano: Kare kar i konap nìnik, te arop nkeaka ampaok tukup mwanap kwapwe kare nìnik, yae-párák karenámp nìnik, yiki kukurnámp nìnik, tá ankwap aropao nke nánko, man yaewour i konap nìnik,

✧ 3:19: Ro 16:18 ✧ 3:20: Ef 2:6 ✧ 3:21: 1 Ko 15:28 ✧ 4:1: 1 Te 2:19-20 ✧ 4:3: Ro 10:20

✧ 4:5: Hì 10:37; Je 5:8-9 ✧ 4:6: Mt 6:25; Ef 6:18; 1 Pi 5:7 ✧ 4:7: Jo 14:27

tá arop kwapwe kare ninik nánko, wawia warákár konap ninik. ⁹ Kápae kare ninik kwapwe te ono yumwan wae yénkép nanko, yumo wae sámp naponono. Aenapara, kápae kare kwapwe kare ninik yumo waeman wawia, wae yumo kareao yi fek onan nke napara, yumo ankár kápae kare por taknámp kipo. Aenapo maok, nomwan yonkwae porokwe sámp konámp Kwaro yumont yak naenámpono.

Polo Filipai fákáreao námwan ankank nénkapo, warákarámp kar

¹⁰ Oukoumwan te yumo onan aropomp nap táman onan pwar mo nap yénkép nánko, ono Tokwae Karan warákár tokwae nampono. Kare wokwaek te yumo onan ninikapao maok, yumo yaewour mwanap mwae kup te moimpono. ¹¹ Am te 'Ono ankank mo namp'rá ninikria sér mono. Ono apae ankank korop námpan kor, ono wae méri yakrá, 'Fwapono'rá sér i konampono. ¹² Ono fwap ankank moráp arop yak nanamp, tá ono fwap ankank kápae kare sámp nanamp. Tá fir tokwae fánanamp ninik, tá yae-porokwe konap ninikan kor wae mérampono. Tá ankank kápae kare sámp konap ninik, tá ankank moráp arop yakáp i konap ninik, am táman kor ono wae mér nampara, kápae kare apárok, kápae kare ke fek yak nampao kor, ono ankár 'Fwapono'rá sér i konampon. ¹³ Am te apae riteanápe, Kraiso onan kárakáre sámp konámpara, maomp am kárakáre fek tapek ono fwap kápae kare ankank tére nanampono. *

¹⁴ Aenampan yumo yae-párák onan yaewouria onont kápae sámp naponono. ¹⁵ Yumo Filipai mekamp koumteouráp arop yumoku támao arakrá mérapono: Ono wokwaek Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére sámpria Masedonia pwarará, akwapamp fek te ankwap sioso onont fokopeyakápria onan ankank sámp moiapono. Aeno yumo saráp am takiapono. ¹⁶ Ono Tesalonika mek kwaporok yakamp fek yumo onan kápae kare por tae morok yaewouria-apon. ¹⁷ Máte ono yumwan 'Ankank sápenk' ria wumwi mono. Ono ninik namp te, yiráp kwapwe kare ninik ankár akwapea tokwae kar nánko, ono Kwaro nke námp fek te yiráp e tokwae kari yakanoria nampono. ¹⁸ Kápae kare ankank onan pwi námp te, ono wae sámpea pwiria ankwapmwaek kámákár akwap námpono. Yumo onompor Epafroditusomp yaek sámp-kérép napo, am te ono wae sámp nampono. Yumo am sámp-kérép nap te, ofa nánákáre kwapwe Kwarén sánk nap niampono. Kwar te take pourouráp ofa táman sámpria warákár kwapwe konámpono. ¹⁹ Onomp Kwar te kápae kare kwapwe kare ankank Jisasomp yaek nénk námpara, yumo monap kápae kare ankank te Kraiso fwap yumwan pwi pap nae-námpono. * ²⁰ Kwar te mao támao nomp Naropwar ara, nomo ankár maomp eran saráp narek sampok mwaro! Kare tak mwanámpono.

Wae pwar naerianámp kar

²¹ Ono Kraiso Jisasomp koumteouráp arop yumwan ponankor 'Gude'rá sér rae. Tá onomp ankwapyae fákáre onont yakáp napao kor yumwan 'Gude'rá sénaponono. ²² Tá kápae kare Kwaromp koumteouráp arop yumwan 'Gude'rá sénaponono. Tá ankwap fárákap Sisaromp nap mek tére konap aropao kor warákár tokwae fek am 'Gude' kar yumwan sámp-kérép naponono. ²³ Ono ninik namp te, Jisas Kraiso Tokwae Karao námokuráp ninik fek yiráp waempént yakrá, yumwan yaewour saráp yakanoria nampono.

Polo Kolosi Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria Kolosi mekamp siosompor kumwia Tikikus ntia Onesimusomp yaek sámp-kérép námpon. Ankwap pas te Filemonompor méntér sámp-kérép námpon.

Wokwaek te Polo Efesus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp ke fek, taun Kolosi wonae fik tae morok yak námpara, mao Epafrasén sámp-kérép nánko, mao Kolosi mek akwapea Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Aempan maok, wakmwaek Epafras nke nánko, arop ankwap fákáre Kolosi mekamp siosomp Kwarén mérnáp sámpá yampourou napanatá, Polo am farákápamp ninik mek kárákáre sánkria mámá pas kumwimpon.

Tá Polo ankwap kar arakrá sér: Kwaro Jisasomp yae kor fek kápae kare ankank yoroimpon. Kwaro Jisasén sámp-kérépámp te, kápae kare ankank Kwaronámpok tia koupoukour naenámpria ninámpon.

1-2 Taun Kolosi mek yakápnáp sios kóumteouráp arop e! Ono Pol onan Kwaro aposel yakaerianánko, ono Kraís Jisasomp aposel yak nampon. Ono nomp ankwapnámp Timotint yumo Kraiséén mér nap kárákáre fek yakáp nap, yiráp por má pas kumwi re. Yinomp ninik te nomp Naropwar Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewour nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon.

Kolosi mekamp arop farákápao Jisasén mér karenap kar

³ Yino yumwan ninikia Kwarén sénemp fek yino te ankár nomp Jisas Kraís Tokwaeramp Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konempon. [☆] 4-6 Am te apae riteanápe, yumo wokwaek kar Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawia méria, Kwaro yiráp por yámar mek nánapia pátenámp ankankantá yépékrá yakápnáp kar te yino wae wawi nempon. Aenempara, yumo te ankár Kraís Jisasén mérria maok, am fek Kwaromp arop fákáreran kor ponankor warákárrá nouroup napon. Yumonkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar korop námp wawia, Kwar námokuráp ninik fek aropomp i konámp nkea mériaka, yae-párák kare paokop napo, am Kwapwe Kare Kar támao ankár apár-apár mek kor tokwae yak nánko, yumonapnámp taknámp arop ponankor ankár kwapwe kare ninik fek yakáp napon. [☆] ⁷ Epafras te yino énénti tére konámpara, yumwan am Kwapwe Kare Kar akwapá farákáp námp te, yino man warákár konempon. Mao te yumwan yaewourrá Kraísomp téreran yae-párák kare tére konámpon. ⁸ Mao koropeaka ‘Yumo Kwaromp kóumteouráp aropan nouroup kare nap te, Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek kékéménk nánko napon’rá yinan séri námpon.

Polo Kolosi mekamp arop fákáreran Kwaro kárákáre sánkanoria kar torop-wapimpar

⁹ Am kar yino kor wawia maok, yino am yae feknámpia yumwan yaewourrá kar toropwapi nempon. Kwaro yumwan yaewouranoriaka Kwarén sér i konempara, yumo te Kwaro yumwan kar sénámp wawia mántwaok mwanapon. Aenapo maok, Yiki Kor Spiritao yumwan nkwakwe make mér

kwapwe ntia ninik kwapwe sánk nánko maok, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpón. ¹⁰ Aenángo maok, yumo fwap Kristen kare paokop mwanap pwi kari yakria maok, yumo fwap Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. Takria maok, arop aropompria yaewourrá nkwakwe make tére kwapwe napo, yumo Kwarén mérnáp ninikao kor akwapea tokwae kari yak naenámpón. ✧ ¹¹ Yinomp ninik te, Kwaromp kárákáre tokwaerao yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko, nkwakwe make ankank kwatae korop námpán kor, yumo kokwae mo, fwap kárákáre fek yakápria maok, am táman kor mént warákárria ¹²⁻¹⁴ Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanapon. Mao te Satanomp kirikipao nomwan sámp-fákeyak námp mekamp éréképriaka, náráp Táráp kwapwe karerént yakápnáp arop fákárerént tapokwapá pwarari námpón. Aenángo maok, Kwaromp Tárápao nomwan yamokwapeaka nomp kwatae ninik ník mo pwarareanángo, nomo amwar yae-párák kare yakáp námpón. Kwar te yumwan fwapokwapia, yumo am wae kwapwe fek yakápnáp arop fárákápént sámp mwanapria ankank kwapwe kare yiráp por nánapia páte námp sámp mwanap pwi napon. ✧

Kraisomp ninik ntia maomp térean sénámp kar

¹⁵ Nomo Kwarén te nke mwanámp pourou mo námpán maok, wae nomo Kwaromp Tárápan nke námp te maomp Naropwar Kwaro kor, take pourourápono. Mao te Kwaromp Táráp, tá kápae kare ankank Kwaro yoroimpan kámákár akwap námpón. ✧ ¹⁶ Kwaro kápae kare ankank yámar mek yak námp, tá apárok yak námp yoroimp te, Tárápao kor énékér yoroi nepon. Mao te ankank ponankor nomo yi fek nke konámp, tá nomo nke mwanámp pourou monámp ankank, tá nkwakwe make kárákáre kor ensel fákáre, tá nkwakwe make kárákáre kor spirit, tá ponankor nkwakwe make kárákáre tokwaeráp ankank yoroi nepono. Mao am ankank ponankor yoroi nepara, am ankank ponankor te mao námokurápon. ✧ ¹⁷ Mao te ankank wokwaek kar yak mo fek manénkir yakrá, mao námokuráp kárákáre fek má kápae kare ankank má ponankor wokwaek kar forokareakámpán mao ankár yae-párák kare sámp-fákeyak nánko, kwapwe kare yakáp napon. ✧ ¹⁸ Mao te siosomp me koron. Sios te maomp pourounon. Mao te siosomp yiki yak fi kare támaonon. Mao te sumpwiaka am sumpwian kwe-pwarará maomékir fárámpeanámp aropara, amnámp kárákáre fek ankank ponankoran kor kámákár akwap námpón. ✧ ¹⁹ Kwaromp ninik te náráp ninik te ponankor Jisasén sánkea Kwaro námoku am mek top-pwarámpá yak naerianámpón. ✧ ²⁰ Kwaromp ninik te náráp yámar mekamp ankank ponankor, tá apárokamp ankankan kor ponankor wokwaek te paneki yakápia napan, oukoumwan te am ankank tia mao námokunt ankárankamp ninik fek ankára mek tapokwapea pwar naerianámpón. Aeria námp kwamp, mao Kraisén yaopwae porokopramp fek sumpwiaerianánko, maomp yiri kwarákarea námp fek táman Kwaro nomp yopor ninik sámp-anámpá pap námpón. ✧

²¹ Wokwaek te yumo kwatae ninik fek panek yakáp napo, am kwatae ninik nap támao nánko, yumo Kwarén yopor-arop yakápiapon. ²² Aeapan maok, oukoumwan te Krai yaopwae porokopramp fek sumpwianánko, Kwaro yumwan am fek fwapokwapia éréképea yumwan námont ankárankamp ninik

✧ **1:10:** Ef 2:10; Fl 1:27 ✧ **1:12-14:** Ef 1:18-19 ✧ **1:15:** Jo 1:18 ✧ **1:16:** Jo 1:3 ✧ **1:17:** Jo 1:1 ✧ **1:18:** Ef 1:22-23 ✧ **1:19:** Kl 2:9 ✧ **1:20:** Ef 2:3

fek yakáp mwanapria ninámpon. Mao taki námp te, yumwan éréképá koropea námokuráp wonae fik párapok tenánko, yumo amwar kar yiki kukarrá yakápria, mao nke námp fek yumo kwatae niniki nap yak mo naenámpra ninámpon. ✧ ²³ Yumo wokwaek mérinap mér te ankár am fek táman kárákáre fek yakáp kip. Yumwan kwekár ninik kwataerao éréképea akwap nángo, yumo yiráp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napao, nánkár wakmwaek yámar mek yakáp mwanap ninik nap pwar mwanape. Ono Pol ono Kwaromp Kwapwe Kare Káramp tére arop yakria, maomp apár mekamp ponankor koumteouráp aropan yino am kar farákáp námpon. ✧

Polo Kolosi mekamp aropan yaewourimp kar

²⁴ Oukoumwan te ono yumwan yaewourria touwe sámp nampn warákár nampon. Ono Kraisomp siosén yaewour nae namp te, Kraisomp pourouno. Kraiso siosén yaewour riaka sámpámp touwe tokwae te oukoumwan pwar mono. Am touwe onomp pourouk korop nángo, ono sámp naeria namp te, Kraiso sámpnámp touwe méntér pwianoria nampon. ²⁵ Kwar námoku onan sios mek téreaerianánko, ono yumwan yaewour riaka farákápnamp kar máte Kwaromp karan ponankor farákáp nampon. ²⁶ Má kar máte wokwaek kápae kare ke fek te mek wouroumpeyakánko, ponankor arop farákáp te am kar mér moiapon. Aeno oukoumwan te Kwaromp ponankor koumteouráp aropao nke nap fek wae érik korop námpon. ✧ ²⁷ Kwaro am táman náráp finoria nomwan yénkép námp te, nomo wae mér námpono. Má kar mek wouroumpá yakeakámp te kwapwe kare ara, arop ankwap fi ponankoran kor yaewour naenámpon. Mámá kar mek-wouroumpeyak námp te arak naenámpon: Krais yumont yak námpara, mao yumwan éréképá pokeanánko, méntér yámar mek wae kwapwe fek yakáp mwanapan yépék napon. ✧ ²⁸ Yino te ponankor ankákárank aropan Kraisomp Kwapwe Kare Karan farákáp konámpon. Yino te kwapwe kare ninik ntia kwapwe kare méraok am farákapan yénkria, kárákáre kor kar farákáp námp te, am farákáp kárákáre kor Kristen yakáp napo, yino am farákapan Kwaronámpok éréképá tukupá párapok mwaria námpon. ✧ ²⁹ Aeria namp kwamp maok, ono ankár kárákáre fek térea wae namp te, Krais námoku onan kárákáre sámp námp fek nampon. ✧

2

Polo Kolosi mekamp sioso Kwarén mér napan ninikimp kar

¹ Onomp ninik te yumo ntia taun Leodisia mekamp arop, tá arop ponankor onan nkea mér mo napan kor, man yaewourrá térea wae namp aran mérenkria nampon. ² Ono térea wae konamp te, am támao yumwan yaewourria, yiráp ninik mek kárákáre sánk nángo, nonopok nounourouprá wonae fik kari yakáp mwanapria ni konampon. Onomp ninik te, yumo kwapwe kare ninik sámpéa napo maok, am támao yiráp mérnámp ninik kárákáre sánk naenámpra nampon. Onomp ninik te yumo ankár Kwaromp kar fi mek wouroumpeyak námp fwapi mérenkria nampon. Krais te námoku támao am mek wouroumpeyaknámp kar fi korono. ✧ ³ Kwaromp nkwakwe make ninik kwapwe ntia mér kápae kare te Kraisomp ninik mek yak námpara, stua mek kápae kare nkwakwe make ankank kwapwe kare top-pwarámpeyak námp niampon. ✧

✧ 1:22: Ef 2:14-16 ✧ 1:23: Hi 6:11 ✧ 1:26: Ef 3:3-6 ✧ 1:27: Ef 1:18-19 ✧ 1:28: Ef 4:13
✧ 1:29: 1 Ko 15:10 ✧ 2:2: Ef 3:3-4 ✧ 2:3: 1 Ko 1:30

⁴ Onomp ninik te arop ankwapao yumwan kwekárrá kar porokweantánoria namp kwamp, yumwan má kar má sér rae: ✧ ⁵ Ono te yumont yak moria panek yak nampao kor, yumwan ninik namp te wae ono kareao yumont yak namp niampara, yumo yae-párák téreria Kraiséén mér kárákáre napan ono nkea warákár nampon.

Nomo ankár Kraiséént yakria yiki yak mwanámp kar

⁶ Yumo te wae Jisas Kraís Tokwae sámp napara, ankár mént koumpea paokop kip. ⁷ Yumo ankár méntér koumpea kárákáre yakáp nap te, yaoao kwar mek arák mek karaok píkeyak nánko, yao kárákáre yak konámp niamp, tá nap oumpwar fek ti tenapo kárákáre yak konámpnámp taknámpi yakáp kipo. Yumo ankár am Kwapwe Kare Kar yino yumwan yénkrá farákáp námp táman mér kárákáreria, kápae kare por ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ✧

⁸ Yumo te fwapnae karia mér kar kip: Takria arop ankwapao yumwan apárokamp méramp kar mwar sankoropea yumwan farákáp napo, am kar támao yumwan poupwekápia sámp-fákeyak naeane. Takrá paokopnap arop fákáre te Kraísomp karan farákáp mono, tékénou kar, tá yámar ntia apár poukeyak konámp spiritamp karan farákáp konapon.

⁹ Yumo te wae mér napon: Kraís te arop nomo niamp arákareanáko, Kwaromp kápae kare ninik ponankor te maomp pourou mek top-pwarámpá yak námpon. ✧ ¹⁰ Kraís te ponankor ankank poukeyak konámp kárákáre tokwaeráp spiritamp yépe kor tokwae yak námpon. Yumo te Kraiséént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan yiki yak sánk nánko, am yiki yak te yumwan top koupouri yak naenámp. ✧ ¹¹ Yumo ankár mént kari yakria yipi fárákápnap ninik am te pourou yipi fekamp mono. Yumo Kraísomp ninikaok tukupria, wokwaekamp ninikamp yae ankore mek yakáp mo nap, am te yipi fárákap kare támaono. ✧ ¹² Yumo ént mek nér nap te, Kwaro Kraiséént yumwan apár me mek kák námpra yénkép napon. Tá yumo Kwaromp kárákárerio Kraiséén apár me mekamp fárámpea papámpan mér napara, yumo kor ént meknámp forokor nap te, yumwan Kraiséént apár me mekamp fápárampea kák námpan yénkép námpon. ✧ ¹³ Yumo wokwaek te juda mo ara, loaok tukup moria, nkwakwe make kwatae ninikaok paokop napo, am támao yumwan surumpwirá kák námp niamp námpon. Aenámpna maok, am ke fek táman Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo Kraiséént yiki yak sámp napo, Kwaro yiráp ninik kwatae am ponankor tirá épér námpon. ✧ ¹⁴ Nomp nkwakwe make ninik kwatae námp, tá maomp loao nomwan sámp-fákeyak námpan kumwi tari nap te, am ponankor warko Kwaro námoku yaopwae porokopramp fek pukupia ponankor torokoria pwate námpon. ✧ ¹⁵ Mao te yaopwae porokopramp fek kápae kare yao-pwaeráp kwataeramp kárákáre tokwae ponankor tirá épéri pwate námpan, arop nke nap fek am fárákap te kárákáre mo, kánanke kwataenorá yénkép námpon. ✧

Nomo wae Kraiséént sumpwi námpara, nkwakwe make lo te nomwan yae-wour mono’rá sénámp kar

¹⁶ Aenámpara, arop ankwapao yumwan fir fári konap lo, ént fári konap lo, yopwar méntép koupoukour konap yae, yunk méntép, tá sabat yae méntép koupoukour konap táman yumwan mántwaok mwanapria sénapo, táman

✧ 2:4: Ro 16:18 ✧ 2:7: Ef 3:16-18 ✧ 2:9: Jo 1:14,16 ✧ 2:10: Ef 1:21-22 ✧ 2:11: Ro 2:28-29
✧ 2:12: Ro 6:4-5 ✧ 2:13: Ef 2:1,4-5 ✧ 2:14: Ef 2:14-16 ✧ 2:15: Kl 1:13

woupwi pap kwapono. ✧ ¹⁷ Am lo karaok térerá tukupnap ke te youpoukwap yak mono, wakmwaek korop naenámp ankankan wounáp námpon. Aeno Kraiso maok ankár kare kar ankankono. ✧ ¹⁸ Táte arop ankwap yumwan yémén nkenámp ankankan farákápria, ‘Yumoku te wampwe pwarará, ensel fákáreran lotuénk’rá sénánko te, yumo mao numwar yumwan apárok sámp-anámpatoria yénképa yakápi kwapono. Take pourouráp arop te wokwaekamp nínikaok yárák námpao maok, námoku te mér kwapwerápao namp ritea námpon. ✧ ¹⁹ Aenámpao maok, mao te nomp yépe kor kare Kraiséén te warko sámp-fákeyak mo, pwar námpon. Am yépe kor te nomp pourouan fir nénk nánko, am támao ke mekmwaek, arák mekmwaek ankank pourouk yae-párák nonopok toukouri yak konámpon. Aenángo maok, pourou Kwaro nínik námpao akwapea tokwae kari yak konámpon. ✧

²⁰ Yumo te waeman Kraiséén sumpwi napo, yámar ntia apár taokeyak konap spirit yumwan warko sámp-fákeyak mo nap te, apaerá yumo warko apárokamp aropamp paokop niamp napon? Apaeritea yumo warko nkwaekwe make loaok paokopria, ²¹ nkwaekwe make ankank kákánkrá wurirá paokop napon? ✧ ²² Take pourouráp lo te nomo yae fek yoronámp ankankan sérar námpara, koupour kar tomore konámpono. Am lo te arop fárakapao saráp papea napan, nomwan ampaokenkria yéng i konapon. ✧ ²³ Tá kare, am take pourouráp lo te námwan, námoku te wampwe pwarará, enselén loturá, nomp pourouan fopwaoka wae námpon. Aenángo, arop ankwap fárakapamp nínik te, am lo te kwapwe kare nínik ntia yonkwae kourwaok akwap námpan mpwe napon. Aenapan maok, am lo te nomwan yaewour nánko, nomo nomp pouroukamp nkwaekwe make nínikan kwepwar mwanámp pourou mono.

3

Kwaro nomwan Jisasént fárámpá papámp kar

¹ Kwaro yumwan waeman Kraiséén fápárampea kák námpara, yumo te ankár narekamp ankankan saráp térerá sámp kipo. Am narekamp némpouk te Kraiso Kwaromp yae-párák mwaek náráp sia king fek tank námpon. ✧ ² Yumo te ankár kápae kare por narekamp ankankan saráp nínik kip. Apárokamp ankankan te níniki kwapono. ✧ ³ Yumo te sumpwi tenap niampria, Kwaromp wonae fik yakáp napo, Jisasomp pourou yumwan nánkárápá yak námpon. ✧ ⁴ Krai te yiráp yiki yakáp mwanap fi támao ara, nánkár wakmwaek érik korop nánko, yumo kor mént érik Kwaromp wae kwapwent korop mwanapon. ✧

Nomo wourékam arop yakápnámp kar

⁵ Aenámpara, yumo te má apár mekamp kwatae nínik yiráp nínik mek yak námp ankár tirá wour kipo. Ono sénamp te ará nínikan sénampon: Kokopor i konap nínik, oumnámp nínik, tá yi fek nkea nínik mek saráp kwatae nínik i konap nínik, tá ankár kwataenámp ankankan saráp nínik kárákare konap, tá arop ankwapamp ankankan nkea kikiank i konap nínik. Am kikiank i konap nínik am te kwekár kwarén lotunap niamp nínikono. ✧ ⁶ Am taknap arop fákare Kwaromp karwaok tukup mo i konapara, nánkár Kwaro am

✧ **2:16:** Ro 14:1-12 ✧ **2:17:** Hi 10:1 ✧ **2:18:** 1 Ko 4:6 ✧ **2:19:** Ef 4:15-16 ✧ **2:21:** Ga 4:3-5,9
 ✧ **2:22:** 1 Ko 6:13 ✧ **3:1:** Mk 16:19 ✧ **3:2:** Mt 6:33 ✧ **3:3:** Ro 6:6-7; 2 Ko 5:17 ✧ **3:4:** 1 Jo 3:2 ✧ **3:5:** Ef 5:3-5

arop fákáre ponankoran touwe kwatae nénk nanampria nánapi tenámpon. ✱
7 Wokwaek te yumo kor am takap arop fákárerént paokopria ponankor am
nínik takiapon.

8 Aeapan maok, yumo oukoumwan te ankár ponankor tirá épér kipo.
Am tirá épér mwanap nínik te ará: Yonkwae pwarámprá yopor i konap
nínik, tá arop ankwapan kokwarokria, apae fek sámp-wouroump naerá nínik
i konap nínik. Wouroumprá oumnámp kar sér i konap nínik te yiráp táp
meknámp kánanke oukur naeane. 9 Yumo te yiráp ankwapyaenápén kwekári
kwaponó. Am te apae riteanápe, yumo manénkir sámpea paokopinap nínik
kwatae wae pwarará, 10 Kraisomp wourékam nínik fek paokop naponó.
Kwaro yumwan wourékam arop yoroí papria, mér kwapwe nénkria, yumwan
yaewour nángo, maomp nínik niampi yakáp naponó. ✱ 11 Aenámpara, nomo
am wourékam yoronámp arop te nomo ponankor waeman ankárankamp
pourouráp yakáp námpon. Aenámpara, nomo warko arakrá nínik mwareano:
Nomo te mwar Grik fi, tá mwar Juda fi, yipi fárakap konap, yipi fárakap mo
i konap, moumountukri kar, tá nkwakwe make fi arop, ankwapamp tére
konap arop, amwar yaknámp aroponó. Am te apae riteanápe, Kraiso saráp
yakría, mao námoku ponankor nomo ou mek yak námpono.

Nomo ankár aropomp i konap nínikan sámp mwanámp kar

12 Kwaro yumwan yonkwae touwea waeria nárápria nánkárápeanángo,
yumo te Kwaromp arop fi yakáp napara, yumo kor ankár take pourouráp
nínik sámpeaka arak kip: Yumo ankár arop ponankor yonkwae touweriaka
fwapnae karia yaewour kip. Yumokunap nínik te ankár apárok sámp-
anámpará, arop sánánkar porokwe fekria maok, yumwan nkwak mak napo
kor, koupour nopok mwaria yonkwae pwarámp kwaponó. ✱ 13 Yumo ou mek
nonopok kar séri tenap yak nángo te, yonkwae porokwe fekria am nínik ník
mo, pwar kip. Kwar Tokwaerao yiráp kwatae nínik tirá épéri námpara, yumo
kor tak kip. ✱ 14 Arop yonkwae touwe konap nínik te ponankor kwapwe kare
nínikan kámákár akwapria, am kwapwe kare níniként tapokwapea, énéni
tére konámpon. Ae konámpara, yumo ankár arop ankwapan yonkwae touwe
kipo. ✱ 15 Krai te nomwan yonkwae porokwe sámp konámpara, kwatae nínik
yak nángo, am yonkwae porokwe yak mo i konámpon. Tá nínik kwapwe
fek yakáp napo te, am yonkwae porokwe nínik támao yak námpon. Kwaro
yumwan wumwiria érékép námp te, yumo wae am yonkwae porokwe fek
ankárankamp pourou niamp, ankárankamp nínik fek yakáp napon. Tá yumo
ankár Kwarén aesiorá saráp yakáp kip. ✱ 16 Kraisomp kar te ankár yiráp
nínik mek kárakáre yak nángo maok, yumo nonopok kar farákápria maok,
nkwakwe make kar kwapwe mér mwanapan saráp farákáp kip. Aeria maok,
yumo ankár Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, tár kar Kwaromp Buk fekamp
sámpria, lotu i konap tár karan kor sámpá paokopria maok, yiráp waemp
kárakáre naenámp tár karan sámp kip. ✱ 17 Yumo ankank ponankor tére
mwaria nap, tá kápae kare ankank sérar nap ponankor te Jisas Tokwae Karao
nínik námpaok tére kipo. Aeria maok, mao yumwan yaewour námpan nínikia
Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér kip. ✱

Kristen yakápnap fiouan sénámp kar

18 Koumteou yumo te yiráp poumaropao sénap karwaok paokop nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare ninik napon. ✧ 19 Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touweria maok, am fárákapan kar tokwae fek séri kwapono. ✧ 20 Tárápu yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaro sénap karwaok paokop kip. Am te Kwar Tokwaerao takenkrianámp ninikono. ✧ 21 Naropwaryaenáp, yumo kor yiráp tárápuran youpoukwap yopor saráp yakápi kwapono. Tak napo, yiráp tárápu kokwaeria yumwan warákár mo mwanape. ✧

Taokeyakáp konap arop ntia tére aropan sénámp kar

22 Tére konap arop yumo te yumwan taokeyak konámp aropao sénánko te, ankár mántwaok tére kip. Yumo mao warákáranoria mao nke námp fek saráp tére mwanape. Yumo ankár Kwar Tokwaeran apáприя maok, kwapwe kare tére mwanapan saráp ninik kipo. 23 Apae kápae kare ankank yumo tére nap te fwapnae karia kárakáre fek tére kipo. Yumo aropamp téreran tére napanápe, yiráp Kwar Tokwaeramp téreran tére napon. 24 Yumo takria maok, mérenke: Kraís te yumwan taokeyak konámp Arop Tokwae ara, yumo maomp tére nap fek te nánkár wakmwaek maomp firáp arop ponankoran nopok nénk nanampria nánapitenámp ankank yak námpon. 25 Tá kwatae ninikinámp arop te nánkár námoku ami námp fek touwe kwatae sámp naenámpon. Kwar te ankárankamp puri fek arop ponankoran yurukup i konámpon. ✧

4

1 Arop taokeyak konap arop yumo kor ankár yiráp tére aropan kwapwe kare yae-párák kare ninik fek kipo. Yumo te wae mér napon, yumwan taokeyak konámp Kwar Tokwaerao kor yámar mek yak námpon.

Kwarén kar toropwapria yae-párák kare paokop mwanámp kar

2 Yumo te ankár kar toropwap i konap ninikan kárakáre fek sámpá paokopria maok, am kar toropwapnap ninik te fwapnae karia ninik kourria Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ✧ 3 Yumo ankár Kwarén sénapo, yinan kor kar farákáp mwanámp mwae kup kik-pwarano. Mámá kar te wokwaek mek wouroumpyekámpan oukoumwan te wae érik korop námpon. Aenámpan maok, arop fárákap am kar wa te monoria nap kwamp, onan fákápá páte napon. ✧ 4 Yumo ankár Kwarén sénapo, ono Kwaro onan, takrá kar farákápaerianámp ninik fek mámá mek wouroumpyekánámp kar érik farákár nanámpon. ✧

5 Yumo te arop ankwap fárákap oukoumwan Kristen mo nap nke nap fek te yiráp paokop fwapia ninik kour fek paokop kipo. Yumo ankwapan yaewour mwanap ke kwaporok pwar mwanape. ✧ 6 Yiráp kar te ankár kwapwe kare nánko, arop wa mwar karrá woupwi pap mwanap karan saráp sérar kipo. Yumo ankár arop ponankoran fwapia ninik kouria yae-párák kare karan pwarokwaprá sér mwanapon. ✧

Polo Tikikus Ntia Onesimusén Kolosi mek tirá kérépnámp kar

7 Tikikus te Kwar Tokwaeramp tére pwar mono, ankár kwapwe kare tére konámp aropono. Mao te nomo énéni tére konámp támaonon. Aenámpantá ono man warákár tokwae nampono. Mao te ono tére namp yumwan

✧ 3:18: 1 Pi 3:1-2 ✧ 3:19: 1 Pi 3:7 ✧ 3:20: Ef 6:1-3 ✧ 3:21: Ef 6:4 ✧ 3:25: Ap 10:34
 ✧ 4:2: Ef 6:18 ✧ 4:3: Ef 6:19 ✧ 4:4: Ef 6:20 ✧ 4:5: 1 Te 4:11-12 ✧ 4:6: Ef 4:29; 1 Pi 3:15-16

sénaenámpo. ✧ ⁸ Ono yumonapok man sámp-kérép namp te, yino te mokoprá yakáp námpaoeanrá yumwan farákáprá sénánko, yumo wa napo, am támao yiráp waempén kárákáre sánk nánko, warákár mwanapon. ✧ ⁹ Onesimus te tére kwapwe konámpantá ono man warákárampono. Mao te nomp ankwapnápara, ono man Tikikusént akwapenkria sámp-kérép nanko, akwap nep te, yumwan mapek koropánknámp ankank ponankor farákáp nenepón. ✧

Polo Kolosi fran 'Gude' rimp kar

¹⁰ Aristarkus te yinan fákapea páte napo yak nempao, mao kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Tá Barnabasomp naompnáp Mak, mao kuri yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao yumonapok akwap nánko te, ono wae manénkír yumwan sériampnámp taknámp, yumo man warámp kipo. ¹¹ Tá Jisas, ankwap e te Jastus, mao kor yumwan 'Gude'rá námpon. Juda fi meknámp te, am yinínkaopwe támao mwar Kristenia, onan yaewour kwapwerá téreteria arop Kwaromp firáp yakápenkria kar farákáp námpon. ✧ ¹² Epáfras kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te Kraís Jisasomp térenámp arop, yiráp nouroup támao ara, ankár Kwaro yumwan yaewouranoria arakrá kar toropwap saráp yak konámpón: 'Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria, yumo ankár arop méri yakáp konapnámp araknámpi yakria maok, Kwaromp kar te kare karonoria mér kárákáreria, yumo ankár Kwaro takenkria warákárnámp niníkaok saráp yakáp mwanapon'rá sér i konámpón. ¹³ Ono man te waeman mér namp kwamp yumwan sér rae: Mao te térea waenámpara, yumwan yaewouria maok, tá Leodisia ntia Hierapolis mekamp aropan kor mént yaewour námpon. ¹⁴ Luk te nomp dokta kwapwe kare nomo man warákár konámpara, mao ntia Demas yumwan kor 'Gude'rá nepon. ✧

¹⁵ Yumo ono 'Gude'rá namp mamá Leodisia mekamp nouroup fákáreran séria maok, Nimfa ntia sios arop maomp nap mek koupoukour konapan méntér onomp 'Gude' má sér kipo. ¹⁶ Yumwan sánknamp pas má nkea fákeyakrá warko Leodisia mekamp siosén sánk kip. Tá Leodisia mekamp siosén sámp-kérépnamp pasan nopok kor nkeaka yumwan sánk mwanapon. ¹⁷ Yumo Arkipusén arakrá sér kip: 'Amo Kwar Tokwaeramp tére sámpea tére nap am pwar kwaponó. Ankár fwapnae karia taokeyakrá fwapi téreamp'rá sér kipo.

¹⁸ Ono Pol onokump yae fek yumwan 'Gude'rá sénamp kar má kumwi nampono. Yumo te ankár ono kalabus mek yak nampan onan niník kipo. Ono niník namp te, Kwaro námokuráp niník fek yumwan yaewouria yumont yakanoria nampon.

Polo Tesalonika Firampor Manénkir Kumwimp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 20 yopwar niamp arake fek Polo taun Korin mek yakria, Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp siosén máma pas kumwimpono. Arop ankwap fárakap te Polo máma pas manénkir kumwi námprá ninik napon.

Mao yininkan yarak námp fek taun Filipai pwarará akwapea Tesalonika mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar fárakáp nángo, kápae kare arop maomp kar wawia Kristen napon. Aenapo, Juda ankwap fárakap am nkea kokwarokria Polén mwaria napon, Kristen fárakap man sámp-kérép napon, mao Korin mek akwapámpono.

Ankwap arop fárakapao am Kristen fákárean sámpá yampourou napon, am fárakapao Kwarén kárakáre fek mériaka, nonopok nounouroup napan Polo wawia, Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Tá ankwap te, am Kristen fárakap 'Jisas arákarrá korop námp fek sumpwinap arop ferám mwanap mér moria, am te mokop naenámpon?'rá turunk napon, Polo nopók Jisas mokopia ékia man mérnep aropan éréképea pok naenámpan érik sénámpon. Tá mao am fek sérrá, 'Yumo yae-párak kare ninik fek yakáprá nánap kip'rá sénámpon.

¹ Taun Tesalonika mek yakápnep sios kounteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraís Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano. Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ninikia yaewouria yumwan yonkwae porokwe sánk nángo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Tesalonika mekamp aropao Kwarén méria yae-párak yakápnep kar

² Yino te ankár kápae kare por yumwan ninikrá Kwarén aesioria, kar toropwap námp te, yiráp e kouroumpea Kwarén sér i konámpono. ✧ ³ Yino yumo Kwarén mér nap fek kwapwe kare ninik sámpprá, yumo arop ankwapan yonkwae touwe nap fek táman térea waeria, nomp Jisas Kraís Tokwae Karantá yépék te pwar mo napan Kwarén sénámpe te kokwae mo i konámpono.

⁴ Kémpiyae tárápu, yino wae mér námpon: Kwaro yumwan nouroupria náráponoria nánkáráp námpara, yumo te ankár maomp karenono.

⁵ Am fi te ará: Yino sankoroepa fárakápnámp Kwapwe Kare Kar máte kar mwar fárakáp námpanápe, mono. Máte ankár Yiki Kor Spiritao yoronámp kárakáre méntér akwap nángo, yumo am kar te kare karonoria mér kare napon. Yino yumont yae-párak yakápria yumwan yaewourinámp kwapwe kare ninik te yumokut wae mér napon. ✧

⁶ Yumo wae Kwaromp kar wa napon, am fek yumwan kápae kare touwe korop námpan maok, yumo Yiki Kor Spiritao sánknámp warákár sámpea, yino i konámp ninikaok, tá Tokwae Karaoinámp ninikaok napon. ✧ ⁷ Aenánko maok, yumo yiráp ninik kwapwe am te Kwarén mérnep arop apár fi Masedonia ntiaka Akaia mekamp aropan yénkép napon. ✧ ⁸ Kwaromp kar yumo fárakáp nap te Masedonia ntiaka Akaia mek saráp wa mono, waeman némp-némp

akwap nánko, yumo Kwarén mérnáp kar wae wa napara, yino te ampok tukupea kar farákáp mwanámp tére yak mono. ✧ ⁹ Am arop farákapao yumo mér napan yinan arakrá sér, ‘Yino yumonapok tukup nánko, yumoku karerao yinan, yumo fwaprá korop naponoria warákárria yinan farákáprá, “Yino te wae kwekár kwar pwararea yiki yak konámp Kwar kareaonámpok tukupria, Kwaromp tére konámp arop yakáp mwaria námpon” rá séri nap’rá séri napon. ¹⁰ Te am farákapao sérrá, ‘Yumo Kwaromp Táráp Jisas Kwaro apár me mekamp fárámpá papámp te, warko yámar meknámp ék naenámpria yumo yépekrá yakáp napara, Kwaromp yonkwae pwarámp wakmwaek korop naenámp mekamp yumwan Jisasó érékép námp’an sénapon. ✧

2

Polo Tesalonika mek téremp kar

¹ Ankwapyae fákáre, yumoku te wae mér napon, yino wokwaek kar yumonapok tukupeaka téremp te am tére kwaporok moyak mono. ² Yumo te waeman mér napon, yino oukoumwan yumonapok korop mo, Filipai mek yakáprá tére námp fek, yinan touwe sápria yinan wouroump napon. Aeapan maok, yino yumonapok korop námp fek te, Kwaro yinan kárákáre sáp nánko, arop ponankor yinan taokorapan kuri, kwe-pwararea pirikimp mono, kárákáre fek fokopeyakáprá yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákámpmon. ✧ ³ Yino yumwan Jisasén mérenkria farákápnámp kar máte yino ankwap ninik mek yak nánko, poupwekápria épérépnámp ninikaokria farákápnámp kar mono. ⁴ Kwar námoku yinan nkea younkoupia sérrá, ‘Fwap náráp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap’ ri tari námpara, yino am kar táman farákáp námpon. Apae aropao yinomp tére nkea warákár mwanapria tére námpanápe. Kwaro námoku yinomp ninik youroukoupia mao saráp yino térenámp warákár naenámpmon. ✧ ⁵ Yumo te wae mérapono: Yino te yiráp ankank sámp mwaria kikiankrá kar porokwerá kar farákáp mono. Kwar námoku yinomp ninik mek youroukoupia mér námpon. ✧ ⁶ Tá kare, yino te Kraisomp aposel yakáp námpan maok, yino te yumo, tá arop ankwap farákapao kor yinan e tokwae sápenkria tére mono. ✧ ⁷ Yino yumont yakria yumwan taokeyak námp te éntupwaro tárápuan porokwe fek taokeyak námpnám araknám námpon. ⁸ Yino te yumwan yonkwae touwe námp kwamp maok, yino yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar má farákáp námpon. Am táman saráp mono. Yino te yumwan yaewourrá sumpwi mwanámp nánap námpon. Am te apae riteanápe, yumo yinomp nouroup kar yakáp napantá námpon.

⁹ Ankwapyae tárápu, yino yumont yakáp námp fek kápae kare térea wae námp te yumo wae mér napon. Yino te ‘Yinan fir sápenk’rá sérantá námp kwamp, yinoku kor Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria maok, yinokump ankank mént térerá paokopria, wae fek, tá kumuruk kor mént térea wae námpon. ✧

¹⁰ Yumo te waeman mér, tá Kwaro kor yino Kwarén mérnáp arop yumwan tére námp te wae mér námpon. Yino am yumwan yaewourrá térenámp ninik te yae-párák kareria yiki kukur námpara, kwatae ninik moi námpon. ¹¹ Yumo te waeman mér napon, naropwaro náráp tárápuran taokeyakrá

✧ 1:8: Ro 1:8 ✧ 1:10: Mt 16:27 ✧ 2:2: Ap 16:19-24 ✧ 2:4: Ga 1:10 ✧ 2:5: Ap 20:33

✧ 2:6: Jo 5:41,44 ✧ 2:9: 1 Ko 4:12

fwapokwap i konámpnámp taknámp, yino kor yumwan ankákárankrá yiráp ninik fwapokwapria, kárákáre sámpenkria farákáprá sénámpon. ✧ ¹² Kwar te yumwan mao náráp firáp taokeyak námp mek koropeaka nomont yámar mek wae kwapwe sámp mwanapria wumwi námpon. Aenámpara, yino yiráp ninik mek kárákáre sánkria fopwaokrá, ‘Ankár Kwaromp ninik pwi yaknámpaok saráp paokopenk’ ria sénámpon. ✧

Tesalonika mekamp Kristen fákáreráo Kwarén méria kárákáre fek fokopeyakápnap kar

¹³ Tá yumo yino Kwaromp kar farákápanko wawia mér napantá, yino Kwarén aesiorá saráp yakáp konámpon. Am yumo sámpnap kar te aropamp kar niampán sámp mono, Kwaromp kar kare karan wa napara, am kar támao Kwarén mérnáp arop fárákáp yiráp ninik mek tére kárákáre námpon. ✧ ¹⁴ Onomp ankwapyae fákáre, yumo te Judia mek yakápnap sios fákáre Kraís Jisasén méria, Kwaromp kounteouráp arop fárákáp yakápiap niamp napon. Am fárákáp te Juda fákáreramp yae kor fek touwe sámpap niamp, yumo kor taknámp yiráp némpoukamp arop ankwap fárákápamp yae kor fek touwe sámp napon. ✧ ¹⁵ Am Juda fi te profet fákáreran tirá wouritea, tá Jisas Tokwaeran sámp-wouroumpea napan, yinan kor yérépe napon. Am taknap ninik te Kwaro warákárnámp ninik kwe-pwararea, kápae kare aropan kor yopor napon. ✧ ¹⁶ Am fárákáp te yinan kor arop ankwap firan Kwaro warko érékép naerianámp kar farákáp mwarianánko, mwae kákar napon. Am tak nap te, kápae kare por takrá tukup napo, am fárákápamp kwatae ninik akwapea tokwae kari yak nángo, Kwaromp yonkwae pwarámp am fárákápamp pourouk koropea yakanoria napon. ✧

Polo warko Tesalonika mek akwap naeria ninik tokwaenámp kar

¹⁷⁻¹⁸ Aeno ono yinoku tére námpan sénae rae: Onomp arop fákáre, yino yumont yakáp mwarianánko, Juda firao yinan yérépeapo, yino fae tákáre ke fek yumwan pwar korop námp fek yino kweri tárápu arákari námpon. Karenó, yino te yiráp pourou kare nke mwanámpán maok, yinomp ninik te yumont yak námpon. Aeria yino yumwan koropá nke mwaria kárákárerá mwae kup oupourouk námpon. Onoku kor korop naeriaka nkwakár korop nae, makár korop naeriaka, ninikrá yárák nanko, Satano yinan taokorámpon. ¹⁹ Nánkár nomp Tokwae Kar Jisas éknámp ke fek te, apae ankankao yinan yaewour nángo, kárákáre fek fokopeyakria, mao nke námp fek warákár mwanámpon? Yino te apae ankank maonámpok santukup nángo, am támao yino yae-párák tére námp yénkép naenámpon? Yino am tére námp fek sámp mwanámp te yumo támaono. ✧ ²⁰ Ye, yumo támao maok yinomp e tokwae sámpria warákár mwanámp támaono.

3

Polo Timotin Tesalonika mek sámp-kérépnámp kar

¹ Yino yumonapok korop mwarianámpao, mapek saráp yakrá yépék te kokwae námpantá, Sailas yino mwar Atens mek mamek yakriaka, ✧ ² yino yiráp nouroup Timoti sámp-kérép nenko, akwapea yumo Kwarén mérnáp yaewourria kárákáre nénkanoria nempon. Mao te yinont Kwaromp téreria

✧ 2:11: 1 Ko 4:14 ✧ 2:12: Fl 1:27 ✧ 2:13: Ga 1:11-12 ✧ 2:14: Ap 17:5 ✧ 2:15: Ap 2:23

✧ 2:16: Ro 1:18 ✧ 2:19: Fl 4:1 ✧ 3:1: Ap 17:15

Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp aropono. ³ Takria yumo ankwap fárakap, arop ankwap fárakapao yumwan nkwakwe make sokoro napo, am táman nkea apápriaka Kwarén mér napan pwarantánoria nampon. Yumo te wae mér napon, am te Kwaro yumo am táman sámpenkria ninik námp támaono. ✧ ⁴ Yino yumont yakriaka ‘Yumwan wakmwaek nkwakwe make sokoro mwanap’rá sérimp te, am támao yumwan kare korop nángo, yumo wae mér napon. ✧ ⁵ Aeria námp kwamp, ono te warko yépék mono. Ono Timotin sámp-kérép nanko, akwapá yiráp mér nkea warko arákarrá koropea onan sénaenámpria nampon. Satano yumwan kwekár nángo, yino téré námp kwaporok akwapá moyakantáno. ✧

Timoti kar kwapwe sankoropá sénánko, Pol warákarimp kar

⁶ Tá Timoti wae arákarrá koropea yinan yumo Kwarén ménap kar kwapwe, tá arop ankwapan nounouroup i konap ninikan farákáp námpon. Tá mao yinan sérrá, “Yumo yinan ninikria warákárria yinan nke mwaria ninik nap te, yino kor yumwan nke mwaria ninikimpnámp taknámp napon.” ✧ ⁷ Ankwapyae fákáre, yino te nkwakwe make ninik kápaé sámprá yakáp námpao maok, yumo mér kárakáre fek yakápnap kar wa nángo, am támao yinan kárakáre sámp námpon. ⁸ Yino te wae mér, yumo Tokwae Karént koumpea kárakáre yakáp napo maok, yino kor yumwan nkeaka yiki yakáp námpon. ⁹ Yino te Kwarén sér mwaria yumwan ninikria warákár tokwae námpon. Aenámpara, yino te am warákárnámp ninik fek táman Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konámpo. ¹⁰ Yino te yumwan nke mwaria te ankar wae fek, tá kumuruk kor Kwarén sér saráp yak konámpo. Yumo Kwarén mér nap pwi mo nángo te, yino warko yaewouránko, yumo fwapia mér karenkria námpon.

¹¹ Yinomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntiaka nomp Jisas Tokwae Karao námoku yinan fwap éréképea yumonapok tirá kérép keponoria nempon. ¹² Yinomp ninik te, Tokwae Karao yumwan yiráp ninik mek arop ankwapan nounouroup mwanap ninik kák nángo, top-pwarámpá yakanoria námpon. Aenángo maok, yumo nonopok nounouroupria, ankwap fárakapan kor nounouroup napo, yino yumwan nouroup i konámpnámp taknámp tokwae kari yak naenámpo. ¹³ Yinomp ninik te, Kwaro yumwan takriaka kárakáre sánk nángo maok, nomp Tokwae Kar Jisas warko náráp arop ponankor éréképrá ék námp fek te, yumo nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yiki kukur yakápria maok, mao nke námp fek nkwak maki nap yak mo naenámpo. ✧

4

Kwaro warákár naenámp niamp ninikaok paokop mwanámp kar

¹ Ononamp fákáre, yumo Kwaro warákárnámp kwapwe kare ninikaok paokop nap te, yino wae yumwan ponankor am ninik yénki námpara, yumo ampaok paokop napon. Aenapan maok, yino oukoumwan yumo ankár kánámpár takrá yakáp mwanapria, Jisas Tokwae Karamp e fek yiráp ninik mek kárakáre sánk námpon.

² Yumo te wae mér napon, yino yumwan farákápnámp ponankor kar máte Jisas Tokwae karamp ninikaok farákáp námpono. ³ Kwaromp ninik te arak námpon: Yumo ankár kokopor i konap ninik te pwarareaka, yiki

kor ninik fek yakápenkrá ninik námpon. ✧ ⁴ Aeria maok, yupuráp arop yumo ponankor ankár yumokuráp yupurént saráp yakápnap ninik te yiki kor yae-párák kare yakáp i konap ninik fek yakáp kip. ✧ ⁵ Yiráp ninik te Kwarén mér monap arop niampia kokopor ninikan kikiankrá paokopi kwapono. ✧ ⁶ Yumo te yiráp ankwapnápén, mao te Kristenara, onan yopor mo, fwaponoria maomp yupurént kwatae niniki kwapono. Am taknap arop fárákapan te Kwar Tokwaerao touwe tokwae kwatae sánk naenámpon. ⁷ Kwaro nomwan wumwiria érékép nám p te apae am kokopor ninikaok paokopenkria ninámpanápe, mono. Mao nomwan wumwiria érékép nám p te, ankár yiki kor ninik fek yakápenkria ninámpon. ✧ ⁸ Aenámpara, kar yino fárákáp nángo, arop am kar ták-sinámp te, mao te aropan younkwe sir mono. Kwarén younkwe sinámpon. Am Spirit Kwaro nénk nám p te kwaporok spirit mwar mono. 'Ankár Yiki Kare Spirit'rá sér i konapono. ✧

⁹ Ono te yumo nonopok yiráp ankwapyaenápen nounouroup i konap ninikan kumwi mono. Am ninik te Kwaro yumwan wae yénk nángo méri yakáp naponon. ✧ ¹⁰ Yumo te waeman ponankor Masedonia mek mwaekamp Kristen ankwapyaenáp fárákapan takrá nounouroup napo, yino wawiaka yumwan kárákáre fek sérrá: Yumo te ankár am ninik fek saráp yakáp napo, támao tokwae yak kuno. ¹¹ Yumo te ankár yino wokwae séri nám p nám p taknám p sánánkar tankáprá yumoku tére mwanap ninikan sámpea kárákáre kipo. Ankwapamp térean énoukouprá sérari kwapono. Yumo ankár yumokuráp yae kor fek téreteria maok, yumo fwap yumoku taokeyakáp mwanapono. ✧ ¹² Aenapo maok, yiráp ankank wae yumwan pwi nángo, yumo arop ankwapan 'Yinan yaewourria fir sápen'rá sér moria maok, Kwarén mér monap arop nke nap fek yae-párák kare paokop napo, am fárákapao yumonap ninik táman nkeaka warákár mwanapon. ✧

Jisas Tokwae warko ékria nomwan fápárámpá kák naenámp kar

¹³ Yinomp arop fákáre, yinomp ninik te yumo arop sumpwi nap fek épérép te mono, fwapia mérenkria námpon. Takria yumo Kwarén mér moria warko ferámp mwanap ke yépék mo i konap aropao i konapnám p yonkwae touwe kéképrá éménka wae mwanape. ✧ ¹⁴ Jisas sumpwiaka warko fárámp nám p te nomo wae mér námpon. Taknám p warko Jisas apárok ék nám p fek te Kwarén mériaka sumpwinap arop te Kwaro warko Jisasént éréképá korop naenámpon.

¹⁵ Yino Jisas Tokwae Karao naenámp karan yumwan fárákáp nám p te ará: Tokwae Karao koropnám p ke fek te nomo oukoumwan yiki yakápnám p arop te sumpwinap aropan mekia tukup mono. ✧ ¹⁶ Kwaro tékén wumwi kar fek sénánko, wur fokop napo, am fek ensel tokwaerao tékén wumwi nángo, Jisas Tokwae Karao námoku yámar meknám p warko ék nám p fek te Kwarén méria sumpwinap aropaomékir ferámp mwanapon. ¹⁷ Am tak nap fek maok, nomo oukoumwan yiki yakáp nám p nomwan yiki Jisas Tokwae Karao am fárákapént éréképea koumwe mek pokeanángo maok, am fek nomo Kwar Tokwae Karan kikipia maok, nomo méntér yámar mek yakápi-yakáp mwanámpon. ¹⁸ Ae mwanám para, yiráp ankwapyaenápo ninik mek kárákáre sámpea warákár fek yakápanáponorá ankár mámá kar fárákáp kipo.

✧ 4:3: 1 Pi 1:16 ✧ 4:4: 1 Ko 6:13,15 ✧ 4:5: Ro 1:24-28 ✧ 4:7: 1 Pi 1:15 ✧ 4:8: Lu 10:16
 ✧ 4:9: Jo 13:34 ✧ 4:11: Ef 4:28 ✧ 4:12: Kl 4:5 ✧ 4:13: 1 Ko 15:20; Ef 2:12 ✧ 4:15: 1 Ko 15:51-52

5

Nomo ankár Jisas Tokwae ék naenámp keran nánaprá yakáp mwanámp kar

¹⁻² Jisas ék naenámp ke te, oukun naenámp aropao kumuruk e-poup korop konámp niampono. Am te yumoku wae mér napara, yino am ankank korop naenámp ke te sér mono. ✧ ³ Ae naenámpan maok, arop ankwap fárakapao sérrá, “Oukoumwan te kwapwe kare kenono. Fwap yae-párak yakáp mwanámpono.” Aerá ninik napo, am ke fek táman yupurao táráp tank naeria arowkap konámp niamp, faokor mwanap touwe tokwaerao am fárakapan koupour korop nángo te, wouroukoup mwanap pourou mono. ✧ ⁴ Aeno onomp kémpiyae fárakap, yumo te apae kirikíp mek yakáp napan oukun arop korop nángo, korokop konapnámp taknámp, am yae korop námp nkerá korokop mwanapanápe. ⁵ Yumo ponankor yámar ntiaka wae kwapwe fekamp aropon. Nomo te kirikíp nti kumurukamp arop mono. ✧ ⁶ Aenámpara, nomo arop ankwap fárakapao pamp i konapnámp araknámp pamp mwareano. Nomp yi te ankár firékarea yak nángo, nomp ninik te ankár érik karaok farákárano. ⁷ Nomo te waeman mér námpono, arop pamp nap te kumuruk pamp i konapon. Tá arop kwatae ént fárítea mánmánrá paokop konap te kumuruk i konapon. ⁸ Aeno nomo te wae fekamp aropara, nomo te ankár érik karaok farákár nángo, ankank youroukoupia mér mwaro. Nomo Kwarén mérnámp ninik ntiaka aropomp i konámp ninik te káraenámp yirimpea paokopria maok, tá Kwaro nomwan warko érékép naenámpria kárakáre fek yépékrá yakápnámp ninik te, kaparáp koumpnámp araknámp me korok woukwepea paokop mwanámpon. ✧ ⁹ Kwaro nomwan nánkáráp námp te nomwan yopor nanampria nánkáráp moi námpono. Nomp Jisas Kraís Tokwaerao nomwan warko érékép naenámpria nánkáráp námpono. ¹⁰ Jisas te nomwan yaewourrá sumpwi námpara, nomo oukoumwan yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo fwap méntér yiki yakáp mwanámpon. ✧ ¹¹ Ae mwanámpara, yumo te nonopok yaewour naenámp kwapwe karenámp kar sérar nap te, ankár yumoku oukoumwan napanámp maknámp, nonopok waria kárakáre sámpria warákár mwanapon. ✧

Kwaro yaewour nángo, kwapwe kare ninik fek tére mwanap kar

¹² Ankwapyaé fákáre, yino yumwan sénámp te ará: Kwaro, sios yumwan taokeyakápenkria arop páte námpara, am fárakapao yumwan taokeyakápria yiráp ninik fwapokwap i konapara, yumo te ankár am fárakapamp yae ankore mek yakáp kipo. ✧ ¹³ Yumo te am tére nap táman ninikria maok, yonkwae kárámpá am fárakapan warákárria, énéni ankáránkamp ninik fek yakáp kip.

¹⁴ Ankwapyaé fákáre, yino yumwan kar kárakáre kare fek sénámp te, arak kipria námpon: Yumo te arop kokwaerá paokop nap warko éréképea fwapokwapria maok, tá arop ankwap fárakapao kor apáprá paokop napan kor taknámp, kárakáre sámpánáponoria yaewourria maok, tá ankwap fárakap fwapia kárakáre mo napan kor mént yaewour, tá arop ponankoran kor sánánkar porokwe fek tére kipo. ✧

¹⁵ Yumwan kwatae ninik napo yumo nopok kor kwatae niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenápen kwapwe kare ninik fek saráp sérrará paokopria yaewourria maok, arop ponankoran kuri ankár tak kip. ✧

✧ 5:1-2: Mt 24:36; Mt 24:40-44 ✧ 5:3: Lu 21:34-36 ✧ 5:5: Ef 5:8-9 ✧ 5:8: Ef 6:14,17 ✧ 5:10: Ro 14:7-9 ✧ 5:11: Ju 20-21 ✧ 5:12: Hí 13:17 ✧ 5:14: 2 Te 3:6,11,15 ✧ 5:15: 1 Pi 3:9

16-18 Yumo Krai Jisasént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan takenkri-anámp ninik te ará: Yumo ankár warákár saráp yakáp, tá yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp, tá yumwan apae-apae ankank korop námpan kor, ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ✨✨

19 Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek tére naerianámp man taokor kwapono. 20 Yumo te arop Kwaro maomp ninik mek sánknámp profet kar farákáp nángo te, man kokwaroki kwapono. 21 Aeno yumo te ankár arop ponankor yumwan farákápnep kar am youroukoupia, kwapwe kare ninikan sámp-sampria maok, ✨ 22 ponankor nkwakwe make ninik kwatae námp te ankár kwe-pwar kipo.

Kar pwarnámp mwaekamp kar kánanke

23 Yonkwae porokwe fi korráp Kwaro yumwan fwap ponankor yiki kukurrá kák naenámp. Mao námoku yiráp waemp, yiráp ninik, yiráp pourou taokeyak nángo maok, nomp Jisas Krai Tokwae Kar warko arákarrá ék námp fek nkwak maki nap yak mo, kwapwe kare yakáp mwanapon. 24 Kwaro námoku yumwan wunwiria érékép námp te, yumwan kwaporok pwar mono. Mao námoku sérinámp ponankor karwaok i konámpara, fwap tak naerámp. ✨

25 Yumo ‘Kwaro yinan yaewourano’rá sér kipo. 26 Yumo Kristenao i konap ninik fek yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor nounourouprá yae kókoupwiyak kipo.

27 Mámá karan Kwaro onan sáp námpan ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo má pas fekamp kar má yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor farákáp kipo.

28 Ono ninik namp te, Tokwae Kar Jisas Kraiso námokuráp ninik fek ankár yumwan yaewouranoria nampon.

Polo Tesalonika Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Polo Korin mek yakria am yopwar fek táman ankwap pas kumwia Tesalonika mek yakápnas siosén sámp-kérép.

Ankwap fákáreao Polonámpok kar kérépra arakrá sér: Tesalonika mekampsios fákárea 'Jisas Kraiss te wae má apár mek warko ék tenámpono' ria ninik tokwae napon. Aenapantá maok, Pol, Sailas, Timoti makia am fárakapamp ninik fwapokwapria pas kumwi napon. Polo sérrá, "Am yae te korop mo, sikono." Aeria maok, nánkár Jisas ék námp fek koropánk naenámp ankankan am fek kumwi námpono.

¹ Taun Tesalonika mek yakápnas sios kounteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia, yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraiss Tokwaerént kounpá yakáp nap, yiráp por kérépreano.

² Yino ninik námp te Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraiss Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Polo Kwarén aesio rimp kar

³ Ankwapyae fákárea, yino te kápae kare por yumwan ninikria Kwarén 'Aesio'rá sér i konámpon. Yino yae-párak tak námp te, apae riteanápe, yiráp mér kárakárea karia, yumo ponankor ankárárank arop ankwap fárakapan warákár kare napon, am ninik akwapea tokwae kari yak námpan námpon. ✧

⁴ Yumo tak napantá maok, yino tukuprá Kwaromp sios fákárea ou mek yiráp e sakap konámpono. Yino arakrá sér, "Tesalonika mekampsios te Kwarén mér napara, man yorowar napo, nkwakwe make touwe korop námpan kor, mao mér kárakárea napara, kárakárea fek yakáp napon'rá warákár-sér i konámpon. ✧

Kwaro nomwan yae-párak kare ninik fek yurukup naenámp kar

⁵ Yiráp am ninik Kwaro nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te náráp yae-párak kare ninik fek nomp ninik younkoup konámpono. Yumo Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan téria, am fek touwe sámp nap táman, Kwaro yumwan am mek yakáp mwanap pwi kare pap naenámpon. ⁶ Kwaro náráp yae-párak kare ninik fek yurukup naenámp te ará: Yumwan touwe tokwae sánk taeri nap aropan te nopok touwe tokwae nénk naerámpon. ✧ ⁷ Nánkár Jisas Tokwae Karao yámar meknámp ensel kárakárea éréképea yaomwi tokwaerént érik ék námp fek maok, yumo sámpnap touwe am fwapia pap nángo, yumo yae-párak yakápra, nomo énéni yae-párak anepérrá yakáp mwanámpon. ✧ ⁸ Nánkár am ke fek maok, Kwarén mér moi nap, tá nomp Jisas Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar wawia mántwaok paokop moinap aropan touwe tokwae kwatae nénk naenámpon. ✧ ⁹⁻¹⁰ Jisas éknámp yae fek maok, am fárakapao sámp mwanap touwe te Kwar Tokwaeramp wae kárakárea tokwae fek Kwaromp wonae fik yakáp mon, panek yakápria maok, touwe tokwae sámpea nap te, ankár takí yaká yakáp mwanámpon. Aeno

✧ 1:3: 1 Te 1:2-3 ✧ 1:4: 1 Te 2:19-20 ✧ 1:6: Ro 12:19 ✧ 1:7: Mt 25:31 ✧ 1:8: Mt 25:41; Ro 2:8

arop Kwarén méria mént yakápnap fákáreao maok Kwaromp e sakapria, ponankor man warákárapo, yumo kor énéni tak mwanapon. Am te apae riteanápe, Kwaromp karan farákáp nánko, yumo wawia ‘Kareno’ riaka méri napara napon. ✨

Polo Tesalonika mekamp aropan kárákáre sánkanoria Kwarén sérímp kar

¹¹ Yino te am yumo Kwaromp e sakap mwanap táman ninikria maok, ankár nomp Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap saráp yakáp konámpon. Yumo Kwaro yumwan wumwiri námpaok paokop napan, yino ninikia, Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo am wumwiri námpaok paokop mwanap pwi kare yakanoria Kwarén sér i konámpon. Yino te Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, yumo ponankor kwapwe kare tére mwaria ninik nap te, fwap yae-párák téreteria, yumo Kraisén mér nap fek tére ponankor fwap tére mwanaponoria Kwarén sér i konámpon. ✨ ¹² Yumo am taknap ninik fek táman yumo nomp Tokwae Kar Jisasomp e sakap napo, tá mao kuri yiráp e sakap naenámpon. Nomp Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiss mao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yumo fwap am ankank tak mwanapon. ✨

2

Kwaromp kar ták-sinaenámp arop korop naenámp kar

¹ Ankwapyae fákáre, oukoumwan yino nomp Jisas Kraiss Tokwae Kar warko arakarrá ék nánko, Kwaro nomwan Jisasént ankára mek koupoukour naenámpan yumwan má kar arakrá sér mwarianeano: ✨ ² Ae te arop ankwap fárakapao yumwan sérrá, “Jisas Tokwae Karamp yae te wae korop námpon!” Am te ‘Arop profet kar séri námp’rá sér, tá ‘Arop farákáprá séri námp’rá sér, tá ‘Yino pas fek kumwiaka séri námp’rá sér. Arakrá sérar napo te, yumo am kar wará koupour kar kokorokoria, yiráp yae-párák yurukup i konap yonkwae kour pwar mwanape. ³ Yumo te arop ankwapao yumwan nkwakwe make kar sérarrá poupwékáp napo, kare kar napan mpweria wawi kwapono. Am yae te kwaporok korop mono. Manénkir te nomo nke nánko, kápae kare arop námokunap sokororá Kwaromp kar ták-sirirá paokop napo maok, tá Kwaromp kar ták-sir i konámp arop ankáránk érik korop naenámpon. Wakmwae Jisas Tokwae Kar éknámp ke fek te am arop te yaomwi tokwae mek pik naenámpon. ✨ ⁴ Mao arop lotu i konap ankank ponankor, tá arop Kwaromp ankankrá ninik nap ponankor kwe-sirarea, námokuráp eran narek papria, Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapá tankria sérrá, “Ono támao ono Kwarono.” ✨

⁵ Ono wokwae yumont yakamp fek, yumwan am kar táman sériamp te yumo te nik mo nap nie? ⁶ Yumo te am ankank am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop oukoumwan taokorámp te wae mér napon. Nánkár Kwaro pátenámp yae fek am kwékáp arop érik korop naenámpon. ⁷ Kwaromp lo ták-sinaenámp te kánánkámp térerá yak námpon. Mao te kánánkámp térerá yakrá akwapea nánkár am mwae kákarnámp arop ér-sakwapnámp ke fek naenámpon. ⁸ Am ke fek táman am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop te Satanomp kárákáre fek érik korop nánko maok, Jisas Tokwae Kar ékria man náráp táp mekamp ouwipár fek porokwap-pap naenámpon. Tá mao náráp

✨ **1:9-10:** Mt 25:41,46; 2 Pi 3:7 ✨ **1:9-10:** Kl 3:4 ✨ **1:11:** Kl 1:10 ✨ **1:12:** 1 Ko 10:31 ✨ **2:1:** 1 Te 4:13-17 ✨ **2:3:** 2 Te 2:8 ✨ **2:4:** Dan 11:36; Mt 24:5

wae tokwaent érik korop nâmp fek am lo ták-sinámp aropan am wae támao kwatae pap naenámp. ⁹ Mao Satanomp kwekár ninik fek nkwakwe make kárákáre, tá maomp kárákáre yénknámp kwekár ankank yoro nánko, arop ponankor am táman nkea kokorokor mwanapon. ✧ ¹⁰ Mao nkwakwe make kwatae ninik fek kwekáránko maok, nánkár faokor mwanap arop am kar wawiaa karenorá mwanapon. Am arop fárákápe te Kwaromp karan warákár napo te, Kwaro fwap warko érékép naenámpan maok námoku monoria pwar napon. ¹¹ Aenapantá maok, Kwaro am Satanomp kárákáreao am fárákapan kwekáránko, am kwekár kar táman méranáponria pwarari námpon. ¹² Aenánko maok, arop ponankor kare kar karan mér moria pwarará maok, nopok kwatae ninikaokria am táman saráp warákáránkinap arop fárákápe te Kwaromp kot mek touwe kwatae sámp mwanapon.

Tesalonika mekamp aropan Kwaro warko érékép naenámp kar

¹³ Aeno ankwapyae fákáre, Kwar Tokwaerao yumwan warákárámpantá yino ankár yumwan Kwarén 'Aesio'rá sénámp. Kwaro wokwaek kar yumwan warko érékép nanampria nánkáráp tenámpara, Yiki Kor Spiritao yoroianánko, yumwan Kwaromp arop fi arákareaka, tá yumo ankár Kwaromp kar kare wawia karenorá sénapo, Kwaro am ninik fek táman yumwan warko érékép námpon. ✧ ¹⁴ Maomp ninik te yumo ankár nomp Jisas Kraiss Tokwae Karamp wae tokwae ntiá kárákáre tokwae mek yakáp mwanapri-anánko, yino yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nâmp fek Kwaro yumwan wunwiria warko érékép námpon. ¹⁵ Ankwapyae fákáre, aenámpara, yino yumwan Kwaromp kar kápae kare farákáppria, kar fek sérrá, pas fek sénámp kar te, máte kare karono. Yumo am táman ankár méria kárákáre fek fokopeyakápprá ampaok kipo. ✧

¹⁶ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiss ntiaka nomp Naropwar Kwaro nomwan warákária námokuráp ninik fek nomp ninik mek yaewour nepo, nomo kárákáre sámprrá warákárrá yakáp námpon. Tá mao nomp méran yaewour nánko, nomo Kwaro nomwan fwapokwap kar naenámpan yépék námpon. ¹⁷ Aenámpara, yino ninik nâmp te, Kwaro yiráp ninik mek kárákáre sánkria yaewouránko, yumo ponankor kwapwe kare ninikaokria kwapwe kare karan saráp sérarenkria námpon. ✧

3

Yumo ankár Kwarén sénapo, 'Yinan yaewourano'rá sériap kar

¹ Ankwapyae fákáre, yino warko ankwap kar sénámp te ará: Yumo ankár Kwarén kar toropwap napo, Kwaro yinan yaewouránko maok, maomp karao kor ankár némp-némp koupour akwapeaka tokwae yak nánko, mao yumo ou meknámp e tokwae sámp nâmp niámp, take pourouráp e tokwae sámp naenámp. ² Yumo wae mér napon, kápae kare arop oukoumwan Kwarén mér mo napara, yumo Kwarén kar toropwap napo, kwatae ninikráp arop yinan mwaria napo, mao yinan yaewour naenámp. ✧

³ Aeno Kwar Tokwae te nomwan yaewour naerámp te pwar mo i konámpara, fwap yumwan kárákáre sánkria taokeyak nánko, Satan te yumwan éréképá akwap mo, fwapon. ✧ ⁴ Tokwae Karao yinan ninik sápp nánko, yino yumwan wae arakrá mér námpono: Kápae kare ninik yino

✧ **2:9:** Mt 24:24; Yé 13:13 ✧ **2:13:** Ef 1:4-5; 1 Te 1:4; 1 Pi 1:2 ✧ **2:15:** Ro 8:30; 1 Ko 16:13 ✧ **2:17:** 2 Ko 1:3; Hi 13:21 ✧ **3:2:** Ro 15:30-31; Ef 6:19 ✧ **3:3:** Jo 17:15

yumwan ‘Térenk’rá séri nâmp te, yumo wae takrá tére napara, nânkârap kor yumo fwap takrá tére mwaria napon.

⁵ Yinomp ninik te Tokwae Karao yirâp ninik ékéker nânko, yumo Kwaro arop fârákapan warákár kare konâmp ninik mér kareria maok, Kraïsonp touwe sâmpa kârákâre fek fokopeyak konâmp ninikan kor mér karenkria nâmpôn. ✧

Ponankor aropao tére mwanap kar

⁶ Ankwapyae fâkâre, nomp Jisas Kraï Tokwae Karao yinan sênânko, yumwan kârákâre fek sérreano: Arop ankwapao tére moitea kokwaenâmp ninik fek yârakriaka yino yumwan fârákápnâmp kar ampaok yârak mo, pwar nânko te, yumo kor mént paokopria mántwaok mwanape, ankár panek yakâp kipo. ✧ ⁷ Yumo te ankár yinomp ninikaok paokop mwanap wae mér napon. Wokwaek kar yino yumont yakâpâmp fek te, yino kwaporok tankâp moimpon. ⁸ Yino te fir ankwap yirâp yaekamp kwaporok sâmpa fâr moimpon. Yino ankár mani fek sarâp sâmp konâmpôn. Yino ankár yinoku kor yâmaraok kumuruk kor yinokump yae fek térea waeria maok, yumwan ‘Fîr sâpenk’ ria kar sér moimpon. ✧ ⁹ Yino te yumwan Kwaromp kar fârákáprâ térea wae nâmpara, ‘Nopok fir sâpenk’rá sér mwanâmpan maok, yino te takrá sér mono. Yino mak nânko maok, yumo yinomp ninik man nkea yumo kor mántwaok takrá tére mwanapria ninâmpôn. ¹⁰ Yumo te wae mér napon, yino wokwaek yumont yakria yumwan sânkâmp lo kar te arakrá sérimpon: Arop nâmo tére te monoria nâmp te, mao fir sâmpâ fâr mono.

¹¹ Am te apae riteanápe, yino wa nânko, arop ankwap fârákap tére mo, kwaporok párák yakâpria ankwapao térenap ankankan énounkouprâ sérarrâ paokop napantâ sênâmpôn. ¹² Oukoumwan te yino Jisas Kraï Tokwae Karamp e fek am taknap arop fârákapan kar kârákâre fek arakrá sênâmpôn: Am fârákap te ankár fwapi tankâprâ téreria maok, fwap nâmoku taokeyakâpria fir sâmp mwanapon. ✧ ¹³ Aeno ankwapyae fâkâre, yumo kwapwe kare ninik fek tére nap te kokwae kwapono.

¹⁴ Tâte arop ankwapao yino kumwinâmp pas fekamp kar ponankor má mériaka mántwaok yârak mo nânko te, yumo am aropan fwapia mérria, man kwaporok pwate napo, nâmoku mwar yakriaka nâmokunâmp ninik am mériaka pwarâpae naenâmpôn. ¹⁵ Yino te yumwan, mao te nomo man yopornâmp aroponorâ ninikia pwar kipria sér mono. Yinomp ankwapnâprâ ninikria maomp ninik fwapokwap kipo.

Polo Tesalonika firan ‘Gude’rá sênâmp kar

¹⁶ Tokwae Kar te yonkwae porokwe fek yakâp i konap ninik fi kor ara, onomp ninik te, nkwakwe make ankank korop nâmpan kor, mao yumwan yonkwae porokwe nénk nânko, yumo yonkwae porokwe fek yakâpenkria nampon. Mao te ponankor yumont yakanoria nampon. ✧

¹⁷ Pol onoku yumwan ‘Gude’rá kumwi rae. Ono ankár onomp pas ponankor pwar nâmp fek onokump yae fek námake pourourâp kar kumwi konampono. ✧

¹⁸ Ono ninik namp te, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraï nâmoku ninikia yumwan yaewouranoria nampon.

Polo Timotimpor Manénkir Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 33 yopwar niamp arake fek, Polo má má pas Timotimpor kumwia sánkámpon.

Timoti te províns Galesia mekamp taun Listra meknámp koropnámp arop tár-ménkino. Maomp naropwar te Grik fi, tá maomp éntupwar te Juda fi mekampono. Wokwaek Polo Kwapwe Kare Kar farákápámp fek Timotin warámpea yárakimpan maok, wakmwaek te Timoti Efesus mekamp sios taokeyak nángo, Polo má pas kumwia sámp-kérépámpon. Timoti te ankár arop ankwap fárakapao Kristen fákáreramp mér kwatae papantá ‘Fwapi taokeyakria Kwaromp ninikaok mwanap’rá sénámpon. Tá ankwap tokwae kar ankank te, ‘Timoti ankár am mekamp sios mek tére mwanap yae-párak kare arop yoroi papamp’rá sénámpon. Tá Timotin kor ‘Ankár Jisasomp térenap arop kwapwe kare yakamp’rá sénámpon.

¹ Ono Pol, Timoti amonapok kar kérép rae. Kwar ntiaka Kraís Jisaso onan wokwaek kar akwapea kar farákáperia aposel e papeaka onan sámp-kérepepon. Am Kwar te nomwan warko éréképámp Kwarono. Am Kraís Jisas te nomo man nke mwanámperia yépékrá yakáp námpon. ✧ ² Timoti e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka ono waráp por má pas má kumwi nampon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntiaka nomp Tokwae Kar Kraís Jisas mao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropmpiaka, yonkwae porokwe sánk keponoria nampon. ✧

Nomo kwekár karan ankár apárok anámpá pap mwanámp kar

³ Ono wokwaek kar províns Masedonia mek akwap naeriaka amwan sériampnámp taknámp warko sér rae: Amo ankár taun tokwae Efesus mek am mek saráp yakria maok, Kwaromp kar yiki mwae yénkrá farákáp konap arop ankwap fárakapan ‘Kwekár kar arop fárakapan farákáp kwaponó. Pwar kip’rá kárakáre fek sérampo. ⁴ Tá am kwekár tisan arakrá séramp: “Yumo yiráp tékénouamp e kouroumpea am fek nkwaekwe make kikir kar mwar táman ninik tokwaerá farákáp kwaponó.” Am take kar te náráp ninik fárámp nángo, épérépnámp kar sérarrá tárápar mwanape. Am take ninik te Kwaro ponankor aropan ninikia yaewour naenámp ninik tokwae kwapweran yaewour mo karonó. Nomo fwap am Kwaromp ninikan ninikia karenoria mér mwanámpon. ✧ ⁵ Aeno ono oukoumwan amwan sánknampp kar máte nomwan arakrá yaewour naenámpria nampon: Nomo Jisasén kor kare karonoriaka mér kareria, Kwaro nke námp fek yiki kare yakáprá, tá nomo nomp ninik mek yurukupia kwatae ninik yakantá karrá yakáp mwanámpon. Am ninik fek táman nomo nonopok nounouroup kare mwanámpon. ⁶ Arop ankwap fárakap te am ninik kour pwarará paokopria maok, kwaporok kar mwar táman sérarrá paokopria epépépi yakáp napon. ⁷ Am fárakapao ‘Yino te Kwaromp lo mérnámp tisa yakáp mwar’rá sér i konapon. Aenapao maok, námoku karerao kor am kar fwapia mér moria maok, táte am kar fian kor taknámp fwapia mér mo napon. ✧

✧ **1:1:** Kl 1:27 ✧ **1:2:** Ap 16:1-3 ✧ **1:4:** 1 Ti 4:7 ✧ **1:7:** 1 Ti 6:3-4

⁸ Nomo ponankor wae méron, am Mosesomp lo Kwaro arakrá térenkrianámpaok tére námp te, am lo te kwapwe kare ankankono. ⁹ Aeno nomo am táman kor fwapia mér námpon: Loamp tére te arop yae-párak námpan fákap mono. Arop lo kar ták-sir konap arop, sokoro ninikaok i konap, Kwarén kor younkwe sánkria maok, kwatae ninikaok tukupnap aropan fákap konámpon. Aeria maok, arop fárakapao Kwaromp ninik te wampwenoriaka pwarará maok, apárokamp ninikaok tukup konap aropan fákap konámpon. Aeria maok, loamp tére te éntupwar naropwarén kor tirá wouria, arop ankwapan kor tirá wourinap aropan fákapá pap konámpon. ¹⁰ Aeria maok, koumteouráp arop kokoporria maok, poumou-tárápu nonopok yupunámp kokoporria maok, arop arop oukun éréképria maok, arop ankwap fárakap kwekár i konap, ankwap fárakap te kwekárria maok, karenoriaka, fou e sér i konap, tá Kristen ninikan yénpépnámp téreran yorowar i konap ankwapankwap ninik ponankor, am taknap arop fárakap táman loao fápákamánk i konámpono. ¹¹ Má kar kare máte Kwaro onan farákápampria sápnámp Kwapwe Kare Kar mek yak námpon. Am Kwaronámpoknámp koropnámp Kwapwe Kare Kar te waeráp kwapwe ara, nomo ponankor man warákár mwaro.

Polo Kwaro nomwan manénkir aropompimpan 'Aesio'rá sérímp kar

¹² Nomp Kraís Jisas Tokwae Karao ono fwap maomp karwao tére nanamp nkea méria maok, onan nánapia náráp tére téreaeria kárakáre sáp námpon. Aerianánko maok, ono man 'Aesio'rá sér rae. ✧ ¹³ Kare, ono wokwaek kar te Kwaromp e wouroumprá yárakria maok, Kristen fákáreran sokororia man kárakárerá yárakiampon. Aeno mao wae mér, ono oukoumwan Kraísén kare karonorá mér moriaka épérép ninik fek man yopor nampara, mao onan aropompi námpon. ✧ ¹⁴ Aeria maok, nomp Kwar Tokwaerao námoku ninikia onan warákár tokwae námpono. Aenánko, ono am warákár tokwae fek Kraisént koumpeyakápnámp aropamp man mér námp, tá nomp ankwapnápen nouroupnámp ninik sámpampono.

¹⁵ Kraís Jisas te apárok ékia maok, kwatae ninikráp arop nomwan érékép naeria ék námpon. Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá méranápono. Táte onoku kareao kor arop ponankor kámá-pwarará kwatae kare ninikráp arop nampono. ✧ ¹⁶ Aeno Kraís Jisaso ninik námmp te, arop ponankor mao kwatae ninikráp aropan aropompria porokwe fek yépék i konámpan mérenkria námpon. Aenámpara, ono arop ponankor kámá-pwararea kwatae kare nampan maok, mao onanmékir aropompi námmp te, arop ponankor onan nkea, am fárakapao kor karenoriaka man méria maok, yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ¹⁷ Mao te ankár yaká yak konámp kingono. Mao te sumpwi mo i konámp, arop man te nke mo, mao te Kwar ankárank kare támaono. Nomo ponankor mao te tokwae kar kárakáre kor kwapwe kareara, maomp e kumur méntép ankár sámpea sakap mwaro.

Timoti ankár Satanén yorowaria kwe-pwar naenámp kar

¹⁸ Onomp táráp Timoti, ono siosomp profet fákárerao wokwaek amwan sériap karan ninikia, oukoumwan amwan amo térenanap karan sénae rae: Amo am profet kar táman warko ninik napo maok, amwan kárakáre sánk nánko, amo ankár soldia niamp kárakáre fek fokopeyakria Satanén yorowaria kwe-pwarampo. ✧ ¹⁹ Am yorowarnámp mek amo Kwarén

mér napan kárakáre fek sámp-fákeyakria, Kwaro nke namp fek waráp ninik mek kwatae ninik yak mo kare námprá ankár mérampo. Arop ankwap fárákap tak mo, kwatae ninik yak nánko, Kwaro man fwapokwap naenámpan monorá napo maok, náráp Kwarén mér nap ankár kwatae akwap námpon. ²⁰ Himeneus ntiaka Aleksander arop yaworao kor takepo, ono Satanomp yae sánk nanko maok, Satano am arop yaworan sámpá sokoro nánko, warko ninikiaka Kwarén wouroump mo nenepón. ✧

2

Kwarén kar toropwap i konap ninik

¹ Aeno am tére amwan téreampori namp te, manénkir sénaenamp kar te aráne: Ponankor kounteouráp aropan arakrá sérampo: “Yumo ankár arop ponankoran ninikia Kwarén man aropompria yaewouramporia kar toropwapia mao tak naenámpan ‘Aesio’rá sér kipo.” ² Aeria maok, Kwarén ‘King ntiaka gavman fákáreran kor yaewouramp’rá sénapo, nomo ponankor yonkwae porokwe fek yakápria maok, tá nomo ankár Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanámpón. ³ Am ponankor aropampor Kwarén sénap kar te kwapwe námpara, nomwan warko éréképeanámp Kwar te wawiaka warákár i konámpón. ⁴ Maomp ninik te ankár arop ponankor warko éréképeanángo, am Kwaromp ninikamp kar ponankor te karenoria mér mwanapria námpon. ✧ ⁵ Nomo te wae mér námpon, Kwar te ankárank karerao yak námpon. Aenángo maok, arop ankárankamp kuk yakria Kwaronámp mwaek yak, arop nomonámp mwaek yak. Aenámp arop te Krai Jisasono. ⁶ Kwaro sérimp yae fek Krai námoku karerao arop ponankor warko yamokwapea érékép nanampria sumpwimpon. Am takimp ninik Kwaro nomwan yéngép námp te, maomp ninik te arop ponankor warko érékép nanampria nimpon. ⁷ Aeriaka Kwaro onan aposel yakaeria arop ankwap firaonapok sámp-kérépámpón. Aeránko maok, ono am Kwapwe Kare Kar érik fárákápria, Kwarén mér mwanap kare yéng nampon. Ono te kare sénampon, ono te kwekár mo karenón. ✧

⁸ Aeria maok, onomp ninik te, sios ponankor mek arop fákárean yumo kar toropwap nap te, yopor yonkwae, yopor kar sér i konap te ankár pwararea, yiráp ninik yiki kare yakria, yumoku Kwarén sánkria, kar toropwap kipria nampon.

‘Yaewour i konap tére te kounteouamp yae-párák kare moporono’rá sénámp kar

⁹ Tá onomp ninik te kounteou te man pwinámp waempyaman yirir kipo. Náráp me pwae, náráp pourouk kápae kare mopor ntiá mani tokwae fekamp waempyam yirirantáno. ✧ ¹⁰ Aeno ‘Námo te Kristen nono’rá sér i konap kounteou fákáreramp yae-párák kare mopor te ankár nkwakwe make yaewour i konap tére nap támaono. ✧ ¹¹ Kounteou te námoku ankár sámp-anámprá, karmparáp tankria Kwaromp karan sámp mwanapon. ¹² Onomp ninik te, kounteourao lotu nap mek poumoutárápuran poukeyakrá Kwaromp kar yéng te mono ri konampon. Lotu mek kounteou te párák tankrá wa mwanapon. ¹³ Am te arakrianono: Kwaro Adaménénkir yoroia maok, wakmwaek Ivén yoroi námpara. ✧ ¹⁴ Aempan

✧ **1:20:** 1 Ko 5:5 ✧ **2:4:** 2 Pi 3:8-9 ✧ **2:7:** Ap 9:15 ✧ **2:9:** 1 Pi 3:3-4 ✧ **2:10:** 1 Ti 5:10
✧ **2:13:** Stt 2:7,22

maok, Adam te kwekár karan karenorá moimpon. Yupurao maok kwekár karan karean mpweria kwatae ninikimpon. ✧ ¹⁵ Aeno koumteourao Kwarén mérrá yakria maok, tá náráp Kristen ankwapyaeánépén nounouroupria, tá yiki kor ninik fek yae-párák kare ninik fek yakáp napo, tárápu tankápnep ke fek Kwaro man yaeour naenámpon.

3

Sios taokeyakáp konap arop fárakapamp kar

¹ Mámá kar te kare karon: Arop sios taokeyak naenámpon arop yak naerianámpon te, am arop te kwapwe kare tére naeria warákár námpon. ² Aeria maok, taokeyak konámpon aropao kor yae-párák kare yak nánko maok, arop fákáreráo kor mao nkwak mak námpon nke mo, tá mao te ankáránkamp yupuráp arop yak nae-námpon. Aeria maok, ninik kour fek yae-párák yáakria maok, ankár námoku poukwap kour kwapwe kateria, ankár yae-párák ninikaok saráp yáak naenámpon. Aeria maok, arop ponankor nounouroupria maok, Kwaromp kar yae-párák yénk konámpon arop yak naenámpon. ³ Mao te bia fária mánmán naeane. Mao te koupon yonkwae pwarámpon naeane, mono. Arop sánánkar porokwe fek kun. Tá mani ankankantá ninik tokwae naeane. ⁴ Mao te náráp séraroan fwapnae karia taokeyakria maok, náráp tárápuran fwapokwap nánko, maom karwaok tukup mwanapon. ⁵ Am te apaeriaka, arop náráp séraroan fwapi poukeyak mo námpon te, mao te Kwaromp siosén kor mokopia taokeyak naenámpanápe. ✧ ⁶ Oukoumwan kar Kristeni námpon te arop taokeyak te mono. Mao te am tére fek, ono te tokwae karonorá ninik nánko, Kwaro wokwae Satanén kotimpnámpon taknámpon naeane. ⁷ Am arop kwapwe kare yáak nánko maok, Kwarén mér monap aropao man nkea, ‘Mao te kwapwe kare aropono’rá sénapo maok, mao fwap sios arop taokeyak naenámpon. Aeno mao kwapwe kare yáak mo námpon te, sérarapo, pwarápaenánko, Satano man fákáp pap naeane. ✧

Sios mek tére konap aropamp kar

⁸ Taknámpon sios mek tére konap arop fárakap arop nke nap fek yae-párák kare ninik fek tére mwanapon. Takria am arop fárakap anánkaopwe ninikráp arop yakáp mwanape. Tá bia tokwae fária mánmán mwanape. Maniráp ankankan kikiank mwanape. ⁹ Am fárakap ankár náráp ninik mek Kwaro nke námpon fek kwatae ninik yak mo námpon mérria, Kwaro nomo man mérnámpon arop nomwan yénképnámpon kar karean ankár kárákáre fek mérrá yakáp mwanapon. ¹⁰ Manénkir te amo man téreae riteae mokopon nkea maok, tére yae-párák nánko te, man ‘Amo fwap sios mek téreae’rá sérampo. ¹¹ Sios mek tére konap koumteouao kor námoku tére mwanap fwapnae karia ninikrá tére mwanapon. Kánánkámp sérari kwapon. Mao te ankár kwapwe kare ninik fek yakápria maok, kwekár ninik ntia kokwae ninik yak mo, ankár yae-párák kare tére mwanapon. ✧ ¹² Sios mek tére konap arop te ankáránkamp yupuráp arop yakria, náráp séraroan fwapi taokeyakáp mwanapon. ¹³ Arop sios mek tére nap yae-párák kare tére napo te, man nkeaka ‘Mao te yae-párák kare aropono’rá sér mwanapon. Aenapara, am aropao kor Krai Jisomp Kwapwe Kare Kar fwap tae fek fárakáp mwanapon.

‘Kwaromp ninik fi kor te tokwae kar ankankono’rá sénámpon kar

¹⁴ Kare, ono amonapok wae koupour korop naenampao maok, warko oukoumwan ono má kar má waráp por kumwi nampono. ¹⁵ Aenampara, ono koupour korop mo nanko te, amo máma kar man nkea Kwaromp firáp arop fárakapao yae-párak kare yakáp i konap ninik mérampo. Kwaromp firáp yakáp nap te yiki yaká yak konámp Kwaromp siosono. Am sios te oumpwarao nap sámp-fákeyak námp niamp, Kwaromp kar kare sámp-fákeyakea taokeyak konámpono. ¹⁶ Karenono, Kwaro námoku i konámp ninik fi kare yénkép námp te, am te tokwae kar ankankono:

Mao te arop kare arákarea, érik koropámpon.

Aenámpao maok,

Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te,

mao te Kwaromp yae-párak kare Táráp karenono.

Ensel fákáreao kor man nkeapon.

Aropao maomp kar fárakáp napo te,

arop fi ponankor wa napon.

Aenapara, apár ponankor mekamp aropao kor

man karenoria mér napon.

Kwaro man yámar mek warámpea pokria

e tokwae sánk tenánko yak námpon. ✧

4

Aropamp ninik mek épérépi papnám kar

¹ Yiki Kor Spiritao érik arakrá sénámpon: Nánkár wakmwaek ankwap ke fek arop ankwap fárakap Kwarén mér nap pwateaka Satanomp kwekár i konap kwatae spirit yéni i konap karan woupwi pátea wawia ampaok mwarea napon. ✧ ² Kwekár i konap arop fárakap te kwekár ninikan sámpá paokopria maok, am kwekár karan sér saráp yakáp napara, am kar támao am fárakapamp ninik mek top-pwarámpeyak nángo, náráp kwatae ninik yak námp warko ninikia mér mo i konapon. ✧ ³ Aeria maok, am arop fárakapao ‘Yupu sámp kwapono’rá sér, tá nkwakwe make firan ‘Arop fári kwapono’rá sér i konapon. Aeno mao ‘Wurienk’rá sénap ankank te Kwaro yoroimp ankankara, nomo Kwarén méria maomp kar kareran kor mér námp kwamp te, fwapon, Kwarén aesioriaka sámpea fár mwanámpon. ✧ ⁴ Nomo te wae méron, ankank ponankor Kwaro yoroimp te, kwapwe kare mwarono. Nomo monorá mwareano. Fwapono, nomo sámpria maok, Kwarén kar toropwaprá ‘Aesio’rá séria sámp mwanámpon. ✧ ⁵ Kwaromp kar ntiaka nomo Kwarén kar sénámp te am fir fwapokwapianánko, Kwaro nke námp fek kwapwe kare konámpon.

Timoti ankár Kraisomp kwapwe kare tére arop yak naenámp kar

⁶ Amo má kar má kémpiyae tárápuran fárakáp saráp yakria te, amo te Kraisisomp tére arop kwapwe yak nanapon. Amo wokwaek sámpap kar kwapwe Kristen mér i konap niniként tapokwapeaka ankár sámpá yárakria te, am fek kárakáre tokwae sámp nanapon. ⁷ Aeno ankwap fárakapao Kwarén younkwe sánk konap épérép kar mwar fárakáp nap te, amo ankár amwar yakria, Kwaro i konámp ninikaok tére kárakáreampo. ✧ ⁸ Amo te wae mér napon, pourou poukwap konap asasais te nomp pourou fwap yakano ritea

✧ **3:16:** Jo 1:14; Mk 16:19 ✧ **4:1:** 2 Ti 3:1 ✧ **4:2:** 2 Pi 3:3; 1 Jo 2:18 ✧ **4:3:** Stt 9:3; Ro 14:6

✧ **4:4:** Stt 1:31; Ap 10:15 ✧ **4:7:** 1 Ti 6:20

nomwan fwap tae morok yaewour i konámpono. Aeno Kwaro i konámp nínikaok tukup námp te, am támao nomwan kápae kare ankank fek yaewourika aka oukoumwan yiki yakáp námp fek, tá nánkár wakmwaek yaká yakáp mwanámpan kor yaewour i konámpon. ⁹ Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá mér mwanaponno. ✧ ¹⁰ Nomo yiki yak konámp Kwarén yépekrá yakáp námp. Mao te arop ponankoran warko érékép nae yonkwaek námp te, nomo man mériaka ‘Karenó’rá sénámp arop nomwan kor kare kar warko érékép konámpon. Nomo am mér námpara, nomo térerá kárakárerá tukup konámpono.

¹¹ Amo te ono farákápnamp kar man koumteouráp aropan méranáponoria yénkrá farákámpo. ¹² Am fárákap amwan nke nap te, tár-ménki tae morok napan maok, takria amwan te kwaporok yaknap aropan mpwe mwanape. Amo am fárákap amonapaokanáponoria, amo kar sénap, amo yarak nap, amo arop ankwapan nouroup nanap nínik, amo Kwarén mér nap, Kwaro nke námp fek yiki kukur yaknap nínik, aran ampaok mwanapon. ¹³ Amo oukoumwan onan yépekrá yaknap ke fek te Kwaromp Buk fekamp kar arop wa nap fek nkerá farákápría maok, kar fi kor érik farákápría, Kristen i konap nínikan yénkrá farákámpo. ¹⁴ Sios taokeyakáp konap arop fákáreráo waráp pourouk yae pap, tá arop fárákapao amo tére nanapan profet kar farákápapo, Yiki Kor Spiritao amwan ourour sánkámpan ník mo nanape. ✧ ¹⁵ Amo ankár am tére fwapia taokeyakria maok, amo ankár takrá térerá yak napo, arop ponankor waráp tére am nke napo, yae-párak kare naenámpon. ¹⁶ Amoku waráp nínik ntia aropan yénkrá farákápnamp tére fwapia taokeyakampo. Amo kárakáre fek takrá yak napo maok, waráp waemp, tá waráp kar wanap aropamp waempao kor fwapi yak naenámpon.

5

Timoti sios koumteouráp aropan naenámp kar

¹ Amo mér aropamp nínikan fwapokwap naeria te, yopori kwaponno. Waráp naropwarén sánánkar porokwe fek sér i konapnámp taknámpampo. Arop tár-ménkiran kor waráp nánae tár-ménkiran i konapnámp taknámpampo. ✧ ² Amo mérnámp yupuran te amokuráp éntupwarén i konapnámp taknámpampo. Yupu-táráp énkiran kor waráp antápan sér i konapnámp taknámpria maok, waráp nínik te ankár yae-párak kare fekampo.

Kae koumteouramp kar

³ Kae yupu námoku nápar yak nánko, man yaewour naenámp nouroup yak mo nánko te, amo man yae-párak yaewourampo. ⁴ Aeno kae yupu wae maomp táráp yak námp, tá kupwináp yak námp, amo am fárákan yénk napo, am fárákap náráp Kristen tére tokwae te am éntupwarén fwapia wunanápono. Náráp fi taokeyakáp mwanámp támaonorá mér mwanaponno. Takria maok, éntupwar naropwar wokwae tére tokwae fek man wunep ponankoran nopók mwanapon. Karenono, Kwar te mámake pourouráp nínik táman warákár konámpon.

⁵ Aeno kae yupu námoku nápar yak námp te, am yupu te ankár Kwarén mérrá yakria maok, yámaraok, kumuruk kor Kwarén wumwirá, ‘Námwan yaewourae’rá kar toropwap saráp yak naenámpono. ⁶ Aeno kae yupu pouroukampi nínikaok saráp yarak námp te, mao te yiki yak námpao maok,

wae sumpwi yak nâmp niamp nâmp. ⁷ Aenámpara, amo te kae kourteouan má kar má farákámpo. Aenapo maok, am fárakap te nkwak mo mak mo, yae-párak kare yakáp napo, arop man kar sér mo mwanapono. ⁸ Arop námoku fi taokeyak moriaka, námokuráp séraroan kor fwapia taokeyak mo nâmp te, mao Kwarén mér nâmpan wae pwararea Kwarén mér monâmp aropan kámákarea kwatae kare nâmp.

⁹ Kae kourteouamp e buk fek kukumwi nap kwamp te, 60 yopwari yak nâmp, arop ankárankampamp nap mek tankeanâmp yupuramp eran saráp kumwiampo. ¹⁰ Am e kumwiria te, sios arop ponankorao nke nap fek kwapwe kare yaewour i konâmp yupu yakano. Arakano: Mao náráp tárápuan kwapwe kare ninikan yénkrá, yae-párak kare taokeyak. Tá ankwap némpouknâmp aropan warákária koropenkria wun i konâmp. Tá námoku anámpea Kristen fákáreran yaewouria maok, ninik kápae yaknâmp aropan kor yaewour i konâmp. Aeria maok, am nkwakwe make tére yaewour kwapwe konâmp yupuramp eran saráp kumwiampo. ✧

¹¹ Kae kourteou oukourmwán éni yakáp napamp e kumwi kwapono. Am te apaeria, 'Kwaromp tére ankár tére nae'rá sénâmpao maok, arop ankwapan nkeaka kíkiankia, maomp nap mek tank naerá ninik tokwaeria, Kraiséen younkwe sánk mwanape. ¹² Takria námoku sérinâmp kar warko pwar nángo te, Kwaro man touwe sánk naeane. ¹³ Aeria maok, ankwap ninik te arak i konapono: Kokwae tákárrá nap-nap paokop i konapono. Am fárakap te kokwae tákár mwar mono, ankwap fárakapao kar sérar nap wa mwar karrá paokoprá wawi ko, kánánkámp arop younkwe mwae sérrá paokop i konapono. Takria maok, nomo tak mo mwanâmp kar kwatae sérar i konapono. ✧ ¹⁴ Taknapantá maok, onomp ninik te, kae kourteou oukourmwán éni yakáp nap te warko poumou nap mek tankápria tárápu tiria maok, nap taokeyakáp napo maok, Kwarén mér monap arop nomwan wouroump mo mwanapono. ✧ ¹⁵ Amo te wae mér napon, kae kourteou ankwap fárakap Kwarén mér nap pwatea warko Satanomp wakmwae paokop napon. ¹⁶ Aeno Kristen arop náráp firáp mekamp kae kourteou yakáp napo te, am Kristen arop námoku éréképea taokeyak nángo te, sios te man taokeyak naenâmp ninik kápae sâmp mono. Kae kourteou nápar kar yakáp napan maok, sios man yaewour naenâmp.

Arop taokeyakáp konap aropamp kar

¹⁷ Yumwan taokeyakáp konap mani narek yakano. Am mani tokwae sâmp mwanap arop te Kwaromp kar farákáp konap, tá am ninik Kwaro warákár nâmpan yén i konap kárákare fek tére konap aropono. ¹⁸ Nomo te wae mér námpon, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sérrá, "Bulmakau wit pumpurékamprá yipi kwarámpá akwap nâmp fek te, man top-kump yirimp kwapono." Tá "Tére arop te fwap mani sâmp naenâmpono." ✧ ¹⁹ Arop ankárankao 'Arop taokeyak konâmp arop máte sokoro nâmp' ria sénánko, amo te maomp kar te wawi kwapono. Anánk, yinink arakerao sénapo maok, am táman wawampo. ²⁰ Am arop taokeyakáp konap arop ankwap sokoro napo, amo man fwapokwap naeria te, arop taokeyakáp konap arop ponankor éréképá tankrá fwapokwap napo maok, am fárakapao kor nkeaka apáp mwanapono. ✧

Timoti námokuráp ninik fwapia taokeyak naenámp kar

²¹ Kwaro nke námp fek, tá Kraiso Jisaso nke námp fek, tá Kwaromp ensel fákáreráo nke nap fek, ono amwan waeman kare kar sér rae: Amo fwapia am ono yénknamp loak térieria maok, amo ankáránkamp ninik fek arop ponankoran fwapokwapampo. Amo arop tokwae ntia waráp nouroupén saráp porokwe fekria, arop ankwap fárákapan yopori kwapono. ²² Amo te koupour aropamp me korok yae papria 'Kwaromp tére téreae' ria séri kwapono. Ankwap aropamp kwatae ninikan panek yakria, amoku mwar yiki kor yae-párák kare yakampo.

²³ Amo te touwe sámp saráp yakria, waráp yare te kárákáre mo námpono. Ént mwar fári kwapono. Wain ént kánanke méntér fánapo, waráp touwe am fwap naenámpono.

²⁴ Ankwap fárákamp kwatae ninik manénkir koupour érik korop nángo, nomo koupour nkeaka mér i konámp. Aeno ankwap fárákamp kwatae ninik te mek yakea nángár wakmwaek érik korop konámp. ²⁵ Taknámp ninik kwapwerao kor érik yakria maok, tá ankwap ninik kwapwerao kor tamak érik yak mo i konámp. Am tak námpao kor youpoukwap mek yak mo i konámp.

6

Kwaporok tére konap aropamp kar

¹ Kwaporok tére konap Kristen arop fárákap te náráp arop tokwaeran e tokwae sánkria maomp yae ankore mek yakáp mwanapon. Aenapo maok, am poukeyakápnap aropao kor Kwaromp e wouroump sér moria, nomo Kristen yakáp námpan kor wouroump sér mo mwanapon. ✧

² Kwaporok tére konap aropamp arop tokwaerao kor Kristen ara, máte mwearonoria kar ták-pwar mwanape. Arakrá ninik kipo: 'Mao te Kristenara, ono man warákárria maok, ono maompor tére fwapia térea yaewour nanampono' riaka kwapwe kare tére kipo. ✧

'Mani kikiank te ponankor kwatae ninik fi kor'rá sénámp kar

Amo ankár koumteouráp aropan má kwapwe kare ninikan yénkrá farákápnia am ninikaok 'Arak kip'rá sérampo. ³ Nomp Tokwae Kar Jisaso Kraisomp kar kare te Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanámp yae-párák farákáp konámp. Aeno arop ankwap am karan monoria pwarará ankwap aopwe kar farákáp nángo, ⁴ nomo te wae mérono, am arop te ono te ninik kourráp arop tokwaenorá ninik námpao maok, kwaporok mwar táman námpono. Mao kikiank kwatae námp te, Kwaromp wakmwaek tukup konap yénk konap kar fek arop ankwapént kákkarrá kar yorowar námpan kikiank i konámp. Aenámp fek táman kokwarok ninik, kar yorowarnámp ninik, wouroump kar, ankwapan onan kwekár námponorá kwatae niniknám ninik, am ou mek korop konámp. ✧ ⁵ Am fárákap ankár kákkar saráp yakápná, kar yurukup mwanap épépérép kare yakápná, kare kar karan mér mo karenono. Mao ninikrá, Kwarén mér napaok tukup námp te, am fek apárokamp ankank kápae kare ti mwanámpan mpwe ninik i konapon. ✧

⁶ Táte kare, arop Kwaromp ninikaok akwapria te, tá méntér mao mokope ankank sámpá yak námpan fwaponorá warákár nángo te, am támao kápae kare

ankankráp arop niamp i konámpono. ✱ ⁷ Nomo te wae mér námpon, éntupwaro nomwan fárakapnámpe ke fek te, yaenémpe korop námpon. Tá taknámpe nánkár wakmwaek máma apár pwarará tukup námpe fek kor, ankank sámpea tukup mono. ⁸ Aeno nomo fár mwanámpe fir, tá pourou oupourounámpe ankank sámpea yakáp námpe te, nomo yonkwae porokwe fek ‘Wae támaono’rá sér mwaro. ✱ ⁹ Aeno arop ankank kápae kare ti naeria nínika waerá yárák námpe te, kouao aoppe mek pik konámpe námpe taknámpe am kikiánk nínik támao man sámpe-fákeyak konámpono. Am épérépnámpe kwatae pap konámpe kikiánk nínik te man oupouroupea apárok anámpea ankár souroumpour i konámpono. ✱ ¹⁰ Am mani kikiánk tokwaenap nínik te, ponankor kwatae nínik fi kor támaono. Arop ankwap fárakap te manian kikiánk tokwae napo, am nínik támao am fárakapan éréképa akwap nángo, Kwarén mér nap pwate nángo, wakmwaek ono apae maoi naerá nínik tokwae mwarea napon. ✱

Timotin ‘Kristenámpe nínik kwapwe ponankor sámpe fákeyakamp’rá sénámpe kar

¹¹ Aeno amo te Kwaromp aropara, amo am kikiánk nínikan te ankár younkwe mwae sirampo. Aeriaka amo te yae-párak kare nínik, Kwaro i konámpe nínik, tá man mérnap nínikaok kárakáre fek yárákampo. Aeria maok, aropan nourouphia, nkwakwe make ankank korop námpon kor amo inkirman námpritea kárakáre fek yakria maok, arop ponankor sánánkar porokwe fekampo. ¹² Arop Kraiséen mér námpe te, arop resis mek fárakop konámpe niampono. Tak nángo maok, amo te am resis kwapwe mek kárakáre fek fárakopria maok, amo yiki yaká yak konámpe sámpe nanapon. Wokwaek amo kápae kare arop nkeap fek waráp Kraiséen mér napan kárakáre fek fokopeyakea érik sénape ke fek maok, Kwaro amwan ‘Am yiki yaká yak sámpea’ ria wumwi rimpon. ¹³ Kwar ankank ponankor yiki yak nénk konámpe, ntia Krai Jisas Pontius Pailatonámpe kárakáre fek fokopeyakea kare kar karan érik sérimep, Kwar ntia Krai Jisas nke nep fek ono amwan tae fek sér rae: ✱ ¹⁴ Amo am sámpe karwaok ankár yae-párak kare téreape. Arop amwan wouroump kar sénaeane. Amo te ankár takrá térerá akwapea, nomp Jisas Krai Tokwae Kar érik ék naenámpe fekampo. ¹⁵ Kwaro Krai ék naenámpe yae séri pwténámpe ke fek táman mao ék naenámpon. Am Kwar ankárankamp saráp ankank ponankor poukeyak konámpepara, nomo maomp e sámpea sakap mwaro. Mao te king fákáreramp King, tá arop tokwae fákárean poukeyak konámpe Arop Tokwaeno. ✱ ¹⁶ Mao ankárankamp támao saráp sumpwi mo i konámpono. Mao te wae tokwae fek yak námpepara, nomo te maomp wonae fik tukup mo karenon. Wokwaek kar te arop ankárank man te nke mo, táte arop man nke naenámpe te pwi mo karenono. Aenapara, mao e tokwaeráp yakria, tá maomp kárakáre ankár yaká yakano. Kare takano. ✱

Ankank kápae aróp amp kar

¹⁷ Apárokamp ankank kápae karenap aropan sérampo: Am fárakapao námo te arop tokwae namp ritea nkwakwe make ankank koupour toromore naenámpe táman saráp mériaka tukup kwapono. Ankár Kwarén maok mér kare mwanapon. Kwar te nomo warákár mwanámpe nomp kápae kare kwapwe kare ankank ti-sáp konámpono. ✱ ¹⁸ Am fárakapamp kwapwe

✱ **6:6:** Fl 4:11-12; Hi 13:5 ✱ **6:8:** Snd 30:8 ✱ **6:9:** Snd 28:22 ✱ **6:10:** Ef 5:5 ✱ **6:13:** Jo 18:36-37; 19:11 ✱ **6:15:** Yé 17:14 ✱ **6:16:** Kis 33:20 ✱ **6:17:** Lu 12:20

kare ninik te ankank kápae kare niampria, kwapwe kare ninik fek yaewouranápono. Aeria maomp ankank kápae te monap arop fárákan nénk saráp yakápanápono. ¹⁹ Am fárákapao takria te, nánkár wakmwaek man yaewour naenámp ankank koupoukour napara, mao fwap yiki yak sámp mwanap am te yiki yak karenono. ✧

Timoti ankár náráp tére fwapi taokeyak naenámp kar

²⁰ Onomp Timoti e, Kwaro amwan sánknámp tére fwapia taokeyak kourampo. Aeria maok, Kwaromp ninikaok akwap mo, éperépnámp kar mwar te younkwe sánkampo. Tá am námoku kwekárrá 'Ono te mér kare sámpá yak namp'rá sér i konap aropént te yak kwapono. Am fárákap te takria Kwaromp ninikan nkwakwe make kar yorowar i konapono. ✧ ²¹ Arop ankwap fárákap take pourouráp mér sámp namprá ninik nap te, Kwarén mérnáp ninik wae pwate napon.

Ono ninik namp te Kwar námoku yumwan ninikia yumwan yaewourano.

✧

Polo Timotin Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 36 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria máma pas ankwap Timotimpur kumwimpon.

Polo Rom mekamp Gavmano man farop pap mwanap wae wonae fiknám mér nám kwamp, wakmwaek kar má pas kumwi námpon. Mao te 'Amo Jisasomp e érik séria, Kwaromp Kwapwe Kare Karamp kare kar karan sámp-fákeyakamp'rá sér. Tá touwe kwatae, tá man sámpá yampourou mwanap ninik korop nám-pao maok, Timotin 'Kwaro sánknám térean pwar kwapon, ankár kárakáre fek téreamp'rá sénámpon.

¹ Ono Pol te Kraís Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel pap nám te, ono koumteouráp aropan, mao máma yiki yak Kraís Jisasén mérnep fárákapan nénk nanamprá séri nám táman séraraeria ninámpon.

² Timoti, amo te onomp karwaok napantá, amo te onokump táráp kare niamp naponoria, ono waráp por má pas má kumwi rae. Ono ninik namp te, Kwar Naropwar ntiaka Kraís Jisas nomp Tokwae Karao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompia yonkwae porokwe papanoria nae. ✧

Kwaromp karan pwarápaeanánám kar

³ Onomp tékénou fákárerao wokwaek kar Kwaromp ninikaok tukupapnám taknám, ono kuri mántwaok akwap nampon. Aeria maok, ono ninik namp te, Kwaro nke nám fek kwatae niniki namp yak mo námpono. Ono kumuruk yámarao amwan ninikriaka Kwarén kar toropwap namp fek, man 'Aesio'rá sér i konampon. ✧ ⁴ Amo onan yonkwae touweria ém napantá, onomp ninik te amwan warko nkea, am fek warákár nae kar nampono. ⁵ Amo Kraiséén mér kare nap te wokwaek waráp kupwiwaráp Lois, tá waráp éntupwar Yunis maomp mérep niamp kwekár mono, kare kar nap ono wae mér nampono. ✧ ⁶ Ae namp kwamp maok, amwan warko ninikampria sér rae. Kwaromp ourour waráp pourouk yak nám, am te ono wokwaek kar waráp me korok yae pap nanko sámpap ourour táman oukoumwan kuri amo am ourour tokwaeanoria tére kárakáre nap te, arop yaomwian fur napo, yurunk tokwae konápnám araknám-pampo. ⁷ Amo te wae mérono, Kwaro nomwan sápnám Spirit te nomwan apáp sápnám naenám Spiritan mono. Mao nomwan sápnám Spirit te nomp waempén kárakáre nénk nám, tá nomp Kristen ankwapyaenáp fákáreran nourouk karia, nomoku nomp yakáp fwapia poukeyakáp mwanám ninikan ti-sáp námpon. ✧

⁸ Aenámpara, amo nomp Tokwae Karamp kar farákáp nap te pwarápa kwapon. Tá amo ono kalabusi yak namp táman kor pwarápa kwapon, mono. Amo ankár Kwaromp kárakáre sámpea onont am Kwapwe Kare Kar farákápnap tére fek onont touwe sámpampo. ✧ ⁹ Kwaro nomwan wumwiria warko érékép nám te, apae nomo kwapwe kare ninik nánko, nomwan warko érékép námpanápe. Mao námokuráp ninik fek nomwan koupoutáráp napria ninikia nomwan érékép námpon. Wokwaek kar Kwaro má apár oukoumwan

yoro moi yakrá, nomwan námokuráp ninik fek niniki tarimpan Kraís Jisasén érik sámp-kérépámpón. ✧ ¹⁰ Aeno oukoumwan máma ke fek te Kraís Jisas nomwan éréképnámp arop wae érik korop námp fek, Kwaromp aropompao korop wae érik korop námpon. Kraís Jisas te sumpwiramp kárakáre wae kwepwate nángo, maomp Kwapwe Kare Kar koumteouráp arop waria wae yiki yaká yakáp mwanap mér napon. ✧

¹¹ Mao onan ‘Kwapwe Kare Kar farákámp’ ria séria sámp-kérépeanángo, ono te koumteouráp aropan am kar yénkrá farákáp konámp aropono. ✧ ¹² Ae námp kwámp maok, am tére fek táman onan kar wouroump napo kuri, ono pwarápe mo nampon. Ono mérinámp Tokwae Karan saráp wae nik nampon. Aeria maok, ono wae mér kare námp te, mao onan sápnámp tére te kwaporok pwar mono, ankár taokeyakrá akwapea Kraísomp Yae Tokwae korop námp fek naenámpón. ¹³ Máma kar kare amo onomp top kor fekámp wawí nap, am te amo fwapi ninikria, ankár take pourouráp ninik fek arop farákapan yénkrá farákámpo. Aeria maok, amo ankár Kraís Jisasén mér kárakáreria man warákária maok, am ninik fek arop farákapan kar farákáp nanápono. ✧ ¹⁴ Amo má Kwapwe Kare Kar Kwaro amwan taokeyakampria weráp yaek pap námp te, am te kwapwe kare kare ankankara, amo fwapia yerék korámpo. Aenapo Yiki Kor Spirit nomp ninik mek yak námp, mao fwap amwan am tére napon naenámpón.

¹⁵ Amo te wae mér napon, apár fi Esia mekámp arop ponankor te wae onan pwar, tá Figelus ntia Hermogenes mao kuri wae onan pwar nepono. ✧ ¹⁶ Aenapantá maok, ono Kwar Tokwaeran sénángo, mao Onesiforusén aropompria maok, maomp séraróan kor aropompanoria nampon. Kápe kare por Onesiforus te ono kalabus námp te pwarápe mono, onomp ninik yae-páráki pap saráp yak konámpón. ¹⁷ Mao te Rom taun tokwae mek koropeaka onantá oupouroukrá yárakia wakmwaek onan nke námpon. ¹⁸ Onesiforuso wokwaek Efesus mek onan yaewour saráp yakámp te, amoku am wae mér kare yak napon. Aenámpantá, ono Kwar Tokwaeran sénámp te nánkár mao kot tokwae naenámp Yae fek man aropomp naenámpria nampon.

2

Timoti te ankár Kraísomp kwapwe kare soldia yak naenámp kar

¹ Onomp táráp e, Kraís Jisaso amwan námokuráp ninik fek ninikia yaewouránko amo maomp kárakáre sámpea yakámp. ² Ono wokwaek kápe kare arop wa nap fek farákápanko, amo wawiap kar táman arop fwap yonkwae kouria arop ankwap farákapan yénkrá farákáp mwanap aropan farákámpo.

³ Nkwakwe make ankank korop námpo kor yino Jisas Kraiséén méria maomp tére konámp, yinont soldia niámp kárakáre fek fokopeyakámpo. ⁴ Arop soldia yak námp te, mao te ankwap-ankwap tére mo i konámpón. Mao te ankár soldia térean saráp yae-párák kare tére nángo maok, taokeyak konámp soldia kor maomp tére warákár naenámpón. ⁵ Arop resirá foporakor mwaria te, am ‘Foporakorenk’ ria sérinámp aropámp ninikaok foporakoria am ninikaok tukup mo napo te, taokeyaknámp aropao sérrá, ‘Amo te ankank sámp mono!’ ✧ ⁶ Arop yopwar yoroia taokeyak námp te námokurápara, kare nángo toupourria te, manénkir námoku fária, wakmwaek arop nénk

konámpono. ✧ ⁷ Amo te ono sénamp kar man ninikampo. Tak napo maok, Tokwae Karao waráp ninik mek kwapwe kare ninik fwap sánk nánko, amo am kar fi ponankor mér nanapon.

⁸ Ono Kwapwe Kare Kar sér i konamp te, Jisas Kraiss te Devito yakámp fi mekampung sumpwiaka fárámpámp táman amo ankár fwapia ninikampo. ✧ ⁹ Ono am Kwapwe Kare Kar farákámp konamp te, am fi fek táman arop fárákámpo onan nke napo te, ono kwataenamp arop niamp nanko, onan nkwakwe make touwe sáприя, fákápá páte napon. Aenapan maok, Kwaromp kar te fákapea pap mono. ✧ ¹⁰ Aenámpara, ono te ninik kárákáre sámp teyakrá maok, nkwakwe make touwe korop námpan kuri, sámpea Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fákáreran yaewour i konampono. Onomp ninik te, am fárákámpo kor ankár am Kraiss Jisaso fákeyaknámp yiki yak sámpea méntér yakápi-yakápanáponoria nampon. ✧ ¹¹ Nomo te mámá kar man mér kare mwanámpono:

“Nomo mént kare kar sumpwianámp te,
warko yiki yakan kor nomo mént yiki yakáp mwanámpon. ✧ ¹² Nomo
nkwakwe make touwe korop námpan kor,
inkirmaneanria kárákáre fek yakeanámp te,
nomo kor mao námpnámp méntér king yakáp mwanámpon.
Aeno nomo man younkwe siraeánánko te,
mao kuri nomwan younkwe mwaek sinaenámp. ✧
¹³ Táte nomo sérrá, ‘Maonámpaok tukup mwar’ ri námpao,
ampaok mo námpon kor,
mao námoku te námoku sérinámpaok i konámpon.
Mao te ankwap kar sér mo i konámp karenono.” ✧

Timoti ankár tére kárákáreria Kwaromp tére arop kare yak naenámp kar

¹⁴ Amo te ankár kápae kare por am arop fárákámpo wawanáponoria, Kwaro nke námp fek amo má kar man kárákáre fek sérrá, “Yumo te kar am fik sérarrá yoworari kwapono! Take kar te arop ankárankan yaewour mo i konámpon. Am kar wanap aropan te, ninik kwatae pap konámpon.” ✧

¹⁵ Amo te ankár tae fek tére fáparákapiaka tére arop kare yak napo maok, Kwaro waráp tére nkea warákár naenámp. Aenánko maok, amo kokwae moria Kwaromp kar kare kar yae-párák kare farákáприя maok, amo Kwaro nke námp fek kor pwarápae mo nanapon. ✧ ¹⁶ Aeno aropao kwaporok táman sérarnap kar te wawi kwapono, younkwe sánkampo. Take kar te Kwarén younkwe sánk mwanap mwaek páraok arop éréképá akwap konámpono. ¹⁷ Take kar te ankáráp kwataerao akwapea tokwae karia arop émi fánámp niamp námpono. Himeneus ntiaka Filetus am fi mekampung takipon. ¹⁸ Am arop yawor te má kar kare máte younkwe sirarea arakrá sér i konepon, “Nomo wae warko fáparámp námpara, wakmwaek te warko fáparámp mono.” Am makrá sérarep kar te arop ankwap fárákámp méran épérépia kwatae pap nepon.

¹⁹ Aeno Kwaro am fek sios yoro naenámp kárákáre kor oumpwar te wae yimp tenánko, kárákáre fek fokopeyak námpon. Tá am oumpwar fek kar arakrá kumwi, “Kwar Tokwae námokuráp koumteouráp arop te wae mér kari yak námpon.”

✧ 2:6: 1 Ko 9:7,14 ✧ 2:8: Ro 1:3-4 ✧ 2:9: Fl 1:12-14 ✧ 2:10: Kl 1:24 ✧ 2:11: 2 Ko 4:11
✧ 2:12: Mt 10:33 ✧ 2:13: Nam 23:19; Ro 3:3-4; Ta 1:2 ✧ 2:14: Ta 3:9 ✧ 2:15: Ta 2:7-8

Tá ankwap kumwi tenámpao kor sérrá,
 ‘Námo te Kwaromp firáp aropono’rá
 sér i konap arop ponankor te
 nkwakwe make ninik kwatae te ankár younkwe sir mwanapon.” ✧

²⁰ Ankanráp aropamp nap tokwae mek dis tankáp námp te, gol fek yoroiap, silva fek yoroiap, yao fek yoroiap, kwar fek yoroiap, ará tankáp námp. Am te ankwapmwaek kwapwe kare téreampor, tá ankwapmwaek te nkwakwe make téreampor. ✧ ²¹ Kwarén mérnámp aropao am náráp ninik mekamp kwatae ninik ponankor younkwe sinámp te, Kwaro nke námp fek yiki kare yak námp te, mao te ankank yae-párák námp mwar kák konap dis niampria, amwar kar yak námpon. Aeria Arop Tokwaeran yaewourrá nkwakwe make kwapwe kare tére naeria nanap námpon.

²² Aenámpara, amo te méni-tárápuamp ninik mek korop konámp nkwakwe make kikiank ninik te ankár younkwe mwaek pwarampo. Amo te ankár yae-párák kare ninik ntiaka mér napan sámp, ankwapan nouroup i konap ninikan sámp, yonkwae porokwe ninikan sámpea maok, arop ankwap fárakap yiki kare ninik fek yakáprá Kwar Tokwaeran wunwi ri konap aropént saráp yakamp. ²³ Aeno épépérépnámp arop fárakapamp kar mwar sérarnap kar kwatae te amo ankár younkwe sirampo. Amo te wae mér napon, am takrá sérarap kar te am fek yorowar i konapon. ²⁴ Tokwae Karamp tére konámp arop te kar yorowar mo, arop ponankor porokwe fekia yonkwae kourráp tisa te man nkwakwe make napo kor yonkwae pwarámp mo i konámp. ✧ ²⁵ Aeria maok, maomp kar ták-pwarnap aropamp ninik porokwe fek fwapokwap nángo maok, am támao Kwaro am fákáreran yaewouránko maok, am ninik pwararea má kar má fwap mér mwanapon. ²⁶ Am kwekár i konap tisa fárakapan Satano náráp umben mek tirá kérépámp te, am fárakap náráp ninikaok paokop mwanapria nimpon. Aeno má kar kare man mér napo te, am fárakapamp ninik warko érik farákár nángo maok, Satanomp umben pwarará amwar yakáp mwanapono.

3

Pwar naenámp yae fek mwanap kar

¹ Aeno amo ankár yae fápaie nángo te kápaie kare touwe kwatae kare korop naeria námponorá mérampo. ✧ ² Am te arop fárakapao námoku saráp warákár, tá manian kikiank kare mwarea napon. Arop fárakapao námoku támao warákár sérarrá, tá nomoku saráp kwapwe kare námponoria wae, tá ankwapan wouroump-sér mwarea napon. Tá éntupwar naropwaromp karan kor kwe-sir, tá arop fárakapao námwan yaewour kwapwe napo, am fárakapan ‘Aesio’rá sér mo mwarea napon. Kwaromp kwapwe kare ninikan kor wouroumprá amomoránk mwarea napon. ✧ ³ Námokuráp firan kor aropomp mo. Wokwaekamp ankankan niki sayakrá yorowar. Aeriaka e-poup sérarrá paokopria maok, námokuráp kikiank i konap ninikao tokwae kari yak nángo maok, námokuráp pourou fwapia poukeyak mo mwarea konapon. Ankár yonkwae pwarámpria aropomp ninik kánanke te yak mo kareria, kwapwe kare ninikan kor mént wouroump mwanapon. ⁴ Aeria maok, námokuráp firan kor ankwapan outiri mwanapon, tá námokunap ninik kápaie kare kwataeran ti-paokopria maok, námoku támao ninikrá,

'Yino te Arop Tokwaeno'rá warákár-séria, námokuráp pouroukamp nkwakwe make ninik táman warákáránkrá paokopria maok, warko Kwarén warákár mwarea napon. ⁵ Aeria maok, Kwaromp ninikaok tukup nap te némpi párák pourouan sarápria maok, Kwaromp kárákáran méria kare karonorá ninik mo. Amo taknap aropént yak kwapon. ✧

⁶ Am taknap tisa fákáre te sánánkar porokwe fek tukupea, ninik fwapi kárákáre moria, náráp wokwaekamp kwatae ninikan ninik tokwae, tá náráp ninik mek nkwakwe make kikiank ninik koropánknámp koumteouramp nap mek tukupea, am fárákapan kar porokwerá sér i konapon. ⁷ Am taknap koumteou yonkwae kour kwapwe ankár sámp mwaria napao maok, am kar mér mwanap pourou mo. ⁸ Wokwaek Janes ntiaka Jambres Mosesén yorowarrá yárapnám taknám am arop fákáreao kor má kar kare man kor yorowarrá paokop napon. Am fárákapamp kar yurukup mwanap ninik te kwatae akwap tenánko, maomp Kwarén mér napao kuri kwekár napon. ⁹ Wokwaek kar Janes ntiaka Jambres arop nkeap fek takrá ninikrá yáakriaka tokwaeri ke fek yak moipon. Aempnám taknám am tak nap ninik te arop ponankor nke nap fek érik korop naenámpon. ✧

Timoti ankár Kwaromp kar kárákáre fek samp naenámp kar

¹⁰ Aeno amo te wokwaek ono amwan warámpea yáakria aropan kar yénkrá farákáp konamp te am ninik wae mér napon. Aeria maok, onomp yarak, tá am fi kor ninik te amo wae mér napon. Ono Kwarén mér kárákáre namp, tá nkwakwe make kar korop námpan kor sánánkar ninik kárákáre sámpea akwap namp, tá arop nouroup namp, tá kárákáre fek fokopeyakria tere pwar mo namp, am te amo wae mér napon. ¹¹ Antiok, Aikonium, Listra taun mekamp arop fárákapao onan sámpá yampourou napo, ono nkwakwe make touwe tokwae kwatae sámp namp te amo wae mér napon. Aenampan maok, Kwaro onan yaewour nángo, am kápae kare touwe kwatae korop námpan kor, fwap yakampon. ✧ ¹² Karenono, arop ponankor Krai Jisasént yakáprá Kwaromp ninikaok paokopnap aropan te, Kwarén mér monap aropao nkwakwe make sokoro i konapon. ✧ ¹³ Aeria maok, kwatae ninikráp arop, tá kwekár profet fákáre, makia koumteouráp aropan poupwekáp mwarea napon. Satano kor am fárákapan kwekáránko maok, am fárákapamp ninikao kor kwatae kare naeria námpon.

¹⁴ Aeno amo wokwaek wawia mérinap kar máte kárákáre fek sámpea yáakampo. Tá koumteouráp arop yino am kar yénkrá farákápamp te, amo waeman mér kare napon. ✧ ¹⁵ Manénkir amo oukoumwan épérmou táráp yakap feknám pia Kwaromp yiki kor Buk fekamp kar mér sámpap te, amo wae mér napon. Am buk te amwan fwap ninik kwapwe sánk nángo, amo Krai Jisasén méria napo, Kwaro amwan warko warámpea naenámpon. ¹⁶ Kwaromp Buk fekamp kar ponankor te Kwaromp Spiritao ninik sánk nángo kumwi napon. Am kar te nomwan yae-párak kare ninik yénkrá farákáp naenámp kwapwe karon. Tá koumteouráp aropamp ninik kwataenámp érik yénkria, nomp paokop fwapokwap i konámpono. ✧ ¹⁷ Aenámpara, am kar támao Kwaromp koumteouráp arop nomwan yaewourianánko, nomo ponankor kwapwe kare ninik pwi nángo, nomo fwap nkwakwe make kwapwe kare tere ponankor tere mwanámpea nánap mwanámpon.

✧ 3:5: Mt 7:15,21; Ta 1:16 ✧ 3:9: Kis 7:11-13 ✧ 3:11: Ap 13:50; 14:5,19-20 ✧ 3:12: Jo 15:20

✧ 3:14: 2 Ti 2:2 ✧ 3:16: 2 Pi 1:21

4

Timoti ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákáp naenámp kar

¹ Kraís Jísas te yiki yakápnap aropan ponankor yurukupria, sumpwinap aropan kor mént yurukup naenámpón. Mao te arop ponankor nke nap fek érik koropeaka king yaká yak naenámpón. Ono amwan Kwar ntiaka Kraís Jísasó nkenep fek amwan kar kárákáre fek arakrá sér rae: ✧ ² Amo ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákámpo! Arop am kar wa napan, tá wa mo napan kuri, amo te ankár kárákáre fek am kar farákáp saráp yakampo. Amo te ankár méranáponoria kárákáre kor kare kar farákápria yoporria, yumo fwap tak mwanaponorá warákár sánkampo. Amo kokwae moiaka, porokwe fek kánámpár am fárákapan yénkrá farákámpo. ✧ ³ Nánkár wakmwaek arop Kwaromp yae-párák kare kar te warko wa mo mwarea napon. Am fárákáp ankwap-ankwap kar wa mwar kar napan wa mwaria, am kar farákáp mwanap aropan wumwi mwarea napon. ✧ ⁴ Aeria maok, má kar kare pwarará maok, nkwaekwe make kwaporok kar mwar sérap kar táman woupwi pátea wawia mántwaok tukup mwarea napon. ⁵ Aeno amoku kare te ankár kápae kare por nínik kouri yakrá maok, nkwaekwe make touwe korop námpón kor kárákáre fek fokopeyakria maok, amo Kwaromp Kwapwe Kare Kar táman téteria kounteouráp aropan farákámp. Amo te kounteouráp aropan yaewour nanap tére yak námpara, amo ankár am táman fwapia téreamp.

Pol wae sumpwi naenámp wonae fik nánko sénámp kar

⁶ Aeno oukoumwan te ono sumpwi nanko, onomp yiri Kwarén ofan sánk mwaria wain ént kwarákár konapnámp kwarákár naenámp te wae wonae fikeane. ⁷ Ono yorowarrá akwapea kwe-sira nampon. Ono te wokwaek resis kwapwe fárakoprá yáraki namp te, oukoumwan te ono te wae akwapea wonae fik yarápae fek yak nampon. Ae namp te, ono Kwarén mér namp kárákáre fek sámpá yáraki nampon. ⁸ Oukoumwan te am fárakoprá akwapea pwar namp fek sámp nanamp ankank te wae nánapia tank námpón. Am sámp nanamp ankank te ará: Tokwae Karao yae-párák kare yurukup konámpara, onan 'Yae-párák kare aropono'rá sénaenámpón. Am Yae Tokwae fek te onan makrá sénaenámpón. Aeria maok, onan saráp sér mono, arop ankwap fárákáp mao érik korop nánko nke mwar karrá yépékrá yakápnap arop fárákáp man kor sénaenámpón. ✧

Kar pwarnámp kar kánanke

⁹ Amo te ononampok koupour koropampo. ¹⁰ Demas te onan pwar akwap teane. Mao te apárokamp nínikan warákárria taun Tesalonika mek akwap teane. Kresenso kor provins Galesia mek akwap, tá Taituso kor distrik Dalmesia mek akwap námpón. Luk mwar yino yak nempon. ¹¹ Amo Mak warámpea koropampo. Mao te ono tére nanko yaewour kwapwe konámp aropono. ✧ ¹² Ono Tikikusén taun Efesus mek sámp-kérép nampon. ✧

¹³ Amo korop naeria te onomp waempyam taun Troas mek Karpusomp nap mek pátari namp, ará sámpea maok, tá buk mént sámpea koropampo. Aeria maok, onomp fir yipi fek yoroiap buk ník mo pwar korop nanape. Ankár sámpea koropampo. ✧

¹⁴ Aleksander te bras fek nkwakwe make ankank yoro i konámp arop, mao te onan ouroukup konámpara, nánkáráp Tokwae Karao am taki námp fek nopok man touwe sánk naenámpon. ✧ ¹⁵ Amo kor am aropan fwapia mrampo. Mao te yinomp karan kor ankár kwekápia sira námpon.

¹⁶ Ono woukourouk kot nap fek te arop ankwapao onont yakria yaewour mo napo maok, arop ponankor onan pwate napo, onoku mwar yak. Aeria ono Kwarén sérrá, ‘Am fárákápao tak nap ninik te nik mo pwarampo.’

¹⁷ Aeno Tokwae Karao onont yakria onan yaewouria kárákáre sáp námpon. Aenánko maok, ono Kwapwe Kare Kar fwap farákáp nanko, ankwap fi ponankor wa napon. As fir yamp nánko, as táp mekamp akap konapnámp taknámp, Kwaro onan yopor aropamp yae kwae mekamp pwarokwap námpon. ✧ ¹⁸ Kwar Tokwaerao onan sokoro napo kuri, fwap yaewourria onan warámpea, námoku poukwapnámp yámar mek pwar naenámpon. Nomo maomp eran sámpeaka sakap saráp yaká yakáp mwanámpon.

Kar pwarará ‘Gude’rá sénámp kar

¹⁹ Amo Prisila ntiaka Akwila, tá Onesiforusomp séraoan kor mént ‘Yumwan Polo Guderian’rá sérampo. ✧ ²⁰ Erastus te oukoumwan taun Korin mek yak nánko, Trofimus kor touwe nánko, man taun Miletus mek yak nánko pwara nampon. ✧ ²¹ Amo te koupour mwae oupouroukia koropampo. Takria amo yépék napo, ouwi tokwaenámp ke koropantáno.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia, tá Kristen ankwapyae fákáre makia amwan ‘Gude’rá sénap kar sám-p-kérép napon.

²² Ono ninik namp te, Tokwae Karao waráp waempént yakanoria nampon. Tá yumwan ponankor námokuráp ninik fek ninikia yaewouranoria nampon.

Polo Taitusompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Taitus te Grik fi mekamp aropono. Wokwaek mao te Polo tére námp yaewourimpan, Polo man ‘Apár amor ke Krit mekamp siosén taokeyakrá térae’ ria pwate nánko, am mek térerá yakámpono.

Polo Timotimpor pas kumwimp ke fek táman, má pas kumwia Taitusompor kor sámp-kérépámpon. Am te mao sios taokeyakáp mwanap arop nánaprá párapok, tá ‘Kwaromp kar karelan sámpá yampourou mwanap aropan yoporampo’rá sér, tá ‘Sios kounteouráp arop fárákapan Kristen paokopnap ninikan yénkrá farákámpo’rá sénámpon.

¹ Ono Pol, Kwaromp tére konamp arop, Jisas Kraisomp aposelono. Mao onan, náráponoria nánkárápnamp kounteouráp aropan mér nap mek kárákáre sánkea, am fárákapan yaewour napo, kar kare mériaka Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanapria sámp-kérép námpon.

² Ono tére namp te, arop fárákámp mér kárákáreria, Kwaro am fárákapan yiki yaká yak nénk naenámp yépékanáponoria yaewourrá tére nampon. Wokwaek kar Kwaro oukouwman ankank yoro mo fek nomwan yiki yak mwanámp nénk nanamp rimpon. Mao te kwekár mo i konámpon. ³ Koroepa oukoumwan kar am séri tarimp ke fek Kwaro náráp kar farákámp mwanap arop kák tenánko, am fek táman maomp kar érik farákár námpon. Nomwan warko érékép konámp arop Kwaro onan ‘Kar farákápa’e’rá séri tenánko, ono am tére sámpea kar farákámp nampon.

⁴ Taitus e, ono Kwaromp kar farákámp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka, ono waráp por má pas kumwi rae. Amo te wae yino ponankor mér námp niamp napon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia nomwan warko éréképnámp arop Krais Jisas amwan námokuráp ninik fek yaewouriaka yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakaeria nampon. ✧

⁵ Ono amwan Krit mek pwararamp te, amo tére ankwapmwaek oukoumwan yak námpantá, amo fwapokwapria, ono wokwaek amwan sériamnámp taknámp, amo am mekamp ponankor taun mek sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák nanapria nampon.

⁶ Amo ankár sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák naeria te, arake pourouráp aropan kákampo: Kounteouráp arop nke nap fek kwatae ninikinámp yak monámp arop, tá ankárankamp yupuráp arop, tá maomp tárápu Kraisén méria, tá nkwakwe make sokoro mo, tá éntupwar naropwaromp kar ták-pwar moi konap. ✧ ⁷ Amo te wae méron, sios taokeyak konámp arop te Kwaromp tére taokeyak konámp aropono. Ae konámpara, am arop te yae-párák kare yárák nánko maok, kounteouráp arop mao kwatae ninik námp nke mo mwanapon. Mao te námo arop tokwae namponoria, arop ankwap fárákapan poukwap naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane. Mao te mánmán ént tokwae fária mánmán naeane. Mao te arop kwaporok fupuk naeane. Mao te mani tokwaerantá kikiank naeane. ✧ ⁸ Mao te ankár náráp nap mek koropnap aropan yae-párák taokeyak naenámpon.

Mao te ankár kwapwe kare ninikan ponankor warákárria maok, ankár am kwapwe kare ninikaok yáarak naenámpón. Aeria maok, mao ankár náráp ninik Kwarén sánkea, yae-párák kare ninikaok naenámpón. Mao te ankár námokuráp yáarak fwapi taokeyak naenámpón. ⁹ Mao te má kar kwapwe kare má man farákáp nap, ankár fwapia kárákáre fek sámpea méria yáarak naenámpón. Aeria maok, mao kor fwap arop méranáponoria am kare kar karan farákáp naenámpón. Aeria maok, arop kar ták-pwarnap farákapan kárákáre fek sénánko, námokuráp kwatae ninikan pwarápae mwanapon.

Krit mekamp arop ankwapamp mér sámpá yampourounap kar

¹⁰ Ae mwanapara, amo sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák nap kwamp te, fwapi ninikampo. Am te apae riteanápe, kápae kare arop sios taokeyak konámp aropamp karwaok mo i konap arop yakáp napon. Am farákap te kar mwar saráp táman sérarrá paokopria, arop farákapamp ninik mek kwekár i konapon. Tá Juda fákáre wae Kristeni yakáp napao kor kar ták-siria wae konapon. ¹¹ Am taknap arop farákap te nomo tak mo i konámp ninikan ‘Yumo tak kip’rá séria maok, am tak nap fek mani tirá paokopria maok, arop fiou kápae kareramp mér épérépi kák konapon. Taknap arop farákapan te amo am kar taokorampo. ¹² Wokwaek námoku mér tokwaeráp aropao námokuráp fi mekamp aropan ninikria arakrá sér, “Krit mekamp arop fákáre te kwekár i konapon. Tá yao pwae mekamp fir niamp kwatae kare arop yakáp napon. Tá fár tokwaerá paokoprá kokwae tákár i konapon.”

¹³ Má kar te kare karara, amo ankár fwapia mérenkria kar kárákáre fek séria, am farákapamp ninik fwapokwap napo, Kwarén mér kare mwanapono. ¹⁴ Am farákap Juda firamp tékénou kar, tá nkwakwe make lo kákrá, kar kare pwatea paokop i konap aropamp kar woupwi pátea wa mwanape.

¹⁵ Arop farákapamp ninik yiki kukur kwapwe námp te, arakrá ninik i konapon: Kwaro ti-sápnámp ankank ponankorao kor yiki kukur kwapwe námpón. Aeno arop ankwap farákapamp ninik kwatae akwap námp te, Kraiséén mér moria maok, ankwap ankank kánanke yiki kukur mono. Am te apae riteanápe, am farákapamp ninik ntiaka námokuráp ninik yurukup i konap te ankár kwatae kare yak námpón. ¹⁶ Karan saráp sérrá, “Ono te wae Kwarén mér nampon.” Aerá sénapao maok, am farákapao paokop nap támao Kwarén younkwe sitenap yénkép námpón. Aenapánt, Kwaro am farákapan warákár mo kar námpón. Am farákap te kar ták-sir konap aropara, ankwap kwapwe kare ninik mwanap pourou mo karenono. ✧

2

Mér koumteouráp aropan sénámp kar

¹ Aeno amo te ankár koumteouráp aropan ponankor Kwaromp karwaok akwapnámp ninikan tére kiprá arakrá sérampo: ² Mér arop te mánmán ént tokwae kar fáriaka mánmán mwanape. Yae-párák kare ninikria námokuráp ninik fwapnae karia taokeyakáp mwanapon. Ankár mérnep kwapwe kare yakápria, yonkwae touwe konap ninikan sámpea, nkwakwe make ankank korop námpan kuri kárákáre fek yakáp mwanapon.

³ Amo ankár mér koumteouan kor sénapo, Kwaro warákárnámp ninik fek paokop mwanapon. Aropan kánánkámp kar sérar mwanape. Mánmán ént fári konámp ninikao tokwae kari yak naeane. Mao te ankár wakmwaek

fápárámpnap koumteouan kwapwe kare ninikan yénk mwanap tisa yakáp mwanapon. ⁴ Mao farákápria te arakrá sér mwanapon: “Yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor warákár kar kip. ⁵ Tá yumokuráp ninik fwapia taokeyakria maok, yiki kukur kare yakáp kipo. Tá yiráp nap fwapia taokeyakria, yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor yaewour kipo. Tá yiráp poumaropamp yae ankore mek yakáp napo maok, mér monap arop ponankor amnap ninik táman nkeria, Kwaromp karan kor wouroump mo mwanapon.” ✧

Ménki-tárápuao mwanap kar

⁶ Ankár taknámp menkou-tárápuran kor takrá séramp: Am fárákap te ninik fwapia taokeyakáp kour mwanapon. ⁷ Amoku támao mekia akwap napo, arop fárákapao amonapaokria, nkwakwe make kwapwe kare ninik fek paokop mwanapon. Arop kar yénkrá farákáp naeria te kwataenámp kar mént farákáp kwaponon. Ankár kwapwe kare ninik kour fek sarápria, yae-párak kare kar yénkrá farákápampo. ✧ ⁸ Amo te ankár yae-párak karenámp karan saráp sénapo maok, am mek kwatae ninik yak námp nke mo mwanapon. Tak napo maok, yopornap arop fárákapao kor nomwan wouroump mono, amwan yopornap ninikan pwarápae mwanapon. ✧

Kwaporok tére konap aropan sénámp kar

⁹ Amo te kwaporok tére konap aropan * arakrá sérampo: Mao náráp poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakápria, ponankor nkwakwe make ankank am fárákapao warákár mwanap ninik fek tére mwanapon. Poukeyakápnap aropao kar kwatae sénapo kor, nopok kar pwarokwaprá sér mwanape. ✧ ¹⁰ Mao te ankár am fárákapamp ankank kánanke oukun sámp mwanape, mono. Mao ankár maomp karwaokria yae-párak kare tére napo maok, náráp poukeyakáp konap arop fárákapao nkea warákárria nomwan warko éréképnámp Kwaromp kar farákáp námp táman warákár mwanapon.

Nomo ankár yiki kukur yakáprá Kraisoamp Yae yépék mwanámp kar

¹¹ Nomo te wae méron: Kwaro námokuráp ninik fek nomwan aropompnámp ninik te wae érik korop námpon. Aenámpara, mao te fwap ponankor koumteouráp arop warko érékép naenámpon. ¹² Kwaromp am aropomp támao nomwan Kwarén younkwe sitea paokop i konámp ninik, tá apárokamp ponankor kikiank ninik máte pwarará, oukoumwan má ke fek táman ankár nomo fwapia ninik kouriaka Kwaromp ninikaok saráp kwapwe kare paokop mwanámp yénk námpon. ✧ ¹³ Karenono, nomo Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp námp, tá arop nomwan warko érékép konámp arop Jisas Krai, mao érik korop námp fek te, Kwaromp mopor ntiaka wae kwapwerént korop naenámpon. ✧ ¹⁴ Kraiso námoku wampwe pwarará sumpwi námp te, nomo ponankor lo kar kwe-pwar konámp mékemp warko yamokwapea érékép naeria ninámpon. Mao te nomwan yáraria yiki kukarea páte nánko, námokuráp arop fákáre yakáp námpara, nomo te ankár kárakáre fek kwapwe kare ninik fek paokop mwanámpon. ✧

¹⁵ Amo te ankár má kar táman koumteouráp arop fárákapan farákáp saráp yakampo. Amo mómá karwaok paokopanáponorá farákápria maok, kar

✧ 2:5: Ef 5:22 ✧ 2:7: 1 Pi 5:3 ✧ 2:8: 1 Pi 2:15 * 2:9: ‘Kwaporok tére konap arop’rá sénámp te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 35,36 fek nkeampo. ✧ 2:9: 1 Pi 2:18 ✧ 2:12: Ef 1:4; 1 Jo 2:16 ✧ 2:13: Fl 3:20 ✧ 2:14: Ef 2:10; 1 Pi 2:9

ták-sir konap arop fárákapan kárákáre kor kar sánkria, am fárákapamp ninik fwapokwapampo. ✧

3

Kristenao mwanap kwapwe kare ninikan sénámp kar

¹ Amo ankár koumteouráp aropan sénapo, Gavman fákáreramp yae ankore mek yakápria, maomp karwae tukupria yae-párak kare tére mwanap nánap mwanapon. ✧ ² Am fárákap te arop ankwapan wouroumprá sérria kar yorowar mwanape, mono. Am fárákap te ankár porokwe fek yakápria, arop ponankoran kwapwe kare ninik fek yaewour mwanapon. ✧

³ Amo wae méron: Wokwaek te nomo kor Kwaro i konámp ninikan épépéripria, kar ták-sirirá paokopánko, Satano nomwan poupwekáp nánko, nomo Kwaromp mwae-páraok tukup moimpon. Aeria maok, nkwakwe make kikiank ninik ntia pourou fekamp ankankan warákár i konap ninikao nomwan sámp-fákeyakámpon. Aeria maok, nomo ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapamp ankank kikiankrá paokopimpon. Arop ankwap fárákap nomwan yorowarrá paokop napo, nomo kor nonopok yorowarrá yakáp námpon. ✧

⁴ Aempan maok, nomwan warko érékép konámp arop Kwaro nomwan nouroup karia yaewour kwapwenámp ke érik koropria, ⁵ nomwan warko érékép námpon. Mao te nomp kwapwe kare ninikan ninikria, nomwan érékép mono. Námokuráp yonkwae touwe fek nomwan warko éréképámpon. Am takimp te nomwan yárianánko, nomo táráp yink wourékam niamp nánko maok, Yiki Kor Spiritao nomwan wourékam yiki yak sáp námpon. ✧ ⁶ Jisas Kraiss nomwan warko éréképámpon arop téremp fek táman, Kwaro Yiki Kor Spiritamp ourour kárákáre nomp pourouk ponankor kwarákár námpono. ⁷ Am takimp te Jisas Kraiso námoku nomwan ninikiaka yaewourrá fwapokwap nánko, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon. Mao nomwan yiki yak sámp mwanapria nánapi tenámpara, nomo man méria yépékrá yakáp námpon. ✧

⁸ Mámá kar máte kare karara, am táman kárákáre fek farákáp napo, Kwarén mérnep arop fákáre am fek ninikiaka kárákáre fek kwapwe kare ninik sámpea yakáp napo maok, am kwapwe kare ninik támao ponankor aropan yaewour naenámpon.

⁹ Aeno nkwakwe make moumountukri ninik kákákrá kar yorowar, tá tékénouamp e kouroumprá, tá yoporrá, lo karan saráp kákkarrá yorowar fupukumprá paokop nap te, amo ankár am mek nke kwapono, pwarampo. Nomo te wae méron, am te nomwan yaewour nánko, kwapwe kare ninikaok paokop mwanámp pourou mono.

¹⁰ Arop siosomp ankáránkamp ninik fek yakáp nap tirá pipirikirrá párapok nánko te, amo ankár maomp ninik ankáránk por, tá anánk por, arake fek fwapokwap napo, waráp kar wa mo nánko te, man younkwe mwaek pwarampo. ✧ ¹¹ Amo te wae mér napon: Am taknámp arop te mwae kup kare pwarará, korokore mwaek akwap námpara, námokuráp kwatae ninik támao waeman man kot naenámpon. ✧

Pwarnámp kar kánanke

¹² Nánkár wakmwaek te Artemas ni, Tikikus ni, man sámp-kérép nanko te, amo te koupour ononampok taun Nikopolis mek koropampo. Ono 'Ouwi tokwae korop nánko, ént tokwae námp fek te Nikopolis mek yak nanamp'rá sériamp támaono. ✧ ¹³ Amo te lo mérnámp arop Senas ntiaka Apolosén fwapi taokeyakampo. Amo te ankár am arop yawor mwae akwap nenep ankank moantá, yaewourampo. ✧ ¹⁴ Tá nomp koumteouráp arop te fwapia méria kárákáre fek téreria maok, ankank ankwapmwaek tank nánko, monap aropan yaewour mwanapon. Takria maomp Kristen yakáp nap te yaoao ki tanknámp niamp mo, kwaporok yakáp mwanape. ✧

¹⁵ Arop ponankor onont yakáp napao, amwan 'Gude'rá sénap kar sámp-kérép napon. Aeno amo kuri yinomp 'Gude'rá sénámp má yinomp tampokamp Kristen nouroupén sérarampo.

Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ponankor námokuráp ninik fek yaewourria yumont yakanoria nampon.

Polo Filemonompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek Polo Rom mek kalabus mek yakria, mámá pas Filemonompor kumwimpon.

Filemon te Kolosi mekamp kápae kare ankankráp Kristen arop. Maomp kwaporok tére konámp arop e te Onesimus. Am tére arop te Filemonomponap pwarará, farákapea Rom mek akwapea Polén kikípia maok, Polo man yaeworánko, mao Kristen.

Polo pas kumwia Filemononámpok méntér sámp-kérépia sérrá, ‘Onesimus te wae Kristeni námpara, man yopori kwapono. Warko warámpamp’rá sérimpon.

¹ Filemon e! Ono Pol onan Krai Jisasomp tére nanko fákapea pap napon. Nomp nánae Timoti yino waráp por má pas má kumwiaka, sámp-kérép re. Amo te yinont ankárankamp tére konap nouroup kwapweno. ² Yino yinomp antáp Apiampor kor, tá Arkipusompor mént kumwia sámp-kérép re. Arkipuso kor mao te yinont soldia yakria, Satanén yorowar i konámpono. Yino kumwi nemp máte sios waráp nap mek néntép konap, maompor kor kumwi nempon.

³ Yinomp ninik te nomp Kwar Naropwar ntiaka Jisas Krai Tokwae Karao yumwan náráp ninik fek yaewouria nepo, yumo yonkwae porokwe yakápenkria nempon.

Polo Filemonén Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar

⁴⁻⁵ Ono wa nanko, amo ankár Jisas Tokwae Karan méria mént kari yakria Kwaromp arop fárákapan kor ponankor nounouroup napantá, kápae kare por kor toropwapnamp ke fek te, amwan ninikria onomp Kwarén waráp e séri ko, ‘Aesio’rá sér i konampon. ✧ ⁶ Amo te yinont fearámpá yak napara, ono Kwarén sénanko, amwan am mér kwapwe sánk nángo maok, amo nomp Krai Jisasomp ankank kápae kare kwapwe kare sámp konámp mér nanapon. ✧ ⁷ Amo te ponankor Kristen fárákapan nouroup kareria, am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk napon. Aenapantá ono táman warákára waeriaka onomp ninik porokwe kare fek yak námpon.

Polo Filemonén ‘Warko Onesimusén warámpamp’ rimp kar

⁸ Ae namp kwamp maok, ono arakrá ninik nampon: Tá kare, nomo énénkér Kraiompára, ono fwap tae fek ‘Takrá téreampo’rá sénae nampnamp maok, ⁹ ono aropomp ninik fek yae-párák kare yak konemp kwamp, ono amwan sánankar porokwe fek sér rae: Ono Pol, ono te waeman Krai Jisasomp térerá koropea, mér pourou nanko fákapea páte napon. ¹⁰ Aenapara, ono kalabus mek yakria Onesimusén Kwarén méranoria farákáp nanko méria, am fek onomp táráp niamp námpon. Aenámpantá ono amwan ‘Man aropompamp’ria sér rae. ✧ ¹¹ Wokwaek kar mao te fwapiaka waráp tére tére moimpon. Aeno oukoumwan te mao fwap nomwan yaewourrá waráp tére, onomp tére makria kwapwe kare tére naenampon.

12-13 Ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nanko, onan fákapea páte napo yakria maok, amoku wonae fik yakria onan yaewour nanapan panek yak napantá, nopok Onesimuso onan yaewourano ninik nampán maok, warko amonapok sámp-kérép nampao maok, ono man yonkwae touwe tokwae méntér sámp-kérép nampono. ¹⁴ Aeno ono warámpá yak naenampao maok, nánkár waráp ninikan apaerá sénap wa naeria namp kwamp, man taokor moi nampono. Ono te amwan mao kánámpár onont mapek yákrá onan yaewouranoria kárákáre mono. Onomp ninik te amoku waráp kwapwe kare ninikaokria tak naeria te tak nanapon. ✧

¹⁵ Onesimus te amwan fae tákáre ke fek pwara námpon. Aeno oukoumwan te amo warko warámpea napo, ankár amont yákrá yak naenámp. ¹⁶ Oukoumwan te amo man kwaporok tére konámp arop saráprá niniki kwapono. Kare, mao te waráp kwaporok tére konámp aropao maok, waeman Kristen kare námpara, oukoumwan te nomp nánae kare námpono. Aenámpara, amo man warákár karampo. Ono man nke namp te, onomp nánae kare niamp nánko, ono man nouroup kare nampon. Aeno ono mér namp te, naoump tére, tá Kraisoimp yak námp fek waráp nánae kare ara, amo fwap man nouroup kareria warákár tokwae nanapon.

¹⁷ Amo te nomo fearámpea yákrá Kraisoimp tére konemponoria ninik nap kwamp te, amo onan i konapnámp taknámp Onesimusén kor warko warámpampo. ¹⁸ Aeno mao amwan kwatae ninik, tá amwan nopok sánk naenámp yak nánko te, am ankank onomp e fek pwate napo, nánkár ono nopok sánk nanampon. ¹⁹ Ono Pol onokump yae kor fek mámá 'Onoku nopok sánk nanamp'rá sénamp kar mámá kumwi nampono. Ono wokwae amwan yaewouri namp fek onan nopok amoku kareao onan sánp nanapan maok, ono am fek te sér mo nampon. ✧ ²⁰ Onomp nánae e, amo wawae! Kraisoimp arop yak nempara, ono Tokwae Karamp e fek sér rae: Onesimusén warámp napo, ono am ninik fek warákárríaka yonkwae tikip nanampono.

²¹ Ono wae mér nampono, amo fwap má sénamp kar ampaok tére nanaponoria namp kwamp, waráp por má pas má kumwi rae. Ono waeman mér kar nampono, ono amwan sénamp ninik máte amo takrá tére napo, akwapea tokwae karia kwapwe kare kare naenámp. ²² Aeno ono ankwap kar sénape: Ono ninik namp te, yumo Kwarén sénapo onan warko yumonapok sámp-kérép nánko, koropea yumont yak nanampono. Aenanampara, ono amont yak nanamp nap aokore nánapia pwateampo. ✧

Ankwap fárákápao 'Gude'rá sénap kar

²³ Epafras kor amwan 'Gude'rá sénamp te, yinan Krai Jisasomp tére fek fákapea napo, yino énékér yak nempon. ✧ ²⁴ Yino tére konámp arop ankwap fárákáp Mak, Aristarkus, Demas, Luk, mámá aropao kor amwan 'Gude'rá sénapon. ✧

²⁵ Ono ninik namp te, Jisas Krai Tokwae Karao yumwan ninikia yiráp waempént yak naenámp. ✧

Hibru Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Nomo mámá pas kumwinámp arop te mér mono. Arop ankwap fárakap te Polo kumwi námponrá ninik napon. Judamp kar te ‘Hibru kar’rá sér i konapara, am fárakapan kor ‘Hibru arop’rá sénapon.

Am te Jisas pok tenánko, 35 yopwar niamp arake fek mámá pas kumwi nap te, Juda mekamp Kristen ankwap fárakap arop fárakapao sámpá yampourou napo, Kristen yakápnap pwar mwaria napan yaewourrá kumwi napon.

Mámá buk fek sénámp te, wourékam kontrak Jisaso yoroi námp te épi kontrakan kámákár akwap námpon. Am te ará: Jisasomp e te ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Tá Kraisomp tére te Mosesomp téreran kámákár akwap námpon. Tá Jisasomp pris tére te wokwaekamp pris fákáreamp téreran kámákár akwapria ankár yaká yak námpon. Wokwaekamp pris fákáreramp ofa te nape firan kápa kare por ofa i konapon. Aeno Jisasomp ofa te námokuráp pourouran ofa sánkeanánko, am ofa te ankár arop ponankorampor yaká yak námpon.

Tá mámá buk fek ankwap kar sénámp te, Jisasén mér nap am te ankár fwapia kárakáre fek sámp-fákeyakáprá ‘Jisasén tokor samp-tukupenk’rá sénámpon.

Kwaromp Tárápao nomwan kar sápnámp kar

¹ Kwaro wokwaek kar kápa kare por tá kápa kare nkwakwe make ninik fek nomp appeyaenápén profet fákáreramp top kor feknámp kar sánkámpon.

² Aeno oukoumwan mámá ke fek wae pwar naenámp yae fek te, Kwaro náráp Tárápamp top kor fek nomwan kar farákáp námpon. Kwar te wokwaek kar Jisasomp yae kor fek apár ntia yámar yoroia pwarará, ankár am Táráp námoku am ankank ponankor sámp naenámpria nánapi pwara námpon. ✧

³ Táráp te Kwaromp wae tokwae ara, nomp pourouk wae takapa wae námp te, mao ankár Kwar niamp kareno. Maomp kar te kárakáre korara, kápa kare ankank te ponankor ti-fákeyak nánko, am yakápnap puri fek yakápnapon. Mao te arop kápa kareamp kwatae ninik tirá épéria, maomp yiri fek yáriakiaki yiki kukarrá kákea pwatea, narek karaoki yaknámp King Tokwae Karamp yae-párak mwaek tank námpon. ✧

Kwaromp Táráp ensel fákáreran kámákár akwapnámp kar

⁴ Naropwaro náráp Tárápan sánknámp e te kwapwe kareria ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Aeria mao námoku tokwae kari yak nángo maok, ensel fákáre te maomp yae ankore mek yakápnapon. ✧

⁵ Wokwaek kar Kwaro námokuráp Buk fek náráp Táráp táman sérrá,

“Amo te onomp Tárápono.

Oukoumwan te ono waráp Naropwar yak nampono.”

Tá warko arakrá sér,

“Ono maomp Naropwar yak nanko,

mao onomp Táráp yak naenámpono.”

Aeno Kwar te ensel ankwapan makeniamp kar sérimp nie? Mo karonu. ✧

⁶ Mao náráp Táráp ankárank apárok sámp-kérépámp ke fek te Kwaro arakrá sérimpon:

“Kwaromp ensel fákáre ponankor te ankár man lotu mwanapono.” ✧

⁷ Kwaromp Buk fekamp kar ankwapao ensel fákáreramp téreran arakrá sér, “Mao te náráp ensel fákáreran ouwi mirink niampi pap konámpono.

Mao te náráp tére aropan yaomwi yurunknámp fupukur pokrá kák konámpono.” ✧

⁸ Aeno Tárápan te arakrá sér:

“Kwar e! Amo te yaká yak konap kingono.

Amo te koumteouráp aropan yae-párak kare ninik fek saráp taokeyak konapon.

⁹ Amo te kwapwe kare ninikan saráp warákárria maok, kar ták-pwar konap kwatae ninik te amo warákár mo kare napon.

Aenapria maok, waráp Kwar námoku amwan warákár nanap wel kwarákár tenánko, waráp ankwapyaewarápén kámákarea narek e tokwaeráp arop niampi yak napon.” ✧

¹⁰ Tá Kwaro Tárápan warko arakrá sér, “Tokwae Kar e! Wokwaek kar te amo mámá apár yoroia napo kárakáre yak námpon.

Tá amoku waráp yae kor fek yámar me yoroiaapon.

¹¹ Yámar me ntiaka apár te moyak naenámpon.

Aeno amoku kare te yaká yak nanapon. Yámar me ntiaka apár te warko ponankor waempyam épi niamp araknámp moyak naenámpon.

¹² Nánkár amo am ankank aropao waempyaman i konámpnámp araknámp, yoropwarápia paprá, arop warko waempyam wourékam sámp konámpnámp araknámp amo wourékam yoro nanapon.

Aeno amoku te warko tékénou mono, ankár taki yak nanapon.”

¹³ Wokwaek kar Kwaro Tárápan sérrá, “Amo te onomp yae-párak mwaek tank napo maok, nánkár wakmwaek ono amwan yoporap arop te waráp yae ankore mek párapok tenanampnon.”

Aeno Kwar te mae ke fek ensel ankwapan make pourouráp kar sérino? Ankár mo karonu. ✧ ¹⁴ Ensel te wunéri mwarria Kwaromp tére konapono. Kwar warko érékép naerianámp arop fárákapan yaewouranáponoria am ensel fákáreran tirá kérép konámpono. ✧

2

‘Kwaro nomwan warko érékép námp te tokwae kar ankankono’rá sénámp kar

✧ 1:6: Lu 2:13-14 ✧ 1:7: Sng 104:4 ✧ 1:9: Sng 45:6-7,10-12; 102:25-27 ✧ 1:13: Sng 110:1

✧ 1:14: Sng 91:11; Ap 12:7

¹ Jisaso Kwaromp ninik farákáprá sénámpara, nomo oukoumwan am kar wawia méria am karaok paokop mwanámpon. Nomo fwapia wa moitea ankwap ankankan ninikria poporokwenáprá panek tukup mware-ano. ² Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén enselomp top kor feknámp kar sánkámp te, am kar oukoumwan kárakáre yak námpon. Aenámpan maok, arop ponankor am kar ták-sirarea, am fek touwe kwatae sámpapono. ³ Aeno oukoumwan Kwaro nomwan warko érékép naeria tére námp te tokwae kar ankankono. Aenámpara, nomo am Kwaromp térean younkwe mwaek sirarea paokop námp te, nomo te mokopia Kwaromp yonkwae pwarámp wouroukoup mwanámpon? Tak mwanámp pourou mo karonó. Manénkir te Tokwae Karao námoku nomwan warko érékép naeria, kar farákámp námpon. Tá maomp kar wawinap arop farákápao nomwan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karonó.” ✧ ⁴ Kwaro náráp Tárápamp kar am te kare karonoria yéknép námp te ará: Koumteouráp aropan nkwakwe make kárakáre yororo, tá Yiki Kor Spiritamp ourour námoku niniknámpon puri fek yéknimpon. ✧

Jisas te nomwan warko éréképnámpon arop ankárank támaono'rá sénámp kar

⁵ Nomo wourékam apár Kwaro wakmwaek yoro naenámpria ninik námp kwamp te, nomo wae mér, Kwar te ensel fákáreran am apár taokeyakáp mwanapria pap mono. ⁶ Wokwaek kar arop ankárankampao Kwaromp Buk fek arakrá sérimpon:

“Arop yino te apae ankankanánko, amo yinan ninik i konapon?

Yino te kánanke kwatae te,

apaeritea amo yinan yae-párak kare taokeyak konapon?

⁷ Amo yinan yoroi nap te,

fae tákáre ke fek saráp

ensel fákáreamp yae ankore mek

kák nanampria niapon.

Aeno wakmwaek amo yinan narek paprá,

kárakáre sáприя, e tokwae sáп napon.

⁸ Amo te yinan amo yoroinap ponankor ankank

taokeyakáp mwanapria nánapi pwara napon.”

Mámá kar ‘Kwaro kápae kare ankank aropamp yae ankore mek kák tenámp'rá sénámp te, nomwan arakrá yéknép námpon: Mao te ankwap ankárankamp ankank maomp yae ankore mek yak mo, kwaporok yakanoria pwar mono. Aeno ponankor ankank maomp yae ankore mek yak námp te nomo oukoumwan nke mo námpon. ⁹ Aeno nomo te Jisas e tokwae sámp námp wae nke námpon. Mao ankank kápae kare taokeyak námpon. Manénkir mao apárok ékia yakámp fek te, fae tákáre ke fek enselomp yae ankore mek yakámp te, Kwaromp aropomp yéknépria, ponankor koumteouráp aropan ér-pwarará, sumpwi nanampria ninámpon. Am touwe sámpea sumpwi námp fek táman Kwaro man narek papria, kárakáre tokwae ntia e tokwae sánk námpon. ✧

¹⁰ Kwar te mao támao námoku yoroinámpon ponankor ankank fi korara, maomp ninik te náráp tárápu yámar mek éréképá pokeanánko, yae-párak kare yakáp mwanaprianámpon. Kwaromp ninik te Jisas numwar touwe sámpeanánko, am touwe sámp námp támao, koumteouráp aropan warko éréképnámpon kwapwe kare kare arop yakanorianámpon. Am Kwaro takimp ninik te yae-párak kare ninikono. ✧ ¹¹ Nomo te wae mér námpon: Ponankor

koumteouráp aropan yiki kukarrá pap konámp arop, ntia am yiki kukur kare yakápnap arop te méntér ankárankamp Naropwaromp tárápunono. Aenapantá maok, Jisas te pwarápaé mono, ankár ‘Onomp nánaeou’rá sénámpon.

✧ ¹² Kwaromp Buk fek yaknámp kar te ará:

“Ono onomp nánaeou fákáre koupoukour napo, am ou mek ‘Amo te arak i konapono’rá farákápiakia waráp e sakap nanampon.” ✧

¹³ Kwaromp Buk fek sénámp kar ankwap te ará:

“Amo ‘Nanamp’rá séri nap táman fwap tak nae raponria mér nanampon.”

Tá warko sérrá,

“Ono te Kwaro onan ti-sápnámp tárápunt máyak nampon.” ✧

Jisas nanwan yaewour nanampria arop arákarámp kar

¹⁴ Am tárápu Jisaso sénámp te koumteouráp arop fárakap táman námpon. Aenámpara, Jisas kor arop arákarea, am fárakap niampimp te, mao fwap sumpwiaka koumteouráp aropan surumpwirá kák konámp kárakáre tokwaeráp Satanén kwatae pap nanampria nimpon. ✧ ¹⁵ Koumteouráp arop sumpwiantá apáp tirink nap te, kápaé kare por mamá apár mek yakáp napo, am fárakapamp apáp támao nángo, Satanomp fákápá kák tenámp mek yakápiapon. Aeapan maok, Jisas sumpwimp te am fákápá yakápnap mekamp érékép naeria nimpon. ¹⁶ Karenono, mao wokwaek téremp te ensel fákáreran yaewour naeria tére mono. Mao sumpwi námp te Abrahamomp appeyaenápén yaewour naeria nimpon. ¹⁷ Náráp nánaeounáp fákáre nomwan yaewour naeria námpara, ankár arop nomo niamp make kare yakria maok, Pris Tokwae yakriaka Kwaromp tére námpon. Takria maok, arop aropomprá, tá ankár yae-párak kare tére nángo maok, koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ¹⁸ Mao námoku Satano poupwekápnámp touwe sámprá kwe-pwarari námpara, fwap aropan kor Satano poupwekáp nángo, sámnpap touwe fwap yaewour naerámpon. ✧

3

Jisasomp kárakárerano Mosesomp kárakáre kwe-pwarnámp kar

¹ Kristen ankwapyae fákáre, Kwaro yámar mek yakria yumwan kor wumwiri námpon. Aenámpara, yumo fwapnae karia Jisasén ninik kour kip. Mao te aposel, Pris Tokwae Karara, nomo man méria maomp e érik sér i konámpon. ✧ ² Kwaro man mamá tére sánkeanánko, Kwaromp karwaok kar námp te, wokwaek Mosesén kar sánkánko, mao koumteouráp arop ou mek Kwaromp nap niampi yakria, téremp niamp wuri popwar námpon. ³ Aeno nomo te wae mér námpon: Nap tinámp aropamp e te tokwae karria, napamp eran kámákár akwap námpon. Taknámp Kwaro Jisasén sánknámp e tokwae te Mosesomp e tokwaeran kámákár akwap námpon. ⁴ Ponankor ankákárank nap te waeman aropao tére napon. Aeno Kwaro námoku maok ankank ponankor yoroimpon. ⁵ Moses te Kwaromp tére arop niamp, mao ankár Kwaromp karwaokria Kwaromp nap mek térempon. Aeria Kwaromp arop fákáreran Kwaro wakmwaek sénaenámp karan farákápámpon. ✧ ⁶ Aeno Kraiss

te Kwaromp Tárápara, Kwaromp karwaok yae-párak kare téreria Kwaromp kounteouráp arop maomp nap mek yakáp napan taokeyak námpon. Tate nomo kápae kare por man kárakáre fek méria warákárria Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp nám p te, nomo kuri Kwaromp nap niampi yakáp námpon. ✧

‘Anepér sámp mono’rá sénámp kar

⁷ Nomo te Kwaromp kounteouráp arop fi yakáp námpara, arop Kwaromp Buk fek Yiki Kor Spíritao ninik sánk nánko, kumwinámp kar man nomo fwapia wa mwaro:

“Yumo oukoumwan Kwaromp Kar wa nap kwamp te,

⁸ yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárakapaoiapnám araknám
yiráp ninik fákapea kárakáre kwaponó.

Kwaro sérrá,

‘Am fárakap te arop yak moap apárok yakápria
onan mokoPON nke mwarria onomp kar ták-siriapon. ✧

⁹ Am apár mek yiráp appeyaenápo kor 40 yopwar fek
ono kápae kare ankank térieriaka
am fárakapan yaewouranko nkeapao maok,
Kwaro nomwan yopor te mokopean nke mwar ritea
sokororá paokopiapon.

¹⁰ Aeapantá maok,
ono ankár am kounteouráp aropan te
yopor yonkwae pwarámpa waeria maok, sérrá,
‘Ankár ono sénampaok pwarará
onomp ninikaok paokop mo napantá,

¹¹ Ono yopor yonkwae pwarámpa waeria maok,
am fárakapan arakrá sénampon:
Kare kar narekampráp yumo te
onomp anepér mwanap némpouk te tukup mo karenono!’ ” ✧

Nomo kor Israel fákáreaoi napnám taknám kar ták-sir mwareano

¹² Kémpiyae tárápu, yumo te fwapia mér kip: Takria yumo ou mekamp ankárankao maomp ninik mek kwatae ninik yak nánko sámpria, yiki yak konám Kwarén younkwe sirarea Kwarén mérnám ninik pwar naeane.

¹³ ‘Oukoumwan’ yak nánko, nomo kor ‘Oukoumwan’rá sér i konám kumur méntép yumo ankár nonopok yaewourria kárakáre nénk kipo. Takria, yumo ou mekamp ankwap ankárankampan kwatae ninikao man poupwekáp nánko, maomp ninik kárakáre nánko, Kwarén mér mo naeane. ¹⁴ Nomo wokwaek kar méri nám p te ankár oukoumwan kor am mér te kárakáre fek sámpea yakáprá tukupea sumpwinám ke fek mwanámpon. Nomo takria te, nomo ankár Jisasomp kounteouráp arop kare yakáp námpon. ✧

¹⁵ Ono manénkir sérinamp kar táman warko Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:

“Yumo oukoumwan Kwaromp kar wa nap kwamp te,

yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárakapaoiapnám araknám
yiráp ninik fákapea kárakáre kwaponó.” ✧

✧ 3:6: Hi 3:14; 10:23 ✧ 3:8: Kis 17:7; Nam 20:2-5 ✧ 3:11: Nam 14:21-23 ✧ 3:14: Hi 3:6

✧ 3:15: Sng 95:7-8

16 Wokwaek kar te apae arop firao Kwaromp kar wa napao, am kar ták-sirariapon? Am te Moseso Isip mekampan éréképea akwapámp arop ponankor támao takiapon. 17 Kwaro 40 yopwar fek yopor yonkwae pwarámp rá akwapámp te wanimpon? Am yopor yonkwae pwarámpámp te kwatae ninik fek yakápap kounteouráp aropan nánko, am fárákapao faokorapo, maomp yákáre te kwar mwar mek tankápámp te, Kwaro am fárákan saráp yopor yonkwae pwarámpámp. 18 Kwar te wan ‘Onomp anepér mwanap némpouk tukup mwanap pourou mono’ ria fou e séri námpon? Am Kwaromp kar ták-pwarnap kounteouráp arop fi támanimpon. ✧ 19 Aenámp te nomo wae mérono: Am fárákap te Kwarén mér mo kare napara, am fi kor fek táman Kwaromp anepér mwanap némpouk te ankár kare kar yink mo karenono.

4

Kwaromp kounteouráp arop anepér sámpan mwanap kar

1 Kwaro ‘Yumo te ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mwanap’ rinámp kar te oukouwman máyak námpon. Aenámpara, nomo ankár apáp mwanámpon. Takria Kwaro nke nánko, yumo ou mekamp arop am mek akwap moantáno. 2 Nomo wawinámp Kwapwe Kare Kar máte, wokwaek Israel firao wawiap niampon. Aeapan maok, am fárákap te wa mwar waria maok, Kwaromp kar te karenoria mér moiapon. Aeapara, am fárákapao wanap Kwapwe Kare Kar te man yaewour moimpon. 3 Oukouwman te Kwarén mérnámp arop nomo te fwap am anepér mwanap némpouk tukup mwanámpon. Wokwaek Kwaro am némp táman námwan mér monap aropan sérrá,

“Ono yopor yonkwae pwarámpria fou e sénampono:

Ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mo karenono.”

Am takria sénámp te, námokuráp anepéran sénámpan maok, mao máma apár yoroia pwarará te, warko tére naenámp yak moimpon. ✧ 4 Kwaromp Buk fekamp kar ankwap ‘Fákáneke yae’rá sénámp te, Kwaro am fákáneke yae fek mao térea pwara námp nkea am yae fek anepérimpon. ✧

5 Am kar manénkir nomo nke námp te arakrá sénámpon:

“Am fákáre te ono yaknamp anepér mwanap némpouk te ankár yink mo karenono.”

6 Ankwap fárákap te fwap maomp anepér i konap némpouk yink mwanapon. Aeno kounteouráp arop ankwap fárákap wokwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiapao ták-siri nap te, am fárákap te am némpouk tukup mo karenono.

7 Am fárákap sokororá paokopria kwar saráp mek faokor tenapo, kápae kare yopwar akwapeanáko maok, Kwaro King Devitén yink mwanap yae ankwap ‘Oukouwman’rá sénámp kar farákápámp te nomo wae sérinámp niamp támaono:

“Oukouwman yumo Kwaro sénámp kar máma wa nap kwamp te,

yiráp ninik fákapea kárákáre kwapono.” ✧

8 Wokwaek kar Josua am arop fárákan am apár mek anepér sánkearánko te, Kwaro Devitén warko wakmwaek yae ankwaprá sér mono. 9 Aempara nomo te wae mér námpon: Nomo anepér mwanámp te oukouwman yak námpon. Am te Kwaro fákáneke yae fek anepérimp niampon. 10 Nomo wae

mér námpon: Arop Kwarént maomp anepér i konámp némpouk yoump námp te wokwaek Kwaro náráp tére pwarará anepérimp námp taknámp, mao kuri náráp tére pwarará anepérampon. ✧ ¹¹ Nomo ankár am anepér i konap némpouk tukup mwaria te, ankár tére kárákáre mwanámpon. Takria arop akwap ankárank wokwaekiap námp taknámp kar ták-sir konap ninikaokria am mek yoump mo naeane.

¹² Kwaromp kar te yiki yak námpara, tére kárákárerá yak námpon. Am te énénkér mwaek wiráp bainat wiran kámákár akwap námpon. Am Kwaromp kar te aropan faropea mek karaok akwap konámpon. Aenánko maok, waemp ntia ninik mek kukkwaraoikia yae ke me mwaek, pu kwaráp kor me mwaek worépámp rá akwap konámpon. Aenánko maok, nomo nomp ninik mekamp ankank ponankor mér i konámpon. ✧ ¹³ Kwaro nke námp fek te, námoku yoroinámp ankank te ankwap ankank ankárank mek yak mo kareno. Ponankor ankank te Kwaro nke námp fek érik karaok yak námpon. Kwaro saráp nomp ninik ponankor yurukup naenámpon. ✧

Jisas te nomp Pris Tokwae'rá sénámp kar

¹⁴ Nomo te wae nomp Pris Tokwae mao yakria yámar mek mek karaok Kwaromp wonae fik youmpá yak námpon. Mao te Jisas, Kwaromp Tárápono. Nomo Jisasén mér námp farákáprá sér i konámp te ankár kárákáre fek sámpea paokop mwanámpon. ✧ ¹⁵ Nomoku mwar te kwatae ninik kwe-pwar mwanámp kárákáre te mo námpara, am nomp Pris Tokwae támao fwap nomwan aropomp naenámpon. Am te apaeritea námpanápe, nomwan ponankor nkwakwe make ninik korop námp te, man kuri wae tak námpan maok, mao te kwatae ninik moimpon. ✧ ¹⁶ Aenámpara, nomo fwap Kwaromp wonae fik tukupria apáp mo, fwapon. Am arop te aropomp i konámpara, nomo maonámpok tukupria te, mao nomwan yonkwae touwe námp nke mwanámpon. Tá nomo apae ankankan ninik tokwae nánko te, mao nomwan námokuráp ninik fek yaewour naerámpon. ✧

5

Pris Tokwae Jisas nomwan warko érékép naenámp pwinámp kar

¹ Ponankor pris taokeyakáp mwanap arop yoroi pap konap ninik te ará: Kwaro arop ankárank warámpea, man maomp téteria koumteouráp aropan yaewour naenámp arop yoroi pap konámpono. Pris taokeyak konámp aropamp tére te nkwakwe make ankank Kwarén kwaporok nénk, ta kwatae ninik tirá épér naenámp nkwakwe make ofa nénk konámpono. ² Am arop námoku kwatae ninikráp aropria kárákáre yak mo námpara, mao te arop fárákap mér moráp, tá Kwaromp mwae kup pwarnap arop fárákapan sánánkar porokwe fek yaewour naenámpon. ✧ ³ Tá am arop námoku támao porokwe námpara, mao koumteouráp aropamp kwatae ninikan Kwarén ofa sánkria maok, námokurápan kor mént sánk naenámpon. ✧

⁴ Am pris taokeyak konámp arop te e tokwaerápara, arop ankárankao námokuráp ninik fek am tére mono. Kwaro wokwaek Aronén wumwiria am tére sánkámp námp taknámp wumwiria sánk nánko maok, am tére sámp konámpon. ✧

✧ **4:10:** Stt 2:2 ✧ **4:12:** Ef6:17; 1 Pi 1:23; Yé 2:12 ✧ **4:13:** Ro 14:12 ✧ **4:14:** Hi 10:23 ✧ **4:15:** Hi 2:17 ✧ **4:16:** Hi 10:19 ✧ **5:2:** Hi 4:15 ✧ **5:3:** Wkp 16:6,24 ✧ **5:4:** Lo 28:1

⁵ Kraiso kor take. Mao námokuráp eran narek papria pris taokeyak konámp arop yak mono. Kwaro námoku man am téreaeria pap námpon. Kwar te arop ankwapan sér mono, man saráp arakrá sér, “Amo te onomp Tárápono.

Oukoumwan ono te waráp Naropwar yak nampono.” ✧

⁶ Ankwap fek kuri Kwaro sérrá,

“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp pris yaká yak nanapon.” ✧

⁷ Wokwaek kar Jisas apárok arop yakámp fek, mao Kwarén kar toropwapámp fek te, mao námwan warko warámp nánko, sumpwi mo nanampaoeanria méria, Kwarén kárakáre fek kar toropwapria tékén wumwirá éma waempon. Mao te námokuráp ninik wampwe pwarará, Kwaromp yae ankore mek yak námpara, Kwaro maomp kar wawimpon. ✧ ⁸ Jisas te Kwaromp Tárápao maok, mao touwe sámpámp te, am ninik támao Kwaromp karwaok tukup konap yénkép námpon. ⁹⁻¹⁰ Amnámp támao, ankár Kwaromp karwaok naenámp arop ankárankamp kare yak námpon. Aenámpantá maok, Kwaro man sérrá, “Amo te Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámp yak nanapon.” Aerá sérianánko, mao te náráp karwaoknap koumteouráp aropan warko éréképeanánko, yae-párák yakápi-yakáp mwanap arop yak naenámpon.

Nomo te épér morok táráp kánanke niampi yakáp mwareano

¹¹ Jisas ntia Melkisedekomp kar kápae kare yak námpan maok, yino yumwan sér mwarianámpao, yiráp ninik épérép napanatá yino mámá kar fi yumwan yénkép mwanámp pourou mo námpon. ¹² Kápae kare ke akwap tenánko, yumo fwap wae tisa yakáp mwanapan maok, mo napon. Yiráp ninik te oukoumwan sik napara, yumwan arop ankwapao Kwaromp kar wourékam Kristenén farákáp konap niamp fek warko farákáp mwanap námpon. Yumo te oukoumwan kárakáre fir fár mwanap pourou mo napara, moman saráp fánapon. ✧ ¹³ Nomo te waeman mér námpon: Kápae kare arop mom mwar fánap te oukoumwan épérmou tárápu niampi yakáp napara, yae-párák kare ninik, tá kwatae ninik fwapia mér mo napon. ¹⁴ Aeno kárakáre fir te arop wae méri yakáp napao fári konapon. Am taknap arop farákáp te waeman námoku ninik kour sámpea nkwakwe make tére mwanap ninik mek kákrá, kwataenámp ninik mér, kwapwe kare ninik mér i konapon. ✧

6

Nomo Kwarén mér námp fwapia kárakáre fek sámpea paokop mwanámp kar

¹⁻² Nomo te Kraiso mp manmékir wawimp kar kánanke táman saráp sérar mwareano. Nomo te oumpwaran kápae kare por yimp saráp yakáp konap niamp mwareano. Nomwan yiki yak mo i konámp wokwaekamp ninik te ankár younkwek pwararea maok, Kwarén mér i konap ninik, tá nkwakwe make ént mek nérrá kák konap kar, tá arop ént mek nérrá pourouk yae pap konap ninik, tá sumpwianámp arop warko fárámp naenámp kar, tá kwatae ninik fek yakápnap arop farákáp kotiaka fákapea yaká yakáp mwanap kar, ará kar táman saráp farákáp mwareano. Oukoumwan te nomo ankár Jisasén mér kareria am kar te kámá-pwarará mér kárakárean farákáp konap kar fek farákáprá tukup mwanámpon. ³ Kwaro nomwan am takenkrianánko

✧ 5:5: Sng 2:7; Hi 1:5 ✧ 5:6: Sng 110:4; Hi 7:1,16-17 ✧ 5:7: Lu 22:40-44 ✧ 5:12: 1 Ko 3:1-3

✧ 5:14: Ro 16:19

te, am te pwararea maok, nomo ankár Jisasomp kárakáre kor kar farákáp mwanámpon.

⁴ ‘Arop ankwap fárakap te waeman Kwaromp wae kwapwe sámpria, tá yámar meknámp koropnámp kwaporok sánknámp fir niamp sámp, tá wae Yiki Kor Spirit sámp napara, am arop fárakap warko Kwarén younkwe sánk nap te, warko Kwaronámpok koropria kwatae ninik younkwek sir mwanap mwae kup yak mo kareno. ⁵ Am fárakapao Kwaromp kar te kwapwe karenoria wae mér napon. Aeria Kwaro arop ponankor nánkáráp taokeyak naenámp kárakáre tokwae kwapweran wae mér napao maok, ⁶ Kwarén mér nap pwarará kwatae ninik fek tukup nap te, warko kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok arákarrá korop mwanap mwae te yak mono. Am fárakapao taknap ninik te Kwaromp Tárápan warko yaopwae porokopramp fek pukup napo, arop ankwap fárakapao man nkea wouroump nap niamp napon. ✧

⁷ Kápae kare por warákam ék saráp yak nánko, apár porokwe kwapwe nánko maok, am apár mek aropao yopwar yororia fir yoro napo, kápae kare tankápria maok, arop yaewour i konámpon. Am tak námp te, Kwaro am apáran kárakáre sánk nánko námpon. ⁸ Aeno nkwakwe make paok wi, tá fok kápae forokornámp apár te Kwaro nke námp fek am apár te kwatae námpara, yae am mono, Kwaro sénánko, koupour kar yaomwirao fánaenámp.

⁹ Kémpiyae tárápu kare, oukoumwan yino yumwan má kárakáre kor kar sénámpan maok, yino te waeman mér námpon: Yumo te take pourouráp sámp mono, kwapwe kare mwaeakok tukup napo, fwap Kwaro yumwan yaewouria warko érékép naenámp. ¹⁰ Kwar te kwataenámp aropao yumo térenap tére kwapwe ník mo, pwar naenámpána? Yumo waeman Kwarén warákár napara, am ninik táman maomp kounteouráp aropan yaewour mwanap ninik sánk námpon. Aenángo yumo te ankár takrá yakáp i konapon.

✧ ¹¹ Yinomp ninik te, yumo ponankor ankár kárakáre fek takrá térerá tukupria maok, Kwaro yumwan warko éréképea fwapokwap naenámp ke yépék nap, mér kárakáre fek sámp-fákeyakápenkria námpon. ✧ ¹² Yumo kokwae kwapono. Yumo ankár arop fárakapao wokwae Kwaro ‘Náráp tárápuan nénk nanamp’rá sérinámp ankank sámp mwanámpria méria yépékria koupour kokwae moi nap niamp kipo.

Nomo Kwaro sérinámp kar táman mér kárakáre mwanámp kar

¹³ Wokwae kar Kwaro Abrahamén ‘Wakmwaek ankank sánk nanamp’ ria sérimp kar te, arop ankwap tokwae kar Kwarén kámákár akwap námp te yak nánko, Kwaro maomp e fek fou e sénaenámp te mo námpantá, Kwaro námokuráp e fek fou e sérimpon. ¹⁴ Aeria maok sérrá, “Ono waeman amwan kárakáre kor kare kar sér rae: Ono ourour kwapwe kare sánk tenanko, nánkár waráp appeyaenáp fekamp kápae kare arop forokor naenámp.” ✧

¹⁵ Aerámpantá maok, Abrahamo kuri táman wawi pwatea koupour kokwae mono, am yae táman yépékrá akwapea Kwaro wakmwaek nénk nanamprimp ankank ponankor sámpámpon.

¹⁶ Fou e sér i konap ninik te ará: Arop ankárank wa mokop tokwaeen nkea maomp e fek fou e sénapo, am támao am aropamp e te tokwae karia ankwap fárakapan kámákár akwap námp yéknép konámpon. Am támao mao sénámp kar kárakáre sánk nánko, ankwap fárakap wawia ‘Kare námpono’rá sér i konapon. ¹⁷ Wokwae kar Kwaro maomp tárápuan yaewour nanampria sérimp kar

te am ke fek érik karaok yénkép naeria, mao kar mwar séria pwar mo i konámpara, náráp kar kare karonoria fou e sérimpon. ¹⁸ Aemp te oukoumwan kor Kwaro ‘Yaewour nanamp’ ria sérimp kar, tá fou e sérimp kar makia má anánk kar oukoumwan yak námpon. Kwar te am ankank anánkaopwe te kwekária pwar mono. Nomo pírikimpá koropea Kwaromp wonae fik yakáp námpara, am kar anánkaopwe támao nomp ninik mek kárákáre sáp nánko, nomp ninik te Kwaro sérimp ankank máte, fwap sámp mwanámponoria kárákáre fek yépékrá yakáp námpon. ✧ ¹⁹ Am Kwaro sérinámp ankankantá yépék námp te paok perao yao yowe fek térea kárákáre yak konámpnámp taknámp nomp ninik mek taki yak námpon. Am paok pe te Kwaromp Nap Aokore Yíki Kor Kwapwe Kare mek tokorop tenap, waempyam éntér mek youmpá térea kárákáre yak námpon. ²⁰ Jisasomékir nomwan yaewour nanampria am aokore mek youmpa Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámpia ankár yaká yak námpon. ✧

7

Melkisedeko pris tokwae téremp kar

¹ Am Melkisedek te taun Salem mekamp king, tá Narek Karaok Yaknámp Kwaromp priso. Wokwaek Abrahamo king fákáreran yorowarrá yárakria yénképia pwatea koropánko maok, Melkisedeko mwaeoak kikiþria maok, man ourour sánkámpon. ² Aenko maok, Abrahamo ankank ponankor fére-sámpramp fi kákea pwateyakra Melkisedekén ankwap fi sánkámpon. Am ‘Melkisedek’rá sénap e fi te “Yae-párak Kare Ninik i konámp Kingono.” Mao te taun Salem mekamp kingono. Am takrá sénap te ‘Yonkwae Porokweráp Ninikamp Kingono’rá sénapon.” ✧ ³ Maomp éntupwar naropwaromp e te buk fek yak mo, tá maomp appeyaenáp fi e yak mo, tá éntupwaro man sámpámp yae arop mér mo, tá mao sumpwimp yaerao kor buk fek yak mono. Mao te ankár Kwaromp Táráp niampia pris yaká yakámpon. ✧

⁴ Yumo te ankár Melkisedekomp e tokwae táman ninikenke. Mao te kárákáre tokwaeráp arop, tá nomp appe fi kare Abrahamo yorowarrá yárakria kokwapwe kare ankank tirá yárakimp fére-sámpramp fi kákea maok, fére má Melkisedekén sánkámpon. ⁵ Livai firao saráp pris tére konapon. Aenapo maok, loao arakrá sér, “Ankwap Israel fi te ankank fére-sámpramp fi kákea, fére te Livai firan nénkenke.” Israel fi te Livai firént mwearoria am fárakapao kuri Abrahamomp tárápu napao maok, am fére-sámpramp fi kákeanap ankank fére fek yak námp te am fárakapan nénkapon. ✧ ⁶ Melkisedek te Livai fi mekamp moan maok, Abrahamo ankank fére fek yak námp am man sánkámpon. Melkisedek te Kwaro ‘Warko sánk nanamp’rá sérinámp arop táman ourour sánkámpon. ⁷ Nomo te wae mér námpon: Arop ankwapan ourour sánknámp arop te mao te arop tokwaenono. Aeno am ourour sámpnámp arop te maomp yae ankore mek yak námpon. ⁸ Livai firao am Israel firao nénknap ankank fére-sámpramp fi kákea nap ti nap te sumpwi mwanap aropono. Aeno am arop Melkisedeko Abrahamoinámp ankáránkamp fi ankank sámpámp te Kwaromp Buk fek te, ‘Mao te oukoumwan yiki yak námp’rá sénámpon. ⁹ Tá nomo fwap arakrá sér, ‘Kare, Livai kor am fére fek yaknámp ankank sámp konámpan maok, wokwaek Melkisedeko Abrahamoinámp ankank sámpámp te Livai firaoui napan sámp

✧ 6:18: Nam 23:19 ✧ 6:20: Wkp 16:2; Hi 9:3 ✧ 7:2: Stt 14:17-20 ✧ 7:3: Hi 7:15-17 ✧ 7:5: Nam 18:21

námp támaono. ¹⁰ Livaiomp éntupwar man oukoumwan fárakap mo, mao te Abrahamomp pourou mek yakánko, Melkisedekén am ankank sánkámpon.

Pris wourékam wokwaekamp prisán kwe-pwarnámp kar

¹¹ Kwaro Israel firan lo sánkámp te Livai firao pris yakáprá Israel firan taokeyakápnap ke fekimpon. Am pris tére nap támao arop fwapokwapia yae-párak kare kák nánkoria te, apaerá warko pris ankwap Aron yak námp niamp mono, ‘Melkisedeko yak námp niamp pourouráp pris yakano’rá sénaenámpon? ¹² Pris manénkirkamp pwar napo, ankwap am éri mek koropea yakáp nap te, loao kor taknámp naenámpon. ¹³ Kwaro ‘Pris yaká yak naenámp’rá sénémp arop am te Livai fi mekamp mono. Mwar ankwap fi ara, alta fek pris tére moiapono. ¹⁴ Nomo te wae mér námpon: Nomp Tokwae Kar korop námp te Juda fi mekampono. Tá Moseso kor am fi ‘Pris yakápenk’rá sér moimpon.’ ✧

Jisas te Pris Tokwae Melkisedek niamp yaká yak konámp kar

¹⁵ Nomo wanámp kar fi kor érik yak námp te: Pris wourékam Melkisedek niamp yak námp te, ¹⁶ pris yakáp i konap lo karao ‘Amo fwap pris yakae’rá sénémpánape. Ankár náráp yiki yaká yak konámp kárakáre fek Kwaro man ‘Pris yakae’rá sénémpon. ¹⁷ Kwaro náráp Buk fek sérrá: “Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp pris yaká yak nanapono.” ✧

¹⁸ Wokwaekamp lo kar te kárakáre moria nomwan yaewour naenámp mo námpantá Kwaro wae sámp-sirari námpon. ¹⁹ Lo kar fek te ankwap ankank yae-párak kare yak moimpon. Aenámpantá maok, Kwaro ankwap kwapwe kare mwae kup kik-pwaránko maok, am mwae támao kwapwe kareriaka lo kwe-pwaránko maok, nomo oukoumwan fwap Kwaromp wonae fik tukup námpon. ✧

²⁰ Kwaro Jisasén ‘Pris yakae’rá sérimp te kwaporok párak ‘Yakae’ ria sér mono, fou e sériaka ‘Yakae’rá sérimpon. Pris fákáre wokwaek yakápap te, arop ankárankao fou e séria ‘Yumo pris yakápenk’rá sér moimpon. ²¹ Kwar námoku Jisasén ‘Amo pris yak nanap’ ria fou e sérimp kar maomp Buk fek yak námp te arakrá sér,

“Kwar Tokwaerao fou e séria, ‘Amo ankár pris yaká yak nanapon’rá sérimp te, warko am sérinámp kar pwarará ankwap kar sér mono.” ✧

²² Kwaro fou e sérimpara, Kraiso tére námp te, am kontrak te wokwaekamp kontrak kwe-pwararea, ankár yae-párak kare yaká yak naenámpon. ✧

²³ Pris fi te ankárankamp fi támao mwar yakápá yakáp mono. Manénkirkamp kápaé kare wourrá tukup napo, wakmwae am mek-am mekrá yakáprá tukup konapono. ²⁴ Aeno Jisas námoku mao pris térerá yak námp te pwar nánko, ankwap pris am éri mek korop mono. Ankár yaká yak námpara, ²⁵ arop Jisasén mér námp fek Kwaronámpok korop mwaria napo te, mao te am fárakapan ankár warko éréképeanánko, yakápá yakáp mwanapono. Am te apaerianámpánape, mao ankár yaká yakria kumur méntép Kwaro ‘Am fárakapan yaewourano’ ria Kwarén sér i konámpon. ✧

Pris Tokwae Jisas te kárakáre korara, fwap nomwan yaewour naenámp kar

26 Take pourouráp Prís Tokwae te nomwan fwap yaewour naenámpón. Mao te yiki kareria, nkwak mo mak mo, kwatae ninik yak mo, kwatae ninikráp aropént yak mo, anwar kar yak nángo, Kwaro man warámpeaka yámar mek narek karaok pap námpón. ✧ 27 Prís Tokwae wokwae téreap te, kumur méntép námokuráp kwatae ninikanénkir ofa sánktea yakáprá maok, tá wakmwaek koumteouráp aropamp kwatae ninikan ofa sánk konapon. Aeno Jisas te kwatae ninik yak mo námpara, takrá tére mono, ankár námokuráp pourouran ankárankamp por Kwarén sánkámpón. ✧ 28 Lorao manénkir yakápap aropan ‘Prís Tokwae yakenk’rá sérimp te, kwatae ninikráp aropara, kárákáre mono. Am loamékír akwap tenko maok, Kwaro wakmwaek fou e sérimp te, náráp Táráp ‘Prís Tokwae yak naenámp’ ria sérimpara, Kwaro sánkámp tére ponankor wae yae-párak kare térea pwate nángo, am tére te ankár yaká yak námpón. ✧

8

Jisas yámar mek Prís Tokwae yaknámp kar

1 Nomo máamá sénámp kar fi te ará: Nomo te wae nomp Prís Tokwae yak námp, mao te yámar mekcamp King Tokwaeramp sia tank námp fek maomp yae-párak mwaek tank námpón. 2 Mao te yámar mek Kwaromp yiki kor nap mek prís tére námpón. Am nap te lotu nap kare, aropao ti mono. Tokwae Karao námoku ti námpón. ✧

3 Ponankor Prís Tokwae fákáreramp tére te Kwarén nkwakwe make ofa, tá fir émian ofa nénk konapara, nomp Prís Tokwae Jisaso kor wae ankár Kwarén ofa sánkámpóno. 4 Mao kor apárok yakria te Prís yak mono. Am te apaeria námpanápe, apárokamp arop ankwap fárakapao Prís Tokwae yakápria, lo karaok Kwarén nkwakwe make ofa nénkapara. 5 Am fárakap prís téreap te, apárok yaknámp lotu nap mek téreapono. Am lotu nap te yámar mekcamp lotu nap yiki kor karean wounáprá niapon. Am te Kwaro Mosesén sérimp niampono. Moseso lotu nap sel ti naerianánko, Kwaro sérrá, “Amo am lotu nap ti nap kwamp te, fwapnae karia taokeyak kourrá kápae kare ankank ponankor ono amwan faonkwek yéknép nampaok taknámp karampo.” ✧

6 Aerimpan maok, Jisas térenámp prís tére te ankwap prís fárakapao téreapan kámákár akwapámpono. Am te apae riteanápe, Kwaronámp mwaek nke, arop nomwan Kwaro kontrak papnámp mwaek nkerá amore mek yak námpón. Kwaro wokwae ‘Nénk nanamp’rá sérimp kar am wourékam kontrak mek yak námp sérimp kar manénkirkamp kontrak mek yak námpán kámákár akwap námpono. ✧

Wakmwaekamp kontrak manénkirkamp kontrakan kámákár akwapnámp kar

7 Manénkirkamp kontrak támao ankár arop yae-párak kare fwapokwap nángo te, Kwaro warko wakmwaek kontrak wourékam ankwap yoro mono.

8 Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te, Kwaro náráp arop fárakapamp kwatae ninik yéknép námp te arakrá sénámpón:

“Kwar Tokwaerao sérrá, ‘Wawenke.
Nánkáráp wakmwaek ankwap ke fek te
ono Israel fi ntia Juda firént

kontrak ankwap wourékam tére nanampon.

⁹ Má kontrak wourékam máte wokwaek am fárákapamp appeyaenápén apár Isip mekamp yae topwe fek éréképámp fek kontrak yoroiampan maok, am fárákap am onoinamp kontrakaok paokop mo napo, ono am fárákapan younkwek siraramp kontrak niamp take mono.’

¹⁰ Warko ankwap kar sérrá, ‘Ono warko wakmwaek Israel firan ankwap kontrak yoro nanamp te ará:

Onomp lo kar am fárákapamp ninik mek pap nanko, am fárákapao onomp lo kar man mér napo, ono am fárákapamp Kwar yak nanko, tá nopok am fárákapao kor onomp firáp arop yakáp mwanapon.

¹¹ Am ke fek te arop ankwapao ankwap fárákapan yénkria ‘Yumo te Tokwae Káran mérenk’rá sér mono. Waeman ponankor mér kánanke nap, tá mér tokwaenap aropao kor onan méri yakap napon. ✧

¹² Ono am fárákapan yonkwae touweria, nkwakwe make kwatae ninik tirá épéria pwarará maok, ono am fárákapamp am kwatae niniki nap te warko nik mo pwar nanampono.’ ”

Kwar Tokwaerao arakrá sérimpon. ✧ ¹³ Kwaro am wourékam kontrakan sénámp te, wokwaekamp kontrak te wae épi kwataeria kánanke kwarok ke fek moyak naerámpon. Aeno nomo wae mér námpon: Ankank akwapea épi nám te, waeman turupwia ponankor moyak naerámpon.

9

Wokwaekamp pris fir yiri fek ofa sánk konap kar

¹ Am manénkirkamp kontrak te lotu mwanap lo, tá mámá apár mek yaknám sel fekamp lotu nap aropao ti mwanap lo yakámpon. ² Am sel fekamp nap tiap te, anánk aokorea maok, wonae fikamp aokore yink konap mek te am mek lam tank, tá Kwarén ofa sánk konap pan, makiaka am fek kák konap kákánar yak námpon. Am aokore te ‘Yiki Kor’rá sér i konapon. ✧ ³ Waempyam fek youpoukwap tenap mekamp aokore ‘Yiki Kor Kare’rá séria maok, am mek tankápnám ankank te anánkaopwe: ⁴ Gol fek oupouroupná alta, am fek paura nánákáre yankap konap, tá kontrak bokis, gol fek ponankor oupouroup nap, am mek tankáp nám te gol fekamp sospen mek fári konap mana papea nap, tá Aronomp mear yaopwae wokwaek taoimp, tá yumwi worare anánkaopwe am fek Kwaro lo kar kumwiakám, makiaka am kontrak bokis mek tankápámpon. ⁵ Am bokis yumuntukamp kour fek te Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik aropompia tirá épér i konám yak námpon. Tá ensel anánkaopwe niamp yoroi pwate napo, am bokis yumuntuk yak népo maok, am enselomp yawor yowe pwae bokis yumuntuk

fupukurae yak. Am ensel yawor te Kwar am mek yak námpan yéńkép námpon. Aeno ono oukoumwan te má kar má ponankor, fi farákarea pwar nanamp pourou mono. ✧

6 Am takia maok, ankár kumur méntép pris fákáreao Yiki Kor Aokore mek am mek tére konapon. ✧ 7 Aeno yopwar méntép Pris Tokwaerao saráp ankárank por am ankwap Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konámpon. Mao Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konám te kwaporok yoump mo i konámpon. Ankár Kwaro kwatae nínik tirá épér naenámp fir yíriran saráp samp-youmpea, námokuráp kwatae nínikanénkir ofaria maok, wakmwaek fikamp arop fwapia mér moitea térenap kwatae nínikan ofa i konámpon. ✧ 8 Pris fákáre takrá tére konap táman, Yiki Kor Spiritao nomwan yéńkép nám te, aropao am sel fekamp lotu nap oukoumwan térerá yak nánkoria te, Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanap mwae te érik farákár mono. Oukoumwan sikono. ✧ 9 Am sel fekamp lotu nap mek te, oukoumwan mámá ke fek korop námpan wounáprá yéńkép námpon. Am sel fekamp lotu nap mek te Kwarén fir nénkria, ankwap ankank ofa sánk konapono. Aeno am ankank ponankor te am lotunap arop fárákamp nínik fwapokwapia yiki kukarrá pap naenámp pourou mo nánko, arop fárákap kwatae nínik yak monorá mér mono. ✧ 10 Am lo kar te, éńtráp fir fépér i konap ankank, tá nkwakwe make ént-éntup i konap, aran sérar napon. Am ankank te pourou fekamp sarápono. Am lo te Kwaro koumteouráp aropan sánk tenánko, ampaokrá tukupea Kwaro ankank ponankor fwapokwap naenámp ke fek mwanapria nimpon.

Krais námokuráp yíriran Kwarén ofa sánkámp kar

11 Aeno oukoumwan te wae Krais ékianámpara, mao Kwaromp kwapwe kare ankank korop námpamp Pris Tokwae yae námpon. Mao am sel fekamp lotu nap kwapwe kare mek yoump nám te, wokwaekamp sel fekamp lotu napan kámákár akwap námpon. Am lotu nap te mámá apár mekamp moara, aropao yae fek ti mono. 12 Krais te mememp yiri, tá bulmakau morokamp yiri sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yoump moi námpon. Mao ofa sánk nám te námokuráp yíriran sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek ankárank por yoump nám te, nomwan warko yamokwapea éréképeanáńko yakápá yakáp mwanámpria nínámpon. ✧ 13 Táte arop fárákap Kwaro nke nám fek oum nánko te, pris fákáreao meme yiri, bulmakau youroup yiri makia tia maok, bulmakau énti yankapnap éntu éntént ouroukoup, makia tia fákeyakrá maok, am táman arop pourouk pápárámpapo maok, Kwaro nke nám fek aropamp pourou yiki kukur kwapwe konámpon. ✧ 14 Aeno tá nopok Kraisomp yiri te am táman kámákár akwap námpon. Krais te kwatae nínik yak mo kareno. Aenámpara, yaká yak konám Spiritamp kárákare fek saráp námokuráp pourou Kwarén ofanámp sánkámpon. Am yiri te pourouan saráp yiki kukarrá pap mono. Mao te nomoinám kwatae nínik ponankor tirá épérianánko, nomo Kwaro nke nám fek yiki kukur yakáp nám wae mérámpon. Aenámpara, nomo te warko yiki yak mo i konám loaok tukup mono. Nomo ankár yaká yak konám Kwaromp téreran tére mwanámpon. ✧

Kraisomp yírirao wourékam kontrak mek kárákare sánkámpon kar

✧ 9:5: Kis 37:1-29 ✧ 9:6: Nam 18:2-3 ✧ 9:7: Kis 30:10 ✧ 9:8: Hi 10:19-20 ✧ 9:9: Hi 10:1-2 ✧ 9:12: Ef 1:7-8 ✧ 9:13: Wkp 16:3; Nam 19:17-18; Hi 10:4 ✧ 9:14: 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7

¹⁵ Jisas sumpwi nánko, maomp yiri kwarákarimp te, kounteouráp aropan warko yamokwapea woukouroukampung kontrak yakámp fekamp kwatae ninik ponankor tirá épérimpon. Aeria maok, mao te amore mek yakria Kwarnámp mwaek nke, arop nomonámp mwaek nkeriaka kontrak wourékaman kárakáre sánk námpara, arop ponankor Kwaro wumwinámp kar wawia mántwaok tukupnap arop te Kwaro wokwaek sérimpaokria, yae-párak kare yakápá yakáp napon. ✧

¹⁶ Arop, nánkár sumpwi nanko ankank sámpampria te, maompria e fárakapnámp kar te pepa fek kontraknámp kumwi konámpon. Tá tárápao naropwaro séritenámp ankank sámp naerianánko te, arop fárakap manénkir arakrá mér, naropwar te wae sumpwi námpara, táráp te numwar maomp ankank sámpano ri konapono. ¹⁷ Arop oukoumwan sumpwi mo nánko te, am sámpamprinámp ankank oukoumwan kwaporok yak konámpon. Aeno nánkár sumpwi nánko maok, am sérinámp kar te kárakáre námpara, waeman am ankank sámp konámpon. ¹⁸ Tá taknámp, fir yankop napo, sumpwi nánko maok, am fir yiri pápárámp napo maok, wokwaekampung kontrak táman kor kárakáre sánkámpon. ¹⁹ Manénkir te, Moseso kounteouráp aropan Kwaromp lo kar ponankor farákápámpon. Tá wakmwaek bulmakau morokampung yiri sámp, memeramp yiri sámpea éntént arákár. Tá sipsip pwaee noumourri pen fek forokwap námp, yao hisop poro kor fek yarokwapea maok, ént mek anámpea am yiri táman buk fek pápárámpria maok, kounteouráp aropampung pourouk kor ponankor pápárámpimpon. ²⁰ Aeria maok, arakrá sér, “Mamá te Kwaro yumwan ampaok mwanaponrá sérinámp kontrakan kárakáre sánk námp támaono.” ✧ ²¹ Tá taknámp, Moses te sel fekamp lotu napan yiri pápárámpria maok, nap mek am mek tankápámp disráp ankank ponankor méntér pápárámpimpon. ²² Aenámp te nomo wae mér, loamp ninik fek te, ankank ponankor ankwapmwaek te yirirao saráp Kwaro nke námp fek yae-páraki pap námpono. Aeno fir yiri kwarákár mo nánko te, Kwaro kounteouráp aropampung kwatae ninik tirá épér mono.

Krais kwatae ninik tirá épér naeria, námokuráp pourou ofa sánkámp kar

²³ Am ofa sánkria yiki kor nap mekampung ankankan pápárámpia torokor naponno. Am yáárnáp ankank te yámar mekampung ankank kareran wounáprá yénkép napon. Aeno yámar mek yaknámp ankank kare yiki kukur yak námpanánko te, ankár kwapwe kare kare ofa, nape firampung ofaran kámákár akwap naenámp. ²⁴ Nomo te wae mér námpon: Aropao yae fek yiki kor nap tia nap, Kwaromp nap kareran wounápnáp nap mek te Jisas am mek yoump mono. Waeman yámar mek kar pok námpon. Tá oukoumwan te mao waeman Kwaromp wonae fik kar yakrá, nomwan yaewour námpon. ✧

²⁵ Yopwar méntép Pris Tokwae fir yiri sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek yoump ko, Kwarén ofa sánk konámpon. Jisas te tak moi námpon. Mao yámar mek pokea Kwarén ofanámp námokuráp pourouran ponankor sánk námp te kápae kare por moi námpono. ²⁶ Táte mao kápae kare por takria te, mao touwe sámp saráp yakria, ankár Kwaro apár yoroimp feknámpia takrá koropea oukoumwan máamá ke fek naempao maok, mono. Oukoumwan te wae pwar naenámp ke wonae fik nánko, Krais apárok ankárank por ék námp te námokuráp pourouran ofanámp Kwarén sánkeaka kwatae ninik tirá épéri námpon. ²⁷ Ponankor aropao kor ankárank por sumpwiaka

nánkár wakmwaek kot mwanapon. ✧ ²⁸ Tá taknámp Kraiso kor námokuráp pourouran ofanámp Kwarén ankárank por sánkeaka, kápae kare aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp touwe sámpámpon. Tá nánkár wakmwaek ankwap por ék námp, am ke fek te kwatae ninik tirá épér mono, ankár arop mao ék naenámpria yépékrá yakáp napan párák éréképea pok naenámpon. ✧

10

‘Woukouroukamp ofa te kwatae ninik sámp-sir mono`rá sénámp kar

¹ Am Mosesomp lo kar te wakmwaek korop naenámp ankank kwapweramp wounáp karan nomo nke námpono. Aeno mao te am ankank nomwan fwapnae karia érik yénkép mo námpon. Loao sérrá, ‘Yopwar méntép ankár ankárankamp aopwe ofaran sánk kip`rá sénámp te, am lo te Kwaronámpok korop mwarianap aropan te fwapokwapia kwapwe karerá kák mono. ✧

² Tá lorao fwapokwapiánánko, yae-párák kare yakápria te, warko apaerá ofa sánk mwanapanáp. Táte am ankárankamp ofa támao Kwaromp lotu nap mek koropnap koumteouráp aropamp ninik yiki kukarrá páte nánko te, kwatae niniki námp yak námprá ninik mono. ³ Ae mwanapan maok, mono. Yopwar méntép am ofa táman sánkriaka nke napo, náráp kwatae ninik oukoumwan yak námprá ninikitea mér i konapon. ⁴ Amnap fi kor te ará: Bulmakau youroupamp yiri, memeramp yiri te ankár kwatae ninik te tirá épér mo karenono.

⁵ Aenámpantá maok, Kraís apárok ékiaka Kwarén sérimp kar Buk Song fek yak námp te arakrá sérimpon:

“Amo fir yankopea ofa sánk te monoria napon.

Aeno amo te pourou ankwapan maok onan sáp naeria nánap napon.

⁶ Am fárákapao fir énéni kor yaomwi mek yankapria, kwatae ninik tirá épér i konap ofa te amo warákár mo kare napon. ✧

⁷ Aeno oukoumwan te ono arakrá sér:

‘Kwar, ono wae ék nampono.

Am te wokwaek kar ono nanampan buk fek kumwiap niampono:

Oukoumwan te ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.’”

⁸ Manénkir sérinámp kar te ará: “Lo karaok térenap ofa te, fir yénképrá, nkwakwe make ofa nénkrá, tá nkwakwe make fir yaomwi mek ponankor yank i konap ofa, tá kwatae ninik tirá épér i konap ofaramp ninik, am te amo warákár mo napon.” ⁹ Tá wakmwaek mao arakrá sér: “Ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.” Aeria maok, Kwaro am manénkirkamp ofa sánk konap ninik te sámp-sirarrá, am éri mek wourékam ofaran pap námpon. ¹⁰ Jisas Kraís te Kwaromp ninikaokria ankárankamp por náráp pourou ofanámp sánkámpon. Am meknámp ninik támao nomwan Kwaromp koumteouráp arop kare yoroí papeanánko, yiki kukur yakáp námpon. ✧

Kraisomp ofa kwatae ninik tirá épér naenámp pwinámp kar

¹¹ Pris fákáreráo tére saráp yakápria kumur-kumur tére nap te, ankár am i konap ofa táman saráp tére napan maok, am taknap ofa te kwatae ninik te tirá épér mo karenono. ¹² Aeno Kraiso ofa ankárank sánk námp fek kwatae

✧ 9:27: Stt 3:19 ✧ 9:28: Fl 3:20; Hi 10:10; 1 Pi 2:24 ✧ 10:1: Kl 2:17 ✧ 10:6: Sng 40:6-8

✧ 10:10: Hi 9:12

ninik tirá épéri námp te, ankár kápae kare por takrá yakrá akwap naenámpom. Mao te takia pwarará, Kwaromp yae-párak mwaek tank námpon. ✧ 13 Tá mao te Kwaro maomp yopor arop maomp yae ankore mek kák tenánko, yakáp mwanap keran yépékrá tank námpon. ✧ 14 Am kounteouráp arop fárakap te mao ankárankamp ofa fek fwapokwapia yiki kukarrá ankár kwapwe kare napara, am fárakap te fwap ankár yae-párak kare yakáp yakáp mwanapom.

15 Yiki Kor Spiritao kuri nomwan kar arakrá farákáp námpon:

16 “Kwar Tokwaerao sérrá,
‘Wakmwaek ono am fárakapént
kontrak wourékam yoro nanamp te ará:
Ono am fárakapamp mér ntiaka ninik mek
onomp lo kumwiaka pwar nanampon.’”

17 Warko ankwap kar am feknámp kirimprá arakrá sér, “Ono te am fárakapamp kwatae ninik tirá épéria, warko ninik mo pwar nanampon.” ✧

18 Tá Kwaro kwatae ninik wae tirá épéritenánko te, warko kwatae ninik tirá épér mwanap ofa sánk mwaria tére mono.

Nomo ankár mér kareria Kwaromp wonae fik tukup mwanámp kar

19 Kémpiyae tárápu, waeman Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik tirá épéri pwate námpara, nomo te apáp mono. Fwap Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanámpon. ✧ 20 Jisas námoku mwae kup wourékam kérémp námpon. Mao námoku támao am mwae kupria, mao yiki yak fi korara, nomo te fwap am waempyam pearákari námp mek mwae knámp yoump mwanámpon. Am te Jisasomp pourouan wounáp námp támaono. ✧ 21 Nomo te wae Kwaromp firáp kounteouráp arop taokeyak konámp Pris Tokwae yak námpon. 22 Nomo nomp kwatae ninikan méria pwarápaenámp ninikan mao te námokuráp yiri fek tirá épéria, nomp ninikan yaráriaka yiki koriaka paprá, nomp pourouran kor yiki kor ént niamp fek éntupia pap námpono. Aenámpara, nomo ankár kwekár ninik te pwararea maok, Kwarén mér kareria maomp wonae fik tukup mwanámpon. ✧ 23 Nomo ‘Kwar te am sérinámpaokrá tére naenámpomoria, maomp kwapwe kare ankankantá kárakáre fek yépék mwanámp’an sér i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo te waeman mér námpon, Kwaro tére nanamprinámp ankank te ponankor kare kar tére konámpon. ✧ 24 Nomo ankákárank ankár Kwaromp kounteouráp arop ankwap fárakapan ninikria maok, tá am fárakapan sérrá, ‘Yumo te ankár arop ponankor warákár konap ninik fek yaewour kip’rá sér mwanámpon. 25 Tá Kwaromp kounteouráp arop nomo te Kwarén lotu mwaria koupoukour konap ninik ankwap fárakapao i konapnámp araknámp pwar mwareano. Kraís ék naenámp yae te waeman fápaé námpara, nomo te ankár kárakáre fek térieriaka nonopok Kwaromp karan farákáp nángo, am támao arop ankwap fárakapamp ninik mek kárakáre nénk naenámpom.

‘Kwaromp Tárápan younkwe sánk kwapono’rá sénámp kar

26 Nomo waeman Kraísomp kar kare wawi námpao, am ninik wampwéri pwarará warko kwatae ninik fek paokop nángo te, am kwatae ninik tirá épér mwanap ofa ankwap te yak mono. 27 Aenámpara, nomo te ankár apáp kareria kot mwanámp yae táman yépékrá yakáp mwanámpon. Tá Kwarén yorowarnap arop te ponankor yaomwi tokwae touwe fopokornámp

✧ 10:12: Hi 1:3 ✧ 10:13: Hi 1:13 ✧ 10:17: Jer 31:33-34 ✧ 10:19: Hi 4:16 ✧ 10:20: Mt 27:51-52 ✧ 10:22: Ef 5:26; 1 Jo 1:7 ✧ 10:23: Hi 4:14

mek épér naenámp nánapi yak námpon. ²⁸ Nomo te waeman mér námpon: Arop ankárankao Mosesomp lo kar kwe-pwaránko te arop anánkaopwe, tá yinínkaopwe, arakerao mao sokoroinámp kar wawia sénapo te, am aropan te aropomp mono, mao te ankár sumpwi naenámp. ✧ ✧ ²⁹ Yumo te Kwaromp Tárápan younkwe sánknámp aropan te mokoprá ninik rape? Am kontrak te karenóra yénképnámp yírairo am aropan torokoria páte nánko, yiki kor kwapwe kare námpao maok, am arop te warko Kraisomp yiri am te kwatae niampia pap námp te yonkwae touwe konámp Spiritan mékia kwatae pap námpon. Aenámpara, mao te Mosesomp kar kwe-pwarap aropao sámpap touweran kámákár akwapnámp sámp naenámp. ✧ ³⁰ Nomo te waeman mér námpon, Kwaro sérrá, “Nopok i konap ninik te onokump térenono. Onoku támao nopok am fárákapan nénk nanampono.” Aeria maok, ankwap kar sérrá, “Nánkáráp Tokwae Karao námoku kotria náráp arop ponankor younkoup naenámp.” ✧ ³¹ Yiki yak konámp Kwaro arop ti-fákeyakrá kot naenámp te, am te kwatae kare ara, nomo te ankár apáp tokwae mwanámpon.

Kwarén mér námp ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanámp kar

³² Yumo má kar máte ankár ninik kip: Wokwaek yumo te Kwaromp wae sámpap fek te, am ke fek táman yumwan nkwaekwe make kar sérarapan maok, yumo kárákáre fek yakápria am kwe-pwararapon. ³³ Ankwap ke fek yumwan arop nkeap fek kuk pátea nkwaekwe make kar kwatae séraria maok, yumwan fupukrá touwe nénkapon. Tá ankwap ke fek te yumo napnámp touwe sámpnap aropan aropompria am fárákapan yaewouria, yonkwae porokwe sánkapon. ³⁴ Arop ankwap fárákapao kalabus mek yakápapo, yumo aropompria yaewouriapon. Ankwap ke fek te, aropao ankank tirá, makapo kuri yumo wampwe kwae, kwaporok námoku mwar takanáponoria pwatea warákarrá yakápap te, yiráp yaká yak naenámp ankank kwapwe yak námp táman méri yakáp nap kwamp napon. ✧

³⁵ Yumo te ankár yumo wokwaekiap kwapwe kare ninik aran níkia, yiráp am mér kárákáre te pwar kwapon. Kwaro nopok yiráp por ankank kwapwe tokwae pátenámp sámp mwanapan kárákáre fek yénkép kipo.

³⁶ Ae mwanapara, yumo te ankár kárákáre fek yakápria maok, Kwaro warákárnámp ninikaok tukupriaka Kwaro yumwan wokwaek kar sérrá, ‘Yiki yakáp mwanap kwapwe kare nénk nanamp’ ri námp fwap sámp mwanapon. ✧ ³⁷ Karenono, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

“Am arop ék naeria te wae faenámpara, koupour kar ék naerámpon. Mao te yépék mono. ✧

³⁸ Aeno onomp yae-párak kare arop te mao te wae mér námpara, yiki yak naerámpon.

Táte arop onan mér námpao warko pwarará arákarrá akwap nánko te, ono man te warákár mono.” ✧ ✧

³⁹ Tá nomo te apae Kwarén mérnámp pwarará arári tukupea, moyakáp mwanámp aropanápe. Mo karono. Nomo te Kwarén méri yakáp námpara, yiki yak sámp mwanámp aropono.

✧ 10:28: Mt 26:27-28 ✧ 10:28: Lo 17:6 ✧ 10:29: Hi 6:4-8 ✧ 10:30: Lo 32:35-36; Ro 12:19

✧ 10:34: Mt 6:20 ✧ 10:36: Hi 6:12 ✧ 10:37: Yé 22:20 ✧ 10:38: Ro 1:17 ✧ 10:38: Hab

2:3-4

11

Mérnap ninik firamp kar

¹ Karenoria mérnáp ninik te Kwaro nomwan yaewour naenámpria yépekrá yakápnámp ninikan saráp sámpea méria paokop námpon. Am ankank te nomo yi fek nke mo námpao maok, nomp ninik te, am te kare kar yak námponoria mér i konámpon. ✧ ² Wokwaek yakápap arop te, Kwar te karenoriaka mérapantá maok, Kwaro am fárákapan kwapwe kare ninikan warákárria sérrá, “Am fárákapamp ninik te yae-párák karenono.” ³ Nomo te waeman Kwarén mér námpara, Kwaro yámar ntiaka apár yoroimp te, námokuráp kar fek saráp séránko yakámp te, wae méri yakáp námpon. Tá kápae kare ankank nomo nke námpan kor Kwaro nomo nke mwanámp pourou monámp ankank fek yoroi námpon. ✧

Abel, Enok, Noamp kar

⁴ Abel te Kwarén waeman kare karonoria méria yáakria maok, mao Kwarén sánkámp ofa te yae-párák kareara, Kenomp ofaran kámákár akwapámpon. Kwaro Abelomp mér nkea, mao te yae-párák kare aroponoria warákárria maok, maomp ofaran kor warákarimpon. Abel te wae sumpwi tenánko maok, mao Kwar te karenoria mérnámp karao yakria nomwan oukoumwan kor farákáp námpon. ✧

⁵ Enok te Kwarén mérámpantá maok, sumpwi mo, yiki yakámp fek Kwaro warámpea yámar mek pok tenko, arop man nke mo, oupourounkrá paokopia pwarariapon. Kwaromp kar Buk fek yak námpao sénámp te, “Oukoumwan Enokén warámp mo fek, Enok Kwaromp karaok yarakánko, Kwaro man warákárámp kwamp man warámpámpon.” ✧ ⁶ Arop Kwarén méria ‘Kare kar yak námpono’rá sér mo námp te, Kwaro man warákár mo i konámpon. Aeno arop Kwaromp wonae fik akwap naeria námp kwamp te, mao ankár Kwar yak námponorá méria maok, tá man oupourounkia nkenap arop fárákapan yae-párák fwapokwap i konamp mént mér kuno.

⁷ Noa kor Kwarén karenorá mérámpantá maok, Kwaro kor Noan wakmwaek korop naemp ankank séránko maok, Noa te am ankank oukoumwan nke mo námpao maok, Kwaro sérámp karan kare námponoria maok, sip ankárank yoroimpon. Aea maok, námokuráp yupu, tárápu makia éréképea youmpea am sip mek yakápria faokor mo, fwap yae-párák kare yakápiapon. Noa takimp te, maomp mérao ponankor koumteouráp aropamp kwatae ninik érik yénpék námpon. Noa Kwarén méránko, Kwaro man ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp te Kwaro námwan mérnáp ponankor aropan sér i konámp niampono. ✧

Abrahamomp kar

⁸ Abrahamo Kwarén méria maok, Kwaro man ‘Koropae’rá séránko, Abraham te Kwaromp karwaok akwapámpon. Mao náráp némp kare pwarará, Kwaro apár ankwap mao kareampor sánk naerianánko, ampok akwapámpon. Abrahamo kor am te fwapia mér moria, am te maok akwap nanaeriaka ninikrá akwapámpao maok, waeman mao kor Kwarén mérámp kwamp akwapámpon. ✧ ⁹ Mao te waeman Kwarén mérámp kwamp akwapea Kwaro manénkir, amwan sánk nanamprá sérimp apárok akwapá tankámpon. Am apárok tankámp te ankwapamp apárok tank námp niampara,

✧ 11:1: 2 Ko 5:6-7 ✧ 11:3: Stt 1:1 ✧ 11:4: Stt 4:3-5 ✧ 11:5: Stt 5:24 ✧ 11:7: Stt 6:13-22

✧ 11:8: Stt 12:1-5

oukoumwan nap kare ti mono, sel fek saráp woukoup ko yakrá akwapeakánko maok, maomp táráp Aisako kor takrá akwapeakánko, appenáp Jekopo forokareakámp fekría maok, Kwaro am koumourean námo má apár sánk nanampri námpan yépékrá yakepon.

¹⁰ Abraham te sel fekamp nap mek saráp yakría, yámar mekamp ankár yaká yu naenámp taunan yépékrá yakámpón. Kwaro námoku saráp am taun tére konap ninik námpara, námoku ti námpon.

¹¹ Sara táráp sámp naenámp ke te wae akwap tenámpan maok, Abrahamo ‘Kwaro námwan sérinámp te pwar mo i konámpara, fwap tak naenámpóno’rá ninikimpara, Kwaro man tárápamp naropwar yak naenámp kárákáre sánkámpón. ✧ ¹² Abraham waeman mér pourou kwataeaka sumpwi naenámp fápa námpao maok, am arop ankárankamp fekamp kápa kare tárápu forokarea te yámar mekamp térme yakáp nap niamp, tá ént mekamp kárák niamp nánko, arop te kouroump mwanap pourou mo naenámpón. ✧

¹³ Am Kwarén mériap arop fákáre yiki yakápap fek te Kwaro sérinámp ankank kwapwe kare wae kare kar sámp mwanámpria warákárrá yépékrá tukupea mént sumpwiapon. Am fárákapao kor oukoumwan am ankank nkeaka sámp moap fek kor warákárría maok, sérrá, ‘Nomo oukoumwan námá apár mek koroepa yakáp námp fek te, ankwapamp apárok yakáp námp niamp oukwan yakáp námpon.’ ¹⁴ Am arop fárákap makrá sénap kar máte nomo waeman mér námpon, námokuráp némp karean oupourouk napon. ¹⁵ Tá am fárákapao am manénkir pwatea koropap némpan ninikría te, ampok arári tukup mwarapon. ¹⁶ Ae mwarapan maok, am fárákap te am táman ninik mono, ankár waeman ankwap kwapwe kare apár sámp mwaría nap táman warákár kare napon. Am apár te námá apáran kámákarea kwapwe kare námpono. Am te yámar mek támaono. Kwaro am fárákapampor taun nánapi pwate námpara, am fárákapao ‘Nomp Kwar’rá sénapo, Kwar te am táman pwarápae mono.

¹⁷⁻¹⁹ Kwaro Abrahamén wokwaek sérrá, ‘Aisak fekampao waráp appeyaenáp forokor mwanapóno’rá sérimpon. Aeritea maok, wakmwaek máo Abrahamo náráp karaok akwap te mokopónrá nke naeria maok sérrá, ‘Waráp táráp Aisak ankárankamp am te onan ofa sáppampo’rá sérámpantá maok, Abrahamo kor wawia méria, fwap Aisakén ofa sánk nanko te, warko Kwaro fwap apár me mekamp fárámpá pap naenámpria, náráp táráp Kwarén sánk naeria nimpon. Aemp te Abrahamo Aisakén warko apár me mekamp sámp námp niampimpon. ✧

Aisak, Jekop, Josepomp kar

²⁰ Aisak Kwarén mér námpara, Jekop ntia Ison ourour wor-pwararea wakmwaek sámp nenep ankank sérimpon. ✧ ²¹ Jekopo kor Kwarén mérámp kwamp wae sumpwi naeriaka, námoku mearrá yarak i konámp mear yaop-wae fek me kor yirip yakrá Josepomp tárápyaran ourour wor-pwarareaka, Kwarén lotuimpono. ✧ ²² Josepo kor wae Kwarén mérá akwapea wae tékénouria sumpwinaemp wonae fikámp kwamp sérrá, ‘Nánkár wakmwaek Israel fi yumo warko Isip meknámp tukupria te, onomp kour mént sámpea tukup kip’ria sérimpon. ✧

Mosesomp kar

✧ 11:11: Stt 15:6 ✧ 11:12: Stt 15:5 ✧ 11:17-19: Stt 22:9-12 ✧ 11:20: Stt 27:27-29,39-40

✧ 11:21: Stt 48:15-16 ✧ 11:22: Stt 50:24-25

²³ Mosesomp éntupwar naropwar te Kwarén mérepara, éntupwaro Mosesén tankeanánko nkepo maok, táráp kwapwe kare námpaná, apáp moria Isip mekamp kingomp kar ták-pwararea táráp porokwap-pap mo, yinink yunk fek mek wouroump fákeyakepon. ✧

²⁴ Wakmwaek Moseso téképa yakria Kwarén mérámp kwamp sérrá, ‘Onan te Isip mekamp Kingomp yupu-tárápamp táráponorá séri kwapono’rá sérimpon. ✧ ²⁵ Mosesomp ninik te kwatae ninikaokria fae tákáre ke fekamp ankank táman warákár te monoria maok, maomp ninik te ankár Kwaromp firáp aropént yakria ‘Énénti touwe sámp mwanámp’ ria sérimpon. ²⁶ Maomp ninik te Kraiso nánkár sámp naenámp niamp pwarápaeran maomékir sámp námp te Isip mekamp mani ntiaka mopor i konap ankankan kámákár akwap námpon. Am te apaeria námpanápe, Kwaro wakmwaek nopok man sánk naenámp ankank kwapweran ninik námp kwamp kárákáre fek fokopeyak námpon.

²⁷ Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, Kingomp yoporan apáp mono, Isip pwarará akwapámpon. Aropao yi fek te Kwarén nke mono. Aeno Moses námoku te waeman Kwarén nkemp niampámp kwamp maok, Moses kárákáre yakámpon. ✧ ²⁸ Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, mao Kwaro Pasova yae tokwae pap nánko, ampaokria sérrá, ‘Enselo koropeaka poumou-tárápu nae-tárápu fupukrá kák naenámpono. Israel yiráp nae-tárápu fupukrá kákántá, sipsip porokwap papea maomp yiri sámpea ménki fek mwaeek foporokwamp kip’ rimpon. ✧

Kápae kare Israel fi Kwar te karenoria mér kárákáreap kar

²⁹ Israel firao kor Kwarén wae mérap kwamp, Noumouri Kor Solwara tépérrá yink mwariakapo maok, Kwaro ént solwara porokwap fárakapánko, fárákár akwapánko, apár kar niampi yak nánko, tépérrá yinkapon. Aetenapo maok, Isip mekamp aropao kor am fárakapan éntér káki tukup mwaria yinkapo, warko éntao oupoupouránko surumpwiapon. ✧

³⁰ Israel fi te waeman Kwarén mérapara, Jeriko mekamp yumwi fekamp yár firi fákánek yae fek wapokwaprá paokopapo maok, am yumwi fekamp yár torokopi pikámpon. ✧ ³¹ Kokopor yupu Rahap Kwarén mérámpara, Israel mekamp arop anánkaopwe koropea taunan kánánkámp youroukoupepo, am arop yaworan yaewourimpara, yorowar koropámp fek te Kwarén mér monap aropao faokorapo maok, mao te fwap yakámpon. ✧

³² Aeno oukoumwan te ono ankwap kar te apae karan farákáp nanampanáp? Ono te kápae kare kar farákáp mono. Wae támaono. Ono te Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, aea maok, profet ponankor máte ono farákáp mono. ✧ ³³ Am arop fákáre te Kwarén mérapara, yorowar kwe-pwararea maok, kápae kare kingomp ami fákáre yénképi pwarariapon. Ankwap fárakap te arop éréképea yae-párak kare ninik yénképra tukupapon, tá Kwaro ankank nénk nanamprimp wae sámpapon. Aropao laionén arop yamp kwaponesia taokorapo, yourounkwe moiapon. ✧ ³⁴ Arop ankwap fákáre Kwarén mérapara, yaomwi tokwae torokwari papapo maok, tá arop ankwap fákáre te pirikimpá tukupapo maok, man kor bainat fek fékérrá épér moiapon. Tá ankwap fárakap te kárákáre moapo maok, Kwaro

✧ **11:23:** Kis 1:22; 2:1-2 ✧ **11:24:** Kis 2:10 ✧ **11:27:** Kis 12:51 ✧ **11:28:** Kis 12:21-23
 ✧ **11:29:** Kis 14:21-31 ✧ **11:30:** Jos 6:12-21 ✧ **11:31:** Jos 2:1-21; 6:25 ✧ **11:32:** Het 4:6-5:31;
 6:11-8:32; 11:1-12:7; 13:2-16:31; 1 Sml 1:1-1 Kin 2:11 ✧ **11:33:** Dan 6:22

kárákáre sánkánko maok, wakmwaek kárákáre sámpea tae fek yorowaria maok, ankwap fi mekamp ami fárákapan yérépea kwe-pwarariapon. ✧

³⁵ Éntupwaryaenáp fárákap Kwarén mér napara, touwe koropánko tárápu faokorapo maok, Kwaro warko fápárampea kákánko, éntupwaryaenápo náráp tárápu warko tiapon. Tá arop ankwap fárákap fápákampia yakápapan yorowarap aropao sérrá, “Yumo Kwarén pwar napo te, yino yumwan su-rumpwirá kák mono.” Aerá sérapo maok, am fárákapao kor yorowarap aropao sénapaok mo, ankár Kwarén kárákáre fek méria maok, sérrá, ‘Yino te fwap apár me meknámp fárámpea kwapwe kare yiki yakáp mwanámp’rá sénapo, am fárákapao surumpwirá kákapon. ✧

³⁶ Ankwap fárákap Kwarén mérapo, yorowarap aropao am fárákapan wouroumprá paok ke fek fupuk napon. Kwarén mérap arop ankwap fárákapan sen fek yaonkiaka kalabus mek kákapon. ✧ ³⁷ Yorowarap aropao ankwap fárákapan yumwi fek yénképrá épéria maok, tá ankwap fárákapan so fek kuk-fékérrá kákria maok, tá ankwap fárákapan bainat fek faoporrá épériaapon. Kwarén mérap arop ankwap fárákap yirimp mwanap ankank mó nánko, sipsip ntia meme yipiran kápérrá, maok tukup mwarrá oupourouunkapo, tá arop ankwap fákáre ankank ponankor mo nánko maok, tá arop ankwap fárákapan ankwap fárákapao ouroukuprá momwar sokororá paokopiapon. ³⁸ Aeapantá maok, Kwarén mérap arop ankwap fárákap am te pírikimpea tukupea kwar saráp mek, faonkwek yakáp, tá ankwap fárákap pírikimpea péri me mek, tá kwar me mek tukupea am mek yakápapon. Am Kwarén mérap arop fákáreamp ninik te yae-párák kareria, mwar pourourápi yak námpara, ankwap arop fákáreramp ninik te am kwapwe kare niniként akwapá pwi mo kareno.

³⁹ Am arop fákáre ponankor Kwarén mér napara, Kwaro nkeaka warákarimpon. Aeno Kwaro nénk nanamprimp ankank kwapwe te oukoumwan sámp moiapon. ⁴⁰ Am te apaeria námpanápe, Kwaromp ninik te, nánkár am fárákapao námont táman énéni tapokwapea mao wokwaek kar nánapitenámp ankank kwapwe kare sámpea pwi yakáp mwanapria námpon.

12

Nomo ankár Jisasén méria man tokor-santukup mwanámp kar

¹ Aeno oukoumwan nomo mérámp te mokop námpon? Am kápae kare manénkir yakápiap arop Kwarén mér i konap ninik nomwan yénképria, nomwan ikir-yakáp napon. Aenapara, kwatae ninik nomwan sámp-fákeyak námp te ankár tirá épéria pwarará, kápae naenámp ankank pourouk yakantá, woropea pwatea kakére fek am tukup mwanámp fek tokor-samprá kárákáre fek foporakorrá tukup mwanámpon. ✧ ² Jisas támao nomp mér námp fi korara, oukoumwan kuri nomwan kárákáre sáprá, nomp mér námp ankár yaewourrá akwap naenámp. Ae naenámpara, nomo ankár Jisasén tokor-santukup mwanámpon. Wokwaek te Jisaso wakmwaek warákár sámp nanampria ninikria maok, yaopwae porokopramp fek touwe sámpea sump-wimp te, pwarápaie moi námpara, oukoumwan te Kwaromp sia king wonae fik yae-párák mwae tank námpon. ✧

Kwaro nomwan fwapokwapria touwe sámp konámp kar

✧ **11:34:** Dan 3:23-27 ✧ **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:18-37 ✧ **11:36:** Jer 20:2; 37:15-16

✧ **12:1:** 1 Ko 9:24-25 ✧ **12:2:** Hi 1:3; 3:1

3-4 Yumo te fwapia ninikia mér kip: Wokwaek kwatae ninikráp aropao Jisasén yoporrá paokopiapon. Aeapan maok, mao ankár kárakáre fek fokopeyakea touwe tokwae sámpámpón. Yumo kwatae niniként yorowar nap te, oukoumwan yumwan napo, yiráp yiri kwarákár mo námp te, yumo apaen apápia yiráp mérnáp pwarará poporokwe mwanapanáp. ✧ 5 Ae te yumo Kwaro yumwan kárakáre sánkria sérinámp kar te ník moi napon? Mao yumwan te 'Námokuráp tárápuno'rá sériaka, náráp Buk fek arakrá sér, "Onomp táráp e!

Kwar Tokwaerao amo kwatae napo amwan fwapokwapria apae touwe sank nánko te, amo am táman kánanke kwataeran mpwe niniki kwapono. Tá, amo tak te kwataenóra amwan yopor nángo te, kokwaea pwar kwapono. 6 Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao námoku warákárnámp arop fárakapamp ninikan fwapokwap i konámpon. Táte Kwaro arop ankwap warámpea man 'Náráp táráp'rá sénámp kwamp te, man kor paok ke fek porokwap konámpon." ✧

7 Kwaro yumwan fwapokwap nángo te, numwar takanoria yénpépa yakáp kipo. Kwar te apárokamp naropwaryaenáp nomo kuri nomp tárápuan fwapokwap i konámp niamp taknámp námpon. Kwar te waeman náráp tárápunoria námp kwamp, yiráp ninik fwapokwap i konámpono. ✧ 8 Kwar te náráp tárápu ponankor maomp ninik fwapokwap i konámpono. Táte mao yumwan fwapokwap mo námp te, yumo te maomp tárápu kare mono, yumo te kokopor fekamp tárápu niampono. 9 Nomp apárokamp naropworo nomwan fwapokwap nángo, nomo maomp yae ankore mek tukup konámpnám taknámp, nomp waempomp naropwarén kor fwap karia maomp yae ankore mek tukupria maok, nomo yiki yakáp mwanámpon. 10 Nomp apárokamp naropworo nomwan fwapokwap námp te, kánanke kwarok ke fek saráp námokuráp ninikaok fwapokwap námpon. Aeno Kwaro nomwan fwapokwap námp te, ankár nomwan yaewour saráp yak námpara, nomp ninik te ankár maomp yiki kare ninik niamp fek yakáp mwanámpon. 11 Am nomp Naropworo nomwan fwapokwapria touwe sápnámp ke fek te nomo warákár mo i konámpon. Nomo te ankár touwe táman ninik i konámpon. Aeno mao nomwan fwapokwapia pwate nángo te, nánkár warko kwapwe kare ankank sámp mwanámp te ará: Nomo ankár yae-párak kare ninik fek paokopria maok, yonkwae porokwe fek yakáp i konámpon.

Nomo ankár tae fek yakáp mwanámp kar

12 Ae konapara, yiráp yae kour me woukoupria porokwe yak nángo te, yae narek kakapria tére kipo. Táte yiráp pu kor ke sorokwampria sumpwi yak námp niamp nángo te, fárámpá fokopeyakea, 13 mwaek kup fwapnae páraok tukup kipo. Yumo tak napo maok, yiráp pu kor ponankor kwatae akwap mono, warko fwap naenámpon.

14 Yumo ankár arop ankwapént kwapwe kare tankápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanap ninikaok kárakáre fek paokop kip. Tá yumo ankár kárakáre fek yiki kor ninikan saráp sámpea paokop kip. Am te apae riteanápe, arop yiki kor ninik fek yárák mo námp te Tokwae Karan nke mono. ✧

15 Yumo te ankár fwapnae karia méria paokop kip. Takria arop ankwap nomwan aropomp i konámp Kwarén younkwe sánk naeane. Takria yumo ou mekamp ankwap ankárankamp yaopouroukao nárakap konámpnámptaknámpt yumwan touwe sánk nánko, yumo ponankor touweria Kwaro nke námpt fek kwatae ninik fek yakáp mwanape. ✧ 16 Takria yumo arop ankwap kokopor ninik fek yarak naeane. Takria wokwaek Iso impnámpt taknámpt Kwarén younkwek sir mwanape. Naropworo nae-táráp Ison sérrá, ‘Ankank má nánkár ono sumpwi nánko, amo sámp nanap’ rimpan maok, tá nopok nánae-táráp Jekopo fir ankárank por yankapea Ison sánk nánko maok, Iso náráp am fek nae-tárápao sámp konámp ankank kánanke kwarokan mpweria nánaeran sánkámpono. ✧ 17 Yumo wae mér napon: Nánkár wakmwaek Jekopo Isomp ourour mént e-poup sámp tenánko, Iso kor náráp am ourour warko sámp naeriaka kárákárerá éma waempnan maok, warko sámp naenámpt pourou mo karimpono. ✧

Nomo waeman Saion Faonkwek mek yakáp námpt kar

18-21 Israel firao Kwaromp kar wa mwaria Sainai faonkwe ankore mek tukupea yakápapo, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Yumo mapek yakápria arop ankárankao faonkwe fek yae pap nánko te, man yumwi fek yankoppapria, maomp bulmakauráp sipsipráp man kor mént yénkép mwanapon’rá sérimpon. Aeránko maok, Israel firao am karan wawia pwate, am fek yakápapo maok, am faonkwek te yaomwi tokwae yak, kirikip támáre tokwae kar yak, tá ouwi kárákáre tokwae nánko maok, am fek táman wur kar, tá arop ankárankao kar kárákáre fek séránko maok, táte koumteouráp aropao am kar kárákáre táman wawiaka apápria Mosesén sérrá, “Yino am kar wa te mono.” Aeriaka am kar Kwaro sérimp táman mérap kwamp, am ankank táman nkea, apápa waeapo maok, Moseso kor sérrá, “Ono apápa waeriaka kour me woukoupa wae nampon.” Aeno yumo oukoumwan am nkea yae pap mwanap ankank wonae fik tukup mo napon. ✧

22 Mono. Yumo te waeman yiki yak konámp Kwaromp taun tokwae faonkwe Saion mek yakáp nap te, am te faonkwe Jerusalem yámar mek yak námpon. Yumo te waeman fopwakwap fopwakwap ensel koupoukarrá warákárrá yakáp nap mek korop napon. ✧ 23 Yumo te waeman Kwarén loturá warákár konap aropao koupoukour konap mek korop napon. Kwaro am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor onomp nae-tárápunono.” ✧ Kwaro waeman am fárákapan e wae Buk fek kukumwianámpt, yámar mek tank námpon. Yumo koroepa Kwaromp wonae fik yakáp napon. Mao te nomwan ponankor taokeyaknámpt Jas tokwae karon. Yumo te manénkir yakápap yae-párák kare aropamp waempomp wonae fik korop napon. Kwaro am fárákapan fwapokwap nánko, yae-párák kare yakáp napon. ✧ 24 Aeaka yumo te Jisasnámpt korop napon. Mao Kwaro érékép naenámptria amore mek yakria kontrak wourékam térenámpt aropono. Tá maomp yiriran kor

✧ 12:15: Ef 4:31 ✧ 12:16: Stt 25:33-34 ✧ 12:17: Stt 27:32-40 ✧ 12:18-21: Kis 19:12-13,16-20; 20:18-21 ✧ 12:22: Yé 5:11; 21:2 ✧ 12:23: ‘Nae-táráp’rá sénámpt te, arop ankárankamp tárápu anánk, yinink, arakerápao, náráp ankank pipirikiria nánae-tárápuan ankákáran mwaek nénkria, nae-tárápan náráp nae-tárápara, anánk mwaek sánk konámpon. Nae-táráp te manénkir mekia akwaprá nánaeounápen éréképa, poukwapá akwap konámpon. Nomo Kristen te Kwaro nke námpt fek e kwapweráp nae-táráp niampara, nomo fwap Kwaro nánapitenámpt kokwapwe kare ankank ti mwanámpon. 1:6 ntia 12:16 fek kor nkea. ✧ 12:23: Lu 10:20

yumwantá sirarrá, am kontrakan pwi pap námp támao kor yak námp mek korop napon. Abelomp yiri kwarákareaka sérrá, “Ken te nopok sumpwiano.” Aeno Jisasomp yirirao kwarákari námpao oukounwan sérrá yakrá, “Ono yumwan Kwaronámpok éréképea pok nampono.” Aeránko maok, Jisasomp yiriramp karao Abelomp yiriramp karan kámákarea kwapwe kare námpono. ✧

Nomo ankár fwapia mér mwanámp kar

²⁵ Yumo te mér kipo: Takria yumo oukounwan sénámp aropamp kar má woupwi kákari yakáprá Kwaromp kar wa mo mwanape. Wokwaek kar má apár mek Kwaro kárakáre kor kare kar koumteouráp aropan sérimpan maok, am kar kwe-pwarará yakápiapon. Am ke fek te kwatae ninik fek yakápap fekamp touwe te kwe-pwarará pirikimprá wouroukoup mwarap pourou moimpon. Aeno oukounwan te Kwar yámar mek yakria nomwan kárakáre kor kar sáp námpon. Táte nomo man younkwe sánkria te, nomo kwatae ninikamp touwe te fwap wouroukoup mwanámp nie? Mo karonó. ✧ ²⁶ Wokwaek kar Kwaro séránko apár má némp yururimpon. Aeno oukounwan te mao wae nomwan arakrá séritenámpon: “Ono warko ankwap por má apár sámpea wouwiria maok, yámar meran kor mént sámpá wouwi nanampon.” ✧ ²⁷ Mámá kar warko ‘Ankwap por’rá sénámp te nomwan sérrá: Kwaro wokwaek yoroimp ankanan oukounwan sámpá wouwi nángo, am ankank te warko yak mono, tirá épér naenámpon. Aeno tak mo nángo te am ankank fwap yak naenámpon.

²⁸ Nomo Kwaro náráp firáp arop taokeyaknámp némp sámp námp te, am némp wouwi mo, fwaponó. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ankár mao takenkria warákárnámp ninikaok man loturia maok, nomo ankár maomp eran saráp sakapria man apápria, maomp yae ankore mek yaká mwanámpono. ²⁹ Am te apae riteanápe, nomp Kwar Tokwae te yaomwi tokwaerao ankank ponankor wouroukoup i konámp niamp takeno. ✧

13

Nomo ankár nonopok nounouroup mwanámp kar

¹ Yumo Kristen te Kápae kare por yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ✧ ² Yumo te panekamp arop yiráp nap mek korop napo, kwaporok nke pwar kwapon, ankár man koropenkria yaewour kip. Yumo te waeman mér napon: Wokwaek kar arop ankwap fárákapao takria maok, ensel ankwap fákáre náráp nap mek koropap yaewouria maok, am enselén te mér mo, aropao korop napan mpwe yonkwaeapon. ✧

³ Yumo te Kristen fárákap kalabus mek yakáp napan kor; ankár yumo énéngi kalabus mek yakápnap ninik niamp taknámp ninikrá aropomp kipo. Tá arop ankwap fárákapao pouroukoup touwe sámp napan kor; yumo kuri tak mwanapan naponó man ninikrá aropomp kip. ✧

⁴ Yupu sámp konap ninik te kwapwe karenono. Yumo ponankor yupu sámpria te, Kwaro nke námp fek yiki kare ninik fek yakáp kip. Koumteouráp arop kokoporrá paokoprá, ankwapamp yupu, ankwapamp poumaropan kor kokopor i konap te, am taknap arop fákáreran Kwaro am fek táman nopok touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.

✧ 12:24: Hi 8:6; Stt 4:10 ✧ 12:25: Hi 2:1-3; 10:28-29 ✧ 12:26: Kis 19:18 ✧ 12:29: Lo 4:24

✧ 13:1: Jo 13:34 ✧ 13:2: Stt 18:1-8; Ro 12:13; 1 Pi 4:9 ✧ 13:3: Mt 25:36

⁵ Yumo te maniantá kikiank i konap ninikaok paokopi kwapono. Yumo ankank sámpra te, máte fwap, wae támaonoria warákár kipo. Nomo ankank mo námp kwamp kor, Kwaro wokwaek sérimp kar ankár niki-samp mwanámpon: ‘Ono te amwan kwaporok pwar mo. Ono te amwan younkwe sir mo kareno’rá sérimpon. ✧ ⁶ Aerá sénámpara, nomo fwap ninik kárákáre sámpea yakáprá, arakrá sér mwanámpon: “Tokwae Kar te onan fwap yaewour i konámpara, ono te apáp mono. Arop te onan apae mwanapanápe, fwapono.” ✧

‘Nomo Jisasoinámpaok mwanámpe te pwarápe kwapono’rá sénámpe kar

⁷ Yumo te ankár yumwan taokeyakápap aropao yumwan Kwaromp kar farákápap aran ninik kipo. Am farákápap paokop aran ninikria maok, tá mao méria paokopap ninikaok paokop kip.

⁸ Jisas Kraisomp ninikao kuri ankár ankárankamp pourouráp ninik támao yipírman yak, oukoumwan kor ankár támao yakria, tá ankár am fek saráp yaká yak konámpon. ✧ ⁹ Aenámpara, arop ankwap farákápap farákápap nap mwar pourouráp nkwakwe make kar yiráp woupwi mek korop nángo, yumo Kwaromp mwae kwapwe pwar mwanape. Nomp ninik te Kwaromp aropompan ninik nángo maok, am támao kwapwe kare ara, nomwan kárákáre sápe naenámpon. Aeno nomo te nkwakwe make fir fépér i konap lo karan sámp nángo, am támao nomp ninik mek kárákáre sápe mono. Am ninik te arop am loak paokop napo, mán yaewour moimpon. ✧

Kwaro warákár konámpe ofaran sénámpe kar

¹⁰ Nomo te wae nomp alta yak námpan maok, Pris fákáraero sel fekamp lotu nap mek téreap te, am alta fekamp fir sámpea fár mwanap pourou mono. ¹¹ Pris Tokwae te sipsip ntiaka bulmakauramp yiri táman saráp sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek sámpá youmpea kwatae ninik tirá épér naenámpe ofa sánk konámpon. Aeno am fir kare te santukupea ek yaomwi mek yankap konapon. ✧ ¹² Aeapara, Jisas kor taun younkwek touwe sámpea sumpwimp te námokuráp yiri fek arop fwapokwapianánko, yiki kukur yakáp napon. ✧ ¹³ Aempara, nomo kuri némp yarápe fek maonámpok tukupea maoi námpnámpe pwarápe sámp mwanámpon. ✧ ¹⁴ Nomo te wae mér námpon: Apárok mapek te taun ankárank yaká yak naenámpe te yak mono. Aeno nomo te wakmwae korop naerianámpe taunan nke mwaria yépék námpon. ✧ ¹⁵ Aenámpara, Jisasoimpe ofa méntér ninikrá, nomo Kwarén warákár saráp yakáp mwanámpon. Nomo Kwarén ‘Amo te Tokwae Karono’rá sénámpe kar, tá warákárnámpe kar, am te nomp ofa támaono. ✧ ¹⁶ Yumo te arop ankwapan yaewour mwanap ninik te pwar kwapono. Yumo te arop ankank mo námpan yaewouria ofanámp ankwapmwae sánk kipo. Am taknap ofa te Kwaro warákár tokwae konámpon. ✧

¹⁷ Yiráp yumwan taokeyakápap konap arop farákápap te yumwan yaewouria kápe kare por yumwan taokeyakápap konapon. Tá nánkár wakmwae am farákápap námoku térenap kar ponankor Kwarén sér mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo te ankár am farákápap karwaokria maomp yae

✧ 13:5: Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 ✧ 13:6: Sng 118:6 ✧ 13:8: Yé 1:17-18 ✧ 13:9: Ro 14:17; 1 Ko 8:8
 ✧ 13:11: Wkp 16:27 ✧ 13:12: Jo 19:17 ✧ 13:13: 1 Pi 4:1-4 ✧ 13:14: Hi 11:16 ✧ 13:15: Sng 50:14,23 ✧ 13:16: Fl 4:18

ankore mek yakáp kipo. Yumo tak napo maok, am fárákap warákárrá téreria ninik kápae sámp mo mwanapon. ✧

'Kwarén kar toropwap kip'rá sénámp kar

¹⁸ Yumo te Kwarén yinan yaewour naenámp kar toropwap kipo. Yinomp ninik te Kwaro nke námp fek yae-párák kare námprá ninik námpara, ankár takrá yae-párák kare ninik fek saráp paokop mwarianámpon. ¹⁹ Onomp ninik tokwae te yumo Kwarén sénapo, onan yaewour nánko, ono warko koupour yumonapok arákárrá korop nanampon. ✧

²⁰⁻²¹ Kwar te yonkwae porokwe fi korara, am ankár yaká yak naenámp kontrakamp yiri fek te, mao te nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea papámpon. Jisas te sipsip taokeyaknámp Arop Tokwae-nono. Ono ninik namp te, mao yumwan kwapwe kare ninik ponankor sánk nánko, yumo fwap maomp ninikaok saráp paokop mwanapon. Aenapo maok, táte Jisas Kraisomp tére fek nomp ninik mek námoku warákárnámp ninikaok paokop mwanámp sápanoria nampon. Tá nomo ponankor man kápae kare por e tokwae sánk saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro! ✧✧

Pwarnámp kar

²² Onomp ankwapyae fákáre, ono yumwan kar tae fek sénamp te, yiráp ninik mek kárákáre sánkria sénamp kar má fwapia woupwi pátea wa kip. Ono yiráp por kumwinamp pas má tokwaeri kar mono. ²³ Ono te yumwan arakrá sénampon: Nomp nánae Timoti te wokwaek kalabus mekampan pwarari napara, warko kalabus mek yak mono. Mao ononampok koupour koroopanánko te, yino énénkér koroepa yumwan nke nenempon.

²⁴ Yino 'Gude'rá sénámp má yumwan taokeyakáp konap arop ponankor séria maok, Kwaromp arop fákáre ponankoran kor sér kip. Tá apár Itali mekamp Kristen fákáreao kor yumwan 'Gude'rá sénapon.

²⁵ Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan ponankor ninikia yaewouranoria nampon.

Jems Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jems te Jisasomp nánae. Mao te Jerusalem mekamp sios mek yakápnap koumteouráp arop taokeyakámp.

Jemso má pas Kristen koumteouráp arop pirikimpea ankwap fi mek paokop napampor kumwimpon. Mao má pas kumwimp te Jisas sumpwia pok tenánko, 20 a, 30 yopwar niamp arake feki námpon.

Jems te Kwaromp koumteouráp aropan kwapwe kare ninikaok paokop mwanap yénk naenámpria máma kar kumwi námpon. Tá Jems ankwap kar sénámp te, ‘Arop Jisasén mér námp mwar kwaporok yak naeane. Ankár kwapwe kare ninik méntér yak kun’rá sénámpon.

¹ Ono Jems ono Kwar ntia Jisas Kraiss Tokwae Karamp tére konámp aropono. Ono éntér-sámpramp Israel fi yumo yumokuráp némp pwatea tukupea ankwapamp apárok yakápnapantá, yiráp por má pas má kumwiaka ‘Gude’rá sér rae.

Nkwakwe make kar kwatae korop námp te nomwan kárákáre sápnámp kar

² Ononámp arop fákáre, yumo te nkwakwe make touwe kwatae korop námpan kor, Am te fwap warákár mwanámp ankankrá ninik kipo. ³ Yumo te wae mérono: Nkwakwe make touwe yiráp méran mokop nap nke naeria korop námp te, am támao kárákáre sánk naerámpara, inkirman námpritea kárákáre fek fokopeyakápnap kipo. ✧ ⁴ Aeria maok, nkwakwe make touwe korop námpan kor, kárákáre fek yakápnap napo maok, am taknap ninik kwapwe tokwae kari yak nánko, yumo te yae-párak yakápnapria, Kwaromp ninikan kor épérép mono, ponankor fwap pwi mwanápnap. ✧

Arop ninik kour sámp naenámp kar

⁵ Yumo ou mekamp arop ankwap yonkwae kour mo námp kwamp te, mao ankár Kwarén sénánko, Kwaro man fwap sánk naenámpon. Kwar te ponankor aropan kápae kare ankank nénk konámpara, aropao man ‘Ankank sápnap’ ria kar toropwap napo te, mao yopor mo i konámpon. ✧ ⁶ Aeno am arop te Kwarén mér kareria kar toropwap naenámpon. Mao fwapia mér moriaka arakrá ninik naeane: ‘Kwar te onan fwap sápnap kun ni, mokop kun?’rá ninik naeane. Tak niniknámp arop te, solwara ouwirao nánko, náre mwaek akwapráknápnap niampon. ✧ ⁷ Am taknámp arop te Kwar Tokwaerao námwan ankank sánk naenámpan mpwe ninik naeane, mono. ⁸ Am aropamp ninik te ankárank ninikaok saráp mono, kápae kare ninikria, mao apae naenámp tére te fwapia yonkwae kour fek tére mo i konámpon. ✧

Ankankrápnap arop ntiaka ankank monámp aropamp kar

⁹ Táte Kristen ankwap ankank mo námp kwamp te, fwap warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro nke námp fek te ankankrápnap aropria e tokwaeráp arop yak námpon. ✧ ¹⁰⁻¹¹ Aeno Kwaro ankank kápaenápnap Kristen aropamp ankankan kánanke kwataenorá ninik nánko te, warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, kápae kare maniráp ankank koupoukour

✧ **1:3:** Ro 5:3-5; 1 Pi 4:13-14 ✧ **1:4:** Mt 5:48 ✧ **1:5:** 1 Kin 3:7,9-12; Mt 7:7 ✧ **1:6:** Ais 57:20

✧ **1:8:** Lu 16:13; Je 4:8 ✧ **1:9:** Jer 9:23-24; 2 Ko 6:10; Je 2:5

mwar kar nap te am fárákap te apwar fuao yámar tákap nánko, yonkwae konámpnám araknám am tére nap meknám sumpwi mwarea napon. ✧

Kwaro arop kwatae ninik fek warámpá akwap mo i konámp kar

¹² Arop nkwakwe make touwe korop nánko, inkirman nám ritea fokopeyak konámp te warákár kuno. Táte mao am kar ponankor wampwe kwaeria pwaránko te, Kwaro man yiki yak konap nopok am tak nám fek sánk naenámpono. Kwar te arop ponankor man warákár tokwae napan ‘Nopok sánk nanamp’rá sérimpaok man kor takrá sánk naenámpon. ✧ ¹³ Táte arop ankwap man mokopon nkenenámp kwatae ninik korop nánko te, ‘Kwaro onan mómá ninik sáp námpono’rá ninik naeane. Am kwataenámp ninik te Kwarén nikir-sankorop mo, tá Kwar te aropan ‘Kwatae ninikae’rá sér mo i konámpon. ✧ ¹⁴ Aeno nomoku nomp ninik ankákárankao maok, fárámprá érékép akwap konámpono. Nomokuráp am ninik kwatae támao nomwan kákámánkariaka kwekárianánko, nomo am ninikaok tukup konámpono. ¹⁵ Am ninik támao takrá akwapea, táráp yak nám niamp tokwaeaka, yupuo táráp tank konámpnám taknám, kwatae ninikao kor akwapea tokwaeeria sumpwi sámp-pap konámpon. ✧

¹⁶ Ononamp fákáre kare, yumo takria am kwatae ninik taki yakanoria pwate napo, yumwan poupwekápantáno. ¹⁷ Ankank kwaporok sánk konap ninik kwapwe kare, tá Kwaro sánk konámp kwapwe kare ankank ponankor yámar meknám ék konámpon. Am te yámar mekamp ponankor wae yoroinám Naropwar Kwaro nompór sámp-kérép konámpon. Am Naropwar te náráp ninik pwarará, warko ankwap ninik sámp mo i konámpono. Mao te aropamp wunéiriao koumounek yámar fek wunéri éritea, yámar kuk nánko wunéri fae konámp niamp taknám mono. ✧ ¹⁸ Mao te námokuráp ninik fek nomp Naropwar yak námpon. Nomo maomp kar kare fek fórokari námpon. Aenámp te nomwan ponankor arop fi ntia nape firamp nae fi yakáp mwanapria yoroi námpon. ✧

Kwaromp kar wawiaka mántwaok tukup mwanámp kar

¹⁹ Ononamp fákáre kare, yumo te ankár mómá ankanan fwapia mérenke: Yumo ponankor ankár kar wa mwaria koupour nánapria maok, yumo nopok koupour kar yopori kwapono. ²⁰ Am te apae riteanápe aropamp yopor yonkwae pwarámp te arop ninik mek yae-párak kare ninik sámp-pap mo i konámpon. ✧ ²¹ Ae konámpara, yiráp ninik mek oumnám ninik, tá nkwakwe make kwatae ninik te ankár ponankor nkwampok tirá épér kipo. Aeria maok, sánánkar porokwe fek yakápria, Kwaro yiráp ninik mek sánknám karwaok paokop napo maok, am kar támao yiráp waemp warko warámp naenámpon. ✧

²² Aeno yumo sámpnap kar máte kwaporok wawi pwar kwapono. Ankár ampaok paokop kipo. Aeno yumo kwaporok wawí pwar nap te, yumoku támao kwekár napon. ✧ ²³⁻²⁴ Táte arop ankwap Kwaromp kar wa námpao, ampaok akwap mo nám te, wunéri kour meknám námokuráp yimetáp wunéri nkeanámpao, paprá youmpria, yimetáp nke nám ník mo, pwar konap niamp taknám napon. ²⁵ Aenapan maok, Kwaromp lo kwapwe kare te nomwan kwatae ninikao sámp-fákeyak nám mekamp éréképeanánko,

✧ **1:10-11:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:17; 1 Pi 5:5 ✧ **1:12:** Dan 6:1-28; Lu 6:22-23; Je 5:11 ✧ **1:13:** 1 Ko 10:13; 1 Pi 2:11 ✧ **1:15:** Ro 6:23 ✧ **1:17:** 1 Jo 1:5 ✧ **1:18:** Jo 1:12-13; 1 Pi 1:23 ✧ **1:20:** Snd 10:19; Sav 7:9; Mt 5:22 ✧ **1:21:** Kl 3:8 ✧ **1:22:** Ro 2:13

amwar yakáp i konámp te, yae-párák kareno. Tá arop ankwap am lo fwapi nkea pwar mono, ampaokrá yárák nánko te, Kwaro maomp tére kwapwe kare pap naenámpon.

²⁶ Táte arop ankwapao arakrá ninik: “Ono te kwapwe kare Kristenara, Kwarén kare kar lotu i konampono.” Makrá sénámpao maok, námokuráp kar te fwapia poukwap mono, námokuráp ninik mek kwekár námpon. Aenámpara, maomp mér ntia maomp lotu námp te kwaporok párák táman námpon. ✧

²⁷ Kristenamp ninik ankár kwapwe kateria, nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakáp i konap te ará: Kweri tárápu, kae koumteouran warámpea yakápria maok, yaewour i konapon. Tá ankwap te, nomo ankár nomoku nomp paokop fwapi taokeyakáp nánko maok, mámá apár mekamp nkwakwe make ninik nomp ninik mek koropea Kwaro nke námp fek oumi pap mo naenámpon. ✧

2

Ponankor aropan ankárankamp puri fek aropomp mwanámp kar

¹ Ononamp fákáre, yumo nomp Jisas Kraís Tokwae Karan mér nap te, mao te wae kwapweráp Tokwae Karono. Aenámpara, yumo e tokwaeráp aropan saráp yae-párákria, e moráp aropan younkwe sánk mwanape. ✧ ² Aeno arop ankárankao, ankank kwapwe kare yiriria pwarará, gol meráp yae topwe fek yirimpea yiráp lotu nap mek yoump nánko, tá ankank monámp aropao kor siot ankank kwatae yirimpria, mao kor lotu nap mek yoump nánko maok, ³ yumo arop siot ankank kwapwe kare moporinámp aropan yae-párákria sérrá, ‘Amo te sia fek mapek tankae’ ria pwarará maok, tá ankank monámp aropan sérrá, ‘Amo te tapek fokopeyakaé’rá sérrá, tá ‘Ono fokopeyak namp fek apárok mapek tankae’rá sér mwanape. ⁴ Am yumo taknap ninik te yiráp ankwapyaenámpén yiráp ninik fek yurukupia kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, arop kotnámp aropao kotrá kwatae ninik fek yurukup i konámp niamp napon. ✧

⁵ Onomp kémpiyae fárakap, yumo fwapia wawenke! Arop arop ponankor nke nap fek ankank monámp arop te, Kwaro man náráponorianánko, mao Kwarén mér námp mér tokwaerao maniráp arop niamp yak námpon. Arop man warákár napan, éréképeaka námokuráp arop firént pwar nanampri námpon. Aenáno maok, am ankank monámp aropao kor, am mek mént yakáp mwanapri námpon. ✧ ⁶ Aenámpan maok, yumo am ankank monap arop lotu nap mek korop napan pwarápae sánk konapon. Yumo te waeman mér napon, ankankráp arop te yumwan nkwakwe make sokororá paokopria, yumwan éréképá tukupea kot i konap te mér mo napon? ✧ ⁷ Kwaro yumwan Kraisoem é kwapwe kare ták-pap námpan maok, am ankankráp arop fákáreao am eran wouroump konapon.

⁸ Nomp King Kwaro lo ankárank maomp Buk fek arakrá sérimpon, “Amo amokuráp pourouan warákár konapnámp taknámp arop ankwapan kor warákárampo.” Aeria maok, yumo am lo karwaok tukupria te, yae-párák kare ninik fek paokop mwanapon. ⁹ Aeno yumo arop ankwapan saráp kwapwe kare námprá ninikria, ankwapan te kwatae námprá ninik mwanape. Yumo am takria te, kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, am loao yumwan lo ták-sinaprá yéknép námpon. ¹⁰ Aeno arop ankárankao lo ponankor

mántwaokria maok, ankárankamp lo ták-pwar nâmp te, mao lo ponankor ták-pwar námpon. ¹¹ Nomo te wae mér námpon, Kwar te arakrá sénámpon: “Yumo yupuráp arop, tá poumaropráp kounteou, yumo te kokopori kwapono.” Tá ankwap sénám te: “Arop sâmp-wouroump kwapon.” Aeno táte kokopor mo napao maok, arop ankárank sâmp-wouroump nap te, am te amo wae lo kar kwe-pwar napon. ✧ ¹² Kwar te yumwan fwapia papnâmp loran yurukupia yiráp ninik yurukup naenámp. Aenámpara, yiráp ninik, yiráp kar ankár am loaok tukup kip. ¹³ Aeno arop ankwapao ankwapan yonkwae touwe moianâmp te, man te Kwaro yurukuprá kot nâmp fek te man yonkwae touwe mo karenono. Aeno arop ankwapan aropomp i konâmp te, fwap kot kwe-pwar naenámp. ✧

Kwarén mérnâmp ntiaka tére kwapwenâmp kar

¹⁴ Ononamp fákáre, arop ankwapao sérrá, ‘Ono Kraiséen te waeman mér kare namp’rá sénâmpao maok, mao kwapwe kare niniként tére mo nâmp te, maomp mér te kánanke kwataeno. Am take pourouráp mér te mokopia man warko warâmp naenámpañá, mo karon. ¹⁵ Aeno yumonap mekamp arop ankárank, yupu ankárankao fir mo, waempyamao kor mo nánko, nâmpare nánko, ¹⁶ yumo ankwapao man sérrá, “Amo yae-párak yakria maok, ak-wapea amokuráp waempyam sámpea waráp pourouk woukwapria maok, fir amokurápan sámpea fárae.” Ae te yumo man fir ntiwa waempyam sânk moria, kar mwar sénapo te, yiráp kar mwar am te mokopia man yaewour naenámp? ¹⁷ Am Kwarén mérnâmp ninikao kor tak nâmpi yak námpon. Kwapwe kare ninik mént yak mo nâmp te maomp mér te kwaporok yak námpon. ✧

¹⁸ Aeno táte arop ankwapao sérrá, “Arop ankwap fárâkap te mérrá yakáp napon. Tá ankwap fárâkap te kwapwe kare ninik fek saráp tére napon.” Aerá sénapan maok, ono yumwan sérrá, ‘Yumo mér nap yéknép napao maok, kwapwe kare ninik mént yéknép mo nap te, nopok ono kuri yae-párak kare ninik fek tére konamp yumwan ono mér nâmp yéknép naenámp.’ ¹⁹ Yumo Kwar te ankárankamp támaonorá mér nap te, am támao saráp kwapwe kare nie? Am te kwatae yao-pwaerápao kor takrá mér napao maok, am fárâkapao kor apáp tirínkrá kour me woukoura wae napon. ²⁰ Yumo te épérép kare napon! Yumo kwapwe kare ninik fek tére moitea, Kwarén mér nap mwarriaka, yumo kwapwe kare ninik mént sâmp moia te, yiráp mér nap te kánanke kwatae yak námpon. Ae te yumo te am kar fi mér mwaria nape?

²¹ Tak nap kwamp te, yumo wawenk. Wokwaek kar Kwaro nomp ounáp Abrahamo námokuráp tárâp Aisakén Kwarén ofanámp sânk naeriaka alta mek pap naerianâmp ninik táman nkea maok, man sérrá, ‘Amo te yae-párak kare aropono’ rimpon. ✧ ²² Yumo te fwapia ninikenke: Maomp mér te yae-párak kare ninik fek térerá yarak nâmpara, am takâmp ninik ntiwa mér támao pwi yakâmp. ²³ Kwaromp Buk fekamp karao érik arakrá sénámpon, “Abrahamo Kwarén mér nánko maok, Kwaro man ‘Yae-párak kare arop’rá sérimpon.” (Am kar fi wae kare kar korop námpon.) Aeria maok, Abrahamén ‘Amo te onomp nouroupono’rá sérimpon. ²⁴ Aeno yumo oukoumwan te wae mér napon: Arop Kwarén mér nâmp mwar yak nâmp te, Kwar te am aropan te ‘Yae-párak kare aropono’rá sér mo i konâmp. Aeno mao Kwarén mériaka,

✧ **2:11:** Kis 20:13-14 ✧ **2:13:** Mt 5:7; 6:14-15 ✧ **2:17:** Mt 25:41-45; 1 Jo 3:17 ✧ **2:21:** Stt 22:9-12; Hi 11:17

kwapwe kare niniként tére nánko te, Kwaro man ‘Yae-párak kare aropono’rá sénaenámpón.

²⁵ Ae konámpara, kokopor yupu Rahapo kor Josua tirá kérépeakámp aropan yae-párak éréképá yakea ankwap mwae-párak tirá kérépámpantá maok, Kwaro man sérrá, ‘Amo te yae-párak kare yupuno’ rimpon. ✧ ²⁶ Nomo te wae méron: Waemp pourouk woukoupeyak mo námp te am te wae sumpwi yak námpon. Ae konámpnámp taknámp arop Kwarén mwar mériaka yae-párak kare ninik fek tére mo námp te, maomp mérao kor arop sumpwi námp niamp takeno.

3

Nomo ankár fwapia ninikrá sér mwanámp kar

¹ Ononamp fákáre, Yumo ou mekamp kápae kare arop ‘Tisa tére mwar’ ria kikiank mwanape. Nánkár wakmwaek Kwaro koumteouráp aropan yurukup námp fek te, porokwe fek yurukup naenámpón. Aeno tisa nomwan yurukupria te, kar tokwae sénaenámpón. ✧ ² Nomo ponankor kápae kare por kwapwe kare ninik mwarianámpao, ankwap ke fek tak mo i konámpón. Aeno arop ankárankao sénámp kar kwatae mo, yae-párak kare námp te, kwapwe kare aropara, námokuráp pourou ntiá ninikan kor ponankor fwap poukeyak naenámpón. ³ Arop fárakap te hosamp táp mek ain tákáre papea, paok tokorop tea, am fek samp-tankrá, mao akwap naerianámpaok akwapanoria te, paok fek níkir nánko, am mwaek me kor sirarrá akwap konámpóno. ✧ ⁴ Yumo sipan kor ninikenke. Sip pourou te tokwaenono. Maomp stia te kánanke kwarokao maok, am sip ankwapmwaek akwapanoria te, kepteno am stia kánanke fek sámprá arákár nánko, am mwaek akwap konámpón. ⁵ Ae konámpnámp taknámp, top kor te pourouk yak námp kánanke kwarokao maok, kar tokwae sérar i konámpóno.

Nomo wae mér námpon: Yaomwi énti kánanke santukupea yopwar pounkouroup napo, yaomwi yurunka waeria yopwar wouroukoupa waeriaka, yaopwe fépérrá fékér i konámpóno. ✧ ⁶ Top kor te yaomwi niamp takeno. Am te ankárank mwaek kirikiri pourouk yak námpao maok, mao te kápae kare nkwakwe make ninik tirá kák nánko, pourou mekmwaek ponankor oupouroup konámpón. Me tokwae mekamp yaomwi touwe támao arop táp mek pounkouroup tenánko, am yaomwi támao aropamp paokop ponankor wouroukoumpia kwatae pap námpon. ✧ ⁷ Aropao wokwaek yao pwae mekamp fir wunria, kou, ant, tákam, tá nkwakwe make éntékam koupoumpea wunia taokeyakáp napo, am fárakapamp yae ankore mek yakáp i konap te, oukoumwan kor tak napon. ⁸ Ae konapan maok, arop ankwap ankárankamp te námokuráp top kor poukwap naenámp pourou mono. Nkwakwe make kar kwatae sérar námp te, am te fouao arop surumpwirá kák konámp niamp námpon. ✧ ⁹ Nomo te ankárankamp top kor fek táman anánkaopwe kar sér i konámpón. Ankwap ke fek Kwaromp e sakaprá, ‘Kwar te nomp Naropwar, nomp Tokwae Kar’rá sér. Tá ankwap ke fek Kwaro nomwan yoroiaaka námoku niampi papnámp aropan nomo kar kwatae sérar i konámpón. ¹⁰ Kwaromp e sakapnap kar ntiaka toropok kar kwatae, anánkaopwe ankárankamp táp meknámp korop konámpón. Ononamp fi, am ninik te kwataeno. ✧ ¹¹ Ént me meknámp oukurnámp ént te, kwapwe

✧ 2:25: Je 1:21; Hi 11:31 ✧ 3:1: Ap 20:28 ✧ 3:3: Sng 32:9 ✧ 3:5: Snd 16:27; 26:20-21; Sng 73:8-9 ✧ 3:6: Mt 15:18-19 ✧ 3:8: Ro 3:13 ✧ 3:10: Ef 4:29

kare ént, tá oukwe topnámp ént méntér oukur mo i konámpon. ¹² Ononamp fi, ae te kwantae te fwap ouwip tank naenámp nie? Ae te souwe te fwap kwantae ki tank naenámp nie? Ankár taknámp kwapwe kare ént te oukwe topnámp ént mek méntér korop mo i konámpon.

Kwapwe kare mér te Kwarompao ék námpon

¹³ Aeno yumonap mekamp arop ankárank ninik kouria mér kwapwe námpon kwamp te, am arop te námokuráp ninik wampwe pwarará, yonkwae kour sámpea maok, yae-párak kare ninikaok yáakria, arop yaewour i konámpon ninik fek tére nángo, arop fárakap nke mwanapon. ¹⁴ Aeno yumo arop ankwapan kokwarok tokwaeria, yumoku mwanapan saráp ninik i konap kwamp te, warákár-séri kwaponon. Takria te, yumonap ninik támao kar kare apárok sámp-anámpon mwanape. ¹⁵ Am take pourouráp mér te am te yámar meknámpon ék mono. Am te apárokamp ninikonon. Am ninik te wokwaekamp kwatae ninikan Satano naropwar nánkárápá yak námpon. ¹⁶ Am taknap arop ankwap fárakap te arop ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapan pwarará, námoku mwanapan saráp ninikrá paokopnap arop te fwapia tank mono, nkwakwe make kwatae ninik i konaponon. ¹⁷ Aeno arop Kwaromp ninik kour kwapwe sámp nap am te arak i konapon: Manénkir te, yiki kor ninikaok paokop i konapon. Tá wakmwaek, arop ankwap fárakapént ankárankamp ninik fek paokopria, yonkwae porokwe fek yakápria, arop ankwapao sénap kar wawi konapon. Tá arop ankwapan aropompria yaewour. Aeria maok, ankárankamp puri fek arop ponankoran ninik i konapon. Am kwapwe kare ninikaok nap te, kwekár mono, ankár kare kar ampaok i konapon. ¹⁸ Arop fárakap aropao yoporrá yorowar napo, takí kwaponorá yonkwae porokwe pap nap te, am yonkwae porokwe ninik támao yopwar mek ankankou yoronámpon niamp nángo, firao karenámpon niamp, aropamp paokop mek korop naenámpon. ^{*}

4

‘Apárokamp ankankan warákár nap te Kwarén yopor napono’rá sénámpon kar

¹ Yumo ou mek yoporrá kar yorowar nap te, apae fi kor fek i konaponon? Yumokuráp kikiánk ninikao yakria maok, am támao nkwakwe make ankankantá kikiánkrá, kar séraria maok, am fek táman youpoukwaprá yorowar i konapon. Am te kare nie? ² Yumo te ankank kikiánk napao maok, sámp moria, am fek arop tirá wour i konapon. Yumo te ankank kikiánk nap támao, yumo sámp moria yopor yonkwae pwarámprá yorowar i konapon. Yumo ankank sámp mwaria te, Kwarén sér mo i konapara, am fi kor fek táman yumo am ankank sámp mo i konaponon. ³ Yumo am ankank sámp mwaria Kwarén kar toropwap napao, am ankank sámp mo nap fi kor te, yumo Kwarén kar toropwapnap ninik te kwapwe kare mo napara napon. Am te yumoku mwanapan saráp sámp mwaria kikiánkria napara, am fi fek táman sámp mo napon. ⁴ Yumo Kwarén pwar nap te, yupuao náráp poumarop pwar akwapea, kokoporrá yarak námpon niamp. Ae te yumo aráte mér mori kwapon? Apárokamp ankankan kikiánk nap te, yumo Kwarén yopornap arop fákáreno. ⁵ Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Kwaro wokwaek nomp ninik mek Spirit papámpan, nomwan

^{*} 3:13: Ef 4:1-2 ^{*} 3:17: Jop 28:28 ^{*} 3:18: Mt 5:9 ^{*} 4:1: Ga 5:17 ^{*} 4:3: Mt 6:9-13

^{*} 4:4: 1 Jo 2:15

yonkwae touweriaka, námoku náráponoriaka kárákáre námpon.” Yumo má kar te kar mwar ritea nape? ✧

⁶ Aeno Kwar te nomwan aropomp tokwae konámpara, Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpon. “Arop námoku tokwae kar nampria waenámp arop te Kwaro man far-pwar konámpon. Aeno arop námokuráp e apárok anámpea porokwe feknámp aropan maok, aropomp i konámpon.” ✧ ⁷ Yumo te sánánkar porokwe fek yakápria, ankár Kwaro sénámpaok tukupria maok, yumo Satanén far-pwar napo, yumwan pwarará farákapa akwap naenámpon. ✧

⁸ Yumo ankár Kwaromp wonae fik kar tukup napo maok, nopok Kwaro kor yiráp wonae fik korop naenámpon. Kwatae ninikráp arop yumo te yiráp kwatae ninik pwar napo, yiráp ninik te yae ént mek yárar napo, yiki kwapwe konámp niamp araknám nae-námpon. Yumo anánkaopwe ninikráp arop, yumo te am yiráp ninik mek yaknám kwatae ninik am te nkwapok tirá épéri pwar kipo. ⁹ Yumo te kwatae ninik fek paokop nap kwamp te am fek ninikriaka yonkwae touwea waeriaka ém tárae kip. Yumo oukoumwan amomoránk nap kwamp te, yumo te am amomoránk pwararea, yumo éménk kip. Yumo oukoumwan warákár nap kwamp te, am warákárap ninik te pwarará yonkwae touwea wae kipo. ¹⁰ Kwar Tokwaerao nke námpek yumo te sánánkar porokwe fek yakáp napo, Kwar Tokwaerao yumwan e tokwae nénk naenámpon.

Kwaro saráp arop yurukup naenámp kar

¹¹ Ononamp fákáre, yiráp ankwapyaenápen kwatae napria wouroump-séri kwapono. Arop ankwapnápén wouroumpria, ‘Amo te kwatae naponó’rá sénámp te, mao te loan kor kwatae kar séria wouroumprá sénámpon. Táte amo am loan wouroumprá sénap te, amo te lo ankore mek yak monap arop niampono. Amo te arop yurukup i konap arop niamp napon. ¹² Kwar ankárank námoku am lo pap námpara, námoku maok arop ponankor kotriaka yurukupia fákeyakrá, arop ankwap fárákapan warko éréképria maok, arop ankwap fákáreran kwatae pap naenámpon. Ae naenámpara, amo te wa nap kwamp, arop ankwap fárákapan wouroumprá sénanapon? ✧

‘Nomokunámpaok paokopi kwapono’rá sénámp kar

¹³ Yumo arop ankwap fárákapa arakrá sér i konapono: ‘Oukoumwan, tá oumpouran arake fek, nomo ankwap taun mek tukupea ankárank yopwar fek bisnis téreaka mani kápae kare sámp mwar’ ri konapon. Ono yumwan sér rae, ¹⁴ “Yumo te mér mo napon, oumpouran te apae ankank korop kun. Yumo te yiki yakáp mwanap te mokop námpon? Yumo te yaomwi sourirao pokeaka fae tákáre ke fek yakea moyak konámpnám taknám mwarea napon.” ✧ ¹⁵ Aeno yumo te arakrá sér kipo: “Kwar Tokwaerao onan takaerianáko te, ono fwap yiki yakria am tére naerá niniknamp anank takrá tére nanampon.” ✧ ¹⁶ Aeno yumo te yumokuráp ninik fek ‘Námo tére tokwae namp’rá warákár-sérar i konapono. Am take pourouráp kwekáp ninik te kwatae kareno. ¹⁷ Yumo fwapia ninik kip: Arop kwapwe kare ninik wae mér námpa, am ninikaok tére mo námpek te, am arop Kwaro nke námpek fek kwatae ninik námpon.

✧ 4:5: Mt 6:24 ✧ 4:6: Jop 22:29; 1 Pi 5:5 ✧ 4:7: Ef 6:11-12; 1 Pi 5:8 ✧ 4:12: Ro 2:1; 14:4
✧ 4:14: Lu 12:18-21 ✧ 4:15: Ap 18:21

5

Ankank kápaeráp arop fákáreramp kar

¹ Oukounwan ono ankank kápaeráp arop yumwan sér rae: Yumo te nkwakwe make ankank kwatae korop naerianámp aran ninikria éménkria fépénénka wae kipo. ² Yiráp ankank kápae kare te turupwiria, yiráp mopor i konap ankank te ponankor sáráao wae fépéri pwar námpono. ³ Yiráp mani gol ntiaka silva te sorok nángo, am mani támao yiráp kwatae ninik érik farákár nángo, mao yiráp pourou ponankor yaomwinámp wouroukoump naenámp. Oukounwan wae pwarnámp yae wonae fik námpara, yumo maniráp ankank koupoukour nap te, kwaporok táman napon. ⁴ Yumo fwapia wawenke! Yiráp tére konap aropao yiráp yopwar mekamp fir tia koropea napo, yumo kwekáriaika, mani ponankor nénk moia, ankwapmwaek yumokuráp por pap konapono. Tá am ankwapmwaek pátenap mani támao yoporrá wumwi nángo, am tére arop fárakapamp wumwi karao kor Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karamp woupwi mek akwap námpon. ⁵ Yumo máma apárok yakáp nap fek warákáránk mwanap kokwapwe ankankan ti napon. Yumo fir tokwae fépérrá nununkwi nap te, bulmakauran tokwae kari yak nángo, yankop mwaria nánap nap niamp napon. ⁶ Yumo kwapwe kare aropan kotiaka ankank moráp arop arákarea pap napo, yumwan nopok am fek kar sér mo, wampwe kwaeria pwarará am fek sumpwi námpon. ✧

Kárákáre fek fokopeyakrá Jisasén yépék mwanámp kar

⁷ Aenámpara, kémpiyae tárápu, yumo te ankár Kwar Tokwae Kar warko ék naenámpara, yépékria kárákáre fek yakáp kipo. Yumo te wae méron: Aropao noump nángo yopwar yoroia pwatea taokeyakáprá yépékrá tukupea, am fir kare nángo fári konapnám taknám mwanapon. ✧ ⁸ Kwar Tokwae warko ék naenámp yae te wae fápaie námpara, yumo kor ankár ninik kárákáre sámpea, sánánkar yakápria yépék kipo. ✧

⁹ Ononamp fákáre, yumo te yiráp ankwapyaenápen nonopok yoporrá epoup sérari kwapon. Am tak nap fek te Jaso yumwan nopok touwe kwatae sánk naerámpon. Yumo fwapia wa kip: Jas ék naeria nánap nám p te wae fae námpon. ✧ ¹⁰ Ononamp fákáre, yumo te fwapia nik kipo: Profet fákáreráo wokwaek kar Kwar Tokwaeramp e fek kar farákápapo, épérépnap aropao man nkwakwe make napo kuri, mao te kárákáre fek yae-párak kare yakápapon. Yumo kor am fárakapao takiap ninik táman sámpea mántwaok kipo. ✧ ¹¹ Nomo má kar te wae mér námpon: Manénkir farákápap arop te, nkwakwe make kar koropriaka touwe tokwae sámpria kor, kárákáre yakápiakapan, wakmwaek warákárapon. Yumo te Jopomp kar te wae wawiaapon. Mao nkwakwe make ankank náráp pourouk koropámpan kor ninik kárákáre sámpea fokopeyakeanángo maok, nánkár wakwmwaek Kwar Tokwaerao man yaewouriaka yae-páraki papámpon. Am takimp te, yumo kor wae mér napon. Kwar Tokwae nomwan kor yonkwae touweria aropomp saráp yak konámpon. ✧

Fou e sér i konámp kar

¹² Aeno ononamp fákáre, yumo fou e sér mwaria te, yámar mekamp ankankamp e, tá apárok mapekamp ankankamp e, tá ankwap ankankamp e

✧ **5:6:** Wkp 24:15; Mt 6:19-21; Mk 4:19; 1 Ti 6:9-10 ✧ **5:7:** Ga 6:9; Hi 10:36-37 ✧ **5:8:** Fl 4:5; 1 Te 3:12-13 ✧ **5:9:** 1 Ko 4:5 ✧ **5:10:** Mt 5:11-12 ✧ **5:11:** Jop 42:10-13; 1 Pi 2:19

fek kor fou e séri kwapono. Taki nap fek Kwaro yumwan nopok kot naeane. Moan nap kwamp, párák 'Mono'rá sér, tá karenoria nap kwamp, 'Yeno'rá sér kip. ✧

Kwapwe kare aropao Kwarén sénámp kar

¹³ Aeno yumo ankwapao nkwakwe make kar korop nánko te, mao te Kwarén kar toropwap kun. Tá ankwapao warákárámp kwamp te, tár kar sámpeaka, Kwaromp e sakap kun. ✧ ¹⁴ Tá yumo ankwap ankáránk touwe sámpria te, siosén taokeyakáp konap aropan wumwi nánko maok, koropea Kwar Tokwaeramp e fek maomp pourouk wel papria maok, Kwarén 'Man yaewourae'rá sér mwanapon. ¹⁵ Táte am fárákapao Kwarén mér nap fek kar toropwap napo te, Tokwae Karao am aropamp touwe fwapi pap naenámpnono. Aeria mao kwatae ninik sámpá yak nánko te, Kwar Tokwaerao am kwatae ninik ponankor tirá épér naenámpnon. ✧ ¹⁶ Ae naenámpara, yiráp kwatae ninik ankwapyaeenápen nonopok érik farákápria maok, yumo Kwaro am fárákapan yaewouranoria kar toropwap napo, Kwaro yumwan yaewouriaka yiráp touwe fwapi pap naenámpnon. Yae-párák kare aropao Kwarén sénámp kar te kárákáre korara, arop ankwap fárákapan fwap yaewour naenámpnon. ¹⁷ Elaija te arop námoniamp makerao maok, Kwarén 'Warákam sámp-kérép kwaponó' ria kárákáre fek sérimpon. Aenko, yinink yopwariaka tokwampok yunk máte warákam ék moi yakánko maok, ¹⁸ warko Kwarén kar toropwapánko, warákam ékria maok, yopwar mekamp fir yae-párák forokorimpon. ✧

Arop mwae pwar nánko, warámp mwanap kar

¹⁹ Ononamp fákáre, yumonap mekamp arop ankáránkao Kwaromp kar kare pwararea, mwar mwae k yarak nánko, arop ankwapao man warko warámpea korop námp te, mao waeman kwapwe kare ninik námpon. ✧ ²⁰ Yumo te arakrá ninik kip: Arop kwatae mwae-párák akwapnám aropan warko Kwaronámpok warámp-sankorop námp te, maomp waemp te yaomwi mek akwap mono, Kwaro maomp kápae kare kwatae ninik tirá épéri námpon. ✧

Pita Manénkir Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Pita te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankwaponó. Jisas pok tenánko, 34 yopwar niamp arake fek Pita mámá pas má kumwi námp te, pirikimpea tukupnap Kristen fárákapamp ninik mek kárákáre sánkria kumwimpon.

Mao Rom mek yakria, Rom taun tokwae táman wokwae am mek kwatae ninik yakámp Babilon taun tokwaeran wounáp námpon. Am ke fek te arop fárákapao sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou napo, Pita arakrá sér, ‘Yiráp mér nap pwar kwaponó. Kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Aeria maok, Jisas “Ék nanamp”rá séri námpan ninikria, táman yépékrá yakáp kip’rá sénámpon.

¹ Ono Pita Jisas Kraisomp aposelono. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp firáp arop fárákap, yiráp némp kare mek yakáp mono, ankwap apár Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, ará mek yakápnap arop, yumonapok sámp-kérép rae. ² Wokwae kar Naropwar Kwar yumwan maonámpok korop mwanap wae méria náráponorá nánkárápámpon. Mao takinámp ninik te, maomp Yiki Kor Spiritao yumwan fwapokwapia amwar pwate nánko, yumo fwap Jisas Kraisomp karwaok napo, maomp yirirao yumwan yárárianánko, yumo yiki kukur naponó. Onomp ninik te Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewouria, yonkwae porokwe sánk nánko, yiráp ninik mek tokwae kari yakanoria nampon. ✧

Yiki yak kwapwe sámp mwanámp yámar mek yaknámp kar

³ Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Mao te nomp Jisas Krais Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwarono. Mao te nomwan aropomp tokwae námp te, mao Jisas Kraiséén apár me mekamp fárámpea papria, am fek Kwaro nomwan wourékam yiki yak sámp námpon. Am wourékam yiki yak támao nomwan kárákáre sámp nánko, Kwaro nomwan warko érékép naenámp yépék námpono. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá sénámpon. ⁴ Tá nomo yámar mekamp yiki yak sámp mwanámpria kor yépék námpono. Am yiki yak te turupwi naenámp pourou mono, ankar kwapwe kare ara, akwappea pwar mono. Am te Kwaro yumo sámp mwanámpria yámar mek taokeyak námpono. ✧ ⁵ Yumo Kwarén mér napara, mao náráp kárákáre fek yumwan taokeyak nánko, yumo fwap yakáp mwanapon. Mao yumwan warko érékép nanámpria ninik námp te, nánkár yae pwarnámp ke fek érik yak naenámpon. ✧

⁶ Yumo am sámp mwanámpria warákár napan maok, oukoumwan fae tákáre ke fek Kwaro takanorianánko te, fwap yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop naenámpon. ⁷ Am taknámp ninik te Kwaro yiráp mér napan nke nae ritea námpon. Nomo wae mérámpon: Nánkár moyak naenámp gol wuri man yiki kukuranoria yankapá nki konaponó. Yiráp Kwarén mérnámp te golan kámákarea kwapwe kare kare námpara, Kwaro am mér te kárákáre kwapweanorianánko, yumwan touwe kwatae korop námpon.

Nánkár wakmwaek Jisas Kraís érik korop nâmp fek Kwaro yirâp am méri yakâp nap nkea warákárria érik farákâp naenámpôn. ✨⁸ Yumo Jisas Kraiséén te nke moi napan maok, yumo man warákár tokwae napon. Oukoumwan kor yumo man te nke mo napao maok, yumo man méria warákára wae napon. Am warákár tokwae te apárokamp kâpae kare warákár konap kámákár akwap nâmpara, nomo kar fek sér mwanâmp pourou mo kareno. ✨⁹ Yumo Kraiséén mér nap fek yumwan nopok Kwaro warko érékép nâmpôn.

¹⁰ Wokwaek profet * fákáreao Kwaro námokurâp ninik fek yumwan warko érékép nanamprianâmp kar farákâpapaok maok, am kar fi mér mwaria ninika waeapon. ✨ ¹¹ Kraísomp Spirit am farákâpamp ninik mek yakrá am Kwaro arop érékép naenámp karan ninikia yénképria sérrá, “Kraiso nkwakwe make touwe tokwae sâmpa, wakmwaek yâmar mek pokeaka e tokwae sâmp naenámpôn.” Aerâmpan maok, am farákâpapo turunkrá, “Mae ke fek mao korop naenámpôn? Am ke fek te apae ankank korop naenámpôn?” ✨ ¹² Kwaro am profet fákáreran wae yénképrá, am farákâpapo tére nap táman man yaewouranoria mono. Yumwan táman yaewour mwanapria ninâmpôn. Kwaromp kar farákâpnap aropao oukoumwan yumwan am kar táman farákâp napo, yumwan yaewour naenámpria niapon. Kwaro yâmar meknâmp Yiki Kor Spirit sâmp-kérépeanânko, maomp kárákáre fek am farákâpapo Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákâp napon. Ensel farákâpapo kor am kar táman wawia mér mwar kar napon. ✨

Nomp ninik yiki kukur yak naenámp kar

¹³ Kwaro yumwan takrá érékép nâmpara, yumo ankár yirâp ninik fwapokwapia yérék kour kip. Yumo ankár Jisas Kraís érik korop nâmp fek, Kwaro yumwan ninikria yaewour naenámp kwapwe aran kárákáre fek méria niki-samp yakâp kipo. ✨ ¹⁴ Yumo te Kwaromp tárâpu ara, yumo wokwaek Kwaromp kar oukoumwan mér moap ke fek te, kikiank ninik kwatae yaknâmp mwae paokopiapaok paokopi kwapono, ✨ ¹⁵ mono. Kwaro yumwan koropenkria érékép nâmp te yiki kukurono. Aenámpara, yumo kuri ankár yiki kor kare fek paokop kipo. ✨ ¹⁶ Kwaro námoku nárâp Buk fek sérrá, “Ono yiki kare yak nampara, yumo kuri ankár yiki kare yakâp kipo.” ✨

Kwaro nomwan Kraísomp yiri fek yamokwapnâmp kar

¹⁷ Am Kwarén yumo ‘Ayao’rá sér i konap te, mao te aropamp pourou yipi fekampan nkea yurukup mo i konâmpôn. Mao te nomp ankákárânk ninik mek yaknâmp ankankan nkerá yurukup i konâmpara, yumo ankár táman ninik tokwaeaka, man apâpria mâmá apâr mek yakâpnap ke fek yaepárâk kare paokop kip. Am te yirâp fi kor némp kare mono. ✨ ¹⁸ Yumo wokwaek te yirâp appeyaenámpomp kwatae ninik yumwan yaewour mo nâmp yumo táman sâmpa ampaok paokopiapon. Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan am mekamp yamokwapea érékép nâmpan yumo wae mér napon. Mao te apárokamp tomoro naenámp ankank, silva ntia gol niamp arake fek yamokwap mono. ¹⁹ Mao te Kraiso sumpwiaka yiri kwarákari nâmp fek nomwan yamokwap nâmpôn. Am Jisasomp yiri te arean tokwae fekamp niampon. Kraís te ofa sânk mwanap sipsip morokao, maomp pourouk

✨ **1:7:** Jop 23:10; Hi 12:11; Je 1:3; 1 Pi 5:10 ✨ **1:8:** Jo 20:29 ✨ **1:10:** Profet: “Juda Tére Konâmp Ninik” Buk 2 fekamp Kware 44 fek nkeae. ✨ **1:10:** Ais 53:1-12 ✨ **1:11:** Lu 24:26-27 ✨ **1:12:** Mt 13:16-17; Ef 3:10 ✨ **1:13:** Ro 12:2 ✨ **1:14:** Ro 6:19; Ef 4:17-18 ✨ **1:15:** 2 Ko 6:16-18; 7:1 ✨ **1:16:** Wkp 19:2 ✨ **1:17:** Lo 10:17

ankáráp youwae kánanke yak mo, ankár yiki kor kare niampono. ²⁰ Kwaro me koum sik oukoumwan apár yoro momp fek, Kraiso takrá tére naenámpria nánapi pwararámpon. Aeno oukoumwan máma yae pwar naenámp fek, yumwan yaewour nanampria, oukoumwan kar táman Kraiso érik korop námpon. ²¹ Mao yumwan yaewour nángo maok, yumo Kwarén mér napon. Kwaro námoku Kraisen apár me mekamp fárámpea paprá, man e tokwae sánk námpon. Aenámpan yumo Kwarén mérria, mao yumwan éréképa pok naenámpria yépékrá yakáp napon.

Kristen nonopok nounouroup mwanámp kar

²² Yumo kar kare wawia mántwaok napo, támao yiráp ninik mek yiki kwapwe námpon. Aeria maok, yumo Kristen fárákanap nouroup nap te kwekár fek nouroup mono. Tak napara, oukoumwan yumo ankár kárákáre fek yiráp ankwapyaenápen nonopok warákáránk kipo. ²³ Am te apae riteanápe yumwan te yiráp sumpwi naenámp naropwaro i konámpnám poupouroukia pap mono. Yumo Kwaromp yiki yak sánkria yaká yak konámp karan wawia mántwaok napo, yiki yaká yak konámp Naropwar Kwaro yumwan oupouroukia pap námpono. ²⁴ Am táman Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,

“Arop fárákap ponankor apwar pwae niampono.

Mao ti-fákeyakápnap ankank ponankor te

apwar fu niampono.

Apwar pwae te yonkwae nángo,

fu te apárok pikrink i konámpono.

²⁵ Aeno Kwar Tokwaeramp kar te ankár yaká yak konámpono.”

Máma kar te am Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp nap támaono. ^{*}

2

Jisas te yumwi kwapwe yiki yak námip niamp kar

¹ Yumo am wourékam yiki yak sámp napara, nkwakwe make kwatae ninik, kwekárá sérraria, nkwakwe make poupwékáp i konap ninik ponankor te pwar kipo. Tá arop ankwapamp kápae kare ankankantá kokwarok, tá e-poup sérar i konap, am táman kor pwar kip. ² Nomo wae mérámpono, táráp yink te moman saráp warákár konámpono. Yumo kuri taknám Yiki Kor Spiritamp ninikan momnám taknám kikiánk karrá sámp kip. Am te kwekár i konap ankanként tárakokwamp mono. Am mom te yiráp waempén yaewour nángo, yumo téképa yakápria Kwarént yae-párak yakáp napon. ³ Kwaromp buk fek wounáp kar sérrá, “Yumo Tokwae Karamp aropomp te wae mi nkia, am te nape kwapwe nángo yumo wae mér napon.”

⁴ Yumo te ankár maonámpok korop kipo. Mao te yumwi ^{*} ankwapao yiki yak námip niampon. Koumteouráp aropao man te kwataean mpweria fár-sinapono. Aenapan maok, Kwaro man nkea ninik nángo, kwapwe kare kare námpantá waeman nánapi pwara námpon. ⁵ Yumo kuri Kwaromp yiki yak námpráp yumwi niampara, Kwaro ‘Yiki Kor Spiritamp yumwi fekamp nap niamp yakápenk’rá ninik námpon. Aenámpara, yumo te fwap yiki kor

^{*} **1:20:** Jo 1:29; 1 Ko 6:20 ^{*} **1:22:** Jo 13:34 ^{*} **1:23:** Jo 1:13; 1 Pi 1:3 ^{*} **1:25:** Ais 40:6-8 ^{*} **2:1:**

Ef 4:22; Je 1:21 ^{*} **2:4:** Taun Jerusalem wonae fik te yumwi mwar pourouráp tankáp námpon. Am yumwi te sámpea ankwapént koump napo te, kárákaprá akwapea, ankárankamp yumwi niampi yakáp konámpan am fek wounápra sénámpon.

pris fákáre yakápria Jisas Kraiso yumwan yaewouri námp fek yiráp waemp Kwarén ofa námp sánk napo, warákár kare naenámpon. ✧ ⁶ Kwaro náráp Buk fek táman arakrá sénámpon:

“Yumo wawenke!

Ono yumwi ankáránkamp nánapia pwate nanko, nap am fek kárákáre yak naenámpon. Am te kwapwe kareno.

Oukoumwan ono am yumwi te Saion † mek páte nampono. Aeno arop man mér námp te, nomwan fwapia yaewour moantánia ninik tokwae kwapono, fwap tak naenámpon.” ✧

⁷ Yumo Kwarén mér nap arop te Kraiséen kwapwe kare karenorá ninik napon. Aeno Kwarén mér monap aropao nke napo, “Nap ti konap aropao am yumwi far-sirari nap te oukoumwan am yumwi te kwapwe kare kareria nap woupwi yiríp-fákeyak námpon.” ✧

⁸ Tá ankwap kar Kwarén mér monap aropan ninikia sérrá, “Mao nke nap fek am te yumwi kánanke-táráp arop pu kwae mek pépér i konámp niampon. Tá yumwi tokwaeran

arop am fek téréképria sikiríp konap niampon.” Am arop fárákap Kwaromp kar ták-sinap te, am fárákapao am fek táman sikiríp napono. Wokwaek Kwaro ‘Mao tak mwanap’rá sérimpon. ✧

Nomo Kwaromp firáp yakápnámp kar

⁹ Aeno yumwan te wae Kwaro náráponoria nánkáráp tenánko, yumo maomp firáp koumteouráp arop yakáp napono. Yumo Kingén loturá tére konap pris fákáre yakáp napono. Yumo te yiki kare yakápnap koumteouráp arop fákárenono. Yumo te Kwaromp fákáre kareno. Mao yumwan wumwiria kwatae ninikamp kirikip mekamp éréképá koroepa náráp wae kwapwe fek párakop tenámpon. Aenánko maok, yumo fwap mao kápae kare kwapwe kare ninik yumwan yaewour námp táman fárákáp mwanapono. ✧ ¹⁰ Yumo wokwaek te kwaporok yakápiapono. Aeno oukoumwan te yumo Kwaromp firáp arop yakáp napon. Wokwaek te Kwaro yumwan aropomp tokwae námp sámp moi napon. Aeno oukoumwan te wae sámp napon. ✧

Nomo ankár Kwaromp yae ankore me yakáp mwanámp kar

¹¹ Ononamp fákáre, yumo te ankwap némpoukcamp aropao koroepa mámá apár mek kánanke kwarok ke fek yakáp nap niampono. Aenapantá ono yumwan kárákáre fek arakrá sér rae: Pourou fekampan niniknap ninik kwatae yiráp waempént yorowar námp am te younkwe mwaek sir kipo. ✧

¹² Aeria maok, yumo ankár Kwarén mér monap arop ou mek yae-párák kare paokop kip. Tate am arop fárákapao ‘Yumo kwatae nap’rá sénapo kor, yumo ankár kwapwe kare ninik fek paokopia napo, am táman nkea méria Kwaro koropnámp yae fek maomp e sakap mwanapon. ✧

¹³⁻¹⁴ Yumo ankár aropamp kápae kare lo karwaok paokop kip. Kingo tokwae kari yak námpono. Yumo ankár maomp karwaokria, gavmanén kuri

✧ **2:5:** Ro 12:1; 1 Ko 3:11 † **2:6:** ‘Saion’rá sénap te, taun tokwae Jerusalem am Saion faonkwek yak námpon. ✧ **2:6:** Ais 28:16 ✧ **2:7:** Sng 118:22 ✧ **2:8:** Ais 8:14 ✧ **2:9:** Kis 19:5-6; Ais 9:2; Ef 5:8 ✧ **2:10:** Hos 1:10; Ro 9:25; 1 Pi 1:3 ✧ **2:11:** Ga 5:16-17,24 ✧ **2:12:** Mt 5:16

mao sénámpaok mwanapono. Am arop fárákáp te kingo tirá kérép nánko, koropea sokoronap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénkria, kwapwe karenap aropamp e sakap mwanapono. Yumo te ankár Tokwae Karan ninikria, am fárákápamp yae ankore mek yakáp napo maok, mao Kwaromp e sakap mwanapon. ¹⁵ Kwaro yumwan takenkria warákár námp te ará: Yumo kwapwe kare ninik fek paokop napo, épépérép aropao yumwan épépérnámp kar sér mwaria napao kuri, yumwan nkea wampwe pwar mwanapono. ✧ ¹⁶ Yumo te ankár kwatae ninikao yumwan sámp-fákáp naeane. Amwar kar yakáp kip. Yumo te, nomo waeman amwar yakáp námpara, nomo e-poup fwap kwatae ninik mwarrá niniki kwapono. Yumo te ankár amwar yakápria maok, Kwaromp tére arop yakáp kipo. ¹⁷ Arop ankwapan kokwae kwapono. Yumo arop kápae karean ponankor warákárria yiráp Kristen ankwapyenápén nounouroup kipo. Yumo ankár Kwarén apápria, ankár gavmanén e tokwae sánk kipo. ✧

Kraisoinámpakria touwe sámp mwanámp kar

¹⁸ Yumo tére konap arop yumo te ankár yumwan éréképá yakápnap aropamp yae ankore mek yakápria, maomp kar wará ampaok kipo. Yumwan kwapwe kare porokwe fek éréképá yakápnap arop fárákapan sarápi kwapono. Yumwan kwatae sokororá éréképá yakápnap arop fárákapan kor maomp yae ankore mek yakáp kip. ¹⁹ Tá kare, yumo Kwaromp ninikaok paokoprá am arop fárákápamp tére napo, am fárákápao yumwan kwaporok touwe kwatae sánk napo te, yumo am táman sámp nap te, Kwaro take táman warákár námpono. ✧ ²⁰ Táte yumo kwatae sokoro napo, am arop fárákápao yumwan am fek fupuk napo, yumo touwe sámpria te, yumo am fek apae ankank sámp mwanapanáp, mono. Aeno táte yumo kwapwe kare ninik fek tére napan maok, yumwan am arop fárákápao fupuk napo, yumo touwe sámp nap te, Kwaro am táman warákár námpon. ✧ ²¹ Kwaro yumwan wumwiri námp te am take pourouráp ninikaok mwanapria ninámpon. Am te apae riteanápe, Kraiso yumwan yaewour nanampria touwe sámpámpon. Aenámpara, ami námp támao yumwan yénkép nánko, yumo fwap ampaok mwanapono. ✧ ²² Mao te kwatae ninik moria, arop wawap fek maomp táp meknámp kwekár kar kwatae oukur moimpon. ✧ ²³ Man kar wouroumpapo, nopok kuri kar wouroump moimpon. Mao touwe sámpámpao maok, am fek yopor moria, am ponankor kápae kare ankank yae-párák kare Kwaromp yae k sánkámpon. ✧ ²⁴ Kraiso nomp kwatae ninik maomp pourouk sámpea, yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. Mao takimp te nomo kwatae ninik ponankor pwararea yiki yak sámpea Kwaromp yae-párák kare ninikaok saráp paokop mwanámpani námpon. Mao pourouk touwe sámp námp fek táman yiráp pouroukamp touwe fwapokwapi námpono. ✧ ²⁵ Wokwaek te yumo sip-sipaoi kwapnámp mwae kup nke moia épépéréprá paokop napon. Aeno oukoumwan te yumo wae yiráp waemp taokeyak naenámp Kraisonámpok arári koropea yakáp napon. ✧

3

Poumou anánkwapou yae-párák tankáp mwanap kar

✧ **2:15:** 1 Pi 3:15-17 ✧ **2:17:** Ro 13:1-7 ✧ **2:19:** Ef 6:5-7 ✧ **2:20:** 1 Pi 4:14 ✧ **2:21:** Mt 16:24 ✧ **2:22:** Ais 53:9 ✧ **2:23:** Ais 53:7; Ro 12:19 ✧ **2:24:** Ais 53:5-6; 2 Ko 5:21 ✧ **2:25:** Jo 10:11

1-2 Tá taknámp yumo poumou nap mekamp koumteou yumo ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo. Táte yiráp poumou-tárápu ankwap fárákap Kwaromp karwaok mo napao kor, koumteou yiráp kwapwe kare ninikan nkeria, yumo ankwap kar sér mo napo kor, fwap Kwaronámpok korop mwanapon. ✧ 3 Érik arop nke nap fek pourou yipi fek saráp pwi yak naenámp ankank, me pwae mek mopor i konap, tá gal yumukwap konap, tá waempyam kwapwe yirimp konap ninik fek ninik tokwae kwapon. 4 Kwaro nke námp fek pwi yaknámp mopor ankank te yonkwae porokwe fekria sánánkar kar yakáp konap am te turupwi mo naenámpara, yumo ankár am táman yiráp ninik mek tirá kák kipo. ✧ 5 Wokwaekamp koumteou Kwarén méria yiki kare yakápra, náráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakápria, am take pourouráp ninik mekamp ankank mopor kwapwe niamp am takiapon. 6 Wokwaek kar Sara kor take pourouráp ninik fek yakria Abrahamom karwaok akwaprá Abrahamén 'Náráp Tokwae Kar'rá sérimpon. Yumo kwapwe kare ninik nap ara, yiráp poumou-tárápuan te apaeran apáp mwanapanáp, yumo te Saramp tárápu niamp.

7 Yumo koumteou tinap arop fárákap, yumo kor yiráp koumteouran yurukupia kárákare mo nap wae mér napon. Aenapan maok, Kwaro náráp yiki yak sánk naenámp am te mao kuri yumont sámp mwanapara, yumo ankár yiráp koumteouran yae-párák kareria yaewour kip. Táte yumo am ninikaok yakáp nap te, yumo Kwarén kar toropwap mwanap ke fek kour-sinaenámp ankank yak mono. ✧

Kristen ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp kar

8 Ono oukoumwan máma kar má wae táman séri pwar nae rae: Yumo ponankor ankár pourouráp ninik fek yakápria, ponankor aropan aropomp kip. Yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup karria, yumo sárán ankwapan ninikria yaewourria, yumokunap ninik te wampwe pwar kipo. 9 Táte arop ankwap fárákapao yumwan kwatae sokoro napo kor, yumo nopoki kwapon. Táte yumwan wouroump kar sénapo, nopok kuri yumo am fárákapan kar kwatae séri kwapon. Yumo nopok am fárákapan 'Ourour kwapwe sánkae' ria Kwarén sér kip. Am te apaerianápe Kwaro yumwanmékir ourour sánkámpara. ✧ 10 Am te Kwaromp Buk fekamp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop kwapwe kare yakrá warákár fek yak naeria námp kwamp te, maomp táp meknámp ankwapan kar kwatae sérrá, ankwapan kwekár kar sér mó i konámpo.

11 Mao te ankár kwatae ninik te younkwek sánkae kwapwe kare ninikaok saráp kun.

Mao te ankár náráp ankwapyaenápént ankárankamp ninik fek yonkwae porokwe fek yak naenámp ninik táman kárákárerá sámp kun.

12 Am te apaerianápe?

Kwaro yae-párák yakápnap aropan taokeyakria am fárákapao kar toropwap napo,

woupwi pátea wawi konámpon.

Aeno kwatae ninik fek paokopnap arop fárákapan te
Kwaro man warákár mo i konámpon.” ✧

Nomo kwapwe kare ninikaok paokop námp fek touwe sámp mwanámp kar

13 Táte yumo kwapwe kare ninikaok paokop mwaria kárákáre napo te, yumwan wa kwatae sokoro naenámpon? Mono. ✧ 14 Táte yumo yae-párák kare ninikaok paokop nap fek, yumwan touwe kwatae sánk napo te, yumo táman warákár kip. Tá yumwan apáp mwanap kar sénapo, am táman korokopea ninik tokwae kwapono. ✧ 15 Yumo ankár Kraís ankárankampan yiráp ninik mek tokwae kar papea paokop kip. Aenapo, yumo Kwaromp kwapwe kare ankank sámp mwaria yépék nap táman yumwan turunk napo te, koupour nopok sér mwanap kar nánap i ko sér kip. 16 Takria maok, yumo kar tae fek séri kwapono, sánánkar kwapwe kare ninik fek sér kip. Tá yumo am sénap mek kwatae ninik yak mo námp mér mwanapon. Takria maok, yumo Kraísomp ninikaok kwapwe kare ninik fek paokop nap fek arop fárákapao yumwan wouroump séri napao, warko yumwan nkea pwarápae sámp mwanapon. 17 Aeno táte Kwaro nomo kwatae ninikaok paokopria am fek touwe sámp nánko te, Kwar te nomwan warákár mono. Aeno táte Kwaro nomo kwapwe kare ninikaok námp fek nomo fwap touwe sámp mwanaprianánko te, am te fwapono.

Kraiso sumpwianámp kwatae ninik torokorinámp kar

18 Tak námpara, nomo Kraiséen kor ninik mwario. Mao te yae-párák kare aropao maok, nomp kwatae ninik tirá épéria, Kwaronámpok éréképá korop naeria, kwatae ninikráp arop nomo niampia, nomwan ér-pwarará sumpwi námpon. Mao te ankárank por sumpwi námp támaono, warko sumpwi mono. Mao te apárok arop kare yak nánko, faropá papea napo, warko fárámpea, maomp waemp te ankár yiki yaká yak námpon. 19 Mao te waemp yakria maok, akwapeaka fákápá yakápnap waemp fákáreran Kwaromp Kwapwe Kare Karan farákápnap. ✧ 20 Am waemp fákáre te wokwaek Noa sip yoroianámp ke fek yakápnap fek Kwaromp kar ták-sirapan maok, Kwaro nopok am fárákapan koupour touwe kwatae sánk mono. Mao am fárákapan yépékrá akwapámpon. Táte am sip mek te, arop náre mono, yukupuk koumteouráp aropao saráp am mek yae-párák yakápná, ént mek sumpwi moiapon. ✧ 21 Am éntenk tokwae te nomwan oukoumwan aropao ént mek néria érik foroprá kák napan wounáp námpon. Am ént mek nérap fi te yiráp pouroukámpon ouman yárar mono. Am te yumo Kwarén Yinomp ninik mek yiki kukarrá papamp'rá toropwapnap kar támaono. Jisas Kraiso mao sumpwiaka fárámp námp fek maok, Kwaro nomwan érékép námpono. 22 Mao wae yámar mek pokea Kwaromp yae-párák mwaek tank nánko, kápae kare nkwakwe make kárákárenap ensel, eráp ensel maomp yae ankore mek yakápnapono. ✧

4

Nomo wokwaekamp ninik ankár pwar mwanámp kar

✧ 3:12: Sng 34:12-16 ✧ 3:13: Snd 16:7; Mt 10:28; Ro 13:3 ✧ 3:14: Kl 4:6; Hi 10:5-6; 1 Pi 2:15
✧ 3:19: Ef 4:9-10; Fl 2:9-10 ✧ 3:20: Stt 7:7 ✧ 3:22: Jo 3:5; Ro 6:4; Ef 1:20-21; Ta 3:4-5

¹ Kraiso náráp pourouk touwe sámpámpara, yumo kuri ankár kárákáre fek mao touwe sámpámp niamp ninik sámp mwanap nánap kipo. Am te apae riteanápe, arop náráp pourouk touwe kwatae sámpeanámp kwamp te, mao kwatae ninik i konámp ninik te waeman ankár pwar konámpon. ✧
² Aenapara, yumo oukoumwan yiki yakápnap ke fek warko yumokunap ninikaok paokopi kwapono, mono. Yumo ankár Kwaro warákár konám ninikaok saráp paokop kip. ✧ ³ Yumo Kwarén mér monap aropao warákár konap kwatae ninikaok te wae paokopia pwi naponu. Am ninik te ará: Koumteouén yi fek nkea kikiankrá kokopor i konap ninik, táte toupour fek mwaek fir kikiankrá paokop i konap ninik, mánmán ént kwatae fépérrá, mánmánria kwatae sokoro i konap ninik, tá pwarápaé mwanap yaknámp ankank méntér kwekár kwarén lotu i konap ninik kwatae kare. ✧ ⁴ Aeno yumo oukoumwan te am take pourouráp ninik am arop fárákapént tak mo nap ara, am fárákapao yumwan nkea korokopria am fek yumwan wouroump kar sénapono. ⁵ Aeno nánkár wakmwaek te am arop fárákapao námokuráp kwatae ninik fi Kwarén fárákáprá sér mwanapono. Am Kwar Tokwae te yiki yakápnap arop fárákap, sumpwinap arop fárákap méntia am fárákapan ponankor fwap yurukup naenámp. ⁶ Sumpwinap arop fárákapao wawanáponoria, Kraiso am fárákapan Kwaromp Kwapwe Kare Kar fárákápámpono. Wokwaek yiki yakápap ke fek, Kwaro kápaé kare aropan-impnámp taknámp am fárákapan touwe kwatae sánkámpan, oukoumwan te wae Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiaka, maomp waemp te fwap yiki yak konám Kwaro yak námpnámp taknámp mwanapono. ✧

Spiritao sánknámp ourouramp kar

⁷ Kápaé kare ankank ponankor pwar naenámp te wae wonae fik námpon. Aenámpara, yumo ankár yonkwae kour fek mér karrá Kwarén kar toropwap saráp yakáp kip. ⁸ Yumo Kristen ponankor ankár kárákáre fek nonopok aropomp kip. Am aropompnap ninik tokwae támao maok, ponankor kwatae ninikan oupouroump konámpon. Am ninik te ankár kápaé kare ninik kwapwe kwe-pwarámpon. ⁹ Yiráp Kristen ankwapyaenáp yiráp némpouk korop napo, yumo éréképea man yae-párak kare yaewour kip. Yumo am tére te kokwae kwapono. ✧ ¹⁰ Yumo ankákárank ponankor Kwaromp ourour wae sámp napara, am ourour táman fwapia taokeyakáprá, am fek yiráp Kristen ankwapyaenápen yaewour kipo. ¹¹ Táte arop Kwaromp kar farákáp námp te am ourour fek tapek ankár Kwaromp kar karan farákáp kuno. Táte arop ankwap, ankwap fárákapan yaewour námp kwamp te, ankár Kwaro ourour sánkám kárákáre fek tapek yaewour kuno. Yumo Jisas Kraisonsmpara, takrá tére napo, arop fárákapao táman nkea mao Kwaromp e sakap mwanapon. Jisas Kraiso mao te wae tokwaerápao ponankor arop fi oupouroupea yaká yak námpono. Máte kareno. ✧

Nomo Kraisonsmpara, touwe sámpria warákár mwanámp kar

¹² Ononamp fákáre, yumo Kristeni nap fek aropao yumwan kwatae sokoro napo, yumo am táman nkeria korokopea yumo am te nomo sámp mo mwanámpan mpwe ninikitea yonkwae touwe fopoi kwapono. ¹³ Mono. Kraiso sámpámp niamp touwe tokwae sámp napara, yumo am táman warákár kipo. Nánkár wakmwaek mao náráp wae tokwaerént érik korop nánko,

✧ 4:1: 2 Ko 5:15 ✧ 4:2: 1 Jo 2:16-17 ✧ 4:3: Ef 2:2-3; Ta 3:3 ✧ 4:6: Ro 8:10 ✧ 4:9: Ro 12:9-13 ✧ 4:11: Ro 12:6-8; 1 Ko 12:4-7

yumo nkea yonkwae kárámpria warákár tokwae mwanapono. ¹⁴ Yumo Krai-sompara, arop fárákapao am fek yumwan wouroump kar sénapo te, yumo fwap warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, Kwaromp Spiritamp wae kwapwe yumont yak námpan nkeria napon. ✧ ¹⁵ Takria yumo ou mekamp arop ankwap ankarankampao arop sámp-wouroump, oukun, nkwakwe make kwatae ninik, ankwapao tére nap mek akwapea énounkouprá maomp ninik sámpá yampourourá, mak nánko, am fek touwe sánk mwanape. ¹⁶ Aeno táte yumo arop Kristen yakáp kour nap fek touwe sámp nap kwamp te, yumo am táman pwarápae kwapono. Yumo waeman e Kristen yakáp napara, Kwarén aesioria warákár kipo. ✧

¹⁷ Arop ponankor kot mwanap ke te wae korop námpon. Am ke fek te Kwaro náráp firápanmékir kot naenámpon. Aeno mao nomwanmékir kotrá akwapria Kwaromp Kwapwe Kare Kar ták-sir konap arop fárákapan te mokop naenámpon? ¹⁸ Am te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon:

“Tá yae-párak kare arop fárákapan érékép naenámp,
wuriman kour-sir tae morok nánko te,
Kwarén younkwe sirarea
kwatae ninik i konap arop fárákapan te
mokop naenámpon?” ✧

¹⁹ Aenámpara, arop ankwap fárákap Kwaro yumwan takanorianánko, touwe sámp nap kwamp te, yumoku yae-párak kare ninik fek yakápria yiráp pourou ponankor Kwaromp yaek sánk kip. Mao námoku yumwan yoroi námpara, mao yumwan sénámpaokrá ankar taokeyak námpon.

5

Kwaromp firáp taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

¹ Taknámpon ono kuri sios taokeyak konampara, Kwaromp sios taokeyakáp konap arop fárákap yumwan sénae rae: Ono wae onokump yi kare fek nke nanko, Krai touwe sámp námpon. Aenámpara, nánkár wakmwaek ono kuri yumont nomo ponankor Krai Jisasént wae tokwae fek yakáp mwanámpon. Aeria namp kwamp, ono yumo Kristen taokeyakáp konap yumwan ‘Arakrá tére kip’ ria sér rae: ² Kwaro náráp sios yiráp yaek sipsipnám araknám párapop tenám te, yumo ankar fwapia taokeyakáp kip. Takria yumoku te tére kokwae napo, aropao saráp yumwan fopwaok mwanape. Ankar yumoku támao Kwaromp ninikaokria am tére táman warákárrá tére kipo. Yumo te téreria, am fek mani sámp mwanap ninik tokwae kwapono. Yiráp ninik te am arop yaewourrá tére mwanap támanmékir warákárrá tére kipo. ✧ ³ Yumo te arop nununkwi niampi yakápria, Kwaro náráp firáp arop yiráp yaek párapop tenám apárok nérrá kák mwanape, mono. Yumo te ankar Kwaromp arop fákáreran kwapwe kare paokopan yénkép napo, am fárákapao kor táman nkea mántwaok mwanapon. ✧ ⁴ Yumo takia napo te, sipsip taokeyakápnáp fákáreramp Arop Tokwae mao námoku érik koropnám ke fek yumwan nopok yaká yak naenámp ankank nénk naenámpon.

Nomokunámpon ninik wampwe pwar mwanámpon kar

⁵ Táte taknámpon arop ménki-tárápu yumo kor manénkir mérnáp arop fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. Aeria yumo ponankor yumoku te

✧ **4:14:** Mt 5:11 ✧ **4:16:** Ap 5:41 ✧ **4:18:** Snd 11:31 ✧ **5:2:** Ap 20:28 ✧ **5:3:** Jo 13:14-15; Fm 1:14; 1 Ti 4:12; 5:1

wampwe pwarará, yiráp Kristen ankwapyaenámp yae ankore mek yakáp i konap ninik fek saráp yakáp kip. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

“Námo mwar kwapwe kare namponoria waenámp aropan te Kwaro man far-pwar konámpono.

Aeno námoku te wampwenorianámp aropan maok, Kwaro man aropomp i konámpono.” ✧

⁶ Ae konámpara, yumo ankár yumokuráp ninik te wampwe pwarará, Kwaromp kárakáre kor yae ankore mek yakáp kip. Tak napo maok, mao námoku pátenámp yae fek yumwan e kwapwe sánk naenámp. ✧ ⁷ Mao námokuráp aropomp ninik fek yumwan taokeyak konámpara, yiráp touwe kwatae sámp nap, tá yiráp nkwakwe make ninik tokwae nap am te ankár Kwaromp yaek pap kipo. ✧

⁸ Yumo ankár yae-párak kare ninik fek yérék kour kip. Satan te yiráp yopor aropono. Mao laionao mémenkip kar fek aráp tokwaerá arop yampá fánaeriaka oupouroukrá yarak i konám niampono. ⁹ Yumo te ankár Kwarén mér nap kárakáre fek fokopeyakápria Satanén kwe-pwar kip. Yumo wae mér naponon, yiráp Kristen ankwapyaenámp ponankor kápae kare apárok yakáp napao kor yumonapnámp taknámp touwe kwatae sámp námp yakáp naponon.

✧ ¹⁰ Kwar te ponankor aropomp fi kor támaono. Mao yumwan wumwiria érékép námp te, yumo Kraisompara, ankár Kwaromp wae kwapwe fek yaká yakáp mwanapon. Aenámpara, yumo fae tákáre ke fek touwe sámp nap te, nánkár wakmwaek mao námoku yiráp waemp warko fwapokwapi kákeaka, yiráp mér nap mek kárakáre nénk nánko, yumo kárakáre fek fokopeyakáp mwanaponon. ✧✧ ¹¹ Kwar te yaká yak konám kárakáre tokwaerápono. Kare karono.

Pwar naerianámp kar

¹² Ono Sailasén mamá kar fae tákáre fek farákáp nanko, yiráp por kumwi námpono. Ono man ninik namp te, mao te nomp Kristen ankwapnámp karenon. Mámá pas fek te, ono yumwan Kwaro aropompria tére konám ponankor ninikan yumwan yénkép námpan sénaeria nae. Onomp ninik te yumo am Kwaro nénknámp ninik ponankor tia am fek kárakáre fek fokopeyakáp kipria nampon. ✧

¹³ Babilon mek yakápnap Kristen fárakap te Kwaro yumont naráponoria nánkáráp tenánko yakáp nap, am fárakapao yumwan ‘Gude’rá sénaponon. Mako Kwaromp tére námpara, onomp táráp niamponon. Mao kor yumwan ‘Gude’rá sénámpon. ✧ ¹⁴ Yiráp nounouroupnap ninik yénkrá yiráp ankwapyaenámpén yae koukoupwiyak kip.

Onomp ninik te yumo Kraisént yakáp napara, yiráp ninik porokwe fek yakanoria nampon.

Pita Wakmwaek Kumwimp Kar Mekia Akwapnám Kar

Pita mǎmǎ pas ankwap por kumwi námpte, kwekár tisa ankwap fákáre sios mekamp koumteouráp aropan ankwap pourouráp kar yénkrá farákáp nantá, ‘Am farákapamp kar wawi kwapono’rá kumwimpon. Am kwekár kar sérarap arop farákapao arakrá sér, “Kwatae ninik te kwatae mono, fwapono.” Ankwap te, “Jisas te warko ék mono.” Aerá sénapan maok, Pita sérrá, “Jisas te ‘Arop ankwap yaomwi mek pik te mono. Ponankor kwatae ninik pwarará, námonámpok koropanápono’ ria porokwe fek yépékrá yak námpon.” (Sapta 3:9 fek nkeampo.)

Mao sérrá, “Yino aposel farákapao maok Jisasén wae yi fek nkea, mao yénkrá farákápámp wawi námpara, yumo te yinomp karan saráp wawia Jisasén mér kipo.”

¹ Ono Saimon Pita, ono Jisas Kraisomp tére konamp, maomp aposel yumo Kwarén mér kwapwe sámpea yakáp nap, yumonapok mǎmǎ pas kumwia kérép rae. Yumo Kwaro sánknám mér nap kwapwe kare am te yinomp mér niampono. Jisas Krais te yae-párák kare ara, nomo am mérámp sámpt námpon. Mao te nomp Kwar, mao nomwan warko éréképnám aropono. ² Oukoumwan te yumo Kwar ntia nomp Jisas Tokwae Karamp ninik nep wae mér. Aenapara, ono warákáramp ninik te Kwaro yumwan ninikia yaewouri-anánko, maomp yonkwae porokwe yumont tokwae kari yak naenámpon. ✧

Kristen fákáre paokop mwanap ninik

³ Krais te Kwaromp kárakáre fek nomwan maomp kápae kare ankank ti-sáp nánko, nomo fwap Kwaromp ninikaok paokop mwanámp pwi námpono. Nomo Kwarén méria ninik námpara, nomo am ankank ponankor fwap sámpt mwanámpon. Mao nomo mént náráp wae kwapwe ntia náráp yae-párák kare kwapwe kare ninik sámpt mwanámpria wumwi námpon. ✧ ⁴ Am tak námpt fek táman maok, mao nomwan námokuráp kápae kare kwapwe kare ankank wokwaek ti-sáp nanamprimpan ti-sáp námpono. Kwatae ankankan kikiank i konámpt ninik te aropan kwatae pap konámptono. Aeno am kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro nomwan ti-sáp námpt te fwap yumwan yaewour nánko, am kwatae pap konámpt ninik am warákár tará, fwap Kwaromp ninikaokiaka mao niamp yakáp mwanapono. ✧ ⁵ Yumo ankár am táman ninikria maok, kwapwe kare ninik te kárakáre fek téreria, am te yiráp Kwarén mér napént tapokwap kip. Tá yumo ankár Kwaro i konámpt ninikan mér sámpea, am mér te yiráp kwapwe kare niniként tapokwap kip. ⁶ Tá yumo yiráp pourou ankár poukwap kouria maok, Kwaro i konámpt ninikan mér sámpt napént tapokwap kip. Tá yumo ankár nkwakwe make kar korop nánko, kárakáre fek fokopeyakápria maok, am yiráp pourou poukwap kour napént tapokwap kip. Tá yumo Kwaro i konámpt niamp pourouráp ninik fek paokopria maok, kárakáre fek fokopeyakáp i konap niniként tapokwap kip. ✧ ⁷ Aeria yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápnén ponankor nouroupi yakápria, ankár ponankor aropan aropomp kar kip. ⁸ Táte am

✧ **1:2:** Fl 3:10; Kl 1:9-10 ✧ **1:3:** Ef 3:16-19 ✧ **1:4:** Jo 1:12; Ap 17:28; 2 Ko 3:18 ✧ **1:6:** Ga 5:22-23

take pourouráp ninik yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko te, yumo Jisas Krai Tokwae Karamp ninikan mérap te tokwae kari akwap námpara, am mér te kwaporok yak mono. Am te fwap kápae kare tére kwapwe naenámpon. ⁹ Aeno arop am take pourouráp ninik mo námp te, maomp yi sukupi yaknám niampara, wakmwaek korop naenámp ankank panek yak námp te nke mono. Mao te Kwaro maomp kwatae ninik ponankor tirá épérimp te wae nik mo, pwar námpon. ✧ ¹⁰ Ononamp fákáre, Kwaro wae yumwan wumwiria, mao náráponoria nánkáráp tenámpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek am wumwiri námpaok tukup kip. Yumo takria te, yumo kwatae ninik fek tukup mo, fwaponon. ¹¹ Táte yumo am ninikaok napo te, yumwan taokor naenámp ankank yak mono. Yumo fwap Kwaromp wonae fik yámar mek tukupea yakáp mwanaponon. Nomwan warko éréképámp nomp Tokwae Kar Jisaso am yámar mekamp némp taokeyak námpon. ¹² Aenángo, yumo am ankank wae méria Kwaromp kar kare sámpea, yumo wae kárákáre fek fokopeyakáp napan maok, wampweno, ono ankár yumwan kápae kare por sénanko, yumo am táman niki yakáp mwanaponon. ¹³ Ono ninik namp te ono oukounwan yiki yak namp fek, yumo nik moantánoria ankár yumwan farákáp saráp yak nanamp, am te kwapwe kare ninikono. ¹⁴ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan sérrá, “Amo sumpwi nanap ke te wae wonae fik námpono.” ✧ ¹⁵ Aeri námpara, ono mwae kárákáre fek oupouroukria, nánkár wakmwaek ono sumpwi tenanko, yumo fwap kápae kare por mámá ankank ponankor niki-samp yakáp mwanaponon.

Pita Kwaromp wae Jisasomp pouroukamp nkemp kar

¹⁶ Yino nomp Jisas Krai Tokwae Karao maomp kárákáre fek wakmwaek korop naenámp karan, am kar yumwan farákápámponon. Aempan maok, yino te kwaporok kar mwar karan farákáp mono. Yino yinokump yi kare fek nke nánko, maomp pourouk Kwaromp wae tokwae yak nánko, nkeanámpan, yumwan sénámpon. ¹⁷ Naropwar Kwaro man e tokwae sánkria, man am wae kwapwe kare sánkámpon. Kwar námokuráp yámar mekamp wae tokwae kwapwe meknám Jisasnámпок kar sámp-kérépria sérrá, “Támáte onomp Táráponon. Ono man warákár tokwae namponon.” ¹⁸ Aenángo, yino méntér Kwaro námoku nánapitenámpon faonkwek yakápra wa nánko, am kar yámar meknám takrá sérimpon. ✧

¹⁹ Aempan yino am táman nkea wokwaek yakápap profetomp karan mér kárákáre námponon. Yumo kuri am profet fákáreramp kar kárákáre fek niki-samp yakáp nap te, kwapwe kareno. Am fárákápamp kar te lamao kirikip mek wae puri yakrá akwapea wakor nánko, Wap Kumur aok konám niamp te nánkár pwarnámpon yae fek Jisas Krai ék nánko, maomp wae yiráp ninik meknám yokor nae-námponon. ✧ ²⁰ Aeno yumo ankár aranénkir mér kip: Nomo te nomoku nomp ninikaokria Kwaromp Buk fek yaknám profet kar fi fek farákáp mwareano, mono. ²¹ Am te apae riteanápe, wokwaek te am profet kar arop ankwap ankáránkampao námokuráp ninikaokria profet kar farákáp moimpon. Yiki Kor Spiritao námoku am arop fárákápamp ninik mek farákápánko, mao am Kwaro sánkámpon kar táman arop fárákápan farákápanon. ✧

2

Kwekár tisamp kwatae ninik

¹ Wokwaek kar kwekár profet fárakap Israel fi mek téreapon. Aeno tá taknámp yumo ou mek kor kwekár tisa fárakap tére mwanapon. Am fárakapao kánánkámp námokuráp kwekár ninik fek farákáprria, yiráp waemp kwatae pap mwanapon. Am fárakap te Jisas Tokwae Karao man kor yamokwapea érékép námpan warko man younkwe sir mwarea napon. Am fárakap takria te námoku támao koupour touwe kwatae sámp mwarea napon. ✧ ² Aeria kápae kare arop am kwekár tisa fárakapamp kokopor ninikaok tukup napo, arop ankwap fárakap nkea Kraisomp ninikaok tukup konap ninikan te wouroump kar sér mwanapon. ³ Am kwekár tisa fárakap te maniantá kikiank kar i konap arop fárakapara, kápae kare kwekár kar sérarrá paokoprá, yiráp maniráp ankank ti mwanape. Tak napan maok, wokwaek kar Kwaro yae nánapi pwate námp fek am fárakapan kot nánko, am fárakapao touwe kwatae sámp mwanapon. Am touwe sánk naenámp ankank te apae ampnámp námpanápe, mono. Am te érik karaok yakrá yépék námpon. ✧

⁴ Wokwaek ensel ankwap fárakap kwatae ninikapo te, Kwaro námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao te am fárakapan me tokwae kirikip támáre mek épéri tenánko, am mek yakáprá mao támao kot naenámp yaeran yépék napon. ✧ ⁵ Wokwaek kar Noa kounteouráp aropan 'Kwaromp ninikaok araki yakápenk'rá sérimpon. Aerámpan maok, am fárakap Kwarén younkwe sirapo kor, námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao éntenk tokwae sámp-kérépánko, am fárakap ponankor ént mek faokarapono. Aeno Noa te am fárakapan yae-párak kare ninik farákápámp aropara, Kwaro Noa ntia maomp fákánek séraroan taokeyakánko, yae-párak yakápiapono. ✧

⁶⁻⁸ Sodom ntia Gomora te taun tokwaenono. Am mekamp kwatae kare arop fárakap poumou kokoporrá paokop napara, Kwaro séránko, yaomwirao fári pwatenánko, yaomwi ntu mwar yakámpon. Am taun anánkaopwe mekamp aropan touwe kwatae sánkámp te, nánkár wakmwaek Kwarén younkwe sinámp aropan touwe kwatae am fárakapan kor korop naenámpan yénkép námpon. Loto am Sodom, Gomora mekamp kwataenap arop ou mek yakria am fárakapamp kwatae ninik nkerá, kumur méntép kwatae kar sérarapo, wawimpon. Aenámpao maok, maomp ninik te yae-párak kare yakria maok, am fárakapao lo kwe-sirarrá, kwatae sokoro nap táman nkea, kokwae kateria, tak te mon karrá ninik tokwae námpon. Aenámp fek, Kwaro am yae-párak kare Lotén am yaomwi wouroukourámp mekamp warámpánko, fwap yakámpon. ✧ ⁹ Kwaro tak i konámpara, nomo wae mér, arop Kwaromp ninikaok tukup napo, man ankank kwatae korop nánko te, Kwaro am wae nkea mérianámpan man yaewour i konámpono. Táte kwataenap aropan kor Kwaro wae nkea mér námpara, nopok am fárakapan touwe kwatae nénk nanampria oukoumwan ti-fákeyakrá akwapea kot naenámp yae fek naenámpon. ✧ ¹⁰ Táte kounteouráp arop pourouk énoukouprá kikiankápárá kwatae kare ninik fek kokoporria, Kwaromp lo karan te kánanke kwataeran mpwenap arop fárakapan Kwaro youpoukwap tokwaeaka touwe tokwae kar nénk naenámpon.

✧ 2:1: Lo 13:1-5; Mt 24:24 ✧ 2:3: Ro 2:24; 16:18 ✧ 2:4: Mt 25:41 ✧ 2:5: Stt 6:13,18; Hi 11:7

✧ 2:6-8: Stt 19:12-13,24 ✧ 2:9: 1 Ko 10:13

Tá am yiráp ou mek yakápnap kwekár tisa fárákapao ták-sirirá paokoprá námokuráp ninikaok sarápria, kárákáre kor enselén te wouroump kar sérria apáp mo i konapono. ¹¹ Aeno am ensel fárákapamp kárákáre tokwae te am arop fárákapan kámákár akwap námpan maok, Kwaro nke námp fek am kárákáre kor ensel fárákapao am fárákapan wouroump kar sérria kot mo i konapono.

¹² Am arop fárákap te yao pwae mekamp nape firao yonkwae kour moria námokuráp ninik fek kwaporok paokop i konapnám, arop ankwap fárákapao kor kar karean sénapo te, am mér moria wouroump-sér i konapono. Am nape fir éntupwaro morok fékériánángo, arop yénképrá fári konapono. Am arop fárákapao kor nape firao i konapnám taknám wour mwanapono.

¹³ Am fárákap arop ankwap fárákapan nkwakwe make kwatae ninik napo, napok touwe kwatae sámp mwanap. Námokuráp pouroukamp ninikaok nap te kumuruk saráp mono, wae fek kuri takrá paokoprá, kwapwe kare ritea warákár konapono. Takria am fek yumont koupoukarrá fánapao maok, maomp kwatae ninik nap yumo ou mek yakápria, yumwan oumi papria, yiráp eran kor kwatae pap napon. Aenapao maok, am fárákap te námokunap kwekár ninik táman warákáránk i konapono. ¹⁴ Am fárákapamp yi te kápae kare por koumteoump pourouk énoukouprá kokopor mwanap ninikan sámpá paokopria, kwatae ninik te pwar mwanap pourou mo námpono. Táte arop ankwap fárákap ninik kárákáre mo napan, kar porokwerá kwatae ninik mwaria érékép-tukup konapon. Am fárákap te ankwapamp ankank kikiank mwanap ninik waeman mákia maránki yakáp napon. Nánkár Kwaro am fárákapan touwe kwatae kare nénk naenámp. ¹⁵ Am fárákap kwapwe kare ninikaok paokop i konap te pwararea, yiki mwaek tukupria épéréprá paokop napon. Am fárákap te Beoromp táráp profet Balamomp ninikaok tukup napon. Mao te kwatae ninikria am fek mani sámp naeria kikiankimpon.

✧ ¹⁶ Donki kar sér mo i konámpao maok, Balamo am tak námp fek mao aropnám kar sérria Balamomp kwatae ninikan yoporimpon. Am donki taknám ninik te profet Balamomp ninik am épépérép naerianámp táman taokari námpon.

¹⁷ Am kwekár tisa fárákap te ént merao torokwari yak námp niampono. Táte warákam támárenám kouwéran ouwi tokwaerao sámpe yárák námp niampon. Am taknap arop fárákapampor te Kwaro kirikip tokwae mek tukup mwanap némp nánapi pwate nánko yak námpon. ✧ ¹⁸ Am arop fárákap te nkwak mak mwanámprá épérépnám kar sérara wae konapono. Arop ankwap fárákapan, kokoporrá pouroukamp nkwakwe make kwatae ninikanáponoria kar porokwerá sérar i konapono. Am fárákap tak nap támao, arop ankwap oukoumwan kar táman kwatae ninikao fákapá yak námp mekamp pwarará Kwaronámpok korop nap arop fárákapan poupwekáp napo, warko am kwatae ninik mek tukupea fákapá yakáp napon. ¹⁹ Am kwekár tisa fárákap am arop fárákapan sérrá, “Yumwan te apae ankankao fákapá fákeyak námpanáp, fwaponno.” Aerá sénapao maok, mao námoku kare te kwatae ninikao fákapá fákeyak námpon. Am te arak i konámpon: Ankwap ankankao aropan poukeyak nánko te, am arop te man poukeyaknám ankankamp yae ankore mek yak konámpono. ✧ ²⁰ Tá kare, am fárákap waeman nomp Tokwae Kar námwan warko éréképnám Jisas Kraiséén mér

kareria, am apárokamp kwatae ninikao fákápá yak námp pwarará, Jisas Kraisonámpok korop napon. Aenapan maok, am fárákap warko arári tukupea, am mek fákápá fákeyakáp nap te araki yakáp napon: Manénkir kwatae ninik fek fákapea, kwatae yakápiapan maok, táte warko tukupea fákápá yakápria kwatae kare yakáp napon. ²¹ Aeno am fárákapao yae-párák kare paokopnap ninik mér mo nap te, am te kwatae napon. Aeno táte am fárákapao Kwaro sánknámp yiki kukur sánk konámp lo sámpea napao, am táman younkwe sánk nap te, waeman kwatae kare napon. ✧ ²² Amnap ankank te as ntia kouao nepo, sér i konámp. As youpouki pwatea, warko arákarrá akwapá youpouk fári konámp niamp. Táte ankwap kar sérrá: Kou ént mek éntupia pourou yiki kwapwe námpao maok, warko akwapea kwar takére mek énou i konámp niamp. ✧

3

Kwaro korop naenámp yae yaknámp kar

¹ Onomp fákáre kare! Má pas máte yiráp por ono anánkan kumwi nampon. Yumo yae-párák kare ninik mwanapria kárákáre fek sérria, mámá pas anánkaopwe kumwi namp te, yumo am táman nkea warko ninikia niki yakáp mwanapon. ✧ ² Onomp ninik te, yumo Kwaromp wokwaek yakápap e tokwaeráp profet fákáreerao wakmwaek korop naenámp ankankan farákápap aran warko ninik kipria nampon. Yumo ankár nomwan warko éréképnámp Jisas Kraís Tokwae Káramp lo yiráp aposel fárákapao yumwan farákáp napo wawi nap, am fwapi niki-samp kip.

³ Aeno yumo ankár tokwae kar ankank aran mér kip: Pwar naenámp ke fek kwatae ninik mwar karrá kikiankria ankár táman saráp paokop i konap arop fárákap koropea, wouroumprá arakrá sér mwarea napon: ⁴ “Mao te warko arákarrá korop naenámp nie? Mao te maok yak námpo? Mao te korop mono. Wokwaek nomp tékénou fárákap wouri nap feknámpia koropea oukoumwan námp te, kápae kare ankank wokwaek kar forokarámp feknámpia taki yak námpo.” ⁵⁻⁶ Kwaro wokwaek kar séránko, yámar me tokwae yak, apár tokwae ént meknámp aokea yak námp, am táman ninik mwarea, ninik mono. Tá wakmwaek Kwaro séránko, am ént támao nákkarrá aokria, apár ponankor oupouroupea kwatae papámpono. Aempan maok, arop fárákap te am táman ninikia mér mwanapan, mo napon. ✧ ⁷ Am kar támao yámar ntia apár taokor fákeyak nángo, oukoumwan yakria, yaomwi koropria ponankor wouroukour naenámp kean yépék námpon. Yámar ntia apár Kwarén younkwe sinap arop fárákap kotia touwe sámp mwanap ke táman yépék námpon. ✧ ⁸ Kwaro nke námp fek kápae kare yopwar akwap námpao kor, ankárankamp yae niamp. Tá ankárankamp yae te 1,000 yopwar niamp. Ononamp fákáre, yumo am ninik ník moi kwapono. ⁹ Takria arop ankwap fárákap, Tokwae Karao ék nanampri námp te mae ékénrú ninik mwanape. Mao te arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik te mono. Ponankor arop kwatae ninik pwarenk ritea yumwan ninikria porokwe fek yépékra yak námpon. ✧

Mámá apár ntia yámar me pwar naenámp kar

✧ **2:21:** Mt 12:43-45; 26:24; Hí 6:4-6 ✧ **2:22:** Snd 26:11 ✧ **3:1:** 1 Ti 4:1; Ju 17-18 ✧ **3:5-6:** Stt 1:2,6-9; 7:11,17,23 ✧ **3:7:** 1 Ko 3:13 ✧ **3:9:** Sng 90:4; Ese 18:23; 1 Ti 2:4

10 Aeno Jisaso Tokwae Kar ék naenámp yae te nomo oukoumwan sikan mpwe nángo, oukun aropao i konámpnámp kwaporok koupour ék naenámpnon. Am ke fek yámar mek pourouunk tokwaeria, yámar moyak nángo, ankank kápae kare ponankor yaomwirao fári pwar naenámpnon. Apár ntia kápae kare ankank am mek yakáp námp, am táman kor ponankor yaomwirao fépér naenámpnon. ✧ 11 Aeno am ankank taki pwar nángo te, yumo ankár mokoepé arop yakáp mwanaponon? Yumo ankár yiki kare ninik fek Kwaro niniknámp taknámp paokop kip. 12 Yumo ankár amnap ninik fek tapek am Kwaromp Yae yépék kip. Tá yumo ankár kárakáre fek tére napo, am yae koupour korop naenámpnon. Am yae fek táman yámar me tokwae yaomwi wouroukoupia tomoromp nángo, touwe kare yaomwirao ankank kápae kare ponankor wouroukoupianángo, énténti akwap naenámpnon. 13 Mao wokwaek sérimp te ará: “Námo yámar me wourékam yoro, apár wourékam yoroia nanko, am fek te yae-párak kare ninik mwar yakáp mwanaponon.” Aerimpan nomo am ankank táman saráp yépék námpnon. ✧

Nomo ankár yiki kor yakápria Jisasén yépék mwanámp kar

14 Ononamp fákáre e, yumo am ankank táman yépék napara, yumo ankár tére kárakárerá yiki kukur yakáp napo, kwataenámp ankank yak moria, yumo ankár Kwarént ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp kipo. Aenapo, nánkar wakmwaek Kwaro yiráp yae-párak yakápnap ninik nke naenámpnon. 15 Yumo nomp Tokwae Kar oukoumwan yépék námp nkeaka arakrá ninik kip: Aropao man mér nángo, fwap am fárákapan érékép nanampria yépék námpnon. Kwaro nomp Kristen ankwapnáp kare Polén ninik kour kwapwe sánk nángo, mao kuri yiráp por make pourouráp kar kwapwe kumwia kérépámponon. ✧ 16 Polomp kápae kare pas fek te máma kar táman sér i konámpnon. Maomp kar ankwapmwaek am pas fekamp te érik farákár mo nángo, nomo fwapia ninik mwanámp pourou mo námpnon. Arop ankwap fárákap yonkwae kour moria, kárakáre fek fokopeyakáp mo nap, am kar sámpea yiki mwaek tukupria, Kwaromp Buk fekamp kar ankwapmwaekan kuri tak naponon. Taknap arop fárákap am fek touwe kwatae sámp mwanaponon. ✧

17 Ononamp fákáre, yumo am wakmwaek korop naenámp ankank te wae ník naponon. Aenapara, yumoku támao ankár fwapia mér fek yakáp kip. Takria lo kwe-sir konap arop fárákapamp kwekár karao yumwan éréképá akwap nángo, yumo warko mér kárakáre fek fokopeyakáp mo mwanape. ✧ 18 Yumo ankár Jisas Tokwae Kar nomwan warko érékép konámp, maomp aropomp tokwae mek yakáp kipo. Aeria maomp aropomp ntia man méria ninik nap táman sámp-samp napo, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpnon. Nomo oukoumwan, tá nánkarap kuri Kraisomp e ankár warákará sakap saráp yakáp mwanámpnon. Kare tak mwanámpnon.

Jon Manénkir Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisas éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono. Mao taun Efesus mek yaká yakea, wae mér pourouria, Jisas pokámp yopwar 60 yopwar niamp arake fek má má pas má kumwimpon.

Mao wanánko, arop ankwap fárakap kwekárá sérrá, “Apárokamp aropamp pourou te kwataeria, kwatae ninik am mek yak námpara, Jisas te Kwaromp Tárápara, apárokamp arop pourou kare sámp naenámp pourou mono.” Aerá sénapantá, mao te koumteouráp aropamp ninik fwapokwapi pap naeria, má má pas kumwimpon.

Tá ankwap kar te ará: ‘Kwar te ponankor aropan nouroup námpara, yumo kor ankár ponankor aropan nounouroup kip’rá sénámpon.

Yiki yak sánk konámp kar

¹ Má má yiki yak sánk konámp kar te me kum sik yakámpan yino wae maomp kar wa, tá yinomp yi kare fek man wae nke, tá yino man tokoreyakáprá, tá yinomp yae korao maomp pourou wae sámp, maki námp kwamp, yino má má kar farákáp konámpono. ✧ ² Am yiki yak konámpao érik koropeanánko yino waeman kare nke námpan, yumwan am yiki yaká yakáp mwanámp kar érik farákáp konámpon. Am yiki yak te wokwaek kar Naropwarént yakámpan maok, oukoumwan te wae érik koropeanánko yino nke námpon. ✧ ³ Yino nkeaka wawinámp karan yumwan farákáp nánko, yumo kor má kar wariaka yinont ankár pourouráp ninik fek yakápria, nomo énéni Naropwar ntia maomp Táráp Jisas Kraisént ankár pourouráp ninik fek yakáp mwanámpon. ⁴ Yino má má kar má kumwi námp te, nomp warákár te tokwae kari yak naenámpria námpono.

Nomo ankár wae fek paokop mwanámp kar

⁵ Yino maomp Tárápao sérimp karan wawianámpan yino yumwan farákáp námp te ará: Kwar te ankár wae tokwaerápara, man te kirikip kánanke yak mono. ✧ ⁶ Táte nomo sérrá, ‘Ono Kraisént ankár pourouráp ninik nampono’rá sénámpao maok, nomo am ninikaok paokop moria, nomo kirikip mek paokop námp te, nomp kar te kwekárámpara, nomo te kare kar ninikaok paokop mo i konámpon. ✧ ⁷ Táte Kwaro wae fek yak námpnámp taknámp nomo kor wae fek paokop námp te, nomo ankár pourouráp ninik fek nounourouprá yakáp nánko maok, Kwaromp Táráp Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik ponankor yáári pwaránko, nomo yiki kor kwapwe yakáp i konámpon.

⁸ Táte nomo ‘Ono kwatae ninik te yak mono’rá sénámp te, nomoku támao kwekárá sénámpara, kare kar sér i konap ninik te nomp ninik mek yak mo námpon. ⁹ Aeno táte nomp kwatae ninik Kwarén érik sénánko te, Kwar te ‘Námoku tak nanamp’rá séritenámp kar ták-pwar mono, yae-párak kare ninik fek nomp kwatae ninik ponankor torokorrá épéria nik mo, pwar nánko, nomp ninik yiki kukur kwapwe naenámpon. ¹⁰ Táte nomo sérrá, ‘Ono te kwatae ninik moi nampono’rá sénámpao maok, nomo takrá sénámp kar támao ‘Kwar

te kwekár i konámp aropono'rá sénámp niampon. Aenámpara, Kwaromp kar te nomp ninik mek te yak mono.

2

Krais nomwan yaewour i konámp kar

¹ Onomp tárápu * o! Ono ankár yumo kwatae niniki kwaponoria yiráp por má kar kumwi nampono. Aeno táte arop ankwap warko kwatae ninik fek akwap nángo te, nomwan yaewouranoria Kwarén sér i konámp arop Naropwar Kwarént yak námpon. Am te yae-párak kare arop Jisas Kraisono. * ² Kwaro nomp kwatae ninik fek nomwan yonkwae pwarámp námp te, Jisas námoku térea nomp kwatae ninik tirá épéri námpon. Mao taki námp te, nomwan saráp yaewour naeria tére mono, má apár mekamp arop ponankor yaewour naeria sumpwi námpon. *

³ Nomwan Kwaro sénámp lo kar wawia mántwaok saráp paokop námp te, am támao nomo Kwarén mér karnámp yénkép námpon. ⁴ Aeno arop ankwap ankárankao 'Ono Kwar te wae mér nampono'rá sénámpao, Kwaromp lo karaok yárok monámp arop te kwekár námpara, kare kar sér i konap te maomp ninik mek yak mono. * ⁵⁻⁶ Aeno arop ankwapao Kwaromp karwaok akwap námp te, mao tak námp támao nomwan yénképrá: Maomp Kwarén warákárnámp ninik te wae pwi kare yak námpon. Tá arop ankwapao 'Ono Kwarént yak namp'rá sénámp te, ankár Kraiso yáragi námpnám taknám yárok nángo maok, mao Kwarént yak námp mér mwanámpon. **

'Arop ankwapyenápén nouroup námp te, Kwaromp wae fek yak námp'rá sénámp kar

⁷ Ononamp fárakap, ono yiráp por kumwinamp lo kar máte wourékam lo kar mono, épi lo kar wokwaek kar yumo sámpap támaono. Am épi lo te yumo wokwaek wawiap kar támaono. * ⁸ Aeno am lo ono warko yiráp por kumwi namp máte, wourékam lo niampono. Nomo wae mér námpon: Má wourékam lo máte Krais námokuráp ninik mek yakriaka, yiráp ninik mek kor tére námpon. Am te apae riteanápe, kirikip te wae pwar naeria nángo, Kwaromp wae karerao koropá yak námpon. *

⁹ Táte arop ankwapao 'Ono te Kwaromp wae fek yak nampono'rá sénámpao maok, Kristen ankwapyenápén kokwarokria warákár mo námp te, mao oukoumwan kirikip mek yak námpono. * ¹⁰ Aeno arop Kristen ankwapnápén warákár konámp te, mao te waeman wae fek yak námpara, apae ankankao man nánkáráp nángo sikirip naenámpánáp? * ¹¹ Tá Kristen ankwapyenápén kokwarok i konámp arop te, kirikip mek yak námpon. Mao te kirikip mek yárok námpara, kirikipao yi nánkárápeyak nángo, mao te apae mwae-páraok akwap raerá mér mo i konámpon. *

¹² Onomp tárápu o! Yumwan Kraisomp e kárákare fek Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéri námpantá, yiráp por kumwi nampon. * ¹³ Naropwaryaenáp fákare, yumo máma arop wokwaek kar yakeanámpao, oukoumwan taki yak

* **2:1:** Jono 'Tárápu'rá sénámp te, mao kar farákáp nángo, wawia Kraisonámpok koropea Kristen yakápnap sios fákáreran sénámpon. * **2:1:** Hi 9:24 * **2:2:** Jo 1:29; 11:52; Ro 3:25 * **2:4:** 1 Jo 1:6,8 * **2:5-6:** Jo 14:21,23; 1 Jo 4:12,17; 5:3 * **2:5-6:** Jo 13:15 * **2:7:** 2 Jo 5-6 * **2:8:** Jo 1:9; Ro 13:12 * **2:9:** 1 Jo 3:10,15; 4:20 * **2:10:** Ro 14:13 * **2:11:** Jo 12:35 * **2:12:** 1 Ko 6:11

námp wae mér napon. Aenapantá ono yiráp por kor má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo waeman Satanén kwe-pwate napantá yumwan kor má kar má kumwi nampon.

¹⁴ Tárápu, yumo te Naropwar Kwarén waeman mér napantá, ono má kar kumwi nampon. Naropwaryaenáp fákáre, yumo kor máná arop wokwaek kar yakeanámpao oukoumwan taki yak námp wae mér napantá, ono má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo te kárákáreria Kwaromp kar yiráp ninik mek yak nánko, Satanén waeman kwe-pwate napon. Aenapantá ono yiráp por máná kar kumwi nampon.

Nomwan 'Apárokamp ninikan warákár kwapono'rá sénámp kar

¹⁵ Yumo te apárokamp ninikan warákárriaka apárokamp ankankan kor ponankor mént warákár mwanape. Arop ankwapao apárokamp ninikan warákárámp te Naropwarén te warákár mo i konámp. ✧ ¹⁶ Apárokamp arop ponankor sámpá paokop i konap ninik te, námokuráp ninik mek poup kikiank i konap ninik, tá yi fek nkea kikianknap ninik, tá, námo nkwakwe make kokop nampríanámp ninik, má ankank máte Naropwar Kwaronámpoknámp korop mono, apárokamp ninikono. ¹⁷ Máná apár ntia am mek yaknámp kikiank ninik méntér paw naenámp. Aeno arop Kwaromp kar wawia mántwaok yarak námp te fwap yaká yak naenámp. ✧

Kraisomp kar kwe-pwar naenámp arop korop naenámp kar

¹⁸ Tárápu, oukoumwan te apár pwar naenámp yae wae wonae fikono. Yumo wokwaek te, 'Krais namponoria poupwekápnámp arop korop naean'rá sénap kar wae wawiapon. Táte wae oukoumwan kápae kare, Kraiso namponoria poupwekáp mwanap arop wae korop napon. Aenapara, nomo wae mér: Am te wae yae fae nánko napon. ✧ ¹⁹ Manénkir te am fárákap nomont yakápi napao maok, nomwan pwarará tukup tenapon. Am fárákap te kare kar nomp kare mono. Táte am fárákap nomp kareraoia te fwap nomont yakápnámp mwanapan maok, mao nomwan pwar napo, nomo wae mér: Am fárákap te nomp kare mono. ✧

²⁰ Aeno yumwan Kwaro waeman yiráp pourou mek Yiki Kor Spirit kwarákari námpara, yumo ponankor waeman mér kwapwe sámpá yakáp napon. ²¹ Aenapara, ono te yumwan, kare kar kar mér mo napon ninikria yiráp por má kar kumwi mono. Yumo waeman kare kar kar méria, am kare kar karaok kwekár kar sámp-pap mo i konámp te, yumo wae mér napantá, ono yiráp por máná kar kumwi nampon.

²² Kwekár i konámp arop te wanono? Am arop 'Jisas te Krais mono'rá sénámp arop te támaono. Am arop te Naropwar Kwar ntia maomp Táráp younkwe sánk konámpara, Kraisén yopornámp aropono. ✧ ²³ Aropao Tárápan younkwe sánk námp te, Naropwarén kor younkwe sánk námp. Aropao Tárápan méria ninik mek sámp námp te, Naropwarén kor méria ninik mek sámp námp. ✧

Yiki Kor Spiritao nomwan kare kar karan yéknámp kar

²⁴ Yumo wokwaek wawiap kar ankár kárákáre fek niki-samp kip. Yumo am wokwaek wawiap kar am niki-samp napo te, Táráp ntiaka Naropwar

✧ 2:15: Ro 8:7; Je 4:4 ✧ 2:17: Mt 7:21 ✧ 2:18: Mt 24:5,24; 2 Jo 7 ✧ 2:19: Ap 20:30 ✧ 2:22: Mt 10:32-33; 1 Jo 4:3; 2 Jo 7 ✧ 2:23: Mt 10:32-33; Jo 5:23; 2 Jo 9

yumont yaká yak nerepon. ²⁵ Kraiso nomwan sérinámp kar te ‘Yae-párak kare yiki yaká yakáp mwanapono’rá séri námp támaono. ✧

²⁶ Ono yiráp por kumwinámp kar máte yumwan poupwekáp naenámp aropamp ninikan érik farákarrá kumwi nampon. ²⁷ Aeno Kraiso náráp Yiki Kor Spirit yumwan kwarákarea pwar nángo, am yumont yak námpara, arop ankwapao yumwan Kwaromp ninikan yéncép naenámp tére yak mono. Am te apaerianápe, Yiki Kor Spiritao yumwan waeman kápae kare ankan farákáp námpara, yumo te ninik fae takáre mono. Am Yiki Kor Spiritamp kar te kwekár mono, kare sénámpon. Aenámpara, Spiritao yumwan yéncép námpnám taknám, yumo ankár Kraiséen ninik mek fákapea sámpá paokop kipo. ✧

²⁸ Onomp tárápu, yumo te ankár Kraiséen koumpá yakáp kipo. Tak napo maok, náncár wakmwaek mao érik korop nángo, nomo man nkea pwarápa mo, yae-párak kare kárakáre fek warákarrá yakáp mwanámpon. ✧ ²⁹ Táte yumo Kraiséen, mao te yae-párak kare aroponoria mér nap kwamp te, yumo nke napo, arop ponankor yae-párak kare ninik fek paokop nap te, mao kor Kwaromp tárápunorá mér mwanapon. ✧

3

Nomo oukoumwan Kwaromp tárápu yakápnám kar

¹ Wakwe! Naropwaro námokuráp ninik fek yonkwae touwe kareria maok, nomwan ‘Onomp tárápu’rá sénámpara, nomo te waeman kare kar Kwaromp tárápunon. Apárok mapekamp arop te Kwarén mér mo napara, taknám nomwan kor mér mo napon. ✧ ² Ononamp fárakap, nomo oukoumwan te Kwaromp tárápu yakáp námpon. Aeno náncár wakmwaek te mokoprá yakáp mwanámpaeon, am te nomo fwapia mér mo námpon. Aeno nomo wae mér námpon: Náncár wakmwaek te Kraiséen érik ék nángo, nomo wae mao karean nkea maok, nomo kor Kraiséen námoku yak námp niamp taknámpi yakáp mwanámpon. ✧ ³ Arop ponankor Kraiséen yépcrá yakáp i konap te, Kraiso yiki kare yak námpnám taknám am fárakapao kor námokuráp ninik fwapokwaprá yiki kare yakáp i konapon.

⁴ Kwatae ninik te ankár lo kar kwe-sinámpara, arop kwatae ninik fek yarak i konám te, Kwaromp lo kar tak-sinámpon. ⁵ Yumo te waeman mér napon: Kraiséen te nomp kwatae ninik ti-akwap naeria, korop námpao maok, mao námoku kare te kwatae ninik yak mono. ✧ ⁶ Arop Kraiséen koumpá yak námp te, mao te kwatae ninik fekamp ninikaok yarak mo i konámpon. Aeno arop ankwap námokuráp kwatae ninikaok yarak nángo te, nomo waeman wuri nkea mér námpon: Am arop te Kraiséen nke mo, tá Kraiséen mér mo námpon. ✧

⁷ Onomp tárápu o! Yumo fwapia mér kip: Arop ankwapao yumwan kwekarrá sér mwanape. Arop yae-párak kare ninik fek tére námp te, am arop te yae-párak kare arop Kraiséen niamp. ✧ ⁸ Wokwaek kar Satano kwatae ninik sámpámpara, arop kwatae ninik fek yak námp te, mao te Satanomp aropono. Kwaromp Táráp te Satanomp térean kwatae papea kwe-pwar naeria érik ék námpon. ✧ ⁹ Arop ankwap Kwaromp táráp yoro námp te, kwatae ninikaok akwap mo i konámpon. Waeman Kwaromp ninikao am aropamp

✧ 2:25: Jo 3:15; 6:40 ✧ 2:27: Jo 14:26 ✧ 2:28: 1 Jo 4:17 ✧ 2:29: 1 Jo 3:10 ✧ 3:1: Jo 1:12-13; 16:3 ✧ 3:2: 2 Ko 3:18; Fl 3:21 ✧ 3:5: 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22-24 ✧ 3:6: Ro 6:1-2,14 ✧ 3:7: 1 Jo 2:29 ✧ 3:8: Jo 8:44

ninik mek yak nánko, Kwaro maomp Naropwar yak námpara, mao te warko kwatae ninikaok yáarak mo i konámpon. ✧ ¹⁰ Aeno nomo wa mokop Kwaromp tárápaoean, tá wa Satanomp tárápaoean mér mwaria te, arop kwapwe kare ninik fek yáarak nánko nkeaka, 'Mao te Kwaromp tárápono'rá sér mwanámpon. Aeno arop kwatae ninik fek yáarakria, maomp Kristen ankwapyaenápén warákár mo nánko te, mao te Kwaromp monorá mér mwanámpon.

Kristen ankwapyaenápén warákár konap ninik

¹¹ Yumo wokwaek te kar arakrá wawiapon: Nomo ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpon. ✧ ¹² Nomo te Kenoimp niamp ninik fek yakáp mwareano. Ken te Satanomp arop yakámpara maok, náráp nánaeran námoku sámp-wouroumpámpon. Am te apaeritea nánaeran sámp-wouroumpámpon? Nánaeramp ninik te yae-párák karenko, námokuráp ninik te kwatae námp kwamp yopor yonkwae pwarámpria sámp-wouroumpámpon. ✧

¹³ Ankwapyae fákáre, apárokamp arop yumwan, nke te mo karonoria yopora wae napo te, yumo am táman kokorokori kwapono. ✧

¹⁴ Nomo ankwapyaenápén warákár námp kwamp te, am ninik táman mér mwanámpon, nomo waeman sumpwi mwanámp ninik te pwatea yiki yakáp mwanámp ninikaok yakáp námpon. Aeno arop Kristen ankwapyaenápén warákár mo námp te, am arop te sumpwi konap ninik fek yak námpon. ✧

¹⁵ Arop ankwapnápén, námo nke namp fek yak te monoria youpoukwap námp te, waeman arop sámp-wouroump nap niamp námpon. Yumo te waeman mér napon: Arop ankwapan sámp-wouroumpnámpon arop te, mao te yiki yaká yak naenámp kwapwe te sámp mono. ✧ ¹⁶ Jisas te nomwan yaewourria náráp pourouk touwe sámpámpon. Takimp ninik te nomwan arop yonkwae touwe konap ninikan yénkép námpon. Ae námp te, nomo Kristenara, nomo kor nomp Kristen ankwapyaenápén yaewourrá nomp pourouk touwe sámp mwanámpon. ✧ ¹⁷ Aeno arop ankwap apárokamp ankankrápao Kristen ankwapyaenápén nke nánko, ankank mo nánko, man yonkwae touwe moria ankank sánk mo námp te, mao te 'Ono te Kwarompono'rá sénaeane. ¹⁸ Onomp tárápu o! Nomo nomp ankwapyaenápén párák kar fek saráp yonkwae touwe mwareano. Ankár am fárákapan yonkwae touwe kareria ankár kwapwe kare ninik fek yaewour mwanámpon. ✧

'Kwarén mérnáp arop te Kwaro nke námp fek apáp mono'rá sénámp kar

¹⁹⁻²⁰ Nomo am arop yonkwae touwe mwanámp ninikaok paokop námp kwamp te, nomo wae mér námpon: Nomo te waeman am kare kar karwaok paokop námpon. Kwar námoku maok tokwae karara, kápae kare ankank wae námoku méri yak námpara, nomo te, wae yae-párák kare ninikaok namp nierá ninik tokwae kwapono. Kwaro waeman nke námpara, sánánkar yonkwae porokwe fek yakáp mwanámpon. ²¹ Ononamp fárákap, nomp ninik mek kwatae ninik yak námpará mo námp kwamp te, nomo Kwaro nke námp fek apáp moria, yae-párák kárakáre fek yakáp konámpono. ²² Nomo Kwarom loak tukupria, Kwaro warákár konámp ninikaok paokop námpara, nomo Kwarén apae ankank 'Sápae'rá sénánko te, fwap sámp naerámpon. ✧ ²³ Kwaromp lo te ará: Nomo maomp Táráp Jisas Kraiséén méria maok,

✧ **3:9:** 1 Jo 5:18 ✧ **3:11:** Jo 13:34-35 ✧ **3:12:** Stt 4:8 ✧ **3:13:** Mt 5:11-12; Jo 15:18-19 ✧ **3:14:** 1 Jo 2:11 ✧ **3:15:** Mt 5:21-22 ✧ **3:16:** Jo 13:1; 1 Te 2:8 ✧ **3:18:** Lo 15:7; Je 2:15-16 ✧ **3:22:** Mt 21:22

mao nomwan séri nám্পnám্প taknám্প nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ✧²⁴ Aeno táte arop ankwapao Kwaromp loaok saráp yáarak nám্প te, mao te Kwarén koumpá yak nánko maok, Kwaro kor mént koumpá yak námpon. Kwaro nomwan Yiki Kor Spirit sáپ tari námpara, am Spiritao Kwaro nomont yak nám্প yéńkép námpon. ✧

4

Spirit fákáreran yurukup mwanám্প kar

¹ Ononamp fákáre, kápae kare kwekár profet apárok má paokop napon. Aenapara, arop ponankor 'Námo wae Kwaromp Spiritráp'rá sénánko te, tamak kare karonorá niniki kwapono. Yumo ankár, máte Kwaromp Spiritaoeane, tá ankwap spirit kwataeraoi kanrá fwapia yurukup kipo. ✧² Yumo Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop te, arakrá sénap aran wawia mér mwanapon: Arop ponankor 'Jisas Kraís te apárokamp arop kare arákari námpon'rá sénap te, am arop fárakap te Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop támaonono. ✧³ Arop ankwap fárakapao 'Jisas arop kare arákár moi nám্প'rá sénap te, am arop fárakap te ankwap spiritrápono. Am te Kwaromp Spiritráp mono. Am spirit te yumo wokwaek wawapo, Kraiséń yopornám্প arop korop naenámpnonoriap te, oukoumwan wae apárok koropea yak námpon. ✧

⁴ Onomp tárápu o! Yumo te Kwarompara, kwekár i konap profet fákáreramp kar te waeman kwe-pwarari napon. Yiráp pourouk woukoupá yaknám্প Yiki Kor Spirit te apárokamp aropamp pourouk woukoupá yaknám্প spiritan kwe-pwar námpon. ⁵ Am arop fárakap te apárokamp aropara, am fárakapamp karao kuri apárokampono. Aenánko, apárokamp arop ankwap fárakap am fárakapamp kar táman wawi konapon. ✧⁶ Nomo te Kwarompara, arop Kwarén mér nám্প te, am arop te nomp kar wawi konámpon. Aeno arop Kwaromp firáp mo nám্প te, mao te nomp kar wa mo i konámpon. Aenapara, am taknap ninik táman maok, nomo nkea méria Yiki Kor Spiritao kar kare sér i konám্প mér, tá kwekár i konám্প spiritamp kar wawia mér mwanámpon. ✧

Kwaro nomwan nouroupnám্প kar

⁷ Onomp nouroup fákáre, nomo te ankár nonopok nounouroup saráp yakáp mwaro. Am te apae riteanápe, nounouroup i konap ninik te Kwaromp ninik támaono. Arop ankár ankwapan nouroup i konap ninikaok yáarak nám্প te, Kwaromp aropara, mao te Kwaromp táráp támaono. ⁸ Kwar te am arop nouroup i konap ninik fi korara, aropao kor ankwapan nouroup mo nám্প te, Kwarén mér monám্প aropao námpon. ⁹ Kwar te Táráp ankárankamp karean maok, am Táráp apárok mapek sámp-kérépám্প te, nomwan Kraiso yiki yak ti-sáپ nánko, am yiki yak sámpenkria sámp-kérépámpon. Am takimp te, Kwaro nomwan aropomp kare námpan yéńkép námpon. ¹⁰ Aropomp i konap ninik te apae nomomékir Kwarén aropompi námpanápe. Aropomp i konap ninik te Kwaromékir nomwantá aropompiaka náráp Táráp Kraiséń sámp-kérép nánko, mao ékia, nomp kwatae ninik fek sumpwianánko, Kwaro am kwatae ninik warko nik mo, pwarará, érékép námpon.

¹¹ Ononamp fákáre, má ninik máte Kwaro nomwan nouroup námpan yéńkép námpara, nomo kor taknám্প ankár nonopok nounouroupa wae mwanámpon. ¹² Arop ankwap ankárankao Kwarén te nke mo kare námپao

maok, nomo nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup kare námp te, Kwaro nomont yak nánko, maomp nouroup i konámp ninik nomp ninik mek tokwae kari akwap námpan nkea mér mwanámpon.

¹³ Ae te mokopono? Nomo Kwarént koumpá yakáp nánko, tá nopok Kwaro kor nomont koumpá yak námp fwap mér mwanámpon nie? Nomwan waeman námokuráp Yiki Kor Spirit sápi tari námpara, wae mér námpon. ✧ ¹⁴ Naropwar Kwaro, apárokamp aropan warko ponankor éréképaeriaka, náráp Táráp sámp-kérép námp, yino wae nke námpan, yino am kar farákáp konámpon. ✧ ¹⁵ Tá arop ankwapao 'Jisas te Kwaromp Tárápono'rá sénánko te, Kwaro am aropént koumpá yak nánko, tá am aropao kor Kwarént koumpá yak námpon. ¹⁶ Aenámpara, Kwaro nomwan aropompi námpan, nomo am táman mér námpon.

Kwar námoku te ankár aropan aropomp i konámp fi korara, aropao kor ankwapan aropompnámp arop te, Kwarént koumpá yak nánko, te nopok Kwaro kor am aropént yak námpon. ✧ ¹⁷ Kristen ankwapyaenápén nouroup i konap ninik nomp ninik mek tokwae kari yak námp te ará: Nomo oukoumwan apárok mapek yakáp námp fek waeman Kraís niamp pourouráp yakápi námpara, nánkár wakmwaek kot mwanap yae tokwae fek te, nomo apáp mo, fwapono. ¹⁸ Kwaro nomwan nouroup kwapwe námpara, nomo apáp mono. Am te apaerianápe, am nouroup kwapwe te apáp ninik yérépera kérép konámpon. Aeno apápnámp fi kor te ará: Arop námokuráp kwatae ninik fek touwe sámp naenámpan ninikrianámpon. Táte arop apáp námp te, maomp arop nouroup i konámp ninik te maomp ninik mek tokwae kari yak mo námpan mér mwanámpon.

¹⁹ Am te Kwaromékir nomwan nouroup kare námpara, am fek táman nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup námpon. ✧ ²⁰ Tá arop ankwapao 'Ono Kwarén nouroup kare nampono'rá sénámpao maok, tá warko ankwapnápén kokwarok námp te, maomp kar te kwekár námpon. Arop énéni tapokwapá yakápra wae yi fek nke námpan man kokwarok námp te, mao yi fek nke monámp Kwarén te mokopia nouroup naenámpon? ²¹ Nomo Kraísomp lo sámp námp te aráno: Arop Kwarén nouroup námp te ankár taknámp náráp ankwapyaenápén kor nouroup kuno. ✧

5

Kwarén mérnáp arop apárokamp kwatae ninikan kwe-pwar konap kar

¹ Arop ponankor Jisas te Kraisonorá mér nap te, am fárákap te Kwaromp tárápu yakáp napon. Arop ponankor naropwar ankárankan nouroup nap te, ankár maomp tárápuan kor nouroup i konapon. ² Nomo Kwarén nouroup kareria, nomo maomp loaok tukup námp te, nomo wae mér námpon: Am ninik fek táman maok, nomo Kwaromp tárápuran kor nouroup kare námpon. ³ Nomo Kwaromp lo karaok saráp paokop námp te, am támao yénképra: Nomo waeman Kwarén nouroup kare námpon. Aenámpara, am lo te nomwan koursir naenámp pourou mono, fwap ampaok paokop mwanámpon. ✧ ⁴ Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te apárokamp kwatae ninik te kwe-sir konapon. Nomo waeman Kwarén mér námpara, am fek táman apárokamp kwatae ninik te yorowaria kwe-pwarará apárok sámp-anámp konámpon. ✧

✧ **4:13:** 2 Ko 1:21-22 ✧ **4:14:** Jo 3:17 ✧ **4:16:** Jo 6:69 ✧ **4:19:** 1 Jo 4:10 ✧ **4:21:** Mt 5:44-45; Mk 12:29-31 ✧ **5:3:** Mt 11:30; Jo 14:15,23-24 ✧ **5:4:** Jo 16:33

⁵ Wa apárokamp ninikan kwe-pwar konámpon? Arop Jisasén Kwaromp Táráponoria mérnámp arop támao kwe-pwar konámpon. ✧

Kwaro Jisasoinámp ninikan érik sénámp kar

⁶ Jisas Kraisi ékámpe te, ént mek anámpeaka maok, tá yaopwae porokopramp fek námokuráp yírirao oupouroup naenámpria ékámpon. Mao te ént mek anámp konap ninik fek saráp ék mono. Ént ntia yíriramp ninik fek ékámpon. Yiki Kor Spirit mao te kare kar sér i konámp fi korara, mao kuri am Jisas Kraiso námp táman farákáp námpon. ✧ ⁷ Waeman yininkaopwerao maoinámp farákáprá sénapono. ✧ ⁸ Yiki Kor Spiritao sénámp kar, éntao sénámp kar, yírirao sénámp kar, am yininkaopweramp kar máte ankarántamp pourouráp kar sénapono. ⁹ Arop kotriaka am kar fi sénapo, wawia kareno ri konámpan maok, Kwaro sénámp kar te aropamp karan kámákár akwap námpon. Am kar Kwaro farákáprá sénámp te mao náráp Tárápao tére námpan nomwan sénámpon. ✧ ¹⁰ Arop Kwaromp Tárápan mér námp te, waeman am Kwaro farákápnámp kar sámpeanángo, maomp ninik mek yak konámpono. Aeno arop Kwarén mér mo námp te, Kwar námokuráp Tárápao térenámp kar kare farákáp námpan kor mér mo námpon. Am tak námp támao mér naenámp kwe-sinámpara, am arop te ‘Kwar te kwekár sér i konámp arop’rá sénámp niampon. ✧ ¹¹ Mámá kare kar kar Kwaro farákáp námp te ará: Kwaro nomwan yiki yakáp mwanámp sámp námpon. Am yiki yak fi te Kwaromp Tárápamp pourouk yak námpon. ¹² Arop Kwaromp Tárápént saráp koumpá yakáp nap te, waeman am yiki yak sámp námpono. Aeno arop Kwaromp Tárápént koumpá yakáp mo nap te, am yiki yak te mono. ✧

Nomo te wae yiki yak sámp námprá mér mwanámp kar

¹³ Yumo Kwaromp Táráp Jisasén mérap te, yumo wae yiki yak kwapwe sámp nap, am fwapia mér mwanapria, yumwan má kar kumwia kérép nampono. ✧ ¹⁴ Kwaro nomwan yaewour naeria warákár námpara, nomo apáp mono, maomp wonae fik tukupria, mao waeman námoku sánk naeria nánapnámp ninik mek sénánko te, tá fwap nomp kar wa naerámpon. ✧ ¹⁵ Nomo wae mér námpon: Nomo man kar toropwap námp te, mao wae wawi konámpon. Ae konámpara, nomo am táman wae méria, nomo man ‘Ankwap ankank sápe’ ria sénámp te, nomo am ankank te wae sámp konámp mér námpon.

¹⁶ Aropao náráp ankwapyaenápen nke nánko, maomp waemp fwap warko Kwaromp wonae fik korop naenámpao, kwatae ninik fek akwap nánko te, Kwarén sénánko, Kwaro am aropan yiki yak naenámp sánk naenámp. Ono te am sumpwi pap mo i konámp pourouráp kwatae ninikan sénampono. Arop ankwap maomp waemp warko Kwaromp wonae fik akwap naenámp pourou monámp kwatae ninik nánko te, ono yumwan ‘Kwarén ‘Maomp kwatae ninik sámp-sirae’rá sér kip’rá sér mono. ✧ ¹⁷ Ponankor ninik yaepárak mo námp te, am te kwatae ninikono. Aenámpan maok, ankwap pourouráp kwatae niniki tenánko, fwap Kwaro sámp-sir konámpani námp te, maomp waemp fwap Kwaromp wonae fik yak naenámp.

¹⁸ Nomo wae mér námpon: Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te, warko kwatae ninik i konap ninikaok saráp yakáp mo i konapon. Waeman

✧ 5:5: Ro 8:37 ✧ 5:6: Jo 1:29-34 ✧ 5:7: Jo 15:26 ✧ 5:9: Jo 5:32-37; 8:18 ✧ 5:10: Ga 4:6
✧ 5:12: Jo 3:36 ✧ 5:13: Jo 20:31 ✧ 5:14: Jo 14:13 ✧ 5:16: Mt 12:31

Kwaromp tárápao man taokeyak námpara, Satan te am aropamp pourouk yae pap mono. ✧

¹⁹ Satan te māmá apár poukeyak nánko, ponankor maomp yae ankore mek yakáp napo, nomo te mwar Kwaromp tárápu yakáp námp te, nomo wae mér námpon.

²⁰ Nomo wae mérámpon: Kwaromp Táráp waeman ék námpara, mao nomwan ninik sáp nánko, nomo fwap Kwar kare mérria waeman Kwar kare ntia maomp Táráp Jisas Kraisént yakáp námpon. Am Kwar te karenono. Tá mao te yiki yaká yak fi kor támaono. ✧

²¹ Onomp tárápu, ankwap ankankao yiráp kwar niamp yak naeane. Ankár younkwe sánk kipo. ✧

Jon Anánkan Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Mámá pas te Jono warko ankwap por kumwimpon. Mao náráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon.

Mao te koumteouráp aropan ‘Yumo fwapia ankwap aropan warákár kip’rá farákáp. Aeria ‘Kwekár kar sér i konap arop te Kwaromp Kar sámpá yampourou napon. Aenapara, yumo am fwapia yérék kor kip’rá sénámpon.

1 Yupu * o! Ono sios taokeyak konampao, Kwaro amwan náráponoria nánkáráp námpantá, amo ntiaka waráp tárápuampor † mént má pas má kumwi nampon. Ono waeman kare kar yumwan warákár kare nampon. Tá ono saráp warákár mono. Kwaromp kar kare mérnáp arop fárákapao kor yumwan warákár kare napon. ² Am Kwaromp kar kare te nomont yakria, ankár yaká yak naenámpara, am fek táman yino yumwan warákára wae námpon. ³ Ono nínik namp te, Naropwar Kwar ntiá maomp Táráp Jisas Kraiso nomwan kare kar nínik ntiá nouroupnámp nínik fek aropompria námokuráp nínik fek yonkwae porokwe ti-sáp kipunoria nampono.

Nomo nonopok nounouroup i konap nínikaok mwanámp kar

4 Ono waráp tárápu ankwapmwaek Naropwar Kwaro nomwan ampao-kenkrá sérinámp kare kar karwaok tukup naprá sénap wawiaka warákár kare nampon. ⁵ Yupu o! Ono amwan arakrá sér rae: Onomp nínik te noma ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpan ampaokamporia sér rae. Mámáte apae oukoumwan wourékam loan amwan sénampánape. Wae manénkir sámpámp lo kar táman sénámpon. ⁶ Nonopok nounouroup i konámp nínik te ará: Nomo ankár Kwaromp lo karaok paokop mwanámpmon. Wokwaek kar yumo má lo kar wawiap te arakrá sénámpon: Yumo ankár yiráp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanap nínikaok saráp paokop kipo.

Nomo Kraisomp karan kárákáre fek sámp-fákeyakáp mwanámp kar

⁷ Wawenke! Nomwan poupwekáp mwarianap kápae kare arop apárok má paokop napon. Am fárákáp te, Jisas Kraís te arop kare arákára námponorá mér mo napon. Taknap arop te poupwekápria Kraiséén yopornap aropono. ⁸ Aenapara, yumo te ankár fwapia mér kipo: Yumo takrá am kwekár kar waria Kwaromp kwapwe kare ankank nopok sámp mwanámpria térea wae nap pwar mwanape. Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria maok, fwap ponankor ankank sámp mwanapon. ⁹ Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp moria am pwarará ankwap kar fek akwap nángo te, Kwar te mént yak mono. Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp nángo te, Naropwar Kwar ntiaka Táráp Jisas te am aropént yak nenepón. ¹⁰ Táte arop ankwap yumonapok koroepa Kraiso sénámp kar pwarará ankwap karan yumwan farákáp naerianánko te, ‘Gude’rá sériaka, yiráp nap mek warámpá tukup kwapon. ✧ ¹¹ Am taknámp aropan ‘Gude’rá sénámp arop te am kwatae tére táman yaewournámp aropono. ✧

* **1:1:** ‘Yupu’rá sénámp te siosén sénámpon. † **1:1:** ‘Waráp tárápu’rá sénámp te, am sios mek yakápnáp koumteouráp aropan sénámpon. ✧ **1:10:** Mt 10:13-14; Ro 16:17 ✧ **1:11:** 1 Ti 5:22

Ankwap kar kánanke

¹² Ono yiráp por kápae kare kar sénanampan maok, warko pepa fek te wampwenoria pwararae. Nánkár onoku yumwan koropá nkeeka nomoku énéki tankáprá warákárrá kar sérar mwanámpon.

¹³ Kwaro nárápria nánkárápnámp waráp naenápom † tárápuraó amwan ‘Gude’rá sénaponó.

† **1:13:** ‘Naenáp’rá sénámp te, Jon yaknámp siosao yaewour napo, forokarinap siosén sénámpon.

Jon Yininkan Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jono náráp nouroup Gaiusompor mámá pas má kumwia sámp-kérépámpon. Mao te námokuráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon. Gaius te ankwap Kristen fárákapan yaewour i konámpantá, man warákár konámpon. Tá mao Gaiusén ankwap kar sérrá, “Amo ankár Diotrefesomp kwatae ninik fwapia mérampo’rá sénámpon.

¹ Onomp nánae Gaius e! Ono sios taokeyak konampao má pas má kumwiaka amonapok kérép rae. Ono waeman kare kar amwan warákár kare nampon.

² Onomp nouroup kwapwe e! Ono wae mér nampon: Waráp waemp te waeman kwapwe kare yak námpara, amo nkwakwe make tére nap ponankor kwapwe kare nánko, amokuráp pourou kareao kor yae-párak yakanoria nampon. ³ Wokwaek arop ankwap fárákapao koropea onan nkea, ‘Amo te Kwaromp kar kareaok saráp yarak i konapono’rá sénapo, ono am kar wawia warákára wae nampon. Kare karonó, ono wae mér nampon: Amo te kare kar karaok saráp yarak i konapon. ⁴ Onomp tárápuaó Kwaromp kar wawia mántwaok paokop napan, ono am kar wanamp ke fek te warákár tokwae konampono. Mámá warákár tokwae te, ankwap ankankan warákár konampan kámákár akwap námpon. ✧

Gaiuso kwapwe kare térenámp kar

⁵ Onomp nouroup kwapwe e! Amo waráp ankwapyaenápén yaewourrá tére nap te, yae-párak kare tére napon. Tá amo panekamp ankwapyaé fárákapan kor takrá yaewour napon. ✧ ⁶ Am mekamp arop ankwap fárákapao koropea mapekamp sios mekamp kounteouráp aropan waráp nourouprá yaewour i konap ninikan sénapono. Amo fwap Kwaromp ninikaok nap kwamp te, am arop paneknámp Kwaromp kar koropá farákápea tukup napo te mwaeak mank, am fárákapan fir yaewour nap, am te kwapwe karenono. ✧ ⁷ Am te apaeria, am arop Jisasomp kar farákáprá paokop nap fek te, Kwarén mér monap arop fárákapamp yaekamp ankank sámp mo i konapono. ✧ ⁸ Nomo Kwaromp kar farákáprá paokopnap arop fákáreran yaewour námp te kare kar karan térenap yaewourrá énéni tére námpon. ✧

Diotrefes ntia Demitrius

⁹ Ono kar ankwap wae yiráp siosompor kumwi nampan maok, Diotrefeso yiráp am sios námoku taokeyak naeri námp kwamp, námokuráp ninikaokria yinomp kar wa mo námpono. ✧ ¹⁰ Aenámpantá nánkár ono yumonapok korop namp kwamp te, mao kwatae tére námp am érik farákáp nanampon. Mao yinan nkwakwe make kar kwatae sérrá yarak námpono. Am táman saráp mono. Arop Kwaromp kar farákáp mwaria korop napo, náráp nap mek éréképá akwap mo, tá arop ankwap fárákapao námokuráp nap mek éréképá tukup mwaria napo kor, monoriaka tárawampriaka waráp sios mek youmpantá yéréperá kérép i konámpono.

✧ **1:4:** 1 Ko 4:14-15 ✧ **1:5:** Ro 12:13 ✧ **1:6:** Ap 15:3 ✧ **1:7:** Ap 20:33,35 ✧ **1:8:** Hi 13:2
✧ **1:9:** Mt 20:27

¹¹ Onomp nouroup kwapwe e! Amo te takeniamp kwatae ninikaok yáráki kwaponó. Amo ankár kwapwe kare ninikaok saráp yárákampo. Arop kwapwe kare ninik fek yárák námp te, mao te Kwaromp aropono. Aeno arop kwatae ninik fek yárák námp te, mao te oukoumwan Kwarén nke moria námpon.

¹² Arop ponankor te Demitriusomp ninikan érik farákáprá sér i konapon. Tá Kwaromp kare kar karao kor maomp kwapwe kare ninik érik sénámpon. Tá ono kor maomp kwapwe kare ninikan érik farákarrá sénamp te, ono waeman kare kar sénamp yumo wae mérapono.

Ankwap kar kánanke

¹³ Ono amwan kápae kare kar sénaeria nampan maok, wampweria pepa fek kumwi mo nampon. ¹⁴ Onomp ninik te, ono kareao koupour amonapok koropeaká nomo énénkér tankrá kar sénenempon.

¹⁵ Waráp ninik te sánánkar porokwe fek yak kuno. Waráp nouroup fárákapao amwan 'Gude'rá sénapon. Amo kor onomp 'Gude'rá sénamp kar má onomp nouroup arop fárákapan sérarampo.

Jut Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jut te Jisasomp nánae ankwap. Jisas pok tenánko, 40 a, 50 yopwar ni-amp arake fek mao máma pas má kumwimp te kápae kare sios mekamp koumteouráp arop fárakapao fwapia kárakáre fek yakápra am Kwarén mér nap fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. Aeria mao ‘Yumo kwekár kar sérarnap arop fárakapamp kar wawi kwapono’rá sénámpon.

¹ Kwaro wumwirinámp arop fárakap e! Ono Jut, Jisas Kraisomp tére kon-amp arop, Jemsomp nánaerao, yiráp por má pas kumwi nampon. Naropwar Kwaro yumwan nouroup kare nángo, Jisas Krais námoku yumwan taokeyak konámpon. ² Onomp ninik te, Kwaro yumwan yaewour nángo, maomp aropomp ninik ntia yonkwae porokwe ninik, tá ankwapyaenápént nonopok nounouroup i konap ninik, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakanoria nampon.

Kwekár tisa

³ Ononamp fárakap, ono manénkir Kwaro nomwan ponankor warko éréképnámp karan kumwi nae nampao, pwarará ono ankár ankwap kumwi namp máte aránon: Yumwan arop ankwapao youwén táman, Kwarén mérnep pwarenkria wouroumpnap kar te yumo ankár am kar far-pwar kipo. Kwaro náráp firáp arop nomwan mérenkria ankárank por sáp námp wae támao ara, yumo fwapia am mér taokeyakáp kipo. ⁴ Am te arakono: Kwaro ninik námpaok monap arop ankwap fárakap kánánkámp sios mek korop napon. Am fárakapao kokopor ninikaok paokopria arakrá kwekárá sér, “Nomo te Kristen ara, fwap námokunámp ninikaok paokop nángo, Kwar te aropomp tokwae námpara, nomwan kot mono.” Takrá sénap arop nomwan taokeyak konámp Jisas Krais Tokwae Karan younkwe mwaek sitea paokop napon. Kwaromp Buk fekamp karao manénkir séri námp te, ‘Kwaro kotianánko, touwe tokwae sámp mwanap’ ri námpon. ✧

⁵ Kwar Tokwaerao Israel firan apár Isip mekamp éréképea ankwap mek akwapámpan maok, am mekamp arop ankwap fákáre man mér mo napo, nkwakwe make touwe nénkánko, am fek faokarapon. Yumo amimp kar wae mér napan maok, yumwan ‘Warko ninik kip’rá sénámpon. ✧ ⁶ Wokwaek kar te ensel ankwap fákáreao kor námokuráp tére mwanap furu mek yakáp moria, Kwaro sánknámp némp kwapwe pwararapono. Aeapantá maok, Kwaro am fárakapan sen fek fápákampia kák tenánko, kirikip támáre mek yakápria Kwaro kot naenámp yae tokwae táman yépékrá yakáp napon. Aenapan onomp ninik te, yumo am táman ninikenkria nampon. ✧ ⁷ Tá Sodom ntia Gomora mek taun wonae fik am fekmwaek yakápap aropao kor am ensel fákáreaoiapnámp taknámp kokoporrá paokopria maok, nkwakwe make sokororá kokopor mént takrá paokopapantá maok, Kwaro am fek táman yaomwi ankár yurunki yaknámp mek fápákamánkia épér i tenámpon. Am takimp kar nomwan érik sénámp te nomwan kor ‘Am takiap ninikaok paokopi kwapono’ ria sénámpon.

✧ **1:4:** Ro 6:15; 2 Jo 9-10 ✧ **1:5:** Nam 14:32-35; 1 Ko 10:5-10 ✧ **1:6:** Stt 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pi 2:6-9

⁸ Aeno oukoumwan yumo ou mek yakápnap aropao kor nkwakwe make ankank yémén nke ko pwarará, am támao ninik nénk nánko, námokuráp pourouan kwatae papria maok, nomp Kwar Tokwaeramp kar ták-sirirá paokoprá, yámar mek yakápnap enselén kor wouroump napon. ⁹ Manénkir ensel tokwae Maikelo kor, Mosesomp yákáre te wa sámp kunoria Satanént nonopok kar yorowaria maok, Maikel te Satanént nopok wouroump-sér mono. Mao sérrá, ‘Nánkár Kwar Tokwae námoku amwan touwe sánk naenámpón.’ ✧ ¹⁰ Aeno am yumont yakápnap tisa kwatae te mao fi kor mér monap ponankor ankankan wouroump kar sérar napon. Am fárákap te yao pwae mekamp firao ninik kour sámp moitea, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, am taknap ninik támao am fárákapan kwatae pap námpon. Am fárákap te koupoutáráp nape! ¹¹ Am fárákap te Kenomp ninik fek paokop napon. Ankwap te Balamoi námpnám taknám, mani sámp mwanap mwae kupan saráp ninikrá paokopria, Kora Kwaromp kar ták-sirirá yárákimpnám taknámpria am fek sumpwi mwarea napon. ✧

¹² Yumo nounouroup i konap fir kékéourá fánap ke fek, am kwekár tisa fárákap te am fek koropriaka am fi ninik moria námoku saráp ninikria am fir mwar fára waeria maok, pwarápaé mo i konapon. Am taknap fárákap te yiráp koupoukournap ninikan oumi pap napon. Am fárákap te warákam korop naeria támáre námpan ouwi koropria mankár-sakwap konámp niamp taknámpi yakáp napon. Tá ankwap te, ankankoroao tanknám ke fek tank mo námp niamp. Tá ankwap te, am aopwe koran ouwirao tuk-sinánko, fi mokor-tankria yonkwae konámp niamp napon. ✧ ¹³ Am fárákapamp ninik te énten tokwae ékria kápae kare yao tiri ént you woupwi mek tirá fémpér nánko, am yao tiri ntiaka aroponk fokopa wae konámp niamp napon. Tá ankwap te térme ankwap Kwaro pátenámp mwae kup yak nánko, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, Kwaro am fárákapao nopok touwe kwatae sámpá yakápi-yakáp mwanap kirikip tokwae nánapi pwate námpon.

Am arop fárákap touwe sámp mwanap kar

¹⁴ Adam feknámpia tokwampok kear akwapeanáko, fákánerao Inok profet téreria am fárákapamp ninikan farákáprá arakrá sér: “Yumo nkenke! Kwar Tokwae náráp kápae kare fopwakwap ensel fákárerént ék námpon. ¹⁵ Kwar Tokwae te apárokamp arop fárákapan kotriaka, náráp ninikaok paokop mo, kwatae ninik fek saráp yakria, man nkwakwe make kwatae kar sérrá paokopria, man younkwe sitea paokop i konap arop fákáreran ponankor kotia touwe tokwae nénk naenámpón. Aenángo maok, námoku am takrá paokopi nap fekamp touwe tokwae sámp nap ninik mwanapon.” ¹⁶ Am arop fárákapao apae-apae tére nap te, kwatae yak námpan énounkouprá ‘Kwatae nap’rá sérraria, ankwap ankankan warákár mo i konapon. Aeria námokunap ninikan saráp kikiánk napon. Am fárákap te námokuráp eran sakaprá warákár-sér i konapon. Tá arop ankwap fárákapamp ankankan ti mwar ritea kar porokwerá kákámánkar i konapon.

‘Yumo mér kárákáre fek yakáp kip’rá sénámp kar

¹⁷ Ononamp fárákap, yumo te nomp Jisas Kraisa Tokwae Karamp aposel fákárerao farákápap kar táman warko ninik kip. ¹⁸ Am fárákap te yumwan arakrá sériapon, “Nánkár yae pwarnám ke korop námp fek arop ankwap

✧ **1:9:** Lo 34:6; Dan 10:13; Yé 12:7-8 ✧ **1:11:** Stt 4:8; Nam 16:1-3,16,19-21,25-33; 31:15-16; 2 Pi 2:15-16; 1 Jo 3:12; Yé 2:14 ✧ **1:12:** 1 Ko 11:20-22; 2 Pi 2:13

fárákap Kwaro i konámp niníkan wouroumprá, man younkwe sirarrá námokuráp ninik kwatae fek kikiankrá paokop mwanape.” ✧ ¹⁹ Am taknap arop fárákap sios fákáreamp ninik sámpá yampourou napo, ankáránkamp pourouráp ninik fek yakáp mo i konapon. Apárokamp aropamp niníkaok saráp paokop napara, am fárákap te Yiki Kor Spirit morápono.

²⁰ Aeno ononamp fákáre, yumo ankár kápae kare por yumokuráp ninik kárákáre fek yakápria, yiráp Jisasén mér nap am te yiki kare ara, fwapia sámp-fákeyakápria maok, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén kar toropwap kip.

²¹ Kwaro yumwan warákár kare námpara, yumo ankár maomp wonae fik kar yakápria, maomp warákárnámp ninik numwar yumwan oupouroupea yaká yakanoria yénképá yakáp kip. Aeria maok, nomp Jisas Kraís Tokwae Karao yumwan aropompria yiki yaká yakáp mwanámp ti-sáp naenámpan yépekrá yakáp kipo. ✧

²² Yumo te arop ankwap fárákapán Kwarén mér nap fwapi kárákáre mo napan yonkwae touwe kip. ²³ Arop ankwap fárákap te wae yaomwi mek piká yakáp nap niampnámp, koupour kar yae topwe fek éréprá kák kipo. Arop ankwap fárákapao ankár kwatae kare niníkaok saráp tukupnap aropan aropomp kipo. Aeno am fárákapán yaewour mwaria nap kwamp te, maonap kwatae ankank yumwan korokwapantáno, mér fek kipo. ✧

Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanap kar

²⁴ Kwar te yumwan fwap taokeyak námpara, yumo te sikiríp mono. Mao te wae yumwan yiki kukarrá kák námpara, mao námokuráp wae kwapwe yaknámp némpouk éréképá pokeanáno, yumo kwatae niniki nap yak mono. Yumo ankár warákár tokwae kwapwe mwanapon. ²⁵ Am Kwar ankáránk támao nomp Jisas Kraís Tokwae Karao tére námp fek, nomwan warko érékép námpara, nomo ankár maomp e ankáránkan saráp sakap mwaro. Mao támao kárákáreráp wae tokwae fek yakria, nomp King Tokwae yakrá, kápae kare ankank te mao ponankor taokeyak námpon. Kwaromp am ankank te wokwaek kar ankank yoro mo fek kor taki yak, tá oukoumwan kor taki yak, tá nánkár wakmwaek kor taki yaká yak naenámpón. Am te kare tak námpono. ✧

✧ **1:18:** 1 Ti 4:1; 2 Ti 3:1-2 ✧ **1:21:** 1 Ko 3:9-11; Kl 2:6-7 ✧ **1:23:** Ro 15:1; 1 Ko 15:33 ✧ **1:25:** Hi 13:8; 1 Pi 1:5; 2 Pi 3:14

Kraiso Jonén Wakmwaek Korop naenámp Ankank Érik Yéknépámp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 60 a, 65 yopwar niamp arake fek, mao éréképá yárákimp arop Jono apár amor ke Patmos mek kalabusi yak nángo, Kwaro man ninik tokwaeráp yém yéknép.

Am yém te Kwaro kápae kare ankank wakmwaek korop naenámpan yéknép námpón. Am ke fek te, Kwarén mér monap arop fárákapao Kristen fákáreran touwe kwatae nénk napantá, am fárákapamp méran kárákáre sánkria, Jono mómá buk kumwi námpón.

Mámá buk fek te wakmwaek korop naenámp ankankan sénámp kápae kare wounáp kar am mek yak námpón. Wounáp kar fi kor te aránon: Jisas Kraiso te tokwae karara, maomp yae kor fek Kwaro kápae kare yopor arop apárok tirá néria, Satanén kor apárok anámpá pap naenámpón. Tá Jisas am takia pwar nángo, Kwaro koumteouráp arop kárákáre fek foukouri yakápi napan éréképeanángo, wourékam némpouk yae-párák kare yakáp mwanapan sénámpón.

¹ Mámá buk fek yaknámp kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan Jisas Kraiso érik farákáp námpóno. Kwaro am kar Jisas Kraisen mao náráp tére aropan, ankank koupour érik farákáranó yéknépaeria sánk námpón. Mao Kwaromp tére arop Jon ononampok náráp ensel sámp-kérép nángo, mao te onan am ankank táman yéknépria sénámpón. ² Ono am ankank wae nkea nampan am Kwaromp kar Jisas Kraiso yéknép námp táman érik farákáp nampon. Mámá kar te kare karono.

³ Arop mómá Kwaromp ankank wakmwaek korop naenámpan sénámp kar nkea farákáp konap, tá arop mómá profet kar wawi konap, tá arop mómá kumwi tenámpaok i konap, am arop fárákap ponankoran Kwaro ourour sánk naenámpón. Am te apae riteanápe, am ankank korop naerianámp ke te oukoumwan Kwaro wae séri námpara, mao ankár tak naenámpón.

Jono fákánek sios mek kar kumwirá nénkámp kar

⁴ Ono Jon ono mómá kar kukumwia provins Esia mekamp fákánek sios mek yakápnep koumteouráp arop, yumonapok tirá kérép rae. Onomp ninik te, Kwar oukoumwan yak námp, tá wokwaek kar yakámp, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámp, mao fwap námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewourria yonkwae porokwe nénkatoria nampon. Tá Kwaromp tére mwaria nánapnap fákánek spiritaó Kwaromp sia king éntér mwaek yakáp i konap, mao yumwan takanáponoria nampon. ⁵ Tá Jisas Kraiso te Kwaromp kar ponankor yae-párák farákáp konámp aropono. Mao te manékir sumpwia fárámpea, mao apárokamp king fárákapamp Tokwae Kar yak námpón. Onomp ninik te am yininkaopwe támao yumwan ninikria yonkwae porokwe nénk mwanapon. ⁶ Aeriaka mao nomwan maomp Naropwar Kwaromp pris tére mwanámp káká pwar nángo, Kwar námoku te nomp King yak námpón.

Maomp e tokwae, tá kárakáre tokwae te ankár yaká yak konámpono. Am te karenó! ✨

⁷ Yumo nkenk! Mao te koumwe mekia ék nánko, arop ponankor fwap mao námokuráp yi kare fek nke mwarea napon. Arop ponankor man oump fek faropap, tá nil fek pukupap, mao kuri nke mwanapon. Tá apárokamp kápae kare fi arop maniap táman ninikia, apae maorianria yonkwae touweria éménka wae mwarea napon. Ye! Am te waeman kare kar tak mwanapon. ✨

⁸ Kwar Tokwae Kar kárakáre tokwaerápao arakrá sénámpon: “Ono manénkir kar yak, tá wakmwae kar yak nampon.” Am Kwar támao oukoumwan yak, wokwae kar yak, tá nánkár wakmwae kor yaká yak naenámpo.

Jono Kraiséen nkenámp kar

⁹ Ono Jon ono te yiráp ankwapnápono. Nomo énéni Jisasomp aropono. Nomo énéni nomwan sápnap touwe sámp konámpon. Nomo énéni Kwaro taokeyak konámp fi mek yakáp námpono. Tá nomo ponankor touwe sámpea kárakáre fek fokopeyakáp i konámpono. Ono Kwaromp kar farákápria, tá ono Jisasén mér namp farákáp nampono. Aenanko, am fek táman onan fákapea santukupea solwara aokokwampianánko, yaknámp apár amor ke kánanke Patmos mek páte napo yak nampon. ¹⁰ Jisas Tokwae Karamp yae Sande fek, Yiki Kor Spirit onan oupouroup nánko, am fek táman onomp younkwe mwae arop kar niamp tékén wumwi nánko maok, am te wur kar niamp. ✨

¹¹ Aenángo am karao sérrá, “Ponankor ankank amo nke nap te, amo ankár buk fek kumwia fákánek sios mek tirá kérépampo. Amo Éfesus mekamp sios mek, tá Smerna mekamp sios mek, tá Pergamum mekamp sios mek, tá Taiataira mekamp sios mek, tá Sardis mekamp sios mek, tá Filadelfia mekamp sios mek, tá Leodisia mekamp sios mek arakrá tirá kérépampo.”

¹² Tak nánko, ono am onan kar sénámp aropan nke naeria sámp-arákár. Ono sámp-arákarea nke nanko, fákánek lam gol tankáp. ¹³ Tá ono nke nanko, arop ankáránkamp am lam ou mek yak. Am arop te Aropamp Táráp niamp. Mao te waempyam tokwaeri * yirimp tenánko, pikia pu kor yarápae fek tank nánko, am waempyam fek tapek parák gol † yumuntuk yirimp tenánko yak.

¹⁴ Maomp me pwae te sipsip pwae niamp wupwi ‡ kor kareria, tá koumwe wupwi niamp arake. Tá maomp yi te yaomwi yurunk niamp. § ¹⁵ Maomp pu kor te yaomwi tokwae mek yankapramp bras * waentar niamp. Tá ono maomp kar wa nanko te, ént tokwaerao souroukoup námp niamp. ¹⁶ Mao te fákánek térme yae-párak mwae tia fákeyak, tá bainat énénkér mwae wirápa waenámp maomp táp mek yakámp érik akár koropá yak. Maomp yimetáp te yámarao kárakáre fek tákapa waenámp niampono. ✨

✨ **1:6:** Kl 1:17-18; 1 Pi 2:9; 1 Jo 1:7; Yé 4:5; 17:14; 20:6 ✨ **1:7:** Mt 24:30; Jo 19:34,37; Ap 1:11

✨ **1:10:** Jo 20:1,19,26 * **1:13:** ‘Waempyam tokwaeri’ ran ninik mwanámp te, pris tokwae, tá profet, tá king, arake pourouráp arop tokwaerao yirimp konapan Jisaso kuri takeniamp arop tokwae yak námpan yéknéprá yirimp námpon. † **1:13:** ‘Gol’ te kingomp e tokwaeran wounáprá Kwaromp waentar kwapweran yéknép námpon. ‡ **1:14:** ‘Me pwae wupwi’ te ‘Yak sorokwap kor aropamp

me korokamp wupwi pwae niamp’rá sénámpon. § **1:14:** ‘Yi yaomwi yurunk niamp’rá sénámp te, Jisasomp yi te sios mek kápae kare ankank ponankor nkeria, ankákáránk aropamp kwatae ninikan kor nkea yopor námpan yéknép námpon. * **1:15:** ‘Yaomwi tokwae mek yankapramp bras’ te Kwaro kwatae ninikráp koumteouráp aropan kot naenámp kárakáre tokwaeran yéknép námpon. ✨ **1:16:**

Hi 4:12; Yé 19:15,21

¹⁷ Aenánko, ono man nkea mao pu páte yak námp fek wonae fik piká párákapea wae arop sumpwi konámp niampi yak. Aenampan maok, mao náráp yae-párák mwaek yae onomp pourouk papria sérrá, “Amo te apápi kwaponó. Ono manénkir kar yakamp, ono wakmwaek kar kor yak nampon. ¹⁸ Tá ono yiki yak konampono. Wokwaek ono wae sumpwiampan maok, amo nkea. Oukoumwan te ono yiki yaká yak nampon. Tá ono sumpwi mwanap ménkiamp ki, tá sumpwi aropamp némpoukamp ki te ono fákeyak nampon. ¹⁹ Aenampara, amo ankár mámá ankank oukoumwan yak námp nke nap, tá wakmwaek korop naenámp ankank nkeria kor kumwiampo. ²⁰ Amo wae mámá fákánek térme onomp yae-párák mwaek yak nánko nke naponó. Tá mámá fákánek lam gol nke naponó. Am te kar mek yak námpono. Tá am fi te ará: Am fákánek térme te fákánek siosomp ensel fákáre, tá fákánek lam te am fákánek siosono.”

2

Efesus mekamp siosnámpok sámp-kérépámp kar

¹ Am arop warko ankwap kar arakrá sér, “Amo ankár Efesus mekamp sios fákáreramp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te onomp yae-párák mwaek yae te térme fákánek ti-sámp yak, tá fákánek lam gol ou mek yárak i konampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae:

² Amo ponankor apae-apaenap ninik, tá waráp tére tokwae nap, tá amo kárakáre fek fokopeyaknap ninik te am te ono wae méri yak nampon. Tá amo kwatae niniknap aropan warákár mo kare napan kor wae mér nampon. Am arop fárakap amwan arakrá sér, “Yino kuri aposelono.” Aenapan maok, mao te aposel mono. Amo wae am fárakapamp kar youroukoupia am fárakapamp kwekárnap ninik nkea wae mér naponó. ✧ ³ Arop fárakap te amo onomp e sámp-fákeyak napan nkea, am fek amwan touwe kwatae nénk napon. Aenapo amo am táman kokwae mo, am touwe sámpea kárakáre fek fokopeyak konaponó. Am te ono wae mér nampon.

⁴ Aeno ono amwan kar arakrá sénae rae: Wokwaek amo wourékam mérap ke fek te, amo onan warákár kariapan maok, oukoumwan te mo naponó.

⁵ Wokwaek te amo kwapwe kare ninikiapan maok, oukoumwan te am ninik am pwate naponó. Aenapara, amo ankár wokwaekiap táman warko ninikia, oukoumwan kor kwatae ninik pwararea am kwapwe kare ninik fek akwapampo. Táte amo tak moria kwatae ninik younkwek sir mo napo te, ono amonapok koropea waráp lam warko pwarokwap nanae. ✧ ⁶ Aeno amo oukoumwan fákeyaknap yae-párák ninik te Nikolasomp firaonap kwatae ninik monoria yopor i konap te, am te kwapwe karenono. Ono kuri monoria yopor i konampono.

⁷ Ae konampara, arop waeman woupwirápara, mámá Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono fwap ‘Takae’rá sénanko, arop yiki yak sánk konámp yaoamp ki fwap sámpea fánaenámp. Am yao te yámar mek Kwaromp yopwar mek yak námpon.’” ✧

Smerna mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁸ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Smerna mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te

ará: ‘Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak namp aropono. Ono wokwaek wae sumpwiampan maok, oukoumwan te yiki yak nampao, ono amwan mamá kar sámp-kérép rae.

⁹ Amwan touwe korop námp, tá amo ankank moráp arop yak nap te ono wae mérampon. Aenampan maok, ono nke namp te, waráp waemp te Kwaromp ankank kápaé kareráp námpono. Amwan Juda ankwap fárakapao wouroump sénap te ono wae mér nampon. Am arop fárakapao sérrá, “Yino te Juda fi mekamp”rá sénapao maok, mao te Juda fi kare mono, Satanomp arop fi kare támaono. ✧ ¹⁰ Nánkár wakmwaek tae morok yumwan touwe sánk mwanapan maok, yumo táman apápi kwaponó. Yumo wawenk! Satano yumwan poupwekápría yumo yiráp méran mokop nap nke nae ritea arop ankwap fárakap tia fápákamánk naerámpon. Aenáno, yumo touwe sámprá tukupea fére-sámpramp yae * fek mwanapon. Aeno amo ankár Kwarén mér nap kárakáre fek sámpá yakrá akwapea amwan sámp-wouroumpnap ke fek napo kor, fwaponó. Ono amwan foporakorria manénkir kámákár akwap námpo sámp konámp ankank niamp yiki yak sánk nanampono. ✧

¹¹ Aenanampara, arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran fárakápnámp kar mamá fwapia wa kuno. Táte aropao yorowar kwe-pwarari námp te anánk sumpwirao man sámp mo kareno.’” ✧

Pergamum mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹² Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Pergamum mek yaknámp siosomp enselén kar ankwapmwaek kumwia sánkampo. Am kar te ará: ‘Ono te bainat tokwaeri énénkér mwaek wiráp kare námp sámp-fákeyak nampao, amwan mamá kar sámp-kérép rae: ✧

¹³ Ono waráp némp te wae mér nampon. Am némpouk Satano king yoroi yak námpono. Aeno amo onont kárakáre fek yakria, waráp mér nap mek wouroump mo i konaponó. Wokwaek am arop Antipas onomp kar farákáp konámp arop mao te amont yakria, onomp karwaok karrá tére náno, yiráp Satano poukeyak námp am némpouk am fek am arop fárakapao man sámp-wouroumpapono. Aeapan maok, amo am fek onan mér nap pwar moiapono.

¹⁴ Aeno ono amwan kar ankwapmwaek sénae rae: Amont arop ankwap fárakap Pergamum mek kwatae profet Balamomp ninikan sámpea kárakáre naponó. Am te ará: Mao wokwaek ankwap fi mekamp king Balakén Israel fi mekamp aropan kwekárá kwatae ninik fek tukup mwanap yénk naenámpria yéknépeanáno, am Israel fi ponankor taki naponó. Am te ará: Balak Israel firan, kwekár Kwarén ofainap nape fépérría, tá kokopor ninikaok tukupenkrá kwekárímpono. ✧ ¹⁵ Tá taknámp arop ankwap fárakap amont yakáp nap am fárakap te Nikolasomp firápamp kar sámpea mántwaok paokop napon. ¹⁶ Aenapara, amo ankár kwatae ninik yonukwek pwarampo. Táte amo tak mo napo te, kánanke kwarok ke fek amonapok koropea ono amont onomp táp mek yaknámp bainat fek yorowar nanae. ✧

¹⁷ Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran fárakápnámp kar mamá fwapi wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man yámar mekamp fir ankwapmwaek mek yak námp nénk nanampon. Tá ono man woupwi kor yumwi sánk nanampon. Am yumwi

✧ **2:9:** 2 Ko 11:13-15 * **2:10:** ‘Fére-sámpramp yae’rá sénámp te, ‘Fae tákáre ke fekia pwar naenámp’rá sénámp. ✧ **2:10:** Lu 22:31-32; 2 Ti 4:8; Je 1:12; 1 Pi 3:4 ✧ **2:11:** Yé 20:14; 21:8 ✧ **2:12:** Hi 4:12 ✧ **2:14:** Nam 25:1-9; 31:16 ✧ **2:16:** Yé 19:15; 22:12

te ono e wourékam am fek kumwi tenanko, arop ankwap am e mér mono. Arop yumwi sámþ námp mao saráp mér naenámpón.’ ” ✧

Taiataira mekamp siosén sámþ-kérépámp kar

¹⁸ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Taiataira mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te Kwaromp Táráp, tá onomp yi te yaomwi yurunk niamp, tá onomp pu te bras waentar kwapwe niampao, ono amwan mámá kar sámþ-kérép rae: ✧

¹⁹ Amo apae-apae nap ninik ponankor ono wae méri yak nampono. Amo arop fárákapan warákarrá, tá amo onan mér, tá amo arop fárákapan yae-wourrá tére nap te, ono wae mérampono. Tá amo kápae kare touwe sámpea kárakáre fek fokopeyak nap te, ono wae mér nampon. Tá nkwakwe make ninik amo manékniri nap, am te kwapwe karean maok, oukoumwan nap támao kwapwe kare kareno.

²⁰ Aeno ono anwan oukoumwan mámá kar sénae rae: Amo mámá yupu Jesebel taki yakanoria pwate napo, amont yak námpono. Am yupu te arakrá sér i konámpon, “Ono te profetono.” Aerá sénámpao maok, mao te onomp tére konap arop fárákapan kwekárá, kokopor i konap ninikaok tukuprá, tá kwekár kwarén ofa sánknáp nape fépér mwanap ninikaokenkria yékn námpono. ²¹ Ono te mao kwatae ninik am younkwek pwaranoria ankwap ke yépék nampan maok, mono. Mao te am kokopornámp kwatae ninik te younkwek sir mo námpono. ²² Aenámpara, wawenk! Ono am yupuan touwe sánk nanampono. Tá am arop fárákap méntér kokoporrá paokop napo kor, am kwatae ninik younkwek sir mo napo te, am fárákapan kor touwe tokwae sánk nanampon. ²³ Maomp wakmwaek tukupnap aropan kor tirá wour nanampon. Aenanampara, sios ponankor wae mér mwanapon: Ono te ponankor aropamp ninik mek youroukoup karia fákeyakrá, ono nopok yumwan ankákáranrá aminap puri fek, take pourouráp touwe nékn nanampon. ²⁴ Aeno ono oukoumwan yumo ankwap fárákap Taiataira mek yakápap koutteouráp arop yumwan sénampono: Yumo am karwaok mo, tá yumo am ‘Satanomp ninik mek kar tukupenk’rá sénap mér mo nap, yumwan ono arakrá sér rae: Taknap arop fárákap yumwan te ono warko ankwap tére am yumuntuk pap mo, fwaponno. ²⁵ Aeno ponankor ankank yumo ti-samp nap te, ankár sámþá kárakárerá tukupea ono koropnamp ke fek kipo. ²⁶ Táte arop yorowar kwe-pwar, tá mao onomp ninikaokrá akwapea mao sumpwiria pwarnámp ke fek nángo te, ono man kárakáre sánk nanko, mao fwap arop fi ponankor taokeyak naenámpón. ²⁷ Tá mao fwap ain yaopwae sámpea am fek kápae kare arop fi kárakáre fek poukwap námp te, aropao kwar fek yoroinap sospenan porokwapá fouria tiri yui sir konap niamp naenámpón. Am tére ono man sánk nanamp te onomp Naropwaro onan koumteouráp arop poukwapaeria sáþ námp niampono.

²⁸ Tá ono man térme Wap Kumur sánk nanampono. ✧ ²⁹ Aeno arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.’ ”

3

Sardis mekamp siosén sámþ-kérépámp kar

¹ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Sardis mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: ‘Ono Kwaromp fákánek Spirit sámp-fákeyak namp, tá fákánek térme samp nampao, ono amwan mamá kar má sámp-kérép rae:

Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampono. Arop fárakapao amwan arakrá sér, “Mamá sios te fwap yiki yak námpo.” Aerá sénapan maok, mono, amo wae sumpwi yak naponono. ² Aenapara, amo te ankár amp nap pwarará fárámpae! Waráp kápaé kare kwapwe kare ninik te oukoumwan fwap yak námpao maok, wae pwar naeria wae námp am amo ankár kárakáre fek fákeyakampo. Am te apae riteanápe, ono nke nanko, kápaé kare amonap ankank te onomp Kwaro nke námp fek ankwap ankárankamp yae-párák kare mono. ³ Amo wokwaek mamá Kwapwe Kare Kar wawia wae sámpapono. Aenapara, amo ankár táman warko nikia mántwoakria kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo fárámpria ampi tenap pwarará fárámp moia te, kánánkámp oukun naeria yaráknámp aropao i konámpnámp, ono amonapok korop nanko, amo ono korop naeramp ke mér mo nanape. ✧

⁴ Aeno amo te wae arop ankwap yinink oukoumwan Sardis mek yakáp nap maomp waempyam sámpá oumi pap moi naponono. Aenapara, am fárakap te fwap waempyam wupwi kor yiriria onont tukup mwanap pwi naponono. ✧ ⁵ Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man take pourouráp waempyam wupwi yirimpá papria, maomp e yiki yakáp mwanapamp Buk fek yaknámp te torokor mo, fwaponono. Ono fwap maomp e onomp Naropwaro nke námp fek, tá maomp ensel fákáre nke nap fek érik farákáp nanampono. ✧

⁶ Aeno arop te waeman woupwirápara, mao te ankár mamá kar Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.’ ”

Filadelfia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁷ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Filadelfia mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: ‘Ono yiki kare yakria ono kare kar ninik fi kor kareno. Ono te Devito sámp-yakámp ki sámp-fákeyak namponono. Ono ménki kikip nanko te, arop ankwap ankárankampao warko ménki kér mono. Tá ono ménki kéri tenanko te, arop ankwap ankárankampao warko kikip mono. Ae konampao ono amwan mamá kar má sámp-kérép rae: ✧

⁸ Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampon. Aeno amo nkeae! Amo nke nap fek ono ménki kik-pwate nanko yak námp te, arop ankwapao fwap kér naenámp pourou mono. Ono wae mér nampon: Amo te waráp kárakáre oukoumwan kánanke yak námp fek, onomp karwaok akwapria, apae-apaé koropánk náno, amo onan mér nap pwar moi naponono. ⁹ Amo mamá arop fárakap Satanomp firápao ‘Yino te Juda fi mekamp’rá sénapan maok, mao te Juda fi monap wae mérapono. Aenapan maok, am fárakap te kwekár sérarrá, kwatae ninik fek paokop naponono. Aeno amo wawae! Ono am fárakapan sénanko, waráp pu wonae fik me kor woukourria ono amwan warákár kare namp mér mwanapon. ✧ ¹⁰ Amo onomp karwaokria amo amwan koropnámp touwe ponankor sámpéa kárakáre fek fokopeyak naponono. Aenapara, ono fwap amwan taokeyak nanko, am kápaé kare apár mekamp ponankor koumteouráp aropan mokop nap nke naerianámp ankank korop

námpao kor, amwan te korop mo fwaponon. ¹¹ Ono amonapok koupour kar korop nanae. Amo sámp-fákeyaknap kwapwe kare ninik te ankár kárakáre fek fákeyakampo. Takria amo nopok sámp nanap ankank arop ankwap waráp kwapwe kare ninik kwe-pwarará, sámpantáno. ✧

¹² Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, onomp Kwaromp Yiki Kor Nap oumpwarani kwapnámp sámp-fokop tenanko, mao te am yiki kor nap pwarará, warko ek akwap mo kareno. Ono fwap man onomp Kwaromp e, tá onomp Kwaromp taun e, maomp pourouk kumwi nanampono. Am némp te Jerusalem wourékam, am te onomp Kwaronámpoknámp yámar mek pwararea ék naenámpon. Onokump wourékam e táman kor maomp pourouk kumwi nanampon. ✧

¹³ Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámara fwapi wa kuno.’ ”

Leodisia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹⁴ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Leodisia mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te kare kar fi kor yaknámp arop, ono Kwaromp kar ponankor yae-párak kare kare kar farákáp nampono. Ono te Kwaro ponankor ankank yoroinámp fi korao ono amwan mámara kar má sámp-kérép rae: ✧

¹⁵ Amo apae-apaenap ninik ponankor te ono wae méri yak nampono. Ono wae mér nampono, amo te námpare mo, amo te touwe fokor mono. Onomp ninik te amo fwap námpare yak nanap, tá amo fwap touwe fokor nanap. ✧ ¹⁶ Aenampan maok, amo te touwe fokor kare mo, tá námpare kare mono, amore mek námpare tae morok naponon. Aenapantá ono te amwan táp mekamp ak-sinae ramponon. ¹⁷ Amo te arakrá sér i konapon: “Ono te wae mani tokwae, tá ankank kápae kare tank nampon. Ono te ankank ankwap mo namp yak mono, ponankor fwap pwi nampon.” Aerá sénapao maok, mono. Amo kwatae kare yak napo, arop farákapao amwan aropomp mwanap pourou námpon. Amo te ankank moráp arop yakria, yi wurumpi yakrá amo pourou mwar waempyam yirimp mo, yak napao maok, amo am te mér mo napon. ✧ ¹⁸ Aenapantá ono amwan mámara ninik sánk rae: Onomp gol te yaomwi mek yankapea nanko yiki kwapwe námponon. Amo fwap am táman mani fek sámpea amo fwap mani tokwaeeráp arop yak nanaponon. Tá amo fwap waempyam wupwi mani fek sámpea waráp pourouk oupouroup napo, arop farákap fwap amo pourou saráp yak nap nke mo napo, amo fwap pwarápae mo nanaponon. Tá amo fwap gris marasin mani fek sámpea waráp yi mek papea, fwap nke nanaponon. ✧ ¹⁹ Táte ono ankwap arop farákapan warákár namp kwamp te, am farákapamp ninik kwatae fwapokwap naeria am farákapan yopor i konamponon. Ae konampara, amo ankár amoku i konap ankankan ninikia am ankank kwatae te younkwe mwaeek sirampo. ✧ ²⁰ Amo onan nkeae. Ono ménki fek fokoheyakrá poporokwaprá yak namponon. Táte arop ankwap onomp kar wuri wawia onan ménki kik-pwar nángo te, ono am mek youmpea am aropént yakria, tá ono méntér fár, tá mao onont fánaenámpon. ✧ ²¹ Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono fwap man sénanko, onont onomp sia king fek tank naenámpon. Am te wokwaeek ono

✧ 3:11: Je 1:12 ✧ 3:12: Yé 14:1 ✧ 3:14: Kl 1:15; Yé 19:11 ✧ 3:15: Ro 12:11 ✧ 3:17: Lu 12:21; Je 2:5 ✧ 3:18: Ais 55:1 ✧ 3:19: Hi 12:7 ✧ 3:20: Jo 14:23

kuri yorowar kwe-pwararea onomp Naropwarént maomp sia king fek tank namp niamp taknám naenámpon. ✱

22 Ae naenámpara, arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnám kar má fwapi wa kuno.’ ”

4

Yámar mek Kwarén lotunap kar

1 Am kar wae pwar nánko, ono yámar mek nke nanko, ménki ankáránkamp kikir akwap nánko, am meknám arop kar wur fokop nám niamp ono manénkir wawi namp niamp, take fek onan sérrá, “Amo narek mapek aokae! Ono amwan wakmwaek koropánk naenám ankank yénk nae.” 2 Aeránko maok, ankár kar Yiki Kor Spirit onomp pourou mek kárákárea wae nánko, ono yámar mek nke nanko, kingomp sia ankáránkamp tank. Aenánko arop ankáránk am sia fek tank. ✱ 3 Aenánko maomp wae te mani tokwae fek sámp konap yumwi jaspá waentar niamp, tá noumouri kor yumwi konilian niamp. Tá am fek fou yimpnám niampao sia king fek koropea arákari kimpá yak nánko, am te yiki kor yumwi emeral niamp pourouráp nke nampono.

✱ 4 Tá am fek nke nanko 24 sia am sia king tokwaeran ikir tankáp nánko, arop taokeyakáp konap arop 24 * sia fek tankáp. Am arop taokeyakáp konap aropamp pourouk te waempyam wupwi yiriria, maomp me korok gol fekamp kump woukouria tankáp. 5 Am sia king feknám mékér wae te fápákár akwap nánko, tá maomp pourounk tokwae te oukurér párákápnám niamp. Am sia wonae fik te fákánek sarom wae yakáp. Am sarom te Kwaromp fákánek spiritan wounáp námpon. 6 Am sia king wonae fik te ankwap ankank ént solwara tokwae niamp yak. Aenánko, am te glas mek nke napo, koukwe kwapwe konám niampono.

Tá yiworaopwe ankank yiki yakáp nap amore mek yakápria am sia king wonae fik ikir yakáp. Am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap kápae kare yi † éntér mwaek, tá younkwe mwaek kuri oupouri yak. ✱ 7 Ankáránkamp ankank yiki yak nám te laion niamp. Anánk ankank yiki yak nám te bulmakau touroup niamp. Yinink ankank yiki yak nám te maomp yimetáp te arop niamp. Yiwor ankank yiki yak nám te ant tu tokwaerao narek furukarea yarak nám niamp. † 8 Am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap te am ankákáránk námoku te tokwampok yowe pwaerápono. Tá kápae kare yi am fárákápnám pourouk oupoupouri yak nám te pu-pwaek kuri yakáp, tá mek kuri yakáp námpon. Tá yámaroak, tá kumuruk kuri am fárákáp te arakrá sér i konapono:

“Kwar Tokwae Kar te
ponankor kárákáre tokwaeráp,
mao te yiki kare,

✱ 3:21: Mt 19:28 ✱ 4:2: Ais 6:1 ✱ 4:3: Ese 1:28 * 4:4: Arop ankwapao arakrá ninik i konapono: ‘Arop taokeyakáp konap arop 24’ te, ankwap 12 te Jekopomp tárápu éntér-sámpramp mwearoan wounáprá, tá ankwap 12 te éntér-sámpramp aposel fákáreran wounáprá. Takia tapokwape te 24no. Kwar te arop ponankoramp Kwarono. Sapta 21:12,14 fek yaknám karan mént nkeae. † 4:6: ‘Kápae kare yi’rá sénám te, yérékra yakáprá pwar mo, tá ninik kour tokwae karrápono. ✱ 4:6: Ese 1:5-10 † 4:7: Arop ankwap fárákáp arakrá ninik: Kwaro yoroimp ankank ponankor man lotu i konapono: Yao pwaé mekamp fir ou mekamp fir tokwae kwapwe, tá aropao poukwap napo tére konap fir ou mekamp kárákáreráp fir, tá ant ou mekamp koupour kar furukur konám, tá ankank ponankor taokeyak konám yonkwae kourráp arop.

mao te yiki kare,
 mao te yiki kare.
 Mao te wokwaek kar yak,
 tá oukoumwan yak nâmp,
 tá nânkâr wakmwaek kor yakea korop naenâmpôn.”
 Am fârákapao makrá sênâp te anepér mo i konapono. ✧

⁹ Am yiki yakâpnap ankank te yiki yaká yaknâmp Kwaro sia king tokwae fek tank nâmp táman warákárria man loturia, maomp e narek sampokrá ‘Aesio’rá sér i konapono. Tá kâpae kare por am yiworaopwe yiki yakâpnap ankank tak nap te, ¹⁰ am 24 arop taokeyakâp konap fârákap támao kor, Kwaro sia king tokwae fek tank nânko, wonae fik pourou méntér éntér mwaeknâmp tukupá pér i konapono. Tá am fârákap man lotu nap te, mao yaká yaknâmp aroponoria napon. Aeria am fârákap nárâp gol fekamp kump sia king tokwae tanknâmp wonae fik épéria sérrá, ✧

¹¹ “Tokwae Kar! Amo yinomp Kwarono.
 Amo támao narek karaok yak napo,
 amwan kâpae kare aropao warákárria
 warâp e narek sampokria,
 warâp kárakâre ankore mek yakâp mwanap te
 wae pwi kare yak nâmpôn.
 Am te apae riteanápe,
 Amo ankank ponankor yoroï naponô.
 Amoku warâp ninik fek yoroïa napo,
 am ankank ponankor oukoumwan yak nâmpôn.”

5

Jono buk ankwap moukoupramp nkenâmp kar

¹ Kwaro sia king fek tankea, maomp yae-pârák mwaek yaek buk ankârankamp sâmpá tank nânko nke nampono. Am te pu-pwaek, tá éntér mek kuri kumwi tenapo yak nâmpôn. Tá am buk te fâkânek éntu torompia fâpâkamânkia pwate naponô. ² Tá ono nke nanko, kárakâre kor ensel ankwap tékén arakrá wumwi, “Kwapwe kare arop te wa máamá buk fekamp torompi tenap éntu má kwarâp naenâmp fwap pwi nâmpôn?” ³ Yámar mek kuri tak naenâmp arop ankwap yak mo, apârok kuri yak mo. Kwar ankore mek kuri am buk aokoroepa am buk mek nke naenâmp te yak mo karenô. ⁴ Ono nke nanko, arop fârákap te am buk fwap aokorop-pwar naenâmp arop nke mo mwanap pourou nâmpantá, ono táman yonkwae touweria éma wae nampono. ⁵ Aenânko arop taokeyak konâmp arop ankârankao onan arakrá sér, “Amo émi kwapono. Amo nkeae! Juda fi meknâmp laion korop nâmp te, mao king Devitomp arák fekamp taonono. Mao te waeman yopor aropan yorowaria kwe-pwarará apârok anâmpá pap nâmpara, mao fwap am buk fek éntu fâkânek ke fek torompiramp kwaráprá fupukuraerá akwap naenâmpôn.”

Jono Sipsip Morok nkenâmp kar

⁶ Aerâmpân maok, ono nke nanko, Sipsip Morok ankârank fokopeyak nânko, am te wokwaek faropea napo, sumpwi nâmp niamp pourourâp. Mao te sia king fek tank nânko, am fek am yiworaopwe ankank yiki yakâp nap, tá

arop taokeyakáp konap aropamp sia man ikarea napo, am kuk mek tank. Aenánko, am te souwe fákánek aokránkirámp, tá fákánek yi. Am yi te Kwaromp fákánek spiritono. Kwaro am fákánek spirit te ponankor apár mekmwaek tirá kérép námpono. ✧ ⁷ Am Sipsip Morok te mao akwapea Kwaromp yae-párak mwaek yaekamp buk am sámp. ⁸ Mao wae am buk sámpeanánko maok, am ankank yiki yakáp nap, tá 24 arop taokeyakáp konap arop, am fárakap Sipsip Morokamp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér. Am fárakap ankákárak námoku gita niamp sámp, tá dis gol ankárakamp am mek paura nánákáre yankap konap top-pwarámpá yak námpráp sámp. Am te Kwarén kounteouráp aropao kar toropwap i konap wounápono. ✧ ⁹ Tá am fárakap takria maok, tár wourékam arakrá sámp:

“Amo fwap fákánek ke éntu torompiramp buk sámpea, am kwaráp nanap pwi kar naponu.

Am te apae riteanápe,
wokwaek arop fárakapao
amwan faropea sumpwi pap napo,
waráp yiri fek amo arop fárakapan
yamokwapea Kwarén sánk naponu.
Ye! Amo te ponankor arop fi,
tá ponankor karráp,
ponankor apár mekamp,
tá nkwakwe make pourouráp ponankor makia,
máte amo warko yamokwap naponu. ✧

¹⁰ Amo takia napo,
am fárakap yinomp Kwaromp
pris fákáre yakáp napo,
mao am fárakapamp King yak námpon.
Tá am fárakap te king yakápria,
apárokamp kounteouráp arop fárakapan
poukwap mwanapon.” ✧

Sipsip Morokamp e narek sampoknap kar

¹¹ Tá ono warko tokoreyakria, kápae kare enselomp kar wawi namponu. Am fárakapan te kouroump mwanap pourou mono, kápae kare fopwakwap-fopwakwapono. Am fárakapao kingomp sia, tá am ankank yiki yakápnap ankank, tá arop taokeyakáp nap aropan kor ikiri yakápria maok, ✧ ¹² am fárakapao tékén arakrá wumwi:

“Mámá te Sipsip Morok wokwaek faropea sumpwi papapono.
Mao te waeman e tokwae,
tá ponankor kwapwe kare ankank,
kwapwe kare yonkwae koukour,
tá kárakáre tokwae kar sámp naenámp te,
waeman pwi kare yak námponu.
Kápae kare arop maomp e narek sampokria
man warákarrá ‘Aesio’rá sér mwanap te,
waeman pwi kari yak námpon!”

¹³ Tá ono kápae kare nkwakwe make ankank Kwaro yoroi nám yámar mek yak namp, tá apárok yak nám, tá némp mek yak nám, tá solwara mek

yak námp, maomp kar wawi nampono. Ye! Ponankor ankank ponankor mekmwaekamp yakáp nap, ono wa nanko, am fárakapao arakrá sér:

“Am arop te náráp sia king fek tank nánko,

tá Sipsip Morokao kuri am yawor
fwap kápae kare ‘Aesio’rá sénap kar,

tá e tokwae sánknep,

tá warákár,

tá kárakáre am te waeman

fwap kápae kare por

sámp saráp yaká yak nenepón.”

¹⁴ Tá am yiworaopwe yiki yakápnep ankank támao sérrá, “Am te kare tak mwanapon.” Tá arop taokeyakáp konap fárakapao maomp wonae fik tukupá pérrá man lotu napon.

6

Sipsip Morokao buk fekamp éntu kwarápnámp kar

¹ Tá ono nke nanko, Sipsip Morok mao am buk éntu fek fákánek ke torompi tari nap anárankamp ke kwarokwap. Aenáno, am fek ono wa nanko yiworaopwe ankank yiki yakápnep am ou mekcamp ankwap anárankampao kar sénánko, maomp kar te oukuréao párákapnámp niampria mao sérrá, “Amo koropae!” * ² Aerá sénánko ono nke nanko, wupwi kor hos, tá am fek arop tankria pir sámpá tank. Aenáno, yorowar kwe-pwar konap kump man sánk napo, yorowar kwe-pwarará akwapria mao am yorowar kwe-pwarnámp tére oukoumwan térea waerá akwap námpon.

³ Tá Sipsip Morok buk fek éntu niamp torompi tenap anánk ke fekamp kwarokwap nánko, am fek ono wa nanko, anánk ankank yiki yak námp mao sérrá, “Amo koropae!” ⁴ Tá am meknámp hos ankwap korop. Am te noumouri kor. Am fek tanknámp aropan kárakáre sánk napo, mao fwap apárokamp koumteouráp aropamp kwapwe kare ke tirá épéri pwar nánko, am fárakap fwap arop ankwap fárakapan tirá wour mwanapon. Aeria man bainat tokwae kar am tére naenámp sánk napono.

⁵ Tá Sipsip Morok buk fekamp éntu niamp torompinap yininkan kwarokwap nánko, am ke fek ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakáp nap yininkao sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, ono hos yákáre kor * nke nampono. Am fek te arop firamp kápae purump konap skel yaek samp-tank. ⁶ Tá ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakáp nap meknámp arop kar niamp ankwap arakrá sér, “Amo sospen kánanke mek wit anárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae! Tá amo yininkaopwe sospen kánanke mek balí anárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae. Aeno amo wel ntia wain souroumpouri kwapono.”

⁷ Tá Sipsip Morok buk fekamp yiwor éntu kwar-pwar nánko, am ke fek yiworaopwe ankank yiki yakáp nap mekcamp yiworao sérrá, “Amo koropae!”

⁸ Aeránko ono nke nanko, pourou yar faokor akwapnámp hos ankwap am meknámp korop. Aenáno, am fek arop tank. Maomp e te Sumpwi. Tá arop ankwap maomp e te Yaomwi mek Pik mwanap maomp wakmwaek tank. Am anánkaopwean takenkia kárakáre sánk napo, mao koumteouráp arop

* **6:1:** Yé 5:1 * **6:5:** ‘Yákáre kor hos’ te nánkár wakmwaek pwar naenámp yae fek nánko, yae-porokwe tokwae korop naenámpan yéknép námpon.

ponankor yiawor mwaekamp ankárank mwaekamp kirikiri ponankor tirá wour nenepón. Tá am anánkaopwerao tirá wour nenep te bainat fek, tá yae-porokwe tokwae fek, tá nkwaekwe make touwe fek, tá apárokamp yao pwae mekamp nape firao, arake fek tirá wour nenepón. ✧

9 Tá Sipsip Morok buk fekamp éntik éntu kwar-pwar nánko, ono nke nanko, waemp fákáre alta ankore mek yakáp. Am arop fárákáp te wokwaek Kwaromp kar sámpea kárákáreria arop ankwap fárákápan am kar fárákápapo, táman yoporap arop fárákápao tirá wouriap aropono. ✧ 10 Am waemp fákáre tékén arakrá wumwi, “Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Kar e! Amo yiki kareno! Waráp ninik te ponankor kare karonó! Apaekamp ke akwapea pwate nánko, amo apárok yakápnáp arop fárákápan kotria yinan tirá wouri nap fek am fárákápan nopok érou nanapono?” ✧ 11 Aenapo Kwaro am fárákápan waempyam wupwi tokwaeri moumountukri nénkria mao am fárákápan arakrá sér, “Yumo ankár kánámpár anepér tae morokenke. Nánkár am yopor aropao yumont ankárankamp tére konap yiráp ankwapyaenáp arop fárákápan kor takrá tirá wouranápono. Nánkár am kouroumprá akwapea pwi nánko, Kwaro fwap am fárákápan nopok érou naenámpón.” ✧

12 Tá Sipsip Morok éntu niamp buk fekamp fákáp tenap tokwaman kwarokwap nánko, ono nke nánko, némp yérur tokwae koropria apár ponankor oupouroup. Tá yámar te arákarea yam turupwi nokore niamp araknám nánko, yunk te ponankor noumouri koria maok, yiri niampi akwap. ✧ 13 Yámar mekamp térme te ponankor apárok mukaria ékrink nám p te yao fik kirao oukouwman noumouri mo námpan ouwiraó nánko, némpouk ponankor ékrink i konám niamp. 14 Yámar me tokwaerao kor kwanpae moukoupá pap konap niamprá akwap te. Tá faonkwe, ént mekamp apár amor ke fárákápan kor am yakáp i konap pwarará érékéri tukup. 15 Tá apárokamp king fárákáp ntia e tokwaeráp arop fárákáp, tá soldia fákáreamp kepten fárákáp, tá mani tokwaeráp arop fárákáp, tá kárákáre kor arop, tá kápae kare arop kwaporok tére konap, tá kápae kare arop fwap párák yakáp i konap, am fárákáp énéni ponankor pirikimpea apár mekmwaek, tá kounk fi mekmwaek wouri yakáp. ✧ 16 Tá am fárákápao kápae kare faonkwe tokwae, tá péri wi aran wumwirá, “Yumo ankár yinomp pourouk mapek koropá péria Kwaro sia king fek tankrá nke naenámp fek, tá Sipsip Morokamp yonkwae pwarámp korop naenámp fek yinan oupoupourenke. 17 Am te apae riteanápe, am Yae Tokwae fek te am anánkaopwerao arop fárákáp kwatae niniki nap fek nopok touwe kwatae nénk nenep yonkwae pwarámp te wae korop námpon. Aenámpara wa fwap am kwe-pwararea yak naenámpón?”

7

Kwaromp firáp yakápnáp arop fárákápan taok káknám kar

1 Ono am yém niamp nkea pwarará, ankwap yém nke nanko ensel yia-woraopwe apár mek yiawor woupwi mwaek foukouri yakáp. Am fárákáp te apárokamp yiawor mwaekamp apár mwaekamp ouwipár sám-fákeyakáp napo, ouwipár apár mek korop naenámp pourou mo, solwara mwaek kuri korop naenámp pourou mo, yao yowe mek kuri korop naenámp pourou mo. 2 Tá ono nke nanko, ankwap ensel yámar aok konám mwaeknám

✧ 6:8: Ese 14:21 ✧ 6:9: Jo 16:2 ✧ 6:10: Yé 16:5-7 ✧ 6:11: Yé 3:4-5; 7:9,13-14 ✧ 6:12: Mt 24:19 ✧ 6:15: Ais 2:19

yámar meaoak korop. Mao te yiki yak konámp Kwaromp taok pap konámp sámpea am yiworaopwe ensel Kwaro apár ntia solwara souroumpouri siranáponoria kárakáre sánknámp ensel táman kárakáre fek tékén wumwi. ³ Aeria mao arakrá sér, “Yumo te apár ntia solwara, tá yao aráte koupour souroumpouri kwapono. Nánkár yino Kwaromp tére aropamp yépe kor fek maomp taok kákea pwar náno maok, wakmwaek yumo am ankank fwap souroumpour mwanapono.” ✧ ⁴ Tá ono wa nanko, koumteouráp arop fárákapan Kwaromp taok kákrámp kouroump napan ‘Arakae’rá sér, “Mao 144,000 ankákárank Israel fi mekamp ponankor koumteouráp aropan Kwaromp taok káká pwar.” ⁵ Aenapo maok, Judamp fekamp 12,000 taok sámp, ta Rubenomp fekamp 12,000, tá Gatomp fekamp 12,000, ⁶ tá Aseromp fekamp 12,000, Naptalaimp fekamp 12,000, tá Manasamp fekamp 12,000, ⁷ tá Simionomp fekamp 12,000, tá Livaimp fekamp 12,000, tá Isakaromp fekamp 12,000, ⁸ Sebulunomp fekamp 12,000, tá Josepomp fekamp 12,000, tá Bensaminomp fekamp 12,000. Mámá arop fákáre mao Kwaromp taok sámp naponno.

Kápaé kare arop ou tokwae Kwarén lotunap kar

⁹ Ono am ankank ponankor nkea pwarará, ono warko tokoreyakria nke nanko, kápaé kare koumteouráp arop fárákap koupoukour yakáp napo, am arop fárákap te kouroumpea pwi mwanap pourou mono. Am koumteouráp arop fárákap te nkwakwe make pourou yipiráp, tá kápaé kare arop fi ponankor, tá ponankor apár mekamp, tá ponankor mounountukri karráp, am fárákap sia king wonae fik, tá Sipsip Morok nke námp fek foukouri yakáp. Am fárákap te wupwi kor waempyam tokwaeri yiriria, tá oupuk pwae yaek tia, ✧ ¹⁰ arakrá tékén wumwi, “Nomp Kwar sia king fek tank námp, tá Sipsip Morok am yaworao nomwan warko éréképea nepo, nomo oukoumwan yae-párak yakáp námpono.”

¹¹ Tá ensel fákáre ponankor, tá arop taokeyakápnep arop fákáre ntia yiworaopwe ankank yiki yakáp nap, am fárákap sia king ikarea yakáp. Tá am fárákap sia king wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá péria Kwarén lotu. ¹² Aeria arakrá sér, “Kare karono, nomo nomp Kwarén warákára wae mwaro. Aeria nomo maomp e tokwae érik sér mwaro. Mao te ponankor kwapwe kare ninikrápara, nomo man fáparákrá maomp e narek sampok mwaro. Mao te kárakáre karenó. Ye! Ponankor kárakáre tokwae te maomp pourouk yak námpono. Mámá ponankor ankank te maomp sarápono. Kare karono.”

Am fárákapao touwe sámpnap ke wae pwarnámp kar

¹³ Tá taokeyak konámp arop ankwapao onan sérrá, “Mámá wupwi kor waempyam tokwaeri yirirnap arop fárákap máte wanon? Tá am fárákap te maoknámp korop napon?” ✧

¹⁴ Tá ono nopok man sérrá, “Tokwae Kar e! Amoku támao amo mér napon.” Tá mao onan sérrá, “Mámá arop fárákap te wokwae touwe tokwae yopor

aropao nénkapo, tia yakápiap arop fárákapono. Am fárákapamp waempyam te Sipsip Morokamp yiri fek yáraría napo, maomp waempyam wupwi kwapwe námpono. ✧ ¹⁵ Aenapara, am fárákap Kwaromp sia king wonae fik foukouri yakóp napon. Tá yámarao, tá kumuruk kuri maomp Yiki Kor Nap mek maomp tére tére konapono. Tá Kwar am sia king fek tank konámp, mao námoku am fárákapént yakria taokeyak naenámpo. ✧ ¹⁶ Aenángo am fárákap te mwae touwe mo, éntántá níkip mo mwanapono. Am fárákapan yámar touwe fokor mo, tá ankwap ankank man pourou touwe fokor mo naenámpo. ¹⁷ Am te apae riteanápe, Sipsip Morok sia king amore mek yakria am fárákapan sipsip taokeyak konámp aropnámpt taokeyak námpono. Mao te fwap am fárákap éréképea ént oukurnámpt fik akwap nánko, am fárákap yiki yak sánk konámp ént fár mwanapono. Tá am fárákapamp yi mekamp émti Kwaro torokor nánko, am fárákap warko éménk mono.” ✧

8

Sipsip Morokao buk fekamp fákánekan éntu kwar-pwarnámpt kar

¹ Tá Sipsip Morok buk fekamp fákánekan tompnámpt éntu kwar-pwar nánko, am ke fek te pourounk kánanke yak mo, tá yámar mek kar sérar mo, akwapea hap aua fek. ² Aenángo, wakmwaek ono nke nanko, ensel fákánekan Kwaromp wonae fik foukouri yakáprá fákánekan wur tia fákeyakáp. ³ Tá ensel ankwap koroepa alta wonae fik fokopeyak. Mao te gol fekamp dis am mek paura nánákáre souri pokanoria yankap konap yaek sámp-fákeyak. Aenángo man kápae kare paura nánákáre nénk. Am enselo am tia, kápae kare Kwaromp firáp aropamp kar toropwap i konap koupoukarea mént tapokwapea Kwarén ofa i konap golráp alta fek paprá Kwarén sánk. Am alta te Kwaromp sia king wonae fik yak námpon. ⁴ Tá am yaomwi souri paura nánákáre yankap nap, ntia Kwaromp koumteouráp aropamp Kwarén kar toropwap i konap, am ponankor enselomp yaek pwarará narek pokea Kwaromp nás mek. ✧ ⁵ Aenángo ensel paura nánákáre yankap konap dis am sámpae alta fekamp yaomwi am dis mek top-pwarámpea am yaomwi sámpará apárok sir. Mao apárok sirará pwaránko oukurér tokwae párákápria pourounk tokwae nánko, mékér wae fápárákár akwap nánko, apár némp yérur tokwae.

Ensel yiworaoopwerao wur fukurnap kar

⁶ Tá am fákánekan ensel fákánekan wur kor tia yakáprá wae wur foukour mwaria nánap. ⁷ Tá ensel ankárankamp mao náráp wur fokop nánko maok, warákam ais, tá yaomwi ntia yirirént tapokwapea apárok kwarokor pik. Aenángo, ponankor apár yinink mwaekamp ankwap ankárank mwaek kikiri mwaekamp apár, tá am mwaekamp yao ponankor, tá yiki kor apwar pwaeran kor ponankor yaomwirao fári pwar. ✧

⁸ Tá ensel anánkao náráp wur fokop nánko, faonkwe tokwae fek yaomwi yurunknámpt niamp sinapo, solwara mek piká párákap. Am solwara te yinink mwaek fékerrá oumwi kákea pwate napo, ankwap ankárankamp mwaek te yiri arákarrá yak. ⁹ Aenángo am solwara mek yiki yakápnámpt ankank yinink mwaek pir-pwara nap am te ankárankamp mwaek fi te ponankor surumpwi

pwar. Tá sip yinink mwaek pirékarea pwaranap, ankárank mwaek ponankor tokopá akwap. ✧

¹⁰ Tá ensel yininkao náráp wur fokop nánko maok, térme tokwae ankárankamp yaomwi kare saromnámp yurunkia am yámar mek pwararea apárok piká párákap. Ént yinink mwaek pir-pwarará oumwi kák tenap am térme ankárankamp mwaek ént oukurnámp mek, tá ént kar mek piká párákap. ¹¹ Am térmeamp e te Top i konámp Marasin. Am ént yinink mwaek pirékarea pwatenap ankárankamp mwaek te, am ént wae top kwatae kare. Aenángo kápae kare arop am ént fánapo, am fárákapamp yare mek topa wae nánko, am fek surumpwi naponó.

¹² Tá ensel yiaworao náráp wur fokop nánko, yámar ntia yunk, tá térme ponankor yinink mwaekamp ankárank mwaek ponankor souroumpouri yakáp napo, wae yokor konap am táman kor yinink mwaek pirékarea napo, ankárank mwaek kirikiri wae yokor konámp akwapea kirikip. Aenángo, yámar ntia kumur ankárankamp mwaek kirikiri te wae yokor mono.

¹³ Tá ono nke nanko, tu tokwae ankárankamp yámar mek amorik furukarea akwap. Ta ono wa nanko, mao tékén arakrá wumwi, “Koupoutáráp nap, koupoutáráp nap, koupoutáráp nape, apárokamp koumteouráp arop koupoutáráp nape! Am te apae riteanápe, ankwap yininkaopwe ensel mao náráp wur foukour mwarea nap te, touwe tokwae koumteouráp arop fárákapan korop naenámpón.” ✧

9

Ensel éntirao wur fokopnámp kar

¹ Ensel éntirao náráp wur fokop nánko maok, ono nke nanko, térme ankárankamp yámar mek pwarará, apárok piká párákap. Aenángo, Kwaro man am apár me tokwaeri fi tikipnámp yak monámp ménki kikip naenámp ki sánk. ² Am térmeao am me kik-pwaránko, am me meknámp yaomwi tokwae yanknap souri niamp aok. Aeria am souri te yámar ntia ouwipáran oupouroup nánko, yámar ntia ouwipár akwapea kirikip. ³ Aenángo, kápae kare tákár oumpwe niamp am yaomwi souri meknámp apárok pikrink. Tá am fárákapao sámpnap kárákáre te kaoamp touwe sánk konámp kárákáre niampria, am te arop yamp nánko touwe tokwae naenámp ankankono. ✧ ⁴ Tá am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te apwar pwae, tá apárokamp nkwakwe make ankank némpouk forokor konámp, tá yao ankwap aráte kwatae pap kwapono, mono. Yumo ankár am arop fárákap Kwaro naráponoria yépe kor fek taok paprá kumwi námp yak monámp aropan sámpá kwatae pap kipo. ✧ ⁵ Yumo am arop fárákapan touwe sánk nap te akwapea éntik yunk napao maok, am arop fárákapan te tirá wouri kwapono.” Tá am arop touwe kwatae nénknámp kao niamp am támao arop yourounkwe nánko, touwe tokwae naenámpón. ⁶ Am taknámp ke fek arop wae sumpwi mwaria mwaek kup oupourounk napao maok, am sumpwi mwanap mwae kup te nke mono. Yé, arop sumpwi mwar kar napao maok, sumpwi te am fárákapan sámp mono.

⁷ Ono nke nanko, am tákár fákáre te hos fákárerero yorowarrá tukup mwaria nánap nap niampono. Am ankank fárákapamp me korok te gol fekamp kump niamp woukouri yakáp. Tá am fárákapamp yimetáp te arop yimetáp niamp. ⁸ Tá am fárákapamp me pwae te koumteouramp me pwae éréri niamp

pourouráp. Tá am fárákapamp yu kor te laionomp yu kor niamp. ⁹ Am fárákapamp éntér kor fek te kapa fekamp kárae yiriria yakáp. Tá maomp yowe pwae énk te yorowar mek tukup mwanap kápae kare hosráp karisamp ounk niampono. ¹⁰ Am fárákapamp kore te kao kore kor niampria, aropan touwe sámp naenámp marasin am meknámp sánk konámp kore kor wiráp yak námpon. Tá am fárákapamp kore kor te arop touwe sánkrá akwapea éntik yunk fek naenámp kárákáre samp napono. ¹¹ Am fárákap te waeman taokeyak naenámp king yak námpon. Am king te apár me éri fi tikipnámp yak mo, ankár piknámpamp enselono. Am ensel te Hibru kar fek maomp e ‘Abadon’ ri konapono. Tá nomp Grik kar fekamp e fi te ‘Kápae kare ankank kwataerá kák naenámp aropono’.

¹² Má manénkir koropnámp touwe tokwae kwatae te wae pwar námpon. Wakmwaek korop naenámp touwe tokwae oukoumwan anánkaopwe yak námpon. ✧

Ensel tokwamao wur fokopnámp kar

¹³ Tá ensel tokwamao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, Kwaromp wonae fik yaknámp alta gol fek yiawor woupwi meknámp kar sér. ¹⁴ Mao am wur fákeyaknámp ensel tokwaman arakrá sér, “Am ensel yiaworaopwe ént Yufretis mwaek fákápá yakáp nap amwar pwar napo tukupanápono.” ¹⁵ Aeránko maok, mao wae am yiaworaopwe ensel pwar nánko, wae am fárákapao ponankor koumteouráp arop yinink mwaekamp pirékara nap ankárank mwaek kirikiri ponankor paoki pwar naenámp. Am ensel fárákap te am tére mwanámpria am ke korop naenámp am yae, tá am yunk, tá am korop naenámp yopwar táman yépékrá nánapi yakáp napon. ✧ ¹⁶ Tá soldia fákáre hos fek tankáp nap te 200 milion. Ono am kouroumpea sénapo, wawi nampono. ¹⁷ Tá ono yém niamp arakria hos fákáre am fek arop tankáp nap nke. Am arop fárákapao yiririnap kárae fek yaknámp te noumouri kor, tá muru kor, tá yar kor. Am hosamp me kor te laionomp me kor niamp arake, tá yaomwi yurunk ntia souri, tá yumwi salfa fekamp yaomwi maomp táp meknámp koroprá fápákár akwap. ¹⁸ Am fárákapao koumteouráp arop ponankor yinink mwaek pirékarea pwar napan ankárank mwaek te mámá yinínkaopwe ankank kwatae fek paoki pwar napon. Am mámá yaomwi, tá souri, tá salfa yumwi fek yaomwi yurunk námp, hosamp táp meknámp korop námp, am fek paoki pwar napon. ¹⁹ Am hos fákáreamp touwe sánk naenámp kárákáre te táp mek yak, tá maomp kore kor fek yak námpon. Maomp kore kor te tákam niamp me korrápao am me kor fek táman aropan touwe sánk konámp.

²⁰ Arop ankwapmwaek ponankor oukoumwan am yaomwi ntia souri ntia yumwi salfa fekamp yaomwi fek sumpwi mo nap te, kwatae ninik younkwek sir mono. Am námokuráp yae fek yoroia man lotu mwanap ankankan pwar mono. Tá kare! Am fárákap te kwatae spirit fárákapán, tá kwekár kwar mao námoku gol, silva, tá bras, tá yumwi, tá yao am fek yoroinap ankank nke naenámp pourou mo, kar wa mo, yarak mo, mak i konámp táman lotu napono. ✧

²¹ Am arop fárákap arop ankwap fárákap tirá wourrá, foupourá, kokoporrá, oukunrá, mak i konapan maok, am pwarará kwatae niníkan kor younkwe mwaek sir mo napon.

10

Jono enselo buk sánko fárinámp kar

¹ Ono am ankank nkea pwarará, ono warko nke nanko, ensel kárákáre kor ankwap yámar meknámp ék. Maomp pourouk te koumwerao oupouroupá yak nánko, fou yimpnámp yépe kor fek kámpá yak. Maomp yimetáp te yámar wae niamp, tá maomp pu kor te oumpwar fokopeyak nánko, ponankor yaomwi yurunk aowarámp námp niamp. ² Mao buk kánanke ankárankamp yaek fákeyak nánko, am buk fupukurae yak. Mao te yae-párak mwaek pu solwara yumuntut pumpur, tá yae-mánkwan mwaek pu apár kar fek pumpuri yak námpono. ³ Maomp wumwi kar kárákáre te laionomp kar tokwae niampono. Mao arakrá wumwi nánko, fákánek oukurér párákaprá nopok kar sérar. ⁴ Am fákánek párákapnámp oukurér kar sérar napo, ono koupour am kumwi naeria nampam maok, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap onan sérrá, “Am fákánek párákapnámp oukuréramp kar am te amo ankár waráp ninik mek fákapea papae. Amo kumwi kwapono.”

⁵ Tá am ensel ono wokwaek nke nanko, solwara yumuntut, tá apár kar fek fokopeyak námp, mao yámar mek náráp yae-párak mwaek yae ka-sampok. ⁶ Aeria mao narek yiki yaká yak konámp Kwaromp e fek fou e sér. Am Kwar te yámar me ntia am mek yakápnámp ankank ponankor, tá apár ntia am mek yakápnámp ankank, tá solwara ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yororoimp Kwarono. Am enselo arakrá sér, “Pwar naenámp ke wae korop námpono. Kwar te warko yépék naenámp pourou mono. ⁷ Warko wakmwaek ensel fákánaero wur fokop nánko, am wur kar korop nánko, am ke fek am ankank Kwaro nanampria wokwaek sérimp kar te mek yakámpam mao wae tére nánko, érik korop naenámp. Am kar mao náráp tére konap profet fákárean wokwaek kar sérimp támaono.”

⁸ Tá am aropamp kar manéńkir wawi namp, warko yámar meknámp kopropria onan arakrá sér: “Amo akwapea ankwapmwaek pu solwara mek, tá ankwapmwaek pu apár kar fekia fokopeyaknámp enselomp yaek fupukurae yaknámp buk sámpae.” ⁹ Aeránko, ono akwapea enselonámpokria ono man sérrá, “Amo onan táma buk kánanke sápa.” Tá mao onan sérrá, “Amo sámpea fárae. Am te fária napo, waráp yare mek te yorowar naenámpam maok, waráp táp mek te hani nape kwapwe niamp naenámp.” ¹⁰ Mao takrá séri pwar nánko, ono am buk kánanke enselomp yaekamp sámpea, ono fár. Tá onomp táp mek hani nape kwapwe niamp námpao maok, ono fári pwate nanko, onomp yare mek te yorowara wae. ¹¹ Tá Kwaro onan sérrá, “Amo kápae kare apár mekamp arop firan, tá kápae kare pourou yipiráp aropan, tá kápae kare karráp aropan, tá kápae kare king fákáreran korop naenámp ankank má profet kar warko farákápa.”

11

Arop anánkaopwerao kar farákáp nep kar

¹ Ono am fek purump konap yaopwae mear yaopwae niamp sáприя onan sérrá, “Amo fárámprá Kwaromp Yiki Kor Nap ntia alta purumpae! Tá amo am mek lotu i konap koumteouráp arop kouroumpae! ² Aeno amo yár Yiki Kor Nap pu-pwaek yak námp te purump kwapono. Amo ankár pwarampo. Am yár te ankwap fi aropampono. Nánkar am fárakapao koroepa

am Yiki Kor Némp pumpuri yakáprá tukupea 42 yunk fek mwanaponó. *
 3 Aenapo, ono mǎmá arop anánkaopwe sámp-kérép nánko, onomp kar farákáp
 nenepónó. Am arop yawor te yonkwae touweria yirimp konap waempyam
 yirimpea onomp kar farákáprá akwapea 1,260 yae * fek nenepón. 4 Am
 anánkaopwe te yao oliv † yawor niamp, tá lam anánkaopwe apár ponankoramp
 Tokwae Karamp wonae fik yak nepon. * 5 Táte arop ankwap fárákáp am
 arop yaworan sámpá yampourou mwaria napo te, am arop yaworamáp táp
 meknámp yaomwi koropria am arop yaworan yopornap arop fárákápan
 wouroukoupmp pwar naenámpón. 6 Am arop yawor Kwaromp kar farákáp
 nenep ke fek te, waeman yámar mek warákam ékantá kér nenep kárákare yak
 námpon. Tá am arop yawor te ént ponankor yiri arákarrá kák nepo, am támao
 apárokamp kounteouráp aropan nkwakwe make kwatae ankank fek kwatae
 pap nenepón. Kápae kare ke fek am arop yawor tak neria te, fwap tak nenep
 kárákare yak námpon.

7 Am arop yawor Kwaromp kar farákápnep téré wae pwar nepo, yao pwae
 mekamp fir am fi tikip monámp apár me éri meknámp narek aokea am arop
 yaworént yorowar. Yorowaria am arop yaworan kwe-pwararea faoporia
 kák nánko, sumpwi nenepón. * 8 Aetenánko, am arop yaworamáp yákare te
 taun tokwae kar mek akwapnámp mwae kupuk tank nenepón. Am ‘Taun’rá
 sénap te mek wounáprá ‘Sodom’ tá ‘Isip’rá sénapon. Am taun tokwae mek
 táman wokwaek am arop yaworamáp Tokwae Karan yaopwae porokopramp
 fek faropá papaponó. 9 Arop ankwap fárákáp ponankor apár mekamp, tá
 ponankor arop fi, tá ponankor karráp, tá nkwakwe make pourou yipiráp
 ponankor; makia am arop yaworan, fwaprá kar sumpwi neponoria am
 yákare nkerá tukupea yinink yae akwapea yiawor yámar kuk nám fék
 mwanapon. Tá arop fárákáp am arop yaworamáp yákare ‘Apár me mek
 pap kwaponó’rá sér mwanaponó. 10 Tá apárokamp kounteouráp arop am
 arop yawor sumpwi nep táman warákáránkrá tár sámprá fir fépérrá nouroup
 arop fárákápan ankank nénk. Am te apae riteanápe, am profet yawor
 apárok yakápnap kounteouráp aropan ponankor touwe nénk konepantá
 mwanapon.

11 Yinink kumuria yiawor yámar kuknámp yae fek táman Kwaro yiki yak
 naenámp néké am arop yaworamáp yákare mek sámp-kérép nánko, am arop
 yawor fárámpea fokopeyak. Aenepo, arop fárákápan am arop yaworan nkea
 apáp tirinka wae. 12 Tá am arop yaworao wa nepo, kar ankwap yámar
 meknámp tékén am arop yaworan arakrá wumwi, “Yumo narek mapek
 aokenke!” Aeránko maok, am arop yawor kounwe mekia yámar mek pok
 nepo, am arop yaworan yopornap arop fárákápan mao pok nep wae nke. *
 13 Tá am ke fek táman némp yérur tokwae korop nánko, am taun anárak
 mwaek kirikiri kwatae akwap nánko, sárakok mwaek oukoumwan fwap yak.
 Tá 7,000 kounteouráp arop am némp yérur fek tapek ponankor surumpwi.
 Tá ankwap kounteouráp arop fárákápan fwap yakáp nap apáp tirinka waeria,
 yámar mekamp Kwaromp e sámpá sakap.

14 Anánkaopwe touwe tokwae kwatae korop nám wae pwarane. Aeno
 koupoutáráp nap, wawenk! Yininkan korop naenámp touwe tokwae te wae

* 11:2: Lu 21:24; Yé 13:5 * 11:3: 1,260 yae te 42 yunk, tá yinink yopwaria yiawor amore mekan
 sénámpón. † 11:4: ‘Yao oliv’ te kantri Israel firan wounáp námpon. * 11:4: Sek 4:11,14 * 11:7:
 Yé 13:1 * 11:12: 2 Kin 2:11

wonae fik kar námpon. ✧

Ensel fákánerao wur fokopnámp kar

¹⁵ Tá ensel fákánerao náráp wur fokop nángo, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap tékén arakrá wumwi: “Nomp Tokwae Kar ntia maomp Kraiss am anánkaopwe te apár-apár ponankoramp Kingono. Tá mao ankár King yaká yak naerámpon. ✧ ¹⁶ Tá am 24 arop taokeyakáp i konap arop Kwaro nke námp fek sia fek tankáp i konap, am fárákap Kwaromp wonae fik apárok tukupá pérrá Kwarén lotu. ✧ ¹⁷ Am fárákapao sérrá,

“Tokwae Kar, amo Ponankor Kárákáreráp Kwarono!
Amo oukoumwan yak nap,
wokwaek kar amo yakap,
amo wae waráp kárákáre tokwae sámpea,
amo King yak naponno.

Aenapantá yino amwan ‘Aesio’rá séreano.

¹⁸ Ankwap fi arop, waráp kar wa te monoria
yonkwae pwarámp napan maok,
nopok waráp yonkwae pwarámp te wokwae korop námpon.

Oukoumwan má ke fek te,
sumpwinap arop kot mwanaponno.

Oukoumwan má ke fek te,
nopok kwapwe kare ankank
waráp tére aropan nénk nanap keno.

Am te profet fákáre,
tá waráp koumteouráp arop fárákap ponankor
amwan apápria,

waráp yae ankore mek yakáp i konap,
eráp arop fárákap,

e moráp arop fárákap kor
ponankor mént nopok nénk nanaponno.

Oukoumwan te apár kwatae pap
konap arop fárákap
kwatae pap nanap kenono.” ✧

¹⁹ Am taokeyakáp konap arop fárákap takrá séri pwar napo, yámar mek yaknámp Kwaromp Yiki Kor Nap ménki kik-pwar napo, Kwaromp kontrak tanknámp bokis am Yiki Kor Nap mek tank konámp érik tank. Aenánko, mékér wae fápárákár akwap nángo, pouroumkria oukurér párákap nángo, apár némp yururria kápae kare aisráp warákam ék námpon.

12

Yupu ntia wunépir wounápnámp kar

¹ Tá yámar mek wunéri tokwae ankwap korop námp te arake: Yupu * ankáránkamp yakria, yámar te mao náráp pourouk waempyamnámp yirimp. Tá yunk maomp pu ankore mek yak. Tá kump mek éntér-sámpramp térme yak námp maomp me korok woukwap. ² Mao te táráp † yakria, táráp fárákap naenámp touwe tokwae sámpria tékén apánka wae. ³ Aenánko,

✧ **11:14:** Yé 9:12 ✧ **11:15:** Dan 7:13-14; 1 Ko 15:24-25; Yé 19:6 ✧ **11:16:** Yé 4:4,9-10 ✧ **11:18:**

2 Ko 5:10; Yé 1:8; 20:11-13 * **12:1:** ‘Yupu’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. † **12:2:** ‘Táráp’rá sénámp te, Jisaso Israel fi mek ékianámpan warko yámar mek poka Kwaromp sia king fek tank námpan sénámpon.

ankwap wunéri yámar mek korop. Am wunéri te ará: Wunépir niamp ankwap yak. Am te noumouri korao maok, fákánek me kor, tá fére-sámpramp souwe aokráńkirámp, tá kump fákánek kingao woukour i konámp niamp am fákánek me korok yakáp. ⁴ Maomp kore kor fek ankárank mwae kíkíkiri térme yámar mekamp yaokwampia apárok épér. Aenáńko, anáń mwae kíkíkirkamp térme mwar yámar mek yak. Tá am wunépir yupu-táráp sámp naerianámp, maomp wonae fik yakria am yupu-táráp sámeanánko, man am táráp sámp-nonkorop nanampria yépekrá yak. ⁵ Tá yupu poumou-táráp sámp. Am táráp te náńkar téképa yakria wakmwae kounteouráp arop fárakap ponankor kárakáre fek poukeyak naenámp ain yaopwae sámp naenámp. Am yupu wae táráp sámeanánko, koupour kar am táráp sámea narek pokea Kwaronámpok maomp sia king fek sámpá tukup. ⁶ Aenapo, tá am yupu farákapea kwar saráp me akwap. Ampok te wae Kwaro maompor némp nánapi pwate náńko, man ampok taokeyakápria man fir nénkrá tukupea 1,260 yae fek mwanapon.

⁷ Oukoumwan te yámar mek yorowar tokwae korop náńko, Maikel ntia maomp ensel fákáre wunépirént yorowar. Tá am wunépir ntia maomp ensel fákáre nopok kor yorowaria maok, ✧ ⁸ mao te yorowar kwe-pwar mwanap kárakáre te yak mono. Aenapara, am fárakap te warko yámar mek yakáp mwanap pourou mono. ⁹ Tá Kwarom ensel fákáre am wunépir apárok far-sinapon. Mao te am wokwae kar yakámp tákam Satan, ponankor aropan kot i konámp arop, tá ponankor kounteouráp aropan poupwekáp i konámp aropono. Man apárok far-sirarrá maomp ensel fákáreran kor méntér fararámprá épér napon. ✧

¹⁰ Tá ono wa nanko, yámar meknámp tékén arakrá wumwi: “Oukoumwan te nomp Kwaro nomwan wae warko érékép námpono. Maomp kárakáre wae érik korop náńko, mao King yak námpono. Tá maomp Kraiis wae kárakáre tokwae sámp námpono. Am te apae riteanápe, am nomp ankwapyaenáp fákáreran kot i konámp arop nomp Kwaro nke námp fek wae fek, tá kumuruk, am fárakapan kot i konámp maok, oukoumwan te wae ensel fákárerao apárok far-sinapono. ✧ ¹¹ Nomp ankwapyaenáp fákáre wae Sipsip Morokamp yiri fek kárakáre sámea, maomp kar kare farákária amnap nínik fek yopor aropan yorowar kwe-pwararea yérepea pwar napono. Am fárakap te apárok kwapwe kare yakáp mwaria nínik mono. Numwar yopor aropao tirá wouranáponoria yéńképa yakápi napono. ¹² Aenapara, yámar me amo, tá yumo ponankor yámar mek yakáp nap, yumo te warákár kipo! Aeno amo apár, tá amo solwara yumo mér kipo! Yumwan touwe tokwae kwatae korop naeane. Satan te wae yumonapok pik tenámpono. Mao te náráp ke wae fae tákare náńko, táman mér námp kwamp, yonkwae pwarámp tokwae námpono.”

¹³ Am wunépir te nke náńko, námwan apárok far-sinapantá, akwapá am poumou-táráp sámpnámppu yupu táman yérepe. ¹⁴ Tak námpantá maok, am yupu furukarea náráp némpouk kwar saráp mek farákap akwapea am wunépir panek yak náńko, fwap yakanoria, tu tokwaeramp yowe pwae yawor nénk. Tá am ampok man taokeyakápria fir nénkrá tukupea, yínink yopwaria yawor táman amore mek. ¹⁵ Tá am wunépir táp meknámp ént ayam náńko, am ént tokwae am yupuamp wakmwae kwarákarrá akwap. Am wunépirámp nínik te éntao akwapea am yupu sámp náńko, yupu sumpwianoria. ¹⁶ Aenámpan

maok, kwarao am yupuan yaewouria kwar mek tákár pik nánko, ént am mek piká pwar. ¹⁷ Tá am wunépir te am yupuan yonkwae pwarámpea yarákia maomp ankwap tárápuan † yorowar naeria. Am koumteouráp arop fárákap te Kwaromp ponankor loaok tukupria Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp-fákeyakápnap arop fárákapono. ✧ ¹⁸ Tá am wunépir te solwara woupwi mek fokopeyak námpan.

13

Yao pwae mekamp fir anánkaopwe koropnep kar

¹ Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir solwara * meknámp korop. Mao te souwe fére-sámpramp, tá fákánek me korráp. Am souwi fek fére-sámpramp kump kingao woukwap konámp am fek woukouri yak. Tá maomp me kor fek te e ankwap yakáp. Am e fi te ‘Kwarén nkwakwe make wouroump séri konap’ enono. ✧ ² Am yao pwae mekamp fir oukoumwan ono nke nanko te, lepat niamp, tá maomp pu kor te beamp pu kor niamp. Tá maomp top kor te laionomp top kor niamp. Tá am wunépirao náráp kárákáre am yao pwae mekamp firan sánk námpono. Man mao námoku niamp king yakanoria papria, man kárákáre tokwae sánk námpon. ³ Am yao pwae mekamp firamp me kor ankwap te wae yankopea sumpwi pap nap niamp pourouráp. Aenámpao maok, maomp me kor fekamp ankáráp te wae aoporea warko fwap námpon. Tá arop ponankor am yao pwae mekamp firan kokorokoria maomp wakmwaek tukup napon. ⁴ Am wunépirao náráp kárákáre yao pwae mekamp firan sánk námpara, arop ponankor am méria wunépiran lotu napon. Tá am yao pwae mekamp firan kor loturia arakrá sér, “Wa mámara yao pwae mekamp fir niamp make pourouráp yak námpon? Wa fwap méntér yorowar naenámp pwi námpon?”

⁵ Tá Kwaro am yao pwae mekamp firao numwar takanoria pwate nánko, mao kara waerá Kwarén wouroump kar sénámpon. Tá mao wae take pourouráp térerá akwapea 42 yunk fek naenámp. ⁶ Mao náráp top kor kununkarrá Kwarén wouroump-séria, Kwaromp e fek, tá Kwaromp némpouk, tá Kwaromp firáp yámar mek yakáp nap man kor wouroump-sénámpon. ⁷ Kwaro ‘Mao numwar takano’ ria pwate nánko, mao Kwaromp koumteouráp aropént yorowaria kwe-pwararea am fárákapán apárok tirá nér námpon. Tá mao fwap kárákáre sámpea ponankor arop fi, ponankor apár mekamp, tá ponankor karráp, tá ponankor pourou yipiráp arop makia ponankor aropan poukwap naenámp. ✧ ⁸ Apárokamp ponankor koumteouráp arop, am fárákapamp e yiki yak sámp mwanap aropamp eráp buk fek wokwaek Kwaro apár yoro mo námp fek kumwi moimp, am fárákap yao pwae mekamp firan lotu napon. Am buk te wokwaek sámp-wouroumpap Sipsip Morokamp bukono. ✧

⁹ “Arop te waeman woupwirápara, mao ankár mámara kar fwapi wa kuno. ¹⁰ Táte Kwaro ankwapan fákapá yakanorianánko te, ankár akwapea fákapá yak naenámp. Táte Kwaro arop ankwap bainat fek sumpwianorianánko te, mao ankár bainat fek sumpwi naenámp. Táte am take pourouráp ankank

† **12:17:** ‘Tárápu’rá sénámp te Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákapán sénámpon. ✧ **12:17:**

1 Pi 5:8 * **13:1:** ‘Solwara’rá sénámp te, arop fi ponankoran wounáp námpon. ✧ **13:1:** Yé 17:3,7,12

✧ **13:7:** Yé 11:7 ✧ **13:8:** Yé 3:5

korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop ankár kárakáre fek Kwarén mér nap sámp-fákeyakáp kip.” ✧

¹¹ Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir ankwap, kwar meknámp narek aok. Mao te sipsip morokamp souwe anánkaopwe niamp pourouráp, tá maomp kar te wunépiramp kar niamp pourouráp. ¹² Am wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te manénkirkamp yao pwae mekamp firamp kárakáre sámpea, am kárakáre fek manénkirkamp yao pwae mekamp firao nke námp fek tére námpon. Mao te koumteouráp aropan kárakáre fek poukeyakrá fopwaoka wae nánko, apár ntia koumteouráp arop fárakap am mek yakáp nap, am manénkirkamp yao pwae mekamp firan lotu napon. Man te wokwaek sumpwi pap mwaria porokwapnap ankáráp kwatae wae aopore tenámpon. ¹³ Wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te nkwakwe make kárakáre yéknép námpon. Ankwap pourouráp kárakáre te ará: Koumteouráp aropao nke nap fek mao nánko, yaomwi yámar meknámp apárok éká párákap. ¹⁴ Kwar te numwar manénkirkamp yao pwae mekamp fir nke námp fek, nkwakwe make kárakáre yéknéria amnámp ankank támao némpoukamp koumteouráp aropan yankar sérarano ritea yé pékrá yak. Mao koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo ankár yao pwae mekamp firamp wunéri yorororá maomp e narek kakap mwanapono.” Am yao pwae mekamp fir wokwaek bainat fek porokwapá pap napan maok, mao oukoumwan yiki yak námpon. ✧ ¹⁵ Tá Kwaro numwar takanorianánko, mao am wunérian yiki yak naenámp nékér sánk nánko, am wunéri kar sér. Táte arop ankwap fárakap man lotu mo napo te, mao sénánko, tirá wour mwanapono. ¹⁶ Tá wakmwaekamp yao pwae mekamp firao sérrá, “Wuri nke mwanap ankank yae-párak mwaek yae, tá ponankor aropamp yépe kor fek taok paprá kukumwirá párapopia, e kánankéráp arop fárakap, ntia e tokwaeráp yakápnap arop fárakap ntia mani tokwaeráp arop ntia ankank moráp arop fárakap, tá párák yakápnap arop fárakap ntia slev térenap arop fárakap man kor kukumwirá párapop kipo.” ¹⁷ Aenámpara, táte yao pwae mekamp firamp e, tá maomp e fi kouroump námp am aropamp pourouk yak mo nánko te, mao arop ankwapan ankank mani fek sámp mo, tá arop fárakapao maonámp ankank mani fek sámp mono. ✧ ¹⁸ Nomo ankár táman fwapi nínik mwaro. Arop wae mér námp kwamp te, yao pwae mekamp firamp e fi kouroumpea kupwi tenámp fwapia mér kuno. Am kouroump námp te arop ankwapamp enono. Am aropamp eramp fi ponankor tapokwap námp te 666.

14

144,000 arop fárakap tár wourékam sámpnap kar

¹ Ono warko nke nanko, Sipsip Morok Saion faonkwek fokopeyak nánko, 144,000 koumteouráp arop fárakap méntér foukouri yakáp. Aenapo, am fárakapamp yépe kor fek Kwaro Sipsip Morokamp e, tá maomp Naropwaromp e makia kukumwia pwatenámp yakáp. ✧ ² Tá ono wa nanko, yámar meknámp ounk korop nánko, am te ént souroukoup tokwaenámp niamp, tá oukuréao párákap námp niamp. Am ounk te aropao gita porokwapnap ounk niamp. ✧ ³ Am fárakapao Kwaromp sia king wonae fik, tá yiworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap fárakapao nke nap fek tár wourékam ankwap sámp. Am 144,000 koumteouráp arop te wae Kwaro

✧ 13:10: Yé 14:12 ✧ 13:14: Mt 24:24 ✧ 13:17: Yé 14:9-11 ✧ 14:1: Yé 3:12 ✧ 14:2: Yé 1:15

apárokamp kounteouráp arop ou mekamp warko yamokwap námp, am fárákap támao saráp am tár kar fwap mér mwanapono. Tá arop ankwap am tár kar mér mwanap pourou mono. ✧ ⁴ Am arop fárákap te kounteou fárákapént kwatae ninik moi napono. Am fárákap yiki kare yakápi napono. Apae-apae némpouk Sipsip Morok akwap naerianánko te, am arop fárákap maonámpaok tukup konapono. Kwaro wae am arop fárákapan apárokamp kounteouráp arop ou mekamp warko yamokwapeanánko, am fárákap te nae-tárápu niamp Kwaro námoku náráponoria Sipsip Moroként warko yamokwapeanánko yakáp napon. ✧ ⁵ Am fárákap te kwekár sér moi nap, tá kwatae ankanki nap yak mono.

Ensel yininkaopwerao kar sénap kar

⁶ Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek furukarea akwap. Mao te yaká yak konámp Kwapwe Kare Kar samp námpao, am Kwapwe Kare Kar apárokamp kounteouráp aropan farákáp. Mao am kar farákáp námp te ponankor pourou yipiráp, ponankor arop firan, tá ponankor karrápan, tá ponankor apár mekamp aropan farákáp námpono. ⁷ Mao tékén arakrá sér, “Kwaro ponankor aropan youroukouprá kot naenámp ke te wae korop námpono. Aenámpara, yumo te ankár man apápria maomp e narek sampok kipo. Yumo ankár yámar me ntia apár, tá solwara, tá ént oukurnámp ponankor yoroinámp Kwarén lotu kipo.”

⁸ Ensel ankwap manénkirkamp enselén éntér paprá korop. Am wakmwaek koropnámp enselo sérrá, “Némp tokwae Babilon te wae kwatae akwap námpon. Ye, am te wae kwatae akwap námpon. Am némp Babilon támao ponankor kounteouráp aropan nánko, maomp kárakáre kor kokopor ninikaok tukup napono. Am tak námp te mao kárakáre kor wain ént nénk nánko, am fárákapao fánap niampón. ✧

⁹ Tá ensel ankwap am anánkaopweramp wakmwaek korop. Am yinink ensel támao tékén arakrá wumwi, “Táte arop ankwap yao pwaé mekamp fir ntia maomp wunériran loturia, maomp taok paprá kumwi námp maomp yépe kor fek, tá maomp yaek sámp námp te, ¹⁰ mao te Kwaromp yonkwae pwarámpnámp wain ént ankwap fánaenámpón. Kwar te am wain ént ént karént tapokwapea pap moi námpon. Mao te náráp yonkwae pwarámpnámp kap mek kwarákárria am arop fárákapan nopok nénk nánko, ankár fár mwanapon. Tá am arop fárákap, yiki kor ensel fárákap nke nap fek, tá Sipsip Morokao kor nke námp fek yumwi salfa fek yurunknámp yaomwi mek touwe kwatae sámp mwanapon. ✧ ¹¹ Tá am yaomwi meknámp aoknámp sourirao am fárákapan touwe sánkria am te narek pok saráp yaká yak naenámpón. Am arop fárákap am yao pwaé mekamp fir ntia maomp wunériran loturá, tá maomp e fekamp kumwi sámprá, mak i konap arop fárákap te anepér mono. Wae fek, tá kumuruk ankár touwe sámpá yakáp mwanapon.”

¹² Táte take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp kounteouráp arop fárákap te ankár kárakáre fek fokopeyakáp mwanapon. Am kounteouráp arop fárákap te Kwaromp loaok tukupria Jisasén mér nap kárakáre fek sámpá yakáp mwanapon. ✧

¹³ Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ékria arakrá sér, “Amo kar arakrá kumwiae: Kounteouráp arop fárákap oukoumwan, tá wakmwaek,

✧ 14:3: Yé 7:4 ✧ 14:4: Je 1:18 ✧ 14:8: Yé 18:2-3 ✧ 14:10: Yé 13:11-17; 19:20; 20:10,15; 21:8

✧ 14:12: Yé 13:10

Tokwae Karamp tére térerá tukupria am meknámp sumpwi nap te, am fárákáp fwap warákár mwanapon.” Yiki Kor Spiritao kor sérrá, “Ye! Am fárákápao tére tokwae nap fek te fwap anepér sámp mwanapon. Am fárákáp te kwaporok tukup mono. Kwapwe kare niniki nap te am fárákápént yak nánko Kwaronámpok tukup napon.” ✧

Kwaromp yonkwae pwarámp apárok ék naenámp kar

¹⁴ Ono warko nke nanko, kouwme wupwi kor yak nánko, am mek arop ankárank tank námpao maok, maomp pourou te Aropamp Táráp niamp. Maomp me korok te gol fekamp kump woukwapá yakria, mao asmaok wiráp kare yaek fákeyak. ✧ ¹⁵ Tá ankwap ensel Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao am kouwme mek tanknámp aropan tékén arakrá wumwi: “Amo waráp asmaok fek fir fékérae! Apárokamp fir ponankor wae noumouri námpono. Aenámpara, oukoumwan má ke fek te fir tére mwanap kenono.” ¹⁶ Aeránko am kouwme mek tanknámp aropao náráp asmaok fákeyakrá apárokamp fir wae yápae námp am kar féké.

¹⁷ Tá ankwap ensel yámar mek yak námp Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao kuri asmaok wiráp kare yaek samp. ¹⁸ Tá yaomwi poukwapnámp kárakáre sampnámp ensel ankwap alta pwarará korop. Mao asmaok wiráp kare sampnámp enselén tékén wumwiria sérrá, “Amo am waráp asmaok wiráp kare fek ponankor apár mekamp wain ki fékéria ankwap fek koupoukourae. Maomp ki te wae ponankor noumouri námpono.” ✧ ¹⁹ Aeránko maok, am enselo náráp asmaok sámp-fákeyakrá wain ki fékéria koupoukour. Tá am wain ki yumwi fekamp tang tokwae mek pumpurékamprá fákáp mwaria am mek tirá épér. Am te Kwaromp yonkwae pwarámpono. ✧ ²⁰ Tá ensel fárákápao am tang taun tokwae younkwe mwaek yak námp mek wain ke pumpurékamprá ént fápámp. Aenapo, am yiri tang younkwe mwaek kwarákárria fopweanápi akwapea 300 kilomita fek, tá narek pokea hos top kor fek yaknámp ain fek yak.

15

Fákánek enselo fákánek ankank kwatae fákeyakápnap kar

¹ Tá wunéri tokwae ankwap yámar mek korop nánko, ono nkea am táman ninik tokwae. Ono am nke namp te ará: Fákánek ensel fákáre arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwatae ti-fákeyakóp. Táte nánkár am ankank kwatae pwar nánko te, wakmwaek ankwap korop mono. Am fákánek ankank kwatae fek waeman Kwaromp yonkwae pwarámp wae pwar námpon. ✧

² Tá ankwap ankank solwara tokwae niamp nke. Am te yaomwi yurunkao glas mek yak nánko, nke nap niamp. Tá ono nke nanko, arop fárákáp am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian yorowaria kwe-pwarará, tá am yao pwae mekamp fir, maomp e fi kouroumprá kumwi nap apárok sámp-anámpapono. Am fárákáp glas niamp solwara fik foukouri yakáp napo, Kwaro warákárria am fárákapan gita nénká pwate nánko, tá am fárákápao tia yakáp. ³ Aeria am fárákápao Kwaromp tére arop Moses ntia Sipsip Morokamp tár sámp. Am tár te ará:

“Tokwae Kar, amo ponankor kárakáre tokwaeráp Kwarono.
Ponankor tére amo tére nap te tokwae kar nánko,

yino nkea ninik tokwae námpon.
 Amo ponankor arop firamp King,
 tá waráp ninik am te ponankor yae-párákria kare karonó. ✧

⁴ Tokwae Kar e!

Amo ankárankampao saráp amo yiki kare yak napon.
 Aenapara, arop ponankor amwan apápria,
 waráp e narek sampok mwanapon.
 Ponankor arop fi koroepa amwan lotu mwanapon.
 Am te apae riteanápe,
 waráp yae-párák kare ninik te wae érik korop námpon.”

⁵ Am pwar nánko, ono warko nke nanko, yámar mek yaknám Yiki Kor Nap yak. Am yaknám Nap Aokore Yiki Kor Kare ménki kikir akwap. ✧ ⁶ Tá am fákánek ensel fákánek ankank kwatae arop kwatae pap mwanámprria nap sámp-fákeyakáp nap, am Yiki Kor Nap pwararea ek mank. Am fárákap te waempyam kwapwe kare yinka waeria waentar kwapwe nám kápéria, tá mao parák gol par-sorowaria yakáp. ⁷ Tá yiworoapwe ankank yiki yakápnap ou mekamp ankwap ankárank, mao fákánek dis gol fákánek enselén nénk. Tá ankár yiki yaká yaknám Kwaromp yonkwae pwarámp, am te am fákánek dis mek top-pwarámpá yak námpon. ⁸ Tá Kwaromp kárákáre ntia maomp waeramp souri Yiki Kor Nap mek top-pwarámpá yak. Tá arop ankwap am Yiki Kor Nap mek yoump naenámp pourou mono, nánkár am fákánek enselo fákánek ankank kwatae térea pwaranápono.

16

Fákánek dis mek Kwaromp yonkwae pwarámp yaknám kar

¹ Tá Yiki Kor Nap meknám kar ankwap korop nánko, ono wa. Mao arakrá tékén am fákánek ensel táman wumwiria sérrá, “Yumo ankár tukupea am fákánek dis Kwaromp yonkwae pwarámp am mek yak nám tirá apárok kokorarenke!” ✧

² Aeránko, ensel ankárankao akwapea náráp dis sámprá apárok kwarákár. Aenáno, nkwakwe make kárákáre kor ankáráp kwatae kare yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran lotu i konap taok papnám kumwi yaknám aropamp pourouk koropánk. ✧

³ Tá ensel anánkao náráp dis solwara mek kwarákár. Tá solwara sumpwi aropamp pouroukampi yiri niampi akwap nánko, solwara mek yakápnap ankank ponankor surumpwi pwar. ✧

⁴ Tá yinink enselo náráp dis ént tokwae mek, tá ént oukurnám mek kwarákár nánko, am ponankor yiri niampi akwap. ⁵ Tá ono wa nanko, am ént taokeyaknám enselo sérrá,
 “Amo oukoumwan yak nap,
 tá wokwaek kar amo yakapono.
 Amo yiki kareno.

Waráp kot te waeman pwi kare yak námpon.

⁶ Am arop fárákap te
 waráp koumteouráp arop fárákapan,
 tá profet fákáreran tirá wour napo,
 am fárákapamp yiri kwarákari námpono.

Aenapan, amo am kwatae arop fárákapan
am yiri nénk napo,
mao fár mwanapono.

Am fárákap te waeman nopok kwatae ankank sámp napon.” ✧

⁷Tá ono wa nánko, alta fek yaknámپ ensel arakrá wumwi:

“Kare! Tokwae Kar,

amo te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwarono.

Amo koumteouráp arop fárákapamp ninikan

youroukouprá kot nap,

tá waráp kot te kare kar,

tá ponankor yae-párák kareno.” ✧

⁸Tá yiawor enselo náráp dis yámaran kwarákár nánko, Kwaro am arop fárákapan yámaramp yaomwi touwe fek numwar nánakáranorianánko, tak námpon. ⁹Am yámaramp yaomwi tokwae te kéntia waeria am arop fárákapan nánakár námpono. Aenámpao maok, am fárákapao am Kwar kárákáre tokwaerápao am ankank kwatae tére námپ man wouroump-séria, kwatae ninik pwarará Kwaromp e narek sampok mo napon. ✧

¹⁰Tá éntik enselo náráp dis yao pwae mekamp firamp sia king fek kwarákár. Aenángo, maomp yae ankore mek yakápnap arop firan kirikip tokwae korop. Aenángo, am fárákap touwe kwatae sámpria am táman námokuráp sérékam fek youroukwe. ✧ ¹¹Am fárákapao náráp pouroukamp touwe, tá ankárápan ninikria yámar mekamp Kwarén wouroump sérar. Aenapao maok, náráp kwatae ninik nap younkwe sirarrá Kwaronámpok korop mono.

¹²Tá tokwam enselo náráp dis ént tokwae Yufretis mek kwarákár. Aenángo, ént ponankor torokwari pok nánko, yámar aoknámپ mekamp king ntia ami fákáre korop mwanap mwae kup nánapi yak. ¹³Tá ono nke nanko, kwatae spirit yininkaopwe péni niamp ankwap wunépiramp táp meknámپ korop, tá ankwap yao pwae mekamp firamp táp meknámپ korop, tá ankwap kwekár profetomp táp meknámپ korop. ¹⁴Am kwatae kare spirit te nkwakwe make kárákáre yorororia, mao te apárokamp ponankor aropamp kingonámpok tukup. Mao te tukupea am fárákap ntia maomp ami fákáreran ankára mek koupoukarea pwate nánko, am ponankor kárákáreráp Kwaromp yae tokwae fek yorowar mwanaprianámپon. ✧

¹⁵“Wawenke! Ono arop mér monámپ ke fek oukun naenámp aropao koupour korop konámپ araknámپ yumonapok korop nanane! Aenanko, táte arop amp moria, maomp waempyam fu fwapi poporakor karia yarak námپ te, arop fárákapao maomp pouroukamp ankank nke moi napara, am arop te fwap warákár naenámpon.” ✧

¹⁶Tá am kwatae spirit fákáre king ntia ami fákáre éréképá koropea Hibru kar fek ‘Armagedon’rá sér i konap fek koupoukarrá pwar.

¹⁷Tá fákánek enselao náráp dis sámprá ouwipár yak námپ mek kwarákár. Aenángo, Yiki Kor Nap mek Kwaromp sia king feknámپ kar ankwap tékén arakrá sér, “Oukoumwan te wae pwarane.” ✧ ¹⁸Tá mékér wae pouri akwap nánko, tá pourouk tokwae korop nánko, oukurér tokwae párákap, tá némp yérur tokwae korop. Am némp yérur te yoporop tokwae, tá kápae kare por apárok yakápnap arop wokwaek take pourouráp koropámپ nke

moi napan korop námpono. ✧ ¹⁹ Aenánko, am taun tokwae yinink mwaek torokopi akwap nánko, kápae kare arop firamp taun tokwae apárok torokopi pikria kwatae akwap. Tá Kwaro taun tokwae Babilonomp ninikan ninikria nopok man kap wain fáraeria fopwaoka wae námpono. Am wain te Kwaromp yonkwae pwarámp tokwae karono. ✧ ²⁰ Tá solwara mekamp apár amor ke ént mek wae fopweri pikrink. Tá faonkwe ankwap ankáramp warko yak mono. ²¹ Tá warákam ais tokwae kar ékrink. Ponankor am ais faokore ankákáramp kápae te 50 kilogram niamp arakeno. Am yámar meknámp arop pourouk éká pépér nánko, arop fárákap am warákam ais fek tapek touwe kwatae sámp napon. Tak nánko, am arop fárákap námwan ais warákamao fupuknámp fek táman Kwarén wouroump-séar napon. ✧

17

Kwaro kokopor yupuan kot naenámp kar

¹ Ensel fákánek, fákánek dis fákeyakápnap ou mekamp ankwap ankáramp koropea onan sérrá, “Amo koropae! Mámá kokopor tokwae konámp yupu, mao te narek kápae kare ént tokwae yumuntuk tank námp, nopok touwe kwatae sámp naerianámp, ono amwan yéńkép nae rae. ² Apárokamp king fákáre méntér kokoporrá paokopi napon. Tá apárokamp arop ponankor mao kuri méntér kokoporrá paokopria, mánmán ént fépéria ni konapnámp épépérép napon.” ✧

³ Tá Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropá kárákáreria onan kakapea kwar saráp mek sakwap. Aenánko, ampok ono nke nanko, yupu ankáramp yao pwae mekamp noumouri kor firamp yumuntuk tank. Am yao pwae mekamp firamp pourouk te kápae kare e kárámpá top-pwarámpá yakáp. Am e ponankor te Kwarén nkwakwe make wouroump-sénap eno. Tá am yao pwae mekamp fir te fákánek me korráp, tá fére-sámpramp souwe fákánek me korok aokráńki rámp. ✧ ⁴ Am yupu te anánkaopwe pourouráp waempyam noumouri yirímpea, tá nkwakwe make gol fekamp mopor yiri; tá kwapwe kare yumwi ntia mani tokwae fekamp anani kor * yirímp. Tá mao gol fekamp kap yaek samp-tank. Tá nkwakwe make ninik Kwaro nke námp fek mákáre kare námp, tá nkwakwe make oumnámp ankank am yupuamp kokopor ninik fekamp, am ponankor am kap mek top-pwarámpayak. ⁵ Tá maomp e mao námokuráp yépe kor fek kumwi tenapo yak námp te am e fi te wounáp karono. Maomp e kare te ará: “Taun tokwae Babilon. Mao te ponankor kokopor koumteou, tá Kwaro nke námp fek mákáre kwatae konap apárokamp ninikamp éntupwar karenono.” ⁶ Am yupu te Kwaromp koumteouráp arop fárákap, tá arop fárákap Jisasén méria maomp e farákápnap arop fárákapan tirá wouri námpon. Tá ono am yupuan nke nanko, am fárákamp yiri fária mánmán nánko nke nampono. Ono am nkea korokop tokwaeria ono ninik tokwae.

⁷ Tá enselo onan sérrá, “Amo apaeritea ninik tokwae rape? Ono amwan am yupuamp kar fi mek yak námp yéńkép nae. Tá am yao pwae mekamp fir fákánek me korráp, tá souwe fére-sámpramp máo am yupu sámpea akwap námp yéńkép nae. ⁸ Am yao pwae mekamp firan wae nkeapan maok, oukoumwan te yak mono. Aenámpan maok, nánkár wakmwaek am fi tikip

✧ 16:18: Yé 8:5 ✧ 16:19: Yé 14:8-10 ✧ 16:21: Kis 9:24; Yé 16:9,11 ✧ 17:2: Yé 18:3 ✧ 17:3: Yé 18:24 * 17:4: ‘Mani tokwae fekamp anani kor’rá sénámp fi te Matyu 13:45 fekamp kar fi nkeampo.

monám p me éri tokwae pwarará narek aokea ponankor moyak naenámp. Apárokamp arop ankwap fárakap Kwaro am fárakapan e wokwaek apár yoro mo nám p fek yiki yakáp mwanap aropamp buk fek kumwi mo nám p, am arop fárakap am yao pwae mekamp firan nkea ninik tokwae mwanapon. Am te apae riteanápe, mao wokwaek yakámpao maok, oukoumwan yak moitea, nánkár wakmwaek korop naenámp. ✧

⁹ Yonkwae kourráp arop te fwap mámá ankank mér kare naenámp. Mámá fákánek me kor te fákánek faonkwean wounáp niamp nánko, am yupu narek fákánek faonkwe wi fek tank námpon. Tá am fákánek me kor te fákánek kingén wounáp námpon. ¹⁰ Éntik te wae moyakáp napo, ankárankamp mwar oukoumwan king yak nánko, ankwap ankárankamp te oukoumwan king yak mono, nánkár wakmwaek kánanke kwarok ke fek saráp king yakea pwar naenámp. ¹¹ Tá am yao pwae mekamp fir wokwaek yakámp, oukoumwan yak mo nám p, am te yukupao yaknám p kingono. Aenámpao maok, mao te fákánek kingént ankárankamp fi ara, ponankor kwatae akwap naenámp.

¹² Tá amo fére-sámpramp souwe nke nap am te fére-sámpramp kingén wounáp námpon. Am fárakap te oukoumwan king yakáp mo napao maok, man kárakáre sánk napo, yao pwae mekamp firént tapokwapea ankárankamp ke fek saráp king yakáp mwanapon. ¹³ Am king fárakap te námoku ankárankamp ninikráp sarápon. Am fárakap te e tokwae ntia kárakáre tokwae te am yao pwae mekamp firan ponankor sánk mwanapon. ¹⁴ Am fárakap te Sipsip Moroként yorowar napo, Sipsip Morokao am fárakapan kwe-pwar naenámp. Am te apae riteanápe, mao te ponankor tokwae kar yakápnap arop fárakapamp Tokwae Kar, tá ponankor king fákáreramp Kingara námpon. Tá arop ponankor méntér yakáp nap te mao wumwiria nárápono ritenánko, am fárakap maomp karwaok kar tukup konap, am fárakapao kor Sipsip Moroként yorowar kwe-pwar mwanapon.” ✧

¹⁵ Tá am enselo onan sérrá, “Amo wae nke napono, mámá kápae kare ént tokwae kokopor yupu am yumuntut tank nám p te, am te ponankor apár mekamp arop fi, tá tokwae kar arop fi koupoukarea yakáp nap, ponankor pourou yipiráp, tá ponankor karráp arakia yakáp nap támaono. ¹⁶ Am fére-sámpramp souwe amo nkenap, am te ponankor am yao pwae mekamp firént tapokwapea kokopor yupuan ampwae sámp napon. Am fárakapao man sámpá yampourouria maomp waempyam ankank ponankor pouroukoup napo, pourou mwar yak naenámp. Tá am fárakapao maomp pouroukamp émi fária man ponankor yaomwi mek yankap mwanapon. ✧ ¹⁷ Ye! Kwaro am fárakapamp ninik mek tak mwanap ninik nénk nánko mwanapon. Wokwaek tak mwanaprá séri tari námpan napon. Am fárakap te ponankor ankár pourouráp ninik fek saráp am kárakáre kingo námpan sámpea am ponankor yao pwae mekamp firan nénk mwanapon. Am fárakap te ankár takrá tukupea napo, Kwaro tak nanamprá sérinám p ankank pwi naenámp. ¹⁸ Tá am yupu amo nke nap te, am taun tokwae apárokamp ponankor kingén poukwap námpan wounáp námpon.”

18

Babilon kwatae akwapnám p kar

¹ Wakmwaek am pwar nánko, ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te kárákáre tokwaerápao, maomp mopor te apárok wae tákapa wae. ² Mao tékén kar arakrá sér, “Taun tokwae Babilon wae kwatae akwapáne. Mao te wae kwatae akwap teane. Oukoumwán te am taun te kwatae-spirit fákáreramp taun yak námpon. Kwatae-spirit fákáre, tá oumnámp ant fákáre, tá kwatae kare ant fákáre, támao kuri am mek yakáp napon.

³ Am te apae riteanápe, ponankor fi méntér kokopori napon.

Am te ará:

Am ponankor arop fi méntér kokopori nínik nap te, am fárákap kárákáre kor wain ént fánap niampon.

Tá apárokamp king fákáre mao kor mént kokopori napon.

Tá apárokamp bisnis arop fárákap

mani sámp mwanap térerá

am yupuamp nkwakwe make kikiank nínik tokwae fek mani tokwae ti napon.”

⁴ Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap arakrá sér,

“Onomp koumteouráp arop fárákap, yumo ankár am taun pwararea ek koropenke!

Takria yumo maomp kwatae níniként

tukupá tapokwap mwanape.

Tá yumo méntér tapokwapria yumo énéńki

kwatae nínik fek nopok sámp mwanape. ✧

⁵ Maomp kwatae nínik te

yu tokwae koupoukarrá poka yámar mek námpon.

Kwar te am taunamp kwatae nínik ponankor te

waeman niki yak námpon.

⁶ Yumo ankár am kokopori yupuamp

nkwakwe make kwatae ankank fek

ankár nopok kor, take pourouráp fek pwi pap mwanapon.

Mao yumwan mokope pourouráp kwatae níniki námp te,

nopok kuri am yumuntuk ankwap koukoumoumpia sánkenke.

Mao te wae kárákáre kor mánmán ént

kap mek ouroukoupea yumwan sánk námpon.

Yumo ankár maomp kap mek

kárákáre kor mánmán ént ankwap

koukoumoumpia sánk napo, fárano. ✧

⁷ Mao námokuráp e sakapria

kápae kare nkwakwe make ankank

námokuráp pourouk warákár sánk naenámpan saráp

tére konámpon.

Aenámpara, yumo ankár kápae kare touwe sámpea

éma wae naenámp nopokinámp niamp take sánk kipo.

Mao te námokuráp ninik mek sérrá,
 ‘Ono te Kwin yakria
 sia kwin fek tank namp’rá sér i konámpon.
 ‘Námo te kae yupu niampao kwaporok yak nampanápe.
 Námwan te touwe kwatae korop náńko,
 námo ém mo kareno’rá sér i konámpon.

⁸ Aenámpan maok,
 nkwakwe make kwatae kare ankank
 man ankárankamp yae fek saráp korop naenámpon.
 Nkwakwe make touwe tokwae korop náńko,
 kápae kare arop éménka wae,
 tá yae-porokwe tokwae korop naenámpon.
 Tá Babilon te ponankor yaomwirao fánaenámpon.
 Ye! Am te apaeritea námpanápe,
 Kárakáre Tokwaeráp Kwar Tokwaerao
 maomp kwatae ninik waeman youroukoui námpan,
 ‘Nopok touwe kwatae sámp naenámp’rá sénámpon.’ ✧

⁹ King fákáre mao am taun tokwaerént méntér kokopori nap, tá méntér nkwakwe make kápae kare ankank sámp napan saráp tére napon. Aenapara, am king fárakap man yaomwirao fánánko souri korop námp nkea, am fárakap náráp éntér kor fek yae poporokwaprá éménk mwanapon. ¹⁰ Mao am touwe kwatae sámp náńko, am fárakap námoku kor am take touwe sámp mwanapara, apáp tirinka waeria panek fougouri yakápra arakrá sér, “Koupouteane, koupouteane, Babilon koupouteane. Am taun tokwae, amo kárakáre kor taun nono. Ankárankamp ke fek saráp nopok touwe kwatae amwan kopáne.” ✧

¹¹ Tá apárokamp bisnis arop fárakap am taun támantá éménkrá yonkwae touwe napon. Am te apae riteanápe, arop maomp ankank tirá, mani néńk mwanap arop warko yak mono. ¹² Am ankank te gol, silva, kwapwe kare yumwi, mani tokwae fekamp anani kor, tá wupwi kor waempyam kwapwe, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá waempyam waentar fekamp aráno. Tá kápae kare nkwakwe make nánákáre kwapwe konámp yao, tá ankank ponankor elefan souwe fek yoroinap, tá ankank ponankor mani tokwae fekamp yao fek yoroi nap, tá bras, tá ain, tá kukumwi kwapweráp yumwi fek yoroi nap. ¹³ Tá ankwap te ará ankank: Sinamon, tá fári konap far, tá yankap konap paura nánákáre, tá nkwakwe make wouri nánákáre, tá sanda kwapwe, tá wain, tá wel, tá pan kwapwe, tá wit, tá bulmakau, tá sipsip, tá hos ntia karis, tá slev yak naenámp arop, maomp ninik ntia pourou mani fek sámp konap. Mámá ankank warko mani fek te mono. ¹⁴ Bisnis tére konap arop fárakap arakrá man sér mwarea napon: “Am kwapwe kare ankank amo sámp nae kar ri konap te, waeman ponankor amwan pwar-akwap tenámpon. Waráp mani tokwae fekamp kwapwe kare ankank ntia waráp kwapwe kare mopor ankank te, wae ponankor amwan pwar-akwap námpon. Amo am ankank warko sámp mono.”

¹⁵ Tá bisnis arop fárakap am ankank takrá téreria am taun mek mani kápae kare tákap konap arop fárakap te am taun tokwaerao touwe tokwae sámp náńko, nkea námwan am touwe kwatae korop naenámpan apáp tirink mwanapon. Tá am fárakap panek fougouri yakápra éménkrá yonkwae touwe

tokwae mwanapon. ¹⁶ Am fárakapao sérrá, “Koupouteane, koupouteane, am taun tokwae koupouteane! Wokwaek mao te wupwi kor waempyam yirimp, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá maomp pouroukampung mopor kwapwe, gol, tá yumwi kwapwe ntia mani tokwae fekamp anani kor yiriria yakámpo! ¹⁷ Aempan ankárankamp ke fek saráp takánko, maomp ponankor mani, tá am mopor ankank ponankor kwatae akwap tenámpon!”

Tá sip mekamp kepten ponankor, tá ponankor arop mani fek sip mek kounkouria ankwap némpouk tukup konap, tá sip mek tére konap arop ponankor, tá arop ponankor solwara mek mani tákap mwanap tére konap, am arop fárakap panek fokouri yakáp mwanapon. ¹⁸ Tá am fárakapao nke napo, am taun wouroukour-námp yaomwi souri nkea arakrá wumwi, “Apae taun máma taun tokwae niamp yak námpon?” ¹⁹ Aeria am fárakap woup kwar yokwaprá námokuráp me korok épérrá yonkwae touweria éménk. Tá am fárakapao wumwirá, “Koupouteane! Mámá taun tokwae koupouteane! Kápae karé sip solwara mek paokop nap, máma taun tokwae mekamp mani tokwaeráp yakáp i konapono. Koupoute kare, ankárankamp ke fek saráp am ponankor kwatae akwapáne!”

²⁰ Ankwapao kar arakrá sér: “Yumo yámar me ntia Kwaromp koumteouráp arop fárakap, tá yumo aposel, tá profet, yumo ponankor fwap oukoumwan máma ankank am taun mek korop námp warákáránk mwanapono. Kwaro man youroukoupia nopok touwe kwatae sánk námpono. Tá amnámp nínik te am taun támao yumwan kwatae sokoroi nap fek námpon.” ✧

²¹ Am kar pwar nánko, kárakáre kor ensel ankwap yumwi tokwae ankárank wit yánk nounounkára aokop konámp tokwae niamp sámpea, mao am yumwi tokwae kakapea solwara mek sir. Aeria mao sérrá, “Ono máma yumwi sinamp máte nánkáráp taun tokwae Babilon mámaknámp kárakáre kare fek sinapo, arop fárakap warko nke mo mwanapono. ²² Aeria gita aráp, tá nkwakwe make musik, tá poum ke mek fokop nap, tá wur fokour nap, take pourouráp arápánk te, arop fárakapao warko amo yak nap meknámp tak nánko, wa mono. Tá arop ponankor nkwakwe make tére méria yakápnap aropao amo yak nap mek warko take pourouráp arop nke mono. Wit sokwapnámp yumwi ounk te warko yak nánko, arop fárakap wa mono. ²³ Aropao amo yak nap mekamp lam wae te nke mono. Tá amo yak nap mek tameknámp poumarop yupu sámp naenámp kar, tá yupu poumou nap mek tank naenámp kar wa mono. Wokwaek waráp bisnis térenap arop fárakap apárokamp arop nununzwi yakápi naponno. Ta kápae kare arop fárakapan amo foupourrá kwekár sérari naponno.”

²⁴ Ta Kwaro am taun nke nánko te, profet fákáre, tá maomp koumteouráp arop tirá wourinap kwatae nínik te am taun mek yak námpon. Apárokamp arop ponankor yopor aropao tirá wouri nap am támao kor am Babilonomp pourouk sarápi yak námpon.

19

Yámar mek arop fárakap warákár tokwaenap kar

¹ Am takianánko, wakmwaek ono wa nanko, yámar mek yakápnap koumteouráp arop ou tokwaeramp wumwi kar tokwae korop. Am fárakapao sérrá, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro! Nomp Kwar te mao ankárankamp támao saráp námwan warko érékép námpon. Mao e tokwae,

✧ 18:20: Yé 19:1-2

tá kárákáre tokwaerápono. ² Kot mek te Kwaro arop fárákapan kwapwe kare ninik fek yae-párak kare youroukoup i konámpon. Am kokopor yupu am te apárokamp kápae kare aropan náráp kokopor ninik fek kwataerá kák námpono. Aenámpantá, Kwaro nopok man touwe kwatae sánk námpono. Am yupu támao Kwaromp tére arop fárákap tirá wouri tae rinámpaná Kwaro nopok mao kwatae niniki námp fek érou námpono.” ✧

³Tá am fárákapao warko arakrá wumwi, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Am némp tokwae wouroukournámp yaomwi souri yámar mek pok saráp yak námpon.” ✧ ⁴ Tá 24 taokeyakáp konap arop ntia yiaworaopwe ankank yiki yakáp námp am fárákap Kwaromp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukuprá Kwaro sia king fek tank nánko, man lotu. Aeria am fárákapao sérrá, “Kare karonó. Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro.” ✧ ⁵ Tá Kwaromp sia king feknámp wumwinámp kar koropria arakrá sér, “Yumo Kwaromp tére arop, tá yumo párak kar yakápnap arop, ntia yumo e tokwaeráp arop fárákap yumo Kwarén apáp i konap, yumo ponankor Kwaromp e narek sampokenke!”

Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérounámp kar

⁶ Tá ono wa nanko te, koumteouráp arop kápae kare fi koupoukarrá yakáprá kor ounka wae nap niamp korop. Tá ént ounk kápae karerao souroukoup tokwae námp niamp, ta okurér tokwaerao pourounka wae námp niamp. Am wumwi kar arakrá sér, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro!
Tokwae Kar te

mao nomp Kwar Ponankor Kárákáre Tokwaerápono!
Oukounwan te mao King Tokwae yak námpon! ✧

⁷ Oukounwan te nomo fwap yonkwae kárámpria warákára waera maomp e narek sampok mwanámpono!
Sipsip Morokao yupu sámp naerianámp ke te
wae korop námpon!

Tá maomp yupuao kor wae nánapi yak námpon. ✧

⁸ Tá Kwaro man waempyam wupwi korao yiki kareria waentar kwapwe námp man sánk nánko, maomp pourouk yirimp.”

Am kwapwe kare wupwi kor waempyam te Kwaromp koumteouráp arop fárákapaoinap yae-párak kare ninikan sénámpon. ✧

⁹ Tá onan enselo sérrá, “Amo mámá kar kumwiae: Am arop fárákap Kwaro Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérou námp fek koropenkria wumwinámp arop fárákap te fwap warákár mwanaponó.” Tá mao onan sérrá, “Mámá kar te Kwaromp kare kar karonó.” ✧ ¹⁰ Aenáńko, ono enselomp puk wonae fik piká párákapia man lotu naeria nanko maok, mao onan sérrá, “Amo taki kwaponó! Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp fákeyak nap, yumont ankáránkamp tére aroponó. Amo ankár Kwar ankáránkan saráp lotuampo. Am kare kar kar Jisas námoku farákáp námp táman, Yiki Kor Spiritao sámpea profet fákáreran ninik néńk nánko, Jisasomp e érik farákáp konaponó.” ✧

Arop wupwi kor hos fek narek tanknámp kar

✧ 19:2: Yé 6:10 ✧ 19:3: Yé 14:11 ✧ 19:4: Yé 4:9-11 ✧ 19:6: Yé 11:15-18; 14:2-3 ✧ 19:7: Yé 21:2,9 ✧ 19:8: Ais 61:10 ✧ 19:9: Lu 14:15 ✧ 19:10: Yé 22:8-9

11 Tá ono nke nanko, yámar me kikir akwap nánko, wupwi kor hos ankáránkamp yak. Arop am fek tank námp maomp e te ará: ‘Arop námoku térenámp ankár pwar mo i konámp’, tá ‘Kwapwe kare ninik fek saráp i konámp Arop’. Táte mao koumteouráp aropan kotrá youroukoup námp, tá mao yorowar naerianámp, mao te ankár yae-párák kare ninik fek saráp i konámp. 12 Maomp yi te yaomwirao yurunk námp niámp, tá mao te kingamp kump kápae kare maomp yépe kor fek yakáp námpon. Maomp pourouk e kumwi tenapo yak námp, am te mao námoku saráp mér námpono. Arop ankwap te mér mono. ✧ 13 Maomp waempyam éri te yiri forokwap rámpán yirímp námpono. Tá maomp e te ‘Kwaromp Kar’. ✧ 14 Yámar mekamp ami fákáre te náráp wupwi kor hos fek tankápria, am fárákamp maomp wakmwaek tukup. Am fárákampamp pourouk yirirínáp waempyam te wupwi korria yink kwapwe námpono. 15 Maomp táp meknámp bainat wiráp kare yak námp, am bainat ek oukur korop. Aenánko, mao ponankor arop fíran am bainat fek tapek yorowaria kwe-pwar naenámpno. Tá mao ain yaopwae sámpea koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyak. Mao yumwi fekamp wain ki fákamp konap tang mek pumpurékamprá wain ént fákamp naenámpno. Am te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yonkwae pwarámp tokwaeran wounáprá sénámpno. ✧ 16 Mao te maomp e maomp waempyam fu fek, tá maomp punámpore kor mwaeakamp waempyam fek e kumwi tenap yak námpono. Am e te ará: “Ponankor kingamp King, tá ponankor tokwae kar yakápnáp arop fárákampamp Tokwae Karono.” ✧

17 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar yokor námp mek fokopeyak. Mao ant fákáre amorik furukarea paokop napan tékén wumwia sérrá, “Yumo koropea Kwaromp fir kékérou tokwae fek koupoukourénke! 18 Aeria yumo fwap king fákáreramp pouroukamp émi fár, tá ami kepten tokwae, tá kárákáre kor aropamp émi fár, tá hos fákáre ntia am fek tankápnáp arop fárákampamp émi fár mwanápono. Yumo ponankor aropamp émi fépéria amwar yakápnáp arop farákápnáp ntia slev térenámp arop fárákamp, tá kwaporok yakápnáp arop fárákamp, ntia e tokwaeráp arop fárákampamp émi fár mwanápono.”

19 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir, tá apárokamp king fákáre, ntia am fárákampamp ami fákáre wae koupoukour yakáp. Am fárákamp te am hos fek tanknámp aropan yorowarrá, tá maomp ami fákárerént yorowar mwarea nápon. ✧ 20 Aenápnáp maok, mao am yao pwae mekamp fir ntia kwekár profetén ‘Fápákampi kák námpon. Am profet mao te wokwae yao pwae mekamp fírao nke námp fek nkwaekwe make kárákáre yororia koumteouráp aropan poupwékáp námpono. Aenánko, arop fárákamp te manénkir yao pwae mekamp fírap e fek náráp pourouk kumwi tiria, maomp wunériaan lotuiápon. Yao pwae mekamp fir ntia kwekár profet, am yawor te oukoumwan yiki yak nep fek yumwi salfa fek yaomwi yurunk nánko, kéntia waenámp me aokore mek épéri pwar nápono. ✧ 21 Tá am hos fek tanknámp arop, mao am yao pwae mekamp fírap wunériaan lotunap ami fákárean am bainat éri maomp táp meknámp korop námp am fek paoki pwar námpon. Aetenánko, ant fákáre am arop fárákampamp émi fépéria yare tokwae nápon. ✧

20

✧ 19:12: Yé 1:14 ✧ 19:13: Jo 1:1,14 ✧ 19:15: Yé 1:16 ✧ 19:16: Yé 17:14 ✧ 19:19: Sng 2:2

✧ 19:20: Yé 13:11-17; 20:10 ✧ 19:21: Yé 19:17-18

Satan 1,000 yopwar fek fákapá yak naenámp kar

¹ Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te me fi tikipnámp yak monámp ménkiramp ki, tá sen tokwae makia yaek sámpá ék námpon. ✧ ² Mao am wunépiran sámpea yarokwap námp am te wae wokwae karkamp tákamono. Am arop támao kápa kare aropan kot i konámp mao te Satan nóno. Tá ensel man sen fek 1,000 yopwar fek yak naenámpria yarokwapea pap. ³ Ensel man fi tikip monámp me tokwae mek sámp-sirarrá yumuntuk ménki kéria kárakáre fek farákapea pwar. Aetenánko, Satan te warko koumteouráp arop farákap poupwekáp mono. Mao te nánkár yépéka 1,000 yopwar pwar nángo, wakmwaek man aokor-pwar napo, mao fae tákáre ke fek saráp yarak naenámp. ✧

⁴ Tá ono nke nanko, sia king ankwap yakáp nángo, am fek arop ankwap farákap tankáp. Kwaro am farákapan arop youroukoupá kot mwanap kárakáre nénk. Tá ono nke nanko, kápa kare Jisasén méria maomp e érik farákápra Kwaromp kar kárakáre fek farákáp napo, am fek yápare kor fápákarrá épériap aropamp waemp yakáp. Am farákap te yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian lotu mo, tá maomp taok papnámp kumwi am farákapamp yépe kor fek ntia yaek yak monap arop farákap támaono. Am sumpwinap arop farákap warko yiki yak sámpea Kraisént king yakápra tukupea 1,000 yopwar fek napon. ✧ ⁵⁻⁶ Am te manénkir arop farákap apár me meknámp warko ferámpnap keno. Am arop farákap manénkir ferámp nap te fwap Kwaro námokuráponorá nánkáráp námpara, fwap amwar kar yakápra warákár mwanapon. Anánk por sumpwi te am farákapan apárok tirá nér naenámp kárakáre yak mono. Waeman Kwar ntia Kraisomp pris fákáre yakápra, waeman Kraisént am 1,000 yopwar fek king yakáp mwanapon. (Aeno ankwap sumpwi arop farákap te am ke fek ferámp mono. Nánkár am 1,000 yopwar yépéka pwar nángo mwanapon.) ✧

Satan touwe tokwae sámp naenámp kar

⁷ Wakmwaek am 1,000 yopwar wae pwar nángo, am kalabus nap ménki kikir akwap nángo, Satan fákapá yaknámp wae pwar naenámp. ⁸ Tá mao érik aokea ponankor apár mekamp yakápnap arop farákap Gok ntia Magokomp arop firan poupwekáp naenámp. Satan te am farákapan akwapea koupoukarea éréképea yorowar naenámp. Am farákap te kouroump mwanap pourou mono, ént mekamp kárak níampono. ⁹ Tá am farákapao kápa kare apárok mwaek koropánkria Kwaromp koumteouráp arop farákap ntia am Kwaro warákár konámp taun sámp-saokarrá souroumpour mwanapon. Aenapan maok, yaomwi yámar meknámp ékria am ami farákapan ponankor wouroukoup naenámp. ¹⁰ Satano am farákapan poupwekápianámpara, Kwaro man me aokore tokwae mek salfa yumwi fek yurunknámp yaomwi touwe mek sinaenámpo. Yao pwae mekamp fir, tá kwekáf profet am yawor wae am mek yak napan, am yinínkaopwe te wae fek, tá kumuruk kuri, ankár touwe tokwae sámpra yakápi-yakáp mwanapon.

Kwaro kot tokwae naenámp kar

¹¹ Tá ono nke nanko, wupwi kor sia king tokwae tank nángo, am fek Kwaro tank. Tá apár ntia yámar me wokwae farákap akwap teria, warko yak mo.

¹² Tá ono nke nanko, sumpwi arop fákáre yakáp nap te, am arop fárákap te e tokwaeráp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, takia sia king wonae fik foukouri yakáp. Tá arop sia fek tank námpao, mao buk ankwapmwaek tia aokop. Mao buk ankwapan kor aok-pwar námp, am te yiki yak sámp mwanap aropamp eráp bukono. Tá mao tankrá ponankor sumpwi aropainap Buk fek yak námp am kumwi nkerá am fek maonianap ankank puri fek youroukoup námpono. ✧ ¹³ Solwara warko am mekamp sumpwi arop yakáp nap tirá kérép, tá apár me ntia Waempomp Némp te am mek yakápnap waemp warko tirá kérép. Aenáno, youroukoup i konámp arop am fárákapan ponankor maoinap ankank puri fek yurukup námpono. ✧ ¹⁴ Mao Sumpwi ntia Waempomp Némp am yaomwi tokwaeráp me tokwae éri mek tirá épér námpono. Am yaomwiráp me tokwae mek pik námp te anánk sumpwino. ✧ ¹⁵ Táte arop ponankor maomp e yiki yakáp mwanap aropamp eráp buk fek tank mo náno te, am aropan yaomwiráp me tokwae mek tirá épér mwanapon. ✧

21

Kwaro yámar me ntia apár wourékam yoronámp kar

¹ Oukoumwan te ono nke nanko, yámar me wourékam, tá apár wourékam yak námpono. Manénkirkamp yámar me ntia apár waeman ponankor akwap tenámpono. Solwara warko yak mono. ✧ ² Tá ono am Yiki Kor Taun nke nanko maok, am te wourékam Jerusalem. Am taun te Kwarént yakeanámpano, yámar me pwarará apárok ék. Am te yupurao poumou nap mek tank naeria nánapria mopor i konámp niampono. ✧ ³ Tá ono wa nanko, sia king feknámp tékén arakrá wumwi, “Nkeae! Oukoumwan te Kwaromp nap koumteouráp arop fárákapént yak námpono! Am te am fárákapamp ou mek yak náno, mao te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanaponno. Ye! Kwar námoku am fárákapént yakea, maomp Kwar yak naenámpno. ⁴ Mao fwap am fárákapamp yi mekamp émti ponankor torokor naenámpno. Aenáno arop fárákap te warko sumpwi mo, yonkwae touwe mo, éménk mo, touwe sámp mono. Am wokwaekamp ankank te waeman ponankor pwate námpono.” ✧

⁵ Tá am Arop sia king fek tank námp mao sérrá, “Yumo nkenke! Ono ponankor ankank te waeman wourékam yoroi pap nampono.” Tá mao warko onan sérrá, “Mamá kar te ponankor waeman kare kar ara, ponankor arop fwap méer kare mwanapon. Kumwiae!” ⁶ Mao onan warko sérrá, “Mamá ponankor ankank wae korop námpono. Máte ono támao ono meki yak, tá ono wakmwaek kar yak nampono. Ono kápae kare ankankamp fi kor, tá ono kápae kare tére ponankor térea pwar konampono. Táte arop ént níkip náno te, ono fwap yiki yak konámp ént oukurnámp mekamp ént man sánk nanko, fánaenámpno. ✧ ⁷ Táte arop yorowar kwe-pwarareanáno te, Ono fwap am ankank nénk nanampono. Aeria ono maomp Kwar yak nanko, mao onomp táráp yak naenámpno. ✧ ⁸ Aeno arop apária arári tukup, tá arop Kwarén méer te monoria younkwe sánk konap, tá nkwakwe make kwatae kare ninikráp arop, tá arop tirá wour, tá kokopor nínik, tá foupou, tá kwekár kwarén lotu, tá kwekár i konap, arak i konap arop fárákap te, maomp némp sámp mwanap

✧ 20:12: Ap 17:31; 2 Ko 5:10; Yé 13:8; 19:5 ✧ 20:13: Ro 2:6; Yé 22:12 ✧ 20:14: 1 Ko 15:24-26,54-55

✧ 20:15: Mt 25:41 ✧ 21:1: 2 Pi 3:13 ✧ 21:2: Hi 11:16; Yé 3:12 ✧ 21:4: 1 Ko 15:24-26; Yé 7:17

✧ 21:6: Ais 55:1; Jo 7:37; Yé 1:8; 22:13,17 ✧ 21:7: Ro 8:14-17

te yaomwiráp me tokwae salfa yumwi fek yurunknámp am kénti mek pik mwanapon. Am te anánk sumpwino.”

Jerusalem wourékaman sénámp kar

⁹ Tá ensel ankwap ononampok korop. Am te fákánek ensel arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwataeráp dis samp nap ou mekamp ankwapono. Tá am ensel onan sérrá, “Amo koropae! Ono amwan Sipsip Morokan yupu oukounwan táman maomp nap mek tank námp yéńkép nae.”

¹⁰ Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropea kárákare náńko maok, enselo onan kakapea faonkwe tokwae fek narek karaok sampok. Tá mao onan am Yiki Kor Taun Jerusalem Kwarént yakea yámar me pwarará ék námp yéńkép.

✧ ¹¹ Aenánko, Kwaromp wae tokwae am taun mek wae pouri yak. Am wae te mwar pourourápria mani tokwae fekamp yumwi wae niamp pourouráp. Ye! Am te yumwi jaspa niampria glas niamp pourouráp koukwe kare. ¹² Am taun te yár tokwae narek karaok pok námpon. Am éntér-sámpramp ménki te yár mek yakáp náńko, éntér-sámpramp ensel am ménki ponankor wonae fik fokouri yakáp napon. Tá éntér-sámpramp Israel firamp e am ménki fek yakáp námpon. ¹³ Yámar aoknámp mwaekamp yár te ménki yinínkaopwerápono. Tá yae-párák mwaek kirikiri yár te taknámp ménki yinínkaopweno. Tá yae-mánkwán mwaek kirikiri yár mek te taknámp yinínkaopwenono. Tá yámar piknámp mwaek kirikiri yár mek te taknámp yinínkaopweno. ¹⁴ Am taun yár fi mek te éntér-sámpramp yumwirao yár fi mek kárákare sánk námpon. Tá Sipsip Morokamp éntér-sámpramp aposel fákáreramp e am yumwi fek yakáp námpono.

¹⁵ Am ensel onont kar sénámp te, am taun purumpria yár ntia ménki pupur naenámp gol fekamp yaopwae sámp-fákeyak. ¹⁶ Am yár fwe yiawor mwaek te ankáránkamp puri fekampono. Ensel te náráp yaopwae am fek némp purumprá akwapeanámp te 2,200 kilomitanono. Am taun tokwaeran purump námp te top yawor ntia aop yawor, tá narek pok námp te, ankáránkamp puri fekampono. ¹⁷ Mao am yáran kor purumpea am yár ouwote te 144 metano. Am meta te arop fárákapao náráp ankank pupur i konap niampono. Tá ensel am yár purump námpao kor, am meta támaono.

¹⁸ Am taunamp yár te Kwaro jaspa yumwi fek yoroi námpon. Tá mao taun táman kor gol fek saráp yoroianánko, am taun te glas wae niamp wae tokwae námpono. ¹⁹ Yár fi mek te Kwaro nkwakwe make yumwi mani tokwae fekamp fek moporia pwate námpon. Ankáránkamp yumwi kwapwe am yár fi mek yaknámp te jaspa. Anánk te muru kor yumwi sapaia. Tá yinink te wupwi kor yumwi aget. Yiawor te yiki kor yumwi emeral. ²⁰ Éntik te sadoniks yumwi am te noumouri wupwi méntérnámp. Tá tokwam te noumouri kor yumwi konilian. Tá fákánek te yar kor yumwi krisolait. Yukup te ankwap pourouráp yiki kor yumwi beril. Sárak te mwar pourouráp yar kor yumwi topas. Tá féte te yumwi krisopres. Am te yiki kor niamp, tá yar méntérámp. Mom te mwar pourouráp muru kor yumwi jasint. Tá éntér te mwar pourouráp noumouri kor yumwi ametis. ²¹ Am éntér-sámpramp ménki fek te éntér-sámpramp mani tokwae fekamp anani kor yak námpono. Ménki ponankor te ankáránkamp anani kor tokwae mwarono. Am taun mekamp mwaek kup te ponankor gol fekamp saráp náńko, glas wae niamp koukwe faokor akwap námpon.

²² Aenámpan maok, ono te am némpoukamp Yiki Kor Nap nke mono. Ponankor kárakáreráp Kwar Tokwae ntia Sipsip Morok am yawor námoku támao am mekamp Yiki Kor Nap yak nepon. ²³ Tá am taun mek te yámar ntia yunkamp wae te warko tére mono. Am te apaeria, Kwaromp wae tokwae támao am mek wae sánk námpon. Tá Sipsip Morok mao námoku am mek yokor konámp lamono. ✧ ²⁴ Ponankor arop fi te am némpoukamp wae fek saráp paokop mwanapon. Tá apárokamp king fákáre náráp mopor ankank am mek ti-korop mwanapon. ²⁵ Yámaraok am yár ménki te kér mono. Tá kirikip te am némpouk korop mono. ²⁶ Ponankor arop firamp mopor ankank ntia mani am mek ti-korop mwanapon. ²⁷ Aeno ankank oumnámp, tá arop nkwaekwe make pwarápaé sánk konámp ninik kwatae konap, tá arop kwekár ninik i konap, am te am mek yink mo kareno. Sipsip Morokao arop ankwap fárakapamp e Yiki Yak sámp mwanap Buk fek kumwi tenámp am arop fárakap mao saráp fwap am némpouk tukup mwanapon. ✧

22

Yiki yaknámp ént ntia yaoan sénámp kar

¹ Tá am ensel onan ént tokwae yéknép námp, am te yiki yak sánknámp éntao maok, ént te glas niamp koukwe kare. Am ént te Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king feknámp oukarea, ² am némpoukamp mwae-párák akwap námpon. Am ént woupwiaok te maomwaek fi mwae, tá nkwanwaek fi mwae kor yiki yak nénknámp yao yakáp námpon. Am yao te ankáránkamp yopwar fek éntér-sámpramp por ki tank konámp. Ankár yunk méntép tank konámp. Tá am yao pwae te ponankor koumteouráp arop firamp pourou mekmwaek fwapokwap i konámp. ✧ ³ Tá kápae kare ankank Kwaro warákár moria kwatae akwapanoria námp te, maomp taun mek yak mo kareno.

Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king te am taun mek yak naenámp. Tá Kwaromp tére arop man lotu mwanapon. ✧ ⁴ Tá am fárakap takria Kwaromp yimetáp nke mwanapon. Tá mao am fárakapamp yépe kor fek náráp e kukumwi naenámp. ✧ ⁵ Kirikip te warko korop mono. Tá Kwar Tokwae Kar mao saráp am fárakapan wae sánk naenámpara, lam wae, tá yámar wae warko tére mono. Tá am fárakapao king yaká yakáp mwanapon. ✧

Jisas te koupour ék naenámpo`rá sénámp kar

⁶ Tá ensel onan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karon. Ponankor arop fwap táman mér kare mwanapon. Kwar Tokwae Karao profet fákáreran náráp kar farákáp mwanap kwapwe kare ninik maomp ninik mek kákria, náráp ensel sámp-kérép nánko, maomp tére arop ponankoran wakmwaek koupour kar korop naenámp ankank ponankor yénk námpono.” ⁷ Tá Jisaso sérrá, “Yumo wawenk! Ono yumonapok koupour kar korop nanae! Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp profet kar wawia mántwaok námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpo.”

⁸ Ono Jon ono am kar wawia, tá am ankank nke nampono. Ono wae wawia nkea pwarará, ono am ankank yéknámp enselomp puk piká párákaprá man lotu naeria. ⁹ Aenanko maok, mao onan sérrá, “Amo taki kwapono. Ono te amo ntia waráp ankwapyaenámp profet fákáre, yumont nomo ankáránkamp tére konámpo. Tá ono ponankor arop fárakap mámá buk fek yaknámp

✧ 21:23: Ais 60:19-20 ✧ 21:27: 1 Ko 6:9-10; Yé 3:5; 13:8 ✧ 22:2: Stt 2:9; Ese 47:1,12; Sek 14:8

✧ 22:3: Yé 7:15 ✧ 22:4: Mt 5:8; Yé 14:1 ✧ 22:5: Yé 21:22,25

karwaok i konap, maomp ankárankamp tére aropono. Aeno amo ankár Kwar ankárankampan saráp lotuampo.” ¹⁰ Tá mao onan sérrá, “Mámá Kwaromp kar mámá buk fek yak námp te amo mek wouroump kwapono. Mono! Kwaro am ankank tére naenámp ke te waeman wonae fik námpono. ¹¹ Aenámpara, arop kwatae ninik i konámp te, waeman ankár kwatae niniki námp támao yak naerámpon. Arop oumnámp ninik i konámp te, waeman oumnámp ninik támao yak naerámpon. Tá arop yae-párak kare ninik i konámp te wae fwap yae-párak kare ninik támao yak naenámp. Tá arop yiki kukarrá yak námp te waeman fwap am yiki kukarea yaknámp ninik támao yak naerámpon.”

¹² Jisaso sérrá, “Yumo wawenk! Ono te koupour korop nanampon! Tá ono kápae kare aropan nopok nénk nanamp tia korop nanampon. Aeria arop ponankor ankárankrá ankank maoinap ninik puri fek nénk nanampon. ¹³ Ono saráp ono mekia akwap, ono saráp wakmwaek kar yak nampon. Ono támao manénkir ankárank feknámpia akwapea wakmwaek kar pwar námp fekono. Ono te kápae kare ankank ponankor fi korara, ono ponankor térea pwar konampon.

¹⁴ Koumteouráp arop fárakap náráp waempyam yárar korrá yakáp nap te, Kwaro man ourour nénk naenámp. Am fárakap yiki yak sánknámp yao ki fár mwanap te fwap pwi námpon. Tá am fárakap Kwaromp taun mek youmpnámp ménki-páraok yink mwanap te fwap pwi námpon. ¹⁵ Aeno asao i konámp niamp ninik fek kápae kare kokopor i konap arop fákáre, foupou i konap arop fákáre, tá kokopor ninik i konap arop fákáre, tá arop tirá wour i konap arop fákáre, tá kwekár kwarén lotu i konap arop fákáre, tá arop ponankor kwekár ninikan warákarrá mántwaok i konap, am arop fárakap te Kwaromp taun mek tukup mo, ek yakáp mwanapon. ¹⁶ Ono Jisas onomp ensel yumonapok sámp-kérép nanko pikia mao yumo sios fákáreran am kar farákáp námpon. Ono támao Devitomp yao arák fek taoi nampono. Tá ono maomp fi mekamp tárápono. Tá am térme Wap Kumur aokrá wae tákap konámp te ono támaono.”

¹⁷ Yiki Kor Spirit ntia Sipsip Morokamp yupu am anánkaopwerao sérrá, “Amo koropae!” Tá arop am kar wanámp arop mao kor ankár sérrá, “Amo koropae!” Tá arop éntántá níkip námp kwamp te ankár koropano. Arop ént fánaeria námp kwamp te, ankár koropea Kwaro kwaporok sánk konámp yiki yak sánknámp ént am sámpano.

Jono mámá buk fekamp kar wanap aropan kárakáre fek sénámp kar

¹⁸ Am profet kar mámá buk fek yak námp wanap arop ponankoran ono Jono kar kárakáre fek sénampon: Táte arop ankwap am fek ankwap kar ke paprá sérianámp te, kápae kare kwatae niniki námp fek méntér tapokwapea mámá buk fek sénámp ankank kwatae tárapokwampia am maomp pourouk akwap naerámpon. ✧ ¹⁹ Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp Kwaromp kar ankwapmwaek tirá épéri námp te, maomp yiki yik sámp naenámp yao ki te Kwaro sámp-sinaerámpon. Tá mao te am Yiki Kor Taun mámá bukao sénámp mek te youmpá yak naenámp pourou mono.

²⁰ Am arop kápae kare ankank ponankor korop naenámp farákáprá sénámp arop támao oukoumwan sérrá, “Kare karonó. Ono koupour kar korop nanae.”

“Ye! Jisas Tokwae Kar, amo koropae!” ✧

²¹ Ono níník namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp níník fek yumwan yaewourria ponankor yumont yakanoria nampon. Am te kare takano.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1–2:12
2	Matyu 2:13–3:6
3	Matyu 3:7–4:11
4	Matyu 4:12–25
5	Matyu 5:1–26
6	Matyu 5:27–48
7	Matyu 6:1–24
8	Matyu 6:25–7:14
9	Matyu 7:15–29
10	Matyu 8:1–17
11	Matyu 8:18–34
12	Matyu 9:1–17
13	Matyu 9:18–38
14	Matyu 10:1–23
15	Matyu 10:24–11:6
16	Matyu 11:7–30
17	Matyu 12:1–21
18	Matyu 12:22–45
19	Matyu 12:46–13:23
20	Matyu 13:24–46
21	Matyu 13:47–14:12
22	Matyu 14:13–36
23	Matyu 15:1–28
24	Matyu 15:29–16:12
25	Matyu 16:13–17:9
26	Matyu 17:10–27
27	Matyu 18:1–22
28	Matyu 18:23–19:12
29	Matyu 19:13–30
30	Matyu 20:1–28
31	Matyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34–23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31–26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69–27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27-12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38-13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31-5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29-6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39-7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36-8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40-9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51-10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38-11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37-12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22-14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19-17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29-22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54-23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44-24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22-4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53-8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54-12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31-14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25-19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37-22:16
4	Aposel 22:17-23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25-3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13-5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15-8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22-10:13
27	Rom 10:14-11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22-16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18-2:5
6	1 Korin 2:6-3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19-10:13
16	1 Korin 10:14-11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27-13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12-2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14-7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17-3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23-4:20
19	Galesia 4:21-5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Efesus 1:1-23
23	Efesus 2:1-22
24	Efesus 3:1-21
25	Efesus 4:1-16
26	Efesus 4:17-5:2
27	Efesus 5:3-33
28	Efesus 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19–3:6
2	Filipai 3:7–4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitus 1:1-16
27	Taitus 2:1-14
28	Taitus 2:15–3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hibru 1:1-14
31	Hibru 2:1-18

date	Scripture
1	Hibru 3:1-19
2	Hibru 4:1-13
3	Hibru 4:14-5:14
4	Hibru 6:1-20
5	Hibru 7:1-19
6	Hibru 7:20-28
7	Hibru 8:1-13
8	Hibru 9:1-10
9	Hibru 9:11-28
10	Hibru 10:1-18
11	Hibru 10:19-39
12	Hibru 11:1-16
13	Hibru 11:17-31
14	Hibru 11:32-12:13
15	Hibru 12:14-29
16	Hibru 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19-2:17
19	Jems 2:18-3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18-3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Érik Yéknép 1:1-20
10	Érik Yéknép 2:1-17
11	Érik Yéknép 2:18-3:6
12	Érik Yéknép 3:7-22
13	Érik Yéknép 4:1-11
14	Érik Yéknép 5:1-14
15	Érik Yéknép 6:1-17
16	Érik Yéknép 7:1-17
17	Érik Yéknép 8:1-13
18	Érik Yéknép 9:1-21
19	Érik Yéknép 10:1-11
20	Érik Yéknép 11:1-19
21	Érik Yéknép 12:1-18
22	Érik Yéknép 13:1-18
23	Érik Yéknép 14:1-20
24	Érik Yéknép 15:1-8
25	Érik Yéknép 16:1-21
26	Érik Yéknép 17:1-18
27	Érik Yéknép 18:1-24
28	Érik Yéknép 19:1-21
29	Érik Yéknép 20:1-15
30	Érik Yéknép 21:1-27
31	Érik Yéknép 22:1-21